ВУКОВА ПРЕПИСКА

КЊИГА ПРВА

(ДРЖАВНО ИЗДАЊЕ)

БЕОГРАД
ШТАМПАНО У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ
1907.

PG
1209
.K18
A35
1907
v.1

Slavic
Pam
5-25-53
8 3335
UCSI-7

ПРЕДГОВОР

И ако још није потпуно завршено издање свих Вукових списа, Одбор је држао да треба приступити издању његове преписке. У ово издање ће ући не само писма из његове заоставштине, већ и сва досад које где наштампана Вукова писма, као и она која се налазе код приватних људи (а могла су се добити) или по библиотекама.

Кад се зна од колике су важности оваква издања у опште, и кад се има на уму, да ми у XIX веку имамо у опште једва неколика човека, који се могу напоредо ставити с Вуком, и да је он за педесет година свога књижевног рада био у додиру са свима знатним Србима свога времена, и с великим бројем учених људи и у Словенству и у Западној Јевропи — онда ће се лако појмити огромни значај овог издања.

*

Вукова преписка није само знатна садржином већ и обимом. Она има, у колико је досад прикупљено, пет хиљада и неколике стотине писама, а то је јамачно половина (ако није више) од укупне његове преписке (његових и њему писаних писама).

Вук је чувао не само писма већ и сваку исписану хартијцу. У његовој оставштини има још из двадесетих година поштанских рецеписа, фрахтова, поштанских пасоша, хотелских и других ситних исплаћених рачуна, признаница кућне кирије, па је очуван чак и његов са-

питетски пасош кад је изишао из контумаца у Хамалиџи дошав 1813 у Аустрију! Према томе може се узети, да очувана, њему писана, писма представљају *четири петине* писама које је он добио, да је он дакле почињући од 1814 године до смрти, за 50 година, примио око 5000 писама. Ако даље узмемо, да је свако писмо које је добио или одговор на његово, или је он на исто одговорио, онда излази да је он за исто доба написао око 5000 писама, или 100 писама годишње.

Исти нам резултат даје и списак који је Вук (као и Копитар) од својих писама водио. Те свешчице очуване су у одломцима: од 21 јула 1841 до 3 марта 1842, и од 1847—1855 (год. 1850 и 1855 нису целе; прва до 20 октобра а друга до краја новембра). У почетку га је водио сам, али од 1849 године има поред његове руке и Даничићева и, чини ми се, Бошковићева. За седам целих година (1847—49, 1851—54) написао је 746 писама, или просчно 107 годишње. Најмање је написао 1848: 71; а највише 1853: 142.

Док очувана писма писана њему износе, као што рекосмо, четири петине од добивених, Вукова очувана писма износе *једну четвртину* од писама које је он написао. Па и то што је очувано, већином је у концептима, јер је он свако важније писмо прво концептовао па преписивао, а има и по два, па чак и три концепта од неких писама.

Одбор је већ до сад добио извесан број преписа или ориг. Вукових писама од приватних људи, али он се с пуно право нада, да ће појава ове књиге још више заинтересовати било потомке оних људи с којима је Вук био у преписци, било друге људе, којима су хартије ових личности приступачне, те ће пронаћи још Вукових писама, и сами их издати, или послати Одбору да у ову збирку уђу. У предговору к другој књизи даће се рачун колико дотле буде прикупљено Вукових писама са стране.

Најпотпуније је очувана међусобна преписка с Копитаром (зато у овој књизи и има читава једна трећина Вукових писама), па онда долазе Јаков Грим, Л. Мушицки, кнез Милош, Ф. Аделунг, А. С. Шишков, кнез Васа Поповић, Адам Драгосављевић, Ђура Милутиновић, Л. Ранке, Јустин Михајиловић, Министарство (и министри) просвете, И. Пв. Срезњевски и Н. П. Надеждин; а врло мало (или нимало) писама је очувано Сими Милутиновићу, Стефану Живковићу, Теод. Тирки, С. Текелији, Пл. Атанацковићу, Д. Фрушићу, Д. Давидовићу, П. Соларићу, Ђ. Магарашевићу, Јеремији Гагићу, Максиму Ранковићу, Вас. Васиљевићу, Јовану Гавриловићу, Аврааму Панићу, Јовану Мостарском, Севаст. (Сам.) Илићу, Јосифу Миловуку, Дим. Владисављевићу, Дим. П. Тиролу, Павлу Шафарику, Венц. Ханки, А. Фатеру, Талфи, Дим. Милаковићу, Игњату Брлићу, Павлу и Луки Кенгелцу, John-у Bowring-у, Алекси Симићу, Илији Брацановићу, Павлу Берићу, Мартину Хамуљаку, Ј. Колару, Лази Зубану, Марији Поповић Милутиновићки, D-r J. Стејићу, Ed. Millard-у, Ђорђу Кирјаковићу, Јосифу Рајачићу, Ђорђу Куљанчићу, Дим. Момировичу Стојановићу, Вуку Врчевићу, Јоксиму Новићу, Вуку Поповићу (из Котора), Ђорђу Николајевићу (митроп. Сарајев.), Дим. Поповићу (из Сомбора), Фрањи Курелцу, Јевђенију Јовановићу, Вјекославу Бабукићу, Илији Гарашанину, Јеротију Ковачевићу, Мих. П. Погодину, Ђ. Даничићу, проти Рајевском, Андрији Стојковићу, П. П. Његошу, кнезу Данилу, Милици Стојадиновићевој, Ивану Брчићу, Петру Вукашиновићу, Милив. П. Блазнавцу, Богобоју Атанацковићу, Милану Јоксимовићу, Ив. Ткалцу, и др.

Одбор нарочито моли потомке, сроднике и пријатеље горе поменутих лица да потраже, неће ли наћи међу старим хартијама и које Вуково писмо.

Кад цела преписка буде издана, додаће се на крају хронолошки преглед свих писама, како изданих, тако и изгубљених. Списак изгубљених писама моћи ће се при-

ближно потпун саставити не само помоћу горе поменутог Вукова списка писама, већ и из текста очуваних писама и Вукових напомена на њима, кад је на које одговорио. Сем тога у огласима на Писменицу, на Пјеснарицу (II књ.), на Рјечник и на III књ. Пјесама (која је две године доцније изишла у Лајпцигу) додао је Вук и списак скупљача претплате, лица већином иста која су била скупљачи и на Новине Српске. На засебним хартијама очувана су још четири списка лица којима су слати огласи на Данице за г. 1826 и 1828, на поезију Луке Миловановa и на I књигу Нар. Пјесама (1840 г.). Нема сумње да је тим личностима уједно и писао или засебно, или на чистој страни самог огласа, тако н. пр. прво писмо Атанацковићево је одговор на оглас о Писменици; треће на оглас о Рјечнику; Ђури Милутиновићу је писао на чистој страни огласа од Нар. Пјесама I књ. (1840 г.). Таквих случајева има и са другим личностима.

*

И број личности и корпорација с којима је Вук био у вези врло је велики — *око хиљаде*. Само ово што је очувано износи преко осам стотина. Али из спискова писама и из текста очуваних види се, да је било још близу двеста личности с којима је Вук био у вези, али се писма нису очувала.

Добра половина заступљена је — у колико је досад прикупљено — само са по једним писмом; нешто више од триста са 2—9 писама; а само нешто преко деведесет личности има са 10 и више писама.

Између 20 и 100 писама има од ових: Сима Милутиновић, Теод. Д. Тирка, Павле — Платон — Атанацковић, Дим. Фрушић, Јаков Грим, Дим. Давидовић, Ђ. Магарашевић, Јеремија Гагић, Аврам Панић, Фридрих Аделунг, Ал. С. Шишков, П. Ив. Кепен, кнез Васо Поповић, Самуил — Севастијан — Илић, Јосиф Миловук, Јерменска

штампарија, Дим. П. Тирол, Дим. Милаковић, Игњат Брлић, Ђорђе Рајмер, Алекса Симић, Павле Берић, Адам Драгосављевић, Јеврем Обреновић, Л. Ранке, Марија Поповић-Милутиновићка, D-r J. Стејић, Ед. Милар, Ђорђе Кирјаковић, Јустин Михаиловић, Д. Момир. Стојановић, Вук Врчевић, Дим. Поповић, министарство (и министри) просвете, Вјек. Бабукић, И. И. Срезњевски, Н. П. Надеждин, Илија Гарашанин, М. П. Погодин, Мојсије Ђорђевић, Петар Козељац, Ђура Даничић, Алекса Вукомановић, Иван Брчић, Иван Ткалац и Сава Мартиновић.

Преко 100 писама: Ј. Копитар, Л. Мушицки, кнез Милош, Вас. Васиљевић, Јов. Гавриловић, Дим. Владисављевић, Вук Поповић и Милан Јоксимовић.

Уз последњу књигу ове преписке додаће се и азбучни списак свих личности и корпорација с којима је Вук био у вези, како оних од којих се преписка очувала, тако и од оних од којих није.

*

Ред издавања ове преписке узет је хронолошки по личностима, т. ј. кад је ко ступио у преписку с Вуком (разуме се по очуваним писмима, јер има их који су с њим раније ступили у преписку, него што су овде стављени, али су та писма изгубљена).

У ову прву књигу ушле су личности које су с Вуком ступиле у преписку године 1811—1814, и почетком 1815, а то су ове:

1. **Сима Милутиновић, Сарајлија.** Има двадесет и шест писама, од којих су три Вукова (два у концепту и једно у оригиналу). Код унука Симиног г. Радише Д. Милутиновића има још пет Вукових писама Сими, и то од 3—III 1837; 24—V 1840; 5—VIII 1843; 14—X 1844 и 26—II 1847 године, и шест Симиној жени Марији, и то од 9—XII 1831; 25—VII 1832; 7—IV 1833; 20—VII 1835; 17—II и 5—III р. 1837 године.

Одбор јако жали што та писма није могао уврстити у ово своје издање, јер г. Радиша тражи за свако од њих по 400 динара!... Сем тих пет, било је још једанаест Вукових писама Сими, и два Симина Вуку, која су можда сасвим изгубљена.

Ту међу Симиним писмима наштампана је и Облигација Симина (стр. 2), и Симино писмо кнезу Милошу (стр. 18), а згодније би било да је прво дошло у први, а друго у други Додатак.

2. **Стефан Живковић, Телемак.** Од њега има четрнаест писама и два Вукова њему (једно у оригиналу, сачувано код Копитара, а друго у концепту). Још је било десет писама Вукових и једно Живковићево, али су јамачно пропала.

У првом Додатку (стр. 705) наштампана је Облигација Живковићева Вуку.

3. **К. Јован Рашковић.** О овоме „кнезу" види у Баталакиној Историји Срп. Устанка (стр. 518—23, 532) и чланак г. А. Јовановића, Рашковићи, Стара српска властела (у Колу IV, 1902, стр. 7, 72, 135 и 443), јер биће да је исти са овим нашим, по факсимилу (стр. 137) судећи, који је једнак са рукописом ових писама. Од њега има два писма (друго у првом Додатку стр. 706). Од Вукових писама њему, биће оно у списку послатих огласа за Даницу за г. 1826: „Панчево, Рашковићу, 11/23 VIII" (1825), а можда је било и још које.

4. **Петар Томић.** Јамачно ће бити исти с оним што га помиње Вук у биографији Југовићевој (Истор. и Етн. Сп. I, 278), и за кога Баталака вели, да је с Родофиникином побегао из Србије, и у Влашкој од Руса и чин искамчио (стр. 942). По аустријским изворима 1813 био је тумач Недобин, и имао титулу Collegiendolmetsch. Од њега има једно писмо.

5. **Миљко Радоњић.** О овом бившем професору Вел. Школе и министру спољних послова Карађорђева вре-

мена види у Милићевићеву Поменику (стр. 603), у Баталакиној Историји и Вукову „Правит. Совјету“ (на више места у оба дела). Од њега су очувана два писма, а Вук је њему писао најмање три, која су изгубљена. Он је био у Трсту скупљач претплате на II књ. Пјеснарице (1815 г.).

6. **Јанићије Димитријевић — Ђурић.** О овом секретару Карађорђеву види такође у Милићевићеву Поменику (стр. 158). Од њега има једно писмо, које је одговор на Вуково. Биће да је њему писао Вук оно писмо 24. јан. 1833 године (у првом Додатку стр. 707), јер ко би други у то доба могао бити у Србији, а да је био пријатељ Вуков 1811 и 1812 године.

7. **Стојан Ненадовић,** из Кличеваца, друг Вуков по Вел. Школи, доцније секретар Карађорђев (Баталака, стр. 386, 388, 398). Очувана два писма; друго је одговор на Вуково.

8. **Фотије Попић.** Биће да је неки трговац из Оршаве, и добар познаник Вуков из доба Вукова службовања у Крајини; помиње се у писмима Саре Михаилове. Очувано једно писмо.

9. **Јевто Савић — Чотрић,** рођак и први учитељ Вуков, члан „Правит. Совјета“. И о њему види у Милићевићеву Поменику (стр. 830). С њим је Вук морао имати већу преписку, а очувана су само три писма (и пуномоћије) и једно је изгубљено; а од Вукових писама њему знамо само за једно, па и то је изгубљено.

10. **Михаило Павловић.** Ако ово не буде исто лице с оним капетаном кнежеве гарде, што га на више места помиње М. Петровић у I и III књ. Финансија, онда се не зна ко је. Има једно писмо.

11. **„Кастриот“.** Ово ће јамачно бити онај Арса Андрејевић, за кога Вук у првом издању Рјечника, под речју *пребјести*, вели: „Сиромаа мога (друга) Арсу Андреевића (или Андријћа) ћадијау да објесе, да не утече

у Влашку, што се назвао „*Кастриот*“. Несумњиво је ово Баталакин Арса „Албанез“, кога помиње међу ученицима Велике Школе: „...неки Арса, кога су звали „Албанез“, али тога не знамо откуд је био, и он је пре времена оставио школу и некуд отишао, мал' да није био однекуд из Старе Србије, па зато је од дружине и прозван „Албанезом“. (Историја Срп. Устанка 381). Тешко је веровати да Баталака није знао зашто је и куда је „Албанез“ отишао, али му се није казивало. То је било у оно доба када се под Карађорђем почело стварати „династијаштво“, и када је и честити кнез старовлашки Максим Рашковић, окиван и злостављан, да му не би пало на памет, да и он постане претендент на српски престо. Од њега има једно писмо из Крајове.

12. **Хајдук-Вељко Петровић.** Има само једно писмо као одговор на Вуково, које је изгубљено. Може бити да оба писма стоје у вези са писмом Фотија Попића.

13. **„Совет Народни“.** Од службене преписке Вукове очувана су само ова два писма; друго је несумњиво у вези са првим писмом Т. Тирке. Из њих се види да је Вук „Совету“ писао три писма.

14. **Теодор Д. Тирка,** жена му **Марија** и син **Деметар.** Овај велики помагач издања Рјечника познао се с Вуком још из Оршаве за време Вукова службовања у Крајини, па се пријатељство наставило и у Бечу. Вук га је и окумио. Изгледа да је пријатељство одржавала поглавито жена му Марија, од рода Демелића, и док је она била жива, преписка је била интимнија, а после њене смрти више пословног карактера. Очувано је тридесет писама, од којих су пет Вукових (све концепти), али се из њих види да је изгубљено још двадесет и једно Вуково писмо.

15. **Панта Радовановић,** секретар Карађорђев. Из „Делов. прот. Карађорђевог“ (бр. 625, 1427, 1594 и др.) види се, да га је Карађорђе често слао као свога комесара,

и са таквог једног пута, када је обилазио границу од Пореча до Зајечара, и ово је писмо Вуку.

16. **Сара Михаилова,** или како је Вук међу претплатницима на Рјечник зове „племенита госпођа Сара Михаиловица от Карапанџић“, удовица је кнеза Крајинског Мише (Михаила) Карапанџића. С њом је Вук, како се из преписке види, док се у Крајини бавио био у великом пријатељству. Из ових писама и из писма њена кнезу Милошу, које је овде наштампано у другом Додатку (стр. 711), моћи ће се више што дознати о тој породици, него што се досад знало из Вукових расутих бележака о Карапанџићима, из биографије Данила Алексијевића (Истор. и Етногр. Списи I, 284—87) и из Милићевићева Поменика (стр. 232). На печату њених писама пише, у пет врста, „Міхаіль Станко Карапача ѿ Неготін 808“, дакле 1808 постао кнез. Сара се помиње и у другим писмима писаним Вуку. Занимљиво је поменути да Чајковски у својој причи *Крцалија*, своју јунакињу зове *Сара Михаила*. Очувано је свега шест писама, из којих се види да је и Вук њој толико писама послао.

17. **Ј. Копитар.** Већ је речено да је преписка између Вука и Копитара најпотпуније очувана. Како су се у Вуковој оставштини нашла његова писма у оригиналу, то мора бити да је онда, када је Миклошић по смрти Копитаревој покупио из његове собе писма Добровског, и Вук покупио своја. Изгубљено је свега девет Вукових писама и двадесет и осам Копитарових, од којих је двадесет и једно за последње доба Вукова бављења у Немачкој и у Темишвару (1823/4). Ова је преписка не само једна од најважнијих, већ и од највећих. Чим се Вук макао ма куда из Беча, а он је то врло често чинио, одмах се јављао Копитару, често пре њему него жени, и њега је молио да јави кући му, што треба. Од 308 очуваних писама 167 су Вукових а 141 Копитарево; кад се додаду изгубљена писма, онда излази да је Вук написао Копи-

тару 176 а Копитар њему 169, дакле је Вук написао неколико писама више, и ако га је Копитар непрестано у писмима корео леношћу на писању.

18. **Сава Текелија,** (или „Ћућулија“ како га Вук и Копитар у преписци називају). Од десет очуваних писама само је једно Вуково, а било их је, у колико се може из очуваних видети, још шест. Обраћао сам се и у Пешту и у Н. Сад, и питао, има ли међу хартијама Текелијиним Вукових писама, и добио сам негативан одговор. Ако је Текелија у опште чувао писма, онда ће се несумњиво наћи штогод, кад се његове хартије марљиво преберу.

19. **Павле — Платон — Атанацковић.** Има само пет Вукових очуваних писама на шесет и шест Платонових, а Вук је њему написао још око деведесет писама. Да ли су сва пропала? Платон у једном писму Вуку вели. да је писмо по своме обичају поцепао. Из Н. Сада не знадоше ми ништа рећи, да ли је после његове смрти остало каквих хартија.

20. **Димитрије Фрушић.** Велика је штета што су Вукова писма овом искреном и оданом пријатељу његову изгубљена. Сачувано је само осам у концептима, а било их је још педесет и осам. Фрушићева су очувана готово сва, шесет и седам, само су, изгледа, изгубљена два.

21. **Ђорђе Ружић.** Личност мени за сад непозната. Има свега два писма, и оба су одговори на Вукова.

У *Додацима* су не само писма која су пропуштена да се ставе на своја места, већ и она писма, која нису Вукова, али су писана од личности, или личностима које су биле у преписци с Вуком, и која се тичу или Вука, или тих личности. Сва писма српских књижевника тога доба чине једну целину, као једну породицу, једни другима су јављали и разне новости, и шта је ко коме писао. Како се неће скоро дати прилика да се она засебно издаду, то је Одбор решио, да их штампа у Додацима

ове преписке, у колико нису већ наштампана, и колико их има у оставштини Вуковој, у двема Београдским библиотекама (Народној и Академијиној) и у Државном Архиву. Одбор ће са захвалношћу примити и наштампати и оне прилоге који му приватни људи, који оваквих писама имају, пошљу.

Уза сваку књигу биће и *регистар*. Овај уз ову израдио је по руковођењу проф. г. А. Белића његов ученик г. Милорад Јанковић, свршени философ, на чему им обојици хвала.

*

Посао овај почео је да ради пок. П. Ђорђевић, али га је смрт затекла пре него што га је и у пола довршио. Пре три године потписани је тај рад наставио, и сад је доведен дотле, да ће без прекида излазити књига за књигом, у колико Државна Штампарија могне стизати.

Штампање ове прве књиге отегло се мало дуже, колико због саме штампарије, толико и због редакторових других послова. Надати се да ће друге књиге ићи брже.

У другу књигу, која се већ штампа, ући ће, између осталих, и преписка с овим личностима: Ј. Гримом, Д. Давидовићем, Л. Мушицким, И. Соларићем, Ђ. Магарашевићем, кнезом Милошем, Ј. Гагићем и В. Васиљевићем.

Маја 1907.
у Београду.

Љуб. Стојановић.

ПРЕГЛЕД

(Уз датуме новог стила стављени су — ако нису већ били — и датуми старог стила)

I Сима Милутиновић.

		СТРАНА
1.	Вуку из Београда 4—V—1811	1
2.	„ „ „ 12—II—1812 облигација	2
3.	„ „ „ 7—XII—1814	2
4.	„ „ Видина 18—VII—1817	3
5.	„ „ Шапца 1—VIII—1818	4
6.	„ „ Чумарева (или Рејина) 30—IX—1819	7
7.	„ „ Кишињева 6—V—1823	9
8.	„ „ Лајпцига 12— XI—1825	10
9.	„ „ „ [пре 20— II]—1826	11
10.	Вук њему из Беча 20—II—1826	14
11.	Вуку из Лајпцига $\frac{9-III-}{25-II-}$ 1826	15
12.	„ „ „ 28—VI—1826	17
13.	Кнезу Милошу из Лајпцига 28—VI—1826	18
14.	Вуку „ „ 20/8—XI—1826	24
15.	„ „ „ 20—XI—1826	27
16.	„ „ „ $\frac{1-I-1827}{20-XII-1826}$	30
17.	„ „ „ 18/6—IV—1827	33
18.	„ с Цетиња 31—V—1828	35
19.	„ „ „ 14—VIII—1828	36
20.	„ „ „ 13—III—1829	39
21.	„ „ „ 14—III—1829	41
22.	Вук њему из Беча 26—IV—1829	42
23.	„ „ „ Земуна 18—XII—1831	42
24.	Вуку из Београда 22—XII—1831	43
25.	„ „ Лајпцига 16—II—1837	44
26.	„ „ Пеште 1—VI—1838	45
27.	„ „ Београда 11—III—1842	47
28.	„ „ „ 29—VII—1844	47

II. **Стефан Живковић.** СТРАНА

1. Вуку из Брзе Паланке 25—VII—1811 49
2. „ „ Београда 9—X—1812 50
3. „ „ „ 20—X—1812 51
4. „ „ „ 9—III—1813 51
5. „ „ „ (после 1—VII—1813) 52
6. „ „ Беча 28—XII—1814 53
7. Вук њему из Карловаца 14—XII—1815 55
8. Вуку из Засавице 20—IX—1816 56
9. „ „ Шапца 15—I—1817 58
10. „ „ Букурешта 30—VI—1818 59
11. „ „ „ 18—X—1818 61
12. „ „ „ 29—(X?)—1819 64
13. „ „ „ 30—XI—1819 65
14. „ „ „ 30—VIII—1820 66
15. Вук њему из Пањеве 12/25(!)—VII—1822 68
16. Вуку из Кишињева 6—V—1823 70

III. К. Јован Рашковић.

Вуку 31—VII—(1811?) 72

IV. Петар Томић.

Вуку из Брзе Паланке 13—XII—1811 73

V. Миљко Радовић.

1. Вуку из Београда 8—X—1812 74
2. „ „ Трста 15—V—1818 75

VI. Јаниħије Димитријевић.

Вуку из Тополе 4—IV—1813 76

VII. Стојан Ненадовић.

1. Вуку из Тополе 4—IV—1813 77
2. „ „ „ 19—V—1813 78

VIII. Фотије Попић.

Вуку из Оршаве (1813) 79

IX. Јевто Савић.

1. Вуку из Брзе Паланке 3—V—1813 80
2. „ „ „ „ 5—V—1813 (пуномоħије) . . . 81
3. „ „ Шапца 14—VI—1817 81
4. „ „ „ 18—VIII—1817 83

X. Михаило Павловић. СТРАНА

Вуку из Кладова 6—V—1813 85

XI. Kastriotice (Арса Андрејевић).

Вуку из Крајове 17—V—1813 86

XII. Хајдук-Вељко Петровић.

Вуку из Неготина 2—VI—1813 87

XIII. „Правитељствујући Совјет".

1. Вуку из Београда 9—VI—1813 88
2. „ „ „ 23—VI—1813 89

XIV. Теодор, Деметер и Марија Тирка.

1. Вуку из Оршаве 16/28—VI—1813 90
2. Вук њима из Беча (X—1818?) 91
3. Вуку из Пеште 14—VIII—1821 92
4. Вук њима из Беча 16—XII—1821 93
5. Вуку из Пањеве 30—XII—1821 94
6. Вук њима из Беча 10—I—1822 96
7. Вуку из Пањеве 9—I—1822 97
8. Вук њима из Беча (пре 17—II—1822) 98
9. Вуку из Беча 18/6—X—1823 99
10. „ „ „ 20/8—XII—1823 100
11. „ „ „ 14/2—II—1824 100
12. „ „ „ $\frac{7-V}{25-IV}$—1824 101
13. „ „ „ $\frac{7-VII}{25-VI}$—1826 102
14. „ „ „ 16/4—X—1829 103
15. „ „ „ 22/10—XII—1829 104
16. „ „ „ 9/21—V—1830 105
17. „ „ „ $\frac{4-VI}{23-V}$—1830 106
18. „ „ „ 31/19—I—1831 107
19. „ „ „ 25/13—X—1831 109
20. „ „ „ $\frac{10\cdot 1-1832}{29-XII-1831}$ 110
21. „ „ „ $\frac{7-II}{26-I}$—1832 111
22. „ „ „ 18/6—VII—1834 111
23. „ „ „ 31/19—VII—1834 112
24. „ „ „ $\frac{12-XII}{30-XI}$—1834 113
25. „ „ „ $\frac{7-X}{20-IX}$—1859 114
26. „ „ „ 20/8—III—1860 115
27. „ „ „ 23/11—III—1860 115
28. „ „ „ 27/15—VI—1861 116

СТРАНА

Додатак
29. Вуку из Беча (око 1840) 117
30. Вук њима из Беча 31—VII—1818 118

XV. Панта Радовановић.

Вуку из Неготина 17—VI—1813 120

XVI. Сара Михаилова.

1. Вуку из Пореча 15—VIII—1813 121
2. „ „ Оршаве 14—XII—1814 122
3. „ „ „ 22—III—1816 123
4 „ „ „ 4—VIII—1816 125
5. „ „ „ 10—I—1817 126
6. „ „ „ 4—VIII—1817 128

XVII. Ј. Копитар.

1. Вук њему из Беча 28/17(!)—II—1814 130
2. „ „ „ Будима 6/18—V—1814 131
3. Вуку из Беча 27/15—V—1814 133
4. Вук њему из Будима $\frac{20-V}{1-VI}$—1814 136
5. „ „ „ „ 17/29—VI—1814 138
6. Вуку из Беча $\frac{5-VII}{24-VI}$—1814 139
7. Вук њему из Беча 4—XI—1814 140
8. Вук њему из Карловаца 20/8—III—1815 141
9. Вуку из Беча 21/9—III—1815 143
10. Вук њему из Новог Сада 18/30—III—1815 144
11. „ „ „ Карловаца 8/20—IV—1815 146
12. Вуку из Беча $\frac{12-V}{30-IV}$—1815 148
13. Вук њему из Карловаца 16/28—VI—1815 149
14. „ „ „ Шишатовца 14—I—1816 152
15. „ „ „ „ [?—II—1816] 154
16. Вуку из Беча $\frac{6-III}{23-II}$—1816 155
17. Вук њему из Шишатовца 10—III—1816 156
18. Вуку из Беча 19/7—III—1816 158
19. Вук њему из Шишатовца 17—III—1816 159
20. Вуку из Беча $\frac{5-IV}{24-III}$—1816 161
21. „ „ „ 28/16—VI—1816 162
22. Вук њему из Шишатовца 1/12—VIII—1816 163
23. „ „ „ Кракова 26/14—XII—1818 165
24. Вуку из Беча $\frac{6-I-1819}{25-XII-1818}$ 166
25. Вук њему из Варшаве 5/18—II—1819 167
26. Вуку из Беча 13/1—III—1819 168
27. Вук њему из Петрограда 26—III—1819 169

СТРАНА

28. Вуку из Беча $\frac{5-V}{23-IV}$—1819 171
29. Вук њему из Петрограда 10—IV—1819 172
30. „ „ „ „ 17—V—1819 173
31. Вуку из Беча $\frac{8-V}{26-IV}$—1819 174
32. Вук њему из Петрограда 24—V—1819 176
33. „ „ из Кишињева 13/26(!)—VIII—1819 176
„ „ из Бојана $\frac{12-IX}{31-VIII}$—1819 177
34. „ „ [из Беча пре јула 1820] 178
35. „ „ из Земуна 17/5—VII—1820 178
36. „ „ из Крагујевца 25—VIII—1820 179
37. Вуку из Беча 15/3—IX—1820 180
38. Вук њему из Крагујевца $\frac{2-XI}{21-X}$—1820 181
39. Вуку из Беча $\frac{10-XI}{29-X}$—1820 181
40. Вук њему из Крагујевца 28—X—1820 182
19—XI—1820 184
41. Вуку из Беча $\frac{5-I-1821}{24-XII-1820}$ 184
42. „ „ „ 19/7—I—1821 186
43. Вук њему из Београда 26—I—1821 187
44. „ „ „ Крагујевца 25—II—1821 187
45. Вуку из Беча 27/15—II—1821 188
46. Вук њему из Крагујевца 3—IV—1821 190
47. „ „ „ Пањеве 12—VI—1822 192
48. Вуку из Беча 16/4—VII—1822 194
49. Вук њему из Пањеве 12—VII—1822 195
50. Вуку из Беча 23/11—VII—1822 196
51. Вук њему из Пањеве 6—VIII—1822 196
52. Вуку из Беча 27/15—VIII—1822 197
53. Вук њему из Темишвара 29/17—X—1822 198
54. Вуку из Беча $\frac{5-XI}{24-X}$—1822 200
55. „ „ „ $\frac{8-XI}{27-X}$—1822 201
56. Вук њему из Темишвара 15/3—XI—1822 202
57. Вуку из Беча 26/14—XI—1822 204
58. „ „ „ 29/17—XI—1822 204
59. „ „ „ $\frac{3-XII}{21-XI}$—1822 206
60. Вук њему из Темишвара $\frac{9-XII}{27-XI}$—1822 207
61. Вуку из Беча 20/8—XII—1822 209
62. Вук њему из Темишвара 15/27—XII—1822 210
63. „ „ „ Вршца $\frac{2-I-1823}{21-XII-1822}$ 211
64. „ „ „ Земуна 28—XII—1822 212
65. Вуку из Беча 14/2—I—1823 213
66. Вук њему из Земуна 17—I—1823 213
67. Вуку из Беча $\frac{9-II}{26-I}$—1823 214

СТРАНА

68. Вук њему из Златног Прага 31/19—III—1823 215
69. „ „ „ Лајпцига 2/14—IV—1823 216
70. Вуку из Беча 23/11—IV—1823 217
71. „ „ „ 26/14—IV—1823 218
72 „ „ „ 14/2—V—1823 219
73. Вук њему из Лајпцига 10/22—V—1823 220
74. Вуку из Беча 25/13—VI—1823 221
75. „ „ „ $\frac{5-VII}{13-VI}$—1823 221
76. „ „ „ $\frac{9-VII}{27-VI}$—1823 223
77. Вук њему из Лајпцига 5/17—VII—1823 223
78. „ „ „ „ $\frac{11-VIII}{30-VII}$—1823 224
79. „ „ „ Хале 15—VIII—1823 226
80. Вуку из Беча $\frac{3-IX}{22-VIII}$—1823 227
81. Вук њему из Хале $\frac{10-IX}{29-VIII}$—1823 227
82. Вуку из Беча $\frac{6-IX}{25-VIII}$—1823 229
83. Вук њему из Хале 5/17—IX—1823 230
84. Вуку из Беча 20/8—IX—1823 231
85. „ „ „ 27/15—IX—1823 233
86. Вук њему из Хале $\frac{1-X}{19-IX}$—1823 234
87. Вук њему из Лајпцига 23/11—X—1823 235
88. „ „ „ „ 27/15—X—1823 239
89. Вуку из Беча 25/13—X—1823 240
90. „ „ „ 29/17—X—1823 241
91. Вук њему из Лајпцига $\frac{8-XI}{28-X}$—1823 242
92. „ „ „ Хале 7/19—XI—1823 243
93. „ „ „ „ $\frac{5-XII}{23-XI}$—1823 245
94. „ „ „ „ $\frac{8-XII}{26-XI}$—1823 247
95. „ „ „ „ 23/11—XII—1823 250
96. „ „ „ „ 26/14—XII—1823 251
97. „ „ „ 21/9—I—1824 252
98. „ „ „ „ $\frac{6-II}{25-I}$—1824 253
99. Вуку из Беча $\frac{4-IV}{13-III}$—1824 254
100. Вук њему из Темишвара 13/1—IV—1824 255
101. „ „ „ „ 29/17—IV—1824 256
102. „ „ „ „ 9/21—V—1824 258
103. „ „ „ Земуна 26—V—1824 259
104. Вуку из Беча $\frac{8-VI}{27-V}$—1824 260
105. Вук њему из Земуна 1—VI—1824 262
106. „ „ „ „ 21/9—VI—1824 262
107. „ „ „ „ 7/19—VII—1824 264
108. „ „ „ Беча 1/13—III—1825 264
109. „ „ „ Брода 29/17—IV—1825 265

СТРАНА

110. Вуку из Беча $\frac{10-V}{28-IV}$—1825 265
111. Вук њему из Брода $\frac{11-V}{29-IV}$—1825 266
112. „ „ „ Земуна 7—VI—1825 267
113. „ „ „ Пеште $\frac{7-VII}{25-VI}$—1825 268
114. Вуку из Беча 15/3—V—1826 268
115. Вук њему из Будима 18/6—V—1826 269
116. Вуку из Беча 19/7—V—1826 270
117. „ „ „ 23/11—V—1836 271
118. Вук њему из Будима 15/27—V—1826 272
119. „ „ „ „ 19/31—V—1826 273
120. „ „ „ „ 19/31—V—1826 275
121. Вуку из Беча 30/18—V—1826 276
122. „ „ „ $\frac{6-VI}{24-V}$—1826 277
123. „ „ „ 13/1—VI—1826 278
124. „ „ „ 20/8—VI—1826 279
125. Вук њему из Земуна 14/26—VI—1826 279
126. Вуку из Беча 23/11—VI—1826 281
127 Вук њему из Земуна 17/29—VI—1826 282
128. „ „ „ „ 28—VI—1826 283
129. Вуку из Беча $\frac{11-VII}{29-VI}$—1826 283
130. Вук њему из Земуна 5/17—VII—1826 284
131. „ „ „ Нов. Сада 29—VII—1826 284
132. Вуку из Беча 18/6—VIII—1826 285
133. „ „ „ 19/7—VIII—1826 286
134. Вук њему из Будима 13—VIII—1826 287
135. Вуку из Беча 29/17—VIII—1826 288
136. Вук њему из Будима 21—VIII—1826 289
137. Вуку из Беча $\frac{4-IX}{23-VIII}$—1826 291
138. „ „ „ $\frac{6-IX}{25-VIII}$—1826 292
139. Вук њему из Панчева 16/28—I—1827 293
140. „ „ „ Пожаревца 28—I—1827 294
141. „ „ „ Крагујевца 21—II—1827 294
142. Вуку из Беча 25/13—III—1827 295
143. Вук њему из Будима 6/18—I—1828 296
144. Вуку из Беча 21 9—I—1828 297
145. „ „ „ 26/14—I—1828 297
146. Вук њему из Будима 17/29—I—1828 298
147. „ „ „ „ 28—I—1828 300
148. Вуку из Беча 14/2—II—1828 300
149. Вук њему из Будима 5/17—II—1828 302
150. Вуку из Беча 15/3—II—1828 303
151. „ „ „ 16/4—II—1828 304
152. „ „ „ 20/8—II—1828 305
153. Вук њему из Будима 12/24—II—1828 306
154. Буку из Беча 23/11—II—1828 308

СТРАНА

155. Вук њему из Будима 15/27—II—1828 309
156. Вуку из Беча $\frac{8-III}{25-II}$—1828 311
157. Вук њему из Будима 2/14—III—1828 312
158. Вуку из Беча $\frac{11-III}{28-II}$—1828 312
159. Вук њему из Будима 4/16—III—1828 313
160. „ „ „ „ 17—III—1828 314
161. Вуку из Беча $\frac{1-IV}{20-III}$—1828 315
162. Вук њему из Будима 24—III—1828 317
163. Вуку из Беча $\frac{9-IV}{28-III}$—1828 318
164. Вук њему из Будима 31—III—1828 320
165. „ „ „ „ 16/28—IV—1828 321
166. Вуку из Беча $\frac{2-V}{20-IV}$—1828 322
167. Вук њему из Будима $\frac{6-V}{24-IV}$—1828 323
168. Вуку из Беча 16/4—V—1828 324
169. Вук њему из Будима 8/20—V—1828 325
170. „ „ „ „ 11/23—V—1828 325
171. Вуку из Беча 24/12—V—1828 326
172. „ „ „ 26/14—V—1828 327
173. Вук њему из Беча $\frac{7-X}{25-IX}$—1828 328
174. Вук њему из Земуна $\frac{2\ XI}{24-X}$—1828 328
175. „ „ „ Крагујевца 10/22—XI—1828 329
176. Вуку из Беча $\frac{5-XII}{23\ XI}$—1828 329
177. „ „ „ $\frac{12-XII}{30-XI}$—1828 330
178. Вук њему из Крагујевца 9/22—XII—1828 331
179. Вуку из Беча 23/11—XII—1828 331
180. Вук њему из Земун. Контумаца 19/31—XII—1828 . . 332
181. „ „ „ Земуна 31—XII—1828 333
182. „ „ „ „ $\frac{8-VI}{27-V}$—1829 334
183. „ „ „ Крагујевца 28—VI—1829 335
184. Вуку из Беча 21/9—VII—1829 336
185. Вук њему из Крагујевца 21—VII—1829 337
186. „ „ „ „ 30—VII—1829 338
187. „ „ „ Београда 30—VIII—1829 339
188. „ „ „ Земун. Контумаца 17/29—X—1829 . . . 339
189. Вуку из Беча 30/18—X—1829 340
190. Вук њему из Земун. Контумаца 24—X—1829 341
191. Вуку из Беча $\frac{9-XI}{27-X}$—1829 342
192. Вук њему из Земуна 4/16—XI—1829 344
193. Вуку из Беча 13/1—XI—1829 345
194. Вук њему из Земуна 14/26—XI—1829 347
195. Вуку из Беча 27/15—XI—1829 349
196. „ „ „ 18/6—XI—1829 350

СТРАНА

197. Вук њему из Земуна 28/16—XII—1829 351
198. „ „ „ „ 30—XII—1829 357
199. Вуку из Беча $\frac{12-I-1830}{31-XII-1829}$ 358
200. „ „ „ 22/10—I—1830 360
201. Вук њему из Крагујевца 3/15—II—1830 361
202. Вуку из Беча $\frac{9-III}{25-II}$—1830 362
203. Вук њему из Крагујевца 12/24—IV—1830 364
204. Вуку из Беча $\frac{4-V}{22-IV}$—1830 367
205. „ „ „ 13/1—V—1830 368
206. Вук њему из Крагујевца 8—V—1830 369
207. Вуку из Беча $\frac{4-VI}{23-V}$—1830 370
208. Вук њему из Крагујевца 7—VI—1830 372
209. Вуку из Беча 25/13—VI—1830 373
210. „ „ „ $\frac{6-VII}{24-VI}$—1830 375
211. „ „ „ 20/8—VIII—1830 377
212. Вук њему из Крагујевца 15—VIII—1830 378
213. Вуку из Беча 18/6—IX—1830 379
214. Вук њему из Земун. Контумаца 10/22—IX—1830 . . 380
215. Вуку из Беча 28/16—IX—1830 381
216. „ „ „ 29/17—IX—1830 383
217. Вук њему из Земуна $\frac{4-X}{23-IX}$—1830 384
218. Вуку из Беча $\frac{12-X}{30-IX}$—1830 386
219. Вук њему из Земуна 13/25—X—1830 387
220. „ „ „ Београда 10 22—XII—1830 389
221. Вуку из Беча 14/2—I—1831 390
222. Вук њему из Београда 14—I—1831 391
223. Вуку из Беча 25/13—I—1831 393
224. „ „ „ $\frac{8-II}{26-I}$—1831 394
225. Вук њему из Београда 20—II—1831 396
226. Вуку из Беча 21/9—III—1831 397
227. Вук њему из Београда 25—III—1831 399
228. Вуку из Беча 29/17—IV—1831 400
229. Вук њему из Земун. Контумаца 23—VIII—1831 . . . 401
230. Вуку из Беча 13/1—IX—1831 402
231. „ „ „ $\frac{11-XI}{30-X}$—1831 404
232. Вук њему из Земуна 12/24—XI—1831 405
233. Вуку из Беча $\frac{2-XII}{20-XI}$—1831 407
234. Вук њему из Земуна 17/29—XII—1831 408
235. Вуку из Беча 20/8—I—1832 409
236. Вук њему из Земуна 18 30—I—1832 410
237. Вуку из Беча $\frac{7-II}{26-I}$—1832 412
238. Вук њему из Земуна 8 20—II—1832 413
239. Вуку из Беча 16/4—III—1832 414

СТРАНА

240. Вуку из Беча 23/11—III—1832 415
241. Вук њему из Земуна 14/26—III—1832 316
242. „ „ „ „ $\frac{31-III}{12-IV}$—1832 417
243. Вуку из Беча 13/1—IV—1832 418
244. Вук њему из Земуна 7—IV—1832 420
245. Вуку из Беча 20/8—IV—1832 421
246. Вук њему из Земуна 21—IV—1832 422
247. „ „ „ „ 9/21—V—1832 424
248. Вуку из Беча 18/6—V—1832 424
249. Вук њему из Земуна 6/18—VI—1832 425
250. Вуку из Беча 22/10—VI—1832 427
251. Вук њему из Земуна 27—VI—1832 428
252. Вуку из Беча 13/1—VII—1832 430
253. Вук њему из Земуна 7/19—VII—1832 431
254. Вуку из Беча 26/14—VII—1832 433
255. Вук њему из Нов. Сада 18/30—VII—1832 434
256. „ „ „ Земуна 25—VII—1832 435
257. Вуку из Беча 24/12—VIII—1832 436
258. „ „ „ 28/16—VIII—1832 438
259. Вук њему из Земуна 22—VIII—1832 438
260. Вуку из Беча $\frac{11-IX}{30-VIII}$—1832 440
261. „ „ „ 14/2—IX—1832 441
262. Вук њему из Нов. Сада 26—IX—1832 442
263. „ „ „ Земуна 3—X—1832 443
264. Вуку из Беча 19/7—X—1832 445
265. „ „ „ 26/14—X—1832 445
266. Вук њему из Земуна 19/31—X—1832 446
267. „ „ „ „ 24—X—1832 447
268. Вуку из Беча $\frac{7-XI}{26-X}$—1832 448
269. „ „ „ $\frac{11-XI}{30-X}$—1832 449
270. Вук њему из Пеште 9/21—XI—1832 450
271. Вуку из Беча 27/15—VIII—1833 450
272. Вук њему из Беча $\frac{1-I-1834}{20-XII-1833}$ 451
273. „ „ „ „ IX—1833—VII—1834 451
274. „ „ са Цетиња 12/24—IX—1834 452
275. Вуку из Беча 14/2—X—1834 455
276. Вук њему из Котора 9/21—XI—1834 456
277. Вуку из Беча 26/14—XI—1834 459
278. „ „ „ 27/15—III—1835 459
279. „ „ „ 24/12—IV—1835 461
280. Вук њему из Котора 15—V—1835 461
281. „ „ „ Беча пре 22—I—1837 462
282. „ „ „ „ „ 22—I—1837 462
283. „ „ „ Вуковара 16—XI—1837 463
284. Вуку из Беча $\frac{5-XII}{23-XI}$—1837 464

СТРАНА

285. Вуку из Беча 20/8—XII—1837 465
286. Вук њему из Вуковара 24—XII—1837 466
287. Вуку из Беча $\frac{12-I-1838}{31-XII-1837}$ 467
288. „ „ „ 16/4—I—1838 468
289. Вук њему из Вуковара $\frac{9-II}{27-I}$—1838 469
290. „ „ „ Сења $\frac{3-VII}{21-VI}$—1838 470
291. Вуку из Беча $\frac{12-VII}{30-VI}$—1838 472
292. Вук њему из Спљета 30/18—VII—1838 474
293. „ „ „ Београда 24—V—1839 475
294. Вуку из Беча 18/6—VI—1839 476
295. „ „ „ 26/14—VII—1839 477
296. Вук њему из Земуна $\frac{5-IX}{24-VIII}$—1839 479
297. „ „ „ Карловаца 14/26—IX—1839 480
298. Вуку из Беча 13/1—IX—1839 482
299. „ „ „ $\frac{1-X}{19-IX}$—1839 483
300. Вук њему из Вуковара $\frac{8-X}{26-IX}$—1839 484
301. Вуку из Беча 18/6—X—1839 485
302. Вук њему из Трста $\frac{10-III}{26-II}$—1841 486
303. Вуку из Рима 24/12—II—1843 487
304. Вуку из Беча 14/2—XII—1843 488

Додатак

305. Вуку из Беча $\frac{11-IV}{30-III}$—1815 489
306. „ „ „ 24/12—XI—1820 492
307. Вук њему из Беча око 1839 493
308. Вуку из Беча око 1840 493

XVII. Сава Текелија.

1. Вуку из Арада 22—IX—1814 494
2. „ „ „ 25—III—1818 495
3. „ „ „ 18—VIII—1818 497
4. „ „ „ 28—X—1819 498
5. „ „ „ 6—VII—1823 498
6. Вук њему из Хиле 15/3—IX—1823 500
7. Вуку из Арада 29—XI—1823 500
8. „ „ Пеште 12—I—1824 501
9. „ „ „ 8—II—1824 502
10. „ „ „ 22—VIII—1840 503

XIX. Платон Атанацковић.

1. Вуку из Сент-Андрије 3—X—1814 505
2. „ „ „ 1—III—1815 506
3. „ „ Сомбора 28—IX—1816 507

СТРАНА

4. Вуку из Сомбора [после 16—XI—1817] 508
5. „ „ „ [пре VI—1818] 510
6. „ „ „ 16—II—1820 510
7. „ „ „ 31—XI—1821 511
8. „ „ „ 9—XII—1821 513
9. „ „ „ 21—I—1825 515
10. „ „ „ 25—X—1825 516
11. „ „ „ 8—XI—1827 518
12. „ „ „ 3—II—1828 520
13. „ „ Бездина 26—X—1836 520
14. „ „ Темишвара 16—II—1837 523
15. „ „ Бездина 22—III—1837 524
16. „ „ „ 10—IV—1837 525
17. „ „ „ 28—I—1838 526
18. „ „ Сентандрије 10—X—1840 527
19. „ „ Будима 20—III—1841 529
20. „ „ „ 19—IX—1841 530
21. „ „ „ 25—X—1841 532
22. „ „ „ 12/24—XI—1841 534
23. Вук њему из Беча 19—I—1842 535
24. Вуку из Будима 3/15—III—1842 538
25. „ „ „ 18—III—1842 539
26. „ „ „ (крај VI—1842) 540
27. „ „ „ 7—VII—1842 542
28. „ „ „ 14/26—VII—1842 545
29. „ „ „ 2—VIII—1842 546
30. „ „ „ 14—VIII—1842 547
31. „ „ Беча 17/29—III—1843 549
32. „ „ „ [око III—1843] 549
33. „ „ Будима 9—IV—1843 550
34. „ „ „ 15—VII—1843 551
35. „ „ Пожуна 30—VIII—1843 553
36. „ „ „ 7—X—1843 553
37. „ „ Будима [око половине X—1843] 554
38. „ „ „ 27—X—1843 556
39. „ „ „ 24—I—1844 558
40. „ „ „ 8—II—1844 559
41. „ „ „ 9—III—1844 561
42. „ „ Пожуна $\frac{23—V}{4—VI}$—1844 563
43. „ „ „ 1—VI—1844 564
44. „ „ „ 17/29—VIII—1844 565
45. „ „ „ 12/24—XI—1844 566
46. „ „ Будима 15/27—XI—1844 567
47. „ „ „ 28/16—XI—1844 568
48. „ „ „ [25—XI—1844] 569
49. „ „ „ 4—XII—1844 571
50. „ „ „ 9/21—XII—1844 572

СТРАНА

51. Вуку из Будима 8—I—1845 574
52. „ „ „ 16—II—1845 576
53. „ „ „ 23—III—1845 577
54. „ „ „ 14—VIII—1845 579
55. „ „ „ 19/31—I—1846 580
56. „ „ „ 27—III—1846 581
57. „ „ „ око 20—VIII—1846 583
58. „ „ „ 18—IX—1846 584
59. „ „ „ 10/22—XI—1846 585
60. „ „ „ 14/26—II—1847 586
61. „ „ „ 7—X—1847 588
62. „ „ Пожуна 8/20—XII—1847 589
63. „ „ „ 9—I—1848 590
64. Вук њему из Беча 13—X—1850 591
65. Вуку из Н. Сада 14—XII—1851 592
66. Вук њему из Беча 7—V—1853 594
67. Вуку из Н. Сада 1—VI—1853 595
68. Вук њему из Беча 14—I—1854 596
69. Вуку из Н. Сада 29—I—1857 597
70. Вук њему из Беча 22—IX—1858 599
71. Вуку из Н. Сада 3/15—X—1858 600

XX. Димитрије Фрушић.

1. Вуку из Беча 5/17—I—1815 602
2. „ „ „ 2/14—III—1815 604
3. „ „ „ 19/31—III—1815 605
4. „ „ „ 16/28—IV—1815 606
5. „ „ „ 22—II—1816 607
6. „ „ „ $\frac{11-VI}{30-V}$—1816 608
7. „ „ Дивоша 12—X—1816 609
8. „ „ Земуна 11/23—I—1817 611
9. „ „ „ 17/29—V—1817 611
10. „ „ „ $\frac{12-VI}{31-V}$—1817 612
11. „ „ „ 14/26—VI—1817 613
12. „ „ „ 16/28—VIII—1817 616
Фрушић кн. Милошу 14/26—VIII—1817 618
13. Вуку из Земуна 6—IX—1817 619
14. „ „ „ 8—IX—1817 620
15. „ „ „ 12/24—IX—1817 621
Кнез Милош Фрушићу 9—IX—1817 622
16. Вуку из Земуна $\frac{6-X}{24-IX}$—1817 623
17. „ „ „ 4/16—X—1817 624
18. „ „ „ 18/30—X—1817 625
Фрушић кн. Милошу 18/6—X—1817 625
19. Вуку из Земуна 15/27—XI—1817 627
20. „ „ „ $\frac{2-XII}{20-XI}$—1817 628

СТРАНА

21. Вуку из Земуна 23—XII—1817 630
22. „ „ „ 14/26—I—1818 631
23. „ „ „ $\frac{12-II}{31-I}$—1818 632
24. „ „ „ 11/23—II—1818 633
25. „ „ „ 1—IV—1818 635
26. „ „ „ $\frac{10-VIII}{29-VI}$—1818 637
27. „ „ „ 24—IX—1818 638
28. Вук њему из Беча 19—XI—1819 Грам. и Пол. Сп. II, 160
29. Вуку из Трста $\frac{5-XII}{23-XI}$—1819 639
30. „ „ „ 10/22—III—1820 640
31. „ „ „ 28—IX—1820 642
32. „ „ „ 5/17—V—1820 644
33. „ „ „ 9/21—VI—1820 645
34. „ „ „ $\frac{7-VIII}{26-VII}$—1821 647
35. „ „ „ 15/27—XI—1821 648
36. „ „ „ 24—XII—1821 650
37. „ „ „ 12/24—III—1822 651
38. „ „ „ 31—III—1823 652
39. „ „ „ $\frac{2 \text{ и } 11-VII}{20 \text{ и } 29-VI}$—1823 652
40. Вук њему из Хало 31/1—IX—1823 655
41. „ „ „ „ $\frac{11-XII}{29-XI}$—1823 656
42. Вуку из Трста $\frac{5-II}{24-I}$—1824 658
43. „ „ „ 17/5—X—1824 659
44. „ „ „ 29/17—III—1825 660
45. Вук њему из Беча 1/13—IV—1826 662
46. Вуку из Трста 15/27—IV—1826 663
47. „ „ „ 1/13—II—1828 665
48. „ „ „ 9/21—III—1828 666
49. „ „ „ 5—XI—1828 666
50. „ „ „ $\frac{2-IV}{21-III}$—1829 667
51. „ „ „ 2—V—1832 668
52. „ „ Монфалкона 21/9—VII—1832 669
53. Вук њему из Беча 26—XI—1832 670
54. Вуку из Трста 31/19—XII—1832 673
55. Вук њему из Беча 2/14—I—1833 674
56. Вуку из Трста 19/27—II—1833 675
57. Вук њему из Беча 25—II—1833 677
58. Вуку из Трста 1/13—III—1833 678
59. „ „ „ 12/24—III—1833 679
60. „ „ „ $\frac{3-IV}{22-III}$—1833 680
61. Вук њему из Беча 27—III—1833 680
62. Вуку из Трста $\frac{9-VI}{28-V}$—1833 682
63. „ „ „ 30/18—IX—1833 683
64. „ „ „ 21/9—XII—1833 684

СТРАНА

65. Вуку из Трста 12/24—V—1834 685
66. „ „ „ 6/18—XI—1834 686
67. „ „ „ 13—III—1835 687
68. „ „ „ 2/14—IV—1835 688
69. „ „ „ $\frac{5-VI}{24-V}$—1835 689
70. „ „ „ 8/20—VI—1835 690
71. „ „ „ (око $\frac{4-X}{29-IX}$—1835) 692
72. „ „ „ $\frac{9-I-1836}{28-XII-1835}$ 693
73. „ „ „ $\frac{9-VI}{28-V}$—1836 693
74. „ „ „ 27—I—1737 695
75. „ „ „ $\frac{4-VI}{23-V}$—1837 696

XXI. Ђорђе Ружић.

1. Вуку из Пеште 7—I—1815 698
2. „ „ Н. Сада 13—VI—1816 700

Додаци:

Додатак први.

К бр. II. Стефан Живковић (облигација) Београд 20—X—1812 705
К бр. III. К. Јован Рашковић, из Панчева 4—V—1821 . . 706
К бр. VI. (Јанићију Димитријевић?) Беч 24—I—1833 . . . 707

Додатак други.

1. Сима Милутиновић Ј. Миловуку, Београд 10—XII—1832 . 709
2. Т. Д. Тирка Дим. Тиролу из Беча 16/4—III—1824 . . 710
3. „ „ „ Ани Карацић 710
4. Сара Михаилова кнезу Милошу, из Земуна 12—V—1816 . 711
5. Водник Копитару Љубљана $\frac{10-XII}{28-XI}$—1815 и Копитар Нешић(?) Беч, 26/14—1817 713
6. Стеф. Живковић Копитару, Букурешт 18—X—1818 . . 714
7. А. Волф Копитару, Трст 24/12—IX—1821 716
8. Ј. Грим Копитару, Касел $\frac{10-X}{28\ IX}$—1823 717
9. „ „ „ „ $\frac{5-X}{23-IX}$—1825 719
10. Л. Ранке Копитару, Млеци $\frac{10-I-1829}{29-XII-1828}$ 720
11. Д. Фрушић Копитару, Трст 29/17—III—1824 720
12. И. А. Брлић Копитару (из Брода IV—1825) 721
13. Јодл Копитару, Земун 27/15—V—1825 723
14. Кепен Копитару, Петроград 19 и 21—IV—1837 . . . 724
— Кепену, Петроград 19—IV—1837 726
15. Копитар Ј. Гавриловићу, Беч $\frac{8-VIII}{27-VII}$—1820 727
16 „ А. С. Шишкову „ $\frac{3-VIII}{22-VII}$—1828 727

			СТРАНА
17.	Копитар Ани Карацић,	Беч 22/10—I—1830	728
18.	„ „ „ „	$\frac{4-II}{25-I}$—1831	729
19.	„ Мини „	21/9—VIII—1839	731
20.	„ „ „ „	$\frac{12-IX}{31-VIII}$—1839	731
21.	С. Текелија митр. Стратимировићу,	Беч 18—III—1827	732
22.	Митр. Стратимировић С. Текелији,	Карловци 24—III—1827	732
23	С. Текелија митр. Стратимировићу,	Арад 26—XI—1834	734
24.	Копитар митр. Стратимировићу,	Беч 17—IX—1812	735

Регистри. 739

ШТАМПАРСКЕ ПОГРЕШКЕ

Стр. 9. врста 9. треба: у *Тумареву*. — ст. 61. вр. 11: *остаю* твоѭ. — 100. 3 (оздо): *Zuschriften*. — 120. 7: *да* буту (т. ј. буду); 14: *Велко*. — 124, 11 (оздо): *Настаса*. — 135, 19: *kein* Wohlgeboren. — 141, 14 (оздо): *у* Віенни. — 155, 2 (оздо): *sicut* Deus. — 163, 16: *tuo* eremo. — 183, 13 (оздо): Ја *купим*. — 194, 18: *Utinam*. — 205, 10: *der* gegen; 6 (оздо): noch *finden;* 9 (оздо): ebenso schönen. — 206, 13: *ihn* hätte. — 208, 18: С. П. *вољнаго*. — 217, 1: *лекције* у анатомији. — 219, 7 (оздо): Sie *bald;* 20 (оздо): *Und* nur. — 223, 5 (оздо): оно *ме*. — 232, 3: Könten *Sie nicht*. — 236, 10: *Дијоби*. — 241, 13 (оздо): müsste *ihm*. — 264, 9 (оздо): *народныхъ Сербскихъ*; 10 (оздо): *посланныхъ*; 11 (оздо): *Совѣтникъ*; 12 (оздо): на *счетъ*. — 266, 7 (оздо): *Вам* устмено. — 269, 4: *einer* serb.; 5: *eine* Sylbe; 8: *philosophus*. Испод тога писма додати: [Вукова напомена:] одговорено 15/27 Маија 826. — 279, 6: *Dass* Ihre. — 287, 19 (оздо): му *име*. — 288, 12: *reliquos;* 21: *könne*. — 305, 3 (оздо): stantepede; 8 (оздо): Ihre *Frau*. — 308, 12 (оздо): man *denn*. — 309, 11: *vergessen* Sie. — 313, 3: die *ihm*. — 316, 5 (оздо): *ob* es... *Ding*. — 318, 12 (оздо): *dass* die. — 329, 2: *10/22* Новембр.; 5 (оздо): kennen *meine*. — 330, 15: *ob* ich; 2 (оздо): und *im*; 9 (оздо): Im *Vorbeigehen;* 10 (оздо): von *Ihnen*. — 342, 20: *Вижигина*; 2 (оздо): in *jedem*. — 350, 3 (оздо): ist *alles*. — 359, 10 *besonders*; 11: an *den*. — 360, 5: für *Bücher*. — 368, 16 (оздо): Sie *sitzen;* 19 (оздо): wünscht; 20 (оздо): *Brief* von. — 372, 1 (оздо): за *које* 12 (оздо): из *многи*. — 376, 9 (оздо): *Empfehlen* Sie; 19 (оздо): *Polonorussismen*. — 378, 13 (оздо): *али* немам. — 394, 8 (оздо): ein anderes. — 412, 6 (оздо): *National*; 15 (оздо): auf *Ihren;* 21 (оздо): man *die*. — 426, 18 (оздо): пата *Видаић*. — 430, 21 (оздо): првомъ *поштомъ*. — 440, 9 (оздо): *möchte* ich. — 442, 10: другу *школу;* 9 (оздо): да *се*. — 443, 5: *командирендер*; 7 (оздо): да *сте*. — 446, 5: im *Latein*. — 449, 2: zu *verachten:* 2 (оздо): *Untergebenen*. — 471, 12: на *кекавачки*, — 477, 5: *wünsche;* 9: *weiss* nicht. — 490, 21: *Metrick*. — 512, 5: за *beauté*. — 519, 13: *купно* и свирача. — 579, 8 (оздо): на *лубенице*. — 625, 15 (оздо): *Узьмамъ* себи. — 639, 1 (оздо): сыновлѣ *мов*. — 662, 10: да *немам*. — 677, 18 (оздо): *Трјестанскога*. — 695, 3 (оздо): ex *morbis*. — 717, 7: *Theoclitus*.

Писма Симе Милутиновића бр. 5, 8, 9, 10 и 16 штампао је пок. Ђ. С. Ђорђевић у својој студији о Сими, а писмо бр. 27 штампано је још и у *Даници* год. 1872, стр. 141.

ВУКОВА ПРЕПИСКА

I.

I

СИМА МИЛУТИНОВИЋ

1.

Мили мой и драги Вуче
Здрав ми буди Брате!

Колику сам год радост чувствово, кад сам чуо да є Г. Ефта отуд дошо, толико сам два пута се веће опечаліо, кад сам га пристойно с' добро дошли и пр. поздравивши, за те, и за каковонибуд писмено твое и о твом станю настоећем извѣстіе упитао, и на одговор добіо, да таковога ништа нема — Замислим се я мало шта би то бити могло, но немогавши докучити никоим начином, упитам Г. Ефту те ми каза, да си у послу био, па ниси имо кад — Добро речем я опет, он валі да іе знао бахрем на дан прех кад ћете ви полазити, па кад ніе даню мого, а он біо у вече што написати — На то ми он Ест! рече, али да іе теби знати како се іе и гди наместіо у квартир, и сам би онако желіо — Какве две служавке имаде, кое га дан и ноћ служе, како две виле! Да већ вели онаке бити могу, а другчіе и лепше не! — Оне га свлаче и облачу — постелю намештаю, и ести му доносе — Шніима ти он све свое сувише време проводи, кое му прекодневни други послови допусте — Те то ли е узрок! речем му я, помисливши у себи, да е с' лучем тражіо, неби болѣ десіо — Проћи га се дакле! Сад веруем да баш нехма кад! — Чудим се како и ести времена има — А већ знам да ко и зец са гледећим и отвореним очима спава, да му красавице испред очи неизчезну — Из тога ти дакле узрока, мой любезни, простити морам; ер знам да би и ти мени у такой прилици — Но ако се дуже ту бавіо будеш, надаћусе акоће и єдном писму од тебе, коеће ми осведочити, Г. Ефтом

и Глишом описивато ми садашнѣ станѣ твое — Я ти брате за се ништа друго явити немам, но да сам онди — и онако ко што си ме и оставіо, само што сам ципеле и чарапе носити почео — Али шта?! — Само би ти устмено смео казати — Овди ти прилажем стихове, што сам сочинніо одма сутра дан по твом отпествію — Пребивам твой искренни

у Београду 4-ог маја 811.

С. М. Симовић

[Спољa:] Из Београд. Г. Вуку Стеф. Вуиновићу с честію

у Кладово.

[Напомена Вукова:] примих 8-г маіа 811.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1426.]

2.

Облигацїа

С' верху четири стотине и педесет и шест гроша, кое я долуподписати примн од Г. Вука Стефановича узаям, болѣга ради вѣровања писмено му даем, и таково за истинито свидѣтелство, да сам те новце нѣму дужан, признаем — Обећавам му се горню суму до последњѣг Марта с. л. положити на мою облигацію — У Београду 12-ог Фебруар. 1812-ог года.

Сима Милутиновић

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1427.]

3.

Любезни брате Вуче добро дошао!

Корнш ме дасамте преварїо, то немож ти знати, док ти я искажем, акосе кад на технани састанемо; но ево преваре живе, што ти мени учини, у Петак ти пишеш ми да дођем на Парлаторїю, а у Субботу ти у Панчеву: пак мени залуду труд. —

Но то све на страну, већ ти мени пиши кадђу те ямачно наћи, да дођем, да се видимо какви смо — єсмоли они старїи и пролѣтошнїи, или паче зимушнїи — Поздрав сам изручїо оном8, и каже да ти оц8 бурунтїя нетреба, слободно може прећи, никому ништа неће, и прочая; што ми пак за новце оне пишеш, дошавши тамо и саставшисе, зато ћу ти чжевапити.

у Београду 7-ог декем. 1814.

Твой доброжела[тель]
Сима Милутиновић.

[Спољa:] Дати се Господар8 Вуку Стефановићу с' честїю
код Г. Павла Сретеновића
У Земуну

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1428.]

4.

Драги моі брате
И мили друже Вуче!

По хитноі ти прилици пишем; та врло кратко, против нашег обичаіа. Писосам ти на 15-и Апр: іедно писмо, с коим сам послао бпіо и іедну савршену піеснарицу под именом *Три Вили или Грациіе* (: Милошев рат у три піесне :) овди мноме іош знмус почету приіе твога опомена. Одтадаі има три міесеца, и мени од тебе никакова слова; све сумніам, да ти іе и дошло у руке, зашто знам, да твоіе к мени братство не би могло отрпити да ми штогод на то неодговори; ништа ти друго небн марпіо знати, него како се допада теби слог а другима віештніма моі начин мишліенія; а млого немарим, ако се нештампа, ево ми штампе, влашке у Букорешту, слова су іеднака, па кад могбудем отићіи ћіу што ми драго штампати. Іави ми и одговори барем на ово писмо, ако ти и ниіе оно дошло, барем за тебе какоси, и шта іош радиш осим онога штоси ми писо; іа ти іеднако піевам, а шта, како и колико, сам Бог зна, штати ми ниіе у моіоі изпосници на ум пало, и пада. тамам 12. табаках на осмине хесабећи досадасам напуниіо. Ту ти іе и Великова и Хаџжи Николина, баш ко да очима гледаш; имам их малпіе, големпіе, женскніе, мушкніе, неутралниіе, Давидовніе, Ристи-

ниіе, и карловачких годинах, и карл: Школах Фундуса узрок, или извор, имам један Будни Сан, и пр. пр: на броі их іе тамам досад 65. коекаквиіе. Сам их — незнам тко — на памет износи, или зар ум види, ће ми іе дошло до плача, те ме нііма разговара. Іамачно без неволіе тешке, ни піевапсе, акамоли плакати, неможе. И пак ти кажем, да слиеп а сиромах чоек мора моћи и знати піевати; ако му іе без тога мало тога даровано, кад ослиіепи удвостручи се опа сила, а у сиромаштву чак у тростручи; потом знам, іер іа моіе све обноћі смишліам, кад немогу да спавам.

Разумніосам овди од іеднога скоро, да си ми татки учиниіо хабер, и за то ти особито Фала —

У Видину 18-ог іуліа 1817.

Симеон Милутинов[иħ]

[Споља:] Дати се Г. Вуку Стевановиħіу на поштене руке

у Беч

[Орит. у арх. С. К. Академије бр. 1429.]

5.

Особити моі Досту,
знанче моі, и брате Вуче млоголѣтуі!

Стариі се брат оженио без млађега; ние ни чудо, ни зазор, ни кака жалба; али ако се млађи ожени без стариега, онда ће боим се, то све на старніем се разврши, и останит. Рећи ћеш ми, чуват се іе хотице, а нехотици и немогу ни суда неіма; ама опет дуг не умире... и заіам се непогибли не враћа.

Оставимо то; но ми зафали снаси од мое стране а са свега братска срца, што ти е сина родила, ко да сам іоі іа препоручио; ню ми поздрави, и пљесни ми іе полахко и милостиво за ме руком уз образ, ал само како ће се заруменити, не бил вас обое тако оедном мога чувствованя опоменуо, кад сам чуо да сте се узели и сина родили; а малога ми Милуна — све іедно — сваки дан а по више пута цѣливаі, и све у чело. Заиста и управо рекав, ние ми Бог могао веће радости причинити, што е моме тебн, и моме Миоковиħу по сина дао, разма да іе мени истоме два о-едном удпелно.

Доста сам ти пута писо из Видина; нека едном и из Шабца, ћево сам то све за те разумно од г-дара Ефте.

Споменом се старога и прећашњег живота іош и сада тѣшим, веселим и узадоволявам, реко би ме е наумила противна судба до гроба гонити, и за то жешће и дулѣ, што сам іоі то непрегнутні; но и за то ништа, здравѣ ме свагда и добро служи, и тврдоглавство ми безуміем моим подпреукрепљно, іош напредуе, и кад проесапим попространо а на ситно, за моіу неку велику досад свакадашніу, а особито напредашніу корист. Али ево ми белаіа за вратом, што ћіе ме прие времена оћелавити, а већ сам и без тога, од сама свог, већ почео... надам се оцу и матери амо, а оно и мене зову тамо; и тетка ми чини ми се хоће тамо, ал іа никада, никада и баш никада! Волим и варварству, а безумну, негли свирѣпости лукавоі и немилостивоі главу прекланятн, оно іе мекше и подалѣ сад од нас.

Твоие ни Загонетки ни Словара. Рад би знати шта се то уради од тебе, кад брже суста, и побаци, или се утруди. Ил да нас ниеси обявлѣнѣм барем ни раздражио; и млого чекаіући ние подпуно сладак дочек, а камо ли и недочекав. Едва сам сад=ево нешто мало разумно за твои Словар, да си га до П штампо, ал іош трошка ништеш; и да богда, да ти од кога што доће, ал мучно и мало; но да ти и іа бубнем едну, премда іе туђа, штампаі га доклен га имадбудеш чим, пак ону полу остави до другога новосабрана трошка, и прилике и у другу кніигу — лакше ћеш после и више моћи наћи пренумер. кад се види шта іе, какво е, и шта би іош у осталом имало.

То ти велим, док ми ниеси рекао. О свему говоримсмо, штоно рием, а о моіоі удадби ни рнечи. Іа млого и велико намѣравам, а ништа несвршуіем, и то готово радим ко бумбар или чак ко стр'шлѣн; али се іош и свагда надам, да ћу свршит што сам обећао, али полахко па далеко. Они моі рукопис' три грације, нипошто нештампаі нешали се, дознаем да неваля, а поправлям и данас штошта и на млого мѣста; и уздам се да ће ми бити далеко достоініе свога имена кр'снога, но прво, али се без Лайпсига штампат неће моћи; имаіу и различита и слободна толкованя и припажан, како ортографски, тако и стваренни свѣтски. На таі іе начин и Велькова ми и хачжи=Николе пѣсна саставлѣна, зато брате потребуіу ре́да, времена, и своіу добру згоду, па да буду

іе понаіпрече радит на свиету, на коивосмо дошли... оштрокуніат!... О томесе добро смисливши, некака ме сад у ови мах преодушевліеност чисто заниеми и обезуми, та ти незнам шта даліе ни више рећіи, премда б' имао іош више, негосам; морали би іамачно Матусалов виек віековати заедно, пак дасе іедан другог ми́ надоволјимо, и нагледамо, и наразговарамо: мећутим ћу іеднако размишліати шта те іе амо носило, и премда іе то за ме, што и Гордиіев чвор, ал сам већј (:до састанка нашега ћутаћу) на два узрока спао. За Лексикон сам ти разумио да іе изишо, ал га ни очима видио ниесам, нит сам то у Сербіи мого, кад си већ тамо ћето си, а оно ти препоручуіем и моіа списаніа као сирочад да им будеш назор, на́ћи иг, узми иг, и понеси са собом, што ли знадбудеш, ради ш' ніима; посло сам иг по Груіевићіу у Мр- Х. М. Л. на оставу божіу, и на віерно претресеніе, пречишћіеніе и пресућенје правицом и точностіу ніиово: желим да се и ти онди тада десиш, да чуеш им Сербског Хораціа изреченіе, ал кад би му ти све редом читао и толково.

Анету ми поздрави од нас свие, и кажи іоі од мене ово: Свису наши амо здраво и добром прилично, и ако іе ти зовнеш, нека поће с' тобом и с' твоима.

Поздрави нам у неком случаіу и Спиридона нашега любезно; и увіери га, да може слободно с тобом и с' Анетом слободно и он поћіи, каіатисе нећіе. Довлен теби; а следећіе прочитај или подаі прочитат твоіоі ж... ліубезници, и твоіоі половини, а моіоі снаси с' моим усрдним из твоие уста поздравом:

Hochschäzende Anna Kraus
и моіа снашо Миліо-Вукова!

Менисе іе већ нада́ло своим наіболіим приятелјма из далека іедва и писат моћіи, и као вама све из тодалѣга, уміесто што бисе досад іедном и састат морали, одкакосмосе из Видина пером познали, и зажеліели; но іедасе како испуни и то, іа сам по млогим моим собственим и манѣ-значећіим желаніам увіерен, да нама ліудма често и судбина повлаћуіе, те-лише ако іе што разложно. Коликосте ми, снахо, у важност и почитаніесе препоручили били Вуковим изображеніем и вашим у писму израженїем, заистасте ми сада у іош толико, надежди ми и воліи соотвѣтствуіућим пороћеніем сина и кћери; како ли ми іе драго, што іе тако Милостиво Тво-

рац Неба и Землѣ на вас двоіе своіу благодет изліо, да би готово већ молио вас, да и мени штогоћ вашему блаженству сходно и равно у Бога изходатаіствуете, и свесрдием пожелите, а Вук іе већ почео іош амо. Вашом маічином ліубвом поліубте ми омладке ваше што више пу́та све товолим, а іа ћіу и овди, ако іе предалеко, мое препоруке извршеніе подпуно чувствовати. У надежди скоросе виђети остаем и бићу на вик

Моіе Госпе Снахе

у Чумареву или Ренну
30. Септ. 1819.

Истинити
ћевер и брат
Симеон Милутинов[ић]

[Спољa:] Датисе Господину Вуку Стефановичу Сербскому Списателіу
у Бечъ

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1430.]

7.

Побратиме Драговићу
и Христосъ васк'рсъ

Вуче!

Нека у дугу земану и опета доће на руку баремъ да се писмомъ поздравимо, кадсе веће виђети и састатисъ неда — Г-н Живковичь казивао ми е од тебе поздрав, и какоси; я бы ти брате и самъ оно учинио, што од мене захтевашъ, него и я овде надвезуемъ лико на опуту засад, а у напредакъ што богъ да, заборавит'се нећемо запста. —

Мећу то поздрави ми твою Госпою супругу, а мою снаху и омладке ваше. —

Остаемъ на свагда

у Кишенову 6-го Маия
1823-го года.

Твой усрдствователь
Симеонъ Милутинов[ић]

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1431.]

8.

Ядранине Вуче!

Загр'лямсе, и по трипутъ целивам с' тобом,
под ону нашу Стару Сербску.

Найнайприе поздрави ми Анну Краусъ... мою снаху, и твою дѣчицу свес'рдно=пріятельски.

Какъ!... Јолдашум бенум, и Султанум сенмисн, послѣ толикога времена, датисе и я живъ явим, и у Лайпцигу...? Да! А тебе да превазиђем!... Не! раннеси почео, и млого учинио, те далеко предамном; но да ти нав'ршим слутню твою давнашню, да ћу я некада *Сербиаду* сочинит': Ево ти ме дакле шиьоме башъ истоомъ готовом евоће свету на видику, ама и до устаа іе сад олюштена яета ближе; него мени до печатаня моега к'рвавога зноя и дѣла. Имадемга стодваест табака рукописом, и налазим преко 30 даће их быти печатанога, съ десет лиепие изрезаца (:купферштиха:) пак сад гледай, размысли, и суди шта ми к томе треба, кад ништа друго неймам, окром за време бавленя трошакъ: ако е на дну морском бисер тражити евово іе! Ил'се мени чини, што ми преко волѣ прошня публична предстои, коюси и ты г'рдно писменно, и я с'рдечно ненавидим; али ме научи какоћу иначе, кад' ни ню неуміем одпочети; премда сам доста досад' приватно добно на то, негосам од тога млого и потрошно. Дакле, Аман Кардаш, научи ме и напиши ми какоћу! Ево ти прилика яђанъ брале, да наплатиш од мене іош Београдскій дугъ... те съ лихвом!...[1]) Несумняйсе о достойности дѣла, акобашъ ниие Хомеровим штилом, пуностю, и обозренѣм ока орловско=славуйска; Живковић га іе Телемакъ преглед'о, добру му сентенцію изрекo, и мене Србским некаким Оссіаном назвао; то ми е потврдно и некій другій философие доктор Платон Симеоновичь Сербинъ из Каменице изнад Варадина родом, а сад е у Одеском Лицею п'рвый найспособнін Професоръ; пакдер како небн све чинно за изставит' га на свиет?! Бе да ми іе како да и тебе сад свамо превучем! А да скупа яде ядуіемо, или пѣсне поопѣвамо. Пешалисе главом, ако ты и

[1]) Може бити да се односи на ону облигацију штампану горе под бр. 2, и 7. а упор. и Вуково писмо ниже од 18/XII 1831.

Издавач.

сочињавши Исторію найновію С'рбску, да мени поравнуеш, и на ме замрзиш, што сам я ово кунаторио! Ерћу те борме изцр'тати из мое Србнаде...! Непрепадајс' ништа! „Стежи коња, ето поља, колико ти воља!“ Ясамсе само разпѣвав низ рудину спустио у млоготравну лууку, ћесем неколико прошетав се понекій садворношћу лѣпшій и мирисом любчіи цвиетак ускинуо, и у киту га ставио;... кад све нагизданне у коло. нек и Србка чимегод. — Него тыдеръ мени пиши непремѣнно и некасно какоћу, и штаћу, и како ты болѣ знаш, и препоручи ме ако имаш коме амо, сасвим сам страннъ; а ни зашто друго нисам овде печатат' дошао, ербо іе моя муза смѣрна и скромна изван оружја — него се надам да іе печатня іефтинія и скорія, како и ест. Твой душом и срцем

12-ог ноем. 1825 у Лайпцигу.

Симеон Милутиновичь

[Напомена Вукова:] одговор. $\frac{2}{14}$ декемвр.

[Ориг. у Н. Библиотеци бр. 1312.]

9.

О Вуче, брате и друже!
фала богу кад' те жива и здрава ћегоћ чуг!

Твоіе од $\frac{2}{14}$ дек. примносам $\frac{13}{1}$ фебр. гди сé толико бавило... ништа! Кроміе што мие радост и удовольствие одсрочавало; нит'сам пријатнии час у мом животу давно доживио.

Отац ми е ост'о живо издраво, и усердно те поздравио, а маіку ми богда прости одавно — Ја одавле радсам, акоб' иш'о куда у С'рбшу, а не у Бесарабшу; коіе ти за боліе знаш пд'ржиш?... Јави ми; само незнам могул' туда на Беч — Ово ми е наіближе с'рца, и наіскорие бити мора, какосе неімам дуго бавит' сучим' овде.

Сад'!... Штосе неможе какосе хоће, аоноћесе хотіет' какосе може. Печатат' іош нисам почео, очекуіем од' Милоша Обр. одговора, комесам писао да ми позволи посветит му имену, а іéда што и новца пошліе. Види како ми е обіављение, пак суди о ствари и дієлу; отруду и способности

куд' изпђе. У Браіткопфа сам био, и тражио мало по маніа слова, што ми се она твоіа чине крупна превеђ, но неіма, ил' неда, да му више печатніа избаци; негосам наш'о удругога прекрасна а ситна слова руска, и чинимисе да ћу купферштиха ил' посве оставит', ил' нешто уд'ржат', и у 16ау печатат', у полу ми равно маніе свега трошка, а цпена му табака печатана сверавна. Противу іе моіе желіе, али штоћу. А тамо да доћем печатат', бог зна бил' допустили, іединствено за то штосе фа́ли́ Серб; Магарашевићу о С'рбима недали, а какоби мени?... Изіасни ми то́. За моіу правописніу нестараісе, сва разлика ако буде у томће, што іа значак гласоударни само іедан имам, и у потребліам га свуд' на гласно́ и пригласно́, гди мисегод' іезик у изговору позабави; него незнам о іезику ми, мудроваиіу, и піевании шта?... тко пресудит'; што іе без' урнека (:модела:) и вольним полетом с' Народньим вкусом. Ако навіерно видиш дасе може тамо, пиши да ончас доћем; Копитар те може извіестит', коіа ми поздрави радо, акосе пристои. — Поздрави ми и Шнћара ліубезно, іа ништа и нетражим од' ніега сіем' ліубави братске; рнедкису данас помагачи — свуда мука. Да знам будућности сад'рж. и да незнам надежде надежде[!] пре́вар, и усну би піевао, него што іа́ки́ учини... идем да видим, ако имаш и знаш коме писат' у С'рбиу, дела што за ме, и да ништа барем да узнаш хоће л' нећели, можеш им и то обіављеніе послати, премда сам іа већ' послао, ал' ти то као незнавши ако можеш учини. Рпзнић и Лучић да́лису ми сваки по 300 руб. и послосам им опет обіављение, акоби́ што би — аколи не, а оноћу овди тражит' каквог' или Бухендлера, или каквог' Англеза молити, премда іе то́ на срамоту рода, али штоћу му!... рад'сам какогоде к' ціељи доспіети. Свакакосам рад узнат' из' С'рбие бити ли ми што, али да узнам штоскорие, и прие Панаћура овдашніега; за то непренебрежи писат' од' себе тамо, а знам да имаш ком'; каіатисе неће, к'о ми поможе, но дичитисе имат' чиме С'рбин сваки; а какав іош потомству приміер! Штосам наш'о у горчини сласт, у несрећи сіеме среће, и представио, што живліе могао. С'архиманд. познат' и поздравио га од' тебе; с' Теохаром такоћер, и етоти моі Адрес на ніега, а онће моіа писма слати на Тирку, како захтеваш. Че́сто ми и свашта пиши! особито каквесу кніиге С'рбске досад изишле, іавліалисе кои Парнаса питомац, и ліубимац Му́за́, ил' себезнан С'рбства и Арфа Ш...чка никог' непронзава груд'; а

мени е све у душе ушима хармониа исте́. Нашаосам познани́ка́, доста, али мало ползе, безчувствие; да сам Орфеі, па да што него С'рбин, што грудма или челом продриет... Наћи ћу и Главачека —.

Послаосам обіавление Митр. Стратимир. с' писмом, посл'о Текелии, посл'о у Триест Фрушићу, посл'о у Петербург, пак' іе́да од' куд' што.

Камо ти Милутин?... подозревам печални случаі ту — разведри ме, доста ми е и другие ту́га́ кише.

Све ми твоіе ус'рдно и приательски поздрави. Да знаш, како ми е! твое читати „Моіа жена, Сава, Ружа, Василица!"... Ах іа! куд', шта, и тко?... Финикс?... Па́нь! Камен! призрак мига! Него ми даі боже скоро печатат'... пак ончас некуд' негди неко́мсе очетвероножит'... пачел' одвос'рдит', и оіеднодушослит; то́ би ми чинимисе іош на свиету посла остало — Ха! О Југовићу іа мислим овако: да іе био Сербски Питт; а ти како іави ми; имадемли право. Ништа достоіно́, ва́жно́, и ди́чно́ пропустио ниесам барем чинимисе, како и ђешто укорит', за показат' што іе какво, и колико-ціено. Јасам оно подва слова нафалице ставио, тек' да видим хоћеш ли припазит', а шта рећи знаосам; по овоме писму суди о слогу не... но о іезику, писму, и начину мишліеніа у С'рбиади, а негледаі ни на обіавление, оно іе морало наіпре онако —.

у Липисци 1826.

Твоісам свагда и сав
Симеон Милутинов[ић.]

NB. Да ми е ово св'ршит'! пак би послiе и о новцу порадио, а знам како гди, и кад га наћ... само би требало све опета мало новца наіпре.

Акоси позна́т' с' Добрићем у Варшави или Цинцом, пиши им, ил' ме научи какоби им іа што — измолио... на ово.

Почеосам учит' Хомоепатиу, т. іе. Науку ліекарствену, по новоі методи Ханемана; незнам валіат' ли, разбери, и іави ми твоіу о том мис'о. Мени се чини, да іе што добро, а могу скорие постићи.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1432].

10.

у Бечу 20 февр. (по наш.) 826.

Љубезни брате Симо!

Примио сам ти писмо (без дана мјесечнога!) и објављеније о *Србијади;* али ми га нијеси онако послао, као што сам ти прије писао, него сам морао за њега платити 28 крајцара сребра! Објављеније ти је добро, само што је *високо*, или, ако смијем рећи, тавно, и *шарано* Руским ријечма и никаком (постојаном) ортографијом. Стратимировић ти јамачно одговорити не ће, и Бог зна оће ли и Текелија (мислим да ће до неколико дана он овђе доћи, и ја ћу му споменути за тебе); Милош би ти јамачно одговорио, и послао би ти *најмање* 100 дуката, него ће га, може бити, одвратити његови чанколизи, који се највише боје и труде, да се какав поштен човек њему не препоручи и не прикучи. Ја онамо немам коме писати, јер онђе немам другога пријатеља осим Милоша, а он не зна читати (ја сам га 1820 године био почео учити читати, и могао је ласно за мјесец дана научити, но његови министри и секретари увјере га, да је боље, што то не зна, и тако мени *јавно* забране о том више спомињати). — Цинцо не вјерујем да би ти што могао послати, а Добрић је, може бити, најбогатији човек у народу Српскоме, и поштен је човек, него му пиши и погладни га мало; али ваља да знаш, да свак новце тешко даје. — Ја би рекао да фигуре *изоставиш све,* јер се *оригинално* (управо *народно)* ту ништа не може начинити, и стало би још један пут (а што *лијепо* и *два пут)* толико. Ја *не вјерујем*, да је *једнака цијена* табаку *крупним словима* на $8^{\text{мини}}$ *и ситним словима* на $16^{\text{тини}}$! То ћеш ти бити рђаво разумијо. Ја би ти рекао да штампаш на $8^{\text{мини}}$ оним истим словима што сам ја пјесме штампао; не ће бити много скупље *(све)*, него да се штампа ситним словима на $16^{\text{тини}}$; а крупна су слова боља и лакша за читање, а особито чини се већа књига (јер знаш, да наши људи књигу по дебљини цијене). — За ортографију опет ти кажем (ако ћеш ме послушати), да узмеш *управо овако*, као што ја пишем; ако ли не ћеш, а ти чини како ти драго. Ти ваља да знаш, да сам ја у том данас *мајстор бољи од свију Срба*. Друго би ти казао, да се чуваш Славенски и

Руски ријечи, него да ти буде чист народни Српски језик; а тако исто да се чуваш и ковања (млогога) нови ријечи. То што ти пишеш, јамачно се може *народним* нашим језиком писати љепше него и каким другим. Ја би волио, да ти одатле не идеш у Бесарабију, него у Србију, али да удариш овуда, да се видимо и разговоримо. — Омеопатија би добра била, али се то тако одма не може научити, морао би човек управо знати Анатомију, Физиологију и Патологију. Ја сам ту почињао учити медицину, па ми се дуго учинило, а особито на анатомију нијесам могао да се навикнем. — О Југовићу имаш право — Мој је Милутин умръо од године дана; Сави ми је сад шеста година; само да га видиш! Ајде у Србију, па се жени и ти; доста је већ скитања; до вијека нећемо живети. — Поздрави ми архимандрита, Теохара и Главачека. Гледај да не сједиш ту бєспослен, него почињи радити, ако мислиш што чинити.

Вук.

[Ориг. у Н. Библиотеци бр. 1306].

11.

Ліубезни Вуче, здравствуі ми брале!

Нехотичносам ово дáна ударио у ову очевидну ми бившу, но и милу беду!

С' іеднимсамсе овди познао из' Дрежде коме у разговору кажем, да и осим мога сочиненна св'р ствáрй Српские, и другису писали, и пишу; тако ме упита он незнамли у кога или печатано што, или у рукопису Историу Сербску обстоіателно; панеми на на ум да іе нешто Магарашевић писао, и хотео печатат', кажем му то, и об'рлати ме, да му пишe, и мени писмо дá послат' му преко тебе, нека му іави шта іе, и ако іе да препише, и пошліе му... Хоће обширніешу Историе новие времена да састави и печата, паксе интереспра и нашом, нит' би згорега било, мени се чини; у мене іе све кратко, самоболіе, и то му немогу превест', абиоби рад —. Него учини ліубав, пошліи ги ономе, куд знаш да іе — И одговори ми о томе што. Даосам іа овди мое діело Цензору, пак... печататћу га како бог да, ако немогнем како хоћу, а оноћу хотіети како могу... Тамо ме м'рзи долазити, прие него пе-

чатам, зашто знам да би ме вратило діело опет амо, што іе само противно турчинству — а продават' одавле тамо нећесе бранит', ко ни твое піесне, наш добри Шабо... (:од' бога му и небесно Царство!:) неіма шта у моме соч. зазрети, а о Турчину некое другди печата — само, па позволіава га у свом' Царству продавати, или паче читати —.

Видиш ли ме Вуче свега скроз! Коликосамсе смео, омалодушио, и саморазторок'о — Кривсам, што непознаіем іош никога за неприателіа свога, и пред'избранну собом немогу се неисповиедат', или натужити, пачел' нажалит'се. Овакисам ти, и нек богзна ти обећаваш или истежеш од мене себи іош и што боліега; али — ће іе што и колико — Од' скора ми іе махнитост омпліела, валіда што іéсе немогу отрести досад' и до гроба. —

Молими бога, устани, настани! да іа како год печатам к'рваву муку, пак дасе дичиш, подврискуіеш, и узлетно подижеш... мном? Не! но чоечностіу чоештва Сербск=ліудскога, и данашніо=свіетскости, кад' іе спретност у наівећему одвоено=знатна —. Ал' то говорим или паче зучим... іа за свое, или као око свога — идемо давидимо, што іе у напредак іе дáнá, а ни іа Богу теле неубио.

Све ми твое ліубезно поздрави! и ког' ти драго од' приатéліа. Немоі ме заборавит' Вуче, пиши ми чешће! болан друле!... Да знаш како ми е, разнесохсе; кудћу желіам' прие, а штолићу с'рцем звонким силние, ок'ртити морам дасам иловача — као тіелом и духом. Евако ти се мало разговорим с' тобом више пута у себи, док' ми фантазна савие крила, тихосе спусти у безбрижіа м'ртвило, или ц'рноврани умор ума. Твоі говорліпви, но и... друг

Незнам датум.

Симеон Милут.

NB. Види како боліе знаду овди читаву кніигу написати, него іедно писмо савити —! као то уложено —.

[Спољa:] Herrn Theodor Tirka
in Wien

а вас молим покорно испоручит' ово Г. Вуку Стевановичу

ту.

[Поштански жиг: Leipzig 9 März 26]

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1433].

12.

Љубезни Вуче!

Јасе теби чиним бити крив, али ниесам, віеруі, но ме ниеси свега поніао, и мимогред ме, на микроскоп, или с' куле гледаоси само; нити могу іа тебе барем чиме увриедит', из' узрока што іа нипошто нећу то, а ни ти на ме разсрдит'се немош, као на свога мене. Штолисе тиче мога стремленіа, и начина дієіствованіа, знаі друле, да іе к' истоі твоіоі ціеліи упућен, пако іе у халіпни другоіачиоі, и малом, а приатном заходницом (странпутицом).

Ово писмо Г. Милошу, какогод знаш опреми, само да му навіерно у руке дође, а ти га мош и прочитати, іавит' ми како тисе допада, него тако ти Србства! учини обшчé и особитó добро, пошлі му га тако, како іе, да би на ме сви громови застрнеліали с' тога, чинимисе да би ми ништа немогли, ил' би іа барем у гроб піеваіући —.

Твоі
Сима Милут[иновић]

NB Јасам себе іедноч за вавиек на іеднога Свемогућег' ослонио, пак о себи маніе и мислим...

Србна іе без' мене била толико врieме, пак ће иодсада, а храни коніа битће поліа свукуд(?) —.

[Спољa:] Herrn Wuk Stephanovitsch, serb. Literatur
in Wienn
Einlieg. 1. Exemplar v. Serbiade.

[С друге стране:] Прими Вуче и прву част Србианке, док буду и проче три.

[Вукове напомене:] примљен $\frac{11}{23}$ нојемвра; одговорено $\frac{13}{25}$ нојемвра.

[Ово је писмо писано на унутрашњој страни куверта, и њиме је завијено ово писмо кнезу Милошу:]

13.

Господару Милоше
мноме млого-и свагда-почитовани!

Ништа безпутно, и ништа сувише!...? чинити неваліа као ни малому и частноме, тако ни великом' и общему чоеку; ово нам' іе правило предписано с'ограниченостіу чоечнега духа и тиела сил', и тко ово дозна и призна доступно је к' себи саму и правоме, к' своме возможном' упуствиу, к' срећи, чести, и блаженству на виеки. Ово ти напоменуо сада и овако неби, до прилике, да ми срце сносит може бол за ліудством, без кога и осим кога и ти си іедва-ишто, као и іа, а други тко, Србин... стало ми е такођер те понаівише за твоим именом, душом и совіестіу, коіа ћу́ти́ док іоі се непревршн, а кад' окупи, тада чоек са́м у себи почувствуіе, наівећега душмана, од кога се ни кроза дугу́ віечност избіећ' и отрести неможе. чегасе іе свагда іош на вриеме хотіевшу заклонити; а сувише іе што исти одобравателіи, нови́ ти Дукићи... на свиріености те сваке наставліаіући, пакостно и вообшча штетно дволичіем или недоумием навлаче на те непрестано мрзост и гніев истога Народа, Народа! коиносе за чрезміерна силноме Турству отпиро, доказао мишцом важност своіе му воліе, правичности, и предизнудно себ' и млогима достоіност чоека, пукима тис' поводима, и холуіастим пре́гоном у истоме Народу из дана у дан злоради, или барем негодователіи умложаваіу, а пріателіи умаліаваіу, и окром што се обштинско подроніава, твоме теби наівише штете приноси и све іе́ попринавліа новобіедствиами. Ово да́на́ чувши и читавши у новинам' срамотние безумни́ка́ преступнична и глупа предприестіа, и твоіа прекоміерна ожесточениа, коіа би и прам іавноме и подпуну варвару била излишна, віеруі тврду слову, сит сам се наплакао, и бога молећи наіецао, науздис'о, док'... Него!... Ако бога знаш! И ако иколико іош довіерна имаш к' ономе, кои ти е доста и віерно услужив'о. и никада свега себе тіелом и душом нештеди за те и Народ! Почуі ме, разумеі! А имаш. фала свега Творцу, толико чисте памети, да разликуіеш, када тисе напомене и представи добро и зло, штетно и полезно, бручно и славно; а да мариш изабрати чоеку сходние боліе и ліепше, о томесам барем іа тврдо и своіски увіерен. Ништа ти нетражим друго, него разсуди у себи, и

с' благоразумнима ово, што ти свес'рднога завичаіства (патриотизма) перо крвіу, сузама нацртуіе; а што ти овако пишем простодушно из' чистога іе и нелицеміерна к' теби преданиа, и ліубави Србства; а на то ме дужност человіеко- и браточуствиа соправдава и упуномоћава, коликогод' и тебе к' твом' позваніу, и другог'а ког' к' ніегову; Та чак ми нехотіевшу нешто вишніе угрожава́.

Врло добро познаіем іа тебе и таі Народ, у томе смием на меідан разложеніа свакоме данашніем' Србину изићи, и небоимсе подлећи ни у гробу. — Ти́ си природним допун, духа већега, нег' обични тко, благонадеждан си, и доброрад, него си у произведениу діела или пренагал, или преспор, у оба случаіа опоростіу ил' немаром спровођен. Народ іе пак исти простосрдан, за свашто іе чоечие способан и чувствуіе своіу снагу и би́ће, какогод и дужности свое и необходности обстоіателстав' собствение и обширнога ліудства нити може такова іедна сплотност бити и обстаіати без собственога руководца, духа, кои му образуіе начин, и осветліава пут живота, вид положениа, и качество му сил-упражненіа доглеђуіе и разміера. Ти́ мудро своием крепостима сва стрменіа діела к' томе или паче за ніим да упућуіеш далекоби ређесе обманіив'о, маніе промашао, и іедно — іа те неокривіам, нит' іе то моіе овим наміереніе, као ни оправдавати те, него теби самоіасностно представіам дозираніа моіа, и опоминіем те онога, што теби ил' оближніим твоима на ум недолазе, іербо бисе у діелима видла досада... и у таіности ако што бива, маніе іе, негосе иште... пак и прими их, доправи, уведи, или презри и побаци, іа на свако наірадие и први пристаіем а само да се отклони, устрани, удаліи твое раскаіаваніе, злосрећие и опозніеност или презреност Народніа успіеваніа. Евово іе човеколіубиа, христіанства, основоположеност, коіомсе іе свагда наідивние наідостоіние добро и благодат чоеку сотвіетна постизала: „Пазимосе као даћемо віечно скупа живіети, а относимосе као да ћемо садсе на виек растати; по томе сліедуіе, да тешко чоештву без' чоека, и благо му ш' ніим“.

Познатисе и догледати чоек даіе унутри свакога себе, а чоештво у свиету, у діелима іединитие и млозине; риедко іе и прериедко бистрие начел' острие око, да исто прозире скрози, и у истину ствари допире, какгод' іе риедко и віерние-чисто с'рце, у коме се оглеђуіе наша и наідубліа нутар; али су опет могућна пођеком, и присвоениасе бити

виде, зато су исто ивишега призренна достоіна, што и заслужуіу, тим' више, штосе из' ніи одпочініу и предизбираіу діенства —. Ти си мое чоештво, мое Србство, тебе іа сматрам као главу Србима, к' тебисе обраћам свим собом, и у своіоі нутреноі дубини тражим по діелима вишега духа слйк, и небесне благодати влагу к' сіемену благотвореииа; пази! учувствуі га! Предобраз' га! Народи га у себи! Узникни! Процвати збиліским, правим! Сазори ніим!... Пак... ето га! и благо теби, твоима, и ліудству! тадатиіе и управо пуном славом овіечено у времену име, а не кадсе што трудом об дан памети сазида, то да се об ноћ разума злим дусима опета до дна немилостиво срушава, тад бисе наіпрнличние, него и наінесносние могло рећи: „Ће си био? Нигди. А шта радио?... Ништа!“ Но ти си пред свиета очима већ толико урадио. и показао, те іе с'оправіен, да од тебе захтева и више и боліе што; и онаі, конно іе узазван свега те разсматрати, штрбе ил одроне ти дозирати заискуіе ти само у нечем'се исправити и сваку струку діеіствованіа наівіерним путем к' удаћи предузети; а то наіпре, наіпрече, и наілакше.

Невиности-ліубием!... Тко дубоко свуд, обширно, и своіски-радо тражи безазленост, и невиност, он несамо што наісветие божествену силу, правду налази, себи é сприсвоіава, него и неизглаголіиво віечно удоволіствие с' истом наслиећуіе; за то у сўћеніу преступника, но и опет брата свог', чоека, нигдасе доволіно, тол' сувише осторожност напрепоручивати неможе, зашто іе врлост правде, правдоліубиа, и правосудна начало и свемогуће средство себе и оближніе задоволіноблагополучне чинити, и у свакога души себе водворити, ил' сва подручние срца у своме сближена саставити, и свіема као іедним владати. Свасе томе противна, страхом, подозревані'ма, грозом, нáгоном, мукама, и осакаћані'ма докучуіу, а збиліскодобро и положенá ціелі свесе измиче, удаліуіе, и одбіегава... Инди какосе може то и чим?

Ево чим'!... Владаоца іе (малог', великог') сва основа, сва снага, житіе и битіе, сво значеніе, дичност и господство. и чест и слава, и сва блага, усладности и награжденіа у ліубави Народа свога к' своме ніему, коіносе само оштроносим глупаком и безчоечним чудовиштем, страст'ма заслиепліенцем и свиріепником изнуждава. никада неполучи ни домогне, већ' наізад као риба на жератку праћаіући се и врцаіући сáм своіу віечну бруку и срамотно име у презреніу

свога и обштег' потомства оставіа, и себе у бездне мрак, и у смртну раскаіаваніа грозност низринути мора, а наістрашнијим послідњим судом у присіедству самога Свемогућца и Свезнавца: него, неліубећи нем'рзи! Судећи непотвараі! И наказуіући непреганіаі! Злим се може млого ал' све бручнога, док добрим далеко више, и све и сва славна богоугодна.

А ево како!... Бивало іе и бивать ће свуд и свагда, даж и на небу саму некада... мрчаніа, узбуніиваніа, и преступства, зато се нетреба дотле ожесточавати, да заборави чоек себе, міеру, чоечност, и толико пристоіно́ и краініе-нужно́ Владіетеліма великодушіе и благоразумие; Господару Србіне, Милоше, увіерен си сам у себи, да ти ниеси крив што су ліуди обично лахковіерни, и краткоумни, али су далеко маніе и они кри́ви, кое зли и таіни пакостници знаду с'уловит', изумит', и разопачит' против свог' им и обштега добростоіаниа; што више и наівећа преступленија мудростіу се мекше и милостивие наказуіу (приміер іе Кастриот, и Николаі Павловић, оба своим углавним' душман'ма великодушно простивши...) нит іе своіство ни дужност, као ни моћност чоечиега судства зло затрти надопачива́ніем, віечностоглава се Хидра Полубогом иначе, згодом, надвлађуіе. Немоі мислити и варат' се, да іе лахко́ бреме души чоечиоі и совіести, и памети самоі, ліудска, братска крв, неіма ништо теже, ништо згадліивије, од' онога, тко се ніоме лахкоумно и радосрдно укаліа, віечно из лица му и очиу капліе крвавим зноем и сузама; тко' ли ти каже, да вла́дац мо́ра́ бити месождер, и крвопиа, онаі ти е први и наіхуднии травопа́с; чоек іе у свакоме другоме призрену над' скота дижен, и уболішан, пак іе наравно и у томе, у владаніу себе и подобние. Ціелі му іе племенитост, чоечност, нит' и наівећему самодржцу пристое и позволіаваіусе тіема противна. Овућеш истину онда боліе и савршено познати, кад' отвориш ніедра благости, правици, крепкодушну чоечиу (Mannheit) и смиреномудриву о себи ка' о свакоме другом' мишліеніу, ондаіћеш истектар прогледати, и увидіет' се по та́ми блудивша, по мртвоі празнини, и по свагдашніоі худости, скудодушиу, гаду, и чемеру, по у́ма гла́ду, и срдачноі же́ђи себе-чоека, мужа достоіние́ діела́. Одкако су ти почели врази, завистници, и соперници ква́рити то неволіного мрву скунатора, имаш и савршено пра́во, али начином... бранит', недопустит'; и ако ништа друго ниеси досле урадио, него само бранио залогаі

и живот, мало іе и то, и толишно іе, да прва будућа холуіаста размирица исто́к метежни́ случа́іа́ ласно могу кишом су́за́' Народніи спрат' и смити твог' и твоие и траг битиа, и зу́к имена. К' томе и нова́ лест може бити гора́ и већа́ од' прегоріене старе пакостне, безчоечне обиде —. За то посада, іа ти и чоечност барем велимо, увіеравамо, да іе за те, и за ту све сожаліеніа достоіну громилицу, далеко пробитачние, преступника никаква смртіу неказнити, ни таким' чоештво узбуніуіућим а не усмираваіућим окліастані'ма, пребиані'ма, затирані'ма, віешаніем спеченіем, нит' икаквим истребленіем зла, пачеж' ліудства, себе и своие... И да те ништа к' овоме предложеніу друго́ немогне прегнути и преволіети, и к своме те чести славе и кумира (кнежства) спасеніу прегласити, Народ и ліудство штеђети, и у ніему себе и свое полагати, палазити, аоно помисли са́мо, шта си га ти́ и твои за́ла́ починили, свиет види, чуіе, суди, а над'-Попом — Попа... Бог... ду́го и іош ћути, чека да га се сіетиш, и помислиш чиме ніемус' угодити, удобрит' може, дасе неіавліа страхом по своіе... и внезапно.

Од започетка Грчке воіне и поприе начело се́ прокліу́ати сіеме узбунліиваніа по Србіи, наіпре и обично против наравнога врага Турчина, за скинут га и уда́лит' по-све с'врата и завичаіа свог'; лиено, дично, и славно наміереніе, кад' би силе духа нравствености сотвіетствовале и равніалесе барем с' тіелеснима му, Народа. Ово іе, неколицине іедностручни́ка́, површно и ко́согледате́ліа́, себигра́ба́ кратко! малоумние брезпосленика́ предприатие бивало, а не Народа, кои своі сталеж силу и уштрб дознаіе боліе, збиліски циени и радуіес' времену, када одахнути може и повратит'се од' толика на́прега, крвопролитиа, и разореніа. Благодіетеліские а мучние ништа томе Народу ниесе учинити могло, кроміе чувати му исту преполезну му тишину за толико вриеме; іа и сваки ліудски-мисле́ћи́ то ти признаіемо, па нека те залуду и укривично зато осуђуіе онаі, кои непознаіе тебе и таі Народ, незна свиріене, ал заплашене Турке, и високоумне а маломоћне Грке, и кои са́мо види у ствар докле му нос досеже... А ти ми рад и спокоіан буди с' те стране, каконоси и дослен, и тек у себи у своима неспаваі... пак да би негда ти варвар безвіерни віеру и тврдост слова одзнао, та̀д іе истекар наівећа сила, правда, што іе божіа миш'ца, с' твоіе са Народа стране, а ђе іе та́, ту іе ако и трудност'ма успіех, виенац,

пак злослуту, злораду... ћелавцу, залуду Низамечжедитство, и за то іе Србин способнии!... Него с' поредкорушителіма, и са свіема вообшче преступниц'ма евовако: У свакоме Окружіу (Нахіи) на поіединоме міесту наівећега села начинит іе по ограду неколико тврду, ал' пространу, у коіоі сходноміерно за свакога преступника напонасе по іама да се ископа, житноі подобна, ал' подубліа, и у врху пошира од' оне, и то самим преступниц'ма: Суд и правда, испрвак и поболішаніе ліудства траживши, валіа да састои из' Народа одбрание членóвá, и дужно іе учинит' разоміер (мáсштаб) обичним преступлениам', и сва рáзлика и величина наказаниа да іе положена и ограничена у том', коме іе у іами, живим у гробу, просиђети задуже, ком' краће, коме л' и до виека. Стража их малознатна чувати може, а свако племе своме од' недіеліе до недіеліе да хліеба шаліе, а воду им стража додаіе свако іутро, и пр... пак му и доста, као рахатнику. — Наівеће преступце можеш, премда іе лишніе, у близости своіоі саставіати на таі исти начин. Ужасне огромности и млоголіудна Руспа држи се и суди без' наказаниа самртна, но и тіелесна се од' дан до дан умекшаваіу и умаліаваіу; ђесу наіжешћа и наіскориа наказаниа, тамо іе товише преступáцá, телиш' умножаваіусе у Цариграду и Лондону... на міесто истребленіа или барем умаліаваніа. А реченим начином задобиаш ти́ у Народу наіскупліе штоно іе, спривржност, и што никаква сила дат' и узети може, и по чему те и сам Душман, и преступник без' икаква принуждаваніа сам собом и у себи мóрá високопочитовати, добросрдни и племенитодушни товећма те пазити, ліубити, душу живот и све за те давати, наізад' и сами опета пакостници и злотворни преступници отеческим' исправлениам' усиновліаваіусе, раскаіаваіу, признаду сами у себи кривице; совіести, што іе наігрозние, претрпе суд, и изсред' свое іаме правце к' небу пошиліати починіу благодарениа за таке милостивости а приека и віерна средства исправліеніа, и молесе Свевишніему за одржаніе Отечества благостоіаниа, и теби здравіа и дугога живота теб' и твоима; нитисе може што друго ни вишесе изискивати од' правосудіа и овога начина казніе, нит' икако иначе и ово получит', іер' чоек нигде нигда прие несазире, и до памети и освіестиа недолази, кроміе у такоі глухоі самости, малокружиу, и у сносліивоі, а дужоі нужди. Свр свега тога премисли и разрачуни колико си ти ліуди створио, и колико их

іе тобом и твоима од' некада доселе погубліено, коіе би могло бити приміерние наказано предложеним ти начином, и опета жйво, па тко би боліе и ліубивши Народу свему био од' истога тебе, конно сада у млогима и доброрадима твоим' подозреваш душмане и то те стои совіести, мира, и удоволіства. Ил'ће зар и брат... Дикан, као Сулеіман-Паша...? Па колика фала?... Каквалй е разлика свога од' туђина, и Срба, христіанина, од варварa, свиетом презренца Турчина? —

Непрезри ови душе моіе теби дар, више стои и више валіа од обичнога сіаінога, шаренога, и ласкавног, преміерив га зрелим ти умом, знам и надам се даће бити теби и Народу великим и віерним лиеком против недоумна, и сваке вражде; удоволіствие од' туда, коећеш ти почувствовати, држаћеш сам слађим скупліим од свега — као и моіа сва и наівећа мазда бисе утом истоме твом' преображеніу и воскресеніу тебе из' тебе састоіала. О том' изволи примит' овлико, и одмах' употребивши незаборави ме извиестит, да ти іош и далеко полезниега чега радо по искуству и знаніу моме доставим, ако ти е драго. А іасам свуд' и свагда твоі

У Лаіпцигу 28 Јунна по стар.
1826.

Сима Милутинов[иħ]

[Штампано у „Срħу“ г. 1902, 870].

14.

Ліубезни моі и драги Прнане.
Друле и Побро Вуче
здравствовао нам на млога ліета!

Кад' іе покошено, и садіевено, нек' іе и завршено; врпеме има свакакво, учи нас искуство и памет... Ево ти шаљем и четверту част Србпанке, прегледаі, разсуди, и пресуди іели іе́ барем Србин (:душом и тиелом:) писао, а што би боліе могло бити, остави боліему снизашнав мени као маніемоћниему; и данаске их имамо, и више их поселе бити —. Ја мислим да іе мене више пола у истоі кніизи, него мé у себи остало;

іер іа іедини само знати могу, шта ме іе труда, жалости, и премишліаваніа стало, кроме стараніа, паштеніа и бриге, како чим и окле докончати діело, коіе ме и данас іош беспокои и сагніива, и теке за општиу годност и ползу, другием што и своима; услад іе о производу чега умнога истином собствена него и невештествена́ одкнада, и іасам по себи обширно доволіан то́м да би обстоіателства више неискала, што независе од мене; кад' би двіеста екземпла́ря́ брзо продати могао, тад' би се избавио свега дуга, акоб' и без паре́ одавле пош'о, него то́ изискиват' већ' неімам... ни од кога, кроме ткоби хотео своеволіно, а и таквие... бог зна, имамо; акол' богда те валіадбуде што́ и примисе тобом и другим ученима, тад' би сигуран био!... Даліе и више нека ти за мене збори твоіа Српскост и твое срце — іаћу само придодати разіасненіе іош нечега:

1° Нечудисе што іе Пренум. колик' и Ехзем.! млого их іе без паре ставліено спомена ради, другису удвоено, нешто их іе обнадеждно, и неки почести ради; из свега сам дужан Г. Милошу сву стотину оставит' на благорасположеніе, неку частцу послат' ћу у Одессу и Бе́сарабиу, а вишом полом, што знам и како могу — Затоћеш оваі екземплар (можеш! а и хоћеш!...) ког'ћеш примит' на Г. Копитара, с' твоим и ніеговим, у Србиу Госп. Милошу послати од' мене, и ти́ му пи́ши од себе за сву кніигу и за ме шта волиш — нити мисли да іа незнам како ти́ у ніега и ніеговие и ту и тамо стоиш — зато ти предлажем исто́, кроме штоси способан пріателіства, и кроме штосам и іа тога, барем у тебе, достоіан. Непрошали ово мое од тебе захтеваніе! Србству ћеш одговарати, да никоме. Од тога ми за́виси Српски образ, чест, и брука, што самсе већ' у туђима своие-обштим іавио, и велим... дослутио важивим бити! Акоси прави, честни т. іе. віерни своіему и себи Србину, за каква те іа знам, а ти́ сад', и тако подржи, прифати чоека, дру́га, заслужуіућа, и помисли да сам іа наіпрво́ наінесвршение то́ списао, шталиби... іош Сроду могао?... Сад ми покажи да видим и узнам штаће бити, каконо си ми писао!... Небуди сав Политицом, ніиривцем, злослутником, као ни судиом, напречцем, истребліачем, но и ближніим, счуствователіем, свагдашніиком, ви́шавцем; сретни су и блажени само, кои она́ немораіу, а ова́ могу́ — А нитко никога смести неможе тежити к' добру к' дивоти... Штоћеш год чинит', чини ми решително и іуначки скоро, као чоек, муж,

и умрнети знавши, а не оклеват' и баліезгати —. К' томе и у Г. Конитара, кога почитав одноз гравіам, и коме уз књиге пишем, настани да скоріе... личина ми се скине с' врата!... іер іе мене и видински Везир негда, кроме што іе и Срб... за чиста поштена, права и полезна к' другоме признао, колик' и к' своме и к' себи. — Пак од'онда боліи ако нисам. запста ни горй. штосам не=рак. него нагорглед и умопашт... Ако ли коза лаже, рог нелаже —.

2° Што нисам Г. Милошу посветно, какосам желно, и настоі'о, и како би у очима надобичние честитости благостоіно било, нисам крив. што нисам брез ніегова допуштеніа сам себи то́ позволно, іерсам као нравно=воліан чуват'се дужан пустоволіна, како ватре, барем к' другима, телише к' почитавима —. Преко тога инаке нисам о краіност или безнаміерје грухнуо по узроку, ако и не томе, што ми е исти нешто узаімно у діело, и коеђу му првом вратити, него по... каквумудаму —. Овлико ти могу писмом напоменути — и доста іе тебн да ме разумиеш.

3° Овдисам рад, окром што и морам... до проліеħа се бавити, а онда, акобогда, или у Србну туда на те, или из' живота!...? У коме тад' више неімам посла ни міеста; ал' іе он мене, ал' іа ніега недостоіан — А іест вишніост.

NB° У Хрватску сам послао подавно 200 Екзем. од' прве, и од' друге толико, три части, сад шаліем и четврте 200, што претиче́ пренум. некасе прода́, и новци ми пошліу; него ми учини ово, отиди и прикричи Г. браћи Владислав туна, преко конесам упутно књиге, да их незадржно пошаліу, и іави ми іесу ли навіерно послали, алису већ' досад' и у пешел преображене бити чест имале, кад' ми одскора пишу из' Карлштата, да іош нису ни прве три предослане им, получили, а туда их у Бечу и по кафанама потезали: с' чега су ми одонуд само имена пренум. послали, а новци ће́ ми... с' мога Неба пасти... да заіазим уста лавов' —. Да чудне чоечности, благослутніе и успіеха!... Кадсам іа Бечу и овди у рукама, као и Султану, и као и Србии што ми е віечно у срцу —. Ја іош немогу да разумием віероват' обширно значеніе онога изрека: „О какъ жальокъ чувствителной человѣкъ!...“ Него іе баш и овда вриеме дошло истим моим сочиненіем и поступком рпешит' ми ову загонетку.

Поздрави ми све твоіе и наше срдечно, акоћеш и мож, дела Јулу и Јанаћа (ако іе и грк...) и сбраћу Хачжића и

Ми[а ?]тиња, к' томе ако ти ние снеруке и негодно... собшти им и ово писмо, коіе би іа ніпма писао, да ми ние тебе ту, па како вас бог учи, а іасам све и свагда на сриеди —. Само ме недрж'те дуго без' вашега но и решителна одсечна извіестиа, барем то заслужуіем, телиш одсад —. Све вас загрлив и љубећи остаем ваш и твоі

20-го Нов. Ноем. 1826
у Л.

Симша Милутинов[ић]

NB Јави ми іесили примно прву част. И пиши ми скоро, ако ти е драго, него све обширно —.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1434].

15.

Драги моі Вуче,
Здравствуі са свіема твоима!

Неки дансамъ ти послао и четврту част, и іедно писмо тебн. а друго Г. Копитару, (коме фала на поздраву) и посл'осам ти іедан лнеп Екземплар да га віерно опремиш Г. Милошу у Србиу; у тим чинимн се да ниесамъ заборавно датума —.

Што ме увіераваш да се несрдиш, излишно іе; іер іа тебн оно писао ниесам набацуіући' ти срдніу, него ти разіасиуіућ да ниесмо удалеко мишліеніемъ, кадсмо у основи, а готово и у вани истога —. А тко вище, нека га, доксе навище, клепутуше кад се другим ким крену тада іедва и то могу, штосу иначе без свега живота и гласа, а дух сродољубца, напредстрмца сфата даліе, више, скорне, новне, ліепше, пак и жу́на нека кліуа у тврдац...! Знам те Вуче, и несумніам о тебн! И сам да ми у очи речеш, да си ме замрзно и презрео, за шалу би ти примно; іер омраза бар у нас міеста нађи неможе као ни прнчине.

С' новинама у Ортографи конац іе да се лакше, чистне, сходније Српскоме смислу и говору, и о маніе трошка више и печата, што ние Славенизм у іерима и Апострофима, нитсе

забацуіе а іош маніе заборавіа Славенски іезик, а томаніе дасе црква пачели віера политичном блудницом, разведницом учини, него да се и оваі данашніи собом поіави, дигне, раскраси, узвиси као му и врутак... што іе и оваі способан истога, а и ліудство му да се ніиме ползуіе и послужи, када га имаде. Тко іе против тога, он іе против себе, срода и суштности божества своіости... чоештва. Богословцима нека старога! Ал' и нами нека новога! Маічин нам іе, волимо га грлити, нит намсе може и сме убранит' ко ни за зло и криво примит' неким! Свет іе прогно тму и гоние віечно, а она біежи віечно —. На част им вика и псовка, из' нішние уста ніима іе у ніедра; іа ниесам онаі, а ни ти, што угађамо свакоме и свіема: „Го́ре вáмъ ёжели ре́кѣтъ всѝ человѣцы бла́гоже, бла́гоже.“ Виш, Вуче, како и іа знам ћешто Славенски тер' и просодически; ал' іе то све за мртве іезике, како што и за живе нешто истога валіа, но нигда све —.

Свасам твоіа писма примио и готово на свако радо ти одговорно. Садсам посло у Хрватску (као што іе у Пренум.) и четврте части 200 екз. дасе допуне тамо, пак іедасе вишак и боліе прода (по два талира ако би могло... даб' и на бубані што!) иначе сам неодкупліивн роб —. За рецензиу како вам драго! и овди ме разсматраіу —. Послосам у Пешту на Миловука ону прву 700 екз. и пис'о му ако може по цванцику продати. Фала ти што ми іедном већ' іави за кніиге у Карлштат послане!... Писмо Г. Милошу кад ниеси досад послао, и немоі!... Ондаісам бно и уцвпеліен и огорчен скупа, како се из' писма види; штоби мени шкодпло затоби ласно, іа сам се на шкоду своіу и муку и родно као ка... на т...у, него што неби ништа никоме ползовало грће іе и црніе од угліевліа, и тешко нам док нам іегод истина мрзска и поправак излишан!... Лук и вода... Пошліи ми га натраг! кад му су́да неіма и іа га іе...м.

Што си се ш' нінме о мени разговарао недавно іе било... и скоро би ме позвали! Ти неімо куда ни сам, а он мари кад' му при неволіи валіа, и кад мусе сам тко и ласкаво тиска у очи; ниесу ліуди клобучнћи сапунски, да их одма из чжепа те предасе, кад валіаіу за мити руке, пл' образ; іа ово себе ради боже сачуваі неговорим, мене други, Виши, руководи, и замесе стара у обштему окружіу онаі, конно влада и онакима и другчима; него дручне ради, боліе и од мене и од тебе,

а іа вам товише благодарим штосте од онда прошлисе, а за што видиш сам и сад — и у напредак. Ја знам Вуче, да ћу іа и сад врло мало имати посла тамо, негоћу дужности унутрашніега чоека и гласу завичаіоліубіа приклонити ухо, и предати срце и у овом случаіу, него и признати што могу, штоли не, да сам совіестіу миран; іа Штитарце нећу више служити, а он бог зна нашли за ме што друго — но себе на страну, при општему!... Што ми велиш за ову другу кніигу?... Част іе прва готово готова, сва разним стиховима, оригинал. у вкусу Народніем, и опет Епос; оваке су му готове частице или рапсодие: Обзнан, Одред, Дух, Отміенка, Живот ипр. и битће од прилике ова прва за две части Србианке — Пак ми іави одкуда ћу за ніу трошак, кад іош ни за ову ниесам се одужио!? Или ћеш ми рећи да іош іедноч Србианку, допунив чим ти знаш іош, печатам, пак онда ову?... Сваки ми од вас одма и на скоро свое мишліеніе о свои Србианки предложте, да ми е оштрилом и опоравком? Дужни сте ми то, ако хоћете и марите од мене и што боліе имати. Камо да су іош и купферштихи у Србианки! Али... тако іе кад су силе кратке и віера колебна —.

Главачка сам нашао и о ніем ти писао, кои те и сад' поздравіа. Прости ми штосам к' теби сав на артй, морам, кад сам и к свакоме. Писма су ми твоіа мила толико, Вуче, да их безброіно пути читам! Віеруі віерну.

Г-н Герхард Легацие овд: совіетник, што те овде ручно к'о и Главач[ек] поздр[авіа] пабирчи са мном скупа у твоим песнама, што іе Г. Талфи оставио, те преводи на своі слободно и веома мусе допадаіу; хоће млогима и мелодие да приложи штампане, и Српски с' іедне стране, и то у моіу ползу... Ниесу ми у Чиф... сви равни —.

Ове ми піеснице, малешне садрж истолкуіте и ти и сви, и Г. Копитар, пак ми іавите што скорие, превећ' ми е нужно; № 249. у прв[оі] ча[сти] *Анђа Капичжиа.*

А ево ти како іа подражавам Народу:

„Стаіала мома краі лома,
Крӯнила хліеба мрвице,
Пӣтала нііма рибице

А да іоі воду немуте,
Нек млада лице огледа".

Толико іе.

У Липиспи 20/ Ноем. нашега 1826.

Твоі
Спма Милут[иновић]

Првом што успишем ћаћи мом да га поздравим од тебе!...

[Спо.ьа:] Herrn Wuk Stephanovitsch, bey Herrn Theodor Tirka
in Wienn.

[Штампано у „Срѣу" г. 1902, 1021]

16.

Лiубезни моі Вуче
Христос се роди!
сада за свагда!

„Да видиш сад како ми е! погодно си; нови го́д, нови живот, ал' за сретне; навалио свак, баш к'о хала на берпћет, іедан другом очи да извади за новце, пак сам се ушудио да ће и мене непреміено и брзо за врат, да ме образа срца и душе стане; осим типографу сто талйра́ штосам іош дужан, толико друкуда што су ми віеровали коетко и коезашто; Отац ми у какву іе станіу знаш, телиие сад одкако іе умр'о іедини да́вало (наш и обшти...) пресіекла се и неисна, худна црквица моіа и ніегова и свие тамо; ово сам да́на́ примно писмо од' ніега, и така іе ове годиие срећа им прискочила. „Досадсам грдносе и слободно ал' іе сад' за нокте зашло и до живца дошло, и ко мисе волй свётит' баш іе удучно прилику, ако и неіма основе́ —. Него, Вуче! ти ми можеш помоћи, да се избавим одавле што прие, док нисам ост'о и без ове мало памети, што и оваі, с' ким' преводим твоіе ніесне, пробира, к'о сита іагоде, и готово ми е му́ћак помоћ, іедваће накнадит' оно теіа и цига́ра́ што му трошим. Ја имам еводи іош двіеста и тридест Екзем. Србанке, него ти уговори тамо у Пешти с' киме знаш, да ми их узме ћутуре све, пошто можеш, пак нека ми пошліе за 200 Екз. Србанке новце, узме их, и даћу му и оно 700 мале у антрешелі, штосам у

Пешту послао; а Г. Милош іеда ми за сто Екзем. ніеговпе душу остави, кад' немóгу иначе, и кад он знати може да му их вишестручно заслужити могу и знам, ако ме шћедбуде само употребит' — нит' іе онаки овакога слугу іош кад' имао; ово іе о себи зборено, али са себеобзнаном —. Да могу причекат' небп іа овако, али шта ћу кад' іе само Бог на іедном' карáру и свемоћан, истоветан. Да мпсé сад одавле измаћи с' кожом, бацио би камен у први вртлог, понор... кад' он взиш'о, тад' им іа дош'о; ништа више овди за главу нећу и іа могнем више починіати, замако бисе у бездну дýга —. Већ' ми у квартирусе и кост прекидá, неімам чиме досаданіа 4 міесеца по 5 тал. платит', и на путу сам іош и душу спасати постом и молитвом... разма дасе нађе каква пиштолінна, те іош цигли покучи... залогаі. Овако іе за слнепу віеру... телпше Србску; некаіемсе али ме боли, да би до неба іаукао, кад би знао довикат': преваренсам... іа!... Милошем... Германа писмом! Све ми на печатніу обећавшим; него за то ми валіа зар овако презреніе, овди штосам дошао печатат', да іавим, представим Србина не само с' плећима него и с' очима, благоразумна и своіеволіно сміерномислећа. Знам да би іа у Петербургу и боліе и лакше, прош'о и печат'о, нег' іе то за онога ком' іе стало наіпре за себе, а не за мене ком іе ближніи на срцу и у души, кроме што ми е несовіетно моіему званшу; ово іе за свагда овако што се овога ми посла тиче, и штоно ми поступка и діела важност, цпену, и основост уздпже.

Нешалисе Вуче! иначе урадит', кад' си предтеча Србскпе книжевности; него ми таі послідни способ окушаі што скорше, пак ми у свакоме случаіу ништи какогод буде; тад'сам одма на чисту, разговпетну, и при самоі ціелпи —. У ономсам ти писму наговіестно да ћу од двóга іедно, а сада баш морам, што немогу иначе остат' оваі кои сам... Србин, кои е све и свпм жертвовао Сроду, пнак іе мало, него се ниште зар и краініе, чест пл' чемерни живот —. Неплашим се себи, одзнаосам трепетат', а ни е ме страшивица ни родила, нег' да само пме Србина спасем, пл' безоскверніено пизложим, кадсам га досад барем свпетла образа и спокоіне душе носио и сачув'о; после кише іацунчже іе лише и кад'се Тимон чоекомрзцем пренудй, учезава... него каква и полза и брука прпанма. Атпнеіцам?... Ништа мени! Ништа за ствар! ако нестои помоћи, пóдржа, призреніа; само би мисе желило чути

Мушицкога о томе глас и мис'о за живота... а іасам већ' дотле наувређан, дасе немогу обидит', чувство=себе у мени е тако и толико увехнуло, да ми глава слети, чинимисе неби крв ударила. Неімам ти, ол' незнам ти шта више писати до решеніа моіе судбе, а тадаіћеш примит' од' мене можда и последніе. Тко іе свик'о шта іе и каква іе смрт, он очаіат' неможе, кром іé с' радостіу загрлит' и високом іé воліом попрати, надеждом надживіет'... Тко л' имаде о што нек'се граби и баш у животу, іасам иностранцем признан, а сам се чуіем мимоходцем —. И овда ми све поздрави тамо, ако и немаре за ме, доста ми іе што іа марим за ніи —.

У Лаіпцигу лицем на нови год римски
1827. ніпова.

Твоі
Сима Милутиновић

NB. Још неімам из Хрватске писма да су им кніге дошле, пак сумніам што ми пишеш, дасу послане, него ме живліе увіери о томе, ако ти е стало за приаком — или баш каконо іе іави, ништа ми неможе бит' изненад, нит'сам крив ако ме тко разумие криво, іедностранo, и половично. Незаборави ми а и непропусти усрдно поздравит' Господина Шестића и замоли га да ми опрости што му нисам іедан екзем. послао, мислећи да су му сви у рукама... пак што и како и колико воли —. Нашему Стратимиру би послао, него ако ти речеш; нека бог зна наш начин говора и писаніа презире, ал' му іа опета целивам Жуборику... као негда ђеду моме.

Качића ми ако имаш пошліи, акол' неімаш и нетражи, іер бог зна кадби га нашао. Ово ми уложенó писмо прочитаі, затвори, и пошліи Г. Милошу, кад іе отимат' и просит' чоека участ, нек'се и іа прифатим іеднога, кад' морам. А теби честитам од Руссие пенсиу 120 цек. годишніе! Да бог дá их дуже уживао, него іа моіе —. На исто писмо одговор какав такав одма ми рáди добавит', іедном віеруі дасам дош'о у краіност, ипак ил'се радуі, (прости!...) ил' ме сожалуі, и тако помози; ил' ми уприеко и кратко одговори. Кад изиђе душа неоживіесе пахрóм —.

Твоі
Сима Милут[иновић]

[Споља, као на прегходном]

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1435].

17.

Ліубезни моі Вуче,
и віерни стари друже,
Христос ти васкрс!

Баш лицем на васкрс први дан іутром примиосам у старца Теохара твоіе писмо, и обрадовало ме іе неисказано, но толико ми опет и жалости узроковало, поштосамсе од усхита повратно и отриезнио, што немогу одма поћи како ми пишеш, и како Г. Милош захтиева, та разум'те ме іеданпута (барем ти́) да іа и осим дугова́ немогу никуда, што неімам ни паре́ у чжепу можебит' и три міесеца, а да иштем и просіачим укога немогу, што нисам іош исплатио никоме свега ду́га; а и ткоће мени овди віеровати шта и како ти́ мени пишеш, и шта Гос. Милош о мени мисли́, те да ме пригледа́ и снабдіене́. К'томе да ми ни е Велик. Херц. Ваімар. зимус за 1 Екзем. Србиан. 50 талира поклонила и послала, неби досад' им'о ни есте кредита; кад ми мои невіеруіу, какоће́ други́, туђи́. Ја, боже сачуваі дасе огорчавам, и сумніам, а іош маніе дасе чега плашим, негосам дужан чувати колико свачиу, толико и Србства и своіу чест, важност и характер; овасе изгубивши неповраћаіу, и тако ми ово заміерити може само плиткоум или душман своі и презрителі' чоечие боліе части, нравности, врлости. Но іа ћу како заслужим овди самсарином у Жида (Јевреја, Жудие) или у ког' Ерменина, чимсе могбудем одкупит' и опремити поштено и достоіно какосам и дошао, и тамоћу поћи и акобогда доћи, а да видим и ту моіу срећу циглом у виеку, и дасе увіерим да ié може чоек и другоме осим себе узроковати, причинити, да б'и свуд' после жмурећи неходио, а несамо преко ћуприе и кесе́ дуката́... не. А кад' іе дотле стало и дошло, дасе іа тамо што прие нађем, віеруі ми да ни е млого ни остало, би ће и то, а іа и моіе Отечанство у неколика дана ра́зтега іеда немогнемо ништа за то штетовати, штосам іа свуд и свакада у ніему и о ніему жив; а іош чуі да и славни и віечни Гете за ме пита́ и желй́ ме непреміено у себе видіети, па тко би таі ніегов позив овако сретноі и великомилостивоі благонаклоности Србскога Господара Милоша, и мога и нашега Мецената не-

присједињио! Кроме тога некоі господи Рускоі у Дрездену дужансам одавна посіету, како и некоме учену Германцу, и то йзискуіе кои дан, тер' особито док чуіу таку моіу срећу и предопредіеленіе.

Ако ми можеш заміерит' и кривит' ме у овоме, дела! іа ћу ти окрéнут' и други образ, али постави себе у моіа обстоіателства, пак пресуђуі; чисту совіест и свиетал образ своі презрети, окáліати, наівећа іе кривда и несрећа, колико іа знам, а немисли да іа и моме бугарину, комсам посветио, неморам ніегово вратит', ако іа онди у предисловиу примјера ради прећутуіем врáћу, и само пофаліуіем дáћу шчедру. Моі би Розет' за ме учинио млого и све што ми треба, да сад' може; инди ми се надаі тамо по панаћуру липискоме, мени е то вриеме наідуже, али штоћу, стрпіен спасен, а спасен поготову свет... за неволіу и то, кад' ми се неможе другчие. Поздрави ми све твоіе, и тамошніе Србе ліубезно, а іасам нінов ка' и твоі милй ми друле, и брале

у Липиску
18. Априла
6 нашега
1827

срдачни штователі
и ліубац
Симша Милутинов[ић]

Поздрав ти од' Господина Герхарда, и ћешто мусе и у Качићу допада; рад іе врло гласове Срб. піес. и скоро иматп. што и сам свирá клавиром.

[Споља:] Herrn Wuk Stephanowitsch
in Wienn
Landstrasse № 291 im Hofe
rückwärts im 1-sten Stock abzugeben

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1436]

18.

Цетинѣ 31=ª Маіа 1828=ª года.

О Вуче Карацићу
старый ми пріятелю
а новый и залудный душману мой!
ты здравъ, а даби я и крепао!...! —?

Твоесамъ обявленѣ... пріймио, но позно и читавіе 15 данахъ послієнъ у нѣму ставѣнна срока, а мучно бы што засадъ на то и было — одъ овуда. За пѣсне ћемо се разговарат', онесу подъ моіомъ влашћу а не владычиномъ, но мене тіемъ као ни ушто чинишъ, а вѣруй ми дасе и то погаћающи варашъ — и ако я ніесамъ сяйно=велико што. Но я ти то праштамъ, нагалъ си, Срб' си, и я нешто и кривъ... а и мой си изъ дѣтства знанацъ и пріякъ — Поселе сносимо се писмима, преко Г. Гагића. Црньи се и врагъ пише и замишля, него в собомъ.

Поздрави ми Г=ª Копитара и Г=ª Баурінга, дичнога и племенита Англеза найусрдніе, и све твое; Карацићъ в у Дробњака Петници войвода, а моя... Комарница до Петнице прво село! паксе мрзмо и гонимо? драго ти? Ясе ничегъ ничег' нестрашимъ, смрт е заме ништа; едног' се боимъ...? Талфина изчеза изъ Европе!... Яви ми што чисто и вѣрно за ню првомъ, душа ми е она! —! Друге чести нетражимъ на свпету ни свое друге и више ползе и славе —. Загонећемъ ли, ты ћешъ то ласно одгонетути; ма о Талфи од исте нѣ да ми се извнестишъ, од нѣ волимъ и за ню и погинутъ, одказати, живпемъ бывъ іошъ, животу, само да чисто знамъ о истой — данасъ како в. Яви ми како тисе допада Герхардова Вйла, новый превод Народ. Пѣсній у Лайпцигу ланы мномъ и нымъ —. И немой мислит' дасамъ к' теби я иначній но како ме знашъ чакъ од'искона — а и тысе заносишъ срцемъ, ка' іа духомъ — обасмо себи узаямъ крива, но намъ в и то дичніе него бручніе; ако уміеднемо посвират' и за нáсъ заћети, да б' и таіно предъ данашнымъ свіетомъ —. Здравъ и весео весео! буди ка и я!

Твой другъ и пріякъ
Симеон (Exauditus) Милутинов[ић]

NB. Нехитай съ Лексикономъ, мойће ти саборъ пѣсанахъ іошъ онликіемъ га учинити, пачел' га млого и важно умложит', амо е оригиналъ мушкости и слава Српска, па колика ти фала, и слава и дика за подпуній Лексиконъ!...? Од потомства баремъ.

Истій.

[Вук. напомена:] Одговорено 13 Јулија 1828.

[Штампано у „Срђу", г. 1902, 1028]

19.

Г. Вуку Стефановићу. Съ Цетиня 14-а Авгу. 1828.

Срца ми и живота половицо
предрагій Караџићу!

Твое од 13-а Юлія изъ Беча писмо іуче ми е предобродошло. Ја да ніесамъ презрео и заборавіо твое противъ мене поступке, кое неколико мене срамоте, али далеко выше тебе пороче, и да ніесамъ припадаюћій дружбе́ судомъ на ме діелъ кривице пріймiо, и совѣстисе подвргао, и срца ми гласу послѣдовао, небы ти ни мира поискао — Ты на ме, виђу сву кривицу товаришъ за показат'се дружбе способнымъ, великодушнымъ, а я ее пріймамъ сву на се опета заетово, да повратимъ и оживотворимъ у теби себе, и у себи тебе, ера е найпріятніе съ вѣрнымъ и правымъ другомъ путъ и кныжевносћу путовати; акосу намъ и труды одвоенны, и свакъ за свое раденѣ дарованія одговара, но намъ е иста цѣль, (лишанъ:) обща кныжествомъ полза!? —! Да, да! Српства па и человѣчества полза и дика!... Озго съ врха се иде наниже, а оздо узгоръ на выше, къ врху — какогођъ и полѣмъ у ширину — простор, докъ и у безконечіе, као у суще блаженство и покоиште божества —. Поетасамъ и прости ми зађохъ и занесохсе: но тако и я велимъ дасмо старыи пріятелы. Садћу ти рећи за мое пѣсанахъ собраніе. Г-у Митрополиту си ты захтиеванѣмъ пѣсанахъ нехотице и незнаюћи досађивао, еръ да Китаемъ влада небы выше бриге беспокойства и узалуд-труденя имао истій онди и међу оніема, ђе іе

свака пушка топъ, свака глава помазанна, и свакога воля колик' обща, а свакій домъ дворъ, и свакій кршъ градъ; а обрицао ти е, што є радъ быо и тіемъ общой Србства услужити ползи акобысе могло, пакъ ясамъ му и осимъ осталога и за то єдино предобродошао, и у томе га послу баремъ заміеніо, кое є онъ благоволіо на ме наложити, и посве га моме расположенію повѣривъ оставити. Но я ти ихъ засада послати немогу, а ево зашто: писаосамъ свачимъ свакояко и ђешто на торинама при свиећи мѣсеца, кое само я могу право прочитати, па бы ми жао было дасе икаква ріечъ преиначи. *Друго:* Имаде у ньима млого и разнога провинціализма, кое ты небы боимсе свакій разуміо, да га у примѣчан. истолкуешъ читателю. *Треће:* Како видишъ само дѣло изискуе мое руке преписъ собранія свега новый и чистый, дополнителный, и тада обширнополезный, а я то засад' нипошто немогу... изъ млогіехъ узрокахъ, одъ коіехъ ти свіехъ наводимъ овій само єданъ, дасамсе спреміо яко ихъ садъ озбиля поћи писати, и комадъ зиме ол' и сву на то употребити, премда ихъ имамъ досле већ' преко два твоя собранія; можесе заръ коя десити и утиснути слаба ил' већ се имаюћа на штампи, но све има или другій крой, или особитіе што филологическог', народнѣг, или историческога, пакъ є мномъ баремъ уваженна докъ мы вѣштіи одъ мене реку да є мало ил' нималоважна; а валя доста и опилякахъ и ожиманя, да буде чак-макъ — или то-поръ —! Ово є готово све више моіехъ силахъ, телише неизвѣстна намъ будући дужъ здравя и живота, но дужансамъ волѣти и на премучноме и преопасну полю чоечіега вѣрно дѣйствованя у общу товећу ползу и сустати или подъ трудомъ панути, учезнути изискателно-пристойно, негосе порабит' половниченю и маломарліивости — своіости суете. Млого обећавамъ, но єда што и урадимъ — па неће заръ ни за Меценатима Сербчићу довіека стати — а мою корыстъ свусамъ я давно пожертвовао благу общему, те и за ово што богъ да —. Преко тога твой долазакъ амо можешъ уштедити, кудіенсе и пѣше съ крвавіемъ зноемъ ходи, куд' и вѣштоходећа маска (:мазга:) честосе у бездне Амбисне отискуе, и ђе кола немогу, и ђе є носило (:тахтереванъ:) юначко рамо или Амазонке плеће, хрбатъ, и то само погибшу брату, другу, или бремену жита, коимсе гмизавчићи до у люде, муже и витезе, Сербове подхранюю. Ово ти казуемъ само да знашъ напріедъ што є Црнагора, а твоя є воля при теби; премда и осимъ тога имаобы мучности, кое

ти е излишнѣ као пріятелю бропти, и кое свакомесе преодолѣти недаду —. И знай да є одавле лакше поћи некоме до у Хамбургъ или Лондонъ, неголи неком' до на Кчево или у Морачу —. Јасамъ дости махнпторешителанъ и усудлнвъ, на ти опета овако по чистой искренности, предупредно являмъ. Овди е животъ и смрть съ Елементима и са собомъ у вѣчноме рату, дуелу, и нитко іошъ немогао побѣду решителну присвоити —. Опрости ми што те можда заглушамъ; Англійска дружба само мало или нимало незбори — и тіемсе пита и кріепи преусладно; іошъ поздрави ми преусердно Г. Копитара, тебе и твое братски, а Госпи Талфи я ніесамъ више могао пожелѣти, но благополучіе, какво е сама изабрати волѣла —. Моя є пак пуница всевышньости дивота, а люба ми е твары, чоечности красота, и ово е Поете женидба, коино чешће поздно долази, но рано на деобу земнога блага — удовольствія; премда ожалюе срце онога, тко само духу живи, али штоћесе де, кад' є чоечія крайность и недопуность волѣ; — пакъ и трпежъ пб свіета држи, као крпежъ по, а тек' да є све каконо є — борба и трудба — о по=кою!?... услужности чоештву, и нѣгову Творцу, а Спасову и нашему Отцу —. Ако богъ хоће можемосе ћегоћъ кадгоћъ іошъ мы и лпчно внћети, и ако ниће аоно тамо кудъ ми є Отацъ одпутовао... предъ свемогућа и савершенно безадвокатна Судію —.

Твойсамъ вазда бно и остаемъ

Старый почитатель и пріятель
Симша М. Сиротанъ...

(:у 1000. Миліонахъ душахъ безъ икога крвнога брата!!! болп ме, да жалосно пѣвамъ —: Хвалимъ тя, славословпмъ тя и проч!:)

Поздрави ми Буру Милутиновића братски! И єсили ми видіо *Зорицу?*... Каква є? Яви ми.

P. S. Г. Баурингу фала, ако ће іошъ пріймio ніесамъ, и богъ зна хоћу ли — кніпге штампанне амосе непусте —. И то е и брука чоештва, и мука людскоте; за то нека стое засад' и те у тебе Чешке. Особито те молимъ поздрави ми Г.

Герхарда, нѣгову Госпоју и све омладчиће нѣгове, а најсрдніе мога пріянна Bernhardchen! За то ћу я твое и мое Роћаке поздравити; пакъ да ми Г. Герхардъ и мое остале знанце као Хелоса, Боеска, Христофора, и проче братски поздрави, како Г. Теохара и нѣгову сву фамилію —.

Истій твој

[Вукова напомена:] Одговорено из Беча 29 Јануарија 829.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1437]

20.

На Цетинѣ 13-а Марта 1829. год.

Брале и пріяче
Мой милій Вуче
преус'рдно те поздравлямъ!
и све твое домашнѣ!

Юче пріймихъ твое писмо одъ 29-а Јануара ов. г. и упута ти одговарамъ:

Прво: Да ти ни єдне никада пѣсне послати немогу, што хоћу и волимъ я штампат' ихъ Славенскомъ орѳографіомъ, налазимъ да смо мы Срби іошъ ближе источника но ушћа —. И што ихъ ты пробирашъ, и на пробыръ имашъ, а я'самъ іошъ и у том' скупъ ли... сиромахъ ли —. И што су ми већ' другâ петина ихъ пріе тебе запискала, и обећ'о имъ све ихъ послати. И што ніесамъ у Србіи... оклесамъ теби обећ'о их слати, єръ самъ предзнавао, да быхъ морао —! И штосамъ овђе, т. е. у Ц'рной, кр'шной, Горы, ђе могу неморат' иначе, но како за найболѣ налазимъ; а то ћеш ми и ты одобрити! Дужностъ є то благоразумне правде.

Садъ и я мнимъ да є за пѣсне доста реченно и одъ мое стране, ка' и одъ твое. —

За тридесетъ и деветъ дукатахъ, што ми Оца дужишъ немогу ти ништа рећи, докле ненаслѣдимъ очинство — али никако ти то у мене остати неће, тек' ме іошъ мало притр'пи — куд' си све. А вѣруй да є нетко... и мом' Оцу дужанъ ост'о, пакъ...? што Бог да! —. А право велишъ да

теби... валя млого, и сто путахъ више но мени; и тако ми слѣдуе рећи, да и мени... іошъ бы доста требало, ако и ніе колико и што... теби —. Нити вѣруй, да 'сам онога, Петра Марковића, я одовуда у Србію... послао, ка' ми честь имашъ напоменути; но є самъ наваліо, и пош'о; а мени бы премило... было у ове туђе... стране имати и єднога баремъ... Србына. небыхли се и я пос'рбіо —. (:Шалимсе ово, ка' и ты оно —!:).

Збиля, и озбильномъ ти кажемъ, да су оне твое кньиге... остале са Звеканомъ...! кньижицомъ ономъ, Шокачкомъ... Сатиромъ —? Негђе ихъ изгубихъ, или заборавихъ башъ у Бечу у квартиру; па питоћу де? виноват'!... И: „кающемуся. прощается". А знамъ, вѣруемъ!... и чистогласно пред Богомъ и людма исповіедамъ!? Да ми є оній твой... анаметъ... Звеканоићвъ...! и проче... претешко на срцу, и на души, што є было преважно, преріедко... ипр: ипр! —? А тосе напріедъ зна, да бысе досад' у Србіи кньиге штампале, и артія правила! —? Ка' и пріе тога — и пріе насъ.

Іошъ ћу ти нешто прословит' а сврхъ изгублѣнне мномъ грешніемъ... прескупоцѣнности, коя є имала славу названна быти: „Slicsnolicsni nadpis groba Zwekanowa!" А ево исто ћу, и оригинално, изъ кньиге...? Природе ствары!:

Клепетуша мукло и све истогласно шобоће, паче ли клепеће, ал' и показуе...? ћегоћъ є, да є, теке пâсе говедо. или брсти прчъ!...? или да тресе главомъ ованъ! —. А ты Вуче то и болѣ и лѣпше знашъ и разуміешъ, ка' велишъ истину, да си одраст'о ихъ пасући, како и свакій...? „наске... браће —". (:И ово є, Вуче, шâла:).

Тек' ћу ти іошъ и онета ти завазда опоменут': „Amare in praesentia, laudare in absentia. Succurrere in egentia, sunt tria entia, entia, supra omnia eminentia!" Овлишносамъ я тек' у Латина... школи унантіо, И!... чинимисе заръ, да є, како є...! праваˆ, чистаˆ и вѣчнаˆ истина. Садъ ми зъБогом!... И добро ми дошa'! Какос' видимо, дасе цѣлуемо.

Твойсамъ твой пріяк и другъ
Симо М. Сиротанъ

Јошъ збиля! За Талфу ми, мномъ вѣчно=высокопочитаему, являшъ да є већ' у Америцы...? начел' Колумбіи, и да ће брзо майкомъ постати; за то ти особито и овчасъ фала! Но и я 'самъ у Црнойгоры!...? И сочиніо досле тры...? багателице!... кое нитко Србъ, како ми ты... велишъ и кажешъ.

неће разумѣти, и зовусе „Распѣвке о Талфи“. „Трагедія Обилић“. и „Црногорска Дійка!“ Тебисе ово као...? фалимъ, али є истина; и мнимъ да су и ово дѣца... ўма, и акосу сиромашна ка' имъ и отацъ, што є убогъ — бездухъ —.

Опетсамъ и вазда твои и слуга
и почитатель правый
Си. М. Сиротанъ —.

NB. Поздравъ твойсамъ Г. Митр. башъ онако изручіо, како си желіо и другій ћу... како могбудемъ; а овій те, Старацъ нашъ, упутъ одпоздравіо отечески

Сима М.

Ха! Ево т' и мой санъ: „Нетко изиде, као... у чалми, на коіой є полумѣсечіе бриліантно, а безъ саблѣ и пушке, изиђе исподъ велѣ͡ єднê лѣсê полудигнутê, ђе є коначіо у брлогу свиньскомъ, и са мложтвомь свиняхъ, кое му мало предъ ньимъ ижлѣгоше и утекоше кудкое подъ и прозъ и у некакве лиснате колибице, кое мисе учине быти мѣсто-чадорима некакê войскê ришћанске, ђе догледамъ и понекога Србчића.“ — Овосамъ пріе четири дни збиля и у зору усніо.

Твой
Симша М.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1438]

21.

Јошъ мой любезный Вуче!

Я самъ вольности, но благоразумне безпорочне вольности любитель, истинê свуђ' и вазда тражитель, и правде, ка' и сваке другê добродѣтельи баремъ почитатель, ако не наблюдатель и исполнитель; телише Христянскога ближнѣлюбія, и моега Србинства, за то ти овіемъ листкомъ даемъ по с'рцу и совѣсти моіой свѣдочанство, да си ты моме Отцу быо ямачно узайміо 1812-а года не тридесть но четересть и деветъ цекинахъ узлату, и нечудимсе да си то ты досле, и колико є заборавіо, давно є было, а и мучнâ обстоятельства наша могла су насъ и ума лишити —. Жели ти свако добро и здравѣ твой давнашный

Цетинѣ 14-а Марта
1829-а года.

Сима М. Сиротан.

NB. Збиля ти немогу сад' пѣсанахъ послати, а што, видишъ, да ни послат' ихъ немогу, ни чисто преписать, засада; и овесамъ већ' обећ'о, а за друге незнамъ ти ништа рећи, но да богъ да̂ здравѣ, нећу я никако нелюдски ни у напріедъ —.

Твой истій
Симша Милу.

Доказателство Г. Вука Стеван: да муѳ поч. Милутинъ Симешнов: 49 дук. дужанъ.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1439]

22.

У Бечу 26. Апр. 1829.

Љубезни мој Симо!

Фала ти, што си ми с писмо[м] од 13. Марта послао свједочанство за оно новаца, што сам позајмио твоме покојном оцу. Ја сам све мислио, да сам му дао 39 #, а тако ми се и сад чини; а ти кажеш да нијесам толико него 49 #. Ајде, нека буде и тако. Ако се с овим свједочанством што помогнем, јавићу ти згодом.

Више ти ништа на ово писмо твоје одговорити немам, него, да ће *може бити*, доћи вријеме, кад ћеш ти признати, да сам ја свагда био, и да сам и сад, много већи твој пријатељ, од свију ови твоји нови пријатеља по царству овоме, који или су негда били, или су и сад моји пријатељи, *али такови, као и твоји што су*.

За сад пак, док ти то не признаш, ја не требам од тебе више никаквога писма.

Твој стари пријатељ,
В. С. К.

[Конценат Вуков у арх. С. К. Академије бр. 1440]

23.

Љубезни брате Симо!

Невоља ме нагнерала, да ти пишем ово писмо, и да те братски молим, да ми пошаљеш *што год* новаца сад за Божић. Ја сам љетос примио за ваш рачун из великога суда 636 гроша и 16 пара (које код мене има записано Бата-Лакином руком),

а од продати ствари у Бијограду 372 гроша, које све, узевши дукат по 36 гроша, чини 28 дуката и 16 пара: тако ви мени остајете још дужни по моме рачуну 11 дуката мање 16 пара, а по вашему 21 дукат мање 16 пара. Ја не тражим, да ми даш сад све у један пут, него штогођ, колико се може. Мислим, да си за цијело увјерен, да ја у друкчијему стању не само што не би од тебе (особито у данашњему твом стању) ово запискао, него би ти још дао, као и онда што сам; за то се надам, да ми не ћеш за зло примити, што ти се с оваким писмом јављам: вјеруј ми, да сам се на њега више од мјесеца дана накањивао.

Ономадне ми је Г. Зубан казао твој поздрав, за који ти вала!

Да ли си чуо, да је Трјестански учитељ, Јефто Поповић, по уговору с Матијом Вучићевићем отишао у Црну гору?

Поздрави ми све пријатеље, а особито вашега газду Батала̀ку и његову госпу и малу Јецу.

Желећи ти од свега срца, да Божић и Ново љето и остале Ристове празнике на много љета у здрављу дочекујеш и весело проводиш, остајем надајући се повољном одговору на ово писмо

У Земуну 18 дек. 831.

твој стари пријатељ
Вук. Ст. К.

[Концепат Вуков у арх. С. К. Академије бр. 1441 а]

24.

У Београду 22-а Декем. 1831.

Любезный Вуче Караџо!

На твое писмо, у коме ишшешъ одъ мене оно кусуръ дуга, жао ми є и прежао, што немогу ништа послати, ама ни паре, зашто є неймамъ садъ; а ты брате знашъ, дасамъ я безъ ништа дошао амо, и доксамсе покрпіо, и преханіо доданасъ овди, ништа ми остало ніе одъ плате, а другога максула одъ ногу засада неймамъ — но уздамсе даси ты увѣренъ о томе, да самъ ти радъ исплатити, како найперво могбудемъ, кадсамъ ти све дао безъ ріечи штосамъ очевине имао пріймити, а то у овако доба, кад' ми є пара скупля была одъ негдашнѣга

гроша —. Пакъ ты!...? фала Богу и Царима и одъ мене за тебе!! Јошъ ме попричекнути благоволи, докъ єдда и моя гуска кадъ излеже прасе —.

Фала ти за новине! Ясамъ и одавно и собомъ познао, да є у Цернугору одлазило и пріе ньихъ и мене людій, те іошъ подрукчіи, паксусе могли поодморити текъ... а меда и скорупа умію и Церногорцы употребит', кад' бы га ђе каднокадъ удесили —. Но некасе они одъ Церногораца понауче, и то томе свему што ни у каквимъ Кодексима и Аделунзима небы наћи могли —.

Здравъ и живъ млоголѣтно, друле мой! Са свѣма твоима!... Аминь.

Твой и садъ и вазда
искренный
Сима Милутиновић
scilicet:
Чубро Чойковићъ —.

[Вукова напомена:] NB. једанаест ћесарских дуката.

[Спољa:] Высокоученому Г-ну Вуку Стефановићу Караџићу
у Земуну.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1442]

25.

Изъ Лайпцига 16-тога Фебр. 1837. год.

Здравствуй ми а и дуговѣкуй
Старый Пріятелю
Вуче Карачжићу!

Ова мала стварь, твой Ауфсацъ, па колико учинише око нѣга запр'дица̂, те и самъ Херлосъ бѣше уступіо, и обезнадіосе да ћее га пріймити у коматъ, него є и опета продр'о. и морали су му пріймити и уважити, и ето ти га шалѣмъ, и радуємсе, вѣруй Богу! како итко, и како и ты, некасе и мой *Прикричъ* у Зорицы ньиме подкріени и обясни тоболѣ —!

Него преведи га на Сербски и пошльи ми, ако ћешъ, да га и я овамо приложимъ негди у мою, штампаннію, а како твой прилогъ; я бы могао га посербити и самъ, али волимъ,

да ми твое ты додашъ, съ твоимъ именомъ, како є и Нѣмецки изшило, за што є тако и право: сваком' свое, па што коме Бог да! Я неуміемъ другачіе, премда немогу кадшто ни то тако, штоносе чини быти понайлакше —.

Поздрави ми Владику Црногорскога, ту ако є іошъ, и фала му на празнини, ка' и на пунини, премда є могао къ мени баремъ... одъ свога правила изятіе учинити —.

Заг'рли ми твою сву Фамилію, а особито малу... Ружицу! и є ли оздравила?

Збиля одъ Сербіе яви ми што, како є тамо, и є су ли казани проврели...? Ако чуєшъ; а морешъ и морашъ ты више моћи чути —.

А я ти очекуємъ іошъ пренумеранте, па тоћаволѣга іошъ. а нећее люди безъ новаца, те ни горе, докъ морадне быти и болѣ; ясамсе већъ съ мучноћомъ уяраніо, па мисе садъ чини: ласноћа є празно сâће —. Твой

Свепочитуюћій те
Симо Милут. Сар.

„Ет' мучноће... у Саћине гаће
А ласноће нут' у празно сâће!"
&c. &c. &c.
&c. &c.
&c.

Твой и садъ и вазда
Истый свесердникъ.

[Спољa:] Sr Wohlgeb. Herrn *Wuk Stephanovitsch* Serbischen Litterator
Landstrasse № 57
in Wien

[Напомена Вукова:] Одговорено $\frac{3}{15}$ Марта 837.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1443]

26.

Любезный Вуче Стефановићу
мой давный знанче и пріяче!

Ако ти є драго знати за ме, знай да самъ іошъ евоће; тек ово данâ самъ некуда мало мрднуо у прошетню, а Мити

Поповићу (:Мацину брату) препоручіо мой пасошъ да пошлѣ у Бечъ съ прошеніемъ на Турскога Елчію, да ми га промѣни на безсрочно врієме за Кесарію и Саксонію; но и тебе я, пакъ и Маца, молимо, да за то исто собомъ одешъ къ реченноме, или къ Мавроену, те да устмено и ты замолишъ, да мисе тай пасошъ даде, али наскоро! или да мисе баремъ одма одкаже и мой старый поврати. Уздамсе да хоћешъ то учинити, баремъ нама... ако не мени —. Из Сербіе ми є све добро и ліепо, тек' за пуца ћевойцы... баш ништа, и я никуда одовуда —.

Збиля! Упитай и замоли Г. Копитара, да ми цензурирану пошлѣ кньигу *Шаблота: Der Todeskampf des Brittischen Leoparden*, да є преведемъ овде на Сербски, па евовде на овой доконицы да є и штампамъ, ако му є драго; она є лани у Ваймару на Нѣмачкомъ изашла.

Све ми твое братски поздрави, но и Г. Симића и нѣгову Госпою и дѣцу, ако ій ту іошъ ово писмо застане.

Я самъ найзлосретніи Сербинъ на овоме свіету, и у овоме времену, пакъ и опета Фала Богу, а никоме другоме —. Мучно є трпѣти гоненѣ и за кривицомъ заслуге, а то ли за правицомъ и ясномъ божіомъ истиномъ —. Гробъ є скобъ, тамо ћемо сви одапети узаямне стріеле, и угасити проћеса кивъ и гнѣвъ —.

Опрости ми што ти бенетамъ, и поздрави ми Красарку, Обличарку, та мою Посестриму, но и найпріе та одъ свіе понайпріе ми поздрави Г. Меглицкога, пакъ онда знай да самъ како и одискона бно твой правый та озбильскій другъ и пріятель, доклегодъ ты хоћешъ и волишъ и маришъ, пакъ и топрвъ и преко тога

У Пешти 1=а Юнія
1838. год.

Твой почитатель и слуга
Сима Милут. Сарајлія
а то есте
Чубро Чойковић Черного.

[Спољa] Seiner Wohlgeboren Herrn Herrn Vuk Stephanovits
Serbischen Literator
in Wien.
Lansdtrasse beym Goldenen Engel № 57.

[Орпг. у арх. С. К. Академије бр, 1444]

27.

Любезный Вуче!

На твое писмо съ Пренумераціе позивомъ и обявомъ одговарамъ, да можешъ узети изъ мое Шћваніе коликогодъ хоћешъ пѣсана съ тимъ условіемъ. да и я могу изъ твоій тако учинити, кад' станемъ, ако Богъ да здравѣ, ново мое собранѣ пѣсана штампати; за што и я ти одобравамъ да є примѣна и нужна и полезна, а и найяснія быва, кад' су заедно и предъ очима одма єднакіи а различно израђени предмѣти, читателю размишляюћему о читаннима ствар'ма.

Поздрави ми твою фамилію пріятельски одъ мене и одъ мое Маріе Пунктаторке, и нѣнога сына Драгутина и Маме.

Поздрави одъ мене и Г. Срезнѣвскога, и кажи му. да га братски поздравля и „Репошія Уплювачъ“ — а я га непознаемъ, већ' да онъ —.

У Београду 11=а Марта Источ. Инд.
1842. год.

Есамъ и остаемъ твой старый
пріятель и другъ
Симеонъ Милутинов. Сарай.

[Спољa:] Herrn H. *Wuk Stephanowitsch* Serbischem Litterator Wohlgeb.
Auf der Landstrasse in der oberen Reisnerstrasse № 472
in Wienn

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1445 штампано у „Јавору“ за 1889 г. стр. 368]

28.

У Београду 29=а Юліа 1844.

Любезный брате Вуче Ядранине!

Я самъ мисліо, да ти є моя Маца за ћери Паликрушкине већъ одавно писала, пакъ самъ и ћутао, а кад' ми некій данъ по пріему твога писма и обява, каза да ніе, чудно ми є и жао было то; но ево ти садъ одъ мене за ньи обѣ краткога извѣстія, докъ и оне саме, ако имъ є драго успишу: Старія є удата за овдашнѣг' некога майстора ћурчію, и добро є удом-

лѣнна, имаде већъ и сынчића; кои іой већъ хода, па и друго ће скоро извалити; а млађа є іошъ ђевойкомъ и то сиромашномъ, и кодъ своега зета и сестре у кући и о врату — штета є за ню — єръ да іой є баремъ зетъ у болѣмъ стаю, те да є онъ што пригледа и опреми, а иначе Богъ є свемилостивъ.

На твою другу Шѣснарицу бы ће Пренумеранта уздамсе, кад'се и самій Г. Светићъ предубилѣжіо на ню; а збиля!...? Башъ ти фала, што си рекао у твоме одговору на нѣговъ Утукъ, да му нећешъ ништа више никада одговарати, па и немой башъ! Доста ће му быти одъ осталіе, а особито одъ мое Пунктаторке, а твое Пріятелькe, коя му се спремила озбильомъ на Утукъ II, како и на Голубицу III-у колико узможе одговорити, па нека онда іошъ и на жене ратъ отвори, ако є толикій цинъ, како се и за кога се већъ толико пздає съ нѣговимъ Латинскимъ и Нѣмецкимъ єзыкомъ ипрочая, а несѣћасе да ни Хомеръ ніе другога єзыка знао, како ни Пиндаръ, ни Сократъ, ни Плутархъ ипр., пакъ су за то могли быти и были учены люди, те ій іошъ и данасъ люди знаду по свему свіету; но за то се пристои упытати Г. Светића, међу бравима тко є найвећи?... или: Тко є међу гускама наймудріи?... Шта л' є Немскій шта л' Индійскій діамантъ —. Ипроч. Текъ то знай, да є Народъ Србскій о Карађорђу баремъ... съ тобомъ и са мномъ пстога, а то є истинитога мышлѣня, ал' не съ Г. Светићемъ — кои хоће, да є пстый Карађорће съ почетка одма онакій Самовластный господаръ быо, (а не магновенный т. є. привременный слуга и орудіе само Кнезова Нахійскій противъ зулумћара и Ярамаза:) каконо є доцніе постао, и свршіо —.

Збогомъ Вуче, и поздрави намъ одъ наске свіе, а особито одъ нашега Драгиње, тебе и све твое дома свеусрдно. Есамъ и остаемъ

У Беогр.

Твой ваздашый и єднакій
братъ пріятель и почитатель
Симеонъ Милутиновъ Сарайлія

[Споља:] S-r Wolgeb. Herrn Herrn *Wuk Karadscitsch* Serbischen Litterator
Mit Briefen H. *Theodor Tirka* & Comp.
in Wienn

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1446]

II

СТЕФАН ЖИВКОВИЋ

1.

У Брзой Паланки 25-ог Юлія 1811.

Љубезныи брате Вуче!

Ваше писмо, едно тесте хартіе й стакалце мастила примио самъ. Неявлятеми колико що кущуе, да вами пошалѣмъ или да предамъ овде вашему брату Обраду новце. Я вамъ врло благодаримъ щостеми то послали. Кралѣво далеко а Београдъ далеко, пакъ э сващо трудно добыти. Я бы довольно са собомъ хартіе й мастила донео, али нисамъ знао, дањюсе овде много забавити. Мени бы самомъ драго было кадъ бы стесе й вы овде наодили. Време бы прекраћивали. Я й Г. Ѳомићъ, вы нмой братъ Симо, было бы читаво дружство. Мы бы нашли й увреме одохновенія посла шале й веселя, а моглибы й щогодъ полезніе чинити. Осимъ еднога Телемаха други при себи книга неимамъ. Нѣга читали бы, преводили бы; ако небы хотео лепимъ начиномъ й добримъ мы бы га й силомъ у ове Србе привикавали. — Поздравите Г. Евту, будите здрави и любите вашега

приятеля

Стеф. Живковича

[Спољa:] Благоразумномъ юноши Вуку Стефановичу датисе у Кладово

[Напомена Вукова:] Примљено 27-ог Юліа 811.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1447]

2.

Господару Вуку Стефановичу на Брегово.

У Београду 9=ог 8=вра 1812.

Любезный брате!

Писмо ваше изъ Неготина оть 5=ог 8=вра прїимпосам съ ѣисмомъ (полицомъ:) заедно на Јшву Чочу али нисамъ ништа свршіо. Нема нѣга ѣошъ овди; или ѣошъ ніе могао доћи пли неће ни доћи. Како было да было, нѣгово писмо задржавамъ при себи, ако онъ доће овамо и я отъ нѣга прінмимъ новце даћю вы на знанѣ. Мећю тымъ чрезъ истога вашега момка даемъ отговоръ, кои хитно полази натрагъ да нисамъ пріиміо новаца. Ако прінмимъ быћеду ми весма добро дошли. Защосе истинна наодимъ у сметньи. За то ћю я вашу доброту свагда у приятелскомъ воспоминанію имати. Кућю гди седимъ нисамъ продао; али две окраинѣ отискаосамъ. — Ако ме среть'я откудъ помогне ништа ми дражіе неће быти, него съ вами и съ Обрадомъ, съ тако два добра и поштена родь'яка у ближемъ и тѣснъмъ союзу живити; мало мы ѣошъ недостаю а сва ћу средства къ тому имати. — Чуемъ овуда дае спрома Обрадъ похарањ, ако е истинна дае похарањ жао міе; а брата е изгубіо, чрезвичанно сожалуемъ. Кудъ ће опет зло и беда? него на добре и пощене люде. —

Поздравите Господ. Павла и будите здрави. Мы смо фала Богу здрави и Савка и Сима, и Васъ поздравляю.

Вашъ братъ й приятелъ
Стефань Живковичь

[Спољa:] Благородному Господину Вуку Стефановичу при юмруку на Брегово

[Напомена Вукова:] примљено 14=ог октомвр 812.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1448].

3.

Господару Вуку Стефановичу на Брегово

У Београду 20=ог Октомв. 1812.

Любезнѣишіи брате!

Данасъ примихъ петдесетъ дуката отъ братъ Јшве Чоче, кои ћеду ми врло отъ Помоћи быти. Явио самъ вамъ пріе у писму да самъ две крапнѣ кућице отиснуо. Али чинимйсе еднућемо задржати. Вы немаите бриге ваши новци у сигурности су. Мени ће драго быти, ако и я вама кадгодъ заръ у помоћи будемъ или отслужимъ. Вамае отворена моя кућа, како годъ дае ваша. Вы сте мой а ясам вашъ. — Присемъ будите здрави й пріимите квиту мою, съ коимъ вам добро здравіе желимъ й пребывамъ всега вашъ

вѣрный
Стеф. Живковичъ

[Спољa: као на претходном]

[Напомена Вукова:] Стеф. Живковић 812 Београд.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1449].

4.

Любезнѣишій брате Вуче!

Пріимио самъ ваше писмо и Господара Вель'ково и разумеосамъ коликосе вы трудите мене обвезати. Брате да знате да я ту доброту ваше душе врло уважавамъ и заиста ако живъ будемъ старатью се да вамъ отслужимъ. Сима иде тамо на закгеванѣ Г. Вель'ка за учителя у Неготинь и самъ ће вамъ благодарити за добро що стему учинили. За оно новаца що имате кодъ мене брате знайте као дасу кодъ васъ, рад самъ удржати ове куть'е а посла йошъ никаква неимамъ зато старамъ се врло. Мож' дать'ю и я тамо доть'и, дасе обрнемъ съ каквимъ посломъ. — Ново си чуо дае

Юговичъ отишао къ Савићю! — богъ даму опрости. Я и Савка поздравлямо васъ и Брата Обрада любезно. При семъ молимъ Симу поучите що му недостае и нас любите како що и я непрестаемъ всегда быти вашимъ

искреннимъ приятелем
Стефань Живковичъ

у Београду 9-ог Марта
1813.

[Спољa:] Изъ Београда. Благородному Господину Вуку Стефановичу
у Неготинъ

[Напомена Вукова:] Стеф. Живковић. Биоград 814.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1450].

5.

Любезнѣишій брате Вуче!

Сыноть' у Г. Ефтиномъ писму поздравіо самъ васъ и брата Обрада но ютрось волїосамъ и писмо написати къ вамъ, само пріимите и опетъ едно поздравлѣ отъ мене, друго немамъ вамъ ща послати. — Ни укаквомъ раду ненаодимъ се и да богъ избави свакога брата отъ овога мога празноседеня! — Гледаите баремъ вы тамо те печалите що више можете. Ако бы дао богъ да поће трговина прико Београда да васъ у ортачимъ у ову мою велику Ханину пакъ да предамо Обраду нашему. Цигло ношъ валя поарчити едну хил. гр. дасе огради една штала, пакъ нека куе дукате. Моћиће насъ све обдержавати и обогатити. Щоћете довека тамо мећю тимъ Власима. Подаите моме Сими ово писмо и будите здрави. Остаю вашъ

Стеф. Живкович

Има новине Сл. Сербске отъ 1-ог Юліа 1813. Цена имъ е за годину 4 # или 25 f. 20 x. Можетесе пренумерирати.

[Спољa:] Благородному Господ. Вуку Стефановичу
на Брзу Паланку

[Напомена Вукова:] Стеф. Живковић.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1451].

6.

У Бечу 28 декемв. 1814.

Съ честинаніемъ новомъ годиномъ на мног. лѣта

Любезный брате Вуче!

Непримаюћи отъ васъ за толико време писма, мисліо самъ цело, да сте морали мисао променити то есть на мене разсрдити се. Зато ономадъ увече отидемъ къ вашой любезной на Ландштрассу да ю посѣтимъ, й да се извѣстимъ за васъ и за ваше пребываніе; цело самъ мисліо или дае оно горе-речено или да сте некудъ по отчаяанїю отишли; — али она показавши ми ваше писмо, коесте їой изъ Карловца писали увѣримъ се да ние ни єдно ни друго. — а сутра данъ примимъ и писмо ваше, изъ коега се їоштъ болѣ извѣстимъ о свему. Жао мие штое Сyндикусъ тако съ вашимъ новцима поступіо, садъ видимъ да ние човекъ, а кадъ е тако, да му е—шъ и жену и пуницу Султу. Мое покућство ние заръ продао, што е нѣму требало или што ние могао какое хтео. Али може быти даћемосе наплатити; ако небыше на ономе свету издрти опанци. — Ясе и у писму шалимъ, еръ знамъ скиме. Ако отидете у Митровицу и посѣтите Савку и сыновца доброћете учинити. А за уживленїе ваше што говорите да презимити можете, и оное доста; пролећеће много коешта донети. — Будите ту, гди сте, отъ Срема непомаже далѣ тумарати за зимусъ. Промислите да е Србїя, Србїя, пакъ вы као што сте често намѣравали поћи у Нѣмачку да се чему їоштъ научите, заръ небы опетъ тако было, потрошіо, потрошіо, пакъ тако, те тако было; нити бы другчіе съ вашимъ имѣнїемъ за сада прошли, а промислите шта сте профитирали; Познанство учинили са свѣтомъ, и нѣмачки и їоштъ кое чему научилисе; и то ние мало. Онако бы заръ за полъ другу годину 150 # а овако 350 # ништа зато; неће быти ни у томъ толике штете, баремъ на благородни начинъ. — А иначе и дае триста пута толико было; узео бы какви приякъ или амиџа у соль или у што друго пакъ бы прошло као и остало. Я самъ ваши 50 Ф. од Г. Мїоковича наплатіо и потрошіо, али самъ вамъ зато писао писмо у писму Г. Чокрляна, да примите отъ нѣга 100 Ф. и да се намирите. Али како видимъ

вы нитисте кодъ Чокрляна были нитъ новаца узели; но ништа зато неће намъ то пропасти, кадъ се са станемо учинићемо есапъ. — Књиге ваше, што су биле наредьене за Пешту послате су трећи данъ после вашега отшествїя изъ Беча. А оне за Карлштадтъ, ясамъ самъ овое веће сада четверти делижансъ, послао Кисићу 50 грамматика и 30 пѣснарица у Єсапу и то по Делижансу. Христићъ е, кадъ е проиграо све на коцки, штосуму дали овди на путь — отишао безъ трага или може быти у Бесарабїю гоо као прстъ, како? и скпме? то незнамъ. Тако быва онима, кои у Бечъ спекулације ради дооде, као нашъ бр. Христићъ, іоштъ муе фалю бр. Груев. Акосе преводъ *Тел.* допада проти и директ. Гер. то ми е драго, за друге и немаримъ. а што люди мисле дае отъ Досиѳея украдено оставите и у предразсужденію небыли се како ова остала хиляда продала. а мыћемо той братїи доказати по времену да и осимъ Досиѳея има преводчика. — Но за сада нпе готово вредно силитисе толико улитератури и трудити, кадъ се она іоштъ нетражи паче ракіе и сланине, као што ми являте. — Я самъ мой посао готово савршіо овди. Намѣренїе желаемо нисамъ получіо, дали су ми у новцу 265 # то за две године плату и сотимъ да очекивамъ боля времена. — Сада натомъ валя да оснивамо наше состояніе или да натоваримо еспапомъ бродъ и да се пустимо у море — пакъ макаръ и пропали — и у томъ нпе сермие. Іоштъ за 14 дана узеосамъ квартиръ, после тога доћићу доле да зиму заедно проведемо у Срему, и донећу какве трговине и приготовићемо се за Л. или кудъ буде. — Ако се медьутимъ што друго не обрне. Но штогодъ было да было явићу вамъ и стараћу се да васъ отъ себе неодваямъ. Темелићъ се доселіо у Бечъ и чиніо се найпре и невћштъ нашемъ писму. а после мало помало дошао е къ себи и рекао ми дати сваку помоћъ у желаемомъ предпрїятїю ако неслаже као трговацъ. Медьутим како было да было яћу доћи доле да посѣтимъ блажена мѣста — небыли се каква срећа изродила. Ето тое за сада доста. Поздравите тату, Обрада и Стрину и Ви будите здрави. Остаю

Ваш
Живковичъ

За Сербію; нека само све неизсѣку а што ће потурчити нека. — Амижа е іошть овди и іошть нешто залуду мути. — Копит. ние дошо.

[Споља:] v. Wienn. Herrn Herrn *Wuk Stephanovics* mit Briefen des Herrn Buchhändlers Slavkovics

zu Karlovitz in Syrmien

[Напомена Вукова:] Стеф. Живковић. 814.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1452]

7.

Любезный Господине!

Ваше любезно писмо пріймно самъ при полазку моме изъ Пеште. Я самъ хвала Богу здраво и *мирно* до овде дошао. Телемаха ни еднога ни самъ могао понести изъ Пеште, нити моихъ пѣснарица, зашто самъ много Багажіе имао, а знате какви су Бачванскій кочіяши; него кад' одтуда подьете гледайте те са вашимъ Телемасима понесите и мое пѣснарице све кое се кодъ Јованновића невезане налазе. Шевићъ іоште ніе дошао у Новый Садъ, него самъ я 10 музова оставіо кодъ Янковића, а 5. овде кодъ Славковића, а 5. послао сам Обраду у Београдъ; ове ћу остале сутра понести у Митровицу, а оданде у Земунъ и далѣ. — Отъ Србіе то самъ разумѣти могао. да имъ е граница одъ Босне Дрином, а с' другихъ страна валя да е само Београдскій пашалукъ. Србіянцы су сви отишли у Србію, и Обрадъ пише да е врло добро. Куће у Београду іошт' нико ніе добио осим Гьоргьіе Гузонѣ. Кнезъ Илія е кнезъ у Поцерини, Узунъ Мирко муселимъ у Ужицу (такодьер Цинцаръ Марко у Шабцу), а Јова Міоковићъ секретаръ у Совѣту у Београду. Хая іошт' ніе прешао. Богъ да прости Симу Милутинова, и нашега храброг' и поштенног' Проту Смиљанића: првый е погинуо іошт' лѣтосъ на Пожаревцу, а другога су скоро убили некакви хайдуцы (ахъ! да неће быти какве интриге. —) у Поцерини кодъ Манастыра Радовашнице. Чупића су Турцы посѣкли у Зворнику, пакъ су казывали да е умръо отъ куге. Амичжа е морао Шкулы платити. пакъ се и онъ садъ спрема у Србію; а Шкуля е у Новом'

Саду. Молимъ Васъ спремите ми и 200 пѣснарица одатле невезаныхъ амо у Земунъ на Павковића. Поздравите ми Г. Копытара и Г. Живкова Полковника, а я остаемъ

у Карловцыма
14=га декемвр. 815.

Вашъ искренный
Вукъ Стефановић.

Поздравите ми Г. Тирку и Г. Васу ако е дошао, и свеньове домашнѣ.

Пѣснарице мое недаите ником' ниже отъ 3 f.

[Споља:] v. Karlovitz.
An Herrn Stephan Xivkovich mit Briefen des Herrn Demeter Tirka in Wien.

[Копитаровом руком:] Vuk. 14 Dec. 1815.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1453]

8.

У Сербїи на Засавицы 20=ог Септем. 816.

Любезный мой Вуче!

Зажеліо 'самъ се већъ видити те. Акадъ то немогу скоро, или може быти, више никада то баремъ да ти што годь напишемъ и я из Сербіе. Я ево већъ трећи месецъ проводимъ по Београду, по Шабцу, по Китогу и по Ярачкой, и хвала Богу кадъ самъ здраво и весело. Желю 'самъ сву испуніо, а валя да се већь и судбина намирила! Садъ намъ се валя већь гдигодь примирити. Но не у Сербіи. — Хотя да е онако башь, како годь што 'смо я и ты отъ лане и преко лане желили усердствовали и желили, уредьено. Серби и Турцы живе као браћа. Кое што имао, и акое изгубіо, нека нетражи пакъ миръ. Отъ сада нека тече наново, ако може и има счпме. — За селяне малое засада по тежко, но за спромахе; а задруго за ове праве Сербе, были варошани, были селяни, по ньи добро. Нека нетраже болѣ; Турке неможешь

разазнати отъ Серба. Ћурчићи и Саруцы сяюсе еднако. Нетреба ти више отъ 500 гроша, пакъ да отворишъ укоей ти драго касаби селу, или Паланки дућана па даживишъ. Ако ли пакъ волишь и механе мало држати ракїе точити и проч. то ти нико небрани. Таковымъ начиномъ можешь живити а другимъ неможешь. Шабацъ се на баиру начиніо, да ти има око шта гледати. Нашь се Обрадъ помогао, продаюћи ракїю; садь даму загледашь у торбу. И Амиджа се спрема то исто чинити, како кућу доверши. А ты си отишао у тай весели Бечъ да дангубишь. Гледай часъ пре, да довершишь кньиге, за кое амо весма распытую — пакъ айде да живишь. — Я брате да 'самь амо родьенъ и да се могу навикнути, бы исамъ гди годь овде остао. Ако пыташь за тату, Живъ е и здравъ е. Ономадъ е дошла стрина Анћелїя и донїела ти е поздрава отъ Тате изъ Ядра. Ядаръ е Аликапетановъ и добро е унћему живити. Само што мало повише айдука има по нћему него амо около насъ. Тата ти седи кодъ некога свога комшїе. Ако їошть за кога твога пыташь, незнамь штаћу ти казати. Симе твога нема овде. А она два писарића служе као што 'су и служили у Београду у кнезовской канцеларїи. У Сербіи ако све овако мирно буде и овай честни везїръ остане и догодине, кадь бы Богъ дао да задуго остане, све бы болѣ за люде бывало и башъ бы оно златно време опеть се повернуло, за кое ты често говоришь, да 'сте подъ Турцыма имали. Заиста ти кажемь за Сербе е сада весма добро. Подруговићь твой влада сада целимъ Зеленградомъ по Босни и Херцеговини, весма се разгласіо некаквымъ лютимъ Харамбашомъ. Сказую му овуда Јолдаши, да е савъ у злату. Ако си радъ, да ти їошт штогодь чрезвычайно пишемь немамь шта. Кнезови купе порезе и носе верхов. кнезу. а онъ дае везїру а кнезови и депутати стое у Цариграду. Кнезъ Иліа опетъ е об. кнезъ надъ Шаб. Нахіомъ. Ты бы могао или кодъ нћга или кодъ кнеза Проте у Валѣву ухлебленъ быти. Писмо твое, што е на Г. Ефрема додаћу му, како додье у Шабацъ, отишао е у Ц'рлѣнъ у Рудн. Нахію. Настой тако ти Бога съ Г. Давідовичемъ, кога любезно поздравлямъ, око Агента, небыли ми насошь изишао, за кои вамъ е Г. Мушіцкій писао, да могу часъ пре своимъ путемъ поћи. Поздрави Г. Копїтара, Г. Демелића и Тірку и ньнову фамилїю. Г. Чапу Наума и ньнову фам. поздрави. онъ е на Ланд. страсу и Буххалтеръ кодъ Тірке. Познаи се съ ньйме. Поштенъ е човек. Г. Гагића и Г. Живковића ако

'су ту све любезно поздрави. Био 'самъ на гробу Г. владїке Мелентїя. Богъ да га прости, онъ погибе, правъ, кривъ, но жалимъ оно двое невинне момчади. Ако ми што успишешъ, пиши у Митровицу Савки. Я 'ћу ово до данъ до два полазити одавде и може быти са свимъ. Незнамъ їоштъ или у контром. или кудъ на другу страну. Буди здрав любезный Брате и прощай.

Остаю

твой
истинный сердечный пріятель
Живковичъ

[Споља:] v. Mitrowitz. Herrn *Wuk Stephanowics* Herausgeber des serb. Wörterbuchs mit Briefen des H. Th. Demet. Tirka
in Wien

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1454]

9.

У Шабцу 15-ог Јануар. 1817.

Любезный Брате Вуче!

Што 'смо мы за толико ућутали?, ако едно друго станемо пытати, ты ћешъ одма рећи, до тебе е кривица, а нїе до мене. Ербо ты, рећићешь, юрве знашь, да самъ я у Бечу, а я, куд' се ты скиташь, немогу знати. Хе аиде, нека буде, како ты велишь до мене е кривица. — Јошт' летосъ, како 'самъ ти писао више ни'самъ. И како си ми їошть летосъ писао више ни'си, а могао 'си баремъ на Савку у ДМитровицу атрессирати она бы ме нашла. Као штоме е и нашла у Сербїи. — Твое писмо што си писао Г. Ефрему поради пренумераціе на Лексїконе, честно 'самъ предао у беле Руке ньиове: али залуду е кадъ люди немаре и кад' ниси имао коме писати. Я 'самъ и ово дана Јшкси скележїи говоріо да бы што пружили пакъ знашь шта ми отговара, а шта е то, а што 'ће то нама, имашь ты как'вы дебелы волова. Ніе нама до киьига. Я 'самъ се зачудіо Любезный Вуче кадъ 'самъ видіо у писму Г. Хачи Кон. Ігумна, што му ономадъ пишешь и сумнящь ели писмо до Руку Ефремови дошло. Брате! Тежакъ каменъ претиканія, чинимисе никада се више подигнути неће. — Хачи

Кон. и многи нѣму, али ихъ мало има, мораю найпосле измпцати — и дабы отъ кога, но отъ свое браће и отъ духа времена! — Я бы по Турцыма и данашнѣмъ ныновомъ злу у Сербіи живіо и умрео, али по другимъ обстоятелствама немогу ни часа седити. Едва чекамъ да подьемъ. Благодаримъ Богу што е моя Савка самномъ, и што можемо заедно поћи. Само молимъ Бога, да ми даруе срећу за 15 дана и лепа времена да мирно продьем до оны блажены граница. А ты Любезный и Сердечный Вуче, ако волишь доћи амо, да пробашъ быти Механжїя или Дућанчіа, додьи, али 'ћешъ найпосле за мномь, донде неиди изъ Беча, докъ ти непишемъ, гди самъ я, и да ми е добро — пакъ онда кудъ волишъ или у Сербію или у наша пріятелска и родьена обятія. — Татае твои изгубіо видъ и тежко е боланъ тежко 'ће остати до пролећа. Ако ми се узможе послаћу му одъ бѣдности мое неколика талира, да се зарани. Теби несмемъ ни говорити, даму што пошалѣшь. — Новина бы ти писао али немам хартїе. Јован е Ампчинъ умрео ономадъ. Ябы одавно отишао, да ми е Савка пре прећи могла. Поздрави Г-дна Демел. и све на дому, поздрави и све пріятелѣ кой замене пытаю и буди здравъ. Савка те поздравля. Остаю

твой

Живков.

Писма пиши на кума Дїакона у Дмитр. Онъ 'ће насъ наћи, донеси ми струна, hohe E. Romanische Saiten ächte für die Ghittar. Донеси ми еданъ Лексиконъ.

[Споља:] Г-ну Вуку Стефановичу

у Бечъ

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1455].

10.

У Букоресту 30-ог Јунія 1818.

Любезный Брате Вуче!

Продьоше готово две године дана, а мы као да већ еданъ за другога немаримо тако 'смо уђутали. Я да 'самъ Вама

писма медьутимъ писао то памтимъ, и на концу прошавше године, знамъ добро да 'самь Вамъ писао у Београдъ, тражећи Васъ по Београду. Тако самь разумео да 'сте у Сербїи, но после изъ Г-на Фрушићева писма видіо 'самь да е погрешка. Са свимь 'самь недавно узнао изъ Бечк. Смотрителя, у коему Г-нъ Конытаръ Васъ и Вашъ Словаръ препоручуе да сте све їошть у Бечу. Добро чините кад 'сте ту. Мене драго; само ми е непрїятно, что нйсте были у состоянїю то дѣло досада къ концу привести. Но изъ обявленія видимъ, да 'ће дѣло быти совершенно и достойно. Ништа зато, что се раздужило. Въ протчемъ мы како овде удалѣни живимо отъ тне предѣла ништа немогу да чуемъ, шта се тамо ради међу нашимъ Сербима по Цесарїи. О чему се учени труде. Колне їоште живъ, коли е умрео? Что чрнцы что ли белцы раде? Отъ Турске Сербїе гдѣшто чуемо, али све неизвѣстно. Нити мне ко досада писао, нити 'самъ кому писао кромѣ еднога Г. Фрушића и већъ 'самь се зажеліо чути новина и вѣсти изъ тне предѣла. Зато брате молимте, немойте насъ у овомъ удалѣнїю заборавляти. Ако смо се мы овако и удалили. їошть се надамо да нйсмо 'за [васъ са свимъ пропали. — Дай да наставимо ону нашу любавь. Пишите намъ почесто. Премда е почта скупа, но толико 'ћемо заштедити макаръ отъ своихъ уста. Ако пытате за насъ како 'смо овде. Хвала Богу. Засада находимо хлебъ насущный. Мое ново пребываніе у Сербїи и поселенїе овамо заслужуе опеть додатка къ старому. — Мы смо се у Господ. Милошу преварили. Онъ несамо, что ние поне никаква добра завео нос досада све зло чиніо. Ово е второ доказателство, да простъ човекъ неможе управляти онай народъ. — Сербли како сусе разсули по свѣту, свуда их има. Они что су отишли у Бесарабїю свудасусе разишли кромѣ неколико старешина у Хотину и у Кишиневу. Овде их има много, но осим' тога полакъ овога града говори Сербски и болгарскй, а пола другимъ езыцыма. има Болгара и Серба, — кои су сви овде подъ именемъ Сербаля познати: до 26.000 и выше фамілія. Но доста о овомъ.

Честитамъ Вам' ново, въ браку состояніе и Сына Милутина. Дае живъ. Већъ сада Вы изъ Беча никудъ ни камо како мне сна Бечкиня и Немица. Поздравитее. Да Вамъ Богъ да срећу. Доброе славное похвалное, кадъ сте Вы сами тай изборъ учинили. Г-дна Демелића и нѣгову фамілїю

са старомъ майкомъ и Г-дара Тирку и нѣгову Госпоу Мацу мою Пріятелицу и Благодѣтелницу стократно поздравите. Такођеръ и Господу Давидовића, Владиславе и Бояджїю као мое любезне пріятелѣ поздравите. й іоще свакога косе ô мени спомнѣ. Кад ми успишете пишите ми за све обширно. Особито ако знате гдисе мой братъ Сима находи, и пишите му неками пише. И моя Савка васъ и све пріятелѣ любезно поздравля. Милутинъ Сарайлїа и Ѳоша Ћумурчїя на[о]де се у едной варошицы Бессарабскоі прамъ Галца а Сима му е у Видину Даскалъ. Лане е было овде Сужникомъ. — И Браца е овде. Чекамъ га ово дана изъ Кралѣва. Съ Богомъ любезный Оюста твой.

Стеф. Живковичъ

[Спољa:] v. Bucorest. Herrn *Wuh Stephanovics,* Herausgeber eines Serbischen Lexicons

in Wien.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1456].

11.

Букореще 18=ог Октомв. 1818.

Г. Вуку Стефановићу у Бечъ.

Любезный Брате!

Пр'имio самъ оба писма, Ваше и Г-дна Копытарево, на коя доста поздно отговарамъ. Но све небы было поздно, кадъ бы вам могао иоле что утѣшително писати; и вам у томъ трудномъ изданїю Лексїкона поне колико толико пособити или баремъ онай теретъ са себе скинути. Све самъ очекывао не были одъ куда годь как'ва се срећа появила, или се обстоятелства мога станя променила; пакъ онда да вам' пишемъ. Но све залуду, кадъ неће, те неће. Вы неможете ни вообразити, колика мне туга на сердцу, кадъ помыслимъ, ща 'смо после толикога силнога и пощенога труда дочекали да у крайнѣ убожество паднемо и овде у туђемъ св'ету; велимъ у бѣдность даже до недоумѣнія! Предвидѣвшій я све ово отишао 'самъ изъ Срема и съ жалости 'сам се разстао отъ

своихъ сонародника. Обзираући се всуе небыли ко руку помоћи пружіо намъ бѣднымъ пострадавшимъ за Сербско Отечество и за вѣру и на конецъ морао самъ отићи у ову далеку землю, да баремъ овде сиротиню и убожество ласніе претрпимо! — Прешавшїи у Сербїю надао 'самъ се наћи каква дѣла, коихъ бы много было на ономъ пустомъ и подивљаномъ полю; али едва 'самъ и оданде животь свой и фамиліе избавіо. Толикое онде сада глупость, варварство и тиранство возрастло изъ нѣдра онога простога необразованнога народа... Непредвидѣвшій обстоятелства ове землѣ и сравнываюћи ихъ съ онимъ временомъ кад' су овде Русске войске быле, преварио 'самъ се. Тако коликое на насъ наязло убожество и спротиня толико намъ друге бѣде и напасти овде опетъ угрожаваю, као куга, бунтованія, страхъ отъ нападанїя турскога; еднымъ словомъ, свакимъ зломъ угнетенни живимо. Да небы брате что посумняо овако вамъ искренно открывамъ мое станѣ. — Любезный брате и прїятелю сердца мога! Богъ нека васъ помогне да то трудно дѣло съ какве друге стране къ концу приведете. А я ние онакову едну полицу, него бы десеть онак'вы по́лица авизїрао, али кадъ 'ћу я ту срећу доживити. За Сербе или Бугаре, коп живе по Влахїи премда ихъ много има, могу вамъ казати да они за пренумерацїю кньига или за кньижество толико знаду колико и сви остали Турцы. Трговцы говоре Гречески; а простота турски. Сва испунѣна Народомъ Славеноболгарскимъ Болгарїя кромѣ у Валахіи Поселенаца неброй две, за Азбуку, школе. Тако сада можете судити имали какве помоћи одъ Болгара. Отъ Бега нйсамъ могао ништа просити защое све спремно да бѣжи. А иначе немаре Фанарїоти ни за свое а камоли за наше кньиге. Боляри влашки, како что Србе познаю као хайдуке подъ именемъ Арнаута, мысле, да они ни зашто нису способни кромѣ да са завїенни Саруцы и ятаганы за поясомъ ньима стое за буткама; зачуди ли бы се, да имъ ко каже, да у Срба има ученных людїи и кньига!! Толико 'су опетъ они просвещени. Бегъ Караца, чинившїи што е хтео похарившій и опустѣвшій ову землю ономадъ е побѣгао са своимъ фамиліомъ. По своій прилици ние хтео ићи у Цариградъ, да подели свое миліоне съ Рицали. Оставіо е ову варошъ у големой смутньи. То 'сте већъ разумели. Садъ да видимо на щоће ова комедія произићи.. За Милоша Обренов. што пишете све е истина. Чудовище е отъ Тиранна,

у нѣму имамо другу пробу да отъ проста човека неможе ретко что добро изићи. — Дакле е воспытаніе найглавнія ствaрь у царству животиня. Есамъ ли я Сербљ све вообще познао оставлямъ вама на разсужденіе Не могу се довольно да начудимъ брате, да свакїй онай, кой се Сербіе дотакнуо ньой благодѣтелствовао — мора да страда. Брацае овде у крайнѣмъ убожеству. Хаджи Проданъ у Арнаутима, Рада Вученићъ, бывшїи полномоћникъ Серб. у Парїзу, био е овде неко време. Али у неописанномъ убожеству, дошао е безъ капе, безъ чизама, и безъ читаве хальине, као дае изъ штукъхауза утекао. Чудна дѣла!. Отишао е у Цариградъ и менее звао. И Бог зна, како що овде немамъ никак'ва посла кромѣ што две дѣвойчице Г-дна Немец. Агента учимъ те неотидемъ за ньимь у Цариградъ. Да и тамо потражимъ срећу. Кою или ћу наћи, или ћеме найпосле спротиня или негди гладъ оборити. Зато опоменитесе на свога любезника и прїятеля многострадавша и странствовавша. Русси намъ недадоше ништа. Искали смо. Омрзоше на Нѣм. Србе, особыто поради Сына и матере Србїе! — Савка 'ће овде седити. Я ћу може быти отићи у Цар. ако се какавъ сіясетъ небы проваліо. Са 300 # може се овде добра мошїя узети подъ Аренду. За то ако дођете овамо мени 'ће драго быти да 'смо заедно и да се утѣшавамо. А валя да нећу ни я довека кубурити. При своmь овомь бѣдномъ состоянїю утѣшавамъ се, сотимъ, што 'самъ волянь отићи кудъ и на кою страну хоћу. Пишите моме брату нека ми пише. И акое стекао что новаца, будите ортацы у Мошїи. Можете несамо живити него се и помоћи. Жутый е Јая секр. кодъ Милоша а Јшву су отерали. — Чуемъ, да сте Груевића самарили у новинама. Радъ бы читати. Како сте то смели противъ онаквога кавалира? — Пишите ми често и утѣшавайте ме съ вашимъ писмама. А и я 'ћу прилѣжнѡ отговарати. Поздравите мою снау и сиповца малога. Честитамъ. такоћеръ и оть Савке мое примите поздравлѣ. Поздр. Госпожу Мацу и Господ. Тирку и све на дому ньиновомъ. Поздравите еще све остале прїятелѣ, що за мене пытаю.

Остаю свагда Вашь

брать и прїятель
Стеф. Живковичъ

Пишите у Сремъ Г. Мушицкому нека вама баремъ яви, кад' неће мени, ели приміо Державинове кньиге што самъ му послао съ курїромъ у Варадїнъ на Драгомана.

Г-дна Док. Белецк. поздравите стократно.

[Споља:] Его Благородїю
Господину Вуку Стефановићу издателю Сред. Лексікона
у Бечу

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1457.]

12.

Из Букореста 29. [октом?]вра 1819.

Любезный брате Вуче!

Поздрављю съ приездомъ съ тако далнѣга пута! Быти у Россїи, у Петербургу, у Москви, у Кїеву, и мени нища неписати, башъ ни слова, ние право; али доћи до Кишинова, и казати людма, идемъ у Букуресть, пакъ съ пута свратити и отићи у Бечъ, а нама нища неписати; то са свимъ непрашамо! То ни е приятельски ние братски, али що 'ћешъ? тако заръ повремену люди н'равъ меняю, и коесу лане имали за сердечне и миле, ове ихъ године заборављю. — радъ бы знати, тога тако далекога пута причине и имамъ ли вамъ баремъ какву нову срећу честитати? Ако насъ їошт чимъ удостоити желите, пишите намъ о том; да се и мы радуемо. Тако Сербія сирота губи свое сынове. У Сербїи бы вама найславние было. као за Сербїянца. Павла већ нѣма? — А тиранство мало помало мораћесе преобратити и онде у человѣчество! — и вы бы онде славно могли дѣйствовати. — Пошлите ми Лексикон вашъ, песмарице, (осимъ прве части) и купите ми Jaquins Chymie IIter Theil у Бечу, Pflanzenreich. Поздравите Г. Мацу и вашу фамилію и будите здрави.

Есамъ Вашъ

Стеф. Живковић

[Споља:] Его Благородїю Г-дну *Вуку Стефановичу*
въ Вїену

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1458]

13.

Букорестъ 30. Ноемвр. 1819.

У Бечъ Г-дну Вуку Стефановићу.

Драгій брате Вуче здравствуйте!

Пріиміо самъ Ваше писмо любезно отъ 1=ог овога месеца Ноемвра и све разумео што ми пишете. Драго ми е кадъ сте се здраво вратили съ пута. Неявляте ми ништа о намѣренію толикога путованя и тумараня Вашега по сѣверу и ели вам' то што могло послужити къ ползи, и естели баремъ как'ву пенсію добили, као што ме е єданъ пріятель єданъ путъ већь было извѣстіо изъ Беча. Акое истина то 'сте вы обезбедили вашъ животъ. Єднимъ словомъ ништа башъ непишете, као да и Вы неку дипломатику проводите — али некае и то само сожалуемъ што сте се вргли у дугъ безъ неволѣ, — и ступали у станѣ са свимъ безмѣстно и безвременно. — Нашему е данашнѣму станю найсходныя она пословица, bene vixit, qui bene taxuit[?] нити треба да се огледамо у послове лудога Дедала. — Да 'сте намъ овде дошли весма бы насъ обрадовали и баремъ бы управо могли познати наше станѣ. Камо срећа мой брате да е онако, као што Вы пишете, да знате и да сте чули — и я бы себи за велику срећу почитовао да вам' сада могу быти отъ ползе и помоћи. Али къ сожалѣнію моему морамъ вамъ изяснити да у горемъ станю нисамъ никадъ было, отъ како самъ себе запамтіо, доста вамъ е то. Ко съ єдномъ рубіомъ три дана проводи и фамилію држати мора, можете разсудити какавъ му е Алишь веришъ. — Срби немаю чести ни уваженія. Све због Сербскога несрећнога имена. — Молимъ васъ брате да се Богу молите и да имате терпѣніе: Ако Богъ нама да и ми 'ћемо вама. Поздравите Г-дина Давидовића да ми новине отъ 1=ог январ. 1820. више нешалѣ. до скорога времена, науміо самъ и ово мѣсто пребыванія промѣнити. — Я и Савка поздрављамо васъ и вашу супругу. Савка е фала Богу здраво, али ми е сестра умрла іошт у маію месецу. Отъ Сербію нема ништа ново развѣ како Милошъ колѣ и дере. Остайте съ Богомъ и будите здраво.

Остаю Вашъ

искренній братъ
С. Живковичъ

Поздр. Г-дна Тирку, и Г-жу Мацу любезнш.

[Споља:] v. Bukorest.
Sr. Wohlgeboren Herrn *Wuk Stephanovics*
Adresse des H. Th. Dem. Türka
in Wien

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1459].

14.

Изъ Букореста 30. Авгу. 1820.

Г-дну Вуку Стефановићу у Бечъ.

Любезнѣишій Брате Вуче!

Каколисе скоро наше пређашнѣ познанство и пріятельство умртви и оладни! Изъ вашега негодованя и ћутаня ямачнш опажамъ, да се вы на мене с'рдите; особито, що ми шилѣте писмо Г-дина Фрушића а ни еднимъ 'га словомъ не проводите. Вѣруйте ми брате, да я себи денно ноћно прерѣкавамъ мою бывшу погрешку, коіомъ самъ се у оно наше плачевно време задужіо — и себе данасъ за весма несрећна човека почитуемъ, что немогу съ онимъ истимъ великодушіемъ и благодарностію свога брата и пріятеля удовлетворити, каковымъ е онъ мене вѣчнш задужіо и обьезао! Но что да чинимо, куда да идемо све напрáснш идемо; безъ случая и времена помоћи се не можемо, а подигнути се безъ волѣ божіе ние могуће. А да то намъ ние да се промећемо као морски Цыгани. А и они се промећу крозъ триста губера пакъ све залуду и на свое безчестіе. — Дакле 'оћесе време и случай, да учинимо срећу. Хе айде да 'га очекуемо. Данъ и комадъ водећи и живећи, али то ние доста, валя и дугове плаћати. — Защо изгори кућа, излети дугъ на очакъ — та баремъ да е изгорела небы ми жао было али стой и другій се ніомъ ползуе, — то е жалость! А ево пролећеше 7 го-

дина узалудъ и натези; промыслите безъ посла быти, вандровати, и фамилію ранити и одѣвати! и без сваке помоћи быти достае траљво, али смо ихъ и юначки претерпили! сада и у напредакъ да видимо кое ячи или несрећа или ми? мора се заръ єданпутъ и отъ насъ уклонити. Дакле да почнемъ правыи разговоръ: будући да е тако, како що рекосмо, то. е. да немамо другог' средства одужити ти се, осимъ оних книга що 'самъ, проценившій у полъ цене, оставіо Каулиціи на продаю кое залеже близо 2500 ф. іощь 1816. године, досадъ валя дае щогодъ продао, благодѣтелне музе 150 ком. валя дае особито распачао; дакле брате молимъ васъ да сиѣете доле и да примите отъ нѣга и рачунъ и книге и да располажете као са своимъ имѣніемъ. Надамъ се да 'ће ваше изиђи, — а мени что претече. Дакле ако сте согласни на то явите ми, да вамъ п'рвомъ пощомъ пошалѣмъ Каулицинъ реверсъ. Мени 'ћете велико удоволствіе учинити. Пошлите ми по Липискаима нашима терговцима єданъ Лексиконъ, тры пѣснарице и іощ каквы новы сербскій книжица баремъ за малога Філіппа. Пишите ми одма; и гдие братъ мой и ща ради ако є оставіо Петрыню. Ново одавде. Три С'рбина отишли одавде у Бугарску и отворили Слав. Сербске школице. Єданъ Н. Садьанинъ, єдан Панчеваць и єдан Карловчанинъ. Брате у ову мінуту, у кою хотѣ заключити писмо, разумедо о! съ неисказанномъ радостію, да Вы ни'сте у Бечу већь у Сербіи и да дѣло сладко и благонадежно дѣлате да учите Господ. Милоша книзи. То мие неисказанно пріятно было чути. Дедеръ брате согласи и приволи браћу и Господара небыли се отворіо онай источникъ живота, славе и безсмертія, среће и благостоянія Сербска, небыли се, велимъ, зажегао онай огань божественна ума и у томъ нашемъ остроумномъ и храбромъ народу и 1. типографица. То естъ небыли се оне давнш пожалаеме школе и алтари музамъ подигле. Єръ при свимъ противностима, сада има Сербія случай къ тому, а средства се могу наћи да не падну нимало опщини на теретъ. Вы 'сте сынъ отечества, промишляйте о томъ, трудите се и дерзайте. Богъ 'ће дати успѣхъ и свой благословъ, а основательима вѣчну славу и вѣнацъ неувѣдаемый. Поздр. Господара и све друге пріятелѣ, нашега брата Обрада и Цвету и вашу супругу. Савка васъ све поздравля и радуе се такоћеръ вашемъ добру.

С. Живковичъ.

Остаю Вашъ

искренній братъ
С. Живковичъ

Поздр. Г-дна Тирку, и Г-жу Мацу любезнш.

[Споља:] v. Bukorest.
Sr. Wohlgeboren Herrn *Wuk Stephanovics*
Adresse des H. Th. Dem. Türka
in Wien

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1459].

14.

Изъ Букореста 30. Авгу. 1820.

Г-дну Вуку Стефановићу у Бечъ.

Любезнѣишій Брате Вуче!

Каколисе скоро наше пређашнѣ познанство и пріятельство умртви и оладни! Изъ вашега негодованя и ћутаня ямачнш опажамъ, да се вы на мене с'рдите; особито, що ми нишлѣте писмо Г-дина Фрушића а ни еднимъ 'га словомъ не проводите. Вѣруйте ми брате, да я себи денно ноћно прерѣкавамъ мою бывшу погрешку, коіомъ самъ се у оно наше плачевно време задужіо — и себе данасъ за весма несрећна човека почитуемъ, что немогу съ онимъ истимъ великодушіемъ и благодарностію свога брата и пріятеля удовлетворити, каковымъ е онъ мене вѣчнш задужіо и обьезао! Но что да чинимо, куда да идемо све напрáснш идемо; безъ случая и времена помоћи се не можемо, а подигнути се безъ волѣ божіе ние могуће. А да то намъ ние да се промећемо као морски Цыгани. А и они се промећу крозъ триста губера пакъ све залуду и на свое безчестіе. — Дакле 'оћесе време и случай, да учинимо срећу. Хе айде да 'га очекуемо. Данъ и комадъ водећи и живећи, али то ние доста, валя и дугове плаћати. — Защо изгори кућа, излети дугъ на очакъ — та баремъ да е изгорела небы ми жао было али стой и другій се ніомъ ползуе, — то е жалость! А ево пролећеше 7 го-

дина узалудъ и натезн; промыслите безъ посла быти, вандровати, и фамилію ранити и одѣвати! и без сваке помоћи быти достае траляво, али смо ихъ и юначки претерпили! сада и у напредакъ да видимо кое ячи или несрећа или ми? мора се заръ єданпутъ и отъ насъ уклонити. Дакле да почнемъ правыи разговоръ: будући да е тако, како що рекосмо, то. е. да немамо другог' средства одужити ти се, осимъ оних книга що 'самъ, проценившій у полъ цене, оставіо Каулиціи на продаю кое залеже близо 2500 ф. іощь 1816. године, досадъ валя дае щогодъ продао, благодѣтелне музе 150 ком. валя дае особито распачао; дакле брате молимъ васъ да сиѣете доле и да примите отъ нѣга и рачунъ и книге и да располажете као са своимъ имѣніемъ. Надамъ се да 'ће ваше изићи, — а мени что претече. Дакле ако сте согласни на то явите ми, да вамъ п'рвомъ пощомъ пошалѣмъ Каулицинъ реверсъ. Мени 'ћете велико удоволствіе учинити. Пошлите ми по Липискаиима нашима терговцима єданъ Лексиконъ, тры пѣснарице и іощ каквы новы сербскій книжица баремъ за малога Філіппа. Пишите ми одма; и гдие братъ мой и ща ради ако є оставіо Петриню. Ново одавде. Три С'рбина отишли одавде у Бугарску и отворили Слав. Сербске школице. Єданъ Н. Садьанинъ, єдан Панчеваць и єдан Карловчанинъ. Брате у ову мінуту, у кою хотѣ заключити писмо, разумедо о! съ неисказанномъ радостію, да Вы ни'сте у Бечу већь у Сербіи и да дѣло сладко и благонадежно дѣлате да учите Господ. Милоша книзи. То мие неисказанно пріятно было чути. Дедеръ брате согласи и приволи браћу и Господара небыли се отворіо онай источникъ живота, славе и безсмертія, среће и благостоянія Сербска, небыли се, велимъ, зажегао онай огань божественна ума и у томъ нашемъ остроумномъ и храбромъ народу и 1. тупографица. То естъ небыли се оне давнш пожалаеме школе и алтари музамъ подигле. Єръ при свимъ противностима, сада има Сербія случай къ тому, а средства се могу наћи да не падну нимало опщини на теретъ. Вы 'сте сынъ отечества, промишляйте о томъ, трудите се и дерзайте. Богъ 'ће дати успѣхъ и свой благословъ, а основательима вѣчну славу и вѣнацъ неувѣдаемый. Поздр. Господара и све друге пріятелѣ, нашега брата Обрада и Цвету и вашу супругу. Савка васъ све поздравля и радуе се такоћеръ вашемъ добру.

С. Живковичъ.

[Споља:] Его Благородію
Господинъ Вуку Стефановичу
у Београдъ
или Г. Обраду Ѳомићу.

[На другој страни:] Чрезъ Павла Наумовичь поздравляюћи васъ любезно 8тмвра 3=г 820 Н(?) М.

[Ориг. у Арх. С. К. Академије бр. 1460]

15.

Из Пањеве 12/25. Јулија 822.

Г-дину Стефану Живковићу
у Кишинов.

Љубезни и почитајеми брате!

Последње писмо ја сам од Вас примио у Србији 820 године. А Вама сам ја писао на концу прошавше године из Беча, но од Вас никаква одговора добио нијесам. Из писма Вашега писаног Госпођи Маци, разумијо сам да сте у Кишинову, као што сам и прије од различни људи слушао и дознавао. Писмо то Ваше, у коме за мене питате, побудило ме да Вам сад опет пишем.

Да свршим дакле најприје оно, што је за мене најважније, па ћемо онда о новинама говорити.

С реверсом књигопродавца Новосадскога Каулије[!] ја се ништа не могу помоћи, зашто Каулицпја није више књигопродавац, него је трговину продао, а новце прокартао, и мени је изјео више од 400 форинти (као и Ваш Себастијановић 57 #); него ја Вас молим, да учините љубав братску, и да ми пошљете векслу на каква трговца Бечкога, од кога ћу ја примити новце готове без ината и без процеса. Ако је само једна десетина истина, што људи за садашње стање Ваше казују, које се и из овога писма Вашега потврђује, и ако Ви још оно срце и чувство у прсима имате, које сте имали док сам Вас ја познавао, ја се твердо могу надати, да ћете Ви сад не само моје новце мени с интересом вратити, него да ћете ми још и позајмити барем једну стотину дуката, док срећа и мени откуд не помогне каким случајем.

Баш да ја Вама никаква добра с новцима нијесам учинио, само од наше љубави и пријатељства ја би се могао надати, да Ви мени у потреби помогнете, као и ја Вас што сам с радошћу помагао. Реверс пак који имате од Каулиције пошаљите Г. Тирки, и пошаљите му уз њега право *полномоћіе*, да он прими од Каулиције све књиге Ваше, које не буду продате, и новце за продате; па ако Г. Тирка преко каки трговаца или адвоката ишчупа *кадгоѣ* (зашто знате како процеси у Мађарској иду) што од Каулиције, онда ће Вам послати поуздано, макар Ви у Камчатки били.

Сад о *новинама*. Давидовић се задужио у Бечу преко 30.000 f. W. W. па лани у јесен узевши пасош на 6 мјесеци, отиде у Србију, као да купи вересију, и онамо остане, и сад је секретар код К. Милоша; а новине је послије њега неколико мјесеци писао један ђак (који је још одавно и код њега писао, зашто се он био мало погосподио), па су по том престале са свим. Књиге Српске за сад већ не пише готово нико: Соларић умрьо, Мушицкога Митрополит готово разархимандритно (сад живи у намастиру као остали прости калуђери и нема зашто чизама да наглави, и кад не може намолити каква сељака да га вози на таљигама, а он иде пјешице у Дивош и у Лежимир и у остала околна села); Берић се добро оженио (он је сад најбогатији Србин у Будиму), па знате, да у нас како се човек обогати, он више не мари за књиге. Нов Списатељ Српски још никакав није постао осим *Лазара Милетића*, он је лани издао у Бечу двије књижице NB. (видите да је код нас све наопако! Митрополити пишу како треба муж и жена да се љубе, арх., како се ђеца праве, а адвокати, како ваља владике да предикују и народ да благосиљају). У нашој литератури још једнако траје распра, имају ли Срби језик или немају. Несторовић је још зимус послао прозбу цару, да он пресуди, или ће се школске књиге штампати Српски или Славенски; и да допусти, да се у Будиму учини једна скупштина ради језика. Али Славенска литература од како је постала нигђе није знатније епохе имала као овије година у Бечу. Добровски издао *Славенску* граматику на Латинском језику; а Копитар свршује *Славенски* лексикон с преводом Елинским и Латинским, издаје некакав стари Славенски рукопис, који се нашао у Минхену. Данашњи (Руско-) Славенски језик страшно се потресао. Већ сад мора и Страт[имировић] признати, да прави Славенски

језик не треба тражити у данашњим црквеним књигама нашим и Руским, него у најстаријим рукописима. Сад Миш. и Хранислав морају на ново учити Славенски.

Оћете ли још што ново? Прије неколико дана умрије Темишварски владика, и кажу, да је оставио своме роду 100.000 f. W. W. а Сави камердинеру (јамачно) 500 f. на годину док је жив. Ваља да сте чули, да је умрьо и Коста Митрополитов и Костиница која је од прије заповиједала свим нам[астирима?] Фр[ушкогорским?], сад се вози у вин[оград?] на туђим таљигама.

Петар је Кнежевић отишао из Беча у Мађарску и Копитар га је препоручио Берићу, да га намјесте ће за учитеља, но ја Вам сад управно не умијем казати ће се наоди.

Поздравите ми љубезно Господина Митрополита Леонтија и Гд. Недобу и Гд. Архимандрита Филиповића и Гд. Стојковића (као непозната), и Гд. полковника Алексијева и Г. Јакова и Г. Петра Добриљца и Г. Ст. Живк. и Г. Луку и Вула и Јанићију и Чолак-Анту и остале све Србље наше, који гоћ за мене питају; и јавите ми молим Вас, јесу ли сви живи и здрави. Пишите ми одма, молим Вас и пошљите писмо у Беч на Г. Тирку, па ћу га ја послије поуздано примити. Ако је ту ће Сима Милутинов, или чича Милутин поздравите ми и њи, и напомените им, не би ли ми вратили (ако имају) они 38 # што сам им позајмио у Бијограду.[1])

Ако је ту ће Алекса Карађорђијевић и њега ми љубезно поздравите.

Поздрављајући љубезно и Вас и Савку остајем одговора од Вас чекајући

Ваш покорни слуга
Вук Ст. К.

[Концепат Вуков у Арх. С. К. Академије бр. 1461]

16.

Любезный брате Вуче!

Я самъ Вамъ писао изъ Одессе преко Беча писмо отговоръ на Ваше отъ прошавше године на мене отпущенно. Онда 'сам Вамъ све описао како я сада живимъ а Господинъ Ми-

[1]) У место последње две врсте било, па превучено: ...и њи, и ако имају гледајте не би ли икако узели од њи 38 # што сам им позајмио у Бијограду, па ми пошљите све заједно.

трополитъ Леонтіе каза 'ће Вамъ іощь болѣ за мене и за мое станѣ. За оне новце брате, що 'самъ Вамъ я дужанъ што више мыслимъ и старамъ се, то све више отчаявамъ ô невозможности. Развѣ ако Богъ неда да намъ се откудъ превали. — Несрдите се брате зато, так'ва е наша судба, іощь може Богъ дати. Не 'ћемо губити надежде. — На кратко Вамъ являмъ да преводъ Eѵагглія и Апостолски дѣянія на нашъ езикъ, ô комъ сте се Вы подвизали, ние нашао среће у Россіи, а то нове или Ваше ортографіе ради. Препорученое было Г. Стоиковићу као извѣстномъ писателю у Руссіи да онъ оно поправи, а онъ е казао да га воли изнова превести по своемъ начину него 'га поправляти. И тако е ономадъ изъ Кишинова отишао у С. Петерб. да преводи и печата. То су Вамъ новине. Въ прочемъ све е здраво. Господинъ Митрополитъ дооди тамо, гледайте да се сниме састанете. Пишите намъ молимъ Васъ ô свему што тамо знате. Я ни'самъ никада овако без посла было као сада, отъ бриге и яда не могу ништа ни да пишемъ. Нити знамъ шта 'ћу и кудаћу стигоше и године и старость и затекоше у недоумѣнію и нерѣшимости, тако быва съ найвећимъ умовима и духови кадъ изгубе скокъ. — Богъ нека намъ е у помоћ. Ево Вамъ и одъ Симе Милутинова неколико слова. Ово мало на мога брата Симу, кой у Карловцы студира Ѳеологію да буде — да му Богъ да срећу. Пишите намъ ô свему обширно, особыто ô ономъ што мене найвише може интерессирати, а то Вы знате.

Поздравите ми снау любезно и Савка е поздравля и Софія и Філиппъ. Имате ли дѣце? Поздравите све пріятелѣ и явите шта радите? Немойте насъ заборавляти, не престайте любити, све 'ћемо мы и опетъ люди быти. Бог е добаръ.

Будите ми здрави и остайте съ Богомъ. Остаю

у Кишиневу 6=ог Майя
1823.

Вашъ
покорнѣйшій слуга и братъ
С. Живковичъ

Сви Сербли и Господари поздравляю.

[Напомена Вукова:] Одговорено из Беча 25 окт. (по нашему) 824.

[Ориг. у Арх. С. К. Академијо бр. 1462]

III

К. ЈОВАН РАШКОВИЋ

Любезно васъ поздравліаю брате Вѣче братски васъ цѣлѣю: и молиѣ васъ заради ово д: фѣндѣка: и: з: сѣфѣрин[?]а да ми учините любавъ дами промиените засадъ есѣми запотребѣ, а овди сѣ на щетѣ: аколи ваме воліа: ави задержите ове наше новце: асадами подай кое овди проходе: паке ћѣ и вам промиенити и гледайте ми — хавиіара лиепа у кога знате те ми кажите овоме момчетѣ: и дониели смо вѣтке за господара Евте щое нами смарлисавао: и сандѣкъ 1: окованъ верло добаръ; ако е вами за потребѣ: Со тимъ остаем вашъ любезни ка[м?]арат и слѣга:

| ѣ к[?]:[1]) иулніа 31.

ў итости

К. Јшанн Рашковић

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1463]

[1]) можда: 1811.

IV

ПЕТАР ТОМИЋ

Любезни Вуче онай Вуче
здравствуй!

Твой и Симинъ мени пріятни поздравъ со удоволствїемъ примїо есамъ, особено ловъ из рукъ ловцевъ Гортану Слатку быти обѣщавамъ, но нигда радостъ без смѣшенія Печали быти неможетъ по правиламъ таинствъ, ибо усмотрѣвше черекъ весело; невесело чуемъ в' туюже минуту да се Стараць преставіо кобасице приуготовляющи вамъ со онима жертвующи. В' Брзой Паланкѣ 13-го д-вра 811.

Поздравите Г. Ефту и Г. Сарру.

Петръ Томичъ

[Спољa:] .Любезнѣишему Вуку Стефановичу
у Кладово.

[Напомена Вукова:] примих 13-г декемврїа 811.

[Ориг. у Арх. С. К. Академије бр. 1464]

V

[МИЉКО] РАДОЊИЋ

1.

Драгій брате Вуче!

Писмо твое од 2-ог Октов. мени послато чувствителность у мени побуждава — Совѣт мой ти на взысканіе твое даем. да, ако ти е и како могућно, за содржати код Правителствующих, и Началствующега ту цѣну, и уваженіе, кое имаш, пребудеш до конца текущега года. — а за унапредак я признаваюћи твою способность от едне, а и слабость тѣлесну от друге стране, нећу изоставити пособствовати, да до спокоиніег и состоянію твоем' сходног' начина живота допреш. В прочем о моей полной к теби любови увѣраваюћи те изостаем твой на всегда

у Београду
8. Октов. 1812.

искреній
Радонич

П. П. И в пред извол' брате сваку нужду твою саобштити ми, я готов у свем, колик' мог'будем помоћи.

[Споља:] Благородноме Г-дну Вуку Стефановичу
на Буковчи

[Напомена Вукова:] Примљено 14-га Октомвр. 812.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1465]

2.

Драгій брате Вуче
здравствуйте!

Ако ми време и недопуща пространословити у отговору на ваше мило ми писмо, из коега са удивленіем разумевам, да друго Г. Драге Ѳеодоровича пріимили нисте; ничим маньe, из онога, на кое ме опоминюте, познанства, опет вас пріятелски поздравляюући, желим, да ме у дружби вашей содержите.

Надам се дањете већ до сад быти припадающу вам сумму новаца, по предписаніѡ Г. реченога, за Тріестинске на ваш троязычный Словарь пренумеранте пріимили, и со тым себе отчасти успокоили.

Желећи вам подобнога у сваком предпріятію вашем успѣха и от других общества наших равнога Тріестинцев споможенія есам и пребыти желим на всегда.

У Тріесту 15-га Маіа
1818.

ваш
нелицемѣрный
Радонич.

Добрый наш Г. Драга враћа вам пріятелскій свой поздрав за поздрав; вы пак поздравите ми любезно моега Г-на Калиновича, Давидовича и драгога нам Соларича.

[Спољa:] Herrn Wuk Stephanowics
mit Briefen
des Herrn Demetrius Davidovich
Redacter der serbischen Zeitung
in Wien.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1466].

VI

ЈАНИЋИЈЕ ДИМИТРИЈЕВИЋ

Поздрављемъ васъ брате Вуче Стефановичу и тако вамъ даемъ на знанѣ, како сам ваше писмо примїо и разумїо, что ми пишете и кньижицу именуемо Римляни у Шпанїй, кою сте ми на прочитанїе послали примїо самъ, за кое вам особито благодаримъ. — Мени е познато да сте ви код мене доходили на разговоръ, када сам у Кладови бїо; но будући дасам бїо болестан, тако нисам се могао съ вама разговарати, а кадасмо се састали у Београду ондак нисам имао времена съ вама разговорити се; али опетъ менїе позната ваша ревност и вѣрност к' нашему отечеству, и како ви любите наше отечество, но будите стерпѣливи и у на предак тако исто владаитесе и имаите добро поведенїе живота, и ревнуите за отечество, и сатимћете у милост код Господара Ђорђа доћи и съ временом биђете срећни, и прилику ћете добити и болѣ отечество послужити, а я знам дасте ви тому врло канли, а сваки човек, консе стара за свое отечество и кои жели отечеству своему вѣрне услуге показати, онаиће сваки срећно проћи, и награжденіе по заслуги своеи примиће, али обстоятелствасу различита, и валя дасе претерпите за неко време док прилику нађемо, какоћете и ви задоволни бити, и за искрени вашъ поздрав, и кньижицу, коюсте ми послали, особито вам благодарим, и будите увѣрени дасе и я од васъ отлучити нећу — свако вам добро желећи остаем

у Тополи 4-га априла
813 года

верховнога вожда секретаръ
Јаниће Димитриевићъ

[У продужењу истом руком — сем потписа — на истом писму:]

VII

СТОЈАН НЕНАДОВИЋ

1.

Любезни другъ
искренни братъ!

Примите и од мене любезно поздравлѣ и желимъ вамъ од всевишнѣга да ви овай торжествени празник воскресеніе Христово, коему се цѣли народ Христїянски радуе, мирно, здраво, весело и задоволно проведете, и препоручуюћи се вашой братской любави есам

вашъ

искрени пріятель и вѣрни братъ
Стоян Ненадов.

Поздравлям любезно Г. Евту Савича, и брата Арсу ако буде ту код васъ, и можетему обявити да ми пошлѣ мое Сербске Историе, штосам на прочитанїе предао, или да их барем добро чува. —

[Сољa:] Благородному Г. Вуку Стефановичу секретару
Господара Евте Савића да надлежит съ честїю
у *Берзои Паланци*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1467[

2.

Љубезнѣйшй брате
искренни друже Вуче
здрави ми будите!

Опростите мы, что вам нисамъ могао давно жельи вашои удовлетворити, а то е единицати узрок бїо, што прилике нисам имао, сад обаче благоулучші прилику являм вам да сам ваше писмо примїо, и разумїо како вам' е неисказано чувствително о моеи болѣзни било, и какосте ради да васъ извѣстим, како се сада находим. — Я благодарим вам на вашои братскои любови и наклоности, и являм да самъ фала Богу сада пооздравїо, и добро ми е у свему. Висте мене са овим вашим писмом весма обвезали, но увѣрени будите да я нигда престати нећу съ вама у познанству и братскои любови бити, а стараћу се доказати вамъ да я за срећу почитуемъ имати друга подобнога вами и да моя желанїа свагда искрена и велика єсу показати вамъ каковом братскомъ и дружевском любовію пребивам к вам и єсам

у Тополи
19. маіа 1813. год.

ваш
искренни брат и вѣрни другъ
Стоян Ненадович

Молим ако буду оне мое матерїе при Арси бивше код васъ заостале предаите их каковим начином г. Радоничу, а оніе мени свагда послати моћи.

[Споља:] Благородному Господину Вуку Стефановичу
да надлежитъ съ честїю
у Београду

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1468]

VIII

ФОТИЈЕ(?) ПОПИЋ(?)

Здравствујте!

Ако сте ради замое и мой фамилие здравлѣ разумети Благодарение Творцу свисе у добромъ состоянию находимо, такођеръ и вами свако добро Ѿ Бога желимъ. —

Проче брате вамъ имадемъ явити, како ови дана есте мой єданъ добаръ приателъ из Беча сасъ З Бечвуре овде дошао и хотео дарастовари тако намою речъ даможе кое мирно доле проћи и кое пакъ довашъ ћумрукъ, да хоћете приателски учинити, закое како я тако и исти Господ. молимо ако бисте себи труда узели довде доћи давидите и овде дасе намирите и то кои часъ прие защо хоће дарастовари.

Сотимъ остаемъ вашъ искрени

Фот[?] Попич[?]

[Спољa:] Оршава.

Господ.
Вукъ Стефановичъ
у Б. Паланкѹ

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1469].

IX

ЈЕВТО САВИЋ

1.

Здравствуй Брате Вуче!

Како примишъ ово писмо таки незадержано соверши Рачунъ са Г. Живком, и што устави новаца, некати даде квите сигурне, єрбо самъ у исти часъ примио писмо одъ верховнога вожда, да морамъ ићи у Београдъ пакъ у Тополу. и далѣ у Софію, како шточе и Г. Живко, а ти чесъ[!] заостати на команди на мому мѣсту овди, како што се налаже. тако незадержано да дођешъ гди био да био! Прочем остаемъ тебе поздравляюћи!

Берзои Паланки
3-гъ Мая 813.

вашъ братъ
Ефто Савић
Б. С. З. Н.

[Споља:] Изъ Берзе Паланке
Благородному Господину
Вуку Стефановичу
с високо почитаніем
у Кладово
или гди буде.

незадержано

[Уз ово писмо има и ово]

Полномоћіе!

1-во. Чрезъ кое я долуподписати, по заповѣсти верховнога вожда и Кавалера Господара Георгіе Петровича, оставлямъ на мѣсто мое овде на команди Вука Стефановича, и на нѣга препоручуем све оне народнѣ послове, кое самъ я совершавао, да и онъ совершава до возвращенія мога. Закое свакому кому надлежи знати являмъ; и свима овдашнѣм терговцемъ и вообще жителѣмъ равно и овудъ проходящем препоручуем да вишепреченога Вука Стефановича имаду слушати и уважавати, како годъ самаго мене. —

2-го. При тому остае Народни секретаръ Спиридонъ Димитріевичь, да совершуё дужностъ секретарску! —

3-че. А надъ Ђорђіи Слатинаша Булюгбашу варошкогь, и на Јована Терзію Булугбаша пѣшацкогъ, препоручуемъ Стражу у вароши, и Дунавом добро да чуваю, и са вишепреченим Вуком у договору да уређую, и што би имъ онъ заповѣдио, као мене да га слушаю.

4-то. А што се тиче суда и пресужденія оноћесе све овди у Канцеларіи, као и до сад совершавати; а терговачки послови даваћесе по обичаю на терговачко пресужденіе, а кому неби поволни овдашни Судь био, онаи че бити одавде одпущенъ со писмомъ великому Суду народнѣму.

5-то. А кои би се у воиннимъ дѣламъ противан показао, или херћавъ уватио, таковога да имаду вишеречене Булюгбаше везана подь стражом, с писмомъ и согласіем Вуковим, воиводи Велку Петровичу предати, кои ће знати нѣму подѣлу судити. Прочемъ да имаду сви овдашны жители по доякошнѣму обичаю владати се, и у Канцеларіи являти се, акоиби што преступно, онаиће подь одговоръ и каштигу доћи. — Закое болшегъ ради вѣрованія и сигурност ово полномоћіе Вуку Стефановичу, Спиридону Димитріевичу, и Булюгбашама, и собственo ручним подписомъ и печатомъ потврђуем. —

Дано на Берзои
Паланки 5-га Мая 813.

Исправ.[?]
Ефто Савић
Б. С. З. Н.

(М. П.)

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1470]

2.

Из Шабца у Бечъ 14-го Јюния 1817 лѣта.

Господару Вуко! Стефановићу
здравстуте!

Достимие за чудо што ми од времена ништа неявлашь. Како чуемъ находитесе у служби списателя Новина. Затомие

весма драго. — Ако сте ради за нас вала Богу до сего дне здравосмо. Но што ми вали! мой зеть Јован почивши е! А я се накодім у Шабцу и кућу самь оградио магазу отворио пакь са солю радимь помало — и добромие вала богу — Но што се пати сиротіна од глади. Код нас е ока леба 40 пара. А вет. [већ?] новога ечма на пияцу долази. Како ли е Босна гладна по 60 пара ока леба билае у мѣстима. Но ево се од неки дань ганилукъ жито доће Дунавомъ на Галацу товарено и поче по 32 паре код нас продава се. Друготи явламъ за стрица Стефана, накоди се у Тршићу патно! живи! очи изгубио — пакъ води га Ристивое со тимь живе. По нешто му е мукает Симо Драгићевићъ. И я сам га молио те е при нужди! спомагао до саде —. За дале постараите се за негову старость, я би га примио да е Ефто ћакъ код мене, но ено га кодъ Нашега Обрада у Београду. Господинъ зеть Живковићъ стаде и Савка у Београду по мало ћари и добро се помогао. Нашъ Сава Николић кодъ мене и кодъ Обрада настава, а о себи ћари и добро се спомогао, и вас любезно поздравла.

При томе вас молимь и Господина Давидовића любезно поздравламь опомените се! за мое дужнике! кодъ Гос. Сцветлингера адвоката. Некамп одпише узрокъ! због штосе задржаваю новци од мога дужника кои пришознае да мие дужанъ, како иви знате зато дами што поскорие под сигурно одпишете како е и оћулисе надати. А вас особито покорно братски молимь пишите мѣсто мене! преко поште на Г. Младена нека из лубови ако ће да се наплатимо, ако ли неће да знамъ, да од власти овдешне мазаръ у Цариградъ оправимъ, пакъ ондале знате коме ће се преставити, и пакъ ондаи ће се нпове чести! тицати —. Зато ви согласно учините писати коме надлежи и мени обзнаните я ћу трошакъ платити. За дале ново немамо. Друго е све на мѣсту. Србска власт укреплява се! у чести Султанъ Отмановића! заводе се у обичаи Наредбе —. Явитеми зату книгу оће ли скоро изаћи учините и нама неколико пошљите да се распродаду. Пуно би вамь имао и за нашу Нахию писати но немогу се поверити оћели вас ово писмено наћи. Зато да ми што поскорие одпиште дазнамь оћетелисе наскоро амо потежити.

Сотимъ остаемь вас у согласію[?] любезно поздравлаюћи како вас и проче наше приятеле кои се туна накоде.

У надежди очекивамъ одговора —.

Вашъ доброжелатель на служби накодећи се у Шабцу свагда

Ефто Савић.

Кад будете писали мени — атресираите! На Господара Милисава Влаикова Србияца

у Руму

[Споља:] Purificirt Klenak am 28 Juny 1817
Markovich

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1471]

3.

У Шабцу 18. августа 817.

Господару Вуко Стефановићу!

Ваше писмо на концу Јулия примио самъ на кое вамъ одговарамъ укратко. прво за стрица Стефана твога отца вечнаму радост упокоиш се у Тршићу код Гаврила Јовичина и[о]ште 30-го Јунія и лепо е по обичаю сараненъ. Богъ да му душу прости. За душевни споменъ ви се стараите —. За нашь Ядаръ ако си рад знати тешко се помутио. Видаићи Турци читлуче земле тару, глобе и кулукъ пола би се разбѣгло да им се амо допушти. но никоме живу има 40 дана како страже недопуштаю — амо да долазе због куге како се негде у Босни мало зуръ учинило сотога е —.

Друго за Сима Катића лишио се кнештва а како е радио у мало ние и животъ, проче старѣешине србске све добро. Како кои дань власт све већа расте —. Година родила како е божия вола свчимъ. Нашъ Обрадъ у Београду закопао се ради по мало како ће живлети. а Савва ћари водомь негово е свуда а особито Шабацъ. Био самь задао му азбуке да га мало наметнем писати пак сметаю га женска деца, али е добро напутио, ако незаборави. За овде е мои побратимь у великои власти и добро се влада. Прочем би вамь имао дуго писати но време недопушта! — Но ако си куда дале наумио

да одлазишъ — Немо но сађи амо да се видимо. пакћешь примити новие пѣсана доволчо, сочимъ моћићешъ запѣвати отале да се по свему свиету чуе. За твое книге погледамо што уради оће ли скоро изаћи. За те мое дужнике молим поздравите Гос. Сцветлингера нека ми одговор одгонита[?] макаръ какви узрокь да знамъ шта ћу радити. Затим настоите нама пута у Ядаръ нема за ово време ни ю госте отићи а камо ли обдржавати се — то да знашь. Почивши е и Петаръ Вилотин а синъ Савва отишао куда су и стари негови одили а Ефто е ђакъ кодъ мене дошао. Више засад будите задоволни. Поздравла вас Гос. Бойо и попъ Янко и попъ Рио[?] парокие Шабачке особито вас поздрав. Митаръ Андесилић, Петаръ Лознаца, нашь Савва. Ангелиа, Крунна и прочи све купно.

вашъ д. ж.
Ефто Саввић.

Незаборавите скоро ми одпишите.

Господаръ Стефо Вилиповићу молимъ вас атреспраите ово писмо коме надлежи — ето шалемъ 1 банку од форинту за пошту.

П. П.: Особито поздравите ми Господина Димитрию Давидовића и проче наше пријателе.

[Спољa:] Господару Стефи Филиповићу
вручите се
у Румѣ

[С друге стране:] Purificirt Klenak am 30 Aug. 1817
Markovich

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1472]

X

МИХАИЛО ПАВЛОВИЋ

Здравствуй брате Вуче!

Бѣдући дасмо ми овди чули за хаидуке, дасу из Валахіе у нашу страну прешли, а не двоимъ да и ви тамо нисте дочули — и могаш самъ дочути преко некогъ Влаха, дасу хаидуци упитивали за васъ, кудае (:рекли:) онай кои настои над свимъ ћумруцима? — того ради наивише вамъ ово писмо мое килтуе, да добро позоръ имате када од Неготина до Брзе, или од Брзе до Кладова путуете, да ви бѣде сигуран путъ. Впрочемъ ако васъ ово писмо у Неготину застане, поздравите Г-ру Велку, и Господару Милутину — аколи у Брзой — поздравите ми брату Спиридону, ербо у Брзой немамъ другогъ окром васъ и Спиридона, коима се и називамъ

у Кладови 6. Маїа 813 года.

простодушній
до гроба братацъ
Міхаил Павлович

[Спољa:] Из Кладове Благоразумному Г-ну
Вуку Стефановићу Н Б. С. З. 4
со честію немедлѣнно
у Б. Паланцѣ
или у Неготин

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1473].

XI

[KASTRIOTICE

Любезнѣйшій друже Вуче!

Являм ти друже да я данас у име сведремућега[!] предувимам путь Цариграда —!!!!! и мое ствари друже ако и не будете квитирали —, а оно нека стое код тебе, а не код другога —, ако я икада дођем —! Све любезно како у Београд, Валѣво, Пореч, Кладово —, равним начином и у Брзои е ешче болѣе —!

у Краеву 17-ог мая
1813.

Твои истинити друг
Kastriotice

[Спољa:] Из Краева Благородному Г. Вуку Вуиновичу
Н. Г. Е. С. И. Б. П.
у Брзои Паланци

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1474]

XII

ХАЈДУК-ВЕЉКО ПЕТРОВИЋ, ВОЈВОДА

Поздравляемъ васъ брате Вуко!

Примио самъ ваше писмо исве редомъ разумио что ми пишете, поради те три лађе кое из Нѣмецке у Турску иду, того ради щоси се ти молио прйлично даузмем и молйлйсу ме иовдй свй дакле за првй путъ опростио самъ имь 1500 гроша, а 1500 да даду за ћумрукь. Дакле овди ће паре да положу, за то сам ихъ зауставйо ербо ћу имъ наплатити како у Сербій паре иду; и то лађе слободно пропусти, ониће овди ћумрукь платити, и мићемо имь дати ћумрукь тескеру. Како примишь ово писмо да лађе пропустишъ.

у Негот. 2-га Юнія
1813.

Впрочем остаем
вашъ доброжелатель
Велко Петровић воивода

[Споља:] Из Неготина Почтенородному Господину
Вуку Стефановичу
Н. Г. Е. С.
с честію на Брзу Паланку

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1475]

XIII

„ПРАВИТЕЉСТВУЈУШЧИ СОВЈЕТ“

1.

Изъ Совѣта Народня

Благородному Господару
Вуку Стефановичу!

Изъ писма вашегъ одъ 5-ог текущегъ м-ца разумели смо како сте уредили за трговце наше да ниедномъ слободно ніе у Влашку ићи и солъ капарисавати путемъ и проче све како сте уредили разумели смо, то е све добро и нама по волиј; тако и у напредакъ настоите да се сваки по тому влада, и да е спокойствіе и редъ на Скели.

У Правителствующем Совѣту
у Београду 9-ог Юнія 1813.

Попечитель внутр. дѣл и кавалер
Јаковъ Ненадовичъ

[Споља:] Изъ Совѣта Народня
Благородному Господару
Вуку Стефановичу, намѣстнику
Г. Евте Савича
у Брзои Паланки
скорѣште
№ 576.

[С друге стране:] Примлѣте у магистратѣ Пожаревачкомъ 11 јѣнїа 1813 и пошилѣмо кѣда слѣдѣе.

[Ориг. у Арх. С. К. Академије бр. 1476]

2.

Из' Совѣта Народня

Поштенородному Господару
Вуку Стефановићу
юмрукціи у Брзой Паланки.

Ваша писма два ѿ 17. овога м-сца примили смо, и тачно извѣстилисмо се ш вашои погодбы с' цесарскимъ трговцима каковим ће начиномъ ѿ Оршаве кроз' Сербію водомъ уз' Дунавъ и Савомъ до Орватске проходити, и да речени трговцы не пристаю на то да се може у Сербіи на 2 места юмрукъ узимати; и базрђан баша пакъ да нема то право консулатъ свой ѿ цесарски трговаца овакимъ начиномъ пролазећимъ уз Дунав и Саву, ништа искати;

Ми смо и сами разсудивше стваръ нашли за право да се овде ни юмрукъ ни консулатъ не може узимати; а вы можете їавити тым трговцима да могу тога ради сигурно свой еспапъ уз Дунав и Саву носити за Хорватску, и оне паре да имъ хоћемо вратити ако у будуће путъ Сербіомъ отворе за еспапъ. Препоручуе се вама да намъ ївляте шта ново тамо чуете.

Дано у Правителсвующему Совѣту народ.
23. іуніа 813.

Попеч. внутр. дѣлъ и каваллеръ
Йяковъ Ненадович

[Спољa:] Из Совѣта Народня
Поштенородному Господару Вуку Стефановићу
юмрукціи
№ 626. у Брзой Паланки

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1477]

XIV

ТЕОДОР, ДЕМЕТЕР И МАРИЈА ТИРКА

1.

У Оршави $\frac{16}{28}$ Јунія 1813.

Благородны Г-дн.!

По Вашей нами врученой тескери, засведочисте, да после плаћена ћумбрука сербскагш у Текій 19. Априла с. л. сверху наши 254 вреће памука послати у Хорватску, ми никакови други ћумбрукъ нећемо имати у Сербїй платити. Ево пакъ у Београду, ондашни ћумбрукчїа именемъ Наумь Ценъ (коисе подписуе Консуломъ) по нѣговой нами врученой тескери № 17, слѣдователни ћумбрукь й нашег чака[?] узеш

за 127 товара памука скелатину гди ніедан деняк' ніесе преводіо већ' све у лађи стояло	гроша 158„30
за Кустодїю (гди ми 20 наши люди имасмо на лађи!)	„ 15„35
за Консула	„ 127„—
	Гроша 301„25

У Београду 4 Јунїа 1813.

Дакле ми васъ молимо щобысте любовь имали, и нас силою Ваше собственне горе назначене Тескере № 1 овомъ нами учинѣномъ щетомъ наплатили; ние право преко уговорене суме, нами на силу по втори крать штргнути другу суму!.

Мисе уздамо даћете Вы увидѣвши дае сь нама съ Ваше стране ш Ваши саде люди неправедно учинѣно, нами щету

своеволно подпунити хотѣти, за кое Васъ що скорие концу привести молимо.

Въ прочемь Вась како ми, такш и Господарь Ѳомас Беналіо, кой лане кодь Г-дара Велка са своимь Дружствомь 8 дана страда, и ючеръ у Бечь возвратисе, любезнш поздравлявши шстаемо Вама всегда

на служби

Ѳеодшр Д. Тирка

В. Демеличь вас любезно поздравля и молйсе да бй овй Гр. 301. вратили.

[Спољa:] Оршава

Благородному
Гдн. Вуку Стефановичу
Намѣстнику ћумбрука
у Брзой Паланки.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1478].

2.

[Октобр? 1818]

Господару Т. Д. Тирки
и нѣговой супруги Маріи!

Ето вамъ Србскога Рѣчника, који вашомъ помоћу почетъ штампати и ево већъ дошао до края. Још има у штампарии едан табак и $^1/_4$ од граматике, који ће друге неделѣ быти начисто наштампанъ. Ово вам само шалѣмъ, да видите едномъ кньигу, и да знате каква е и колика е. Садъ стои још еднако за 2000 f. W. W. па да кньига изидье на светъ и вы да добыете 1000 кньига за 5000 f. док не извадите ваше новце. Я садъ немамъ другога никаквогъ прибѣжища осимъ васъ. Кадъ сте ми помогли те сам довде дошао, и исплывао до края, немойте ме ни садъ оставити да се удавим на краю. При свему садашнѣму общем недостатку новаца и рдьавом стању трговине медьу людма, вы ћете безъ 2000 f. W. W. остати као што сте; а я ћу съ те ваше 2000 f. довршити овай не мало важный посао, и учинићу мою срећу и метнућемо у сигурностъ и оне 3000 f. што сте ми лани дали, а без те 2000 f. пропашћу са свимъ, кое одъ муке, кое одъ срамоте, кое одъ нужде и одъ неволѣ.

Вы можете видети да е ово све истина што Вамъ пишем; а не моите ни наименѣ сумняти да ћете свое новце извадити из књига (а ако ли и я одъ кудъ пріе добыем, то ће быти још болѣ и за мене и за васъ). Сутра ћу вам доћи на ручак[?], и да чуем из уста ваши или смрт или животъ, а ви се међутим промислите и договорите кое ћете ми дати; а я се надам, да ме нећете упустити и молећи вас за то остајем

[Вуков конц. у арх. С. К. Академије бр. 1479.]

3.

Любезнй Кѣме!

Данаске у 11 сати пре подне овде срећно стигосмо, и затечемо писмо одъ Васе овде кое е изъ Беча овамо послато, а тое щоми Васа намое писмо одговара щосамѣ била писала даћете иви снама доле пѣтовати и немогѣ давамъ радос нинѣ опишемъ каконасъ очекивадѣ али кадъ видѣ дави нисте снама бићеимъ жао йкако али щаћемо кадние могло дрѣгчие бити и яћѣ гледати нанаи лепши начинъ даимъ стваръ преставимъ какое наи болѣ, само васъ молимъ ако отѣдъ какви добаръ гласъ доће да можете ви и ми пѣтовати ави нечекаите одъ насъ писмо него аковамъ време допѣсти авитаки пођите и що бѣде трошка мићемо платити за пѣт а ако нећете поћи а ви намъ явите. Васае тамо писао и ако що доће хоћѣ вамъ таки явити, я желимъ давасъ ово мое писмо у доброме здравлю затече, я и Тирка како васъ и милѣ кѣмѣ и малога Савѣ любимо и поздравлямо и желимо дасте здрави и срећнй и да се скоро видимо срећно остаемъ вами свагда искрена

У Пести $\frac{14}{821}$ август.

добра желателица и на слѣжби
Мария Тирка

Поздравите вашѣ пѣницѣ одъ мене, поздравите Г. Добровска и Г. Копитара

[Споља:] изъ Пеще
Господарѣ Вѣкѣ Стевановичѣ
у Бечѣ

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1480.]

4.

Благородна Госпођа Мацо!
љубезна и високопочитајема кумо!

Ваше мило и високопочитајемо писмо од 14-га Августа из Пеште примио сам с највећом радошћу, на које би Вам већ давно што одговорио, али сам све очекивао, неће ли какав одговор одонуд доћи; па до данас још ништа. Кир Тодор ми пређе негди каза, да сте ви свога човека чак онамо послали, већ не знам јели Вам дошао и какав је глас донео.

Ја и моја жена и Сава здраво смо вала Богу! које и Вама свима од Бога желимо. Сава је од обога нас здравији и веселији; истина да још сам не може да иде, али је сваки дан милији и паметнији. Али мене још једнако стара срећа гони: био сам наумио и преправио, да наштампам нешто од *нове* историје Српске и надао сам се, да се с тим зимус мало потпомогнем; па ми цензура сад *не допушта* то штампати овди! Трећу част пјеснарице такођер сам дао у цензуру има више од месеца дана, па још ни трага ни гласа; по свој прилици не ће ни њу допустити (а томе су свему узрок садашње буне по Турској). За књигу ону што сам је остао преписујући такођер још никака одговора немам! Сад већ немам куда; морам гледати да презимим овди како се може, а на пролеће немам другога спасенија ни прибјежиште осим *Шањеве*. Само Вас молим покорно, да се договорите са Господаром Васом и с осталима, па да ми јавите, могу ли ту спасеније и прибјежиште наћи; зашто моје све имање једва ће толико бити, да могу дотле доћи са женом и са ђететом. Ту би послије гледао, да свршим ову историју Српску, и писао би још којешта (особито житија знатни Србаља, да буде као Српски Плутарх), док не били откуд срећа какав случај изнијела да то могу у Лајпцигу штампати; а и за Србију ако би се какав пут отворио, одатле би ми било лакше и ближе; а Сава би ми међутим могао без муке научити три језика, то јест, Њемачки Српски и Влашки.

Добровски је ономадне био код мене, и казао ми је, да Вас све поздравим. Он је ови дана свршио своју Славенску граматику, и данас, или сутра, полази у Праг.

За нашега Стевана Живкокића чуо сам, да се са Савком по Бесарабију вози на 4 коња (помогао се у влашкој буни).

— Давидовић је отишао у Србију; само да оће скоро доћи да нам каже што ново. — Од Несторовића је дошло цару прошеније, да се одреди, или ће се школске књиге штампати Славенским или Српским језиком; и да се допусти, да се у Будиму може држати *сабор* (скупштина), о *језику* и *писању*. А шта ће цар на то одговорити, не зна се још.

Желим Вам, да у здрављу дочекате и весело проведете Божић и Ново љето, тезоименити дан Господара Васе, и да те празнике много година у здрављу и весељу дочекујете и проводите. Које Вам од свега срца желећи, и све Вас, како ја тако и моја жена и Сава (који Вам руку љуби) љубезно поздрављајући и препоручујући се Вашој дојакошњој милости и пријатељству, остајем

У Бечу 16-га дек.
821

Ваш
препокорни слуга
В. С.

[Вуков концепат у арх. С. К. Академије бр. 1481]

5.

Благородній Кѣме и пріятелю!

Ваше писмо одъ 16=га дек. есамъ са радостію примила и верло ми е мило видећи дасте сви здрави и желим вамъ свагда одъ бога добро здравлѣ, особитосе радѣемъ щовидимъ да мали Сава у свачемъ добро напредѣе да га богъ поживй вами на срећѣ и на великѣ радостъ, савеликомъ жалошћѣ видимъ дави у вашима пословима великѣ смећѣ имате щаћете претрпитесе кое ви и одъ више знате — — докле богъ болѣ да кое я вами одъ свега серца желимъ и надамсе даће вамъ у вашимъ пословима болѣ напредовати само да богъ добро здравлѣ подержи, млогое прошло малое остало — щосе пакъ Панїаве тиче тѣ вамъ пѣтъ отворенъ стои само ако ви вашъ миръ и задовольство наодите у селѣ живити а моя браћа колико бѣде нима могѣће биѣедѣвамъ срѣке помоћи, навашимъ зактеваню щосте ради чѣти каквисмо гласъ одонѣдъ добилй видимъ дави мое писмо одъ 30=га новем. нисте примили и унѣмѣ стои преписъ

Г. Милоша щое нама писао ясамъ све очекивала одъ васъ одговоръ алй садъ видимъ дасе изъ гѣбило ербо и Тодоръ намъ на дрѣго писмо одговара а на оно и не споминѣ мисмо ваше писмо у Тодорово метѣли и у Логошу[?] напощѣ дали а онъ богзна кѣдъе обравио а ми чекамо онако жаомие мисмо чекалй одъ васъ да видимо щаћете и ви рећи валяли нима опетъ писатй заото вамъ по дрѣги пѣтъ ево шилѣмъ Г. Милоша писмо и молимъ да ми право пишете ща ви отимъ мислите ели заиста млада или нисѣ ради снамасе приятелити и далби било одъ потребе іоще едаредъ писати молимъ дами таки одъ пишете мисмо мислили о новомъ летѣ дамѣ що пишемо негосмо све одъ васъ очекивали, мили кѣме янезнамъ ща веће да мислимъ какосмо о овймъ послу почели радити свесе сплеће и задержава моя писма и Васино кое ћете изъ преписа видити дание Г. Милошѣ у руке дошло атое Берзакъ отворио и задержао кое после нѣгов писаръ Николе Дане синъ нашимъ момкѣ у Панчево казао и зна да ми отимъ радимо, садъ гледаите какосе Берзакъ усѣдио и писмо Господара свога отворитй изадержати мение жао ми таемо аони са томъ приликомъ разглашѣю, сплетке имадоста само дабогда дае одъ бога іоще се може свершити и мои братъ е младъ како знате да ние нибио у мислисе женити и ако се састанемо више ће мо се отомъ разговаратй, а на пролеће радъе Пера да пѣтѣе и ако бѣде мирно у Сербии мисли тамо перво даиде давиди како тамо остала браћа живѣ и доброби било дасе и ви тамо трефите бар ко познатъ моглибимѣ болѣ земалска старинства показати до Пролеће време ћенасъ научити ща да чинимо — — у Темишварѣ наодисе ваши песмарица одъ 1 книге до 40 парчета и одъ 2 али незнамъ колико и пишитеми да вамъ и пошлѣмо ербо овде нећедѣсе продатй, я самъ била овде у великимъ страу и бриги мои Тирка биое тешко болестанъ и мислите какомие било садае вала богѣ здравъ и васъ любезно поздравля и жели вамъ срећнѣ новѣ Годинѣ. моя мати браћа и сви дрѣги васъ поздравлядѣ и желѣ вамъ срећнѣ новѣ Годинѣ, я одъ мое стране немогу вамъ све описати щавамъ желимъ надам се да сте уверени како я вами желимъ само товамъ могу казати накратко давасъ и кѣмѣ и малога Савѣ богъ поживи и да одове настоюће године бѣдете срећнїй иведелій аминъ да богда поздравите Г. Добровска акое тѣ и Г. Копитара остаемъ васъ кѣмѣ и малога Саву люубећи и поздравляюћи и желећи вамъ свако добро одъ бога,

и есамъ свагда ваша чисто сердечна

У Паніовъ 30-го деке.
821

кѣма и прйятелица
Мария Тирка

Поздравите манкъ старъ нема[ю]ћи одъ васъ писмо на мое перво ево копию щасмо опетъ тамо писалй

[Споља] Благородному Господину
Вуку Стефановичу
у *Бечу*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1482.]

6.

Благородна Госпоћа Мацо,
милостива и високопочитајема кумо!

Ваше мило и високопочитајемо писмо од 30-га децембрија примио сам с највећом радости; а у њему нам је то најрадосније, што нам јављате да је Господар Тирка оздравио, зашто смо се били сви забринули, кад смо чули да је болестан. Вала Богу! кад је оздравио. — Врло ми је жао, да се Ваше писмо од 30-га Новембрија изгубило(!). За Петрију ја сам Вам и прије свагда казивао, да је још млада, а поред тога и садашња опстојатељства њиова сметају им сад о томе збиљски мислити и радити, као што смо се и разговарали често. Али на свакојако мислећи тај је одговор његов добар, а писмо Ваше што сте му на то писали, још је боље, само да му оће у руке доћи. Ја се не могу начудити како је Брзак могао учинити тако подлу и луду и страшну погрјешку, која би му главе доћи могла (но то не дао Бог!) али мислим, да ће му базерћан-башлук јамачно узети. — А друго за сад мислим, да му од Вас не треба ништа писати, док и ја опет удесим згоду, да му што напоменем. и док видимо, шта ће од њега зимус бити (из Земуна пишу да су му и *секретар* (мој највећи непрйатељ) и *азнадар* дошли

у некако подозрење и немилост, и да и је обојицу затворио).

Опет Вам кажем, да мени за сад другога спасенија и прибјежишта нема осим *Пећеве*, и вала и вама и вашима свима, што ми тако утјешително пишете о њој. Ето ме, како се прољеће покаже. Ја сам се у селу родио (те још у таком селу према коме је Пањева, као Темишвар према Пањеви) и у селу сам најбезбрижније дане живота мога провео.[1])

За путовање Господара Пере разговараћемо се, ако Бог да здравље, на прољеће, кад се ту састанемо.

Пјесмарице те, што кажете, да и има у Темишвару нека стоје за сад тамо.

Вала Вам на честитању нове године. Ја сам добро увјерен, како Ви мени желите, а мислим, да и Ви не сумњате о мојој доброј жељи к Вама.

Поздрав Ваш изручио сам Г. Копитару, и он Вас опет љубезно поздравља; Господин је Добровски отишао у Праг.

Сава (који је Богу вала здрав, и у свачему напредује) и мати његова благодаре Вам на поздраву, и љубе Вам руку и љубезно Вас поздрављају. А ја особито како Вас и Г. Тирку, тако и Госпођу Анку и Господара Васу и Госпођу Сарицу и Г. Перу и Госпођицу Сосу и кума Милу и малога Тодора и све остале домаће Ваше љубезно поздрављајући и дојакошњој Вашој милости и пријатељству препоручујући се остајем с истинним високопочитанијем.

У Бечу 10-ог Јануара
822.

Ваш
В. Ст.

[Вуков концепат у арх. С. К. Академије бр. 1483]

7.

Благородни Кѣме и пријателю!

Оваи часъ добисмо писмо одъ Г. проте одонѣдъ укоемѣсе изъговара щоние Васи написмо по слѣги щомуе послао

[1]) Било написато на превучено: Гледајте ми дакле квартир макар и у каквој земуници (бурдељу), ви знате, да ја нијесам кицош.

таки одъговорити ербое за народни посао кое кȣдъ ходио и какое дошао таки намъ е писао да е онъ Г. Милошȣ за насъ све казао и дае Г. сарадостию све за добро нашао и тако намъ явля да ће Г. Милошъ да поће до Пожаревца и даће намъ писатй ди дасе састанемо и тако сада очекивамо одъ Г. Милоша писмо и надамсе радоснимъ гласȣ и како доће такиħȣвамъ писати, мое прошавше писмо знамъ давасъ ние обрадовало ово ћевасъ болѣ обрадовати а 3 ако богда сасвим ће васъ обрадовати и да богда дакле мили кȣме мислимъ даће ово добро битй щонамъ Г. прота тако приятелски пише како добиемо писмо таки ћува[м] писати и да богда радость и срећȣ, Тиркае сада сасвимъ здравъ и васъ любећи поздравля и сви у кȣћи васъ све поздравляю Пера е нанеки данъ у фашанке у Темишварȣ, остаемъ како васъ, и кȣмȣ и малога Савȣ любећи и сваковамъ добро одъ бога желимъ и да богда да се скоро састанемо и есамъ свагда

У Паніови 9-го јанȣар
822

ваша приятелица и кȣма
Мария Тирка

Поздравите Г. Копитара и Г. Добровска и старȣ маикȣ.

[Споља:] *τω εὐτιμοτάτῳ κυρίῳ* per *κυρίῳ*
Вȣк στεφάνοвηчȣ
Βιέννα

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1884].

8.

Благородна Госпођа Мацо!
милостива и високопочитајема кумо!

Не могу Вам исказати колико ме обрадовало писмо Ваше од 9. Јануарија. Да Бог да, да се што брже сврши! У том би већа срећа и слава била Милошу и Петрији и свој Србији, него Вашему братији [!] и Вама и Вашој фамилији: зашто сте Ви срећни и славни и онако.

Сад се прикучује дан, кад ће ту у двору Вашему два Тодора празновати дан имена своји, којима ја од свега срца

желим, да се млого и млого година у здрављу и у весељу са свима празнују.

Ми смо, вала Богу! сви здраво, и вас све љубезно поздрављамо, такођер поздрављају и Господин Копитар и моја пуница; Сава већ почиње ићи по мало; али не можете вјеровати како је весео и несташан. Најдаље још до један мјесец дана и ми ћемо се кренути одавде како ћемо барем за васкрсеније доћи у Пањеву. Вашу Раићеву историју рад би сам понијети са собом, ако је нијесте одније̂ли; зашто ће нам требати. Поздрављајући вас све љубезно, и препоручујући се вашој милости и пријатељству остајем

[пре 17 фебр. 1822.]

Ваш покорни слуга.

[Концепат Вуков у арх. С. К. Академије бр. 1485]

9.

Herrn Wuck Stephanowitz. Leipzig

Wien d. 18-ten 8-ber 823.

Ihre werthe Zuschrift vom 12/24 7-ber habe ich erhalten, wie auch die mir durch H. Theochar zugesandte Küste mit 310 Stück Bücher mit welchen ich laut Ihrer Ordre verfahren werde; wegen meinen darob gehabten Spesen wollen wir uns bey Ihrer hiesigen Ankunft verständigen.

In Betreff der des Patricuhsi [?] gesandten Bücher hat dieselbe damit Ihre Ordre befolget. —

Sollten mir für Ihre Rechnung Gelder eingehen, werde ich Ihnen selbe mittelst H. Theochar zukommen lassen.

Ich verbleibe mit Achtung Ihr

Ergebenster

Theodor Demeter Tirka.

[Спољa:] v. Wien. Herrn Wuk Stephanowitz
bey H. A. Probst Ritterstrasse
Leipzig

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1486].

10.

Благородній Кѣме и пријателю!

Премесецъ дана добио мои братъ у Панiовій писмо одъ вашега Господара и благодетеля, писмо, у кое позива да идѣ обадва брата насастанакъ и договоръ, и бѣдећій даеовай овде онаие самъ отишао и састаосе са овданiнимъ одонѣдь послатимъ човекомъ, коне явио Господарово желание дае радъ дасе створъ соверши, и бѣдећи дае оване овде остало е, докъ ован тамо стигне кои у понеделникъ у име божие полази одавде, и иде у Панiовѣ и оданде обадва идѣ на угледъ и погодбѣ, даи боже дасе срећно сверши, мисмо се верло обрадовали и надамсе даћетесе ви обрадовати, а що сте ви говорили за сребро и злато дане говоримо ништа до после тосмо и мй заправо нашли, нако ви що мислите за добро поитанте и пишитеми а я ћѣ таки у Панiовѣ писатй дасе знадѣ уредитй, мои домашни васъ сердечно поздравлядѣ такођеръ и я остаемъ вамъ свако добро и срећнй свершетакъ одъ бога желећй и есамъ свагда

У Бечу $\frac{20}{8}$ декемврѣ.
823.

вами на служби
Марiя Тирка.

Изъ Пеще iоще ниe ништа дошло.

[Вукова напомена:] одговорено $\frac{26}{14}$ дек. 823.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1487]

11.

Herrn Wuck Stephanowitz a Leipzig

Wien d. 14-ten februar 824.

Ihre zwey werthen Zuschriften habe ich erhalten; wie auch dass eine Qüstel mit 350 Stück Bücher, welches aber Transito nach der Türkey declarirt ist, und daher hier nicht Consumirt

werden kann, so konnte ich auch nicht laut Ihrer ordre damit verfahren, sie stehen daher noch immer auf der Mauth, und diess ist auch die Ursache warum ich Ihnen keine Gelder einsenden konnte; auch von den vorhergehenden Bücher sind mir noch keine andere gelder eingegangen, sobald mir aber welche eingehen werde ich selbe sogleich laut Ihren ordre Herrn Theochar in Leipzig zusenden.

Ihr Ergebenster
Theodor D. Tirka.

NB. H. Peter Demelitz hat den 24-ten V. M. die Donau passirt bis dato habe ich keine neuere Nachricht.

[Спољa:] v. Wien. Herrn Wuk Stephanowitz
bey H. Georg Theochar & Söhne
a *Leipzig*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1488]

12.

Herrn Wuk Stephanowitz a Temesvar

Wien d. 7-ten May 824.

Ihre zwey werthen Zuschriften von 7. & 30-ten Aprill habe ich erhalten; die 42 Stück Bücher von 2-ten Transport habe ich den Herrn Kopitar übergeben. — In Betreff der 66 Thaler welche Sie dem Buchbinder schulden, hat selbe der Herr Kopitar über sich genohmen indem ihm von Ihnen Gelder eingegangen sind. —

Was Sie aber den Buchdrucker noch Schulden, so erlaubt mir die Zeit gegenwärtig nicht, dass ich selbe bezahle, trachten Sie daher, sich mit ihm anderseitig auszugleichen.

Verbleibe mit Achtung

Ihr Ergebenster
Theodor Demeter Tirka

[Споља:] v. Wien. Herrn Wuck Stephanowitz
bey d. H. Johann Zolnay
a *Temeswar.*

[Напомена Вукова:] geantwortet, den $\frac{2}{14}$ Jun.
из Земуна.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1489]

13.

Herrn Wuck Stephan Caradschich
Wohlgeborn in Semlin

Wien d. 7-ten Jully 826.

Mein Gegenwärtiges dient Ihnen ein Schreiben für den Herrn Isak Gruics in Neusatz beyzuschliessen, welches Sie ihm su überreichen belieben, und woraus Sie ersehen können. dass er sich Betreff der ihm unterm 17-ten May 819 gesandten 120 Stück Serbisch. Wörterbücher mit Ihnen zu verabfinden habe.

Somit bevollmächtige ich Ihnen hiemit, dass Sie sich mit erwähnten Herrn Gruics für obige 120 Stück Serbisch. Bücher gänzlich ausgleichen sollen; und von demselben alle eingegangenen Beträge für die von ihm vertheilten nnd verkauften, wie auch noch die übrig gebliebenen in Empfang zu nehmen, und von demselben einen Ausweis darüber zu verlangen; vorüber ich mich dann bey Ihrer hiesigen Ankunft mit Ihnen selbss verabfinden werde. —

Ich schliesse Ihnen noch eine Copie der Nota von den ihm gesandten Bücher bey, welche Ihnen zur Einsicht diene und verbleibe mit aller Hochachtung Ihr

Ergebenster
Theodor Demeter Tirka.

[Споља:] v. *Wien.* Herrn Wuck Steph. Caradschics Wohlgeborn
in Semlin

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1490]

14.

У Бечу 16=га 8=вра 829.

Высокопочитаемый Господине Куме!

По вашему налогу из Земуна одъ 29=го Маія єсамъ на време приміо, такоћеръ и векслу одъ Россискогъ Посолства на 370 рубаля по 53 приміосамъ за нйх 160 f. 36 кр. у сребру, по курсу 136 и $^1/_2$ и даосамъ Господину Копитару.

Поздніе примй вашй два писма, єдно одъ 7=го а друго од 20=го августа. у пр'вомъ являте мй да сте мй послали по Господару базерћанбашй 225 f. у сребру, за онай колліеръ, що самъ я изплатио, й које я исправно єсамъ примію. У другомъ послали сте мй вашъ атестатъ на вашу пенсію, кое самъ я примію 12=го 8=вра по векслu од 363 рубля й 33 коп. по $53^1/_2$, и кое самъ продао по 136 курсъ, й свега приміо самъ 158 f. и 37 кр. у сребру, й по вашему налогу єсамъ послао Господару Сотіри да преда вашей Госпой у Земуну ових 158 f. и 37 кр.

Въ прочемъ являмъ вамъ да смо сви хвала богу здрави, и вама тоже то исто одъ свега ср'ца желимо съ вашомъ фамиліомъ, препоручуюћи се вашемъ далшемъ пріятелству єсамъ съ истиннымъ высокопочитаніемъ, на сваку вашу препоруку готомъ служити чимъ само у могућству будемъ.

Вашъ васъ многопочитающій кумъ
Θеодор Деметер Тірка

[Спољa:] Его Благородію
Господину Вуку Стефановичу Караџићу
у Крагоевцу

[С друге стране:] Крозъ вашега слгу Сотиръ Д. Зафйръ кой васъ любезно поздравля. Въ Земунѣ 9-го 8=врйа 829.

Г. Вуче! ово писмо дошло ми е отворено изъ Пожаревца
А. Симић.

[Напомена Вукова:] Одговорено $\frac{18}{30}$ Нојемвр. 829. из Земуна.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1491]

15.

У Бечу 22-го Х-вра 829.

Высокопочитаемыи Господарӯ Куме!

Ваше любезно писмо изъ Земуна од $\frac{18}{30}$ Ноемврія єсамъ съ удовольствіемъ приміо, й радуемсе изъ онога видећи да сте како вы, тако й ваша Госпоя й ваша дечица на добромъ здравлю.

Такоћеръ й мой сви фала Богу, како Димйтріе тако и Таза, и мала Марія єсу здрави, а и Өеодор й Марія съ нйномъ дечицомъ сви су здравй.

Пісмо на Господина Меглицкаго доставлѣномуе исправно, како щоћете моратй изъ нѣговога одговора разуметй.

Касателно тога, да саде има у Ср'бій млого турскй кућа й Милкова на продаю, любезнй Кума, вамъ за известіе благодарећй, являмъ да ако по вашему благорасмотренію вы какву прилику наћете, гдибисамъ я могаш какавъ Милякъ добаръ, й пробыточно купитй, й вы за нужно наћете, да я тамо присутственъ будемъ, то я немедля по вашему известію доћићу доле.

Я на вашу приіятелску и кумовску любовъ спрамъ мене й мое фамиліе, толико се осланямъ, да како вы мене у будуще що явитй будете, я нимало временй пропуститй небуду чтобы доле недоћи, и свамй лично поговоритй.

Поздравленія ваша како Өодору, Јоци и Емануелу єсамъ изручіш, кой взаимно сви васъ усрдно поздравляю.

Въ прочемъ съ истиннимъ высокопочитаніемъ єсамъ

Вашъ покорнѣйшй Кумъ и слуга

Θεοδορ Δεμετερ Τηρκα

Зато молимъ любезни Куме, меркатй какав добаръ Милякъ замене, єрбо вы око Господара прилику на то имате.

Θεοδορ Τηρκα

Bald hätte ich vergessen dass unser gute Pero Breutigam ist, er ist nehmlich mit einer gewissen Damnjanovitz aus Pest versprochen, und am Fasching wird die Vermählung. Seine Braut ist ein sehr wohlerzogenes braves und liebes Mädchen und die einzige Tochter. — Ihr Vater ist beim Magistrat angestallt. —

Auch melde ich Ihnen dass unterm 10-ten d. mittelst Brieftreger Herrn Christodobes Kyro, im Lohn W. W. f. 2.— ganze Fracht, eine Schachtel für Ihre werthe Adresse abgeschickt worden ist, welche mir von Ihrer Frau Schwieger-Mutter übergeben worden ist, ersuchen Sie daher den besten Empfand davon zu besorgen. Verbleibe mit aller Achtung Ihr Sie herzlich liebender.

кум
Demeter Tirka.

Von meiner Tasie habe ich alles Schöhne(?) an Sie so wie auch au Ihre Frau Gemahlin und Kinder zu melden, und küssen Sie mir die кумичи viemahls, dem Sava lass ich sagen er soll fleissig seyn, und nicht zu schlimm. — Meine Marie lesst Ihnen die Hände küssen, sie ist recht brav. — Es waren schon einige Anfragen wegen den Ilyrischen Lieder, da wir aber nur den Ersten Theil haben, die beyden Anderen aber nicht, so wollen die Leute den Ersten allein nicht haben, ersuche Sie daher mir gelegentlich sagen ob vieleicht in Semlin der 2-ten und 3-ten Theil zu finden ist und wo um im nöthigen Fall sie bestellen zu können.

Obiger.

[Спољa:] S-r Wohlgeboren
Herrn Wuck Steph. Karadschitz
mit Briefen H. Karamata
in Semlin

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1492]

16.

У Бечу 9/21 Маія 830 года.

Любезный и высокопочитаеми Г-дару Куме!

Овй дана имао сам удоволствіе получитй ваше любезно пісмо, изъ коега уразуметй могао самъ да сте како вы, тако и ваша Госпоя, и ваша цела фамилія у добром здравлю чему се я сердечно радуемъ. Являмъ вам дае братъ Ilая Еманоелъ

још ове. и биће још мало времена у Бечу. Јоца е већемъ изишаш изъ Гарде, и сутра полази за Ерделъ у Хусарску регементу Ерцхерцога Јозефа № *II Stab Enyed.* Обадвоица васъ любезно поздравляю. Любезнй куме я вамъ чистосердечно благодаранъ остаемъ зато, да ме нйсте заборавилй, я то добросамъ разумеш све що ми пишете й увѣренъ самъ о вашой любвы й расположенію къ мене, за које й я стараћу се свагда вама одслужитй; примите поздравленія одъ мога сїна и снае, Ѳеодора и Госпоје Маріе, й Жоржа, а равно и од Госпоје Бигонй. Являмъ вамъ, да има николико времена, како се ваша госпоја пуница по волји Божеій преставила, које може битй нису вамъ још писалй. И то вамъ являмъ, да самъ по оному свидѣтельству, које сте ми у первом пісму послали новце приміш, й векслу продаш, и имамъ већемъ известіе, даіе ваша госпоя пріймила.

Въ прочемъ себе далшей вашей кумовской любови препоручуюћи есамъ съ особеннымъ почитаніемъ й преданностію

ваш покорныи слуга
Теодор Деметер Тирка

[Спољa:] Herrn Wuck St. Karadtschitsch
bey d. H. Sotir Dem. Saphir
in *Semlin*

[Ориг. у Арх. С. К. Академије бр. 1493]

17.

У Бечу 4-го Іюнія 830.

Любезнй и високопочитаемый
Господару Куме!

Приміосамъ ваше од 8-го Маія любезно пісмо, заедно съ атестатомъ ради пенсіе ваше, по коемъ получіо самъ 158 f. 44 кр., кое оћу ови дана у Земунъ вашеи госпоі послатй. Ясамъ вама на ваше пређяшне пісмо 21-го Маія одговоріо, и надамъ се даћете га досадъ већъ получитй моглй, у комъ самъ васъ извѣстіш дае Јоца изъ гарде у Јозефъ Husaren Регементу № 2-te каш Лаитнантъ отишаш и лежи

Штабъ у Енѣду. То вамъ саде такођеръ являмъ дае Пера се вр'ло добро ожениш и узеш кћеръ одъ г. Сенатора Дамјановича изъ Пеще добро васпитана и богата девоика тако да той партій у целой націй мало пара билое, онъ є врло срећянъ с њомъ, али є и она с њимъ, како вы добро нћга знате. Онъ у Пещй кодъ свога таста живи, и тамо пребывати мора, єрбое то све штоє Дамяничъ од деце имаш, и гледае каш зеницу у оку й отацъ и матй, нћга люди цене на свише 150.000 форинти у сребру. Перае сад отишаш да посети фамилію у Панјову, пак ће на зиму доћи опетъ у Пешту. Я ћу имати пазаръ, ако се одавде каква добра прилика трефи у Сремъ, са којомъ би Луиза могла до Земуна доћи.

Въ прочемъ како я тако и мои сынъ и сна а равно и г. Емануелъ васъ любезно поздравлямо желећи вамъ здравля и благополучія съ коимъ остаемъ

вашъ покорнй слуга
Теодор Деметер Тирка

Г. Ѳодоръ и Марія Тірка и г. Бигонй и Жорж васъ любезно поздравляду.

[Спољa:] Herrn Wuck Steph. Karadgitsch
in *Kragojewatz*

[С друге стране:] Durch Ihren Diener Zaphyr & Timoleon
Semlin d. 29-ten May 830.

[Ориг. у Арх. С. К. Академије бр. 1494]

18.

У Бечу 31-го Јануарія 831.

Любезній й Высокопочитаемый
Господинъ Куме!

Вашй два последня писма одъ 13-го прошастаго Декемврія, и одъ 6-го Генваря есамъ исправно примиш, и радуем се дасте како Вы такш дае и цела ваша фамілія у доброме здравлю, такођеръ радуемсе дасте Господаремъ назначени за

судію бешградскога съ 1200 f. плаћом да Богда да и веће достоинство й милость Господареву получите.

По вашему атестату всамъ приміо векслу, одъ 361 рубля и 67 копейка за Парижъ. по 110 centimie у рублъ, кой још нисамъ продаш ненашавшй прилике; а ствари щосте ми наручили, купішсамъ и отправіш у Земунъ по Господару Павлу Спиртй. такоћеръ й книге одъ Господара Конйтара, й у готову предаш самъ му 137 f. см.

Щосе пакъ вашега сїна тйче, тоћу га я за вашу любовъ й прійателство у мою кућу драговодно каш свога сїна примитй, и гледатй за нимъ по моме могућству. а тоћетемй плаћятй, ща вы по вашему благорасуждению за право наћи будете.

Въ прочемъ являмъ Вамъ да самъ вашъ поздравъ свима одъ Васъ изручйо, а такоћеръ и од ваше Госпое, одъ кой такоћеръ ймате взаимно поздравленіе. И то Вамъ являмъ, дае мене всемогућій Творацъ послаш радость велику, полученіемъ унука, коне при крещенію име Ѳеодора добіш. При чемъ остаемъ съ высокопочитаніемъ вашъ йскренный кумъ

Теодор Деметер Трка.

Конзигнація одъ послатй ствари:

	cm.
За книге Г. Конитару	8 f. 40
за два брійча — у футроли	5 f. —
Streichriehmen наболје сорте	1 f. —
четку сребрну	1 f. 48
два федермесера	1 f. 48
две кугле за капиъ	— 20
єдна кутија съ стакломъ	— 20
єдна флаша съ сапуномъ	— 14
	19 f. 10

Мислено васъ любя

Павелъ Емануеле.

[Спољa:] S-r Wohlgebohren
Herrn Wuck Steph. Karadgitsch
in Belgrad

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1495

19.

Любезный Куме!

Ваше любезно писмо скупа са вашимь свидѣтелствомъ на вашу плаћу есамъ приміш. И по векслй одъ 336 рубаля и 67 копеика за Паризъ сасъ 111 центима рублъ кое свега чиній заедно 157 f. и 22 кр. у сребру одъ кой одбіямъ 2 f. и 22 кр. за постъ порто и сензалію, а остале 155 f. у сребру шиљемъ Вамъ єдно писмо, да бисте одъ Господара Спірте у Земуну примилй. Й овай посаш съ овомъ векслом се окончаш. Молећи васъ, да на ваше обещаніе не заборавите намъ щогодъ могући вамъ писати, желаюћи вамъ и вашой целой любезной фамилій здравля и благополучію, прймите како одъ мой свію тако й одъ господара Ѳеодора стране поздравъ, съ комъ остаемъ съ высокопочитаніем

У Бечу 25-го 8-бра 831.

вашъ искренный кумъ,
Теодор Деметер Тирка

Auch ich Demeter grüsse Sie Alle herzlich, wir sind alle Gottlob gesund und wünschen sehnlichst dasselbe zu derzeit von Ihnen zu hören Lieb wäre es mir lieber H. куме, wenn ich von Ihnen ein Portrait haben könnte da ich solches hier im Kupfer stichen oder lithographiren lassen mächte um solche in die Wörterbücher einzuschalten und zugleich auch neue Titelblätter drucken lassen um es ein wenig zu verzieren und denn in den Allgemeinen Zeitungen zu anonsiren. Vileicht könnte man dann einige Dutzend Exemplare absetzen? — Wenn Sie kein kleines gutgetroffenes haben, so konnten Sie sich dort vom Jemenden blos tuschieren oder mit Bleistift zeichnen lassen im kleinen Format. Wenn es nur gut getroffen ist das ist die Hauptsache, denn wird es hier leicht schöner ausgeführt.

Verbleibe mit aller Achtung
obiger
D. Tirka.

[Споља:] Herrn Wuck Steph. Karadgitsch in Semlin

[Вукова напомена:] одговорено 26. нојемвра 831.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1496]

20.

Herrn Wuck Stephan Karadschitsch

Wien 10. Januar 1832.

Ich habe das Vergnügen Ihnen inliegend ein Schreiben von Übergabe S-r Hochwürden dem Russischen geistlichen beyzuschliessen, dessen Inhaltes Sie sich zu verstendigen belieben.

Aus Ihrem sehr Werthem am meinem H. Vater ersuche ich, dass Sie gesonnen sind auf's Frühjahr dem Wörterbuche einen Anhang von mehreren tausend Wörtern nachdrucken zu lassen, und somit können wir dann dasselbe mit Recht mit dem verdienten neuen Titel und Ihrem Porträte schmücken; worauf auch gehörigen geschehenen Ankündigungen gewiss einiger Absatz folgen wird. Wegen dem Original Porträte werde ich s. z. die Güte des H. v. Copitar in Anspruch nehmen, um es darnoch in Kupfer stechen zu lassen.

Zur Annäherung des neuen Jahres freue ich mich Ihnen Glück, Gesundheit, Zufriedenheit und langes Leben zu wünschen, so wie auch Ihrer schätzbahrsten Frau Gemahlin und lieben Kinder, die wir herzlich küssen, welches ich auch von Seite meiner liebsten Frau zu wiederholen habe, und somit zeichen ich mit aller Achtung und Freundschaft Ihr

кум
D. Tirka.

Meine Kinder sind gesund und küssen Ihnen die Hände.

[Спољa:] An S-r Hochwohlgeboren dem Herrn Herrn
Wuck Stephan Karadschistsh
D-r der philosopfie Mitglied mehrerer gelehrten Gesellschaften etc. etc.
bey H. Saphir & Timoleon
Semlin

[Вукова напомена:] одговорено 18/30 1832.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1497]

21.

Wien d. 7-ten februar 832.

Euer Wohlgeboren!

Ihre Geehrte Zuschrift vom 18/30 V. Mths. nebst den beygeschlossenen Sanitæts-Zeugnisse habe erhalten.

Die hiesige Russische Gesandtschaft, übergab mir den auf Ihre Ordre ausgestellten Wechsel, für R. 358.8.33 auf H. Hope H.[?] per[?] Amsterdam welche zu 52 C-tme f. 188.12 H. C-te betragen, und verkaufte solche hier zum Cours a 138¼ bringen in 20-rf[?] 156.2 hievon ab für Sensarie & Briefporto . . . . . „ 2.2 verbleiben in 20-erf

154.—

wofür ich Ihnen inliegend eine Anweisung des gleichen Betrages auf den dortigen Herrn Georg C. Spirta beylege, welche Sie zu erheben belieben, und somit ist dieser Gegenstand ausgeglichen hinsichtlig meiner Unterschrift, die Anzeige betreffend sollte es weiter keinen Anstand haben, werde ich vergnügen unterfertigen. —

Alle meine Angehörigen grüssen Sie vielmass und verbleibe mit Achtung

Teodor Demeter Tirka.

[Споља:] Herrn Wuck Stephan Karadgitsch
in Semlin

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1498]

22.

Herrn Wuck St. Karadschitsch

Wien am 18 Juli 1834.

Wegen der Befreuten Schuld H. Kralievitz für Wörterbücher habe nachgesehen und folgendes gefunden.

Am 5 Juni 1814[!] sind an Herrn Peter Theodorovitz in Triest erschikt worden

113 Wörterbücher für H. Kralievitz in Dalmatien wofür zu empfanden . . . . . CMzf[?] 389.20

16 Wörterbücher für H. Ilias Lumpardia in Crnagora wofür zu empfangen . . . . . 50.—

Wie mir der Papa gesagt so ist von den 113 Exemplare noch nicht eingegangen.

Indem ich Ihnen rechts glückliche Reise und gute Verrichtung in Ihrem . . . . wünsche zeichne[?] mich Ihrer Familie bestens Empfehlend

D. Tirka.

[Споља:] Herrn Wuck St. Karadschitsch, Doctor der Philosofie
Josephstadt
Kaiserstrasse № 97 bei 6 Schimmel

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1499]

[На полеђини записано Вуковом руком:] Ако је и црн, није ђаво; Што нас више лаје, мање уједа; Браћа била. браћа мила: С туђа коња, на сред поља.

23.

Herrn Wuck St. Karadschitsch in Triest

Wien am 31 Juli 1834.

Erst heute habe ich das Vergnügen Ihnen anzuzeigen; dass ich von H. Zeller die bewutsten Lettern erhalten und auch sogleich durch Briefträger Complorier[?] im Lohn f. l. gegen Fracht in W. St. 1 Kistchen № 1 Sp° 40 ℔ laut Ordre an d. H. Demeter Wladisavlevitz in Triest, zu Ihren ferneren Verfügung verbinden habe.

Inliegend finden Sie auch Proben und Original B. hierüber laut welchen Sie erfahrer dass noch f. 27.36 zu den mir gegeben f 59 und 1.14 sammt unseren notierten Spessen

f. 28.50 zussammen mir zu gute kommen, welche Sie mir gefälligst übermachen um sowohl H. Zeller als die kleinen Spesen zu gleichen.

Indem ich Ihnen den besten Empfang davon wünsche zeichne Achtungsvoll

Ihr ergebenster
D. Tirka.

Spesen

Mauthspesen	f.	—·24
Fackin & Emballage	„	—·10
Spedizions-Provision	„	—·40
	f.	1·14

[Спољa:] Herrn Wuck St. Karadschitsch. Doctor der Philosophie, bey d. H. Dem. Vladisavlievitz serb. Lehrer
Triest

[Вукова напомена:] одговорено $\frac{8}{20}$ Августа 834.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1500]

24.

Herrn Wuck Stephan Karadschitsch in Cattaro

Wien den 12 December 1834.

Erst Heute bin ich im Stande Ihr schätzbäres Schreiben vom 18/30 Octobr zu beantworten, da ich kürzlich von einer Reise aus Ungarn zurückgekommen bin. Ich war sogleich wegen dem verlangten Buchdrucker-Gesellen bey dem Ew. Pater Ignaz, von welchem ich jedoch erfahren, dass dieser Gesell nur beurlaubt war, und nun zu seinem Regimente einberufen wurde; doch versprach mir der Herr Pater wegen einem tauglichen Individum bemühet zu seyn; und auch ich werde gewiess keine Mühe sparen, die Sache nach Kräften zu betreiben.

Es wird mir viel Ehre machen, wenn S-r Durchlaucht sich veranlasst finden, den Bedarf für die Typografie durch mich besorgen zu lassen wobey mich meine in diesem Fache bereits gemachten Erfahrungen in den Stand setzen werden, ganz nach Wunsch zu dienen.

Inliegenden Brief, worin ich so frey bin S-r Durchlaucht meine Dienste anzubiethen, ersuche ich zu übergeben, und verbleibe unveränderlich

Ihr aufrichtiger
Kum
D. Tirka.

Alle zu Hause sind wir Gott lob recht gesund, und grüssen Sie auf das herzlichste. Bei Ihnen zu Hause ist wie ich das letzte Mahl Ihre ältere Tochter gesprochen auch alles gesund.

Bitte mir den Titel und Nahme S-r Derchlaucht des Erzbischofs zu senden.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1501].

25.

Herrn Stephan Wuck Karadschitsch
in Belgrad

Wien am 7. 8-ber 1859.

Im Besitze Ihres sehr Werthen v. 30. 7-ber beehern wir uns Ihnen hiermit anzuzeigen, dass wir die fragliche Kiste mit Ihren Schriften u. Büchern, heute p. Damschboot (asecurirt für f. 500) an d. H. Brüder N. Demetriades in Semlin zur Weiterbeförderung an Sie sandten, directe nach Belgrad konnten wir heute diese Kiste nicht senden, weil nur jeden Donnerstag das Schiff dahin abgeht, bis zu welcher Zeit Sie schon im besitze derselben sein werden.

Empfangen Sie die Versicherung unserer besonderen Hochachtung mit welcher zeichnen

D. Theodor Tirka.

Sobald die Evangelien gebunden sein werden, werden wir Ihnen 1. Exemplar für den dortigen Metropoliten senden.

[Спољa:] Seiner Hochwohlgeboren
dem Herrn Stefan Wuck Karadschitsch
D-r der Filosophie etc. etc.
Belgrad

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1502]

26.

Herrn Stef. Wuck Karadschitsch in Belgrad

Wien am 20 Maerz 1860.

Wir hoffen Sie bereits im Besitze der Ihnen gesandten Kukurutz Rebelmaschine und beheren uns Ihnen hiermit anzuzeigen, dass wir am 17. dt. an d. H. Demetriades et Spartali dort K. W. 1 Kiste № 2 mit dem bestellten berliner Zwieback sandten u. waren so frei 2 Packet mit Büchern beizupacken, welche Sie der Frau Fürstin zu übergeben belieben, u. ersuchen sowohl für die Spesen auf obige Maschine als auch für den ausgelegten Betrag Spesen fürs Zwieback den Berag et. anruhender Berechnung f. 21„20 an d. H. Demetriades et Spartali dort für unsere Rechnung zu erlegen.

Mit freundschaftlicher Hochachtung zeichnen

D. Theodor Tirka.

[Спољa:] Herrn Wuck Stef. Karadschitsch
D-r der filosofie, Ritter mehrer Orden
Belgrad

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1503]

27.

Herrn Wuck Stef. Karadschitsch in Belgrad.

Wien am 23 Maerz 1860

Im Verfolge unseres Letzten v. [20] ds. benachrichtigen wir Sie, dass wir den Stämpl erhalten und an die Mechitaristen übergeben so wie die beiden Bücher heute durch Herrn Jos. Steinlichner an Sie sandten den für ersteren ausgelegten Betrag f. 12. so wie für letztere f. 2.34 Zusammen

F. 14„34 belieben Sie an d. H. Demetriades & Spartali dort samt den bereits angewiesenen f. 21„20 für unsere Rechnung zu erlegen.

Mit freundschaftlicher Hochachtung zeichnen

Ergebenster
D. Theodor Tirka.

Beiliegend schicke ich Ihnen einen Abdruck des Stempels zu Ihren gefälliegen Einsicht. Viele herzliche Grüsse von uns Allen gross und klein. Empfehlen[?] Sie uns auch an Ihre Frau und Frau Tochter. Wir sind Gott lob alle gesund und hoffen und wünschen dasselbe von Ihnen zu hören.

Ergeben.
Demet.

[Спољa:] S-r Wohlgeboren Herrn Wuck Stef. Karadschitsch
D-r der Philosophie, Ritter mehren Orden
Belgrad

[Оригинал у арх. С. К. Академије бр. 1504]

28.

Wien d. 27. Juni 1861.

Euer Wohlgeborn!

Von häufig hier anlangenden Belgrader erfahre ich, dass es Ihnen immer gut geht, und dass Sie gesund sind; und das ist es auch was ich nur zu höhren wünsche. Alles Übrige ist ja ohne hin mehr oder weniger „chimere“ —

Mein heutiger bezwekt Ihnen mitzutheilen, dass mir am 25. d. von Herrn Theodor Dumba im Auftrage des Herrn von Michanovits ausbezahlt wurde in Silber f. 5.55 oder nach Como in . . . . . OWf. 8.97
feren in Banknoten . . . . . „ 3.41
zusammen . . . OWf. 12.38

womit ich Ihre werthe Rechnung damit[?] vermert[?] habe. —

Wir sind Gott lob gross und klein alle recht gesund, und wie Sie wissen um diese Jahreszeit Enzendorfer, mit dem Unterschied, dass mein Schwiegersohn täglich nur um fahrt, und ich nur alle Samstag Abends um wieder Sonntag Abends in die Stadt in mein gewölbtes Zimmerchen zu kommen, worin ich durch mehr als $^1/_4$ Seculum, wie der Rost am Eisen hänge. Was doch die Macht der Gewohnheit alles vermag! —

Um nicht länger Ihre kostbare Zeit rauben bin ich mit vollster Achtung und Verehrung Ihr ehemaliger Schüller, und stets dankbar ergebenster Freund

D. Tirka.

Was sagen Sie verehrtester Herr von Wuck über Šafarik's Tod? — der Ärmste! — Schade um so einen Mann, — ewig schade! — die Slavische Literatur hat durch sein Ableben einen unersetzlichen Verlust erlitten. So ein wissenschaftlich gebildeter tief denkender Mann wird nicht bald wieder erfolgt! —

[Спољa:] S-r Wohlgeborn Herrn Wuck Stephan Karadschitsch
D. der Philosophie etc. etc. etc.
Belgrad.
durch Güte

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1505]

ДОДАТАК

29.

Euer Wohlgeborn!

So eben komme ich von Vöslau und habe Ihnen zu sagen, dass S-r Durchlaucht Fürst Michael, Heute vor Mittag in die Stadt kommt um Abends nach Pressburg zu fahren.

Achtungsvoll zeichnet
Ihr ergebenster
D. Tirka.

[Спољa:] S-r Wohlgeboren
Herrn Wuck St. Karadschitsch
Wien

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1506]

30.

У Бечу 31. Юлія (по наш.) 818.

Господару Ѳеодору Тирки
и нѣговой супруги Господьи Маци.

Ни на [ка]кавъ посао до данасъ ніе ми се было теже наканити, него да вамъ пишемъ ово писмо. Я самъ све чиніо што човекъ у найвећой невольи и несрећи може чинити, само да ме ово писмо мимоидье, али досад не бы могуће. Нужда законъ измѣнюе; кадъ се човекъ топи и за врело се гвождье вата. Найпре васъ молимъ, да ово писмо прочитате, па се онда срдите на мене.

До суботе ће быти печатано 20 табака одъ Србскога Словара, и у напредакъ іоште до 7 неделя быо бы готовъ, али ми требаю іошт' две иляде и 400 форинтій W. W. Имамъ преко 80 стари пренумеранта, кои іоште ни крайцаре ніесу дали, неки кажу да ће послати, а неки веле да ће онда послати кад' кньиге виде; осимъ тога очекуемъ одъ новы пренумеранта Г. Копытара близу 1000 f. W. W. А може быти да ће што и од Митрополита доћи; зашто е предье неколико дана писао изъ Карловаца Митрополитовъ секретаръ да Митрополить ніе заборавіо Србскій Словаръ, него даће писати Шоку докъ додье изъ Карсбада. Али то е све далеко: зашто мени у суботу треба 1000 f. Садъ другога прибѣжища ни спасенія нема осимъ Васъ опетъ. Я видимъ каква су времена и могу разумети и Вама како е; али Вы можете быти увѣрени да Вамъ новци неће пропасти, зашто ћу вамъ дати 1000 кньига у залогу, нека се по Вашой уредби продаю док Вы Ваше новце не извадите. Далисте ми 3000 f. W. W. сад ће већ быти година дана, дайте ми садъ іошт 1000 f. а оно што ми више треба крпићу съ овымъ новцыма, што и очекуемъ да додьу од пренумераціе. Аколи оћете съ тимъ учинити едну шпекулацію, то е мени іоште миліе, да вамъ дамъ за 5000 f. W. W. 1000 кньига. Далисте ми 3000 f. дайте ми садъ іоште 1000, а 1000 f. после 7 неделя кад кньига буде готова. Вы ћете ласно мени вѣровати и прорачунити, да мене ова свака кньига стой више од 10 f. W. W. а вама и даемъ по 5 f. Вы ћете за годину дана продати, кое у Банату, кое овде у Бечу, найманѣ 250 кньига по 20 f. те ћете извадити главне

новце, а кадъ извадите капиталь, онда ако не ћете чекати, да се полако далѣ продаю, по 20 f. а Вы оне остале продайте пошто вамъ драго, те извадите интересъ. А да бы сте лакше могли кньиге продавати, учините, да свагда можете казати, да су мое, па и Вы продаете. Вы видите, да чрез ништа не можете изгубити, него можете добыти, а мени ћете учинити милость и благодѣяніе, за кое [ћу] вамъ и на оном свету быти благодаранъ.

Ако вы ово писмо къ срцу Вашему не примите онако као што сте оно лани примили, тешко мени! Я нећу преживити овые 7 неделя, да видимъ мой бѣдный Србскій Словарь, кои ме е довео до ове несреће (ово е прво мое писмо, кое се сузам полѣва). Ако ли га онако примите, іош я могу быти срећанъ човекъ, да ћете се Вы са мномъ моћи дичити и поносити, а я се у радости называти

Ваш благодарни.

[Концепат Вуков у арх. С. К. Академије бр. 1507]

[Писмо бр. 29 јамачно је из четрдесетих година, а бр. 30 требало је ставити између бр. 1 и 2, али је случајно изостало, те се и оно ставља овде у додатак].

XV

ПАНТА РАДОВАНОВИЋ

Благородни Г. Брате Вуче здравствуй!

Являм вама за то мѣсто туна за добро нашао сам шанацъ да се начини кое сам заповедио воеводи Велку да пошлѣ туна ашове и 200 момака добри и одатле ви да изтерате 100 момака туна за буту 300 момака непрестано и еданъ топъ ту ће воевода Велко послати зато ви стараите се за каике све саберите туна и без ваше заповести са каикомъ нико никуда да не иде за животъ народъ тай изъ оне страна превезите све овамо що скорие и за добро сам нашао да туна у шанцу Господаръ Евта комендатъ буде са ово 300 момака, кое докъ онъ доће вићете заповѣдати и гледаите що болѣ и тврће шанацъ утврдите и ту ће войвода Велико доћи, мѣсто за шанацъ размерити гди и колики треба тай народъ женско и ситно мушко треба дасе уклони преко планине Майданъ Пеку, атуна запре дрва снесите що више можете веће щоћу вам више препоручивати Фала Богу и сами можете знати по обстоятелствам како треба радите одъ непрнятела бранити се сотим остаем вас поздравляюћи на походу

У Неготину
юуния 17-ог 813

вашъ братъ
Секретар верховногъ вожда
Панта Радовановић.

Ова писма разпошлите що скорие куда кое надлежи.

[Спољa:] Благородному Г. Брату Вуку
да надлежитъ час пре
у Брзу Паланку

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1508.]

XVI

САРА МИХАИЛОВА

1.

Благородній й намъ мйлостйвнейшй Господаръ
Братъ Вукъ
вйсукко почитаемимъ изъ глубине сердца мога!

Явламш вами какш штш смо и с вами у речи били да у Београдъ дођемо да седимо. Саде брате Вукъ на кратко вами являмо, да насъ ништо непущаю саде изъ Пореча инатъ с нама тераю сві она стари како е онъ терао тако и саде брат му тера, пакъ због тога саде не не пуща да идемо тамо, него брате мои буди ми она кои си и био досаде. Ето писалисмо Г. Якову писмо за дозволенѣ изъ Пореча да ни прати да дођемо тамо пакъ вами се молимо будите и ви мукаетъ у Совѣтъ Г. Якова да намъ прати пасошъ по Марка а ви већ све наше састояние иразговоре знате како ћете беседитъ Господарима за насъ и поздравля вась наика Милена Николча Станое остаемо ваши нилицемерни пријатели

16 августа 1813
Пореч

Сара Михаиловица

[Споља:] Изъ Пореч
Благороднѣм Господарѕ Вѕкѕ Стефановичѕ
с віс. почитаніем
у Біоградъ

[Ориг. у арх С. К. Академије бр. 1509.[

2.

Поштенородній Господаръ Вѣче
й мнѣ мйлостйвнѣйший вйсокопочйтаємймъ!

Ахъ слачайший брате єлйсй ишште живъ на светѣ ми есмо шдалений алй мой дѣхъ свагда є с вашймъ й вйсте мений свагда предочйма мойма й ваше пређашнѣ речй й сада сѣ моемъ сердцѣ мелемъ алй ми є шсобйто жаш й сама се свагда чѣдйм й не могѣ сама да расѣдйм алй є несрећа те моя пйсма послата к вамй не прймйсте єли нисамъ тѣ срећѣ ймала да ми ви тѣ чесъ учйнйте да ми кадгодъ пйшете новине да вйдймо й мй у какве ћемо надежде стоятй не чѣдим се где ми не пйшете тек се чѣдимъ како се заборавй вришко любовъ й прйетелство я се зи[с]то несамъ надала да се тако врйшко заборавй алй мислимъ за право ймате защосте на великємь местѣ и [с]лавнем и за насте мале заборавйлй молимь пакъ немоите ни заборавйтй расѣдйте пак се промйсляте й за насъ на умъ донесйте ахъ Господаръ Вѣче кад би я ваше писмо прймйла весма бй радосна била ка и што самъ радосна бйла кад самъ вашй 2 пйсма прймйла а и я самь вамй 2 Шпйсала 1 изъ Вершацъ а дрѣго из Темишваръ послала самъ по госпоће Г. Фотине защо мй бисте пйсалй у второмъ писмѣ да вамь пйшемо песме ви ћете се бити й шалйлй алй я самь Ш ваше любовй прймйла зай[с]тйна и писа 20 песанй и метѣ 3 дѣката на запечатй посла дѣкате за книге й шнде доста ков какве бй пйсала й то незнамъ єлисте прймйлй а й сада що бй на дале пйсала незнамь шће ли к вамй доћй ако лй прймйте шво писмо молймъ пйшйте ни за те наше цареве що раде й що штѣдираю и що се шштава що ће се изъ тога родйтй женско елй мѣшко мйлимъ изърѣчйте поздравляемь Господаръ Стевана Живковића й нѣговѣ госпожѣ тако васъ любезно поздравляе Станой й Настаса й Єлйсавета люби вашѣ десницѣ рѣкѣ а Нйколча є у Влашке како се преставй покойна найка Милена а шнъ штиде у Тергужиюлѣй[?] со тимъ шстаемъ слѣженйца понйзна

декевріја 14.
814

Сарра Мйхайлова
Ш Карапан.

[Спо.ьа:] *Orsova.* Herrn Wuck Stephanovics
zu *Wienn*

[С друге стране:] Чрезъ Јаков Павловічь
Оршаву дне 22/3 Јен8р. 815.

[Напомена Вукова:] Пріимих у Карловцима 15-га јануара 815.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1510]

3.

Поштенородни Господарꙋ братъ Вꙋче
и намъ любезнейшй и милостйвнейшй
вйсоко почйтаемймъ!

Ваше дражайше писмо к намй послато есмо прймйлй й с велйкꙋ радостйю прочйтали сожалꙋемь да се весма на насъ сердйте то све за право ймате алй молй немойте сꙋмняти да смо моглй й нисмо телй тела сам ти и дꙋшомъ й сердцемъ й ймам те како дꙋшꙋ мою дражайшй брате я васъ свагда пред очима имамъ й нйкад ве заборавитъ нећꙋ до моега часа последнега и що нйсамъ я вамй пйсала ахъ већъ то є са свймь шсобйто ахъ бедна како ћꙋ ви ѿ жалосъ явйтй каква се е намь слꙋчай несрећна слꙋчйла ахъ слатка ймена моя и надежа моя покойнй Нйколча й покойнй Стева Станоевъ братъ два млада младенца у нйянъ цветъ цветꙋштй шдоше ѿ швога света идꙋћи изъ Неготине у Кладово тꙋ й проклетй укобйлй Тꙋрци й тꙋна й шба погꙋбйлй й шбоима шцеклй ймъ главе й Станой мертве наће ѿ жалостй ум[р]ети штеш кодъ два брата мертве й вйдеш у пꙋстине безъ главе лежећй ѿ то є се време разболеш све еднако у постеле лежи до данасꙋ 5 месеца дана а й я самъ на самертй била сада сам се мало на ноге подйгла али тꙋга и жалꙋсъ неће се нйкада прележати но ће во векъ бйтй · · слатки брате Господꙋрꙋ Вꙋче ви пишете шћелмо йћй у Неготинꙋ мй бй йшлй алъ кадъ срећа неће веће ѿ насъ ништа не шстаде али кад би срећа бйла да ми штидемо и то би й найвише желелй да ви к нами доћете й бесꙋмне брацкй доживимо защо й мй никога немамо я кад бй васъ йшш еданъ пꙋтъ видела и сасъ вами усмено гово-

рила то бй мене весма драго бйло й ка да бй млого предобила и све мертве с очима видела й тяготѣ мою умалила и богѣ се свагда молимъ да се у животѣ састанемо а вй брате немойте замерите й на дале штогъ помишлати да ће се наша любовъ заборавитъ я мислимъ ви нећете бйтй ни толйко књига прочйталй колико я васъ споменемъ текъ у єднѣ неделю молимъ почесто ни пишите й явите где сте й како се жйвите и с каквим се мйсломь проводйте гдй мйслйте найпосле штатй гди бѣдете одаклене пишите почесто немойте заборавйтй сва надежда све на бога стой богъ ће дати те ћемо се и ми састанѣти и ѿ саде и мене ако мй се што горе не слѣчи ѿ са ћѣ ви й я вамй почесто писати · · назначѣемъ вамй за Здравка Велковога ѿ Неготине шнъ в сада у Пореч ћмрѣгцйл й писаш ми є 2 писма й Йка є сада у Пореч господаръ а Йшва изъ Пореча бйвшй войвода доша изъ Росиє у Вершацъ кодъ жене й Стана покойнога Велка удала се у Бѣкѣрешъ за капетанъ Ишрдаћия й сада сѣ дошли у Белу Церкве и мѣж ю є прошаш кодъ Милоша а шна седй у Беле Церкве и сада в добйла сина й у Неготине Яковъ є шбер[к]незъ господаръ крайнскй у Кладово ишште нема нико а изъ Аде свй Рецепова браћа шдоше а у Аде шстаде Дервишъ бегъ а за Сербе добро се чѣє алъ незнамъ докаће а ви ако што й болй разберете а й вй проћите на шнѣ странѣ пакъ на срећѣ а й господаръ Євта ни пйше за солъ да бѣдемѣ мѣкаетъ алй ко ће кадъ в Станой болесанъ ноге ѿ колена никако неможе да й макне єдна гневосъ велика на насъ паде тако васъ Станой любезно поздравляе й Настаси й Мена й Єлйсавета любй вй рѣкѣ сотимь шстаемь ваша нейскрена доброжелателнйца

Марта 22 у Ршаве
816.

Сарра Мйхайлова

[Споља:] An Herrn Wuk Stephanovitz
mit Briefen der H. Profess.
Jacob Gerschich
über Petervardein
in Carlovitz

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1511]•

4.

Пошенородни Господарь и брате Вꙋкꙋ
мнѣ високопочитаеми!

Долазимь с моимь с писменомь васъ посѣтити и желимь застати васъ у благополꙋчнимь здравию, и ктела самъ шдамно вама писати али брате веће незнамъ како ћꙋ се вами пожалитъ ѿ мое несреће сасъ швꙋ мою болестъ како самъ стигла у Рꙋшаве шдма сам се разболела и до данаске све єднако болесна самъ зато молимъ васъ брате да опростите; єрбо нисамъ могла писатъ сама да вами и шдавно пишемъ, за узрокъ що смо се усмено разговарали да провидимъ кодъ бега у Ади за васъ прилиꙋ я самъ брате настала й пробала на сваки начинъ да би коя прилика била за васъ и мои прителе питовала, али брате тꙋ кодъ овога бега, има него 2, 3 Грка те мꙋ врше посла и одамно се код нега налазе саде новъ кои ће на она врата отисти како се види треба више онимъ Грцима угаћати него бегꙋ а и ова бегъ види се да угаћа ужившене само за самъ себе не пропꙋща из рꙋке да се и дрꙋги кои похвали ѿ нѣга по моимъ извидѣню за шва узрокъ брате не показꙋе се прилика за васъ овде, ове дана отишаш е киръ Станко Фраикоръ сасъ неговꙋ Госпоꙋ одавде у Неготинъ и шни сꙋ добаръ родъ Яковꙋ оберкнезꙋ и я самъ ни молила да шни штворе разговоръ с' Яковомъ за васъ и за мои хатар да моле Якова ако коя прилична слꙋжба може бити тамо за васъ а шни да мене пишꙋ и до саде нисꙋ ми ништа ѿписали ако ми що пишꙋ а я ћꙋ вами писати, а Яковъ васъ добро познае, само ако хоће шнъ у данашне негово станѣ може сващо тамо урадитъ, щое вашъ узрокъ на противъ вами стаяо те нисте могли у Београдꙋ остати мисмо разꙋмели акое истина, да га е нестало шд овогъ света и гди сте саде и какво намереніе имате пакъ шпишїте и нами да знамо, и атрасирате гди сте да знамо где ћемо ви писати. и Станое васъ брацки поздравляе такоћеръ и Настаса, и Елисавета поздравляю васъ и лꙋбе рꙋкꙋ, сотимъ остаемъ вамъ доброжелателница

4. авгꙋста 816 у Оршаве.

Сарра Мїхайлова.

[У продужењу истог писма:]

Любезни пријателѣ мои брате Вѣче!

Ахъ како се растѣримо сваки на свакѣ странѣ а шсобито ми болни остадосмо безъ браћа и без пријатела молимо немоите Ѿ вашегъ срца бацитъ нашѣ лѣбовъ и братство баремъ толко кадъ єданъ дрѣгомѣ нисмо вредні хасніті а божија с воля па сваща може и зато доћи кадъ годъ време негде само нека е принамі наша любовъ и остаемъ вашъ искренни

Станое Марко[вић].

[Споља:] *Orsova.* Herrn Wuk Stephanovich
mit Briefen des Herrr Professor Jacob Gerschich
über *Petervardain* in Karlovitz
Sirmien

[С друге стране:] Чрезъ Аврама Петроніа которй васъ любезно поздравля во Оршавѣ 4. авг. 816.

[Орнг. у арх. С. К. Академије бр. 1512]

5.

Поштенородній й вйсоко ученій
Господаръ братъ Вѣче
й нашъ мйлостйвнейшій вйсокопочйтаємймъ!

Посећѣєм васъ с овймъ моймъ малемъ нйсмомъ и тако се богѣ молймъ йзъ глѣбине сердца мога да васъ застане у свакймъ благополѣчнемъ здравйю й ваши два дражајша нйсма к мене послатй єсамъ пріймйла й радосно прочйтала й молймъ немойте мй замерйтй що нйсамъ вамй често нйсала узроцй сѣ све протйвній бйлй що ме нйсѣ нйкада у мйрѣ шставйлй 6 месеца све по процесѣ бйла й увеше мй 5 хйлада гроша Ценча й матй негова й госпоћа Нйца сестра покойномѣ й за Неготйнѣ являмъ вамй ймаю учйтеля Сймй изъ Бешграда щоє бйш нйсаръ у маћйстратѣ у Пореч ѣ дрѣгога учйтеля герчкога шдавле шдведоше Йлйє Вѣчйћѣ сйна й попа Ђорће са свемъ дошао у Неготинѣ те седй и

неговога сйна Стоядйна запопйш й свакй є из Неготине дошаш швде на скелѣ алй попа Ђорђе нйє дошаш й я мѣ пйса й доста порѣчива да доће до скеле алй шнъ не доће я самь мйслйла да доће да се с немь усмено разговоримъ й да мѣ покажемъ за шно ваше пйсмо па кадъ нете доћй я нйсамь нй пйсмо послала защо ми є й нашъ Марко реко немой пратйй защо й шнъ саде седй у Неготйне а мй досаде смо швде у Решаве й све єднако мислимо на кою ст[р]анѣ да се шкренемо на пролећъ стоймо у надежде кажѣ й говоре да ће зайсто бйтй размйрйца алй я неверѣємь я мйсляймь да ћете вй й боле разѣметй незнамь єли сте разѣмелй Іовѣ[?] изъ Пореча теш га Милошъ посећй й пошто га не посече затвори га й зло га шглобй й ѣзме га са свимъ йз Пореча й га шставй у Пожареваць да седй молймъ ако мйсляйте й богъ шће да кад годъ идете у Неготйнѣ а вй пйшйте Яковѣ єдно писмо како вй найболе знате ако лй й немйслите башъ пйшйте мѣ текъ да вйдймо шта ћй вй Ѣйсатй а каза мй єданъ изъ Бешграда да стой Милошъ й пйше у Цариград да мѣ царь даде свѣ зимлю що є сѣлтанско и шнъ каже да ће зайсто Мйлошъ узети до Видина и Станой даде є мало боле помого се у йлйће и ваше поздравленйе єсамъ изъруѣчйла господаръ Фоте й шсталло прйятелйма и шни сѣ вамй зафалйлй й поздравйли молимь господаръ братъ Вѣче не йзъ полйтйке но простосердечно пйшй нй й явй нй за свашта немой пожалйтй трѣда й тако васъ поздравляє любезно й мйлостйвно Станой й Настаса и Мена и Єлисавета любй вй рѣкѣ й поздравйте мй госпоћо старѣ Темеличкѣ й госпожѣ Мацѣ ако се нисмо виделе алй по чѣвенѣ канда смо се й вйделе то лй дрезновенйе имамь.

Сотймь шстаемъ вамй свагда добро желећй

Сарра Мйхайлова.

817

анѣарйя 10 данъ у Решаве

[Спољa:] *Orsova.* Herrn Wuck Stephanovits

a *Wienne*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1513]

6.

Пощенородни Господаръ братъ Вукъ
мнѣ високо почитаеми!

Ваше честно писмо єсамъ примилах и разумелах и весма драго мие кад самъ разумелах дасте ѿ божие волє здрави и мирни и ѿ наше стране хвала богу находимо се живихъ до саде а за здравие како богъ хоће, врло сам ти шболєла брать Вукъ само єданъ богъ нека ми у помоћъ, а весма сам шслабела видимъ да ми пишете да дођемъ у Бечь тамо да се састанемо и ми да се проходимо на светъ; захвалюємо вами као брату коих насъ упутъете на добро и ми би билихъ ради али кадъ богъ ние ктео да имамо ту среће да можемо тако дални путъ на шпациръ чинити кад би я могла до тамо доћи я би рада била и за проче, а наивише за мое здравле дошла би тева би се могла помоћи ѿ каквога дохтора али кадъ немогу щоћу хоћу терпетъ, божия воля тако е ово писмо ваше ѿ Видина на насъ дошло: и єто вам га шилямо у овим писму нашим за проче щогодъ ново ако сте ради ѿ наше стране; ѿ наше Неготине све е мирно тако како що сам вами и дръги пута явлала, само г. Яковъ Лазаровичь, изгубио здравле и спокоиш се имаде 40 дана вечь и саде оберъ кнезь, ако можете га знати неки Станко Франкор що имаде женъ Ягликъ сестра са г. Великомъ Яковлевом матером, и Филипъ що имъ е учител био у Неготина и онъ е умро вечъ пошдамно: ѿ Якова и децъ саде учи протинъ синъ и шве дана разумелисмо да в био бедан и несрећан Карагешргие дошао зацело у Србию а защо е био дошао още незнамо и тако се явио перво Вучице и ту су по Сербиі били шниме неколико дана и после усогласно се Вучица с Милошем и тако су га на преваре убилих са сикиром чусмо да е самъ Вучица са своишмъ рукомъ диго сикиру и шцеко му перво десну руку и фтори путъ ударио га у главу и онъ пао и тако му шцеко главу са сикиром и шниме био єданъ странъ човек и нега пушком убилих, и главе су после шдисли у Београдъ везиру и шдрали и послали у Цариградъ и ту су и побилих школъ Колара и Милошъ е био у Крагуевцу док су то юнаство свершилих, и тако ти се брате то свершило ѿ наших браћа за беднога сиромаха що є чекао под неговъ старосъ да полечи а що чуемо као да су и Милутина Хаидук Велковога брата и нега посекли

алъ незнам башъ добро алъ теке чини ми се да ће бить и то. Имадосмо срећ̀ да живимо да гледамо с очима како наша браћа сама себе хоћ̀ єданъ дрѓога да сверш̀ и тако хоће наша нација остатъ черезъ тога по целом светѓ за посмехъ и безъ верни — и поздравлаемъ шпщи пријателима коихъ питаю за насъ — сотимъ остаем вамъ доброжелећи

817. у Рѓшави 4. авгѓст

Сара Михаилова

и молим немоите насъ заборавити пакъ насъ из писма посѣтите и щогодъ ѿ новога явите ни.

[Са стране:]

Брате Вѓкѓ васъ брацки поздраемъ

Станоі Марк[овић?]

[Споља:] *Orsova.* Herrn Wuck Stephanovitz
abzugeben bey Herrn Theod. Dem. Türka
in *Wien*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1514]

XVII

Ј. КОПИТАР

1.

Благородни, и високоучени Господин Копітар; мени високопочитаеми!

Ваше позиванѣ к рецензираню Славено-Сербскй кньйга (: под $\frac{20\text{ тим}}{9}$ числом текућега мѣсеца:) приміо сам с найвећим високопочитаніем. Я за найвећу чест и срећу признаем што е мене судбина сподобила познати се с таковим славним и великим людима, кои ревностьу к просвѣщенію, слави и к срећи, рода человѣческога дишу. Нити я знам како би Вама зато возблагодарити могао што сте Ви мене удостоили участником бити тога славнога, и сваку человѣческу похвалу превосходећега, Вашег предпріятія.

Я ћу се, с найвећом радостьу, трудити, даби по сили мога вѣдѣнія могао захтеваню Вашему, макар найманѣ, удовлетворити и себе достойним чести, кою Ви мени чините, показати; и ако у том найманѣ што успѣм, то ће онда моя срећа и радост бити совершена. В прочем Вашой, мени найдрагоцѣнніоій, любови и пріятельству препоручуюћи се, с найвећим високопочитаніем пребивам.

У Віени $\frac{28\text{ га}}{17\text{ г}}$ ферву. 814.

Вашега благородія покорнѣйши слуга
Вук Стефановић.

[Озади Копитаровом руком:] Vuk 17. febr. 1814.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1515].

2.

Благородни и високоучени Господин Копитар, мени найльубезнии и високопочитаеми!

Я би Вама одавно што писао, али сам очекивао да Вам пошльем какву рецензию, или Грамматику Сербску; но противни случай томе э обадвоме досад препятствовао; эрбо іошт путуюћи из Беча забольле су ме очи, пак ме іошт ниэсу пребольеле; а очи кад боле тешко э писати. Но при свему томе я о Грамматици Сербской дан и ноћ мислим; и много сам коешта ново изнашао и назначио, само, ако Бог дà, док ме мало преболе очи, да препишем уред начисто пак ћу Вам онда послати; о томе цэло будите увэрени, само Ви гледайте ту дасе може одмà печатати како Вам пошльем. Начинио сам рецен: на усамльенога юношу, и то Вам до неколико дана мислим послати, само док препишем.

Та моя пэснарица, како сам разумэо, іошт се ниэ почела печатати; зато я Вас покорно молим, прво: Да настоите да се већ эданнут почне, а друго: Да э Ви коригирате по овоме правописаньу кое вам я овди накратко назначуэм:

1во Гди год стои *ъ* онди да метнете *ћ* н: п: *доћи, браћа, цвэћe* ане *дотъи, братъа, цвэтъе,* и пр.

2го После писменà *н.* и *л.* нигди да не буде *я, ѣ, ю* него на мэсто *я* нека буде *ьа,* мэсто *ѣ ье,* а мэсто *ю* ьу н. пр. Народ*ньа,* льубов, *ньему*; а не Народ*ня, любов, нѣму* и т. д. што э год томе подобно. А в' прочем код други писмена гди стои *ѣ*, онди метните э н. пр. *вэра, дэвойка, иэсна;* а не *вѣра, вѣра, дѣвойка, иѣсна:* даклем писмо *ѣ* нигди да небуде? Баш нигде; ербо в сувише. А писмена *я* и *ю* нека остану као и досад н. пр. *явор, юг,* и пр. гди се год ньиов прави глас чуэ.

3ће Писмо *і* да не буде нигди, него свуда *и* мэсто ньега н. пр. *Марии,* у *Сербии, вино, Сербия, лиеп, свиет, сниег, лиек;* а не *Марiи,* у *Сербіи, віно, Сербія, лiеп, свiет, снiег, лiек;* и тако свуд; осим гди се *і* слива са писменом *о* н. пр. іошт, іой.

4то Прилагателна имена у родителном надежу множественога числа нигди да не буду на *их* него на *ùй* н. пр. *Славнùй Сербскùй Царева;* а не *Славних Сербских* и пр.

5^то Уравнения прилагателнй именà нигди да не буду по Славенски, а особито трећи степен, као што има тамо у предисловию *„у благополучнѣйшему состоянию смертних“* а ви поправите нека буде: *У найсрећниему состоянию смертнй.*

6^то *ћею,* или *ћеду* нигди да не буде ни код каква глагола (: у трећем лицу множественога числа садашньега, или Будућега времена:) кои то нема у првом лицу один: ч: садашње: врем: као н. пр. имам, или имадем; знам или знадем. н. пр. *они ћѐ доћи;* а не *они ћею, или они ћеду, доћи; они могў то учинити;* а не, *они можеду то учинити* и пр.

Одном риечи я Вас молим да гледате нека буде чисто Сербски; и по овом правописаньу, као што Вам я ово писмо. и ове неколике пэсне, пишем; кое пэсне молим наставите тамо на женске пэсне; эрбо се мени допадаю, а несумньам да ћѐ се (: а не: да *ћею* се:) и Вама допасти. Ако ли се буде пэснарица већ почела печатати; а Ви подайте опет све нека се препечата по овом правописаньу, и подайте некасе пет Ексемплара на лиепу вилленпапиру напечата. А титл', или Надпис, пэснарици метну ће те, као што Вам я овди на приложеним пэснама назначуэм.

Я сам увэрен да ће те Ви ово све, што сам Вам писао, добро разумэти, и надам се даћете драговољно то учинити како год и я сáм да сам тамо; а што се тиче трошка за печатанье и за вилленпапир то, ако неће Г: Живковић платити, я ћу Вам сигурно послати, само ми явите колико ће требати; али мислим да ће и Г. Живковић платити; а я ћу ньему ласно вратити.

Шальем Вам эдну фигуру да видите каква э, а мени се допада, особито дэвойка; а iошт ће се поправити, то э само проба; Него Вас молим: назначите у пэснарици (: гди Вп прилично надьете:) да овай образ, или фигура, представльа Сербиянску дэвойку код ованца, у одэлу каково сада Сербске дэвойке по Ресави, и свуд с' ону страну Мораве до Тимока носе.

Я ћу овди писати Грамматику Сербску и очекиваћу Пэснарицу до 15^га юния по нашем календару; ако ми докле недодье, а я ћу Вам послати фигуре, пак што Вам драго; а я идем у Срем да тражим iошт пэсана; али би ми врло било мило да видим шта ће од тй бити. — В прочем я Вас лю-

безно поздравльаюћи, и препоручуюћи се Вашем Приятельству кое э мени милие него и што на овоме свиету остаем

У Будиму $\frac{6}{18}$га маия 814.

Ваш искренни високопочитатель и слуга
Вук Стефановић.

(п: п:) Ако ме удостоите писма Вашега; а ви атресирайте на Г. Јосифа Тири Гвоздьарског трговца у Будим, као што и Г. Живковић чини. И поздравите ми Г-дина Живковића и мою сестру Савку; и кажите Г: Живковићу да сам ючер ньегово писмо примио; и я ћу ньему што писати кад ми пошльете пэснарицу, а макар и код Штрауса печатана, само нека буде скоро.

[При дну туђом, јамачно Живковићевом, руком: Verzeihen Sie dass ich ihn schmirig gemacht ich habe geglaubt dass Sie ihn nicht brauchen.
Ж.

[писмо је пшарано цифрема].

[Са стране Копитаровом руком.] Vuk 6. May 1814.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1516]

3.

Wien 27. May 1814.

Freund!

Ihr Brief hat mir ungemeines Vergnügen gemacht. Von der Pjesnarica, auf die sich alles freut, waren vom ersten Bogen bereits einige Exemplare abgedruckt: Herr Ж. hat alles gleich eingestellt, und — Ihre letzte Ortographie soll nun von den beiden Correctoren beobachtet werden. Soviel über das dringendste Ihres Briefes. Noch das: Herr Ж. hat auf Davidovic's Anrechen 2000 Abdrücke bestellt (was 80 Gulden mehr Kosten werde). Die Krainer schreiben mir: Es gehört die *Beharlichkeit eines Vuk* dazu, um aus der schlechten und fehlervollen Orthographie

des Kacsich den serbischen Text herzustellen (ich habe Ihnen erzählt, dass Sie den Kacsich gelesen haben): möchte *er* doch den ganzen Kacsich in *serbische Lettern* übersetzen; so wird er auch *uns* (Notabene, uns, den Шокци) lesbar und erst recht geniesbar werden. Diess sollten Sie wirklich thun, theurer Freund, und so das *ganze* Verdienst, die schönen Lieder Ihrer Landsleute der allmähligen *Vergesenheit*, oder nur der *Verstümmelung* im Munde so vieler Sänger, entrissen zu haben, sich zueignen. Ich meine, Sie möchten zu Ihrer jetzigen *mala* pjesnarica etwa im einem 2-ten Bande die Sammlung des Kacsich mit Ihrer Orthographie, und dann in einem *dritten* die Lieder geben, die Sie indessen gehört, und der *Aufnahmen würdig gefunden werden haben* (den Ihr *richtiges* Urtheil und *poetisches* Gefühl ist nicht das kleinste Ihrer Verdienste). Also darüber denken Sie nach, und — führen es aus. *Kein Volk wird dann so schöne Volkslieder* aufzuweisen haben, als das Serbishe. Mich haben bereits *zwei deutsche Dichter*, denen ich davon erzählt habe, gebeten, Ihre Pjesnarica ihnen wörtlich zu übersetzen: sie wollen sie dann *metrisch* machen, und auch in Deutschland das verdiente Aufsehen damit macheu.

Die versprochene Recension erwarte ich also mit Ungeduld.

Die Figur zur Pjesnariza ist freilich, nach dem Urtheile *sachverständiger* Kenner und Leute vom Handverk, schwach gearbeitet; aber da es sich hier eigentlich um *serbisches Kostüm* handelt, so mag sie angehen (wiewohl di Ziegen wie Rehe, der Hund wie ein Fuchs, die djevojka *zu alt*, der momcse geistlos aussieht): nur möchte ich statt der Unterschrift Сербска мома etc lieber sagen: *Serbische Hirten aus der Ressawa.* Hieher schickt sich's am besten.

Arbeiten Sie fleissig an der Grammatik. Sie, der Ајди óре des M., werden die *alten Gelehrten* alle beschämen! Der Merkajlo ist in Agram, wie ich höre. Wenn Sie *zu bescheiden* sind, so können Sie ja allenfalls Ihre Grammatik der Dursicht dieses Freundes vor dem Drucke unterwerfen, wiewohl Sie es nach meiner Meinung nicht nöthig haben. Er soll Hofmeister bei einem Kaufmann seyn.

Freund! wenn ich bedenke, was Sie Ihren Landsleuten sein könnten und werden, so kann ich nicht umhin, zu bedauren dass Sie selbst das *schöne Leben* nur auf Krücken geniessen sollen. Deswegen wünschte ich Sie in Wien zu heilen. Doch ich darf Ihnen nicht noch in der Ferne mit meiner gutmüthigen Zu-

dringlichkeit lästig fallen. Ich glaube immer, Sie haben Wien verlassen, um von mir nicht gequält zu werden, weil der *geschickte*, aber *jugendlich unbesonnene* Doctor Sie mit einem Worte erschreckt hat, das Sie eben deswegen nicht hätte erschrecken sollen, weil er es *vor Ihnen* zu sagen erlaubte. Hätte er wirklich so etwas gedacht, so hätte er Sie wohl damit verschont. Doch, ich habe Sie verloren, und Gott weiss, wann ich Sie wiedersehe! — Zu Ж. komme ich fast gar nicht, seit Sie nicht mehr dort sind. Doch muste ich neulich bei ihm speisen, wahrscheinlich, um sich für das essen zu rächen, was ich bei Ihrem Abschiede gab. Nachher gingen wir in den Prater. O wären Sie hier! Strauss bekommt nun auch serbische Lettern (wovon ich aber noch nicht sprechen möchte, bis sie nicht fertig sind): was könnten wir nicht alles für die Serbier ausdenken! Ich trüge Ihnen den Stoff zusammen, und Sie verarbeiteten ihn! Aber so sollte es nicht werden! Indessen, wo Sie immer seyn mögen, können und werden Sie viel für Ihre *schöne* Sprache thun!

Wen Sie mir schreiben machen Sie es doch, wie ich mit Ihnen; keit Wohlgeboren und Hochgeehrter, sondern ganz einfach Freund!, und auf der Adresse ebenso einfach an Herrn (nichts anderes) *Kopitar k. k. Hofbibliotheksscriptor in Wien.* Die Deutschen sind *endlich* auch so gescheudt geworden, dass sie die französische Einfachkeit auf Addresse lieben.

Ein Exemplar unserer Anzeige der Serbischen Zeitung müssen Sie doch auch haben. Ich habe den ganzen Unmuth der Redactoren auf mich allein geladen. Aber doch werden Sie auch bemerken, dass sie sich in Rücksicht des Serbischen Ausdrucks bessern bis auf њею etc. Wir wollen hoffen, das sie schon noch besser werden werden.

Ihr ergebenster

Kopitar.

PS. Die drey Lieder sind recht schön! Sammeln Sie nur fort! Nach Ж!s Rechnung wird die пэснарица bis Ende Ihres May. mit seinem Telemach, fertig.

[Орнг. у арх. С. К. Академије бр. 1517]

4.

У Будиму 20-га маия (1-га юниь) 1814.

Мили и предраги мой приятельу!

Писмо ваше примио сам, и прочитао с радости какову до данас сердце моэ никад чувствовало ниэ! Пэснарица да се печата то ми э врло мило, и я сам увэрен даћете ви и Г. Ж. ньу лиепо уредити; а фигура истина да би могла льепша бити, и подпис био би приличнии као што ви кажете, али већ што бй бй: за сад остаде овако, а кад я амо доле накупим друге пэсне, и станемо друго изданье печатати онда ћу я послати вама, или ћу я сам дониети, пак ћемо правити како ви найболье знате. Качића я би, само на захтеванье эднога краньца, драговольно и с радости потрудиосе по могућству моме на Сербски преписати; али є оно голема кньига пак э тешко за печатанье платити, а друго може бити да неће ћети ни ко куповати, эрбо су оно льуди читали шокачки, и ни э ништа ново; али при свему томе ако ви велите я ћу се потрудити на зиму драговольно, пак макар обявленье на предчисленье дао. Рецензию на Сербске повине што сте ми послали то ми э врло мило; и я вама ево сад такову шальем на усамленога юношу, кою сам я по чистоме говореньу простога народа написао, а ви кад успреводите на нэмачки намэстите како знате; само я би рекао да неоставите гди э на мэсто ѣ; єрбо се рецензия за цэли народ прави пак може бити коме противно, (а ни онако ни э свама мило), а особито кад iошт правила томе ни эсу изишла. Али што се тиче ћею и ћеду зато обадвоэ метните у мой одговор, онако остро, као што сам я у рецен. назначио, эрбо то ни эдно нетреба, као што ни у Соларића нигди нема а мислим да нема ни у новоме Плутарху; эрбо га я ниэсам скоро читао, но баш ако би и било, оно опет невалья, нити ће и эдан прáви Сербльин, кои эзик свога рода познаэ метнути. Я Писменицу пишем, и не могу вам засад више ни эдне рец. писати док не буде готова Писменица. Што ми пишете да я Писменицу сприобштим Мркаилу я би то радо учинио, али э он далеко, а я овде имам другога Мркаила (онога Луку Милованова Георгиевића што га Мркаило у Салу дебелога эра спомиње) с коим я овде заэдно живим и свакн се дан разговарам; и он сад пре-

шћу) Поезию Сербску, за кою сам я вама казивао, пак кад буде готова онда ћемо послати ту вама да се печата, коэ сам увэрен да ће се вама допасти. Него я би вас особито молио: кад би ви могли, реченоме Приятельу нашем, ту код *Штрауса*, или макар код кога другог Штампара, наћи службу да буде Коректор; он, осим нашега Сербског эзика (у коэму већ ако би му Мркаило био раван) зна Латински, Ньемачки и Мачжарски, эрбо э овде у Пешти савршио права, него э човек спрома и нечуэ добро; зато ви би велико добро учинили кад би му то наћи могли, и онда би ви ту имали эднога Сербльина кои Сербски эзик добро зна.

Што ми пишете да сам я (уплашивши се од онога младога доктора) из Беча утекао да ме ви у Болницу нетерате, то немойте мислити: мене су са свим други узроци одатле кренули, коэ би я вама устмено могао казати. — А по вашему доброжелателноме совэту што я ни э сам у Болницу отишао то э сльедуюћи узрок: Што сам истинно увэрен да никакво льудско могућство ни знање мене излечити неможе, већ ако да би дошао Христос са оним ньеговим могућством коэ му се у Евангелию приписуэ. Али што се тиче нашега растанка то э заиста сердцу моме, преко сваке мэре чувствително; но опет немойте ви сасвим губити надежду да ћу я више икад у Беч доћи, и да ћемо се ми іошт устмено разговарати: я ћу (од 15-га Юниа нашег) одавде поћи преко Темишвара, Панчева и Земуна у Карловце Сремске; донде ћу путем тражити пэсана Сербски и другй коэкакй ствари Народньй, коэ мени требаю, а онде ћу у Карловцима, као на Сербскоме Парнасу, да зимуэм; да видим и да чуэм шта онде ученй Сербльи раде и говоре, а медьу тим ћу и я што год радити, и Качића тражити — а на пролеће, ако жив будем, може бити да ћу к вама у Беч доћи. А кад би цэло знао да би могао ту у Дорнбаху од Сербске Литературе живити, я би се заиста амо долье зимус оженио, пак би на пролеће дошао ту на виек да живим. О! ко би онда срећнии био од мене? У дружству с таквим приятельем живити! Али ме плаши Макензовић говорећи у малом Буквару за велику дэцу: од Сербске Литературе живити значи колико од капуцина чорбу сркати. Али я ћу опет доћи да видим, не Беч, не Пратер, ни Шенбрун, него Вас.

Како ли би било да ову рецензию на усамльенога юношу преведу, после из Литератур Цайтунга, наши новиноучредници

у Сербске Новине; да и Сербьли читаю и виде? В прочем вас найльубезние поздравльаюћи остаэм.

Ваш искрени високопочитатель
Вук Стефановић.

[Новыя Писама Добровскаго, Копитара и др. стр. 1]

5.

У Будиму $\frac{17\text{га}}{29}$ Юния 1814.

Мили и драги мой Пријателъу!

Я сам Вама по одавно послао рецензию на усамленога юношу кое мислим да сте примили. Сад Вам явльам даэ писменица већ скоро готова, и я би рад доћи у Беч да э печатам и с Вама коригирам; зато Вас покорно молим да ми явите эли Штраус начинио писмена Сербска; или ако ниэ, може ли се код Шнирера печатати; ако ли ни э Шраус начинио писмена, и акосе код Шнирера не може печатати то э болье да я тамо и недолазим и дасе петрошим. Писменица неће бити врло голема: од 5 до 7 печатани табака. Даклем акосе то може у Бечу печатати за эдан мэсец дана, или макар за 6 недельа то ћу я заиста тамо поћи како од Вас писмо примим. Од мале пэснарице ни трага ни гласа — валья да се іош ниэ напечатала. — В прочем Вас найльубезние поздравляюћи, и одговора чекаюћи остаем

Ваш
искрени пријатель
Вук Стефановић.

[Спољa:] v. Ofen. An Herrn Kopitar k. k. Hofbibliothec-Scriptor in Wienn.

[Напомена Копитарова:] Vuk. 17. Juni 1814.

[Ориг. у Арх. С. К. Академије бр. 1518]

6

Wien den 6-ten July 1814.

Freund!

Ihren neulichen Brief und Recension habe ich erhalten, und danke Ihnen herzlich für beides. Bisher war es mir wegen unglaublich gehäuften Geschäften nicht möglich, meinen Lieblingsstudien und folglich auch Ihnen, geschätzter edler Freund! wie ich wünschte, mich zu widmen. Nun muss ich gar eine gelehrte Reise nach Deutschland u. s. w. machen, die mich wohl 6 Wochen von hier entfernt halten wird; wärend Sie diese Zeilen lesen, werde ich schon auf Österreichs Grenze seyn. Sonst ist die Reise mir werth und nützlich, aber — nun sollen Sie in Wien seyn, und ich nicht!

Um den Telemach zu befördern hat Herr Kivkoviz die pjesnarica aufschieben lassen. Recht sehr zu wünschen wäre es wohl, das *Sie selbst Ihr schönes Werk corrigiren kämen!* Schnürer hat nun auch *kleinere* Schrift. Strauss ist noch nicht fertig. mit seinen Lettern, aber angefangen hat er sie, und wird bis in den Herbst wohl damit fertig. Dann sind wir gut daran. *Dann* wird es auch *leicht* seyn, Ihrem Freunde hier gutes Brot zu verschaffen. Sie wissen ja, dass gute Sachen Zeit haben wollen. Also vor der Hand wäre ich der Meinung, das Sie vor allem selbst herkommen, um die pjesnarica zu korrigiren; es ist *schlechterdings nöthig,* dass Sie diess selbst besorgen, weil sich Ihre Freunde *aus Mangel an Aufmerksamkeit* oder weil sie die Orthographie als *Nebensache* ansehen, nicht die gehörige Mühe damit geben würden. Bis die pjesnarica fertig ist, bin ich dann hoffentlich wieder da, und dann besprechen wir uns, wie wir Ihren Freind, *oder Sie selbst* hierauf immer festhalten können, sey es als Korrector, oder als — *Davidovitsch's* Mitarbeiter; denn da Fruschitsch die Medicin fortsetzt, und also nicht lange Mitarbeiter bleiben wird. so wird Davidovitsch wohl sich einen andern Mitarbeiter suchen — und da wünschte ich, dass es ein *guter Kopf* wäre. der der Zeitung Schwung zu geben wüsste durch *Inhalt* und durch *Sprache.*

Leider müssen auch unsere Recensionen meine Rückkunft abwarten.

Ihr wahrer Frund

Kopitar.

[С поља:] v. Wien
Herrn Vuk Stefanovits
mit Briefen Hr. Jos. Tiri Eisenhändler
in Ofen.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1519]

7

У Виенни 4-га Новембра 814.

Мили моі и предраги Приіателъу!

Ваше писмо, коіе сте ми при полазку из Беча у Будим послали, стигло ме́ овде у Бечу. Једина радост и не стрпіелива желъа моіа била ie Вас овде застати, и с Вама за ово време пребити; но кад сé тако догодило шта ћу де? Радовао сам се, видећи из писма Вашега да ћете до 6 недељa доћи, да ћу Вас овде дочекати; али ево већ три миесеца, а Вама обстоіателства недопуштаіу доћи; и іа морам одлазити у Карловце Сремске на зимовник и невидившисе с Вама, коіе ми ie заиста неисказано жао!

Ја сам овде напечатао и *Пiеснарицу* и *Писменицу*, и са Писменицом навукао сам на себе критику свиіу учени Сербалья; а особито оні Списателья, коіи су ради да Сербље претворе у старе Славене — —. Но шта му драго. Сербска пословица каже: *коіи зна болъе, широко ie полъе.* Ја колико сам за сад могао, толико сам помогао; а други, коіи зна болье, нек поправи погріешке моіе Писменице, пак ће онда одма ньегова бити болья. Ако ово діело моіе, макар наіманьу, пользу Сербском Кньижеству принесе; то Вама перва благодарност припадлежи, іербо сте Ви перва причина к овоме били; ако ли баш никакве ползе не принесе, а оно остаіе желья и волья похвална. —

Био сам донио са собом таі *опит наставленья к Сербскоі Слнчноречности*, друга и приіателья мога Луке Милованова, и мислио сам да га напечатам овде; али ни есам могао: једно што ми ie већ нестало новаца; а друго што Шнирер споро печата; а треће што ниіе имао ко да цензурира. Мени се чини да ту ништа неіма, што би се морало изоставити, а Ви ћете

видити ту шта іе Соршић избрисао, него по своі прилици то он ниіе могао разуміети. Зато іа ово препоручуіем Вама, и молим Вас да гледате на коіи год начин да се на печата, макар код Штрауса; пак іа ако одкуд добиіем новаца плати ћу; или ћу тражити каковог ревнительа да плати.

Од Піеснарица и од Писменица іа сам оставио код Давидовића и Фрушића по 100, те ћете узети ако Вам коіа устреба; іа би Вас молио да пошльете по іедну Господину Добровскоме ако улучите прилику. Кад чуіем да сте овде дошли, онда ћу Вам опет писати драговольно, и на ново ћемо почети разговор. — А за сад препоручуіућисе Вашем приіательству одлазим

Ваш искрени приіатель

Вук Стефановић.

[У дну прве стране писма:) Господину Копитару.

[Напомена Копитарева:] Vuk 4. Nov. 1814.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1520]

8

Милый и предрагій Пріятелю!

Я сам прошавше есени и Віенни, печатаюћи Пѣснарицу и Писменицу, и изгледаюћи Вас, провео готово четири мѣсеца; за време то видіо сам Аустріискога и Росіискога Цара и Праизскога Краля; и различне увеселителне преправе, кое су ради ньи чинѣне; видіо сам и зеленећисе Пратер и Шенбрун; но све є то мени мало было невидећи Вас онде, и неразговараюћисе с Вама. Кад сам морао поћи одтале оставіо сам Вама код Шнирера (: у едном пакету:) едно писмо, четири кньиге, и едну Поезію Сербску у рукопису; и надамсе да вам є то предао Шнирер. Одавде сам писао и Фрушићу и Живковићу да ми яве, есте ли дошли у Віенну, но то ни сам пре могао разумѣти, до сад од Живковића, кои є прекоюче овуда прошао, и на мое пытанѣ: *Ели дошао Копитар?* одговорио ми: *„Ест, и поздравіо те да идеш у Віенну“*. Кад сам

то чуо учинило ми се, као да Вас гледим; и заиста знайте да ћу Вам доћи ако жив будем.

Я сам ову зиму провео само Пѣсне Сербске тражећи, и толико сам их до сад сакупіо, да ни сáм ни сам знао, да Сербльи оволико народных пѣсана имаю! Познао сам се са Мушицким, и тако сам се с ньим познао, ко и с Вама; и обрекао ми є све пѣсне, кое є он до сад скупіо, дати. Овуда сви ученіи Сербльи, кои любе свой род и езык, пытали су ме за Вас, и готово ми завиде што Вас я лично познаем, а они само по имену и по ревности Вашой к Сербскоме кньижеству; кад сам Мушицкоме казао да сте наручили код Штрауса Сербска писмена, умало што ни є почео играти од радости; и казао є да ће Вам писати, а може быти да вам є већ и писао; и я ово дана одлазим к нѣму опет и казат' ћу му да сте дошли. За Писменицу само ми є едан (: те іошт найвећій :) казао да ми намѣреніе ни є добро; али другіи сви намѣреніе одобраваю и похвалюю, само Орѳографію опровергаваю, и то из едног узрока: *дасе од Церковных кньига неудаляваму далеко.* И око тога ћемо іошт мало да полудуемо, као дѣца. —

Я ћу овуда іошт да изтражуем Сербске пѣсне, пак ћу на лѣто доћи, к Вама да их печатамо; но ако узимам новаца тако ћу доћи, ако ли небуде новаца, а я ћу све пѣсне начисто преписати пак ћу их Вама послати те их Вы печатайте, а я ћу зажмурити пак кудгод у свѣт натћнути; и онда ћу се опростити и са срећом и са кньижеством Сербским. — Поздравите ми Доктора Белецког, ако га гдѣ видите. Ако ми што узпишете, а ви атресирайте овде у Карловце на мое име и презиме, а мене на пошти овде познаю. В прочем препоручуюћисе пріятельству Вашему остаем

У Карловцима 20 га Марта
$\overline{815}$

Ваш искренный пріятель
Вук Стефановић.

[Напомена Копитарева:] Vuk 20 Märtz 1815.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр, 1521]

9.

Wien 21 März 1815.

Lieber Freund!

Ich muss es Ihnen wohl selber schreiben, dass ich wieder baheim bin. Meine Adresse wissen Sie. Mich verlangt nach Ihren Briefen. Sie sammeln doch fort an Ihrer Пѣснарица? Lassen Sie sich immerhin von ungeweihten Menchen benaserumpfen; Sie sind doch sovohl mit der pjesnarica, als mit der pismenica auf dem einzig wahren Wege, und müssen am Ende, wie die Wahrheit, Recht behalten. Ich werde beide Werke nächstens anzeigen. Aber kaum habe ich 50 pjesnarice, und *gar keine* pismenica hier gefunden, so dass ich für Linde nach Warschau das Exemplar von Davidovics entliehen habe, auf die Gefahr das von Ihnen mir mit Ihrer Unterschrift gewidmete dafür vergeben zu müssen, wenn Sie mir kein anderes verschaffen. Wo möglich bitte ich wenigstens um 12 Exemplare (auch 24 waren mir lieb, auch 30, wenn man sie noch haben kann), damit ich Dobrovski ünd andern Freunden auch mittheilen kann. Dobrovski hat mir nach Paris geschrieben, dass er Ihre pjesnarica mit seinen Schülern lese; von der Crammatik weiss er nur dass sie angekündigt sey. Sie stehen schon in der Fortsetzung seiner Slowanka, die ich Ihnen schicken möchte, wenn ich nur wüsste wie und durch wen. Soll ich Sie nicht sobald wieder sehen? Ein Freiburger Buchhändler ist hier; von dem ich mir für Grichisch und Serbisch viel verspreche. Herr Kivkovics hat uns nun auch verlassen. Grüssen Sie ihn und seine Gemahlin von meiner Seite auf's herzlichste. Indessen hat sich die Weltansicht wieder getrübt.

In London hab' ich nach John Livie gefragt, bei dem es unserem Dosithej so gut ging: aber alles ist ausgestorben. Traurig! In Oxford hab' ich wieder an Ihn unb an unsere und euere Klöster gedacht. Davon mehr mündlich.

Sagen Sie mir doch den Preis der 50 pjesnarice, und der gewünschten 22—30 pismenice, und an wen ich das Geld erlegen soll.

Ein Däne und 2 Deutsche haben mich um wörtliche Übersetzung Ihrer pjesne gebeten, um sie dann ins Metrum zu bringen. Freund! sammeln Sie brav fort, undgewissenhaft *nur* Volkslieder. Eben sehe ich, dass Качић nicht gesammelt, sondern sie alles

selbst gemacht hat, und zwar im Serbischen Metro, aber dazu noch gereimt. Was sagen Sie dazu? Von Kraljevics Marko suchen Sie doch alle auf. Auch zur pismenica (die ich noch nicht ganz durchlesen konnte, sammeln Sie für die 2-te, 3-te u. s. w. Auflage; sie soll ihrer noch 20 erleben, die auch nach unserem Tode Vuk's pismenice heissen sollen. Muschicki kann ich nicht vergessen, was hab ich doch gethan, dass er mich so plantirt? das ist mir noch nie geschehen, und schmerzt mich. Leben Sie recht wohl, und lassen was von sich hören.

Kopitar.

[С поља:] v. Wien.
Herrn Vuk Stefanovics Wgl.
p. Petervardein in Carlovitz.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1522]

10

Милый пріятелю!

Я сам Вама предье неколико дана писао, но сад пріимивши Ваше, мени скупоцѣнно, писмо од 21га марта, немогу т'рпити да Вам сад опет непишем, и на Ваше писмо не одговорим:

Я пѣсне народне изтражуем и скуплям еднако, и већ сам их, као што сам Вам писао, великѣ и невѣроятный брой скупіо; и знам да ће Вама све по вольи бити, а особито о Марку Кралѣвићу, о Милошу Обилићу, о Новаку и о Радивою, и о осталим старим юнацима Сербским. Женскіх такодьер има различнога рода н. п. Любавних, сватовских, жетелачких, кральичких, дружественых и пр. и то су све онакове, кое є простота и невиност безхудожно, по природи и по осѣћаню спѣвовала. За Качића имате право: он ніе оне пѣсне скупляо по народу, него є само матерію узео из народа, пак є сам саставляо по вкусу и по начину народном; но он є свое пѣсне у хальину народну тако обукао, да их народ простый не може разликовати од своих пѣсана; али мы можемо их ласно разликовати и познати. Я и о Писмениці мислим такодьер, и билѣжіо сам неке мале примѣтбе, а и од

наученних Сербаля некій су ме понудьавали да се опет на ню наканим; но то ћу я тежко предузети, већ ако ту код Вас у Віенни; ербо да ніе Вас било ни ту Писменицу (: ни Пѣснарицу :) никад не бы свѣт од мене видіо. За орѳографію и сам мé Мушицкій карао, и шалећи се рекао ми є, *да сам я еретік у Сербскй філологіи.* Но я кажем Вама и свакоме: да є перва Писменица Сербскога ѳзика баш онака морала быти; нека се зна какову бы орѳографію морао имати Сербскій ѳзык; а люди ако воле неправилно и замршено, него правилно и ясно; на част им. А люди ће разумны и у томе дѣлу вѣшты и после нас о томе судити; и наћи ће, да: како год што є Сербскій езык различан од Славенскога, тако и орѳографіа нѣгова **мора** быти различна. Но ми ћемо се о томе устменно разговарати, ако Бог да те се састанемо. Жао ми є што ни сте ту застали Писменица моих; него я сам данас писао у Пешту Г. Јоанновићу да пошлѣ 30. на Давідовића а он Вама да их преда; а цѣна є, како Писменицама тако и Нѣснарицама 1 f. Али новце немойте ми за сад слати ни по коме него код Вас нека стое, док видим куда ћу се и я окренути. А продуженѣ Слованке ако ми узможете послати по неким Сербіянцима кои се ту налазе; само да запитате Фрушића он ће Вам их показати; пак ако кои скоро подье а Вы му предайте те ће они мени донети Славанку, *али новце недайте.* — Мушицкоме Вы опростите; не само он, него *Волный Діректор Карловачке Гимназије, Гершић Сремскій, Директор и Професор Живковић*, ови сви Вас любе и высокопочитую, и волили бы Вас видити него Бог зна шта. Гершић мé є кривіо, што ни сам Ваше портре донео из Беча. Я ћу до три дана ићи к Мушицкоме (: ербо мé звао :) да се поразговарамо кое о чему; а ондале ћу отићи и у Митровицу и поздравићт' ћу Вам Живковића и вашу сваст (: Schwagerin :) В прочем будите здрави, и задржите ме свагда у пріятельству Вашем.

У Новм Саду $\frac{18\text{га}}{30}$ марта $\overline{815}$

Вук Стефановић.

[Напомена Копитарева:] Vuk 30. März 1815.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1523]

11.

У Карловцима $\frac{8}{20}$ априла 815

Мили и драги моі пріятельу!

Ваше писмо (од 11га априла) примио сам с неисказаном радости; іа заиста незнам дали іе іошт ко год на овоме свіету срећан у пріательству, као іа с Вама? Ја већ нестерпіеливо чекам онаі дан, кад ћу к Вама доћи, и с Вама се загрлити и пољубити; но то не може бити предье августа міесеца. Дотле ћу изтраживати народне піесне (: чега ради морам и преко Баната у Оршаву ићи; іербо ми іе оданде іедна Господьа писала, да ми іе скупила преко 20 піесана:) и саставльат' ћу материу іошт коіе-зашто пак кад додьем ту онда ћемо радити. Новаца ћу мислим имати толико да могу ту іедну зиму провести; а медьу тим да ако одкуда іошт толико добиіем. Него се боіим да Ви не отидете из Беча; іербо ми Живковић каже да ћете Ви са свим да оставите Беч! Ја сам піесана народних скупио доста; (већ имам женских преко 200, а юначких о самом Крльевићу Марку имам више од 20; и іошт ћу их више добити). Но кад би ми све Сербске народне піесне скупили и без избора печатали, іа Вас увіеравам да би била кньига готово колико ціела Библиа.

Volkssagen, іа управо и незнам шта іе то; него ако су то оне приповіедке, коіе народ прости приповіеда; такових у Серба има као и піесана. Ја сам, колико их у глави имам, могао би іедну кньижицу напечатати, као што іе мала піеснарица. Има их врло ліепих и удивителних, него су по већоі части срамотне. Ја ћу их донети Вама (коіе у глави, коіе написаних) неколико за приміер; пак ако Вам се допадну ласно ћемо их и више добити. Пословице тежко се купе, іербо то мора човек да чека док когод рекне. А превод библие на Сербски, то би славно и преполезно било; али то друге льуде чека а не мене; іербо ту треба неколико льуди коі различне іезике знаю. Ошит Миловановићев гледайте Ви само те цензурирайте, пак ћемо га печатати, док іа додьем тамо. И онда ћемо гледати да доведемо и ньега ту код тога Фраібургера; ако не буде умрео у Будиму, іербо ни іе ми одавно ништа писао.

Ово дана био сам код Мушицкога, и са великим задовольством читали смо рецензиу на Слованку. Што Вам Мушицки ништа не пише, то ће бити ова два узрока: лѣност ньегова, а друго различни послови. Он Вас доиста люби и по достоинству уважава и почитуіе, него мора бити лѣн на писаньу; кад сам іа зимус у Фебруару био код ньега, іошт онда іе казао да ће Вам одмах писати; пак валья да се ульенио и пренебрегао; Сад кад сам отишао к ньему казао іе да ће Вам по п'рвоі пошти писати, но іа сам онда сіедно 10 дана, а он тек іедва каже да іе почео. Из тога іа судим да мора бити полѣн на писаньу.

Ево ме сад код моіе Писменице, и код Сербскога Правописаньа; Мене ни іе нитко уплашио, или увіерио да онако невалья; іа оне, коіи лупаіу као путо о лотру, инеслушам а разумнога и слободно мислећега сваког могу увіерити, да баш онако мора бити; али сé льудма жао удалити од Типика! — — Неки то чуваіу за своі добитак; неки се плаше, како год діеца мала кад почну полазити; а неки пак лупаіу по ріечма других. Но они сви нека говоре што им драго; а іа, кад додьем ту к Вама, онда ћемо печатати онако, као што іе наіправилниіе по здравоме разуму и по своіству іезика: іа мислим да Серби немораіу довіека погріешке других народа примати; (као Типик што су од Русса и од Грка примили) него да им іе слободно іеданпут и штогод добро начинити, макар да су други народи у томе погріешили. А овоме іе діелу сад време, іербо се сад починье; и ми іошт ни іедне кньиге на правоме и чистоме Сербском іезику неимамо. — — А іа овде, гдіе се сад находим морам и дебело іер (ъ) писати. — — А кад додьем ту к Вама, онда ћу гледати да издам іедну ціелу Сербску Писменицу, за коју іа іеднаке скупльам кое-шта. Него, ако Штраус (или други коіи) узправи писмена Сербска, наручите му нека начини ї, само са іедном тачком (і). Ја би рад био да Мркаилу што год пишем, али одавде немогу; іербо незнам управо гдіе іе, и како се находи; него кад ту додьем, онда ћу га тражити.

Ја преко сутра полазим опет у Шишатовац, и бавит' ћу се онде до Маиа міесеца; него Ви, ако ми што год узпишете атресираіте моіе писмо само на моіе име овде у Карловце, а іа имам овде познаника, коіи ће писмо примити и мени послати. Бит' ће ми врло мило ако до 15га Маиа примим Слованку и рецензиу на Писменицу; али ако ми будете хвалили

Писменицу, не ће бити мило Мушицком; іербо ми іе он овако казао: *Писат' ћу Копитару нека піеснарицу хвали што се год више може; али за Писменицу повукао би га мало за скут кад би онде био.* Ономадне смо се препирали за мою Орѳографиу: пак ми сé он исповіедио, да іошт ни іе ни читао моіу Писменицу. Оних 30 Писменица мислим да ћете скоро добити; іербо сам іа писао у Пешту да се пошлю.

Вук Стеф.

Ваша ће шогорица (:сваст:) сад о Васкресенiу доћи у Шишатовац са сестром и са матером; и іа ћу іои изручити Ваш поздрав.

Мени би суіетан труд био, да іа додьем у Беч, а да Вас ту не надьем; іербо Стибшић нити разуме іезика ни ствари; а у оваким піеснама мора бити коіешта шальиво: око доіки, и око ньедара.

[Напомена Копитарева:] Vuk 8/20 April 1815.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1524]

12.

Wien 12.n May 1815.

Lieber Freund!

Eine Menge anderen Geschäfte haben mich verhindert Ihnen gleich zu antworten, wie ich 's sonst wohl gethan hätte, sowohl aus Achtung für Ihre Talente, als auch weil ich gerne mit Ihnen spreche und auf Ihre Briefe sehr begierig bin.

Die Rec(ension) ist noch immer nicht gedruckt. Ich bin zu stolz um deren Druck zu sollicitiren. Sie wird schon kommen.

Die Slovanka kann Ihnen Hr. Frähић erst in 4 Wochen schicken.

Die 30 Gram(matiken) habe ich noch immer nicht. Herr Vater hat mir auz Königsberg geschrieben; er schickt mir russische Sachen, ich ihm südslavische.

Dieser Herr Vater ist der gröste Sprachforscher (und Theolog) in Europa, und hat schon die 2-te Auflage seiner russischen Gram-

matik 1814 herausgegeben. Ich bin froh über seine Correspondenz *für uns alle.*

Hier übermache ich Ihnen eine Einladung von Grimm. Volkssachen interessiren die Gesellschaft, *von allem Nationen.* Sie werden daraus ersehen, was das deutsche Volk noch erhalten haben kann. Ihr habt *mehreres* und *besseres*, zum Theil auch *anderes.* Ich hätte auch für Herrn Mušicki, Hochwürden, eine Einladung beigelegt; unterliess es aber um nicht das Porto zu vermehren. Es ist ohnehin, nur um einen Begriff davon zu haben. Sie können es ihm zeigen.

An Herrn Živkovics und Frau meine Empfehlung. So auch an meine übrigen Gönner und Freunde in Karlowitz. Ich weiss nichts von Verlassen Wiens, als höchstens um noch eine Reise nach Italien zu machen, wenn Friede wird. Aber mein Aufenthaltsort ist Wien, und bleibts.

Benützen Sie aber die Zeit, da Sie noch unten sind, *zur Sammlung*, und kommen im August herauf. *Gewisss* findet sich dann mehr als ein Ausweg, um Sie immer an meiner Seite zu haben. Da werden wir ein Werk nach dem andern herausgeben.

Die Poesie von G*** habe ich gegen vorweisung seines Briefes, (worin er sie begehrt) wohl Herrn Fruшић übergeben. Er hat in Ofen einen Mäcenas dazu gefunden.

Leben Sie wohl, und bleiben Sie ferner Freund

Ihres Kopitar.

[„Срђ“ г. 1902, 681]

13.

У Карловцыма $\frac{16}{28}$ јунија 815

Љубезни пріателью!

Ваше драгоціено писмо, подъ 12тим Мана, примио сам са неописаном радости у М. Шишатовцу. Од онда іе већ по доста времена прошло, а іа Вама ништа ни сам писао, а то іе зато, што ни сам био овде у Карловцима, него у Шишатовцу и коіекуда. Прек' іуче сам овде дошао, и ево сад' Вам' пишем.

Благодарим Вам' на оном' позиваньу Гриммовом'; оно ми може бити од велике потребе, и ползе: Сад већ савршено знам какових преповіедки народних Ви желити, и іа Вас увіеравам да их ми (Србльи) доста имамо. Надао сам се да ће ми Фрушић послати Слованку по моме родьаку, коіи іе ту у Бечу био, но он іе прие неколика дана амо дошао, а ни іе ми іе донео; каже ми да іе Фрушић био у Бадену кад' іе он пошао. Врло ми іе жао што ни сте примили оних 30 Писменица, и сумньам хоћете ли их моћи скоро и примити; іер ми се чини да у Пешти не ће бити ни іедне, зашто их овде има преко 500. Него іа се морам старати да Вам' их како пошльем.

Ја сам ціео міесец маи провео у М. Шишатовцу, и ондале сам путовао са Г. Живковићем, и са ньеговом Господьом, по другим Манастирима Фрушкогорскимъ; гледаюћи она беспримiерна міестоположениа, морали смо често говорити: „Хеі! да іе сад овде Господинъ Копитар да ово види.“ Ја и Г. Мушицки закључили смо да Вас морамо један пут домамити у Срем, да видите како Србльи живе, и како Србкиње піеваіу; іа сам се обећао да ћу Вас на льето (816) довести, а Г. Мушицки іе казао да ће одавде с' Вама ићи у Беч.

Живковић је отишао из Шишатовца одавно, а іа сам онде, преписуіући піесне, дочекао рецензиу на Писменицу; кад' сам іе стао читати желио сам крила да долетим у Беч, и да се с' Вама о оном' устменно и пространно разговарам. И Мушицкоме се заиста све допада (о сим проміене у орѳографии). и чуди се Вашой віештини у Србском' іезику. Истина да ће моих 500 Писменица остати непроданних, и да двор на мене врло виче и труди се Србски іезик у омразу и подсміех довести, но преко свега тога іа желим (за льубав Србскога іезика и за льубав такових приіателья) моіу Писменицу по други пут издати; пак они нек' вичу колико им драго: Србльи кажу: „Ко се боіи врабаца, нек' несіе проіу.“ А нити желим бити Игуман, ни Прота. —

Прек' юче сам послао Давидовићу обявленье о второі части Народних Піесана Србских, да га напечата и разашлье у новинама. Кад' би у іедно печато све народне піесне, коіе сам до сад скупио, била би кньига већа од Телемаха, и ту опет не би биле све народне Србске піесне, и зато сам их наумио издавати у частима. Да ми іе само на ову втору част добити

доста пренумеранта (само да могу сигурно доћи ту), а оне би друге ослонио на Вас, да тражите како ћемо их печатати. Народне піесне без сумньe вальа печатати онако као што народ говори и піева, него іа незнам шта ћемо онде, гдѣ Сремци говоре другчиіе, а Херцеговци другчиіе н. п. Херц.: *дьевоіка, дьед, дьеца; лећети, видьети; сиіем, сміем* се и пр.: а Срем: *девоіка, дед, деца; летити, видити; сеіем, смеіем* се. Сад да метнем Херцеговачким диалектом, рећи ће Сремци: „Шта оваі нама намеће Шиіачки (тако они Хорвaћане зову, а Херцеговце и непознаіу) іезик". А да метнем Сремачки рећи ће ми Херц: и Бошньаци: „Гле како нам іе нетко покварио наше піесне (а истина піесне су све, а особито іуначке правьене по Херцеговини). Овде іа мислим да би наіправилніе било метнути по Славенски (н. п. *дѣвоіка, летѣти, сѣм,* и пр.); или може тко рећи: зашто іе он овако писао, кад народ овако неговори. (а истина и мени іе лагше рећи и *сиіем*, и *сеіем*, него *сѣм.*) Сад би ови сви имали право, а коіи би имао наіправіе. іа незнам іамачно.

Писао ми іе Фрушић, і казиво ми іе моі родьак, да преводите піеснарицу на Ньемачки, то іе мени врло мило: іер ће то принети мени чест, а Србскоме народу и іезику уваженье. Ја сам нашао у неким піеснама више, што сам іа у піеснарици изоставио, коіе Вам' овде назначуіем да можете у преводу додати:

На страни 37. у піесни 27. *Поломље* и *Загорье*, то су два мала прединела у Окружьу Видинском' с' ону страну ріеке Тимока у Бугарскоі.

На стр.: 52. піесна 46. то іе само іедан комад од друге піесне, коіу іа іошт не имам.

На стр.: 70—71. у піесни 77. додаіте на міесто послед[н]ье врст:

И наіпосле Јерко Бан;
Маіка даіе те даіе,
Ал' іа недам те недам.
Док сазида ћуприу*)
Од камена мермера
И бисером накити,
Од свог' двора до мога;
Кад је стану водити

*) Мост.

Нека мермер звекеће,
Нека бисер трепеће.

На стр. 75. у пiесни 85. После 4^те врсте поправите нека буде на мiесто 5^те врсте овако:

Нiема маiке да иоi свилу купи,
Неiма сеiе да иоi га довезе.

На страни 76. више пiесне 86 треба: *пiесна, коiа се пiева код дiевоiачке куће, кад сватови полазе са дiевоiком.*

Последња пiесна (на стр.: 117.) о смрти Кулин-Капетана, има сад код мене са свим другчиiа, већа и љепша отъ оне: (iедан сльепац из Сербиiе мени пiевао), но може за сад и та подниети, а ова ће бити друга други пут.

Одъ данас после 12 дана iа мислим са Г. Мушицким поћи у Мехадиске Топлице, а одонуд' кад' додьемо гледаћу да подьем у Беч, ако узимам новаца. Мушицки iошт Вам' ништа ни iе писао: зашта неима кад', него мислим да ће Вам' писати прие него подьемо у Мехадиу. Ако ми што скоро узпишете може бит' да ћу iа овде дочекати Ваше писмо. Да нам' хоће Страус, или онаi богати Фраiбургер, до зиме начинити ту iошт iедну печатньу, да барем с тим нонатежемо. В прочем Вас поздравльаiуħи и Вашоi приiательскоi льубави препоручуiуħи се остаем

Ваш приiатель
Вук Стефановић.

[Напомена Копитарева:] Vuk 16/28 Juny 1815.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1525]

14.

У М. Шишатовцу 14^га Јануарiа 816.

Любезный и высокопочитаемый пріятелю!

Већъ има мѣсецъ дана како самъ здраво и мирно у Сремъ дошао, а Вама iошт' писао ни самъ! Узрокъ е томе што ни самъ на едномъ мѣсту сѣдiо, него самъ коекуда одао. Изъ Карловаца одмах' самъ отишао у М. Шишатоваць да походимъ Г.

Мушицкога. и да му предам Ваше писмо, кое кад' е он видѣо казао е, да га ніе достоянъ ни у руке узети, а ка мо ли отворити и прочитати; и заиста е безъ сваке шале хотѣо да га дотле не отвора, докле Вама не пише, и отъ Васъ отговоръ не добые, но другій данъ я самъ га едва ослободіо, и увѣріо, да е то довольна казнъ таково писмо 24 часа затворено држати и онда га е већ' едва отворіо; и казао е да ће Вам' одмах' писати (и заиста хоће).

По томъ сам' отишао у Земунъ; онде самъ предао Ваше писмо проти Јвановићу, и мало сам отъ желѣ омирисао онай красномиришућій дымъ Београдскій, пакъ самъ се (на наше ново лѣто) опетъ вратіо у Карловце и оданде са Г. Мушицкимъ у Шишатовацъ. Овде сам већъ почео учити Латінску Грамматіку, и садъ друго ништа не радимъ него ню учимъ и *рѣчникъ* пишемъ; и да видите како нешто може быти отъ овога Србског' рѣчника, само Васъ іошт' ово морамо (я и Г. Муш.) молити: да намъ пошлѣте Ваше све Шокачке рѣчнике, као н. п. *Штуліа, Ямбрешића, Делабелу*, и *Белостенца;* и іоште *Россійскій Академическій словаръ* (за потребу Г. Мушицкога). Те све кньиге има С. С. али ни смо ради просити помоћи Србскоме езыку у найвећега непріятеля нѣговог'. него то треба да нам' Вы пошлѣте, а С. С. само некасе зачуди кад' види у обявлѣнію да ће Србскій рѣчникъ имати све оне Србске рѣчи кое се у гореименованым' Шокачким' рѣчницыма налазе (зашто онъ мысли да те рѣчнике ни какавъ Србинъ неможе саставити, осимъ нѣга); а я ћу обявлѣніе послати одмах' да се печата како пріймимъ те рѣчнике отъ Васъ, а предье не сміемъ. — Садъ се (може быти) у Вама двѣ противне страсти боре: *любавъ к' Србскоме езыку, и страхъ да непропадну рѣчницы.* Но небойте се, не ће пропасти: Г. Мушицком' пошальите, а кодъ нѣга не могу пропасти; спремите их ліепо и тако завійте и запечатите, да се не зна шта е, пакъ пошльите преко Дїлежанца у Новый Садъ *Г. Димитрію Стефановићу Пароху Новосадскоме*, а онъ ће послати у Шишатовацъ, само Вы на атресу назначите да иде Г. Мушицкоме; а Мушицкій ће ихъ тако исто послати Вама у Бечъ.

Явите ми шта би са Шнирerовомъ Тѵпографіом. Есте ли пытали Шестића, или агента Валхе, еда е што свршено са *Себастіяновићемъ* за мое новце? Ако бы коіом срећомъ новцы дошли, я самъ писао Шестићу да их Вама предаду; ако ли изидье рѣшеніе да се ништа добыти не може, а Вы узмите

отъ Валхе оне све видимирате копіе пакъ ћете ихъ после мени на Дїлежанцу послати са оригиналима за едно. Кад' бы хотѣо Давдіовићъ послати отъ тыхъ моихъ пѣснарица 100 Јованновићу у Пешту, може быти да бы ихъ о идућему вашару Пештакском' могао распродати, а я бы Давідовићу отъ сваке кньиге 6 грошића дао; а кад' бы іошт' Живковићъ могао послати 100 у Плашко Епіскопу Міоковићу (и то као отъ мене) не сумнямъ да бы ихъ раздао своим' Протама и распродао; но я ћу о том' и Живковићу писати. Ако наскоро успишете Воднику поздравите га отъ мене. Ако Вам' Фатеръ пошлѣ оне кньиге Россійске што сте му наручили, а Вы и ньи пошљите на Дїлежанцу у Новый Садъ предпоменутоме Пароху Стефановићу, а онъ ће мени послати. Шта бы отъ Давідовићева Забавника? Амо не има іошт' никаква! Шта ли чини Добровскій са Славенском Грамматікомъ? Кад' ми успишете, а Вы атресирайте у Карловце, само придодайте: mit Briefen des Herrn professor Gerschich. И пѣсне Народне Србске іошт' ни самъ престао скупляти; идући изъ Земуна нагазіо самъ у вече на едну Србску игру у селу, и истина да самъ дао двѣма секама два сребрна цванцігера, али су ми цѣлу ноћъ препѣвале, и написао самъ отъ ныхъ више отъ 25 пѣсана (сватовскихъ, жетелачкихъ, ускршньихъ и пр.) све по избору. С. С. звао ме к' себи, и каже да му се втора частъ пѣснарице врло допада, него ме кара што ни самъ послаженіо, и на мѣсто *старога* написао *стараго!!* У другом' писму о том' ћемо више, а садъ я остао за свагда Вашъ пріятель

Вук.

[Напомена Копитарова]: Vuk 14. Jan. 1816.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1526.]

15.

Любезный пріятелю!

Ели нуждно у Лексікону писати и нарѣчіе (adverbium) кодъ свакога прилагателног (будући да готово отъ свакога быти може) н. п. *брзый*, *за. зо* adver. брзо?

Ели нуждно и повраћателне глаголе писати н. п. *клати.* и *клатисе, познати,* и *познатисе?*

Треба ли писати и имена собирателна (nom. col.) н. п. *цвѣће, лишће, прасцы, пилићи?*

Треба ли писати и diminutiva, конхъ е пунъ Српски езыкъ, н. п. *вода водица, трава травица, жаба жабица, пањ пањићъ?* Тако исто и она уничижителна н. п. *жена женчурина,* или *женетина; крава кравурина,* или *краветина?*

Жао ће ми быти (и велика ће штета быти) ако се овай Лексіконъ немог'буде ту печатати у Бечу. Мушицкій ми дае надежду да ћу добыти силу пренумеранта на Српскій Лексіконъ. Пишите ми одмах; а я остаем свагда

Вашъ

Вук.

[Приложен рецепис поштански од 16 марта 1816 из Беча]

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1527]

16.

Wien 6 März 1816.

Freund!

Ich habe Ihnen die lexica mit diesem Postwagen nicht geschickt, weil ich wegen des *rus=sch* für M*** noch keine Antwort hatte. Also mit *nächstem* **gewiss**. Aber das der russ. Akademie kommt nicht mit, weil es der Besitzer nicht weggibt. Ich habe aber 3 neue *bestellt*, wovon M*** in 3 Monaten eins haben soll, so wie *S. S.* eins von Pallas nach Nummern, was er noch nicht hat.

Heute Abends erhalte ich die Correctur der *Rec.* Ihrer Шћснарица. Wann kommt die Rec. des Забавник? Eigentlich sollte ich Sie aber nicht stören am Lexicon. Dobrowski kommt *nächstens* mit seiner Gramm. her. — Ihre *Ankündigung* kann ja circuliren, während meine lexica unterwegs sind.

Commenda me diluto archimandritae, qui tibi otia facit, sicur Deus fecit Virgilio

Kopitar.

Auch Ihre Geldbriefen kommen mit den Lexicis.

[Споља:] An Herrn Vuk Stephanovich
in Schischatovatz.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1528]

17.

Любезный и высокопочитаемый пріятелю!

Ваше писмо одъ 6-га марта пр'иміо самъ. Радуемсе да ће Лексікони доћи, а особито онай мой реверсъ и проча писма, зашто онъ ми садъ треба — Я самъ васъ кое за што пытао, пакъ ми ништа неодговарате; не знам, или сте заборавили, или сте ми предье у каквом' писму писали, кое я ни самъ пр'иміо.

Реценсіе Вам' на забавникъ за садъ послати не могу; савъ е одъ самыхъ погрѣшака, пакъ бы я садъ имао више посла да га реценсірамъ, него Давидовићъ што е имао докъ га е превео; а я самъ се садъ забуніо око Лексікона. Съ данашньомъ поштомъ шалѣмъ Фрушићу обявленіе о *Србском' Рѣчнику* да га печатаю и разашлю у Србским' новинама; о чему и Васъ молимъ да настоите да се што предье печата, и особито дасе совокупителъи онымъ истымъ редомъ напечатаю, као што су написани. Явите и Вы у Вашим' новинама и препоручите Вашимъ пріятелыма како знате, не бы ли што више преумеранта добыо; препоручите некасе и у Бемским' новинама яви; и пишите Шокачком' владицы, а одъ нашихъ се слабо надамъ, зашто они мысле да ће Србскій езыкъ оборити благочестіе. — Али ако Богъ да те я одкуд добыемъ новаца, не ћу я одъ ньихъ Србскога езыка ни орѳографіе учити, него ћу лиепо јотъ (j) начинити, пакъ ћу мой матерныій езык онако писати, као што га міліони душа говоре; а кои хоће да докаже да они покварено говоре, и да ихъ поправи, начастъ му слава. А мене лѣ на то садъ навуѣи неће. Ово е трећа година одкако самъ се я съ Вама познао, одъ онда самъ натрагъ почео ићи, и приближиватисе говору народном', и јошт' ни самъ на право мѣсто дошао. Втора частъ пѣснарице чистія е, него прва, и писменица;

али трећа частъ пѣснарице, и Србскій Рѣчникъ биће башъ онако написани и напечатани као што народъ говори. Тежка е то стваръ кад' се човеку изъ дѣтинства што годъ у паметъ уврти! —

Овдье самъ у едном' намастыру нашао еданъ *поменикъ* (200 година старъ) изъ коега самъ извадіо више одъ 1000 Србскихъ имена, кое мужкихъ, кое женскихъ; и та ћу сва имена Србска додати у Рѣчникъ.

Я ћу у априлу мѣсецу прећи у Србію, садъ да чуемъ како Србльи говоре, и шта пѣваю, пакъ ћу онда опетъ прећи амо да печатамъ Рѣчникъ.

Овде самъ нашао едну бабу изъ Србіе (одъ Крушевца) коя ми е казала више од 50 пѣсана женскихъ те самъ пошисао. Пѣсне ове, осимъ свое обычне красоте, имаю то особито. 1, что кодъ имена женскога рода, коя се окончаваю на *а*, у дателном' и у сказателном' единственном' на мѣсто *и* имаю *е* на пр.

„Кумъ кумице потихо говори.“
„Докъ девоике гуню дамъ.“
„Саставшесе у медье“ и пр.

2. Мѣсто *ѣ* нигде не'маю *и* (осимъ *тимъ*), него свуда *е* н. п. *летео, видео;* а Сремцы кажу *летио, видио* и пр.

Садъ кад' предьемъ у Србію отићи ћу да видимъ да ли читавъ предѣлъ овако говори; чини мисе да е ово некакво нарѣчіе Бугарског' езыка.

Мило ми е што ће Г. Добровскій доћи ту да печата свою Славенску Грамматіку, но жао ми е што и я ни самъ у Бечу да га видимъ. Но хвала Богу! я самъ задоволянъ што самъ Васъ видьео. Пишите ми јошт' што годь пріе него предьемъ у Србію. И пошљите ми молимъ Васъ еданъ листъ рецензіе на пѣснарицу.

у Шишатовцу 10-га марта по стар.
816.

Вук.

[Напомена Копитарова:] Vuk 10 Mart 1816.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1529

18.

Wien 19-ten März 1816.

Freund!

Gestern sind die Lexica fort, an D. Stefanovich addressirt nach Neusatz. Sorgen Sie, dass er davon und von der weiteren Beförderung nach Шишатовацъ unterrichtet sey. Noch immer werden Sie den *ältesten Micalia*, darunter vermissen (den ich nicht habe); so wäre auch des Verantius Tetraglosson (glaub ich heisst es) von C. C. zu suchen. *Zur Noth* aber, wenn Sie nur diese, *die Sie haben*, vollständig ausziehen, und dabei zugleich. Ihr *eigenes* Gedächtniss, und das *Ihrer Umgebungen* in Contribution setzten, so wird Ihr Lexicon gleich in der ersten Ausgabe wenigstens $^2/_3$ so stark seyn, als das polnische von Bandke, das ich beilegte, um Ihnen ein Muster zu geben, wie man *kurz* und doch *erschöpfend* ein Lexicon schreiben kann. Die Grammatik von Bandke liegt auch bei, falls Herr M. sie durchlesen wollte. Sie ist *reich*, aber schlecht *geordnet*. Das Lexicon der Academie hab' ich nicht hier kaufen können, aber durch *Vater* von Petersburg bestellt. Alles wird, sammt *Gesner*, eintreffen nach Ostern. (Auch für E. C. hab' ich was bestellt, was ihm fehlt, und was er mir schon vor 2 Jahren auftrug). Dobrowski will mit seiner *altsl.* Gramm. täglich ankommen. Dass Milosch den учредницы 100 # geschickt, werden Sie wissen. Herr Шевтић meint, Sie sollten das Ding, das Валха eingeleitet, durch ihn, weil es von *hier aus* näher sey, ausmachen lassen. Er hat auf seine Einlage vom *21-ten 9-br* noch keinen Bescheid; hat aber nun wieder geschrieben. Bis auf Ihre weiteren Befehle behalte ich also auch Ihre Papiere hier. Eine Rec. der пѣснарица liegt bei. тецыаше im Liede von den Юговић-en konnte mir D**** & *C.* nicht erklären. Dass ich Ihr *Nichtlateinkönnen* berührt habe, darf Sie nicht befremden. Feci, ut ad partem *tertiam* possim & hoc novum tuum meritum laudare. — M***s Brief ist nun richtig zugekommen (scilicet): aber ich liebe ihn doch, weil er sein altes днпер бре! so schön abbüsst.

Ist es war, dass in Russland die Klöster vom kais. Commissarien verwaltet werden? Jeder Mönch bekommt sein *nothwendiges* Futter, das übrige frist die Verwaltung, und der Kaiser? Wohl uns, dass es hier nicht so schmutzig hergeht. Ecce, si & hic ita esset, non posset Tuis musis otia facere M****.

Strauss will, wenn das Lexicon *wirklich* fertig seyn wird, sich binnen 2 Monaten dazu mit *schönen neuen* Lettern versehen! Ergo, macte virtute, mi Lupe! patriae Tuæ & amicorum decus!

Saluta a me Stephanum cum svastâ mea carniolissima (simillima enim est lépi gorénki!) Saluta & ceteros qui mihi tuâ caussâ favent.

Kopitar.

P. S. Die Russen wollen das Lexicon der Academie, was nicht alphabetisch ist, jetzt, *seit 1806*, in strenger alphabetischer Ordnung umdrucken, sind aber in *10 Jahren* erst bis zum 2-ten Band gekommen. Also auch *wir* streng alphabetisch. Man kann mit diesem unerlässlichen Plan wohl auch die Forderungen des Etymologen vereinigen, wenn man bei jedem etwas zusammengesetzern Worte die kurze Wurzel in Klammern dazusetzt, z. B. училиште *(учимъ)*, wie es *Schneider* in seinem grichischen Wörterbuche gethan hat. Dann könnte man auch, für den Sprachschauer, einen Anhang machen, wo die *Familien* der Wörter nach dem Alphabete (wie im Russ. Acad. Wört.) und die *abgeleiteten* jedes unter seinem Stammworte, aber ohne alle Erklärung, blos aufgeführt stünden. Dieser Anhang würde nicht über 5—10 Bogen betragen, und die genealogische Armee unserer Wörter leicht zu übersehen seyn. Aber, wie gesagt, der Hauptplan ist alphabetisch, damit jeder *ohne Herumrathen,* weiss wo er Licht anzünden kann.

[Спољa:] S-r Hochwürden Herrn Archimandriten Lucian Mushitzky
für Herrn Wuk Stephanowich
in Shishatovacz

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1530.]

19.

Любезный и высокопочитаемый пріятелю!

Синоћъ самъ пр'имio Ваше писмо, и рецен. на пѣснарицу. Благо Србльима съ таковымъ пріятелѣмъ, и любителѣмъ њиовог' езыка и кньижества! А о мени я не могу ништа говорити!

Тако е втора часть народне пѣснарице Србске *прва књига Србска?* и я тако мыслимъ. Но и она има двіе (чини ми се да више неће бити) погрѣшке противъ Србског' езыка, кое самъ я учиніо, мыслећи да *поправимъ Србскій народъ!!* — Ево да Вам' кажем те погрѣшке: 1) Србльи некажу у дат. *мени*, и *теби*, него *мене*, и *тебе*, као и у винителном'! кад то неучени разлікую и разумію у говору, мыслимъ да да бы могли и мы у писму? —

2) Метнуо самъ (у Херц. діалекту) на неким' мѣстима *ѣ*, гдье га Херцеговцы не 'маю, него *е*, или *и*. Но то ће све у трећой части быти поправлѣно; а *Рѣчникъ* ће Србскіи управо казати, како Србльи ріечи изговараю.

Тецыаше, то е одъ *течемъ*, inf. *теѣи*, кое кодъ Срба значи трояко: 1.) fliessen, н. п. *тече вода* 2.) laufen, н. п. *потецы*, т. п. потрчи. 3.) као dauern, н. п. *Славићемо докле тече віна у подруму, и меса на тавану.* То исто (3-ће) значи и овдье у пѣсни, т. е. *Дотле еданъ другога ніе ће̂о издати, докле е годъ еданъ траяо (или живъ био).* Кад' бы ко ће̂о да поправи Србскій езыкъ, онда бы требало казати: *тецяше, пецяше, вуцяше*, али Србльи говоре: *тециаше, пециаше, вуциаше, туциаше* и пр. (у Писменицы на страни 82).

Да е Милошъ послао учредницыма 100 #, то чуемъ одъ Васъ; и мило ми е: то е знакъ да онъ већъ зна што е слава.

Рѣчникъ ће јошт' до 10 дана быти готовъ (т. е. све ріечи у редъ поставлѣне); пакъ ћу га оставити овдье, а я ћу ићи у Србію особито сбогъ діалѣкта; изъ Србіе мыслимъ се вратити (ако ме не убію Србльи) у Јулію, пакъ ћу онда доћи у Бечъ да га (Рѣчникъ) печатамо; безъ Васъ не може быти ништа. —

Страусъ треба да нам' начини ліепа писмена, особито *ѣ* и *ћ*, да буде лѣпше, него кодъ Шнирера, а *јотъ* (j) треба тако да начинимо, да е наликъ на Србска писмена.

Дакле опетъ е слободно у Бечу печатати Србске кньиге?

Србскій ће Рѣчникъ быти alphabetisch, него бы се могла гдье што и етимологіческа примѣчаніа додати, али кодъ многихъ ріечій ніе нуждно; а млоге не знамъ ни я одъ куда су произведене. Мы ћемо се о том' разговарати кад' я ту додьемъ.

Г. Шестића поздравите нека гледа, како годь зна, да ми наплати оне новце одъ Себастіяновића. Я самъ мысліо да е већъ дошао одговоръ (да се неможе наплатити), а кад' ніе, то нека она писма стое кодъ Васъ; него кажите Шестићу, да

Себастіяновићъ има примати 1000 f. V. V. одъ коморе (преко Инспектора *Павловића*, кои сѣди у Новом' Саду, и кои е мени зато казао); него Валха или Шестић не бы ли како могли те новце уставити, докъ се тай мой процесъ не сврши.

Мени муштулукъ; Вы сте већъ добыли писмо одъ Г. Мушицкога, а садъ ћете и друго добыти.

Я ћу овде быти до нашега Васкрсенія; дакле ћу моћи одъ Васъ добыти јошт' едно писмо.

у М. Шишатовцу 17-га марта
816.

вашъ пріятель
Вук

[Копитаревом руком:] Vuk 17 März 1816.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1531]

20.

Wien 5-ten April 1816.

Freund!

Ihr Brief vom 10-ten M. p. St. ist mir gekommen, ich eile Ihnen darauf kurz zu antworten.

1) Sehr leid thut es mir, dass Sie mein Schreiben von 6-ten März *po novim* nicht scheinen erhalten zu haben, es war der Serb: Z. für M*** beigelegt, wie jenes vom 18-ten p. n. das Sie doch erhalten haben!

2) Ihre Schriften habe ich, nach *Шестић's Rath und Gutachten*, behalten. Kann sie aber, wenn Sie sie brauchen, mit der *Briefpost* nachschicken, wird nicht über fl. 5 kosten.

3) Zu der Ankündigung werde ich noch den *Bandke*, den ich der Sendung vom 18-ten März sammt Grammatik beigelegt, und den *Mikálja*, den *ältesten* Illyrier, der *manche* Wörter *mehr* hat, als alle andern, und den *Sie daher* von Carlowitz sich erschmeicheln müssen (weil ich ihn nich hatte) — hinzuthun. Bestätigen Sie mir doch den Empfang der Lexica. Nur *Ihnen*, weil ich auf Sie alles baue, habe ich sie geschickt. Andere Wiener Slavisten *lachen mich aus;* mich reut es aber *keineswegs*.

4) In meinem Brief vom 18-ten hab' ich vieles zu Gunsten der *alphabetischen Ordnung* gesagt. Es wird Sie nicht reuen, sich genau darnach zu halten. So weiss der *Unwissende* oder *Wissbegierige, wo* er anklopfen soll. *Dort* kann man ihm auch *weitläufiger* Auskunft geben.

5) Werden Sie zum Druck *herauf*-kommen? *Es wäre gut.* M*** soll das Deutsche, was Sie nicht wissen machen. Das letzte mache *ich,* wenn es nöthig ist. Sobald die serbische Ankündigung heraus ist, kommt sie in die böhm. und Wiener Zeitung. Die крушевачка баба interessirt mich wie Sie. Reisen Sie glücklich, und kommen Sie mit *reicher Beute* wieder.

Vale & fave tuo amico
Kopitar.

[Спољa:] Herrn Wuk Stephanovics
in *Шишатовац*

[Ориг. у арх С. К. Академије бр. 1532]

21.

Wien 28 Juny 1816.

Freund!

Schon einige Tage vor Ihrem Briefe vom 12-ten d. hatte das *Gerücht* uns Ihre glückliche (здраво и мирно) Rückkunft verkündet. Um so mehr freute mich der Zusatz desselben, dass Sie den Hingang doch wenigstens nicht bereuen. *Vollenden* Sie nun in der glücklichen Eremitage Ihre *Wörter-* und *Liedersammlung.* Der typographische Process wird von *neuem* geführt, und es ist alle Hoffnung da, dass die gute Sache gewinnen müsse. Ihr Lexicon aber, da es auch deutsche Wörter enthalten wird, (und nach Solarich's Wunsche auch vielleicht italienische) hängt damit gar nicht zusammen, und es darf hier gedruckt werden, sobald Sie fertig sind. Sebst Strauss würde auf ein Lexicon Letter giessen, wenn er *sicher* darauf rechnen könnte, auch *vor* dem Gewinn des Processes. Also schreiben Sie mir *bestimmt* darüber, *wieviel* Exemplare, *wann* anzufangen etc.

David** arbeitet schon lange an einer Vergleichung des *slav.* und des *serbischen* Dialektes, wegen der *angekündigte*»

Vertheidigung gegen S. S. u. a. — eine Arbeit, die Sie schon längst fertig haben werden. Er *sollte Sie darum bitten.*

Фрушић weggeht, wie gut wären Sie Mitarbeiter! Aber man kann den Verstand nicht . . . . . Фрушић hat den Dobrowski gesehen, es war auch die Rede von Ihnen, der Meister weiss nicht, dass Sie *indessen* alles zugelernt haben.

Фатер hat mir 12 Bände von Königsberg geschickt, worunter eine Andromache nach Racine von Graf Хвостовъ: aber die verlangten Stücke von Wieland und Gesner hat er *erst* aus Petersburg bestellt. Sie sollten aber nicht darauf warten; gewiss übersetzen Sie besser, als die russ. *Karaliers.* Seiner Zeit wollen wir dann beide Übersetzungen vergleichen.

Шештић hab' ich zwei mahl gesucht, und nicht gefunden. Vor 3 Wochen begegnete ich ihm. *Da war nichts.* Schreiben Sie im selbst.

Salutem plurimam *maecenati nostro* Мушицки & ton eremo! Valete & favete

festinanti vestro
Kopitar.

[Спољa:] Herrn Vuk Stefanovich
in *Шишатовац*ъ

[Ориг. у Арх. С. К. Академије бр. 1533]

22.

У М. Шишатовцу $\frac{1}{12}$ августа 816.

Любезный Пріятелю!

Приміо самъ Ваше писмо од 28 юнія. Одмахъ Вамъ зато ни самъ на нѣга одговоріо, што самъ очекивао да Вамъ што извѣстно явимъ. Истина да самъ амо долѣ мало пренумеранта до садъ добыо, но да знате: доћи ћу у Беч на срећу, да печатамо *Сербскій Рѣчникъ.* Я ћу одавде поћи найдалѣ до 20 дана, и тамо ћу доћи у Септемвру мѣсецу. У Новембру можемо почети печатати. Я велимъ да печатамо 1000 ексемпляра? Тако Штраусу слободно кажите нека ліе писмена; само нека буду ліепа; да небуду врло крупна. Я сам радъ

да печатамъ ту (ако буде слободно) *трећу часть дѣснарице*, и едну књижицу народныхъ Србскихъ загонеткій (Räthsel), кое самъ до садъ скупіо. Ріечи су за Србскій Рѣчникъ већъ одавно скупљене, и постављене у азбучный редъ, но и за Васъ е остало посла доста. Мушицкій ми ништа ние могао помоћи у нѣмачком', зашто не 'ма кад? — Ово самъ дана приміо писмо одъ Соларића, у коему пише ми:

1) Да Рѣчникъ буде *Србско-Нѣмачко-італіянскій*, као што сте му и Вы обрекли. И я самъ му одписао да ће быти (я самъ Вама казао да ћете Вы имати посла око Србског' Рѣчника више него я).

2) Да онъ има изъ Венеціе 10 пренумеранта; изъ Црне Горе 13, и кодъ Епископа Кралѣвића 35 (и каже да ће ихъ и више добыти моћи, кад' га я цѣло увѣримъ, да ће и італіянске ріечи быти).

3) Наговара ме и свѣтуе да печатамъ Рѣчникъ са Кирилловым' писменима! Я самъ му одписао да су Кирилова писмена само за светыню изобрѣтена, и да бы за ныи срамота была, да се ныима овай *простый, поквареный и говедарскій* езыкъ (тако га Карловачки дворъ называ) пише и печата, а особито са Србскім' акцентима; него да мы ныи (Кирилова писмена) оставимо поповима и калугьерима, кои и онако желе све имати различно одъ осталога народа, пакъ нека га затворе у олтаръ и у пѣвнице заедно са садашныимъ (начинѣнымъ) славенскимъ езыкомъ. — Шта Вы мыслите о том'? Я гледамъ не были како избаціо *ы*, *ъ*, *ь*, *ѣ* и *ѳ* и јошт' кад' бы се могло *ю* и *я*; а он хоће да ми јошт натовари *s*, *ѕ*, *ѿ*, *ѽ*, *ѓ*, *ѯ*, *ѱ*, *v*, и остале коекакве непотребне грчке надметке!!

Фрушићъ е дошао амо долѣ. были смо заедно у Земуну и у Рачи, и частили смо се (ово е мало Досиѳеевски) коекуда читаво 10 дана. Живковићъ е прешао у Србію, съ пасошемъ одъ Генерал-Комманде.

О сравненію Србскога езыка са Славенскимъ садъ бы требало да се мы на ново устмено разговарамо. Я самъ онда мысліо, као и остали сви готово што мысле, да су Србльи Славенскій (садашній нашъ црквеный) езыкъ *покварили*, и одъ нѣга начинили овай данашній Србскій; а садъ ми се чини лакше вѣровати, да су Росси овай црквеный езыкъ начинили одъ [о]ног' езыка, на коему мы имамо найстаріе печатане и писане книге, кое се по селима и данасъ зову *Србуљ*? Садъ я већъ нѐ бы сміо казати да су

Србльи проміенили *я* на *е*, те начинили одъ *кнѧзъ кнезь*, одъ *клѧтва клетва*, него бы морао казати, да су Русси проміенили наше *е* на *я*; као на другом' мѣсту *е* на *а*: *шѣташѣсе шāташāся; а* на *о: тāнко тōнко* и пр. Я мыслимъ да су то све Русси изміеняли? Мени бы драго было кад' бы Давидовићъ о том' могао што добро начинити, али сумням тежко е то. Него я ћу о том' печатати, кад' додьемъ у Бечъ, макаръ само 2 табака; свршено неће быти, али ће быти *прво*.

Поздравите ми Г. Давидовића: хвала му што ми е послао Соларићево писмо. Я мыслимъ овде дочекати одъ Васъ одговоръ на ово мое писмо.

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1534]

23.

Herrn v. Kopitar — У Кракови 26 дек. по р. 818.

Љубезни пријателу!

Ја одо из Беча и неопростивши се с Вама! Добро кад сам то с осталима свршио (Бог ће нам синко опростити, али Турци неће разумјети). — Славно сам друштво имао из Беча: једну (младу и лијепу) *курву*, једнога *Barmherzigen Brudera*, и Лембершкога *Митрополита Hofmeistera*. Сад сами мислите какво је то путовање било. Највише је разговора било о j... чини, и то је највише почињао barmherzige Bruder. — Седми дан путовања дошао сам у Кракову по подне; и сјутра у име Бога полазим у Вршаву. Бантке ме дочекао лијепо, и *частио* ме сваки дан; знате ли да се оженио? Има мало мању жену од моје, па је још мало налик на Бојажцију, али је иначе врло поштена и паметна, и лијепо се живе.

Јесу ли већ наши рјечници сишли у Сријем? Каква ли ће им се молитва у Карловцима и у Новом Саду читати? Ја сам Вама оставио код Г. Тирке све екземпларе што треба. Не заборавите казати Г. Тирки нека кажу књиговесцу, да пази особито на онај табак ће је 2-го спрезање, да буде једнако врста према врсти. Ако ми што имате писати а ви пишите одма па пошљите *Линдету*. Гледајте одма те пошљите

Добровскоме један Рјечник. Бантке је казао да ће Вам писати до 8 дана. — Од Беча довде имао сам топло вријеме, али овђе од ономадне стегла јака зима, али снијега нема нимало. Будите здрави.

Вук.

Ако ми одма успишете, јавите ми како је Милутин; како му је онај прст што је био отекао.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1535]

24.

Wien 6 Jan. 1819.

Freund!

Um Ihnen *ganz frische* Nachrichten zu geben, komme ich itzt, um 5 Uhr, von der Landstrasse. *Alles gut.* Finger im alten. Stockzähne. Lexicon *u вика!* Machen Sie nur dass Sie *bald* zurückkommen, sonst fängt Нешић Ihr Journal an! Das ist sein Plan! aber bleiben wird der, der es besser macht, besonders, wenn er ein Hadschi ist, und ни у к....!

Item[?], von London schreibt man, dass Sie nur anfangen sollen und sobald · · ·, so können wir око њаду дукатa auf dort ziehen. Ich habe gleich, den 2-ten d. geantwortet, *wo* Sie sind, und dass man *auch* beitrage, Sie bald abfertigen zu lassen! Also dürften Sie wohl auch von dort empfohlen werden.

Haben Sie *mir* und *Dobrowsky'n* ein Exemplar auf Schreibpapier angewiesen? Нијесмо бози(?) да и то опростимо. Und für den Франо? — каже Нешић, да сте утекли *од страа* због рјечника. — Also bald wiederkommen, und meine Bücher nicht vergessen.

Kopitar.

[Спољa:] Herrn Wuk Stephanowicz durch Güte
zu Hand

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1536]

25.

У Варшави 5/18 фебр. 819.

Мили пријатељу!

Ви мислите да сам ја већ на ћаби, а ја тек сјутра мислим одавде поћи! Линде, г. Н. и сви његови, примили су ме врло лијепо; али сам морао пасош чекати до ономадне (а овђе сам дошао у очи нашега Тучина дне!). Мало нијесам полуђео од чаме. Све сам српске пјесме још једном преписао, и прочитао сам неколико Руски романчића и двије части Карамзинове Историје Государства *Россійскаго*. Особито ми се допало, што каже за Српско нарјечије, да је „самое пріятнѣйшее для слуха“. — Сад се већ не бојим да ћу остати одинедомак, већ ако да умрем ће напути[!]. Одавде имам још 200 миља! И мислим да ћу за 12 дана моћи отићи на пошти. Дао ми је овђе један пријак 50 ♯.

Јуче ми је послао Линде Српске новине од новога љета, из који сам виђео да је Давидовић онаки, као што је и био, а и Нешић такођер. — Тражио (доста по давно) у Beobochtery Ваш одговор, па га није било до 26 Декемвра; а јуче сам виђео у Српским новинама да је печатан у Jahrbücher. Ваља да онај није смјео да га прими. — Жао ми је ако Ви још нијесте примили књиге, што сам вам оставио код Г. Тирке. Он је све пописао на артију коме што треба дати: ту су и двије за Вас и за Добровскога на писаћој артији; а за Фрању нијесам могао оставити ни једне на виленпапиру, него је говорила Госпођа Маца, да ће дати њиову; или ако је умръо владика Миоковић, подајте му његову (а ако је и жив мислим да му не треба, кад га је онако шлаг ударио). Како примите ово писмо, отпишите ми одма, па пошљите писмо на Аделунга; јавите ми:

1) Има ли одкуд какво важно писмо за мене?

2) Је ли Мушицки жив, и оће ли постати владика?

3) Продају ли се Рјечници?

4) Еда ли је Давидовићев ујак из Новога Сада послао Давидовићу какви новаца за мене? (ако ли није, а ви напомените Давидовићу, молим Вас, нека му пише, да ми *сврши један пут* онај рачун с књигопродавцима Новосадским).

5) Јавите и мојој жени, нека Вам да какво писамце. те ми пошљите.

6) Јели се оженио Давидовић?

7) Пошљите ми један онај Ваш одговор. —

Данас сам се познао с једним списатељем Пољским, који доказује *Славене Индијанствовавше* (зове се Мајевски); али да видите како је од наше стране! показивао ми је Вашу граматику. Дао сам му ја један Рјечник, а он је за учено друштво већ добавио из Беча! Линдету сам дао моје Римљане Славенствовавше, а Ви његове уставите тамо за мене (тако смо погодали). Е мој брате! Линде је *пан* велики; он нек се не каје што се учио и мучио; али има и посла сила! Има добру и лијепу женицу, и двоје мало ђечице. — Научио сам мало читати Пољски; али ę не могу никако да изговорим, н. п. będze, gęś, pęt' чати се (и говори) бенђе, *генś*, пенђ и т. д.; а *иолет* говори се *иальот!* —

Ја се надам да ћу Вам одма натраг доћи, ако пјеснарице не успечатам.

Будите здрави
Вук.

[Напомена Копитарева:] *Vuk* in Warchau febr. 1819.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1537]

26.

Wien 13. März 1819.

Freund!

1) Vor allem möchte ich Sie ausmachen, warum Sie an die Fr(au) J. weder unmittelbar schreiben, noch bei mir oder Милица wenigstens einen Gruss anschaffen. — Suchen Sie diesen Fehler von der *баба* aus gut zu machen.

2) писма важна нема.

3) М. без сумње постаће.

4) Тирка још ниједног рјечника није експедирао; дао везати за оније Ф. 300 Вуковарскије, баби која, мислим, на недељу сврши по шест... шта ћеш му?

5) дакле жена вам страда, бојим се — ниште вам сама. Кад буде за невољу, даће мислим Т. од оније Ф. 300 неколико и њојзи.

6) Д. оженио се, али не знам ништа шта ради.

8) одговор боље ћете читати дома, има у беобах(теру) краће, али ниште Руми, да се наканио Х. да се брани, одобравају М., С. Тан. Machen Sie nur dass Sie bald kommen. Und dann soll alles gut und besser werd(en). Dass Sie, Lieder etc. so gut aufgenommen, freut mich sehr. Auf meine Russica vergessen Sie nicht. Der Staatsraht mag die Zahlungsart anweisen; allenfalls wenn Sie sie nicht mitnehmen können, die Zusendungsart. Лепо би било да на *ћаби* печатате пјесмарицу, али требало би да одма почнете. Видићете ви и онај кои ведри и облачи.

Über Haussachen schreibt Ihnen wohl die Frau selbst; und noch einmal kommen Sie bald. Sonst kommt Ihnen Нем. zuvor. Ein Текелија hat ihm auf zwei Lexica mit f. 100 pränumerirt: али другіи — не пишутъ.

Wenigstens lassen Sie uns nich so grausam auf Nachrichten von Ihnen warten, sondern schreiben sogleich, sowie Sie von uns verlangen. Vale memor nostri

Кор.

NB. J. M.

[Споља:] Herrn Вукъ Стефановићъ
in St. Petersburg mit Einschluss

[Вукова напомена:] примп 29 марта по наш.

[„Срп“ г. 1902, 712.]

27.

Въ Питерѣ први дан по Благовијести 819.

Љубезни пријателу!

Полазећи из Варшаве оставио сам Вам онђе једно писмо да се да на пошту, надам се да сте га примили. На чисти уторник дошао сам овђе здраво и мирно. Аделунг, Г. К. и

сви остали, примили су ме како се најљепше може. Два сам посла већ свршио, т. ј. с Пинкертоновцима и с Г. R. 1) Пинкертоновци су одредили да ми се да 500 # за превод новога т., и од тога даће ми 150 # кад пођем одавде, а остало ће ми давати на квартове по 100 # док се не сврши. Ви ћете се морати старати за артију и за штампање; а више се неће штампати од 5000 екземплара. 2) Г. R. одредио је да ми да 400 # да за 2 године обиђем Српске намастире; и од тога даће ми кад пођем одавде 200 # да прећем преко Буковине, Баната, Срије́ма и Славоније; а друго 200 # примићу у Бечу, кад будем готов да пођем даље (то ми је све Аделунг учинио). — А трећи мој и најважнији посао нијесам још (готово) ни почео; али се надам да ће се и он свршити као што треба; зашто сам свуда добро препоручен и лијепо примљен (само што немам новаца, а не смијем ни од кога да иштем, па могу умријети од глади у *Пи́теру*). Познао сам се с Карамзином (ономадне сам ручао код њега с Тургењевом, који је код Галицина управитељ канцеларије *духовныхъ дѣлъ*), са Шишковом (он је сад президент Руске академије; кадгођ одем код њега, он ми чита његову Славенску етимологију, у рукопису; и да видите како има и лијепи ствари; данас ми је казао да му одем на велики петак, да гледамо некакав *Илирически словар*, што је он у рукопису купио од *Добровскога (!)*) и с многима другим ученим и знаменитим Русима. Ја не знам има ли још ђе на свијету, да се људи о књижеству овако труде и њим забављају; какогођ што се на старом Флајшмаркту говори и ради о трговини, тако овђе о литератури. Код Аделунга бива учена скупштина сваке суботе у вече; и ту сам имао чест познати се (између остали) са славним Нијемцем графом Турмом[!] који је овђе мјесто елчије Австријскога (данас му морам ићи на ручак, и даћу му ово писмо да Вам га пошље). Ја овђе мислим сједити још највише 2 мјесеца, па ћу онда преко Москве и Кијева (да будем барем прави аџија) поћи тамо; и у Септембру мислим доћи у Беч; него би Вас молио, да ми међутим тражите лијеп и за мене згодан квартир од три собе, или од двије собе и једне коморе; а осим тога: а) да је у првом штоку, и да басамаци нијесу *уски*, или *стрмени́ти*. б) да није далеко од Вас: да ми можете долазити сваки дан, као и до сад. А не мора бити на Ландштрасу, него само да није од Вас далеко; кад би се за приличну цијену могло

наћи на томе бастају од Ландштраса или од Видна. Говорите о том, и гледајте с мојом женом и с пуницом (а за цијену гледајте како се може: ја мислим да се на Ландштрасу може наћи лијеп квартир од 300 до 500 f. W. W.). Ако Давидовић не буде од Новосадски књигопродаваца примио моје новце и дао мојој жени, она сад већ нема ни крајцаре; зато Вас молим да јој будете мукает, и да јој дате каштo по неколико форинти, док се и ја одавде кренем, па ћу јој онда послати по дилежанцу. — Поздравите ми госпоју Мацу и Г. Тирку. Госпођа Маца нека крсти и Милутинову сестру (или брата), ако ово моје писмо не дође послије крштења. Ако буде ђевојка, гледајте те јој нађените име *Милица*, ако ли буде момак, а Ви му опет нађените какво Српско име, н. п. *Ранко, Milan, Радивоје, Радован, Стојан, Станоје, Паун* и т. д. *Руско* еванђелије биће наштампано ове нећеље, и ја ћу Вам га из Буковине послати по дилежанцу с осталим књигама. — Овђе кад се иде по сокаку, још човек мора чувати, да уши не отпадну од зиме! Преко Неве још једнако грме кола по леду. Читао сам ономад код Аделунга Ваш одговор у Jahr Bücher; а прије неколико дана дао ми је Граф Турм оно у Беобахтеру. Здрави будите

Вук.

[Напомена Копитарева:] Vuk Petersburg 1819 April.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1538]

28.

Freund!

Wir müssen Ihre Ankunft in der Баба durch Јакш*, und über Königsberg erfahren! Nun machen Sie aber, dass Sie bald kommen; sonst verzweifelt Ihre Frau. Auf jeden Fall aber schreiben Sie den Frauen. David** hat es dem Неш* erzählt u. s. w. Auf meine Bücher vergessen Sie nicht. Es *soll* bereits eine gute Rec. Ihres Lexicons erschienen seyn, ich weis aber nicht wo. In Göttingen?

Leben Sie wohl und kehren bald *mit* der шћснарица wieder

5 Mai 1819.

Kopitar.

[Споља:] Herrn Wuk Stefanowitsch d. Einschl.
in St. Petersburg

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1539]

29.

Въ Питерѣ у четвртак по Васкрсенију [10 априла] 819.

Љубезни пријатељу!

Прије неколико дана послао сам Вам једно писмо преко графа Турна; а по том сам примио Ваше писмо од 13-ога марта. Јуче је прошло 8 дана, како сам био почео ово писмо да Вам пишем, на онај дан чу да је лед Невом пошао, и мене с Аделунгом раставио. Тако оста и до данас.

Пишете, да ми жена страда, и велите: „бојим се —“. Не могу погодити шта се бојите: или да не умре од глади, или, да од туге и од муке дијете не побаци; или још што треће —. Она ми пише само, да је Милутин био болестан, и да нема новаца. Ја сам Вас у пређашњем мом писму молио, да јој будете мукајет колико је могуће, и надам се да је нећете упустити са свим да пропадне, на радост наши непријатеља. Данас сам дао Графу Турну двадесет дуката, и молио сам га да и пошље Вама, те и Ви подајте мојој жени, нек преживи којекако, док и ја одавде не изиђем, па ћу јој онда и више послати. Мој се већ и *онај* посао прикучио крају: ако се не сврши сјутра (у суботу), а он ће остати до друге суботе. Надам се да ће добро бити (већ ако сам Бог нехедбуде, а свеци и анђели сви су ради —). Ја одавде мислим поћи још најдаље до три недеље. — Вашу *Русику* нећу заборавити, него од *најрусијскијега* нема ништа. Н. п. пише се *лице*, а чита се (као што се и говори) *љицо*; тако се пише *жена, учень, шелкъ; говорить*, а чита се (као што се и говори) *жона, учон, шолк, гаварић* и т. д. — Руско је еванђелије већ изишло на свијет; послаћу Вам га из Буковине по диликанцу, са осталим књигама моијем и Вашим. Шта велите, смијем ли ја у Србијем? Кад пођем одавде, писаћу Вам. Гледајте лијеп квартир те ми нађите; кад би биди добри басамаци, као што су овуда по Питеру, не би марио

макар било и у другом кату; али би ми опет у првом било милије. У оној истој кући у Штернгасе био је лани некакав лијеп квартир у другом кату; али ја би волео ближе ка граду и к Вама. Гледајте како знате.

Остао сам Штраусу дужан готово 500 f. W. W. не знам је ли Вам се јављао; нек причека још док дођем тамо, па ћу му онда платити поштено (а он ми је сам казао, да радо чека људе, који *мисле* платити). — Већ сам у два Руска журнала читао оно Ваше објављеније о Српском рјечнику, што је било у Беобахтеру; већ би и оно било из Jahrbücher, али нема овђе чини ми се више него само једна књига у целом Питеру (и то што је послата графу Неселроди). Пјеснарицу не могу овђе печатати, зашто се печата спорије, него код Патра Михла. — Мислите Ви међутим, код кога ћемо печатати Нови Завјет; а ја ћу донијети Schriftproben! Поздравите ми љубезно Госпођу Мацу и Г-дара Тирку; писао би и њима одавно, али све очекујем да добро свршим, па онда с радосним гласима да и поздравим. Аделунга нијесам виђео има 10 дана; зашто не могу да прећем на Васиљевски остров.

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1540]

30.

У Питеру 17 Маија 819.

Љубезни пријатељу!

До неколико дана поћи ћу одавде преко Москве у Мађарску. Од мога посла *ништа* више нијесам могао свршити, осим оно, што сам Вам прије писао. Ко ће да буде из Прига, онај треба да је Ирижанин. Тако рече Господ. Књига сам накуповао доста (и мени и Вама), него не знам како ћу и донијети: кад дођем у Буковину, онда ћу и по делижанцу послати на Вас у Беч. Ви ћете примити из Лондона налог и новце ради печатања Н. З., него гледајте да се лијепа слова изрежу, и да и је доста, да одма почнемо штампати, како ја тамо дођем: а ја ћу Вам послати Schriftproben с њемачке границе. Настојте, молим Вас, да ми се нађе *лијеп* и

згодан квартир, и што је могуће *јефтиније*. — Прије неколике нељеље послао сам Вам преко графа Турна једно писмо и 200 рубаља (да и дате мојој жени); мислим да сте већ примили. Ја сам од Вас до сад само једно писмо примио. како се овђе налазим. Док Ви ово писмо примите, ја ћу већ бити близу Буковине; зато ми можете одма писати, па подајте писмо Г. Тирки, нека га пошље Петрањију у Ршаву, а ја ћу онуда ударити. Но Вама ћу писати и прије с књигама. Пишите ми, смијем ли ићи у Карловце и у Нови Сад? — Овђе ми је прије неколико дана показивао Аделунг у Getinger Literatur Zeitung једну лијепу рецензију о Српском рјечнику; него не знамо ко је писао? Да није Руми? — Овђе већ готово нема ноћи' До 11 сати може се чатити без свијеће, а у 1 сат опет се може чатити без свијеће; а у 12 сати види се зора и вечерња и јутрења.

Поздравите ми љубезно Г-дара Тирку и госпођу Мацу, и остале њиове домаће.

Вук.

[Напомена Копитарева:] Wuk Mai 1819.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1541]

31.

Wien 8-ten May 1819.

Freund!

Ihren Brief hab' ich vor 3 Tagen aus der Staatskanzley empfangen. Empfangen Sie dafür unsere Glückwünsche, und Wünsche für baldiges Ende Ihrer Abwesenheit. Wieviel werden Sie uns zu erzählen haben!

Über unsere Thurn freue ich mich doppelt patriotisch.

Da Sie über Moskau zurückgehen, so hab' ich dem Dobrowsky Nachricht gegeben, damit Sie allenfalls für ihn an Ort und Stelle einige der ältesten Codices einsehen. Auf jeden Fall прочитај Славина.

Auf meine Büchercommission vergessen Sie *ja nicht*. Die пѣснарица?

Haben Sie doch unsere Briefe vom 13 April erhalten (per Post)? Darin fragte ich Sie auch um einen Bruder des Diacon *Licsinics* (Diacon Kraljevicianus).

Ich bin heute sehr übel aufgelegt (von Kopfschmerzen), und schreibe Ihnen nur, um den Brief Ihrer Frau nicht allein abgehen zu lassen.

Morgen werde ich der Маца einiges aus Ihrem Briefe vorlesen. Aber dass Sie ihr *nicht* schreiben, ist gar nicht artig, noch in der Ordnung, noch klug.

Wegen Quartier ist itzt schon *zu spät* (da die Georgi Zeit *vorbei* ist) und Sie können selbst seiner Zeit ebenso eines finden, als wir jetzt finden würden. Will uns aber der *Zufall* wohl, so werden wir ihn benützen. Nahe beisammen sollten wir freilich seyn, aber *Sie* auch nahe an der Druckerey! Видићемо!

Hem* hat keine Pränumeranten gefunden auf sein etymologischss Bibllexicon, und sagt *Sie* seyn Schuld daran! Er weiss nun von Dav** *wo* Si sind.

Milutin war ein Opfer Ihrer Krankheit und der Rittmeister will viel mit Ihnen darüber sprechen.

Machen Sie dass Sie der armen Miliца, die zum Närrischwerden gelitten, wenigstens bald ein Gold schicken. Sie wiessen ja doch darüber wird Sie wohl selbst schreiben. Kleinigkeiten von mir geben nichts aus, und ich weiss nicht, ob Sie je ein ordentliches Haus machen werde (Sie sehen, dass ich krank und übel aufgelegt bin, daher ist auch am besten, dass ich aufhöre.

Immer gleich Ihr
Kopitar
seit heute Custos.

Verte.

P. S. Sagen Sie dem H. Staatsrath Adelung auch *meinen* innigsten Dank für alles was er für Sie gethan. Ich habe ihm unterm 5-ten d. (einen Tag vor Empfang Ihres Briefes) geschrieben; desgleichen unterm *13*-ten *April* mit einer Abschrift, die er verlangt hatte. Ich hoffe, dass alles richtig *mit der Post* angelangt seyn wird.

Graf Ossolinski hat mir nun meinen ihm bis zur Ablösung durch ein anderes Exemplar geliehenen Herberstein von Adelung verlegt; daher kaufen Sie **2** neue Exemplare. Ein anders Mal darf ich ihm also nichts zeigen.

Gut wäre es wohl auch, wenn ich alles, was in Petersburg erscheint, läse; um darnach meine Forschungen zum Theil dirigiren zu können; aber es ist ja kein Buchhandel mit Russland. Graf R. sollte der Hofb. immer alles verehren; so sähe ich es auch, und es wäre zugleich *würdig aufbewahrt.* Machen Sie einen Antrag hierüber an H. Staatsrath A. und leben Sie nun wohl.

Kopitar.

Ihre Rec. hab' ich noch nicht gesehen.

[Споља:] Herrn Wuk Stefanowicz, Wohlgeboren
in *St. Petersburg*
Abzugeben bei H. Staatsrath Fr. Adelung, Hochwohl.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1542]

32.

У очи Тројичина дна 819 [24 маја] у Пйтеру

Љубезни пријатељу!

Данас сам примио Ваше писмо, а сјутра прије подне полазим одавде, као што сам Вам ономадне писао. Ово Вам пишем код Аделунга. Не могу више писати. Будите здрави и љубите свагда

Вашега
Вука.

[На другој страни:] Herrn v. Kopitar.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1543].

33.

У Кишинову $\frac{13}{26}$ августа 1819.

Љубезни пријатељу!

Аџијнско благословеније на Вас од свију Србуља, које се у Москви налазе, и од Кијевскије чудотвораца; од *простије* Руса, и од њиовога језика и пјесама.

Из Питера пошао сам други дан Тројичина дне; и седми дан дошао сам (преко Новгорода) у Москву; и по Вашој препоруки бавио сам се онђе 17 дана, све истражујући и прегледајући најстарије рукописе; и нашао сам сила којешта знаменитога. Добровски у Москви није видио ништа, а и оно што каже да је видио, или је видио само из каталога, или онако, као Шокац, који не зна Славенски. Ако да Бог те Вам жив и здрав дођем, виђећете шта ћемо учинити у Славенском језику. У Москви су ме дочекали и примили сви професори и остали учени људи, како се најљепше може; и сви су се трудили да ми покажу што је гођ вриједно виђети. Из Москве нијесам више ћео ићи на пошти, него сам најмио једнога *извозшчика* до Кијева, и пошао сам с њим полако да учим руски; у Орловској губернији сједили смо двадан, и ту сам написао неколико руски пјесама, из уста руски жена и ђевојака (и то ће. може бити, бити прве руске пјесме (и ријечи!), које су онако написане, као што и народ пјева и говори). И тако сам до Кијева путовао 17 дана. У Кијеву сједио сам неколико дана, те сам завршио аџилук клањајући се светињи и цјеливајући је. Из Кијева до Кишинова путовао сам 9 дана, и овђе се већ бавим има готово мјесец дана! — Још најдаље до 5 дана мислим поћи одавде преко Отина у Черновиц, који је одавде далеко као Пешта од Беча. Из Черновица требало би ударити преко Баната и Срјема, али за сад не могу, него ћу сјести на дележанц, па ето ме управо Вама. Ви гледајте и преправљајте типографију, да почнемо радити одма, како дођем. —

За Личинића разабрао сам, да се налази на флоти Црноморској.

Будите здрави, и поздравите ми љубезно госпођу Мацу и Г-дара Тирку, и остале њиове домаће.

Вук.

12-га Септ. по р. у Бојану у Буковини.

Да видите биједе и сијасета! Ово писмо био сам Вам написао да пошљем из Кишинова, на кад су ми на пошти заискали за њега 10 гроша, а ја сам га задржао. Из Кишинова не даде ми ђаво да идем управо у Черновиц, него ме навратн да ударим преко Молдавије и Влашке; кад дођем

у Јаш, а то куга! Сви дућани затворени; а до Букреша неколико Лазарета постављено. Онда се вратим у Буковину на Њемачку границу, и сад овђе морам стајати, у Лазарету 10 дана (Бе вала Богу! кад није 40).

Још до 6 дана изићићу на поље, па онда ето ме управо к Вама, преко Черновица и Лемберга. Гледајте нека се режу и лију слова, да можемо одма почети радити. —

Herrn v *Kopitar*.

[Напомена Копитарева:] Vuk Sept. 1819.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1544.]

34.

Ето Вам писма, које сам био написао да пошљем јуче по куриру, али сад, кад курир полази тек у понеђељник у јутру, молио би Вас, да га преведете на Њемачки, да би га они магарци прије могли прочитати и лакше разумјети. Добро би било кад би сте Ви данас могли доћи к мени, да се о том разговоримо; може бити, да би требало искати 2 иљаде р. да ми пошљу на пут (па једну на мој рачун, а другу на њиов). Најдаље у нећељу ја морам предати ово писмо.

[Напомена Копитарева:] Vuk 1820.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1545]

35.

Љубезни пријателју!

Дошао сам до Земуна здраво и мирно. У Будиму био сам с Берићем (и младим и старим) и с Несторовићем и с Витковићем. Несторовић ме примио врло лијепо, и разговарали смо се готово два сата; код Берића сам ручао на Иванђан, и ни мало се не срди на Новковића, него каже (као што је и Спира говорио): „Тако и јест; ја о том нисам ни мислио". А ни Витковић се не срди на Новковића, него се

срди на Давидовића, што му није оно коригирао као што треба: „Зашто, вели, ми немамо толико времена, да пишући мислимо о свакој речи као и Ви“. И на пооду кад смо се пољубили, препоручио ми се и у напредак да га не заборавим. —

Млади је Берић човек, од кога се млого надати можемо; може бити да у цијелој Мађарској нема Србљина, који тако мисли о језику и о литератури нашој, као он; а сам каже да су му Новковићеве рецензије очи отвориле. —

У Варадину виђео сам Шаффарика и Магарашевића, дошли су на пошту те смо се виђели; Шафарик ми се врло допада. У Карловцима виђео сам се са професором Гершићем и с Лазићем, и мало с директором Гершићем; стојали смо око по сата с коликама [?!]; било више од 50 ђака накупило око кола: Један вели: „Ево Вука!“ Други вели: „Јели то Вук?“ — Тако и овђе у Земуну има доста наши пријатеља. Партија наша свуда расте и напредује.

У Бијоград нијесам одма *хео* прећи, зашто Милош није овђе. па сам му писао, и *морам* чекати одговор. — Био сам и код Генер. Червенке, и врло ме лијепо дочекао и частио.

Кад добијем одговор од Милоша, онда ћу Вам писати више. — А Ви гледајте ту ако би какво писмо за *Грчча* дошло на мене, да ми одма јавите, и пишете mit Briefen des Herrn Basilius Wasilievich in Semlin. —

Поздравите ми Госпоју Мацу и Г. Тирку и све њиове домашње, такођер и Давидовића (писаћу му скоро), и Добровскога, ако је дошао.

У Земуну 17. Јул. по Римск. 820.

Вук.

[Напомена Копитарева:] Vuk July 1820.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1546]

36.

У Крагујевцу 25 Августа 820.

Љубезни пријатељу!

Вашу цедуљу од 25 Јулија, и с њоме писмо моје жене, примио сам већ има мјесец и више: и одма по том био сам

Вам написао и послао једно мало писамце, но чуо сам да се изгубило путем (одавде до Бијограда); зато Вам га ево повторавам: Ја сам вала Богу здраво и мирно; кад дођем у Бијоград онда ћу писати и жени мојој, а међу тим јој Ви то кажите, да се не брине. Кажите јој и за Себастијановића (што ми је писала да су ме тражили у Магистрат): Ја сам *полномоћіе* дао *Валхи*, и он нека ради шта зна да је нужно и потребно и по законима могуће; ако је баш нужно да и она има *полномоћије* и да изиђе у суд мјесто мене, ја ћу јој, кад дођем у Бијоград, писати.

Поздравите ми Г-дара Тирку и Госпођу Мацу и остале њнове домашње; такођер и Г. Добровскога, ако је ту; и Г. Давидовића.

Пишите ми има ли што од *Грека* или од *Брајткопфа?*

Писмо моје опет пошљите у Земун на Васиљевића, а он ће га мени послати ласно. Будите здрави.

Вук Стефановић

Herrn von Kopitar, Custos und Cenzor an der K. K. Hofbibliothek.
in *Wien*

[Напомена Копитарева:] Vuk 25 Aug. 1820.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1547]

37.

Wien 15 Septem. 1820.

Freund!

1) Uns allen thut es leid, so lange ohne Nachrichten von Ihnen zu sein. Ihrer Frau, wie es scheint und wohl begreiflich ist, am meisten und am dringensten.

2) Archimandrit Зелић ist nun hier, wahrscheinlich auf längere Zeit. Um so schöner wäre es, wenn Sie, *um 200 Thaler*, seine Biographie und путешествія durch Ihr *краснорѣчіе* noch interessanter machen könnten. Auf alle Ihre Zweifel könnte er selbst *mündlich* antworten.

3) Von einem Петар Шутари ist aus Warschau ein Schreiben an Sie durch Reisende gebracht warden. Sie werden den

Inhalt sich ohnehin denken. Sie sollen ihm an die Adresse Nicola Танковић in Warschau Geld schicken. Ich richte das aus weil der Brief von Davidovich dem Überbringer quittirt werden musste.

4) Sehr sehne ich mich Sie wieder zu sehen. Von Гречъ noch immer kein Wort.

Ihr Kopitar.

P. S. Dem edlem Васиљевић meine unbekannte Empfehlung!

[Спољa:] Herrn Herrn Vuk Stephanovics
mit Briefen H. Basilie *Basilievics* Handelsmann
p. ofen Petervardein in *Semlin*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1548]

38.

[2—XI по новом (?) 1820].

Љубезни пријатељу!

Јесте ли примили моје писамце из Крагујевца? — Ако је Rothkirh наштампао своју историју о Србији, пошљите ми је, молим Вас; пошљите ми и оно, што је с мапом штампано још прије. Еда што од Греча, или од Брајткопфа? — Кад успишете Аделунгу, поздравите га; такођер и Бантке и Линде; а особито Г. Добровскога, шта би од његове граматике? —

[Напомена Копитарева,] Vuk 1820.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1549]

39.

Wien 10 Nov. 1820.

Freund!

Wir alle sin böse auf Sie, dass Sie uns so unbarmherzigerweise ohne Nachrichten von Ihnen lassen. Gospoja Matza trägt

mir sogar auf, Ihnen *ordentlich* den Text darüber zu lesen. Alle meine Entschuldigungen haben nichts geholfen; man lässt sich's nicht nehmen, dass *am Ende* Ihre Faulheit die Hauptursache ist! Und, die Warheit zu sagen, ich bin selbst dieser Meinung; daher auch die Schwäche und Unwirksamkeit meiner Vertheidigung. — Also wird's am besten seyn, Sie selbst bessern sich. Dabei wird auch Ihr Advokat gewinnen.

Von Dobrowsky's Crammatik ist bereits der 3-te Bogen unter der Presse. Das Buch von *Gretsch* soll dem Verleger *im Manuscript* gegen *billiges* Honorar überlassen, und dort gedruckt werden, unter fremder Correctur, in Abwesenheit des Autors, welches ich indessen nicht glaube, weil ich's für unmöglich halte. Der Verleger ist und *bleibt* ein wunderlicher Heiliger, weil er den Grund der Sache nicht versteht. So einem Narren ist schwer zu helfen, weil ihm nicht zu rathen.

Schreiben Sie doch bald Ihrem treuen Freund

Kopitar.

[Споља:] Herrn Herrn Vuk Stefanovich

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1550]

40.

У Крагујевцу 28-га Окт. 820.

Љубезни пријатељу!

Ја сам Вама одавде два писамца послао: за прво разумјео сам да се изгубило с ове стране Бијограда, а друго мислим да сте примили. Цијело садржаније та оба писамца било је, да се ја здраво и мирно наодим, које Вам, вала Богу, и сад јавити могу; и желим то и за Вас чути.

Молим вас покорно, да ми пошљете:

1) Једну мапу (најбољу и најновију) од цијеле Европе.

2) Једну мапу од Турске.

3) Једну мапу од Србије; а макар и ону Текелијну Српску.

4) Rothkirchovy Српску историју (ако је наштампана).

5) Оно што је штампано у Militärische Zeitschrift о Србији (с маном заједно).

6) Ицингерову Штатистику (цијелу) од Славоније &.

7) Какови штатистически и исторически књига о цијелој Европи (као н. п. што је Шицова историја, или ако Ви што боље знате).

8) На *Њемачком језику* „Сравненије Петра Великаго съ Карломъ Великимъ.“

9) Пухмајерову Руску Граматику.

10) Славенску Граматику Г. Добровскога (ако је изишла).

А ради новаца за ове књиге писаће се одаве Пивару у Земун, да он пише тамо у Беч Гини или Шпирти, да се Вама јави, и да ове књиге исплати и прими од Вас и опреми у Земун на Пивара.

Еда што од Греча, или од Брајткопфа? Кад успишете Аделунгу, поздравите га од мене; такођер и Бантке и Линде. Поздравите особито Г. Добровскога, и кажите му, да сам у једноме намастири[!] виђео један комад еванђелија писатога на пергаменту (in 8), у коме има ѣ (које значи и ѣ и ѣ), н. п. не прѣдрѣмь его *нь мѣстимь* жрѣбье онь комѹ боудеть. — И *анѣли* слоужахѹ емѹ; — *евнѣліе* црьствиѣ бжиѣ (ту ѣ значи баш право *јаѣ!* а има и *јеѣ*, н. п. *жрѣбье*, *врѣме*, *ири морѣ*, вь слѣдь и т. д.) и т. д. Даклем ѣ није т и ь, него од ч, зашто у овом еванђелију пише се ч овако ꙋ, а ѣ је само изврнуто и превучено (ѧ)! Ту се пише *иѡвнь* а не іоаннъ, *июдеие* и т. д. мјесто единороднаго стоји *единочедаго;* а мјесто нѣкій *етеръ!* Шта мислите Ви је ли то старо? Ио писму рекао би човек да је врло старо.

Ја купам Српске пјесме једнако, и накупићу и доста лијепи (и женски и јуначки).

Поздравите ми љубезно Госпођу Мацу и Г-дара Тирку и све њиове домаће. — Зашто не кажете Лазару Милобратићу, да нико не истискује словце *е* из *Сриски* ријечи, него га он оће на силу да уметне? И још би се којешта њему могло казати, али је добро кад је и тако. —

Будите здрави и пишите одма (mit Briefen des Herrn Basilius Wassiliewics; или mit Briefen des Herrn Naum Icsko (Шчко) in Belgrad. —

Вук.

Збиља! ако ће удесите Штрауса поздравите ми га љубезно. —

Кад бисте ми с тим књигама ћели послати и онога Корнелија Непота на Руском језику, што сте га узели од мене, врло би ми драго било; и уз то кад бисте ми још могли наћи једнога Латинскога с Њемачким преводом; чини ми се да сте Ви мени казивали да је он тако преведен, или друга некаква латинска књига (за Lesebuch). Кад бисте могли распитати, да нема какво писмо од Шишкова!

(II. II.) Ваше писмо од 10 Нојемвр. примио сам онамадне. Жао ми је ако Ви до сад ниједно моје писмо не будете примили!

О стању моме толико Вам могу јавити, да сам, вала Богу, здраво и мирно, и да живим овђе у двору Г-дареву, ђе ми у здрављу његову ништа друго не фали, осим што сам тако удаљен од моје жене и од такови пријатеља, као што сте Ви и госпођа Маца; али ми надежда и то разблажује.

Врло ми је мило што се штампа граматика Добровскога! А за Гречеву књигу ја не вјерујем да ће је тако послати Verlegery; може бити да ће јој и Auctor сам бити Verleger, или је онако штампати, као што Verleger *најприје* ћео и говорио. —

Поздравите ми госпођу Мацу, и кажите јој то о стању моме, такођер и мојој жени. И пишите ми одма. Кад ђе дођем у Биоград, писаћу и госпођи Маци, а она међутим нека ми крсти *Милана* или *Ружицу*.

У Крагујевцу 19-и Нојемвр. 820.

[Споља:] Herrn v. Kopitar, Custos und Censor
an der K. K. Hofbibliothek
in *Wien*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1551]

41.

Wien 5-ten Jan. 1821.

Freund!

1) Hier ein Brief von Ihrer Frau. Sie und der Савва sind sehr wohl. Sie säugt ihn selber, da ihre Brust, durch Мац-ens

Rath, stärker geworden. Sie kommen ihn wohl bald ansehen. Alles sagt, dass er noch stärker, und Ihnen noch ähnlicher sey, als der erste.

2) Ihre bestellten Bücher sind alle beim Buchbinder, und gehen mit nächster Diligence ab.

3) Dobr. zitirt Sie oft in seiner Grammatik, wiewohl er noch nicht ganz sich überwunden *geben will.* Uns ist genug, dass er es *ist.*

4) Wegen Gretsch wäre wohl am besten wenn Sie von *dort aus* unmittelbar an ihn Ihre Meinung abgeben wollten, das ist das *kürzeste.* Wiewohl, wenn der Autor sich um ihn nicht kümmert, *keine* Antwort, nach dem Sprichworte, auch eine Antwort ist.

5) Adelung lässt sich Ihnen empfehlen, *zweimal* schon. Aber was Sie etwa *für ihn* sammeln, lassen Sie *uns* doch auch sehen?

6) Ihre Ewangelien mit den A(ѧ) und *jeter* (was sich in allen Venetianer Editionen findet) ist etwa aus dem 14, 15ten Seculo, *nach Dobr.* — Aber sammeln Sie nur fleissig. Die *Resultate* werden sich dann von selbst geben. Findet sich doch auch e statt ѧ, sogar in die *Ostroger!* Sie werden am Ende mit ce, кнєзь Recht behalten!

7) Das *Bulgarische,* und

8) weitere пѣснарица, und

9) Ihr Lexicon werden Sie nicht vergessen. Dieser Tage schicke ich Exemplare nach Paris und London. Und eins sammt пѣснарица an Appendini. Er soll *dort* dafür sammeln (пѣсме).

10) Um von Dobr. nur eins zu sagen, so hat ihn Ihr *лист,* m. als *Wade trefflich* geholfen, um das genus *m* zu bestimmen, (statt *n* oder *f* des лєѯикон црковни): aber dafür bleibt одоме сви *листом* kein eigenes № 2, sondern gehört als Phrase zu № 3 (wie ником поникоше · · · ·). Dergleichen Schätze findet er *alle* Tage in Ihrem рѣчник, und ist ordentlich beschämt über seine früheren Vorurtheile. (Ich habe ihn einmal sogar gefragt, ob ihm unsre Gegner darüber geschrieben? Er sagte zwar nein: aber ich bin von meiner Meinung nicht geheilt).

Schreiben Sie mir doch *auch bald.* Маца und sonst alles wohl. Den *Beobachter* und die **allg. Zeitung** haltet ihr euch doch!

Kopitar.

[Спољна:] Herrn Herrn Vuk Stefanovics

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1552].

42.

Wien 19 Jan. 1821.

Freund!

1) Ihre Bücher sind noch immer nicht abgegangen, wiewohl ich sie seit 10 Tagen an den Agenten Христомано, dessen Schwiegersohn Райковић ist, habe abgeben lassen. Auch um den kleinen Conto von *f. 91 W. W.* wird Шалбахер wohl 100 Mal schicken müssen. Warlich wenig Einladung fur unsern Eifer. Sie kennen aber die Leute! Sie sind dem *Teufel* zu wünschen, dass er sich an ihnen zu *Tode* ärgere!

2) Ihre Schwiegermutter war eben heute bei mir in Hausangelegenheiten. Sie erwartet Briefe von Ihnen. Ich habe ihr aber nicht gesagt, dass Sie *faul* sind.

3) Baron Rothkirch schickt Ihnen seine Werke, sammt dem Versprechen der Fortsetzungen, *gratis*. Sie werden so *brav* seyn, ihm Ihre Berichtigungen dafür zu geben. Man ersucht Sie von allen Seiten darum. Auch *ich*, als *Ihr* Lobredner!

4) Telemaque's Bruder hat für Schott · · · · aus Ihrem Lexicon alle längern Artikel *übersetzt*; vielleicht auch die Grammatik. Aber vor der Ausgabe will man Ihre Rückkunft und Revision abwarten.

5) Der alte Gerassim von Krupa fragt mich auch immer, wann Sie kommen, dass Sie Seine Daten um *200* Thr. zu einer schönen Biographie zusammenstellen. Ваш штил се *ми* (видите да с Добр. славенски рѣчник пишем) се му нај боље допада, а сад је *овде*.

6) In Paris ist von einem Obristen *Vialla* eine Reise nach Montenegro in 2 Bänden, mit Kupfern und Karten erschienen, französisch. Ich hätte Sie beigelegt, wenn Ihr Agent *delicater* in Rechnung wäre

7) Ihr Sawa ist immer kerngesund. Ihre Frau schmachtet weil Sie nichts schreiben. Addio

Kopitar.

P. S. Diess ist mein 7-ter Brief an Sie!

Von Dobr. Gramm. wird der 9 Bogen gesetzt. Im Mai soll sie fertig werden. D**** наш философ пропашће са свим.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1553].

43.

У Бијограду 26=га Јануарија 821.

Љубезни пријатељу!

Прије неколико дана писао сам Вам из Крагујевца, и молио сам Вас, да ми пошаљете онај мој рукопис, за које Вас и сад опет молим, да гледате што брже да ми га пошаљете. Само га лијепо спремите да му шта не буде, па га ту експедирајте *транзито*, па га подајте на дележанц, а атресирајте на *Константина Пивара у Земуну*, да га он преда у *Бијоград Аџи Николи Константиновићу Брзаку, базерџамбаши Бијоградскоме*. Оне књиге још нијесмо примили. Опростите ми што Вам толико досађујем. Пишите ми одма, и поздравите све наше.

Други ћу Вам пут више писати.

Вук.

[Напомена Копитарева:] Vuk Belgrad Jan. 1821.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1554]

44.

У Крагујевцу у очи Теодорове Суботе [25 фебруара] 821.

Љубезни пријатељу!

Примио сам Ваше писмо од 19=га Јан., које Ви кажете да је седмо, а по мом је рачуну шесто; даклем једно не знам или се загубило код мене, или код Вас.

2) Књиге смо примили и вала Вам! Жао ми је да су Вас ћивте тако рђаво с платом среле! Али шта ћемо! то је ћивтински. Они мисле, да Ви од ти књига некакву трговачку ваљду имате. Данас, или ово дана, писаћемо Пивару, да се у напредак они поштеније владају.

3) И рукопис надам се да ћу скоро примити, ако ми га будете послали. А што буде око њега трошка, учинићу наредбу, да Вам се тамо плати. Пошљите нам и Виаллино путешествије по Црној Гори (али ако будете рукопис већ послали, а Ви то путешествије не шаљите).

4) Роткирху вала! и вратићемо му рецензијама. Поздравите га. И продуженије, кад буде, молим да ми пошљете.

5) Ако је још ту Г. Зелић, поздравите ми га љубезно. Ја би његову ствар драговољно примио; него ако ме не може ту дочекати, а он то што има побиљежено нека остави код Вас. Али би најбоље било кад би се и ја с њим могао састати. Ја и онако мислим један *Српски илутарх* писати, и за то сам овђе сила грађе скупио. — Само да ми рукопис оће скоро доћи!

6) Читао сам додатак к 8. числу новина Српски. Нека и онако буде штогођ. Мени се чини да би срамота било на оно што одговарати.

Поздравите Г. Добровскога и будите здрави, и пишите ми опет по брзо.

Вук.

[Спољa:] Herrn v. Kopitar, Custos und Censor
an des K. K. Hofbibliothek
in *Wien*

[Напомена Копитарева:] Vuk März 1821.

[Ориг. у арх. С, К. Академије бр. 1555]

45.

Wien 27 Febr. 1821.

Freund!

1) Ihr Pakett kann erst gestern 14 Tage von hier abgehen, da wir den letzten Postwagen auslassen mussten. Vielleicht ist dies nur um so besser, da Sie *mittlerweile* Zeit haben in *Semlin* dafür zu sorgen, dass nicht alte Weiber & Cipovi dasselbe herumzerren.

2) Dabey ist auch (Zabavnik), Puchmayr, und das 2-te Heft der militärischen Zeitschrift. Was Sie mir dafür schulden, sind

f 3, + 6, + was ich an Mauth ausgeben werde, und es wird in *mehr* als *einer* Rücksicht gut seyn, wenn Ihr Serbier, über die die Bojadschie nicht genug Fopp-Anekdoten erzählen können, *lernt*, die Rechnungen ordentlich zu führen und zu berichtigen. *Namentlich* hab' auch ich über Ihre Agenten zu klagen. Ein *deutscher*, französischer, englischer etc. Agent wird, seinem *Committenten* zu Ehren, dem *dritten* in allem möglichen *an die Hand* gehen, um ihm die Commission zu *erleichtern:* ein grichischer lässt ihn auf den Saldo warten, und zahlt, als wenn er ein *Allmosen* gäbe! Es ist *schlechterdings* nöthig, *wenn ich noch* Commissionen übernehmen soll, dass Sie Ihren Agenten *anweisen, für die Prozente, die er ohnehin nimmt,* mit mir so zu handeln, wie ein *andrer ordentlicher* Bankier mit *ehrlichen* Leuten handelt. Ich will gerne alles *kaufen* und *besorgen:* aber der Bankier muss den Conto *baar* und *freundlich* bezahlen, und nicht 3—4 Mal bestellen! Ihren vorletzten Brief, *y ou c. Case*, hätte ich *gar* nicht bekommen, wenn Sie sich nicht in dem an Frau drauf berufen, und ich *dem zu folge* bei *Christomano selbst nachgefragt* hätte. Das Ende war, dass *ein Pudel* durch 2 Tage *damit gespielt*, und $^1/_8$ davon *weggefressen* hatte! *So werden Ihre* Aufträge vollzogen, und doch zahlen Sie so gut Prozenten, wie der Fürst der Walahey!

3) Von Adelung ist nichts da, aus *meiner* Schuld. Ihren Brief von den Bg. holen Sie selbst ab, *seiner* Zeit.

4) Von Dobr. Gramm. ist soeben der 11-te Bogen heraus. *Sie werden ihn* noch hier finden, **wenn** *Sie Ihr Wort halten* können. Ihr Lexicon wird fleissig consultirt. Ihre Grammatik & Lexicon scheinen sich immer mehr Bahn zu brechen, bloss durch die Macht der *Wahrheit, ungeachtet* des Hasses der *Pfaffen* etc. *Vuich's* Knittelreime sollten Sie beantworten; die Maua *erwarter* es, und freut sich darauf. *Indessen* sind gutte Vorläufer da.

5) Vielleicht können Sie *Daten* für das *Zigeunerische* mitbringen. Sie wären nicht weniger willkommen, wie die fürs *Bulgarische*. Ein *rechter* Gelehrter würdigt alles, was das *gründliche* Wissen bereichert.

6) Wir waren *indessen* nicht faul. Zum *slawischen* Lexicon ist vieles gesammelt (auf Zetteln à la Vuk). Sie werden es *vollenden*, denn mit *M.* ist doch am Ende nicht viel zu machen.

7) Sabba ist gesund. Hier ein Einschluss.

Vale & fave tuo
Kopitar.

P. S. An B. Rothkirch sollten Sie *entweder* sich bedanken, oder wenigstens im Briefe an mich seines Geschenks dankbar erwähnen, und das Werk *vollkommen controlliren!*

[Спољa:] Herrn Herrn *Vuk Stefanovics*
in *Kragujevacz*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1556]

46.

У Крагујевцу на Цвијети [3. априла] 821.

Љубезни пријатељу!

1) Дошао је MS. с дипломом Краковскога ученога друштва и с продуженијем Роткирхове историје. Сад би требало што одговорити у Кракову (?), а ја одавде не могу; за сад ме правдајте Ви како знате. — Барону Роткирху кажите превелику благодарност, како од мене за поклон књиге, тако и од *најзнатнији* Србаља наши) којима сам је ја читао и толковао) за овако писање ови ствари. Да знам да пуши, донио би му један *лијеп* Турски чибук (са свом *оправом*); али ја мислим, да ће њему то бити мило ако и не успуши? (о том немојте му ништа казивати). Ако успише другу постат оне историје (т. ј. како је остало 813, и како је *данас*), то би ја желио да он не штампа док се са мном не састане, зашто би сам му казао *управо истинити* (и може бити њему *непознати*) ствари.

2. Жени сам мојој писао прије неколико дана, и послао сам јој 200 гроша (то ће бити око 58 Ф. у сребру), и мислим да је већ до сад примила. Вала Вам, што је и Ви кадшто надгледате: а и за унапредак молим Вас колико буде могуће. Какогођ што желите Ви и она, да ја тамо што брже дођем, тако желим и ја; *али* се не може. Био сам Вам казао, да ћу доћу у Мађу, па сад не знам оћу ли моћи и у Јунију (али то немојте ми за сад жени казивати). И сами они догађаји,

које спомињете, и многи још други којекаки, сметају ми (а не би рад доћи онако, као што сам отишао). —

3) Што се тамо говори за нашу типографију, то је све основато на *може бити*.

4) Писмо ваше од 15. Септ. мени није дошло; а остала сам сва још неколико пута прочитао, и Ваше књижевне наручбине нећу заборавити, колико и буде могуће испунити; али то још у напредак знајте, да од Бугарскога и од Цигањскога језика неће бити ништа! Највећи ће добитак бити у Српскоме језику, и у народним пјесмама, и у грађи за Српску историју и Географију.

5) По моме мишљењу и дојакошњем искуству Цицеро има право за *inept*. —

6) Ако ме мој супутник у II. од збиље поздравља, поздравите и ви њега од мене; може бити, да ћемо још један пут бити дружина.

7) Кад сами знате, да сам лијен на писању, не треба да Вам се правдам; него Ви од мене немојте учити оно, одашта бисте ради мене да одучите. Али и то помислите, да је ово моје писмо веће него Ваша три („кад се лијен накани, сав свијет попали“).

8) Василијевић је мој *пријатељ* одавно, али будући да Пивар и онако овђе често пише, зато ће боље бити, да ми од сад и пишете преко њега, (он ме и сам молио да другога не тражим). Кад изиђе Роткирхово продужење историје, молим Вас да ми и њега пошљете преко Пивара. За грубост Хрстоманину још давно је писато Пивару, а и ја сам ту данас писао; и надам се, да ће се поправити.

9) Шаљем Вам овај натпис с једнога камена, који је био у Пожези, па прије неколике нећеље дана понијет у Крагујевац, но будући да је дошла Морава, те се за сад не може да превезе, за то је устављен у Чачку. Ја га још видјео нијесам, него кажу, да је управо тако, као што је написано (може бити да су слова и та два човека, али за шаре наоколо не вјерујем); писмо је одозго, а људи су из пријека. Шта велите ви о овом камену? Шта му значи оно у почетку *D. M.* и на дну *P. P.*? И може ли бити да је толико стар? (даклем тај је могао Риста запамтити, који је под њим лежао кад је умръо 65^те^ године!) —

10) За ону Качићеву пјесму (што бјеше ономадне у додатку) требало би неколико врући оцијенити и ономе, који је

послао, и ономе који је примио (али овоме у двоје, у троје више); барем да је онака као што је у Качићу, него искварена, и у језику и у стиховима.

11) Какве се то нове поете Српске појавише? Бог ме ће, чини ми се, да отму вијенац *пијевцу* гласа Арфе Шишатовачке. Да ли је *Ребић* тај *Ристић*, што учи ту права Њемачка? — А, збиља! Ко је старац *Вељко*? Ко ли су они *башчовани фрушкогорски*?

12) Жени мојој сад нећу писати (писао сам јој ономадне кад сам јој послао они 200 гроша), него је ви поздравите, и Саву, и пуницу моју. Поздравите ми љубезно и госпођу Мацу и Г-дара Тирку, и остале њиове све домаће. Зипитајте Госпођу Мацу, ће је сад *Јоца*, и шта учи? Како је кум Мима ове године са жлијездама? Оће ли она, или кум Мима силазити овога љета у Банат? — Кажите јој да је овђе Аврам Петронијев, и оженио се, и с кућом сједи у Јагодини; онђе му је и отац и мати (сестра му је врло болесна од дебеле болести). Нека ми опрости госпођа Маца, што им ништа не пишем, увјерите је (и сами будите увјерени), да има узрока и осим *лијености моје* (која је Вама добро позната). —

13) Пишите ми одма; а ја ако отидем ово дана да тражим Србуља, ово Вам писмо моје може бити доста за два мјесеца дана.

Вук.

[Напомена Копитарова:] Vuk Apr. 1721.

[Ориг. у Арх. С. К. Академије бр. 1557]

47.

У Пањеви 12га Јунија (по нашему) 822.

Љубезни пријатељу!

Писмо Ваше без датума примио сам јуче, но чини ми се да је читаву нећељу дана ишло од Темишвара довде, зашто није добро било атресирато; зато Вас молим, да ми унапредак атресирате: mit Briefen des Herrn von *Demelics*, per Temesvar in *Kisetto*.

Ја сам од $\frac{29\text{га Маија}}{10\text{га Јунија}}$ примио писмо од г. *Пауновића*, да ми је дошло (онај дан) пола новаца, а и оној другој половини (вели) могу се скоро надати. Из оне цедуље, што сам оставио код моје пунице да се Вама даде, видићете, куда што ваља дати, а што остане мени, оно ми пошљите преко Тодора *Тирке* (тога Маргаритова зета) амо. Ја сад управо не знам, колико сам Штраусу дужан, него мислим да ће бити око 500 f. W. W.; зато би добро било, да ви кажете Штраусу, да вам донесе конту од мога дуга, па онда да му дате 300 или 250 f. W. W.; и он нека запише на конти, да је то примио, да знам послије колико сам му још дужан (мислим да неће искати интереса: „од зла дужника и козу без јарета.“); па кад да Бог, те и она друга пола новаца дође, онда ћу му све исплатити. Колико могбудете разабрати, јавите ми, шта мисле они ципори с *Гречевом књигом* радити. — Да су ми сад сви новци дошли, јамачно би сам ове јесени с Мимом тамо дошао, и путовали бисмо даље; али сад овако не знам ништа. Мима је здрав и отишао је с оцем у Меадијске илице. Мени се овђе гради кућа од 4 собе (једна ће ће се спавати, друга ће ће се јести, трећа ће ћу писати, а четврта за слушкињу). — Новина *никаки* не добијамо! нити знамо шта се ради по свијету. — Чујете ли што за *Кошчена?* Казао је да ће ме поодити кад пође из Меадије у Темишвар (и то би ми било врло мило; а не би му више било на заод, него *један сат* из *Kisetto* на десно у Пањеву, а одавде бисмо му дали коње до друге поште). Ако му ће скоро успишете, поздравите га (Тирка пише да још није дошао у Меадију).

Ја сам Вам казао да отворите свако моје писмо, које на мене дође, па мени на кратко јавите, шта се у њему пише; или, ако је што особито, макар ми копију послали, само да се писмо не изгуби. —

Поздравља вас љубезно госпођа Маца и сва кућа Демелићева. Госпођи Маци је било врло мило, што сте писали за Вашега земљака Hohenwarta. — Будите здрави и пишите ми скоро (макар и *одма*).

Вук.

[Напомена Копитарева:] Vuk Juny 1822.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр, 1558]

48.

16. Juli 1822.

Endlich hab' ich Ihre Sache in Ordnung. Совѣтникъ К. übergab mir 790 f. in BN. als den Betrag von $^{2}/_{m}$ p. Davon gab ich der Mutter f. 180, dem Strauss 170·48, und Sie erhalten hier den Rest mit f. 439·12. Str. ist ganz ausgezahlt. Meine f. 40 bleiben auf Pränumeration. So weit von Geld. — Поп. schreibt übrigens, № 394. 6 May 1822, dass *по полученіи* одобренія der Rest folgen werde. und man Sie dann auch для напечатанія онаго въ Питерѣ не замедлить увѣдомить. Die bisherige Verzögerung werde *entschuldigt*, als *unwillkürlich*. *Niebuhr* in Rom wollte auch mehrere Exemplare der пѣснарица *subscribiren*. Он је син онога пѣтника по арапской, и прајски елчіа в Римѣ. (из ѣ видите како *стари* језик ѣчим). Machen Sie also, dass Sie bald erscheinen können. Doch wozu Sie spornen, da Sie es selbst ebenso *sehnlich wünschen müssen!* M. *сад неће* више српскога. Er wird voce populi als Kraljewich's Nachfolger ausgetragen. Utiman! Das wäre das *Gescheuteste* bei alle dem! — Штраус каза, *freut* mich dass ihm's besser geht, и вѣѣйте да га freut. Кеппен *тѣмара* по Ердељу, његов оффицерщик у Пешти се зло владао, кажу. Doch lassen wir die Weibereyen. Овде затворише *кавница* принципа због јеб*ч*не! Добро! Fr. v. Tirka soll ihr Wort, *wieder* herzukomen. doch auf den Herbst halten, und soll Ihre Schwester mitbringen! Die *neueste* Mode ist bei den *höchsten Damen* ein *raizisches* Jankeri!

Bedeutet gut für Griechenland.

NB. пѣснарица **vor allem, dann** die исторіа. Ihr Lexicon & ist itzt auch in London & Paris. *Vielleicht* bald ein Mehreres.

Пѣснарице *vor allem! Solche* Lieder hat kein Volk, *weder gehabt, noch* hat es deren *itzt.*

Пѣснарица vor allem, und **wenigstens** im Herbst. *Je früher, je besser.* Auf dem Congres soll man sie schon lesen.

Handkuss & Gruss an die Tirkischen & Demelitschischen.

Отпишите ми *одма.*

[Споља:] Herrn Vuk Stefanovics
mit Briefen des Herrn v. *Demelics*
p. Ofen *Temesvar*
Kisetto

[Вукова напомена:] одговорено 12 јул. по нашему.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1559]

49.

У Пањеви 12га Јулија (по нашему) 822.

Љубезни пријатељу!

Писмо ваше од 16га Јулија (по Вашему) примио сам, и вала Вам. За пјеснарицу старам се, и гледаћу да је видимо што се прије буде могло (барем на зиму). Кепен ме је *посјетио* у Пањеви, и ја сам га ономадне у суботу отпратио у Темишвар, и виђео сам му *оффицерщика*; они су се у нећељу вратили из Темишвара, и отишли у Ердељ, и казали су да ће у Беч тек у Септемврију приспјети. Муш. је *поп* (или калуђер, то је све једно, Pfaf); а поп и да је паметан не може бити *поштен човек* (право Срби кажу, да *поп није човек*), а камо ли кад му је и разум као и срце (а код њи може бити да то и мора бити тако). Тужио се Кепшену, како сте Ви покварили и мене и Добровскога (што је ударио на траг, да је Славенски језик Српски), и радите да се прекине *связь* између Руса и Срба (али ово нек остане само код Вас; ни Кепшену немојте казивати, ако Вам он сам не каже). —

Чули сте да је умрьо Темишварски владика; сад очекују митрополита у Темишвару, да им доведе администратора. Не ће ли Миоковић сад доћи у Темишвар! — Госпођа Маца доћи ће на јесен у Беч, ако Бог да здравље, и може бити да ће довести са собом брата (Перу), али сестру не. — Ако ће видите Штрауса, поздравите ми га љубезно; такођер и од остали пријатеља и познаника, ако се с ким састанете. Одавде Вас сви љубезно поздрављају, а и ја особито, и молим Вас, да ми опет што пишете *одма*. Збиља! Штампали се Магарашевићева књига, или још што друго? Лијепо би било, да се одма штампа 3. пјеснарица, па да Гримм опет дође у Беч(?) на конгрес, да је рецензира! — Будите здрави.

Вук.

[Напомена Копитарева:] Vuk. 12 Jul 1822.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1560.]

50.

23 Juli 1822.

Пријатељу!

Изашла је М*** *риторика!* Es ist für die gute Sache nicht unwichtig, dass sie *nach Verdienst* gewürdigt werde. Daher молим Вас, да је рецензирате *по заслузѣ*. A ja ћу превести etc. Brief und Rimesse vom 16-ten d. haben Sie wohl schon erhalten. *Одма* setzen Sie sich zur Recension und schicken Sie mir mit der Briefpost, wenn keine gleichzeitige Gelegenheit da ist.

Handkuss und Grus an Ihre Umgebung.

Kopitar.

Мѣш**ме пошљите једнѫ Рец. Добровскагш, да се мало *одане* од словенства *макаронскагш*.

P. S. **Кажу** и **пиши**[!] да *тајите* кѫда ћете, или (сад) гдѣ јесте. Зашто то? Треба да знам и ја?

[Споља:] Herrn Vuk *Stefanowics*
mit Briefen des H. v. Demelics
p. *Ofen*
p. *Temesvar* in *Kisetto*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1561].

51.

Љубезни пријатељу!

Примио сам Ваше писмо и од 16. и од 23. Јулија. М. *риторику* ја још нијесам добио у руке, него, колико сам по чувењу могао разумјети, чини ми се, да он *риторику пишући није риторику писао*. Ја мислим, да ћете Ви то сами све боље начинити и без мене; зашто Ви то боље и разумијете; а да не речете да сам лијен, и ја ћу сад кад с вашара Пештанскога добијем ту књигу назначити штогођ, па ћу Вам послати по дележанцу, зашто и онако имам 4 пјеснарице Кепену да пошљем. — Ej! кад би сте ми послали још како онако писмо као оно од 16. Јулија! Онда би сам Вам одма *тамо* дошао

(а на другу страну да ћу засад ићи, не вјерујте никоме, као ни то, *да тајим ђе сам!*). — Не знам били требало на Попово писмо одговарити што? Ако имате каку нову књигу, или друго што, да ми пошљете, можете ми послати по дележанцу, зашто дележанац кроз Kisetto пролази свако 15 дана, те иде у Ердељ; и ономадне је слушкиња Госпође Маце добила по њему некаке пантљике из Беча. — *Мушићу* још нијесам послао рецензије, али ћу му је скоро однијети. Поздравите све, и пишите ми одма.

У Пањеви на Преображење 822.

Вук.

An
Herrn v. *Kopitar*

[Напомена Копитарева:] Vnk — 1822.

[Орпг. у арх. С. К. Академије бр. 1562.]

52.

27. Aug. 1822.

Freund!

1) So einen Brief, wie der vom 16-ten, dürften Sie *einst* wohl bekommen, aber etwa erst nach 2—3 Jahren. Allerdings sollten S e dem H. P. antworten und zwar, *wie Sie wissen*, dass man mit ihm *wirksam* sprechen muss. Er hat jetzt höflich gesprochen.

2) Wäre es denn *gar* nicht möglich, die neue пѣснарица erscheinen zu lassen? Niebuhr subscribirte z. B. auf ein paar Hundert, andere auf 50 etc. Hier ist vor Ende des türkischen Kriegs nicht wohl viel zu machen. Grimm's Grammatik *2-te Aufl.* ist soeben erschienen.

Jn Pouqueville's Reise nach Griechenland heist es vom Paschabey (Ismaïl), dass er an der Quelle des Vardar in ein Serbisches Kloster sich vor Ali-pascha versteckt habe. Sie werden davon doch auch gehört haben? Dieser Шуквил ist für die *Geographie* und Statistik vom adriatischen Meer an bis gen Salonik

recht brav, sonst aber ein Bader (био је хирург, с Бонапартом в' Египту). О философ каже Нешић, да је затворен у *Сербіи*. (Пуквил има *V* тома, карте и добар index). Само да мало престане војска (рат), доћемо ми Срби *у моду*, и наша пѣснарица, и лексикон ће се раскупити сав, и требаће друга едиција!

Ich erwarte Ihre 4 Bände für Köppen und Ihre Bemerkungen über M. wenn nicht My** die *ganze Anzeige, mit Ihnen.* übernimmt. Schauen Sie doch, ob er seine Moskauer Grammatik 1648, 4-to wieder hat. Er schreibt mir immer nicht *bestimmt*, *dass* er sie erhalten. Wird er Bischof in Шибеник?

Handkuss und Gruss an Alle

Kopitar.

[С поља:] Herrn Vuk Stefanovitcs
mit Briefen des H. v. Demelics
in Kisetto
p. *Ofen*
Temesvar.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1563].

53.

У Темишвару 29-га окт. (по Римск.) 822.

Љубезни пријатељу!

На преображеније у јутру писао сам вам у пошљедњему писму моме, да из Пањеве никуд не ћу поћи, до к Вама; а онај исти дан послије подне добио сам од Милоша писмо, у коме ме позива да отидем на неколико дана до њега у Крагујевац. И тако сам се сјутра дан одма спремио и преко Темишвара и Уј-Паланке отишао у Србију. По писму Милошеву могао сам се много надати; али од цијелога овога пута мога на коме сам изгубио 2 мјесеца дана, ту сам ползу имао, што сам написао 6—7 *лијепи* јуначки пјесама, и што сам добио *имена* свију села у пашалуку Бијоградскоме: а највећа је полза и добитак, што сам се здраво и мирно натраг вратио. Милош ме зато звао, да ми обрече материјале и трошак (500 ♯) за историју, као и његов спиновац лани у ономе писму: сад

све можете знати. Опет велим, вала Богу! кад сам се здраво и мирно вратио.

Даклем за нову пјеснарицу ја ништа нијесам боље измислио и изнашао, него Ви што кажете да ће се Niebuhr subscribirati на 200 (а кад би платио?), а други на 50 etc. За сад од тога ништа боље ни пређе неће бити, него ћу и ја потражити амо доље, нећу ли тако што наћи, а међу тим и ви гледајте једнако, па до 5—6 нећеља, ако да Бог здравље и срећу, да се видимо.

О Пуквиџу ја до сад ништа нијесам чуо. — Философ је здраво; затворен није био, него мало *ишћеран* (са своје памети), али је сад опет примљен, док опет не почне *романизирати;* а Пожарцу су му ударили 50 батина (а да је ко бројио и више би било). — Прољетос је дошао у Крагујевац (из Црне Горе преко Ерцеговине) и бивши Краљевићев ђакон *Јичинић!* — Четири пјеснарице за Кеппена послао сам сад по Госпођи Маци и по Г-дару Тирки. Кеппен ми је писао из Сибиња, и исписао ми је из писма Востокова и Калајдовића, како се радују нашој *Бугарштини.* (Збиља! до ономадне нијесам знао, да Востоков у својој поезији („опытъ о Русскомъ стихосложеній") спомиње моју и писменицу и пјеснарицу, и каже, да је Српска прозодија „способнѣе Русской къ метрическому стихосложенію"!) Ће ли је сад Кеппен? —

Кад бисте могли како разабрати, да нема ту како писмо на мене од Шишкова, или од другога кога! А еда што за оно писмо моје, што је Трнка казивао, да га је у Варшави видио? — Пошаљите ово писмо мојој пуници, молим Вас. — Отпишите ми *одма.* молим Вас, Ја сам се за сад доселио у Темишвар, док ми се жена породи; даклe писмо ми сад атресирајте у *Темишвар,* mit Briefen des Herrn Johann Markovich, beym Goldenen Karpfen.

Кад је ово мало бијеле артије остало, ајде да вам још нешто надрљам. Философ наш и онамо философски своје послове ради; као и у Бечу. Жена му је дошла у Нови Сад, и он је отишао у Бијоград, да гледа, да је преведе у Србију; но срећом њезином, да је неће пустити с пасошем, а без пасоша не ће смјети. — Осим ови 6—7 *лијепи* и *знатни* пјесама, написао сам у Србији и неколико и нови рјечи; и добио сам надгробни натпис *Стевана Лазаревића* (т. ј. сина Кнеза Лазара). Гроб му је у нашој Крагујевачкој у селу *Дрвенглавама,* а у

натпису стоји само *главе:* даклем се види, да није камен откуд донешен, него *баш* да је онђе сарађен. — Пишите одма.

Вук.

[Напомена Копитарева:] Vuk, 29 Oct. 1822.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1561]

54.

5. Nov. 1822.

Freund!

1) Hier 2 indessen eingelaufene Briefe.

2) Köpp. ist noch hier, *gewiss* bis Ende Nov. Villeicht länger

3) Dem Nieb** hab' ich durch Pertz[?] zu Ihren Gunsten geklagt, vidiћemo.

4) Aber nur Л. ist der Ort, wo Sie hin denken müssen. Auch an Adelung hab' ich vor 1 Monat von Ihnen geschrieben. er scheint gegen R. in Verlegenheit zu seyn wegen Ihnen. Von *III*, und überhaupt aus Russland ist kein Brief da. Trnka ist ein *armen Lump* der nichts weiter weiss. Кудр. ist in Verona.

5) Ihre 6—7 Heldenlieder (alte?) und die lexicalia, Inschrieften und der Anblick der Wesens in Kp. ist doch die Reise Werth, wenn wir *auch* andere Sachen vermutheten. Wie sehne ich mich Sie wieder zu sehen!

6) Dass Sie in rusischen Werken, und auch in Grimm's *neuer* Ausgabe seiner Grammatik citirt sind, ist natürlich. Ihr Ruhm muss immer wachsen, sollten auch die S. S. vor Aerger und Neid bersten. Ist einmahl die *vollkomene* пѣснарица heraus (und vielleicht zu gleicher Zeit in Л?) so wird sie ihren *deutschen* Bowring (антологіа) von selbst finden. Kein **jetztiges** Volk hat solche Poesie!

7) Vom Philosophen werden wir mündlich bald ausgesprochen haben.

8) Schreiben oder sagen Sie doch dem Horaz von Шиш**** dass er mir die vom Mitropolit Nenadovics in Rimnik veranstalteten (wie sein Smotriski) officien святыхъ сербскихъ, wovon Köp. ein Exemplar mitgebracht, procuriren möchte. So wolle ich

ihm, ausser den durch den hier gewesenen Isailovics überschickten Dobrowskyschen Sachen, auch noch 1 Epistolle *obscurorum virorum* schicken. Die Rec. von Dobr. scheint er noch nicht zu kennen? Diese officia sind in 4-to russo-slawisch zwar (ob die auf dem Berge Athos auch сѧ im Original haben, wie die Karlowitzer Abschrift, wovon Köpp. die erste Seite als Facsimile erhalten?) Auf Wiedersehen, *baldiges*. Um *одма* Antwort will ich nicht umsonst bitten.

Kopitar.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1565]

55.

8-ten Nov. 1822.

Freund!

Wieder ein Brief. Antworten Sie *sogleih* und *bestimmt* darauf damit Sie die Antwort *balt* und mit *einem* Mahl darauf erhalten. Er soll Sie vor allem anf ein $^3/_4$ Jahr nach L** schicken, damit Sie dort Ihre *drey* oder *sieben* Sachen zurecht machen, und damit von einem Meere zum andern herumreisen können. *Das* wird eine *gründliche* Grundlage seyn.

Zu meiner neulichen Commission an Мушицкій ist es vielleicht nöthig zu erläutern, dass der *Gottesdienst* (слѫжба) der in den russischen Kirchenbüchern nicht enthaltenen *serbischen* Heiligen von dem Nenadovics, der dem Smotriski hat in Rimnik nachdrucken lassen, ebendort mit eben der Schrift in einem Quartband besonders aufgelegt worden ist, und es dürfen daher auch in der Metropolie von Karlowitz, so wie vom Smotriski, so auch von diesem Gottesdienst, noch Exemplare zu haben seyn, für *gute Freunde* und человѣки хрістіани. (Der Redacteur hat darin сѧ etc. überall *verbessert*. — Ob der *Daniel* auch сѧ hat? —

Also ich erwarte *Ihre* Antwort, wenn nicht Sie selbst, je eher je besser.

Kopitar.

P. S. Dieses Schreiben von Ad** ist früher, als er meinen Brief haben konnte. Desto besser, dass wir uns begegnen (in

der Meinung von Ihnen). Ich hate ihm geschrieben, dass Ihnen weder Wille, noch Talent, sondern bloss die Musse fehle, dem RC. *etwas rechtes* zu leisten. Die könne und solle er daher verschaffen. Deus *otia* fecit.

[С поља:] Herrn Vuk *Stefanovics*
mit Briefen des H. Joh. Markovics im goldenen Karpfen
p. *Ofen* in *Temesvár*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1566.]

56.

У Темишвару $\frac{15}{3}$ Нојемвр. 822.

Љубезни пријатељу!

Ваша сам обадва писма (и од 5. и од 8. Нојемвр.) примио. На друго ћу Вам послати одговор друге поште (т. ј. у први уторник). Да ме ово друго писмо особити обрадовало, то знате сами.

Мушицкоме сам данас писао за officia *святыхъ Сербскихъ*, и добро сам му истолковао, какогођ што Ви мени пишете. Ја мислим, да су оно *съ* etc. без сваке сумње *поправили* калуђери, који су преписивали. Ја сам један пут искао у Карловцима Данилов љетопис, па кад сам видјео, да је језик прави *данашњи Руско-славенски*, нијесам га ћео ни читати. Може бити да је Рањ за своју Историју исписивао у Фпиндару из ондашњега оригинала, зашто чини ми се, да он има *се* и *кнезъ* на млого мјеста!

Овије 6—7 пјесама, што сам сад у Србији добио, јесу понајвише старе, а међу њима је једна пјесма (како је Црнојевић Иво женио сина Максима дуждевом кћери из Млетака) од најзнатнијн пјесама наши, јер има у њој више од 1000 стихова! Друге двије (о Бановићу Страхињи, и о Леки Капетану) јесу, по Историји, старије, али нијесу тако велике; једну малу нову пјесмицу писао сам из уста једнога Црногорца, који је прије 14 дана био изишао из Црне горе, и знатна је по томе, што има особито којешта у језику; такођер су по томе знатне и двије пјесме, које сам

писао од једнога Косовца из наије Вучитрнске. Да видите чуда, како се ово Ресавско нарјечје пружило иза Крушевца па преко Косова отишло чак у Црну гору и у Ерцеговину (одовуд од Арнаутске)! Ништа друго не помаже, него (кад се наштампа пјесмарица) ваља ићи у Црну Гору и у Ерцеговину, те ушима својим слушати како људи говоре. Али да не помислите, да и Црногорци и Ерцеговци говоре *лепо, сеса, видети* и т. д. не; него по Синтаксису ударају на Ресавско нарјечје, н. п. нема га у *сватове,* мјесто у *сватовима* (или, као по Срнјему и Бачкој и Бан., у *сватови*); па се тако говори у *нашу Подгорицу*, мјесто у *нашој Подгорици* и т. д. (о том се ваља *разговарати*, ако да Бог здравље, кад се састанемо). —

Мразовићеву риторику ја сам видио мало у Крагујевцу, а овђе је још нијесам могао наћи. Оно је будалаштина над све *наше* будалаштине. Руководство к *Славенскоме краснорјечју*, а примјере *сам испреводио* из *Латински поета*, и поузимао из *своји ода!!* Видите да наши оће да *праве* и *реторику*, као и *језик!* То ћете Ви све знати и без мене начинити, као што треба и заслужује. А и против *данашњега* Славенског језика има сила погрјешака, па још у *примјерима!*

Молим Вас, шта би од Магарашевићеве књиге? штампали се?

Овђе један преводи Српску граматику на Њемачки језик. Били му се могао ту Ферлегер наћи?

Поздравите ми љубезно Г-дина Кеппена; такођер и Госпођу Мацу и Г-дара Тирку (ваља да су Вам пјеснарице за Кеппена предали).

Поздравите све.

Вук.

Молим покорно, ово писмо предајте (пошљите) мојој пуници.

[„Даница" 1872 стр. 47; „Глас Истине" 1885 стр. 62, и „Новија Письма" стр. 873. Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1567]

57.

26 Nov. 1822.

Freund!

Wiewohl ich Ihren versprochenen Brief noch nicht erhalten, so säume ich doch nicht, die *weibliche* Correspondenz *sogleich* zu befördern, um so mehr da villeicht *andre Umstände* davon abhangen. *Ich* habe die пуница nach Ankunft der Тиркischen hinpersuadirt etc. etc. — Also *gut.* (Schade dass Sie den Beobachter nicht lesen! Oder ja? Daraus sehen Sie dass die Türken *deutsch* und *französisch* können: encore (анкóр=јошт) und gut, gut! Siehe den *Beobachter* vom *25 Nov.)* —

2) Nenadovitsch'ens Officia (минєа) св. сербскихъ finde ich in Kaulitzi's Katalog, um f. 12 W. W., die ich gerne darum geben will. Also könen wir es kürzer haben.

3) Aber nach Köppen, der *villeicht* bis Neujahr hier bleibt, ist auch in Крушедол und Оново ein Evangelium von Makarie, gedruckt in Зета!

4) Ihr junger Dichter *Ayuh* ist, wie mir Bojadschi sagt, *hier.*

5) Isajlovics will (ћео **би**) serbischer Novinar werden. Warum nicht *Sie?* Ihre пуница fände es ohnehin, *am Ende*, am besten, wenn **Ihr** wieder hier wäret. (Ich habe ihr ein Wort entschlüpfen lassen, dass Sie in 7 Wochen vielleicht hier seyn würden!) So geht's *mit Briefen!* Sie hatten mir nicht geschrieben, dass das geheim seyn soll. Indesen ist nichts verdorben. Aber mit *zarten* Kindern kann man im Januar nicht reisen. — Auf Wiederschen — na *razgovor!*

Kopitar.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1568.]

58.

29 Nov. 1822.

Freund!

Ihren Brief von 22=ten d. sammt Einschluss habe ich heute erhalten, und werde letztern *bestens* besorgen. Auch K. will ich

bestens davon sprechen. Dass K. überall nur gefirnist ist, versteht sich von selbst. Im Anhange der Wiener Jahrbücher hat er einen Artikel 2 Bogen stark, über Alterthum und Kunst in Russland mitgetheilt, an dessen Ende auch von *Ihren* bulgaricis die Rede ist. Ungeachtet ich ihm die gröbsten Missgriffe ausgeredet hatte, ist doch das geblieben, dass den Bulgaren in *Hermannstadt* Ihr Bulgarisch nicht *echt* war, sondern so, wie es an *Serbiens Grenze* etwa üblich. Daraus sehen Sie, dass er unsern **Freunden auch** was angenehmes sagen wollte. *Sein* Bulgar ist ein Spion, Mustakow, ger gegen Ihre Orthographie шт, ѣ, ь, ъ, ь, protestirt, wohl er selbst *Огниште* schreibt. In K's handschriftlichen Journal seiner Reise, was er einst wohl auch herausgeben wird, sind alle oberwähnten Missgriffe stehen geblieben. Ihre Gegend *Разлог* fanden wir auf keine Karte. Wo ist also Разлог? Mustakow will von der *Hauptstadt* Терново seyn. Ob der Mensch das Alphabet versteht? Er schreibt ѧмъ essen, изѧкъ Zunge, нѣкать Nagel, сарцѣ Herz, замьѧ Schlange, свињѧ, заицъ, петѣлъ, дарвò, трѧвъ Gras, zarnò, цвѧтъ Farbe, кóрѧнъ, яицѣ, млѧко. мисó, хлѧбъ, Brot etc. Ob er das ѧ nicht walachisch ausspricht wie je, é? —

Von Serbischen Nationalliedern werde ich selbst A***en auf Grimm's göttingische Anzeigen aufmerksam machen.

Seit des Philosophen Flucht liegt alles serbisch hier darnieder. Was mit Magar** Buch geschehen weiss ich nicht, ich hatte es mutatis mutandis admittirt, habe aber seit jener Zeit nichts mehr davon gehört noch gesehen.

Machen Sie nur dass Ihre Frau gut wiederkommt etc, etc.

Meinen Brief von 26-ten d. werden Sie erhalten haben.

Ohne weiteres muss die fernere Reise unsern *serbischen* Hommer mit ebenso schönon Theilen completiren! Leђан muss ich Ihren Forschungen dann auch zeigen. Welche Bereicherung fürs Lexikon! Wenn Sie bald heraufkommen, bis Mitte Dec, so werden Sie den Congress etc. noch finden.

Vale et fave Tuo semper eidem

Kopitar.

Und wenn Sie nicht *одма* kommen, so schreiben Sie wenigstens одма, nach unserer schönen Ordnung. *Sie* sollten die serbische Zeitung übernemmen! Und wie *nennen* wir sie? Daniца

nicht. Etwa српски *Кореспондент* (шпіён? *звоња*?) из царствујућега града Беча? —

[Новија Писма стр 874. Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1569.]

59.

Wien 3 Dec. 1822.

Freund!

Ihr Brief an A. ist vor 4 Tagen per post expedirt worden, einbegleitet von mir. K. schickt Ihnen ein Büchl; das nämliche, wovon ich neulich sprach. Daraus ersehen Sie, dass in Крѣшедол und Оново ein Octoich von Macarie 1493 und andre Sachen sich finden. (Wenn *er* sie nicht gekapert hat?) Wären diese paar Sachen nicht zu haben? Den Octoich würde ich wohl *zu 10* # *bezahlen*, wenn ein Antiquar in hätte.

Vergessen Sie doch bei Gelegenheit nicht auf die *Erhaltung* solcher *serbischer alter Drücke* aufmerksam zu seyn, wie Sie sich einst vorgenommen hatten Geld, oder neue Bücher mit Geld, werden gerne dafür gegeben, und die Seltenheiten in der *ewigen* Bibliothek für die Nachwelt und *unsre* Nachfolger in Vertheidigung des serbischen Dialectes und des ce- Slavismus aufbewahrt!

Dem K. hab' ich von Ihnen und mir alles Schöne gesagt, und will hoffen, dass er wenigstens nicht gegen Sie seyn werde. Alles Andre werden wir wohl, wenn Sie kommen, umständlich aussprechen. Von Ofen nehmen Sie doch den neuesten Katalog mit.

Wo *Simon* Живковић, Telemachs Bruder ist?

Vale et fave

Kopitar.

P. S. Ich *frankire* nicht, damit doch der Brief sicherer zukomme.

[С поља]: Herrn Vuk *Stefanovics*
mit Brifen des H. Joh. Markovics im goldenen Karpfen.
p. Ofen.

Temesvár

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1570.]

60.

У Темишвару 9-га Дек. (по Римск.) 822.

Љубезни пријатељу!

Примио сам Ваша три писма, (од 26. и 29. Нојемвр. и од 3. Дек.) на које Вам ево одговарам:

1) Ја би радо био Српски новинар, али засад није могуће: а) зато, што сам прије свега рад ове пјесме издати на свијет; б) ја и друкчије не би писао, до по мојој ортографији, а тако би врло мало пренумеранта било; зашто је Карловачки двор и онако свуд овуда разгласио, да сам ја рад Србе да пошокчим и да поуњиатим, и да сам нато поткупљен од Нијемаца и преварен од Вас; и да ме митрополит тужио за оне пробе Бугарског језика, и да сам зато из Беча прођерат, и Новине Српске да су зато укинуте. То је све из овдашњега двора владичина разглашено, и данас се разглашује (онамадне кад је овђе био Бранковић, сам је из своји уста људма ђекојим говорио, да се са мном не мијешају и да ме се чувају). Но доћиће Видов дан.

2) Ја *Мустакова* мало познајем по имену. Он је ћифта, као ти пошљедњи кожари по Altenfleischmarky. Ако се К. на онаке људе ослања, он слабо људе у нашим крајевима с те стране познаје. Ће је *Разлог*, то Вам ја сад не знам казати, него запитајте Грка и Бугара у кавани код бијелога вола, они ће Вам ласно казати; на Граници Српској јамачно није, него не знам да не буде негђе у Маћедонији. Мустаков добро познаје оне моје Разложане (или, као што се обично зову, *Розоклије*), и с оним је (наопако-) ученим велики пријатељ; а оба су моји *непријатељи*, једно зато, што ја с онаким људма нигда нијесам могао ни бити пријатељ, а друго, онај је надрикњига од прије говорио, да је Бугарски језик бољи и к Славенскоме ближи од Српскога, па се сад види *из онога, што ми је он казивао*, да је Бугарско нарјечије од свију Славенски нарјечија најгоре и од Славенскога језика најудаљеније (као што сте и Ви у рецензији казали). Зато сме се *сад* у Крагујевцу тако свадили, да сам му ја пред толиким људма у очи казао, да је он ћифта, и да се не мијеша у туђе послове, него нека гледа своје терзије etc.

Да се *ђе* на другом мјесту може бити друкчије *ђекоје* ријечи *говоре* и *изговарају*, то сам ено онђе и ја сам казао; али најглавније ствари остају опет. Но Мустаков и К. у оном ће засад тешко што *поправити* (премда би и мени самом било мило, да се што управо *поправи* и дода). Како треба ѧ у *цвѧтъ* etc. читати, то треба да зна онај, који је писао; питајте га, па ако' не зна, а он нека *погађа*, кад не ће по мојој ортографији.

3) Кажете, да ми К. шаље ein Büchl, али не кажете, по коме ми шаље?

4) Поздравите ми К., ако скоро пође одатле, нека ми напише *оно* писмо, па нека га остави код Вас.

5) За *октоихе* и за *јеванђелија* и *псалтире* Макаријеве и другије, немајте бриге, само се молите Богу, да један пут ја тим путем пођем (усмено ћемо се о томе више разговарати); а и прије ако ми ђе падне шака, Ваше ће бити.

6) Ономадне сам примио из Варшаве, „vom k. k. General konsulat zu Warschau", оно писмо (С. П. вольного общества), за које је Трнка казивао; у томе је једно и на Милетића (Лазара), које ћу му послати преко Константиновића друге поште; него ако га (Милетића) видите, кажите му, нека пита за писмо код Константиновића.

7) Ја сам Телемаку писао, да сте му брата Ви препоручили Берићу, да му ђе даду учитељство; али ја не знам, ђе је сад.

8) Да Вам кажем што ново, које може бити, да сте и чули. Овђе је послије владичине смрти поставио митрополит за администратора архимандрита Августина, кога овђе обично зову ба́бом, и који *не зна ни читати ни писати*. Послије тога дође Бранковић, и по заповијести митрополитовој опреми Ба́бу у намастир, а он остане на његову мјесту. Бранковић је такођер са собом био довео два попа (из Земуна мога пријатеља попа *Вилипа*, и још једнога Карловчанина), да предају Богословију и Славенску Граматику; но Власи се стану противити и предаду вармеђи тужбу, да није право, да они своје богословце шаљу у Арад и у Вршац, него оће и овђе да се влашки предаје; и тако, пошто се Богословија почне токорсе, баш у очи онога дана, кад ће у вармеђи бити конгрегација и тужба се цару оправити, дође од митрополита *курир*, да у Темишвару небуде Богословија ни Влашка ни Српска, и сјутра дан Бранковић с поповима отиде у Кар-

ловце опет, а овђе засад у двору нема никога осим једнога лакаја и кочијаша и куварице; њи троје и суде и конзисторијум држе и све. Једни говоре, да ће овђе доћи Миоковић за владику; и то би мени било врло мило.

9) Јуче ми је жена родила кћер. Причекајте још 13 година, па ћете ми бити зет; и црна је и црномањаста је. Сјутра ћемо је крстити, доктор Чокрљан биће кум. Поздравите ми љубезно Госпођу Мацу, и кажите јој ове новине, молим Вас. Писамце ово пошаљите мојој пуници, молим Вас.

10) Писма немојте ни пошто да франкирате; зашто Бог зна кад би ми које дошло, а овако и сигурно примам.

[Напомена Копитарова:] Vuk Dec. 1822.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1571]

61.

20 Dec. 1822.

Freunud!

Hier ein Brief von der пѣница (die in Krain beinah das Umgekehrte von einer Schwiegermutter bedeutet, i. e. ein Mädl). —

Кепп. hat mir auch 1 Exemplar von einem (seinen) Aufsatze im Archiv, für Sie gegeben, worin die zur Aufnahme Ihrer Bulgarica in Питеръ, und der Wunsch nach den zwey fertigen Bänden Ihrer пѣснарица — berichtet wird. Der Aufsatz ist zuvar *von mir* übersetzt worden.

Wann kommen Sie? (damit nicht etwa Briefe an Sie *unten verloren gehen*). Allein oder mit Familie? Transito oder Consumo?

Die Auskünfte, für den A. K., *прве поште.* Über Mustakow etc. mündlich.

Gewiss, дођиће Видовдан! *Meistens*, aber doch nicht *immer*, triumfiren die Schlechten! = K. = П. СС.

Отпишите ми одма

K.

P. S. Wie heissit doch meine neue Braut? Empfehlen Sie mich also der neuen пѣница.

M*** besucht mich nun *doppelt*, seit er Sie nicht hier hat.

Also *übermorgen* werde ich ihm den Warschauer Brief anmelden, falls er ihn nicht schon von Konstantinovics hat.

Appendini trägt zum Verlage *50* schokzische попѣвке an! *Sehen* möchte ich sie *doch*. Er sagt, sie seyn in der *Herzegowina* gesammelt. Und ein Ragusaner habe sie auch in lateinische Hexameter übersetzt! Also wieder ein Band für Sie.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1572]

62.

У Темишвару $\frac{15}{27}$ дек. 822.

Љубезни пријатељу!

Ваше писмо од 20-га dec. примио сам. Такођер и über Alterthum und Kunst &. Данас сам одговорио и Кепп.; ако га не нађе писмо, кажите му, молим Вас, нека га потражи на пошти. Да ли Вам оће показати моје писмо! По његовој жељи казао сам му, колико се *могло* учтивије и смиреније, моје мњеније. Данас сам писао и Милетићу. *Орације* ми пише, да ће Вам наћи ону књигу; него би рад да му Ви напријед пошљете epistolas virorum &. Ја сам ово дана рад сам отићи до њега (само да не пропем као Коцебуе у Њемачкој). Како би било да ми та epistolas и онај Кепп-ов Aufsatz из Archiva пошаљете по дележанцу (који први пође) на Васу Василијевића у З**? Прије сам Вам негђе напоменуо, да овђе један преводи *Српску* граматику на Њемачки, па ми ништа не одговористе. Он ће скоро бити готов, него Вас молимо, да тражите Verlegera. Он не иште више за свој труд, само 50 књига, а Ви ако можете откинути још 50 мени и Вама за коректуру, то ће бити свега 100 књига (то није млого?) Ја сам му обрекао скрпити штогођ и од *Синтаксиса*, да буде читава граматика. Не ће ли се Штраус тога примити? А куповаће је и Срби и Нијемци. Предговор ћу ја правити с Вама заједно. Овђе је један начинио Српску мапу од Баната, па је писао ту ономе Василију Николићу, што је у политехни, чешком инштитуту, да му је изреже на камену, но тај му ништа не одговара. Сад пак како сам ја овоме казао, да је Николић сирома човек, а добро се учи, он му

је рад *поклонити* ову мапу, само да је он изреже и њему да пошаље само једну, а остале нека продаје за себе, а муштерија ће им бити доста, зашто он само овђе има 50 suscribenta, који ће платити по 5 f. W. W., кад приме по једну мапу. Кад би дакле Ви могли поручити Вашему слуги, да нађе тога Николића, да му каже, да дође к Вама, да му кажете ово; па ако ће се овога посла примити, и ако га може скоро свршити, да му пошаљемо мапу одма. — Кад би могао Кепп. наћи ту am alten Fleischmarkt некога Лазара Германа, Бугарина из *Разлога*, он би му показао, ђе је Разлог, и мислим, да би га увјерио, да није све онако, као што је он, по Мустакову, написао. Тај је Герман стари Бугарин, и лани, кад је ту дошао, није знао *никаквога* језика, осим Бугарски (ако ту досад и он не буде научио *поправљати* и к Славенскоме приближавати језик). — Ја сам још у Шишатовцу виђео неке пјесме преведене на Латински (и *штампане)*; ваља да ће то бити Аппендинијеве *попијевке*. Врло ће ми драго бити, ако изиђу на свијет, *барем* да и видимо. — Вашој је заручници име *Ружа*. — Ја не знам, или они мисле, „allein oder mit Familie;“ али кад би што било (које не вјерујем), морало би бити allein, зашто фамилија не ће никуд, већ акм у *род*. Пошаљите ово писмо, молим Вас. — Честито Вао ново љето! —

Вук Стев. *Караџић*.

[Напомена Копитарева:] Vuc 15 Dec. 1822.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1573

63.

У Вршцу 2-га Јануарија (по Вашему) 823.

Љубезни пријатељу!

Даклем сам се кренуо из Темишвара да мало потражим пјесама и *Србуља*. Сјутра ћу у име Бога поћи у Панчево, и мислим Божићовати код Василијевића. У ономадашњему писму моме желио сам, да ми на Василијевића пошаљете по дележанцу онај Кпп. Aufsatz из Архива, и за Орација epistolas

vivorum &; а сад Вас молим, да то учините, и уз то још да ми пошљете (али по првоме дележанцу) Добровскога Славенску граматику и Славина и обје Слованке; ако ли коју од ти књига не могбудете добити, а Ви ми пошљите оно, што добијете. И конту такођер пошаљите ми, да знам, пошто је што, и да могу наплатити (од избранога владике Радивојевића, који ме је особито молио, да му те књиге добавим, и ја сам му обрекао), а ја ћу Вама новце, што ускоштује, или одма послати, или *сам донијети*. За које Вас молећи и надајући се остајем

Ваш
Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1574.]

64.

У Земуну 28-га Дек. (по наш.) 822.

Љубезни пријатељу!

Писао сам Вам из Вршца да ми по првоме дележанцу пошаљете овђе на Васиљевића једну граматику (Славенску) Добровскога, и Славина, и обје Слованке, и онај Кепп. Aufsatz из Archiva, које се све надам овђе примити. Ја ћу се овђе бавити још најмање 15 дана; рад сам отићи мало у Шишатовац, а и у *Карловце(!)* Надам се, да ћу сад с Муш** и ону књигу за Вас наћи. Ако је ту још Кепп., кажите му, да је Разлог у Маћедонији близу Сереза; а Мустак. је из *Раброва*, (близу *Трнова*). И Бугари овдашњи истина признају (као што сам и ја казао) да се у правој Бугарској (доље око Дунава) мало друкчије говори (или управо, као што они веле *заноси језиком*), него у Маћедонији; али опет кажу, да је један језик, као н. п. што *Ерцеговци* и *Сријемци* говоре Српским језиком. Даклем њега је Муст. свакојако преварио. Кад би сте сад *одма* могли у писму послати оне Кепп. и Муст. Sprachproben, да пропитам овђе Бугара! Отпишите ми штогођ *одма* (по првој пошти), молим Вас. — Овђе је зима готово

као и у Питеру. И преко Саве и преко Дунава иду кола и саони преко леда и тамо и амо. Очекујући одговора остајем

Ваш
Вук.

Поздравите ми љубезно Госпођу Мацу и Г-дара Тирку, и остале.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1575]

65.

Wien 14. Jan. 1823.

Freund!

Auf Ihre wiederholte Aufforderung von 2-ten d. aus Vršac habe ich also die verlangten Dobroviciana sammt Conto vom Schalbacher mit dem gestrigen Postwagen an die Adresse Ihres Freundes nach Земун abgehen lassen. Ich bitte Sie mir den Empfang seiner Zeit zu bestätigen. (Auch von Muschitzki können Sie mir den Rückempfang seiner Граматика 1648, der noch immer fehlt, nachfragen lassen). Heute ist nun auch *Marko Darvar* gestorben. Kommen Sie bald, wenn Sie uns noch alle treffen wohlen. Jn Eile

Ihr Immerderselbe

P. S. Grüssen Sie auch von mir Ihren Wirth, und wer sich sonst meiner freundschaftlich erinnern mag. Aus Земун sehen Sie, das ich *vallachisch* treibe.

[Спољa:] Herrn *Vuk Steph. Karagics*
mit Briefen des H. Basilius Vasilievics
p. Ofen *in Semlin*
Peterwardein.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1576]

66.

У Земуну 17-га Јануара (по наш.) 823.

Љубезни пријатељу!

По ономадашњем дележанцу примио сам исправно послате ми књиге с контом од Шалбахера, за које Вам врло

благодарим! Ономадне у Четвртак био сам у Карловцима код С. С.(!!) и које из његови ријечи, које од *Куцкала* (код кога сам ручао тај дан) разумијо сам, да по Муш** не би добро било, да га ја у *садашње* време поодим; зато му нијесам ни ишао, него сам Вашу рецензију предао Куцкалу, да му је он пошаље, а *epistolas* предао сам овђе његовом и мом пријатељу, да му и по првом дележанцу пошаље преко Сусека. А за остало ја сам му данас писао.

Ја данас, у име Бога, полазим у Темишвар, и онђе се надам од Вас дочекати одговор на ово писмо моје. Како сам прошао у Карловцима, то се мора казивати, а описати се не може.

Одавде Вас љубезно поздравља мој газда и Пивар, а Гина Вулко и дугачки Коста (који је прије неколико дана остао удовац) особито (као познаници).

Поздравите ми љубезно Госпођу Мацу и Г-дара Тирку и остале њиове домаће. Јуче сам се с пријатељима мојим код њиовог пријатеља Сотира частио какогођ на Божић (то се зна, да је за њиову љубав).

Будите здрави и пишите ми *одма* у Темишвар.

Вук Стев. Караџић.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1577]

67.

Wien 7 Febr. 1823.

Freund!

1) Da ich so lang keine Nachricht von Ihnen hatte, schrieb ich vor 3 Tagen an Vasilievics, wo Sie waren etc. Gut, dass ich's nun durch Sie selbst weiss. Aber Sie sollten doch auch *einmahl* endlich ein ordentlicher Mann werden!

2) Etwas von der Audienz bei SS. — und von der doch immer schönen Versöhnlichkeit des Kúcкало — könnten Sie mir doch mittheilen, in Hauptzügen, wie in einem Index (казáло) — Mich interessirt Ihr Muth nach Gebühr. Also *одма!*

3. Schreiben Sie mir doch, was Sie für Valachica (Bücher) für mich etwa schon beisammen haben?

4) Zu den Tirkischen werde ich wohl gehen, wiewohl unsre Musse sich schlecht begegnet, und ich im Grunde ohne Sie und Dobr. dort nichts rechtes zu thun habe. Ihre Grüsse indessen und Complimente werden im Kaffeehause wie durch Köpp. ausgerichtet, den Sie noch hier finden werden, wenn Sie bald kommen.

5) Ihde Bulgarica interessiren auch Niebuhr'n, dem ich 1 Exemplar davon schicken musste. Sie sollten diese Materie (Sprache) auch noch über sich nehmen! Auch bitte ich Sie, *möglichst* genau zu erfahren, wie *viel* der Bulgaren sind; ich fürchte ich habe sie mit $^1/_2$ Million zu gering angesetzt. Interessant ist der Dialekt, weil er unter allen slavischen der *einzige neuer* Art ist, und sich zu seinen Schwestern so verhält, wie Italienisch Französisch, Spanisch, Portugisisch, Wallachisch zum Latein!

6) Dobr. schreibt, dass er von Niebuhr, Romanzoff aufgemuntert sich an die Herstellung des Urcyrill's machen *will!*

7) Vor allem suchen Sie mir doch die (in Kronstadt 1652) gedruckten wallachischen правила, die villeicht aus der slawischen Kormczaia übersetzt sind.

Ihre Schwigermutter war seit der Zei ein einziges Mahl bei mir, weil sie *indessen* keinen Brief von der Nanni, die ich auch schön grüsse, haben wird.

Одма К.

[С поља:] Herrn *Vuk Stef. Karadyics*
mit Briefen des H. Joh. Markovics
im goldenen Karpfen
p. Ofen. *in Temesvár*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1578]

68.

У Златноме Прагу 31-га Марта (по Вашему) 823.

Љубезни пријатељу!

На Ваш велики Четвртак у јутру дошао сам овђе здраво и мирно, и онај сам дан до подне нашао и Анку и Добровскога, а послије подне дође Добровски к мени, и пред ноћ ме одведе у намастир милосрдне браће (Barmherzige Brüder),

те ми, као новом доктору, покаже њиов шпиталь, и онамо смо с калуђерима и *вечерали* (барем сам виђео, како и Ваши калуђери живе). Сјутра дан ми је Добровски довијо Ваш поздрав и писмо од моје жене, за које Вам благодарим. За онај комад граматике није ми Добровски могао управо казати, или ваља да ја отпишем *Вама*, или *Тиролу*. Ако је дакле дошао онај комад граматике, а Ви ми га пошаљите Липиску на Чирнера; ако ли није дошао, а Ви ми јавитеу само *одма*, молим Вас, да ме писмо онђе стигне, или дочека.,

Ја сјутра, у име Бога, на дележанцу полазим у Дрездну. Ево сам пет дана овђе у залуд провео, а до данас никако друге прилике нијесам могао наћи.

Никад нијесам могао мислити, да је Праг овако голем и лијеп! — Добровски једнако ради око глосаријума, али, како ми каже, неће голем бити. Врло се обрадовао, кад сам му показао у нашем рјечнику *шувака* и *шувак*, зашто каже, да ни у једноме Славенском нарјечију до данас ништа није нашао од *шуій* и *шуіица*. — Анкина млада није рђава: танка, висока. То је чудо! Он, као поета, ваљало би да је узео ружну жену (избирач нађе отирач). Прекјуче је он био код мене, а ја данас идем њему. Примићете од њега ову цедуљицу.

Ако ће видите Госпођу Мацу и Г. Тирку, поздравите и љубезно, такођер и Г. К-на, и моју пуницу. Жени ћу писати послије. — Будите здраво и пишите ми *одма*.

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1579]

69.

У Липиспи $\frac{2}{14}$ марта [априла?] 823.

Љубезни пријатељу!

Ваше писмо примио сам. Ad. ћу сјутра писати. Ако Вам Васиљевић пошље они 98 гроша, Ви и одатле, молим Вас, пошаљите по дележанцу мојој жени (mit Briefen des Herrn Demeter P. Thirol). Онај комад граматике још нијесам примио (само да не пропадне ће). Већ сам слушао и гледао не-

колике лекшије у анатомији; то је гад и смрад, да Вас Бог сачува! не знам како ћу се навикнути. У Алу ћу ићи ово дана. Кагогођ што ми се Праг више допао, него сам се надао; тако је овђе на против. Може бити да ће послије панаћура приличније и обичније бити. Право Гагић каже, да Беча нема у „подсолнечной". Ама ни у чему. — Пишите ми *одма*, молим Вас. Писма ми атресирајте: mit Briefen des Herrn N. A. *Probst*, in der Ritterstrasse in Leipzig. — *Земља* и Чешка и Саксонска врло ми се допада, зашто по брдима и потоцима много личи на Србију, само да је жупније. Чешка је на међи Саксонској као Ерцеговина. Дрездна ми се много боље допада него Липиска. — Chyrurgia се овђе може за годину свршити, и око тога ћу се трудити, ако ми се смрад не досади. За сад, док панаћур траје, не учи се ништа. — Поздравите ми К-на и моју пуницу, кад је видите, и остале познанике.

Ваш

Вук.

[Напомена Копитарова]: Vuk 2. Mart 1823.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1580]

70.

Wien 23 Apr. 1523.

Freund!

Ihre Zeilen aus L. hab ich mit ungeduld erwartet. Alles ausgerichtet. K. hat nur die Nummern 2503, und 56, 618 von der Maza gebracht, dass ich Sie Ihnen mittheilen sollte. (№ 2503, und № 56, 618). Das verstehen Sie wohl besser als ich.

Die Anatomie können Sie weit besser, und weil man *cadavera* noch *Duzenden* haben kann, auch weniger eckelhaft nachholen. *Нема Беча* meine auch ich, wiewohl ich sonst nicht immer mit Gagitsch gleich denke. Von Васиљевић noch nichts da. Aber warum sollen die Groschen den Umweg machen? Weil nichts mehr zu ändern?

Fruschitsch hat Ihnen indessen geschrieben. *Sie sollten* die Zeitung übernehmen! — Davidovitsch ist von der W. Zeitung

von Merz *über ein Jahr* citirt, wenn er nicht als Auswanderer behandelt werden will.

Auf der Reichsbibliothek ist eine slawische Gramm. in 4to von 1648 *oder 1651.* Sehen Sie doch an, ob das letzte Blatt von der, die uns Muschitzki einschickte, abweicht.

In Paris sind *griechische Volkslieder* angekündigt. Ob es wirkliche sind, oder nur *itzt* gemachte, wie die von *Müller* bei Brockhaus? Sie müssen sie ansehen, als in Ihr altes Fach gehörig, und berichten mir darüber, falls ich sie indessen nicht gesehen haben sollte. Aber warum sagen Sie Липиска? warum Дрездна? Hier sind *die Böhmen* zu fragen, als *nächste* Nachbarn. Липско (oder Липск *m*, wie Смоленск?) Дрежђане.

Wie hat man Sie *in Leipzig* empfangen? Schreiben Sie mir doch *recht oft* und одма. Herrn Vater meine wiederholte Empfehlung. Dobrowski ist im Stücke 35 der Göttinger Anzeigen von Grimm halb wahr und *halb falsch* angezeigt. Der Rest Ihrer Grammatik wird nun in Ihren Händen seyn?

Ihr

Одма.

P. S. *Ihre Schwägerinn hier ist gestorben.*

[Слоља:] Herrn Wolf Karagich
mit Briefen der H. N. A. *Probst*, Ritterstrasse,
Leipzig

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1581].

71.

26ten Apr. 1823.

Freund!

1. Hier Geldsachen,[1]) mit denen nicht wohl zu zaudern ist. Mit Gott und Geld soll man nicht spassen, sagt ein deutsches Sprichwort.

Wie ist Ihnen D. 3 ♯ schuldig gewesen, wie er mir schreibt? (Doch das kann auch auf Ihre Rückkunft warten).

2) Vor allem sehne ich mich nach Nachrichten von *Ihnen*, Ihren *Beschlüssen* und *Einleitungen*, und wie bald wir Sie wieder

[1]) Ово је писмо писано у продужењу писма Ј. Гавриловића од 6/18 априла, које ће бити наштампано с писмима Гавриловићевим.

Уредн.

sehen sollen. Das Ende des *Tirolischen* MS. hat Ihnen ein hiesiger Messmannn wohl bereits überbracht.

Одпишите ми *одма*.

Ihr alter

Одма.

[спољa; као на претходном]

[Вукова напомена:] одговорено $\frac{10}{22}$ манја $\overline{823}$

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1582]

72.

Wien 14 May 1823.

Vater soll ein Ex. meines Aufsatzes über die Kormczнia kriegen, sobald er heraus ist. Mit der Grammatik machen Sie daher andere *(frühere)* Anstalt. Uund nur *fleissig studiren* damit Ihre Frau und wir andere Freunde Sie *nicht umsonst* so lange entbehren. Àла ist wohl recht geschrieben. Aber wenn die Serben Dresden nicht kennen, so ist's doch am besten es schon *mundrecht* aus einem anderen *slavischen* Munde, dem bömischen, zu nehmen. Köppen ist auf 8 Tage nach Prag. Die Prager schreiben mir, dass Sie ihnen *sehr* добро дошао waren. Es freut mich dass Ч. unsre Meinung nicht geteuscht. Schauen Sie doch auch *Weimar*, *Göthe* und *Riemer* an. Auch ich bin in meinem neuem Quartir noch nicht recht einheimisch. Was sind wir für *Philosophen*, die ein *Zimmer* so oder so stimmt! Und doch ist das auch *natürlich!* Genug, wenn wir den *Hauptzweck* nicht aus den Augen verlieren, der uns bei allem Verdruss zerstreut, beschäftigt, tröstet etc. Schreiben Sie balt

Ihrem

Одма

P. S. Kein Wort von Muschitzki. Es geht ihm *also* gut. Aber meinen миней сербскій möchte ich doch haben. Sie vergessen auf die slavische Grammatik *1651* nicht.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1583]

73.

У Липисци $\frac{10}{22}$ маија 823.

1) Писмо од 14 маија примио сам.

2) *Учим* се и мучим се и *радим* по мало.

3) Послије Миоља дне гледаћу да одем Гету и Римеру, а може бити и Гримму.

4) Мушицком ћу писати, може бити и данас.

5) Граматику од године 1651 погледаћу, док се ће наканим (јер није свагда отворено, а баш је према мени, штоно веле Срби) препишала би жена.

6) Милерове *начињене* Грчке пјесме видио сам, прву књижицу, а чујем, да је већ изишла и *трећа*.

7) Ономадне је (други дан Духова) предиковао Ч. у Томиној цркви; и сва је готово *предика* била од *политике*. о *Грцима* и *Американцима* etc.

8) Ваља да сте видили књигу, што је издао Прехтл против Ч-ова католицизма etc.

9) Румј. ми је послао за ону летурђију 500 руб., и сам ми пише: „сіе рѣдкое изданіе украситъ мою Библіотеку, и принесетъ мнѣ то удовольствіе, что будетъ служитъ для всѣхъ доказательствомъ Вашего ко мнѣ благосклоннѣйшаго расположенія.“ То је писмо од 26 марта.

10) Кад сам био у Али, Поп. и Патеровића прошло ће ђаво овуда у Париз, а оданде ће преко Лондона у Питер водом. И казао је овђе једноме мом познанику, да овђе неће бити ништа, него онамо. На ово немам им шта Српски рећи, него: ј.... им матер! —

11) Ако ће успишете Перцу, поздравите Нибура.

12) Шта би од оне рецензије о Архиву? Јели изишла, и ће се може читати?

13) Пишите Ад. нека Вам пошље Руска *ђела* ап. и ако је још што изишло (али и за мене један егземплар).

14) Мене ћете тешко виђети прије Васкрсенија, и то још ако не умрем овђе, јер ово дана није ми било најбоље.

15) Јели још онај калуђер код бијелога курјака? Или је већ постао владика Буковински? (То запитајте оне црномањасте штумаллице, и уз то јој кажите, нека остави *курјака*, па нек иде амо *вуку*).

16) Како сам се овде пођачио, никаки новина не читам, нити знам, шта се ради по свијету.

17) Еда је ту био Ћућулија ђе скоро?

18) Ово писамце пошаљите мојој пуници. молим Вас.

Поздравите све и ниште *одма.*

[Напомена Копитарева:] Vuk 10 Mai 1823.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1584]

74.

Freund!

1) Die Gramatik von 1651, 4to auf der Raichsbibliothek nicht vergesseu.

2) Die in Paris angekündigte griechische pésnaricza ist ein wares Pendant zu unsrer illyrischen: a) Eintheilung in *Helden*lieder und in Hauslieder (женске); b) die *аи́дꙋци* sind Helden, c) die pésnaricza ist das *klassische* Buch für das *wahre, wirkliche* Neugriechisch. Der Band soll an 100 Lieder enthalten, *mitte Mai* in Paris erscheinen etc. Hier haben wir ihn noch nicht gesehen. In Leipzig nimmt Hr. Zirgès Subscription darauf an.

3). Mein Schreiben von 11ten d. werden Sie erhalten haben? Von сестрић Јован möchte ich bald die jüngsten Bruder sehen. Fragen Sie ihn doch, ob er die Zeichnung der гусле *noch* brauchen kann. Riemer küdigt die *4te* Auflage an! Schreiben Sie doch

Одма.

25ten Juny 1823.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1585]

75.

Wien 5ten July 1823

Freund!

Sie werden indessen meines vom 25ten v. M. erhalten haben, und daraus ersehen, das Kn nich hier ist. Es würde aber auch nichts helfen, wenn er hier wäre. Er hat sich einmahl zu *jener* Partey geschlagen.

Hier ein gestern überbrachtes Schreiben von III. (Eben war Ihre пꙋница dorthin fragen gegangen; doch ist es *vor* ihrer

Nachfrage ausgetragen worden). Nehmen Sie ihn beim Worte; villeicht setzt er was durch vor dem jüngsten Tage (страшни сѫд). Am meisten bin ich auf Ihr *Knie* begierung. Hej! —

Sie werden den Rumansoff für seine schmutzigen Papierrubel doch keine Huldigung machen! Warum sehen Sie nicht Weimahr, Riemer, Goethe etc.? Јован's Zeichnung *иерое поште!* Perz ist jetzt auf der Rückreise nach Teutschland, ich weiss nicht wo. Und also zu warten, bis *er* schreibt. Niebur reist im Neapolitanischen.

Abbé (по францѫски, или Abate) Fortis (Без de), beschreibt S. 58 de des ersten Theiles (а има $\frac{дв}{II}$ дѣла) jenes in Venedig 1774 erschienen viaggio in Dalmazia, in 4to die morlakische Sitte des братимство. Auch der französische Oberst *Vialla,* der 1810 in Montenegro war, schreibt, *wo ich nicht irre,* davon.

Rothkirch's Artikel ist im Jahrgang 1820 und 1821.

Tirols Sticke **bringen** Sie mit, wenn Sie dort nichts damit machen wollen; ich kann sie wohl entbehren, da ich ohnehin eine neue Abschrift machen möchte lassen. Die Zeit, wo man nach illirischen Grammatiken *fragt,* ist noch nicht da.

Irer Frau hab' ich f. 50 WW. geschickt, bis Sie das weitere beschliessen.

Von Јепто ist noch nichts heraus. Vielleicht behält ers selbst zurück. Ко што ла!

Wie heis das alte *Sardica* in der Bulgarey, wo das Concilium в' Срѣдцѣ gehalten worden, und was im Mittelalter *Triaditza* nun aber *Sophia* heissen soll. Haben Sie je davon gehört? Der церковни словарь macht den Nominat. *Срѣдєц* срѣдца etc. Heut ist wohl nichts mehr davon zu hören?

Sehen Sie in Kruse's historischen Atlas auf der Karte von 1000 — oder 1100 wo er *Брани́чево* setzt, *westlich* von Belgrad!

Sehr sehne ich mich nach Ihren Briefen nnd Nachrichten, besonders wegen Hej!

K.

Die гасле konnten *diesmal* nicht fertig werden, und doch wollte ich gleich schreiben. Also перве поште.

[Споља:] Herrn Vuk Karagich
mit Brifen des Hrn. N. A. Probst (P. T.)
Ritterstrsse in
Leipzig

[Вукова напомена:] одговорено $\frac{5}{17}$ Јулија.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1586].

76.

9ten July 1823.

Ihren Einschlus hab' ich heute durch die gute пу́ница erhalten.

Sie indesen meines von 5ten samt Шишков's Einschlus?

Hier die Zeihnung des musikalischen Instruments für den Sestrich. Man sollte aber eine *Familienscene* geben: einen Homer umgeben von jungen und alten Zuhörern? oder 2 Scenen? eine женска *без* гу́сала, und eine männliche *mit*? das werdet *ihr* sehen!

Wenn B. Ст. wirklich ein Kar** ist, so kann er прдим sagen, в. Е. прдим!

Nur wenn er es *nicht* wäre, würde er den Куцкала's etc. Blössen geben. Also entscheiden *Sie*.

Sestrich soll nicht vergessen, das die Leipziger *schlechte* Stecher sind, und nichts als *prátsshete* Gesichter machen können.

Dem entscheidenden *Ej* sehe ich mit Sehnsucht entgegen. Der junge зет T. soll dem Бојаџій erzählt haben, dass B. in Л. eine neue *Geschichte* oder пѣс*** mache! Ist etwas daran?

Der Zeichner wundert sich über die *härenen* Seiten der гу́сле? Und ist der Bogen auch von Haar? Wie gibt das einen *Ton?* einen *musikalischen?* Also erklären Sie das. Oder ist der Bogen von струне? metallen oder Darmsaiten?

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1587].

77.

У Липисци $\frac{5}{17}$ Јулија 823.

Ваше и од 5. и од 9. примио сам, Најприје Вам благодарим, што сте ми жени послали 50 f. И никако Вам не могу доста за то благодарити; јер ми је била писала да је у великој невољи, и оно ми писмо њезино чисто убило, и од онда већ немам воље овђе сједити. Ово дана гледаћу да отидем к Фатеру, не би се како развеселио и повратио, иначе мораћу се страшно разбољети и овђе умријети. — Од мога кољена још ништа. Kuhl је по том био *само један шут* код

мене, и казао ми да парим врућом говеђом крвљу, но ја то још нијесам почео. Ја не вјерујем, да Ви управо знате, каки су људи овђе. — Од она два Шишковљева писма једно подајте Милетићу (ако га ће видите), а друго за сад зауставите код себе (ако га нијесте већ послали). Та Ви сте имали и *гудало?* И на њему је коњска длака (од *репа*) какогођ и на гуслима, па гуди, те како! Шта значи код Вас *струна?* У Вајмар чекао сам да одем о јесени, кад се распусте ђаци и пошто сестрића испратим; али сад како ми није добро, може бити да ћу и прије отићи. — Од *Сардике* и въ *Срѣдцѣ* etc. ја нијесам ништа чуо, нити Вам што могу казати. — Од Адел. још никаква гласа немам! Морађу му писати ово дана. — Да одлазите Тиркиној кући, молио би Вас да ми поздравите: Госпођу Мацу и старога Тирку, да ми преко Вас пошљу 3—4 рјечника (невезана), да и поклоним које коме: али знам да не одлазите, него ћу им ја ће писати. — Поздравите ми моју пуницу, и пишите ми *одма.* — Даклем *Караџић*, па прдим, В. Е. прдим. — Да ми се мало развеселити и повратити само још до јесени да остане[м] овђе, па онда ето ме натраг, к Вама.

[Напомена Копитарева:] Vuk 15 July 1823.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1588]

78.

У Липиеци 11=га Августа (по Римск.) 823

Љубезни пријателу!

Примио сам Ваше писмо од 23. Јулија, и све сам разумијо. Може бити, да сам и ја мало kindisch und weibisch постао (или и *био*); али то мене ништа не може смести и од послова моји одвратити, али кад сам *болестан*, онда ми се ни мој живот не мили; а сад сам баш болестан. Да би ми штогођ боље било, био сам прије неколико дана отишао к Фатеру, и за једну нећељу дана био сам се мало повратио, но како сам се овђе вратио, опет ме је мука напала; данас или сјутра мислим опет ићи к Фатеру, и нећу се овђе враћати до 2 мје-

сеца. Фатер и његова жена примили су ме не може бити боље; ја сам био отишао у бирцауз, но они су ме сјутра дан довели у њиову кућу, и довели су ми њиова домаћег љекара, и свакојако су се старали, да ми се одлакша. Ја истина нити сам прије лежао у постељи нити сад лежим; него је моја болест у томе: 1) боли ме трбу ниже лажичице; 2) у цијелом ми је телу некака срдња и незадовољност и нестрпљеливост, па како ми што најмање није по вољи, одма ми удари у ноге (као да утрну доље у стопалама); а то ми је све дошло од срдње и Verdrussa.

Вала Вам што велите да ћете ми жени још 50—100 f. W. W. послати, ако буде нужно; но за сад мислим, да јој није нужде; а ако јој буде нужда, то ће Вам пуница моја казати: али се надам, да ће и она (т. ј. жена моја) од Јована Сестрића моћи што скоро примити. Сестрић је сасвим готов, само гради руо, те се одијева за пут. Онај Zeichnung он није могао примити са собом, него је оставио Страињићу, који ће још до 2 мјесеца одавде поћи; онда ћу и ја (ако не умрем, или ако не оздравим) оставити Саксонију и поћи к Вама; што свршим овђе, свршим; а што не свршим гледаћу да накнадим: здравље је прече него све друго. „Робом и кад, а гробом никад.“ Ако ми *одма* те разговоре „между испитующим' и увѣреннымъ“ пошљете, ја ћу гледати с Фатером да и преведем. — Ако би ми Тирка ћео дати 2—3 рјечника, ја би молио, да ми и по каку књижару пошљете, *макар* и о Миољу дне овђе дошли. — Пишите ми *одма* и пошљите писмо на Фатера у Алу. Поздравите моју пуницу и остале. Је ли се Копен вратио? Од Ад. још ништа!

Вук Стеф. Караџић,
(Јадранин из Тршића, а од старине Дробњак из Петнице). Єже писахъ, писах

Збиља! Чујем, да је Зелићево житије штампано у Буди̇му! А Васиљевић ми пише, да се говори онђе, да су Философу ударили 25 батина?

[Напомена Копитарева:] Vuk Aug.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1589.]

79.

У Али на Велику Госпођу 823.

Љубезни пријатељу!

Писмо Ваше од 20. Августа примио сам. Фатеру сам нездрав Ваш изручио; и он Вас љубезно поздравља (он је баш јуче добио Asiam polyglottam: и он каже, да Клапрот има право, што се тиче ствари). И рјечнике сам јуче примио, што ми је Тирка послао, но још нијесам гледао колико и је; поздравите га (ако се ће видите), и вала му! А ово дана и ја ћу му (уза Сестрића) писати. Сестрић полази са својим врсницима и с млађима од себе, а Страињић и презимењак Зелићева архијереја остају са старима; они ће још до два мјесеца полазити; па онда тек *женскиње* ваља да се спрема, које неће моћи бити спремно прије Малога Божића (да знам, да би оно свој посао тамо код Вас овако могло свршити, ја би га са Страињ. повео тамо, да нас зима овђе не затече?). Мени је, вала Богу, побоље, али управо здрав нијесам! Ама сам онај Zeichnung уредио, да Вам око види! Еро сједи, пак дигао главу, какогођ Слијепац Вилиш, а остали се око њега начетили те слушају. Молим Вас покорно, ако имате прву част цјеснарице, изадерите ми ону фигуру, те ми је пошаљите у писму (првоме); ако ли Ви немате, а Ви ми нађите макар ће; најпослије (ако нигђе наћи не можете, а Ви) питите од госпоје Маце матер Србију и Србина сина; те ми у писму пошаљите; а ја ћу опет донијети, те се може прилијепити, као што је и било. — Од Sammlunga патријара Доситија „gegen die Papisten“ Фатер не зна ништа. Није с горега што сте ми смрт Швартнерову јавили. — За граматику од год. 1651. опростите ми што Вам прије нијесам гледао, а јамачно ћу гледати како први пут одем у Липиску. Пишите ми *одма* опет овђе. Поздравите све Ваше.

В.

[Напомена Копитарова:] Vuk Sept.

[Ориг. у арх. С.К. Академије бр. 1590]

80.

3 Sept. 1823.

Freund!

Unter den 20ten v. M. habe ich Ihnen nach Halle geschrieben, ohne bisher *Ihr* одма dagegen erhalten zu haben. Doch hoffe ich, dass alles richtig eingetroffen, und Sie *besser* sind. In *jeder* Rücksicht besser! Wie steht es mit *Weimar*, Riemer, Goethe? ein Hr. Wähner (Венер) von Dessau, der über 10 Jahre in Wien gewesen, ist nun in *Leipzig*. Mit dem sollten Sie zusammen kommen. Er *kennt und liebt* Wien. Bei Brockhaus wäre er zu erfragen. Empfehlen Sie mich Hrn. *Vater*; die kormczaia wird wohl bis Ende dieses erscheinen. Unser lexicon ist mein letzter Abendgesellschaffer. Haben Sie bei Cnobloch Ihre 4 Exemplare schon abgeholt?

K

Одма.

P. S. die Grammatik von 1651?

[Спољa:] Herrn Wolf Karagich (P. T.)
mit Brieten Hrn. J. S. Vater (P. T.)
p. Leipzig in *Halle.*

[Вукова напомена:] Geantwortet den 10. Sept.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1591]

81.

У Али 10. Септ. (по римск.) 823.

Љубезни пријатељу!

1) Прије неколико дана одговорио сам на писмо Ваше од 20. прошавшег мјесеца.

2) Синоћ сам примио писмо Ваше од 3. септ. и у њему пи[с]мо од моје пунице и од жене. Ја сам рад да ми жена ове јесени дође у Беч. И да није она навалила, ја сам то рад: једно да не морам по зими још једном тако далеко

као одавде до Беча к њој ићи; а друго, Ви знате да се из Беча *одма* поћи не може; а ни сам нијесам рад одма из њега поћи (треба да се доста по разговарамо). Но ево муке и невоље: жена нема новаца за пут! Молим Вас покорно, да гледате како да јој пошаљете 100 f. W. W. као што сте ми прије и сами обрекли. Па ће вам Сестрић и Страинић платити, ако ја од куд с друге стране не добијем. За Ђуђулицу платио сам овђе 30 f. сребра, и данас му пишем, да и пошаље мојој жени, но Бог зна оће ли га писмо у Араду наћи, и оће ли јој он то одма послати (а писао ми је, само да му јавим, ће ће новце положити); а зима се прикучује.

3) Данас је отишао одавде тамо један Енглески ђак с матером и са сестром, и однијо Вам је обиљежје од Сестрића; ако би он заборавио, запитајте га Ви (кад Вам донесе писмо од Фатера). Остало ће друге нећеље поћи преко Тирке.

4) Страинь. ће бити готов до 4—5 нећеља; па онда остаје само женскиње. Ако ушчекам и њега да испратим (које ће морати бити), ваља ми сићети овђе до Божића, па онда, ако Бог да здравље, ето ме управо к Вама.

5) К Римеру и Гриму поћи ћу *јамачно* још до 14 дана.

6) Она 4 рјечника примно сам давно; и фала и ој вала!

7) Фатер Вас љубезно поздравља, и кормчаји се врло радује?

8) Wähnera ћу тражити, кад одем у Липиску (а Brokhaus је умрьо).

9) За граматику гледаћу, Бога ми! Опростите ми што одавно нијесам гледао. Да је библиотека сваки дан отворена као у Бечу; то би ја давно учинио.

19) Фрушић ми је још с неколика Трјестанца послао 100 Саксонски талијера, онако на срећу; али сад ће се зачудити кад им сестрић изненада донесе векслу; и надам се, да ће ми и на Страињ. што послати (сад лакше и радије, него прије).

11) Јесте ли читали Franz Lieber. Tagebuch meines Aufenthaltes in Griechenland? (код Brockhaus 823.)

12) Од Аделунга ни трага ни гласа!

Будите здрави и пишите ми *одма*.

[Напомена Копитарева:] Vuk Sept. 1823.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1592]

82.

6 Sept. 1823.

Freund!

Ihr Briefchen vom На Велику Госпођу hab' ich erhalten. Tags vorher ging ein meiniges mit Einschluss von Ihren Frau*en* an Sie ab. Also heute nur das Nachträgliche, Nöthige.

Die *Frauen,* glaub ich, gehen hier *leichter* durch als Heiduken, als gar *Helden.* Also *wagen Sie nicht viel,* wenn Sie das женскиње hiher übertragen wollen, wiewohl ich für keine *Lauer* gut stehen kann. Nehmen Sie noch dazu, dass der Kaiser nach Чернáвц in der Bukowina geht, wo Sie gewesen, vielleicht um mit Alex** zusamenzukommen. Die Serb. депутúрци sollen bei der Feuersbrunst ertflohen seyen. Daher werden auch die Bilder *hier* besser gerathen; die erwähnten sind onehin miserabel, was Ausdruck betrifft, Das Kostüme ist aus Fortis, und *Vater* muss auch Ihre erste пѣсмарица haben. Das serbische *Mädchen* sollte an die **Савка** mahnen, und nicht so kalt und hölzern aussehen wie die србска мома in der ersten пѣснарица.

Fabricius, glaub ich, erwöhnt, oder *Tschirner* in der Fortsezung des Schröcks, der Tractate Dositheus *in Halle.*

Klaproth hat unser ц nicht gekannt, sonst hätte er in der Asia polyglotta nicht aus d und ж ein hässliches дж zusammengestoppelt.

Ad. hab' ich geschrieben in betreff Ihrer ganz gerad, dass man, *kleinlich,* nicht ausharre, und den Ruhm, der пѣснарица *Maecen* zu seyn, *verscherzt* habe; dass Köppen durch *untrieges* (дóны) Geschimpfe *irre* geworden sey etc. Diesen Brief hab' ich *offen* dem K. zum Einschluss an Ad. anvertraut. Er beklagte sich auch Tags drauf darüber: ich aber blieb bei meiner Meinung, dass, *wer bis ans Ende ausharrt,* selig werde, und ich also der einzige Pylades Ihres Orestes sey. Sie werden ihn wohl noch antreffen.

Meine beste Empfehlung an den edlen Prof. V. Sehen Sie doch die französische Ankündigung (prospectus-објавленіе) der *griechischen* пѣснарица bei Zierges in Leipzig. Sie geht von Ihren Ansichten aus.

Aber warum ist Црноевић **млад,** Страиња *alt?* —

Ist Ihr Црнојевић der nämliche, unter dem Макарie den ersten und **shönsten** Oktoich druckte? Seltsam, dass der erste

glag. und der erste *cyrill.* Druck zugleich die **schönsten** sind. (Und beide offenbar von **einem** Venediger Schrieftschneider! — Немойте заборавити вашꙋ діпломꙋ од Хирꙋргіе etc.

[С поља:] Herrn Wolf Karagich (P. T.)
abzugeben bei H. Dr. J. S. Vater (P. T.)
p. Leipzig in Halle

[Вукова напомена:] одговврено $\frac{5}{17}$ Септ.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1493]

83.

У Али $\frac{5}{17}$ Септ. 823.

На писмо Ваше од 3. Септ. одговорио сам Вам *одма* преко пунице. По том сам примио Ваше писмо од 6. септ. и јуче друго од 10. —

Страињ. ће до 4—5 нећеља бити готов; а са женскињем не знам шта ћу чинити. Ако ћу чекати и њега да испратим ваља ми сиђети овђе до Божића, па би онда све било готово; али би се тамо млого боље оправило јер око њега има млого посла. Сад кажите ми, шта Ви велите о томе? — А треба ли мало и *буквице?* — Доситијев тракт. тражиће Фатер, него је сад мало слаб, те нę излази на поље. — Клапроту ћемо послати (одавде) једну пјеснарицу па нека види Ц. — Онај исти (по фамилији) Црнојевић, за кога времена Макарије Октоих штампао.

Страињ. је старији од њега од прилике око 100 год.; а особито се у том раздвајају, што у Црн. већ пуцају пушке и топови. — Од дипл. Хирург. не ће бити ништа, него се надам да ће бити од филос., и то мислим ово који дан. — Добро ће и то бити (?). — — За Стојковића ја велим да не пишем никоме. Шишк. ће прије бити с њиове стране, него с моје; а и другоме коме да пишем не ће помоћи ништа. Кад и од будалаштине не могу са свим одвратити, не треба да и сметам у њој. Кажите К-нну, нека он пише коме, ако оће (али мислим да је он писао и сам још како је из Карловаца отишао.) Кад Телемак вели да је (6 маија) отишао да преводи и *штампа*, ваља да ће

скоро бити готово. То ће бити *Славено-Сербскије* од Физике његове и Аристида и Наталије. Шта им драго. Може бити да ћу ја ово дана писати Тургеневу за остатак моји новаца, не ће ли ми што одговорити. — Без сумње је и Телемак био судија у мом послу. — Гледајте, молим Вас, да ми жена ту како дође; јер ја ту прије ње нијесам рад долазити. — Може бити да ћу ја апокал. показати за углед. — У идући уторник ја мислим поћи ка Гриму и к Римеру. — Још до 8 дана доћи ће Вам тамо онај Енглез с матером и са сестром. — Да ли је ту још Роткирх! — За депутирце Српске читао сам и у новинама (амбургским), да су побјегли. Ја врло желим впђети како ће они доћи у Србију. —

Поздравите све и пишите *одма*.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1594]

84.

Wien 20ten Sept. 1823.

Freund!

Gerade am Tage, als Sie Ihr letztes an uns schrieben, sandte ich Ihnen (alte) Einschlüsse vom Télémaque und Sima, die Sie hoffentlich rechtens werden halten haben. Куњуља war im August *hier*, ist villeicht noch in Baden, wird aber doch Ordre gelassen haben wegen Briefen. — Bravo Dr. F. und die Triestiner aber auch Sie mit dem Wechsel. — Franz Lieber kenne ich: aber solche Autoren entscheiden die Sache nicht. Wir zwey, und Sie besonders, kennen die Sache vielleicht noch besser. — Wir sind auf Чрнáвц sehr begierig. — Бог зна!

Nun allerley Свјетовања. 1) Im Сорѣвнователь, № IV dieses Jahres, ist erstens eine anonyme aber recht brave Abhandlung über Volkspoesie, wo Ihres Sammlung und der böhmischen (von Čelakowsky) erwänt wird; zweitens Briefe aus Ungarn, von Beresin, wo Ihr Lexicon immer befragt wird, um кри etc. zu erklären. Aber die Nom. propria aus den Karten sind *doppelt* gefehlt, weil Beresin nicht lesen konnte. z. B. Цассаравачь für

Пожаревац. Diese hab' ich ihm nun zur Berichtigung (im folgenden № oder wo er will, z. B. in der eigentlichen Auflage des путешествіе) übergeben. — Könten Sisnicht einen Band der Weimarer Frau dediciren? Unter Göthes Vermittelung? Dann wird *er selbst* und sein junger und alter Anhang sich über unsre пѣеснарица hermachen, *anzeigen, übersetzen.* — Vater sollte Ihre Grammatik, so wie er's mit der polnischen gemacht, auf *2—4* Bogen *und* in Tabellen herausgeben. Dies würde auch nach dem Lexicon mehr Nachfrage machen, und die *Deutschen alle* Hilfsmittel haben, um die Lieder ganz zu geniessen (генйсен). Oder hätte Grimm, Riemer die Par Tage Zeit, um nun die 2—4 Bogen zu Schreiben? Vater wäre aber der nächste dazu, da er schon *so viele* solche Grammatiken gemacht. In einem Falle in Црнáвц, müsste man sogar eine grössere Grammatik, und den *Teutsch*-serbischen Theil des Lexicons dazu machen.

Von allen Ihren Werken sollten Sie einige 100 Ex. in Leipzig (oder auch bei Perthes (Пертес) in Hamburg, der mich kennt, in Commission lassen.

Riemer würde in der Kirchenbüchern der Griechen, dem *Octoich*, *Triod* etc. eine Menge von *Suicer* etc. nicht beachteter guter Wörter finden.

Wie, wenn Sie sich auf immer in L. niederliessen, wie Obrad und Solarich in Triest und *Venedig?* Id est, wenn, *wie für sie*, die Triestiner eine Pension auswürfen? Doch das mag Ш*м* entscheiden.

Zu Vater sagen Sie, nebst meiner ergebensten Empfehlung, dass ich *alle* seine Addressirten *immer* mit Vergnügen bestens empfangen *werde*, wenn ich ihm auch darüber nicht allzeit *Rück*aviso mache. Falls Schwetschke mehrere Exemplare der neuen Edicion словарь академіе bekommt, so wüntschte ich vor allem *eins* für mich, und er soll dafür a vista auf mich ziehen. Dem jungen Schwetschke, der sich meiner villeicht noch erinnert, sagen Sie meinen schönsten Gruss. —

Auf Télémaque's Nachricht sollten Sie ohne weiteres die Evangelien alle, und die *Djanija* wenigstens mit, und allenfalls Ihre апокал. auch, in die Welt schicken. So dass bloss die langveiligen посланіа zurückblieben. Freilich, од куд новци? већ ако *бог* и *срећа* даде! Ich sehe Ihrem nächsen Briefe mit Sehnsucht entgegen.

Одма.

P. S. Die *kleine Gramatik ist unterlässlich.* Also liegen Sie dafür den edlen und unverdrossenen Vater recht an! Göthe und das übrige wäre ein *Glück,* nicht unverdient von Seite der Lieder, aber kaum erwartet.

K.

[Спољa:] Herrn Wolf Karagich
mit Briefen H. Dr. J. S. Vater (P. T.)
p. *Leipzig* *Halle.*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1595].

85.

Wien 27. Sept. 1823.

Freund!

Ihr Schreiben vom 5/17 d. habe ich erhalten, und früher, noch von Engländer (der mit dem *neuen* Eilwagen um f. 17 Cm. in 36 Stunden vom Prag hiher reiste) das interessante Paket, was mir beim Wolfe in Gegenwart von Kppn. übergeben wurde. Aber auch sonst kam Бој** Tags darauf hin, ganz ausserordentlich, und nach ihm weiss es bereits die ganze Stadt, auch ohne meine бѣда. — Ueber alles wollen mir *sprechen.* —

2) Prof. Fritz vom Prag, & in Prag, der dieser Tage hier war, machte mir freundschaftliche Vorwürfe, dass ich Sie nicht an ihn adressirt hätte. Dobr. hätte ihm vom Ihnen gesprochen. — Also auf der *Rückreise* lassen Sie sich von ihm beurtheilen. Mit dem Ochsenblute, meint er, ist es nichts. Aber — ej! an Ihrer Kniescheibe. — *Mündlich.* Да сте здрави, würde ich Ihnen den grossen Душан zum Veter geben. —

3) Das grosse J stehen nicht *gerade* mit den andern Buchstaben. Im ganzen sind. nach Kppn, die Leipziger Lettern schöner.

4) Eine *deutsche* Gramatik, der S. Sprache, auf 2 -- 4 Bogen, wenn Vater sie gar nicht machen *will* oder *kann*, können ja *Sie selbst* mit Hülfe des nächsten besten *Studenten* abfassen, und auf eigene oder fremde Speculation drucken lassen. Sie ist *unentbehrlich* um *Deutsche fähig* zu machen, sich unsrer Literatur zu freuen, anzunehmen, und sie zu feyern und zu verbreiten.

5) So könnten Sie auch, wenn Grimm und Riemer und Göthe nicht dran wollen, ebenfalls einem *empfänglichem* Studenten helfen, einige Gesänge *zum Muster* zu übersetzen.

6) Die буквица wäre *für's Vaterland* sehr gut: aber haben Sie drüber *genug* gedacht, und *verglichen*, um auf *einem* Bogen das Beste und nöthigste zu geben? *Niemeyer* wird zu alt seyn, um sich selbst mit Ihnen abzugeben: aber seine *Leute* könnten Ihnen auch ebenso gut rathen.

7) Dr. Vater liebt Sie. Empfehlen Sie mich Ihm auf schönste. *Seine* Engländer hab' ich ausstudiert. Ich diene ihnen nach Kräften, *seinetwegen*. Dositheus soll er wegen *seiner* Kirchengeschichte aufsuchen. Ich sehe Ihren Briefen *nach* G. und R. entgegen. Ihrer Frau wird *heute* das Geld geschickt. Also dürfe sie in 4 Wochen hier seyn. Auf Friz in Prag vergessen Sie nicht. Er ist ein Karlstädter.

Одма.

[Споља:] Herrn Wolf Karagich
mit Briefen H. Dr. J. S. Vater (P. T.)
p. Leipzig in *Halle*

[Вукова напомена:] одговорено $\frac{23}{11}$ окт.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1596]

86.

У Каслу 1ra окт. (по римск.) 823.

Љубезни пријатељу!

Ја сам у прошавши четвртак у *вече* примио Ваше писмо од 20 Септ., а у петак у *јутру* пошао сам из Але на пут. У нећељу послије подне дошао сам овђе, а сјутра (у сриједу) полазим у Гетингу. Грим ме је примио као и пјесме Српске. Не могу Вам казати како ми је прекрасне писмо дао на Гета, уз које му шаље преведену на Њемачки *Дијобу Јакшића. Прву књигу* мислим Вајмарској госпођи посветити. Ја нијесам никад могао мислити, да Грим оволико зна Српски! Он преводи пјесме у велике. Не знам јесте ли били у Каслу; мени се до сад нигђе никаква варош није љепша учинила од Касла. Онај превод граматике дао сам Гриму, и он мисли, да ће што моћи бити од њега, као што ето и Вама пише. — Од куд Вама IV. № Соревнователя? мени је Анка из Прага послао писмо од Ст. совј. Анастасевича, и јавља ми, да је дошла IV № Соревнователя, и још неколике за Кенгелца; и ја сам прије

неколико дана Анки писао да и Вама све пошаље, као што сам и Вама јавио, чини ми се. — Ја сам за Шафарика и за Магарашевића наручио преко Кноблоха неколико Руски књига, а особито Латински и Руски Лексикона, за које ми је Кноблох казао, да су већ на путу. Бојим се, да Магарашевић и Шафарик не издаду објављеније о Њемачко-Српском рјечнику, те би нам покварили посао; а особито Шафарик мислим да још не зна *добро* Српски, а Магарашевић знате да ради *брзо* као и Филосов. Ако немате кака *особитога* посла, *почните Ви* Њемачко-Српски рјечник, па ћу Вам ја помоћи кад дођем(?) Ја ћу те књиге послати на Вас, а Магарашевићу ћу писати, нека новце Вама пошаље (мислим да ће све засјећи око 60 рубаља.) — Сестрић мислим да Вам је већ дошао. Пишите ми што о њему. Ја ћу оставити код Швечке у Али неко 100 књига, а може бити и код Пертеса. — Ако је Кућулија још ту, није ми мило, јер сам му ја у Арад писао (за 30 f. сребра које сам Швечку — за штампање примј. о Влахах — за њега платио). — Други пут (може бити из Вајмара) више ћу Вам писати. Пишите ми *одма*, и пошаљите писмо у Липиску на Probsta, јер ћу ја из Вајмара (преко Јене) управо к Страиљ. у Липиску. — Грим већ Сестрићу прави орацију; а и Ви ваља што да му кажете, — Здравствујте, и све наше поздравите (ако ће успишете Фрушићу, благодарите му за ону векслу — то би било мило и њему и Пери Теодоровићу и осталим Тријестанцима.)

Вук.

Сад ћу да будем и Њемачки аџија!

[Ориг. у арх. С, К. Академије бр. 1597]

87.

У Липисци $\frac{23}{11}$ окт. 823

Надам се да сте примили моје и Гримово писмо из Касла. У Гетинги су ме примили не може боље бити: Hofrath и библиотекар *Бенеке* (на кога сам имао писмо од Грима) не само што ме два дана по библиотеци водио и пријатељски ми све показивао, него ме још код своје куће частио и к

мени у квартир долазио. Био сам код *Блуменбаха*, *Ерена* (Herren), *Тихсена* и *Ајхорна* (старога), могу казати, да су ме сви с највећим комплиментима примили. Осим овије познао сам се још у библиотеци с Hofrat-ом Reussom. С Бенеком сам се и о Вама много разговарао; казивао ми је како сте Ви писали, да је *јелте* Славенска ријеч и т. л. У Вајмару сам био 8 дана, и могу казати, да су то били најславнији дани живота мога (дојакошњега). На *Гета* сам имао од Грима једно писмо, у коме му је послао преведену на Њемачки пјесму о *Дијоба Јакшића*. Не могу Вам казати, како је Грим у том писму валио наше пјесме: „Што је гођ, вели, мени од ове струке познато, ништа се са српским пјесмама испоредити не може“; и „што се гођ човек више труди, да вјерно преведе, толико се више познаје и осјећа недостатак или несавршенство језика нашега спрама овоме“ и т. д. Ја сам ово писмо предао Гетову камердинеру у вече баш кад се Гете спремао да изиђе некуд на колима. Пошто му камердинер писмо преда, каже ми, да су Њиова Ексцеленција казали, да ће им бити особито мило, ако и сјутра у 11 сати поодим. Кад сјутра дан дођем, Гете ме дочека насред собе, и пошто се послије млогих комплимента посадимо на канапе (софу), на коме је стајало Гримово писмо развито и превод Дијобе Јакшића и једна отворена свеза новина, онда ми Гете пруживши руку на свезу новина рече: „видите, да нијесте Ви данас први пут у мојој соби; Ви сте већ одавно овде код мене.“ Кад ја бацим очи на новине, а то рецензије моје прве Српске Граматике! Сами мислите какав је то триумф за мене био! По том смо се млого разговарали о нашим пјесмама, и читао ми је Дијобу Јакшића и питао ме за ђекоје стихове, како је у оригиналу, и казао је, да ће је *он* дати да се наштампа; и молио ме, да му ја *wörtlich* преведем неколико пјесама и да му и пошљем etc. С Римером био сам два пут: једном у његовој кући, а други пут и библиотеци, ђе ми је он, као библиотекар, показивао књиге и остало којешта. Великој Књегињи дао сам преко Hofmarschala један рјечник и III књигу пјесама, потом (онај исти дан) она ми поручи по своме попу, да ме је рада видјети и говорити са мном, и да ће она сјутра дан у 5 сати послати из Белведера (ђе је она још живила) кола по мене. И тако у одређено вријеме дођу *дворска* кола, и одвезу мене и попа у Белведер (мало поближе него из Беча у Шенбрун). Кад изиђемо из кола, ми отидемо даље у једну собу код њезини

дворкиња; по том дође једна дворкиња, и каже попу, да су Њихово Императорско Височество казали, да ће сићи доље у једну собу, да не труде мене уз басамаке; по том до неколико минута дође један момак, и каже нам да заповиједамо. Онда ја и поп отидемо у једну округлу собу, која је сва у наоколо вијенцима искићена. Пошто ми ту постојимо неколика минута, дође Велика Кнегиња на једна врата изнутра и за њом она иста дворкиња, која је казала попу, да ће она сићи доље. Дворкиња остане код врата, а Вел. Кнегиња дође к мени на другу страну собе, и ту сам се с њом разговарао готово по сата (говорила ми је да сједнем, но ја нијесам ћео). По том она изиђе на она врата на која смо ми ушли, а и ми за њом изпђемо, и отидемо у ону собу ђе смо и прије били: оданде нас одведе једна Руска дворкиња у башчу, ђе су којекаке траве и дрвеће и цвијеће из други земаља. Из башче послије дугога врћања и казивања и загледања вратимо се опет у ону собу на чај (теј). Ту је на чају из најприје била и мати секретара Вел. Кн. Hofratha Otta и још једна Рускиња, но оне отиду одма, а ми останемо с оном дворкињом што је с Вел. Кнегињом била у соби, и с овом Рускињом, и пошто се сити напијемо теја и наједемо којекаки посластица, начини нам она Рускиња пунч, те се у разговору готово и опијемо (ту ми та Рускиња, Мавра Соколова, поклони *Руски* Псалтир, само *Руски* без Славенскога). Око 8 сати дође један момак, и каже да су кола готова; онда ја и поп (или *ирота*, Probst) сједнемо на кола и отидемо опет у Вајмар. То је било у четвртак, а у нећељу у цркви послије службе прикучи се к мени В. Кн. и с највећим ласкама и комплиментима поразговара се опет мало са мном. Из Вајмара ишао сам један дан и у Јену, но будући да су се професори понајвише били разишли, зато нијесам био ни с ким другим осим Hofratha Деберајнера, који ме врло лијепо примио и частио. Ето тако сам ја мој пут свршио; а кад дођем преко Липиске у Алу: онђе нађем диплому *доктора философије* од Јенскога универзитета. Дакле Doctor.

Из Касла сам Вам писао, да је Грим примио Граматику, и с њом ће бити врло добро, само ваља да га и Ви мало пооштрите. Предговор, а особито о ортографији ваљало би да му Ви покажете; а мало синтаксиса, ваљало би да *Ви* управо начините, па да му пошљете, такођер и о нарјечијама (али ово пошљедње макар му и ја начиним). Прекјуче Ертел доби

од некака књижара из Вајмара писмо, у коме иште један Српски Лексикон и Граматика и пјесме! — Ствари дакле моје књижевне иду као што треба; него ево друге невоље: нема новаца! Ове нећеље Страиљ. готов, и ваља да му платим око 250 талијера, а ја немам, Бога ми! ни 5 талијера пуни! Надам се из Србије да што дође, а и из Тријеста писмо погледам. Не знам како је тамо Сестрић прошао, о том чекам писмо од Г. Тирке, а и Ви ако што знате, кажите ми. Друге нећеље *морам* почети са женскињем, јер новаца немам да одавде пођем. Од Adel. ни трага ни гласа! писао сам му прије 4 нећеље, и ово дана надам се писму (но никаквом добру) и од њега. Ви примите од Г. Тирке 20 књига, а не 15 као што сам ја писао (заборавмо сам се); а 5 ћу Вам послије дати. Ио једна на лијепој артији биће и Вама и К-ну. — Еда је моја жена већ дошла? Ако је *ко* упита зашто је дошла, нека каже да је дошла на свој завичај својој матери; а како ће живети? као и до сад. То пуница може све уредити да она и не иде. Ја сам примио и оно Ваше писмо од 27. септ. Фатер шаље тој Енглескињи то писамце. Он се нада да му пошљете оно Ваше о кормчији особито наштампано, јер он каже, да ће читаву књигу доцне добити. — Фрица ћу у Прагу поодити узгред. Ја би женскиње могао и оставити овђе (и тако један мјесец или два прије к Вама доћи), али ће се искварити без мене, па ће бити срамота код Вајмаркиње — Швечке нема никаки Руски књига, него се може наручити (па за годину да ако се добије). Међу оним Магарашевићевим и Шафариковим књигама наручио сам и за Вас *Руска* дјејанија и посланија апостолска.

Ето сам Вам накнадио што Вам поодавно нијесам писао; сад и Ви мени пишите *одма* а подоста.

Молим Вас да ми поздравите моју пуницу, и питајте је има ли како писмо од оздо: поздравите ми Госпођу Мацу и Г. Тирку (од њега сваки дан погледам писмо) и К-на. Бога ми да имам новаца би сам са женскињем дошао тамо (би ли оно одатле могло Вајмаркињи поклонити?). *Одма* у Липиску.

[На првој страни у врху:]

Sehr hochgeschätzter Freund!

Sehr vielen Dank für Ihre gütiges Bemühungen um die gute Engl. Familie. Schade dass die Mutter, etwas eigensinnig, wenig guten Rath befolgt. und dem Sohne ohne vieles Talent,

nicht Zeit lässt, zu verdauen was er lernen soll. Er kann nicht anders als wie es jene will: vielleicht bekehrt sie sich durch beiliegendes Zureden.

Gar begierig bin ich auf Ihhre Untersuchungen in Кормчая книга. Bald mehreres.

Achtungsvoll und ergebenst der Ihrige

Vater.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1598.]

85.

У Липисци 27-га Окт. (по Римск.) 823.

1) Ономадне сам Вам послао једно повелико писмо; а јуче сам примио писмо од Грима, да је за Граматику нашао ферлегера, и да је већ 20 листа послао амо да се почне штампати. Гледајте и Ви штогођ те му пишите, молим Вас. Ја сам му обећао literarische Notitzen за предговор, па и сад иште, а ја управо не знам, шта ћу му послати, него ћу да му испишем ћешто из мога предговора к рјечнику (јер он прозу не разумије добро), и да га упутим нека чита Ваше рецензије о рјечнику и о Добровскога граматици. Да ће штогођ добро о ортографији казати! Још иште да му пошљем што и од *partikeln* (adverbia, præpositionen, etc.), а то у мене ништа није готово! — Сад сам се забунио са свију страна.

2) Примио сам писмо и од жене, да ове јесени неће доћи у Беч! Каже да је већ зима, и да не може сама. То је обоје истина; али ми је жао; а Ви можете знати зашто. — Но сад је већ тако. Ја морам овђе остати до Божића. Женскиња је већ у послу.

3) Збиља! шта чујете Ви ту за философа? Ја од Васильевића немам никаква писма, Бог зна од кад. Тирол ми пише, да једни казују зло за философа, а једни, вели, говоре, да је постао директор и отворио типографију (!!) Прво може бити истина, а друго јамачно (мислим да) није.

Поздравите све. Збиља! не заборавите јавити како је прошао Сестрић. **Одма.**

[Напомена Копитарева:] Vuk Oct. 1823.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1599]

89.

Wien 25-ten 8-ber 1823.

Freund!

Eigentlich haben Sie uns mehr zu sagen, als wir Ihnen. Wie ist's bei Goethe etc. gewesen? Wahrlich eine Uebersetzung des pjesme würde ihm selbst mehr Ehre etc. bringen als der ganze westöstliche Диванъ! Nun, wir sind ganz Ohr und Aug auf Ihren nächsten Brief; wiewohl ich mitunter auch an слути und злогук verfalle!

Dass Ihre Frau nun *drunten* bleibt, werden Sie wissen! Dem Кюh.** hab' ich ein Wort von Ihrem *Briefe,* der ihn suchen würde, hingeworfen, aber keine *Aeusserung* erhalten. Ich bin mit solchen *Unaufrichtigen* Leuten immer auch gelangweilt, und froh wenn sie fort sind. Also was werden Sie machen? Auch schon um der Gleichheit der Kleidung willen und des посвћеније halber sollte alles lieber *dort* fertig werden? (Wiewoll, wenn Sie die Erlaubniss mitbrächten, auch hier kein Anstand gemacht wird). Aber was *werden* Sie den *Patienten* thun, die den Doctor in Ihnen suchen? Ihr Exemplar des Сорћвнтель liegt noch bei Köpp. (der in 1 Monat fort will). Das an Кенгелац überschriebene hab' ich durch Аџиh expedirt ehe ich Ihre Ordre hatte. Ihr Сестрић ist schön; aber die Vorrede (philosophische) darf nicht ausbleiben. Martolosen sind *Menschenräuber*, vom grichischen ἁμαρτωλὸς (грћшник). Ueber die *Dialekte* der Lieder muss die *Vorrede* Rechenschaft ablegen, und bei den *weiblichen* könnte vielleicht das capajевска etc. nach der Ueberschrift bleiben. Druckfehler fehlen *nicht;* ich habe ihrer die meisten angestrichen. Die *kleine* Grammatik sollte eigentlich *zu gleicher* Zeit erscheinen: nach 1 Jahr ist es zu spät. Vielleicht, *wenn Sie nur nicht so gedrängt wären*, könnte man hier Grammatik und *deutsches* Lexicon machen. Aber ich kann *aus vielen Gründen* es nicht übernehmen. Kurz, *wenn Sie wieder hier sind*, lässt sich das alles abmachen.

In Prag vergessen Sie nicht sich bei D-r Fritz zu zeigen. Ej! *свћтли краљу!*

Ihre пуница ist gesund, und Rabitsch hat seit 8 Tagen die 2te Frau, die *erste* Schwiegermutter musste Beistand seyn.

Also schreiben Sie uns recht viel, oder noch besser kommen Sie selbst.

[Спољa:] Herrn Wolf Karagich
mit Brifen des H. N. A. Probst (P. T.)
Leipzig.

[Вукова напомена:] одговорено 8. Новембр. (по римск.)

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1600]

90.

Wien 29-ten 8-ber 1823.

Freund!

Alles herrlich und gut: aber der Schluss Ihres Briefes vom 23/11 d. verdarb *mir* allen Triumpf! Ich selbst bin mit einem eigenen Quartier von fl. 400 Cm, und *daher* begonnener Selbstwirthschaft in Verlegenheit. Ihre Frau, wie Sie *wenigstens* aus meinem vorigen wissen, bleibt diesen Winter unten, und *erwartet Sie* unten im Fasching. Ausser den doch nach und nach eingehenden Pränumerationen, könnten Sie nicht etwa folgende Speculation machen: 1) einen Theil der pjesme an einen Buchhändler verkaufen, etwa an *Reimer*, von Berlin, der itzt die Weidmannsche Handlung in Leipzig auch hat. Sie oder ein Freund müsste im freilich den Nutzen der pjesme = ihren Verschleiss begreiflich machen. Haben Sie Wähnern aufgesucht? Grimms Rec. müsste bald erscheinen oder besser schon erschienen seyn. 2) Könnten Sie nicht einen Verleger finden für eine teutsche Übersetzung der pjesme, wobei Sie als serbischer Dolmetsch auch mithonorirt würden?

Nach Triest schreib' ich Samstag den 31-ten d.

Hätten Sie sich lieber in Göttingen doktorisiren lassen, damit ча Стева nicht schimpfen könnte, ohne *sich* mit zubeschimpfen. Oder werden Sie doch sein College in der Gött. Gesellschaft?

Wenn Goethe *bald* es herausgibt, so kommen Sie noch *zu rechten Zeit* in die Mode.

Ich habe schon, (theuer genug von Van Ess durch die Wis) das slaw. und russ. N. Testament. Indessen werden wir auch Schischkovs [?] Exemplar leicht anbringen.

Um hier der W. Frau etwas widmen zu können, müsste man *ihre Annahme* vorzeigen können. Tirka hat Ihnen geschrieben, ich auch den 25-ten d. nach Leipzig, worauf ich mich mitbeziehe. Ihr in vollem Ernste брижни невесели

Одма.

P. S. Сестрић ist seiner Wege weiter gegangen. Кп. geht in 14 Tagen über München, vielleicht Göttingen, Berlin nach Petersburg, der Offizier nach Italien, ein Dritter über Ungarn nach Hause. Über Чернавц wissen Sie alles aus der Zeitung.

[Споља:] Herrn Wolf Karagich
mit Briefen H. N. A. Probst (P. T.)
Rittetgasse Leipzig

[Вукова напомена:] одговорено 8. Нојемвр. (по римск.)

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1601]

91.

У Липисци $\frac{8\text{ Нојемвр.}}{27\text{ Окт.}}$ 823.

Примио сам Ваша два писма: од 25. окт. и од 29. окт. Страињ. је готов има 10 дана само чека Еру с гуслима; а и он ће бити готов најдаље до једно 8 дана. Женскиње већ 4 аршина ($\frac{1}{5}$ од свега) откадо! До нашега малог Божића (најдаље) све ће бити готово. — Ја ћу мојим болесницима казати управо као што јест: а) да сам био почео, па се разбољео и морао оставити; и б) да је тај посао овђе тако растркан, да би се ту много лакше могло што напречац учинити. Мислим да ће то сваком паметну човеку бити доста(?). — Узмите Ви од Кöрр. мој егземплар Соревноватеља. Кад би ћео Кöрр. из Гетинге ударити преко Але и Липиске, да се и *овђе* видимо, врло би ми драго било; а не би му било много на заод кад ће у Берлин. — О предговору мислим једнако, и гледаћу (колико ми без Вас буде могуће) да што

добро начиним. Него Вас молим, да ме научите, шта ћу В. госпођи казати? Ej! Да сам сад с Вама! Напишите ми Ви управо, како мислите, па ћу ја послије крпити (а њеним језиком, да како!). — Да постанем ја судруг ча Стевин у Гет. друшт. то Ви најбоље можете учинити преко Гримма; јер је он с њима познат врло добро, а учиниће радо, ако му Ви пишете. Није прилике да му ја о том говорим или пишем; него ћу му ја послати све три књ. пјесама за библиотеку Гетингску, и тако ме он уз то може препоручити Бенеки и Ајхорну (који и мене сад познају). — Гету сам данас писао, и послао сам му неколико превода. — Новаца ни од куд, баш ни паре; него се надам једнако (из Крагујевца, из Тријеста, из Пеште, из Земуна etc.). Илијћу (у Горњи Карловац) и Васиљевићу писао сам да пошљу Вама, а Ви ми одатле можете одма ласно послати. Од шпекулација нема овђе за мене ништа. — Ја се надам да ће новаца бити као и блата. Само да оће Сестрић у Пешти с миром проћи. — С Венером још нијесам био. Reimer је Verleger Српске Граматике. Да оће Г. Тирка да му пошље неко 25 рјечника на продају, добро би било (ја сам говорио с њим прије писма Вашега; он је сад отишао у Берлин, а овђе су му млађи у књижарници). — Ономадне сам био у библиотеци овдашњој. Она је граматика штампана з̄р̄н̄ѕ. (почела се штампати дек. 6. а свршила Фебруар. 2. те године, то је нешто брзо!) То пише на крају, а титлблата нема. 43 листа имају сама предговора! Листови нијесу бројем назначени. Ако још што желите о њој знати, пишите ми; сад знам ђе је. — Ја ово дана идем опет у Алу; дакле онамо ми пишите *одма*. Поздравите све.

[Напомена Копитарева:] Vuk Nov. 1823.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1602]

92.

У Али $\frac{7}{19}$ Нојемвр. 823.

Ваша два писма (од 8. и 12. Нојемвр.) примио сам. Драго ће ми бити ако се с Ке-ном састанем (само да се не

мимоиђемо, т. ј. да се ја не десим у Али кад он у Липиску дође, а док он дође у Алу, ја да не отидем у Липиску). Гримова рецензија (у Гетинги 177.178 Stück. den 5. November 1823) славна и преславна. Само на крају „с пете у дупета“ може ослободити Ча Стеву, да се он начини судија. — За Славенску граматику јавио сам Вам прије. — Кад успишем Гриму, питаћу га за FAN. — Вала Вам, што велите, да бисте ми жени опет послали 50 f. Сад јој није потребе, а до по новом љету да ако и ја тамо дођем. — Пише ми Грим, да му је Гете благодарио, што је мене упутио на њега, и да му се Дијоба Јакшића тако допала, да ће је *одма* да штампа у своме Kunst und Alterthum. Још додаје Грим: „In Deutschland wird das allgemeine Aufmerksamkeit auf die serb. Lieder hervorbringen, und ich freue mich herzlich darüber.“ — Не знам јесам ли Вам писао, како ми је *Pack* из Копенагена једно лијепо писмо писао. — Фатер Вас поздравља љубезно, и врло се радује рецензији о Кормчаји. — За мене рад би Вам био добре гласе казати, али ваља право говорити: новаца још ни од куд ни паре! Па сад већ и надежде мање. Од куд сам се највише надао од онуд *најгоре!* Луче сам примио писмо од Милоша, (философовом руком писано), да се он *врло срди* на мене које што сам опет штампао оне пјесме. што су прије штампане, које за ону пјесму од боја на Чачку! Ја то све разумијем добро (о том ћемо се разговарати). Може бити да су и *сиалили* оно све 300 књига, што сам им послао, јер пише на крају: „Увѣравамъ Васъ, да Вамъ ова частъ пѣснарице неће проћи као што сте мислили, нити ће Вамъ се распродати као што сте се надали“, а на другом мјесту каже управо, да он не допушта, да се онаке лажи по народу разносе. — Шишков може бити да ће до године казати да нема ништа, или опет што питати наново. Кад би ја могао ту постати професор Српскога и Славенскога језика à la Беч, то би славна ствар била! Па би ја онда свима њима благодарио на части. Морам опет тражити Роткирха. — О буквару мислим једнако, али немам воље, Бога ми! а још мање ми се мили тражити по рјечнику Citationen etc. слаб сам једнако, и да Бог да да изиђем жив из ове земље! — Колико сам ја разумјети и *виђети* могао. у Липисци се ноте *још* не *штамиају*, него се највише пишу на камену; а и доцне је већ. — Од Adel. још ништа! А ни од Фрушића! — Кад одем у Липиску (а прије не могу отићи док новаца

не добијем) тражићу *Венера* јамачно. — Supplement к рјечнику штампаћемо *тамо* (Ви ћете коригирати). — Моју пуницу поздравите љубезно. — Збиља! не заборавите ми назначити шта ћу казати В. госпођи? — Ама *одма*. То је врло важно. — Пишите ми овђе у Алу. — Биће ми мило ако ћедбуде и добровски поћи са мном. — За женскиње рад би да начиним једну *Србијанку*, и једну *Сарајевку* и једну *Бачванску* (ову ми је послао један молер из Темишвара), све три на једном листу; али не смијем да почнем, јер немам новаца.

[Напомена Копитарева.] Vuk Nov. 1823.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1603]

93.

У Али 5. дек. (по римск.) 823.

Љубезни пријатељу!

Ваша два писма (од 22. и 29. Нојемвра) примио сам. За Сестрића не би добро било, да га Будимци *поправе;* а још би горе било. да га *забране*. Ја се горе бојим другога, него првога. Из Новога Сада ја немам ни ријечи, нити знам, шта се у двору о мени мисли и говори и ради. Ако Ви што чујете, јавите ми. — Муш. је *калуђер*. Од њега ће, чини ми се, и *славенски* толико имати ползе, колико и *сриски*. Срећан му пут! — Данас сам и од жене примио писмо, да је здраво. Тирол ми пише, да ће Вам послати некакав *стари* псалтир. — Милошу сам писао опет, али се већ слабо чему надам. Тирол пише да се *онђе говори*, да су Милоша *посјекли*, и да су некакви Емири у Србију дошли. Чујете ли Ви што о том? — Гримм ми је писао од 20. Нојемвра, и каже да ће и Вама писати о нашим прилагат. именима. Ако му Ви пишете, надам се јамачно, да ће ме довести у друштво ча Ст-ниво; јер онамо његова ријеч много значи, а и мене сад познају многи, и у овом пошљедњем писму пише ми, да ме стари Ајхорн поздравља. Ја сам му био писао, да његов спомен „с пете у дупета“ може ослободити ча Ст-ву, да пошаље што у оне исте новине; на које ми он пише: „Leid thäte mir, wenn

Ihnen die Erwähnung der freien Worte und Redensarten unangenehm sein sollte, ich halte keine Gedanken an die Möglichkeit übler Folgen, wollte auch weder tadeln noch entschuldigen, sondern auf den wahren Gesichtspunkt führen. Wir sammeln Wörter und Lieder nicht bloss für heute, sondern auch für künftige Zeiten, die nicht mehr sammeln können, und puris omnia pura. die Schwachen werden vergehen. S. S. würde zu Göttingen nichts ausrichten.“ То је све као што ваља. Граматику је врло добро поправио; и надам се, да ће и у предговору бити што добро. Може бити да ћу му ја сјутра писати. — У Липисци већ почињу тражити serbische Sprechapparat von Wuk. Тирка би добро учинио, кад би ћео послати Reimery у Липиску (an die Weidmannische Buchhandlung) неко 50 рјечника у комисион; а кад Reimer по Божићу дође у Липиску, ја ћу с њим говорити о томе. — Писао ми је Adel., и обећава ми скоро послати обећани 500 р. Фрушић је послао 110 f. Cm., те сам гусле исплатио, и остало ми неколико талира за ужитак, а Бога ми! нијесам има ни једнога фенека! До нашега Божића биће и женскиње готово, а по том шта ће бити са мном и с њима, Бог зна! Ваљало би да и женскињу неколике пјевачице дам, али се нема с чим! Чудим се да Миловук из Пеште ништа не шаље! Ако Reimer нећедне купити 200 пјеснарица (т. ј. од сваке), зло и наопако! — Буквар би се на једном табаку могао славан начинити; али управо не знам шта ће бити. А морала би се и Ћирилова слова на крају метнути, и барем *оче наш* и *вѣрую*, да би ча Ст-винци мање могли доказивати, да сам *јеретик*. — D. Перцу ћу писати преко овдашњега његова једног пријатеља, с којим сам се прије разговарао о њему. — Баш би сам сад желио бити *новинар* у Бечу. — Венера више нема у Липисци; одселио се у Тесаву (Thassau). — За грофицу Rosenberg (о Морлацима) питаћу, и *казаћу* Гету. — За царовања и патријаровања у граматици од године 1648. гледаћу кад одем у Липиску (а знам да стоји на крају обоје). — Не би било рђаво, да се уз граматику додаду ријечи, који нема у рјечнику; али без Вас ја то нећу моћи начинити. — Сад да се разговарамо за В. госпођу. Ја од ње допуштења нити имам нити сам га искао; него сам казивао њеном дуовнику (који је превео *летурђију* на *њемачки* језик; донијећу Вам једну), и он њој казивао, да ја то желим учинити, а она ћутила (нити је ре-

кла то ни то), и он ми је казао, да ја то могу учинити без икака даљега питања. Ево шта сам ја смислио да јој каже:

В. И. В.

Всем. Г.!

Собиратель народныхъ пѣсней больше забвеннаго нежели малаго и неважнаго въ южныхъ горахъ обытающаго народа Славянскаго никакимъ образомъ не можетъ своему народному языку приобрѣсть больше чести и славы, какъ поверженіемъ сей первой части къ стопамъ любезнѣйшей сестры благославеннаго Имп. А. І. и всепресвѣтлѣйшей внуки великой Ек., превозвышенной Меценаткини языкоиспытанія цѣлаго круга земнаго.

Пріимите всемилостивѣйшая, дѣломъ и словомъ великая Кн.! милостиво книгу сію, какъ вѣрнѣйшее зеркало языка и сердца Вамъ единоплеменнаго и единовѣрнаго народа Сербскаго!

В. И. В.

В. Г. etc.

Сад молим Вас, да то добро прочитате, па да ми управо кажете, што ваља, што ли не ваља (или ништа не ваља). Српски (што би без сумње било најправије) Бога ми се ове титуле не могу управо казати, а мрзи ме језик кварити. Ако Ви ово поправите, добро ће бити. Како ли би било, да пошљем и дуовнику, да и он прочита? — Одговор *одма*. Кад би ми дуовник рекао, да ја то читаво писмо изоставим, па само онако да јој посветим, то би ми најмилије било. —

Пишите ми опет овђе у Алу.

[Ориг. у Арх. С. К. Академије бр. 1604]

94.

У Али 8. дек. (римск.) 823.

Љубезни пријатељу!

Ономадне сам Вам у петак писао, али сам заборавио питати Вас за „Zweydeutige Lieder“. Више од 50 изоставио

сам и, и опет се бојим, да се која није прокрала, која не би ваљало да је, н. п.

1) Млад младожења, ружо румена!
Предадосмо ти струк рузмарина;
Ако увене струк рузмарина,
Твоја срамота, наша греота;
Често заливај струк рузмарина,
Да не увене струк рузмарина.

Ја сам ово преписао од ђевојке у Бачкој, и мислим заиста, да је прави и општи смисао *заливати* цвијет да не увене; а може ко и друго заливање мислити.

2) Гледа мому од малена, ладо, ладо!
Од малена од голема; — —
Кад би мома да је моја, — —
Онда ми се родом нађе: — —
Прво, друго братучеда; — —
Греота је обљубити, ладо!
А жао је оставити; ладо, ладо!
Али ћу је обљубити, — —
Да ћу раја не видети; — —
Што ће мени рај помоћи — —
На јесење дуге ноћи? — —

Ова се пјесма мени чини лијепа, да не може љепша бити; само може ко рећи, да није побожна etc.

3) Сунце зађе међу две планине,
Момак леже међу две девојке;
Једну љуби, а другу не љуби.
Ал говори лепота девојка:
„Љуб' и мене, момче нежењено!“
Њој говори момче нежењено:
„Љубио б' те, лепото девојко!
Али не смем од брата твојега:
У тебе је братац кавгаџија
Кудгод пде он замеће кавгу!“

Онда ђевојка отишла у гору зелену, те нашла гују отровницу, заклала је злаћеним прстеном, по кондира једа уточила, оно друго вином доточила, па дала брату, те га *отро-*

вала, па отиде момку нежењену: „Љуби мене, момче нежењено, ја сам мога брата отровала.“ Ал говори момче нежењено: „Ид' одатле једна отровнице! Кад си свога брата отровала, отроваћеш и мене јунака“. — Ова је сва пјесма ружна, нити знам, шта ћу јој чинити. Шта велите Ви? Мислио сам овђе да додам на крају и *Ајку Атлагића*, па сад не смијем. Не знам оп[ом]ињете ли се, како је шетала у шареним гаћама, па кад је назвала Божју помоћ Јовану бећару, он јој рекао: „Здрава била, Ајко Атлагића! Здрава била и гаће дерала, а и мене алвалука дала“. А она му рекла: „О Јоване, Бог те не убио! А шта би ти дала алвалука? Ако би ти везен јаглук дала, у том нема за те алвалука; ако би ти бошчалука дала, ни ту нема за те алвалука; ако би те у ложницу звала, не ћеш, Јово, ћети мировати“, etc. Како су се опкладили у њен ђердан и у његова ђогата, да заједно преноће, па које прије стане *враговати*, да изгуби опкладу и т. д. Гёце ми пише у име Тургенева, да *Сербскій* митрополит није одобрио мој превод, једно што није прав (richtig); а друго што ја имам два слова, којије нема у црквеним књигама, и тако су простом човеку непозната; и зато вели, да се мој превод неће штампати, него преводи други Србин наново: а остатак новаца мени се неће платити, него ће ми општество превод послати натраг, да видим колико је Митрополит морао *поправљати*, и из тога да се увјерим, да мој превод није добар etc. Још ако ми Будимци у овом послу стану на пут, таман ће бити посао! Једнако ме несрећа гони. Тирол ми пише, да је у армицији имао посла, док је књиге извадио. Могу ли Будимци забранити, што кроз Беч прође? Не знам смијем ли Страњића послати сад одма, или да причека док и ја пођем? Чудим се да Миловук и Добровојевић из Пеште не пишу! Кад би ћео Тирка да и опомене, не би ли ми новаца послали, и да разбере, шта је било од књига. — Бога ми ће зло од мене бити најпослије. — А ни сад није добро. Најгоре се бојим Будимаца; зато сам ја Тирки писао, да најприје књиге опреми у Земун и у Темишвар, па у Пешту; а сад ако што узмисле, он ће писати свуд по армицијама. То ми може сасвим несрећу довршити.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1605]

95.

У Али $\frac{23}{11}$ Дек. 823.

Љубезни пријатељу!

Читаву нељељу дана чекао сам ово Ваше писмо, које једва данас прими (од 17. ов. мјесеца). Али на два знатна питања не одговарате 1) смијем ли Страхињ. тамо сад одма оправити; а 2) за Ајку Атлагића etc.! Грим пише да Ајка без сваке сумње може проћи. За Страињ. не заборавите ми *одма* јавити. И женскиње ће до 2 нељеље бити готово (прдислов. само има 2 богана!). Госпи В. писмо ћу дакле *изоставити*. Граматика ће се ово дана почети штампати, и гледаћу да новоскупљене ријечи додам. — Ово ми је писмо предао овдашњи професор (и син Липиског професора) Крузе, и молио ме, да Вам га пошљем. — По новом љету ићи ћу Гету; кад би се могло, а особито кад он би имао вољу, баш би сам остао неколика мјесеца код њега (а година не би требала). — У 23 књ. Jahrbücher читао сам описаније наше *Кормчије* и *живота Линдова*. Штета ако не будете (од обога) неколико екземплара особито наштампали! Али ја се надам, да Ви то нијесте заборавили. Кормчију је јамачно *Србин* преводио. Да је обичај, јамачно би Вам ча Ст. и Муш** послали анатему за Кормчију. Ако сте повише егземплара особито наштампали, оставите неколико за мене, да пошљем у Питер. — Вала Вам, што кажете, да сте ми жени опет послали 100 f. W. W. (ваља да је искала?). Него кад ћу Вам се и како одужити? Да ми не ће Будимци стати на пут, надам се да би било новаца. Кад Рајмер сад по Божићу дође у Липиску, ићи ћу, те ћу му говорити, а с Buchhalterom сам већ говорио. — Пишите ми, молим Вас, *одма*. — Поздравите ми пуницу, кад је видите. Шта велите за *сестру отровницу?* Не заборавите ми казати *одма*.

Вук.

Збиља! Линдету Ви пошљите о Српској литератури, и гледајте да не прими што од какога ча Ст-инца. —

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1606]

96.

У Али $\frac{26}{14}$ Дек. 823.

Писмо ми је Ваше врло повољну новину донијело, него ми је жао, што и ја Вама према томе немам шта јавити, већ ако, да сам (заједно с Вашим писмом) примио писмо од Гета, у коме ми благодари што сам му неколико пјесама преведени од ријечи до ријечи послао etc., и послао ми такођер неколике Словачке и Ческе (и Српску из *мале* пјеснарице 6) пјесме, којему је послао *Шафарик* из Пожуна, 19. Јануара 818., и моли ме, да му и од ријечи до ријечи преведем (јер је Шафариков превод metrisch). — Ево и друго штогођ: примио сам од *Попова* писмо, и рукопис је дошао у Липиску, и враћа ми се натраг, само да не плате 2000 р.! каже да је Митр. Леонтије и други *учени Срби дуовнога* [и] *свјетскога* чина (по ихъ свидѣтельству) нашли превод да није за штампање etc. и надају се, да ја од њи ништа више *нећу тражити* etc. Сад да има новаца могао би сам све штампати. Али макар како било гледаћу макар само један табак за пробу; за то би Вас молио, да ми *одма* Ваша *дјејанија* пошљете (ако какав књижар *управо* амо не полази, а Ви пошљите по дележанци, и то an die Weidmann'sche Buchhandlung). Фатер мисли, да се с Енглезима може још што учинити, и он ће писати — (али ја се не надам).

Предајте ово писамце Госпођи Маци, молим Вас. Поздравите моју пуницу, кад је видите. —

Ја дао *Ајку Атлагића* да се штампа, па како буде! а *писмо* ће изостати.

Одма.

Дјејанија и писма пошљите ми *одма* (моја још нијесу дошла!). — Ако Вам Васиљевић пошље коју крајцару за мене, као што ми обриче, пошаљите ми *одма*. Граматика ће се у понеђељник почети штампати. — Ето писамцета и од Фатера.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1607]

97.

У Али $\frac{21}{9}$ Јануар. 824.

Већ сам Вам на три писма дужан одговор. Још у суботу ћео сам да Вам пишем, али ме онај дан *увати грозница*, те не мого; зато Вам ни данас не могу млого писати (као што би ћео), него само штогођ: 1) примио сам обје вексле, и прву ми је одма исплатио Чвечке, а за другу ми је рекао сјутра новце послати (од кога је оно прво 40 f.? Ако је од Илијћа из Карлштадта, кажите Г. Тирки. нека му одма пошље и одо ти књ. 25 —20 за Карлштадт, а 5 за Дубровник, — и нека га од мене поздрави. да се постара побрзо новце скупити и послати, и он ће то учинити). 2) Ја сам Ваша дѣянія etc. примио; а послао сам Вам из Липиске преко Кноблоха превод, што су ми послали натраг; виђећете шта је Стојковић урадио од њега. Како га примите, јавите ми *одма*, да знам. С тим преводом послао сам Вам још којекаки моји књига; и Кноблох ће Вам уз то послати руски: 2 писма апостолска с откровенијем Јовановим. 1 Историјцу Шлецерову. 2 рјечника Латинска и Руска, 1 роспис̀ъ книгамъ, 1 Гречову историју Руске литературе, 2 части Курсъ руской словесноси. Ове књиге молим Вас да платите (чини ми се биће око 20 овдашњи талира). Писма апостолска и Шлец. историја, то је за мене, а остале је све наручио Шаффарик, но ја би рекао, да му и одма не шаљете макар и новце послао, јер се бојим да Магарашевић не изда објављеније о њемачко-српском рјечнику, а ја сам рад то чинити како дођем к Вама (деде Ви дотле почните што радити о том). 3) *Прдисловија* нијесу само два табака, него готово *четири*! али је готово пола којекаки комада од пјесама. 4) За пробу из мога превода наштампаћу два табака с малим словима. и Фатер ће уз то дати од себе један мали предговор Латински. То ће се друге нећеље почети штампати, јер је остало готово. Би ли се *Буквар* могао *ту* начинити? То би млого боље (с Вама), и због Ћирилови слова лакше било. 5) Ово писмо подајте, молим Вас, Тирки староме или Госпођи Маци у руке, али га Ви најприје прочитајте због књига. Међу Земунским књигама 20 су за Нови Сад; III књ. ја сам писао Василијевићу те је послао Магарашевићу, но од њега никака одговора немам, зато може бити да би сад боље било, да Г.

Тирка пише Василијевићу, да и преда каkоме трговцу с писмом од Г. Тирке, јер се бојим да код Магарашевића не пропадну. 6) Чудим се да Вам Василијевић ништа не шаље за мене! 7) Февруарија 16 по римскоме ја сам рад бити код Гета, јер је оно госпођи дан рођења (баш кад и Бечком Цесару), а 20. или 21. мислим сасвим из Липиске поћи к *Вама*. Него Бога ми не знам како ћу дугове намирити; 600 талира сам дужан! Рајмер је казао да ће 300 талира узети на себе да плати штампару; но шта ћу чинити за остали 300? Писао сам Фрушићу, да ми пошље 210 f. сребра, а ја њима да пошљем још 200 књига, па ће онда бити 300 књ. за 500 f. c.m. (јер су ми послали до сад 260 f. а 30 f. им одбијам за кирију). Деде пишите и Ви Фрушићу, нека гледа што одма (он ми је писао да сте му Ви прије писали); још ако ми и Тирка пошље 200 f. C. m., а очекујем једнако и од Аделунга 500 р. Ако ми ни од куд ништа не дође, зло, Бога ми! — Пишите ми *одма*. Још највише два писма да примим од Вас у овој земљи.

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1608]

98.

У Али 6. Февр. (по римск.) 824.

Љубезни пријатељу!

Писмо Ваше од 31. прош. мјесеца примио сам. Најприје Вам вала на ти 60 fl. CM., што ми обричете. Бога ми признајем да сте ми млого и премлого дали; само да оће Бог дати да Вам се скоро како одужим. Фатеру нијесам дужан *ништа*, нити сам од њега кад што искао, него ме он сам, кад сам прије полазио у Липиску, нудио ако ми треба новаца на пут, но ја сам му казао, да толико још имам. Ваља да је Грим што помислио, кад му је Фатер писао да пише Рајмеру не би ли ми купио што пјесама etc. Тирка ми није још ништа послао. За ти 60 f. ја би молио да ми и *одма* пошљете овђе, па ако могбудем без њи изићи из Липиске, ласно ћу и донијети са собом. Ја 14. полазим у Вајмар, а

21 или 22 најдаље 23. мислим поћи из Липиске са свим. Adel. смо писали и ја и Фатер, но још нема никака одговора, али се *надам* да ће штогођ одговорити док сам још овђе. За К-шпна пише ми Грим (од 25. Јануар.), да је онђе дошао, и да полази у Гетингу и Вајмар: мислим да ћу га наћи у Вајмару (он јамачно чека да се онђе нађе на дан рођења Вел. Кн.); писмо Јевгенијево предаћу му. — Граматика се штампа: два су табака готова на чисто, и још ће бити 4, (јер је формат велики); и Гримова предговора биће 3 пуна табака (ама славан предговор!), и $1^1/_2$ табака биће Фатерово сравненије Српски пјесама с Омировима и с Осијановима, и то ће се штампати уз Граматику послије Гримова Предговора (и то је врло добро; Фатер је узео *Јована Сестрића* за примјер). То ће готово све бити штампано док сам ја овђе, јер два сецера раде; ако што и остане послије мене, то ће Фатеровић коригирати, који добро коригира (и *прави* је *коректор*). — За *прцварницу* и *чалабрцнути* etc. лажу, магарци! Те су ријечи они вићели у рјечнику, па износе, да су и у преводу; а у цијелом преводу те ниједне ријечи нема, нити се ја опоминьем, да би им ће мјесто било; а особито ја знам да су то *смијешне* ријечи (морам се смијати ово пишући). — Пишите ми опет у Алу (као и досад), јер ћу ја из Вајмара овуда ударити. — Збиља! пише Василијевић, да је *умрьо* Миоковић владика, и да Мушицки иде на администрацију? Жао ми је Миоковића. — Поздравите ако ко успита. Гледајте одговор да буде *одма*.

Збиља! у Гетовој књизи Ueber Kunst und Alterthum Vierten Bandes drittes Heft стоj *Erbschafts-Theilung. Serbisch.* То сам само у новинама читао, а вићео још нијесам, нити знам каже ли што Гете уз то.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1609]

99.

Wien den 4 April 1824.

Freund!

Bald nach Ihrer Abfahrt kam mir der Einschluss zu. Was soll mit dem Gelde geschehen? Bei Schalbacher muss die Kiste

abgeholt (bezahlt) werden, damit der Jude nicht über uns *mit Recht* klage. Und Sie nehmen dann von M. und Sch. zurück, was Sie für sie ausgelegt. Ich bin es zufrieden, wenn ich *von Strainjić* bezahlt werde, wie ich immer geäussert. Ist es Ihnen aber *lieber* oder *leichter*, es in Gold zu thun, ist mir's eben so lieb. Nur machen Sie Ordnung. Nichts ärgert mich mehr als Unordnung aus Faulheit. — *Geben Sie darüber Ordre* an Tirka. Heute wollte der Engländer Sie besuchen. Die пуница erinnert Sie, ja sogleich zu schreiben.

Vergessen Sie die кормчіен nicht.

K.

NB. der Wechsel pr f. 210 Cm. ist in meinen Händen.

[Спољa:] Herrn Vuk Stefanowics (P. T.)
abzugeben bei H. Milovuk & Dobrovojevich
in Pest

[другом руком:] Temesvar

[Вукова напомена:] одговорено 10. Септ. 824.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1610]

100.

У Темишвару 13. Април. (по Римск.) 824.

Љубезни пријатељу!

Прекјуче сам овђе дошао здраво и мирно, и жену и ђецу застао здраво. — Писмо сам Ваше (и Илијћево) од 6. Априлија овђе нашао, али од 4., што сте ми у Пешту писали, *нијесам* примио, нити знам, шта је у њему. Ако је Фрушић векслу послао, молим Вас да ми одма 110 f. пошљете (по делижанцу мислим да је најбоље), а 100 f. за сад задржите код себе, па ћу Вам послије за њи писати. — Владика је Будимски имао Грчки кормчија, али су изгореле прије 14 година, него сам чуо, да и има још у Грчкога попа у Пешти, кога ја онај дан нијесам код куће нашао (а дуже се у Пешти нијесам бавио), него сам молио Мостарскога, да раз-

бере и да ми пише, и, као што ми је обећао, надам се да ћу сјутра од њега добити писмо. Од Тирола мислим да ћете добити и онај Псалтир и Влашку кормчију; а и ја оваке ствари нећу заборавити. За Бој*** нијесам у Пешти ништа чуо. — О Историји Српској радићу; али би рад био видјети Боку и Црну Гору etc. а Њемачко-Српски ћемо рјечник *заједно* писати (ако Бог да на зиму ту). Милошева кћи чујем за цијело да је испрошена у Земун за Аџи Бајићева синовца Тошу (кога ја не познајем). — Тирки ћу писати друге поште, јер се данас бојим да не одоцним.

Вук.

Молим Вас ово писмо пошљите мојој пуници.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1611]

101.

У Темишвару 29. Април. (по Римск.) 824.

Љубезни пријатељу!

Примио сам и оно писмо Ваше од 4.; ја сам из Пеште у сриједу рано пошао, зато га онђе нијесам могао дочекати. него ми је овђе послато. Сад сам дакле *сва* Ваша писма примио (од 4, 6, 20 и 23.).

1) Добро сте чинили, што сте Шалбахеру платили, а још боље, што нијесте Матићу књига без новаца дали. Ако би новце (30 f. С. М.) послао, *његови* су Словари, Курс Руской словесности, Гречева историја Р. литературе, и расписе књигам; а *моје* су посланија (оба егземплара) и Шлецерова историја.

2) Тирки сам писао, да Вам да 42 књиге Страњића, и молио сам га, да доведе и женскиње ту, већ не знам шта учинити, а писаћу му и опет.

3) Ти 60 f. нек стоје засад код Вас, а писао сам и *Јакобу,* да Вам пошље они 49 талира и 23 грошића; па ћемо тим послије платити Тирки 66 талира, што сам му писао да пошаље књиговесцу у Липиску.

4) За Грчку кормчију писао ми је Мостарски, да Грчки поп има двије, него се мора промислити, оће ли и продати (Грк!). Ја данас пишем опет Мостарскоме. За Влашку кормчију сад се подигао прођес напово: она је од конзисторије некако била украдена у црквену библиотеку, па сад како се дознало да је код Тирола, траже је Чаковци и ишту натраг, но будући да *црква* оваку *јеретичку* књигу од *конзисторије* не смије да ište, зато је изишао тутор Чаковачке цркве, Лукачик, те каже да је књига његова, и он као немеш (племић) ište своју књигу натраг; но мислим да ће је конзисторија прије *спалити*, него од себе дати. Она је још код Тирола. Онај Псалтир ја сам купио за 2 ♯, него или ћете да Вам га по делижанцу пошљем, или да Вам га на јесен донесем.

5) Гриму то писамце моје пошаљите, и пишите му и Ви што знате (ваља да сте читали што ми је писао?).

6) Добровскога Кирила и Методија кад би сте ми могли *побрзо* послати *овђе* по делижанцу било би ми мило; ако ли се то не узможе, а оно ћу Вас послије молити, да ми га пошаљете у Земун на Васиљевића (али не заборавите и једну Вашу рецензију од кормчије). Ја се мислим овђе бавити још око 3 — *најдаље* — 4 нећеље дана.

7) Јесте ли *Кудри* нашли и послали Вашу Крањску Граматику? Немојте то заборавити, молим Вас.

8) Ономадне сам био код Кенгелца. Његова црквена историја могла би се почети штампати *да има новаца;* биће 6—8 части, и он би једнако рад да се штампа у Бечу, да не иде ча С. на благослов. Ја се надам, да ћемо новаца наћи на њу, јер му је и Шишков сам (од себе) обећао, да ће академија све његове књиге штампати; само кад би се ту могло штампати, а она би Шмитова слова била таман. — Збиља! као да сте Ви мени казивали, да сте по Аџијћу некаке књиге послали Кенгелцу? Он није примио ништа; а фали мјесец априлије од Соревноватеља; ја сам Вама у Бечу вратио баш април., но ниште на њему *Домбровскому*. Шта велите.

9) Није Добровски никака Кирила и Методија послао за Шишкова? Ако Вам га пошље, а Ви мјесто мене пошаљите Ш., а моја пуница може предати.

Писмо Гримово данас не мого написати; остаде до друге поште. — Ово писамце на Тирку, ако Вас мрзи ићи и предати га, подајте мојој пуници, нека га она однесе. — Стра-

иниħа мислим да Вам је Тирка предао, како сам му писао; а остатак од Сестриħа ја ħу Вам одоздо послати или донијети (има и амо још доста). — Ево новина овдашњи: 1) Тоша Аџи-Баић из Земуна (свињар — свињски трговац —. кога ја не познајем) вјенчаће се на Ђурђев дан с Милошевом кћери; Милош му даје 100.000 гроша; и свако село по једног вола (тако се говори, за волове ја вјерујем; то је обичај Турски). 2) Нестор Јовановић, Вла, бивши игуман Бешеновачки, постао је ономадне архимандрит Бездински. 3) Јуче је овђе дошао *Јоаким Вуић*, да *направи комендију*, да би могао издати Географију. — Шта је у Вас ново? Еда што за владике? Овђе готово сви говоре, да ħе у напредак цар постављати и наше владике (ја велим да ħемо онда боље владике имати); ча С. кажу да пријети, да ħе оставити службу, ако то буде истина. —

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1612]

102.

У Темишвару $\frac{9}{21}$га Мања $\overline{S24}$.

Љубезни пријатељу!

Примио сам Ваше писмо од 7. овог мјесеца. Може бити да сте ми и како друго писали у Земун, а ја још овђе! но надам се до неколико дана полазити. —

Моји књига има у Липиеци:

1.) Код Ертла невезани:
   а) од I и II части на велинпапиру по 12 егземплара.
   а од III „ „ „ 7 „
   б) они проба Св. Писма на друкпапиру 1000 егземплара.

2.) Код књиговеса Ланге брошурати:
   од I части 786 егземплара
   од II „ 336 „
   од III „ 51 „
   1173 Из ови књига узео је Кеш-н од сваке 50 егземплара = 150
   остаје још 1023.

Ја сам остао дужан Ертлу	228	тал.	и	8	грошића
а књиговесцу „ . . .	66	„	„	16	„
	295	„	„	—	

То је сав рачун, који је назначен и на облигацији, коју сам ја дао Ертлу, и на рачуну, што је он дао мени. А како ћу ја то исплатити и књиге избавити, ја за сад, Бога ми, не знам. Тирку сам молио, да пошље тије 66 талира књиговесцу, а Ертлу за остало да остане добар за мене, да ће му он платити о Мијољу дне, ако му ја дотле не платим; но Тирка, као што ми је и писао, то не ће да учини. Ви сте добро чипили, што сте књиговесцу послали 66 талира, јер је сирома човек и има пупу кућу ђеце; него бисте још боље учинили, 40—50 или 66 егземплара I књиге, то га Вам он дао с највећом радости; и тако бисте Ви већ имали Ваше 42 књиге. На велинпапиру најмање један егземплар је Ваш; али како ћете га отуд добити, то Вам ја не могу казати одавде. —

Влашку ми је Кормчију Тирол дао, и ја сам му више од пола платио, а и остало ћу му ово дана платити. — У Бездину сам видио један читав и доста сачуван октоих од године ҂ѕм҃д.; али не даду калуђери. — Терези ћу одговорити, може бити прве поште; а Ви јој, молим Вас, пошљите те двије пјесме од Аџијћа (и поздравите га од мене). — Ово писамце молим Вас, пошљите Гриму, кад му успишете. Еда је стигла Граматика у Беч? — Рад би сам виђети, шта Беттигер пише; а ваља да ће и Тереза у тим новинама скоро бити.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1613]

103.

У Земуну други дан дуова [26 маја] 824

Љубезни пријатељу!

Дошао сам овђе здраво и мирно; али се чудим, да од Вас никака писма немам! Само да нијесте болесни! Писао сам Вам из Темишвара да сам и Кормчију Влашку узео и сад је код мене. — Данас се Милошева кћи вјенчала и Бијограду с Аџи-Бајићевим синовцем. Кажу да је Милош забранио да

никакав кнез не смије ничим ђевојку даривати! Сјутра или прекосјутра доћи ће младожења с ђевојком у Лазарет. —

Чули сте да је умрьо ценерал Чрвинка? Ко ли ће на његово мјесто доћи? Кад би Роткирх! Али мислим да је ово мало за њега. Умрьо је и игуман Беочински, што је код бијелог курјака био у квартиру. —

Пишите ми, молим Вас, *одма* и подоста. Ја још нијесам смислио оћу ли у Крагујевац. — Очекујући одговора остајем Ваш

Вук.

Молим ово писмо пошљите мојој пуници.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1614]

104.

Wien den 8-ten Juny 1824.

Frennd!

Wenn ich auch manchmal etwas *später* antworte, so ist's weil ich *warte* um Ihnen mehreres, *des Porto werth,* zu schreiben.

Mit nächstem Postwagen (15-ten d.) erhalten Sie, nebst Cyrill und Method, auch 2 № des Conversationsblattes, die Ihnen *Fr-lein Therese* schickt; und *vielleicht* andre slavica. Härtl scheint, auf Vaters und Jacobs Zureden die Sache nach *Wien* an *seine* Freunde schicken zu wollen, um davon à f. 2 so lange zu verkaufen bis *sein Guthaber* voll wird. Dann lässt er's. Aber alles das ist noch nicht in Ordnung. Immer wäre es noch am besten, wen *Sie* den Rückstand wo nicht baar, doch in 6 Monat Wechseln decken könnten. Doch alles dieses geht mich nichts an, und ist mir zuwieder wegen Ihres Kredits. Therese hat nun *mich* zum Ausleger gemacht, und *wir* wollen von hier aus unser Mögliches beitragen zu Ihrem Ruhme, und Theresens und Goethens Befriedigung. Von der Grammatik ist noch nichts hier. — Was ча Ст. macht, weiss ich nicht, aber dass er *schwerlich* ruhen werde, ist mehr als wahrscheinlich. Sie können hierüber mehr wissen.

So viel ich mich aus Böttigers Artikel erinnere, so wird dort Milosch erwähnt mit Lob, aber doch nur vorübergehend. Aber die *Bibel* wird erwähnt, und dass Pinkerton Sie gelobt, und dass man Sie *Ihnen verderben* wird. *Kann* ich das Blatt № 98 dieses Jahres bis den 15-ten noch einmal kriegen, so lasse ich es Ihnen abschreiben.

Wollen Sie mir den Psalter und die *Kormcsia*, ohne weitere Verantwortlichkeit (den ich würde sie nur dem *rechtmässigen Eigenthümer* abkaufen wollen) abtreten, und schicken, so disponiren Sie dann auch mit dem Preise. Den Oktoich von ,змд. hab' ich doppelt, und wahrscheinlich den Bezdinschen, wiewohl man das ohne Selbstansicht nie sicher weiss, da sie mit dem *nämlichen* Jahre mehrmal nachgedruckt worden.

Die Маца hab' ich gestern Abends im Volksgarten getroffen, und dann nach Hause begleitet. Sie *entschuldigte* sich **angelegentlich** gegen mich wegen der Verweigerung; das *müssen wir gelten* lassen alten Freunden; und besser, wir *verzeihen*, als dass wir *brächen*.

Also schreiben Sie *mir recht* bald, одма.

K.

P. S. Auch von der Heirath in Krag. schreiben Sie was für die Маца.

P. S. 2-dum Ich öffne den Brief wieder, um diese eben angekommen Einschlüsse beizulegen. Mir schreibt Vater, dass Reimer *gegen etwa 100 Ex.* Ihres Lexicons, die Tirka ihm nach Leipzig *in* **Commission** schicken könnte, bei Härtl die pjesme frey machen will. Ich glaube, das *wäre gut, und thunlich!* Ist das Lexicon ver · · · ·, so gehen Sie an die 2-te Ausgabe. Also *schreiben Sie dem Tirka*, da ihm ohnehin daran liegt, Sie gut zu machen.

[Споља:] Herrn Vuk Stefanowics
mit Briefen des H. Basilius Wassiliewitsch Handelsmann
p. Ofen
Peterwardein. in *Semlin*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1615]

105.

У Земуну на Брашанчево [1 јуна] 824.

Љубезни пријатељу!

Примио сам Ваша оба писма (од 8. и 11. о. м.). Ономадне сам писао Тирки, да Рејмеру пошље 100 рјечника (а мислим, да и је 75 већ одавно и послао) и да гледа да се тамо оне моје књиге избаве (јер и ја *за сад* не могу друкчије избавити, а *надам* се да ћу и скоро моћи и исплатити). Надам се да ће Тирка то драгонољно учинити, јер ми он то и сам напоминьао ту, но ја сам се бојао да Рејмер то не ће учинити, и мрзило ме да му се и с тим досађује, јер ми је и онако млого добра учинио. — Кад успишете Фатеру, поздравите га и од мене љубезно; и ја ћу му писати док се *наканим*. — Дележанцу се врло радујем. — Тирки сам писао о удадби etc. сила. — Милаковићево ми је писмо врло мило; писаћу му ово дана, него кад би Ви могли да му пошљете (преко Карлштатскога учитеља Самуила Илића) 5 Цјеснарица II. а и Илић је искао 20 књига; дакле ако можете и оћете, пошаљите и све заједно, па ћу Вам ја вратити 25 цјеснарица II. ч. — О ча Стеви не чујем ништа. — Кормчију и псалтир ја сам за Вас *купио*; а кад сам је купио и платио, мислим да сам rechtmässiger Eigenthümer. Него како велите да Вам пошљем ове књиге (ако ја скоро тамо не пођем)? а новце ћете Ви мени ласно послати, ако ми амо затребају. За Терезу Ви за сад гледајте како знате (а то од Вас не зна нико боље), а и ја, кад тамо дођемо, помагаћу ако што устреба. — Збиља! јесте ли Кудри нашли Вашу граматику? Не заборавите га. — Здравствујте! и пишите *одма*.

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1616].

106.

У Земуну 21. Јуниja (по римск.) 824.

Љубезни пријатељу!

Јуче сам примио Резину рецензију и Вашу цедуљу и цуцичино писмо. Рези аферим! — За *„по греку* стара роди-

тења“ ја сам јој писао из Темишвара, и надам, да је већ одавна писмо примила. Ако јој Ви што скоро успишете, кажите јој, *по греку* (по *грѣху*) значи nach der Sünde, т. ј. правога оца, који је *начинио* (и тако сагријешио: јер није остао *дѣвстеникъ*. А помислите и на оно, што Срби кажу: с опроштењем моја жена). То је Рези као ђевојци, доста потешко истолковати.

Ево добри новина: Милош ми је ономадне послао 1000 f. С.М. да исплатим пјеснарице. Ја ћу још најдаље до 15 дана поћи к Вама. Ви сад гледајте како знате да пјеснарице што брже дођу ту: ако Тирка с Рејмером није што уредио, а Ви пишите Ертлу, нека и пошље (преко кака књижара) на Вас, па и Ви исплатите (или подајте му векслу на неко вријеме — ако новаца за сад немате — док и ја тамо дођем). Сад је ласно кад су новци мени у рукама. — Ја сам Ертлу дужан 228 талира и 8 грошића (то чини 342 f. 30 kr. С.М.) Ја би рекао, да најприје опреми све пјесме, па онда оно из Н. З. а Ви то знате боље — Данас ето пишемо и пуници, да нам гледа квартир, помозите јој и Ви тражити и изабрати, молим Вас. — Од наше партије у Темишвару нема готово никога осим Тирола (он истина не зна ни сам добре Српски, али је велики јунак у нашој партији); али овђе наша партија расте и цвјета у велике! — Тако и по Пешти и по свој Бачкој има наши сила Божија, па још све *знатни*. —

Гриму би ваљало казати, да у Славенским словима и нема h, x је ch; а баш и да има, опет би у млогим ријечма кварило говор, н.п. *лад, ром, манути, дунути* и т. д. А шта ћемо с Ерцеговцима, који говоре *ораг, дођог, виђег* etc.? Но и то (колико се ја опомињем) они изговарају *само на крају*.

Ја се зацијело надам прекјутра по дележанцу добити Гримову Граматику и остало. —

Не знам, би сте ли ми још један пут амо писали, јер ја овђе више никака посла немам, него да дочекам из Краг. одговор на Гримову Граматику.

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1617]

107.

У Земуну $\frac{7}{19}$ Јулија 824.

Љубезни пријатељу!

Ја сам ево још у Земуну! Све очекујем какав одговор на Гримову Граматику, па до данас још пишта! Прије 5 дана писао сам по други пут, и ако ове нећеље ништа не добијем, нећу више ни чекати. него ето ме тамо (а пуница ми је већ нашла квартир). Ја се надам да сте Ви већ уредили за књиге — оне из Липиске — да ту дођу; али слати не ваља никуд ни једне док ја тамо не дођем; јер осим они 100 Тријестански нико више није платио ни једне. — За Шишкова читао сам. — Ча С. ваља да је већ тамо. — Како би било, да отиде моја пуница да запита, да нема на мене како писмо, па ако буде што *добро* ново, да ме сретете у Пешти с писмом (на Миловука)? Овђе, кажу, на мјесто Червинкино долази некакав ценерал Фоит из Дубровника. — Будите здрави и поздравите наше.

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1618]

108.

Милостивый Государь!

Я имѣлъ щастіе получить посланныхъ мнѣ чрезъ Васъ Господиномъ Статскимъ Совѣтникомъ и кавалеромъ Фридрихомъ Аделунгомъ двѣсти пятьнадесятъ рублей ассигнаціями на счемъ моихъ ему чрезъ Господина Надворнаго Савѣтника и кавалера Петра Ивановича Кеппена посланыхъ 50 экземпляровъ народнихъ Сербскохъ пѣсней. — Прошу Васъ покорнѣйше, когда Вы будете писать Аделунгу, засвидѣтельствовать ему мою покорнѣйшую благодарность и высокопочтеніе. — Честъ имѣю быть,

Вѣна 1/13 Марта 825.

Милостивый Государь,
Вашимъ покорнымъ слугою
Вук Стеф. Караджичъ.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1619.]

109.

У Броду 29 Април. (по Римск.) 825.

Љубезни пријатељу!

Ономадне дошао сам овђе здраво и мирно; не знам још колико ћу се овђе бавити, али дуго не мислим; зато Вас молим да ми пишете *одма*, и да опремите у Земун на Васу Васиљевића, али *одма*, јер се дуго ни онђе нећу бавити, него само ћу се навратити, кад сам се амо спустио. Пишите ми што имате ново. Јели што Ковач свршио? Осим Брљића, који Вас љубезно поздравља, нашао сам амо сила пријатеља, све *шокаца:* у Ђаковару за љубав нашим пјесмама и Гримовој Српској Граматици научили су српски читати млоги шокачки попови, међу којима је и један каноник од 60 година. —

Ово писамце, молим Вас, додајте мојој жени; писао сам јој да ми и она што пише, па нека да писмо Вама, те ми га пошљите у Земун.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1620]

110.

10. May 1825.

Freund!

Unsere Glückwünsche zu den neuen Eroberungen im Lande der шокцен. Aber von *Ihren Ducaten* schweigen Sie?

Hadschitsch ist fort, ohne dass ich ihm die *Rechnung* verschaffen konnte über den Harmenopulus. Nun habe ich sie beisammen. Das *Werk* selbst kostete in Paris fl. 15·15, und Akaria[?] rechnet mir für 22½ fl. Porto, Mauth' etc. · · 11·— an

26·15 Cm.

Da aber ein Du Cange, graec. *für mich*, dabei war, so mag H-r Hadschitsch dieselben, *ohnehin übertriebenen* Spesen mit f. 5·30 zu meiner Last abziehen, und Ihnen also nur *f. 20·45* für mich mitgeben. Dass ich aber ihn nicht dabei bevortheile,

kann er sich überzeugen wenn er *jenen Harmenopulus abwägen* lässt. Die Kovachisch' Sachen sind *hier*, und bald in Ordnung.

Kann mir der калѣђер Ж. die Schuld nicht in Gold, so kann sie mir in *србуље* abzahlen? Bringen Sie mir die Atanacs'k. Psalter mit?

Поздрав свима.

К.

[Споља:] Herrn Herrn Vuk Stefanowisch
mit Briefen des H-r Basil. Wassiliewitch
p. Ofen
Peterwardein. *in Semlin*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1621]

111.

У Броду 11. Маија (Римск.) 825.

.Љубезни пријатељу!

Мој таксацунг морао се продужити од 2-га—9-га, и јуче смо га једва свршили. Надам се да ћу *пропес* добити, а за *новце* Бог зна. Ја остављам за унапредак овђе једнога човека мјесто мене, а ја, у име Бога, полазим данас у Земун, и надам се онђе Ваше писмо наћи.

Ова два листа шаље Вам пријатељ наш Брлић; једно да познате Катанчићеве књиге (ако и све до сад не познајете), и да и можете из Пеште наручити, ако Вам која треба; а за друго Вас моли, да би сте предали да се стави у Encyclopedischer Wörterbuch, ако се већ не буде слово B[C?] наштампало.

Ја сам овђе ово дана врло весело провео: био сам најпослије и у сватовима три дана, ђе смо и у Ваше здравље пили. Приповиједаћу Вам устмено о томе. У Земуну не мислим се дуго бавити. Писаћу Вам и оданде. Мислим да сте моје писмо одавде примили. — Поздравите моју жену, молим Вас. — Будите здрави!

Ваш
Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1622]

112.

У Земуну 7. Јунија 825.

Љубезни пријатељу!

Примио сам Ваше писамце од 10. Маија; а мислим да сте и Ви примили моје писмо, које сам Вам писао из Брода на пооду моме.

Ја сам, фала Богу, здраво и мирно. Молим Вас поздравите ми жену, и разговорите је да се млого не брине. Ја мислим ове нећеље поћи одавде тамо; одавно би ваљало да сам писао и Вама и њој, али сам све очекивао да се одавде отиснем, но пријатељи не даду никако, него све ме отима један од другога: јуче смо дошли из намастйра.

И у Новом Саду и у Карловцима држе мене за *порећьена*, а нас обојицу за *порећитеље;* о том сам се и са Шафариком морао инатити. — Овђе сам био с Јодлом (директором Винковачким) и професором Веселим; то ми је било врло мило: сила смо се разговарали, и два дни смо се заједно частили. И Јодл ми је смијући се приповиједао како се у Карловцима (с ча Стевом) разговарао.

Калуђера Ж. нијесам могао виђети, а с Аџијћем мислим да ћу се успут састати, и показаћу му ону цедуљу.

Ја се надам да ће Ковач све преправити док ја тамо дођем.

У другој частици Српске Љетописи на страни 130—133. стоји она Карловачко-Шетербургска рецензија, с којом се Карловчани једнако поносе и разглашују да је од Шишкова!

Будите здрави и поздравите све наше.

Вук.

П. П. Шаљем Вам ово писамце од Јодла.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1623]

113.

У Пешти 7. Јулија (Римск.) 825.

Љубезни пријатељу!

Ево ме у Пешти, фала Богу! У суботу (прексјутра) или најдаље у нељељу, мислим поћи одавде к Вама, и желим да Вас у здрављу застанем. —

Молим Вас, ово писамце предајте мојој жени. —

Здравствујте!

Ваш

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1624.]

114.

Wien 15 May 1826.

Freund!

Ihre Frau und Kinder hab' ich heute gesehen. Sie sind alle kerngesund. Dem D-r Hadschics danke ich für seine, Dissertatio inauguralis, die ich indessen dem RR *Dolinar* abtreten musste, und ihn daher, wo möglich, um noch eine bitte. D. will sie in D-r Wagners Journal anzeigen. Ich hätte vom Freunde des Horaz ein weniger ungrisches Latein gewünscht. und habe mir die Hypothese gemacht, dass die 2 alten Herren zu der Abhandlung beigetragen haben mögen, quos nefas corrigere? Der Ausgabe von *1787* sind wohl alle späteren Kormczien omnino conformes, aber sein nicht ebenso der ersten von 1653. Die *Russen* selbst werden *diese ihre* Kormczaia zuerst wegwerfen, und dadurch dieseinigen beschämen, die jetzt darauf schwören etc. Aber Sie zappeln mit den Füssen, also *Punctum*.

Fragen Sie doch die Bulgaren, wie der божић, die Дукови, der Спасов-дан und *andre hohe Feste* bei ihnen, *im Volke*, heisen. So auch die *Walachen*, deren русалiе ich in Dalmatien auch finde. — Suchen Sie doch ein griechisches пидаліон um f. 20 Cm. vom Ofner владыка zu erhandeln, *für die Hofb.*

Grüssen Sie alle Freunde in Pesth und Ofen. Athanaczkovics soll dem Agenten Weiss schreiben. Dem H. Dir. Байчевичь danke ich für den Вујановскій schönsteus. — Die пѣснице des Sarailia sind nur der Vorläufer eine *serbischen Geschichte!* Das grichische jota macht immer einer Sylbe für sich, *vor* einem andern Vocal oder Consonanten: *ἰ-αμ-βος* macht drey Silben. (heute freilich nicht mehr immer so: aber bei den *Klassikern* immer). Also, *si tacuisset*, philosophum mansisset. Indessen ist *jeder*, der ändert, im Grunde *für* Sie, und sobald alle diess nöthig finden, werden sie auch *Ihnen* Recht geben, vor andern, weil Ihre Orthographie die simmpleste. Schreiben Sie bald. Busse ist heute *Ihnen* nach; er geht wohl bis Ofen.

Vale et fave tuo
K.

[Споља:] Herrn Herrn Vuk Stefanovics (P. T.)
zu Hand.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1625]

115.

У Будиму 18. Маија (по Римск.) 826.

Љубезни и високопочитајеми пријателу!

Онај исти дан, кад сам ја дошао овђе, Шаги отишао у Ножун и у Беч. Добро би било, кад би сте ме тамо Ви или преко Мијановића, могли њему препоручити. Јуче сам био код директора од типографије Марковића, који ме врло лијепо примио; а што се коректорства тиче, казао ми је, да је (по *његовом* мњењију) директор Петровић и цензор и *коректор*, као што стоји и у Шематизмусу. Кад сам му ја казао, да то није истина, онда ми је казао, док дође Шаги, па ће њега о том распитати, па ако Петровић не буде и коректор, онда ће гледати (ако буде могуће), да ме намјести за коректора. — Берић каже, да је Петровић пошто је постао директор, (по *царској резолуцији)* престао бити коректор. По том кад је Мразовић тужио канцеларији Мађарској типографију за погрјешке, канцеларија је, увјеривши се, да је Мра-

зовићева тужба истинита, преко конзилиума заповиђела, да се у типографији намјести коректор и за Српске и за Влашке књиге; но до данас се још ниједан није намјестио. Зато Берић мисли, да би се то најлакше могло учинити, кад бисте ме Ви ту код канцеларије Мађарске могли коме препоручити. Ја ћу до 8—10 дана ићи у Земун, па док се оздо вратим, дотле ће и Шаги доћи, па ћу онда видјети, шта он мисли (чини ми се да он ту највише може учинити — и *покварити*).

Пишите ми што, молим Вас, и писмо атресирајте на Берића, који Вас љубезно поздравља. Аџић каже, да је писао у Нови Сад за кормчију. — Колар и Амуљак поздрављају Вас. Моје писмо од Амуљака мислим да сте примили и отворили? Шафарик сад пише *Сриску Историју*. — Еда што ново? —

Ово писамце, молим Вас, предајте мојој жени.

Ваш покорни слуга
Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1626]

116.

Wien 19 May 1826.

Freund!

Heute erhalte ich *unter einem* (заједно) beide Einschlüsse. Der frühere *will* an einen Kaufmann beigeschlossen gewesen seyn, und ich verschmähte es, weiter zu fragen, zufrieden dass er einmal da ist. Von den *im ersten erwähnten* Packete haben Sie und ich *nichts* zu sehen bekommen! Den 2-ten Einschluss erhalte ich mit *der Post*. — Lesen Sie sie beide durch, und schicken Sie mir dieselben dann zurück, damit ich sie exequiren und beantworten könne. Was Sie selbst von Ihrer Seite darauf antworten *wollen*, steht bei Ihnen. Meine Erwähnung von *сто дуката* bezog sich, wie Sie sich erinnern werden, auf blosse gelehrte Agentien in Wien oder Ofen, nicht auf Reisen, noch weniger auf *buchhalterisch controllirte* Leistungen. Doch Sie kennen ja *diese* Leute!

Herrn Hamulják's Brief *an Sie* habe ich eröffnet, und werde seine Sendung so gut erledigen, als ich kann. Doch weiss ich *noch nicht*, was ich mit den mir zugesandten 12 Exemplaren machen soll? Zum *Verkauf* tauge ich einmal nicht, wie Sie wohl wissen: im *Sommer doppelt nicht*. Sie wissen, dass ein jeder **sein** Mass der Gnade *von oben hat*.

Die *Bewilligung* der russischen Forderungen in Konstantinopel wissen Sie aus dem Beobachter von gestern; auch die Freylassung der serbischen Deputirten etc.

Ich habe Ihnen am 14ten d. unter H. H's Adresse gleichfalls geschrieben, und hoffe да сте примили. —

Sehr sehne ich mich nach Ihren Briefen. Dem H. Atanaczkovics können Sie sagen, dass ich seinem Agenten gegen eingesandte Quittung f. 12 Cm. bezahlt habe. Er, Atan. — hat also noch f. 6 bei mir gut, für die србуље. Aber es bleibt dabei, dass er wohl thun wird, *ihm selbst auch zu schreiben*, oder gar hieher zu kommen. Vale et rescribe

K.

[Споља:] S.r Wohlgeboren Herrn Martin v. *Hamuljak*
Rechnungs-Officialen bey der K. ungr. Statthalterey
Zu gütiger Beförderung *in Ofen*
an Hr *Karadschics, ibi ubi.* *Budae*

[Вукова напомена:] одговорено 15/27 Маија *Копитару*.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1627.]

117.

Wien 23 Mai 1826.

Freund!

Allen alles Schöne. Meine 2 Briefe werden Sie indessen erhalten haben (von 15 et 19-ten d. unter Adresse Hamulják). Werde sehen die Sendung Hamulják's zu vertheilen. Nach *Köppens* Briefen soll in einem *an Sie* adressirten Pakette für mich liegen 1 kleinrussische Grammatik und ein Hübner (das Original zu der bulg. bibl. Geschichte). Wie machen wir, dass wir es beziehen? Soll die пуница sich erkundigen? —

Ich erwarte Ihre Entscheidung auf Köppens Briefe, und Ihre Rücksendung, da ich darauf antworten soll. Wenn Sie aber *reisen*, so können Sie *nicht corrigiren*. — Auch weiss ich von Sági's Anwesenheit noch nichts, noch wie ich ihm nachkommen kann. Бог је ђ—. Werden schon sehen.

Zu der Passion im Sommer kommt für mich heuer noch die Aufnahme und Versendung der Ossolinskischen Bibliothek nach Lemberg. *der Sommer ist hin.*

Schaffarik wird was gutes machen, was er immer macht. Er ist auf gutem Wege. Die *ersten* Slawen über der Donau sind nun in *Maina!* — Vale et *rescribe*

K.

[Спољa:] S-r Wohlgeboren Herrn Joh. v. *Bérits* D-r Phil. et A. A. griech. serb. wal. Schul- Inspectorats- Actuar (P. T.)
Zu gütiger Abgabe *in Oren.*
an H-r Karagich.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1628.]

118.

Wohlgeborer
Hochgeehrtester Herr!

Pedalion ist nicht unter 30 fl. C. M. zu bekommen, soll ich ihn dafür nehmen? — Die 12 Ex. der Schaffarik'schen Geschichte sind zum verschenken an jene russ. u. poln. Herrn Literatoren bestimmt, welche Ew. Wohlgeboren selbst meinen werden. Jetzto habe die Ehre mich zu empfehlen und verharre mit vollkomenster Hochachtung.

Unterthänigster
D-r M. Hamuljak.

Ово Вам је синоћ код мене написао Hamuljak. Ја сам примио Ваша сва три писма (од 15, 19, и 23. Маија). Сјутра, или најдаље прекосјутра, послаћу Вам одговор Кеппену, а сад Вам ево шаљем писма његова, да ми у један пут не би писмо било превелико. Ви му немојте ништа писати, док писмо моје не примите. Аџић ће Вам послати још једну (ако оћете

и више) дизертацију. Он каже, да се у Мађарској мора *Мађарско-Латински* писати; а од ча Ст. и од ујака сад тек чека клетву или *благословеніе*. — За Бугарски и Влашки Божић etc. питаћу. Знам да Бугари Ускрс зову *Велигдан*. — Атанацковићу ћу казати све. Инштанција му још није дошла, и може бити, да неће ни доћи, јер Берић каже, да управо стоји, да *мора* бити *свјетски* човек. — Жена ми пише, да је књижар Фолке послао некакав пакет; молим Вас, отидите, те видите, шта је у њему. Неће ли бити од Кеппена. У канцеларију ако што дође на мене, надам се, да ће Вама послати, као што су обећали. — Ја ћу бити овђе још нећељу дана, јер сам рад да дочекам *Шагија*. — Овдашња је типографија добила од Таухница матрице од Руски слова, па ји сад љевају. — Жени мојој за сад не пишем ништа, него је поздравите, молим Вас: сви смо здраво. — Зелића сам Вам поздравио; не срди се више на Вас. Мислим да ће се на јесен доселити опет у Беч. — Владика каже, да нема ниједне Грчке кормчије, а поп иште 30 f. C. M., не знам оће ли дати јефтиније (од мене је преклани искао 40 f. C. M. — или још више — Грк!) — Поздрав и поклон од свију. —

У Будиму $\frac{15}{27}$ Маија 826.

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1629]

119.

Г-дину Копитару

У Будиму 19/31. Маја 1826.

Љубезни и високопочитајеми пријатељу!

На писма Г-на Кеппена од 22. Фебруарија и 22. Априлија, која сте ми послали у писму Вашему од 19. овог мјесеца, ја му одавде не могу ништа одговорити, него молим Вас. да му Ви одговорите.

1) Што се тиче путовања,[1]) ја би најприје желио отићи преко *Рватске*, *Далмације*, *Дубровника* и *Боке Которске* у

Црну гору, и оданде, докле се може, у *Ерцеговину*. На путу овом гледао би сам: а) да познам добро језик и обичаје оније народа (у ово иде[2]) и скупљање народни пјесама. загонетки, приповијести[3]) и т. д.); б) да тражим по манастирима и по црквама (које су једине библиотеке у оним земљама) како стари штампани, тако и рукописни Славенски књига; и књиге ове, које не будм могао добити, да опишем; в) да скупим што је више могуће грађе за Географију и Штатистику оније земаља. — По том желио би сам отићи у Свету гору, да видим, какови онђе, особито у Хилендару, има Славенски рукописа, и да и све опишем; а по том, ако би допустило вријеме и опстојатељства, отишао би сам радо и у Маину, и обишао би сву Морију, Албанију и Бугарску с горе поменутим намјеренијем.[4])

2) Ја би желио, све оно, што скупим на овом путу, да ми буде слободно издати у Бечу или у Будиму на свијет (то се зна, да би сам морао казати, о чијем сам трошку путовао); а кад би ми још Императорска Росијска Академија платила трошак за штампање макар само они ствари, које би биле само о језику (н. п. Бугарску или Арнаутску Граматику), то би ми још милије било.[5]) — То је што се тиче путовања од стране моје; ако би они к томе јоште што прилично додали, Ви можете бити добри, да ја нећу покварити. Сад иде, што је од њиове стране.

3) Сваки човек, а особито Г-н Кеппен, који је путовао, може ласно вјеровати, да се ово путовање не може свршавати са сто дуката на годину; а особито ја имам жену и ђецу, којима најмање сто дуката на годину морам оставити да живе, и то с нагегом. Кад би сам ја имао праве пензије макар за невољу само сто дуката на годину, онда би опет, уредивши моје домаће послове, гледао да путујем по својој вољи. Зато молим, или да ми Господин Шишков исходатајствује праву пензију, која ако и не би била већа од 100 ♯, ја би одма, без и каке друге њиове помоћи, пошао до Црне горе, а за даље како би ми се свидило; или да ми на путовање даду 300 дуката на годину, као што ми је покојни Граф Румјанцов био обећао.

4) Новци ови на путовање да ми се шаљу у Беч (преко Вас или преко кога они оће) свагда на по године у напредак; а и ја ћу њима сваке по године јављати о мом путовању.[6])

5) Молио би, да ми назначе, смијем ли ја за њи каке рукописе или штампане старе књиге куповати; и до колико највише за рукопис, и за штампану књигу смијем дати? О овоме добро би било, да Г-н Кеппен прочита код Г-на Аделунга мој уговор с њиме за покојнога Графа Румјанцова.[7])

Ако нађете за добро, Ви можете ово моје писмо послати Г-ну Кеппену; само му пишите особито, ако што мислите чинити, нека гледа брзо, док се ја нијесам ће какога другог посла примио.[8])

Г-дину Кеппену, молим, благодарите и од мене, како за његову пријатељску љубав и труд и старање о мени, тако и за послате књиге, ако и још и нијесмо примили. — С истиним високопочитанијом јесам Ваш покорни слуга[9])

Вук Стеф. Караџић

[Письма Добровскаго и Копитара стр. 698.
Вуков Концепат у арх. С. К. Академије бр. 1630]

120.

У Будиму $\frac{19}{31}$ Маја 826.

Ето Вам *од мене* одговора Кеппену. Сад Ви уз то пишите како Вас Бог учи. Жао би ми било, да се поплаше 300 ♯, па да оставе са свим; зато Ви можете му писати, ако се то буде рјешило већ, а они нека Вам на $^1/_2$ године пошљу новце, па ћу једну годину (до Црне г.) отићи, јер ћу као *њиов путешественик* лакше проћи — — — —.

Ваља да сте примили моје ономадашње писмо? —

Пишите му, како знате, само нека гледају што *одма*. Ви то писмо моје можете му и послати, а можете му само и Ви писати, а писмо моје уставити: како за боље нађете.

У концепту су ова одступања;

[1]) путовања тиче. — [2]) овђе иде. — [3]) у место: приповиједсти стоји: пословица — Sprichvörter. — [4]) с оним истим намјереним, које сам горе код Далмације и Црне горе напоменуо. — [5]) од тачке и запете, па довде гласи овако: а уз то би сам још особито желио, кад би ми Р. И. Академија платила штампу барем само за оне ствари, које би биле само о језику (н. п. *Арнаутска* Граматика и мали *рјечник* etc.), јер се оваке ствари тешко продају, а било би неприлично да *молим кога другога* да ми трошак плати. А ако би они у Русији желили, да им ја то све још прије штампања у рукопису пошљем, и то ћу драговољно учинити. — [6]) новце на по године унапредак. — [7]) о куповању рукописа и стари штампани књига. — [8]) Нема. — [9]) благодарити за књиге etc.

Ја ћу бити овђе до нећеље. Пишите ми у Земун на Василијевића, или (ако одма успишете) у Нови Сад на *Шафарика.*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1631]

121.

Wien 30 Mai. 1826.

Freund!

Ihrer Frau, bei der ich eben die Frl. Julie fand, hab' ich Ihre Bothschaft ausgerichtet. Alles gesund. Nur einmal im Jahre wünscht sie mit Ihnen übers Land zu fahren, und einen Tag Sie zu geniessen! Warum sagten Sie mir dies nicht? Wir hätten können nach Dornbach fahren. —

Valke hat Ihnen 2 Septeme der bürgerl. G. à f. 1·45 Cm. Summa f. 3·30 Cm. — ins Haus geschickt.

Von Köppen mag ein Pakett bei dem елчй liegen. Dem H. Ham** sagen Sie. dass 12 Fxemplare zuviel sind, da Linde, Köppen, Шишков versorgt sind. Dem Abbé Atanaczk. sagen Sie, dass mir sein Agent das Geld znrückgeschickt, weil er von ihm selbst Briefe erhalten.

Den H. Schaffarik fragen Sie, ob er mein Schreiben vom 27.ten April, das ich an einem *Nichtposttage* expedirte, doch erhalten hat. Ob ich von den 12 Ex. einige an *deutsche Recensionsanstalten* schicken darf? (Grimm hat früher eins von mir erhalten).

Von Sagi *hier* keine Spur. Und der *Kroat* ist mir nicht ernsthaft genug. Probiren Sie zu erst selbst Ihr Glück, und vielleicht ist dann noch etwas möglich. Die *Sache* spricht *laut genug*, für gescheute Leute! Und wie steht's mit *Zelich's Stiftung hier?* Das *πηδάλιον* ist mir noch zu theuer, ich hoffe es hier um f. 20 zu kriegen.

In Erwartung Ihrer weiteren Briefe

Ihr K.

P. S. Salutem plurimam allen unsern.

Di bulgarica vergessen Sie nicht!

[Споља:] S-r Wohlgeboren
Herrn Joh. v. *Bérits* D-r Phil. et A. A.
Actuar der gr. wal. illyr. Schul- Ober- Inspection (P. T.)
Zu gütiger Abgabe *in Ofen.*
an H-r Karagich.

[Вукова напомена:] одговорено 14/26 Јунија.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1632.]

122.

Wien 6 Juny 1826.

Freund!

Ihr Einschluss, an mich adressirt, aber an K. vermeint, ist ihm am Tage des Empfangs selbst, 3ten Juny, per Post zugesandt worden. Also vedrémo (видићемо). Ich habe nichts zu mildern nöthig gefunden, und nur meine *volle* Billigung Ihrer Vorschläge und Forderungen dazu gefügt.

Dem H. Scha*** sagen Sie, dass er die Bedeutung von *traduco* in Cicero's und der linqua romana rustica (traduire) Zeit wohl wisse.

Ich habe ihn aufgefordert, *Vermittler* zu seyn zwischen Ihnen und S. S. und er *will* es. Also sagen Sie ihm *Ihre Bedingungen.*

Ihr Haus ist wohl. Grüsse an alle.

In Eile

K.

Verte:

Dobrowshy's 2ter Cyril ist, wie der erste ein Artikel für die Abhandlung der böhm. Gesellschaft, wird aber auch vom Verfasser besonders verschenkt. Veranlasst ist er durch *Köppens Anzeige des ersten*, denn der Meister will, *in Russland wenigstens*, unfehlbar seyn, und ist es auch *fürs erste:* aber bald werden ihm seine Schüler *über den Kopf wachsen.*

Vale et rescribe

K.

[Споља]: Herrn Wolf Karagich
mit Briefen des H. professor J. P. Schaffarik (P. T.)
p. Ofen in Neusatz
Peterwardein

[Вукова напомена:] одговорено $\frac{14}{26}$ Јунија

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1633]

123.

Wien 13 Juny 1826.

Freund!

Grimm schreibt mir unter dem 30-ten May d. J. folgendes in Bezug auf Sie: „Ich habe die Danitza richtig erhalten (also *durch Gräfe*), und mich über die beiden schönen Lieder — gefreut. (Ich wusste nicht, dass meine Landsleute je mit den Serben handgemein worden sind). Die Grammatikalien S. 60—65. — finde ich nicht sehr bedeutend. Das übrige habe ich nicht gelesen. Ich will *das Ganze*, so bald ich kann, *anzeigen*. Dem guten Wuk wünsche ich herzlich, dass er einmal ein gesichertes, ruhiges Leben gewinne. Diess wird nur dann geschehen, wenn *sein Vaterland* **anerkennt**, wie er sich um selbes verdient gemacht hat. Denkt er nicht an meinen Vorschlag, ein Buch serbischer Sagen und Märchen, *in Prosa*, herauszugeben? Die Lieder entzücken alle jungen Leute. Savigny (N ein *reicher* Jurist, und Justizrath in Berlin, Götbes Landsmann) der mich in April besucht hat, wusste sie nicht genug zu loben, und nahm fast übel, dass ich mit der Talvi nicht recht zufrieden war, die wie Sie wissen werden, einen 2-ten Band geben will. Auch der *Minister* Gagern (in den *Niederlanden*, vom Hause *Nassau*, das eine *russ.* Princesin hat) erwähnt die serb. Lieder im 2-ten Bande seiner *(enthusiastischen)* Geschichte der Deutschen, Frankfurt 1825, p. 349. — *Was wollt Ihr mehr!*

Soviel zu Ihren Nachricht. Dem Grimm hab' ich Ihre Commission ausgerichtet. An Gagich hab ich *noch nichts* schicken können, weil Valke die Sachen hier nicht auftreiben konnte. und erst von Leipzig bestellt hat, woher wir auch den 2-ten Theil der Talvi erwarten.

Mein Schreiben vom 6-ten d. werden Sie erhalten haben? In Eile

Ihr K.
rescribe.

[Спољa:] Herrn Herrn Basilius Vaszilievics
Handelsman
zu gef. Abgabe in *Semlin*
an H-r *Wolf Karagich.*

[Вукова напомена:] одговорено 14/26. Јунија.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1634.]

124.

20-ten Juny 1826.

Freund!

Sie sind wieder hübsch-faul. Doch schicke ich Ihnen den so eben empfangenen *alten* Brief aus Питеръ nach. Die 2 Bücher *hab'* ich. Das Ihre Frau & Kinder wohl ist, *hoffe* ich, wiewohl ich sie seit dem letzten Briefe nicht gesehen. *Schreiben Sie doch.* An Mihan** hab' ich wegen Ihrer и Шáгий geschrieben. aber noch keine Antwort. Vale et *rescribe multa.*

Am 11-ten d. *erwartete* man Sie erst in H. Садъ.

K.

[Спољa:] Herrn Basilius *Vaszilyevics,* Handelsmann
zu gefälliger Abgabe an in *Semlin*
H-rn *Wolf Karadschitsch*

[Напомена Вукова:] Одговорено 14 26 јунија.

[У истој кошуљици ова цедуља:]

Ich ersuche den H. Theodor Tirka, von den bei ihm liegenden Exemplaren von Schaffariks Buch an H. Marian Zakrzewski de Ogońezyk (P. T.) *vier Stück* abzulassen.

Den 19-ten Juny 1826.

Kopitar.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1635]

125.

У Земуну $\frac{14}{26}$ Јунија 826.

Љубезни пријатељу!

Примио сам Ваша писма од 30. маја и од 6., 13. и 20. Јунија. Ја сам тек $\frac{4}{16}$ Јунија у Нови сад дошао, а овђе $\frac{9.}{21}$ У Будиму сам се дуго забавио. Са Шагијем доста сам добро *почео;* док се вратим у Будим, виђећу, ође ли што моћи бити.

У Новом Саду био сам код владике, и *врло ме лепо* примио: Шафарик ће преко њега мир да почне; а ту ће највише помоћи Аџијћева мати, ако буде могуће што учинити.

Атанацковића ћу поодити кад се вратим натраг, најдаље до 4 нећеље.

О Србији сте слушали свашта; али ћу и ја да Вам јавим колико сам разумјети могао: Два синовца Васе Чарапића, а сина његова брата Атанасије, који [је] 1810. погинуо на Праову пребјегну од Милоша на ову страну, у Панчево (старији лани уз Бакову буну, а млађи зимус), и договоривши се с млогима из оне стране, да подигну буну против Милоша, прећу пред Ускрс на ону страну. Милошу су њиови договори од прилике били познати; зато ји одма други дан његови људи у Рипњу (одакле су били) опколе, и обојицу још са 4 друга, убију (но не без јакога и у таковом стању нужнога боја). Код старијега Чарапића нађе се у долами прокламација против Милоша, коју је писао (и на њој подписат био) некакав Бијоградски учитељ. Кад овог учитеља увате, онда се дозна, да је у том био помијешан још један учитељ и његов ортак (један ћифтица од 18—20 година). Ову сву тројицу одведу у Крагујевац, и, пошто ји онђе испитају, првом учитељу одсијеку обје руке и језик, а оној двојици по десну руку и језик. Ћифтица, кога су за најмање крива држали и зато га *најпослије*(!) казнили, умре; други је учитељ дошао у Контумац, а први, кажу, оде [ода?] по Крагујевцу, и једнако виче на Милоша да би га убили. Обадва су учитеља одовуд: први из Дивоша (одакле је и Фрушић), а други из Куле (из Бачке). Осим Чарапића и ове тројице још је 60 људи, који су у ово били умијешани, разаслано по наијама и побијено; један је *Грк* у Бијограду метнут на коло, а један је (сестрић прећашњега Митрополита Бијоградскога, Агатангела) утекао у Панчево. Сад је опет мирно. Говори се, да се Срби, како је сад опет Герман био код њи, свуда по наијама *експерцирају*; но ја то не вјерујем, него може бити да се само преправљају, ако буде до шта —

Милошева је жена отишла у Меадију, а одонуд ће доћи овђе кћери у пооде; ја би је овђе рад дочекати, али се бојим да ми се Даница не одоцни. Видићемо. Прекјуче сам писао Милошу, не знам, оће ли ми одговорити. И то ћемо видити.

Шаффарик је казао, од они 12 књига његови да шаљете *кудгођ Ви оћете* (дакле и Њемачким рецензентима); кад бисте могли један егземплар послати *Каченовскоме* у Москву!

Кад успишете Гриму, молим, да га опет поздравите од мене. Нијесам ја заборавио, што ми је он говорио и писао за приповијетке, али ји још нијесам накупио доста.

Поздравите и Кеппена. Баш му фала на писму. Само да ће што *скоро* одговорити. У посљедњој књизи Љетописа стоји по Кеппеновим Библиографическим листовима, да *Гилфорт* подиже *Славенску типографију!* Да ли ће га ђаво донијети?

Ово писамце, молим Вас, подајте мојој жени. Ја ћу се овђе бавити још најдаље мјесец дана, и то највише чекајући одговора од Милоша, па онда ето ме опет у Пешту. Ја се надам од Вас још које писмо овђе примити. Истина да сам ја лијен, али сам Вам ево сад доста написао.

Овдашњи контумацки доктор, *Минас*, који је ту с Фрушићем заједно учио и каже да и Вас мало познаје, и Magistrats-Rath *Шварц* уче из наше Граматике Српски, и не могу довољно да нафале моју *ортографију*.

Сад је већ доста. Будите здрави и примите поздрав од свију познаника.

Ваш покорни слуга

Вук.

Збиља! Мушицки је био у Карловцима. Чујем, да су му примакли плате.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1636.]

126.

23. Juny 1826.

Freund!

Den Einschluss erhielt ich gestern, *per Post.* Sie können ihn behalten. Sie werden den **gehörigen** Gebrauch davon zu machen am besten wissen. Ihre Frau und пуница hab' ich gestern gesehen. Alles gesund. Ich habe ihnen *nur* gesagt, dass ich einen *angenehmen* Einschluss Ihnen morgen schicke. Im *Mai*

der Haller L. Zeitung soll W. Müller die Talvi, Sie und mich sehr gut recensiren. **Rescribe.** Sappermeut! Лијенштино!

[Споља:] Herrn Herrn Wolf Karagich
mit Briefen des Herrn Basilius Wassiliewitsch Handelsmann
p. Ofen *in Semlin*
Peterwardein.

[Вукова напомена:] одговорено 17/29. Јунија.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1637.]

127.

У Земуну $\frac{17}{29}$ Јунија 826.

Љубезни пријатељу!

Ономадне сам Вам послао једно повелико писмо, које ћете, мислим, сјутра или најдаље прекосјутра примити. Јуче сам примио писмо Ваше од 23. Јунија у њему прикључено. Сто пута сам га читао, и још ми се све чини као да је сан. Ако би се догодило, да скоро успишете К-пну, благодарите им и Ви; а и ја ћу Вам послати писмо за њега и Ш***, док се мало повратим к себи. Ја овђе још ником нијесам напоминьао о том, нити ћу за сад смоминьати. Мојој жени, молим Вас, кажите Ви нека се, сирота, радује.

Сад од коректората нема ништа. **Шаффарик** ми пише, да је почео о миру радити, и да је добра прилика, али вели, да *ја морам нешто поиустити*. Ако они мисле да ја оставим моју *ортографију*, онда од *мира не ће бити ништа;* јер ја то *не могу* нити *оћу* учинити.

Онај учитељ одсјечене руке и језика, што је у Контумацу, није из *Куле*, него из *Паланке* (иза Футога).

Један Грк сиједи брка, којега овђе зову *Логиотатом*, молио ме да Вас поздравим од њега. Он мисли, да ће се Грчка Кормчија моћи добити у Бечу код Стајка *Калојани*, који је епитроп у капели Турски поданика.

За сад доста. Будите здрави.

Ваш покорни слуга
Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1638.]

128.

У очи нашега Петровадне. 826.

Љубезни пријатељу!

Молим Вас, ово писамце подајте мојој жени. — Надам се, да сте моја оба писма из Земуна примили? Ја се дуже од 10 дана не мислим још овђе бавити, па онда у Нови Сад, да видим, шта ће бити од Шаффарикова мира; по том ето ме у Пешту.

Милош ме опет звао онамо, али му нећу ићи. — Може бити. да ћу Вам *друге* поште послати писмо за Ш***.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1639.]

129.

Wien 11. July 1826.

Freund!

Noch immer erwarte ich Ihre Antwort und s. w. an K** und Ш**, um ersterem zu antworten, und Sie *schlaffen,* und *faullenzen!*

Mir *unbegreifiich,* von einem sonst so *učtiv* czlowiek! Es *ziemt sich schlechterdings,* dass nicht ich, sondern *Sie* sich bedanken. *Diess* erwarten sie *dort.*

Hier ein zweiter Brief von K**, und dabei 2 versiegelte Pakette an S. S. Davon eines von K**, das andre vielleicht von Stojk**. deutsch addressirt. —

Шаff** schreibt mir, dass vor allem der *божић* und dgl. weil es nicht dauerrisch ist und daher *scandalos,* kurz der *serbische* Kalender aufhören muss. Dass sind *Ihre* Sachen, worüber *mir* kein votum gebührt: aber gewundert hats mich vom Шаff** dass *er* an das Scandal glaubt. Sie werden *thun,* was recht ist.

Milosch ist ein *tyranischer* ципор, und mir wäre lieb, wenn Sie *nicht* sein Hofschranz wären. Er *verdient keinen ehrlichen* Kerl.

Also vor allem *Ordnung* mit K** dessen Auskünfte wegen Nesselrod viel werth ist. Ihre Frau und пуница sind froh und getröstet. Letztere bekam Kophweh vor Freuden.

RESCRIBE = Ѿ*ПИШИ.*

[Споља:] Herrn Wolf Karagich
mit Briefen H-rn Basil. Vaszilyevics
p. Ofen, in *Semlin*
Peterwardein.

[Вукова напомена:] одговорено 5/17. Јулија 826.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1640]

130.

У Земуну $\frac{5}{17}$ Јулија 826.

Љубезни и високопочитајеми пријатељу!

Јуче сам примио Ваше писмо од 11 Јулија. Ето Вам писма Шишкову; молим, пошаљите га Копену *одма* по пошти. Ја Копену не пишем због поште, него му Ви пишите како Вас Бог учи. И ја мислим, да ваља Шишкову *јавно* благодарити; него мислим, ваљало би, да то *онамо они* најприје метну у новине, па онда можете и Ви у Beobachtera, а и Грим би у Њемачкој и т. д. — Кажите Копену за мене, да сам рад зиму провести у Бечу с фамилијом, и у том ћу гледати да издам један Lesebuch и нову Српску Граматику, па ћу на прољеће преко Далмације у Црну гору (Српска би граматика боља била, кад се вратим из Црне Горе?) Ако до четвртка овђе будем, опет ћу Вам писати, а из Новог Сада *јамачно.*

И за мене би, код наши ципора, било добро, да се то у Beobachtera метне (али љуцки). —

Молим ово писамце подајте мојој жени.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1641.]

131.

У Новом Саду 29-га Јулија (по наш.) 826.

Љубезни пријатељу!

Једва сам прексиноћ из Земуна овђе дошао. Прије 20 дана ћео сам из Земуна поћи, па сам се задржао очекивајући

Милошевицу, која је у Суботу из Земуна у Бијоград отишла. Овђе ћу се бавити још најдаље три дана, па онда ето ме преко Сомбора у Будим, ђе се надам од Вас писма застати. — Молим вас, поздравите ми моју жену, да смо ми сви здраво; ја се надам и од ње у Пешти (у Будиму) писмо застати (ако ми не буде писала, а она нека ми пише, па писмо Вама нека да). — Шаффарик Вас љубезно поздравља. Данас сам био код Ацијћева ујака (владике), и врло ме лијепо примио, и доста је прилика миру. — Поздрављајући Вас с највећим високопочитанијем јесам

Ваш
покорни слуга
Вук Стеф. Караџић.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1642.]

132.

18. August 1826.

Freund!

Hier Briefe von Ihrer Frau und Bandtke. Morgen wird es 4 Wochen seyn, dass Ihr Brief an Ш** mit meinem an К** (22. July по р.) abging, *also* noch keine Antwort. *Kommen* Sie doch *bald!* Boj** muss viel wegen Ihrer im Kaffehause disputiren, *sagt* er; auch mit Ац*. —

Hat Ihnen Шаф** meinen Brief wegen Friede gezeigt, oder darüber gesprochen? Den Kalender haben Sie doch aufgeben müssen? Meinetwegen, wiewohl es immer ein *Rück*schritt ist. Doch *alles* mündlich.

Steich klagt, dass er Ihnen nicht folgen *durfte!* (in der Vorrede).

Sie schreiben *nichts* von Ihren Forderungen bei Мил* —. Wenigstens einen Wink der *Hoffnung* hätten Sie geben können! Kaiser Nicolaus Epilog verspricht viel. *Speranski* fecit.

Meine schönste Empfehlung an alle, die sich meiner erinnern wollen. Talvj II ist *noch nicht* da, aber angesagt (alle Stunde). Milutinowitsch hat die Talvi besucht, ist aber vor *Schrecken über ihren Eifer* davon gelaufen! *Seine* neue Orthographie!!

Im Conv. Blatt ist auch schon von *Ihrem* Milosch die Rede, der bald im *dentschen* Original zu erwarten sey, *nach* der russ. Übersetznng.

Rescribe

[Споља:] Herrn Wolf Karagich
mit Brieten des H-rn Joh. v. Bérics, D-r Phil. und Artium,
und gr. illyr. wal. Schul- ober- Inspectorats Actuar (P. T.)
in Ofen.

[Вукова напомена:] одговорено 13. Августа (по наш.)

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1643.]

133.

Wien 19 August 1826

Freund!

Heute erhalte ich soeben einen Brief (mit Courier) vom III** an Sie den ich Ihnen zuschicken werde sobald ich *sicher* bin, das Sie *unmittelbar* oder doch sicher von andern Ihren nicht gar delicaten Landsleuten und Rivalen (Neidern) ungelesen erhalten werden.

Er ist vom 21 Juny 1826, und der ukaz an das Finanz ministerium vom 4ten Juny.

Die jährliche Pension von — *wegen Ihre Verdienste um die sl. Literatur* erhalten Sie in Wien von der r. Gesandtschaft nach Verlauf jeden Dritteljahres (*каждой трети*) Soviel derweil.

Zu meinem gestrigen Briefe setze ich noch hinzu, das Sie die *Idee* einer hier zu Stiftenden *altsl.* und illyr. Kanzel bei Zelich, wobei Sie aber der erste Professor seyn müsten, nicht vergessen sollen! Das wäre eine unsterbliche Stiftung.

K.

[Споља:] Herrn Wolf *Karagich*,
mit Briefen des Hrn Joh. v. Berics. Phil et A. A. L. L. Dr. und
Actuarius des gr. e. u. Schul ober-Inspektorats (P. T.)
in Ofen.

[Вукова напомена!] одговорено 13. Августа (по нашему).

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1644]

134.

У Будиму 13. Августа (по нашему) 826.

Љубезни пријатељу!

Јуче сам пред подне овђе дошао, и нашао сам код Берића два писма Ваша (од 18. и 19. Августа), за која Вам врло благодарим. Берић каже, да има још једно писмо од Вас, но не зна, ће га је његов писар оставио (а писара овђе сад нема). Добро, кад је писмо Ш... дошло, а ви, ако не нађете *поуздане* прилике да ми га пошљете, задржите га код себе.

Ја би рад задржати се овђе још један мјесец дана, док наштампам *Даницу* и *Еман.* житије. Типографија је *нова* слова начинила, и у последњој књижици Српског љетописа има једна ода управо по мојој ортографији напечатана.

С Аџијћевим ујаком (владиком) много сам се разговарао. и обећао сам му дојакошњи календар узети, и за друго ништа он није ни спомињао. Он ми је обећао да ће се трудити, да би и ча Стеву *мало по мало* обратио. Шафарик је сутра дан по том био онђе с ч. С. и о миру говорио; Ч. С. се највише тужио, 1) што сам му има метнуо у рјечник, ће су онаке подле и *срамне* рјечи, а 2) за календар мир ће бити по времену; а и они ће штогођ попустити, макар кроз прсте гледајући. О том ћемо се више *разговарати.*

Био сом у Новом Саду с протођаконом Живковићем, и обећао ми је, да ће Вам, како дође у Карловце, послати половину дуга (50 f. W. W.), а остало други пут.

Од Мил... нијесам ништа добио; али надежда још није пропала. Врло је добро било, што је с госпођом долазио у Земун кнез Васо, те сам му много којешта наговорио, а и од њега сам којешта *дознао* (он је код Милоша *палиш и жариш).* Философ ће нам скоро умријети. Писао ми је.

Молим Вас, наручите ми ону № Conv: Blatta, у којој се говори о *моме* Милошу.

Од Зелићеве *тамошње* фундације неће бити ништа. Чини ми се, да се каје и оно што је учинио. А и он ће ове јесени (чини ми се) опет тамо доћи.

Амуљака и Колара још нијесам видио, а Берић Вас поздравља љубезно.

Мојој жени може бити да ћу писати *сјутра*.
С истиним високопочитанијем јесам Ваш покорни слуга

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1645.]

135.

Wien 29. August 1826.

Freund!

Ihr schreiben vom 13 d. по в. hab' ich erhalten. An meinen *zwey* Briefen haben Sie *alles*, was ich Ihnen seit Ihrem Briefe aus Neusatz vom 29 July по в. geschrieben. Bérits muss *meine* Adressen nicht genug unterscheiden können. Grüssen Sie ihn et veliquos, die sich meiner erinnern wollen.

Aber in Kalender werden Sie doch, um nicht *zu grell* sich zu **bekehren**, in dem Index (садржаније), der Chronologie u. der *πασχαλια*, u. dem пророиство serbisch reden? Das versteht sich von selbst?

Grimm lässt Sie grissen, u. die Volksmärchen Ihnen aus Herz legen. Aber die Срби у Дунаверту hält er für *Ihre* Arbeit, und verlangt reinen Wein! Also sagen Sie mir bis heut 8 Tage von *wem Sie* das Lied *haben*, damit ich ihn beruhige, und er es mit *gutem Gewissen* als народна п. übersetzen hönne.

Wie stehts mit dem *буквар* mit dem *deutschen* M**? — Wenn der Фил** in K. stirbt, wer wird seine Stelle ersetzen? O, ich müstte einen, *der ihrer wirklich würdig* wäre.

Sehen Sie sich doch auch in Ofen u. *St. Andre* nach Alten serb. Auflagen um. Und auch Живковић, wie viel *leichter* u. mir *lieber* thäte er seine Schuld durch србуље abtragen! Schreiben Sie ihm diess, da Sie vergessen haben es ihm zu *sagen*.

Dobr. hat eine ziemlich strenge Rec. des Buches vom Шаф. u. Юнгман eingesandt, die ich gemildert habe, ohne jedoch an den *gegründeten* Ausstellungen u. Verbesserungen etwas zu ändern.

Schiessen Sie doch H^r Hamuljak *für mich* vor, wenn er z. B. auf Bernolak für mich u. Köppen etc. etwas pränumeriren soll. Die Fortsetzung der летопись bringen *Sie* mir mit? Wenn die Ode mit *Ihrer* Orthographie nur auch *gut* ist. Stets leidet eines durchs andre.

Wie steht's mit Stojkovich's Bibel? —

Bringen Sie mir doch alle indessen in Ofen erschienenen *valachica, graeca,* **bulgarica** & *Serbica* mit.

Ihr unveränderlicher

Kp.

P. S. Die Neusatzer *Kormczia* soll Mar**** *für mich,* (um sie durch Hadsch.'s Freunde hieher zu schicken) haben. — Betreiben Sie doch, oder, wie wär' es, wenn *Sie* selbst in der Daniça einen *genauen* Abdruck der Gesetze Duschans aus den beiden bisher bekanten Manuscripten gäben?? —

Mit *studentischen* Oden ist *wenig* geholfen! Wird die heurige Daniça **so** interessant seyn wie die vorjährige? —

In Erwartung Ihrer Antwort auf *alle* Punkte

Ihr

Kp.

P. S. Noch immer habe ich den 2ten Band der Talvi nicht gesehen.

[С поља]: Herrn Wolf Karagich
mit Briefen des Hrn Joh. v. Bérics, K. Actuar des gr. n. u. Oberschul-Inspectorats Dr. Philos. et. A. A. (P. T.)
in Ofen.

[Вукова напомена:] одговорено 21. Августа по нашему.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1646]

136.

У Будиму 21. Августа (по наш.) 826.

Љубезни пријатељу!

Примио сам писмо Ваше од 29. ов. мјесеца (по Вашему), на које вам ево *одма* одговарам:

1) У календару ће само имена светаца и празника бити по староме, а остало све српски.

2) *Србе у Доњаверту* ја сам најприје нашао у Мушицкога, преписане руком *Орфелиновом* врло лијепо минеиским

словима. Истина да су многе ријечи биле славенизиране, али опет Орфелин сам каже, да је спјевана „ѿ воевъ борившихся храбро“, и он је преписао за некога од они официра, који се онђе спомињу (чини ми се за *Белградију* или за *Продановића)*. По том сам ја ону исту пјесму слушао од једнога старца из Шида, који истина није знао сву пјесму редом, али, што је знао, било је све Српски. Истина да она пјесма није као пјесме Подруговићеве и слијепца Филипа; али опет слободно увјерите Грима, да је нијесмо начинили ни ја ни Мушицки, нити Орфелин, (нити бисмо и један и онако умјели), него је права *народна* пјесма, коју су јамачно морали спјевати они солдати, који су се онђе тукли.

3) Надам се, да ће од *Буквара* бити што, али од Њемачкога Милоша овђе нема ништа.

4) Философљево мјесто Бог зна ко ће насљедити. Ако тај, кога Ви познајете, *никака другога посла нема*, нек иде онамо слободно (то је *засад*, а послије, ако се што обрне, може бити да ће и други људи онамо ићи). —

5) За *Србуље* ћу гледати и овђе и у Сент-Андрији. Живковић каже, да ће Вам коју Србуљу и онако послати. Атанацковић Вам је послао (по мени) три Србуље (од Сомборскога Сенатора Коњевића на поклон): двије писане (на артији), а једна штампана; али ниједна *није читава*. Живковићу ћу ја писати одавде.

6) Hamuljak се ономадне опростио са мном, и отишао је тамо к Вама. Ново *Љетописе*, и друго што буде *Сриско*, *Влашко*, *Бугарско* и *Грчко* гледаћу да Вам донесем.

7) Од Стојковићеве библије амо ни трага ни гласа.

8) Магарашевић је обећао, да ће Новосадску кормчију послати Аџијћу; може бити, да ће је и сам овђе донијети. Душанове законе у Даници ја би могао само ту с *Вама* издати.

9) Ја се надам, да ће и у овој Даници бити што вриједно читања. Него не знам, како ћу је издати: ко би могао помислити, да је *овђе* штампа *скупља*, него у Бечу? Па и то није *мало* скупља, него 15 f. W. W. на табаку!! (ја сам ту за Даницу лани платио 35 f., а овђе неће јефтиније од 50 f.) Па још знате, како се изговара фактор (који је *грубљи према оније, који књиге дају штампати*, него *најбесчувственији тврдица* према *просјака)?* Он вели: у приватним типографијама може се тако јефтино (по 35 f.) штампати, али у овом

институту не може!! — Да знам, да се не би *дуго задржало*, донијо би Даницу ту да штампам(?) —

10) Јесте ли вићели *Сербианку* Симе Милутиновића, с *Бугарским* предговором? Кад је имају овдашњи књижари, ваља да ће имати и тамошњи.

11) Да ли ја нијесам *ту* сад нужан због тога Шишк.... писма? Да не рекну: Нема га, отишао без трага? —

12) Мојој сам жени писао *прекјуче*. Мислим, да ће га данас примити.

С истиним високопочитанијем остајем

Ваш покорни слуга
Вук.

II. II. Јуче сам примио од Гагића 3 ексемплара шокачки стихова на царев дан, 4 објављенија о *Осману*, и 3 екс. стихова (Талијански, Латински и Шокачки), на његову женидбу. Volkslieder der Serben каже да још није примио. Поздравља и Вас.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1647].

137.

Wien 4 Sept. 1826.

Freund!

Ihre 2 Urkunden bleiben also *bei mir*, bis Sie kommen. Dem Степчь u. dgl. konnte ich sie nicht *wohl* geben? Seine *russ.* Dedication an Ђуђула ist voll Böcke. Ob er Sie *zu Fleiss* gemacht? (Ап. glaubt's nicht). Eben der sagt mir auch, dass die Ode *mit j* weder Hand uoch Fuss hat! *male*, wenn es so ist. Ein *falketer* Freund ist schlechter als ein Feind. — Grimm will *mehr* Beispiele von Zusammensetzungen wie вуцибатина, пиговна (imperativ mit Hauptwort). Haben Sie *Ihre Arbeit übers Lexicon* bei sich? Aber auch *so* können Sie ihm ein paar Dutzende der besten auswendig ausschreiben. Ihre Antwort wegen den *Срби у Donauwörth* hab' ich noch nicht. Vale *rescribe* aut *redi*. Gruss

dem *verlassenem* жарни палиш des Nestorovics. — Mein Schreiben *vom 29. Aug.* werden Sie erhalten haben?

[Споља:] Herrn Wolf *Karagich* (P. T).
mit Briefen des Herrn Joh. v. *Bérics*, Dr. Phii. & A. A & L. L. u. Actuar der gr. u. u. Ober-Schul-Inspection
Ofen

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1648.]

138.

Wien 6 Sept. 1826

Freund!

Ihren Brief vom 21ten Aug. п. в. erhielt ich heute. (Sie werden indessen meinen *sammt Einschluss* vom 4ten dieses auch erhalten haben?) —

Dank für *alle* Auskünfte. Aber sehr begierig auf Ihre *mündlichen*! Mit der Danica, *glaub ich*, dürfen Sie *früher* hieher kommen. Eben heute hab' ich mir Bestellungen aus England, vom Verfasser der rusischen Anthologie, von *lauter* Serbicis zusammengestellt: Ihr Lexicon, Grimm's Übersetzung, die 2 Talvi (davon ich die 2te Lieferung selbst noch nicht habe), eine Danica u. Dobrowsky Instituciones. Die пjесме (so geschrieben) sagt *der Besteller*, habe er schon *(von mir)*. Der Sendung hab' ich einen *Schaffarik* beigelegt. Diess können Sie gelegentlich dem Verfasser sagen. Also hier ist alles auf gutem Wege.

Milutinovitsch hat ein Exemplar seiner 2 Werke der Göttingen Universität zugeschickt „zu gnädiger Beurtheilung". Grimm klagt darüber; und ihm will *Ihr Nacheiferer* so wenig gefallen wie mir. Jeder darf *sein Glück* probiren; *Narren* die, die nicht wissen zu unterscheiden. Ich habe mich gegen die Talvi offen über M***** erklärt.

Wenn Sie oder Живковић unter den Србуље einen ältesten *Octoich* oder *Psalter* fänden! Das wäre ein Triumpf! —

Ausser *Geld* versteht sich, das auch *neue brauchbare* (gangbare) Kirchenbücher gegeben werden können!

Шутањ [пужањ, пужањ?] finde ich nicht in Ihrem Lexico: aber ich glaube nicht. —

Gagich sollte die Sachen längst haben. Ich habe sie *ende Juny* an Fruschics expedirt, (von dem ich freulich keinen Empfangsavviso habe), mit vielen anderen Sachen für Appendini.

Köppen lässt nichts seit dem von sich hören.

Ihrem Frieden traue ich nicht, so lange Aц. *gegen* Sie spricht (und um so mehr handelt). Gegenseitige *neutralität* ist alles, was hier *möglich* ist? — Also sollte die Matiца auch lieber hier drucken lassen. — Das alle *Professionen* in barbarischen Ländern theurer sind, als in industriosern, ist in der Ordnung: doch sollte dies nur *verhältnissmäsig* seyn, nicht positiv. — Also nur her mit der Danica! Besonders da sie auch im Kalender dem Schlendrian folgt.

Ш**f. Brief ist *mir* gegen Schein geschickt worden, zur Beförderung an Sie, *an den man nicht zweifelt.* Indessen werden Sie gut thun, wenn Sie *je eher* je lieber kommen; denn auf diese Briefe *müssen Sie auch antworten*, je eher je lieber. Also auf und her! Und alles andere mündlich. Grüsse an alle, die sich meiner erinnern. *Mit aller Hochachtung* (weil Sie so ein Complimenten sch** geworden sind).

Ihr alter unveränderlicher

K.

[Спољa:] Herrn Wolf Karagich,
mit Briefen des H. Joh. v. *Bérics*, Dr. Phil. & A. A. Actuarius des k. gr. u. ü. Oberschulinspectorats
in Ofen.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1649]

139.

У Панчеву 16/28. Јануарија 827.

Љубезни пријатељу!

Сјутра, у име Бога, прелазим у Србију. Прије 14 дана прошао је онамо и *Герман.* Не знам хоћу ли га онамо застати, или ћу га ће срести. Ако би мене међутим суђен данак нашао, аманет Вам Божиј моја жена и ђеца, и моји рукописи. Жени и ђеци надам се да ћете Ви моћи мојy пензију задржати; а рукописи гледајте да изиђу на свијет (само да не пропадну!).

Герман је казивао, да се Шишков оженио младом пољском Графицом! За Мушицкога се говори *зло*: кажу, да се свједочи, да је јавно говорио, да је цар у Сомбору пљунуо на Српски крст и на јеванђеље (у цркви)! и више такови будалаштина и беспослица. —

Не заборавите Бауринту послати једну Даницу. Ја се надам, да ћу Вам до осам дана писати из Крагујевца.

Ваш покорни слуга
Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1650.]

140.

Љубезни пријатељу!

Надам се, да сте примили писмо моје, што сам Вам писао из Панчева прије 12 дана. Ја сам овђе, фала Богу, здраво и *добро*. Засад ми немојте ништа писати док ја Вама опет не пишем; јер не знам колико ћу се још овђе бавити.

И я Давидовичъ, старый Вашъ пріятель, поздравлямъ Васъ любезно. Вы сте ми были первый, за кога самъ Г-на Вука запитао.

У Пожаревцу 28-гм Јануар. (по нашему)
1827.

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1651]

141.

An den Herrn v. *Kopitar*.

У Крагујевцу 21. Февр. (по нашему) 1827.

Љубезни пријатељу!

Надам се, да сте примили моје писмо из Пожаревца. С неисказаном радости читао сам у Beobachtery, да сте постали

член академије у Питеру, а особито при онаком догађају! — Ја се надам, да ћемо се до ускрса виђети; зато ако од куд како писмо на мене дође, задржите га код себе; само Вас молим, да ми отпишете неколко ријечи у Земун на Васиљевића, да знам, како сте; а може бити, да ће Вам и моја жена дати како писамце, да ми га пошљете.

Ваш покорни слуга
Вук Стеф. Караџић.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1652.]

142.

Wien 25 März 1827.

Freund!

Ihren Brief von Рожarevaц habe weder ich, noch Ihre Frau einen erhalten, und ohne die zufällige Berufung des H. Berlich auf ein Schreiben von Ihnen von P. dd^to 16ten Febr., wären wir in noch grösserer Angst gewesen Ihretwegen. Sie werden bei Ihrer Rückkunft gar manche Anekdoten über Ihre Freunde zu hören kriegen. Nun ist alles gut, weil nur Sie wohl sind. Briefe sind bei mir keine für Sie eingegangen. Das russische Diplom hab' ich noch nicht, und weiss von meiner Ernennung nur erst aus dem Beobachter, wie Sie. Erst ganz jüngst spricht auch Köppen davon, als von einem Factum. Mich freut's Ihretwegen. Oekonom Prota ist am 14ten d. nach Питеръ mit seinen ethimologien. Schaffarik werden Sie wohl auf der Heimkehr besuchen? H** ist auf Sie *giftig,* wegen *nur halben* Vertrauens. Den Durich, den Sie *hübsch vergessen haben à la Vuk*, hab' ich durch andre Gelegenheit bestellt. Herkel ist ein талкъ mit seiner *logischen* Sprachkultur, was eben so viel ist, als wenn man *logisch* ein Kind machen sollte. Sonst ist er gescheut in Orthographischen Principien. Über alles mehr mündlich. Empfehlen Sie mich allen Freunden.

K.

[Спољa:] Herrn Wolf Stef. Karagich,
mit Briefen des Hrn Basilius Wassiliewitsch
Handelsmann
p. Ofen
Peterwardein in *Semlin*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1653.]

143.

У Будиму 6/18. Јануар. 1828.

Љубезни пријатељу!

1) Ево здраво и мирно у Будиму; и бавићу се овђе још подуго. Други ћу Вам пут о томе извјесније писати.

2) Молим Вас ово писамце подајте мојој жени, и ако Вам она како писмо пошаље, пошљите ми га овђе на *Берића*, који Вас, као и Колар и Амуљак, љубезно поздравља.

3) Колар каже за *Трнку*, да је у *Брину*(?). Кућулија је у Пешти, али ја још нијесам с њим био; чујем да му се штампа књига против Влаа (Влашки и Њемачки; ово кажите Бојацији, ако се ће с њим састанете). Говори се, да ће Мушицкога владичити на Сретеније; а ча Стева ће доћи у Пешту у овај остатак (или додатак) Мађарске дијете. Из Србије ништа ново не чујем, ако Ви тамо што чујете, јавите ми молим Вас.

4) Молим Вас, пишите Талфј, да од она три портрета Краљевића Марка што сам јој преко Геролда послао с једном Даницом за годину 1828, један пошаље Гету, а други у Липиску Легационс-Rathy Gerhardu, и то све на поклон од издатеља.

5) Кад удесим згодну прилику, послаћу Вам последње двије књиге Љетописа и једну Зорицу Симе Милутиновића.

6) Уочи новог љета био сам код овдашњега нашега владике, и врло ме лијепо примио, и поклонио ми је по једну од сваке књиге, што је он до сада издао.

7) Молим Вас, кад узимате кад поодите моје, и посјетујте Саву, нека слуша мајку.

8) Ако би од куд како писмо на мене дошло, а Ви га отворите, пак ћете ми јавити ако што буде вриједно знања.

9) Овђе је *Кухарски*, и скоро ће тамо поћи (ако ми дође прије него тамо пође, послаћу Вам по њему Љетопис и Зорицу).

10) Пишите ми *одма*.

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1654]

144.

Wien 21ten Jan. 1828.

Freund,

Hier der Brief Ihrer Frau. Savva *schleift* halt gar zu gern; doch wird das mit der *Kälte* aufhören. Стеић *erwartet* Briefe von Ihnen: aber ein von dort gekommener Student sagte ihm, Sie seyn *nach Serbien* verreist! Trnka hat an einen *Pfarrer* hier, bei dem er in Kost gewesen, von Belgrad aus geschrieben; sein türk. *Tast* hat in als Handels-correspondenten für Pollen, Russland etc., liebgewonnen. —

Bei *Wladislaw* hab' ich auf Skanderbegs Leben mit f. l. Cm., pränumerirt: also darf es Hr Hamuljak nicht thun. Aber dafür mächte *er* (oder Kollár) auf *Döderlein's* Inscriptiones *Slavorussica* · · · · · perantiquae templi Kalbensteinbergensis in agris Nordgan · · · · rnaviae Hungarorum 1724 · 4 . Döderlein liess diese Inschriften, die er früher in seinem *slawonisch-russischen Heiligthum mitten in Teutschland*, commentirt hatte, in der Jesuitendruckerey zu Tyrnau auch cyrillisch abdrucken; und diese cyrilische Zugabe fehlt unserm Exemplar. — Ihr Auftrag an die Thalvi ist besorgt. An Sie sind keine Briefe eingelaufen. — Commenda me omnibus nostris. Bin doch begierig, wann endlich Muschizky etc.

Vale et fave

K.

[Спољa:] An Hrn Vuk Karagich
mit Briefen des H. Actuars v. Bérits
in *Ofen*

[Вукова напомена:] одговорено $\frac{16}{28}$ Јануарија 828,

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1655]

145.

Wien 26 Jan. 1828.

Freund!

Gestern kam ein Schreiben von Бауринг vom 26ten Dec. an Sie an. Er dankt für Ihr letztes, und beantwortet es dahin,

dass wegen der nämlichen Umstände Ihre Übersetzung im alten bleibt, er Sie aber nicht aus den Augen verlieren werde. Von M. Obren** habe er noch keine Empfangsbestätigung erhalten: freilich *sehe* er auch, was *Sie* darüber sagen. — Er hofft Sie im März (in Wien) zu sehen, wo er Bulgarica mit Ihnen treiben wolle; auch *die Länder selbst* besehen; ob Sie da sein *Mentor* seyn wollten?

Das ist der *Inhalt* des Briefes. Antworten Sie darauf, *bald*, wenn der Brief ihn noch dort treffen soll.

Sie sehen, wie viel *fleissiger* wir schreiben, als Sie. Diess ist mein *dritter* Brief.

Der Sultan hat, nach unsern Grichen, dem Milosch 3 Anträge gemacht: Ablieferung der Waffen, *oder* freyer durchzug der Bosniaken, *oder* seine 2 Brüder als Geisel?

Dem H^rn Kollár danke ich für die Volkslieder, und auch für die (verdeutschten) Magyaren, und empfehle ihm das *Tirnauer* Ding von Döderlein.

Was ist den aus *Ribay's* Bibliothek geworden?

Rumy ist um Frlaubniss auszuwandern eingekommen und sie soll ihm geworden seyn. Schade um seinen schönen *rumunischen* Namen, den der K. Rath*** auch hätte zu seinen Gunsten citiren können. Ihre Familie hab' ich vor 8 Tagen gesehen, und vor 6 Tagen war sie *ex offo wohl.*

Valete et favete
K.

[Споља:] Herrn Wolf Karagich
mit Briefen des H^rn Joh. v. *Bérits*, K. Actuarius
des gr. illyr. walachischen Schul-Inspectorats,
Dr. Philos. et AA. LL. etc.
in *Ofen*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1656.]

146.

У Будиму 17/29. Јануар. 828.

Љубезни пријатељу!

Синоћ сам Вам био написао одговор на прва два писма Ваша (од 21. и 22. овог мјесеца), но јутрос прије него га

пошаљем на пошту дође ми треће писмо Ваше од 26. овог мјесеца, и тако ја онај одговор мој отворим и подерем, а сад Вам наново пишем:

1) Бауринговo ме писмо врло обрадовало. У чему могу, драговољно ћу га послужити, и *иратићу* га *кудгоћ* оће. То му пишите слободно; а међу тим ја ћемо се и Ви договорити (писмено), или ће боље бити да ја њега овђе чекам, или да му *тамо* дођем(?). Ја сам готов свакојако.

2) Шаљем Вам једно објављеније, само да га *имате;* на овој страни никоме ни једнога нијесам послао нити ћу слати, док не видим шта ће доћи из Србије. Кад се књига стане штампати, ја ћу овђе наћи, ко ће ми је коригирати. — Видите како су ружна и неједнака та Будимска нова слова!

3) Те пјесме од кнеза Васе (што Вам је Шиђар предао) нека стоје за сад код Вас (а може бити да ће Вам међу тим и Илић из горњег Карловца још и оне од Мушицкога послати).

4) Казао сам Hatuljaku за Скендербегово житије и за Döderlein; казаћу и Колару кад га видим.

5) Трнка је тога попа *преварио,* јер Hatuljak има од њега писмо (које сам ја *виђео)* из Брња (Brün) од 3. децембрија 1827. године.

7) За Мушицкога се још управо не зна ништа. Кућулија се срди на њ, што није казао да *не ће* да буде владика, кад га је цар *без синода* наименовао.

7) Може бити да ћу Вам по *Кухарскоме* послати последње двије књижице Српске Љетописи и два екземплара *Зорице* (један за Вас, а други да пошљете Талфј).

8) То се исто и овђе говори за Султана и за Милоша; али ја мислим, да од тога ниједнога неће бити ништа (за Султана би најбоље било, кад би му оружје дали, пак би онда оно обоје могао сам чинити; али мислим, да то и Милош зна).

9) Молим Вас кад могбудете, отидите опет кашто мојој кући, и посавјетујте Саву нека слуша матер, и нека добро учи и поштено се влада.

Поздрављају Вас сви наши.

Вук.

Стеићу сам писао јуче.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1657.]

147.

У Будиму 28. Јануарија (по ст.) 828.

Љубезни пријатељу!

Ноћас је *умрго* Будимски владика наш. Те Вам новине ради ово писмо пишем. Због мањега трошка сараниће га у Сент-Андрији.

Истина да је ча Стева мрзио нањ, али ће му у *данашње вријеме* опет бити врло жао; а може бити, да ће се и од смрти поплашити, као архимандрит Зелић, који је од прије сједећи једва говорио, а сад од како је владика пао у кревет, устао па се шета сваки дан, и на силу се чини здрав и јак. Ко ли ће сад у Будим доћи за владику, или за администратора? За Мушицкога се још не зна јели завладичен.

Овђе се говори, да је Бојаџија *тамо* већ постао цензор овђе мјесто Петровића(?).

Ја очекујем од Вас одговор на писмо моје, које сам Вам послао прије осам (или 9—10) дана.

Ако одете мојој кући поздравите ји све, молим Вас.

Пишите ми *одма* (ако ми већ не будете писмо оправили), и јавите ми за Баурнига (ћу ли га срести, или ћу га овђе чекати?).

Вук.

П. П. Ако ће видите Г. Тирку, поздравите и њега.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1658]

148.

Wien d. 14ten Febr. 1828.

Freund!

Alle Ihre Briefe (3) hab' ich erhalten; auch den letzten vom Tode des кур Діонусій. requiescat in pace. Also restiren nur noch *drey:* Ча Стева, Ча Аџић und Ча Путник, um den neuen zu ordiniren, da der *толк* zu dem правило св. апостолъ:

два или три епископи поставлаютъ епископа sagt: **три**, без всакого ℧вѣта, епископи да поставлаютъ etc. Doch lassen wir diese **fatalitäten** sich endigen, wie Gott will! —

Ihre Ankündigung *hab' ich (дал имате)*: aber bitte Sie *bei dieser Gelegenheit* abermal, auf die *nächste* Nachwelt und die *fernste*, zu denken. Zu der ersteren gehören schon **ich** und **Hadschich**, und alle Ihre Recensenten, wir werden sagen: ein *Söldling!* мытникъ = из жалована und werden Sie hassen (мрзити) so lang ihr Held sich behauptet, und auslachen, wenn er fällt! — Doch können Sie bei der Ofner Druckerey darauf bestehen, dass sie *Ihre* paar neuen Lettern zu *jeder* ihrer 6 Schriftarten *extra* schneiden und giessen lasse. Sie wissen wie *wenig*, wie **viel** dies kostet, und können es daher als nöthiges Handwerkszeug verlangen. Lassen Sie mich doch wissen, wann das објављеније auch hier bekannt werden darf.

Von Бојаџій weiss ich nichts. Auch scheint er mich zu meiden. — *Ihre Familie ist wohl.*

Rumy hat mich mit der Sendung der Hungarica an Bowring bisher, *seit 3 Monaten*, gefoppt: und ich habe mich zum letzten Mal an dieses *alte Weib* gewendet, ich weiss nun nicht, *wohin* ich ihm alles schicken soll, nach Heidelberg oder nach London.

Dass der russische Kaplan seine Frau *verloren hat*, wissen Sie. *Den Bogen* über Ihr Lexicon ist er mir noch schuldig, aus *Ihrer Schuld.* Aber warum vertraue ich Ihnen auch alles? (Ich werde *nicht mehr so dumm seyn*).

Jenko und ich haben einem Juristen aus Krain eine karte *an Sie mitgegeben.* Hat er sie abgeliefert? Es *scheint*; weil er schreibt, dass er bei H^rn^ v. Rakics in Kost gehen werde. (Um f. 40 W. W. monatlich?)

Savva ist *brav*, wiewohl die Mutter nach Weiber Art das *Unmögliche* von ihm fordert. —

Hat der Bischof keine сробуље hinterlassen? Sehen Sie sich doch ein wenig *darnach* um. Hat Hr. v. Jankowich keine?

Ihr K.

[Спољa:] Herrn Vuk Karagich
mit Briefen des H^rn^ Joh. v. *Bérits*,
k. Actuarius des Schul-Inspectorats, Dr. Pilos.
et AA. LL. (P. T.)

Ofen

[Вукова напомена:] одговорено $\frac{5}{17}$ Фебр.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1659]

149.

У Будиму 5/17. Февруарија 828.

Љубезни пријатељу!

Примио сам Ваше писмо од 13. о. м., за које Вам благодарим, а особито што ми уз објављеније оно напоминьете. Гледаћу да *не лажем*, а истину, *ђе се не буде могла казати*, да лијепо *прећутим*. — Ја ћу Вам писати кад буде објављеније тамо објавити (док добијем одговор на њега од кнеза Васе).

Кѵръ Діонѵсій није имао Србуље ниједне, него ми (у једном између они писама што сте ми отуд послали) пише један поп, да је *неколике* нашао. Писао сам му, да ми ји пошље.

Она рецензија Ваша о моме рјечнику *надам се*, да не ће пропасти код попа, већ ако да и он сад одма отиде за женом. Писаћу му ја.

Нити је какав јуриста из Крањске код мене био, нити ми је што од Вас и од Г. Јенка донијо.

Писао сам жени да ми пошље мало новац[а], но будући да она нити зна то атресирати, ни на делижанц предати, зато сам јој казао, да преда Вама, а Вас молим покорно, да преко Вашега слуге или преко Шалбахера предате на делижанц.

Зелић је *на самрти*, не знам оће ли се повратити. Опет је у тестаменту оставио новаца ча Стеви.

П. П. Гагић ми пише (може бити да сте и читали), да Вам од Аппендиниja шаље новаца. Ја сам жени писао, да Вам ји преда кад дођу из Тријеста. Него шта велите за оно, што пише, да је примио само један екземплар друге части Volkslieder der Serben. Ја сам Фолки два платио, и Ви сте ји оба послали.

П. П. Како чујете што за Бауринга, јавите ми, молим Вас. Аџић се затекао ча Стеви, да ће мене са свим *уништожити*. Ја сам писао Магарашевићу једно повелико писмо (о свршетку 10. ч. његове „Летописи) на које још немам од-

говора; ваља да се сад он и Ацијћ договарао, *шта* ће ми одговорити, или неће ништа.

[Споља:] Herrn v. Kopitar
in Wien

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1660]

150.

Wien 15ten Febr. 1828.

Freund!

Gestern erhielt ich, auf meine Adresse, mit *za* и *co* Bукомѣ[?] ein Paket vom Lucian, vom 1 f. 52 xr cm. Porto; da es *co* war, so las ich es (прочитахъ) und gebe Ihnen den Auszug damit *Sie ihm antworten.*

1) CC. wollte ihn in Dály ordiniren, wo er ihn *3 Monate* lang erwartete. Aber Lucian *lumpte* indessen in Triest etc.

2) Also sagte CC. = itzt soll *er* 3 Monate auf uns warten.

3) Nun aber sind es, seit 2 Tagen (er schreibt am 23ten Jan.) über *drey* Monate, in allem über *6* Monate.

4) CC's Absicht ist wohl, den Lucian *wo möglich* später zu ordiniren, als die *erst* zu ernennenden, damit *Radivojevics* ihm den Rang abgewinne!

Sie und ich und Harmayr (der itzt in München ist) sollen das verhindern. --

Darauf werden Sie ihm antworten: Lucian soll selbst *unmittelbar* sich an Hofrath *Pidoll* oder die ungrische Hofkanzley wenden, (oder durch *einen Hofagenten)* damit der Mitropolit, (*wenn* er nur faul ist, und nicht etwa *andre* Intriguen spielt) verhalten werde, ihn ohne Zeitverlust zu ordiniren!

Sie u. ich können da *nichts* mitsprechen.

Soviel über den lieben Lucian. Sie können ihm *von Ihnen aus*, noch anderes Gescheites rathen. Und Ihrer Frau sagen Sie, sie möchte die *an Sie* einlaufenden Briefe weder *zahlen*, noch *aufmachen*, sondern *anstatt* Wien (was durchstrichen wird) aufschreiben *Ofen*. So gehen die *Briefe* mit dem *nämlichen* Porto nach *Ofen*, wo Sie dann alle Woche darnach fragen lassen sollen. —

Das neue *Ministerium in London* gibt Ihnen Recht! Grichenland wird schlechter als Serbien, *wie billig.*

Ist Jenko's питомацъ, *Gall* Крáньац, wirklich bei Hrn *Rakics* in Kost und Quartier?

Lassen Sie doch bald von sich etwas hören!

Der Polizeyfreund Ihres *дошъ чешкій* verlangt das MS. seiner Arbeit über Serbien, weil *er selbst* es will drucken lassen. Ich *richte sein Verlangen* aus, und überlasse Ihnen das übrige.

K.

P. S. Gavrilovics hat f. *16* cm. für das Journal, das *Ausland*, eingeschickt. Ich habe es für ihn pränumerirt.

[Спољa:] Herrn Wolf Karagich,
mit Briefen des Hrn Oberschul-Inspectorats-Actuar
und Dr. Philos. et AA. LL. Joh. v. *Bérits*, (P. T).
in *Ofen*

[Вукова напомена:] одговорено 12/24. фебр.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1661.]

151.

Wien 16ten Febr. 1828.

Freund!

Hier ein Brief von Dr. Фрушић. — *Bedenken Sie ihn*, wiewohl *ich* nicht glaube, dass Sie als *rusischer Hofmann auf die Länge* eine serbische Zeitung in Oesterreich unangefochten schreiben *könnten*. Übrigens sind Sie selbst viel zu sehr *скитница*, um etwas zu treiben, was *Sitzleder* fordert. Der *Spieler* will und muss *in 1 Nacht* auf Lebenszeit gewinnen. *То сте вы* Господине Вуче!

Schreiben Sie doch dem Hrn Gavrilovics, dass das von ihm verlangte Münchner Journal: das *Ausland*, auf der Post nur (erga schedam) erlaubt ist, also gab' ich der Frau Вук die von ihm geschickten *f. 16 Cm.* zurück, und *Sie* oder *er* mögen das Journal durch *Eggenberger* beziehen. Es würde für einen Berichtigten per Post f. 20·24 Cm. kosten.

P. S. Was sagen Sie zu dem Hattischerif des Sultans an seine Glaubensgenossen? Die *serbischen* Forderungen sind *un-*

mägliche Dinge! — Ehe Sie *weitergehen*, schreiben Sie mir doch! *Talvi* wird alles nach Ihrem Wunsche expediren. Dem *Muschitzki* könnten Sie den *Hofagenten Weiss*, der uns voriges Jahr so redlich berathen, empfehlen. Durch ihn könnte er *seine Sache urgieren* (betreiben).

[Сноља:] Herrn Wolf *Karagich*,
mit Briefen des Hrn Joh. v. *Bérits*, Dr. Philos et A. A. L. L. und Actuarius des gr. u. u. Oberschulinspectorats
in *Ofen*

[Вукова напомена:] одговорено 12/24. фебр..

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1662]

152.

Wien d. 20 Febr. 1828.

Freund!

Die verlangten f. 40 Cm. sind für den nächsten Postwagen aufgegeben für V. K. bei Joh. v. Bérics. Aber eine *kürzere* Adresse wäre besser; uns gêniren die h*undert Titl* des Dr. Philos. & Art. Lib. und des Actuarius. Warum nicht lieber: Ofen, Raizenstadt № —

Gegen Ча Ст. u. H. sind Sie nur durch Ihre *wahre* Ehre u. Verdienste gesichert; ein 2tes **gutes** Mittel wäre ein 4, 5 u. 6 Band Volkslieder, zugleich gegen ihren Helfershelfer in Montenegro.

Talvi klagt mir gegen Götze, der sie *nachgedruckt* habe (i. e. ihre Uebersetsung für seine ausgibt).

Gavrilovics antworten Sie doch wegen des *verlangten* Journals: das Ausland. Die Post darf es nicht für jeden bestellen, weil es nur erga schedam erlaubt ist, also — durch Buchhändler. Aber seine f. *16 cm.* hat *Ihre Faru*, bei der alles wohl ist, bis auf die Vasilia, die die **Mode**kranheit einer *Leberentzündung* hatte, aber durch пијавице bereits curirt ist. Die fängt früh an, die Moden mitzumachen. — Auf die србуље freue ich mich sie wenigstens alle zu *sehen*. Gelesen habe ich seine Briefe nicht sondern bei Ihrer Frau *standepete* expedirt. Sie wissen dass ich für mich kaum Zeit genug habe; wie soll ich noch Ihnen *Auszüge* aus Briefen machen.

Mit Bowring's Sachen hat mich Rumi bisher kurvinsky gefoppt: aber bis *heute über 8 Tage* muss das ganze Pakett in Rayer's Händen seyn, der am besten wissen wird, ob er es ihm hach *London* oder *Heidelberg* zusenden soll.

Kann denn Muschizki nicht *sogleich heraufkommen?* Als *ernannter Bischof* könnte er selbst seine Sachen am besten betreiben. Aber seltsam! man hasst den CC. und *fürchtet ihn* doch, und *nimmt ihn sich zum Muster!*

Zelich *speculirt* vielleicht sogar mit dem Tode, wenigstens mit dem Testamente. Übrigens freut mich *jede* Studentenstiftung.

K.

[Спољa:] Herrn Vuk *Karagies*,
mit Briefen Hrn Joh. v. Bérits, Dr. Philos & Art. Lib. und
Actuarius des gr. u. u. Oberschulen - Insectorats in *Ofen*

[Вукова напомена:] одговорено 12/24 Фебр.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1663]

153.

У Будиму 12/24. Февр. 828.

Љубезни пријатељу!

Примио сам Ваша три писма (од 15, 16 и 20. овог мјесеца). Мушицком сам одговорио још ономадне. — Фрушићу одговарам данас. Истина да ја тешко сједим за дуго на једном мјесту (чему је, може бити, највећи узрок стање мога тела); али што велите, да сам ја као играч, који оће за једну ноћ да добије, што му за цијели живот треба, у томе ме биједите.

Чешкоме попу отпоручите, да његов рукопис није забачен, него само чека вријеме. Више је прошло, него још има.

За Краљца Вашега још нијесам могао разабрати, јер се тешко преко Дунава прелази; али како разберем, јавићу Вам, јели код Ракића или није.

Ако моме султану не помогне Велингтон, слабо ће му онај његов атишерић помоћи. Овђе су Грци од ономадне разгласили (по писмима из Земуна), да су се Милош и сул-

тан погодили: султан Милоша учинио *насљедним* бегом од Србије, и допустио, да два Србина у *дивану* имају столицу и глас(!), а Милош се њему заклео, да ће му бити вјеран. Али ја то не вјерујем.

Писао сам и Гавриловићу за онај журнал, и гледаћу (док се ћуприја намјести), да му га преко Егенбергера наручим.

Фала Вам што сте ми они 40 f. Cm. од моје жене послали. Ваља да ћу ји до 3—4 дана примити. На кући ће ја сједим, нумера је 599, али овђе слабо ко на нумере гледа, а особито је у буџаку; зато додајте на писму (ако Вам се чини краће од Беричеве титуле) bey der reichen Tischlerin (али и Raczen-Stadt не заборавите), пак ће ме онда заиста наћи *књигоноша* (управо *женскога* рода, јер је ђевојка).

Ја одавде без Вашега знања нећу никуда отићи. Ову књижицу, о којој сам Вам прије објављеније послао, *само* сам зато *вад* рад издати, да би ми отворила пут, да што више народни пјесама скупим.

У овдашњој се типографији штампа *Вуићево путешествије по Србији*. Чујем, да је *јуче* примио Вуић од Милоша 1000 f. W. W. Ако толико мени на објављеније пошљу, биће добар знак. Најдаље до 20 дана виђећу. Врло ће добро бити, ако ме Бауринг узме за толмача, *макар куд* било.

Може бити да се Геце помогао с преводом Талфјним, али не вјерујем, да је све од ње *покрао*. Неколико је љубавни пјесама он превео још са мном у Питеру, и виђео сам, да му врло ласно иде. Ће је изашао његов превод? имате ли га Ви? Једна књига само или је више?

Ваља да сте читали у Фрушићеву писму за Симу Милутиновића, „да је лепо био примљен од владике, и каже „да је задовољан са свим, и да ће млоге пјесме јуначке и „љубавне сакупити“ и т. д. А Гагић пише за њега да *остаје* код владике Црногорскога, и да је сачинио трагедију *Обилић*, и да ће је послати у *Нови Сад*, да се штампа. Ако ја само одем у Србију, и одонуд се *здраво* вратим, ја ћу донијети више и љепши пјесама, него што ће он у Црној гори скупити (у Ужичкој нахији има доста Црногорски и Морачки ајдука).

Зелићу су данас свештали масла, али ми доктор вечерас каже. да му је боље. Овђе ће доћи за администратора архи-

мандрит Станковић из Пакрца, а онђе ће на његову мјесту остати Рајачић.

Ако ђе одете мојој кући, поздравите све молим Вас. Фала Богу, кад је Василији боље!

Засад је доста.

Ваш

Вук.

П. П. Ваља да ће Рибопер из Тријеста преко Беча. Жао ми је што нијесам ту, да се састанем с Рикманом и с *Германом*.

[Ориг. у Арх. С. К. Академије бр. 1664]

154.

Wien 23ten Febr. 1828.

Freund!

Kucharski hat mir heute die 2 Bücher gebracht. Ich habe vor allem in *dem* лѣтописъ 10 den Artikel des Adam Dragosavljevics S. 45—86 verschlungen.

Suchen Sie doch die von ihm besprochenen MSS. und *сербуље* wo nicht zu *kaufen*, wenigstens zum *Ansehen* zu bekommen! Wo werden solche Dinge *besser* vor dem Untergange gesichart, als in der *Hofbibliothek!*

Sind Sie mit dem Auszuge S. 158 nicht zufrieden? Oder haben Sie nur wegen S. 145 — protestirt? *Mit Recht;* weiss man den in Neusatz nicht, wer den *Aufsatz* eingesendet hat, und wie *mangelhaft* solche Fremde berichten.

Die f. 40 Cm. werden Sie *erhalten* haben?

Мушицкій schreibt mir da capo, dass er Intriguen besorgt, um ihn, statt nach Karlstadt, lieber gleich dem *bessern* Verschetz zu schicken. Ich habe swar einige Nachfragen *eingeleitet*, weiss aber nicht, ob sie gelingen. Eher nein, als ja. Aber warum kommt er *nicht selbst* herauf? Das wäre ohne weiteres das Beste. Schreiben Sie ihm dieses.

Auf S. 145 ist es vielleicht am besten, gar nichts zu sagen. Lassen wir sie *bellen*, und antworten ihnen lieber mit *drey neuen* Bänden Volkslieder!

Fragen Sie doch den Dr. *Rakics*, ob der Krainische Fürst *Gall* bei ihm in Kost u. Quartier ist? Jenko hat ihm (den H. Rakics) Geld geschickt, und hat noch keine Antwort.

K.

Von Bojadschi höre und sehe ich nichts.

Sie werden bald zu viele Briefe von mir haben, und doch traue ich mich nicht, diesen u. andere zu frankiren, aus Furcht, dass sie liegen bleiben mächten.

Den Adam *Dragosavljevics vergesen Sie nicht.*

[Сноља:] Herrn Wuk *Karagich*
mit Briefen des Hrn Joh. v. *Bérits*, Dr. Phil. & A.A. L. L.
u. Actuarius des gr. u. u. Ober-Schulen-Inspectorates
in Ofen

[Вукова напомена:] одговорено $\frac{15}{27}$ Фебр.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1665]

155.

У Будиму 15/27. Февр. 828.

Љубезни пријатељу!

Ономадне сам Вам послао једно новелико (пуно) писмо. Јуче сам примио Ваше од 23. о. м., а прекјуче 40 f. Cm.

Ваш је јуриста Галл, *ћео да буде* код Ракића, но будући да му он није могао дати постеље, зато је отишао на друго мјесто (на рани је код професора *Сибенлиста,* а квартир има особито, чујем, да плаћа за све 40 f. W. W. на мјесец). Ја га још нијесам виђео, него чујем, да су њему послати новци из Беча дошли на Ракића, и да ји је он њему послао.

Ја сам с оним и *скраћеним* одговором Тироловим (у 10. ч. Љ. на страни 138—139) задовољан; него сам писао Магарашевићу против онога на страни 144—146. И о том сам му ово писао:

1) Да је оно управо против његова намјеренија, *са сваким у миру бити.* 2) Да ће се преварити ако помисли (или се коме увјерити пусти), да му ја то зато пишем, што га се

бојим; „ја сам рад *са сваким* бити у љубави и пријатељству, „а особито са Вама, за кога мислим, да сте ми до сад били „пријатељ; али кад ме наћерате, онда ћу Вам доказати, да „се ја Вас (са свима Вашим подбадачима) толико бојим, ко„лико Видаковића или Вупћа (премда Вас од обојице њи „достојно разликовати знам.“ 3) Да он Нијемцу ономе чини велику неправду; јер би ја у његовој Љетописи могао наћи 100 пута већи погрјешака од оније, које он у његовој рецензији налази; па кад он као *Србин* у *Српским* стварима тако погрјешује, како може искати од Нијемца из Германије, да он у њима не погријеши; да је то оно, што свето писмо каже, да човек у туђему оку види трун, а у своме не види брвна. 4) Да би по моме мњењију ваљало, да ми благодаримо Богу, што Нјемци и остали народи и толико почињу о нама говорити; а кад ми сами себе боље познамо и њима покажемо, онда ће и они моћи о нама правије писати. 5) Он криви Нијемца, што уза Светићев превод Орацијева писма није поменуо још каку Српску књигу осим Емануелова житија; а шта би он одговорио да га ко запита, зашто он у 4. ч. Љетописа на страни 151. није казао, да се у 18. нумери Кеп. Библиографически листова говори још о каквој Српској књизи, до само о његовој Љетописи; како ли је могао казати, да ја нијесам отишао у Србију, кад сам и ишао и вратио се! 6) Како гођ што он за онаке ситнице криви Нијемца, тако би ја (још може бити с већим правом) могао кривити њега, зашто у 11. ч. Љ. на страни 1—4 није казао, да сам ја почео описивати намастире у Србији, и да сам 5 од они исти, које он спомиње, описао управо онако, као он *Бођане* (само што сам ја њи *ирије,* а он Бођане по мени). „Али Ви нећете да сте посљедователи!“ и т. д.

„Драгосављевићу ћу писати; а и Мушицкоме опет. Чујем, да је митрополит наново представио двору опет за владике, пак сад чека одговор, и зато неће Мушицкога да завладичи. Кућулија (коме је изашла Сентенција, да се за годину дана помири са женом; и чујем да је ономадне с адвокатом Вигковићем био код ње) даје митрополиту за право. —

Молим Вас, ово писамце однесите ће мојој кући.

Прекјуче и јуче читао сам у новинама атишериф султанов, и мислим, да *није истинит* (него онако неко начинио и послао у новине); ако ли буде истинит, онда је без сумње рат.

Писма немојте ми ни унапредак франкирати, јер Бог зна, како би ми ји доносили (особито у Мађарској).

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1666]

156.

Wien 8ten März 1828.

Freund!

Mit Bow* bin ich noch immer wegen Rumy's Treulosigkeit in Brief- und Speditionsschuld.

Aber heute wollen wir blos vom Lucian reden. Er hat mir *über Чалма* ein paar Urkunden fur Куковић seinen Agenten hier eingesandt. Und *er*, K. lässt ihm *тайно* sagen, dass seine Sache wegen einiger neuerdings wieder dazwischen gekommenen Anstände und денунціаціе zurückgehalten werde. Ich bleibe bei meiner ersten Meinung, dass er, wenn er sich, wie ich hoffe, unschuldig weiss, unmittelbar selbst herkommen soll, wie Sie 1826 nach Krag. gingen. So, und *nur so*, werden alle die Dreckereyen ein Ende gewinnen. Ich kann ihm *direkte* nicht schreiben da ich nicht weiss, wie er umgeben und belagert wird. Sie wissen seine Lage und character besser zu fassen. Ich widerhole: *auf, und selbst nach Wien.* Und muss doch gestehen, dass ich diesen *Männlichen Schritt* von ihm kaum erwarten darf. Um so mehr würde er mich trösten.

Wie geht es dem Gerasimo?

Ihre Familie ist wieder ganz gesund, und Ihre Frau zählt jeden Tag bis zum 14 d., da Sie wissen sollen ob Sie rechts oder links machen werden.

Also schreiben Sie dem Lucian, *како што Вас Бог учи.*

K.

[Споља:] Herrn *Wolf Karagich*, (P. T.)
mit Briefen des Hrn Joh. v. *Bérits*, Dr. Phil. & A. A. L. L.
u. Actuars des k. g. u. u. Oberschul Inspectorats
in *Ofen*

[Вукова напомена:] одговорено 1/13. Марта.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1667]

157.

У Будиму 2/14. марта 828.

Љубезни пријатељу!

Примио сам Ваше писмо од ɔ. о. м. Лукијану ћу писати у нећељу, прије нијесам могао. — Зелић се придигао. Јуче сам Вам послао по *Томашеку* једну Кућулијну књигу о Власима, и једну Влашку против ње, и 12. ч. Српске Љетописи. (Прве ми је двије донијо Крколски за једну форинту сребра — Кућулијна је 36 хг. Ст., а она друга 24 хг. Ст.). У овој ч Љетописа видећете (на страни 158. и 159.) Аџијћеву загонетку (или готово пасквилу) против мене (и мога буквара и рјечника etc.). Ви ћете оно све разумјети. Оно, што он има право, није никаква новина ни тајна, него он само из пакости и из зависти напомиње.

Ја из Србије још никаква одговора на моје објављеније немам. Говори се, да је *неко* убио Вуицу. А данас се разнесе глас, да су се Срби побили с Бошњацима. Ја то ниједно не вјерујем, али опет може бити истина.

Молим Вас да ово писамце предате мојој жени.

Томашек ће се мало забавити у Пожину[!] али ће опет тамо стићи друге нећеље.

Дошао је амо Стеић. Кућулија му је вратио писма запечаћено, и не ће с њим више ни да говори. Тако је он сад у највећем очајанију. Мислим да ће друге нећеље полазити доље.

Поздравља Вас љубезно Г. Берић.

Ваш покорни слуга
Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1668]

158.

Wien d. 11-ten März 1828.

Freund!

Ich fange gleich *mit Grimm* an, damit Ihr Zorn über *so häufige* Briefe sich lege.

Grimm hat diess Jahr ein Buch über altdeutsche Rechtsalterthümer (судійске древности) geschrieben, und dabei Ihr Lexicon oft citirt, z. B. bei крвнина, die im als Wort besser gefällt, als die dem deutschen abgeborgte russische *вира (Vergelt)*. Aber er trägt mir auf, Sie zu fragen (nebst Compliment etc. etc.), **warum** der Theil des рабош, den der Glaubiger behält, die квочка, und der andere пиле heisst. Sie sehen daraus, wie die Deutschen immer weiter nach dem *warum* fragen. Wissen Sie es?

A propus von: *wissen Sie*, soll ich Ihnen von Hoffmann in Breslau ein Compliment ausrichten, als dem „lieben Räuber *Wissen Sie*".

Dem Grimm muss ich binnen 8 Tagen antworten.

Vale. Wie geht es dem Zelich?

[Спољa:] Herrn Wolf Karagich,
mit Briefen Herrn Jvh. v. Bérits, D-r Phil. & A. A. L. L. u.
Actuarius des K. gr. u. k. Oberschulen-Inspectorats.
in *Ofen*

[Вукова напомена:] одговорено 4/16. Марта.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1669]

159.

У Будиму 4/16. марта 828.

Љубезни пријатељу!

Јуче сам Вам у јутру послао једно писмо на пошту, а око подне примио сам Ваше од 11. овог мјесеца. Жао ми је што се тако догодило, те морате два писма, мјесто једнога плаћати.

Ја *мислим* да се зато у рабошу зове једна страна *пиле*, а друга *квочка*, што је она, што се зове *пиле*, мања од оне, што се зове *квочка*, и од ње је одсјечена и принадлежи њој као дијете матери или пиле квочки. — Кад сам примио ово Ваше писмо, био сам почео да Вам на артији напишем рабош, у том ми дође ритмајстор Пачић (поета наш), те ми га он напише на комадићу артије, који Вам овђе шаљем. Из

тога ћете управо вићети, како је пиле изрезано од квочке. Ђекоје газде (н. п. касапи, који млогим људима дају месо на рабош) имају по двадесет и више квочки, па ји држе нанизане на чему (као штумадла кључеве); зато је она рупа на квочки. —

Синоћ сам добио из Шапца 107 пренумеранта (на оно објављеније), а из Смедерева 20. Ваља да ће бити што и из Крагујевца и из Бијограда.

Поздравите ми љубазно и Гримма и Hofmanna (пошаљите му по једну Даницу, а и Томашеку подајте једну овогодишњу). Молим Вас опет, да и ово писамце предате мојој жени.

Вук.

П. П. Чини ми се да оно јучерање писмо мојој жени нијесам ни натписао (заборавио)!

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1670]

160.

У Будиму на Лазареву суботу [17. марта] 1828.

Љубезни пријатељу!

Како сам Вам послао рабош за Грима, од онда Вам нијесам ништа писао, нити сам каквога Вашег писма примио.

Васиљевић ми из Земуна пише, да је дошао одговор на његово извјестије о школским књигама. Hofkriegsrath га је „са вниманијем милостиво примио“, и сад пита, ко ће те књиге *текстирати* и уредити. То пита Hofkriegsrath, а Васиљевић пита мене, шта ће на то одговорити. Он вели, да се позове на *мене*, а ја ћу му сјутра писати, да се позове на *Вас;* јер да се позове на мене, могао би Hofkriegsrath запитати ча Стеве, ко сам и какав сам ја, а за Вас га то јамачно неће питати; а ја и онако без Вас то ништа не би умијо начинити. Ако Ви мислите да би још што уз то ваљало додати, а Ви ми, молим Вас, јавите *одма*, па ћу ја Васиљевићу писати. Добро би било кад бисте (само у 2—3 врсте) назначили, *како* треба о том да каже, јер он то добро не зна, а не смије никога да пита.

У Србију Турци долазе са свију страна: Бошњаци водом у Шабац, Бијоград и Смедерево, а остали сувом (у Ражањ, Параћин, Ћуприју, Крушевац и т. д.); и ништу од Срба оружје. Говори се, да ће и Босански паша (Абдул-Раман, који је до лани био у Бијограду) сићи на Дрину, а може бити и у Бијоград. Милошев се брат Јефрем, већ одселио из Шапца. Може бити, да ће се овај рат у Србији почети, као што се и онај 1813 у њој свршио. По писмима Земунским Милош је на концу Марта био у Крагујевцу, ђе су и остали сви кнезови били на скупштини; а сад је у Пожаревцу; једни говоре да ће пребјећи амо, али ја то не вјерујем.

Мушицки ми пише почесто. Овђе се говори, да ће га *сјутра* владичити; али ми он о том не пише ништа, него се фали да му је добро. — Администратор овдашњи још није дошао. — Зелић је оздравио опет. — Чули сте да је умрьо Тумара? — Нијемци и Мађари навалили једнако, да Колара пшћерају из Пеште. —

Пишите ми *одма* и подоста молим Вас.

Вук.

П. П. Ваља да сте већ примили оне књиге, што сам Вам послае по Томашеку. — Весели се премјешта у Иглаву, и мислим, да ће скоро овуда проћи.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1671]

161.

Wien den 1. April 1828.

Freund!

Unsre Briefe sind in der Ordnung. Ich habe Ihnen einige Ruhe lassen *müssen*, um Ihre Briefkasse nicht zu sehr zu erschöpfen. Dass Sie ohne dringende Mahnang nicht schreiben, ist längst angenommen, und ausgemacht. Die durch Tomassek (gen. Tomasska, nicht Tomasseka; das e ist = Ihrem a in додатак), geschickten Bücher hab' ich erhalten, u. Ihnen geschrieben. Von Gagich's und Appendini's Geldern lässt sich nichts sehen (was ich nur *bemerke*, ohne andre Ursache als zu Ihrer *Kenntniss*). H**'s Knittelreime sind seiner Bosheit würdig. Wol-

len Sie nicht antworten? In Knittelreimen *auch?* Die Kinder des *Lichts* sollen doch nicht schlechter *sehen*, als die Kinder der *Finsterniss!* --

Sie schreiben nichts von Ihrem *Heraufkommen?* Denn **wenn** Krieg wird, so wird Ihr Held ohnehin auf *andre* Dinge warten müssen, und sein Hoftrompeter (= Вук Ст. К.) auch. Aber des чешки поп sein Ding wäre dann zeitgemäss. Sed de his alias (осим други пут).

Um endlich auf Herrn B. zu kommen, so weiss ich nun längst nicht mehr (auswendig), mit welcher *Aussicht* (надежда) des Gelingens er damals jenes Gesuch eingereicht hatte. Hatt' er gehofft, dass die Sache, ohne weitere Verhandlung durch Pontius und Pilatus, würde dekretirt werden, so hat er sich sehr geirrt. Zu erst würde sein Pfarrer, dann der ча Ст. klagen, mit *all der Wuth*, der der alte Schlendrian sicher ist. Die *Herren* würden dann dem Bittsteller sein Gesuch ebenso *verwerfen*, wie sie es itzt belobt haben. —

Also, ist nun nichts zu thun, als *entweder*

1) die Sache stehen zu lassen. Kein Hahn wird darnach krähen, wenn B. sie nicht in Erinnerung bringt. Die Kanzlisten *aller Grade* sind froh, wenn sie eine Arbeit *weniger* haben. Oder

2) anzuzeigen, *dass er selbst* die Bücher **besorgen** (gleichviel ob selbst machen, oder durch Freunde machen lassen) und *seiner Zeit* der hohen Genehmigung unterbreiten wolle.

Im letztern Falle mag er, zur Begutachtung in Wien, sich auf den bekannten Slawisten und Censor K. berufen, falls die Studienhofkommission in ihrem Schosse keinen Sprachkundigen hätte. Aber mich als *texirer* der Schulbücher vorschlagen wäre zweckwidriger, als *Sie* oder *jeden andern*. Denn ich bin kein Serbe, und kann nicht als ihr Textirer einer Seits, und dann wieder als ihr *Richter* vorgeschlagen werden. Nur *letzterer* kann ich *zur Noth* seyn. — Übrigens muss B. **ja** nicht denken, dass der *heftigste* Widerstand des Klerus ausbleiben werde. Sie kennen, Freund, alle Umstände besser als ich; und wenn Sie, wie ich, kein Freund von *leeren* und *mislingenden* Versuchen sind, so bedenken Sie wohl, ab es nicht besser ist, das Dind vor der Hand ruhen zu lassen, bis man es mit besserer Aussicht vornehmen kann. Sind Sie aber des *Erfolges* sicher, dann leiten Sie die Sache ein, како знате. Ich bin dabei aber *nicht anders* zu brauchen, als ich oben sub 2) anzeige. —

Kucharski hat von Ihrem князъ in Gegenwart des Miletich код курјака gesprochen. Darf ich von Ihrem објавленије **nun** Notitz nehmen? — Grimm wird Ihren рабош schon haben. Browing's Pakett ist den 22-ten März mit Postwagen fort, und ich erwarte seine Antwor längstens bis Ende April по **наш.**

Was machen die versprochenen србуље? — Von Lukian **scheint** es vielmehr, dass er auf der Synode werde neu gewählt werden? Wir müssen uns Glück wünschen, dass wir dem калуђер nicht viel geglaubt haben. In welche Sauerey könnte so eine баба einen bringen! Schreiben Sie mir doch auch so *по дosta!* Ihre Familie ist, hoff' ich, wohl, ob ich sie gleich seit jener Zeit nicht gesehen.

K.

[Споља:] Herrn Wolf Steph. Karagich,
mit Briefen des Herrn v. *Bérics*, D-r Philos. & A. A. L. L. u.
Actuarii des k. gr. и u. Ober-Schulinspectorats
in *Ofen*

[Вукова напомена:] одговорено уочи Ускрса.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1672]

162.

У Будиму у очи Ускрса [24 марта] 1828.

Љубезни пријатељу!

Јуче сам примио писмо Ваше од 1. Априлија, за које Вам фала. Ја сам за мог *кнѧзя* врло рђаво вријеме погодио, али му сад већ не могу ништа, само ћу гледати, колико је и како могуће, да не лажем. Тамо доћи мислим на концу Јунија (по вашару Пештанском). Виђели сте из посљедњега Љетописа, како су нова Будимска слова ружна и *неједнака!* Ваља да је Таухниц погубио штемпле од они слова, што су проба њима штампане, па сад *крпи* које чим? — Од Гагића сам примио писмо с овим писмом Вашим, у коме пише (од 6/18 марта), да је преко Јове Шкуљевића послао новце у Беч; мораће доћи, али не знам *кад* ће, јер ја још нијесам примио новце од њега ни за Данице, прем да ми је, још кад

сам тамо био писао, да ји је послао у Тријест на Владисављевића. Васиљевићу ћу писати сјутра. Прошавшег вашара добио сам само једну Србуљу, не знам ћу ли идућега још коју добити. — За Мушицкога не чује се овђе ништа. — Ђуђулија је отишао у Арад, не знам, јели Вам послао неколико своји нови књига (као што ми је говорио)? — Оно моје објављеније можете сад показати свакоме (кад Вас не би мрзило да га дате Владиславу, да ми нађе кога пренумеранта до нашега Ђурђева дана; али знам, да Ви то не ћете чинити). — Оно Чешкога попа могло би се *овђе* врло ласно штампати само кад би било *повише* новаца — — — Светићу гледаћу да одговорим што, кад дођем тамо (у Даници?) Молим Вас, да ово писамце предате мојој жени. — Зелић је опет мало болестан, а администратор још није дошао. По Ускрсу очекују и владичина сина из Влашке, с којим ће епархија имати проћес око куће. —

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1673]

163.

Wien den 9-ten April 1828.

Freund!

Ihr Schreiben у очи ускрса, sammt Einschluss, hab' ich erhalten. Danke! Aber am nämlichen Tage (den 8-ten), erzählte mir *Бојаџија (!)* dess die Türken den кн-зь bei einem nächtlichen galanten Abenteuer überfallen u. getödtet haben! Aber so was wäre *heute schon* stadtkundig, und ist wohl falsch, da es sich nicht bestätigt. — Ein Wort aus Ihrem Munde würde mich ganz ins Reine bringen. — Doch der Teufel hole die Politik. —

Prof. Jenko hat ein Anliegen an Sie, und *ich muss ihm helfen*, Sie zu belästigen! Sein Client, *Baron* Wilhelm v. Gall, (**unter uns**, ein liederlicher Student, der kein Geld behalten kann, und, um eines zu bekommen, die arme Mutter, die noch andre Kinder hat, immer neu belügt) schreibt nun, dass er ganz zerissen ist, u. Kleidung braucht. Ausserdem, dass man dem Prof. Siebenlist, *über dessen жену*, *то вама самоме кажем*, der

Bub dumm *spricht, пише матери, као да му је Потифаровица*, keine Ungelegenheit machen will, will man auch dem Buben keinen Anlass zu Verleumdungen geben. *Also* muss unser guter Freund Vuk einmal einen Studenten-Patron machen. Jenko ersucht Sie daher (und Sie dürfen es ihm *nicht* abschlagen), dass Sie den jungen Herrn entweder zu sich kommen lassen, oder *noch besser* in seinem Quartier aufsuchen (Dorotheagasse № 17, im 2-ten Stock rechts), und sich überzeugen, was er an Kleidung *bis zur Vakanz* dringend braucht, ihm dann das Dringende bei *ehrlichen* Leuten kaufen lassen, (so dass er aber kein Gold in die Hand bekommt). Sie wissen, welche Gattung Tuch sich für solche Studenten schickt. Die Ausgabe darf aber *in allem* nicht über fl. 50 Cm. betragen. Dem Jenko und der armen Mutter wäre es freilich noch lieber, *wenn Sie fänden*, dass er *nur wenig* oder *nichts* braucht. Auf jeden Fall lässt aber Jenko durch das hiesige Handelshaus Hammer & Karis bei dem Herrn Lindemann in Pesth auf Ihren Namen einen Kredit bis f. *50* Cm. eröffnen; so dass Sie, im Falle Sie das Geld zu den — doch indem ich weiterschreiben will, kommt Prof. Jenko mit der beiligenden Anweisung zu mir. So sind Sie noch weniger genirt gegen Lindemann. Nur dürfen *Sie* uns nun kein *Baron* seyn. —

Ich bin Ihnen also für die Bücher schuldig f. $2^1/_2$ *Cm.* Diese von Appendini's Schuld an mich mit f. 40·16 abgezogen, bleiben mir f. 37·46. Dass Gagich nicht die *volle* von Appendini erhaltene Summe geschickt, ist meine Schuld nicht. Ich weiss jetzt nicht, *wofür* er Ihnen an f. 5·— abrechnet. Die 2-ten Bände der Talvi haben Sie selbst für Ihn hier erhalten von Volke, und *ob* expedirt oder nicht, *ja* не знам.

Ihre Familie ist ganz wohl. Ich trug gestern noch Ihren Einschluss hin.

Kop.

[Спољa:] Herrn Wolf Stephanovics *Karagich*,
mit Briefen des Herrn J. v. Bérics, Dr Philos. & A. A. L. L. u
Actuarius bei dem k. u. u. Ober-Schulen-Inspectorat (P. T.)
in Ofen

[Вукова напомена:] одговорено 31 Марта по наш.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1674.]

164.

У Будиму 31. Марта (по наш.) 828.

Љубезни пријатељу!

Примио сам данас писмо Ваше од 9. Априлија (по Вашему с векслом Г. проф. Јенка од 50 f. Сп. Гледаћу (драговољно) да све свршим по вољи г. Јенка, па ћу Вам онда јавити. Данас у Пешту ићи не могу, јер је велики вјетар, и онако ме нешто стегло у носу, и у прсима, него по нећељи ћу ићи барону управо у квартир.

Гагић пише, да је он од Апендинија примио за Вас 40 f. 16 kr., него је 5 f. он дао за Шаффарикове Notizie Istorico-Critiche, које сам ја преко њега наручио за Шаффарика, и који пише да је послао преко Тријеста. Тако је дакле Гагић послао потпуно, него 5 f. Сп. још треба тражити од Шаффарика (који ми је писао, да ће и мени нешто новаца за Данице на Вас послати, пак не знам што не шаље! Чини ми се, он натеже с новцима као и ја).

За Милоша није истина, што Вам је Бојаџија казао. Срби су се морали заклети у Бијограду код паше, ако буде рат, да ће бити цару вјерни, и да ће му дати у *зајам* милијон гроша, а тајн, што уздају Турској војсци, одбиће се у напредак од данка. Паша је тада искао и оружје, но Јефрем који је на тој заклетви био место Милоша одговорио му је, да ће он и Милош своје оружје предати (ако га цар иште, и ако мисли, да му је с тим што поможено), али народ свога *не да*. Из Земуна пишу (али Бог зна јели истина), да је Милош по том писао у Цариград, и тужио се што паша иште оружје и оће с тим народ да побуни; и да му је на то дошао ферман, да паша *није имао заповијести то искати*, него они оружје нек задрже, само нек сједе на миру, и нек буду цару вјерни.

На ускрс у вече отишо је Зелић на истину. Прексиноћ је дошао администратор Станковић (Путников архимандрит), који ме је јуче са особитим комплиментима примио и испратио. За Мушицкога ми каже, да о ускрсу није завладичен, него *мислим*, да ће га сад ово дана завладичити, будући, да ће Путник доћи у Карловце.

Јуче сам виђео код Hartlebna портрет Симе Милутиновића посвећен *Талфј(!!)*. — Доста је лијепо начињен (на камену), али није са свим погођен. За сад је доста.

Вук.

[Ориг. у арх. С.К. Академије бр. 1675]

165.

У Будиму 16/28. Априла 828.

Љубезни пријатељу!

На писмо Ваше од 9. овог мјесеца по Вашему одговорно сам Вам 31. прошавшег мјесеца по нашему. По том сам Вам барона Галла нашао и оћенуо: начинио сам му један *герок*, једне *чакшире* и два прслука. То је све изнијело 89 f. 36 W. W. (као што Вам могу и квитама или контама доказати). За сад ништа више нисмо могли наћи да му *нужно* треба. Стари капут и прслук дао сам истоме шнајдеру да га поправи на тај исти рачун (т. ј. да се више не плаћа). Он је (барон Галл) ономадне приговарао, да би му и новаца требало, но ја сам се учинио невјешт, шта он хоће; и тако смо се размимоишли. Ја сам му био у квартиру, има лијепу собицу за 15 f. W. W. на мјесец. Сад не једе више код Сибенлиста (чини ми се да се свадио са његовом женом), него иде у кафану на ручак и на вечеру; ја сам му казивао како би и јевтиније могао проћи (ја не плаћам више и за кост и за квартир од 25 f. W. W., али ја нијесам барон). Са ови 35 f. 24 kr. W. W. можете (Ви и Г. Јенко) учинити наредбу, каку оћете (или да Вам ји тамо пошаљем, или да ји барону дам, или да ји још задржим код себе, ако би му унапредак што затребало).

Ново Вам немам ништа јавити. За Мушуцкога *говори се*, да ће га на Ђурђев дан владичити.

Молим Вас, да отидете на Ландштрас и да ми поздравите жену и ђецу. Кажите им да сам ја сад здрав, вала Богу.

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1676]

166.

Wien den 2-ten May 1828.

Freund!

Prof. Jenko in *seinem* und der *Mutter* Namen dankt Ihnen vom Herzen für Ihre Mühe und *Geschicklichkeit:* ich aber sage: претерпѣвый до конца спасенъ бѫдетъ, und wiederhole Ihnen in meinem und *Jenko's Namen,* dass Sie den Rest des Geldes auf weitere *Ordre* oder *Ereignisse* bei sich behalten, aber den *ѕинте* des jungen Herrn nur mit grosser Vorsicht trauen mögen. Er muss besser *nicht* wissen, dass Sie ein Geld für ihn haben; sonst brennt er morgen ab, oder wird bestohlen etc. — Freilich hat ihm vielleicht *die Majka* unser und ihr *Geheimniss* verrathen, aber *Sie* thun einmal nichts dergleichen. — Ich baue auf Ihr *Intrigantengenie!* — Und nun genug von dem liederlichen Baron. Њему да не дате ни крајцаре без Јенкине Anweisung.

Muschitzky's Diplom etc. soll wirklich seit 14 Tagen, hinabgegangen seyn. Sehen Sie nun, ob Sie den guten Kollár, und ihn zusammenbringen **können!** Ich habe ihn (Kollár) an Sie addressirt; mein erstes Votum aber war, dass Kollár für und unter *Slowaken fort*wirken möge.

Dobrowsky hat einen Prof. Ruther (кога може бити познаете од курјака, бившега *професора у Љубљани,* сада у библіот. у Олмицѫ), der ein hässliches Porträt von den *Slawen* gemacht hatte, in der Rec. *der Rache des H. Schaffarik* überlassen (in den Abhandl. des böhm. Museums, dessen Ehrenmitglied ich auch seit 14 Tagen bin). Schreiben Sie dies dem H. Schaffarik. ако још не зна.

Vessely ist also *weg* von Slavonien. Schade um ihn für Slavonien.

Bowring schreibt mir, dass er *heuer* ganz verhindert ist; er reist in *Regierungs*geschäften nach Holland. Er grüsst Sie, und hofft, *nächstes Jahr.* Mich freut es, dass ich *Rumy's* Sachen für Bowring *glücklich* überstanden habe.

Steitsch war also in Шабац, und bringt *authentische* Nachrichten. Aber *jung* bleibt er, und култивират etc.

Noch heute gehe ich auf die Landstrasse.

К.

vide под адресомъ.

P. S. Vielleicht hätte aber Herr Колар Lust, ein православный (по вашем) zu werden, dann ist alles leicht, und in manche Hinsicht doppelt interessant u. neu.

К.

[Спољa:] Herrn Wolf Steph. *Karaqieh* (P. T.)
mit Briefen des H^r Joh. v. *Bérits*, D-r Philos. & A. A. L. L.
und Actuarius des k. gr. n. u. Oberschnlen-Inspectorats.
in *Ofen*

[Вукова напомена:] одговорено 6. Маија (по римск.)

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1677]

167.

У Будиму 6. Маија (по Ваш.) 828.

Љубезни пријатељу!

Јуче сам примио писмо Ваше од 2 овог мјесеца. Барону се ја не дам преварити, нити он (од мене) зна да ја имам новаца за њега. За Колара ћу писати Мушицкоме (говори се, да ће га скоро владичити).

Вујић ће Вам послати његово путешествије по Србији *на поклон*, зато га не купујте ни од кога (ја сам то и Амуљаку казао).

Колара ћу понудити, ако се буде ћео *иорешити*.

Поздравите ми Бауринга и остале све пријатеље.

Молим Вас ово писамце подајте мојој жени.

Вук.

[Ориг. у арх. С, К. Академије бр. 1678.]

168.

Wien den 16. May 1828.

Freund!

Dass Jefta Popowich eine practische serbisch-deutsche Grammatik (es sind eigentlich nur Gespräche mit Mustern der Declination, Conjugation, und einer *kleinen* Syntax, worin auch vorkommt, dass доба *n* ist, da man sage красно доба. Sie können den *tiefen* Grammatiker ersehen!) mit russischer Orthographie, und Verwerfung der alten, auf *„keinem Grunde richtigen Beurtheilung“* beruhenden, eingereicht habe, ist für Sie wohl 14 xr. werth. Sie behalten diess *für sich*, *bis* Sie es auf anderem Wege erfahren (wo es nicht schon geschehen ist). Ob die hohe Polizey mein admittitur bestätigen werde, kann ich freilich nicht ersehen, da man die Willkür etc. nie voraussagen kann. Indessen das Wahre behält am Ende doch Recht.

Sie werden jetzt von Neuigkeiten mehr erjagen, als ich: *also* vergessen Sie auf uns nicht. Ihre Schilderung der Serben sollten und könnten Sie *jetzt* am besten anbringen bei einem Verleger: Hartleben oder dem *jungeu thätigen* Wigand (wenn ich mich recht erinnere; er war heuer auf der Leipziger Messe, und ist heute auf der Heimreise hierdurch passirt nach euerem Pesth).

Fit Sie Gott!

K.

[Спољa:] Herrn Wolf Steph. *Karagich.*
mit Briefen des Herrn Joh. v. Berits. Actuarius des gr. n. u. Oberschulen-Inspektorats, D-r Phil et A. A. L. L. (P. T.)
in Ofen.

[Напомена Вукова:] Одговорено 8/20 Маија.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1679]

169.

У Будиму 8/20 маија 828.

Љубезни пријатељу!

Фала Вам на новини у писму Вашему од 16. овог мјесеца. Мушицки је завладичен на Марков дан. — У Србији је још за сад мирно, али Бог зна докле ће трајати. Ја сам мислио сад по вашару Пештанском онамо отићи, но сад се бојим, јер нити могу гонити ни бежати, а мрзи ме се без невоље са женама по шуми крити. Тако сам намислио још до 3—4 нећеље дана к Вама у Беч доћи. — За Колара сам писао Мушицкоме два пут, сад очекујем одговора; али се бојим, да га зато неће моћи узети, што је *лутеран*. — Поздравља Вас Берић.

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1680]

170.

У Будиму 11/23. маија 828.

Љубезни пријатељу!

1) Молим Вас покорно, да отидете код моје куће, па да узмете онај *рукопис Чешкога поша*, и да ми пошаљете по Г. *Павлу Атанацковићу* (попу Сомборскоме и катихети), који ће, може бити с овим писмом заједно тамо доћи. Ја сам жени писао, да Вам поменути рукопис преда, (а Ви ћете га познати, да ми што друго не пошљете); него га Ви *запечатите*, па онда предајте Атанацковићу.

2) Синоћ сам примио од Мушицкога писмо. Каже за Колара, да га друкчије не може примити, већ ако да пређе у наш закон, (па би му *онда* дао 400 f. Cm. на годину). Не знам шта ће Колар на то казати.

3) Како би Ви мене саветовали: би ли ја *сад* одавде отишао у Србију? Имао би сам посла, али не знам, како би ме онамо примили с *новом* књигом. Не знам, или би боље било, да им је ја однесем и сам прочитам и протолкујем, или да им је

пошљем, па *други* да је читају и толкују? Сад да отидем, могао би сам и пјесама што скупити; али на јесен да отидем, онда ће бити доцкан (због рђава времена) ићи у Ужичку нахију. Одговорите ми на ово *одма*, молим Вас.

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1681.]

171.

Wien den 24-ten May 1828.

Freund!

Ich weiss nicht, ob ich Ihnen neulich gesagt habe, dass H-r Schnitzler, der gute Anzeiger der Talvi in dem Pariser Journal Revue Encyclopédique, über Moskau, Piter u. Berlin *hierdurch* passirt ist, um in Paris beim *auswärtigen* Departement angestellt zu werden. Er ist ein Strassburger, und ein *junger*, aber tüchtiger Gelehrter. Ich habe ihm 1 Ex. *unsrer* Pjesme u. unsers Lexicons verehrt, damit er sein Wort, dass er die Talvi nach dem *Original* controlliren wolle, halten könne. Dies kleine Präsent ist so gut angebracht, wie bei Bowring. — Er hatte von Adelung Anträge, Professor bei der *piterschen* orientalischen Academie zu werden: aber Paris war ihm natürlich lieber. Er kennt Köppen, Humboldt, Dobrowsky. —

Von Neusatz aus wird behauptet, dass der Verf. des Epigramms auf Sie, nicht *der* sey, den *Sie* dafür halten, i. e. nicht H**, sondern M**, nicht der junge Pilger, sondern der junge Evangelist. Das ist aber *alles eins*, und kaum einer *ernstlichen* Antwort werth. *Perituro* parcere chartæ.

Glauben Sie, dass unser guter Kolar mit Musch** etwas richten würde? Eher *Шаff*** der schon an die *Mönche* etwas gewöhnt ist. Am ersten und zweckmässigsten aber *Sie selbst*, wenn M*** den *Muth* u. die *Ausdauer* hätte, Sie zu brauchen. *Denken Sie darüber*. Bis in Serbien *Ruhe* und *Ordnung* wird, könnten Sie dort (in der Gränze) schon viel gesäet, ja *geerntet* haben! Ja, selbst *neben* K. oder Ш., sind Sie nur um so brauchbarer. — Ich habe den Mushicky um das Evangelium, MS.

vom Schreiber des Apostol, auf einen Monat gebeten, aber noch keine Antwort.

Vale et fave *t*uissimo

K.

[Спољa:] Herrn Wolf Steph. Karagich
mit Brieten des H-rn Joh. v. Bérics, D-r Philos. & A. A. L. L.
u. Actuarius des k. gr. n. u Schulen-oberinspectorats (P. T.)
in *Ofen*

[Вукова напомена:] одговорено 19/31 Маија.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1682.]

172.

Wien den 26. May 1828.

Freund!

P. Tanackowicz ist noch nicht hier; wenigstens hab' ich ihn noch nicht gesehen. Ihr MS. werde ich bei *seiner Rückreise* aufsuchen, petschiren und ihm mitgeben.

Aber fragen Sie mich nicht über Dinge, die ich *noch weniger* kenne, als Sie selbst. Neulich scheinen Sie hieher kommen zu wollen, aus *guten* Gründen. Da diese sich eher *vermehren*, als vermindern dürften, so folgt etc. Dazu kommt, dass Ihre Rosa an *bösartigen* Flecken krank *war*, zwar besser *ist*, aber doch noch krank; Sawwa's *Erziehung* wird Ihre Abwesenheit fühlen. Könnten Sie die 1000 Piaster nicht durch Wechsel beziehen. — Ich gestehe, dass mir Ihr Lumpenleben nicht gefällt. Indessen, Sie sind Ihr eigner Herr und können auf Ihre Gefahr auch ein Lump bleiben, wenn Sie grade nicht mehr ordentlich werden wollen.

[Спољa:] Herrn Wolf Stef. Karagich
mit Briefen des H-rn Joh. v. Bérics, D-r Philos. u. A. A. L. L.
und Actuarius k. gr. n. u. Ober-Schulen-Inspectorats, (P. T.)
in Ofen

[Вукова напомена:] одговорено 19/31 Маија.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1683]

173.

[У Бечу 7 октобра (по рим.) 1828.?]

Добро јутро!

Кад успишете данас о[но]ме, како би било да напоменете да сам рад повести са собом дете, да га у Земуну или у Митровици дам у Немачку школу ради матерњег (мога) језика; пак ако *ове* недеље не добијем пасош (да у почетку друге недеље *одма* пођем), онда ћу се с дететом одоцнити, јер је данас 7 ми, а до 1 вога Нојемвра ваља да је дете доле, а ја на пошти путовати не могу.

Дођите *сутра* по подне, да прегледамо, што сам побилежио у Gerhardy.

Wuk.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1684.]

174.

У Земуну 5. Нојемвра (по Ваш.) 1828.

Љубезни пријатељу!

Фала Богу дошао сам здраво и мирно у Земун и данас мислим прећи у Београд. Гледаћу из Крагујевца да Вам одма пишем, да се не бринете за мене. Кад Ви мени успишете (или кад ми што од Ранка узашаљете), оправите у Земун на Г. *Василија Василијеевића*. Ако добијете од Ранка за мене 4 књиге, ја би Вас молио, да мени пошљете само *једну*, а једну Шишкову, једну Аделунгу, а једну подајте мојој жени, нека пошље Рускоме попу. — Добио сам једну Шаффарикову нову књигу; добро би било, кад бисте једну послали Шишкову, а ја сам Шаффарику говорио, да Вам за њега једну пошље. Поздравите *Влајка* и Г. Јенка и остале пријатеље.

Вук Стеф. Караџић.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1685]

175.

У Крагујевцу $\frac{17}{29}$ Нојемвр. 828.

Љубезни пријатељу!

Фала Богу дошао сам овђе здраво и мирно, и *добро* ми је. Ако што дође од Ранка, пошаљите ми, молим Вас, по првоме делижанцу у Земун на Г. Василија Василијевића, да он мени амо пошаље. Пишите ми одма и јавите ми, ако имате за мене што ново; кад Вам моја жена пошаље писмо за мене оправите ми га преко Василијевића, молим Вас. Ако се састанете код Курјака са Стеићем, кажите му, да се надам и њему скоро писати. Поздравите ми љубезно Г. Г. Влајка и Јенка, а Вас особито поздравља Г. Давидовић.

Вук.

И я Васъ поздравлямъ любезно, као старый Вашъ пријатељъ.

Давидовићъ.

[„Срђ“ г. 1902, 1030.]

176.

Wien den 5. Dec. 1828.

Freund!

1) Hier ein Brief von Ihrer Frau, und drey von Freunden, Mikulich, Berlich und Simo.

2) Von Ranke ist noch nichts zu sehen, noch zu hören. Sobald — etc.

3) Auch sonst nichts neues.

4) Recht sehr hat mich des alten Freundes Gruss, und *doppelt* seine Hand erfreut. Sie kennen meinen Beständigkeit.

5) Dobr. ist ganz unverhofft wieder hier, aber unsre Abendarbeiten haben wir noch nicht wieder combiniren können. Schade dass alles Altsl. in der Matiza *so schändlich* incorrect ist! Man sollte dem *M****** einen Schilling geben für sollche Liederlich-

keit. Der Fr. v. David** darf ein *Schwabe* doch einen Handkuss schicken; *sie* versteht diese Sitte, und andre brauchen davon nicht zu wissen.

6) Mimy Tirka ist am letzten Nov. u. n. verlobt worden, u. heuratet im Fasching. Seine Frau soll, nach Wladislaw. fast so alt als seyn wie er. Dobr. ist auf der Hochzeit. Heute ist er auf *Fastenspeisen* eingeladen bei Tirka, hat aber auch eine 2-te Einladung beim Oberstkämmerer Чернин angenommen! Einen Todten nach 10—20 Jahren erwecken ist ihm ein Spiel: aber über slaw. Radices ist er der alte.

Ich habe ihn zum ча Ст** geführt, der aber aus war. Den andern Tag kam der Hofkaplan auf die Bibliothek, um sich den Dobr. und einige russ. Neuigkeiten auszubitten. Ich bin das 2-te Mal nicht mitgegangen, weil ich keine Zeit hatte, und weiss auch nicht, ab ich es noch thue.

Vale & rescribe

одма.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1686.]

177.

Wien den 12. Dec. 1828.

Freund!

Köppens Brief kommt über Halle, wo er bei Talvi's Mutter einige Zeit gelegen ist.

H-r Tirka sagte mir, dass er Briefe von Ihren habe, und fragte nach dem Quartier Ihrer Frau. Im *Vorbeigeben* zu sagen, so hat sie vorderhand bei mir ein Anlehen gemacht. Das sage ich nur, damit Sie ruhig seyen.

Salutem plurimam Demetrio D.

Verte.

Sie *können* und *sollen* leichter u. eher unserm Freunde Köppen antworten, also auch *für mich,* wie ich Sie immer bat, und ihm Nothfall gern gleiches für Sie that. Seit *er* nicht unser Mittler ist, sind wir ganz abgeschnitten von dort. Er soll

doch die Seidenmacherey dem nächsten besten Cazzo-macher überlassen und zum Dienste der Musen zurückkehren.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1687]

178.

У Крагујевцу 9/22 дек. 828.

Љубезни пријатељу!

Благодарим Вам на писму од 5. овог мјесеца. И Г. Давидовић и његова Госпоја благодаре Вам на поздраву. Ја се надам, да ћемо се до 4—5 нећеља вићети у Бечу. Ако би међу тим затребало што још̃те код моје куће, молим Вас, да не одречете. — За сад не пишите ми ништа више амо; али ако би што дошло од Ранка пошаљите ми у Земун на Г. Василијевића.

Ако видите Г. Тирку, поздравите га; може бити да ћу им и ја на свадбу стићи. — Поздравите ми љубезно Г. Добровскога, а и Г. Г. Јенка и Влајка, а и газду од бијелога Курјака и остале који за мене питају. И Г. Давидовић поздравља Г. Добровскога.

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1688.]

179.

Wien den 23 Dec. 1828.

Freund!

1) Hier ein Einschluss von Шишковъ, den ich gestern, (sammt dem 9—11 Hefte der Извѣстія) erhielt.

2. Zu Köppens Brief sagen Sie ihm noch, dass der Probst паттеръ[?], um den es ihm *einem Freunde zu Gefallen* zu thun ist, nach einer Menge Geldverlegenheiten sich auf seinem Zimmer erhenkt hat (vor Jahren schon), und alle andern Versionen über ihm falsch sind.

3) Dobr. ist vor 8 Tagen wieder fort, über Brünn & Olmütz nach Prag.

4) So eben erhalte ich eine Anzeige von Пертесъ, dass er mir *für Sie* 2 Ex. u. 1 für Ranke der ersten 12 Bogen des Werks sckicke, die folgenden in 8 Tagen. Aber Ranke' *Vorrede* fehlt ihm noch, und Ranke antwortet nicht, so dass niemand weiss, wo der *Furzkerdl* [?] steckt. П. fragt Sie, wie viele Ihrer FreyExemplare Sie nach Wien wünschen, erhält er *keine* Antwart, so schickt er *alle* nach Wien.

Bowring lässt sich Ihnen auch empfehlen: aber an П. hatte er bis 16-ten v. noch nicht geschrieben.

5) Ein Nichtiger aber doch auch *anspruchsvoller* (nicht à la Grimm) deutscher Grammatiker in Frankfurt, Schmitthanner, schreibt eine vergleichende deusch, Sanskrit- slawische etc. Ursprachlehre. Das Slawische ist = Ihre *serb.* Gramm. von Grimm.

6) Der Infant von Lucca, der mit einer Modenesischen Prinzessinn, einer Enkelin der Beatrix, verheuratet ist, und wahrscheinlich Dienste nehmen wird bei uns, kann schon ungrisch, und will auch illyrisch lernen, er hat einen *православный* Bedienten, und hätte daran wohl den besten Sprechmeister: aber der Metropolit hat ihm auch den Bojadschi und Mrazovich's Magazin f. Lieder sammt einem russischen Lexicon angerathen. Bojadschi gibt ihm täglich Lection.

Vale & rescribe одма.

& commenda me D-no Davidovichio & dominæ.

[Споља:] S-r Wohlgeboren
Herrn Wuk Stephanovics Karagics (P. T.)
in Kragujevacz

[Ориг у арх. С. К. Академије бр. 1689.]

180.

У Контумацу Земунск. 19/31. дек. 828.

Љубезни пријатељу!

Јуче сам примио Ваше писмо од 23. овог мјесеца (заједно са Шишковљевим), за које Вам благодарим. Ја још не знам, или ћу у Контумацу бити 10 или 20 дана; а како

одавде изиђем, поћи ћу тамо. Зато ако ми оне табаке од Пертеса не будете послали прије овога писма, немојте ми ји ни слати, већ нека стоје код Вас док ја тамо дођем.

Молим Вас, потрудите се на Ландштрес до мога квартира, те кажите мојој жени, да сам здраво овде дошао, и да је Сава врло здрав (ја би њој уз ово писмо што писао, али код себе немам танке артије, а нијесам рад, да *узалуд* двогубу пошту плаћате).

Кеппеново сам писмо примио у Београду, и одговорићу му одатле.

Ако на скоро успишете што Баурингу, поздравите га и од мене. Ја сам у Крагујевцу преко D. *Ливеса* разумео, да ме он није заборавио.

Ако би D. Стејић прије мене пошао амо доље, кажите му, нека Г. Давидовићу понесе *ону Рихтерову* (Specielle) *Берлину* (Wiener Nachdruck in 4 Bänden.)

Поздрављајући и Вас и све наше, и честитајући Вам сутрашњу нову годину, јесам

Ваш дојакошњи

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1690.]

181.

У Земуну у очи наше нове године 828.

Љубезни пријатељу!

Не знам, јесте ли моје писмо, што сам Вам прије десетак дана из Контумаца писао. — Од Ранкове књиге не шаљите ми ништа амо, (ако већ не будете послали) Пертес ће најбоље учинити, ако ми *све моје* екземларе у Беч пошаље.

Поздравље од свију пријатеља, а највише од Вашега

Вука.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1691]

182.

У Земуну 8. јун. (по Ваш.) 829.

Љубезни пријатељу,

Данас је 14^ти^ дан како сам у Земун дошао, али Вам прије нијесам могао писати, јер нијесам знао, на чему сам. Једва сам добио допуштење, да оставим овђе жену и ћецу, и то само на мјесец дана, а међу тим да се старам добити им пасош из Беча, да могу у Земуну сједити. Зато Вам сад морам досађивати и молити Вас, да гледате преко кога знате, да извадите такови пасош мојој жени и ћеци на годину дана (а ако је могуће и на више). Ви знате да је моја жена Бечкиња и Аустријска поданица. Куда би ја *сад* знао жену и ћецу у *Турску* водити? Па кад би ја то баш и наумио чинити опет мислим да би ваљало, да ми сваки Аустријски *иаметан* генерал и минпстар каже, да то за сад не чиним. —

Сад Вп гледајте тамо како Вас Бог учи.

Ја сјутра или прексјутра мислим у име Бога прећи на ону страну. Онамо је све здраво и мирно; него због болести, која се по новинама гласа, у Влашкој, контумац је овђе од ономадне подигнут на 21 дан.

Прекјуче је овђе дошао и Стеић. и сјутра полази преко Митровице у Шабац.

Из Пеште сам Вам послао два посљедња Љетописа, које ћете примитп преко Г. Меглицкога.

Шаффарик ми је казао, да је послао Вама оно, што је мени дужан. Ја се надам, да сте Ви до сад примили од Г. Тирке моју *трећ* за они 160 f. Сш., што сте ми на пооду дали. А то, што ми је Шаффарик послао, и друго ако што од куд за мене дође, молим Вас да пошаљете овђе мојој жени (преко Г. Тирке? Или по делижанцу управо на њу — im Hause des Herrn Johann Kara-Mata). А писма за мене управите преко *Василија Василијевића*, као и од прије.

Поздрављају Вас многи пријатељи, а особито онај шаљиви дугачки Коста. Ја ћу Вам из оне стране писати, а Ви гледајте мене да обрадујете писмом.

Вук Стеф. Караџић.

Молим, то писмо предајте мојој пуници.

П. П. Ево Вам описанија жене моје за пасош.

Анна Карацић, рођ. Краус 32 стара Закона Римо-католичкога Раста малога Косе смеђе Очију црномањасти Уста средњи (пропорц.) Носа — —	С њоме је син *Сава*, од 9 година, кћи *Роза* од 7, *Василија* од 4 и *Вилхелмина* од 10 месеци.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1692.]

183.

У Крагујевцу 28. Јунија (по наш). 829.

Љубезни пријатељу!

Писао сам Вам из Земуна прије мјесец дана, и, не имајући до сада никаква одговора, ево сам се опет наканио да Вам пишем. Ја сам преко Биjограда и Пожаревца здраво и мирно у Крагујевац дошао, и овђе се тако исто (здраво и мирно, још уз то једнако *једући* и *пијући*) налазим. Народни сам пјесама нешто већ добио, а надам се, да ћу још више добити. Ако ми буде могуће отићи у Пожешку и у Ужичку нахију, јамачно ћу ји неколико књига накупити.

Прије неколико дана читао сам у Allgemeine Zeitung, да у Auslandy има нешто о Ранковој књизи. Да ли сте Ви то читали? Да ли би се преко Герoлда тај лист (или макар ји више било) Auslanda могао добити? — Ђе је сад Ранко? Еда Вам је што скоро писао?

Што се тиче новина из наши крајева, истина да смо ми амо поближе, али опет слабо што вјерујемо, док не читамо у Beobachtery.

Давидовић и његова госпођа поздрављају Вас љубезно. За Стења мислим да сте чули, да је са својим Господаром отишао у Меадијске илице.

Пишите ми *одма*, молим Вас (mit Briefen des Herrn Basilius Wassiliewitsch in Semlin); и не заборавите ми одговорити на оно писмо из Земуна.

Поздравите ми љубезно Г. Г. Јенка, Влајка и бијелога Курјака и остале пријатеље. Ако би Вас ђе пред вече нанијо пут преко Ландштраса, поздравите и моју пуницу молим Вас.

Надајући се Вашему одговору остајем

Ваш свагдашњи

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1693.]

184.

Wien 21 July 1829.

Freund!

Ihre beiden Briefe vom 8-ten Juny u. vom 28-ten (п. в.) habe ich erhalten, und danke für beide. Dass ich noch nicht antwortete, kam daher, weil ich Ihre Aufträge noch immer nicht *beendigen* konnte. Sie wissen, wie man hier mit Nichts fertig wird. Aber Ihrer Frau habe ich indessen *zwey* Mal geschrieben, und wünsche nichts sehnlicher, als sie baldigst ruhig zu wissen. Vielleicht wäre es am besten, und ausgiebigsten, wenn Sie sie von dort aus dem Stadtcommandanten empfehlen liessen, da er selbst froh seyn wird, sie nur mit einigen Motive in Ruhe zu lassen (да има *изговора*, да је пусти на миру). Bishin freilich hat mir der Beobachter erlaubt, ihn u. Генцъ als ihre Protectoren zu nennen (im Briefe an Ihre Frau, den sie im Fall der Noth vorzeigen kann). Also obschon diese Hauptsache noch nicht in Ordnung ist, so schreibe ich Ihnen doch, по вашем *повеле́нию*, одма — wie Sie sehen.

1) Was Sie über die Lieder *versprochen*, ist gut; besser aber wäre es noch, wenn Sie schon thäten oder gethan hätten.

2) Den Artikel des Ausland hab' ich nicht gelesen; werde aber sehen ihn zu lesen, u. wenn er *für Sie interessant* ist, ihn zu kriegen suchen.

3) Ranke ist in Rom, wo er vielleicht das ganze Jahr bleibt. Sein serb. Buch hat ihm neues Gold vom Ministerio verdient. Aber zum Correspondenten ist er noch fauler als Sie. Nun schreibe ich ihm das dritte Mal wegen Ihrem Rest, dass er ihn

in Briefen an Pertes oder Wallishanscher[?] anzeigen soll, nicht in *meinen*, die der andre nicht *schuldig* ist zu honoriren. *Sie kennen* ja die Kaufleute, ich mag, kann und darf mich nicht ihrem Nein aussetzen.

4) *Tirka* lässt sich Ihnen empfehlen, *der alte.*

5) Aber eine Neuigkeit kann ich Ihnen doch auch sagen. Nach den Berichten der engl. Bibelges. ist unter Leeves Betrieb in Цаpгpад selbst die *Bibel* ins Arnautische übersetzt, und der Mattheus *seit 1826*, seit 1827 aber das *ganze N. Testament* neugr. u. albanesisch in *Corfu erschienen.* Ohne Zweifel hat Leeves auch in Stambol *Exemplare,* und Sie könnten ihm wohl schreiben, dass er unserm B. Ottenf. eins für die Hofbibliothek oder für mich, wie er lieber will, verkaufen oder sonst überlassen möchte. Ich habe zwar auch nach Corfu schreiben lassen, doch erwarte ich es fast eher durch Sie.

6) Alle Gegrüssten bedanken sich gar schön. Auch Ihre Grossmutter, die sammt Louise recht wohl ist. Wegen Steich war mirs neu.

7) Empfehlen Sie mich dem guten H. v. David. u. Frau Gemahlin aufs ergebenste.

Seyn Sie auch so folgsam mit dem одма wie Ihr

Kop.

[Спољa:] Господину Вуку Стефановичу Караџићу (P. T.)
у Крагујевац

[Вукова напомена:] одговорено 30. Јул. 829.

[Ориг. у Арх. С. К. Академије бр. 1694]

185.

У Крагујевцу 21 Јул. (по наш.) 829.

Љубезни пријатељу!

Данас сам имао срећу виђети се и у друштву вечерати са овим Французом, Графом Караманом, који ће Вам ово

писмо донијети. Ако у путу ће не будете[!] купио, покажите му ће ће купити Volkslieder der Serben etc.

Ваш свагдашњи

Вук.

[Ориг. у арх С. К. Академије бр. 1695.]

186.

У Крагујевцу 30. Јул. (по наш.) 829.

Љубезни пријатељу!

1) Вала Вам на писму Вашему од 21. о. м.

2) За пасош моје жене опет Вас молим да не заборавите. Одавде је још давно писато у Варадин; али ће опет добро бити, да она, као Бечкиња, отуд пасош добије. Ако се прилика удеси, зафалите од мене и Генцу и Beobachtery. —

3) Цјесама помало прикупљам једнако, али ићи даље још нијесам никуд могао.

4) За Арнаутски Нови Завјет писао сам у Цариград; кажу, да Leeves више није онђе, него ћемо књигу опет добити, само ако онђе која буде.

5) Г. Давидовић и његова госпођа поздрављају Вас љубезно. Молио ме да Вам пишем, не би ли ту преко кога могли разабрати, пошто се у апатеци може купити један сирац Rumkorder-Seppe?

6) А један би други пријатељ рад знати, који је рјечник *Ново-Грчкога* језика најбољи (али управо *Новога* Грчког језика). То ћете Ви без сумње знати.

7) Кад бисте ми могли купити ћесара Јосифа Gerichtsordnung (за који сам чуо, да је врло *кратак* и добар), па да ми га пошљете макар по делижанцу (на Василијевића у Земун), велико бисте ми добро учинили.

Поздравите ми све пријатеље око округлога астала; а и Г. Тирку старога (писаћу и њему поскоро), и моју пуницу и Луизу (кад изиђете на Ландштрасе).

Ваш свагдашњи

Вук.

П. П. Нашао сам ће је *Будимље* и *Добрун* etc.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1696]

187.

У Београду 30. Августа (по нашему) 829.

Љубезни пријатељу!

За асталом пуним вина, ракије, воде, печени ћурака, лубеница, бресквн и пр. и пр. *пијани* Вам пишемо — ја и Господин Давидовић. Имао сам срећу овде дочекати Господина капетана *Дзенбаха,* по коме Вам ово писамце шаљемо, каоноти пијани људи. Знам, да нам завидите, што смо ми новине овде пре од Вас разумели; али и ми Вама често завидимо, кад помислимо, да Ви у Бечу живите. — Желећи Вам, да будете свагда овако весели, као што смо ми сад, јесмо свагда Ваши стари

Вук Стеф. Караџић
Давидовићъ.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1697]

188.

У Контумацу Земунскоме 17/29 Окт. 829.

Љубезни пријатељу!

Данас је шести дан како сам у Контумац дошао. Може бити да би сам зимовао у Крагујевцу, али ме ватала грозница, па сам оболио и ослабио, а квартира и остали потреба за слабе људе онамо нема; за то сам дошао овђе на зимовник. Но ево опет биједе и невоље на ново: јуче ме овдашњи генерал (Фоит) звао к себи, и казао ми, да овђе (у Земуну) не могу сједити без Бечкога пасоша! Он ми је само обрекао, да ће писати Варадинској генерал-команди, да ми допусти овђе се бавити, док пасош из Беча не добијем. Ја сад одавде ништа друго не знам, него Вас молити, не бисте ли ми (преко *Пилата* и преко Генца) могли како пасош извадити. Ја добро знам, како су ово тешке и Вама неповољне комисије; али шта знам друго чинити? Ово је права биједа на суву путу. Није

доста да се човек на овоме свијету мора мучити с болестима и другим недоскутицама, и с опасностима свога живота трудити се, да би као поштен човек са својом фамилијом живити могао; него се још и овака гоненија трпити морају! — Генерал ми каже, да ни за пасош моје жене *њему* још ништа није дошло из *Беча* (него је, вели, из Варадина дошло још давно, на његово представљеније, да она засад може сједити у Земуну). — Ја ћу до 1/13 Нојемврија бити у контумацу, а како изиђем, опет ћу Вам писати; но дотле може бити да ћу ја од Вас и одговор на ово писмо добити.

Данас је овђе био Атанацковић, бивши катихета у Сомбору, и молио ме, да Вас од њега поздравим. Он је калуђер у Крушедолу, и име му је *Платон*.

У Србију је дошао некакав Праиски лајтнант *Пирх*, да путује, но ја сам се с њим размимошао, те га нијесам виђео. Кажу, да је по Ранковој књизи дошао у Србију.

Нашао сам у Србији једно јеванђелије, писато на *кожи* in folio. На крај посљедњега листа пише: —

„Вь лѣто ҂ѕ ѿ п ендикта і изволѥниѥ ѡца и поспѣшенїемь „сна и блтию и сьврьшениѥ дха стго. и помощию прчтиѥ влце „наше бце прно дви марїе. и сты нбны силь беспльтьны. чтнаго и „славнаго прррка прчтче и крстителя.“ — С овом се ријечи лист свршује, тако је без сумње морао бити још један лист (па изгубљен). Кад изиђем из контумаца, гледаћу да Вам ово јеванђелије пошаљем по првој поузданој прилици.

Поздравите професора Јенка и Влајка и бијелога Курјака, а и Тирку, ако га ђе сретнете.

Ваш свагдашњи
Вук Стеф. Караџић.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр, 1698]

189.

Wien den 30 Okt. 1829.

Freund!

Die von Ihnen u. Hrn D. zugleich unterschriebenen offenen Brief, den Sie dem Courier Oberl. Айзенбах anvertrauten, habe

ich erst vor ein paar Tagen durch die zweite Hand eines Antikenhändlers erhalten. Freilich war ich vom 19—30 Sept. in Brünn, wie früher bei Caramanns Briefe in Baden. So dass ich nicht weiss, *ob ich selbst*, oder der Courier an dieser Unordnung Schuld ist. Auf jeden Fall dank ich Ihnen beiden, dass Sie meiner auch hinter dem Tische — gedenken, und bitte Sie ja keine solche Couriergelegenheit zu einem paar Zeilen an mich zu verabsäumen.

Von Rankes Buch hab' ich englische u. französische Recensionen gelesen, die aber ziemlich *oberflächlich* waren. Besser war vor 14 Tagen ein Pariser Artikel der Alg. Zeitung, der von *albanesischen* u. Serbischen Volksliedern sprach. —

In Russland ist ein russischer Roman, von Bulgarin, erschinen, Ivan *Выжúгинъ*, der Epoche macht. Der Held spielt in Russland unter Kirgisen, und schildert alle Stände in 4 Bänden. Es heisst dass ihm der Kaiser selbst durch die Censur helfen musste. Ich kenne ihn bisher nur aus der *französischen* Übersetzung: Ivan Wyjigine ou le *Gilblas* Russe.

Vergessen Sie doch in Ihrem nächsten Briefe nicht, mich in den Standt zu setzen, die *6 neuen* Districte Serbiens genau zu expliciren. Alles fragt mich darum, und ich kann bisher nur sagen, dass Sie im *Osten*, *Süden* und *Südwesten* Serbiens liegen. Sind sie S. 19 Ihres Milosch genau angegeben? —

Ihrer Frau Passgeschichten sind also endlich in Ordnung?

In Erwartung Ihres одма geharre ich wie immer.

Ihr Одма.

[Спољa:] Господину Вуку Стеф. Караџићу (Р. Т.)
у *Крагуевацъ*

[Вукова напомена:] одговорено 24. Окт. (по наш.)

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1699.]

190.

У Земунскоме Контумацу 24. Окт. (по наш.) 829.

Љубезни пријателъу!

Прије осам дана послао сам Вам одавде једно писмо, ако га на пошти по лањском обичају не буду уставили (но

ако буду уставили оно, уставиће и ово?); а јуче сам примио Ваше писмо од 30. овог мјесеца по Вашему, на које Вам *само* ради они 6 наија *сад* одговарам. Оне су како у Милошу на страни 19., тако и у лањској Даници (за годину 1828) од стране 222. до 234. *добро* назначене. Но будући да по поменутој Даници излази којекаки 10 наија, *зато ја мислим*, да се они 6 наија разумјева по Географичком положенију, и то: 1) доље између планина Дунава и Тимока (Кључ, Крајина и Црна ријека); 2) од Параћина до Ниша између планина и Мораве (с десне стране); 3) између Јастрепца и Мораве (с лијеве стране Бугарске, а с десне оне друге); 4) између Јастрепца и Ибра; 5) између Ибра (с лијеве стране) и велики планина (Мучња и Јавора); и 6) доље између планина и Дрине (Јадар и Рађевина). *Ја* овако *мислим*, и овако сам морао толковати онима, који би *најбоље морали* знати, и одобрило ми се. Но ја би волео, кад ја у томе не би имао право, него кад би они 6 наија биле: Нишка, Љесковачка, Врањска, Приштинска, Сјеничка и Новопазарска! Али ћу ја имати право! —

Гледајте да добијете *Ивана Выжингина* у оригиналу.

За сад будите здрави! Бојим се, да ми се писмо не одоцни.

Ваш свагдашњи
Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1700].

191.

Wien den 9ten Nov. 1829.

Freund!

Sie werden indessen meinen Brief vom 30ten Okt. auch erhalten haben. Vergessen Sie nicht die 6 Districte genau anzugeben; wir werden Sie *im Beobachter* mittheilen. Niemand findet in *Ranke's* Buch Aufschluss darüber; was dem Buche an Kredit benimmt (mit Recht). Ranke, der *noch* in Rom & Neapel sitzt, lässt Sie in jeden Briefe schön grüssen. An den preus. Leutenant Birch glaube ich kaum; nur irrt mich das, dass *Sie es thun*,

der Sie doch auch ein *Intrigant* seyn sollen? Stellen Sie sich vor, dass ich das alb. N. Test. noch nirgends her habe, weder von Corfu, noch von Triest, noch von Ihnen. Sie haben es am Ende wieder eingestampft? Um so mehr freu' ich mich auf Ihre Evangelien von 6880.

Ihre Schwiegermutter war gestern mit Nachrichten von der Frau bei mir; sie ist recht wohl sammt Louise; und hat sich über meine Mittheilung über Ihre Ankunft gefreut, um so mehr da sie mit dem Schicksalen Ihres Kindsmädels nicht recht im Klaren und *Reinen* zu seyn glaubt. Die Frau hatte versprochen ihre *Mutter* zu vertreten, und nun lässt sie sie gehen! Sie kennen das Herzgefühl der Grossmutter und wie sie dadurch bei den *protestantischen* Eltern des Mädels compromittirt ist. Sie meinte, wäre *Wuk* da gewesen, so wäre das *nicht* geschehen. Ich vertraue Ihnen dies alles, ohne auftrag von der Schwiegermutter; vielleicht können Sie die Sache noch gut machen.

Wegen des Passes fragen Sie doch den General, was *er* braucht, um in Ordnung zu seyn. Vielleicht (und ich glaube dass so die *Ordnung* seyn wird) müssen *Sie* selbst, *unten* einkommen um Bewilligung des Aufenthaltes, **nachdem** bei Ihrem letzten Pass von hier aus der absichtlich, oder unwillkürliche Irrthum vorgefahllen. Von jeder Instanz dürfen Sie eher Erledigung hoffen, als auf *unserm bisherigen* Wege durch die *grossen* Herrn, die ganz andre Dinge im Kopfe und Magen haben als uns zwey. Ich bin es müde, immer *umsonst* zu reden und zu schreiben. — In Erwartung Ihrer Antwort

Ihr alter

Kp.

P. S. То су људи без душе. Es wird mit *Ihrem* Passe so gehen, wie mit dem für Ihre *Frau*. Nachdem ich über 2 Monate drüber *supplicirt* u. *correspondirt* hatte, zeigte sich's, dass — er überflüssig wäre! Also lassen wir die grossen Herren mit Fried, suppliciren Sie bei der *ersten Instanz*, und nur im *äusersten* Nothfalle, bei den letzten. *Jetzt* ist ohnehin auch kein *Vorwand* da, da Friede ist; das Militär ist Ihnen nicht Feind und fürchtet weniger. Schreiben Sie mir recht viel.

An Шаф. hab' ich *drey* Exemplare meiner Valachica geschikt: f. *ihn*, *Sie* & Тюк.

[Спољa:] Sr. Wohlgeboren
Herrn Vuk Steph. *Karagich.* (P. S.)
in Semlin

[Вукова напомена:] одговорено $\frac{4}{16}$ Нојемвр. 829.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1701.]

192.

У Земуну 4/16. Нојемврија 829.

Љубезни пријатељу!

На писмо Ваше од 30. окт. одговорио сам Вам из Контумаца 24 окт. по нашему; а данас сам примно Ваше писмо од 9. овог мјесеца, на које Вам као у итњи, накратко одговарам:

1) За они 6 districta заиста је сметена ствар, и ја би рекао, да је управо не зна *нико.* Ја мислим једнако, да ји треба тражити у оној земљи, коју су Срби под Кара-Ђорђијем имали (cf. Милош стр. 19. и Даница за годину 1828. ст. 222—224). К ономе, што сам Вам у посљедњем писму о том писао, додајем Вам још и ово: Може бити да је district *већи* од наше *нахије* (Bezirk?). Тако да не буду она 6 диштрикта овако узети: 1) диштрикт *Кладовски* т. ј. Кључ и Крајина, јер је од прије Кладовски бег и у Крајини заповиједао (cf. у нашему рјечнику *Крајина — ако о том што буде онђе)*; 2) диштрикт *Видински,* т. ј. Црна ријека и горе око Бање и Гургусовца; 3) диштрикт *Јесковачки.* т. ј. нахија Параћинска, Ражањска, и горе уз Мораву до самога Ниша, и с ону страну Мораве нахија Крушевачка (то је све и сад под Јесковцем cf. у Даници. чини ми се за годину 1827., *раздјеленије* земље); 4) диштрикт *Новопазарски;* 5) диштрикт *Сјенички,* т. ј. данашњи Стари Вла; и 6) диштрикт *Зворнички.* т. ј. Јадар и Рађевина. Овако је најлакше дочерати у 6 диштрикта ону сву земљу, коју сад нема Милош; а Црни Ђорђије имао. Истина да Срби 1812. године осим Кладовског диштрикта ниједнога овог другога *цијелог* нијесу имали;

али ји, осим Видинскога и Зворничкога, који цијели никако у Србију не припадају, *сад* могу добити. Амин да Бог да! помозите и Ви у Beobachtery! Или барем не подупирите одозго. — Мени ће за част служити ако Ви у Beobachtery моје Данице и Милоша поменете; али онако мене *ништшто* (то знате и сами).

2) Јеванђелије ћу Вам послати ово дана. А за Арнаутски Нови Завјет писали смо и Давидовић и ја, и ако се овђе буде могло добити, заиста ћете га добити.

3) За мој пасош не брините се за сад.

4) Ако видите стару мајку поздравите је. Да сам ја био код куће, истина да се онако не би догодило с нашом дадиљом — (Kindsmadel); али опет моја жена није толико крива, него дадиља сама. Моја је жена једнако ћела њу *као мати* да држи, али она њу није ћела *као кћи* да слуша; а *на силу* је ни *рођена мати* ни на што није могла наћерати, а камо ли ко други? Кад је код нас била болесна, ми смо је о нашему трошку лијечили код куће; а кад се отишавши *својевољно* од нас *здрава*, у другој служби разбољела, онда је њезин нови господар послао у шпиталь, у коме и сад лежи — од врућице, него не ће умријети.

Доста је већ о свему, бојим се отићи ће пошта.

Ваш

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1702]

193.

Wien 13ten Nov. 1829.

Freund!

Seit meinem letzten Schreiben vom 9ten d., aus dem, Sie meine Verzweiflung an gewissen Personnen werden ersehen haben, besuchte mich unverhofft P** auf der Hofbibliothek, um mir zu sagen, dass G* sich in seiner Gegenwart Ihrer sehr warm bei S**** angenommen und dieser dann gesagt habe, Sie mächten nur, damit er die Sache auf ein Gesuch, wie es amtsüblich, einleiten könne, von unten herauf, (ich glaube mittels des Platz-Com-

mando, das Ihr Gesuch, nach Peterwardein, u. dieses weiter herauf einbegeleiten wird) ein solches an die k. k. oberste Polizeyhofstelle einreichen; worauf in Bälde eine günstige Entscheidung erfolgen werde, so wie sie in Absicht auf Ihre Frau seiner Zeit erfolgt ist.

Sie sehen aus dieser Post, dass ich Ihnen schon unterm 9ten eben so zu thun gerathen. Da ich ihre Langsamkeit und Unbehülflichkeit im deutschen Ausdruck kenne, so setze ich Ihnen gleich hier *ungefähr* den Inhalt Ihres Gesuchs an.

Hochl. k. k. oberste Polizey-Hofstelle!

Der Unterzeichnete, türkischer Unterthan aber mit einer Wienerin verheiratet, und Vater von 4 unmündigen Kindern, hat sich von Wien nach Semlin übersiedelt, sowohl um seine Kinder in der serbischen Sprache zu üben, als auch um da ökonomischer auszukomen und seinen Ressourcen im Vaterlande Serbien näher zu seyn.

Mit Schmerz muss er sehen, dass er seit einiger Zeit der Gegenstand politischer Verfolgungen ist, wie sonst kein einzelner türkischer Unterthan, geschweige ein halb-österreichischer Familienvater.

Einerseits sich seiner Unschuld bewusst, und jederzeit zu strenger Untersuchung erbötig, und andererseits die Gerechtigkeit und Milde der österr. Staatsverwaltung aus früherer Erfahrung kennend, ist er überzeugt, dass diese politische Verfolgung sich nothwendig auf ungerechten Verdacht oder Verleumdung gründen müsse; und bittet daher erfurchtsvohll, die hohe Polizeyhofstelle wolle, nach beliebig erhobener genauer Information, Befehl geben, dass die erwähnte Verfolgung aufhöre, u. der Unterzeichnete in Ansehung der Pässe u. Aufenthaltsscheine wenigstens den übrigen türkischen Unterthanen gleich gehalten werden möge. Semlin den —

den 21 Nov. 829 [додатак Вуков].

Ihr Brief aus der Contumaz war *vor* mir, (wahrschenlich *polizeylich* eröffnet, wenn nicht von einem Beamten, der Banknoten suchte), und mit dem *Daum* wieder zugedrückt. So bequem machen sie jetzt die Sache, und so *schamlos-sicher* sind sie! Wir können freulich singen, als vacui curam *latrone* viatores: aber ich gestehe, dass mich dieses Mistrauen unsäglich schmerzt. Und

ist der *Postbeamte* der Schurke, so kommt's daher, dass man diesen *Kerls* alles angehen lässt. —

Was haben Sie alles vor? Sie sollten, wenn Sie mich hörten nach Wien kommen, hier den Zabawnik schreiben, u. allenfalls eine serbische Zeitung. In Serbien wird noch lange nichts Gescheutes zu machen seyn. Schreiben Sie mir doch was dorten bevorsteht. Vor allem vergessen Sie nicht, die 6 Distrikte genau zu specificiren, *für den Beobachter*.

Jetzt schreibe ich Ihnen nicht, bis ich Antwort auf diesen Brief habe, damit unsre Briefe sich nicht kreuzen dürfen. Ich erwarte einen recht langen Brief von Ihnen

Одма

K.

[Споља:] Sr. Wohlgeboren
dem Hrn. Dr. Vuk Steph. Karagich (P. T.)
p. Ofen, in *Semlin*
Peterwardein.

[Вукова напомена:] одговврено $\frac{14}{20}$ Нојемвр. 829.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1703]

194.

У Земуну 14/26. Нојемвр. 829.

Љубезни пријатељу!

На писмо Ваше од 9. овог мјесеца одговорио сам 4/16., по том сам одма примио Ваше друго од 13., за које Вам врло благодарим. Данас ћу предати овдашњему генералу прошеније на Polizey-Hofstelle.

За Србију имате право (да се још за дуго ништа паметно у њој неће моћи учинити). Још да знате, како сам онамо љето и јесен провео, и како сам одонуд сад амо дошао! Може се рећи: и да су ме они *окерали*, и да сам ја *оставио*, и да сам *утекао*. О томе ћу Вам други пут читаво писмо писати, а засад само знајте, да нијесам био ни бијен ни апшен. — И опет како ми Степћ поручује и кнез

Васо пише, чини ми се, да ће ме скоро звати. И морају ићи, да шта знам чинити? Ја би најволио у Беч доћи, и писати Забавник и, ако би се могло допуштење добити, новине; али је с оволиком фамилијом тешко у Бечу живити. А од литературе наше не може се човек великој (готово *никакој*) помоћи надати. Штета што умрије Гилфорт! — Казивао ми је Тпрол, да тражи, да пише Српске новине; али то није за њега.

У Србији, као што ми Кнез Васо (Милошев шура) пише, сваки дан очекују атишериф; но ја би рекао, да још не ће доћи, будући да је *Давидовић* сад по Аранђелову дне отишао у *Цариград*, још с једним од први кнезова. — Стеић је сад Милошев доктор.

За Прапскога лајтнанта *Пирха* не разумијем шта ми пишете(?). Он је прије 6—7 нећеља преко Земуна дошао у Пожаревац (по његову казиваљу) да види Србију и Вука, па по том преко Босне да иде у Талијанску; но прекјуче је Васиљевићу писао, да због великога снијега и због мале ране, коју је на нози добио, не ће ићи преко Босне, него ће ово дана доћи у Земунски контумац. Ја га нијесам видео, него кажу, да је *млад*, *лијеп* и *висок* човек. Од Gerharda из Липиске доницо је на мене препоруку, коју ми је преко Давидовића из Пожаревца у Крагујевац послао.

Луче сам Вам по *Кости Свиларићу* (који је као надзиратељ над колима — који еспап тамо носе — овдашњега трговца Lehmanna) послао оно Јеванђелије и један Српски рјечник (Јеванђелије Вама, а за рјечник молим Вас, да га макар по мојој пуници, пошљете ту Г *Меглицкоме)*. Обје су књиге завијене у дебело платно и оловом запечаћене; Свиларићу *не треба ништа илаћати*; ја сам му дао на Вас једну отворену цедуљу, као Frachtbrief, само да онај, кога пошљете, да Вам те књиге експедира (а то ће најбоље учинити *Шалбахер)* може лакше боллету по № (279) наћи.

За они 6 наија писао сам Вам у два писма доста. Ако Срби добију *сву* нашу *Јесковачку*, *Новопазарску* и *Сјеничку* (чини ми се да се ова посљедња од старине звала *Кратовски* санџакат. — Осим Бугарскога Кратова има и *Сриско* и *данас*, иегће око Лима и Сјенице), онда ће Српска влада бити управо оно, што је Кара-Ђорђије

„— Крстом прекрстио
„И својијем крилом закрилио

„Од Видина пак до воде Дрине,
„Од Косова те до Бијограда“, (поч. буне прот. данја).

У Милошу на страни 133. можете видјети границе Бијоградскога пашалука или дојакошње Милошеве владе.

Ваља да Ви више ни једне књиге од Српскога Љетописа нијесте добили, осим оније, што сам Вам ја из Пеште послао? У 18. књизи врпједно је читати Светићево *образивање Српскога језика.* Поузимао нешто из моје лањске Данице, па опет на крају каже, да сам ја *само свршивање* ријечи писао, а он право образивање језика онде издаје! — Ваља један пут Ви да рецензирате Љетопис. — У једном Љетопису стоји мало и о *Ивану Вышѣгину.*

Писање овога писма прекинуо ми је каплар с цедуљом од генерала, у којој ме звао к себи. Кад му отидем, а он ми каже, да је на његово љетошње представљеније дошло данас рјешеније од Hofkriegsrata, *да ја могу у Земуну сједити;* и тако вели, *да ми више сад не треба пасоша из Беча тражити.* То је, мислим, најбоље.

Пирх је, чујем, већ дошао у Бијоград.

Ето сам Вам за сад доста написао. Поздравите Г. Г. Јенка, Влајка и бијелога Курјака. Моји су сви здраво и поздрављају Вас.

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1704]

195.

Wien den 27 Nov. 1829.

Freund!

Ich schreibe Ihnen doch, *vor* Empfange Ihrer Antwort auf meinen Brief, weil ich glaube, dass folgende Neuigkeit Sie interessiren muss.

Gestern ist Kucharshi hierdurch nach Lemberg, Kiew, Moskau, & Petersbourg, als das letzte Jahr seiner Reisen. Er war diesen Sommer in Triest, Dalmatien, Kattaro, und in *Montenegro* beim Vladika und Sima. Vor ihm war ein englischer Reisender, (auch Künstler, *Landschaftsmaler*) dort, der dem Sima anlag sich

ein Andenken zu wählen. Er war so delicat, einen deutschen Шекспир zu wählen. Und der Engländer schickte ihn richtig und bald. Dem Kucharshi selbst gab Sima unedirte serbische Lieder auf 24 **Buch** Papier voll beschrieben mit: sie sollen dem Milovuk zum Verlag angetragen werden; ob *bald*, oder *schon*, ist nicht klar, weil man auch gegen mich damit *geheim* thut. Auch ward bemerkt, dass die Montenegriner **ваших** sagen otc., correcter als Vuk.

Sie kennen den Kucharski etc.

Alles weitere suchen Sie selbst zu erfahren, und — — —

Desto besser, wenn die Distrikte *grösser* sind. Од мене вам просто, ал от- Ranka prokleto, so lange solche Gottlosigkeiten auf euch lasten, vide Cap. X. p. 175,

Sie sehen meine Eile, um 6 Uhr abends.

K.

[Спољa:] Sr. Wohlgeboren
Herrn Vuk Steph. Karagich (P. T.)
p. Ofen
Peterwardein Semlin

[Вукова напомена:] одговорено у очи Немачке Нове године.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1705]

196.

Wien 18 Dec. 1829

Freund!

1) Ich zeige Ihnen an, dass ich das Pakett der Evangelien u. Lexici noch immer umsonst erwarte. Sie schreiben mir neulich, als sey es schon auf der Reise. Dass nur kein Unglück vorgefallen?

2) Hr. Meglitzky, mit dem ich mehr Verkehr habe, als früher, schickt mir gestern ein lang verirrtes Paket von Milowuk (worin drey Stücke seines Verlags und das Зачатіе Матице Српске! und *№ 15. 16* der Лѣтоп.) Die № 15 der Лѣтоп. habe ich also nun *doppelt*, dafür fehlen mir 17, 18, 19. Wollen *Sie* mir diese Fortsetzungen verschaffen, oder soll ich sie von Ofen unmittelbar beziehen? Mir ist allos recht, was *Sie* hierin thun wollen. Sie sollen einmal mit *Шаф.* diese periodische Schrift

anzeigen. Und wiewohl ich die Redaction d. Jahrbücher, *aus Mangel an Zeit,* wieder aufgegeben habe, so würde es doch nicht schwer halten, diese Rec. aufnehmen zu machen.

Ihr *letzter* Brief ist vom 14/26 Nov. Darin zeigen Sie mir die *Sendung* jenes Paketts durch Свиларић an: *јуче сам Вам послао.* Und versprechen mir einen *neuen* Brief, dem ich also mit Sehnsucht entgegensehe.

Meinen Brief von 27ten Nov. werden Sie erhalten haben?

Der Engländer, der in Montenegro war, ist hier, und ich werde heute abends bei Шалб** mit ihm zusammenkommen.

Derweil unterhalten Sie sich mit Ihrem Preussen!

Es ist *Hoffnung zu einer serbischen Zeitungserlaubniss hier:* also *prüfen Sie sich,* ob Sie sich von Ihrer *скитница*-Krankheit so weit zu erholen hoffen, um *endlich einmal* sich zu fixiren. Sie brauchen jedoch Niemand andern mir vorzuschlagen, da ich *nur Sie* heiraten will, *oder keinen.*

ваш Одма.

[Спољa:] Sr. Wohlgeboren
Herrn Dr. Vuk. Steph. Karagich (P. T).
p. Ofen
Peterwardein in *Semlin*

[Вукова напомена:] одговорено у очи Њемачке нове године

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1706]

197.

У Земуну 28. дек. (по Вашему) 829.

Љубезни пријатељу!

Послије онога писма од 14/26. Новембрија нијесам Вам до данас ништа писао. Међу тим примио сам Ваша оба писма, од 27. Новембрија и од 18. Декембрија. — Фала Вам на новинама о Сими и о Кухарскоме. — Свиларић је с јеванђељем отишао *одавде* онај исти дан, кад сам Вам писао; него чујем, да је у Варадину лежао за Дунавом више од 10 дана, а ако је по том отишао преко Бачке, могао је толико лежати и у Пе-

шти; а и онако не може брзо ићи, јер прати и надгледа неколико кола, *натоварени* еспапом; зато ваља да се тако дуго задржао. Он ће с колима стати на Ландштрасу код *црвеног пијетла:* не би с горега било, кад бисте могли наручити мојој пуници, да кашто запита (ако прије овога писма мога не будете јеванђелије већ примили).

Ја не знам, како Ви можете имати два екземплара 15-те нумере Српскога Љетописа, кад сте Ви сами мени написали на цедуљи (која је и сад код мене), да 15-те нумере немате?! № 17, 18, и 19. ја Вам за сад не могу набавити, него наручите из Пеште. — Требало би *Ви* да рецензирате Љетопись, а од мене и од Шафарика нема ништа: ја немам кад, Шафарик може бити да и *не смије.* —

Сад слушајте, да Вам *накратко* кажем, како сам љето у Србији провео, и како сам од онуд амо дошао:

Још лани о Митрову дне кад сам у Крагујевац дошао, казали су ми, да су ме зато звали, да *пишемо законе за Србију.* По Давидовићеву плану за то је требало Наполеонов кодекс превести на Српски (од ријечи до ријечи, само да се разумије), па ће послије комисија, у којој ће он бити секретар, изабрати оно, што је за Србе, а изоставити оно, што није. Против различнога мог представљања остане при том, да се на такови начин закони *могу* (и *морају)* за 6 мјесеци (од Митрова дне до Ђурђева дне) *ласно свршити,* и по том одма *штампати.* Тако мени даду једног писара, и почнем преводити криминалне законе. Овај је посао био за мене права робија (Zwangsarbeit), и зато сам свакојако тражио, да га се избавим. И тако не свршивши са свим криминални закона добијем којекако допуштење, да идем кући, да преписујем мој Н. Завјет, па на прољеће да дођем с њим у Крагујевац, а у том ће они законе свршити, па онда да идем у Питер, обоје да штампам. На пооду моме из Крагујевца каже ми Господар, најприје преко кнеза Васе и преко Давидовића, а потом сам из своји уста, да на прољеће сведем и фамилију у Земун, *да ме лакше може помагати са свачим* (с дрвима, са свињама, с брашном и т. д.). Кад ја прољетос, оставивши фамилију у Земуну, дођем у Србију, а то они од закона ништа више нијесу начинили, осим што је онај мој бивши писар довршио (како је знао) превод криминални закона, а грађанске законе и њихов Gerichtsordnung послали у Шабац

некоме *Грчком* учитељу, те ји превео тако, да се ништа не разумије, а на многим мјестима цркао би човек од смија читајући његов превод (јер Грк нити је управо знао Српски, ни Њемачки). А криминални Gerichtsordnung натоваре опет мени, да га с једним новим писаром преводим (ту никакав изговор није могао помоћи). У томе се састави *законодателна комисија*, у којој су били ови људи: кнез Васа, кнез Павле Радомировић, прота Ненадовић, кнез Ђока Протић, ја и један писар или секретар (Алекса Поповски). Тако се Давидовић, који је досад све говорио, да ће он у комисији то *пречишћавати*, извуче, због други послова, и мјесто себе уметне Поповскога; а мени се особито наложи *штил* и *језик*. Кад се изнајприје ја с Поповским станем договарати и *преписивати*, како ће се што записати, остали, особито прости кнезови новичу: да се у друштву само чита, и да се избира, шта ће се узети, а шта не ће; а што се тиче штила и језика, о томе да се ми послије сами договарамо и препиремо, и да радимо како нам драго. И тако се за 2—3 нећеље сврше, т. ј. *прочитају* сви криминални закони, и назначи се, шта ће се примити. По том кнезови отиду сваки својој кући, док писар оно са мном штилизира и препише начисто. Но писар тај био је писар Господарев, и кашто је из сесије морао ићи да чита новине или друго што да ради; а сад ни трећи дан није законе ни погледао. И тако се закони готово као забаце. У том сам ја спремао се, да идем у нашу Пожешку, Ужичку и у Студеницу (да тражим пјесама, Србуља и т. д.); но мјесто допуштења готово ме искарају, говорећи, да волим гледати своје беспослице, него њиов посао, за који сам позват и т. д. По том се опет скупи законодателна комисија, и доведе јој се из Шапца нови писар, Лаза Зубан, а мјесто кнеза Васе и Радомировића даде јој се кнез Лаза Теодоровић; и да би свој посао мирније радити могла, премјести се у Велики суд. Знајући ја, да оно прећашње није свршено ништа, предложим, да се сад у друштву за асталом штилизира, па ако и узиде полако, барем ће се знати, шта је свршено са свим. И почевши тако, до конца мјесеца Септембрија свршимо којекако до половине грађански закона. Ође ли се шта примити, или не ће, сви смо имали једнаку власт говорити; али како ће се што казати, то је био мој особити посао, и то сам ја писару диктирао. — Док се нијесмо преселили у Велики суд ја сам мијењао у Крагујевцу три квартира, све гори

од горега (као за мене), а у Великом суду дали су ми једну малу собицу, која није била много шира од врата, али је за љето опет била за невољу добра. Рана је свуда за здрава човека, који добар желудац има, била добра; али Ви можете себи ласно представити, како је мени било несносно, јести с другим људма, *шта* они оће, *кад* они оће, и *ђе* они оће (сви членови Великога суда сједе у једној кући — ђе и суде —, обично по два у једној соби, и једу заједно, као у манастиру). — По ономе што смо били урадили, могло се вићети, да прије Ђурђева-дне (1830) не можемо бити готови са свим; а ја у мојој соби нијесам могао зимовати; а писар је морао спавати у канцеларији, ђе смо радили; зато сам ја које преко Давидовића, које преко кнеза Васе, предлагао неколико пута, да нам се одреди друго мјесто (преко зиме) за посао, било у Крагујевцу, или у каком манастиру; и прем да се то није са свим отказало, али се све одлагало од данас до сјутра. Кад Господар, на концу Септемврија отиде у Пожаревац, обећа ми кнез Васа, који с њим отиде, да ће опет за наш квартир говорити, и да ће гледати, или с пута или из Пожаревца, да о том наредбу добијемо. Други дан пошто Господар отиде мене увати грозница, и то управо што сам назебао, стојећи с Господаром једно вече у моме летњом (и *једином)* капуту пред конаком. Најљућа грозница стане ме све други дан ватати. Можете ласно представити, како ми је било у такој болести у онаком мјесту, ђе човек и здрав једва живи. Беглучке слуге служе оне, којије се боје, а болеснима се подсмијевају и слуге и дружина. Зато 29. Септ. напишем којекако кнезу Васи писмо, и замолим га, да замоли Господара: 1) да би се смиловао, да ми пошаље Стеића, да ми даде што од грознице, док се није у каку другу болест претворила; а 2) ако је рад да се закони пишу и да се сврше, да нам одреди друго мјесто, ђе би ја према својој нужди и потреби могао имати квартир, и осим тога, да одреди мени што на мјесец, да могу плаћати слугу, који ће ме служити, и да се могу ранити и одијевати (док се око овога посла ради). (Горе сам казао, ако ми Стеића послати не може, а он нека учини наредбу, да идем у Земунски контумац, да се лечим). Ја сам знао, да је то за онамо страшно и грубо писмо; али ме болест и очајаније нађерало да га пишем. — Кнез Васа ми одговори, да ми Господар Стеића послати не може, јер и сам није најздравији, а да идем у Земун учиниће наредбу; Го-

сподар пак уз то пише Великоме суду: „Будући да је Господин Вук слабости ради искао допуштење, да иде у Земун; зато сам ја писао Јакшићу, да му даде 300 гроша, те нека иде лечити се, *па кад га позовем, онда опет може доћи.*“ Ја сам се по овим писмима, видећи, да ни у једном ни спомена нема о квартиру и о осталоме, био почео на пут спремати; али тек други дан послије ови писама дође прави одговор на моје писмо. У великој куверти запечаћеној лијепо од стране Симе Паштрмца (буљубаше Господарева) добијем *пасош* и *велики* одговор на писмо моје, што сам кнезу Васи писао. У пасошу ружили су ме што су гођ више знали, па кад ријечма више нијесу могли, а они су *намоловали* како ја *пишам* у тестију и т. д. Између осталога називају ме у пасошу *Руским донкишотом* и *пензионером*. А писмо је горе од пасоша десет пута. У њему кажу, н. п. како сам се могао усудити искати Стеића, кад знамъ за кога је Стеић одређен (т. ј. за Господара); да сам будала, што мислим, да се закони без мене не могу свршити и т. д. А најпослије шаљу ме у Бијоград Турцима место некога *Ацувана*, кога су онда у Пожаревцу били затворили, додајући, да ће за мене бити ласно, јер ми је једна пога и онако сагнута, само да сагнем и другу, и да обријем бркове, па ћу имати доста новаца, и моћи ћу пјесме скупљати. — (Жао ми је, што сам пасош, због фигуре, у Бијограду бацио у ватру, а писмо сам оставио, и ако на скоро умрем, тражите га у мом сандуку). Ово је писмо писано руком Господарева секретара, Цвјетка Рајовића, који би иначе на другом мјесту могао бити поштен човек; а цијела га је *књажеска* канцеларија и свита састављала (као што се и свједочи у писму). И преко свега тога, само да сам имао квартир, опет би сам остао, јер ме грозница (послије 14 дана) била мало попустила; али не имајући квартира, и преко ови писама не смијући за њега више спомињати, морао сам погодити кола и доћи у Земун. А од онога што су ми обећали, да ће ми слати којешта за кућу, до данас нема ни спомена! — Још док сам у контумацу био, један познаник дошавши из Пожаревца каже ми, да му је Стеић, по заповијести Господаревој казао, да ме поздрави: да се Господар *ни мало не срди на мене*, него да дођем опет. Ја се томе поздраву учиним и невјешт. По томе ми је кнез Васа два пут писао: у првом писму жали, што сам одонуд отишао, и увјерава ме о Господаревој милости и благонаклоности; а у другоме каже,

да би ме већ Господар онамо позвао, али се задржава због ове велике зиме, и што још не знаду, ће ће ми пристојан квартир дати. — Из свега овога Ви можете видјети, с каким се људима онамо радити и живити мора; али шта зна човек чинити? — Жао ме је што ћете толику пошту за ово писмо платити; барем га оставите, оно може послије смрти моје *мало* послужити за историју ови ствари.

Може бити да би се ја од скитничке болести могао отети да пишем новине у Бечу; али се никако не могу надати, да би сам толико пренумеранта имао, да би могао у *Бечу* с *фамилијом* живити и новине издавати. Дакле идем још једном у Србију, па ако онамо ће љетос не заглавим, гледаћемо за унапредак. —

Прекјуче сам добио писмо из Цариграда, да се Арнаутски Нови Завјет онће још не може добити; него се нада (мој кореспондент), да ће га Ливес, који се из Лондона преко Корфа у Цариград враћа, са собом донијети; и онда, вели, да ће ми одма два екземплара послати. —

Пирх, други дан пошто је изашао из контумаца, отишао је преко Тријеста у Италију.

Ја сам ово писмо још опомадне почео, па га ево сад (у очи Вашега новог љета, које Вам честитам) једва довршн.

Свиларић мислим, да је већ тамо *без сумње*, тако су ми јуче казали у дућану његова Господара.

У Бијограду су Атишериф читали још 2. Дек. (по нашему), али ја управо још не знам, шта је у њему, него чекам да видим из Beobachtera.

Срби праве у Туприји контумац, и одавде одлазе каплари, који ће онће од Татара примати и овће доносити Аустријску Цариградску пошту!!

Молим Вас отпишите ми *одма* на ово писмо, да знам, да сте га примили. —

Кад је ово бијеле артије, ајде да Вам јоште што напишем. Под мојом собом, коју сам имао у Крагујевцу у Великом суду, била је доље трапезарија, па је соба тако била потављена. да сам свагда по мирису знао, шта се доље једе! — При свему моме неповољноме живљењу љетос у Србији, опет сам неколико *лијепи* јуначки пјесама добио; а да сам био могао отићи у нашу Пожешку и у Ужичку (као што ми је кнез Васа био и коња и момка из Карановца добавио) силу би ји Божију скупио.

Ако ђе успишете Ранку, поздравите га и од мене. Збиља! Не би ли се у Берлину могло учинити оно, што је Гилфорт ћео у Корфу? — Како се чује, они 6 наија иијесу ништа друго, него оно, што је Црни Ђорђије 1812 године имао; па *неко лудо* у *6* наија саставио, а Српски депутирци сад у Цариграду још *луђе* састављају. — За сад је доста.

Одма.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1707]

198.

У Земуну 30. Дек. (по наш.) 829.

Љубезни пријатељу!

У очи Ваше нове године послао сам Вам једно *велико* писмо које мислим, *без сумње*, да сте до сад примили. А ја сам Ваше последње писмо примио од 18 Дек. Ја *данас* полазим опет у Србију, на позивање Господарево. Пише ми, да ћу (у Крагујевцу) имати своју згодну собу и послугу, „А за остало ћемо се, вели, споразумѣти, кад дођете.“ — Ако ли како писмо, прије него ово моје примите, будете овђе послали, оно ће остати код моје жене; зато Вас молим, да га мени на ново *повторите (према оној земљи)* преко Василија Василијевића у Србију. И тако ми унапредак свагда пишите преко Василијевића, као и прије.

Не сумњам, да сте давно примили од Свиларића Јеванђелије и рјечник. Пишите ми, допада ли Вам се Јеванђелије. Ако жив и здрав будем, гледаћу у прољеће, макар како било да отидем барем у Студеницу, ако даље не буде могуће. — Кажу, да у Маћедонији по *Бугарским* манастирима има сила рукописни Србуља. Кад би ме Р. Академија одредила амо, као Стројева онамо (у Р.). може бити да бисмо сила којешта нашли. О томе *не пишите мени*, него Грефу или Уварову или Аделунгу и Кеппену (а мислим, да бисте Ви, као чл. Академије имали право, то писати).

У Србији нема ништа ново; Давидовић још није дошао. У очи Божића *звонило* је *звоно* у Крагујевцу.

Најбоље ће бити, да ми о Јеванђелију *ништа не пишете* (јер „књига иде од руке до руке“) него шта мислите да вриједи за Царску библиотеку, пошљите новце (преко Тирке) мојој жени; а мени само јавите, да сте за послане Вам књиге послали јој толко и толко. —

Кад успишете Гримму и Ранку поздравите ји, као и остале све пријатеље.

Пишите ми

одма.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1708]

199.

Wien 12ten Jan. 1830.

Freund!

Vielen Dank für den grossen Brief, den Sie ja auch re commandirt hatten. — Barbaren bleiben so lange Barbaren, bis sie etwas Edleres gesehen haben. Daher kommen wir (i. e. ich und jeder dem ich Ihren Fall erzählen könnte, wenn ich nicht auch hier, wie bei den Distrikten Ihr нипошто ungeheissen beobachten müsste) neuerdings auf des Влайко Plan, dass Sie ihn einmal, und zwar je eher je besser auf Reisen führen, und zwar zu erst nach Wien — — —. Spass und Ernst. Ich dächte, selbst Dav. und Ст. würden den Vorschlag unterstützen. —

Schade, dass unser Pirsner todt ist. Ihn müstet Ihr stehlen.

Den jungen Petranović könnt ihr nicht brauchen. Er lehrt überdies jetzt den Engländer Wil. Barnett, der wieder nach Црна Гора will, serbisch aus Ihrer Grammatik, auf meine Empfehlung. Wären Sie hier, so hätten Sie die Lection getroffen. Er lernt recht gut, und will bald dem Metropoliten nach Cetinje serbisch schreiben.

Also meine Автописи bestelle ich selbst von Ofen, durch Hamuljäk.

Die Evangelien auf Pergament hat mir Hr. Свиларичь richtig *endlich* überbracht. Gut, dass sie also in Sicherheit sind. Ausser dem was anfangs fehlt, gehen auch im Texte, soviel ich bisher bemerkte, drey Blätter ab; indess ist der Codex in-

teressant, schon wegen der Jahrzahl, und ich kann in Namen der Hofbibliothek *Ihnen* sechzig Gulden Cm. dafür anbieten. Für den Apostol des närischen M*** von 1324 glaub' ich, gäben wir wohl jetzt, gerne 20 Ducaten. Ausser dem höheren Alter, ist auch die Schlusschrift reicher an historischen Daten. Aber nun, wie soll ich Ihnen die f. 60 zumitteln? Darf ich Sie dem Hrn Tirka geben? Oder *mit dem Postwagen* schicken? Ich erwarte hierüber Ihre Entscheidung und Ordre.

Und fahren Sie fort, auf *pergamentene* Codices acht zu haben, besenders auf solche *mit Daten.* Wissen Sie dass ich in einem Briefe an dem Ökonom in Piter den Anwurf gemacht habe, aus Ihnen einen reisenden Strojew in Mösien zu machen? Wir werden sehen, ob der Funke zündet. Sonst ist auch Gelegenheit zu einem 2ten Versuche, da ich der *russ. Akademie* eine Bestellung von Slavicis besorgen muss.

Kennt Ihr die umständlichen Commentare (изложенiа, експликације) zu jenem Codex, den Ihr verfluchen wollt?

О штета да умре Pirsner!

Ihre Schwiegermutter sah ich gestern. Alles gesund: aber sie bemerkte mit Schmerz, dass im letzten Brief der Frau keine Grüsse von Ihnen, Sawwa etc. vorkommen. Daraus schloss sie, mit Recht! auf üblen Humor des *kleinen Häferls.* Auch die Geschichte der Baby geht ihr zu Herzen. —

In Erwartung Ihres Briefes

Ihr alter unveränderlicher

Kp.

PS. Haben Sie durch Schaffarik 1 Exemplar meiner Valachica, Albanica & Bulgarica erhalten? Er *eins*, Sie *eins*, Tökölyi *1.*

N. Die Sau*) sehe ich erst jetzt, und es ist nicht *mehr Zeit*, noch einmal zu schreiben. Oprostite, molim.

[Спољa:] Sr. Wohlgeboren
Herrn Dr. Vuk Steph. Karagich (P. T.)
in Semlin

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1709.]

*) Мастилом исрьан лист.

200.

Wien den 22ten Jan. 1830.

Freund!

Zugleich mit diesen Zeilen an Sie, schreibe ich auch Ihrer Frau um ihr die Schuld von f. 60 Cm. für Bicher mittels Anweisung von Tirka an Sotiri in Semlin zu übermachen. Damit sind unsere Rechnungen bis auf weitere Schulden etwa von meiner Seite saldirt.

Auf Strojew's gelehrte Expedition bin ich sehr begierig, und habe darüber sowohl an S. Exc. v. Adelung als an den Ex-*Ökonomen des Patrijarchen* Gregorios, Presbyter Constantin Ökonomidi, Verf. von drey Bänden Vergleichung der griechischen und slawo-russischen Sprache, geschrieben. Ich erwate vor der Hand die Antworten beider Freunde & Gönner. Den Ex- Ökonomen wollen freilich *andre* Griechen, in dieser Würde für einen *самозванецъ*, folglich für einem *Лжестроитель* erklären. Indessen müssen wir nicht eben darüber richten, und wegen unser mag er sogar *Αυτοκέφαλος* von Griechenland werden, wenn er nur *ordentlich* schreibt.

Nach der Allgemeinen Zeitung kennt bisher *Niemand* die 6 Distrikte, die Ihr dazu bekommt. Wenn es einmal Zeit wird, dass die Welt sie erfahre, so lassen Sie sie mich doch auch wissen; damit ich solche Dinge nicht erst von *Kanzlisten* erfahren muss, wie erst gestern den Umstand, dass ein Polle euch den Code Napoléon empfohlen hat, und ihr damit umgeht, ihn einzuführen. Nun weiss ich erst, warum ich Ihnen diesen Sommer unsre Gerichtsordnung schicken muste, für die ich noch die Auslagen mit f. 1‘29 gut habe. Über den Code Napoléon gibt es auch umständliche Commentarien, die Ihr vielleicht nicht habt. Aber *ohne Geldanweisung* müsst Ihr Sie von mir nicht etwa verlangen. Schade, dass unser Pirsner todt ist; sonst hätte ich euch ihn als Leib-Juristen geschikt. —

Ist denn keine Hoffnung, dass **Ihr** Peter I auch reisen werde? Da könnten wir Euch alle zusammen in dem *einzigen* Wien zu sehen hoffen! Wie schön wäre das! Der ganze runde Tisch grüsst indessen Sie nebst Hrn D. u. Stejics.

Wie immer Ihr alter treuer

Одма.

PS. Die russ. Akademie hat bei mir eine Menge Slavica bestellt; mit derren Zusammenbringung ich eben 6 Wochen zu thun habe.

[Спољa:] Herrn Vuk Stephanovics - Karadschitsch (P. T).
in *Kragujevatz.*

[Вукова напомена:] одговорено из Крагујевца 3/15 фебр. 830.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1710]

201.

У Крагујевцу 3/15. Февр. 830.

Љубезни пријатељу!

1) Примио сам Ваше писмо од 22. пр. мјесеца, и фала Вам за све.

2) Ово дана доћи ће нам Турски комесар, да омеђи и преда они 6 наија, по том ћу Вам ји ја *границу* јавити (али друге не ће бити, него оне, које се налазе у Даници за годину 1828).

3) Преварио Вас је онај, који Вам је казао, да је Пољак овде препоручио Code Napoleon. Пољак је дошао овде пролетос, а Code Napoleon ради се већ има две године; а осим тога Пољак је овај тако *ћанут*, да овде никога ни нашто не може наговорити.

4) Молим Вас, да ми купите *најбољи* Commentar (на Њемачком језику) über den Code Napoleon, па га подајте Вашему књиговесцу, нека га свеже halbfranz, а томе трговцу, који ће Вам ово писмо предати, препоручено је одавде, да то све плати, и да књиге од Вас прими и амо пошаље.

5) За Пирснером и ја једнако тужим. Онакога је *законика* сад тешко наћи; а ми овде управо немамо никаква.

6) Ми се надамо за цело, ако Бог да, да ћемо Вас породити у Бечу; али би и Ви ваљало да породите нас овде, па би смо, ја и Ви, преко Косова, Метоије и Скадра у Црну гору, па оданде преко Боке и Далмације у Беч. Јел' да би то славно путешествије било (а особито за Вас и за мене)? —.

7) У нас је овде прошасте нећеље била скупштина од 800—900 људи, и ово је *прва* Српска скупштина, на коју су депутати дошли с *писменим пуномоћијама!* Ја сам том приликом написао десетак јуначки пјесама (то је мој прави и мени најмилији посао).

8) Ако што добијете од Стројева путешествија, јавите ми.

9) Г. Стеиħ поздравља љубезно и Вас и сав округли астал, а тако исто и ја.

10) Збиља! Да ли су Руси превели Code Napoleon на њпов језик? Да је Бусе ту, то би он за цело знао, и он би га у Варшаву ласно могао добити, и оданде макар га Вама и по делиџанцу послао. Врло би ми то од помоħи било.

Пишите ми опет одма, а ја сам свагда

Ваш стари

Вук Стеф. Караџиħ.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1711]

202.

Wien den 9ten März 1830.

Freund!

1) Herzlichen Dank und Gegengruss von ganzen runden Tisch, an Sie und den Hrn Dr. St.

2) Wegen des C. N. muss ich, da er diesen Augenblick *hier* nicht vorräthig ist, und daher erst bestellt werden müsse. vorläufig doch noch fragen:

a) was Ihr *dort* schon *habt,* z. B. ob ein *Original* und *deutsche Uebersetzung* von **allen** Codicibus: civil, de commerce, criminel, procedure civile, procedure criminelle etc. In diesem Falle konntet Ihr auch noch vielleicht eine *italiänische,* oder *lat* und **polnische** Uebersetzung wünschen. **Letztere** existirt in *doppelter* Uebersetzung: aber *keine* russische.

b) Долинарь, u. a. Juristen, auch solche, die darnach, z. B. in Italien, *amtirt* haben, sagen, dass der Code so einfach sey, dass der Commentar *überflissig.*

c) Übrigens *gibt es* mehrert Commentare, u. ein Lehrbuch (System) des C. N. von Zachariae 1809. Ich würde Euch *Spangenbergs* (v. Göttingen) und *Malleville's* aus dem französischen

Commentarien, dann Zachariae's Lehrbuch bestellen, sammt den beiden *polnischen* Übersetzungen, wenn Ihr *alles* oben sub 2) schon habt. Alles zusammen würde an 10 Ducaten kosten, etwas mehr oder weniger. Schreiben Sie mir *одма*, ob Euch dies recht ist. *Sobald* ich Ihre Antwort erhalte, bestelle ich die Sachen, von Leipzig & Cracau, und Sie haben sie dann binnen 6 Wochen. Ohne Ihre *neue Ordre* bestelle ich nichts, um Sie nicht halb zu bedienen.

3) Hr. Peter v. K. nun Collegienrath, schreibt mir von Питерь, dass die Academie einige slavische Literatoren berufen werde, a мислим да су оно H** и Il*** als Bibliothekare. Strajeff erhält einen Collegen im Süden, sein Nahme fällt mir jetzt nicht ein; er hat aber etwas über die *Bulgarey* geschrieben; sein Antheil ist die Moldau, Wallachey, Bulgarey (wohl auch Serbien) und der Athos. Er beginnt dieses Frühjahr. Sie sehen daraus, dass Sie und ich zu spät kommen **würden!** —

In meinem 48ten Bande der Jahrbücher hat *Schaffarik* die *gedruckten* Serbuljen auf mehr als zwei Bogen besprochen, ich im 46 die Enstehung der *walachischen* u. *bulgarischen* Sprache, wobei auch vom Ihnen wieder die Rede ist. *Schaffarik* hat von mir drey *besondere* Abdrücke erhalten; für ihn, **Sie** u. Tököli. Lassen Sie Ihr Exemplar von ihm abholen. Durch Fruschics habe ich endlich ein Exemplar des *alban.* N. Testaments erhalten; will aber auch das Ihrige gern bezahlen, wenn es kommt. Es ist *recht schön gedruckt*, freilich mit *griechischer* Orthographie, wo die *serbische* besser getaugt hätte! (So lautet auch *mein Votum*, in oberwähntem Artikel der Jahrbücher, und ich führe dabei auch *Obradovitsch's* gleiches Votum in einer Note an: aber wer früher *kommt*, *mahlt* früher.)

In Erwartung Ihrer Antwort

Ihr alter Одма.

P. S. Die r. Academie hat durch mich eine Menge slawischer Bücher, Bibeln etc. bestellt, die ich eben sammle. Auch *Kucics* razgovor ist darunter. — Können Sie nicht auch *zu erst* **albanesische** narodne pesme herausgeben? Wie schön, wenn Sie *allein* diesen Weingarten des Herrn pflegten, wie Sie angefangen!

Vale, fave & *rezcribe.*

Tuissimo

K.

P. S. 2. Unser Lazar M*** kam in Hiter zu K. R. Ad*** mit *mündlichen* Empfehlungen von mir u. Ihnen, und erhielt von ihm eine Schul-Inspection, konnte aber seine nachgekommenen Bücher auf der Maut nicht auslösen. Ad*** war *grosmüthig*, da er wenigstens meiner Ansicht von dem Manne wissen musste.

Also Sie besuchen uns gewiss hier! Es soll Euch nicht reuen. Es gibt nur *ein* Wien, wie Sie wissen; dass ich aber diesen Winter *unverzeilich schlecht* gegen den Eisstoss vorgesehen hat. Das Wasser kam um *Mitternacht, am Sonntag*, da alles sicher schlief.

Bischof Muschitzky hat das: Gott erhalte Franz den Kaiser slawisch & serbisch übersetzt, und beide Übersetzungen *auch* mit *lat-slawischer* Orthographie herausgegeben, so:

Боже Франца нам поживи etc.
darupter
Воже Franца nam рожivi etc.

Ein Einfall, der gute Folgen haben kann.

Sie sehen wie viel ich Ihnen schreibe. Also thun Sie auch desgleichen.

[Спољa:] Herrn Vuk Steph. Karagich
in Kragujevatz

[Вукова Напомена:] одговорено 12/24 Априла. (а свршено у очи Ђурђевадне пашега).

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1712.]

203.

У Крагујевцу 12/24. Априлиja 830.

Љубезни пријателъу!
Христос Васкрс!

Ево се једва накани, да Вам одговорим на писмо Више од 9. Марта.

1) Од кодекса Наполеонова ми имамо: C. civil, criminal, de commerce, procedure civile, и procedure criminale; и то све имамо и Француски и Немачки, а више ништа од њега не-

мамо. Ви дакле купите нам, по Вашему избору; Commentarien von Spangenberg und Malleville, и Lehrnbuch des C. N. von Zachariae; и то све да буде на *Њемачком* језику; уз то купите макар и пољска оба превода, барем да видимо што су Пољаци с њим радили. И то све гледајте што је брже могуће да нам пошљете (преко трговца, који ће Вам и ово писмо донијети; метните му у конту нека Вам плати и ону лањску 1. f. 29 xm. Cm., што сте платили за Gerichtsordnunge; подајте књиге молим Вас нека се вежу тврдо — halbfranz —).

2) Ласно је *Долинару* и *онакима* казати, dass der C. N. so einfach ist, dass der Commentar überflüssig; али да он види како *ми*, који сад из њега права учимо без учитеља, с њиме злопатимо! Истина да су многи чланови тако јасни, да им никако толкованије не треба; али ји има и таковије, којима ми или не можемо да нађемо примјера (а ћак комегођ правилу сам примјера не може показати, он оно правило добро не разумије), или не знамо, зашто је баш онако etc. Па макар у цијеломе С. само 10 оваки чланова било, опет нам коментари требају. Због, у грађанским законима ћешто се позива на некакав *Supplement*, којега ми *немамо;* зато Вас молим, да нам и њега поручите и пошљете (ако је могуће и Њемачки и у оригиналу).

3) Примио сам од Шаффарика Вашу рецензију (како ли ћу је назвати) о *Влашкоме*, *Арнаутскоме* и *Бугарском* језику, за коју Вам врло благодарим. Писао ми је, куда је позват; и ја сам га, прије неколико дана, по заповијести *амо* позвао, да нам постави и уреди школе, али знам, да не ће доћи. —

4) Ја сам се на ово писмо накањивао већ има више од мјесеца дана! Знате да сам и тамо био *лијенштина* (особито у писању писама), а камо ли *овђе*. Да би Вам се коликогођ оправдао, ево Вам шаљем двије *Арнаутске* пјесмице, које сам преписао од једнога калуђера из Пећи. Слушајте:

I.

Мори Холе, куш те хоће?
(Море Холе, ко те угради?)
Мори бац, Муста Фујка мени шоће.
(Море брáцо, Мустафа Фујка с једним другом.)
Холе мори, букуро, Муста Фујка унуно
(Холе море, лијепа, Мустафа Фујка изгубљен је).

II.

Море Барјо, бир Имерит, конке зоӄ море искиферит
(Море Барјо, сине Имеров, био си пиле, море, соколово.)
Бјери Барјо, нонъсе преи бир дугоњисе
(Удри Барјо, материн од рупе дуӄанске).
Криси пушка сикур топи Хасан-бег ик си попи
(Пуче пушка као и топ, Асан бег побјеже као поп)
Кадаљдаље море Јусуф Бревина се сјон кту пуљат нъдршкиња,
(Пола море Јусуф Бревина, јер нијесу овӄе кокошке у влаиње (Српкиње).
Пор оншт Барја ме целина
(Него је Барја с пиштољем).
Муртез-ага иш даије, ра мембӱес мъ Серавије
(Муртез-ага бјеше даија, паде гузицом у Серавију (рӣеку)
Море Даут, Даут ѳије, прсем преве кушерије?
(Море Даут, Даут свињо, зашто ми посијече роӄака?).

Мени се чини, да многи стихови у овим пјесмама нијесу добро раздијељени (него су метнути по два у једну врсту); а и у ријечима може бити да има таки погрјешака. — *Холе* је име ӄевојачко. — У ријечи мембӱес ӱ чита се као Њемачко ü; а на крају калуӄер рече да упишем сему *ѳ*, но мени се учинило, као што он ријеч изговара, да се и *с* чује. — Да сам *здравији* и *веселији*, ја би Вам *доста* оваки пјесама могао скупити; и опет ӈу се старати, само ако ми *горе* не буде. За цијело знајте, да у Арнаута нема *јуначки пјесама дугачки* као у нас; него ӈе им од прилике све пјесме бити као Новогрчке.

5) Примио сам ономадне Ваше писмо од 18. Априлија, о смрти моје пунице, које ми је жао више него моје мајке особито жене и ӄеце ради. Ако кад ударите преко Ландштраса, поздравите ми Луизу, и посвјетујте је, нек се опомиње често науке и савјета ӈене помајке. Да кад и у боље стање доӄемо, може бити да би је ми узели к себи, било *амо* или *тамо*. — За *Веделина* још ништа нијесам чуо.

6) Ваља да су вучене нумере од Czechawitza и Comorowitza; а ја би рад знати, еда је што добило № 127349. А

најмилије би ми било, кад би сте ми с овим књигама могли послати и један Verzeichniss од свију №, које су извучене!

Поздравите сав округли астал и остале пријатеље и пишите ми *одма.*

(Свршено у очи Ђурђева дне нашега).

Ваш свагдашњи

Вук.

P. S. Г. D-r Стеић поздравља и Вас и сав округли астал.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1713]

204.

Wien den 4 May 1830.

Freund!

Es ist *grausam* von Ihnen, Ihren Freund so zu vergessen. Hier ein Brief von Ihrem Freunde Ran*ko* aus Thüringen & Berlin, von Rom her. Anworten Sie uns darauf bald. Es verstehet sich, dass Ranko wie früher, wo nickt noch gerechter, theilen will. — Ist es war, dass unser Freund D**** als russ. Consul zurückgekehrt ist, wie in Triest erzählt ward? — Der Manzour-Effendi sagt, dass die Albanesen ihre Volks*lieder* Bukovalla nennen; das ist, wie wenn er sagte, das die Serben sie Starinä Nowak oder Kraljevich Marko nennen. Wie wenn **Sie** der erste wären, der uns *einen* solchen **albanesischen** Bukovalla versorgte!? — Dann habt ihr keine *echten* Bulgaren, (an der · · · · sollen sie seyn, wärend die macedonischen schon mehr walachisch sind)? Sprechen sie wirklich маж, пат, gol*ab*, *mit a*, oder durch die Nase, wie ôn nach Шaff? — Auf Wenelin's Bulgarica und *weitere MSS.* bin ich sehr begierig. Wenn er nur nicht die *ältesten serbischen* nicht verheimlicht, die etwa A. 1000 schon ме, се, те haben! Der *Deuchsel* soll Sie holen, wenn Sie nicht bald schreiben und recht viel

Ihrem alten

K.

PS. Das die пуница *todt* ist, seit den 12ten April d. J. müssen Sie durch Ihre Frau wissen. — Die Talvi lässt Sie grüssen: sie ist am 1ten May nach Amerika.

[Спољa:] Dr. Vuk Stef. *Karaggies* (P. T).
in Kragujevatz

[Другом руком:] Vermitellst des Herrn Alexa Simits Consul zu Belgrad.

[Вукова напомена:] одговорено 8 Маија 830.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1714]

205.

Wien den 13ten May 1830.

Freund!

Vor 9 Tagen schickte ich Ihnen einen Brie von Ranke, der euer Serbien fortgesetzt wunscht. Heute einen von Freund Bowring, der sich nach Nachrichten von Ihnen sehnt. Früher noch schrieb ich Ihnen, wo ich nicht irre, ein paar mal. — Aber Sie setzen hübsch bei Braten und Wein, und denken vielleicht sogar unter andern беспослице auch an uns, ohne es jedoch uns zu schreiben. — Aber ich sage Ihnen, solche Wirthschaft kann nicht lange gut thun. — Dass Шаff. Ганка und Челак** nach Питеръ berufen sind; dass Wenelin den Strojew in der Walachey, Bulgarey u. Athos machen soll, und zwar schon vielleicht macht, habe ich Ihnen schon geschrieben. Aber nun erwarte ich auch einen langen Brief, von 4 Seiten wenigstens, von Ihnen.

Kop.

P. S. Mit Bowring sind wir also wieder ganz Freund. Die Talvi ist am 28 April vom Halle und am 1ten May von *Bremen* abgefahren. Sie wird in London anlegen, u. Bowring sprechen, also unserer Versöhnung das Siegel aufdrucken, dann nach Boston fahren, aber mit Europa Correspondiren. Gerne mächte sie die Bände 4—10 Ihrer Lieder auch deutsch bearbeiten, wenn sie nur schon erschienen wären. Aber so ist auch von Simo's

300 Bogen, die Kucharski an Milowuk überbrachte, nichts zu hören. Derweil fliest *die Zeit*, und der *Tod* nähert sich.

K.

[Споља:] Herrn
Herrn Basilius Wasiliewitsch
zu gütiger Abgabe
an Hr. V. St. K. in *Semlin*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1715]

206.

У Крагујевцу 8. Маија 830.

Љубезни пријатељу!

Надам се, да сте јуче или прекјуче примили писмо моје са двије Арнаутске народне пјесмице. По том сам ја примио писмо Ваше од 4. овог мјесеца и у њему писмо Ранково, за које Вам врло благодарим. — Ранку ћу одговорити други пут, а међутим, ако му Ви што успишете, поздравите га *од мене*, да ћу се старати за оно, што ми пише, *ако* кад *време* буде. — Гледаћу ако ћи како буде могуће да напишем још коју Арнаутску пјесму, а особито питаћу за *Буковалу*. — Бугари, колико сам ја и прије и *сад* овде слушао, говоре *маж, Галаб, шат* и т. д. Него не знам, да доље низ Дунаво или далеко унутра не говоре *мъж. шът* и т. д. И зато ћу гледати боље да разберем. — За Давидовића није истина, што пишете да сте чули из Тријеста. Такови гласови и нама долазе из преко Саве и из преко Дунава. —

Молим Вас, да отидете ћегоћ на Ландшрас и да кажете Луизи, да је моја жена рада њу, колико себе, толико и *ње* ради, к себи у Земун довести. Него је сад, *ако она оће*, највећа брига, како ће јој се одатле згодна и пристојна прилика наћи. Ја сам и Тирки писао, да пази, не би ли каква поштена жена с фамилијом, или макар и сама, у Земун или у Сријем пошла; молим Вас, наручите и Ви то код Курјака, а и на другом мјесту ако ће знате. Тутор Луизин, Борђије *Рабић*, могао би јој пасош извадити. За Луизу би било врло добро, да дође к мојој жени, јер је она слаба и садашњи тај посао у оној кући није за њу саму, а моја је жена од ћетинства

има радо и сад је управо *сажалује*; а и за моју би жену било добро, да има *когагођ свога* код себе. А може бити да би и за Луизино здравље било добро, да сиђе у Сријем. Кад би се нашла прилика да пође, морала би продати *све*, осим постеље, аљина и кошуља.

Поздравите све пријатеље око округлог астала и од мене. и од Г. Стеића. и пишите ми *одма* и *шодоста* као и ја Вама.

Вук.

II. II. За оне наручене књиге писао сам Вам у ономе прећашњем писму.

Синоћ (10 овог мјесеца) примио сам Ваше писмо од 13. и у њему *Бауринговo*. Зашто ми не јависте, шта оно пише Бауринг? Јавите ми што о томе молим Вас; јер овђе нико не зна ни Енглески ни Француски. О пјесмама други пут.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1716]

207.

Wien den 4ten Juny 1830.

Freund!

Tausend Dank für Ihren *grossen* Brief; (denn der zweite, kleinere, ist Ihnen vielmehr abgerungen). Dass wir uns in den alb. Volksliedern *begegnet* sind, beweisst, dass wir beide *gute Geister* sind, die sich nach dem französischem Sprüchworte begegnen: les beaux esprits se rencontrent. — Also nur *mehr* davon, besonders *Helden*lieder, Bukovallas; mit wörtlichen Uebersetzungen. Sie sehen dass daraus endlich ein Bowring werden kann; also auch *seinetwegen* seyen Sie aufmerksam auf Arnautica. Dabei fällt mir ein, dass Sie klagen, warum ich Ihnen *nicht* geschrieben, was Bowring schreibt. Aber ich hab's ja *gethan:* dass er nämlich sich nach *Nachrichten* von Ihnen sehnt (und dass er nun, da er durch die Dedication der ungrischen Lieder an F. Esterhazy dort bekannt ist, Ihre Pakette durch unsre Courier nach London erhalten kann; was aber für Sie unwesentlich ist, da Sie onehin Briefe *directe* per Post, u. Pakette durch mich schicken würden). *Nachrichten von Ihnen*, Briefe möchte er haben, (ich werde ihm schreiben). Itzt ist er mit alt-

nordischen (варяжским) Dingen beschäftigt. Derweil sind wir mit unsern Arnauticis fertig. — Dann sehen Sie doch auch, ob die Bulgaren in solchen Wörtern wie рака Hand, каща Haus, маж, голаб etc. **ausser** a u. ъ nicht etwa noch einen Rhinismus (кроз нос) haben, wie die *Polen* ręka, mąż-monż. Шаff. reitet auf diesem Rhinismus jetzt, und will uns damit *imponiren*, als der einzige, der sie hört.

Mit der Louise ist nichts zu machen. *Sie will nicht* hinunter, sey's dass Sie hier bessere *Versprechungen* hat, oder gar engagements. Hausmeisterin denkt sie zwar nicht zu bleiben, sondern dort, wo sie sticken gelernt hat, Arbeit genug zu finden. Das war ihr Entschluss *vor* Ihrem Brief; *nach* diesem hab' ich ihr 3 Tage Zeit gelassen, um mir ihren *letzten* Entschluss zu sagen: heute nun, *in meiner Abwesenheit* (um Mittag; ich habe ihr gesagt, dass ich sie bis 11 Uhr und nach Mittag von 3—5 Uhr warten würde) brachte sie 2 Bilder u. 1 gedrucktes Kaffeetüchel (Ich habe nun 2 Porträts, 2 Bilder, Kaffetuch für Sie, was damit machen?), und hinterlies die Post, der Vater erlaube ihr nicht die Reise. Dies habe sie auch *bereits Ihrer Frau* geschrieben. Sie war übrigens, da ich sie das erste Mal nach der Mutter Tode sah, *reinlich* gewaschen, Zähne geputzt etc. Auch der Schwager that sehr freundlich besorgt um Sie. Sie scheint die *Freyheit* probiren zu wollen, es liegt vielleicht im Blute. Sey dem, wie immer; hinunter mag Sie nicht. Und andrerseits können Sie Ihrer Frau sagen, dass das Schicksal der früheren Winerinn andre *mit Rechl* abschreckt, sich ihr zu überlassen. Ich bin immer der Meinung, dass, auch *alle Schuld* des Mädels billig mitgerechnet, die Frau sich doch bei dieser Gelegenheit nicht ganz ordentlich benommen hat.

Die bestellten Bücher sind zum Theil schon da; *binnen 8 Tagen* werden alle da seyn, und gebunden Ihnen übermacht werden. Dio № 127349 hat nichts gewonnen; das Verzeichniss *aller* folgt mit den Büchern. — Der kalugjer hatte Recht mit dem ѳ, was wie ths klingt. An Ranke vergessen Sie nicht; er grüsst Sie in jedem Brief.

Die ganze Tafelrunde grüsst Sie u. den *stolzen* Dr. St., der Niemanden *schreiben thut*. Freilich mägt ihr es nicht so ruhig u. bequem haben wie ein Wiener Zimmerherr.

Vale, fave et rescribe.

Одма К.

P. S. Ihr wollt ein Staat seyn, u. habt nicht einmal Leute die *franz.* dolmetschen können.

[Спољa:] Herrn
Herrn Basilius Wassiliewitch
zu güt. Abgabe
an Hrn. v. Karagich in *Semlin*

[Вукова напомена:] одговорено 7 Јунија 830

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1717]

208.

У Крагујевцу 7. Јунија 830.

Љубезни пријатељу!

Ви сте мени дужни одговор на два моја писма (на прво, у коме сам Вам послао двије Арнаутске пјесмице, а на друго у коме сам Вам јавио, да сам примио писмо Ранково и Бауринговo). Знајући, да ми свагда *одма* одговарате бојим се, да нијесте болесни; али се опет тјешим, знајући, да сад и послије подне идете у библиотеку, а може бити, да и оне наручене књиге чекате. (У грађанскоме Gerichtsordnungy — Наполепонову — често се спомиње некаква књига Delaporte; кад би сте нам и њу с онима нарученим могли послати!)

Свјетујте Ви мене, шта ћу чинти с мојим Савом? Он сад свршује трећу класу Њемачку, и на јесен ваља да пође у *прву Латинску*. У *Мађарске* Латинске школе не би га рад дати из много узрока; а другије амо доље нема, осим Винковачке гимназије, у коју га из моги узрока, и због многи сметњи не могу дати. Ви нијесте ожењени, да га дам Вама (да иде у Бечу у Латинске школе, које би ми најмилије било), а Тирка бојим се не ће га ћети примити; у Питер ми га је жао послати, једно што је онда као изгубљен и за мене, и за матер његову, а друго, што је још млад и нејак, па би сам волјео, да би још коју у Њемачко-Латинским школама провео па *послије* макар га и онамо послао. Сад управо не знам, шта ћу чинити! Шта ми Ви свјетујете.

Од како сам ово писмо почео писати (јер свако морам писати по неколико дана), примио сам Ваше писмо од 4. Јунија, за кој Вам благодарим. За Арнаутске пјесме старам се

и стараћу се штогоћ буде могуће, а особито за коју Буковалу; што се Бугараштине тиче, десио се сад овђе онај Разложанин, који ми је прије оно ту помагао, и каже за *цијело*, да у ријечима: *рака, кашта, маж*, и т. д. Бугари изговарају ђешто и каштo и з (кзшта, мзж и т. д.), али кроз нос *никада* и *нигђе*. А овај Бугарски Логиотат, који Вас и поздравља, зна нешто и француски, зато разумије добро шта је то *кроз нос*.

Наручене књиге већ изгледамо, него нам се види потребна и књига (или декрет, шта ли је) Delaporte, за то Вас молим, да би сте нам и њу преко истога трговца могли послати, и *што је брже могуће*.

Поздравите све наше.

Вук.

П. П. Кад успишете Ранку, поздравите га од мене љубезно, а тако и Бауринга и Грима и Кепена и Аделунга.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1718]

209.

Wien 25 Juny 1830.

Freund!

Ihre Bücher von Leipzig waren vor 3 Wochen schon hier, da Gerold immer auch Pakette mit Post kommen lässt: aber die *polnischen* hielten uns auf; wir mussten sie 2 Mal betreiben; endlich kam gestern ein Brief, dass die eine der 2 Übersetzungen wegen ihrer Schlechtheit längst zu Maculatur geworden, die andere aber, von Szaniawski (Шањавски) vergriffen sey, aber deren 2-te Edition soeben von Warschau in Krakau erwartet werde. Sobald sie ankommt, will H Bantke Ihnen ein Ex. gratis nebst andern polonicis durch mich übermachen.

So säumte ich denn nicht länger, Ihnen die deutschen Sachen sammt der neuesten Aufl. *aller* 6 Codes *im Original* zu übermachen. Die Rechnung für Bücher & schönen & guten Einband betrug f. 48·49 Cm. die Herr Curti, wie ich höre, baar berichtigt hat.

So weit bisher unsre Commission.

Sie werden indessen mein vorläufiges Schreiben vom 4-ten d. auch erhalten haben, dass die Louise nicht geht.

Illaff. schreibt mir, vor 14 Tagen etwa, dass er keinen Ruf nach Serbien erhalten habe. Indessen ohne Garantie bekommt ihr nichts Ordentliches. Auch scheint bei euch die Zeit noch nicht da zu seyn. Die Arnauten, um deren Lieder wir uns interessiren, werden euch auch zerstreuen, wie es scheint, und leicht könnte bei dieser Gelegenheit die Ganze Pforte einstürzen. Ihr solltet euch auf den Hàmus[?] à cavallo setzten, und an den gewaltigen Duschan denken; dann könntet ihr auch einen Carolus Magnus erhalten.

Doch lassen wir die *Kannen*giesserey. Vuics war hier, um dann mit Pass nach Serbien zu gehen, wohin er seit Januar berufen zu seyn behauptet. Weder in Pesth noch hier konnten wir ihm einige Pamphlets erlauben, die er wohl gut verkauft hätte: sie waren gar zu naiv, z. B. Lieder Peters I, Catharina II, Alexander, Nicolaus, alles Татищев dedicirt! Dann sein Schauspiel von Cerni George; dann der Rath des старац Вуја, reich zu werden, mit einem prologus *galeatus* gegen euch нови списатели alle, mit zehnfachen Schimpwörtern für jeden, ausser Vidakovich. — Ich fragte ihn wie er mit so einem Pamphlet (oder Pasquill?) in der Hand sich vor David** oder Vuk in Kragujevacz denke sehen zu lassen. Er meinte: o, das wäre erst ein rechter Spass.

Haben Sie Jefto's Miloschi*ade*(!) schon gesehen? Schade, dass er just Ihre Orthographie *in Schutz* — & *an*genommen hat; ein *langweiliges* Gedicht zieht auch die Orthographie in sein Geschick. Doch was rede ich davon, da Sie ja *sebst sich untreu* werden wollen.

Vale & rescribe

Одма, nicht nur mir, sondern auch dem H. Ранке und Бауринг.

K.

[Споља:] Herrn
Basilius Wassiliewitsch
zu güt. Abgabe
an Dr. V. St. Karagich in *Semlin*

[Вукова напомена:] одговорено на Велику Госпођу.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1719.]

210.

Wien den 6-ten July 1830.

Freund!

Sie werden indessen meinen Brief vom 25 Juny, und vielleicht auch die Tags vorher an Ihren Agenten übergebenen Bücher — erhalten haben. (Es hiess, eben nehme sie Jemand mit). Curti hat die Rechnung baar berichtigt, und so darf er nun auch den Delaporte um so dringender bestellen. Am Lager ist von derley verlesener u. unmodischer Waare natürlich nichts: aber in 14 Tagen kommt er von Leipzig, u. dann zu Curti. Es sind die *Formularien* zur *Gerichtsordnung*, von dela Porte, deutsch übersetzt in Hamburg 1812, die Sie meinen? Sollten Sie ein älteres Werk von ihm, über das Gesetzbuch selbst, in 3 Banden, *4-to* haben wollen, so können wir es auch kommen lassen; es ist aber nicht deutsch übersetzt worden. Die Formularien sind *1 Band*, u. werden etwa f. 4 Cm. kosten, dazu Einband f. $^1/_2$, macht just einen Ducaten.

Mit Savva begreife ich Ihre Verlegenheit: aber mit mir ist nichts zu machen, wenigstens *vorderhand nicht*, wo ich selbst ein neues Quartier suchen muss, dazu keine Ménage halte etc. Aber wie, wenn Sie ihn zu Illaff. gäben? Sollte er in Wien seyn — o wenn die Grossmutter noch lebte! — so will ich gerne ein aufmerksames Auge auf ihn & seine Studien haben. Übrigens bin ich selbst nun viel mehr angebunden, täglich 6 Stunden, Sommer *und Winter*, und aus tausend Ursachen voll Verdruss, und *untröstlich*, wie ein Mensch, der schlecht verheiratet ist. Sie wissen, dass ich es mit keiner *Frau* bin: aber ich habe ein ähnliches Hauskreuz im Amte. &. Ich kann mich nur mit Eulenspiegel trösten, dass in 10 Jahren entweder ich, oder der Herzog oder der Esel stirbt. —

Lassen Sie doch aus dem Kloster Studenitza das *Original* von St. Savva's dort befindlichen Typica de anno 1210--15 bringen, damit es nicht etwa der H^r^ Venelin mitnehme. Da darin gewiss ce steht, so rücken wir damit immer näher an Ostromirs сѧ u. was Sie *mit Recht* daraus folgern. Haben Sie schon die 21-te частица des лѣтопись gesehen. Dort übersetzt Svetits meine Valachica, und beanmerkt den Namen *Homerid* Vuk auf seine weibisch-*neidische* Art, als опет ново *изезиме* — како?

да како. — Ich habe ihm durch Schaff. eine *aufrichtige Predigt* geschrieben. —

Schaff. schreibt mir, er sey von euch **nicht** berufen worden. Nach Hiter widerrathen die Aerzte seiner *brustkranken* Frau. Daher kann und soll Savva zu ihm, oder, wenn **ihr** selbst ein Gymnasium bekommt, zu Ihnen selbst, was am besten wäre. — Фала вам на къшти etc., aber wie spricht er сѣдѧ̄, варвѧ̄, гѹ́бѧ, да возбѹ́дѧ̄т тѧ̄й. Ist auch ѧ̄ nur ъ, oder jъ? — z. B. im Hübern: звѣри кои́то пълзя̄тъ на земѧта. — Schaff. hat entdeckt, dass unser оусерѧзь das gothische ausehrings, Ohrring ist, u. daher will er das рѧзь wie рензь aussprechen, u. foglich пенѧзь wie penens damit es dem Pfenning näher komme. Man kann sich nicht genug in Acht nehmen von so hitzigen Phantasten. So hatte er auch das *poloniseh*-makaronisirende Evangelium mit gemein, russeiakischer Auslegung in seinem letzten Buche über die Slawen für eine uralte *slowakische* Übers. mit *cyrillischen* Buchstaben ausgegeben — so drucken lassen — und nun lacht er selbst über den jungen (XV seculi) makaronisirenden Codex, nachdem ich ihm ordentlich zugesetzt habe. Sie wissen ja doch, dass die *Lemberger* das Altsl. ebenso mit Polonorussiomen mengen, wie die Serben mit Serbismen. —

Den H-rn Dr *Steich* lässt der ganze runde Tisch, bestehend aus Jenko, Wladislaw, Kurjak u. mir, tausendmal grüssen, und ihm recht steinreiche Patienten wünschen, die er am besten durch Diät curiren soll. — Dem Fruschitsch muss ich, für die albanesische Bibel, die Schuld an Sie übernehmen. Recht gern sobald ich weiss, wie viel sie beträgt, und wohin ich sie bezahlen soll. Dem Ranke etc. kann ich wohl Ihre Sachen & Grüsse ausrichten: aber dass diess nur ein sehr schlechter Ersatz und Surrogat für Ihre eigenen Briefe ist, wissen Sie ja selbst. Empfehlung Sie mich auch dem Diplomaten D**** und schreiben Sie auch Ihrem

Одма.

P. S. Nach der allg. Zeitung müsstet ihr nach dem старн вла zu, alle Hände voll zu thun haben? studiert Ranke S. 2—3. Auch schicke ich euch sonst noch was über das **slaw.** Moréa, Morra [?].

Wo ist das Gebirge Рылъ im Hämus, nach Schaffarik, u. noch nie betreten von Türken! *Voll MSS.*

[Соња:] Herrn
Herrn Basilius Wassiliewitsch
zu güt. Abgabe
an D-r Karagich in *Semlin*

[Вукова напомена:] одговорено на Велику Госпођу.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1720.]

211.

Wien den 20 Aug. 1830.

Freund!

Heute hab' ich das Ihnen von H-rn Bandtkie zu Geschenke übermachte französische Gesetzbuch in *polnischer* übersetzung, Auflage Warschau 1829 in 32-tel, von der Geroldschen Buchhandlung emballiren und an H-rn Kurti zur weiteren Beförderung übergeben lassen. Möge es Ihnen noch zu rechter Zeit zukommen, und *viel helfen*. Sie wenigstens werden das Polnische bald auf Serbisches zu reduciren verstehen. —

Die арфа Шиш. ist jetzt hier; ich habe Ihn aber noch nicht gesprochen, da ich durch 14 Tage in Baden auf Vakanzen war. Er soll *mehrere Wochen* lang hier bleiben wollen.

Ranke ist nun wieder in Venedig. Werden Sie ihm denn nicht *selbst* schreiben? So auch dem Londner, der nun ganz ausgesöhnt ist mit mir. — Köppen hat die **Frl.** Adelung geheuratet, und wird nun wohl endlich in Piter fixirt werden.

Also was geschieht mit *Ihrem* Savva? Id est dem *lebenden;* denn für den *heiligen* zweifle ich nicht, dass Sie ihn in Sicherheit bringen werden.

Auf unsere albanesischen Bukovalla's vergessen Sie nicht. Aus dem *Beobachter* wissen Sie die grossen Geschichten in Paris. Man kann kaum zu sich kommen vor lauter folgenschwangern Begebenheiten, die nach einander folgen.

Vale, fave & **rescribe** tandem tuo

Одма.

P. S. *Molowuk* & Prof. Is*** denken an eine serbische Z. in Ofen! Was sagen Sie dazu? — *Kommen Sie* **hieher,** und schreiben sie *hier!?* —

[Споља:] Herrn
Herrn Basilius Wassiliewitsch
zu güt. Abgabe
an H-rn *Karagich* in *Semlin,*

[Вукова напомена:] одговорено 25 Августа.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1721.]

212.

У Крагујевцу на Велику госпођу 830.

Љубезни пријатељу!

Дужан сам Вам одговор на два *иосљедња* писма Ваша (од 25. Јунија и од 6. Јулија). Ништа друго не знам чим, би Вам се правдати могао, него, да сам био у Студеници, и да сам Вам на овом путу, у Карановцу, написао десет Арнаутски пјесама.

Студеница је сад готово *сасвим иуста*; него *кажу*, да је у Калиниħу, код св. Краља онај рукопис Св. Саве. Ако се икако узможе, гледаħу да га потражим и видим. — На путу моме у Студеницу, осим ови 10 Арнаутски пјесама, највише сам добио, што сам виђео, како су карте од Србије неправе.

Пјесме би Вам ове послао сад, или немам кад да ји препишем, а ово, што сам ја, не само слушајући, него и Пећанину *у уста гледајући* писао, не смијем да пошљем, да се несрећом не би изгубило. Најдужа је од њи 30, а најкраћа 4 стиха. И овај ми је Пећанин казивао, да Арнаути немају дугачки пјесама као што су наше јуначке. О *Буковали*, за кога сам могао разабрати да је био некакав капетан или арамбаша негђе око Јањине, до сада нијесам могао добити ниједне пјесме; него ħу се старати ако буде могуће.

Примили смо кодексе и Фала Вам на свему.

Колико сам дознати могао, Бугари **ѧ** *читају* као и ми. т. ј. право **ѧ** (ја) н. п. ползјат, земљата, сједја, да возбуджат и т. д.

Манастир је Рилски (Св. Јована *Рилскога*) у Маћедонији у нахији Самоковској; и чујем за *цијело*, да Турци из њега готово *не избивају;* но јели кад арат; и јели пун рукописа то не знам. Може бити да Шафарика варају којекаке ћифте.

Ово дана дошао нам је овђе Вуић, и у једном *засједанију* читао ми је оно, што је ћео да штампа у старцу Вуји.

Стејић је у Ваљеву. Гледаћу, да се наканим, да му пишем на ћу га поздравити од свију вас.

Ово сам писмо ја почео писати прије 10 дана, па га не мого довршити! Ономадне сам примио писмо Ваше од 20. Августа. Фала Бандатку на књигама. Мило ми је, што се Кепен тако оженио. Ако би сте му писали, поздравите и од мене, молим Вас, и њега и таста му. — Ја се надам најдаље до десетак дана поћи одавде у Земун, па ћу оданде и Ранку писати. — За Саву ништа не знам, шта ћу чинити. Може бити, да ћу га најпослије морати оставити још једну годину, да слуша I латинску школу код Земунскога професора! Боље ће и то бити, него да трче с ђецом беспослен. — За сад будите задовољни; баш се више не може.

Ваш свагдашњи

Вук.

П, П. Ако ово писмо затече ту Г. Мушицкога, поздравите га од мене, ако се (може бити) и срди на мене. Еда ми је још што пјесама скупио? —

Довршено 25. Августа 830.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1722]

213.

Wien den 18 Sept. 1830.

Freund!

Vielen Dank für Ihr letztes vom 25ten Aug. (по нашим?) und für die *angekündigten* albanica, und bin auf Ihr nächstes Schreiben sehr begierig. — Der Talvi Schiksal — *im Dampfschiffe* auf dem Ocean sammt Mann Verunglückt — werden Sie

aus dem Beobachter wissen! Noch will ich es nicht recht glauben. —

Aber was ich Ihnen heute sagen will & muss, ist, dass *seit gestern* Otto v. Pirch's Reise nach Serbien, 2 Bände. f. $4^1/_2$ Cm. hier angekommen ist. Viel von Ihnen u. andern die Rede darin, *ziemlich* gescheut. Ich lies durch Gerold ein Exemplar an Curti für sie anbieten: aber die Antwort war sie *hätten Ordre* nichts zu nehmen, was Geld kostet! —

Wollen Sie künftig hin was haben, was Sie *gewiss* interessirt wie z. B. diese Reise, so könnten Sie ja dem Curti Ordre geben, alles, was ihnen *von mir* zukommt, zu honoriren. So, wie ein Zigeuner abgewiesen zu werden, macht keine Lust, weiter zu incommodiren. —

Von dieser Reise des Pirch, könnte einer 12 Exemplare, auch 24, nach Semlin kommen lassen. Auch Basilius Wahsil. Ihr Freund wird darin redend eingeführt. Ich habe aber erst $^1/_4$ gelesen. —

An demselben Tage, wie Ihr Schreiben, erhielt ich auch eines von Ranke von Venedig. Dieser Zufall freute mich sehr.

Warum wollen Sie den Sawa nicht nach *Neusatz* schicken? A propos, ich habe dem Svetich durch Hlaff. eine Menge *Grobheiten* sagen lassen; er will sich vertheidigen. vedremo. Pirch's Buch wird seinem *Neid* frisches Futter geben. Er will Ihre Grammatik recensiren. Vale & fave festinanti

tuo

K.

[Спољa:] Herrn
Herrn Basilius Wahsiliewitch
zu güt. Abgabe
an H-rn v. Karagich in *Semlin.*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1723.]

214.

У Контумацу Земунскоме 10/22 Септ. 830.

Љубезни пријатељу!

„Данас је трећи дан како сам у Контумацу. Кад изађем у варош, послаћу Вам оне Арнаутске пјесме, и три писане

Србуље: 1) октоих I гласа, на артији in folio, са свим читав али не пише *ѣе* је и *кад* је писан; 2. Јеванђелије па пергаменту, али нема ни почетка ни свршетка, а и оно што је, готово је све труло и окрезато; 3) чист *комад* октоиха на пергаменту; али управо *није Србуља*, јер има сѧ, ѫ (јус) и мјесто *у*, и мјесто *ю*, и мјесто *я*, а ђешто и мјесто *ъ* (у сриједи).

Ја у данашњи дан мислим изићи из Контумаца; али ћу морати скоро (најдаље до мјесец дана) опет натраг ићи. Са Савом ништа не знам шта ћу чинити. Најпослије мораћу га оставити још једну годину да иде у Њемачку школу. Пишите ми *одма* молим Вас.

Вук.

Кад изађем у варош писаћу Вам више.

vertatur.

П. П. Јутрос (у четвртак) био сам ово писмо предао да се кади и у варош преда, а по том одмах примио сам Ваше од 18. овог мјесеца, за које Вам врло благодарим. За Талфј и ја се надам, да не ће бити истина. — Фрушић је мени дужан 5 f. Cm., а Ви сте ми писали, да ћете ми зањ платити; зато би Вас молио, да ми одма купите један егземплар Пирхова путовања по Србији, па да га предате Тирки, да ми га, ако друге прилике не деси, *по првом* делижанцу пошаље у Земун. — С другом приликом Василијевић ће узети десетак екземплара. — Други пут о осталоме; јер сад човек чека писмо, да се *на ново* кади

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1724]

215.

Wien den 28-ten Sept. 1830.

Freund!

1) Ihr Exemplar *von Pirch* wird heute von mir selbst, wenn ich diese Zeilen auf die Post trage, wohl *verpackt* und

an Sie *adressirt*, bei Tirka abgegeben werden. Bezahlt ist es auf Rechnung Ihrer f. 5.

2) Der *Anton* von Curti's... hat mir, als ich selbst hinging um Erklärungen zu bekommen, still und halb im Vertrauen gesagt, man habe ihm solche Ordres nachher von Belgrad aus zugeschickt. Er schloss daraus, wie ich, dass Sie seit jener Zeit in der *Hofgunst*, oder wenigstens in der Meinung der Hofleute, gesunken seyn müssen. Mir wäre leid, wenn Gerolds *theure* Juchtenbände etwas beigetragen hätten?

3) Sava — und Frau & Kinder wären wohl am besten und liebsten in Wien? Wie gesagt, inspiciren könnte ich ihn auch; aber Sie wissen, dass ich *keine Wirthschaft* habe. Was sagen Sie zu Hlaffarik?

4) Ich erwarte Ihre drey *Serbica* & *Albanica*, und *Ihren Brief* von Semlin, mit Ungeduld. Recht *langen* Brief.

5) Der *Ак*-Аџић, Duschmanin des *Кара*-Аџић, wird nach Pirch's Buch gar vor Neid bersten, denn er ist gar nicht darin genannt, selbst sein (des *M. S.*) Horatius ars poetica wird des Pseudonym dem — *Gasparowić*, Lehrer der Kinder des M. zugeschrieben! Ich habe recht gelacht über diesen Irrthum des guten Pirch.

Wie Sie sehen in gröster Eile

K.

Von der Talvi widerruft der Beobachter seine voreilige Nachricht. Es sind Briefe von ihr aus Amerika angelagt in Halle.

Kennen Sie einen Arsenie Popovich, er soll ein Carlovitzer zeyn, einst Jäger b. Kraljevich, dann писарь, dann & jetzt Grenzdeputirter in *Imoski*.

[Споља] Herrn
Herrn Vuk Steph. *Karagich* (P. T.)
p. Ofen
Peterwardein in *Semlin*.

[Вукова напомена:] одговорено 4. Окт. (по Римск.)

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1725.]

216.

Wien den 2ª Sept. 1830.

Freund!

Ich mache es auch so, wie Sie; d. h. ich setzte mich hin, so oft mir etwas für Sie einfällt, und schreibe es nieder. Z. B. wenn Sie den Sawa noch ein Jahr in Semlin lassen *müssen*, so sehen Sie doch, dass er *derweil* auch *grichisch*, *грчки*, lernt. In Semlin spricht man es zwar sehr roh, z. B. че für кье, oder noch feiner ке u. s. w., indessen *roh* ist doch besser, als gar nicht. Auch albanesisch wird ein serbischer Beamter in wenig Jahren brauchen, **statt** türkisch. — Doch meinte ich, wäre es besser, ihn zu Schaffarik zu thun, wenn nicht der *Kum* Tirka ihn hier in die Kost nimmt, wo dann ich den Studien nachsehen könnte. O lebte die Grossmutter noch, welche Freude! — Ist er heuer in Semlin *der erste*, so würde ihm eine Repetition der nämlichen Sachen nur *Langeweile*, *Müssigang* etc. mit allen seinen Folgen, machen; wo nicht, so könnte die Wiederholung ihn um so gewisser zum *ersten*, mit allen guten Folgen des Ergeizes, machen.

Ich habe eben heute, und ich glaube schon vor 14 Tagen auch, dem Schaff. geschrieben, dass ich Ihnen gerathen, den Sava zu ihm zu thun.

Hier ist ein шибенчанинъ (so schreibt er seinen Vaterlandsnamen), Studiosus Juris 2-do anno, früher war er in Carlowitz, Gratz mali шпијунчић православный, der künftige 2-te Hagich, aber für den Augenblick mit Vuk's Orthographie sich compromittirend, wie Jefta, auch diesem ziemlich gleich an Talent. — Dieser sprach mir gestern von einem Gadesch (Гадеж) der in der Crenze, als Buchhalter ist oder so was, *verabschiedet*, nach Serbien zu gehen wünsche, — ob ich ihn Ihnen empfehlen könnte. Respondi: ich empfehle Niemand, den ich nicht genau kenne, und für den ich nicht allenfalls gut stehen könnte: aber Sie seyen itzt gerade auf 4 Wochen in Semlin; er soll sich persönlich oder schriftlich an Sie selbst wenden.

v. Pirch spricht von dem berühmten Hagich *gar* nicht; ja bei des *M. S.* Übersetz. von Horatii Ars poetica erklärt er, wie es recht ist den Milosch Svetich für ein pseudonym (*лжеименный*) und der wahre Verf. sey Herr Gasparewitsch, Lehrer

der Kinder des Fürsten Milosch! — Der Muttersohn wird vor Ärger bersten! Ш. glaub' ich, muss selbst ein wenig politisch seyn zwischen uns und ihm!

Ich erwarte einen langen Brief von Ihnen. Sie gehen vielleicht dann nach Питеръ? *Wo* ist David**.

К.

P. S. *Savva*'s M.S.S. sollten Sie doch nicht andern überlassen.

[Спољa:] Herrn
Herrn Vuk Steph. Karagich
in *Semlin.*

[Ориг у арх. С. К. Академије бр. 1726.]

217.

У Земуну 4. Окт. (по Ваш.) 830.

Љубезни пријатељу!

1). Јуче сам примио писмо Ваше од 28. пр м. за које Вам фала!

2). Ово дана послаћу Вам (мислим опет уз Леманова кола, али но по Свиларићу, јер је он сад код овдашњега магистрата писар) оне Србуље и Арнаутске пјесме.

3). Мени је сад у Србији, као *сад у Србији*, било доста добро. Како сам прешао зумус, одредио ми је Господар плату 840 f. Cm. на годину и кост и квартир. То је плата прилична, само кад би човек могао, као у осталим државама, и служити и *живити* (за себе, макар колико)! — Био сам једнако као *токоршњи* президент Законодатељне комисије. Колико се могло у онаком стању, и онако радећи, *свршили* смо законе, и сад се преписују на чисто (нашом ортографијом, само што је *і* мјесто *ј*; но ја не вјерујем, да ће и то остати, док се гођ закони не штампају). Сваки сам се дан опоминьао, како је тешко у *друштву честиту књигу* начинити! —

4) До 3—4 нећеље ја морам опет ићи у Србију; али шта ћу зимус онамо радити, то ни сам *не знам!* Ако не умрем,

и здрав будем, и друге каке сметње не буде, гледаћу на прољеће да отидем у Пећ и у Дечане; а пјесме Арнаутске ни зимус не ћу заборавити, коликогођ буде могуће. Најбоље би било кад бисте од мене Стројева у нашим крајевима начинити могли (као што сам *данас* виђео из писма Вашега од 12 Јануарија, да сте Економу напомињали! За Венелина *дознао* сам, да је још прољетос дошло писмо (официјелно) из Питера у Букреш, *да ће* он доћи, да путује по Влашкој и Молдавији, Бугарској и Маћедонији (а за Србију ништа није стајало); али још не знам, јели дошао. Казивали су ми калуђери, да у Калинићу, код светога Краља, има Јеванђелије, које је Св. Саво писао својом руком; ја то истина не верујем, али ћу опет гледати што прије буде могуће, или да отидем у Калинић, или Јеванђелије да добавим у Крагујевац.

5) Поред сви сметњи и незгода преписао сам десетак и Српски јуначки пјесама.

6) Арсенија Поповића, за кога ме питате, не познајем. Нијесте ли Ви с њим у познанству, да му пишете, да нам у Имоскоме (или Имошкоме?) препише од Крајишника коју јуначку пјесму?

7) Аџић мени душманлук сваком приликом једнако показује. Нека га! Готово би било вриједно бранити се од њега али немам кад; но ако ми рецензира граматику, мораћу се онда и ја на њега имао наканити. Ваља да сте читали Српску пчелу за годину 183[0]. Стаматовић је (ђак Пештански) Аџићев шегрт; ваља да ће да заступи мјесто Магарашевићево. *Пчела* је рој *Матичин* (а матица је управо Аџић); па кака је матица, онака јој и пчела. —

8) Курти може бити да су из Бијограда писали, да ништа не прима, што је за новце; али то није био никакав други знак, него, што они, преко који се плаћа, не маре за књиге.

9) За мога Саву најпослије сам мислио, да га још једну годину оставим овђе у III. Њемачкој школи, једно за то, што је још млад и нејачак за туђе куће, а друго што не знам за себе куд ћу се обрнути, па да нијесмо барем *на троје* раздијељени. За Бечом и жена и ђеца чезну и туже једнако, а и ја би сам врло желио у њему с Вама још коју годину провести и умрети: али није могуће: са 100 # не може се у Бечу с оволиком фамилијом живити. Кад би сам од куда још барем 100 # поуздани имао, одма би Вам дошао, па би са штапањем Српски пјесама опет почео што радити. —

10) Наши су послови с Турцимт *готово* са свим свршени, па ћемо и ми у Србији — имати типографију; али ће то све за сад бити као у Србији. Сомборски професор Исаиловић иде у Србију, да *почнемо* каку велику школу; али док *ирва* гимназија у Србији постане, доста ће мутне воде Дунавом протећи. — Ономадне и Вујић дође у Контумац, и каже, да више неће у Србији макар му милијон гроша обећали. — Ваља да сте чули, да Стећ, још од прољетос, није више у Крагујевцу него у Ваљеву: у нас, као и у натури, све премјени и *движењу* подлежи.

11) Врло сам се обрадовао што Талфј није пропала, и с мојом женом и ђецом пио сам јој за здравље.

12) Други пут послаћу Вам писмо за Ранка, а може бити и за Кеппена. —

Пишите ми *одма*, да још барем једно писмо примим од Вас, док сам овђе.

Поздравите све наше.

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1727.]

218.

Wien den 12-ten Oct. 1830.

Freund!

Blos weil Sie es verlangen, schreibe ich Ihnen *одма*, obwohl ich Ihnen indessen schon *vor* Empfang Ihres Briefes auch geschrieben hatte.

Von S. Sawa ist ein *Leben seines* Vaters eigenhändig in Studenitza nach Schaffarik's Nachrichten. *Kurz,* lassen *Sie* solche Schätze nicht in *entfernte* und noch selbst *barbarische* Hände kommen, i. e. die damit nicht ordentlich umzugehen wissen.

Dem guten Bantke sollten Sie doch auch für sein Präsent danken.

Albanesische Lieder sind gut: aber Ihre Hauptsache sollen doch *Serbische* bleiben, auch dem Intriganten in Imoski will ich die Serbischen anempfehlen: aber was ist mit den von Kucharski hihergebrachten црногорске geworden!

Ranke schreibt mir, dass Sie nun die schönste Gelegenheit haben, *Ihr Talent* zu beweisen.

Von Steich und Davidovitch weiss ich nichts.

Das j sollten Sie als griechisch vertheidigen, denn καj für καὶ etc. schreiben die Griechen selbst, und die Römer hatten es auch nicht *als Figur,* wohl aber seinen Laut, wie ich aus Quintilian in der krain. Grammatik gezeigt habe. Aber Sie haben Recht, dass man mit Bestien nicht räsonniren kann.

In höchster Eile

Ihr

K.

[Спољa:] Herrn
Herrn D-r v. Karagich (P. T.)
in *Semlin.*

[Вукова напомена:] одговорено 13/25 Окт.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1728.]

219.

У Земуну 13/25. Окт. 830.

Љубезни пријатељу!

1) Примио сам Ваша оба писма, од 25. Септ. и 12 Окт. за која Вам благодарим.

2) Прекјуче сам примио (по делиjанцу) Пирха, на коме Вам такођер фала! Истина да има мали погрјешака, али једно с другим узевши добро је и за Србе славно све. Светић би се срдио и за само оно, што Пирх о мени пише, а камо ли сад кад његов превод приписује Гашпаровићу (који му је ваља да дао ону књигу, додавши, да Светић није право име)! Имена Списателља и књига могао је Пирх са свим изоставити.

3) Прије неколико дана био сам у Новом Саду и код Шаффарика виђео сам се са Светићем, и лијепо смо се разговарали, као пријатељи, не споминуући ни за што дојакошње. И ја сам опазио, да се Шаффарик није рад замјерити Светићу.

4) Саву сам и за ову годину оставио овде нека иде у трећу Њемачку школу, а гледаћу по један сат на дан при-

ватно да учи Латински и Српски, па ћу на другу годину молити Тирку да га прими, те би онда код њега у кући научио Грчки говорити.

5) Јуче сам примио писмо од *Гадежа*, али с онаким уговорима *секретари* нама не требају. Мораћу му одговорити. Ваља да је оно *Петрановић*, који му је преко Вас тражио препоруке?

6) Кухарски је оне пјесме, што је скупио Симо Милутиновић, однијо у Русију, да ји онамо штампа (тако је он са Спмом уговорио).

7) Стејић је опет у Шапцу код Господара Јефрема (знате да је био у Крагујевцу код Књаза), па је пред Ускрс *отпуштен* — по *нашки*). Онамо му је много лакше и згодније, и чујем, да пише други дијо *Забава*.

8) У Бијограду се преправља квартир за књажеску фамилију и за Велики суд, и ја сам данас добио писмо, да не идем у Крагујевац, него да останем у Бијограду. Ово је све знак, да ће Турци само у Бијоградском граду сједити, а варош ће бити Српска. За Давидовића, мислим, да ће до десетак дана бити у Србији. Ово дана очекује се у Београд турски комесар, који ће са Србима и с Руским комесаром, за кога се говори, да је већ у Србији, назначити границу, и предати Србима они (*лудо* напменовани) *шест нахија*. Тако се надам, да ће се наше ствари с *Турцима* ове зиме свршити са свим.

9) Кад смо јесепас у Крагујевцу читали скупштини наше законе, почињао се разговор и о одобрепију мога превода Н. Завјета, и све свештенство и за њим многи други казали су, да Србима *не треба никаково друго Јеванђелије осим онога, које се данас чита у цркви*. Тако сад не остаје ништа друго, него кад би ћело библ. општ., да га штампа без одобренија, као *Турцима* и осталим *неришћанима*. Ви би о том могли писати Бауринту, а, ако се прилика догоди и Пинкертону: а ја ћу чекати, да видим, оће ли се моја ортографија одржати у законима (јер Давидовић долази из Цариграда, а Исаиловић прелази са мном у Србију).

10) Србуље и Арнаутске пјесме предао сам овдашњему трговцу Фаракати, који ће ји одавде послати по Мпјанлу Н. *Halla*, а Ви за њега тамо ћете моћи разабрати код браће М. *Думба*. А ја се надам, да ће Вам Halla Frachtbrief допијети к бијеломе курјаку; само наручите ономе, кога пошљете, да Вам то експедира, да се што не изгуби: јер има много ли-

стова за себе, а пјесме су Арнаутске унутра у Србуљи. За кирпју ништа нијесте дужни платити. Кад то примите, јавите ми, молим Вас, да знам.

11) Молим Вас, да ми купите за Саву каки књига Немачки, каки Ви знате (н. п. од Шиманија? и други онаки, које су за ђецу писане; али не заборавите Vorbereitung zu Weltgeschichte für Kinder von Schletzer); па ји с Вашом контом пошљите Г. Тирки, коме ја у приложеном овде писамцу пишем да Вам ји плати, и мени да ји пошаље.

12) Ја у име Бога сјутра прелазим у Бијоград.

Ваш свагдашњи

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1729]

220.

У Бијограду 10/22 дек. 830.

Љубезни пријатељу!

Пред преласком мојим у Бијоград (пред Митров дан) писао сам Вам из Земуна. По том нити сам ја од Вас каква писма добио, нити сам Вам што писао. Или сте Ви болесни, или мислите да сам ја већ умрьо. Само да не ће бити прво, а друго ево видите да није. Фала Богу здраво сам, и добро ми је, каоно ти у Србији. Новина сила и знатни имамо, које се у писму не могу описати. Само знајте, да је Давидовић овђе, и сваки смо дан заједно. Сад послије Скупштине имао сам срећу од нашега књаза наменован бити членом суда Бијоградскога са 1200 f. Cm. годишње плате. По плати и моме друштву (колегама) можете рећи, да сам у реду *први* Српски *државни* чиновника. Али о литератури немам кад ни помислити.

Ако нијесте читали посљедњи Љетопис и Пчелу за годину 1831., а Ви гледајте те читајте.

Моја је фамилија једнако у Земуну. Ђеца су здраво, а жена ми је доста слаба (чезне и мном и за *Бечом*; али шта ћемо кад се друкчије не може), и писала ми је ово дана, да Вас, од ње поздравим, кад Вам успишем.

Еда сте оне књиге покуповали за мога Саву, што сам Вас из Земуна молио?

И Стеић је прије 20 дана овђе био, и молио ме, да Вас (и сав округли астал) и од њега поздравим.

Кад успишете Аделунгу, Копену, Гриму, Ранку и Бауринту, поздравите ји и од мене, молим Вас.

Пишите ми *одма*, и *подоста* (преко Василијевића као и прије).

Ваш свагдашњи
Вук.

П. П. Збиља! Јесте ли примили оне књиге, што сам Вам из Земуна преко Фаракати послао?

[Ориг. у арх. С.К. Академије бр. 1730]

221.

Wien den 14-ten Jan. 1831.

Freund!

Sie haben es leider errathen. Ich war 11 Wochen krank. zwar nur *local*, aber so dass ich nicht *sitzen*, noch *gehen* konnte. Man hat mir an *beiden* Hinterbacken Abscisse opperirt, die mir 1814 eine Nachtfahrt in einem Wagen ohne Wagen*trügel*, auf altem, hartem Pferdegeschirr verursacht, und die Eslerey des ersten Artztes 1814 vernachlässigt hatte. Nun ist alles wieder im Genesungsgange, obwohl ich noch den Dr Seibert, den H-r Steich gut kennt, nicht ganz verabschieden konnte.

Die Krankheit ist Schuld daran, dass ich Ihre dem Halla mitgegebene Adresse erst den 15-ten Dec. zugestellt erhielt, dann auf der *Mauth*, dann bei *Dumba* vergeblich das Pakett suchen lies, und nun auf Halla's Rückkehr von Leipzig (binnen 10 Tagen) warten muss, um wo möglich von ihm selbst zu erfahren. was er mit dem Pakett gemacht habe. Es gibt nicht leicht ungefälligere Leute, als die чифте in der Regel; leid wäre mir's. wenn was Sie selbst in Serbien hüteten, nun in dem ordentlichen Wien sollte verloren gehen. —

Sie selbst *verwildern* auch unter den Waldmenschen; ist das hübsch, nur zu sagen, има *сила* и *знатни* новина, aber sie lassen sich nicht im Briefe *beschreiben?* Ein Wink auf ihre Klasse, und *Gegenstand* wäre mir genug gewesen. —

Empfangen Sie meinen herzlichsten Glückwunsch zu Ihrer Anstellung. Ranke erwartet, dass sich nun Ihr, von mir so oft gerühmtes Genie bald zeigen muss. — Vedremo.

Da Sie nun *fast* in Semlin sind, wenigstens täglich Briefe dort können abgeben lassen, so hoffe ich mehrere одма von Ihnen.

Für Sawwa hab' ich noch nicht Zeit gehabt, das verlangte auszusuchen. Vielleicht bringt Halla alles mit, auch den *Empfang* Ihres Paketts. Ich möchte doch wissen, was aus Busse in Warschau geworden ist. Муш**кій ist noch hier, *seit August*, und denkt Putniks Nachfolger zu werden.

[Спољa:] Herrn
Herrn Basil. Wassiliewitsch
zu gütiger Abgabe
an H-rn Karagich. in *Semlin*

[Вукова напомена:] одговорено на св. Саву 1831.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1731]

222.

У Бијограду на Савин дан 1831.

Љубезни пријатељу!

Заиста сам се био врло уплашио за Вас, и прије неколико дана писао сам Шаффарику, да ми јави, еда он што зна за Вас; но сад примивши писмо Ваше од 14. о. м. обрадовао сам се и умирио: вала Богу кад је и тако!

Врло ми је жао што пакет онај још нијесте примили; а још ће ми жалије бити, ако се несрећом изгуби.

Ја сам у ономе писму за то само казао: „има сила и знатни новина“, што сам се надао. да ћете ји Ви на скоро у Beobachtery и у Alg. Zeitungy читати, као што сте нешто и читали. По ономе берату Господар је наш на првозваног

Андрију (у који су дан Срби 1806 г. узели Бијоградску варош на јуриш) *овђе* инсталирати (од везира Бијоградскога пред скупштином на пољу иза вароши, а у цркви од владике) за *насљедственога Српскога кнеза* или Fürsta. — По том је дошао овђе из Питера капетан од гарде, *Коцебуе* (најмлађи син познатога Њемачког Списатеља Коцебуа), и донијо ми је поздрав од Аделунга, који му је дао у наруч Ранка (die serbische Revolution); за Кеппена каже да је са женом отишао у Симферопољ. Коцебуе је одавде 17. дек. (по нашему) са опаћаном Лебип-ефендијом (Турским комесаром, као што је Коцебуе Руски), и с неколико Српски чиновника отишао низ Дунав у Кључ и у Крајину, да, почевши оданде, *траже* они 6 нанја; но чује се да у Видину чекају некакав ферман. — — Ове су све новине (осим Аделунгова поздрава и оног о Кеппецу) код Вас у Бечу јамачно већ позната, а може бити, да ћете ји у Beobahtery читати док Вам ово писмо моје дође.

За нашега Буссе и ја сам питао Коцебуа, но он ми само толико каза, да је Новосиљцов *ириje* буне изишао из Варшаве и отишао у Питер (чини ми се рече, да га је он негђе срео). Ја би рекао да се Буссе морао предати Пољацима, ако га у самом почетку не буде ко и *убио*.

Ранке се *у залуд* од мене нада ономе, што ми пишете. — Кад успишете Бауpингу, кажите му за мој превод Н. З. оно, што сам Вам из Земуна писао. —

Молим Вас гледајте за оне књиге ради Саве мога, што сам Вам писао из Земуна; јер кад сам гођ отишао па парлаторију, питао ме је за њи. и видим да мисли, да ја нијесам Вама ни писао, него да га варам.

Моја је фамилија здраво у Земуну, него сви готово чезну за Бечом, а особито жена, која ме и у последњем свом писму (од 24. о. м.) питала јесам ли што за Вас разабрао. Нити знам, шта ћу чинити са Савом, ни с осталима. —

Давидовић је у Крагујевцу, Исаиловић такођер; а Стеић у Шанцу.

Како ли је Грим, јели оздравио? Ђе је сад Ранке? Кад им успишете, поздравите ји све од мене, молим Вас. Ако је ту још Г. Мушицки, и састанете се, поздравите га од мене, молим Вас. Поздравите ми Г. Јенка и сав округли астал. Пишите ми одма и *доста*, као и ја Вама што пишем.

Ваш свагдашњи
Вук.

П. П. У посљедњем Љетопису има неколико и Арнаутски ријечи (Светић све *пиљеткује* за *нама*); ваља да читате. Збиља! Шта има до сад од Арнаутски Граматика и рјечника?

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1732.]

223.

Wien den 25-ten Jan. 1831.

Freund!

Ihr Pakett hab' ich endlich herausbekommen. Der arnautischen Lieder sind *11*; ich weiss nicht, woher ich *im Kopfe* hatte, dass ihrer 50 seyn sollten. —

Tirka hat, als ich ihm das Pakett für Sie (Шлецеръ und den *schweizerischen* Robinson in 4 Bänden, das ganze f. 8·40 Cm. betragend) brachte, selbst sich zum Bezahlen erboten, und so hab' ich ihm den Conto von Schalbacher abgetreten, da ich ihn sonst wohl auch auf *unsre* Rechnung hätte behalten können für die MS., die ich erst untersuchen muss. Übrigens retten Sie auch so *abgefressene* Codices, so viel Sie sehen; wer weiss ob wir nicht einst einen von *Cyrill selbst* wenigstens fragmentarisch in die Hand bekommen! —

Der *Robinson* wird dem Sawa, und dem *ganzen Hause* viel Unterhaltung machen; er ist auch als Erziehungsbuch *gescheit;* nur hat die *Mutter* oder der *Lehrer* manchmal mit *Druckfehlern* zu kämpfen: es gibt von den ersten 2 Bänden auch eine *dritte* Aufl., aber ich konnte sie *nirgends* auftreiben, und wer weiss, ob da die *Druckfehler* vermieden sind: die Kupfer aber sind nothwendig in der dritten Aufl. *schlechter* als in der 2-ten.

Also was ist Ihr *Titel* nun, damit wir uns nicht gegen den Respect versündigen? Wladislaw hat mir auch, *versteht sich*, mit Freude und *ohne Neid*, Ihr Glück erzählt. Lucian ist seit August hier, mitunter weil er *vor Schulden* nicht fort kann, wie Wagner so ziemlich überall erzählt. Stank** scheint ihm Temeswar wegfischen zu sollen. Es ist schwer sich unter solchen Bewerbern zu entscheiden. Doch Sie kennen die Leute besser als ich. Wie steht es mit Eurer штампарiа? Und eurer

südlichen und sudwestlichen Grenze? Wer ist nun Herr in der Црна гора? Wann wird Euer Code Milosch gedruckt? Haben Sie unsern Grafen *Сéчéньи,* als er bei Milosch war, gesprochen? (diesen Herbst). — Stellen Sie sich vor, dass ich 10 Seiten *glagol.* Predigten aus dem XI—XII Jahrhundert bekommen habe, die amin sagen, folglich aus einem **russ.** oder *bulgarischen* Codex überschrieben sind, aber Zeichen haben für ъ, ь, ѣ, ѧ, ѫ, ѭ, ѩ, also auf jeden Fall Dobrowsky's Jahr *1222,* u. *mangelhafte* Bezeichnung widerlegen. — So entdeckt man täglich *Neues* in unserm so verwahrlosten Fache. Fahren Sie darin also auch brav fort, und schreiben одма Ihrem noch immer recovalescirenden

Одма.

Alles Schöne an den *Grossvezier* David** u. den *Ефимбаша* Стеић.

[Споља:] Herrn
Herrn Basil. Wassiliewitsch
zu g. Abgabe
an H-rn *Karagich.* in *Semlin.*

[Вукова напомена:] одговорено 20. Февр. 831.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1733.]

224.

Wien den 8-ten Febr. 1831.

Freund!

Noch habe ich Ihre Sendung nicht einstudirt; daher darüber ein and anderes Mal, (првомъ поштомъ, à la Lucian, der seit dem August hier sitzt, weil er unter andern Sachen auch kein Geld hat etc. Er ist unverbesserlich). —

Aber auf etwas andres, dringendes, wollte ich Sie aufmerksam machen. Sie werden doch *Schulen,* vielleicht ein *Museum* für die in Serbien vorgefundenen alten Inschriften (надписи) etc. errichten. Selbst für den Sawa ist dies je eher je lieber zu wünschen. Und wer wäre zum *Vorsteher* und *Leiter* aller dieser

Sachen in **jeder** Hinsicht **für Euch** brauchbarer, als Schaffarik! Er hat aber bereits einen Ruf nach Piter mit 4000 Rubel, und *bald* einen ähnlichen nach *Breslau!* Könntet Ihr ihm nicht wenigstens ebensoviel (z. B. *1200* f. Cm. da in Serbien wohlfeiler zu leben ist, als in Piter) anbieten, und **P** [или **N**?] *garantiren?* In *Ermangelung* der Garantie muss man den Leuten das *doppelte* geben, damit sie selbst etwas auf die alten Tage zurücklegen können. Hlaff. kann *genug* Serbisch, und kennt andrerseits die Bildung Europas umfassender als *Ihr* andern. Das ist mir eingefallen, Ihnen vorzuschlagen, so lang er allenfalls *noch zu haben* ist. Er weiss nichts von diesen meinem Schritte, *und* b*raucht* auch nie etwas zu wissen.

Da Sie so *nahe an* Semlin sind, so könnten Sie mir manchmal doch etwas von *Euren* Neuigkeiten mittheilen. Wer ist nur der Herr in der Црна гора? Wie steht's mit Euern Südgrenzen, Kosowo, Sjenitza, *Prizren?* Wann beginnt Eure *Druckerey?* etc., etc. Sie sind *oberster Landrichter!* Denken Sie an Moses und seinen Schwiegervater *Jethro,* der jenem sehr weise rieth, nur die *Oberaufsicht* zu führen, nicht aber Tag & Nacht *selbst* über jeden Dreck zu richten. Wird nur *jeder* Misbrauch *sogleich* und *streng* gestraft, so nehmen sich alle anderen *kleinen* Richter schon in Acht. **Darin** besteht die obere Leitung.

Ich hatte *diesen Sommer* von Hlaff. in der 2-ten Aufl. seiner Geschichte der sl. Literatur verlangt, in Absicht auf Sie & ча Стева *entschiedener* Partey zu nehmen: er hat aber darüber fast *in die Hosen gesch**s*n!* Freilich, da er in *Piter* und selbst *bei Euch eben solche* Richter findet. Nur in *Breslau* wäre das anders. Aber dann sollte Er auch nicht sagen, dass er die Wahrheit zu bekennen *Muth* habe.

Ökonom hat nun auch griechisch in Piter ein dickes Buch über die *Aussprache* des Altgriechischen herausgegeben, versteht sich као Грци.

Одма.

[Спољa:] Herrn
Herrn Basil. Wassiliewitsch
zu g. Abgabe
an H-rn Karagich. in *Semlin.*

[Вукова напомена:] одговорено 20. Февр. 831.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1734.]

225.

У Бијограду 20 фебруарја (по наш.) 831.

Љубезни пријатељу!

Примио сам Ваша два писма, од 25. Јануар., и од 8. Февр. Које пресељавање у нови квартир (које знате да је свагда досадно), које различни други послови задржавали су ме, те Вам до сад на њи нијесам одговорио.

1) Вала Вам, што сте оне књиге Сави послали! И опет ако што за њега прилично видите (или Вам на ум падне), купите и преко Тирке пошаљите му, молим Вас.

2) Од наше штампарије то Вам могу јавити, да су матрице (и од грађански и од црквени слова) и пресе купљене, и *фактор* (чини ми се *Берман*, који у Бечу брата књигопродавца има) *дошао је;* но кад ће се почети слова лити и књиге штампати то Бог зна. Кад би мене ко питао, ја би рекао, да пошаљу мене с матрицама у Беч. и ту слова да се ліје[!] засад (као за први пут). Ја мислим, да би то било много брже, а може бити и јефтиније, него да словоливца отуда тражимо и слова овђе љевамо (као што се намјерава).

3) Code Milosch може бити да ће бити прва књига, која ће се овђе штампати.

4) Ко је сад у Црној гори старјешина, ја мислим, да Ви то можете боље знати одатле, него ја *одавде*. Јесенас кад је Господар овђе био, чуо сам, као што ми је и Шаф. писао, да је владика на самрти оставио старјешинство на некаком *Радивоју*, за кога сам само чуо, да је *млад*: а јели калуђер или је *бијелац*, то ни сад не знам.

5) Кад је граф *Сечењи* био у Пожаревцу (код Господара), ја сам онда био у Земуну; но по његовој, у Пожаревцу показаној и мени одонуд јављеној жељи поодио сам га у контумацу; и он изишавши из контумаца, дошао је да поиди мене, и не нашавши ме дома (јер сам се десно у Новом Саду), оставио ми билет. —

6) Што ми пишете за Шафф., од тога за сад нема ништа. —

7) За они 6 ланја јавио сам Вам у пређашњем писму. Коцебуе се већ кренуо из Видина, и ово дана мислим да је прошао Крушевац. Ваља да ће, најдаље до Ускрса, низ Дрину доћи у Шабац, и по том овђе у Бијоград.

8) Чујем да је у Питеру изишла *књига* о мојој ортографији управо по · · · · жељи, и кажу, да је једна већ на путу у Србију: кад је ја видим, јавићу Вам барем како се зове, да је и Ви можете добавити. —

9) Кажу наши депутати, да су виђели *Лазу от Милетића*; веле, да је у некаком Педагогическом институту; има 800 рубаља *бумажни* (на годину) и квартир. Издао је Ристов образ и на *Руски*, и сад *оће Русе да учи Руски*. — За Телемака кажу, да је до сад морао умрijети, а Савка ваља да ће на прољеће с осталим Србима доћи амо.

10) Тирка ми је писао, да ће Саву примити к себи, и да му платим, *колико ја за право нађем*. Шта мислите Ви, колико би му платио?

Поздравите тамо све наше, и пишите ми *одма*.

Вук.

II. П. Стојковић је Србији поклонио 2000 књига, мислим понајвише Руски (своју библиотеку?), које су још на путу.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1735

226.

Wien den 21-ten März 1831.

Freund!

1) Den schweiz. Robinson muss der Sawa (so schreibt ihn *selbst Шаff. à la Vuk*, denn der c. отац heisst im griechischen Cäbbas mit zvey b) ein Jahr lang lesen. Dann kriegt er was anderes.

2) Bermann wird erst sehen, was es heisst in der Türkey seyn; wo man nicht die Semmel beim Bäcker holen, sondern *selbst backen* muss.

Es wundert mich nicht mehr, dass Ihre Familie lieber hier wäre. A propos, wäre es nicht selbst wirthschaftlicher für Sie, *die Familie* hier leben, und die *Kinder studieren* zu lassen, als den Sawa *fremden* Leuten zu überlassen? Unter f. *200* Cm. würde ihn T. wohl kaum nehmen, wiewohl er kein eigenes Zimmer, und nur den schlechtesten Theil der Hauskost ihm geben würde. Dann, wissen Sie, dass man sich seinetwegen nicht ge-

niren würde, weder mit den *Mätressen*, noch mit der чифта-Gesinnung überhaupt. Die Mutter freilich wird ihn, wenn sie mit ihm hier ist, verhätscheln, aber das schadet bei weitem weniger, als obige zwey Dinge. Also fragen Sie die Frau, ob sie nach Wien will, gegen das Versprechen, dass Sie alle Jahre einmahl auf 6 Wochen auch heraufkommen etc. Einmal bringen Sie den M** selbst mit.

3) Von Köppen habe ich seit der Heurat keine Briefe. Ranke ist nun wieder in Berlin. Sie wollen also jetzt nichts mehr thun für Ihren Ruhm? Jetzt, nachdem Sie das Schwerste überstanden, und nur noch allen Ihren Verdiensten die Krone aufzusetzen ist! Denken Sie an Ihr Evangelium: Wer *verharrt bis ans Ende*, soll selig werden.

Auf die Orthographie von Питеръ bin ich sehr begierig. Diese Weltlichter machen uns alles nach, werden aber ebendeswegen immer *hinter uns* seyn.

Lucian ist endlich fort, nach 7 Monaten Schuldenmachens hier. Ich *lag im Bette,* und musste fast täglich drey Stunden seine Pläne anhören, immer die nämlichen, *чануте.* Sie können sich meine Unterhaltung vorstellen; ich konnte nicht einmal mit den Füssen zappeln, wie Sie, wenn Sie sich langweilen! — v. *Miletich* kam in Piter zu Adelung, und richtete Empfehlungen von uns aus, und, wie mir K. schrieb, gab ihm Ad. *unsertwegen* das dürftige Brot. Grüssen Sie seiner Zeit die gute Savka, die mir in Ihrer Geselschaft so wohl gefiel. Hat sie Kinder? —

Auf euern Code bin ich sehr begierig. Sind die Matrizen von Piter? denn *cyrill.* haben sie in Leipzig keine? Wissen Sie, dass nun auch schon in *Persien*, und in *Bagdad* von Inländern für Inländer gedruckt wird? In *Cairo* schon länger. Also werden euch die Türken bald zurücklassen. Das Albanesische solltet ihr doch nicht den *Griechen* u. ihrer баба Смиляна überlässen. Es ist wichtig, das Ihr, die Bulgaren, Walachen und Albanesen alle das *nämliche* Alphabet habet. Über den *neidischen* Nachahmer Swetich wollen wir *derweil* bloss lachen. Odgovorite mi odma, sonst antworte ich hundert Jahre nicht wegen der Bücher.

[Спољa:] Herrn
Herrn Bas. Wassiliewitsch
zu güt. Abgabe
an H-rn Karagich. in *Semlin.*

[Вукова напомена:] одговорено 21 Април.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1736]

227.

У Бијограду на благовијести 831.

Љубезни пријатељу!

1) Примио сам Ваше писмо од 21 Марта. Саву ћу по свој прилици послати тамо онако, као што Ви пишете (да би најбоље било), али не знам, оће ли бити могуће, да га ја сваке године поодим. —

2) Ранку ја засад још ништа немам послати, јер видите, да се наши послови од дана до дана једнако растежу; а он би требао сад да каже, да је свршено штогођ. —

3) Коцебуе је обишао границу од Дунава (Тимоком) до иза Крушевца, а даље Бошњаци нијесу дали; и он се сад налази овђе у Бијограду.

4) Без сумње је Вама тамо познато, да је Скадарски паша отишао на цара; и Нишки је са Скадарским. У Нишу су прије 20 дана побацали Турци низамске фесове, и многи делијнске капе опет понатицали на главе. 11. овог мјесеца (по нашему), овдашњи Турци поплаше се од Срба (без икака другог узрока, осим што се Господар спремао да дође у Бијоград, као и јесенас што је био), и са женама и с ђецом и са свим покретним имањем побјегну у град, само људи с оружјем остану у вароши; и тако је и сад још. Господар по том није ни долазио у Бијоград, него је био у М. Раковици (2 сата од Бијограда) одакле су Степић и Давидовић готово сваки дан овђе долазили, и Вас поздрављају.

5) За Питерску ортографију чини ми се биће *лаж*. Ако буде што, јавићу Вам, кад дођу књиге.

6) Савка чујем да има ђеце, али не знам, колико.

7) Матрице су из Питера, и од грађански слова су врло лијепе, а од Ћирилови донијети су и штемпли и матрице од они слова, што је библ. општество у Питеру њима штампало; и све је *по скупе* новце купљено. Словолиџа још немамо, и мислим, да га још нико и не тражи. Берман учи Српски, и *поовати* већ добро зна.

Ово писмо довде сам написао на благовијести, па ево данас тек, 21 Април. узимам, да га довршим! Међу тим је овђе дошла на неко вријеме моја жена с Василијом и с Мином (а Сава и Ружа остали су у Земуну), и до десетак дана

мисле се вратити у Земун. — Коцебуе сјутра полази у Крагујевац, и оданде у Каравлашку, а остало је све код нас овђе по пређашњему. Чујем, да ће нам Тирка послати словоливца. — Збиља! и то је ново: имао сам чест од Њиове Свјетлости 1. о. м. наименован бити президентом суда наије и вароши Бијоградске (и то на три мјесеца).

Ваља да сте тамо од Грка и од Бугара чули, како је Кара-Фејзијћ (син познатога Крџалијнског бимбаше, *Кара-Фејзије)*, као авангарда Шкодрина, дошавши у Софију са 6—7000 људи, *поарао* све ондашње ришћане и Чивуте (Турска работа!). —

Сад о Цвијетима дошао је са Сарајлијама на Ваљевски панађур *Симо Милутиновић*, у бијелој аљини и у кариклији, са струком на леђима; из Ваљева је отишао са Господаром Јефремом у Шабац, али се надам, да ћемо се ово око Ђурђеву дне ђе састати.

Поздравите све наше, и пишите ми *одма* (а не као ово ја Вама).

Ваш свагдашњи
Вук.

[Ориг. у арх. С, К. Академије бр. 1737.]

228.

Wien den 29ten April 1830.

Sie bleiben der *allte* Faulenzer, wo Sie nicht gar täglich in dieser Untugent *zunehmen*. Ich warte noch immer auf Ihre Antwort, um *dann* wegen der Manuscripte zu enscheiden. Indessen schreibe ich Ihnen diese Zeilen um Ihnen dieses mein *Warten* zu bestätigen, und bei dieser Gelegenheit auch zu fragen. ob Sawa die für die bayrischen Schulen (von einem H. C. Schmid) bearbeitete biblische Geschichte in 3—4 Thl. schon hat. Sie ist die beste, und auf mein Anrathen von Kaunichar *krainisch*. u. von Theoclitus *neugriechisch*, und wie mir einst Atanaczkovics schrieb, von ihm im *M.S.* auf serbisch übersetzt worden. Wenn Sawa sie noch nicht kennt, und hat, so schicke ich sie Ihnen ein, damit das ganze Haus, *Mutter* und *Kinder* sie lese und auswendig lerne. Vielleicht finden Sie selbst das

Werk so gut, dass Sie dann auch für eine *neue*, von der *M.S.* des Athanaczkovics unabhängige, rein-serbische Übersetzung für Ihre Schulen sorgen.

Wir hören hier viel von den Bosniaken, die schon in *Sofia* seyn sollen etc. Aber Polen ist auch sehr wichtig. Ganz Europa ist mit Neuerungen schwanger. Ist Ihre Familie schon bei Ihnen?

Sie müssen doch nicht glauben lassen, dass Sie für die Serbische Literatur gestorben sind? Der Mensch lebt ja nicht *allein* vom Brode; Brod muss er haben für *Magen*: aber *naeh* dem Brode auch das Wort Gottes, was ich für **Literatur** auslege, andere aber für Surrogate des Brodes.

Vale et rescribe

tuo

Odma.

P. S. Hadsch. protegiert also lieber den Mann in Шабац als den Bruder?

[Спољa:] Herrn
Herrn Bas. Wassiliewitsch
zu güt. Abgabe
an Hrn. Karagich. in Semlin

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1738]

229.

У Земунском контумацу 23 Авг. (по наш.) 831.

Љубезни пријатељу!

Још у мјесецу Априлију једно се моје писмо с Вашим у путу размимошло. По том нити сам ја Вама што писао, нити сам од Вас каква писма примио! Сила сам се пута накањивао, а кашто сам и почињао, да Вам пишем; но које многи посао, које различне друге сметње и незгоде нијесу ми дале, да Вам писмо напишем и пошљем, до данас.

Прво, желим, да Вас ово моје писмо у животу и здрављу застане! Већ има 23 дана како се у Земуну показала колера, и до сад кажу да је умрло од ње двјеста душа. А многи

управо мру од страа. Ја сам синоћ овђе дошао, да жену моју тјешим и разговарам (прем да сам се и поплашио, као и она), и сјутра се опет мислим вратити у Бијоград, ђе се такођер од ономадне, колера показала. Писао сам у Крагујевац и молио, да ми се допусти на једно два мјесеца прећи у Земун к фамилији, но још немам одговора. Аманет Вам Божиј моја ђеца, ако остану сиротна иза мене. Ја од Вас већег пријатеља на овом свијету немам.

Давидовић је прије два мјесеца отишао опет у Цариград и чујем, да је прије неколико дана писао Господару, као и ја ово горе Вама; јер је и онамо не само колера, него и куга и још некаке красте. Стеић је у Ваљеву; прије двајестину дана био је у Бијограду, и молио ме, да Вас поздравим од њега. Да ли сте видјели II књигу његови Забава? Добро је Српски *научио*.

Збиља! Да ли ова колера није она *срдобоља*, која је по Турским војскама морила (као што се и пише и приповједа и пјева)?

Пишите ми, молим Вас, *одма*, и јавите ми, имате ли Ви колере у Бечу, или око Беча. У нас у Србији унутра до сад је здраво: истина да готово у свакој кући има грознице, у којој се и бљује и ћера напоље; али се не умире. Послови наши с Турцима повлаче се још једнако по староме, него се, то боже, сваки дан надамо, да се сврше.

Поздравите Г. Јенка и остале пријатеље, а особито Г. Меглицкога, ако га видите. Ако ђе успишете Гриму, Аделунгу, Кепену и Ранку, поздравите и њи, молим Вас.

Ваш свагдашњи
Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1739]

230.

Wien den 13ten Sept. 1831.

Freund!

Ihre Briefrechnung ist richtig. Da ich Ihre Faulheit kenne so habe ich erst auf den August-September Briefe erwartet.

Freilich mit Ihrer Familie der Schulen wegen. Auf die Cholera hatte ich nicht gerechnet. — Durch diesen Gast sind alle unsre Pläne *für den Augenbilick* — verschoben. Auch hier *soll* sie seit dem 13ten August — also bereits just einen Monat lang seyn, ist aber *öffentlich* noch nicht *anerkannt.* Wir sind im *Ganzen* bisher guten Muths, und haben auf jeden Fall eine *gute;* wenn es nicht ärger wird, so werden wir am Ende einander und die Ärzte vor allem, auslachen, dass sie einerseits selbst *am meisten* sich fürchten, sich weigern zu solchen Kranken su gehen, und am Ende weniger wissen, als alte Weiber. Grimm ist, wie Sie, um uns besorgt, und räth mir, wie *er* thun *wird,* zu thun: nur gute Rindsuppe, Rindfleisch und Kartoffel zn essen — und übrigens guten Muths zu seyn. Beides that ich bereits *vor* seinem Rathe, und gebe ihn daher *weiter;* villeicht können Sie ihn gebrauchen. Auch ich glaube, dass die in *einem* Ihrer Lieder, erwänte сродобоља, die Gott den gottlosen **Indiern** schikt, aus *alter Tradition* sich herschreibt, aber die bei den türkischen & christlichen Armeen gewönliche ist seit Hippocrates in Europa bekannt; z. B. in einem Handbuche für Feldärzte, *Wien 1756,* haarklein beschrieben. Die indische ist nur *stärker,* wie alle Erzeugnisse der südlichen Sonne; sie muss aber bei uns schwächer werden.

Reine Luft, und *Mässigkeit,* und *Reinlichkeit* sind die drey Hauptpräservative. Daher *Belgrad* gesünder als *Semlin.* Freilich nicht überall: eine frische Luft in einer guten Gegend von Semlin ist besser, als unreine in einer stinkenden Gegend von Belgrad. — Ob unsre Schulen am 1ten October eröffnet werden, hängt von dem *Grade* der Cholera ab. Bisher glaubt man. *ja.* Sollte es aber *nein* werden, so halte ich Wien*) auch so, für gesünder als eure Moraste.

Steich's Buch will ich suchen. Meine schönste Empfehlung etc. Serbien und Grichenland werden nun wohl warten müssen, bis *Polen* in Ordnung ist, und vielleicht noch länger; denn auch *Paris* ist den Herrn noch nicht recht. — Wenn ich Herr (euer Господарь) wäre, so mächte ich derweil *praktisch* und *auf eigne Faust alles,* oder doch *so viel* als möglich, so einleiten und behandeln, wie ich es seiner Zeit de jure und diplomatisch hoffe und wüntche.

* Aber alles aus Ungarn herkommende muss 20 Tage Contumaz in *Bruck* an der Leita. Auch *Ihr Brief* ward dort da capo gereinigt.

Sie haben bei mir noch f. 25 Cm. für die сербуље gut.

Ihr unveränderlicher
Kp.

Спољa:] Herrn
Herrn Vuk Steph. Karagich
mit Briefen des Herrn Basilius Wassiliewitsch
in Semlin

[Вукова напомена:] одговорено 24. Септ. 831.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1740.]

231.

Wien am 11ten Nov. 1831.

Freund!

Schon am 8ten d. hatte ich den Einschluss hier, erhalten; ward aber zufällig verhindert ihn Ihnen zu übermachen. Sie werden meine Antwort vom 18ten Oct. erhalten haben? Sie sagen mir nicht, wohin ich die f. 25 Cm. schicken soll? Soll ich sie dem Hrn Tirka für Ihre Rechnung geben? Einmal glaubte ich schon, ich würde sie *hier* Ihrer Frau oder Ihnen selbst übergeben können. Und alles in allem überlegt wäre diess vielleicht noch immer am besten. Die türkische Zeitung in Stambol wird eine serbische um so mehr verlangen machen. *Bis* aber in Belgrad gedruckt *wird*, und die Anstalt sich bestätigt, werden wir beide schwerlich mehr was schreiben wollen oder können. *Hier* konnte Einer, wie jener in Stambol, eine Zeitung in mehr als einer Sprache unternehmen, z. B. Serbisch, bulgarisch, walachisch, albanesisch? — Nebst der Zeitung einen jährl. kalender & Забавник, Gebetbüchlein, u. s. f. kurz lauter Dinge, die zugleich sehr gut für die Nation und nicht ohne guten Ertrag für den Speculanten wären, dem man aber freulich viel *Ordnung* und *Stetigkett* im Leben wünschen müsste. Eigenschaften, die nicht *Jeder* hat. Erasmus war gut, sehr gut mit Kaisern, Königen und Päpsten, die ihm um die Wette Ämter und würden antrugen: er aber dankte allen sehr höflich, und blieb in Basel bei und mit seinem Buchdrucker Frobenius bis an den Tod, frey, un-

genirt, und seinen Studien lebend. Machen Sie des gleichen! und antworten odma Ihrem unveränderlichen

Одма.

P. S. Sie sehen, das Nicola, ohne Zweifel mit *Ihrem* Beifalle sich *ganz* der russ. Partey in die Arme geworfen hat; also Polen-einverleibt. Die Reaction kann also um so weniger ausbleiben.

[Спољa:] Herrn
Herrn Wolf Karagich
mit Briefen des Herrn Basilius Wassiliewitsch
in Semlin

[Напомена Вукова:] Одговорено 12/24 Нојемвр. 831.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1741]

232.

У Земуну 12/24 Нојемвр. 831.

Љубезаи пријатељу!

Примио сам Ваше писмо од 18 окт. и друго од 11 овог мјесеца. Баш ми је ова Гримова цедуља дошла, као да сам је наручио, јер сам се ја сам накањивао њему да пишем. Ето видићете, шта сам му надрљао; уз то још пишите му и Ви, шта знате. Ако се библијашима не може доказати, да ће превод бољи изићи, ако се штампа без одобренија (које се за сад не може добити), а они нека штампају за Србе *Турскога закона* (за *Бошњаке* — и *њиовим нарјечијем)*, па им онда нико ништа не може рећи, а и ови *тобоже* ришћански Срби читаће превод, као да је и за њи наштампан. Ово Ви можете и Гриму још боље протолковати, а знам, да је он познат с многим библијашима. Баурингу ћу писати и ја, а још би боље било, кад би сте му и Ви писали. Ја би управо најволео, кад би смо штампали Н. З. за Бошњаке, јер онда нит би наши имали право рећи: шта ће *ј*, нити шта *бијело* итд., а сви би читали.

Што ме у првом писму корите, да сам *непостојан*, то ја признајем и сам, и мислим, да је томе много узрок стање здравља мога; и зато ја нијесам за писање новина (јер је то посло, који *ваља радити сваки дан у одређено вријеме)*, већ ако, да би ко други био да ради, а ја само да надгледам, и по својој вољи што да радим; али је таквог ортака тешко наћи. Него Календар, Забавник и друге такове књижице могао би сам радити, и кад сам поле здрав, радије би сам радио, него би на бал ишао. —

И ја знам, да би најбоље било *удвојити пензију* али („Сјетуј, Зеко, ти си старјешина“) како се то може учинити? Ви знате, да се и ово не би без Вас учинило. Кад би сам како могао отићи у Питер, надам се за цијело, да би је удвојио, али како ће се отићи? Тим су мене моји Срби преварили, те сам жену довео овђе, *„да је они могу лакше које с чим потпомагати, кад ја отидем са законима и с мојим Новим Завјетом у Питер;“* но лани у јесен виђео сам, да се није тако мислило, као што се говорило. — А сад, како сам отказао, да онамо више не могу ићи, многи ће се трудити. не би ли ми и ово пензије укинули. Зато би добро било, да Ви поновите преписку с пријатељима нашим у Питеру, а особито са Шишковом, с Адел. и с Кеп.; а на љето гледаћемо да штампамо пјесме и друго што, што ће и њима бити мило.

Саву сам дао у Нови Сад у прву Латинску школу. Шаффарик је прије 20 дана био врло болестан, не знам, јели се придигао.

У словима, која се у Бијограду лију то је ново, што је и мало т начињено као и велико т. ј. т, н. п. отац (и то није у ћириловим словима, него у грађанскима). Кажу, да су тако у Питеру почели, да би се боље разликовало т од ш. — Чујем, да ове зиме очекују онамо некакога Бечкога папирфабриканта, да прави фабрику од артије. Исаиловић је наименован цензором код типографије Бијоградске, и говори се, да ће од новога љета почети и новине издавати. Давидовић је прије неколико дана дошао из Цариграда у Крагујевац, него се још не зна, јели што ново донијо, али по свој прилици није ништа важно. Ваља да сте чули, да се Скадарски паша предао царској војсци и одвели га у Стамбол. А Бошњаци се сад кољу између себе. Султанова срећа једнако напредује.

За тиje 25 f. Cm. молио би Вас, кад би сте ми ји могли у пиcму по делижанцу послати.

Кум Мима (млади Тирка) пише ми, да би рад имати мој потрет, да га да изрезати на бакру или на камену, па да га прилијепи у рјечник Српски, начинивши му *нов Titelblatt;* па онда да објави у Algemeine Zeitung (не би ли се који више продао). Но ја мислим, да је срамота књизи мијењати Titelblatt, њу саму не промијенивши ни мало; него кад дођем тамо, да наштампамо ово ријечи, што сам скупио на ново (преко 2000), па онда да се то учини?

Ја овђе још једнако говорим, да ћу ићи у Србију, према томе владајте се и Ви *ту* (али у Шитер можете слободно писати, да сам опет списатељ). — Пишите ми одма.

Вук.

[Орпг. у арх. С. К. Академије бр. 1742.]

233.

Wien den 2. Dec. 1831.

Freund!

Ihr Einschluss an Grimm ist denselben Tag auch weiter gegangen, begleitet von einen paar Zeilen von mir in der Haupsache.

Ich freue mich auf eure Ankunft im Frühjahr. Die f. 25 folgen mit nächstem Postwagen. Sie sollten ein Quartier in der Nähe den *Mechitaristen* nehmen. Meglicki lässt Sie grüssen, von älterem Datum her: denn Ihre neueren Pläne kennt er noch nicht.

Der junge Tirka ist halt ein Kaufmann, der sich aus dem Betriegen nichts macht. Aber wir dürfen nicht so handeln. Am besten und ordentlich aber geht das an bei Gelegenheit der *Vermehrung.* Doch auch da ist das Porträt überflüssig, und lächerlich. Sie verzeihen meiner Offenheit. In Eile

Ihr alter

Odma K.

P. S. alles Schöne an Ihre Frau, Savva, Rosa, Basilia, Mina *etc.*

[Споља:] Herrn
Herrn Vuk Karagich
mit Briefen des Hrn Basilius Wassiliewitsch
p. Ofen
Peterwardein Semlin

[Вукова напомена:] одговорено 17/29 Дек. 831.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1743]

234.

У Земуну 17/29 Дек. 831.

Љубезни пријатељу!

Писмо Ваше од 2. овог мјесеца мало нијесам у Беч на траг вратио! Књигоноша га донесе мојој жени, кад сам ја био у кавани, и узевши 29 крајцара сребрни даде јој га. Кад ја видим на писму записано 28, помислим, да има још како писмо унутра; но кад га отворим, зачудим се, видећи да нема ништа; кад писмо измјерим, не изађе ни $^1/_2$ лота. Кад сјутра дан запитам на пошти, како се за просто писмо може узети дупла плата, одговоре ми: So ist oben taxirt. Ви знате, да ја не жалим платити поште готово ни за како писмо, а камо ли за Ваше (макар да је трипут онолико); само ми је жао на неправду и на *глобу*.

Опет су ме ономадне овђе заокупили *за цасом* (будући да виде, да на ону страну за сад не мислим ићи); зато сам 26. овог мјесеца по Римскоме предао овдашњој милитар-команди ону лањску моју тужбу и молбу на Polizey-Hofstelle, и мислим, да ће данас одавде *добро испраћена* тамо стићи. Добро би било, кад би сте Ви опет замолили онога, што је Риста мучио, да се напомене С., да ме један пут опросте од ове биједе. —

Ваља да сте већ одавно примили овдашњега Oberlehrera Аџијћа буквар с рецензијом некакога попа њиовога. Онаки би рецензенти и у нас морали судити о моме преводу Н. З., кад би му се одобрење искало. — Аџијћ би рад начинити нова слова место дојакошњега крпежа (ch, cs. sh, dj или gj etc.), али не зна како ће. Не би ли га Ви у том

могли што поучити (кад не ћете сами тога посла — за све Славене Римскога закона — да се примите)?

У Србији нема ништа ново. Мене зваше, па и престаше. Ово дана ће Господар доћи на Топчидер (добар сат од Бијограда, а толико и од Саве; ту је љетос лијеп двор начинио; а у Бијоград знате да га Турци не пуштају). У Бијограду се штампају којекаке ситнице; ономадне сам виђео трговачко обявленіе (допуштење, да му је слободно марвом трговати), у коме стоји пр*едѣлъ*, и *тео*, препятствовати и т. д. — Онога *Зорића*, што је у Питеру 1824 године издао *никаким језиком* малу всемирну историју за Српску младеж, очекују у Србији, с његовом женом — Францускимњом — и с ђецом, да буде *воспитатељ млади књазева*. У Питеру је живио под покровитељством *Ат. Стојковићи*. — Ваља да сте чули, да је Јепта Поповић из Тријеста отишао у Црну гору; а Сима је Милутиновић у Бијограду полицај-комесар, мало га нијесу у Црној гори убили. —

Да ли знате, ђе је сад Кепен? Бусе ваља да је опет у Вршави. А Кухарски ваља да је у Питеру.

Моји Вас сви поздрављају. Прије 6 мјесеци добио сам још једну *кћер*, Љубицу (Амалију).

Еда Вам је што писао Мушицки? Темишвар му оте Станковић. Све се накањујем, да му пишем.

И сам сам мислио, да у Бечу тражим квартир ђе у Јозеф-штату близу Јермена. —

Поздравите ту све наше, и пишите ми *одма*.

Вук Стеф. Караџић.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1744]

235.

Wien den 20-ten Jan. 1832.

Freund!

Damit die *liebe* und *gerechte* Postverwaltung uns nicht abermal um 14 xr. *prelle*, so schreibe ich Ihnen nur auf einem *halben* Briefbogen. —

Sie werden *indessen* meine Schuld mit f. 25. Cm. erhalten haben? Ihre Passsachen sind *vermuthlich* in Ordnung; Sie wissen, wie man hier *vergesslich* ist. Überdiess behauptet man *Gründe* zu haben, Ihnen nicht unbedingt zu trauen. An Vorwänden wenigstens fehlt es nicht: Sie sind beim Metropoliten schlecht angeschrieben —, und der weiss mit den Herrn aus *ihren* Interessen zu sprechen. Am Ende lacht man *mich* aus, dass ich mich für Sie will braten lassen! *Wo* Köppen ist, weiss Gott. Ad** schweigt und der Sohn ist auch Gott weiss wo. Grimm wird uns wohl antworten. Machen Sie nur, dass Sie bald hieher kommen. In Serbien ist für Sie nichts zu machen; aber doch braucht es nur ein gutes Wort, um Sie *neuerdings* anzuführen! So *unbeständigen* Leuten ist schwer und unangenehm zu rathen. —

Wegen Pass wäre es vielleicht am besten, wenn Sie einen russischen *nähmen*, falls die österr. Polizey fortfahren sollte, ihre üble Laune an Ihnen auszulassen. Antworten Sie bald

Ihrem

Odma K.

[С поља]: Herrn
Herrn Wolf Steph. Karagich
mit Briefen des Herrn Basil. Wassiliewitsch
p. Ofen
Peterwardein in Semlin

[Вукова напомена:] одговорено 18/30. Јануар. 831.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1745]

236.

У Земуну 18/30 Јануарија 832.

Љубезни пријатељу!

Примио сам Ваше писмо од 20. овог мјесеца, и прије неколике нећеље дана они 25 f. Cm., за које Вам благодарим.

Што се мога пасоша тиче, ја сам прави мученик на све стране. Ја знам и сам, да би најбоље било, у оваким опсто-

јатељствима да узмем Руски пасош; али како ће ми Руси дати пасош, кад је митрополитова партија по Петербургу, као и по свему народу Српскоме у овоме царству, разгласила, да је двор Аустријски мене преко Вас поткупио, да Србе унијатим и да шокчим? Опомињете ли се, како је Мушицки на наше очи код бијелога курјака говорио Меглицкоме: „ова два господина, на све, што у Славенском језику није по њиховој ћуди, вичу да је Руско“? А за нама Бог зна шта је још говорио! — За то велим, да сам мученик, јер ме Митрополит код полиције овога царства опада, да сам у тајним друштвима, и да сам опасан за ово царство; а код народне партије и код Руса опада ме, да сам од овога царства поткупљен, да унијатим и шокчим! А полиција Бечка може бити да мисли, да и Ви са мном против овога царства за Руски интерес интригате! Ето како човека на правди Бога може биједа да нађе! Тако ми Бога, да имам куда би сам бјежао и из овакога царства и из народа Српскога, само да се уклоним од оваки интрига. А и онај шпијунчић, што је био на робији, чујем да је опет у Бечу! —

У Србију су ме звали и звали, и још ме једнако зову; али више нијесам рад ићи, особито у оваким обстојатељствима. —

Ово дана послаћу Јерменима Српску *цоезију* покојнога учитеља *Луке*, да је даду у цензуру, и да ми објављеније одма штампају и пошаљу, да би сам скупио што новаца за пут. Смијем ли Вас молити, да коригирате објављеније, барем један пут? Само да се не ће у цензури што задржати! У Будим нијесам смијо рукописа послати, јер знам, да је Будимски цензор, поп Витковић, много овој књизи пријетио. особито што у њој стоји, да би и у нас требало слова изговарати *â, бе, ве, ге*, и т. д.

Прије јесени ја не ћу моћи у Беч доћи, јер сам рад да Сава сврши егзамен у првој латинској школи, не би ли ту послије могао бити примљен у другу (?).

Свима сам пријатељима писао, само *Ранку* још нијесам; него ћу и њему гледати ово дана да пишем, па велим писмо Вама да пошљем (?).

Ај да оће Грим и Бауринг (којему писмо ваља да сте Ви оправили?) што учинити!

Пишите ми опет поскоро.

Ваш

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1746.]

237.

Wien den 7ten Febr. 1832.

Freund,

Ihre klage vom 18/30 Jan. habe ich erhalten. Es scheint wirklich so zu seyn, wie Sie sagen, und wäre nur am besten hier *persönlich* zu erörtern. Ich hoffe, dass die unsrige Polizey doch den *letzten* Bescheid vor Ihrer Abreise nach Belgrad noch *haben* und *befolgen* werde? Im *Nothfalle* schreiben Sie mir halt wieder: ohne Noth *darf* man dio ohnehin viel beschäftigten Diplomaten nicht sekkiren, und *thut* es auch ohne Erfolg. Ich wiederhole aber, dass ich selbst an Ihrer Unbeständigkeit *irre* werde. Haben Sie den Serben doch gesagt, unter welchen Bedingungen Sie fortdienen wollen? Wladisl. sagt mir, Sie seyn in voller Ungnade. (Versteht sich, zu seiner Freude). Dass ich von Grimm seit lange Antwort auf Ihrem Brief, den aber Polizey. *vielleicht 2 Mal*, gelesen haben, und Ihr Bibelverbrechen, als sey's dem *Papste* zu lieb, da Sie doch Schismatiker sind, ad notam nigram genommen haben mag. Solche Leute sind kaum zu belehren! — Aber der junge Adelung ist nun wieder hier, und bleibt hier. Wegen Savva können Sie zu *Ostern* so gut heraufkommen, als im Herbste. Man hat ja *halbjährige* Cursus. — Er geht unten am Ende doch verloren. Првом поштом ist immer der alte Narr: nun ist er voll Pläne, um eine *Kasse* (Nationai-Wohlthätigkeit etc.) in die Hand zu kriegen. Mir ist er noch f. 50 Cm. die er auf 3 Tage vor 15 Monaten borgte, schuldig. Mit ihm ist *nichts*, aber gar nichts zu machen.

Vale, fave & rescribe

tuo Odma

K.

Споља:] Herrn Wolf Karagich
mit Briefen H-rn Basil. Wassilyevics
p. Ofen
Peterwardein in Semlin

[Вукова напомена:] одговорено 8/20 фебр. 832.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1747]

238.

У Земуну 8/20 февр. 832.

Љубезни пријатељу!

Прије 8 дана примио сам писмо Ваше од 7. о. м. За мој пасош овђе још није дошло ништа. Кад дође, јавићу Вам. Само да ми не забране *тамо* доћи! *Милош Урошевић*, овдашњи пропалица, којега сте Ви прије неколико година вићали ту код бијелога курјака, завадивши се нешто с овдашњим пугермајстором, капетан-авдитором Лазаревићем, тужно га је (мислим још љетос) самоме цару, да је он *ирекао мене ћео Србима да изда Сријем*, и да би га за цијело издао, да није њега (Урошевића) било! А и сад, како сам овђе из Србије дошао, мислим, да ме Урошевић у Беч тужио, да сам Милоша Обреновића *шпијун*, као што и по бирцаузима и по сокацима јавно говори. Ово Вам само јављам да знате. А ја мислим за *цијело*, да овдашња милитар-команда (која се Урошевићевим плеткама — питригама — мора смијати) нема ништа против мене.

Ја не знам, како сте Ви из посљедњега писма мога могли разумјети, да ћу ја сад опет у Србију да идем! Ја у Србију у данашње вријеме (и док су гоћ у њој *данашња* опстојатељства) не мислим никако ићи. Што Ви спомињете уговоре (Bedingungen), Срби ни за каке уговоре у оваким догађајима неће да знаду; а и кад би пристали на њи, ко ће бити добар, да ће ји онамо држати? — Кума Гаја се у радости својој вара, да сам *ја* у немилости, него су други *код мене* у немилости. — Три су ми писма (од јесенас) писали, да идем на своје мјесто, а ја сам на сва три одговорио, да стање

здравља мога не допушта ми извршивати јавну службу, које сам се ја у Србији свагда клонио; него ако ће ми из милости дати што на годину (као неку пензију), па да живим *ће ми је воља*, и колико могу да радим моје књижевне послове, као и од прије, добро; ако ми не даду, ником ништа. На ово моје искање још правог (одређеног) одговора нијесам добио, и може бити да га не ћу ни добити; него чујем, да се срде и псују, а ја и не марим. Под 8. Јануарија добио сам једно велико писмо од Милошева шуре, Васе Поповића (који је 17. оног мјесеца у Бијограду умрьо) писано руком Милошева секретара Аврама Петронијевића, у коме ми се, као ћоја *тајно*, јавља, „да би Господар моју жељу испунио, али сметају непријатељи, међу којима су први *Давидовић* и *Стеић*“. Овђе има мало и обичаја Крагујевачкога, завађати људе између себе; али има и истине: Давидовић је једнако онај *стари* (као што је био, кад је у Карловцима писао пасквиле, у Пешти у цркви проповиједао, и у Бечу писао новине и штампао књиге), а Стеић је, још док сам *ја онамо био*, поузимао народне пјесме од људи, којима сам ја још *одавно* наручио, те су ји купили за мене! А сад особито чујем да ји једнако купи. — Тако ја данас стојим са Србима.

Да ли сте примили буквар Шокачки (у рукопису) овдашњега Oberlehrera Адијћа?

Вук.

II. II. Говори се, да ће Бошњаци сад по Барјаму да ударе на Србе, па, пошто њи покоре, онда на цара; али ја не вјерујем, већ ако да буде кака *Султанова шпекулација*. — Српски су послови с Турцима, по староме једнако.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1748]

239.

Wien den 16ten März 1832.

Freund!

Ihr MS. war mir erst vor 4 Tagen vorgekommen; ich habe es gleich erledigt: aber auf *Ihre* Vorrede bin ich begierig.

Wozu *abermal* eine neue Orthographie dienen soll? Der A. D. in dem Лѣтопись schreibt zwar das j, aber *in* der Zeile, nicht in u. *unter*, wie wir zwey, und die *Natur* des Buchstaben fordert; und dann seine grundlose Faseley von der *Liebe* des Griechen zum jota (i), an der kein wahres Wort ist. Hr. N. Haczich hat sein abc-Buch durch die Diligence *franco* wohl schon erhalten? ja sam je poslao vor 14 Tagen. Macht etwas gescheites zusammen. Aber dann übersetzet euer Werk wieder auch deutsch, damit es *für* die Jugend und *vor* den Behörden auch den Vorzug habe, mit *deutsch* zu lehren.

Katancsicheva Biblia sollte Sie bewegen, sich auch an das *alte* Testament zu machen. Sie wissen, dass davon bereits drey dicke Bände heraus sind. Vale fave et rescribe

tuo

Kp.

Von einem Studenten J. H. Murko in Gratz ist eine krainische etc, Gramatik & Lexicon erschienen! à la Meidinger.

[Спољна:] Herrn
Herrn Wolf Steph. Karagich
mit Briefen des Hrn Basilius Wassiliewitsch
franco in *Semlin*

[Вукова напомена:] одговорено 14/26 Марта. Опет $\frac{31\ \text{Марта}}{12\ \text{Априла}}$

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1749]

240.

Wien den 23ten März 1832.

Freund!

Wen Sie zu Ostern heraufkommen (oder selbst später), so sehen Sie sich doch um slav. Manuscripte bei Dragosavlevich *etc.*, um. Da er seinen Ausflug wegen einer Heirat aufgegeben hat, so kann er doch auch die Samlung aufgeben?

Aber warum sagten Sie mir nichts von seiner vorhabenden Reise auf *den heil.* Berg?! — Vuics ist hier, um seine Biogra-

phie zu drucken; die ich aber noch nicht gelesen habe. An Grimm habe ich vor 8 Tagen wieder geschrieben. Vale & rescribe

tuissimo

Kp.

[Споља:] Herrn
Herrn Wolf Steph. Karagich
mit Briefen des Herrn Bassilius Wassiliewitsch
franko in *Semlin*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1750.]

241.

У Земуну 14/26 Марта 832.

Љубезни пријатељу!

1) Примио сам Ваше писмо од 16. овог мјесеца. Ја би Вам и прије њега био што писао, али сам био у великој брзи и сметњи. *Василија* ми је умрла, пошто се читав мјесец дана неисказано мучила (добила је у мозгу водену болест).

2) За Воскресенције *тамо* није ми било могуће доћи, јер сам *рад* и у Будиму неко вријеме да се купам у илици.

3) За мој пасош не чујем ништа да је овђе још дошло. Најдаље још до 6 недјеља мислим се одавде преселити у Нови Сад.

4) Аџијћ (Никола) примио је свој рукопис. Колико сам знао, ја сам му од прилике казао, шта треба чинити.

5) Ако питате, *шта ће опет нова ортографија* у Лукиној поезији, ја мислим, да је најприличније штампати је онако, као што је он писао; ако ли питате за А. Драгосављевића і мјесто и, то он зна.

6) Катанчићеву библију још нијесам видео; читаћемо је тамо (у Будиму купићу оно, што је готово).

7) Чудо, да од Грима нема ништа! Збиља! Да ли је Вама Тирка (још зимус) дао једно писмо на Бауринга?

8) Само да ми објављење оће *брзо* доћи! Ако Вам га донесу из штампарије, молим, да га Ви коригирате, да *не* би дошло у *погане руке*.

9) На овоме писму видећете како се у *Биограду* штампа![1]) Ова су слова у *Бијограду резата!* Само да су малко мања, могли би Јермени искати (а може бити и *добити*) од Милоша матрице. Овим је словима штампано и објављ. Тиролово, које ћу Вам донијети. С мало *мањим* словима штампати су пасоши и трговачка допуштења, али су од њи матрице донесене из Питера. Да нијесу Јермени тврдице, најбоље би било, да и они даду *резати* слова у *Бечу*, јефтиније би ји стало, него да из Питера матрице купе!

10) У Србији је све по староме, само се то чује ново, да 15000 Турске војске оће преко Србије на Босну, зато се и Срби као спремају; Бијограђанима (Србима) заповиђено је да спреме 200 људи на коњма. У Ужицу се изненада побио један Србин с Турчином, и осим њи двојице погинуло је још десетак људи, с обје стране; и сад се Срби сви иселили из Ужица, и оће Пожегу да населе. Сад Србину никаком није слободно (од Милоша) завирити у Ужице!

11) Јесте ли читали Петра Демелића превод Омирове Илијаде?

Пишите ми *одма*.

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1751]

242.

У Земуну $\frac{\text{31. Марта}}{\text{12. Априлија}}$ 832.

Љубезни пријатељу!

Зло за мене! Није доста, што ми је Василија умрла и што сам и сам једнако слаб и болестан, него још дошло јуче од Hofkriegsratha *да ми се не допушта ниђе у царству овоме сједити, него да морам ићи у Турску!* Ето мога доласка у Беч! Сад управо не знам шта ћу радити. У Србију друкчије нијесам рад ићи, већ ако да ме предаду *на силу*, као каквога *злочинца*, јер знам, да ме *нема*, ако онамо пређем.

[1]) Писмо је писано на чистом другом листу спроводног писма Тиролова уз књижевни оглас на књигу Политическо Землѣописаніе.

Ја се ништа другога немам бојати, *ови* непријатељи, који ме *овђе* овако гоне, доћи ће ми онамо ака главе. Ја *за цијело* знам да је Митрополит још лани против мене онамо радио, а и овђе мислим, да је ово све његово масло, јер не знам, зашто би ме друго полиција овако гонила. Чујем да стоји у Verordungy, да *ја сам знам*, зашто ми се не допушта у овом царству живити. То дакле мора бити превод Н. З. — Ја сам сад у највећем очајанију: овака гоњенија, на врату жена и четворо ђеце, а сувише слабо здравље и сиромаштво! Кад би ми се барем допуштило, да доведем у Беч жену и ђецу, па би сам онда ишао у *Русију*, прем да знам, да ме интриге ови непријатеља и *онамо* чекају! Ј.... ти овај свијет, и ону правицу, што кажу, да има на њему! Да ми није жене и ђеце, Бога ми! би сам с радости ишао у Србију, да се прије избавим овакога живота. — С Богом!

Ваш дојакошњи
Вук.

П. П. Ваља да сте примили моје писмо од 14/26. марта.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1752]

243.

Wien, den 13 April 1832.

Freund!

1) An Баур* hat mir Tirka nichts gegeben. Aber ein Paar Tage nach Empfang Ihres Briefes traf ich mit ihm auf der Gasse zusammen und begleitete ihn. Da erzählte er mit unter Anderem, dass er auch einen Brief von Ihnen an Б. bei pajep etc. abgeben wollte, und auf dessen Ablehnung ihn unmittelbar per Post expedirt habe.

2) Euer Typen sind ohne weiters schöner, als die Wiener und Ofner: aber ein Kenner hätte auch daran noch Manches zu wünschen! Wenn Sie herauf komen, so können Sie selbst mit dem P. Jermeni alles weitere besprechen. Sie wissen dass Sie bei ihm sehr viel gelten.

3) Vuics ist wieder fort mit seiner Баба Смиљана-Biographie, und zwar баба noch mehr in Sachen als in Worten!

4) Von Грим muss doch endlich Antwort kommen.

5) Von Macieiowski habe ich eben heute per Post ein Paket erhalten mit $^1/_2$ Dutzend 1. Bandes seiner *prawodawstwa Slawian*, darunter auch ein Exemplar für Ew. Excellenz!

6) Auf Marko's Feldzug im Morea mit dem Sultan bin ich begierig. D**** hat sich doch einmal in der Allg. Zeitung unterschrieben gesehen (?)! Der glückliche Fürst Метернихъ des Милош!

7) Grüssen Sie mir den Herrn Шаff. in Neusatz. Vale et rescribe

tuo Одма.

P. S. Dass auch Berlich eine illyrische Grammatik drucken lasse, werden Sie wissen. Murko den Steyrischen Grammatiker und Lexikographen kennen Sie. Aber wiewohl er ziemlich desperat spricht, ist er doch noch kein Vuk und — и он поправља језик! Er hat nicht einmal den B. Markus (von 1783) ganz benützt und nur Dummheiten aufgenommen. Berlich sagte, er getraue sich eher Ihr Alphabet auch den Шокцен angenehm zu machen, als was Anderes Gescheutes einzuführen, z. B. *od lepi жена* für *od lipih shenah!*

Iterum vale! Vesele prasnike!

P. S.[2] Suchen Sie doch mit einem *wirklichen ungelehrten* und daher unverdorbenen und ununterschobenen Bulgaren zusammen zu kommen, und über seine Sprache etwas *Gewisses* und unbestreitbares zu erfahren, z. B. wie er den зоубръ Auerochs nennt. In einem MS. heist es dass Anno 868 ein solcher nach Byzanz gebracht worden sei; die Leute nannten ihn *ςόμβρος*. Dies ist offenbar das slav. зоубръ, bulgarisch vielleicht зобръ oder gar забръ?

Wie nennen sie die Hölle? Wie den божић, васкрсъ etc.?

[Споља]: Herrn Wolf Steph. Karagich
mit Briefen des Herrn Basilius Wassiliewitsch (p. t.)
franco in Semlin.

[Вукова напомена:] одговор. на велики четвртак 1832.

[„Срђ“ г. 1902. 1032]

244.

У Земуну на велики четвртак [7 априла] 832.

Љубезни пријатељу!

Јуче сам примио писмо Ваше од 13. о. м., а Ви моје ономадашње ваља да ћете примити прексјутра (ако га већ нијесте и примили, јер чини ми се, да сам Вам га још прије 8 дана писао). Виђели сте из њега, да је на ону моју молбу дошло од Hofkriegsrathског президијума, да ми се у овом царству не допушта живити, него да *морам* с фамилијом ићи у Србију. Ја сам ономадне дао овдашњој милитар-команди наново молбу, у којој сам казао, да ни ја ни жена за сад у Србију ићи друкчије *нећемо*, већ ако да нас, као злочинце (какови нити смо амо ни онамо), *на силу*, предаду (прем да нас од онуд нико и не тражи); него ако ми се не допушта, по оној мојој молби (unbeschränkt), у овоме царству живити, а оно да се мени да пасош преко Будима и Беча за *Русију*, а фамилији мојој да се допусти живити у Бечу, јер жена никако не ће да се удаљује од мјеста рођења свога. — Молбу ће ову данас одавде милитар-команда оправити у Варадин Генерал-команди, и оданде ваља да ће ићи чак у Беч. *Сви* људи, који ствар разумију, кажу, да ми се једно од тога двога *по иравди мора* допустити. Одавде се у *Турску* ни злочинци на искање не враћају, а камо ли мене, (којега је мјесто рођења управо још под Турцима) и моју жену, *Бечкињу*, који нити смо коме што учинили, нити нас ко, као злочинце, тражи. — Ја би, које због моје фамилије, које због Вас, које због моји књижевни послова, врло рад био живити у Бечу; али (да Вам управо кажем, као што сам у овој последњој молби казао) под оваким подозрењијем и гоненијем нити сам рад, нити је могуће; зато би сам готово најволио, да ми се да пасош за Русију. Преко Будима и Беча зато сам искао пасош, једно што имам у оба та мјеста моји приватни послова и рачуна, а друго, да доведем тамо фамилију, да сама не иде преко мађарски пустара. Гледајте и Ви, колико се може, тамо преко пријатеља Ваши, да би ми се *макар које* од тога двога што брже допустило. —

Ово је за цијело све Карловачко масло. Матица и Љетопис и Светић то су орудија митрополитова против мене и

Вас. Да ли сте читали 27 и 28 књигу Љетописа? На сад они веле: ако оде Вук опет у Беч, опет ће да нам квари посао.

У Бијограду 28. марта штампата 1. нумера *Новина Српски*, као *проба;* но не зна се, кад ће се даље наставити. Стеић је издао Објављеније на *„Сабор истине и науке, или III Забаве за ризум и срце“*. Цензура је за сад *Књажеска канцеларија* (Давидовић и Стеић).

С Бошњацима мислим да до боја не ће доћи, јер ће се они поплашити и предати; а ја мислим, да и Султан није баш од *збиље* рад Србе наново учити војевати. Но при свему томе једнако се оружје у Србију преноси.

Не опомињем се, који је то Мурко, за кога кажете, да је Штајерску Граматику и Лексикон издао. И ја сам зимус нешто писао о нашим *глаголима* (као оно у Даници за годину 1828 о сушт. и прил. именима); али залуду, кад ми ова гоненија не ће допустити да штампамо.

Бугарина каквог правог тражићу, ако га буде могуће овђе наћи.

Гледајте *одма* да ми пишете.

Вук.

П. П. Немојте ни Ви франкирити писама, јер поуздание иду.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1753]

245.

Wien den 20ten April 1832.

Freund!

Ich habe über Ihren casus dto 12ten d. M. mit dem mitreferirenden Hofrath v. Бр**** gesprochen, aber ihn zu meinem Troste bei weitem nicht so hart gefunden, wie er bei Ihnen lautet. Er meint, Sie dürfen nun Ihre Lage in einer bescheidenen und wahren Vorstellung schildern, um nicht nur *Aufschub* der Abreise, sondern auch den *Ort* wohin, nach Ihren *billigen*

Wünschen bewilligt zu erhalten. Hoffentlich wird Ihnen das dortige Commando & Polizey nicht übel wollen? —

Also nur vor allem die Vorstellung einreichen; dann bald nach Neusatz & herauf, oder nach Ofen reisen. Übrigens die ohnehin etbitterten und, weil sie Unrecht *thun* und haben, um so unversönlichere Feinde nicht muthwillig und unklug gereitzt! — Ich sehe Ihren nächsten Briefen mit Sehnsucht entgegen. Sie können von diesen Zeilen nöthigenfalls Gebrauch machen, das heisst, sie zeugen und mich nennen. Wie immer Ihr unveränderlicher

Freund

Kopitar.

P. S. Auch Ihren Brief vom 14/26 M. hab' ich erhalten.

[Споља:] Herrn
Herrn Wolf Steph. Karagich
mit Briefen des Hrn Basilius Wassiliewitsch
in *Semlin*

[Вукова напомена:] одговорено 21 април. 932. опет писато 9/21 Маја.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1754.]

246.

У Земуну 21 Април. (по наш.) 832.

Љубезни пријатељу!

Прије 8 дана примио сам писмо Ваше од 20. о. м. по Вашему, а и Ви сте ваља да у оно вријеме примили писмо моје, које сам Вам на Велики Четвртак писао и послао. Онај исти дан (на Велики Четвртак) отишла је одавде и моја нова молба на генерал-команду, и сад ваља да је већ у Бечу. Она је одавде оправљена што се љепше може, јер овдашње власти ништа против мене немају, него ме још сажалују, као поштена човека, који на правди страда. Ја сам у молби оној *управо* и *истинито* казао све, шта сам рад; али не знам, оће ли бити са свим *bescheiden*, јер човек кад на правди настрада, изгуби

Bescheidenheit, а и саме ове ријечи, да *на правди страда*, нијесу bescheiden за онога, од кога се страда, а то се ни у оној првој молби није могло мимоићи, да се не каже. Осим овога мислим да ништа није више unbescheiden, него што сам се молио, да би ми дали *unbeschränkteste* Bewilligung (по оној прећашњој молби) in den K. K. Staaten с мојом фамилијом живити. С тим сам ћео казати, да нијесам рад, да ми допусте живити само на једном мјесту, па да ми се оданде никуд макнути не даду, или да ми онако сметају у мојим књижевним пословима, него да могу слободно по својој вољи, све оно радити, што се осталим Турским поданицима не забрањује. А управо сам казао, да желим с фамилијом вратити се у *Беч*. И како ми допуштење даду, одма ћу се одавде кренути у Нови Сад, и потом у Пешту, ђе сам се рад (у Будимским илицама) купати неко вријеме, па онда управо у Беч.

У Бијограду се штампа Стеићева књига („*Сабор истине и науке, или III Забаве за ум и срце*"), у којој ће по објављенију бити и *народни ијесама* наши (све ми отимају мој посао).

Јуче су у Бијограду пуцали топови на весеље, што је царска војска разбила Бошњаке и освојила Сјеницу и Нови Пазар и друге варошице на ономе крају. Тако, по свој прилици, амо доље око Дрине не ће боја ни бити.

Не знам, јесам ли Вам прије писао, да је Сава на садашњему полугодишњему егзамену био пети еминенс. Ономадне сам га опет одвео у Нови Сад. Шафарика сам нашао у постељи; опет га вата грозница.

Гледајте, да би сам што прије добио повољан одговор на моју молбу. Не бисте ли могли кога позната наћи код Hofkriegsrathskога президијума? Јер је одатле дошао одговор на ону прећашњу молбу, која је била управљена на Polizey-Hofstelle (а ова је посљедња управљена на овдашњу Милитар-команду).

Пишите ми *одма*.

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1755]

247.

У Земуну 9/21 Маија 832.

Љубезни пријатељу!

На писмо Ваше од 20. Априлија одговорио сам Вам 21. оног месеца по нашему; у том ваља да сте Ви примили моје писмо, што сам Вам послао на Велики Четвртак; него се не могу начудити, што, од толико времена од Вас никака више писма немам! Морам мислити, или да поменута моја два писма нисте примили, или да чекате, да ми што одређено јавите. Само да сте здраво! — Већ би требало, да је дошло што и на моју молбу од 16. Априлија по Вашему, која је одавде у Варадин отишла на Велики Четвртак; али ево још нема ништа! Само да није још у Варадину молба моја! —

Обрадујте ме одма каким писмом.

Ваш

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1756]

248.

Wien den 18ten May 1832.

Freund!

Auch Ihren Brief vom — in dem Sie mir den Recurs anzeugen, hab ich erhalten. Ich habe mein Möglichstes gethan, und will alles Gute hoffen, wiewohl ich natürlich mich nicht ins Vertrauen der Polizey hineindrängen kann. —

Haben Sie denn nicht die Herren in Semlin auf die vor 2 Jährige (für Sie *damals* neueste) Entscheidung erinnert, bei der es ja bei Ihrer Ankunft *heuer* noch sein Bewenden haben sollte?

Warum schreiben Sie mir nichts vom Engländer Urquhart, der Sie in Zemlin gesprochen? — Ich gab ihm Bücher für Bowring mit, und schrieb ihm dann per Post auch über Ihren превод *1?* Was ist *№ 3?* —

Grimm sagt, auch geschrieben zu haben, aber er wundert sich, warum Sie, da Sie mit Bowr* in Correspondenz seyen, noch andere, entferntere, begrüssen. Ich habe ihm darüber freilich geantwortet; aber sicher ist es, dass Sie ein sehr unbeständiger und fauler Herr sind.

Kommen Sie nach Wien, und leben von der *Pension*, *Zabavnik*, und allenfalls von der serbischen *Zeitung*, aber fest und bleibend, nicht aber heut dies, morgen jenes.

[Споља] Herrn
Herrn Wolf Steph. *Karagich*
mit Briefen des Hrn Basilius Wassiliewitsch
in *Semlin*.

[Вукова напомена:] одговорено $\frac{6}{18}$ Јунија 832.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1757.]

249.

У Земуну 6/18 Јун. 832.

Љубезни пријатељу!

Последње Ваше писмо примио сам од 18 маија (по Вашему), а ја сам Вама писао последње 9/21 истог мјесеца. Сад ваља да Ви чекате од мене одговор на писмо Ваше, а ја исто тако чекам од Вас на моје. — За мој пасош још ништа не дође! Не могу Вам казати, како ми је тешко, што овде овако дангубити морам. Рад сам био, неко време да се купам у Будимским илицама, да би што здравље поправио; па ево најбоље време за купање пролази. Обећао сам пренумерантима да ће о Пештанском вашару у Августу месецу Лукина поезија бити готова, и мислио сам онда издати објављеније о Даници за годину 1833., па сад кад се за поезију уватим у лажи, објављенија издати не смем, нити се пристоји. — Моја је молба из Варадина у Беч отправљена 30. Априлија (по Вашему) и како чујем, *добро* је отправљена. Већ би требало да је овде, па је ево још нема. Та да ће један

пут доћи макар какав *одредни* одговор, да знам на чему сам. Не можете ли преко когагод код Hofkriegsratha разабрати шта се ради с њоме? —

Urquahrt ме звао, да га водим у гдекоје оближње наше манастире, у Климентска села и у Тител, па нисам смео, да не би Митрополит рекао, да је то какав мој познаник од *тајнога* друштва.

У Србији је све по староме, а Султан Бошњаке покори сам. Кажу да је под Сарајевом била битка осам сати, у којој је погинуло с обе стране до десет иљада људи. У том боју кажу да је Алипаша Видаић из Зворника пролетао кроз царску војску, као год соко кроз голубове, и шест коња је под њим онај дан које погинуло, које се изломило и од умора поцркало. Да није стигао некакав Арнаутски паша, који је био отишао к Фочи Ерцеговцима у помоћ, те удари на Бошњаке с друге стране, морала би се царска војска измаћи натраг, и може бити чак и на Дрину; али тако царска војска одржи међдан, а Бошњаци се врате у Сарајево. Што је год тај дан од царске војске живи поватано, све је Усеин капетан *живе понабијао на коље*, говорећи: „Кад је велики везир моје бацио на ченгеле, ја ћу његове овако.“ По том царској војсци стигне у помоћ Столачки капетан с Ерцеговцима (и Турскога и нашег закона) онда Усеин капетан, Али паша Видић и Карафејзијћ (син славнога Крџалијнског бимбаше Карафејзије) побегну из Сарајева с неколико момака, и говори се, да су прешли на ову страну; а царска војска по том уђе у Сарајево без боја. Даље се извесно још не зна ништа. Да су сви Бошњаци били сложни, пре би они Султана надвладали, него он њи; али је тешко људе сложити у рату против свога Господара. Велики је везир с регулатом војском у Косову није пре смео проћи у Босну бојећи се за леђима оставити Арнауте, (а може бити и Србе). —

Лепа би ствар била, почети у Бечу Српске новине, али се *сам* тога посла не би сам смео примити. А мислим да би добро било почети и какав журнал у коме би се назначивале све књиге, које сад излазе у Будиму, Бечу, Горњем Карловцу и *Београду* с кратким *рецензијама*. То би сам особито имао вољу почети; па би се могло говорити о гдекојим и пређашњим књигама. —

Само гледајте, да би сам се једном одавде избавио и тамо дошао, па ћемо онда за остало све ласно уредити. —

Ето сам ја Вама доста написао, пишите и Ви мени што *одма.*

Ваш свагдашњи
Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1758]

250.

Wien den 22ten Juny 1832.

Freund!

Während mein letzter Brief vom 18ten May auf der Reise zu Ihnen war, kam mir ein Ihriger zu, der im Grunde bereits durch jenen vom 18ten May ins voraus beantvortet war. Darum Schreibe ich heute nur andere Dinge, z. B. dass ich am 16 durch Urquahart an Bowring einige Valahica sandte u. ihm auch über Ihre Sache schrieb. Грим schreibt mir auch, dass er Sie schönstens Grüsse, nach Halle & zuletzt Berlin darüber geschrieben habe; denn mit London sey er weniger in Correspondenz. — Was mit Ihrem Gesuch geschehen sey, weiss ich nicht, hofe aber alles Gutte; wenigstens sprach man mir bei Бр** und П*л*т* so. Villeicht könten Sie auf die *vorjährige* Ordre hin einen Pass *herauf* bringen, und hier selbst alles kürzer abmachen. Шаff. schreibt mir schon lange nicht. Ist er krank?

Vale & rescribe

tuissimo

K.

P. S. Вуић soll um eine *Pension* für seine literarischen Verdienste hier eingekommen seyn!

[Спољa:] Herrn
Herrn Wolf Steph. *Karagich*
mit Briefen des Herrn Basilius Wassiliewitch
p. Ofen
Peterwardein in *Semlin.*

[Вукова напомена:] одговорено 27. Јуниja (по наш.) 832.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1759.]

251.

У Земуну 27 Јун. (по наш.) 832.

Љубезни пријатељу!

Наша су се писма опет размимошла (моје од 6/18 и Ваше од 22 о. м.), и ја Вам сад не би ни писао (док не би од Вас на последње моје одговор добио), али имам знатну новину из Србије да Вам јавим. Ећимбаша Стеић ономадне у четвртак *пребегао* из Београда у овдашњи контумац! Али је још знатнији и смешнији догађај, зашто је пребегао. Негде око ускрса постави га Милош Oberhofmeisterом код своје деце (да управља васпитаније њиово), и у томе чину пошаље он своју књигу у Београд, те се почне штампати без цензуре. Пошто се четири табака наштампају, дође из Крагујевца заповест на типографију, да се рукопис пошаље онамо на цензуру. Цензура (т. ј. Милош и његови секретари) нађе, да у књизи нема ништа противно, зато се рукопис потписан и печатом потврђен врати у Београд са заповешћу, да се одма штампа, а и сам Милош (од своје стране) јави Стеићу у Пожаревац, да је рукопис његов само формалитета ради и за пример другима у Крагујевац искат. Као што у Србији многи чинови и друге уредбе трају најдаље до *ирве мене*, тако се и Стеићево Oberhofmeisterство не само сврши, него се он *један дан* са свим, као доктор, отпусти из службе, и даде му се писмо, да може у Београду слободно, као приватан лекар, практицирати, а *други* му се *дан* јави, да опет остане код Г-дара као Leibarzt, него му се допусти, да отиде (из Крагујевца) у Београд, да доврши штампање књиге своје, па онда опет у Крагујевац да дође. Кад он дође у Београд, а то још одавно дошла из Крагујевца заповест, да се књига његова, од које је већ 15 табака наштампано, *више не штампа, докле Господар у Топчидер не дође*. Кад Стеић то јави у Крагујевац, и замоли се, да би се та заповест укинула, онда му *директор књажеске канцеларије, Стефан Радичевић* (који је 4 године у Темишвару био на *робији*, што је, као, *трговачки калфа*, нешто *покрао*) по заповести *Њиове Светлости* јави, да се књига његова дотле не може штампати, 1) „док „је на ново не препише с дебелим јером (ъ), будући да изо„стављање овога слова личи на Вукову ортографију, а многи

„су родољупци, не само у Србији, него и у Русији, нашли, „да то може имати зла сљедствија, зато се у типографији „нашој не допушта по Вуковој ортографији штампати“. 2) „док не назначи у књизи, од куда је што преводио или по „коме је списатељу писао. — Ако му ово двоје није по вољи, „он може своју књигу у другој земљи дати штампати, али „му неће бити слободно књиге у Србију доносити.“ — Стеић ово писмо прими у среду у вече, а у четвртак у јутру видећи, да се онде више с миром не може живити, узевши од свију ствари колико се могло, *пребегне* у Земун. Овоме је догађају сад највише узрок онај *Зорић*, за кога нам је Кепен писао, да је у Питеру 1826. г. издао: „Краткое руководство къ познанію всемірне исторіе за Славяно-Сербску юность.“ Овога Зорића (за кога само толико знам да је родом из Арада, и да је у Темишвару био трговачки *шегрт*, по том као Руски *стражмештер* оженио се у Паризу некаком Францускињом, и избавивши се некако стражмештерства постане у Питеру на препоруку Атанасија Стојковића учитељ Немачког језика „при Екатаринскомъ институту“) позове Милош, на препоруку своји секретара, који су лане као посланици његови у Питеру били, за учитеља своје деце; и ево је сад, пре месец дана, са својом Парискињом и с *кћерју од 12—13 година* (ово је таман као што треба —) дошао у Крагујевац, и премда је Стојковић, ваља да завидећи му слави и господству (није шала код државнога књаза бити васпитатељ деце!), писао Милошу, да он *није ни за учитеља деце сеоске, а камо ли књажеске*, он је за сад *још* у великој чести, а особито поред секретара, који су га препоручили. — Исти Зорић казивао је, да ће се и моја Руска пензија скоро уставити. Ја велим: уплаши, Боже, али не уморп! — Еда пишете што Аделунгу или Кепену? —

Гледајте за Бога, за мој пасош, да један пут дођем тамо. — Стејић мисли своју књигу на ново у Бечу штампати, и као што говори, са ј, љ и њ. Овај догађај с *првом* књигом *из књажеске* типографије показује, што смо *ми* знали и пре, да се књиге *само* онде могу штампати, где имају закони (макар каки, само да су *постојани*).

Пишите ми *одма*. Гледајте у коверти.

Вук.

[У коверти:]

П. П. Са Степћем контумацира Шабачки прота, о коме је у Allg. Zeitung стајало, како је на скупштини, 1830. и 1831. г. предиковао па сад од неправде и од зудума *утекао* амо, оставивши у Шапцу кућу и жену и децу. —

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1760]

252.

Wien den 13ten July 1832.

Freund!

Fatal- (aber andrerseits wieder *schmeichelhaft)* dass sich unsre Briefe immer kreuzen. So habe ich auch Ihr Schreiben vom 18 Juny gleichsam *ins voraus* am 22ten Juny, einen Tag *vor* Empfang desselben geantwortet. Ich habe *seit dem* wieder angeklopft und *tröstliche* Antworten erhalten. Schreiben Sie mir nun *odma*, ob und was geschehen. —

Gestern war der Neffe des првомъ пиштомъ bei mir, *im Grunde* nur um die baldige Ankunft seines Onkels anzusagen, da auch der Ча Ст** auf dem Wege sey! In welcher Absicht? Ich bin *nun ganz* ohne *serbische* Neuigkeiten jeder Art, da ich sie nicht mit den langen Weile bei кума Гајо oder Studenten bezahlen mag. Auch von der лѣтопись ist № 25 mein *neustes* Heft. Cholera, Quartierwechsel *zweimal*, u. andre Dinge rauben mir Musse und Lust. Was wird Ihnen *eigentlich* zur Last gelegt? *Von wem?* Ihr MS. haben wir dieser Tage solid einbinden lassen, und ich habe den Anlass der Stiftung hieneingeschrieben. Wenn wir nur auch einen Стйковичь beilegen könnten! Sagen Sie dem Hrn H** Nicola dass ich von seinem Namenbüchl. noch immer nichts gesehen habe; auch nicht gewiss ist, ob ich es sehen werde; denn man liebt nicht kritisirende Beurtheiler, sondern nur solche, die ihr Ja zu allem sagen, was einem... *sprachfremden* aber ad id bestelltem referirenden Canonicus einfällt. Sie mögen mich *in Garten treiben*, sagt der Krainer der v'rit und den *vrt* gleich ausspricht. Ich glaube immer, das Ortscommando könnte Sie, kraft der *vor* Ihrer Abreise nach Serbien erflossenen Resolution nach Wien lassen; hier würden Sie dann keine Anstände mehr haben: nur ordentliche *Erledi-*

gungen sind hier vor 10 Jahren nicht zu erlangen. Vale & rescribe

Poznati.

[Споља:] Herrn
Herrn Wolf Steph. Karagich,
mit Briefen des Herrn Bassilius Wassiliewitsch (P. T.)
in *Semlin*

[Вукова напомена:] одговорено 7/19 Јул. 832.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1761]

253.

У Земуну 7/19 [Јула] 832.

Љубезни пријатељу!

На писмо Ваше од 22 Јуниja одговорио сам Вам 27 овог месеца, а Ваше писмо од 13. овог мјесеца примио сам јуче.

За мој пасош ништа овде није дошло! Него опет гледајте Ви тамо, како Вас Бог учи. Да није пролетос одозго дошло, да се морам у Србију вратити, овдашња би ми милитар-команда била дала пасош за Беч, али сад не да ни она ни Генерал-команда, изговарајући се, да се мора одговор из Беча дочекати, и да то не ће дуго трајати etc. — Ја управо не знам, ни ко ме тужи, ни за што ме тужи. Генералу је пролетос озго дошло, да они узроци, за које је од Polizeyhofstelle 1829. дошла заповест, да ми се овде не допушта седити, и сад стоје. — Чуо сам, да ме зимус тужио Урошевић Милош (који је сад у Варадину затворен) самоме цару, а може бити и полицији тамошњој, да сам ја с овдашњим пургермајстором Лазаревићем тео прошавшег лета да побуним Срем, и да га саставим са Србијом; и да сам Руски и Српски плаћени шпијун. Али преко свога овога највише мислим, да је *ча Стевиню* масло. —

Стеић ономадне у недељу изашао из контумаца. К ономе, што сам Вам о њему и о његовој књизи у последњем писму писао, додајем Вам сад и ово, да је Атанасије Стојковић из

Петерсбурга писао Милошу (Обреновићу) против мене и против *моје ортографије,* додајући да је и Руском министерству противно, да се моја ортографија у Србији у обичај уводи. И будући, да је ово писмо дошло из Питера с министерјалним писмима (као што смо и ми сила пута од Шишкова и од Аделунга у Бечу писма добијали), тако га Милош, који и онако жели, да осим њега нигде нико части нема, држи, као да је *официјелно* (а може бити да и јест). Дакле опет све ча Стевине и његове партије интриге. Они исти, који ме овде туже, да сам Руски шпијун, и да сам у тајним друштвима, и да сам опасан за ово царство, они ме исти туже у Русији и Србији, (а и овде код *родољубаца),* да сам од двора Австријског преко Вас поткупљен да шокчим Србе! Тако *свети* људи интригарају! Да ли ће кад истина у овоме моме гоненију, изићи на мегдан? — Тако се Милош чрез мене (или чрез моје гоненије) помирио са ча Стевом и Стојковићем! — У Србији око Милоша сад царују све прави магарци. Колико је Давидовић луд и ветрогоњаст, и он им је сад паметан, и пао у немилост. —

Зорић је казивао, да је Лаза од Милетића, почевши викати на Руску школску систему и на Руски језик (саветујући, да се *Славенски* узме), изгубио службу.

Секретар Митрополита Београдскога Лазо Зубан, послао је ово дана тамо Јерменима једну књигу *Жил Блази,* да се штампа. —

Ја опет мислим, да Ви о овој Српској типографији и о првој њеној књизи начините један Artikel. — У Београду ће опет правителство да штампа Стенћеву књигу с дебелим јером, па ће после (мислим *за цело)* због *ствари забранити.* — Стења зову на траг, али он не ће, него може бити да ће остати Земунски доктор. —

Да ће ча Стева скоро у Беч, о том у Карловачком двору нико ништа не зна! Него је ономадне утекао у Даљ од жалости, што је Земунски прота *осуђен* и *затворен* у Варадину на 10 месеци.

Нашавши се овде код Гд. Вука, узимам слободу, своеручно поздравити Вас. Ја сам мое житие у Србии свршио; до сад је било свакоjако, но *родолюбци* док не завладаше, више добро него зло. Од сад како Бог да. Трећа част мои Забава своіом чудном судбином постаде знаменита. Други пут моћи ћете више о њој и о мени разумети. Дебело ер по-

стаде яче него сва моя философиа у овим новим Забавама. Est enim epocha obscurorum virorum. O bonus deus! Сад ми се Забаве изнова штампају, као што родолюбци желе.

Ваш најпокорнии, високо почитујући Вас

Доктор Стеић.

Ето Вам и од Г. Стеића поздрава. Засад је доста, јер се бојим да не оде пошта.

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1762].

254.

Wien den 26ten July 1832.

Freund!

Ihren Brief vom 27ten Juny a. St. habe ich den Tag *nach* meinem letztem Schreiben von 13ten d., das Sie indessen auch erhalten haben werden, erhalten. Ich habe darauf wieder um den Stand Ihrer Sache mich erkundigt, und von *guter Seite* erhalten, dass sie im Gange sey, dass sie von Semlin aus gut einbegleitet worden, dass man wahrscheinlich gegen Ihren Aufenthalt in Wien nichts haben werde, dass aber der Semliner einbegleiter am entscheidensten sie beschleunigen würde, wenn er auch die gegen Sie vorher angegebenen Anzeugen *widersprüche*, oder doch für nicht genug begründet oder unwahrscheinlich & unbedeutend erklären wollte. — Sie verstehen dies alles vielleicht besser als ich: aber ich *glaube*, dass er nicht viel anderes heist, als alles *liegt* noch unentschieden da, vor andern Dingen, die dringender betrieben *werden*. Also suchen Sie, dass Ihre Sache *auch* betreiben werde, von Semlin aus; es wundert mich, dass ihr es nicht bereits gethan habt, da Ihnen doch das Bad in Ofen oder Baden verschrieben ist, was man nur *im Sommer* mit Erfolg brauchen kann. —

Die *überhäuften* Geschäfte unsrer hohen Polizey, und daher das *Liegenbleiben* der auch für *den Einzelnen* noch so wichtigen sollte doch auch in Semlin aus *vielfachen* Erfahrungen bekannt seyn, daher *sollen* auch, und *könnten* mit guten Gewissen, die *Local*behörden die Verantwortung für so *einfältige* und offenbar

nur aus Personalhasse fabricirte Verleumdungen & Denunciationen auf sich nehmen! Und ich zweifle auch kaum, dass der Herr Commandant, wenn Sie ihm *Ihre Lage* und den *Anlass* Ihrer Feinde klar un deutlich vorstellen, es für seine Amtspflicht halten werde, *deutsche* Unpartheylichkeit zu üben, wie es selbst der *Böhme* Czerwenka sein Amtsvorfahrer gethan haben würde.

Steich's Rückzug beweist vom neuem, dass mit *Barbaren* nicht leben kann, wer einmahl mit *Menschen* gelebt hat.

Eine Serbische Zeitung, *wöchentlich* **2** *Mal*, könnten Sie sehr leicht bestreiten, und Gott danken, wenn Sie, und kein andrer die erste Bewilligung darauf erhalten, was *itzt noch* an der Zeit wäre. Aber freilich habe ich selbst den Glauben an Ihre *Ordentlichkeit* und *Beständigkeit* fast verloren; so leicht glauben Sie **immerfort** den *leeren* Worten der serbischen Hofleute, die noch wo möglich noch treulosser sind, als andre!

Vale, fave & *rescribe* aut ipse veni.

K.

[Споља:] Herrn Wolf Steph. Karagich,
mit Briefen des Herrn Bassilius Wassiliewitsch
in *Semlin*

[Вукова напомена] одговорено 25 Јул. 832.

[Ориг. у арх С. К. Академије бр. 1763]

255.

У Новом Саду 18/30 Јул 832.

Љубезни пријатељу!

Ваше писмо од 20. овог мјесеца (по Вашему) доста ме ожалостило. — Ономадне сам дао милитар-команди Земунској на ново молбу, да би ми се дао пасош преко Будима у Беч, док би међутим дошао одговор на ону моју молбу од 16. Априлија. Истина да је Генерал Фоит несрећом мојом пре неколико дана отишао у Меадијске илице, но опет је милитаркоманда добро оправила (беглајтовала) ову молбу моју на генерал-команду Варадинску; и да би сам пре одговор имао,

сам сам собом донео то овде у Варадин; но слаба помоћ. Фелдкригссекретар Граф Мајанс, каже ми јутрос да ми се овде *ништа* не може учинити, док из Беча не дође; него да ће се искати од Офкригсрата одговор на ону моју молбу, које он мисли да ће до две три недеље доћи. — Сад гледајте опет Ви тамо како знате. Врло би добро било, кад би сте могли наћи кога код Офкригсрата. —

Земунска је Милитаркоманда уз ону моју молбу од 16. Априлија казала *све* што је год требало, и што је она могла казати (само што није именовала Ча Стеве). —

Гледајте и опет гледајте, да ме јесење зло време овде не увати, или док писам цркао од муке и од очајанија. —

Доста је већ. Пишите ми *одма*. Ја сутра полазим у Земун опет.

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1764]

256.

У Земуну 25. Јул. (по наш.) 832.

Љубезни пријатељу!

Пре осам дана писао сам Вам из Новог Сада. Моја нова молба мислим да је у прошавши четвртак оправљена из Варадина у Беч, уз коју је, као што ми је секретар казао, писано, да би се једном одговорило на ону моју молбу од 16. Априлија. Из *Карловаца* излазе гласови, да се мени ни на који начин неће допустити да седим у Бечу, него или да ћу бити протеран у Србији, или у Русији. И то би за Ча Ст. било врло добро, јер не само што ја више ништа не би писао, него би се он још могао надати, да ће ме у Србији убити, а у Русији (с помоћу Стојковића и други његови једномишљеника) у Сибирију послати. Јамачно да је он о том у Беч писао, и још може бити преко Генералкоманде; него гледајте и Ви тамо те радите, *што се може*. Само да би се што брже спршило, да ме јесење или зимно време овде не затече. У Србију мислим за цело, да ме неће вратити, јер ни *злочинце* одавде у Турску не враћају на силу — против њине воље.

Гледајте најпре, да дођем тамо, па ћемо се онда за новине разговарати. Чујем да је *Матица* тражила и једнако тражи, да издаје Српске новине у Будиму. То би била права несрећа за Српски језик, а срећа и слава за *бабу Смиљану*.

Може бити, да ћу Вам једно Стојковићево јеванђеліје донети за Библиотеку царску.

Црногорци су од лане поставили некакав *сенат*, па сад чујем, да се *бију између себе* (једни оће сенат да укину, и да живе као и до сад, а други га бране).

Степћева се књига штампа у Београду, на ново с дебелим јером и (колико баба Смиљана зна) по славенској ортографији, али ја *зацело* мислим, да ће је опет забранити због *ствари* (садржања). —

Ономадне сам био у Новом Саду са Шафариком: он је прилично здрав, и казао је, да ће Вам скоро писати.

Ваља да знате, да је Павле Атанацковић, бивши катихета Несторовићев сад *игуман Шишатовачки*. — Бечејски поп Влаовић, који је *подобро ћанут*, утекао је од Новосадског владике у Калочу, и оће да се поунијати. —

Овдашњи — бивши — прота Ивановић у Варадину у *апсу* преписује другу част свога Плутарха.

Ето сам Вам свашта доста написао, пишите и Ви мени тако одма и што *добро* (а најпосле шта има).

Ваш

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1765.]

257.

Wien *na toj god*, 24. Aug. 1832.

Freund!

Ihre beiden letzten Briefe sind mir *in Baden* zugekommen. Ich beschleunigte auch *deshalb* meine Cur, und war, nach 14 Tagen Cur den 18-ten schon wieder in Wien. Sie werden wissen, dass indessen *Генцъ* und *Бравликъ* gestorben sind. Nur Mario bleibt uns, und ich habe nach eingezogenen Nachrichten.

dass *von unten* alles *sehr* günstig für Sie eingelaufen ist, um so getroster ein pro memoria für Sie eingereicht, dessen Folgen wir nun freilich *abwarten* müssen. Ich will es meinerseits an Betreibung nicht fehlen lassen. *Das wissen Sie.* Знате и. *знайте!*

Indessen erhielt ich gestern, gegen 55 kr. Cm. Porto, eine Zuschrift vom кнлзъ Серöии, mit *russischer Kanzleyschrift*, und D*** D****s Signatur, anstatt S-r Durchlaucht. Alles mit vielen Complimenten, selbst *mit Beziehung auf Ihren Namen.* Ich soll ihnen ein schönes *Petschierstöckl* anrathen, 20—50 Muster schicken. Die Unkosten würde ich *ersetzt* erhalten. Es versteht sich, dass ich nicht den Grobian machen werde. Aber doch möchte ich *derweil* Ihre Meinung über diese Sache wissen.

Um auf Ihre Sache wieder zu kommen, so haben mir *erfahrene* Leute wohl bemerkt, es sey auf Ihre letzte Eingabe vor 6 Monaten*) kaum eine Erledigung zu hoffen, theils weil man *überhaupt* langsam sey, theils weil sie vielleicht wieder nach Carlowitz *am Bericht* geschickt sey. So hätte der S. S. doch am Ende recht, zu sagen, dass er noch nicht wisse, ob er Sie nach der *Türkey* oder nach *Sibirien* schicken soll. Indessen werden wir sehen, ob Er gerade *allein* immer Recht behalten kann, auch wenn er *gewissenlos lügt.* Es ist wirklich ein Unglück, dass die *redlichen Deutschen* einem *solchen Manne* keine Lüge zutrauen *können!* sie selbst wären ihrer freilich unfähig, aber sie können weder *unsre,* noch weniger *eure* orthodoxen *Mönche.* Aber der *alte Gott* lebt doch noch!

Vale & rescribe *odma.*

tuissimo

Odma.

[Спољна:] Herrn
Herrn Wolf Stephan. *Karajich*
mit Briefen des H-rn Basilius Wassiliewitsch
in *Semlin*

[Вукова напомена:] одговорено 22. Авг. 832.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1766]

*) also mache Sie Ihre Pläne *allenfalls noch auf 6 Monaten* in Semlin.

258.

Wien den 28ten Aug. 1832.

Freund!

Indem ich mein Schreiben von 24-ten d. bestätige, ersuche ich Sie heute um die Gefälligkeit, dem Schwager des Herrn Minister- Staatssekretärs Davidovich, Herrn Vozarovich sagen su lassen, dass ich, schon wegen meiner amtlichen Stellung weder Pränumeranten für seinen Zabavnik auf 1833, oder andere seiner künftigen Speculationen, sammeln, noch ein Exemplar zur Censurirung *unmittelbar*, sondern nur *durch das Revisionsamt* annehmen kann. Sie wissen ja unsre *Ordnung*. Machen Sie sie ihm auch begreiflich.

Sie sehen, wie man mich von Belgad aus auf einmal bombardirt. Vielleicht dass man damit auch Ihnen schaden zu können glaubt? Doch so eitel will und darf ich nicht seyn. Ich bleibe immer Ihr alter

K.

Grimm schreibt mir, dass er mit Ihrer Sache bei den Mittelsmännern in Berlin mehr Hoffnung geschöpft habe, als in Hale. In Engl. habe er keine derley Correspondenz.

[Споља:] Herrn
Herrn Wolf Steph. Karagich
mit Briefen des H-rn Basilius Wassiliewitsch
in *Semlin*

[Вукова напомена:] одговорено 22. Авг. 832.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1767.]

259.

У Земуну 22 августа (по наш.) 832.

Љубезни пријатељу!

После дугог чекања примио сам Ваша два писма, од 24. и од 28. Августа. — Ако ја још шест месеци овде узморам

седити, зло и наопако! Па куд сам онда у сред зиме пристао? А особито што би сам са Савом радио? Он ваља сад ома доле од 15. окт. по Рим.) да иде у другу Латинску школу (у првој је био *други etinens* између 30 ђака), — Не знам шта ћу чинити. Најпосле ће ме ово *неправедно* гоњење удавити. Ја не знам јели још ико овако на правди Божијој страдао. Оставио сам у Србији плату и службу, само да би сам у Европејској држави *мирно* и *безопасно* живио, радећи своје послове н старајући се за васпитаније своје деце, па овде сад, готово као апсеник, толико месеци морам дангубити и мучити се! —

Са Србима сам мојим *баш данас* са свим раскрстио. Једнако су ме звали онамо, *обећавајући* ми, да ће ми дати целу моју бивщу плату (7 цванцика на дан) без икаке службе, *али да ништа више не пишем;* но ја сам се све изговарао да за сад никако не могу онамо ићи. Пре три недеље дана звао ме Милош у *Топчидер на ручак* и на састанак (са сватовима); ја сам се и од тога којекако изговорио. Које зато све, које због једнога истина грубог, али истинитог и *знатног* писма, које сам не давно Милошу писао, данас дођу на парлаторију тројица од најзнатнији његови чиновника, те ми јавно пред толиким светом кажу, да ми је он ј.... и оца и мајку и казао ми, да у Србију више никад не смем ићи, и не само да сам у његовој немилости, него да ће се он са свом могућом силом потрудити, да ми и *пензију Руску укине;* по том су ме и они сва тројица псовали и ружили, што су год боље знали; а то је све било по заповести Милошевој. (exoficio).

Како ради онога посла за који сам Гриму писао, тако ради ове Милошеве претње, да ће ми пензију укинути, ја мислим, као што сам Вам и пре писао, да би добро било да се што паметно о Српској типографији и Стејићевој књизи у Allg. Zeitung даде. А и овај данашњи догађај вредан би био новина, јер од како је ове парлаторије, овака комедија није била на њој. Ако оћете, ја ћу Вам овај догађај описати *Српски* па послати.

Возаровић је магарац као и његов шура. Данашња ми је депутација Књажеска казала, да у Србију у напредак ником ни речи не пишем, али ћу му ја поручити.

Доста је засад! Пишите ми одма.

Вук.

II. Ш. У Београду је изишла *прва* (осим Стеићеве) књига, у којој су две књижице (прештампане), обе *забрањене* на овој страни, т. ј. овдашњег књиговесца Г. Ковачевића о буни Српској 1804., и некакога капетана Стаматовића, „Славено Сербскому роду и обществу“. —

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1768]

260.

Wien den 11-ten Sept. 1832.

Freund!

Ich habe in Ihrer Sache Hoffnung, aber fand heute den Freund Mario nicht, von dem ich etwas bestimmtes erwartete zu hören.

Sie haben keinen Begriff von der Schwierigkeiten, von gewissen Herren eine Erledigung zu erhalten. —

Heute schreibe ich Ihnen bloss, um Ihnen meine Verwunderung zu sagen, dass Sie sich *noch* mit den Belgrader Dumheiten abgeben wollen. Ich wäre an Ihrer Statt froh, nichts mehr mit ihnen zu thun zu haben. Oder glauben Sie, dass Sie das *erste* und *letzte* Wort bei Cotta darüber behalten würden? Wie wenig kennen Sie diese elenden Hofleute des Knjazen von Serbien? Wollen Sie sich indessen ein wenig *die Galle ringrln* mit der Beschreibung der Bestialitäten, so will ich sie gern lassen; aber einen fremden Journalkrieg mit solchen Feinden möche ich nicht. Sobald ich kann, ein mehreres, wenn es nicht überfliessig seyn sollte (wenn ich erführe, dass der Pass angegewiesen ist. und schon unten seyn muss).

K.

P. S. Wegen der Pension besorge ich nicht viel Erfolg. Indess können Sie ja dem St R. Adelung oder *unsern ersten* Veranlasser *Köppen*, Шишк. etc. auch Meglicki darüber schreiben. Auch ich werde es gelegentlich thun. — Aus Montenegro sind 2 *Radonjich* hier. Познајете ли и vi?

[Споља:] Herrn
Herrn Wolf Steph. Karagich
mit Briefen des Herrn Basilius Wassiliewitch
in *Semlin*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1769.]

261.

Wien den 14-ten Sept. 1832.

Freund!

Heute endlich sprach ich mit Mario, der mich versicherte, Ihre Sache stehe gut, sie sey endweder schon expedirt, oder er werde gelegentlich den Herrn Minister daran erinnern. Ihm & mir kommt es vor, dass er die Sache bloss, wie tausend andre völlig ähnliche Dinge aus Vergessenheit u. љеност hat liegen lassen. Sie dürfen und sollen daher, wenn die Erledigung länger ausbleiben sollte, Ihre Gründe wegen des Sawa, Winter etc., neuerdings *dringend* aber in bescheiden bittender Form vorstellen. *Alle* andere Stellen sind Ihnen billig, unten und hier. Was macht H-r Steich? Er wird wohl zurückgehen? Ihr Brief an Milosch wird wohl od ósvete gewesen seyn, wie etwa die Beschreibung der Druckerey *wäre?* Ich bin aber kein grosser Freund von *desperater* Rache, sondern nur von solcher, die die Spitzbuben wirklich selbst erreicht, nicht aber *ärger* auf mich zurückfällt. Aber geschehen ist geschehen, und ich bemerke diess nur für die Zukunft.

Kennen Sie die Radonjich von Montenegro, deren nun 2 hier sind, vertrieben von einem aus Russland mit reicher Erbschaft heimgekommenen Rivalen.

Juranich bat mich um einen буквар, um den alten lesen zu lernen. Der Neffe kann es zur Noth. Ich gab ihm einen Vukisch, der es in 10 Tagen lehrt. Wir werden sehen.

Sie sollten *dahier* seyn. Ranke wird sich freuen, Sie wieder in Wien zu wissen.

K.

[Споља:] Herrn Wolf. Steph. *Karagich*
mit Briefen des Herrn Basilius Wassiliewitsch
in *Semlin*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1770.]

262.

У Новоме Саду 26. Септ. (по наш.) 832.

Љубезни пријатељу!

Из различни узрока остао сам Вам до данас дужан одговор на последње писмо Ваше. Од мога пасоша још овде нема ни трага ни гласа. Наново засад зато нисам тео опет молити, што сам добио у Земуну допуштење, те сам Саву с матером његовом и са сестрама тамо оправио (мислим да ће око идућег петка к беломе курјаку доћи). Прво Вас молим, да гледате за Саву да се прими у другу школу (ја би рекао у Јозефштату, јер сам казао да онамо траже квартир — највише због Јермена —). — Оно писмо моје, што сам писао Милошу тобоже *тајно*, сад је већ у Бечу, а може бити у Генцовој канцеларији! Не само што ме Милош чрез своје посланике на парлаторији Земунској испсовао, као што сам Вам пре писао, него ме још тужио Варадинској Генерал-команди, и молио, да би ме због моји *„Demagogische Umtriebe“* од границе удаљили.

На ову тужбу његову ја сам морао генералу Фонту дати копију од писма, које је он после на Немачки превео и у Варадин послао, а командирендер по том у Беч Hofkriegsrathy. Ко мени од пре није непријатељ, заиста ми ни због овога писма постати неће, јер у њему ништа друго нема, осим пријатељски *савета* н. п. да се постави *правитељство*, и народу *христојна правица* да се да, да се уреде *школе*, да се укине *кулук* (Frohndienst) — да мајстори и трговци Београдски не морају купити Милошу *сено* и т. д. — да се Милош окани, *трговине*, да не гони људе, кад који што против њега рекне, да не чини ништа. чега би се стидети морао. да се окани *куповања села* у Каравлашкој, него да гледа у Србији да ес утврђује. Ово сам ја све гледао најучтивијим начином да му представим, али је *истина* за опаке људе *груба*. Писмо се ово готово може назвати огледалом Милошева данашњег владања у Србији, и зато ће га Немци тамо радо читати; али опет они, који на мене већ мрзе, могу ми за зло примити, што се у таке послове мешам. — Већ сад што је ту је. Уверен сам да ћете и Ви тамо гледати што се год буде могло; зато Вам ово овако и јављам, да знате. Уз копију морао сам ја дати

још и узроке. који су ме побудили, да оно писмо пишем: казао сам, да ме највише побудила љубав к отачаству својему коју сваки поштен човек у срцу има. —

Ја данас одавде полазим преко Карловаца опет у Земун, и онде ћу чекати какву наредбу за мој пасош (командиренрер мисли, да ће *морати* што *скоро* доћи).

Од тије Радоњића, који су ту из Црне горе добегли, ја не познајем ни једнога, него познајем јенога њиовог рођака, који је сад у Цариграду код Турака инџинир.

Симу је Милутиновића Милош *послао* у *Црну Гору*, него се још управо не зна, оће ли се натраг вратити, или ће онамо остати, као *покојни* Младен. —

Јуче је умрьо Митрополитов синовац, Тоша Стратимировић који је сав кајмак са Српске митрополије скидао, као што Светић скида са Бачке епархије.

Шафарик је здрав, и казао ми је, да ће Вам скоро писати.

Пишите ми што *одма* у Земун (а може бити да ме како Ваше писмо већ онамо и чека, јер је данас десети дан, како сам одонуд).

Ваш дојакошњи

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1771]

263.

У Земуну 3 окт. (по нашему) 832.

Љубезни пријатељу!

Надам се, да ске прекјуче примили писмо моје, које сам Вам из Новога Сада пре 8 дана послао; а надам се, да је већ тамо и моја фамилија приспела. Ја сам овде још једнако по староме и ако ми *скоро* не дође допуштење, да и ја тамо дођем, да знате, да ћу пропасти, *умрећу*, које од слабости телесне, које од ипохондрије и т. д. Вама је доста познато рђаво стање здравља мога, а особито сад, у оваким опстоја-

тељствима, растављен с фамилијом и без нужне неге и послуге! — Како би било да моја жена даде ту инштанцију и да моли, да ми се допусти к фамилији доћи, ако не за свагда ту да останем, а оно бар *за зимус*. јер сад већ (у ово доба године) нисам пристао никуд на другу страну, а до пролећа имају Бечка господа доста времена испитивати и договарати се, шта ће са мном чинити, па онда, шта ми се одреди, оно ћу трпити? И то би, по моме мњењију, требало *одма* да учини моја жена, док није како *противно* решеније амо послато. Молим Вас, научите је Ви у свему томе. како најбоље знате, а и сами гледајте и говорите где знате да би могло помоћи. Јер Вам опет кажем, да ће ми овде *гроб* бити, ако ми се *скоро* не допусти тамо поћи, па ми ништа тако није жао, као моји *рукописи* што ће овде пропасти (јер Бог зна би ли ји ко — кад би ја и наручио — све Вама донео или послао). Особито имам описаније неки „Bestialitäten", које може бити нико онако не би знао описати; разредио сам летос Српске *глаголе* од прилике онако, као суштествителна и прилагателна имена у Даници. за годину 1828., које би само требало преписати, па дати да се штампа; *речи*, који у речнику нема, имам силу Божија, него нити су преписане, ни у ред постављене; народни *песама* имам доста на чисто преписани, а и непреписани има готово још онолико (но ове последње ваљало би пробрати и сравнити с другима) и т. д.

Молим Вас, кажите мојој жени, нека ми одма пише, како се ту намести. Кад ми она пише, да се ту наместила, онда ћу и ја, ако међутим што за мене овде не дође, опет преко овдашње милитар-команде дати молбу, да би ми се допустило у Беч к фамилији ићи. Ево већ шест месеци прође, како сам — 14 април. — дао прву моју молбу, и још никака одговора!!!

Пишите ми *одма*, макар шта, јер свако Ваше писмо чини ми се, да ми муку мало олакша.

Гледајте, молим Вас, да ми Сава иде у школу. Поздравите ји све.

Ваш свагдашњи

Вук.

[Ориг у арх. С. К. Академије бр. 1774.]

264.

Wien den 19. Oct. 1832.

Freund!

Ihre Familie ist wirklich heut vor 8 Tagen Abends nach 9 Uhr hier angekommen; musste bis 10 Uhr Unterkunft suchen, die sie endlich durch Hülfe der guten Magd in einem Privathause in der Jägerzeile fand. Den Tag darauf sah ich Ihre Frau mit Sawa, den ich den 15-ten *früh* beim Präfecten der Josephstadt aufführen liess, und nach Mittag selbst in Person demselben empfahl. Er fand ihn *nach der Prüfung* (die ihm mit allen solchen *ungrischen* Studenten geboten ist, und die oft Grammatisten um drey Classen zurückversetzt) nur für die *erste* Grammaticalklassen geeignet, und ich bin darüber selbst froh, da Sawa so fast *erster Prämier* werden muss was ihm um so mehr Freude, Eifer und sogar eine *Stiftung* verschaffen wird! Ich habe die Familie seit jener Zeit noch nicht sehen können. Kommen Sie nur bald nach. Ich habe dem braven Mario Ihren Zustand notificirt.

Vale & fave & rescribe. Ihrem odma

K.

[Спољa:] Herrn
Herrn Wolf Steph. Karagich
mit Briefen des H-rn Basilius Wassiliewitsch
p. Ofen
Peterwardein. in *Semlin*

[Вукова напомена:] одговорено 19/31 Окт. 832.

[Ориг. у Арх. С. К. Академије бр. 1773]

265.

Wien den 26-ten Oct. 1823.

Freund!

Hier vor allem ein Brief von Ihrer Frau. Über Ihren Pass bin ich noch nicht im Reinen, ob er schon erlassen ist, oder

nicht. Im letztern Falle wird ihn die Frau selbst sollicitiren. Sawa studiert bereits ordentlich, und ich habe schon seine erste Aufgabe mir zeigen lassen. Er taugt wirklich kaum erst für die erste Grammaticalclasse *hier*; so spassige Fehler hatte er im Letein, die er freilich *selbst* auf mein erstes Staunen zu verbessern *wusste*, und sich, scheinbar mit Wahrheit auf die Eile, mit der das pensum zusammenschrieb um es mir bis $4^1/_2$ Uhr Nachmittags in die *Stadt* $^1/_2$ Stunde Weges (er wohnt gerade den Mechitatisten gegenüber) weit zur Einsicht vorzulegen.

Die Lieder von Milutinowics's Samlung sind nun bei mir, da Kucharski in Warschau selbst in Bedrängniss ist.

Vale & rescribe

Ihrem
Odma.

[Споља:] Herrn
Herrn Wolf Steph. Karagich
mit Briefen des H-r Basilius Wassiliewitsch
p. Ofen
Peterwardein. in *Semlin*

[Вукова напомена:] одговорено $\frac{19}{31}$ Окт. 823.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1774.]

266.

У Земуну 19/31 Окт. 832.

Љубезни пријатељу!

Примио сам Ваша два писма, од 19. и 26. о. м. а и Ви ваља да сте већ примили копију од писма мога М. Обреновићу, коју сам Вам пре 12 дана по делижанцу послао.

За Саву и ја управо волим, што иде у *прву* школу; само га светујте, молим Вас, да добро учи (да би *први* био), и матер да слуша и поштено да се влада (да се не би — по овдашњему обичају — с децом свађао и *тукао*). Катихизис он не треба да учи у *школи*.

За мој пасош гледајте, за Бога, што брже, док нисам полудио, или у болест пао и умрло. Ја сам данас опет предао нову молбу овдашњему генералу, и сутра с писмом његовим (у коме мислим да је и моја молба) полазим у Варадин али опет ништа неће бити моћи, док одозго не дође. Зато мислим, да неће с горега бити, ако и моја жена да тамо молбу, а Ви гледајте с тим Господином Маг.

Не пишете ми, јели Вам препоручено, да песме Симе Милутиновића *Миловуку* пошљете (Сима ми се правдао, да је Кухарскоме казао, да ји преда или *Вуку* или *Миловуку*). Макар како било, ја би Вас молио, да Ви песама *из руку не дате*, јер је мени Сима дужан, на које и облигацију од њега имам; па кад би песме ја узаптио (ферпотирао), онда би Миловук или мени за Симу платио, или обећао на одређено време платити.

Сима је у Београду био полицајкомесар са 400 f. Cm. годишње плате, и летос ми је неколика пута обрицао, да ће ми што у име дуга дати, па ништа; по том је, пре два месеца, био оставио службу, (него не знам, јели *својевољно*, или *за невољу*), и скитао се некуд по Црној гори, а сад кажу, да је опет у Београду. — Еле ви гледајте ма на који начин да песме те задржите код себе, док ја тамо дођем, па онда како се ја и Ви договоримо.

Поздравите моју жену, писаћу јој други пут. Ваља да и Роза иде у школу?

Пишите ми опет *одма*, и гледајте, да ми се једном пасош пошље.

Ваш

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1775.]

267.

У Земуну 24. окт. (по наш.) 832.

Љубезни пријатељу!

Јуче је овдашњој милитар-команди дошла заповест од **Hofkriegsratha** преко Варадинске генерал-команде, да се је *за*

сад преселим у Будим, *док* се реши са свим моја молба за живљење у царству Австријскоме. Ово је дошло на представљеније овдашњега генерала (Фоита), који је, још како ме Милош први пут тужио (у Септ. м.), представио генералкоманди, да би ми се допустило међутим у Будим уклонити се одавде. Тако ја сутра, или најдаље прексутра, мислим одавде преко Новога Сада поћи у Будим, а Ви у том гледајте тамо (преко Г. Mar etc.), да би сам што пре из Будима к Вама доћи могао; ако буде нужно, научите и моју жену. шта ће она у том догађају чинити. — Пишите ми у Пешту mit Briefen der H. *Joseph Milovuk*. Гледајте, не би сам ли Будиму застао допуштење да одма тамо к Вама идем.

Ваш дојакошњи,

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1776]

268.

Wien den 7-ten Nov. 1832.

Freund!

Da ich wusste, dass *am 24-ten v. M.* die Weisung nach PW. ging, Sie, nach Ihrem ersten Gesuche, nach *Ofen* zu lassen, so konnte ich Ihnen nur nach Ofen schreiben. Sowohl Ihren Brief an M. O. als auch den vom 31-ten Oct. aus Semlin habe ich. *Sava u. Rosa* sind in Ordnung. Es dürfte nicht schwer werden, dass man Sie von Ofen aus, wenn auch nur *ausnahmsweise, Gesundheits* halber, wo nicht auf *immer,* doch auf den Winter, oder *6 Wochen*, oder *unbestimmte* Zeit hieher lasse. Nur glauben Sie nicht, dass die *Polizey,* von der *am Ende* alles abhängt, nichts *dringenderes* zu thun hat, als Unrechtleidenden zu helfen. Sie kennen ja die Welt genug, und werden auch *Geduld* haben.

Wie Sie und ich, können nicht alle Leute von Ihnen denken; an *scheinbarem Verdacht* haben Sie es selbst nicht fehlen lassen, und dann Ihre *Feinde* und unsre Geschäfte u. Bequemlichkeit, reichen 20 Mal hin um alles *natürlich* zu finden.

Sollte es nicht thunlich seyn, hierher zu kommen, so ist *Ofen* auch nicht *zu verachen*. Dann besuche ich Sie dort um Weinachten, o Божићу. Druckerey, Gymnasium & ist dort, und wohlfeiles Leben dazu. In Erwartung Ihrer Briefe Jhr alter,

unveränderlicher

K.

P. S. Miletich ist von Piter wieder hier.

Mit dem MS. der Lieder ist nichts für Sie, ich habe sie in der Censur.

K.

[Споља:] Herrn Wuk Steph. Karagyics, (P. T.)

zu Handen

[Вукова напомена:] одговорено 9/21. Нојемвр.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1777]

269.

Wien den 11-ten Nov. 1832.

Freund!

Ich antworte *gleich* auf Ihr Billet von 24-ten Oct. *a.* St. — Bei Ihrer Ankunft in Pesth finden Sie *bereits* einen früheren Brief von mir vor, den ich am 7-ten d. *u.* St. an H. Hamuliak für Sie beischloss.

Heute bestätige ich Ihnen bloss noch den richtigen Empfang Ihres letzten, wiederhole meine Ansichten über Ihre *baldige* Weiterreise nach Wien als *provisorische* Begünstigung bis zur Entscheidung des bei einem auch sonst langsamen Gerichte vorliegenden Processes, und kann höchstens, (fast unbescheiden von meiner Seite, da ich selbst nur *entfernter* protégé des würdigen Mannes bin) den Herrn Bischof in partibus Ocskay (lese Очкай) dermalig Studien- Referenten in Ofen nennen, der sonst hier Director der höhern Clerical-Anstalt war und bei *seinen Untergebener unvergesslich* ist. Er kennt höchst wahrscheinlich Ihr literarisches Verdienst, und wenn Sie ihm Ihre tausend Ge-

schichten vorzutragen die Bewilligung erhalten, so *kann* und *wird* er Ihnen auch gern zu helfen suchen. Sie können mich Ihm bei dieser Gelegenheit ergebenst empfehlen.

Ihr unveränderlicher
Kopitar.

[Споља:] Herrn Wuk *St. Karayich*
bei H-rn Jos. *Milowuk* zu erfahren
Pesth

[Вукова напомена:] одговорено из Пеште 9/21 Нојемвр. 832.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1778]

270.

У Пешти 9/21 Нојемвр. 832.

Љубезни пријатељу!

Дошавши овде нашао сам Ваша два писма, од 7. и од 11. овог месеца, и у овдашњему магистрату прочитан ми је Verordnung да ми је допуштено у Беч доћи и у овоме царству, где ми је воља, живети. Фала Богу и пријатељима! — Сутра се надам одавде поћи и у недељу тамо доћи (Донећу Вам један пакет књига од Hamuljaka). Кад би сте имали по коме јавити мојој жени, да ћу скоро тамо доћи! (Ја би јој писао, али сам заборавио, која је нумера на кући, а писмо њено Бог зна где сам спремио).

Ваш свагдашњи
Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1779]

271.

Wien den 27ten Aug. 1833.

Freund!

Da man *bei Ihnen* nicht weiss, *wann* Sie zurückkommen, und Sie vielleicht auf den Brief antworten wollen, so schicke

ich ihn Ihnen zu. — v. Schmid wird Sie gesprochen haben? Das MS. des Petrovics hab' ich längst, vor 3 Wochen, erledigt, mehr ja als nein; aber das letzte Wort weis ich nicht, vielleicht wissen es die Mechitaristen. Kommen Sie nur bald wieder, wo möglich, ganz geheilt.

[Спољa:] S-r Wohlgeboren
Herr Wolf Steph. *Karagdieh* (P. T.)
Wien[1])

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1780.]

272.

1. Јануар по Римск. 834.

Ни једне крајцаре немам. Све сам очекивао не би ли добио из Тријеста нешто новаца од књига, да Вам не досађујем; пак не дође још ништа. Молим Вас, ако ми можете дати 20 форинти сребра, па, најдаље, док примим пензију вратићу Вам ји. Ја би волео, кад би сте ми Ви то довече могли донети, него по Сави да шаљете.

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1781]

273.

[између септ. 1833 и јула 1834].

Молим Вас пошаљите ми по Сави *Körnerlese*.

Меглицки Вас моли, ако имате *Руски псалтир* да му дате у наруч за неколико дана.

Данас сам код куће, а сутра у петак мислим ићи у град.

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1782]

[1]) било Ofen па превучено.

274.

На Цетињу 12/24 Септ. 834.

Љубезни пријатељу!

Надам се, да сте примили писмо моје из Трнјеста, (а што ми на њега нијесте одговорили, мислим, да сте били у Бадну). Ево Вам сад пишем са Цетиња из Црне горе. Прије седам дана дошао сам овђе, и владика ме је примио, као друга и пријатеља, *и с чим се гођ може*, рад је да ми угоди. Док човек својим очима не види никако му се не може казати, како је каменита и врлетна Црна гора (Црногорци у шали кажу, да су се Богу, кад је сијао камење по свијету, продрле бисаге више Црне горе, те му се све сјеме на њу просуло). Мјесто се ово чини да је врло здраво, али сам ја у приморју био здравији, него што сам овђе од како сам дошао, а у напредак не знам, како ће бити (има четири дана како ми ноћу удара крв на нос, па не може да изиђе, него је у јутру испљујем и изракнем).

У Дубровнику сам био 13 дана. Данашњи је Дубровачки језик прави језик Ерцеговачки; ово су највеће између *њи* разлике: 1) што се у Дубровнику изговара *x* (и то не као h, него управо као ch); 2) што не кажу н. п. *ђеца*, него *дјеца* и т. д.; а 3) што имају много и премного ријечи Талијански. Сељаци око Дубровника (који се овђе зову *со́дати* — од *солдати*) носе све *Турске* аљине, као да су у сред Босне, и по Дубровнику пјевају уз гусле, као и Бошњаци по Босни, и Ерцеговци по Ерцеговини. *Ријечи* и *пословица* написао сам нешто и онђе, и овђе ји сваки дан пишем. Ако Вам жив дођем, донијећу Вам доста знатни ствари за Српски (а и за општи Славенски) језик. Ево штогођ да Вам назначим овђе. Ѣ је гођ у староме Словенскоме језику *ь*, а у данашњему Српском *а*, онђе Црногорци имају глас између *а* и *е* (али ми се чини, да се више чује *е* него *а*); а у Доброти (у Боци код Котора) нити се говори ни *а* ни *е*, него управо ъ, н. п. *дън*, *къд*, *съд*, *отъц*, *петък* и т. д. Бока је особито знатна што се нашега језика тиче. У *Котору* се говори готово као и у Ерцеговини (*x* се и изговара и не изговара), *Доброта* се почиње управо од Котора, па се у њој говори друкчије. *Прчањ* је према Доброти преко канала, на

се у њему не говори као у Доброти; у *Рисну*, до кога из Котора нема више од два сата, говори се (као што кажу) са свим Ерцеговачки; у *Паштровићу*, који је горе више Котора кажу да се говори *ге* мјесто *ђе* (као и у ономе крају Црне горе, који граничи с Паштровићем). Све би ово ваљало боље *очима видјети и ушима послушати*, и уз то би се још и друго што нашло; али ево сметње што *немам новаца!* Мени од пута довде није више претекло од 4 f. Cm. (а чудим се, како ми је и довде дотекло). Овђе, кад би сам здрав био, могао би сам код владике ласно сједити без и кака трошка за рану и за квартир, а и по Црној гори (ако би могуће било јахати) послао би ме он на своме коњу и са својим момком, али би поред свега тога требало да човек има што у кеси; у Боци пак не може се без довољнога трошка никуд макнути. Како се овђе до 3 мјесеца не ће моћи ништа штампати, ја би, да имам барем 50 f. Cm., ишао опет у Боку, да је обиђем до зиме; али овако оста то до љета. Кад Вас не би мрзело да пишете Кеппену, или његовом тасту (ако он још не би био онђе дошао), не би ли ми нашли каквога Румјанцова, или не би ли учинили, да ми се *дода* што *к пензији*, ја се надам, да не би у залуд било, а ово је прилика згодна, нити ће се ласно боља моћи наћи. Ја знам, да Вас мрзи молити и за себе и за другога; али помисливши, да се велике ствари не могу ласно учинити, надам се, да се не ћете тога одрећи. А и осим ови крајева по Далмацији и по Рватској нашло би се што важно ново. Чуо сам, да у Лици има два рода Шокаца, од који се једни зову *Буњевци* (који живе и говоре као и Срби), а други *Крањци*, који ће бити *Кекавци*. У Истрији чуо сам да неколико села имају поред обичнога Словенског језика некакав *особити језик* (од прилике као *Караулашки*), којим дома и између себе говоре сви, а пред осталим људима стиде се њиме говорити.

Мене је више људи у Тријесту увјеравало, да је то цијела истина. А и осим тога чини ми се, да ће у Истрији бити језик више Крањски него Српски; но то би све ваљало очима видјети и онђе на мјесту ушима чути.

Чуо сам, да је из Дубровника послато у Беч готово двјеста стари диплома Српски, међу којима ји има и из XII вијека. Гледајте Ви то да добијете (ако већ нијесте добили) у руке. — Чуо сам, да Шаффарик очекује из *Париза* од *Дидота* црквена слова, да њима штампа своје Славенске наметнике. —

Ја сам у Дубровнику био код Гагића у квартиру, и својски ме је дочекао и држао; али кад се на траг вратим, волио би сам бити у крчми, ће би смијо довести *со́дате*, да ми пјевају, а ја да пишем (а у кући онакога господина, који мора да живи по вољи други људи, то би била велика срамота. И мени што сам ишао, готово свако вече у једну крчму иза града, те слушао ће се уз гусле пјева, рече један познаник, да је то срамота, и шта ће рећи господа Дубровачка; а ја му одговорим, да ја онће нијесам дошао, да угађам вољи господе Дубровачке, него сам својој).

Молим Вас поздравите код моје куће, и кажите, да сам жив и здраво. Нека ми жена што пише, па ми Ви пошаљите писмо у Вашему, а Ваше завите у друго и пошаљите an Herrn Elias Lumbardich in Cattaro.

Особито би сам рад, да ми пише жена, еда је како писмо од Саве дошло; јер сам у великој бризи не чујући ништа за њега. Еда ли је Вама Аделунг што одговорио?

Кад успишете Ранку и Гриму, поздравите ји и од мене.

Пишите ми *одма* молим Вас.

Кажите молим Вас, мојој жени, да ћу и њој писати, док се мало боље намјестим; али она нека не чека писма мога, већ нека ми одма пише (па ми Ви писмо пошљите преко *Илије Лумбардића*, као што сам прије рекао).

Владика мој казао ми је, да Вас поздравим, кад Вам успишем (данас није овће, него је отишао на Планину, али ће прексјутра доћи).

Ваља да је Ваша књига до сад готова. Како из Тријеста преко Далмације нијесам могао ударити, тако нијесам могао ни разабрати ништа за *Глагољаше*, само сам толико чуо, да ји све мање бива; ако Бог да здравље, кад се вратим преко Далмације, гледаћу више о њима да дознам. Чуо сам, да у Ерцеговини на два мјеста има сила Славенски рукописа на пергаменту, и гледаћу преко владике, да би ји како добавили, барем само да ји видим и опишем. Чуо сам, да и у *Дибри* (у Арнаутској) има Српски манастир са 30 калуђера и око њега више од 300 села народа, који говори Славенским језиком (по својој прилици *Сриско-Бугарским*).

За сад је доста. Поздравите пријатеље, а особито г. Меглицкога, ако се ће с њим састанете. Пишите *одма* и овако *подоста*

Вашему свагдашњему
Вуку.

Ајде да Вам и овђе што надрљам. Властељске жене у Дубровнику зову се *владике; слушкиња*, макар била баба и од сто година зове се *дјевојка;* а дојкиња или дадиља зове се *баба*, макар била и ђевојчица од 12 година.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1783]

275.

Wien den 14 Oct. 1834.

Freund!

1) Ihren Brief von *Triest* habe ich *nie* erhalten, auch nachdem ich ihm im Sept. *nachgeforscht* habe, nicht empfangen. So wie ich das Postamt *kenne*, seit 25 Jahren kenne, muss Ihr Brief in *Triest* selbst gar nicht auf die Post gekommen seyn. Sie kennen *Ihre* шпијунчиће!

2) Hier die Antworten Ihrer Frau!

3) Köppen ist noch immer *nicht* in Piter. Daher auch ferner Geduld wegen Sawwa, u. der Commission *an Köppen*. Mit A*** ist hierin nichts zu machen.

4) Aber die Gewünschten *f. 50 Cm.* will ich gern zu Ihrem Vorhaben vorstrecken. Sie kennen Sie mir ja *in сребљен* oder MS. vergüten! *Am kürzesten* kämen Sie dazu, wenn Sie sich die f. 50 Cm. dort auszahlen liessen. und dafür *den* Betrag hier, eiwa für Rechnung eurer Lettern, auf mich *trassirten*?

5) Die Talvj hat in Boston *einen Band* nach *Шаff*. Geschichte der sl. Sprachen & Litteratur drucken lassen; davon wartet ein Ex., bei mir, *für Sie*. Über Ihre u. Ст** *Bibl* sind Sie darum durch sie *vollkommen* gerächt. Sie sagt, dass Ст*** die *Bibel bei dieser Gelegenheit* zu erst gesehen habe: *sie kenne ihn* in dieser Hinsicht persönlich.

6) Empfehlen Sie mich *unserm* **David** vom Herzen. Ich freue mich herzlich über die Folgen, die ich *aus seiner Güte* **für Sie voraussehe.** Слава Богоу!

7) Die Ragusaner Sache *kenne* ich, und werde seiner Zeit gebrauchen. Appendini *schreibt* mir sehr rühmliche Dinge von Ihnen; die Wälschen sind gescheuter, als die Philister von Ragusa, die sich fürchten mit со́дати zu verkehren.

8) Sie werden bereits selbst gemerkt haben, dass *so ein Blut durch die Nase* eine gesunde, natürliche Cur ist. Gratulire daher. --

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1784]

276.

У Котору 9/21 Нојемвр. 834.

Љубезни пријатељу!

Примио сам Ваше писмо од 14. Окт., за које Вам благодарим. И по том сам сишао с Цетиња у Котор, да ова идућа 4 мјесеца у Боци проведем; него сметња свуда око мене ваља да се очеше. Овдашњи капетан од Циркула каза ми, да ми не може допустити, да се у његовом циркулу бавим, док не јави у Задар. И тако је онамадне у петак (прије 8 дана) писао, а мени је казао, да овђе сједим, док одговор из Задра не дође. Мислећи ја, да ће из Задра онако доћи, како он одавде представи, молио сам га лијепо, и он ми је *лијепим ријечима* обрекао, да ће учинити што је год могуће (ја сам му казао, да сам највише *здравља* ради с Цетиња у приморје сишао, као што управо и јест).

Онамадне у суботу пишао сам у Рисан, а у понеђељак сам се одонуд вратио. Код Рисна има манастирић *Бања*, а више Рисна црквица Св. Луке. У обадва ова мјеста чујем да има Србуља (и штампани и писани); али ја за онај један дан нијесам ништа могао вићети, осим што сам прегледао Србуље Рисанске цркве (велике), међу којима сам нашао једно (читаво и чисто) јеванђеље на пергаменту на осмини. (Није забиљежено, ће је и кад писано), у коме има ћекоји особити ријечи, н. п. вьслидь (мјесто *вьслѣдь*, грѣшьници (м. *грѣшьници*)

и тако на више мјста има *и* мјесто ѣ. Мјесто аггль (анђео) стоји *анд҃ль* (ја се опоминьем, да сам у народу слушао *андио*). и нигђе нијесам могао наћи, него свуда само *и*, *в* има и мјесто *я* н. п. *вко*, *ѫ* нема, него *ѹ* и у сриједи и на крају; *ѭ* такођер нема, него свуда *ѥ*. Ово је јеванђелије овђе код мене, узео сам га на читање, а даље не знам како ће бити с њиме. И по другим мјестима у Боци јамачно ће бити оваки књига: ја нећу пожалити труда, а ни пристојнога трошка (ако га узимам), да би добио коју од ових књига. — Особито сам се обрадовао, кад сам у Рисну чуо ову ријеч *једогоња* или *вједогоња*, које значи као *видовити* човека, из којега у сну излази *дух* и чини којекаква чудеса; а вампир се зове у Рисну и *тѣнац* (да ли није од какве италијанске ријечи?). Сила би се знатни ствари овуда могло накупити.

Они 50 f. Cm., које ми у писму овоме обричете, нијесам на Цетињу могао примити (па да Ви тамо за слова Амуљаку дате), јер сам се бојао да владика не помисли, да ја тим начином од њега иштем новаца (а нијесам рад да то помисли, јер ми је и онако много добра чинио); нег Ви сад гледајте отуд, како ћете ми ји *најлакше* и *најбрже поуздано* послати. Ако мислите, да у писму *ни на рецеписе* није *поуздано*, а Ви наручите коме, нека распита, не би ли се могло преко Verlagsquitunga од *фортификације* или преко какве друге *војничке* канцеларије (овђе су ми официри казивали, да би се могло тим путем добити); ако ли ни тако не може, а Ви ји по делижанцу пошаљите у Тријест на H. *Demeter Vladisavljevich*, illyrischen Lehrer, а ја ћу њему писати, да ми он амо преко каки трговаца пошаље (истина да ће то трајати дуго, али шта знамо чинити, кад се друкчије не може). Писмо ми опет атресирајте на *Лумбардића*. Ја мислим по доњој Боци (одавде до мора, ђе је *Доброта*, *Прчањ*, *Пераст*, *Рисно* и *Нови* — код кога је манастир *Савина*) бавити се до мјесеца марта, па сам онда рад поћи одавде уз приморје преко *Грбља* и *Паштровића*, ђе такођер имају три или четири манастира. Разумијо сам данас *за цијело* да ји има *шест*: 1 у Грбљу, а 4 у Паштровићима. А у Мању је обрекао владика Црногорски да ће ме *повести са собом* по Црној гори (чак до Мораче — коју Јаворје раздваја од *Дробњака* — и до *Куча* — одакле нема више до дан ода на *Лим*, а два добра до *Милошеве* границе). Ако жив будем, надам се сила

славни ствари чути и виђети. Нове ријечи и пословице једнако пишем.

Ако би Кеппен дошао у Питер, молим Вас, да му својски пишете за оно, што сам Вас прије молио. Сад је лијепа прилика, да ми се што прибавити може. А за Саву сам у особитој бризи. Сад ће бити година дана, како је отишао, па ни трага ни гласа! Може бити да *није ни жив*. Ако икоме имате, пишите, молим Вас, да Вам штогођ јави о њему. У очи Лучина дне, кад се наврше четири године, како је умрло прећашњи Црногорски владика, отворе му на Цетињу гробницу, да му кости пренесу на друго мјесто (будући да је гробница велика — у тијесној црквици млого мјеста заузимала); но мјесто костију нађу га *цјелокуана*, и владика га штампаним циркуларом објави народу за *свеца*. И том приликом имао сам згоду виђети на Цетињу готово све знатније људе од све Црногорске државе, који су долазили, да цјелују *светога Петра*, кога су они и жива за свеца држали. Ово је најважнија новина од Црне горе.

Кад узимате кад отиђи у Josephstadt, молим Вас, да поздравите код моје куће. Кажите мојој жени нека нађе у ономе сандуку (Kisten) доље 100 *Буквара моји*, с умшлагом, па нека ји пошаље књигопродавцу *Volke*, нека му забиљежи на цедуљу, да ји пошаље у Тријест an Herrn Demeter Vladisavljevich, illyrischen Lehrer.

Знате ли, да се у цијелом приморју и у Црној гори каже *бријеме* мјесто врријеме? У Црној гори се каже није ми *кôље*. т. ј. немам кад: ваља да је отуда и *докôлѣ? Лѝст*. а, о, значи у Црној гори *брз*, *лак*, (лист, као рт); отуда ваља да је оно наше *листом?* — На великој сам биједи са *х*. У Дубровнику се млого изговара, као и у Доброти, и по другим ђекојим мјестима по Боци; по Црној гори изговара се и ће не би требало (н. п. у род. множ. *јунакäх*, *женäх* итд.); а по неким се мјестима опет слабо чује, особито у почетку и у сриједи. Не знам, шта ћу с њиме у пословицама радити?

Пишите *одма* Вашему свагдашњему

Вуку.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1785]

277.

Ihre Frau & ich haben Ihnen unterm 14-ten Oct. geschrieben. Kein Wort von Ihnen darauf. Indessen hat sie von mir f. 40 Cm. Vorschluss verlangt: ich gab der guten Wienerin f. 20 — mit der Erlaubniss, *wieder* f. 20 im Nothfalle zu verlangen, Жены, соутъ жены.

26. Nov. 1834.

[Споља:] Herrn
Herrn Wolf Steph. Karagich
mit Briefen des H-rn Elias Lubardich
in *Cattaro*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1786]

278.

Wien den 27-ten März 1835.

Freund!

1) Grimm, (der mich in jedem Briefe um Sie fragt) lässt Sie für seine *Mythololie* um Auskunft bitten, was in *Katancsich's* Job. *rodokolo* u. *kola rodina* bedeute, wodurch er das grichische u. lat. arctúrus *(медведов реп)* übersetzt. Die Krainer sagen dafür búrovж= der Fuhrmann. rodina ist doch nicht von рода, Storch? — Sie sollten als ein *Hirte* u. *sonstiger Nachtwandler* in diesem *astronomischen* Theile des serbischen Lexicons so aufräumen, wie Dobr. in dem naturhistorischen. Die *Ragusnier*, als Schiffer, müssen da auch zu Hause seyn. — Also **odma** Antwort für Grimm.

2) Köppen ist mir jetzt auf drey Briefe u. Sendungen Antwort schuldig. Wegen Sawa habe ich ihm das anständige geschrieben, daher auch nicht so *vaterlich=blind* и *као* безобразно, wie Sie. Dem Sawa kann die *Entbehrung*, wie Napoleon selbst sie *hatte* und nachher *pries* und für Soldaten *vorschrieb*, nur gut thun. Sie sollten solche *Zärtlichkeiten* der Mutter überlassen, die sie nicht sparen wird. Der Mann soll lernen Mann seyn.

Ihrer Frau sollten Sie alle *8 Tage einmal* schreiben. Sonst weint sie und ich habe *Teufelsnoth*, um Ihr alle *Träume* und

was sie den *Studenten* glaubt (dass Sie wieder nach Serbien sind) auszulegen. Schöne Schule für die Töchter: aber wer kann helfen? — nur Sie, wenn Sie alle 8 Tage schreiben.

3) In Serbien ist Milosch, wie mir *Archimandrit* Plato von Bezdin schreibt, vom Davidovitsch so gut wie im Arrest. Nach neuern Nachrichten ist ein *Senat* und eine *Constitution* bereits eingeführt. *Sie aber lassen sich nicht stören, sondern drucken das N. T. u. s. w. und bringen uns Serbica vom adriatischen Meere.* Gehen Sie doch zu P. Appendini und bitten ihn, dass er mir *ein* paar oder *6 paar* dalm. *ragusinische* oder *Venetianer* **Ausgaben** der Evangelien pr. Postwagen zuschicke. *Martecchini* soll ihm alles bezahlen, und ich ihm *hier wie* **sonst.** Ich gebe in meinen glagoliticis Muster, und gerade *Ragusiner* Ausgaben fehlen mir ganz. Die princeps von P. *Bernardin da Spalatro*: Venet. 1495. würde ich gerne mit ein paar Dukaten bezahlen.

4) H-rn v. Gagich bitte ich mich *schönstens* zu empfehlen, Das Lexicon soll bestellt werden.

So weit habe ich geschrieben, um es mit dem Briefe Ihrer Frau zusammen abzusenden.

Aber jetzt ist halb sieben Uhr und niemand erscheint mit dem Briefe. Bereits vorigen Postwagen habe ich der Weiber wegen verstreichen lassen. Sie sollen nun *doppeltes* Porto zahlen, und Ihrer Frau dafür danken. Aber neulich war alles gesund. Vielleicht kommt niemand, weil es etwas regnet.

Den Köppen hab' ich ermähtigt, dem Sawa manchmal auf meine Rechnung einige Kopejken oder auch Rubel zu kleinen Schulbedürfnissen vorzustrecken. Aber Einladungen, Spazierenfähren konnte ich ihm nicht zumuthen, so wenig wie dem St.R. Adelung, fällt ihm selbst so was ein, desto besser; aber es ihm ansinnen было би по мом мњењу већ безобразно. —

Али ево вам endlich doch noch писма и сви су здрави.

K.

[Вукова Напомена:] одговорено 8/20 Априла 835.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1787]

279.

Ево вам писама от Саве и от жене. И Г. Кеппенъ пише све добро, али о том прве поште.

Millosch soll Ihren Brief in Varadin verlangt haben, weil es ihm gerade so ergangen wie Sie ihm damals sagten. Надам се отговору за *Грима?*

К.

[На писму Анину од 24/12 Априла 1835. год.]

280.

У Котору у очи Спасова дне [15 маја] 835.

Љубезни пријатељу!

Надам се, да сте примили писмо моје, у коме сам Вам јавио, да сам Ваш поздрав Апендинију казао, и да за питања Гримова ништа нијесам дознати могао.

Надао сам се, да ћете ми што јавити о писму Кепенову, као што сте на писму моје жене назначили *прве поште*; али сад видим, да сте Ви то мислили по начину Мушицкога.

Ја сам прије 16 дана дошао овђе, и ово вријеме провео сам које овђе, које у *Рисну* и *Перасту*. Прекрасни ствари за Српски језик накупио сам, и једнако ји купим. У Перасту сам написао неколико врло лијепије женски пјесама. Ако амо ће не заглавим, имаћу Вам с чим доћи.

Знате ли, да на Острву Корчули (ниже Дубровника) нема у говору љ и ђе, него *ј* на мјесто оба та гласа (н. п. *кошуја* (м. кошуља), *постеја* (м. постеља), *жеја* (м. жеља), *пријатеј* (м. пријатељ); *преја* (м. пређа), *меја* (м. међа) и т. д.

Синоћ су ми два Владичина момка с Цетиња довели коња, на коме сјутра мислим одавде поћи преко Будве, Паштровића, Црмнице и Ријеке на Цетиње; а оданде послије (ако ми допусти здравље, које је засад *мало* по боље) може бити да ћу с владиком поћи у Брда. Куче и Морачу.

Чини ми се, да сам Вам из Дубровника писао, како су Подгорачки Турци на вјери посјекли 20 кучкије чобана, а Црногорци по том узели ноћу *Жабљак*. и учинили по њему

триста јада, па га онда пуст и попаљен оставили. — Већ има нећеља дана, како се у Црну гору чују пушке и топови из Скадра, и говори се, да се бију Арнаути са Султановим солдатима, који су у овај пар надвладани и у град затворени.

Пишите ми сад опет овђе на Илију Лумбардића.

Ваш дојакошњи
Вук Стеф. Караџић.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1788]

281.

[пре 22 јан. 1837].

Добро јутро!

Молим Вас, да пошаљете Госпођи Talvj те двије турске пјесме.

Пошљите ми Ваше двије књиге: 1 за Брлића, а на другој напишите (Латински) „Вукову пријатељу Јустину у Вуковар Ауктор.“

Ја сам данас око подне код куће, а може бити, да ћу и сутра доћи у кавану (оћетели и Ви?).

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1789.]

282.

Добро јутро!

Молим Вас да ми пошљете:

1) *Гусле*, да покажем Госпођи Робинзоновици.

2) *Глаголиту* за онога Задранина, што сте ми обрекли (на молбу моју).

3) Ону *Слованку* Добровскога, у којој он говори од куда је постала ријеч *књазъ* и *кнез* (да нешто видим, пак ћу Вам је с гуслима опет натраг послати).

Надам се, да ћемо се данас виђети у мене.

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1790]

283.

У Вуковару 16. Нојемвр. (по ст.) 837.

Љубезни пријатељу!

Ако већ нијесте чули, знајте, да је Станковић у прошавши четвртак изабран за Митрополита. Избор је био доста смијешан. Кад су се депутирци били скупили, да се договоре, *како* ће избирати, онда Крушедолски архимандрит Крестић изговори предику о својствима митрополита (какав треба да буде), из његових ријечи видило се, да он жели Живковића. Кад Крестић сврши предику, запита га један од депутираца, за кога од владика он мисли, да је такови, на то се он смете и послије дугога муцања и врдања одговори, да је сваки владика добар и за митрополита способан, на то архимандрит *Атанацковић* повиче: „Кад је тако, а оно нека иде по старјештву: Станковић је најстарији, он нека буде митрополит. Да живи Станковић митрополит!“ Уз то повичу и други Станковићевци, и тако остале надвичу, те пристану сви не споменувши нико ни имена кога другог владике, само су 6 депутираца протестирали против процедуре, али су се најпослије и они потписали за Станковића. Сад се чека потврђење из Беча, па ће га онда инсталирати; по том ће митрополит с владикама држати *синод,* да изаберу владике за Карлштадт и за Нови Сад.

То Вам је о митрополиту доста. Ја сам почео мој посао али опет, без моје муке и труда не може бити ништа, као ни без Ваше што не ће моћи бити. Ријечи има доста. и сваки их дан више налазим.

Ако ће успишете Гримму, кажите му, да је у мјесецу (Mondesfleken) *Авељева смрт* (тако Срби приповиједају).

Ако успишете Кеппену, кажите му, ће сам, и шта радим.

Отидите кашто к мојој кући, молим Вас те видите. шта раде, и имам ли каково писмо од куда, па ми јавите, ако у коме буде што знања вриједно.

Од Србије овђе ја нити што чујем, нити знам, као да сам у Америци. Ако Ви тамо што чујете, јавите ми молим Вас. Кад ми успишете напишите само на моје име у Wukowár (per Ofen u. Essek).

Ваш дојакошњи
Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1791.]

284.

1) Dieser Brief von O**** ist gestern eingelaufen; ein Zettel darin für Don Sanchez dela Cedra ist an die Adresse abgegeben worden.

2) Gestern kam Symo M. von Leipzig hier an. Kurze Zeit vorher der Mann der Talvj der nach Jerusalem geht, aцй wird.

3) Köppen und Grimm werde ich alles ausrichten.

4) Könnte Ihnen nicht Hoppe 1 Ex. der allg. Zeitung verschaffen? gratis meine ich. Cotta verlangt *alle* Ex. der Montenegriner nach Hause weil sie ihm dort *ganz* ausgegangen? Sie glücklicher Autor!

5) Athanaskovics mus nun doch das erste Bisthum kriegen?

6) Grüssen die Ihre Mitarbeiter. Es versteht sich von selbst dass der Herr *am ämsigsten* bei der Arbeit seyn muss; um sie den Gehülfen erträglicher zu machen. — In Eile Ihr

Kp.

5. Dec. 1837.

[Споља:] Herrn
Herrn Wuk Karagich (P. T.)
p. Ofen
Essek. in *Vukovar*

[Вукова напомена:] одговорено на бадњи дан 1837.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1792]

285.

Wien den 20ten Dec. 1837.

Freund!

Diess ist eigentlich mein *dritter* Brief an Sie; denn vor 8 Tagen hab' ich auch um[?] *Adresse* an Sie geschrieben. Jedenfalls bin ich fleissiger als Sie.

Heute schreibe ich, dass Syma hier durch ist und mich 2 Mal auf der Bibl. besuchte; ich konnte nicht lange, noch allein mit ihm sprechen, und auch kein Souper arrangiren, da wir nicht mehr den Diry haben. —

Seit jener Zeit hab' ich seine Шћаванија in der Censur gehabt, und daraus unter anderm ersehen, wie sehr er *mir grollt,* weil mir Ihre *Treue* im Sammeln mehr gefällt als seine. Cf. Шћаванија S. 94. (und vielleicht sonst, denn ich las noch nicht alles.) So geht's uns *Kritikanten!* **по вучки.**

Sie lassen sich aber nur nicht stören, sondern seyn *fleissig;* ich habe Ihre Arbeit überall publicirt. Also machen Sie mich nicht zu Schanden. Amin da Bog da.

Lechners (u. resp. Schusters) **illyr.** deutsches Wörterb. wird schon über Hals und Kopf gedruckt. -

So viel ist gewiss dass Symo Ihr heftiger Rival ist und Nebenbuhler; Ihr Glück, dass ihm Grimm und Ranke nicht mehr glauben als ich; ersterer ist gleichgültig gegen *seine* Lieder und der andere hat der Aufforderung seine Geschichte deutsch zu bearbeiten ausweichend geantwortet.

Wollen Sie sich einmal damit unterhalten, seine Шћаванија zu *beanmerken,* sprachlich und orthographisch, allenfalls auch in Rücksicht auf Geschmack und Treue (z. B. die Три сужња die Sie und er haben, so auch *sein* Иванъ Црнојевић, wären ein schlagendes Beispiel) — so schicken Sie sie mir.

K.

P. S. Dem edl. H-rn v. Novich habe ich schon durch H-rn Hoppe sagen lassen, dass ich weder den psaltir noch sonst etwas von seiner Seite erhalten. So ist's auch noch dato. Grüssen Sie den braven M-r Adam, dessen Character um so mehr Achtung verdient, als er nicht der hofmässige ist.

K.

Aber für Ihr Lex. finden Sie im Symo *sehr viel*, auch nach Abzug alles Unechten.

P. S. Den 22-ten früh. Gestern Abends ging ich im grossen Dr*ck auf die Landstrasse, um Ihre Familie anzuschauen, ob alles gesund. Alles kerngesund: aber die Mina erwartet dass das Christkindl auch in Vukovar an sie denken werde, sie hat seine Gaben gar zu gerne. Rosa glaubt schon zu gross dafür zu seyn. Der kleine Mito kriecht schon brav herum und hält sich am Bette oder sonst wo auch schon an, nur frey laufen kann er jetzt noch nicht, es dürfte aber bald werden. Dafür sucht er Ihren Stock oder Staberl hinter dem Canapee.

K.

[Спољa:] Herrn
Herrn Vuk Karagich (P. T.)
p. *Ofen*
Essek. in *Vukovar*

[Вукова напомена:] одговорено на бадњи дан 1837.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1793.]

286.

У Вуковару на (наш) бадњи дан 837.

Љубезни пријатељу!

1) Благодарим Вам на писмима Вашим од 5. и 20. Децембрија.

2) Шћавићія Симова још добио нијесам, а кад их добијем, прегледаћу их, па ћу Вам што писати о њима. Ја сам код Volke наручио, да ми из Липиске добаве Симову *Историју* (и Српску и Њемачку), и одавде сам писао, да је по делижанцу пошљу, па нијесу учинили, него ми послали само Die Montenegriner; не знам, за што је то, кад је Историја та још у Нојемврију дошла у Пешту! За то бих Вас молио да се ће уз пут свратите к Volke, и да им кажете, да ми наручену Симову Историју и један егземплар Шћавићіе (ако се ту добити може) пошаљу по првоме делижанцу.

3) Ја радим једнако. Знао сам да *ријечи* доста имам; али да овако *лијепих ијесама* (особито ријетких, н. п. о *Матери Божјој*, о *паклу* и т. д.) имам, ни сам нијесам знао: чудићете се и радовати и Ви и Грим.

4) О *Србији новине* ја сам ономадне из *Тријеста* примио. Чујем да је Светић опет (са *женом*) онамо прешао. А пред поласком наштампао је у *Новом Саду* „Ситнице езыкословне“ (на једном табаку), у којима доказује: 1) да је боље, што Срби још немају Граматике (или бар што мисле да је немају), и да би боље било, да ни моје нема (у право на то излази); а 2) да је од стари коријена *кон* и *кнез*, и *закон*, и *кан*, и *König*, и *Consul*. и *књига*, и **коншија** и **наконьче**. — Ако ми на пошти много не узишту, гледаћу, да Вам пошаљем један егземплар ове *хвале* Светићеве.

5) Новићу ја нијесам казао ништа, јер знам, да од онога нема ништа, што је он Вама обрицао. —

Ваш

Вук.

[Са стране:] Приложено овде писмо, молим, подајте мојој жени.

[На полеђини:) Збиља! кад видите доктора *Буе*, кажите му, да ми је врло жао, што нијесам ту да се с њиме састанем; али се надам, да ћу га у марту ту застати. Не би ли ћео, да ми начини мапу од *старога Илирика* за моју књигу о Црној гори? Ја сам то њему говорио, и није се противан показао; а ту ситнице не би требало метати, него само најзнатнија мјеста, н. п. мора, воде, планине и градове. Добро би било, кад бисте о томе с њиме поговорити могли.

[„Срђ“ г. 1902, 1038.]

287.

[пошт. жиг: Wien, 12 Jan.]

Freund!

Alles gesund bei Ihnen. Dmitar *geht* bereits *allein* seit 3 Wochen, aber die Mutter will Sie im Merz *überraschen*. — Mit

Boué will ich reden, *wenn* er kommt. Im Nothfalle können Sie ihn auch entbehren. Volke schickt Ihnen das Verlangte, damals war das übrige noch nicht in Wien, *wie er* sagt. Simo ist auf Sie *uud mich* übel zu sprechen, in den пѣванніа ist auch das *répato* j *geschimpft*; daher schreibt *er* своіех dreysilbig, wie моіой zweisilbig. So schlagen sich die Esel selbst. Der Brief bei den Mechitaristen war von Владис. von Triest, mit *einigen* nicht *allen*, Pränumerationsgeldern; ich ersah nicht auf *welches Werk*, noch wie *viel*.

[Соња:] Herrn
Herrn Wuk Steph *Karagich* (P. T).
p. Ofen
Eszek in *Wukovár*
in Slavonien.

[Вукова напомена:] одговорено 8 Февр. Римск. 838.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1794.]

288.

[пошт. жиг: Wien 16 Jan.]

Freund!

Г-ну Т. требаће да одговорите, зато вам шаљем писмо. Немачкога *историка* мислим да још нема. Све здраво код вас. Adujo

К.

[Спољa:] Herrn
Herrn Vuk Steph. Karagich (P. T.)
p. Ofen
Essegg, in *Wukavár*

[Вукова напомена:] одговорено 8. Февр. Римск. 838.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1795]

289.

У Вуковару 8. Февр. (Вашега) 838.

Љубезни пријатељу!

Тркуљи сам одговорио одавно, и фала Вам, што сте ми послали његово писмо. Симову Пѣваннію и Историју ни ономадашњи делижанац не донесе ми! Он је против *репатога јота* и кућавога љ и њ и овђе писао, као и љетос у Трнјест. Он је сиромах луд човек. Сад је у Будиму, и чека из Србије новаца, да се *жени;* а из Новога Сада пишу, да му је Историја у Србији *„строжайше“* забрањена.

Атанацковић и Ковиљски архимандрит *Поповић* изабрани су за владике, но владика Живковић и Рајачић протестирали су (у Беч) против тога избора (они су тели Мутибарића и Јевт. Јоановића, а Атан. кажу да Живковић особито не ће); но ја мислим да ће цар потврдити митрополитов (и још *тројице* владпка) избор. Рајачић је овуда прошао за Беч (да се тужи на комесара и на Станковића, а уз то може бити и да тражи Новосадску епархију; но ја мислим, да би само ово посљедње могло имати своје мјесто, а за прво обоје да се могу и он и Живковић осрамотити); прекјуче је овуда прошао и Живковић за Будим, ђе ће га Рајачић чекати. С Рајачићем ја био нијесам, јер је овде само ноћио, пак сам чуо зањ пошто је прошао, а са Живковићем сам ручао (у друштву с *првом* овдашњом господом), и читаво по дана били смо заједно; казивао ми је, да Вас је љетос походио у Бечу, *а Ви њега нијесте* (и ја сам Вас правдао, колико се могло). Мени би било врло мило, кад бисте се тамо састали с Рајачићем (ја мислим, да је он мој добар пријатељ), а може бити, да ћу га и ја ту застати.

Гледајте за она нова Латинска слова (мјесто ж, љ, њ, ћ, ђ, ч. ш, и ц). Вриједно је, да се Ви око овога потрудите, па бих ја мој рјечник штампао и с тима словима (а може бити и пјесме).

Чули сте, да у Будиму излази још један Српски журнал (Новина и т. д.), али у језику све сама магарштина.

Ја мислим овђе бити 5—6 нећеља, пак ћу тамо Дунавом (а може бити, да ћу најприје отићи и до Карловаца да се поклоним и препоручим новоме митрополиту).

Кад одете на Ландштрас, поздравите, молим Вас, код моје куће, и кажите, да ћу и *њима* скоро писати.

Ваш
Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1796.]

290.

У Сењу 3. Јулија (Вашега) 838.

Љубезни пријатељу!

Преко Вараждина, Загреба, Сиска, Петриње, Глине, Карловца и Плашкога дошао сам прекјуче здраво мирно и весело овђе. Свуда су ме дочекивали са особитом части. У Загребу сам ручао код графа Јанка Драшковића, који ме је на својијем колима к себи довезао и натраг одвезао; у Топускоме (код Глине) био сам на ручку, кога су официри од цијеле регименте дали на *годовно* (Namenstag) свога обрштера, према коме сам ја сједио у сред стола, за којим је било више од 70 самијех официра; из Карловца сам једва побјегао од гошћења; у Плашкоме ме врло лијепо примио администратор, архимандрит Јовановић, кога прије лично нијесам ни познавао; а овђе сам јуче ручао код владике *Ожеговића*, који ми је између осталога разговора и то казивао, да му је *неко* послао Вашега Глаголиту, али не зна, ко је.

У Загребу је међу *Илирима* ревност врло велика много већа него разум. А овђе су сви знатнији људи *против* Гајеве ортографије, и управо мисле, као и Ви, да би боље било начинити 8 новијех слова него онако *крити*. Између осталога о томе разговору један стар каноник рече: „Ако се по Гајевој ортографији напише н. п. *писати* (pisati), па да му се више s посере муха, онда ће се морати читати пишати!“ — „Дакле Ви гледајте што прије те градите та слова, а људи ће се доста наћи, који ће их примити и бранити. Ожеговић је казао. да овога љета мисли у Беч, и да ће Вас походити: онда се можете и о томе с њиме разговорити.

Сила сам знатнијех ствари о нашему народу и језику чуо и виђео, а особито о Кекавачком језику. Да су Кекавци Грчкога закона, Стратимировић би био казао, да онако ваља писати и говорити, као што они говоре; али опет, кад чоек чује ће се говори не може рећи, да је какав други језик него *Сриски* (мало покварен). Колико се за ово кратко вријеме могло, побиљежио сам главна својства овога језика. — Католика и у (војничкој) крајини има од двије руке: једне зову (ови Грчкога закона) *Крањцима*, а друге *Буњијевцима* или (као у Банским региментама) *Мађарима*. Они се разликују како по одијелу, тако и по говору: први говоре *кáј*, и у остале заносе на какавачки, а други, за које се приповиједа, да су негда добјежали из Босне и из Херцеговине, и говоре и носе се готово са свијем као и *Власи* (они Грчкога закона). Али кад је говор о самоме закону (вјери), онда и једне и друге ове Католике ови Грчкога закона зову *Крањцима*, као и они њих Власпма. Кад Католик у оваквоме догађају рекне: „ја нијесам Крањац, Крањци су у Крањској," они му одговоре: „То је све једно, и ти се крстиш ко и они."

Добио сам 60 листа Глаголитскога рукописа на *иаргаменту* (на малој четвртини).

Ја мислим прекосјутра одавде поћи преко Оточца, Госпића (Лике и Крбаве) и Удбине у Задар; онђе ми пишите, молим Вас, на писмо натпишите *иост рештант* (да ме чека на пошти).

Поздравите код моје куће. Ваља да су примили моје писмо из Загреба. Кажите мојој жени, нека ми и она што пише, па јој Ви напишите писмо, молим Вас. Надајући се наћи писмо Ваше у Задру остајем

Ваш дојакошњи

Вук.

Да ли ово писмо не *побијели* на путу?[1])

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1797]

[1]) Писмо је заиста врло избледело.

291.

Wien den 12. July 1838.

Freund!

1) Sowohl Ihrd Frau als ich haben Ihre Briefe erhalten. Sie erhalten *dafür* heute von uns das zweite poste restante in Zara. — 2) Die 60 glagol. Blätter bewahren Sie nicht nur wohl, sondern schauen auch *ein bisschen* schon itzt *allein* hinein, ob z. B. das ъ am Ende nur durch влıкı, oder etwa auch durch влькъ[1]) geschrieben ist. Diess allein reicht hin, um über das Alter zu entscheiden. Ich erwarte nur ı, kein ь[1]), noch ъ[1]) — 3) Das ı ist **euer** вл'к'. — 4) Dass ich es nicht vergesse, so merken Sie sich noch heute für die Rückreise, dass Sie nicht nur in Triest den Edlen Raunicher, (der durch den eben so braven Врушић dem Bischof von Zeng einen Glagolita zugemittelt hat, versteht sich ex dono auctoris) sondern auch ganz besonders in Laibach nach einem Polen Emil Korytko fragen, der mir krainisches Montenegro seit 18 Monaten vorbereitet. Er wird Sie dann mit Hrn Rudesh, Apotheker Wagner etc. Patrioten bekannt machen. — 5) Je mehr ich über die *Cisdanubianischen Slaven* studire, desto klarer wird es mir, dass wir, *8 Millionen alle*, vom Schwarzen Meere bis Görz, ursprünglich nur *ein* Stamm sind, der aber A. 640 durch *neue* Zuflüsse *in der Mitte* nuancirt ward, so das wir in der Bulgarey sagen *ra*ка, in Görz *ro*ka, und in der Mitte *py*ka. Diese Analogie zieht sich durch die ganze Sprache. —

6) Also pišati soll leben! und unsre 8 Buchstaben daneben.

7) Zu allen *empfangenen* u. *künftigen* Complimenten unsre herzliche Gratulation. In Zara besuchen Sie Appendini's Nachfolger P. *Torre*, und von Laibach kommen Sie über Villach (Belják) nach Hause. In Villach fragen Sie nach Kreiscommissair Jugovitz meinen Mittschüler und Jenko's Dutzbruder. In Klagenfurt nach Жупанъ & Jarnik.

8) Niemand als Sie sind schuld daran, dass nun die ganze Welt, selbst Könige, nach Montenegro (& Serbien) reisen! Haben Sie die allgemeine Zeitung darüber gelesen? Der Влад. holte ihn selbst an der Gränze ein, und noch *zittert* der Berichterstatter, der ein rechter шваба sein muss, *а све је ово добро за*

[1]) ь и ъ написанц је глагољски, којих слова нема штампарија.

часъ. — 9 Dr. Peichich hat mich auf seiner Rückreise von Gräfenberg besucht, und mir die Ursache von ча-Ст.'s Schlag erzählt. Er schlief za часъ in einem Loch, was eine grosse Lampe hatte, die *Stickluft* tödtete den *Göttinger!*

9) Kucharski *will* die Bulgaren zu Russen machen, und er will *einmal* auch andre davon überzeugen. So sagte er *1829 böhmisch* in Palácky's Zeitschrift. Hlaff *citirt* in den Starožitnosti dies *Versprechen* als Beweis! Wie? hätte man nicht auch Sie in diese böhmische Intrigue *gegen mich* engagiren wollen? Mir wenigstens schrieb noch der sl. *чжић*, dass ich's mit Niemanden hielte, als mit Ihnen, weil auch Sie von mir alles gut hiessen! Die Armen! Die Spitzbuben halten jeden für so schlecht, wie sie selbst sind. Hab' ich nicht *zu erst* die Bulgaren aus dem serbischen *Chaos* ausgeschieden, worin sie von Dobr. geworfen worden? Nun kommt der *feine* III, und will auch was thun? Was? Di Bulgaren zu Russen machen. Aber er will mit mir noch nicht brechen; daher muss Kucharski und Palácky die Kastanien aus dem Feuer ziehen! — Wollen auch Sie=Joann. XVI. 32 et VI. 68. — mich verlassen?

10) Auf den Inseln Veglia etc. schauen Sie, ob Sie nicht *den Rest* des glag. Clozianus finden. —

Sovich starb in Osero; was ist aus seinen *Büchern* geworden? Vielleicht hatte **er** den glag. Psalter von 1222? Ово треба да потражите **добро** и *аметно.* **imao** га је Karaman u Zadru, koji umre godine 1771. Sovits mu je bio kao *Sekretar* i stari prijatељ iz Russie, i живи do 1774. Dieser Psalter war seit 1634, wo ihn Levakovich in Rom von einem bosnischen Bischof zu Leih hatte, verschollen. ich faud in Rom eine Spur, dass ihn Karaman hatte und, mit sich nach Zara nahm. Aber in seinem *Nachlass* fand er sich nicht. Von Sovich's Nachlass stahl ein Bischof *Camozzi* von Capodistria z. B. das MS. der übers. Смотрыскиńschen Grammatik, das endlich B. Zois in Leibach erkaufte. —

11) Über Ihre 60 glag. Bl. sagen Sie doch ein Wort im nächsten Briefe. Sie könnten von Triest wohl auch Görz besuchen (Горйца). $^1/_2$ neun Uhr ist es. Addio.

12) Um Ihnen das Porto zu ersparen, gebe ich hier einen Auszug aus einem Briefe des Марко Павковић v. Zemun 20 Juni 1838: er schreibt, man frage nach Ihren Büchern; ob Sie

keine neue vorhätten, von den ältern könnten Sie ihm do сто комади од различити schicken, које се овде може распродати.

addio.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1798]

292.

У Спљету 30. Јул. по Ваш. 838.

Љубезни пријатељу!

1) У Задру сам примио писмо и од моје жене и од Вас.

2) Ја сам из Сења преко Лике, Крбаве, Велебита и равнога Котара дошао у Задар; онђе ме је Г. Гувернатор, граф Лилиенберг примио врло милостиво: не само што ме је звао на објед, него ми је дао и препоруку на све претуре, куд пролазим. — Пошто сам у Задру сједио 7 дана, отишао сам (опет) преко Котара у Скрадин (Scardona), и оданде у Шибеник; из Шибеника преко Трогúра (Trau) и развалина од Солúна (Salona) у Спљет; а едавде преко *Полица* у Омиш (Almissa), одакле сам прексиноћ опет овђе дошао. Сјутра мислим одавде преко Сиња и Врљике у Косово, да видим сајам на Илијн дан (наш), па оданде може бити да ћу се опет вратити преко Сиња у Имоски, а потом натраг у Задар, па оданде преко Истрије у Тријест.

3) У овоме Глаг. рукопису је 1 мјесто јера, као што ћете виђети из приложенога овђе комадића, који је међу онијем листовима од издератога негда листа заостао. — И у Пољицима сам добио *један* лист Глаг. рукописа на пергаменту у коме је такођер 1 м. ъ; а више нигђе никаквијех рукописа нијесам могао ни виђети. Може бити, да би се на острвима ђе могло што наћи, али томе путу мени засад није времена.

4) Сила сам којешта о нашему народу и језику ново нашао. Сад ћемо јасно знати и за *Хрвате (старе)*, ђе су. Вриједно је овђе споменути Вам, да сам овђе у *Кастелима* (између Спљета и Трогира) нашао *нарúкаче*, т. ј. жене, које за *плату* плачу и *наричу* над мртвима (за које сам ја у Montenegro сумњао, да нигђе у народу нашему имају). Јуче сам их тражио, те гледао и слушао (имао сам посла, док сам их

наговорио, да *почну* нарицати, а пошто су почеле, онда су повалиле и једну бабу насред собе, мјесто мртваца. Овуда људи мисле, да је овај обичај остао од Римљана.

5) Ако се састанете с архимандритом Тркуљом кажите му, да му оне књиге, што ми је послије наручивао, нијесам купио (ни амо донијо), већ сам нека је ту тражи. У његову двору у Шибенику дочекали су ме врло лијепо као и свуда.

Поздравите код моје куће, молим Вас. Само да хоће Митру богиње (оспице) лијепе и добро изићи!

Сад не знам, ће би сте ми на друго мјесто писали, него у Тријест на Фрушића; јер првијех дана мјесеца Септ. (Вашега) ја мислим онће бити.

Ваља да ћете Ви познавати *Мисал Хрватски,* који је штампан у Ријеци (Fiume) Глагол. словима 1531.? Ту сам књигу виђео у Пољицима у бившој семинарији.

Амо у Далмацији, за Гајеве Илирске новине нико и не зна.

Ваш дојакошњи
Вук.

[Ориг у арх. С. К. Академије бр. 1799]

293.

У Бијограду 24. Маија (наш.) 839.

Љубезни пријателу!

Ви ћете тамо већ бити чули различне гласове о Србији; за то Вас молим, да кажете мојој жени, да сам, ја здраво, и мирно (а и у земљи је опет — за сад — све на миру). И ја ћу жени писати (на њезино писмо од 21 Маија — Вашега), док видим како ћу мој посао свршити.

Овће се штампају оне дипломе и различна друга свједочанства Српскијех, Бугарскијех и Караулашкијех Господара, за које сте ме Ви једном питали; кажу да ће их бити око 160 на броју, и по времену су од XI—XV вијека. Кажу, да је све у *пријепису* (копијама) донијо некакав поп из Босне, који је казивао (ако је истина), да их је нашао негће у *земљи* (и отуда тек сад можемо дознати, како је постао онај глас у

француским новинама, да су се у Црној Гори нашли рукописи и т. д.); и тако се из ове књиге не ће моћи ни знати, *ће* су оригинали (мени је овђе показиват само један, но ја сумњам и о његовој истинитости), Но при свему томе књига ће ова бити врло важна; цијена јој је 2 f. Cm.

Гледајте за она нова латинска слова, молим Вас!

Да ли сте примили два *Утука* или одговора Светићева на мој одговор, која сам оставио у Земуну, да Вам се преко Спирте пошаљу? Ако јесте, пошљите један Шаффарику.

Многи су ме овђе за Вас питали и молили ме, да Вас од њих ноздравим — а особито Исаиловић и Тиоол.

Ако ми што успишете, напишите писмо у Земун на Василија Василијевића.

Са Светићем сам био само једном, и то смо се изненада састали; из одговора његова можете вићети, како се на мене срди, но при свему томе, може бити, да ћу га ја данас походити.

Еда сте што имали од Кепена? — Пишите ми *одмах*, и јавите ми, како је сад Роза (јер ми је жена писала, да је болесна).

Ваш свагдашњи

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр 1800]

294.

Wien den 18ten Juni 1839.

Freund!

Ihren Brief, mittels der Hrn Gebr. Jankovich aus Semlin vom 10 d. habe ich am Vidovdan, also den 5ten Tag empfangen. Das war ein Samstag, und daher ist erst heute das verlangte odma.

1) Ohne Ihrer Anweisung, mich der *alten* Adresse mittels B. W. zu bedienen, hätte wahrscheinlich die neueste gebraucht. Aber Sie schreiben nichts vom Dolmetsch W. über den die Zeitung so Trauriges berichtet. Also ist er ertrunken mit allem Lohn seiner Sendung!

2) Frau „*Anna K.* ist“ seit 14 Tagen „*in Mödling*“ № *163*“ sammt Familie. Rosa ist ganz gesund, aber nach Baden

darf Sie für heuer nicht; nur Landluft und *Seidelbast* (ein ziehendes Kraut) am Arm, um ihre *Lunge* zu schonnen. Wohlen Sie der Frau schreiben, so wissen Sie die *gerade* Adresse; doch bin auch ich bereit den Beförderer zu machen. Auch ich wüntsche, dass Sie mit Ihrem Geschäfte bald im Reinen wären. Aus Spalatro war gestern Herr Andrsko (?) bei mir, der seine hysterische Frau hicher brachte und nach Ihnen fragte.

3) Der utuk ist gleich nach Empfang ihres Briefes an III. geschickt worden. Der grosse Rechtsgelehrte weist nicht, was *Persönlichkeit* iu einer Rec. ist. Last euch doch einen Lessing kommen, 12 Bde um 12 Jhr. daraus lerne der Hr. Svetich, dass man *alles* über ihn sagen kann, was aus seinem *Buche* hervohrgeht, nicht aber was man *sonst* von ihm weiss. Dann könnet ihr ihn auch dem Verf. der покондирена Тиква leihen, damit er nicht nur *komische*, sondern *unsterbliche* Comedien schreiben lerne.

4) Den gütigen Freunden J. und T. und wer sonst sich meiner erinern mag, danke ich sehr. Die gedruckten Urkunden wären uns sehr lieb; auch der Preis recht, nur *wie* zahlen? Mösle hir steht mit euch in Rechnung, schickt uns das Buch durch ihn und berechnet es ihm; wir leisten die Bezahlung in seine Hand. So auch für andre Bücher, z. B. serbische MSS auf Pergament, србуље etc.

Ihr treuer

Kop.

[Спољa:] Sr. Wohlgeboren
Herrn Dr. Vuk Steph. *Karadschitsch*
mit Briefen des Hrn Basilius Wassilievics
p. Ofen
Peterwardein Semlin

Г-дину
Вуку Стеф. Караџићу
у Београд.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1801]

295.

Wien den 26ten July 1839.

Freund!

Wenn es Ihnen dort so gut geht, wie hier und in Berlin, so gratulire Ich Ihnen vom Herzen. Hier lobt Hofr. v. Hammer

im *87 Bde* der Jahrbücher sowohl den bescheidenen Titel Ihres Montenegro & Montenegriner als die reiche Ausführung, und von Berlin aus wird Ihnen Ranke den Antrag machen auf eine Aufl. und Fortsetzund Ihrer serb. Rev. Hand anzulegen. —

Ja noch mehr: im № 193 der Brockhaus. Blätter für literarische Unterhaltung für 1839 werden Czajkowski's kosakische Novellen besprochen, und ihnen *weit* die serbische Volkslieder vorgezogen. Der Rec. sagt, Serbien verdanke es noch mehr den Liedern, als seiner Tapferkeit, dass Europa sich um sie kümmern. Sie sollten sich die № 193 von Leipzig kommen lassen. Sie sind in jener Nummer gar nicht genannt, und man sieht, das der Verf. Ihre Sammlung gar nicht *im Original* kannte. Um so erfreulicher ist sein unbefangenes Lob aus dritter Hand. Und diess um so mehr, als auch der *Polak* Чайковскій ausser Kosaken. auch den *Milosch*, freilich nur à la Possard, gefeyert hat.

Dies war am 25-ten vor 9 Uhr geschrieben. Indes kam Ihre Frau *von Mödling* mit 9 Paar Strümpfen herein. Alles ist *kerngesund;* nur die arme Rosa noch nicht fieberfrey, doch nicht bettliegerig. Man lässt sich um baldige frische Wechsel empfehlen.

Ihr alter

Odma.

P. S. Sie könnten anstatt der Wechsel vielleicht lieber und leichter pergamentene єрбуѣе vom Kaplan etc. schicken? Nur zu, wir werden Sie gern honoriren.

Man hat hier ausgesprengt, Ihr hättet den Leuchtenberg und Frau zum Fürsten verlangt! Herrlich *wenn es* angeht, aber —. Das wäre ein Keim zu einem neuen Duschan!

Dass Platon nach Ofen ernannt ist, wissen Sie. Er oder Sie, oder Sie, beide, solltet vor allem durch einen von Leipzig erbettenen *Rector* mit 5—6 Preffessoren *gute Gymnasien* errichten, die dann *in 6 Jahren* nach oben und unten alles Schulwesen in gute Ordnung bringen würde zu immer neuen Gedeihen. —

Dass Mihanovich nach Solun bestimmt ist, und Meglicki mit Sohn nach Piter reisst werden Sie wissen.

Geben Sie doch etwa dem Freunde Pavao Bérits oder sonst wem in Carlowitz die Commission, mir aus dem *Archiv* oder der Bibliothek des seligen ча Стева eine Abschrift seiner Abhandlung über die Slawenbekehrer Cyril & Metodius zu besorgen.

Ich will gern die Abschrift bezahlen. Platon ward darum ersucht, ich erhielt aber nichts. Aber bei Engel *sah ich eine Abschrift* und gewiss hat der ча Стева das Original und etwa noch eine oder zwey Studentenabschriften zu Hause behalten. —

Dass nichts daran seyn *kann*, weiss ich: aber es interessirt *zu wissen*, womit sich *seine Wünsche* genährt haben.

K.

[Споља:] Herrn
Herrn Dr. Vuk Stefanovics Karagich
mit Brien des Hrrn Basil. Wassiliewitsch (P. T.)
p. Ofen
Peterwordein in *Semlin*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1804]

296.

У Земуну 5. Септ. (ваш). 839.

Љубезни пријатељу!

Данас сам изишао из контумаца, и ево Вам сад одмах пишем. Истина, да ми у Србији није баш онако било, као што пишете, да је ту и у Берлину, али се опет најпослије добро (или *без зла*, свршило: потврдили су ми дојакошњу пензију (од 400 f. Cm.)

Молим Вас да ми *одмах* пишете (и писмо у Вуковар да оправите) шта *управо* каже Ранке за ново издање serb. Rev? И кад Вас не би мрзило, да му пишете и да га од мене поздравите: ако је рад, и ако има кад, ја бих му може бити дошао на 2—3 мјесеца дана са грађом за наставак наново; само нека каже, би ли он зимус имао времена за то.

Србуље за сад нијесам могао добити нигђе никакве, него сам у Биограду у Г. Јеврема Обреновића виђео један мањи Божидара Вуковића *штампан* (7044) на пергаменту, а тако је сачуван, као да је јуче штампан: прва је половина књиге већијем словима штампана, а друга мањијем.

Ако видите кога од мојих, кажите, да ћу и њима скоро писати.

Ваш
дојакошњи почитатељ
Вук.

П. П. Гледаћу у Карловцима за онај рукопис ча Стевин о Ћирилу и Методију. Не бисте ли ми могли преко Вашега књижара добавити једну № онијех Brockhausовијех листова, у којој се говори онако о Српскијем пјесмама, на да ми и то у Вуковар пошљете!

Збиља! шта учинисте с онијем латинскијем словима? Може бити да ћу из Вуковара отићи да походим Брлића, пак шта ћу му казати?

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр 1803]

297.

У Карловцима 14/26 Септ. 839.

Љубезни пријатељу!

1.) Надам се, да ме у Вуковару чека Ваше писмо. и да ћу га до 4—5 дана примити.

2.) Говорио сам Берићу за онај рукопис С. С. о Ћирилу и Методију, и обећао је, да ће га тражити и гледати, да Вам се препише и пошаље.

3.) У прошлу нећељу завладичен је Јоановић, у уторник Плато Атан., а у идућу нед. завладичиће се Поповић. Ја сам овђе од свију врло лијепо примљен, и митрополит ме је позвао *сваки дан* к себи на ручак (овђе су све владике, које су под митрополитом).

4.) Јуче сам читао у № 257 Beilage für Allgemeine Zeitung од 14. Септ. 1839. онај Art. из Бијограда против Ранка и мене. Ви сте ласно дознали, да је оно Светићева партија, и да је оно у литератури све из његова *утука*; а о смрти оца Црнога Ђорђија (да га није он својом руком убио, него његов друг) оно је из његовије *стихова*, који су штампани у Бијоградском алманаху *Голубица*. 500 тал. мени је дато за накнаду, што ми је Герман онај рукопис у Питеру украо и штампао. Но од свега је најсмјешније, што сачинитељ онога Art. (бивши у Вуковару *Лецидер Павле Адамовић*, који по-

ставши пропалица, сад онамо тражи службу (народну); и улагујући се Светићу, и псујући Милоша, а фалећи Ц Ђ. мисли да ће је добити) криви Ранка и мене за оно, чега у његовој књизи *нема никако*, него је у њој баш оно, што он сам каже, да је истина. Види се, да он Ранка није ни читао, него мисли, да мора зло бити, кад сам му ја помагао. А и у осталоме свему, као што видите, он је луд чоек. Ја мислим, да би сад ваљало, да и *Ви* што на оно одговорите (особито што се тиче *пјесама* и *словара* и осталијех мојих књижевнијех послова), и да ћете Ви то заиста учинити. Ја ћу писати Норри нека Вам дође, и нека Вас замоли за какови одговор на оно. Ја мислим, да слободно можете казати, да је све, што се данас вриједно знања о Српскоме народу налази (и на Српскоме и на другим језицима) од Вука и чрез Вука, и да сви остали Српски списатељи заједно не познају толико Српскога народа и језика, колико га ја сам познајем; но да сам ја за такове моје труде и заслуге, и награђен боље него и ко од Српскијех списатеља (н. п. дипломом од друштва Краковскога, Петербургскога, Московскога, Гетинскога; колајном etc. од Руске Академије; пензијом и примљењем Саве у горњи корпус — међу Кнезовске, Графске и генералске синове — Рускога цара и Српскога кнеза — *коју ми је и данашње Српско правитељство потврдило* —; пријатељством и уважавањем најзнатнијих Срба̀ља и у Мађарској и у Србији etc.); али да такове заслуге и награде *морају* имати и непријатеља и завидника, то није никако чудо, за то још више, што сам из Србије, и што школа редом пијесам учио. — То ћете Ви знати боље казати, него и ко на свијету; али ваља и нужно је, и *сад* је *згода*, да кажете! Пишите о овоме што и Ранку. Јамачно ће и он што о томе писати. Он овом приликом може показати и *доказати*, баш да је оно истина, што смо ја и он писали (као што овај Art. свједочи. — Немојте ово у немар бацити, и пишите ми у Вуковар одмах.

Ваш дојакошњи

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1804

298.

Wien 13-ten Sept. 1839.

Freund!

Sie sind *am Ende* doch mein мезимац, wie unsre Gegner sagen; so kindisch *commandiren* Sie mit mir und über mich; und ich *gehorche* Ihnen. Daran ist jedoch *auch* meine Bequemlichkeit *mit* Schuld; ich bleibe so lange beim Altgewohnten als nur möglich. Da Ihnen Ranke nicht nach Belgrad geschrieben, so ist das ein Zeichen dass *er* nicht Eile hat. Also warten wir, *bis Sie kommen*, und ich Ihnen Seinen Brief vorlese; denn er ist nur von einem *solchen* Bibliothekar zu entzieffern, wie Ihr Freund ist.

Dem Hrn *Berlich* sagen Sie, dass *Sie selbst* solche Lettern besorgen werden, denn ich kann mit den Armeniern *nichts* machen, Sie alles.

Mein russ. Glossarium ist *noch* jetzt, nach 6 Monaten nicht fertig! Der *Wille* ist *vielleicht* gut, (besonders wenn **grosser** Gewinn herausschaut) aber die **Leute**! Okenfuss ist kein *Zeichner* ich kein *Kalligraph.* Also müssen wie vor allem einen Zeichner & Kalligraphen suchen.

Ihre *Weiber* sind guter Dinge in Mödling: ich habe sie ein paar Mal besucht, einmahl wegen der Talvj. Rosa hustet noch immer, aber ohne Fieber. Der heil. Demetrius ist dafür kerngesund.

Зобња. Consul Atanaskovitsch ist seit d. 7. d. in Ofen, wo er badet, 14 Tage lang; dann geht er auf seinen Posten nach Belgrad. Er war am 1ten d. bei mir, und als ich ihm den *Samstag* darauf die Visite erwiedern wollte, war er *gestern* abgereist. Entschuldigen Sie mich bei ihm, wenn Sie ihm begegnen oder noch in Ofen treffen.

Die Abhandlung des ча Стева sah ich schon 1809 bei Engel, und er mochte sie noch früher erhalten haben.

Sie werden uns manches Neue erzählen können.

Talvj bleibt auch diesen Winter in Berlin.

Dem Ranke schreibe ich *doch* heute, ob er Sie haben will.

Ihr alter

Kp.

[Спољa:] Herrn
Herrn Dr. Vuk Steph. *Karadschich*
p. Ofen. in *Vukovár*

[Вукова напомена:] одговорено 8 Окт. Римск. 839.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1805.]

299.

Wien den 1ten Oct. 1839.

Freund!

Ich höre, nicht ohne Überraschung, dass Sie in Vukovar *picken* geblieben sind.

Ranke ist nach den Zeitungen jetzt in Belgien, und hat vielleicht meine Anfrage noch nicht erhalten; und Gott weiss *wann* er sie beantworten wird. Aber hauptsächlich *darum* schreibe Ihnen heute, um Sie zu fragen, ob Sie denn stillschweigen wollen zu dem, vor 14 Tagen etwa, in der allg. Zeitung *gegen Sie* von Serbien aus eingerückten Artikel, der nicht nur alles Hadschitschische wiederholt (vor ganz Europa) sondern auch Ihren Milosch dazunimmt. Um so dringender wäre Ihre Reise zu Ranke oder doch hieher. Aber vielleicht wollen Sie dem Windwechsel von Belgrad näher sein? Oder hält Sie eine Circe in Vukovar gefangen? Ko shto lâ; wenn Sie nur *wissen*, was Sie thun etc.

Ihr alter

Kop.

P. S. Also in *Pakracz* soll unser Platon seyn! Und Dolmetsch Wassiliewitsch ertrunken!

Спољa:] Sr. Wohlgeboren
Herrn Dr. Vuk Steph. *Karagyies* -
p. Ofen (P. T.)
in Vukovár

[Вукова напомена:] одговорено 8 Окт. Римск. 839.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1806.]

300.

У Вуковару 8. Окт. (ваш.) 839.

Љубезни пријатељу!

Ваше писмо од 13. Септ. нашао сам овђе, а друго од 1 о. м. примио сам прекјуче. Жао ми је што велите, да ја Вама *комендирам*. Ја Вас само *молим*, знајући, да ћете Ви за мене учинити радо све, *што је могуће*. — Сад сам једнако у страху, да не добијем још неповољнији одговор на писмо моје, које сам Вам прије 12 дана писао из Карловаца, и у коме сам Вас молио, да бисте *Ви* одговорили на оно из Бијограда (у Allg. Zeitung № 257). Допустите ми само, да Вам кажем, зашто сам Вас то молио: 1) што би Ви за оно знали одговорити боље, него и ко на свијету (ја знам, да Ви имате много посла, али знам и то, да је Вама — с Вашим здрављем и с Вашим умом — много лакше на оно одговорити, него мени ово писмо Вама написати); 2) Што знам, да се Вас оно толико тиче, колико и мене, јер моји непријатељи и Ваши су, као што и Ваши непријатељи моји пријатељи бити не могу; а 3) Да сам ја ту, ја бих штогод скрпио и с помоћу Вашом начинио; али *одавде* не могу (немам ни онога листа новина). А овђе сам рад за то зимовати (или дотле остати, док ми не би из Србије послали новаца, да идем к Ранку — ако он зимус узима кад са мном што радити): 1) да преправим ново изданије пјесама за штампање (тако, да би се и без мене штампати могло); 2) да неке ријечи, пословице загонетке и т. д.. што још није начисто преписано, уредим и препишем; а 3) ако ми слабост здравља допусти, да довршим историју Црногорску, на коју сам и пренумеранта још прије двије године скупио. Ја ово ништа тамо у Бечу не бих могао радити, једно за то, што ми нема ко помагати (у преписивању), а друго, што *немам квартира* за посао мој. — И тако, како сам слаб, и сваки дан све слабији, може ме ласно и смрт наћи, па ове ствари остати неуређене и може бити пропасти. Сад кад бих ја ради тога одговора ове послове моје оставио и тамо дошао, онда [би] наши непријатељи с оним Art. добили много и премного, јер би ме смели у најважнијим мојим пословима; а ми ваља да гледамо, да они с оним не добију ништа, него нама да даду прилику, да добијемо, а они по том

да се *кају*: а то ће за цијело бити, ако *Ви* на оно одговорите, а ја се у томе овђе опоравим (од слабости, која ми је остала иза грознице) и ове послове свршим. Ако ли Ви баш никако не можете на оно одговорити, и *опет* велите, да ће боље бити, да ја тамо дођем, ето ме на првоме пароплову како примим одговора на *ово* писмо.

Ваш дојакошњи

Вук.

П. П. Може бити, да би у одговору на оно доста било *доказати*, да је што се Ранка и мене у историји Милошевој тиче све *лажно* и *лудо* (не знам, и стоји ли у ономе Art. од од 25. Јунија, да је оно *шо Ранку?*), а за оно из утука, не заглушајући Њемачким читатељима са стварима њима слабо познатим, казати само, да је тако лудо и неосновано, као и оно о Ранку и Милошу, по том навести узроке такове мржње на мене (као што сам Вам из Карловаца писао), и то, као што се види, од најлуђијех и најневаљалијех људи и т. д. То ћете Ви знати 1000 пута боље од мене.

Ако ће изићете на Ландштрасе, поздравите код моје куће: надам се и од жене писму ово дана, не знам ни која им је нумера сад на кући.

Ваш дојакошњи

Вук.

Опет П. П. Плато је у Будиму владика, и много Вас је поздравио.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1807]

301.

Wien den 18ten Oct. 1839.

Freund!

Sie haben die Antwort auf jenen Artikel *so lange* verschoben, dass es vielleicht besser seyn wird, sie gar nicht zu geben, als *so spät*. Gibt man Sie aber doch, so wird *auch noch* eine Entschuldigung des Aufschubs vorangehen müssen. Bedenken Sie auch, das Hadschich und seine Helfershelfer, *nachdem* sie

so weit gegangen, nur wieder *neulügen* würden, wenn Sie das alte widerlegt hätten. Dann kan *ich* nicht die Antwort verfassen, weil ich nicht weiss, *was* ich sagen *kann*, ohne Ihnen vielleicht anderswo zu schaden; z. B. wenn ich sagte, dass Ihnen eine *russ.* und *serbische* Pension verliehen worden zum Beweise Ihrer Verdienstes, so würden die Gegner auch da von Betrug sprechen oder gar Sie um die Pensionen zu bringen *suchen* und vielleicht Mittel *finden*. — *Wollen* Sie daher dass geantwortet werde, so schicken Sie mir 1) Ihren serbischen Aufsatz und ich will ihn treu übersetzen, 2) lassen Sie diese Übersetzung von Hoppe bei mir abholen, den mir ist's unleidlich, auch nur den Schein zu haben, als wollte ich mich oder meine Freunde wem *aufdringen*.

Ranke schreibt nicht, weil er wahrscheinlich noch nicht zu Hause ist.

Ihre Frau wird Ihnen geschrieben haben, dass sie № 337, wo das Wellersche Kaffehaus ist, wohnt; dass die Pension zögert, und *Ihr Lebensattestat* begehrt ward; dass Meglicki erst Ende dieses erwartet wird etc. Ihr Quartir im *2ten* Stock, in dem *Hof, gegen Norden*, hat *gute* Stiegen mit geländer von Eisen, 1 zweimal so grosses Zimmer als das vorige, und eine Kammer hinten, vorne den Eintritt durch die Küche.

Ihr treuer

Kop.

[Слоља:] Herrn
Herrn Dr. Vuk. Steph. Karagich (P. T.)
p. Ofen. in *Vukorár*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1808]

302.

У Тријесту 10. Маија вашега 841.

Љубезни пријателу!

Еда је Бог дао, да сте већ оздравили са свијем? Г. Јенко ми је казао, да сте ону статью Надеждинову послали Гримму, да је гдје штампа. И од мене Вам за то хвала! Може бити, да сам онда заборавио молити Вас, да би се десетак егземплара *особито* наштампало. Ако би се догодила

прилика, молим Вас, напомените Гримму и за то, ако не буде доцкан.

Срезњевски и Праиз дошли су овдје, а ону двојицу очекујемо сваки дан.

Писао сам жени, да Вам пошаље два егземплара од прве књиге пјесама, а Вас молим, да пошаљете један Гримму, а један *Талфј*.

Желећи чути, да сте здраво и весело остајем

Ваш дојакошњи

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1809; штампано у „Даници" 1872. стр. 63; у „Гласу Истине" 1885. стр. 62, и у Новыя Письма 876.].

303.

Rom den 24 febr. 1843.

Freund Vuče!

Sie sehen, dass ich Sie auch für einen Gajaner — halte, oder doch schreibe mit č. Seine *Heirat* war mir neu; das Verbot der Illyrismus las ich in der Cotta'schen Zeitung. Ist die Braut *reich?* Aber Ihr Ansinnen an mich *hier* ist noch schwerer, als in Wien: entweder gut, oder gar nicht. Mögen andere nach uns auch etwas machen. Die Talvj dankt für Ihren 1ten Band, vermisst aber *Index*: so sind die Deutschen, sie wollen nur alles ausziehen, nichts geniessen. Fesl sagt, er wüntsche *auch* M** Wiederherstellung: ist denn etwas daran? Dass ich sie *immer* gleich wünsche, wissen Sie. — Mina's Brief ist gleich von Rom expedirt worden, über Hâvre de Grace nach New-York: Sr. Heiligkeit Post ist aber so theuer, wie die russische. — Ist von Ostromir noch nichts weiter heraus? Wer sagt das, dass man in meiner Abwesenheit nichts slawisches drucken kann? Mikloshich supplirt mich ja. Um Ostern komme ich selbst wieder. Sie waren indes auch wieder unten? Milosch oder wer sonst immer **könnte** und **sollte** jetzt Stephan Duschans Pläne vollführen; die Nachbaren würden *einander* hindern zu interveniren

etc. Sie sollten wenigstens sein Grossvesier seyn, wenn Sie nicht Stephan selbs seyn wollen. Vale & fave

K.

[Орнг. у арх. С. К. Академије бр. 1810]

304.

Wien den 14ten Dec. 1843.

Freund!

Dank für Ihre lieben Zeilen vom 8ten die ich am 13ten erhalten. Noch denselben Abend ging ich auf die Landstrasse wo ich alles *wohlauf*, aber die Mutter nicht zu Hause fand Mimy erzählte mir, dass die Mina *serbisch* könne und er auch schon lesen und schreiben. Aber sie wussten nicht, dass der Fürst M. bei Dudúmi auf der Hochzeit war, und der Braut einen schönen Schmuck verehrt hat — Auch erwarteten sie Sie schon vor Weinachten zurück до немачког божића! Indessen verlassen Sie den Prinzen nicht ehe, als er in *sichern* Händen ist; Sie werden den, der Ihnen *recht ist*, wohl solche Bedingungen machen dürfen, dass er *annimmt!* —

Empfehlen Sie mich doch allen Bekannten in Berlin. Grimm lasse ich für uns Krainer besonders um ein *schönes* und *leicht*-anschliessendes Zeichen für unsern Halbvocal ь, dann für é und das schwedische å in gospăda (die Herren) bitten; schön meine ich dass man sie in einem Feuerwerk, wie die übrigen, ins Quadrat bringen kann, nicht wie das Ü in GLÜCKLICH ausser demselben. — Dann wird ihm auch die Rec. vom goth. Glossarium cum praeced. ans Herz gelegt.

Sehen Sie doch ob es wahr ist, dass Hanka oder das Museum selbst *meine* Briefe an Dobr. auslegt zur beliebigen Lectüre für den wer will. Ich kann es nicht glauben. — Es wäre ohne Beispiel. und nur belgradisch.

Es wäre doch schön, wenn F. Michael sein Unglück zum grossen Glück echter Bildnng verhülfe; was Gott gebe!

In Eile

Ihr alter

Kop.

[Спољa:] Herrn
Herrn Dr. *Wuk* Steph. *Karadschitslh* (P. T.)
untr den Linden, 1 Treppe hoch. *Berlin*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1811]

ДОДАТАК

305.

Wien den 11-ten April 1815

Lieber, theurer Freund!

Ihre beiden Briefe haben mich unendlich erfreut, sowohl wegen des interessanten Literarischen, als auch wegen der Beweise Ihrer Freundschaft und Liebe, auf die ich, wie Sie wissen, einen noch grösseren Werth lege; (und weswegen mich z. B. Mushicki's räthselhaftes Benehmen als Mensch um so tiefer schmerzt. Wüsste ich nur, dass er etwa aus Faulheit, oder wegen Geschäften sich von mir losgemacht, so wüsste ich mich zu trösten; so aber muss ich glauben, dass er entweder meinen zu jugendlichen Enthusiasmus misverstand, oder gar den Charakter des Шокац nach der gewöhnlichen Meinung beurtheilt und sich, schön oder garstig, von mir habe zurückziehen wollen. Doch lassen wir das. Bin ich nicht reich genug durch Ihre Liebe, und das Wohlwollen der Freunde, derren Namen mir schon lange bekannt und verehrlich sind). — So Gott will, soll Wien wenigstens noch eine, wo nicht zwey, serbische Druckereyen bekommen. Es ist nämlich ein deutscher Buchhändler aus Freiburg hier, der nach 4 Monaten mit Haus und Hof hieher übersiedelt, mit einem Kapital von 80—100 Tausend Gulden gutes Geld. Bei diesem denke ich den Freund, von dem Sie mir vor einem Jahre geschrieben, zu placiren, wenn er noch zu haben ist. Auch Sie selbst, liebster Freund! müssen hieher kommen. Doch das alles ist derweil nur *Aussicht*, bis der Krieg entweder zurückgenommen, oder glücklich beendigt ist. Ich spreche

Ihnen so früh davon, weil ich sehe, dass Sie auf dem Sprunge sind, sich vielleicht in die Welt zu werfen, während Sie der Serbischen Literatur wesentlichere Dienste zu leisten bestimmt sind, als mancher, der alle Schulen durchgemacht hat.

Was sagen Sie folgenden Vorschlägen: Sie kommen herauf, mit Geld um davon wenigstens 6—8 Monate zu leben, drucken indessen Ihre *grosse* pjesnarica, die wieder auf 1 Jahr wenigstens mit Geld versieht; und indessen muss sich abermal *mehr als eine* ressource (neue Aushülfe) finden. Am liebsten hätte ich Sie bei mir. — Wenn das nicht, so kann es Ihnen *derweil* an einer Professur in serbischen Schulen nicht fehlen. *Nur der Literatur sollen Sie sich nicht entziehen!* —

Wenn Sie die pjesne alle erschöpft haben, so bietet sich Ihnen ein *Anhang* zu der pjesnarica dar: die Sammlung der *serbischen Volkssagen* (wie im Deutschen so eben die neueste von Gottschalk erschienen). Ob die Serbier daran so reich sind, wie an Liedern, weiss ich nicht. Sie werden dadurch Ihre pjesnarica vervollständigen, und wir, Ihre geneigten Leser, den kräftigsten der Slavenstämme nach seinen Ansichten über Welt, und Geschichte seines Lebens, kennen lernen.

Milovanov's Mertick gefällt mir recht sehr; macht doch, dass sie gedruckt wird. Ihre Grammatik ist bereits recensirt für die Wiener Lit. Zeitung, (aber noch nicht gedruckt). Ich habe Ihnen mehr Gerechtigkeit widerfahren lassen, als Sie beinahe verdienen, da Sie nun, wie ich sehe, von *schlechten* Sprach- und Schreiblogikern sich haben einschüchtern lassen, die *péti točki* alle wieder aufgeladen, der bessern Ueberzeugung zum Trotz. Das nennen wir eine Sünde gegen den heiligen **Geist!** Und ist es wirklich eine gegen den *Geist* im Menschen! Bleiben Sie doch auf dem *rechten* Wege auf dem Sie waren: sonst werden Sie nicht selig; denn nur wer bis an das Ende verharrt, soll selig werden, sagt die Bibel (die Sie auch noch einmal, für die Englische Bibelgesellschaft, gegen gute Bezahlung, ins Serbische übersetzen müssen).

Wie hoch beläuft sich die Zahl der Serbischredenden Slaven? 4, 5, 6, Millionen? Lassen Sie die Leute reden, was sie wollen, über Ihr намѣреніе; unser Gewissen ist unser Richter, und nur der selbst Unedle und Unreine denkt gern unrein vom Nächsten; er glaubt, weil *er* nichts thun kann ohne *Eigennutz*, so könne das auch ein andrer nicht. Solche Leute werden uns nicht richten.

So weit hatte ich geschrieben, als mich Besuche (nach 7 Uhr früh) unterbrachten, bis 9 Uhr, wo ich in die Bibliothek musste. Nun setze ich unsern Diskurs nach dem Essen, um 3 Uhr fort. Ich hätte Ihnen eine in der Eile gemachte Anzeige der Slowanka beigelegt, wenn ich nicht müsste. dass H^r M*** die Lit. Zeitung ohnehin früh bekommt, so wollte ich den Brief nicht ohne Noth beschweren. Aber sobald die Grammatik recensirt ist. sollen Sie einen besondern Abdruck erhalten. Mit *Merkajlo* sollten Sie in Verbindung treten. Die Guten müssen sich so verbinden, wie die Schlendrianisten zuzammenhalten. — Man wird mich ausgelacht haben, dass ich einst сало (was wir Krainer doch auch haben) durch Fortjagung (ich dachte an слати) statt durch Fett übersetzte. In Gottes Namen! in Fehler *verharren* nur ist teuflisch. Als ich serbica anfing, hatte ich keinen serbischen Bekannten hier, wie Sie vielleicht wissen. Indessen ist mein Wille rein, und ich lerne gern täglich Neues hinzu. — Kennen Sie Solarich's Azbuka? Er ist brav, wenn er mich auch manchmal misversteht, о книжници! —

Nebst den *Volkssagen*, sollten Sie auch eine *rein serbische Sprüchwötersammlung* herausgeben; nicht wie im Мушкатировић alles durcheinander, aus dem deutschen, lateinischen, ungrischen etc. übersetzten, sondern nur solche. die im serbischen Volke zu hören sind. Bei manchen, die sich auf *Fabeln*. oder Nationalgebräuche beziehen, wäre eine Zeile Erläuterung nicht überflüssig (besonders für uns ausserserbische Slaven). Alles müsste streng so geschrieben werden, wie Ihre Grammatik, also књига, nicht книга, wenn die Aussprache љ hat. nicht н.

Der Streit, den ihr jetzt unter euch wegen eurer Schrift- und Büchtersprache führt, ist schon oft vorgekommen. und *überall* für die *lebende* Sprache gegen die *todte* entschieden worden, selbst gegen den *Wunsch* und die *Erwartungen sonst grosser* Männer; z. B. Petrarca glaubte sich durch lateinische Werke zu verewigen. und erwartete für seine *italienischen* Lieder höchstens Nachsicht der Mitwelt; aber seine lateinischen kennt kaum ein Bibliothcker, während letztere noch immer gesungen werden. **Ganz** *im nämlichen Falle* mit euch sind aber die Neugriechen, die den Process hoffentlich auf immer fürs Neugriechische entschieden haben; erst vor 8 Tagen kam die letzte Satire auf die Makaronisten, aus Paris, die alle Altgriechen auf immer niedergeschlagen hat. Zwar über die Orthographie wissen die Neugriechen das Wahre sebst noch nicht (also muss man noch

warten; aber die Reformation bleibt nicht aus; sogar in den französischen Zeitungen, z. B. Journal de l'empire vom 1-ten April d. J. ist ein Aufsatz, der alle bisherige französische und europaïsche Orthographie verdammt; die Sache ist in Gährung, und kann sich nur zu unserm Vortheile entscheiden). — Also nicht verzagen an dem Siege der Wahrheit! Es *muss* gehen! — Wenn ich Sie nur bald bei mir hätte! Wenn ich Professoren in dem österr. Serbien anzustellen hätte, so wüsste ich wohl was ich thäte. In 10 Jahren hätten Ihre Schulen ein besseres Ansehen, als alle шокцischen! — Doch was helfen fromme Wünsche! Das bleibt euch selbst überlassen! — Wenn ich Davidovics wäre, so würde ich mich, nach Fruschitsch's Abgang, mit Vuk associiren — aber ich bin nur

Ihr Kopitar.

Die Slovanka sollen Sie bald haben. Die 30 pismenice erwarte ich mit Ungeduld, um die begierigen Freunde zu bedienen. — Lernen Sie von mir, *lange* Briefe schreiben, und ohne Complimente. Meinen Handkuss der Frau Schwägerin, und Empfehlungen an alle *благонаклоньенци!* Können Sie doch meine Briefe entziefern? — Nun reise ich nicht vor dem Frieden ab.

[Споља:] v. Wien. An Herrn Herrn Vuk Stefanovics
in *Peterwardein*
Im seiner Abwesenheit allenfalls *Karlowitz*
abzugeben an Herrn Director
Volni, in Karlowitz.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1812]

306.

О Гречу писа вамъ има 15 дана. Чека Вас писмо запечаћено. Само дођите. Од Добр. граматике има већ 4 табака печат. Телемаков брат сад овде учи немачки код Ш-ткіе.

Опростите

К.

[На писму Аннпу од 24. (рим.) нов. 1820]

307.

[око или после 1839.]

Добро јутро!

Шаљем Вам Ваш егземплар Момировићеве Српске истарије, и молим Вас, да ми пошаљете једну трећу књигу народн. Српск. пјесама, и Стеићеву нову књигу.

Мислим, да ћу данас око два сахата бити у (Вашој) кавани.

Вук.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1813.]

308.

[око 1840].

Herrn *v. Vuk* in Wien.

Der Esel von Grafsberger schickte mir diese drey Bogen Gott weiss durch welchen Landkutscher zu, der 10 kr. CM. Bothenlohn dafür verlangte. (Er häte auch 20, 40 verlangen können, da er unter *keiner* Controlle steht). Für diesmahl geben *Sie die 10 xr.* dem Herrn v. Keck, der jede Nacht hier schläft und sie mir überliefern wird; denn hier fehlt es nicht an *eigene* Extraordinarien, ohne dass man noch das Geld für die *Indiscretionen* Grafsbergers wegwirft. Ich will *keine unmittelbare* Correspondenz mit diesem Heuochsen mehr!

Geben *Sie* die Bogen dem Herrn v. Keck der ohnehin Sie auch um was ersuchen will. Und im Nothfall auf das Revisionsamt, das mir auch andre Sachen sicher und gratis zumittelt.

K.

Mein № ist 160. nicht 106.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1814.]

XVIII

САВА ТЕКЕЛИЈА

1.

Многопочитаеми Г-дине!

Ваше ласкателно, чрез мене незаслужено, ѿ 8. Сеп. т. л. из Беча мени послато писмо с' приложеним обявлѣніем о граматики Србскои, изправно примио есам, за ѿговорже обявлюем вам мое сожаленіе, що желю вашу самномсе у Пещи састати удоволствовати писам могао, случаисуме удржали, що у Беч на поздравлѣніе Imperatora ити писам могао; а неимѣти намѣреніе у Мехадию ити, естлибы вас прилика у наш краи довела, тобы я себе сретьна почитавао познати онога народолюбца, кои без пристрастия истину казати у своим воиводи Србски описанию нисе сумняо; обѣщаніе о пришиляню те мени драгоцѣне вещи особливоме одолжава, а я вас увѣрити могу, да како, що ту ствар цѣнити знам, тако и по могутьству моме вам мое благодареніе освѣдочити пропустити нетьу, само дами доруке додье. Вашу писменицу ясам овде препоручио, и надамсе датьесе код означенагш у Араду собрателя любители предчислити, яже прилажем 10 fl. дабысте любов имали и мени едну ѿ ти книжица послати. Прочем увѣрени будите о истинном к' вам почитанію

у Араду 22. септ. 814.

вам

на служби готовога

С. Тукюли.

[Споља:] a Monsieur
Monsieur Volfgang Stephanovits
a Vienne

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1815]

2.

Многопочитаеміи Г-дине!

Из писма вашега приметиосам, дасе вы тѹжите, да неможете пренѹмеранта добити на ваш словар, но я мислим, дабыстесе вы томѹ увѣрити могли давно, ибо Србли наши мыслѹ, да Србски знадѹ, а едни, коисѹ друге езике научили, воледѹ книге мнѡго ефтиніе куповати у други езыка писате, ибо увѣраваюсе, дасѹ совершеніе; може быти, и потомѹ що више их совершено те езыке и незнадѹ, а они мало изкѹсни, или народолюбивіи Србаля толико числосе не находи, коибы могли и хотѣли тако велико дѣло довольно подкрепити. Ясе удовольствовам с' едним еѯемпларом тога Словара, за коисам веть положио напред 20 f. а оне продати, коеми ви подносите, тѣм манѣсе могѹ надати, чем вишесам изкѹсно, да и за мою ниеднѹ книжицѹ, нисам ни краицарѹ добио, негѡ све изпокланяо; али томіе лакче было, що мало коямее коштовала 100 f., а мане коесам на продаю дао, и коеме преко 2000 f. коштовале, леже тако, хотя знам, да србскими словами ні едне ние было, пре мое измедьѹ Србляма. Я дакле доволян с' едним еѯемпларом, више ніеми потребно, но дабы могао вам у овим дѣлѹ толико похвалним трудом предузетѹ помоществовати, старатьѹсе вам на дар о грядѹщем пещанском вашарѹ послати пет стотина форинти, и ны код Г. Ігнятія Станковитьа у Пещи послати, ѿ куда вы о пещанском вашарѹ како получити, стараитесе.

Касателноже вашега Словара по моим не совер[ше]нствѹ налазим, да ніе совершен, допуститеми ѡ обявлѣнима рѣчма мое мнѣніе сообщитити.

жалим 2.) bedauern, misereor, латински miserere alicuius есть помиловати, miserere mei Deus, помилѹи мя боже! значи.

клин... 2.) *Keil*, ово ми кажемо клин, заглавак, 3.) клин у кошули Zwickel, 4.) клин у тѣлѹ, нисѹ киле илити Hodenbruch hernia него е мѣсто више кукова к' лѣгьма.

крило, говорисе итако: мое десно крило, mein Zuversicht.

метатисе наипреби рекао, sich setzen, метьемсе на столицу, метьемисе на врат.

маст, ніе adeps, защо adeps ест сало, а топлѣно сало *опорняк* pinquedo.

насадити, насадиласе ладья, das Schif auf Sandbank angeronnen ибо scheitern говоримо разбиласе ладья, кога насадити, einen verführen, betriegen etc.

аристало говорисе више пута мѣсто престало; пристало мѝ що еде, баш міе добро пристало, es ist mir gut angeschlagen.

стан, der Stand, Wuchs, familie; a Sennerey ест станя.

стати, 4) ніеми стало, ist mir darau nicht gelegen, non interest, ибо можесе невѣщи преварити у значеню. Едном рѣчом примѣре, валяалоби сасвим изписати у дрѝгом езикѝ ща значи, истина дабы више напира требало, али лексикон ненишесе за оне, кои знадѝ него за оне кои не знадѝ — щогае стало, was ist ihm geschehen, um theyer hat er gekauft, нѣщо гае стало, es ist ihm etwas begegnet.

стопа, (im Maass) ein Schuch, — die *Winde* код нассе зове мотовило, а стопа у мотовилѝ, der Fuss der Winde — стопа die Spur, иде за стопама медведа. — Стопам егш ходит, er folgt seinem Beyspiel, fusstapeln.

чинити, 4.) zaubern, чинити жито, die Frucht ausreitern, чйни, Zauberwerck.

шарка 1) Thürband, 2) Druckepunkt[?].

шарка adj. шарена, bund, шарка змиа, bunde Slange etc.

шѝба, Brunstange, Geisel, Galgen, Ruthe, а не Spiesruthen — шиба verb. streichen, шибаи куме логова, stangen Pferd, stangen, mit Pe.chen schlagen, — двоумим да шиба значи eine Canone, а не Brunstange, или вешала к' Вишници окренѣта, али тое вами болѣ познато какосе око Београда узпма рѣч.

И тако мои господине мучное що сасвим совершено начинити, и вы можете за motto у Словарѝ метѝти, non omni lectori, nec lector mihi quisq placet, али признатисе мора сваки, да Словаре писати толикое колико сваке мѝке претрпити, Scaliger говори

Si quem dura manet sententia iudius olim.
damnatum crumnis supliciis; caput.

Lexica conscribat; nam cœtera quid moror? omnes pœnarum facies hic labor unus habet.

Прочем остаем Ваш

у Арадѫ 25. Марта 818.

искреніи приятель
Савва Тюкюли.

[Спољa:] A Monsieur
Monsieur Vuk Stephanovits
Vienne
Abg. beym H. Demeter Tirka

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр, 1816]

3.

Любезніи Г-дине!

Из квите, коюсам добио ѿ Г. Станковича, кому сам опредѣлио бно чрез другога повѣреннога, давам даде 500 f., видим, да мѣсто 500 f. вам е дато 800 f. Я мислим да тьете быти вы довольніи с' даром ѿ 500 f. а я имам тамо у Бечѫ давати нѣке новце, тога ради оно 300 f. коесте вы излишнѣ примили преко мога намѣреннія, изволите положити Г-динѫ Хофрату Бартодецки, кои пребива auf der Fischer Stiege № 408 im 1 Stock, или ако вам сгодніе буде у Мађарскои канцеларіи у нѣговоме Бюровѫ тражити га. Прочем мое почтеніе изрѫчите Г-динѫ Копитарѫ, вамже здравствовати желим и пребывам

у Арадѫ 18 авг. 1818.

Вам на служби готов
С. Тюкюли.

[Спољa:] Arad
A Monsieur, Monsieur *Kopitar*
aupres la Bibliotheque Imp. & Royale
a Vienne
In der K. K. Hof-Bibliothek

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1817]

4.

Љубезніи Г-дине!

Многш радъюся ш вашим счастливим путечествию, яже видится быти книжевнемъ, и сегш ради полхвалномъ — Кассателноже моегш мнѣнія ш вашемъ Лексиконъ, то оное вами познато из моегш писанія ш посиланомъ мнѣ первомъ мочалъ, предпоставлѣнаже семъ нѣкая граматика может быти дръгим болше бъдет вкъсъ, нежели мнѣ; извините мое простосердечіе, ибо вы не ласкателство, но истинитое мое мнѣніе изискати изволисте. — Закони Стефанови точно сът такш писани, якоже печатани, сегш ради излично бы было их вами посилати. Узнанія ради языка у Сербіи бы[в]шегш ученнога, якоже и тогш, да прежде у Сербіи печатня книг находилася, предадох Г-динъ Копитаръ едино Евангеліе в' Београдѣ печатано, видно на сербском языкъ, иже равняется с' тѣм в' законах Стефанових, две книги моеи церквѣ стариннія, тимже стилом писания, еще находатся. Прочем увѣраю вас моегш почитанія

у Арадъ 28. ост. [октобра?] 819.

Ваш слуга покорніи
С. Тюкюли.

Мое почтеніе молим освидѣтелствовати Г-динъ Копитарѣ и Г. Давидовитьѣ и щобы сеи незапомнил мое послѣднѣе писаніе извѣстно здѣлати.

[Спољa:] a Monsieur
Monsieur Loup Stefanovits
a Vienne
Abzg. bey den H. Redacteur der Serbischen Zeitung

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1818]

5.

Любезніи мои!

Неожидаемо бѣ мнѣ писмо из Липска, тѣм менше ш вас, кого мних в' Чернои горѣ быти, радъюся обаче, якш вы мене и тамш шпомянъли есте: Сожалъю убш, якш вы Банатѣ у наших велмож неуспѣли, аз аще и срдечнш желаю вам напомощи быти, обаче и мои доходи с' дня на ден умаляются,

и еще другаю гонителства сосвѣм из состоянія мя поставляют, обаче сколикѡ можно будет малим чем услѹжити не ѿрицаюся.

Примѣченія ѿ здѣшних влахов посилаю вам, воежебисте их во какіи Journal ставили ибо тим образом разпространится будут, аще способа неимѣете, то изволите до 500 или 1000 Exemplara дати печатати, и издржке мнѣ знатне здѣлати якоже и пѹть имже вам скорѣ послалбы, егда готови бѹдѹт, изволите нѣтколико продати, а проче Киліанѹ книгопродавцѹ в' Пещѣ послати на продажѹ и мене об том извѣстити.

Кассателноже книжества нашегѡ, чрез кое мните, якѡ наши люди помощ ѿказиваю, быти может, ибо и аз изповѣдати имѣю, якѡ вы с' дрѹзи вашими не малѹю язвѹ книжествѹ нашемѹ принели есте, но quot homines, tot sententiæ, аз мню якѡ и сіе из народолюбия произходит; прочи каждыи народ имѣет свои прости язык, емѹже простая егѡ мати в' лонѣ своем обучила, и ученыи, егоже учители в' школах обучают, посемѹ ученыи люди должни водитися; правда якѡ он предѣлан есть на Сѣверніи изговор, но тои уже такѡ нам предается, такѡ емѹ учится, слѣдователнѡ нам всѣм Славияном лѹче есть еднагѡ држатися нежели 10, и такѡ из едынаго народа 10 дѣлати, и аще воини, преселенія, смѣш с' дрѹгими народми неученнаго человѣка в' езыцѣ егѡ смятоша, то должни тыи. иже ученим себѣ чтѹт. смятен народ изправити, а не погрѣшенію егѡ слѣдовати, и что хѹже тогѡ есть, ученніи свои язык опорачавати и чѹжим нарѣчти; и в' дрѹгих народах в' школах учѹтся ученомѹ своемѹ языкѹ, доика егѡ не пѣвает, чегѡ ради ми пренебрегаем? но мнѣ кажется що здѣ повѣст лиса и гроздия мѣсто имѣет. Прочем аз книжество ѿ народолюбия раздѣлаю, сіе во вами почитаю, оное презираю. Сія чрез вас позваныи опомянѹх, но вы языка ради не гѹбите народолюбіе, бѹдѹт потомци, иже цѣнити, и вѣдати бѹдѹт ученыи язык, и ваша трѹди, и тѣм краснѣе тая описати, яже без начертанія ваших описати невозмоглибы. Прочем имѣю честь быти

в' Арадѣ 6. Юлия 823.

Вам наслѹжби готов
С. Тюкюли.

[Напомена Вукова:] одговорено 15/3 Септ. 823.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1819.]

6.

Ваше Високоблагородије,
милостиви и високопочитајеми Господине!

Имао сам чест примити Ваше високопочитајемо посмо од 6^га Јулија. Ваша су примјечанија готова. Засад одма нијесам могао наћи да и метнем у какав журнал, него сам дао наштампати 1000 exemplara, па велим неко 500 да *приложим* уз какав журнал, нек иду у свијет, а остале ћу Вам сад о Липискоме Мијољском вашеру послати у Пешту, као што сте заповиђели. Изишла су два штампана табака (само је једна страна остала празна), и које за штампу и артију, које што ће се брошпрати ове, што ће у Пешту, сав трошак износи тридесет форинти сребра, за које вас покорно молим, да уредите (што је могуће брже), да се предаду у Темишвару мојој жени, која је у Мајуреви у кући Димитрије *Тирола* Ви ћете мени тим особиту милост учинити. Само Вас покорно молим, да гледате одма да јој се то у руке преда. Ако Вам је могуће да ми јоште што у помоћ пошљете, као што сам Вас и прије молио и као што ми у писму не одричете, молим и то да уредите, да се преда мојој жени, па ће бити као и мени да је предато. За које Вас молећи и препоручујући се Вашој милости с највећим високопочитанијем јесам

У Халли 15/3 Септ. 823.

опет 26 Нојемвр. / 8 Decembr.

Вашега високоблагородија
препокорни слуга,
Вук Стефановић.

[Вуков концепат у арх. С. К. Академије бр. 1820].

7.

Любезнїи Г-дине!

Вчера пришевши во Арад полъчих ваше писаніе из Халли под 3. сеп. т. л. писано ѿ печатаніи малагш дѣлца моегш за

кое вам особливш благодарю. Новцiже за сiе чрез вас изложенiи 30 f. сребра якоже и додатое ѿ 25 f! Свегш 100 f. W.W. сим писмом мѣстѣ прислах госпожи вашеи в' Темишвар, юже и просих, во ежебы вам сiе писмо прислала, обаче аз и донынѣ никакого извѣстiя шпом преспланнiю тогш дѣлца в' Пештѣ не полꙋчих, приплетати ненꙋжднобы было, ибо лекше книго продавцы полꙋчают, и аще до полꙋченiи сего писма све преплетано не бꙋдет, то лꙋче бꙋдет непреплетани послати. Прочем желаю вам всякое счастiе егда имѣю честь быти

во Арадѣ 29. Ноем. 823.

Ваш обвязанiи слꙋга
С. Тюкюли.

Аз возвращаюся позаутра в' Пештꙋ, ѿ тꙋдꙋ и во Виенꙋ в' коих градах зимꙋ провести мню.

[Спољa:] a Monsieur
Monsieur Vuk Stephanovits

[Орнг у арх. С. К. Академије бр. 1816.]

8.

Возлюблѣнiи мои!

Сея недѣли полꙋчих трꙋдом вашим изданое дѣлцѣ о Влахов, за кои положени трꙋд вам благодарю, обаче иже тое предѣла мало возторга имяше в'нем, погрѣшкиже такш великыя, якш ино намѣренiе, иноже словеса истолкивают, сегш ради аще вы не раздали прочiя, прошꙋ не издати, дондеже погрѣшки не поправите; счатiе есть що вы имя мое явнш неприложили, ибо принꙋжденбы был чрез вѣдомости обявити, якш не мое дѣло, слѣдствиеже сегш вам междꙋ прочия погрѣшки означꙋю слѣдꙋюща, яже поправити изволите, менеже в' любви вашеи удержати, иже имѣю чест быти

в' Пештѣ 12 Јанѕ. 824.

Вам на слꙋжби готов
С. Т.

Не двою, якш ви не полꙋчили ѿ сѣпрѣги вашеа извѣстіе ш положени еи 100 f.

листа страна	врста	Погрѣшка	Поправленіе
4	20	necken	ecken
6	11	der Unfehlbaren	избрисати
„	15	Rissa feros · · renuit	Rippa ferax · · tenuit
7	16	fitos renuit	fisos tenuit
„	15	Flachus —	Vlachus
8	25	B	V.
10	3	istorum · ·	istrum
„	19	et reperitus	non reperitus
„	21	Cavaritiae	Croatiae
11	24	Beitsing	Bertsiny
12	3	Slavoitavenith,	Slavoitalienisch.
„	9	Rumun —	Rumuny
„	18	Katanasias	Katantsits.
18	22	esis · · ·	isis.
19	1	Romny	Romnyi
20	15	obwohl	Kein
21	20	Pávsisityamische	Pavlityanische
		Pratutziche	Fratutzische
23	5	sicher nicht die	Sicher die
24	9	Rivoda	Pivoda
	11	Paufwoda	Vojvoda

Сполья:] a Monsieur
Moosieur Vuk Stephanovits

Hale in Sachsen
in der Gebauerschen Buchandlung

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр 1822

9.

Любезніи мои!

Благшдарим вам о трѣдѣ и посланію книжице, но тои, иже преписа, и предѣла не простимія погрѣшки здѣлаше, яже в' дѣлѣ совсѣем противно мнѣніе ведоша, сегш ради в' тих

книжицах, еяже имѣти можете, поправити должно, сего ради их на странѣ означих, аще и не вся.

Прочем желаю вам всякаго добра

в' Пѣщѣ 8 Феръ. 824.

Вам на служби готов

С. Т.

Мню я сѣпрѣга ваша вам послала писмо о полѣчених 100 f.

[после долази списак погрешака коју су и у предходном писму].

истина мѣшает мнѣ главѣ якш аз уже вам о сих писах погрешках, обаче двоумя повторяю.

[У истој кошуљици ова цедуљица:]

Wir sind wohl, unsere beste Wünsche haben Sie begleitet; haben Sie in Leipzig bei Härtel persönlich alles abgemacht — so bin ich dazu bereit. Die meinigen grüssen. Grüssen Sie Kopitar.

Ihr Vater[1])

[Споља:] a Monsieur
Monsieur Vuk Stephanovits
a Halle
fr. Par Vienne, Prage, Dresde
anitzt zu Wien
abzugeben bei Herrn *Kopitar* Custos der
k. k. Bibliothek.

[1]) Цедуљица је врло мала (6×3 cm.) и Фатер је увукао у писмо враћајући писмо у Беч. По својој прилици Вук је није ни видео, јер је и сад била закачена између превоја од кошуљице.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1823.]

10.

Любезни Г-дине!

Я бывши у Бечѣ двапѣт, надаосамсе с' вами састатисе обаче ніемисе слѣчило. У Полазкѣ моме из Пеще наидем писмо

ваше, на кое Шговор чрез пре опомянѹте причине писам вам послао, зато вам саде пишем, дабисте стеми послали у Арадѹ имѣщѹга скѹпителя, за пѣсме, кое опет издавати хоћете, комѹ я новце за све три части положити хоћѹ, ябо не гледим, какш пишете, негш что пишете. Остаем

у Пещи 22. Авгѹста 840.

Вам наслужбы
С. Тюкюли.

[Спољa:] a Monsieur
Vuk Stephanovits Karadschits
a Vienne
auf der Landstrasse in der obenen
Reiserstrasse № 472.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1824]

XIX

ПЛАТОН АТАНАЦКОВИЋ

1.

Почитаемый и любезный Господине!

Увѣренъ самь, да нетьете мыслити, да політічимъ, ако Вамъ рекнемъ, да тье Ваша Сербска Грамматіка Сербскомъ книжеству во обще то, што є шзебломъ сунце, быти. — Кадъ си ш цѣни нѣной такш увѣренъ, ретьитьете Вы, а оно камш ревность у совокупленію Пренумеранта? Жао ми є и прежао, што Вамъ на праведный вопросъ Вашъ не могу єдно 100 Пренумеранта предложити, и простш отговорити: ево мое ревности! Ал' кто є кривъ? Ни Вы ни я, негш шбстоятелства. Ја самь обявленіе Ваше съ писмомъ добно, кадъ є ветьа часть ученика наши веть разишласе была; а другіи, кои сѣ іоштъ овде были, нису имали у онай паръ поваца, а Вы сте съ книгомъ весма поитили. Сада, кадъ ученицы наши на ново додьу, онда Вамъ могѣ добаръ стояти за 50 ѿ самы наши ученика; а ѿ граждана и не иштите. —

Будите дакле за сада задовольни съ оволико:

1. Г. Исаійловичь Димитрій, професоръ.
2. Г. Буличь Василій професоръ.
3. Г. Стефанъ Блажичь любитель наукъ.
4. Г. Димитрій Апостоловичь гражданинъ, и
5. я. Свакій по єдну книгу, а мени две. — Е видите, гди є 6, а гди є 50 оны сігурны! Ако є возможно до почетка школа съ Пренумеранты почекати; то васъ могу и смемъ увѣрити, да тье и быти више.

Въ прочемъ почитѣемъ Васъ и любимъ, и све ветьма почитовати тьу Васъ и любити, што честтье са мномъ у подобны и у други случаевы заповѣдали будете. Єсамь Вашъ

у Сент Андреи 3. 8-бра 814.

слуга покорный
Павелъ Аѳанацковичь.

Новце тьу предати Г. Јшанновитьу у Пешти.

[Споља:] *v. Sz. Endre*
An der wohlgebohrnen Herrn
Wuk Stephanovics
bey der Serbischen Zeitungs-Redaction abzugeben
a *Wienn.*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1825]

2.

Любезный Господине Вѣче!

Не мого више песана добыти ѿ наши ученика; негш самш ове две. Веле, да не знаю. Увѣрени бѣдите, да самь я ш томъ довольно настоявао. — Иштете, да Вамъ што новаца пошлѣмъ, акш самь што ѿ книга распродао. Сыротыня є овде. Іа надамсе, кадъ почну опетъ ученицы наши долазити, онда опеть малш продати, и тако свагда ш долазку ньіовомъ. Шпростите дакле, што сада будутьи, да ништа продао нисамь, ништа Вамъ послати не могу. — Акш ми успишете, а Вы ми не пропустите явити шбстоятелно и за бивше ту землетресеніе. — Бѣдите здрави и постараитесе и о приложеной моіой Пренумераціе листи.

У Сент Андреи 1. Марта 815.

Вашъ покорный слѣга
Павелъ Аѳанацковичь.

[Споља:] v. Sz. Endre
An den wohlgebohrnen Herrn
Wuk Stephanovics
a Carlovicz

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1826]

3.

Почитаемый и любезный Пріятелю!

Глед' како се човек, и кад о чем и найизвѣстніи быти мысли опет у рачуну свом преварити може! — Я мышля ово мало на Рѣчник Вам Пренумеранта заедно с новцы у Шишатовцу управ у руке Вам дати, и ту велику радость имати, неколико дана у милом ми с Вама разговору провести. Ал' се лист окрену. Тек што я у Сомбор додьо, ал' ето ми писмо от Г. Исаійловича, у ком ми явля, да сте Вы у Будиму, и да се у Беч спремате. Strich durch die Rechnung. И тако я от Карловаца никуд се далѣ не макнем, са жалостію знаютьи, да Вас у Шишатовцу нема. Пращайте дакле, Пріятелю любезный, што самь тако с Пренумеранты закасніо, видите причину. Ево Пренумеранта:

[Долази списак претплатника 7 из Сомбора и 8 из Сент-Андрије, штамп. у I изданьу Рјечника стр. XXVII, само из Сомбора у овом списку има још Павелъ Атанацковичь у кр. Институту Педагогіческом Србском Катихета я. р. и Авраам Максімовичь, парох; а из С. Андр. нема у овом списку Лазара Попа-Нешковића, трговца].

Пренумеранта ето, ал' кам', велите, новцы? Вргните малко писамца у новине наше Србске и явите ми у нѣму, гди валя да и положимъ, я тьу и на ма оправити. Хотьел' добро быти, послати сад о тргу Пештанском на кума Гаю, пак нек Вам и он у Бечь донесе. Ал' я тьу писмо Ваше чекати, пак после по нѣму се владати.

Хотьете ли што од новина? Едну сам имао новину сбог кое сам найвише и желіо с Вама се састати. Книгу мою: Србскій Катихета, крітізіраше начином мени са свим неповольным. Я отговорим на ньову крітіку пространом антікрітіком и крітіком, и управ на Ньову Ексцеленцію пошлѣм. Будутьи да у крітіки много има о станю садашнѣм моралном Србаля и о излишеству писаня кньига!! (и шта тамо я знам) и будутьи да сам я *на таково што* отговарати имао, и отговоріо: зато самь особито желіо, ствар с Вама сообщити, знаютьи Вас беспристраста рачителя нашег просвѣщеніа. До-

дьите у Сомбор, кад се из Беча вратили будете; додьите, немойте учинити другоячіе, да се поразговоримо.

У Сомбору 28. 7-бра 816.

искренный
Аѳанацковичь.

Поздравите ми Давидовича любезно.

[Вукова напомена:] ниесу послали новаца јоште.

[Спољa:] v. Zombor
S-r Wohlgebohren
Herrn *Wuk Stephanovicz*
a *Wien*

[Орш. у арх. С. К. Академије бр. 1827]

4.

[после 16. нов. 1816.]

Любезный Пріятелю!

На вопрос мой: Како бы Вам новце Пренумеранта Ваши послао, писасте ми, да и по кум Гаіи експедірам. От кад сте Вы то мени писали! — а я Вам ништа не отписуем. Зашто? Да нисам, може быти, по обычаю гдекои уредны совокупителя скупльене новце потрошіо, пак сад не смем ни да се явим? Мал' те нетье тако нешто быти! — Любезный Пріятелю! У оно доба, кад е Ваше писмо дошло ми, нисам био код кутье, нег у Н. Саду *просетьи* парохію. Кад сам кутьи дошао, и писмо Ваше нашао, были су веть трговцы овдашніи поодилазили у Пешту. Ал', истину да кажем, да сам и био и затекао, не бы Вам могао у онай пар послати, ербо свію новаца ни скупіо био нисам, а и што сам скупіо, вѣра и Бог, потрошіо сам био, по Н. Саду као без главе блудетьи. Не даду, брате, монаси парохіе, па не даду! Извіяли, штогод су могли; сад су от свега престали, и ухватили се яко тог мог *ексцесса*, што сам се усудіо у Сомборской цркви, служетьи лутургію, на херувіки **споменути цара!! Айде, нека и!** да

видим, докле тье. Я сам тай ексцесс мой малко и далѣ отисну, нек' ми се каже, ел' заиета ексцесс? — Митрополіт ме натерао пре негди, да Хажича за опроштенѣ молим, што сам се усудіо я — попа — против нѣга — Архімандріта — онако искрену Антікрітіку писати. Моліо сам, да тог' не буде; ал' ме натера, и я иска — Богме — опроштеня. Вели ми Хажичь: да Вам ніе Ньіова Ексцеленція заповедіо, Вы не бы то учинили. Мыслим, погадьаш баш онако, као што и есть. — Плетке! ел'? — Нек иду дакле с Богом; да се вратим на новце. Послатьу и Вам, ако прилику какву добыем, и пре, ако ли не, а оно цело о будущем Пештанском тргу. Ал' надам се и пре; опростите, што досад нисам никако могао. — Ево вам іошт едног пренумеранта:

Давід Коньовичь с. и к. Града Сомбора заклетый віце-Нотаріус.

Г. Копытар нетье да ми пише, као што ми е у писму Вашем обетьао. Да се тужан не срди штогод сбог Бібліе Острозске? Ту бы заиста неутѣшим быо. Поздравите ми га прелюбезно. Ел' приміо Октоихъ 5-га гласа, и *должности частнаго чл҃ка*, што сам по кума Гаіи іошт у Августу послао? —

Забравіо сам Вам іошт нешто за Г. Хажича казати. — А зар, веляше ми, Вы безпогрешно пишете? То, реко, нит сам мысліо, нит мыслим. Ево, рече ми, Вашег писма; гледайте, шта е ово: сподобити мя что *скоршемѣ* развидѣнаго дѣлца *пріятію*. Зар се *сподобити* сочинява с дателным?!!! — Хтедо да му рекнем: И ш еже *сподобити ся* намъ *слышанію* с-таго Евангеліа чтенію; ал' сам опет претьутао. etc. — С Богом, любезный Пріятелю! Здрав и задоволян! — Пишите ми; писмо ми е Ваше веселѣ велико. Шта е за Србльѣ — братьу нашу? — Любите вашег искреног

Аѳанацковича.

Es versteht sich, dass dieser Brief nur für Sie ist.

[Сюда:] *v. Zombor*
S-r Wohlgebohrn
Herrn *Vuk Stephanovics*
abzugeben auf der Serbischen Zeitungs-Redaction
a *Wien*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1828]

5.

[пре почетка јуна 1818.]

Препочитаемый любезный Господине!

У милом ми писму Вашем от 9. Апр. о. г. кажете да нисте никаквы 40 f. от мене пріимили. Ніе Вам ји дакле издао Поштанскій Директор Sterenberg. Ево Вам, Господине, Recepiss, па гледайте те те новце извадите из нѣговы шапа.

Што тьу радити за остатак? Потрошно сам се до зла Бога! око парохиіе чепаютьи. Чекайте, молим Вас, есень, док бпр скупим. Изгубіо сам Пренумеранте, мном Вама послате; явите ми ји, да ји знам позвати за осталы 10 f.

Ово Вам у неописаной итости пишем; простите и надайтесе што скоріе ветьем писму. Поздравите ми Г. Копытара любезно. И с ньим се имам особито нешто разговарати. Шта ради Милутин сладкій? — Шта любезна Госпа? — Поздравля Вас Г. Исайловить и Булить. — Што веть непишете на отговор мой на Ваш додатак? Не срдитесе, као и я! Вук и Аѳан. шта би се срдити имали зато, што В. и — ц — пишу? С Богом — опростите на писму и любите, Вас любетьег

Вашег искреног почитателя

Аѳа.

[С поља]: Из Сомбора
Високоучен ом Господину Вуку Стефановитьу
мени отмѣнно почитаемом.

у Бечу

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1829.]

6.

Препочитаемый Господине!

Мыслим, да є по свым света правама достойно и праведно, да ми толико єксемплара Лексікона Вашег дате, за колико сте новаца от мене примили. Я писа зато на Иждителя кньиге Ваше, Г. Тирку, писа на Г. Копытара у отсуствію Вашем, пска кньиге от Грунтьа у Н. Саду, бадава — ни гласа ни

послушанія. Я самь вам послао 40 fr. Парох овдашньи Максімовичь каже, да Вам є послао 10 fr.; іоштъ 10 fr. положитьу Груитьу, само му наложите, да ми изда 3 ексемплара. Ако ли може быти Максімовитьевы 10 fr. нисте примили, а ви за две кньиге уредите, да ій добавимъ; та ел право и лепо да ій нитко у Сомбору нема. Надьаютьи се, да у тьу веть єдаред услушан быти съ сваким почитаніем єсам

у Сомбору 16. Февр. 820.

Ваш истинный почитатель

П. Атанацковичъ.

[Споља:] *из Сомбора*

Высокоученоме Господину *Вуку Стефановитьу*, мени преночитаемоме

у Віени

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1830]

7.

У Сомбору 31г 9бра 821.

Высокопочитаємый Господине Пріятелю!

Истина є, да се люди овдашньи на пренумермцію затежу тога ради, што се напредъ плаћати мора; но то ніе са свымъ єданъ узрокъ, што Вамъ я на любезно ми писмо Ваше досадъ отговоріо нисамь. Очекиваюћи, еда откудъ кога, да по позываню моме и нѣговомъ обећаню 4 f. пошлѣ или даде, упустимсе мало по мало и у вакацію, коя, знате, све Учителѣ обште узимаюћи, къ путованю и тумараню вуче. Тако Вамъ и са мномъ буде. Другчіе писао бы Вамъ баръ то, да нема напредъ плаћаня. Може быти, а и по свой прилици, да не доће друго писмо Ваше, то бы и учиніо быо безъ свакогъ имена Пренумеранта додатка; но то друго писмо другчіе ме садъ учи. Ниже подписану Г-ду све самъ редомъ понудіо, нити се сумнямъ, да ће, кадъ приме кньигу, таки платити цену. Отъ троице имамъ и новце, кое ћу Вамъ послати по Г. Давідовићу. Овай нам є быо овде гость за пуны 7 дана и дао ми є паролу, да ће у повратку опет овуда ямачно ударити.

Нѣму самъ — *вѣкъ!* — предао и оны 40 f. ков є Г. Копытарь за мномъ препоручено дете овдашнѣ Капетанице Ракићевичке вайкада положіо. Поздравте га прелюбезно, нека ми не замери; што се тако догодило, да є чекати морао; тако є, кадъ се што *en faveur de sa beauté* дав. —

Юче ми посла Факторъ Давідовићевъ прво мочало мое кньиге: *Огледало човечности.* За име Божіе, тко є тамо Corrector? Као да се заклео, да наопако поправля! Оставлѣне речи, дометнуте, и шта ти тамо нема! Може быти, томе є узрокъ отсуство Давідовића; єрбо се праведно то отъ упражненогъ Г. Матића, ако бы му я и познатъ было, и тако ми онъ што за атаръ учинити тео, искати не може. Господине! были Вы толико любови къ мени имали, да поправлянѣ кньиге мое, баръ до долазка Давідовићева на се примите? Ала бы Вамъ я благодаранъ было! Ако є дакле икако можно, не отрецыте ми ту молбу! У случаю пріятельскогъ послушанія, само Вамъ то препоручити имамъ да (: навыкнутъ сам на *ъ*, *дь*, и *є*:) свуда *ѣ*, *ѣ* и *е* (:ако се гди отъ оногъ трога ков подкрало:) поправити не пропустите, а въ прочемъ орігінала могъ писанѣ задржите. Єднообразность є моя прва брига; и то ће Вамъ за праваць гдигди служити моћи. — Ако срећанъ будемъ было, да ми молбу не отречете, а Вы молимъ, састанитесе таки съ факторомъ, да ми ти Люди іоштъ коекаквы покора не накр'ау.

Пренумеранти:

1. Благородній Г. Василій Атанацковићъ, Інштітута кр. Педагогіческогъ Сербскогъ местный Директоръ, Сл. Депутаціе, фондове школске управляюће, Кондепутатъ съ ове стране Дунава, и конзулъ Сомборскій.
2. Павелъ Атанац., истогъ Інштитута катихета я. р. и парохъ Сомборскій.
3. Благородній Г. Сумонъ Деметровићъ, Сенаторъ и капетанъ Сомборскій.
4. Василій Булићъ, реченогъ Інштітута професоръ я. р.
5. Димитрій Ісаиловићь, тогъ Иншт. проф. я. р.
6. Іоаннъ Живковићъ, тогъ Иншт. проф.
7. Господична Софія Атанацковићъ.
8. Госпожа Єлена Леовићъ. роћена Іанковићъ.
9. Господична Іустина отъ Папхази

10. Почтенородный Г. Іоаннъ Атанацковићъ, Грађанинъ и купацъ Сомборскій.

11. Господична Іустина Максімовићъ.

То су намъ сви поуздани Пренумеранти; непоуздане не мећемъ. — Поздравляюћи Васъ и Госпу Вашу, и сынове Ваше, съ любвомъ остаемъ

Вашь истиный почитатель

П. Атанацковићъ

[Спољa:] Zombor
Sr. Wohlgebohrn
Herrn *Vuk v. Stephanovics* auf der Landstrasse
in der Ungargasse bei der schönen Sklawin № 324.
franco *Wien*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1831]

8.

У Сомбору 9. Децембра 821.

Высокопочитаемый Господине Пріятелю!

И Вы сте имали доброту явити ми, а и факторъ Давідовићевъ писао ми є, да сте драговольно поправлянѣ печатаеме кньиге моє на се примили. Особито Вамъ благодаримъ на драговольности той. Но све ми се чини, да Вамъ факторъ не шилѣ табаке, почемъ у ова три, коя ми є послао, толико и таки има погрешака, за кое не дамъ рећи, да су се и Вама умакле, као на стр. 33. цео є єданъ стіхъ изостављѣнъ, кой бы се сударио съ онымъ више себе:

Све и Отацъ съ двоумiемъ сматра.

На страни 38. метнуть *Амінтъ*; а о томъ самъ навластито писао Давідовићу, да то изостави, и место тога да печата: *Јосиф II.* — Јоштъ ћесе, бонс', тако ми ковшта по кньизи починити, зато Вамъ ево редомъ метићу заглавія стварій, кое за *Хулкемомъ* следую: *Ратковићъ.* — *Ленокъ* — *Предговоръ Саадінъ.* — *Милостъ и правда.* — *Изреченіе му-*

дрости. — Ангели на распутію. — Любовь къ отечеству. — Краснодушіе Дивяка. — Найблагодушніи човекъ. — Правый Отацъ Деце свов. — Песма земльодѣлца. — Обраћеный Човекомрзацъ. — У чему в права срећа?

Господине! молим Васъ, што ніе овде назначено, не дайте печатати. Ако и има у момъ рукопису и выше други стварій; я самь Давідовићу писао, шта оћу да се печата, шта ли не. — Писма моя о томъ Давідовићу послана мора да су съ MS. моимъ свезана; алъ и нитко не загледа, пакъ ради, шта оће. — Мени є, да Вам право кажемъ жао, што ми отъ книге быва даръ маръ. Млого бы болѣ, чему се нисамь надао, и єфтиніе, што самь знао, у Будиму съ кньигомъ томъ прошао. — Пусто масло — — —

Збыля: У стіховы ми радо Setzer краде слогове. Знате шта є отъ стіхова, кад се кои слогъ изеде. Тако на стр. 33. *Зачуђена жена гледала*, место: *Зачуђена жена га гледала*, etc., etc.

Ето видите, да Вамъ *морамъ* досаћивати съ молбомъ, да ми се кньиге, као *свог* приватите. Да є Давід. у Бечу, не бы Вамъ досаћивао; ал' ніе; да шта ћу дакле?

Ево іоштъ кои Пренумер. на песме:

Благородный Г. Савва Белянскій, Сенаторъ.

Благоразумный Г. Іоаннъ Младеновићь, П. Д. Наставникъ Паланачкій.

Честнѣйшій Г. Серафим Ѳеодоровићь, Діаконъ и Учителъ Пивничкій.

Поздравите ми Г. Копытара и Ваше домаће любезно.

Вашь искреный Пріятель,
Аѳанацковић.

[Спољa:] *v. Zombor.* — Sr. Wohlgebohren Herrn *Vuk v. Stephanovics*
a *Wien*
auf der Landstrasse in der Ungargasse
bey der schönen Sklawin № 324. in 1ten
Stock die Thür № 16.
franco

[Оригг. у арх. С. К. Академије бр. 1832.]

9.

21-ог Іануара 1825.

Любезный, Высокопочитаемый Пріятелю!

Гди є 19-ый Новембра ланьскогъ! и я отъ тогъ доба Вама отговоръ дужанъ! Нисамь я на писанѣ найспоріи био; да шта ми є садъ отъ некогъ времена? Чисто и самъ се себи не бы у томъ изговорити могао, да ми се не чини узрокъ той моіой на писанѣ оловной тежини дуговременна самртна болѣтица и после и сама смртъ покойне жене мое. Не судите ме, молимъ, ни Вы изъ другогъ погледа.

Отъ III части Ваше Песнарице приміо самь заиста 14 комада изъ Сегедіна; но ни садъ іоштъ не знамъ, тко ми є послао. Продао самь за готовъ новацъ (безъ овогъ нисамь ни давао) 8 кньига, за кое се Наручникъ Вашъ Јосифъ Миловукъ одавна досадъ наплатити могао; почем му є у руцы мое Огледало Човечности, кое самь му препоручіо, да разда Пренум. по Пешти и Будиму. —

Истина; речи, кое нисамь у Рѣчнику Вашемъ нашао, бележіо самь, ал' све скупа текъ 20-ту частъ новогъ тогъ Вашегъ сбира сочињаваю. Но колико и є да є, гледаћу, да и іоштъ умложимъ, пакъ ћу и онда преписане Вамъ послати.

Магарашевићева Лѣтопись секвестрірата є на заповестъ Митрополітову. Ал' вальда Вы зато знате? Да; због тога, што є метуо *С. А. Θоме*, уместо: С. А. Θшмы и овом подобна. Но Н.-Садскій Цензоръ протестірао є, и ту протестацію доће ономадне отъ конзіліума на Магістратъ Н.-Садскій, да се на ма декларіра, како є смео секвестрірати кньигу, своимъ путемъ Цензуру прешавшу? &

Юче неделя дана, како є саранѣнъ Несторъ Гумназіе Карловачке — погодите тко! — Професоръ Тира Аранитскій.

Гершићъ Іаковъ постао є садъ дѣйствелнымъ Діректоромъ Гумназіе Карловачке. — То знамъ ново. —

Поздравите ми прелюбезно Г. Копытара, кажите му, молимъ Васъ, да є моя желя съ ньимъ састатисе; ал' то валя у Бечь доћи; гледаћу свакояко, да тако и учинимъ. — Нашао самь му два матора Псалтира; о Јозефу послаћу и съ другима новыма нашима кньижицама.

А Вы ми, Пріятелю, будите здрави заєдно съ Госпомъ и дечицомъ Вашомъ, пакъ другій редъ, кадъ Васъ путъ крозъ Бачку поведе, немойте, као што летось учинисте, да насъ обиђете, и уверени будите, да насъ има овде, кое бы долазакъ Вашь свойски и искрено обрадовао, а особито мене, кой Васъ истинито любимъ и высокопочитуемъ.

Вашь старый пріятель
Павелъ Аѳанацковић.

преврните:

Ако можете добыти рецензію на Петіскову Исторію: die allgemeine Weltgeschichte von A. H. Petiscus, Professor. Berlin 1823. 2. Bände, то молимъ пошальите ми.

Збыля! Доле, знате гди, хуку буку праве съ некомъ Руссійскомъ рецензіомъ на Ваше Песнарице, као да, бояги, осуђуе Русси, што се отъ Славенскогъ удалюете. Ал' садъ чуемъ да ту ништа друго не стои, него као да се Србльи оће да отцепе отъ Русса. Зашто? и у чему? Видите и сами, да нисамь добро разабрао. Ако узмогу добавити преписъ рецензіе, послаћу Вамъ.

Наши Г. Г. Професори благодаре Вамъ на поздраву, поздравляюћи и Васъ любезно.

[Вукова напомена:] одговорено 6. Февруар.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1833.]

10.

Высокопочитаемый Господине Пріятелю!

Ево, ако не буде касно, Пренумеранта на Вашь Забавникъ. Затежу се люди платити; то є узрокъ закасненія.

Василіе Миловановићъ, парохъ Сомборскій,
Константинъ Стойчићь, „ „
Павелъ Аѳанацковићь, „ „
Іоаннъ Поповићь, парохъ Новосадскій,
Димитрій Ранићь, діаконъ Сомборскій,
*Дафіна Аѳанацковићь,

Александра Вуиѣ,
*Димитрій Исаиловиѣ, профессоръ (Вама в платіо),
*Сумопъ Деметровиѣ, капетанъ и сенаторъ,
*Іоаннъ Михаиловиѣ, фішкалъ,
*Кузманъ Прокоповиѣ, лайтнантъ,
Нікола Груиѣ, кассе перцепторъ,
*Іоаннъ Деметровиѣ, адвокатъ,
* „ Браѣевачкій, Індагаторъ,
Јаковъ Кѵровиѣ, Іуратусъ,
*Кузманъ Севкиѣ, канцелліста,
Симеонъ Попиѣ, канцелліста,
Лазаръ Поповиѣ, канцелліста,
Константінъ и Гедеон браћа Леовиѣ,
Ефта от Папхази, філософіе слушатель,
*Іоаннъ Аѳанацковиѣ, трговацъ,
Петар Влашковиѣ, трговацъ,
Георгій Гргуровъ, трговацъ,
„ Бирвалскій, „
Іоаннъ Марковиѣ, ученикъ,
Стефанъ Курякъ, трговацъ,
Іоаннъ Мошановиѣ, трговацъ,
Лазаръ Бугарскій, трговацъ,
Ѳеодоръ Колариѣ, трговацъ,
Петаръ Іоанновиѣ, трговацъ,
Марко Утвиѣ, Сабовъ,
Ѳома Костиѣ, лебцелдеръ,
Петаръ Ніколиѣ, лебцелдеръ,
Кира Іоанновиѣ, лебцелдеръ,
Лазаръ Кресмановиѣ, сабовъ,
Сумеонъ Беркиѣ, шнайдеръ.
Сумеонъ Увалиѣ, сурсабовъ,
Міша Маширъ, сурсабовъ,
Савва Белянскій, чизмаръ,
Димитріе Бипариѣ, чизмаръ,
Павелъ Живковиѣ, сабовъ,
Ігнатъ Селаковъ, трговацъ,
Іоаннъ Маргетиѣ, трговацъ Римокаѳолікъ,
Матіа Матарушкій, трговацъ,
Петаръ Стефановиѣ, чизмаръ,
Петаръ Петровиѣ, пекаръ,
Георгіе Ђорђевиѣ, трговацъ,

Нікола Ніколићь, кулунджіа,
Аврамъ Беріћь, капамаджіа,
Георгіе Кромићь, чизмаръ,
Алекса Лончаревићь, калфа чиз. родомъ изъ Земуна,
Іоаннъ Мразовићь, адвокатъ,
Васіліе Быкаръ, соларъ,
Марко Быкаръ, ученикъ,
Ѳеодоръ Чачовацъ. црков. туторъ.

По мени не бы было выше отъ 15, све друго е приписати валяности Кузмана Севкића. С каквомъ в сирома натегомъ онъ купіо, то я знамъ, и уверавамъ Васъ, да · · · · озбильски достоянъ.

Са * назначени нису іошть платили; поуздани су, ал' се затежу. Ставлѣни су, да на насъ не зажале; Вы, ако за добро нађете, изоставите и. Но нећете штетовати ако и упишете. Плаћени 46 f. я самь већь пре неколико дана Миловуку послао, да Вамъ и отправи.

Поздравите ми прелюбезно Г. Копытара. Вы ми пакъ будите увекъ наклонѣнъ, као што самь и я свагда

У Сомбору у очи Митрова дана ноћу у 10 саатій 825.

Вашь непремѣнный почитатель
П. Аѳанацковић.

[Спољa:] v. Zombor
S-r Wohlgebohrn
Herrn *Wuk v. Stephanovics*
Mitgliede mehrerer gelehrten Gesellschaften
mit Briefen des Herrn v. Kopitar K. K. Hofbibliothecars
Wien

[Вукова напомена:] одговорено 17/29. Нојемвр. 825.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1834.]

11.

Любезный и высокопочитаемый
Господине Пріятелю!

Шалюћи Вамъ Пренумеранте на Данницу 828. имамъ Васъ отъ стране трговаца и майстора молити, да ставите у

ню іоштъ и вашаре. Мы волемо — веле они — Даницу купити, него икакавъ другій календаръ, ал' намъ тешко пада, што покрай нѣ морамо и другій календаръ због вашара куповати.

За ланьску Даницу 25 f. и за овогодишню 30 f. свега 55 f. в. в. ассігніраћу у Будиму, да съ концемъ Децембра ове године Наручнику Вашему у Пешти ямачно и неизоставно плати изъ санаріума мога.

Молимъ, не заборавте имена мои Пренумеранта овы у књизи печатати; вр многи ји то желе.

Севкићь Васъ любезно поздравля; докъ мало узурніи буде — садъ вели да є у послу — накупиће Вамъ песама доста; каже, да се на валянога певача купио и свирача у гайде намеріо. Моли Васъ Севкићь, да му Вашъ обећаный му отъ Васъ Лексіконъ какогодъ пошлѣте. А то бы Васъ башь и я моліо; чисто се стыдимъ, да доданасъ іоштъ Лексікона Вашегъ немамъ.

Данась вальда владыче Г. Мушицкогъ, тако є овде речь, ал' ямачно се не зна.

Ново є кодъ насъ евово: Баронъ Форай наименованъ є комміссаромъ Царскимъ, да иде по свыма нашима школама, па да види, ко є maius Jovis — или Богословцы или Препаранди?

Поздравите ми, молимъ, Господина Копитара срдачно, и Вашу Госпу са Саввомъ такођеръ. Препоручующи се Вамъ у пріятельство, са высокопочитаніемъ остаемъ

У Сомбору на Аранђеловъ данъ 827.

Вашь покорный слуга
П. Аѳанацковић.

[На другој су страни имена пренумераната из Сомбора штампана у Даница за г. 1828.]

[Споља:] v. Zombor
An Seine Wohlgeborn
Herrn *Vuk Steph.* v. *Karadzics*,
mehreren gelehrten Gesellschaften
Mitglied auf der Landstrasse № 291
a *Wien*

[Вукова напомена:] одговорено 2/14. Дек.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1835]

12.

У Сомбору у очи белы Поклада [3. Фебр.] 1828.

Любезный и высокопочитаемый
Господине Пріятелю!

На Божићь у Будиму писано писмо Ваше пріміо самь лицемъ на 3 Іерарха, а оно отъ 10. Јан. лицемъ опетъ на Срѣтеніе; тако су Вамъ се швагала амо писма Ваша обадва! Писао бы Вамъ и садъ, шта самь и како самь за новце Ваше уредіо; ал' будући да то већь изъ прећашнѣга писма мога знате. Зато Васъ текъ молити имамъ, да и Вы кодъ Г-дина Перцептора Недокланскогъ настоите, да Вамъ новце по ассігнаціи одавде учињѣной исплатити изволи. Едва чекамъ Лексіконъ, могла бы га ова прилика донети. Забавнике самъ пріміо и раздао; Ѳеодоровићу іоштъ нисамь послао, не имавши прилике; но то ће быти данась сутра.

Г-д. Мушицкій іоштъ ніе за владику посвећенъ; понизно дакле мыслимъ, да бы болѣ учинили были, да сте место: *Пресвештени* метнули *Православный* или како другчіе — знате. како лагко замераю К. — — Са особитымъ высокопочитаніемъ остаемъ

Вашь покорный слуга
Павелъ Ѳеанацковић.

[Спољa:] изъ Сомбора
Благородноме и высокоученоме
Господину *Вуку Стеф. Караџићу*,
многи сл. учены Содружества члену,
Господину высокопочитаемому
у Будиму.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1836]

13.

Любезный Господине Пріятелю!

Чѣданъ слѣчай! Я читамъ нѣспарицѣ Вашѣ драгоцѣнѣ, а писмо ми Ваше мило башь ѣ тай паръ дође! Видите дакле, да

самь я съ Вама, акш ми и ниете пѣны 8. година писали. Боястесе да ми не шкодите? Я се ваистинѣ тога нисамь никда бояо. И пре 4 м-ца враћаюћійсе изъ Пеште й заставшій у К. — у сунодалной соби старца, гди Беверегія чита рекнемъ мѣ, да самь й я Беверегіа стекао. На пытанѣ нѣгово: какш самь га и гди добыо? кѣражш мѣ шговоримъ: Г. Копытаръ кѣшіо ми га в у Француской. До дѣше не знамъ кой Васъ в у већой код нѣга граціи быо?! — Еле видите, да се я Васъ Пріятеля моихъ не самш никда стыдіо нисамь но самь се іошть съ Вама дычіо и поносіо. Ал' айд', то было па и прошло, и тай се запинияло камень уклони съ пѣта; да видимъ, хоћемо л' шсадъ чешће се чрезъ писма састаяти, кадъ страа више ніе ни съ Ваше а камш ли съ мое стране. —

Сладке сѣ ми быле писма Вашегъ речи: *„Я и Г. Копытарь велимо да сте садъ коіомъ срећомъ Владыка!* Зато сѣ ми, сладке, што любовь имате, сећати ме се пріятельски. Но смеяо самь се кад рекосте: *Баремъ ш све мѣке, да хоћете одмах постати Администратор Арадске епархије!* А кѣдъ сте наумили с Рацомъ Владыкомъ? Вальда га не мыслите у Даль? И шта мыслите са мномъ у Арадѣ? Дед' вы смышляйте, гди в ширій крѣгъ дѣятелности! А Бога Вамъ еда ли сте й Васъ два што подпомоћи кадри тамш близѣ Богова живећи? Знамъ, да се Г. Копытаръ не пача у мацарске ствари, ма се то и найболѣгъ пріятеля нѣговогъ тицало; а чини ми с' зато, што в вальда кадгодъ шжеженъ, па садъ и на ладно пири. — Шта се тамш гласа, тко ће быти Митрополіть? Хоће ли быти соборъ народный? — — Зовете ме у Бечь, а не кажете ми, ѣаква би посла я тамо могао имати; дед' найпре задайте ми посла каквогъ. Амш бы цео светъ нашъ у гласъ за мномъ повикао: Оде, да тражи ово и оно! — — — Вы имадосте любовъ рећи: *да ми в друкчије бихъ вас и походіо.* Истолкѣйте ми, молимъ, то *друкчије.* Да ніе Фінанція тѣ што уплетена? Та заръ и нѣна шбстоятелства нису непобѣдима — дед' Вы заканите се! Ала! Ала! да можете коіомъ срећомъ и тѣ прикованогъ Г. Копытара покренути! — ? — Заборавихъ горе казати и ово: У сунодалной соби рече ми стараць: есамь ли читао Копытаревъ составъ ш кормчіи? На шговоръ мой да есамь, дода стараць: е добро, а ты садъ слушай, шта самь мѣ я на то возразіо — пакъ онда ми прочита некій кратакъ составъ, свой на латінскомъ езикѣ. — Ово наравнш зато Вамъ пишемъ, да сообщите Г. Копітарѣ, кога прелюбазнш поздравлямъ. От-

давна самь мѣ писати хотѣо, но дѣго самь грозничавъ было, по кое то кое опеть и оффіціозно тамш амш путованѣ уздржа ме досадъ. Палласа нѣговогъ съ крајемъ Библіе Острозске јошть пролетосъ послао самь было Г. Беријѣ у Бѣдимъ, да га шѣтѣдъ къ нѣмѣ експедіра па ми га опетъ некако натрагъ посла шѣда. Гледаћѣ, да га сѣтра по Пештанцы изъ Арада пошлѣмъ.

Поздравите ми любезно и Вашѣ Госпоју съ миломъ ми фамиліомъ Вашомъ. Шта ради Савва у дальини? Како се влада? да ли се сећа пратнѣ оне у Сомборѣ, кад в преко стихара падао? Одвећъ бы ми мило было, кадъ бы усердствовали писати ми зань какш в съ ньимъ тамш, као и ш томъ, какви сѣ то ордени, што дьбише Пріятельи наши Г. Г. Копытарь и Шаффарікъ? Я држимъ (:до садъ:) Бечке Новине, па у ньима то не стаяше.

У Вашемъ писмѣ беяше и то; *ево Вамъ починьемъ писати.* Мила ми в та речь: *починѣмъ*, самш, молимъ. не дайте да кодъ нѣ западнемо.

Будите увѣрени ш мојой свагданьой любови, и почитанію правомъ, с коима не престаемъ быти Вашь

У Бездинѣ на Дмитровъ данъ 836.

искреннѣшій Пріятель

Платон Аѳанацковичъ.

По овоме најбрже ми писма шѣдъ долазе: per *Ofen, Czegled, Arad, Bezdini.*

[Споља:] Sr. Wohlgeboren
Herrn *Wuk Steph. Karadzsics*
Mitgliede mehrerer Gelehrten Gesellschaften
per *Czegléd*
Ofen in *Wien*
mit Briefen der H. Hofbibliothek-
Custos H. v. *Kopitar.* franco

[Вукова напомена:] одговорено 9/21 Нојемвр. 836.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1837]

14.

Temesvár, am 16тог Февруарiа 837.

Высокопочитаемый й любезнѣйшiй
Господине Прiятелю!

Вы сте мене съ неколико већь милы обвезали писама, а я за толико ћутимъ!! — Виче светъ, да нема већи леньиваца од калуђéра. Такѡ є, акѡ му на посао гледишь; ал' акѡ є и то прилѣжанiе, тумар' амѡ тумар' тамѡ, то нема опеть већи усталáца, него што є та врста наша. То є са мномъ случай: кадъ ми на урађеный посао погледишъ, рекао бы ѡ мени оно; а кадъ непресѣчна оффiцiозна путованя моя узмешь, онда ми заръ неће неприличити ово друго. Ето ту є узрокъ мога тако дугогъ ћутаня.

Шта є ѿ конгресса нашегъ Акѡ што знате, не пожалите труда сообщити ми.

Та за Бога! Читасте ли онай покоръ у Oesterreichischer Zuschauer v. Ebersberg 1836 № 21. S. 189—192.! Кнезь Лазарь — † 1389. — ћаше Маћаша краля ѡ крунисаню у Будиму — sic! — отровати — 1464!! — Подъ ту блювотину подписаногъ Херценскрона Бог да убiє! Зна ли Г-д Копытарь за покоръ тай? Има ли тко, да читавъ народъ Србскiе освети за гадна израженiя тога обетеняка: обвезаћете ме прекомѣрно, акѡ ми сообщите, какѡ Вы ѡ томъ нитковy Херценскрону мыслите. Бы 'ли се Вы ѿважили zu rügen саставъ тай? О кадъ бы? Я бы платiо трошакъ за засебно трукованѣ ѿговорногъ састава, вашегъ или — — — Копытаревогъ — — —

Молiо сам Г-дина Копитара за № квартiра Вашегъ; по момъ обычаю уничтожiо самь писмо, у комъ сте ми то явили.

Мал' те Васъ нећу посѣтити на пролеће с моимъ владикомъ.

Хвала Вам велика на извѣстiю ѡ Савви нашемъ. Да га Богъ поживи и срећомъ благослови! Мой єдинанъ Васа полаже сад цензуру.

Поздравъ съ почитаніемъ Госпои Вашой й Г-дин҃ Пріятелю нашем' Копитар҃. А и Вы ми бѫдите здрави, и любите Вашегъ

најскренніегъ Пріятеля

Платона Аѳанацковића.

[Сноља, као на претходном].

[Вукова напомена:] одговорено 20. Април. 837.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1838].

15.

Высокопочитаемый Господине, Предрагій мой Пріятелю!

Управ' у оно време, кадъ сте Вы мене за мое дѫго мѣчанѣ накарати мислили, онда самъ я Вама писао писмо, и правдао се, што самъ ћѣтао позадѣже. Ево самъ садъ доколанъ, т. ѳ. примиріо самъ се малш й пѣтованя, пакъ могѫ точніи быти. Ал' шта ћѫ, да Вамъ пишемъ? У овѫ мою пѣстиню не допирѫ гласоноше, а у Темишварѫ, новина казницы, нисамъ было већъ има 4. неделѣ. То Вамъ єдно казати умемъ, да сѫ Банатске спаіе у томъ согласне, да Гдъ Мѣшицкій бѫде митрополіть. Са спаіама єднакш мысле и вармеђаши (: Србльи :) сви. И вѣрѣюте, ако се бѫде по староме обычаю избирало, цело благородство на Мѣшицковѫ є странѫ; а благородство лагкш ће грађанство за собомъ повѣћи. Ако стоите у коррешпонденціи съ Г-дномъ Горньо-Карловачкимъ Еп-копомъ, а Вы свободнш то пишите као правѫ истинѫ.

Г-динъ Копитаръ да се зарь што мало на ме не люти, што самъ мѫ Паласа натрагъ послао; на зактевао є. Не дайте мѫ се ни ме срдити, увѣривше га, да є он мени наимиліи и најдражій Славянинъ. Молімо самъ га, да ми каже нѣмерѫ Вашегъ квартіра, да мѫ не досађѣмъ съ писмама, што на Васъ йправляямъ, а и Васъ самъ, чинимн с', молію зато. — Шта сѫдите ш Листѫ Србскомъ народномъ? Као да починѣ соїѣвѣтствовати моттѫ своме: *вся всѣмъ*.

Но опеть опеть ніе све за све; требало би іоштъ опасніе — bedachtsamer — избирати. —

Бѫдите ми здрави! Съ высокопочитаніемъ пребывамъ

У Бездину 22. Марта 837.

Вашь истиннитый Пріятель
Платшн Аѳанацковић.

[Споља: Као на ранијем].

[Вукова напомена:] одговорено 20. априла 837.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1839].

16.

Высокопочитаємый й любезнѣйшій
Господине Пріятелю!

Ваша писма сладкш ми сведоче, да у судби моіой братски й пріятельски соучаствѫете. Хвала Вамъ велика, а моя ће пріятна брига быти достоянъ быти толике братске любови. Вальда већь знате, да є изъ Карловаца ишла кандідаціа за Адміністратора карлштадтскогъ; у ньой самь и я. Е садъ є наковань премештенъ у Бечь изъ Карловаца; што тамо сврше тако є. Ето Вамъ тѫ наковня акш што можте; да бы свимъ срдцемъ хтели, то не пытамъ, єръ знамъ, да заиста бы акш бы и како могъће было. Шта вели Пріятель нашь Гд. Копытарь? Я бы желіо у Карлштадтъ нарочито тога ради, да папіре бесмртнога Покойника потомствѫ совѣсно спасемъ.

Не являте ми, пріимате ли моя писма. Моліо самь Васъ, да ми назначите нѫмерѫ квартіра Вашегъ, да не досаѣѫемъ зарь Гд. Копытарѫ. Повторавамъ молбѫ тѫ.

Простите краткости писма; у превеликой је хитньи.

Бѫдите ми здрави, й любите любећег и высокопочитѫюћегъ Васъ Вашегъ

У Бездинѫ на Лазаревѫ Сѫботѫ [10 апр.] 837.

правогъ Пріятеля
Платона.

Поздравъ Госпои Вашой и Гд. Копытарѣ.

[Спољa: као на ранијем].

[Вукова напомена:] одговорено 20. април. 837.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1840].

17.

Высокопочитавмый Господине Пріятелю!

Ядикѣе ми се Пріятель Шаффарікъ, да іоштъ ніе добно оно старо Евaггеліе, што самь пре 3/4 године прекш Васъ послао. Истина, Вы у оно доба не бысте кодъ кѣе, али се я опеть усѣдихъ на Васъ упѣтити вньигѣ, мыслећи да ћете се скорш дома вратити. После отнекѣъ начѣемъ, да ћете у Бѣдимѣ быти, те пишемъ Гд. Берићѣ, да Васъ именемъ моимъ умоли, да любовь имате ѿправити у Прагъ кньигѣ. Есть, ал' ѿ Берића до данас ни словца. У свим' тим' шбстоятелствама — шпоменѣть ономадне Шаффарікомъ опеть — не могѣ кѣдъ и камш него опеть Вамъ досаданъ быти, и молити, да ми учините то пріятельство, и да пошлѣте поменѣто Евaггеліе къ Шаффарікѣ у Прагъ, съ тимъ већма, што насъ двоицѣ изравнюе та кньига у неком есапѣ, у кой самь са Шаффарікомъ ушао нѣки кньига ради, кое ми є онъ из Рѣссіе прискрбіо.

Гди є *Гд* Копытар? Да се ніе запопіо у Римѣ; чини ми с' да ми є 815. л. у Бечѣ напоменѣо, да бы наравю своіомь, доста скроенъ было за поповскій чинъ. Нека бы и съ ньимъ єданъ насъ више было, самш да се што не срди на ме. Ако има заръ срдца на ме, то ћете Вы томе быти криви, кои сте ме уполе као наговорили, да му Паласа натрагъ пошлѣемь. Акш бы то было, то самь я готовъ и опеть Паласа примити, самш да не бѣде срдца. Поздравите ми га любезнш, кадь мѣ успишете.

Докле ћете се бавити у Вѣковарѣ? Беяше речь, да ћете се дати видити у Карловцы ш Соборѣ. Я самь се воистинѣ было радовао, састатисе съ Вама у Карловцѣ. — Чѣемъ да стесе у Вѣковаръ сишли Г-дина Адама ради, кой Вамъ є грднѣ мло-

жинꙋ речій за второ изданіе Речника сакꙋпіо. Хоће, знамъ я, хоће и уме Адамъ нашь. Поздравите ми!

А хоћете лй онай камень претиканія нѣжности Србске (:?!:) изъ второгъ изданія изшставити? —

Пренꙋмерація моя на Црногорскꙋ Вашꙋ историю ѿдавна є у рꙋкꙋ Киріяковића НСадскогъ.

Препоручꙋюꙋћи се Вамъ у любовь, са истиннитымъ высокопочитаніемъ пребывамъ Вашь

У Бездинꙋ 28. Іанꙋарія 838.

искреннѣйшій

Платшн.

[Спољa:] Sr. Wohlgeboren
Herrn *Wuk Stephanovics Karadziss*,
Doctor der Philosophie, ünd Migliede mehrer gelehrten Gesellschaften
per *Peterwardein* in *Wukowar*
mit Briefen des H. Lehrers
Adam Dragosavlyevics *Franco*

[Вукова напомена:] одговорено на бели уторник 838.

[Ориг. у арх. С.К. Академије бр. 1841]

18.

Любезнѣйшій Господине Пріятелю!

Съ концемъ Авгꙋста быо самь у Бечꙋ само за три дана, и за то кратко време нисамь пропꙋстіо потражити Васъ на Вашемъ старомъ квартірꙋ. Алъ Васъ не могохъ наћи. Г-динъ Добранъ, кой є са мномъ ишао, ѿишао є горе у кꙋћꙋ пытати за Васъ, и снео ми доле гласъ, да Васъ ніе тꙋ. Е онда самь се біо по челꙋ, што не имадохъ кодъ себе обявлѣнія Вашегъ сбогъ нꙋмере квартіра. Г-дина Копытара місліо самь (и такш та 3 дана у Бечꙋ стаяо самь као на ватри), іоштъ ћу манѣ съ успѣхомъ тражити, почемъ є Авгꙋстъ м-цъ, а то є нѣгова вакація. Те тако се я вратимъ изъ Беча не имавшій радости, видити ни Васъ ни Копытара.

Шта ћемо, за Бога! за Ваше Пренꙋмеранте? Ова моя Бараньска сиротыня не шалѣ ни ѿкꙋда ни єднога! Сватко ти

се то на то шдѣпире, да онъ већъ има Вѣкове песме. Бадава мѣ є говорити да сѣ помешане садъ съ новыма, кое нигда досадъ нисѣ наштампане быле; нѣмѣ се опеть све єднакш чини, да опеть на ново плаћа за оне, кое већь има, почемъ сѣ и ове съ новыма помѣшане. Да сѣ коіомъ срећомъ засадъ самш те нове шбявлене, Ѿишле бы заиста на ягминѣ.

Вѣрѣйте ми, да самь съ Вама заєдно у запари тога ради. Ніе кѣдъ ни камш, Господине, већь повѣрите Вы мени, колико за добро нађете, готовыхъ кньига, пакъ ћѣ ји онда я моћи за готовъ новацъ по с-щенстѣ еве Епархіе раздати. Да самь самъ при новцѣ, то бы моя радость была, послати Вамъ напредъ новце; но за овай паръ никоимъ начиномъ ніе ми могѣће. Гледайте, да може такш быти, я ћѣ онда свѣ снагѣ употребити, да Вамъ за м-цъ два дана новце покѣпимъ и пошлѣмъ.

Молимъ, поздравите ми Г-дна Копытара любезнш, и све Ваше домаће. У велико ме чѣдо бацы смрть Рѣжина! Та то є была на свѣ мѣрѣ здрава девойка! Не писасте ми, Ѿ какве є болести умрла. Нека Вамъ Богъ шстале поживи, а особито Димитрію!

Са истиннымъ почитаніемъ и любвомъ шстаемъ

У С. Андреи 10-ог Окт. 840.

Вашь искренній пріятель
Платш Аѳанацковићь.

[Спољa:] S-r Wohlgeborn
Herrn *Vuk Stephanovics Karadzsics*
Doctor der Philosophie und Mitgliede mehrer gelehrten Geselschaften
Wien
Auf der Landstrasse in der oberen Reissner strasse № 472.

[Напомена Вукова:] одговорено 13/27 окт. 840.
30. јануар. Р. послата књига с писмом
а писано му опет 14/26 марта.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1842.]

19.

Высокопочитаемый Господине Пріятелю!

Што Вамъ на два любезна Ваша писма ѿговоріо нисамь, узрокъ є тай, што самь свакій данъ изгледа[о], еда ли ће ми се могѹће учинити, да испѹнимъ пріятельско Ваше ѿ мене зактеванѣ. У томъ момъ дѹгомъ изгледаню дође ево юче и треће Ваше писмо истога содержанія, као и пређашня два. Нити ми є дѹлѣ изгледати нити ћѹтати, него казати већь єдаредъ, у чемъ є стваръ:

Быће Вамъ, Господине, познато да Еп-копъ Бѹдимскій пріима дотаціе изъ Темишвара и Новога Сада. То є то, што я толико дѹго изгледамъ, пакъ све и до данась — всѹе. Темишварскій, као да ніе овде никадъ владыковао, тако се у добрѹ тамо нашао, да мѹ ни бриге ніе за ме амѡ. Што не иштемъ? иште се то, те како и колико пѹта, али се и одѹнд' коммодно одговара: нисамь покѹпіо све рештанціе, пакъ не могѹ антіціпаціе чинити (тако се онъ изражава), а коме ніе право, нека ме тѹжи. Ето тако намъ стое народне ствари! Я самь ово за лютѹ неволю принѹжденъ Вама, само Вама, исповедити, да Васъ тако увѣримъ о немогѹћствѹ момъ испѹнити засадъ Вашѹ пріятельскѹ ѿ мене желю. А дѹга, Господине, као што желите и совѣтѹете, чинити нити смемъ нити могѹ; и тако већъ доста за исплатѹ Діпломій, Сїнђеліе и за Іншталлацію учинити моравшій.

Акѡ Вамъ бѹде могѹће овымъ се предложеніемъ колико толико за садъ помоћи, а Вы учините, знамъ да намъ неће Г-динъ Пріятель нашь Копітарь замѣрити. Я имамъ съ ньимъ рачѹна, као што собственно нѣгово писмо, ѿ 836. на велики Петакъ писано, гласи, у комъ писмѹ вели, да самь я нѣмѹ дѹжанъ 45 f. сребра за Беверегіѹса, а онъ мени за разне кньиге 27 дѹката (за кое самь быо пріиміо сравнит. слов. пакъ мѹ га после опетъ натрагъ послао). Предложите мѹ пріятельско состояніе и Ваше и покрай Вашегъ и мое, пакъ га и отъ мое стране братски замолите, да се тако кѹрталише дѹга, за кои мѹ я воистинѹ никадъ не бы ни споменѹо (надаюћи се и тако да бы ми онъ по обећаню свомъ кньига послао за тай дѹгъ), да се ніе та Ваша садъ, а покрай Ваше и моя неволя догодила.

Распродаю пакъ Ваши кньига у Бѣдимѣ (оставіо самь Сент-Андрею са свимъ іоштъ у Октобрѣ 840.), у Пешти и по моіой Діецези драговольно ћѣ прінмити, и обявите, да се кньиге у моіой Канцелларіи добавити могѣ.

Простите, Пріятелю, што Вамъ желю не могохъ онако испѣнити, као што е заиста и моя желя; шатъ даде Богъ и живота, те и мы кадгодъ бѣдемо якостніи. — Съ высокопочитаніемъ и правымъ пріятельствомъ остаемъ

У Бѣдимѣ 20. марта 841.

Вашь искренѣйшій
П. А.

[Спољa:] S-r Wohlgeboren Herrrn Wuk Steph. Karadzsics
Doctor der Philosophie und der freyen Künste.
Mitglied mehrer[!] gelehrten Gesellschaften.
Auf der Landstrasse № 472.
Wien.

[Вукова напомена:] одговорено 26/14. Априлија 1841.

[„Срѣ“ г. 1802. стр. 1042]

20.

Любезнѣйшій Господине Пріятелю!

По препоруцы Вашой писао самь у Сомборъ ради Учителя за Цетиню, и не само те ми отуда писаше тога ради, него ево и главомъ Учителя послаше, да га таманъ за Црногорце врстна и очима моима нађемъ. Име му е Лазаръ Влаховићь, родомъ е изъ Карлове у Банату. Препорука у допешеномъ ньимъ самымъ писму хвали га доволяне у смотренію изображенія нѣговогъ и способности за Учителя; а стасъ га кваліфіціра за Црногорца — высокъ е, чврстъ и правый крушацъ, нма 28 година. — Садъ не остае друго, него да Вы светога Владыку известите, пакъ да пошалѣ путный трошакъ. Явите ми, валя ли му се объ истине за пасошь старати? да сирома узалудъ не троши.

Поздравите ми усердно Пріятеля нашегъ Гд. Копытара; е ли већь са свимъ оздравіо?

Г-д. Павловићь валя да Вамъ с досадъ послао оне кньиге, кое сте за Гд. Надеждина преко мене искали; я самь Павловићу незадржно цедульицу ону собственноручну Надеждинову послао, и іоште покрай нѣ и устменно желю Надеждинову казати му дао.

Каза ми Стоянъ Сімићь, да сте се съ Обреновићи окумили; Боже помози! те іоштъ преко прославлѣне звездане Србске Анке! Богъ да прости! Ал' текъ текъ да коіомъ срећомъ мужко чедо бяше.

Мой Васа поздравля Васъ срдечно.

Ново Вамъ немамъ шта явити. Чекамо, еда ли ће насъ скоро обасяти милость Царева, да држимо народный Соборъ, не толико да Митрополіта избирамо, колико да се о обштемъ благостояннію цркве и школе поразговоримо и дѣйствително старати већь єдаредъ започнемо.

Любови Вашой и доякошнѣмъ пріятельству препорученъ, съ правымъ почитаніемъ пребывамъ

У Будиму 19-ог Септ. 841.

Вашь искренный Пріятелъ
Платон Владыка.

Морадо писмо ово на Г-д. Копытара упутити, єръ не знамъ квартиру Вашемъ нумере.

[Спољa:] S-r Wohlgeborn
Herrn *Wuh Stephanovics Karadzsics,*
Doctor der Philosophie und dor f. Künste,
Mitglied mehrer Gelehrten Gos.llschaften
Mit Briefen des Herrn Hofbibliothcks
Custos v. Kopitar
in Wien.

[Напомена Вукова:] одговорено 27. Септ. 841.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1843]

21.

У Будиму у очи дана Вашегъ Димитріа
[25. октобра] 1841.

Любезный Господине Пріятелю!

Вы се чудите што іошть одговора за Учителя Цетиньскогъ отъ мене немате; а я чекамъ да се мени найпре отговори на све оно, што сте по другій путъ за нѣга разабрати желили. Ево ово ми се іуче изъ Сомбора на то пише: Препарандъ Лазаръ Влаховиһъ свршіо є, осимъ Препарандіе, 3 латінске школе; пре Препарандіе ніе нигди учительствовао; кромѣ препарандскогъ аттестата има іошть єданъ отъ латінскихъ школа; кромѣ Сербскогъ єзыка говори добро мађарски; немецки пише и чита добро, а и разуме, ал' слабо говори; оженѣнъ ніе, но мысліо є био садъ женити се, но будуһи да се неоженѣнъ зактева, зато оставля свою изабрану — и вели ми, ако се башь женити узжелимъ, наһи ће се вальда и тамо сгода и прилика. — Ето тако ми се пише за Учителя тога, све тако отъ речи до речи. Садъ како знате радите далѣ. Онъ є сирома све єднако на опрезу, и єдва чека, да му доһе путный трошакъ, пакъ да путуе; тога изчекиваня ради ніе се ни хтео ове єсены ни пріпмати штаціе учительске. Као насъ двоица — Вы и я — смо га у томъ мало забунили; па іошть ако се стварь та іошть дуго продужи! Пишите дакле, молим Васъ, одма Владыцы у Цетинѣ.

Дао самъ професссору Мојсееву 1 єксемпларъ Ваши песама; рече ми, да сте тако Вы рекли. Я дадохъ, премда у писму, кое ми є отъ Васъ донео, не стояше о томъ ни словца.

Истый Професссоръ донео ми є лепу књигу нашихъ канона, и више другихъ књига заєдно съ медальомъ кованомъ за споменъ повраһеня Уніята у Православіе 1839. То ми є све послао съ писмомъ своимъ *Латінскимъ* Архімандрітъ Порфурій при посолству Русскомъ ту кодъ Васъ у Бечу. Єсте ли познати съ тимъ Архімандрітомъ? Ако єсте то имайте любовъ упытати га, є ли онъ то све свима нашима Владыкама послао, или само мени. Ово зато пытамъ; єръ у последнѣмъ случаю, было бы ми дужность, каквомъ књигомъ одуда благодарити Надеждину; тако онда држеһи, да є то нѣгово ма-

сло. А шта велите, коимъ бы путемъ писменно благодаріо Архімандріту Порфирію.

Поздравите ми любезно Г-дина Копитара. Чудимъ му се, да, искаюћи отъ мене кньигу: Правила Сербскимъ Стымъ, упућуе ме плате ради на Г-дина Хамуляка. Та вальда се не срди, што самъ онай рестъ мой кодъ нѣга авізірао Вама? —

Садъ после вашара явићу Вамъ како се находе Ваше у комиссіи кодъ мене кньиге, кадъ сирѣчъ добыемъ из Сомбора — кудъ су такође послане — новце и извѣстіе.

Како смо уредили, да Матица несме трошити ни крайцаре отъ капітала, но само інтересъ, и после другихъ некихъ новыхъ уредба являю намъ се нови Приложницы; такш ономадне у Сессіи 1600 f. в. в. предало се кассіру, кое смо то дана получили кое откудъ, и тако се дало подъ інтересъ. Заключили смо, да се подъ моимъ Председателствомъ насъ петорица постарамо о Ортографій, по коіой да се одсадъ и Новине и Народный Листъ — а нарочито Лѣтописъ пише, да не быва свашта и свакояко, и пр. и пр. Надамсе, да ће намъ быти лепо или баръ мало лепше и болѣ него досадъ уређена отсадъ Матица; зато самъ се в пріимio. Не бы ли ми и Вы Вашимъ мнѣніемъ и совѣтомъ у томе помогли? я молимъ, и као отъ давнашнѣгъ пріятеля, а и правогъ Родолюбца надамсе. —

Вашь искреннѣйшій Пріятель
Платонъ.

Да Вамъ Богъ поживи сына Дімитріа! Живъ, здравъ и срећанъ био!! — Мой Васа еднако у Сомбору.

Учиніо самъ наредбу за кньиге, Гд. Копитаремъ отъ мене искане; кажите му, да намъ валя почекати мало, па ако іошть што и буде.

[Спољa:] S-r Wohlgeboren
Herrn *Wuk Stephanovics Karadzsics*
mehrer Gelehrten Gesellschaften Mitgliede
Auf der Landstrasse № 472.
Wien

[Напомена Вукова:] одговорено 30. Окт. 841.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1844]

22.

Любезнѣйшій Г-дине Пріятелю!

Ютросъ отплови къ Вамъ у Бечь Учитель, кога желисте у Црнугору; садъ како знате отпскуйте га далѣ, амшже надлежитъ; до садъ моя и Ваша, а отсадъ само Ваша брига.

Кадъ се састанете съ Г-дномъ Копытаромъ, молимъ Васъ, поздравите га отъ мене найлюбезніе, и кажите му, да му зато іоштъ до садъ не отговарамъ на нѣгово писмо, што ни данасъ немамъ отговора одонуда, куда самъ тай часъ, како самъ Копытарево писмо пріиміо, писао, да ми пошлю кньиге *Правила С. Сербскимъ*. Чекаћу іоштъ кой данъ, пакъ ћу онда писати Г-дину Копытару, дошао ми дотле исчекиванный отговоръ, или не дошао.

Кньиге намъ, Господине, слабо пролазе: ево већь два вашара прођоше, пакъ се досадъ ніе више продало отъ 9 кньига! У Сомборъ є послано, но штуда іоштъ ніе добио Протоћакопъ мой извѣстія, еда ли є тамо све или колико распродано. Мени є за Васъ страхъ, да Васъ не узнемпре тіи Ваши светіи Оцы Печатательи. Кньиге вальда ће се своимъ временомъ распродати, но, не знамъ, како є Вама за чеканѣ. —

Сутра Вамъ одавде полази Професcоръ Русскій, кой ће се кодъ Васъ дуго, као и пре, бавити. Юче ме є походіо, а за данась обећао ми є любовъ, обѣдовати кодъ мене.

Поздравлямъ домашню Вашу Церковъ, а Вама се у доякошню Вашу любовъ препоручуемъ, и — обсѣанѣ Ваше у смотренію Матице Сербске свакій часъ весео изгледаюћи — са особитымъ почитаніемъ и правомъ любави пребывамъ

У Будиму 12/24-га Ноемврія 841.

Вашь искреннѣйшій Пріятель
Платонъ Аѳанацковић.

[Спольа као на протходном].

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1845]

23.

(Платону Атанацковићу).

Ваше Високопреосвештенство,
високопочитајеми пријатељу!

Већ прођоше готово три мјесеца дана како сам Вам обећао, на високопочитајемо писмо Ваше, писано у очи дана мога Димитрија, написати Вам што о нашој ортографији. Но и сад, не имајући ни једнога читавога дана за себе, само ћу *штогод* о том да Вам назначим, тек да Вам се одужим (јер је обећање за поштена човјека прави дуг). И тако најприје да Вам кажем неколико ријечи о *Матици*.

Нико не може рећи, да Матица, узевши је за онакову као што се у почетку сама објавила, није од потребе и од користи народу нашему; али при свему томе свакоме се паметном човјеку може доказати, да је Матица до данас нашој литератури учинила више штете и срамоте, него користи и части. Узрок је томе ово, што Матица није остала оно, што је постала, т. ј. друштво да помаже нашијем списатељима штампати књиге. него је одмах узела тон *ученога друштва* и претворила се у литературну партију: а будући, да су Матичари, од почетка до данас, највише прости људи, који или никакова, или барем правога појатија о литератури немају, зато је она, поставши готово најлуђом партијом у литератури нашој, морала бити оруђем једнога или неколика своја члана, који нигда нијесу гледали, да се учини што добро и паметно, него су се само старали, да се ради (макар коме и за инат) онако, као што је њима по вољи. Така је Матица од почетка до данашњега дана, а хоћете ли је Ви у напредак моћи опаметити и на прави пут извести, то ћемо видјети (али ја сумњам док је жив Сава Текелија).

Ово је о Матици. Сад да Вам кажем што о ортографији. Највише нашијех списатеља и читатеља говоре, да се ваља придржавати *Славенске* ортографије. и то би имало свој узрок; али је за чудо, како они не могу да познаду, не само да то није могуће, него и сами да пишу против Славенске ортографије! Да не спомињемо *ѣ*, *ѣ*, *ц* и готово без невоље начињено *в*, која слова готово сви пишу: него јели н. п., по Славенској ортографији: *полѣ*, *зелѣ*, *трнѣ*, *писанѣ*, *учи-*

телѣмъ, кралѣмъ, конѣмъ; среднѣ, данашнѣ, болѣ, дублѣ; нѣму, нѣга; сломлѣнъ, утоплѣнъ, удавлѣнъ, перѣ, оружѣ, подушѣ и т.д.? Ви добро знате, да се у Славенскоме језику *ѣ* пише на онаковијем мјестима, гдје се по некијем крајевима у народу нашему говори *е*, у некијем *и*, а у некијем *је* или *ије* н. п. *деци, дица, дјеца, дијете.* Па ова разлика у изговарању *ѣ* није само у нас, него се налази и у осталијех Славенскијех народа. Који дакле у писању хоће да се придржава Славенскога, онај *ѣ* не смије писати на другијем мјестима, него само на онијем, гдје се у Славенском језику налази. А како ће писати н. п. *поље, коњем, учитељем; зеље, иње; писање, творење, средње, Господње; оружје, перје* и т. д.? То он нека пише, како му драго: кад не ће да призна, да се Српски језик не може писати по Славенској ортографији, и једнако каже, да се ваља Славенске ортографије придржавати, он ваља да нађе, како ће и оваке ријечи писати не грдећи Славенске ортографије. Које се од овијех ријечи у Славенскоме језику свршују на *је*, оне би се у Српскоме за *невољу* могле писати са *ье* н. п. *зелье, трње, писанье;* тако и *перье, оружье, подушье* и т. д.; али у осталијем догађајима, гдје је у *данашњему* Славенском језику *е* (послије л и н), да се метне *ъ* ни мало не би било ближе к Славенској ортографији него *ль*, и *нь*. У овакијем је догађајима у *староме* Славенском језику *ѥ* мјесто садашњега *е;* но Руси, који у језику своме немају никако гласа *ле*, и *не* (као ни *ли* и *ни*), промијенили су *ѥ* на *е*, и тако, н. п. пишу *Господне*, а читају *Господье*; пишу *учителемъ*, а читају *учителем*, пишу *воли*, а читају *вольи;* пишу *книга*, а читају *кьига* и т. д. Какови су данашњи наши књижевници, могао би који рећи, да и ми тако чинимо; но то се у нашему језику не може чинити за то, што ми имамо и *ле ље*, и *не* и *ње*, као и *ли* и *љи*.

Ово је до сад све био говор против обичне ортографије најпијех књижевника, који се у многијем ситницама ни између себе не слажу; сад да Вам рекнем што за моју ортографију.

Са *ј*, *љ* и *њ* склања се, н. п. *рај*, *учитељ* и *пањ*, као и *ковач; ујац*, као *јунац; мољац*, као *ронац*; *Крањац* као *шарац; судија, постеља* и *копања*, као *вода;* у *дјевојка, петељка* и *евењка*, у род. множ. уметне се међу два посугласна слова на крају *а* те постане *дјевојака, петељака, евењака*, као год и у *пушка, пушака;* у *мој, твој, свој* с додатком на крају *а* постане женски род, а с додатком *е* средњи (*мој*,

моја, моје), какогод и у *наш, наша, наше; ваш, ваша, ваше* и т. д.) А гдјекоје се ријечи у Српском језику без *ј* не могу ни написати никако, н. п. *јоште, јова, јој, мојој, судијом* и т. д. Тако исто и у пјесмама, гдје се самогласна слова послије *ј*, изостављају, н. п. Да ј' у мене, што ј' у цара благо. — Ти си рекô. да с' *покај'о* Гојка. Овакијех се примјера може наћи и гдје се самогласно слово изостави послије *љ* и *њ*, н. п. *поклањ'о, повађ'о*. Тако и у јужноме нарјечију, кад се пред *ј* изостави *и*, н. п. Да *л'јеа* ти је Царевићу Мујо — Од Космаја *гн'језда* соколова. —

Кад се дакле Славенском ортографијом Српски језик *не може* писати, не би ли боље било, да узмемо ортографију са свијем према својству језика нашега, него и Славенску ортографију да кваримо, и у језику нашему противу здравога разума опет да крпимо и да натежемо?

Ја сам увјерен, не само да Ви мене у свему добро разумијете, него и да управо овако мислите, као и ја; будући, да на свијету има више људи лудијех, него паметнијех, и за то да се понајвише воли оно, што је лудо, него оно, што је паметно; тако и Ви у овоме послу ако морате такијем људма угађати, а Ви барем гледајте, а) да одредите да се *ѣ* не пише гдје му по Славенскоме језику није мјеста; б) да избаците *в* са свим, него *е* нека се чита као и у Славенском језику, а оно неколико ријечи које се у нас почињу са *е* по моме изговору, оне ваља упамтити и погађати, а за невољу боље би их било писати са Руским э, него задржати *е*, које многи сад и у *сриједи* и на *крају* пишу; в) за *ы, з* и *ь*, као и за претварање и изостављање слова (н. п. хоће ли се писати *задужбина*. или *задушбина; гвожђе*, или *гвозђе*, или *гвоздье*; *кошчица*, или *костчица* и т. д.) чините *како Вам драго*, јер кад се право не смије, може се чинити на сто начина; г) поред такове Ваше ортографије мислим да нећете проклети на моју, него још да ћете казати, да и њом тврдоглави списатељи могу не само књиге штампати, него и у *Љетопис* (а и у *Народни лист* и у новине?) чланке слати. А при том не може се за цијело мислити, да ће *сви* списатељи за *свагда* примити ту Вашу ортографију, макар каква она била; за то ја мислим, да би боље било начинити што паметно, чега се човјек нигда ни пред ким неће стидјети, па макар се не примило, него лудо, па да се прими.

Кад одредите ортографију, ваља да ћете онда одредити и *којијем нарјечијем* да се пише. Јер писати никаким нарјечијем,

него мијешати једно с другима, и тако правити некакво ново, као што многи сад чине, то је још горе, него писати никаком ортографијом. Што ћете год чинити, гледајте. да се не осрамотите! То Вам жели од свег срца

У Бечу 19. Јануар. 842.

Ваш свагдашњи почитатељ
Вук Стеф. Караџић.[1])

[Вуков концепат у арх. С. К. Академије бр. 1846]

24.

Любезнѣйшій Господине Пріятелю!

Не чудитесе, што Вамъ на писма Ваша не ѿговарамъ. На перво, у комъ ш Правописанію бяше рѣчь, мучно вопстину и єсть ѿговорити, и валя іоштъ по свой прилицы добрымъ почекати, докъ се мы амш сложимо, акш се заръ кадгодъ сложимо. — А на друго и последнѣ Ваше писмо зато самъ съ ѿговоромъ затезао, да видимъ, шта ће рећи овай Пештанскій вашаръ у смотренію Вашихъ књига, па да Вамъ могу. што извѣстно и добро явити. И вашаръ ево съ Прштодіакономъ заєднш каже, да нема па нема књигама продае; 9. комада свега до сад є продато; шта ћемо радити? Казао самъ Прштодіакону, да пошлѣ по наредби Вашой у Сѣгедиић 10. комада; ал' шта ћемо с шсталима? дајте учините наредбу; мени є сувише жао, да Вамъ не могу у томъ послужити такш. да є досадъ срећомъ већъ све у новацъ учињено; но не да ми се, па не да. Кажите, шта ћемо радити?

За Правила Сербскихъ СС. писао самъ ѿдавна Г-дну Копытару, да се само кодъ Еп-кпа Арадскогъ добыти могу, но да Владыка тай не да књиге. — А Regulamentum самъ я дао Надеждину; за друго Павловићъ има комміссію, кой ће и такш ово дана тамо къ Вама доћи, пакъ нека Вамъ устмено каже. у чему є ствар; ал' мени се чини, да є онъ послао: Житіе Зелића и пр.

[1]) Ово је писмо неколико пута већ штампано; последњи пут у Грам. и Пов. Списима Вуковим III. 55.

Пише ми Г-д. Копытарь, да сте *имали* грозницу; дакле вальда сте ю изгубили; некъ иде, и валя да Ѿиде, ал' валя и Вама чуватисе, и не юначити — како ми се види, кою годиницу старіи сте іошть Ѿ мене! — Є ли већь почео Князь живити у своме Двору? — Г-дна Секретара Княжевогъ Живановића поздравите.

Ѿ Бога Вамъ и свима Вашима здравлѣ!

Съ любвомъ и высокопочитаніемъ пребывамъ

У Будиму 3/15 Марта 842.

Вашь искреннѣйшій
Платшн Владыка.

[Споља као на ранијим].

[Напомена Вукова:] одгов. на велику суботу 842.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1847]

25.

Любезнѣйшій Господине Пріятелю!

Честитамъ Вамъ отличіе Ваше получено изъ Цареве велике Милости! Я самъ пре 20. и мало яче година подобну Вамъ славу честитао у стіховы. кои су се, колико се опоминѣмъ, почињали овако:

О мила вѣсти изъ Царева Града!
Сердце ми како усхићенѣмъ сладишь!
Лети и 'вако!

Но што се у 30той живота години пѣвати дало, то исто тако ніе чудо, као што и ту нема чуда, да ми се неће да пѣва у 54той. Е кадъ є тако, а оно ево у прози безъ свакерѣчій натеге да Вамъ кажемъ, што ми є у сердцу: Да Вамъ Богъ благослови обштеполезне Ваше трудове здравлѣемъ и другимъ животомъ! Трудови Вамъ цвали и мирисали тако и предъ Князима земальскима! Ваша слава отбаца лѣпо и благодѣтелно зраке свое на цео Родъ нашь Сербскій; зато є свакій правый Рода Сербскогъ Любитель купно и Вашь такође Љубитель и Почитатель. И Милости Княжеске и любовь съ почитаніемъ

Рода свога ретке су и лепе сласти за овога живота, но истинити Родолюбцы налазе велику радость и у предчуствованію те милине, што ће им име живити вавѣкъ, и најболѣ наслѣдство быти Дѣчицы и Потомству њиовоме. А то се све дае у пуной мѣри за васъ и Димитріа Вашегъ сына лѣпо рећи. Съ тымъ ето достойнымъ општеполезных Ваших трудова уваженіемъ, съ тымъ славе Ваше соучастіемъ, и съ тымъ будуште Потомству Вашем' среће прорицанѣмъ честитаюћи Вамъ ономднешнѣ Царско заслуга о Књижеству нашемъ Великихъ и редкихъ Вашихъ отличіе, и опетъ отъ Бога Вамъ просимъ дугъ животъ и здравлѣ!

Съ правымъ почитаніемъ и сердечномъ любовію пребывамъ, као и до садъ, тако и на свагда

У Будиму 18 Марта 842.

Вашъ искреннѣйшій Пріятель
Платон Аѳанацковић.
владыка Будимскій.

[Споља као и на ранијим].

[Вукова напомена:] одгов. на велику суботу 842.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1848]

26.

Высокопочитаемый Господине,
Любезнѣйшій Пріятелю!

Овай часъ бяше кодъ мене она Девойка, за кою сте ми нарꙋчили, да пытамъ ѳ, хоће ли у Сѳрбію за Воспитателькꙋ. Была ѳ кодъ мене съ матеромъ своіомъ и млађомъ сестромъ, и све три потврђꙋю, да Воспитателька та послове женске ії сваке стрꙋке и врсте валяно знаде, но само за клавіръ рекоше, да за свою забавꙋ свира у нѣга добро и довольно вешто, но да се не осећа у толико увечбаномъ, да бы кадра была одрастне девойке обучавати у томе, а за маню децꙋ налази се кадромъ. Она ѳ была 3 године у Бечꙋ или паче у Мађарбею кодъ оца Текелійнице, сꙋпрꙋге Фѵ-Ішпана Пере,

Гувернанткомъ сестре Текелійничине, умерше пре краткога времена. Француски се хвали, да знаде comme il faut, и я то сведочимъ по моме хотя недовольномъ и недостаточномъ испиту. Повольне е внѣшности и у доста младим' іошть годинама. Каже, да особиту радость осећа иѣи у Сербію, и да бы желила, кадъ бы могла тамо подпѣи и установити eine Erziehungs-Anstalt für junge Mädchen — то бы іой, вели, найвећа радость была. О слѣдующима жели и ште извѣштена быти:

1. Шта е Г-динъ Марковиѣ?

2. Зна ли му Госпоя немачки?

3. Колико ће деце кодъ ньи воспитавати, и коихъ су година дечица та?

4. Шта бы іой дали плате?

5. Ако іой се каквымъ годъ случаемъ не бы допадало тамо, пакъ бы се у Будимъ вратити морала, бы ли іой се дао трошакъ на повратакъ, као што се нада, да ће іой се трошакъ надокнадити и за путованѣ тамо.

Ето то су пѣна закгеваня, или паче то жели найпре знати. Каже, да бы и свою млађу сестру после у Сербію довела, коя е такође способна за Воспитательку. Но я не вѣрујемъ, да бы оне дуго тамо тђу децу безъ своіе воспитавале; угледне су покрай способности — было бы грабежа о ньи — поудавале бы се брзо.

Молимъ Васъ, одговорите ми на горнѣ вопросе што брже, да е о свему известимъ, еръ говори, да е рада иначе што скоріе завести овде у Будиму eine Leseanstalt; па да е не смећемо, да не губи време васше.

Павловиѣ каже, да мора найпре дати лійти у овдашньой Универсітетской Типографіи писмена њ, љ, пакъ онда ће моћи печатати у С. народ. Л. оно Ваше писмо о Орѳографіи; вальда се већ лію; даће више Ексемплара печатати тога писма. — Изнашао самъ — кодъ Павловиѣа забачено бывше — и Саввино писмо о нѣговой ортографіи — бы ли га смео печатати? Жао ми е, што га не имадо на мети, кадъ безсте кодъ мене, да Вамъ га дадемъ прочитати. — А шта е отъ оногъ Централ-Органа, за кой самъ Вамъ казивао, да самъ читао у Allgemeine Zeitung, да ће садъ отъ Јуліа у Бечу излазити, и да е у обявленію назначенъ и Г. Копытаръ као Соучредникъ? Я слахъ на овдашню пошту, да ме пренумеріраю, пакъ ми одговорише, да не знаю ни за какавъ Централ-органъ. Молимъ Васъ, упитайте Г. Копытара о томъ,

пакъ ми явите, хоће ли излазити те новине, или сѣ запале. А найпріятельскіе бы отъ Васъ ми было, кадъ бы ме — ако сѣ заиста излазити почеле — одма и пренумерірали и кратковременымъ ме дѣжникомъ Вашимъ учинили.

Шалѣмъ Вамъ 3 нове кньиге Шаффарікове съ 3-ма маппама. Видићете на корицама, да имъ є цѣна свакой 40 х. сребра више, нег што сте платили; шат то залегне, што ћете платити за овай пакетъ на Драйсікамтѣ.

Съ высокопочитаніемъ и особитомъ любави остаемъ

[крајем Јуна 1842.]

Вашь искреннѣйшій
Платонъ Владыка.

[Споља као на претходном].

[Вукова напомена:] одговорено 4/16. Јулија 842.
опет 8/12 [!].

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1849]

27.

Любезнѣйшій Господине Пріятелю!

Самоћа и тишина ова у Сент-Андреи, гдѣ се отъ Петрова дне бавимъ, пріятно ми се прекида у поштанске дане пріятельскима писмама. Тако и юче бяше слѣчай съ Вашимъ писмомъ. Не тѣжите у мысли, као да ће ме яко садржай нѣговъ смѣтити; у толико ми є жао, што самь Вама неповольна посла задао. А я самь се и томъ приликомъ научіо, колико є отъ лепы речій и обећаня разстояніе до створа. Добыяте ли Скоротечѣ? И овай нашъ посао могао бы таманъ за писмо то быти тога *Индіянца одъ Д. П.* — Е, кадъ се не може, како се хоће, а оно ћемо како се може. А да ніе той запяти узрокъ свію садашньи Владыка наши тамо садъ находећій се Тимонъ Темишварскій?! — Ако Вамъ є можно, пошльите ми, молимъ Васъ, тѣ мою цедѣлю, у коіой самь Вамъ за тай посао дерный писао. — Найвећа є у томе неволя, што самь *Васъ* у то станѣ вргао, да садъ утѣшенія отъ мене иштете.

Бре маните се Вы тѣгования; съ Ваше стране све є лепо и красно чинѣно, — на пріятельствѣ и вольи Вашой не бяше оскудице, а тко не зна на томъ рећи „хвала“ не заслѣжѣе ни толико, а камо ли више. Еле да се манемо већь тога! —

Ваше писмо о орѳографіи скраћено є више, него што є была моя воля. А како Вамъ се допада Павловићево примѣчаніе? знамъ, да се сећате, коме є за атаръ ставлѣно. Докъ одемъ у Бѣдимъ, искаћѣ проче за Васъ печатане Ексемпларе, пакъ ћѣ Вамъ ји послати. А шта ћете съ *шбодренїемъ на подвигъ катихетїческагш наставленія во училищахъ?* Та то є маленкость, нити заслѣжѣе разашиляня по ученыма людма, развѣ може быти малицко сбогъ Славенскогъ ѣзыка, коимъ се кодъ насъ тако одавна већь ништа не пише; разѣмемъ *чисто славенски*, а не *полутанити*. — Кадъ иштете, гледаћѣ, да Вамъ пошлѣмъ, пакъ радите съ ньима како Вамъ драго.

Да, пытаћѣ Саввѣ, допѣшта ли печатати оно нѣгово писмо о орѳографіи; и мени є башь мило, што самь мѣ ушао у трагъ.

Е, кадъ Г. Копытарь за *Централ-органъ* тако вели, то, молимъ, немойте ме ни прењмерірати, а особито кадъ Г. Копытарь ніе Соредакторъ.

За Шаффаріковъ *Народописъ* та Господа, за кое сте Вы прењмерірали, треба, да, да плате за кньигѣ 2 f. 40 x. сребра, а мы, кои смо напредъ платили, плаћамо само 2 f. Съ та 4 дакле двадсетака, коя Вамъ имаю Ваши пренумеранти платити, могли сте заръ 30-стамъ намирити, да Вы само немате штете, као што самь я имао плативши за све овде. Чѣдимъ се Шаффарікѣ, да Ваша 3 ѳксемплара ніе изъ Прага управо къ Вама у Бечь упѣтіо. Еле кньига Пренумерантама се дае за 2 f.; я самь, као што рекохъ, за сѣвишны 40 x. споменѣо, како ћете текъ Вы за поштѣ се намирити.

Опоминѣмсе, да ме є Копытарь ѳдаредъ у писмѣ упытао, еда ли бы могао у трагъ мећѣ овдашньима папиріма ући, откѣда є владыка Діонѵсіе свою історицѣ о Кіриллѣ и Меѳодію скріо. Я самь Копытарѣ за атаръ садъ овде овако на тенани све грчке кньиге превриѣо, еда ли бы нагазіо на изворе Діонѵсіеве, пакъ нигди никаква трага, доли самогъ нѣговогъ рѣкописногъ саставка, у комъ каже, да є та повѣсть саставлѣна отъ С. Ѳеофілакта, Бѣгарскогъ Архіепіскопа, и да се налази у С. М. Хіландарѣ и свима прочима С. Горе монастырма; и да є преведена чрезъ нѣкогъ Родолюбца на

простый греческій єзыкъ, и печатана у Вассаравіи у печатньи Преѡсв. Митрополіта Г. Гавріила. — Може быти те є све ово Діѡнѵсіе казао и у кньижицы, кою є у Бѹдимѹ издао. но я кньижице те овде не имаюћи у сѹмньи ево, ма и излишно, овде Вамъ ставлямъ съ молбомъ, даномъ сгодомъ Г. Копытарѹ сообщити.

Велите ми у Вашемъ писмѹ: *држите се јуначки, и радите што є могуће и пристојно. — Јуначки, могуће, пристојно.* Я велимъ, доста ће быти „пристойно“ пакъ онда є и оно прво двое тѹ; како годъ што се то трое не бы дало удесно сложити онда, кадъ бы се отъ кога годъ отъ првога двога започело, и тело, да пристойность бѹде као резѹлтатъ отъ юначства и могѹћства. Сећате ли се старчева Момкѹ совѣта: кѹћа. жена, деца? а кѹкаванъ ветрогоня попамти до душе све трое, но не редомъ то найпре стече децѹ, пакъ онда мораде узети женѹ, пакъ онда съ толикомъ вѹрдомъ дотера єдва предъ смртъ до черге. — И я бы быо юнакъ да послѹшахъ быхъ Пріятелѣ мое, па да отидохъ у Бечь; заръ бы быо и якостанъ къ томе — но бы ли и пристойно урадіо быо?! — Да видите чѹда, како се на све стране учинившимъ то замера! Шальивчине сѹ люди, па хоће и да се п.....; тако говоре на све стране за Живковића: Отишао у Бечь, да састави кр. комміссарѹ Інштрѹкцію; а дрѹгіи опетъ гатаю: Отишао, да депреціра кандідацію за Митрополітство; а найвећа и найразѹмнія частъ карактерізіра га из.....ъ народномъ. Да сте овде, па да читате, шта Братія во Хр-тѣ любезнѣйша зань тога ради пишѹ! —

Г-д. Раячићь походіо ме є и овде у С. Андреи; увѣренъ самь, да найвише вѣре има у мени, као и я у нѣмѹ.

Поздравите ми Г-дна Живановића. Съ высокопочитаніемъ пребывамъ

Іѹліа 7-га год. 842.

Вашъ искреннѣйшій
Платон Аѳанацковићь.

Я самь овде ударіо на тенани у скуплянѣ Діплома нашихъ Благородаца, отъ коихъ є заиста доста было овде у С. Андреи. Многи сѹ помрли; но Діпломе имъ срећомъ по

већой части іоштъ се у животъ налазе. Доста самъ већь преписао; даћу печатати у Лѣтопису.

[Сноља као и раније].

[Вукова напомена:] одговврено на Илијн дан 842.

[Орпг. у арх. С. К. Академије бр, 1850]

28.

Любезнѣйшій Господине Пріятелю!

Нѣгди рече нашь Хораціе покойный Мушицкій *„тежка є створъ и съ Пріятельима“* и ето и насъ троица потврђемо тъ пстину. Тежко є Вама двопцы са миомъ, почемъ мою неволю сматрате као свою собственпу, те іой тако башь братски лека тражите; а мени є тежко съ Вама, почемъ ми є жао, да Вамъ зададо толику бригу. Е тако є: дрво се на дрво etc. — Деде поздравите ми тога редкога Пріятеля Господина Живановића, нека знаде, да є изненада напшао на ваљана дужника, кой уме ценити по достоянію таку и толику любавь, коя се не устручава и у дугъ се увалити пріятельству за атаръ. Знате ли — е а да тко ће то знати, ако Вы нећете? — како оно наши певаю: вредпія є та недеља дапа, нег' майчина сва годпна дана; тако є исто и овде тай случай: вредпія є та едпница, нег' княжева стотпница. Треба, да, погледати, тко и како дае, да се цена дару и любави опредѣли. Еле, да све у кратко скупимъ: Хвала вамъ, драга Браћо и Пріятельи! и па самой сведочби толикогъ Вашегъ къ мени пріятельства! Паки и паки поздравите ми Господина Живановића, нека учини то красно дѣло, што є тако пріятельски науміо, нека чини што брже. Писао бы садъ одма и нѣму, но не бы радъ био, съ очію га, што 'но речь, салетити; зато нѣму после. Поздравите га, да ћу му у найгоремъ случаю за годину и данъ напоштеніе благодарић вратити; а добаръ є Богъ, заръ буде могуће и много брже. Пишите ми, како ћете любовь имати уредити ту молбу мою а Ваша любавь, гди ми треба дати векслу и пр.

Текъ што самь Вамъ на предпоследнѣ писмо ѿговоріо, а оно дође и ово последнѣ любови пѹно, на кое, и сами ћете веровати, одма бы (мое такође корысти ради) ѿговоріо бно, да нисамь съ пребиранѣмъ изъ Сент-Андріе амо, и одавде опетъ пѹтованѣмъ у Чобанацъ на панађуръ неколико дана пропѹстити морао. Отъ она два Ваша пріятельска вопроса: кадъ ми тіи новцы требаю, и кадъ мыслимъ, да ћѹ ихъ вратити моћи? на првый велимъ: bis dat, qui cito dat, а на другій самь већь одговоріо. И тако садъ до Васъ стои, да пишете ми по Вашой осведоченой любови ѿ ствари той.

Заръ Вы не добыте тамо Скоротечѹ? Я мѹ не прорічемъ дѹгога траяня.

Кой данъ исчекѹемо Саввѹ Текелію, пакъ ћемо онда радити за Учредника Лѣтописа; я држимъ у памети препорѹченогъ ѿ Васъ Кѹлянчића.

Съ правомъ любвомъ остаемъ

У Бѹдимѹ 14/26-го Јѹлія 842.

Вашъ искреннѣйшій
Платонъ Владыка.

Врло хитно, дошавши изъ Чобанца.

[Споља као на претходним].

[Вукова напомена:] одговорено на Илијн дан 842.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1851]

29.

Любезнѣйшій Господине и Пріятелю!

Не чѹдите се, што нема писма отъ мене; томе е Васнѣ узрокъ, кой пре 6—7 дана рече, да ће кой дан къ Вама и да ће понети, што Вам слати имамъ. Ал' ево већь нећѹ више баръ ради писма да чекамъ. Юче ми рече старацъ Текеліа, да му е на rigorosa дао 100 fr. ср. под тимъ уговоромъ, да мора путовати 10 година съ намѣреніемъ или паче Текелійнымъ задаткомъ, да Славенска нарѣчія учи и испытѹе. Но

нѣму ћу Вамъ послати што сте ѿ мене искали. А не казасте ми сте ли пріимили ѿ Обер-Лѣтанта Петровића 12 комада оне мое сытнице, кою сте искали: *ѡбодреніе.*

Дукати (220 комада) стигоше лепш и краснш; шблигацію нисамь радъ у писмѣ слати, а нисамь и по непознатомъ; но биће сгоде, пакъ ћѣ Вамъ послати што скоріе; засадъ бѣдите задовольни съ моіомъ особитомъ и усрдномъ благодарносћѣ.

Цедѣльицѣ Вашѣ дао самь одма Павловићѣ, и надамсе, да ће у данашньи новина быти штампана.

Ђорђе Петровићь беяше кодъ мене на полъ дана предъ полазкомъ у Сербію; но не каза ми за Вашъ чланакъ о скѣпляню нашихъ нар. песама; вальда зато, што се онда кодъ мене десило више людій.

Мы, откакш ѣ овде старацъ, све еднако држимо Собранія Матице; у следѣюћѣ неделю држаћемо генерално. Наваліо Старацъ, да се Славенска узме Орѳографіа, па и *самъ взыкъ* у некаквой полѣтини.

Поздравля Васъ Васа. Съ почитаніемъ и любвомъ остаемъ

У Будимѣ 2. августа 842.

хитно

Ваш искренѣйшій
Платон Владыка.

[Спољa:] Wohlgeboren
Herrn *Wuk Stephanovics Karadzics,*
Doctor d. fr. K. etc. d. Philosophie, Mitglied meh. Gel. Gesellschaften.
Landstrasse *Wien*
№ 484.

[Вукова напомена:] одговорено 9. Авг. 842.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1852]

30.

Любезнѣйшій Г-дне Пріятелю!

До Вашега чланка Павловићѣ да га у новина печата посланогъ, я не могохъ ни до данасъ доћи. Павловићь ми по Васи поручіо, пакъ после и самъ дошао те казао, да досадъ

ниіе іоштъ могао га издати, што у ову вашарскȣ гȣнгȣлу не може ни да издае числа народ. Листа, и отъ како е, вели, Г-динъ Вȣкъ чланакъ ми тай послао само е текъ едно число досадъ изишло. Каже даље Павловићь, да ће га у првомъ слѣдȣюћемъ числу издати. Шта знамъ? Я му морадо обећати, да ћȣ га іоштъ и то почекати, пакъ ако за неделю дана ѿ юче не изиђе печатанъ чланакъ тай, да валя, да ми по наредби Вашой преда га мени или Васи у рȣке. Мени се чини, да онъ съ тимъ зато трговлачи, што е Старац овде, пакъ га се бои. — Простите што самъ морао я съ Павловићемъ личнѡ ѡ томъ говорити; слȣчайно е, слао самь т. е. по Вашемъ упȣствȣ Васȣ, пакъ такѡ мораде Павловићь доћи, не хотѣвши Васи стварь издати. — Да почекамо іошть кои данъ Павловића, пакъ акѡ не учини, искаћȣ и постȣпићȣ са чланкомъ онакѡ, као што сте ми у писмȣ желю Вашȣ ѿкрыли.

Приключȣемъ Вамъ ево облігацію за учинѣнȣ ми любавъ; нисамь быо радъ дȣлѣ се съ ньомъ затезати, да се не бы помыслило, да се навалице затежемъ. Желіо самь ю по удесной послати прилицы, но тко ће тȣ дочекати.

У Карловце намѣравамъ 25ª овогъ м-ца; кратакъ намъ дадоше термінъ.

Поздравля Васъ Васа мой любезнѡ; а я и Васъ и свȣ Вашȣ домаћȣ црквȣ, и съ высокопочитаніемъ и истинитомъ любвомъ пребывамъ

У Будиму 14. Августа 842.

Вашь непремѣнный Пріятель
Пл. Аѳанацковићь.

[Спољa:] Sr. Wohlgeborn
Herrn *Wuk Stephanovics Karadzsics,*
Doctor d. Philosophie und d. f. Künste, Mitglied mehrerer Gelehrten Gesellschaften — Pl. Tit.
Landstrasse 484.
Erga Recepisse in *Wien.*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1853]

31.

Почитаемый и Любезнѣйшій
Господине Пріятелю!

Васусе изгледамъ Васу; пише данась, нетье дотьи. Валя дагле да пріимите за любовь, како Васъ я умѣсо будемъ угостити; знате и сами, да не умѣмъ, као Васа. Сутра тьу Васъ што раніе съ тимъ радіе, изгледати.

У Бечу 17/29 марта 843.

Вашь увекъ єднакій Пріятель
Платон Владыка.

Оно „дагле“ не држите за погрѣшку пера!

[Споља:] Многопочитаемом Г-дну *Вуку Стф. Караджитьу*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1854]

32.

Любезнѣйшій Господине!

Молимъ Васъ пошљите ми Скоротечу. А покрай тога добра, учинитьете ми двареду іошть ветьу любовь, ако ми и Діпломе Оца Павлове пошалѣте.

Вашь єднакъ
Платон Аѳанацковичь.

А заръ є данась та грофица чекала, да я найпре отидемъ па онда она да уђе? Е гледай ты! а я засѣо васданъ.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1855]

33.

Любезнѣйшій Господине Пріятелю!

Писа ли Вамъ Нинковить? Како сам пріиміо писмо Ваше, таки самъ га къ себи звао, съ порукомъ, да ми съ собомъ донесе и Вашъ Рукопись, кое є онъ и учиніо безъ свакога отлагања, и я самь заиста по жељи Вашой избрисао изъ Рукописа назначене ми отъ Васъ рѣчи. Томъ ми приликомъ рече Нинковить, да тье Васъ неотложно молити, да му цѣо Рукописъ пошлѣте, да не бы иначе цензура у другомъ и третьемъ отломку запела, пакъ онда да остане стварь у печатаню прекинута. Како сте дакле, и єсте ли веть заиста стварь ту уредили, то Васъ двоица найболѣ знате; а я знати не могу, єръ ми отъ онога доба не долазаше Нинковить.

Ала ми є жао тога младога покойника, Княжева сродника! Кад є веть тако Бог хотѣо, да га млада къ себи позове, да се баръ догодило, да самь се я дуже у Бечу бавіо, да му на погребу будемъ.

Нетье ли то онай младить быти быо, што ме на Благовѣсти, кад' самь, полазетьи изъ Беча, Нѣговой Свѣтлости подворенѣ учиніо, да се опростимъ, полюби у ходнику у руку, коіомъ приликомъ рече ми Г-динъ Живановить зань, да є сродникъ Нѣгове Свѣтлости. Ако є заиста то тай, то ми є дваредъ съ тымъ ветье чудо, єръ знамъ да пре неколико дана остаде здравъ за мномъ. Яо, Господине, ала ли смо трошни, тко Бога вѣруе!!! —

Овуда по Пешти и Будиму просусе гласъ, да є Карадьердьевить съ Митрополітомъ Петромъ у Митровицы. Иде овуда и то отъ уста до уста, да тай первый єднако и сердито людма говори: Шта су они узели са мномъ шале коекакве проводити: я нетьу да будемъ князь. Ето тако и овуда се разговараю люди, како кой уме, зна или и измысли. — Мушицкога за онай нѣговъ поступакъ лудомъ сад' называ — знате тко! — съ овыма рѣчма: Та Дьока є свагда быо сулудъ.

Е сад' тьу васъ свойски молити, да приликомъ овога свѣтлога Праздника Воскресенія поклонъ до землѣ отъ мое стране учините Нѣговой Свѣтлости князу Милошу, да му Богъ и на мое молитве даруе здравлѣ и веселѣ!

Поздравите тымъ истымъ Праздникомъ и драгога Пріятеля мога Г-дина Живановитьа; Богъ му дао животъ и здравлѣ и у свы дѣли поволянъ напредакъ!

Хрістосъ воскресе! и Вама, Димитріи Вашем' и цѣломе Дому Вашему, мени любезнѣйшему!

Съ высокопочитаніемъ и истинитомъ любвомъ пребывамъ.

У Будиму на Вел. Петакъ [9. априла] 843.

Вашь непремѣнный Пріятель
Платон Аѳанацковить.

Тко даде штампати: Стрмоглави преврат Србіе etc. или болѣ ретьи: тко є тай Иванъ Соколовиѣъ у Каблару, што отпѣва Сараевском' Пѣвцу на пѣговъ Васкрсъ устава?

[Спољa:] Sr. Wohlgeborn
Herrn *Wuk Stephanovics Karadzics*,
Doctor der Philosophie, Magister der fr. Künste, Mitgliede
mehrer gelehrten Gesellschaften.
Landztrasse
gegenüber dem *Wien*
Fürstenhof

[Вукова напомена:] одговорено 14/26 Апр. 843.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1856]

34

Любезнѣйшій Г-дне и Пріятелю!

Єсте ли се упутили и опетъ онамо и онако свакій данъ, као што Вамъ до на 2 дана пре, него што ћу я сад' послѣдный путъ отъ Васъ отиѣи, лѣпъ и красанъ бяше обычай? Та вальда єсте! Тако и валя. Дед' Бога Вамъ, пишите ми, како є и у чему є наша ствaрь, какве ли су намъ надежде, кое ми све себице на єдной текъ милости Нѣгове Свѣтлости сасвымъ поуздано почиваю. Шта є отъ кумованя? Є ли было? или ће быти? Єдномъ речію: Не пожалите труда писати ми што скоріе о нашой ствари (:я ю и Вашомъ називамъ:) много — све, што знате.

Као што самъ Вамъ говоріо, я самъ овамъ хтіо, да се съ Гд. Митрополітомъ састанемъ; по онъ се не бавля овдѣ долп єданъ єдптый данъ Среду, и оде у Четвртакъ, а я стиго у Петакъ на вече. Отвеѣь ми є жао, што му не могохъ изручити поздравъ пашега Княза. —

Био самъ у прошавшу Недѣлю кодъ Палатіна на ауді-енціи, коме є Гд. Митрополитъ казао оно исто, што є и тамо говоріо, да є радъ у ваканціи држати годину две шкóла ради. Но я самъ велпкому Г-дну овоме протолковао све неугодности, кое бы отуда неопходпмо истекле, и онъ впѣаше се да ін одобрава.

Био самъ съ Хамулькомъ у Антішамбру кодъ Палатіна, и онъ ми рече, да се пада Копітару да му у Будімъ доѣе и то овы дана. Нека, нека! —

Поздравите га любезнѣйше.

Явите Нѣговой Свѣтлости мое нпжайше поклоненіе, я Му за здравлѣ отъ свег' сердца Богу се молимъ, и уза дугъ животъ тако свагда као сад' мплостиво прама мене сердце желпмъ.

Пишпте ми, Бога Вамъ, да ли Га не бы неповольно се дотакнуло, кад' бы Му управо писао признателность и благодарность мою съ препорукомъ и у напредакъ? —

Поздрарите ми све Ваше домаѣе найлюбезніе; здраво свп! — Остлемъ съ высокопочитаніемъ, истпнитомъ любвомъ и правым пріятельствомъ

У Будпму 15. Іуліа 843.

Вашь искрепый Пріятель
Платон Владыка

Престали ми слати Београдске новине; не знамъ дакле, еда што у Подунавки. — Вальда самъ се преоумерірао само на полъ године. — Ако се докучимъ до нѣ, послаѣу Вам є.

[Спољa:] Sr. Wohlgeboren
Herrn *Wuk Stephanovics Karadzsics*,
Doctor der Philosophie, Mitglied mehrer gelehrten
Gesellschaften — Pl. tit.
Landstrasse, Raabengasse dem
Fürstenhofe gegenüber. *Wien*

[Вукова напомена] одговорено 30. Јул. 843.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1857]

35.

Любезнѣйшій Г-дне Пріятелю!

Овдѣ су сад' дѣла, коя се и насъ яко тичу, а и управо сама наша, тако предузимати се започела, да башь морамо сва четворица єднако Пожунъ чувати. То є узрокъ, што мене іоштъ досад' тамо кодъ Васъ нема. Докъ се мало раскрчи, ето ти мене къ Вама. Медьу тимъ пишите ми, молимъ Васъ, с двѣ три рѣчи, єсте ли се веть упутили тамо? Є ли сынъ іоштъ кодъ Старца? и єсу ли ньи двоица тако забавлѣни сами собомъ, да имъ башь са свымъ ніе сад' до третьега? напослѣдакъ шта се о нашой ствари говори, ако се говори кодъ Старца, те сте и вы могли што разабрати? а найнайпослѣ како є пріиміо Старацъ то, што се кумство разидье? — И опетъ Васъ молимъ, отговорите ми на та пріятельска моя пытаня, и башь Васъ яко молимъ, учините ми ту любовь, аго Вамъ є могутье, одма. — Да ли є Старацъ онако ми постоянный Пріятель? —

Поздравите ми Госпу Вашу, Міну и мога Димитріа.

Съ Высокопочитаніемъ остаемъ

У Пожуну 30. Августа 843.

Вашъ єднакъ

Платон Аѳанацковитъ

[Споља као на ранијем].

[Вукова напомена:] одговорено 1. Септ. 843.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1858].

36.

Любезнѣйшій Пріятелю!

Шта садржаваю приключена овде два (:на Канцлера є у Княжевомъ писмо:) ова писма, то знате, єрбо самь Вамъ бывшій кодъ Васъ казао. Молимъ Васъ, учините као и досадъ свагда любовь, пакъ однесите писмо сами Вы лично и предайте Князу. Настойте съ Ваше стране штогодъ више можете. Князъ ми по неограниченой Нѣговой Милости самъ

безъ мое за то молбе рекао, да ће то писмо мое Самъ предати Канцлеру изъ руке у руку. Ала отъ тога силу завыси! Да хоће Богъ дати да тако учини. Канцлер ми є казао, да тако урадимъ, да ми то писмо мое управо у Нѣгове руке безъ свакогъ кривуданя дође т. є. да неиде преко нѣговыхъ Млађи. Гледайте, молимъ Васъ, уредите ствар пріятельски тако, да намъ іоштъ само то по жельи буде, пакъ ће онда у пожеланомъ реду быти. Я самъ моліо у писму Княза, пакъ узъ то, ако Вамъ се сгода даде, намолите Княза да Онъ преда Канцлеру писмо. Вы ћете умети то све мудро уредити.

Молимъ Васъ, пишите ми одма, како сте предали, шта є рекао Князь, и све и све, што у ствари нашой знали будете. Я ћу быти овде до Вторника, и свакій ћу данъ изгледати писмо отъ Васъ. Не пожалите труда! Здравствуйте! Съ правымъ пріятелствомъ и любави остаемъ Вамъ

У Пожуну 7. Окт. 843.

доякошньі

Платонъ

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1859]

37.

Высокопочитаемый Господине,
Любезнѣйшій Пріятелю!

Ваше писмо заоста ми ево неколико дана неотговорено! Знате, зашто? Зато, што не могохъ къ себи доћи од чуда, у кое ме є бацыло исто писмо Ваше. — Гостъ є вальда зато тако яко омрзао на Клієнта Домаћиновог', што, кадгодъ се Гостъ у Бечу и Пожуну картати стане (:а то є свако вече до поноћи чиніо — па іоштъ съ тимъ тамо покрштенякомъ и са своима млађима:), Клієнтъ одма за шеширъ па кући. И ова два дана у Пешти провео є Гостъ у картама, тако да су се тога ради посваћала два Канцелліште у Депутаціи зато, што є єданъ одъ ньихъ одпео ключъ одъ Спаваонице ньиове обште, пакъ засео съ Гостомъ картати се до послѣ по ноћи, а онай другій не могао зато до ложа свога доћи — па се и то сада ево по Пешти и Будиму приповеда. — Вы видите, да се и

Кліентъ на Госта срди — ал' како за Бога не бы? — Гостъ бы се исто тако, као што се на Кліента Домаћиновога подигао, и на свакога другога подигао, кой бы срећу имао быти Кліентъ Домаћиновъ. Види Гостъ снагу Домаћинову, пакъ се бои, да и безъ Госта сврши се, што се наумило, пакъ онда оста Гостъ безъ С. — а яко є упрео унь очи, пакъ што онъ то триредъ яче онай кодъ куће му. Паметно вели Ж. да не мари за Б. Е. но да є текъ радъ доказати, да Гостъ нема право у ономе, што є науміо учинити. И Кліентъ Домаћиновъ тако бы радіо да є ма у коме другоме Е. само не у овой пукой сиротиньи. Но найпослѣ у крайной невольи наравно мораће се и Кліентъ тога доказиваня прихватити, као што є већь и започео у ономе писму, кое Вамъ є послао, да Домаћину предате. — Молимъ Васъ, пишите ми, є ли Домаћинъ имао милость предати то писмо ономе Господину, и како є пріимлѣно, и є ли каква надежда тимъ Господиномъ дата. Радъ є Кліентъ и то знати тко є читао (:есте ли Вы?:) Домаћину оно Кліентомъ на Домаћина писато писмо, є ли га Домаћинъ милостиво слушао и пріміо. Я знамъ, да є Вама сад' сбогъ слабости очію трудно и мучно писати, ал' немойте оставити сад' Пріятеля, кой занста много на Васъ зида. Да, да; Домаћиновъ Кліентъ воистину се много и сасвымъ па Васъ насланя, да кодъ Домаћина сва возможна зань чините. Кад' се съ Гостомъ ніе дало ни съ оном ћускіомъ — наравно маньом отъ С. — то дела урадите, да се ћускіа та на ономе сігурноме употреби мѣсту. О каква и колика была бы Кліентова радость, кад' бы му се заиста на правди основана жеља испунила и безъ сваке Госта помоћи, на єдъ и жалость Госта за С.! — А то не би была првина, да се С. даде коме и без пытања Госта; то є было год. 833. кад' є С. оном' Маєцкоме датъ безъ пытаня ча Стеве, отъ кога ніе у томъ ни представленіе искато; и тай є случай назначіо Кліентъ у ономе на онога Господина писму, кое є Домаћинъ милость имао предати — или ямачно послати. Еле све будп съ овымъ речено: Кліентъ се свой срећи своіой отъ Бога па Домаћина нада, и утѣшенъ пои: *Са мномъ Богъ иа Домаћинъ!* Трудите се и Вы свойски и неослабно зань, кой ће Вам' быти свагда особито благодаранъ! —

Жели Кліентъ знати, и моли Васъ да му с две три речи явите, да ніе заръ Госта злобно блядословіе сѣнку какву неповольну на Кліента бацыло у Домаћина. —

Надписъ овай препорученый ми дао самь бно Сецеру да га друкуе, пакъ ми га не сврши за читава 2 дана, изговараюћи се отаканћмъ віна. Желіо самь то зато, будући е Кіруллски, па се боимъ да тамо не буде погрѣшено у чемгодъ. Ако Ермени та слова имао[!], подайте найпре печатати, пакъ отуда нека прегледа Майсторъ, кадъ стане на плочи резати. Ако Вамъ не буде овећь хитно, а Вы ми пишите, да Вамъ я овде дадемъ найпре безъ сваке погрешке исправно печатати, я самь башъ радъ, да се ни у оксіи єдной не погрѣши. Нисамъ смео дулѣ задржавати ствар, зато ево хитамъ у рукопису послати. Здравствуйте!

Вашъ искреннѣйшій
Платшнъ.

Мудрый Домаћинъ знамъ да се Госту смеяо, кадъ му є овай рекао, да се на Кліента и ону другу дконцу срди, што нису за нѣга были о К.

[Споља:] Sr. Wohlgeboren
Herrn *Wuk Stephanovics Karadziss,*
Magister der freuen Künste und doctor der Philosophie,
Mitgliede mehrer Gelehrten Gesellschaften — Pl. Tit.
a *Wien*
franco
Auf der Landstrasse in der Raabengasse
dem Fürstenhofe gegenüber

[Поштански жигови: Ofen, franco, и: Wien 1 Nov].

[Напомена Вукова:] одговорено 2. Нојемвр. 843.

[Орнг. у арх. С. К. Академије бр. 1860]

38.

Высокопочитаємый Господине
Любезнѣйшій старый Пріятелю!

Признаћете, да самь башь похитіо послати Вамъ приключеный листъ напечатань Србски и Влашки по захтеваню. То Вамъ єдно примѣтити имамъ, да Рѣзачу заповѣдите, нека оныма великима писменима, коима є напечатано „Церкви-

сія и Бесѣрика ачаста“ — изреже име Господарево, а оныма, копма є на Листу момъ печатано име Господарево, нека изрезане буду рѣчи: Церковь сія и Бесѣрика ачаста. Ал' вальда ће и Рѣзачь имати што мало и свое памети, пакъ ће умѣти дотерпвати. На листу су момъ показане му чисто и православно све чертице писмена, у томъ нека се не шали погрѣшити: а дотерпвати му є слободно што се величине писмена тиче, само нека пизи на ликъ њиховъ.

Рекосте ми у послѣднѣмъ писму пріятельски, да ћете приликомъ листа прикључена имати сгоду, съ Домаћиномъ опетъ говорити за С. Напредъ Вамъ хвала! Дела гледайте, молимъ Васъ, па ми пишите; помислите, да мени ніе иначе, него као прошеной Дѣвойцы, коя є свакій часъ рада чути гласова.

Пише ми юче онай, зимусъ међу Влае премештеный, да є готовъ тужити се противу Госта, што хоће да довуе С. за 3. године.

И опетъ Васъ молимъ, пишите ми, не жалите труда, хвале ће Вамъ башъ доста быти.

И младый ми є домаћинъ наклоњенъ; гледайте и съ њимъ и кодъ њега! Особито бы корыстно было, увѣрити онога Господина, коме є Гд. Секретарь писмо моє одпео, да не треба ни пытати Госта, коме ће се дати С. — ніесу ни Ча Стеву пытали, кад' су Станковићу дали. — Єли се Господинъ послѣ писма мога видіо съ Домаћиномъ?

Чимъ моя Вамъ већа досада, тимъ лѣпша, већа и сяйнія и моя Вамъ хвала. Здравствуйте! Захвалюе Вамъ Васа на поздраву, и поздравля и онъ любезно са мномъ и Васъ и Домашнѣ Ваше.

Платон.

У Б. на поютарѣ Дмитрова дне [27. окт.] 843.

Живъ намъ быо нашъ Дмитріа дуговѣчно, срећанъ Оцу и Майцы! Єсу ли му юче честитале сестре?

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1861]

39.

Любезнѣйшій Пріятелю!

Ніе — хтѣдо, него управо почохъ[!] писати фрайли Міни, да ме извѣсти, гди сте, како ли сте; пакъ управ' у тай махъ искрсну ми Ваше мило писмо, на кое Вамъ ево одмах' одговарамъ съ радостьу, да сте здраво међу свое дошли съ тако дальнога и заръ милога путованя.

Хвала Вамъ велика, да сте одма сетили се мене, те проговорили Домаћину. Ово се поче отъ неколико дана говорити, да є Гостъ окренуо листъ, пакъ сад' вели: Не могу дуљє безъ Суседа Вл. — силни су послови. — Говори се и то, да є радъ за Суседа, кой є скоро ушао у редъ, те є предпослѣдньій. Дела, Пріятелю, по обычаю настой и *временнш* и *безвременнш*, т. є. и у сгоди и у несгоди.

Гд. Мітрополітъ писао ми є ово дана, да полази у Пожунъ на Діету, пакъ овако вели у писму: *кое Вамъ овш вѣдомости овш же и на той конецъ являю, да и ма и на кратко време слѣдовати изволите.* По свой прилицы овако є и свима другима Владыкама писано; еле я слѣдовати не могу, истрошіо самь се до зла Бога. Да ми є и оле могуће, ишао бы и опетъ; сетићетесе, зашто бы се радо и опетъ потрудіо.

Мысліо самь я, како бы ми мило было, да се могохъ сад' тамо у Бечу десити, да познамъ Црногорског' Владыку, мысліо самь то, како самь о томъ читао у Allgemeine; — али ми се неда и опетъ тамо доћи.

Не држимъ Београдске Новине, не знамъ, шта є у ньима; жао ми є, што немамъ Подунавке.

За Грују Механџијћа распитаћу, као и за рекавицу, пакъ ћу Вамъ скоро явити.

Я добыхъ Діплому изъ Москве отъ Общества Древностей Россійскихъ, и да вид'те, шта съ ньомъ урадихъ: Писао самь Цару и искао допуштенѣ пріимити є. Судіо самь Інштанцію ту на Цара подъ Аддрессомъ Канцлера Майлата експедірати, надаюћи се, да ће овай Домаћину за атаръ уредити то тако, како бы по мене добро было, т. є. или пустити стварь своимъ каналомъ, или зауставити са свымъ, ако бы видіо, да бы могла зазорна мени быти. Прошле су 4 неделѣ, како самь то послао, па іоштъ нема резултата. Шта мыслите, бы ли могао каквомъ особитомъ сгодомъ и приликомъ ту стварь кодъ Кан-

цлера Гд. секретаръ Анастасъ покренути. Може быти, не бы ни свѣтломе Князу противно было, да башь съ Нѣговымъ знанѣмъ Г-динъ Секретаръ управо тога ради тамо отиде. Поздравите ми Г-дина Анастаса нека ми учини ту любовъ, ако види, да се безъ свачіе компромиссіе учинити дае. Радъ самъ знати, шта є съ томъ Дипломомъ.

Ако Богъ на Васъ нанесе Госта и опетъ овомъ приликомъ, не пожалите новога усугублѣнога труда; я ово велимъ, текъ да се зове, да самъ моліо, а увѣренъ самъ, да Вамъ є ствaрь на сердцу, као и самоме мени.

Съ правымъ почитаніемъ и чистомъ любвомъ остаемъ, поздравляюћи искренно све на дому

У Будиму 24-г Іануарія 844.

Вашь непремѣнный
Пл. Аѳанацковичъ.

[Споља:] S-r Wohlgebohrn
Herrn *Wuk Stephanovics Karadzics,*
Mitzlied mehrer gelehrten Ges llschaften
Landstrasse dem Fürtenhof gegenüber Raabengasse
a Wien

[Вукова напомена:] одговорено 13/25. Февр. 844.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1862.

40.

Любезнѣйшій мой Пріятелю!

Неће быти бачванска то рѣчь „рекавица“ не зато само, што мени ніе позната, него што ми не знаде за ню казати, кога самъ годь запытао. Не престаемъ опетъ притомъ улазити іой у трагъ; таки ћу Вамъ явити, ако разберемъ. — И за Сент-Томашанина не умемъ Вамъ ништа казати, єръ и мени зань не умеде нитко досад' што казати. Видите, и зато бы добро было быти близу Сент-Томаша — на Сиргу.

И мени є жао, што немамъ Подунавке, може быти написао бы човекъ на штогодъ, што бы га інтересірало; я є ове године іошъ видіо нисамь. —

Пише ми Шафарікъ, да му є жао, што сте у повратку Вашемъ изъ Берліна онако хитно изъ Прага отишли.

Є ли здраво Домаћинъ? да ми га Богъ увекъ здрава дуго поживи! —

Гостъ ће, као што се чуе, вальда данась сутра овуда горе проћи. Ако Вамъ падне шака, дела га и опет — — — и сами и преко Домаћина! Ала закерамъ; є ли? Ал' и опетъ знамъ, да се томе не чудите; само немойте се оном' другом' закераню чудити, што ми у писму предъ овымъ утиштесе и самъ не знамъ како!

Поздравите Домашнѣ Ваше и Г-дина Секретара Домаћинова.

Здравствуйте! Съ высокопочитаніемъ и правомъ любвомъ остаемъ

У Будиму на чистый Вторникъ [8. фебр.] 844.

Вашъ истинитый Пріятель
Платонъ Владыка.

verte

Портре некога давнашнѣга Владыке Будимскога „Діонисіе Новаковића" кой є писао нѣке Трактате о пропсхожденію Духа Светогъ, дадемъ я іошъ пре 3 године Павловићу, да га као знатніега Владыку літографіра, пакъ на светъ изда узъ Народ. Л. Павловићь вели, да є то портре кодъ Јованновића, кой є и Васъ літографірао. Молимъ Васъ, уђите сгодомъ какомъ портрету томе у трагъ, пакъ ми га пошљите по Деліжансу. — Ей Павловићу!!! —

[Споља:] S-r Wohlgeboren
Herrn *Wuk Steph.* v. *Karadzics,*
Doctor der Philosophie.
Mitglied mehrer gelehrten Gesellschaften
in *Wien*
Landstrasse Raabengasse dem Fürstenhofe vis-a-vis

[Вукова напомена:] одговорено 13/25. Февр. 844.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1863.]

41.

У Буд. на 40 Муч. [9. марта] 844.

Высокопочитаемый Господине,
Любезнѣйшій Пріятелю!

Не могу пропустити, да Вамъ ово чудо и покоръ не пишемъ. Ово дана посла онай Господинъ, за кога Вама Домаћинъ рече: *Кола ѓубрета!* — Павловићу у Новина да печата єданъ чланакъ овога на кратко содержанія: у ч. 10. — вели — Нов. Серб. о. г. стояше, да су овуда (по Рватской) С-щеницы зло снабдѣвени, и да гдѣкои иду у опанцы. Премда є іошть подъ Мушицкимъ забранѣно с-щеникомъ ићи у опанцы, и премда бы свакій казніо се, кой бы зато туженъ био; ничимъ манѣ опетъ притомъ ніе никаква срамота, ићи у опанцы; Графъ Нужакъ иде у опанцыма и у старомъ шкрляку, а *всенась су люди у Загребу и ономъ околишу* **формално устама любили Вучићеве опанке,** *кое су случайно туда иронешене быле.* Е гледай чуда и покора, шта онъ црля у Новине ставити!! — Цѣливанѣ Вучићевыхъ опанака!!! — Я башь тога ради звахъ Цензора, те му говорихъ, да не да тога покора печатати, и обећао ми є послушати ме; ал' я мыслимъ, да онъ ни онако не бы смѣо пропустити изъ призрѣнія полѣтіческога. — Павловичь є туженъ за онай свой чланакъ противу чести Домаћина, и, као што чуемъ, има белая съ отговоромъ.

У генералномъ Собранію Матичиномъ годишнѣмъ читао є Субботићь *Зиданѣ Раванице,* и предпоставіо є читаню томе славу Вашу на кратко али заиста пуно и одвећь лепо.

Павловићь є томъ приликомъ опетъ кое шта сборіо, као н. пр. Сербство нема Отечества и пр.

Я самъ торжество то дочекао, пакъ онда за унапредакъ престао быти Предсѣдателѣмъ Матице. Я самъ у совѣсти сасвымъ увѣренъ, да самъ за ове 3. године покрай свакояког' натезаня доста реда силомъ увукао, сад', ако ће га се држати свойски, могу о лагше и сігурніе напредовати. А могу имъ и унапредакъ и издалѣ совѣтовати, ако совѣта мога узтраже. Жао бы ми запста, као и свакоме правоме Родолюбцу было, да овай народный запатакъ сбогъ самовольства и неразумности посрне — — — —.

Срдчано сбори у Allg. Zeitung Адамъ Мікіевицъ о нашима стварма, хвалећи и Васъ као што и есть заиста достойно и праведно.

Како Вы съ очима? Да се не сећамъ слабости ньихове. бы Васъ моліо, да ми пишете, како є тамо за С.... Ал' да се то крће тамо, Вы бы ми и безъ мое молбе пріятельски писали.

Сбыля! Како Вы мыслите, бы ли хотѣли и могли II. часть пѣсана Вашихъ Матицы дати да печата, и подъ каквым' уговорма? Матица є сад' при снази, могла бы учинити тымъ путемъ Роду гласъ. — Накина фундаціа — о коіой сте безъ сумнѣ у Нов. Павловићевыма читали — кадъ Вамъ Рѣчникъ готовъ буде, моћиће съ лѣпомъ наградомъ издати га на свѣтъ. О томъ самъ имао я у Собранію рѣчь. Ако што у томъ смотренію имате можда, было за пѣсне было за Рѣчникъ, што сообщити, пишите ми, да предложимъ.

Нема Госта! Чедо му є наймлађе кодъ нѣга у Гостима, па се забављю. Кола ђубрета ми зань немило пише; опай врагъ стои у коррешпонденціама, па му пишу, каже, како Гостъ у поноћь и касніе изъ сосѣдна Града с баалова куће долази и пр. и пр. — све коешта!

Мене се наврзао єдан овдѣ, да за ме ради, *знате зашто;* ал' я башь нећу ни за кога другога ни да чуемъ, него самъ сву вѣру и надежду ослоніо на Благодѣтеля мога Домаћина. Да су ова Наметала овдѣ люди, кои не бы хотѣли, да имъ се обсѣна, опетъ, опетъ; али, како они хоће, я Богме нећу. Да ми є икако могуће, дошао бы тамо іоштъ єданпутъ; ал' не знамъ, бы ли и нуждно было. Пишите ми, молимъ Васъ, шта є и како є. — Ако видите, да є прилика, а Вы доставите, како найсгодніе знате, глѣбочайше мое почитаніе Домаћину. — Здравствуйте и поздравите ми Ваше домаће. Поздравля и Васа.

П. Аѳ.

[Спољa као на прогходном]

[Вукова напомена:] одговорено на Цвети 844.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1864]

42.

Любезнѣйшый Г-дине Пріятелю!

Како прослависте Троице? — Єсте ли? шта сте? и како сте диванили съ Гостомъ? — Ала бы Васъ моліо, да ми кою рѣчцу о томъ пишете, да се не боимъ досаданъ Вамъ быти сбогъ очію Вашихъ слабыхъ. Дела, Бога Вамъ, што то явите ми пріятельски — управ' онако, као што є; я се и онако меденыма колачма съ *нѣгове* стране не падамъ. — Сад' є тамо опетъ єданъ, кой, како чуемъ, говори, да му не може фалити С. — Пре бяше тамо П. — Прилѣжни смо, хвала Богу, сви. — Шта се чус за Доматьина? кад' тье дотьи? Ако тамо мало касніе нуждно буде, дотьитьу и я и опетъ тамо на данъ два. Овдѣ се сад' намѣравамъ бавити пун 1. м-цъ дана.

Онай мой познатый Вамъ чланакъ за Новине дадохъ я у Будиму Нѣмачкому Новинару, да печата, и онъ га, као што ми є поручіо, пріими съ радостьу найветьомъ, ал' ми сутраданъ яви, да га є перва Цензура предложила ветьой (Централной). ова пакъ опетъ найветьой ту Вашой Бечкой. Е гле сад' белая! Томе веть има 2. недѣлѣ, како є изъ Будима тамо отишло. Да знадохъ, да тье се то као Богъ зна како важно сматрати, и да тье преко толикихъ странпутица тумарати, я бы сѣдіо было съ миромъ. — Пытолюбанъ самь, ніе ли стварка та моя у Цензури дошла до руку Гд. Копытара, пакъ ако є, замолите га, кад' се састанете, нека є управи онако, како онъ за найболѣ падье. Како се мени види, и као што у Будиму баш и рекоше, сва иновѣрія овдашня держи, die Sache sey von der grössten Wichtigkeit, а я изъ тога ньихова поступка сад' судимъ, да мал' те нису заиста заръ сви вѣровали, да намъ нѣтко на овомъ земальскомъ свѣту заиста есть Глава Церкве видима, и да се зань Богу молимо. — — Да самь было пре, кад' самь се у Бечу нашао, дао печатати у Бечима Новинама! — И онако самь се ту бавіо до *неизвѣстнога времена* по вѣсти, кою є Гд. Васить любовь имао турити у Павловитьеве Новине. Мени мора то жао быти отъ Гд. Васитьа; па да є баръ истину писао; я 7-а Маіа веть у Будиму кодъ кутье, а онъ 8-а пише изъ Беча, да се я іошть ту бавимъ и то до **неизвѣстнога времена.** Новине за ме никад' не рекоше, кад' самь отъ кутье отишао, и кад' самь се кутьи вратіо, сад' судите сами, шта тье се у

овыма Іерархіе наше обстоятелствама диванити по Народу о томе іошть и до неизв. времена. Я као имамъ *сад*' съ Бечомъ посла а съ Пожуномъ и Діетомъ ни мало! — — А найпослѣ Гд. Васить има друге и бриге и посла, па бы мудріе радіо, да се мане овыхъ сытница, или, кад' башь има узура и за ньи такодье, а онъ нека право говори, а не опако. Чудимсе опетъ и Пештанцу, да є туріо у Новине ту неистину, а зна ме дома. Е сад' да не мысли човѣкъ, да су договори нѣке метиляве освете. — —

Ваши вальда доста невольно im Grünen на толикима кишама, поздравлямъ ихъ любезно.

А шта є отъ обетьаныхъ Вашихъ найновіихъ кньижица? Я мою — дану ми отъ Васъ — дадохъ овдѣ Г-дину Сенатору Ползовитьу, а другу опетъ отъ Г-дара Ефрема добывену узе ономадне єданъ походившій ме у Будиму Сомборацъ, те тако сад' башь ни єдне немамъ. Я тьу обетьанѣ то Ваше овдѣ изгледати.

Здравствуйте! Съ высокопочитаніемъ остаемъ

У Пожуну $\frac{\text{4-а Јуніа}}{\text{23 Маіа}}$ 844.

Вашъ увѣкъ єднакъ
Платонъ Владыка.

[Споља:] S-r Wohlgeborn
Herrn *Wuk Stephanovics Karadzics*
Doctor d. Philosophie,
Mitglied mehrer gel. Gesellshaften
Wien
Landstrasse Ungergasse № 362 1 Stock

[Вукова напомена:] одговорено 27. Маија 844.
опет 31. Маија.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1865]

43.

Любезнѣйшій Господине Пріятелю!

Оба любезна Ваша писма, и оно отъ 27. и ово данашнѣ отъ 31. Маіа т. г. пріимio самь, кое Вамъ по жельи Вашой являмъ.

Съ драгомъ душомъ постаратьу се, кад' у Будимъ отидемъ (:а то тье мыслимъ до 10. дана быти:), да плочу узмемъ и надписъ изрезати дадемъ. Ал' тье копія надписа мучно се у мене натьи. него гледайте, те надьите то ту што є отъ мене Вамъ послато, пакъ тьете ми га дати, ако до кой данъ къ Вамъ додьемъ, ако ли я не додьемъ, а я тьу морати кога на Васъ упутити тога ради; иду братія свакій данъ и свакій часъ у Бечь.

Право има Доматьинъ, што баца на Госта триста сіясета. Добро каже Доматьину онай Г-динъ да С. Ц. гори отъ неслоге и непріятельства нѣзиныхъ Управителя — да видите, шта бы іоштъ коешта новіега у томъ было за пріятельско казыванѣ — — Шатъ се састанемо па тьемо имати разговора.

Я іоштъ нисамь пріиміо кньижице Ваше отъ Гд. Добрана; тамо є сад' Гд. Еп-кпъ Вершачкій, можда тье по нѣму ми послати.

Послао самь Гд. Добрану у писму таксу за Діпломе мое Московске одобреніе да плати, па не знамъ, є ли пріиміо, и како се та моя налази стварь; надамсе отъ Гд. Добрана и о томе извѣстію по Епк. Вершачкоме.

Ово самь Вамъ писамце онай махъ написао, како самь Ваше пріиміо и прочитао.

Ала ми є мило, да сте съ Домаћиномъ по староме обычаю!

Здравствуйте! Съ истиннитымъ пріятельствомъ и любави остаемъ

У Пожуну 1. Іуніа 844.

Вашъ постоянный Пріятель
Платонъ Владыка.

[Споља као на претходном].

[Напомена Вукова:] одговорено 8/20 Јунија 844.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1866]

44.

Любезнѣйшій Господине Пріятелю!

Умре намъ Копытарь! Богъ да га прости! мало є и кратко уживао заслужену Хофратску честь и с овомъ союжену платьу.

— Весма ми є драго, што се мой Васа десіо ту, те га є съ Вама до гроба отпратіо. — Лагка му земля!

Пишите ми, молимъ Васъ, є лы се вратіо веть кутьи Доматьинъ. Казывао ми є Васа, да сте Вы сад' съ Доматьиномъ болѣ него игда; Боже помози, то є и по мене таманъ добро дошло. Дела настойте, да не бы Доматьинъ радити закасніо; веть є започела радньи той осбыльска ора; Гостъ валя веть да предложеніе чини, нити му се веть може иначе; као што дакле рекохъ, настойте, да не бы Доматьинъ у чемгодъ закасніо. Ала бы было добро, кад' бы се онъ съ Г-дномъ онымъ и опетъ сада састао! Дела молите га! — — Еле пишите ми, молимъ Васъ, одма, є ли се Доматьинъ вратіо, и ако ніе, кад' тье ямачно бити кодъ кутье, да му додьемъ.

За Утукъ II. разговаратьемо се, кад' се састанемо.

Поздравите Ваше!

Съ особытымъ почитаніемъ и правосердечнымъ Пріятельствомъ пребывамъ

У Пожуну 17/29 Августа 844.

Вашъ искренный

Платон Аѳанацковичь

[Спољa као на претходном].

[С друге стране:] Єсамь ли погодио нумеру квартира? улицу сам заборавіо; пишите ми обое.

[Вукова напомена:] одговорено 19/31. авг. 837.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1867.]

45.

Любезнѣйшій Г-дне Пріятелю!

Данась при разстанку рече ми Нѣгова Свѣтлость да Вама молебно наручимъ, да затымъ будете, разбирати почесто от Нѣгове Свѣтлости, є ли бно кодъ онога Г-дна, и што му є тай о познатой нашой ствари овда или онда рекао. Єво Васъ я тога ради молимъ, не отрецыте ми ту любовь, што честтье о томе ми пріятельски являти; у напредку добромъ нашега тога посла и тако є и Ваша дыка и честь. — Не заборавите, што

ми данась рекосте: *Айде Вы сад' радите съ Доматьиномъ, а послѣ Васъ остаемъ я мѣсто Васъ.*

Тврдо се уздаютьи у старо Ваше искушено Пріятельство, съ высокопочитаніемъ остаемъ

У Пожуну 12/24 Ноем. 844.

Вашь искреннѣйшій
Платон Аѳанацкович.

[Сполья као на претходном].

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1868]

46.

Любезнѣйшій Г-дне Пріятелю!

Вратьаютьи се ономадне отъ Васъ амо кутьи, нисам пропустіо писати тай истый данъ разтанка нашег'; пакъ хтѣдохъ и юче, но не дадоше поздравляютьи Будимцы и Пештанцы. Данась самь подраніо, да ми се касніе не появи опетъ каква препона; ѳръ ме обстоятельства садашня посла нашег' яко тиште; послушайте, како то:

Я у найотсудніе магновенѣ отидохъ изъ Беча, што се посла нашега тиче. Нѣка З. писма валяло ѳ на закгеванѣ онога Г-дна да Доматьинъ подпише и споля да запечати; но то не бяше учинѣно у онай паръ, кад' самь я сад' у Недељу съ тымъ Г-дномъ био кодъ Доматьина, те ѳ Г-днъ тай морао та писма не подписана незапечатьена съ собомъ отнети. Не могу друго мыслити, него да се Доматьинъ побояо штети отъ мое стране, и зато прежалити не могу, што му осігураваютье мое писмо данъ два пре не дадохъ, него га последный данъ оставихъ! Протерчи сад' Зече! Ово мое обвезно писмо дао самь Доматьину на разстанку, и он закгеваше, да га затворимъ у куверту и моимъ печатомъ ову затворимъ, кое самь и учиніо. Тако за едну текъ и то перву годину было бы све у реду. Жао ми ѳ, што ѳ то мое писмо запечатьено, а могли бы га и Вы Доматьину прочитати; ако видите сгоду, а Вы напомените Доматьину, нека га — и тако ѳ подъ нѣговомъ адрессомъ — распечати, и нека Вамъ га даде прочитати; оно може

и незапечатьено кодъ нѣга остати; важность свою добыя онда, кад' я С... као што тако и гласи у писму. —

Е дакле сад', Пріятелю сладкій и поузданѣйшій! гледайте, шта тьете и како тьете; уприте свойски, да не западнемо на тако лепо досад' угладьену путу! Сад' се савъ посао у то стекао, да она З. писма, коя є онай Г-динъ отнео буду Доматьиномъ подписана и запечатьена, т. є. ако досад' то веть по несретьи ніе учинѣно, да буде што скоріе; у томъ лежи, само у томъ сад' лежи сва сретьа и напредакъ послу — настойте, молимъ Васъ, упето свойски, и пишите ми одмаха, шта є и како є — я тьу свакій данъ съ нестерпѣніемъ чекати отъ Васъ писмо. — Онда предамномъ рече Доматьинъ Г-дину оном', да тье му посла тога ради сутра данъ отитьи у 6 саатій предъ вече; вальда є дакле све у реду, єръ на то ми и рече Доматьинъ, да Вамъ пишемъ, да ми о томъ пишете. А да тье Доматьинъ заиста све и безъ мене сад' тамо посао уредити и она писма подписати, не сумнямъ и зато, што є мое горе поменуто писмо пріиміо.

Молимъ Васъ радите одмаха и извѣстите одмаха

У Будиму 15/27. Ноем. 844.

Вашег' Пріятеля искренога
П. Аѳанацковича

Матицы самь явіо, да буде Сосѣданіе, и рекоше, да тье у Понедельникъ быти; я тьу Вамъ одмаха писати.

Ово є на вратъ на носъ писано — веть седе и чекаю Гости. — Здравствуйте!

[Сиоља као на претходном].

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1869]

47.

Любезнѣйшій Г-дине Пріятелю!

Како мыслите, хоће ли болѣ быти, да Вы почекате, да Вама Домаћинъ самъ найпре спомене за оно мое нѣму подъ моимъ печатомъ а нѣговымъ аддрессомъ при отлазку момъ пре-

дано писмо? — Я судимъ, да ће онъ самъ то Вама већь досада быти сообштіо; то, мыслимъ, да бы болѣ и было, него да га Вы о томъ пре нѣгова собственна сообштеня упытате. — Но Вы ћете то по любави и Пріятельству Вашем' къ мени и знати и хтѣти наймудріе уредити. — Што самь Васъ у ючеранѣмъ писму моліо, и опетъ Васъ найвећма молимъ, да сва возможна чинити усердствуете, како да она З. писма, коя є онай Г-динъ са собомъ неподписана и незапечаћена отнео, буду Домаћиномъ онако уређена, као што Г-динъ тай заиста праведно и по насъ сасвымъ добро жели. Єдва чекамъ о томъ извѣстія отъ Васъ.

У оной забуни моіой, кад' самь быо съ Вама, не могохъ упамтити, кога рекосте да Вамъ у Пешти Пренумеранте купи, да га упытамъ о томе. Молимъ, явите ми и то у писму, какъ ћу Вамъ послѣ заєдно са ресултатомъ отъ стране Матице на предано іой Ваше писмо све обстоятелно писати.

Здравствуйте! и по могућству пріятельовати не престаните

У Будиму 28/16. Ноем. 844.

Вашем' староме
и свагда постояноме Пріятєлю
Платону Владыки.

[Споља као на претходном]

[Вукова напомена:] одговорено 4. Дек. Р.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1870]

48.

Любезнѣйшій Господине!

Єдва єдвице приспѣде ми Ваше жельно очекивано писмо! Хвала Вамъ велика, те писасте. Мени є доста и ово, што изволѣсте или паче што могосте писати; да Богме да се не да писати оно, што се жели, него оно, што се може. — Еле добро є и предобро, да текъ Домаћинъ настои свойски. — А съ Вашимъ увѣреніемъ: *ја, штогод буде могућe, трудићу се, као што бых за себе; и како што дознамъ, јавићу* — я самь сасвымъ утѣшно задоволянъ; само чините пріятельство и любавь, по кою рѣчцу писати, у чему се отъ времена на време налази стварь.

Овуда се говори, да ће Гостъ до мѣсецъ дана опетъ горе тамо къ Вама; вальда да изтроруе[?] што є науміо, силомъ као и онай шустерскій шегртъ. —

Поздравите ми Г. Миклошевића, да є она Грчка књига у Прагу кодъ Шафарика; я самъ ю іоштъ за живота Копітарева узео отъ овога, а послѣ овога смерти одмах ю є искао и получіо на употребленіе Шафарікъ.

Матица не держа ни ономадне Сессіе; не може Трѵфунацъ Предсѣдатель да се превози у Пешту сбогъ леда. Я мыслимъ, да ћу Вамъ право совѣтовати, да Вы турите Матицу међу Пренумеранте съ 25—50 књига, пакъ ћемо се послѣ съ њомъ, ако буде неволѣ, и натезати, да валя да на се узме и плати толико књига. Ово за онай случай велимъ, ако Матица башъ не бы могла за времена держати Сессіе.

Што се Будимскихъ Пренумеранта дотиче, єсу слѣдующти:

Платонъ Аѳанацковићь, Владыка Будимскій, ученыхъ Дружтва: Императорскаго Общества Истории и Древностей Россійскихъ при Имп. Московскомъ Университетѣ; Отачественнога Музеума у Бохеміи, и Србске Словесности у Сербіи Членъ Почестный. — 10 књига.

Ѳремъ Ѳ. Обреновићь — кол'ко мыслите књ.

Іоаннъ Берићь, Актуарь и выше вармеђа Асс.

Павелъ Коићь, адвокатъ и Сремске варм. Ас.

Іоаннъ Витковићь, протопресв. Будимскій.

Ѳеодоръ Оджићь, парохъ Калазскій и Асс. кон.

Стефанъ Ѳеодоровићь, парохъ Помазскій и Асс. конс.

Васа Аѳанацковићь, Адвокатъ.

Бока Аѳанацковићь у Сомбору.

За Будимъ дакле или паче за мене 18 књига.

Г-д. Велька не може Васа у Пешти да нађе; да ніе заръ отпутовао кудгод'? А Філіпповићь као да нема іоштъ никога записана; но рече, да ће явити. Слаћу му и данась, ако се текъ буде могло прећи на ону страну.

Читасте ли у Пар. Листу, како се Богдановићь умно насмѣя *Єлыковки?* — Павловићь є отпутовао доле въ єдномъ пароброду съ Г-д, нашимъ Митрополітомъ, као што онъ говораше, до Новог Сада, а као што дѣла говоре, у Сербію, почемъ є овдѣ нѣкакве мандате вадіо, и преко Солгабірова іаквізіцію правити дао, гди є и кодъ кога Майстора Стояновъ мундуръ правлѣнъ, и пр. и пр. — —

Гледайте сгоду, да Домаћину мой найлѣпшій поклонъ явите. Нѣму неће ништа неповольно бити, што се мы писменно разговарамо; то є онъ мени и Самъ (:као што самь Вамъ у первомъ отъ послѣдна 3 писма казао:) совѣтовао.

А за судбу оныхъ 3. писма, о коима самь Вамъ споменуо у 2. и 3-емъ послѣдньимъ монм' писмама, ако што разабрати Вамъ удасе, пишите ми, молимъ Васъ.

Гдигодъ су кое маћарске новине овдѣ, све су у се помећале онай мой Вама познатъ чланакъ, и хвале и превазносе до небеса. То є онай, знате, чланакъ, што самь Вамъ у Сербскомъ читао, и што сте ми и Вы совѣтовали, да дадемъ печатати. — Поздравите све Ваше Домаће! Здравствуйте!

Вашь до вѣка еднакъ
Платонъ.

[Спољa као на претходном].

[Пошгански жигови: Ofen franco, и: Wien 9. Dec.]

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1871]

49.

Любезнѣйшій Господине и Пріятелю!

Послѣ стогубога сланя и опоминяня едва ево Філіпповићь юче ми посла Пренумеранте, а отъ Г-д. Велькова ніе се већь више ни надати, почемъ ми є онъ напослѣдку еовако преко Васе отговоріо: Я самь, вели, то куплѣнѣ Пренумеранта повѣріо нѣком' Вуковићу, ал' ево, вели, тога Вуковића нема отъ нѣког' времена у Пешти. —

Філіпповићь ми є на таковомъ дебелоћебетастомъ табаку послао свое Пренумеранте, да бы, кад' бы Вамъ нѣгову ту собственноручну читилю послао, отишла цѣла 1. ексемплара цѣна на пошту. Зато самь ихъ я овдѣ у писму на другой страни преписао, а Філіпповићевъ орігіналъ сачуваћу Вамъ до сгоде, кад' Вамъ га будемь послати могао по прилицы.

Та, дела! двѣ три рѣчи и за мой или паче за нашь посао; та вальда ће быти отъ онога доба проговоріо што — бѣло, црно — было Домаћинъ: явите ми искренно — Пріятельски! Я знамъ, да сте Вы сад' око края књижевнога тога

Вашега посла у своmъ довольномъ послу; ал' мени ће быти доста 2—3 рѣчи. Али ваистину самь радъ, да Вамъ то не бы было досадно. —

Поздравите ми Госпоу, Мину и Димитріа! колишній є онъ, на га већь зовемо *Димитріе*, — а Исаійловића и дань данашньій *Митомь!*

Я самь Філіпповићеве Пренумеранте и по орѳографіи нѣговой онако исто преписао, као што є нѣговъ орігіналъ. — Здравствуйте! Съ Высокопочитаніемъ и любвомъ остаемъ

У Будиму на С. Варвару [4. децембра] 844.

Вашь доякошньій
Платонъ Владыка.

[Филиповићеви пренумеранти:]

Пренумеранти — 27 свега

Совокуплѣни одъ Симеона Филипповића у Учредничеству Србскій Народни Новина.

[штампани у II кн. Нар. Песама стр. 663—4 сем ове двојице из Будима: Алекса Радић, адвокат и Павле Трифунац од Батфе, председник Матице Српске].

Умолява се многосаслуженый Г-динъ Издаватель, да бы како одъ ове тако и одъ прве кньиге кое число кньига Учредничеству у комиссіи дати изволіо.

Съ особитымъ почитаніемъ
Филипповићь с. р.

[Споља као на претходном].

[С друге стране:] Матица никако Сессіе; быће, чуемъ, сутра.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1872]

50.

Любезнѣйшій Господине Пріятелю!

Є ли Вамъ могуће претрпити се іоштъ кое време за куварицу? Я самь тай часъ приноуо, но нит' изъ Будима нитъ изъ Пеште нит' изъ Сент-Андрее іоштъ досад' повольнога одговора. Међутымъ я настоимъ и настояћу болѣ и яче него итко на свѣту. — Да коіомъ срећомъ ова моя Швабица знаде

говорити србски, као што зна кувати нашки, таки бы *є ја моліо*, да иде тамо; я бы се послѣ таворіо како бы знао и могао.

Найпослѣ сообштите за ову мою; пакъ ако є по вольи (:Вы іой вѣштину знате:), а Вы ми пишите, да є приволѣвамъ, нека иде къ Вама. — Али бы желіо учинити по вольи Нѣговой Свѣтлости! Пишите ми одма за мою куварку, и шта се тамо плаћа? — Овдѣ моя има 7 f. сребра на м-цъ.

Отъ Матице немамъ іошть никакве поруке за Пренумеранте, мал' те неће касно стићи порука та нѣна; добро сте чинили, што сте Матицу међу Пренумеранте већ печатати дали. —

Тко є тай већій Господинъ отъ онога Господина? —

Познаете ли Вы некаквога Неделька Одабацића? Онъ каже, да є бно секретарь кодь Княза Міхаила. Мой га Васа ослободіо арешта Пештанскога. Пре 4 дана ухватила Поліціа некаквог Петровића изъ Осѣка управо онда, кад є путире и проче овакве ствари у єдномъ подруму топити хтео. А будући да є Бірташь казао послѣ, да се и Одабацићъ съ тымъ Петровићемъ дружіо и у томъ Бірцузу често састаяо, зато поліціа даде и нѣга затворити. Случайно Капетанъ Варошкій познае се съ моимъ Васомъ, и каже Васи, да су Србльи неки затворени, отъ кои се єданъ издае за бывшег' секретара княза Міхаила, кое Васу любопытнымъ учини, те отиде съ Капетаномъ у варошку кућу, гди ји изведу изъ арешта, и тако Васа учинивши у присутству Капетана испытъ, и нађе Одабацића невинымъ, на кое га капетанъ сасвымъ пусти. Бога Вамъ, шта велите, є ли Васа учиніо добро дѣло? Радовао бы се, да є невиности помогао, особито ако є истина, да є бно княза Міхаила вѣранъ човекъ.

А кодъ мене прекюче бяше єданъ онизакъ мало богинявъ човекъ, кой ми се каза, да є роѣенный братъ блаженопочившe Госпоѣе княгинѣ Любице — по имену Гая. Говораше, да є пошао къ Князу у Бечь сбогъ нѣкаквыхъ шишаркій, али є, вели, похаранъ на путу, па се мора вратити у Осѣкъ, да тамо, не знамъ отъ кога рече, узме за трошакъ новаца, пакъ ће се до мало дана амо вратити. Я самь радо у невольи по могућству помогао, кад' ми наговѣсти, да ће и самом' К.... быти мило, што самь га се прихватіо. Я зато само о овомъ пишемъ, да любовь имате извѣстити ме, у каквомъ є кредіту

тай Гая кодъ Княза? и є ли онъ по горнѣм' описанію занста тай, за кога ми се казао.

Умро Аци-Марковићь; юче га саранише.

Беричь удае млађу кћерь за нѣког' Фромана овдѣ у Будиму.

Поздравля Васъ Васа любезно, и моли и онъ самномъ за вруће настояванѣ.

Съ высокопочитаніемъ остаемъ

У Будиму 9/21 Дек. 844.

Вашь увекъ єднакъ
Платонъ Владыка.

[Споља као на претходном].

[Вукова напомена:] одговорено 17. Дек. 844.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1873]

51.

Любезнѣйшій Господине Пріятелю!

Да шта ћу я съ овомъ куварицомъ, за кою ми изъ Сомбора пишу, да ће о Іозефскомъ вашару амо доћи? Я ћу є послати Вама, нека Вамъ удеша са бачки ваљапы папрікаши. — Шалимсе; писао самь одма у Сомборъ, нека не долази, не была, реко, сканьиватисе.

Е? позватъ Гостъ тамо? и скоро ће доћи Вамъ? А не пытаю тамо та Господа, съ чимъ ће доћи? Гостъ има овдѣ некакавъ дугъ отъ 1000 f. сребра, накъ писа ово дана своме займодавцу, да му за сад' никоимъ начиномъ платити не може: нема; истрошіо самь се, вели, на Діети. Истрошіо се покрай оволике мукте!! — Има ли сушт.=*мукта?*

Хвала Вама на гласу: да се Господинъ за нашъ посао стара. Тако, тако; само да и Домаћинъ не бы малаксао у опоминањама! Ал' тай сте трудъ Вы на се узели пріятельски.

Я не знамъ, какву књигу споминѣ то Русскій Попъ? Онъ є мени послао по моме Васи за мене неколико књига, за кое му є Васа одма и платіо. Дао му є томъ приликомъ

іоштъ єдну кньигу, да ми є на прочитаніе донесе. Ову самь кньигу после я, бывши у Бечу, єдаредъ по моме Момку му послао, и мой ми Момакъ донесе тай гласъ, да су кодъ свештеника у тай се паръ десили Гости, па є Момакъ морао кньигу предати Госпои Поши, коя є предань изишла — Ето я толико знамъ, и мыслимъ, да ће то што друго быти — и съ другомъ каквомъ кньигомъ.

Матица є правила неку тайну отъ мене за Пренумерацію, и я то ето отъ Васъ найпре чухъ. Да, да, нема ту ништа! —

Радовао самь истиннито, кад' самь читао у Новина Павл. да Вамъ є повраћена пензія; хоће ли *перъ Нахтрагъ* послати? Па да Богме да хоће. Боже помози!

Я самь се пренумерірао на Бѣоградске Новине, пакъ ихъ іоштъ не добыямъ. Ніе ли томе узрокъ пронешеный овуда гласъ, да се Милошъ Поповићь, Редакторъ тыхъ новина убіо?

Є ли Вамъ готова сасвымъ кньига?

Мушицкій Ђока добро вели у ючерашнѣмъ Н. Листу за Васъ; ал' му не стои добро, тужити се: „а на гробу Мушицкогъ само дрвеный крстъ и пр.“ Ово є заиста цѣлогъ Србства нечесть, ал' ніе ни сыновцу дыка. — Да ми є доћи до мало лагшега живота, я бы Мушицкоме „*Учителю моме*“ надъ гробомъ спомепнкъ поставіо. А то ће быти заиста, ако намъ посао за рукомъ изађе.

Поздравите любезно Госпу, Мину и Димитрію, съ конма и Вы здрави и дуговѣчни были!

Са истиннитомъ любвомъ и особитымъ почитаніемъ пребывамъ

У Будиму 8-га Іануара 845.

Вашъ искренный
Платонъ Владыка.

Ако тамо дође Гостъ, шта ћемо онда? Хоћу ли и я предъ ньимъ? съ ньимъ? за ньимъ?

Чудим се, да ми Г-д. Добранъ ништа не явля, да є Гостъ позвать.

Прочитайте приключену цедульицу.

[Спољa као на претходном]

[Вукова напомена:] одговорено 10/22. Февр. 845.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1874.]

52.

Любезнѣйшій Господине Пріятелю!

Богъ да прости! — да красна Княжеска совѣта данога Госту! — само да хоће быти онай тако писао и испоручіо. на да Гость по совѣту том' и учини, али и истину каже, т. є. да нѣчіе године у Свештенству и пре калрѣерства проведене не утаи; — єръ кад' є нѣтко и као мірскій Свештеникъ у велике поповао, придиковао, Богу, Цару и Народу тако служіо, онда су іошть сва друга братія по прахъ се школскомъ тепла. Као што дакле рекохъ: да хоће текъ по мудром' совѣту право и совѣстно рећи!

Читао самь, да, кньигу: Russlands Staats-Kirche; говори Попа тай као опаренъ — дедакъ, не види, да хулећи превознои и хвали!

А гдѣ є Алексићь? Вы велите у писму, да сте ми по нѣму послали 71. кньигу, но вальда ће онъ текъ о вашару амо доћи. Кад' прінмнмъ кньиге, таки ће све по Вашой жельи учинѣно быти. Васа радо чека ту сгоду, не знамъ, своима ли сватовма или томе новольноме мѣсту за атаръ, на комъ сте Вы ради да му буде веселѣ. еле и уза обадвое то заиста и изъ правога почитанія и любови къ Вама. А да ніе Алексићь већь бно овдѣ, па кньиге гдѣгодъ предао у Пешти, а я не могу іоштъ да имъ уѣемъ утрагъ.

Пише ми єданъ Побра изъ Н. Сада, да є Ж. честитао Госту нову годину писменно, и томъ прилнкомъ моліо га, да заборави све, што є досада међу ньима было (:зло! па и добро?:) и препоручує му се у благоволеніе. А Гостъ да му є отписао, да онъ све старо заборавля, и да ће му отсад' правый быти Пріятель. Чуди се далѣ тай истый мой Побра, што є наймлађій Владыка позвать на Аппеллаторіумъ, па и после Аппеллаторіума ено се іошть бави у Карловцы, и присѣдава у Сессіама ассістенціоналнымъ. —

Безъ сумнѣ знате изъ Павловићевыхъ Новина, да су Матичари изабрали Субботу за Манипуланта. Смѣо самь се, кад' су ми приповѣдали, да су прилнкомъ избора тога гдѣкои протестірали противу големог' тербуха Суботиног', наводећи, да Манипулантъ не може быти терешанъ човѣкъ, кой се не може пентрати по лѣствама узъ кньижне штеллаже.

Прексиноћь держаше Сербльи наши Баалъ у Пешти; веле, да су освѣтлали образъ предъ иновѣріомъ и инородіемъ. Кажите то Фрайли Мини (:за ню то и пишемъ:), да видите є ли іой жао, што се ніе могла десити и на овомъ баалу; да є могла и овдѣ быти, као што є у Бечу была, не бы іой хвалу манѣ приповѣдали Будимо-Пештанцы него што су Бечліе. Поздравите ми ю заєдно съ Госпоіомъ и Димитріемъ.

Молимъ Васъ, изявите Нѣговой Свѣтлости мой нижайшіѣ поклонъ.

Имао бы Вамъ правыхъ нѣкихъ чуда писати, што ми пишу изъ Фрушке; но шат' се скоро лично састанемо яли ту яли овдѣ, па ћу Вамъ дати писмо да читате — отъ човѣка є, кой єданъ тамо не умѣ иначити.

Дѣла ми пишите и опетъ за кньиге, гдѣ су како ли су? Треба за времена све уредити; ево вашара текъ што ніе започео. — Я не знамъ, шта є то отъ Алексића; Недокланскій ми ово дана рече, да га є виђао у Пешти.

Съ высокопочитаніемъ и истинитомъ любвомъ остаемъ

У Будиму 16-га Феvр. 845.

Вашъ непремѣнныи
Платон Аѳанацковичь.

[У истој кошуљици, на засебноме листу нечијом непознатом руком:]

Правда вселенской Церкви, те [?] о Римской и прочихъ Патріаршихъ Каѳедрахъ. Муравьева. [испод тога одмах Вуковом руком:] Имате ли ту кньигу? Како се управо зове она кньига Abendländische und Morgenländische Catholicismus, ко ју је писао, и гдје је штампана? и кад?

[Спољa као на претходном].

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1875]

53.

Высокопочитаемый Господине Пріятелю!

Синоћь касно яви ми се Г-динъ Темишваріа, да данась зоромъ полази у Бечь, и я му предадохъ оне двѣ грчке кньиге, кое Вы зимусъ єсенась ли искасте за Г-дина Міклошича. Мо-

лимъ Васъ, настойте, да ми пошлѣ Реверсъ, єръ самь и я морао Грцыма у Пешти дати; тако є радіо и Копытарь и Шафарікъ.

Я се Вама овдѣ кой данъ надамъ, и науміо самь, да Вамъ овдѣ за кньиге платимъ, мыслећи, да ће тако и болѣ быти, него као што сте пре негди тражили у нѣкомъ писму изъ Пеште новце као што є онай негда тражіо раке. Пароброди иду, тымъ Вамъ се лагше и пре надамъ. — Філіпповићу самь поручивао, да ми преда новце, но онъ, рече, мора іоштъ кой данъ отложити, докъ Рићичкій дође.

Да вишь чуда; я послахъ Исайловићу у Београдъ мое дієталне бесѣде, као што самь и другима гдѣкоима Пріятельма послао у Србскомъ преводу зато, да виде, да є оно лажь чрезъ Врагове пронешена, као да самь я говоріо на Дієти, да Србльима (:на овой страни Савве:) не треба Конгресса, и да можемо мы старый съ новымъ променути Календаръ, нити да бы то обрядама нашима противно было — я му, велимъ, послахъ, а онъ (:погодите, шта уради съ ньима тамо?:) даде ихъ печатати! До душе тога и Вы бясте мнѣнія; али завись — завись проклета шта ће рећи? Айде идемо, да видимо! Еле правда и истина смачно є на нашой страни. — Кад пріимимъ кньиге, послаћу Вамъ; а вальда ћете Вы онда быти овдѣ.

Послао ми Исаійловићь сад о вашару двѣ Голубице, отписао самь му, да управо негодуемъ, што є Светићь помећао оне шкандале за Раића, Митрополіта, Сунодъ, пакъ и она гдѣкоя Мушицкова писма, за коя сирома Мушицкій самъ у тым' истым' писмама Богомъ преклинѣ и моли, да нитко не чуе. Оле неразсудія! — — —

Шта се за Бога тамо ради? — Пишите ми! уђите овлашь съ Домаћиномъ у разговоръ, бы ли мени требало тамо доћи?

Поздравля Васъ мой Васа сердечно и Васъ и Домаће Ваше, као што и самъ чинимъ, са высокопочитаніемъ и постояномъ любави остаюћи

У Будиму 23-ег Марта 845.

Вашъ искренъ Пріятель
Платон Аѳанацковићь.

[Спољa као на претходном]

[Вукова напомена:] одговорено 31. Марта 845.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1876.]

54.

Почитаемый Господине,
Любезнѣйшій Пріятелю!

На Ваше драго ми и дуго очекивано ючерашнѣ писмо пошлѣмъ одма Коларовитьа кньижару Еміху, да каже, шта є урадіо съ Вашима кньигама, кое є таки сутраданъ послѣ Вашег' одавде отлазка къ себи отнео, да ихъ експедіра на Бечкога кньижара Фолке. Ал' ево ми овай часъ донесе Коларовить тай ненадный — ? — гласъ, да кньиге іошть єднако кодъ Еміха леже. Ая, Богме! рекохъ Коларовитьу, дай донеси завежляй, пакъ тьемо се сами старати, како тьемо га послати. Ево сад' завежляя кодъ мене, морамъ одма дати свакy кньигу поизразсѣцати, пакъ тьy гледати да Вамъ по пріватной прилицы пошалѣмъ, и тако є вашарно доба. —

Гд. Живановить имао є любавъ добрымъ се побавити кодъ мене у повратку кутьи, и разумѣо самь, да, отъ нѣга, да су ствари тамо добро уредьене, као што ми и Вы у писму велите съ додаткомъ: *онако је још једнако.* Велите: Валя да тье Гостъ дотьи скоро тамо; а овyда се по вашару говори да и не мысли засад' о томъ. Еле ако онъ и подье, я сумнямъ, да тьy или мотьи или заръ и смѣти за ньимъ или съ ньимъ. Да само хотье Доматьинъ што скоріе здравъ и добровольнъ кутьи се вратити, пакъ онда є и безъ мене тамо стварь у добрыма и поузданыма рукама. Ал' и опетъ, ако буде нужда, нетьy окленути дотьи. — Молимъ Васъ, испоручите совершенно мое высокопочитаніе Младому; я се много и врло много и отъ Нѣгове такодье прама мене Благонаклоности надамъ, као што Вама и єсть то сасвымъ добро познато.

Поздравите ми Гд. Міклошитьа, да самь съ благодарностью пріимію нѣгову преко Васъ ми послану а Гд. Живановитьемъ донешену ми найновію кньигу.

Васа є отишао у Сомборъ на лубеница; ала да є нѣшто и Димитріе тамо! Поздравите ми га съ Майкомъ му и Сестрицомъ.

Съ высокопочитаніемъ и любвомъ остаемъ

У Будиму 14-га Августа 845.

Вашъ искренный Пріятель
Платон Аѳанацковить.

[Сноља као на претходном]

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1877]

55.

Любезнѣйшій Господине Пріятелю!

Хвала Вамъ, да сте съ Гостомъ за ме говорили; само ми се види, да сте му друго говорили, а не управо оно, што самъ Вамъ я препоручіо, т. е. текъ да ми не квари. Тай нѣговъ Вама одговоръ: *„да онъ није могао друкчије чинити,“* као да хотье да каже, као да сте му Вы говорили, да поправи свой старый посао, а ово наравно не бяше отъ нѣга ни зактевати. Медьутымъ и опетъ хвала Вамъ на Вашой доброй вольи!

Кньижице самъ Ваше пріиміо и раздао одма Г. Г. Суботитьу, Стояковитьу, Контьу, Проти, Коларовитьу, Доктору Николитьу и Живановитьу у Карловцы; Павловичь ми рече, да сте му Вы послали, ал' опетъ є задержао и отъ мене. Колару и прочима послатьу, докъ ми Коларовичь у Пешту подье на чуну. Пошльите ми више кньижица по моме Васи, да ихъ раздаемъ Вама на животъ и здравлѣ; нема ту отъ плате ни спомена.

Павловичь се до зла Бога срди на ту Вашу кньижицу, и башь ми каже, како сте се заборавили рекавши *„Матица је најлуђа партија у литератури нашој.“* Я самъ му додуше рекао, нек' не дере коре, да не буде горе; болье тье быти, не нуткати Г-д. Вука, да чисто бистро доказуе изрекъ тай свой. —

Шта радимъ съ монмъ чланкомъ? Я се у томъ држимъ съ Ваши ту келлнеры, па велимъ: gleich, gleich. — За чланакъ тай треба ми, да ми се разведре друге бриге, кое су ми стале ногомъ за вратъ.

Простите, што Вамъ на овако маломъ листитьу пишемъ; поштедіо самъ Васу отъ двоструна постпорта.

Поздравляютьи сердечно Доматье Ваше, съ высокопочитаніемъ и правомъ любавы остаемъ

У Будиму 19/31-га Іануара 846.

Вашъ искреннѣйшій
Платон Аѳанацковичь.

[Спољa:] Высокоученноме Господину
Вуку Стеф. Караджитьу
Доктору філософіе и с. с. х. х. многхъ ученныхъ
Дружтва Сочлену — pl. tit. — Господину высокопочитаемому
у *Бечу*

[Вукова напомена:] одговорено 1/13. Февр. 846.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1878]

56.

Высокопочитаемый Господине,
Любезнѣйшій Пріятелю!

Прекюче Праздникъ и торжественно публіціранѣ А-вписког Ціркулара, па пе могохъ таки првый данъ послати у Тупографію, но юче ми то бяше съ главе посао. — Нетье Тупографіа ни да се осолити даде вресіомъ за школске кньиге, него ми по Коларовичьу овако отпоручи: Es thut uns sehr leid, dass wir dem Herrn Bischof nicht dienen können, aber das ist unsere vorgeschriebene Hausordnung Niemandem etwas auf Borg herauszufolgen. Uibrigens 1. Часловацъ kostet ungebudnen 1 f. cm. und ganzes 100. giebt man mit 10—15 pr. Rabathe. — Пустыхъ садъ 90 f. или 85 f. сребра каквыхъ зали, па да платимъ, то бы кратакъ и правъ пріятельства путь было; ал' у сытно немамъ, а у крупно ми се ніе трефило — но ипакъ да ми в масти, као што немамъ брашна, па да ми тко позайми сыра и тепсію, али бы том' Вашем' Котарцу Вама за любовь сгибао гибаницу! — Узъ ову пословицу да Васъ запытамъ, вете ли чули: *Узрокъ баби гребене*, и како то толкуете? У Пословицама Вашима нема тога.

Да како да самь вайкада веть читао: Etwas über die Zustände der ungarischen Serben — и іоштъ самь га употребіо у примѣтбама Васине умотворине на краю; драго ми особито, што Вамъ се избраный те Васине баяги умотворине начинъ допада; о кое дальой судби разговаратьемо се, кад' се у Маю састанемо.

Бачке Виле нисамь читао; распытатьу за ню, да видимъ Прегледъ законика Хаджитьева.

Шта тьете съ Гд. Евгеніемъ? Даде ли Вамъ Васа створину нѣгову противу Васъ? Еле тай изидье на мейданъ и непецнутъ — на іоштъ изидье безъ маске! Не дайте се! У сутрашнѣмъ Н. Листу излази печатано то; по жельи сочинителѣвой изатьитье у првой слѣдуютьой такодье и Лѣтописа частицы. Ето Вамъ рваня! Нетьете, мыслимъ, быти заборавили, што самъ Вамъ зимусъ у Бечу рекао: Држ'те се! бытье сігурно навале на Васъ. Ето вид'те; Евгеніе поведе коло, па жури Лазитьа и пр. и пр. кои, изъ осветe съ Вама се у коштацъ упуштаютьи, моратье се тога ради, да се текъ чине ячи, наравно држати Евгеніа и узань ускакивати — и тако Вы и нехотице отвористе путъ прослави овога! — И Живановитьу бытье ова Евгеніева гатка куд' и камо добро дошла. — Благо ипакъ Вама, кад' Васъ на томъ мейдану найветьи Пріятельи Ваши не жале, уздаютьи Вам' се у снагу, и знаютьи, да се башъ за свою особштину борите — а то прочихъ Поборника ято латило се тудьа посла — па бы се готово дало и у томъ случаю ретьи: Птица є на своемъ гньизду яка. — Еле текъ текъ засукуйте рукаве! —

Е сбыля! прекюче на Благовѣсти додье ми изъ церкве Г-д. Секретаръ Трифунацъ, те ми се даде сгода у разговору напоменути му оно, што ми зимусъ негди после тога ту бала Вашега писасте, да Вамъ є сирѣчь онъ ту рекао: „Драго ми є, што се као стари Пріятельи састадосмо“ — па му рекохъ, да сте Вы на те рѣчи помыслили, да ли се онъ не срди можда на Васъ ради Писама изданыхъ. Нема ту тога, отговори ми Трифунацъ; мое, вели, оне речи треба толковати чисто онако, као што су изречене, да ми є заиста мило было састати се съ Г-диномъ Вукомъ, као моимъ старымъ Пріятелѣмъ; а я до онога доба нисамь іоштъ ни читао био „*Писма.*“ Еле кога є мнѣнія сад' послѣ тога читаня, онъ самъ не проговори, а я опетъ не хтедохъ запытати, мыслетьи у себи: мани се врага и селама, у селама много зап.....

Да Богъ да, да се не преварите съ яганьцы и гусчитьи исто тако, као и гдѣкои што су се преварили съ кобасицама! —

Любезно ми поздравите Вашу ми милу Фамілію! Съ высокопочитаніемъ и правымъ пріятельствомъ пребывамъ

У Будиму 27-га Марта 846.

Вашъ искреннѣйшій
Платонъ Аѳанацковичь.

[Спољa:] Sr. Wohlgeborn
Herrn *Wuk Stephanovics Karadzics*,
Magister der f. f. Künste, Doctor der Philosophie,
Mitglied mehrer gelehrten Gesellschaften — pl. tit. —
in *Wien*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1879]

57.

Любезнѣйшій Г-дине Пріятелю!

Видитьете по приключеной Конти, да є Часловаца 94 комада куплѣно, а да є за ньи платьено 84 f. 36 x. сребра Коларовичь є іоштъ ко томе платіо за експедицію до Котора 1 f. 34 x. сребра.

Чини ми се, да самь Вамъ веть єдаредъ писао, да у цѣлой Пешти и Будиму ниєте се могли на невѣштіегъ експедітора намѣрити, него што сте на мене и мога Коларовичьа. Бадава є, морамъ Вамъ искренно совѣтовати, да се у такима случайма на поузданіега ослапяте, као што є н. пр. Матичинъ Маніпулантъ Младеновичь Суббота. Тако сте ради преко мене и до валяна айвара допрети; рдьаво Вашем' часном' Посту, ако се на тай айваръ ослоните — нема отъ тога ништа, Грчкій єданъ Діаконъ посладе лане, па ємачно више никад'. А найпослѣ ако пошлѣ, дѣлитьемо Вы и я пріятельски. Смѣяо самь се гдѣ велите: „само да ја не останем без хајвара.“ — А за мене Вамъ ніе ни бриге, што тьу я остати безъ айвара! —

Пише ми Шафарікъ, да Васъ є нудіо, оканути се отговараня на лудоріе Светитьеве, него да гледите Рѣчникъ; и я самь тога мнѣнія, да нити тье Васъ ни Светитьа прославити хиляду Утука и на ова отговараня, него други послови. — Поздравите ми Ваше! Здравствуйте!

Вашем' Пріятелю
Платону.

Гайбелъ оттуріо Ваше кньиге одавдѣ у Бечь, вели Коларовичь.

[Приложени рачун је од 1. сеп. (п. н.) 1846, писмо ће бити после 20 августа].

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1880]

58.

Высокопочитаемый Г-дне,
Любезнѣйшій Пріятелю!

Часловцы су отишли своимъ путемъ преко Тріеста у Катаро управо. Морамъ Вамъ чистосердечно исповѣдити, да ми в та експедіція триста чуда, брига и неугодностій узроковала. Нема отъ Г-дна Велька ни найманѣ помотьи; совѣта и упутьиваня колико хотьешь, али прихватити се посла, не дао Богъ! —

Мой Коларовичъ дивани, да в веть и заборавіо, кад' Вамъ в кньиге Ваше експедірао у Бечь, и диви се, да іоштъ не пріимисте. Како ми се види, зао горег' побратіо: нити самь я нити Коларовичь за експедітора створени. Зато Васъ я молимъ, не цѣните мою готовость „служити Вамъ“ по препорученыма ми Вашима евспедіціама, єръ онда воистину зло по мой кредитъ кодъ Васъ! —

Вікторъ Ивановичъ Григоровичь понео в отъ мене Вашъ Утукъ II. мыслимъ, да Вамъ га в досад' предао. Понео в и и Утукъ .III. но овай в послао мой Васа (:управо ретьи:) Нѣговой Свѣтлости мл. Князу Міхаилу. Нисамь имао више єксемплара, а послао бы и Вама єданъ. По Утуку № III. Вы немате ни понятія о єзыку!!! — А зашто? єръ га нисте учили у школама!! А што сте га учили 30 година по свы краевы света отъ самога народа (:правога Учителя єзыку:) то Вамъ се ни пода што не пріима!!! — — Уа! — Опетъ Вама киріе! — Мени в тай Васомъ Князу послатый єксемпларъ послао главомъ Хаджичь по Гд. Конзіліару Дьурковичьу.

Здравствуйте! Съ высокопочитаніемъ и правомъ любвомъ остаемъ

У Будиму 18. Септ. 846.

Вашъ
найискренніи Пріятель
Ил. Аѳанацковичь.

Болѣ, што не быясте на Скупштини у Новом Саду; єдили бысте се! Све су то Шпігелфехтераи —

[Спољa:] Sr. Wohlgeboren
Herrn *Wuk Stephanovics Karadzsics*
Dr. der Philosophie und der fr. Künste,
Mitglied mehrer Gelehrten Gesellschaften
pl. tit.
Landstrasse *Wienn*
№ 362.

[Вукова напомена:] одговорено 3/15 Нојемвр. 846.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1881]

59.

Высокопочитаемый Г-дне,
Любезный Пріятелю!

Кад' самь се оно я са Швабскога брега кутьи у варошь сишао, надьемъ у оной соби съ Дунавске стране гомилу кньига, па разабравши, да су Ваше, узмем гдѣкою себи, да их прегледамъ. Ето Вамъ узрока, зашто гдѣкоя остаде Коларовитьемъ Вамъ непослата. Ал' не тужите све су на брою, па и сама третья Част Видаковитьеве Историе. Водимъ бригу съ Коларовитьемъ заедно, како да Вамъ све (:и оне Величковитьемъ мени предане:) што скоріе и што сігурніе експедірамо. Немайте дакле Вы бриге, кад' се насъ двоица бринемо; па насъ выше не цвѣлите пребацыванѣмъ, као да бы намъ препоруке Ваше досадне быле, само Вама нека не буде то тежко, кад' мы овдѣ на какву спону запнемо.

Предао ми є Коларовичь Вашихъ 4 fr. сребра за 2. служебника наменутыхъ.

Я не знамъ, да ли тьемо се осмочити узъ часне посте Оршавскимъ айваромъ. Ако я докотурамъ до нѣга (:кое яко сумнямъ:) сігурно тьете онда и Вы омастити бркъ.

Е гледай сад'! Та Вама самь првомъ послао мою кньижицу о Резіденціи etc. и то по Руссу Грегоровичьу. Еле кад' є не добысте, опет тьу Вамъ съ радостьу послати съ Вашима кньигама; само ми є жао што сте досад' мыслили, да нисамь Вама послао! Гледайте, да управо тога ради съ Г-дномъ се нашимъ Митрополітомъ састанете, да му отъ мене мой дубокій поклонъ и поздравъ испоручите. Я га као

озебао сунца чекамъ, да се сретьно и здраво изъ Беча поврати. — Дела пишите, да ли шта чуете за нашу стварь. Кад' отидете старомъ Доматьину, кажите Хадіи, да га Васа мой опоминѣ, нека бы любовь имао отговорити му веть єдаредъ на писмо нѣкакво. Поздравля Васъ мой Васа любезно. — Чуете ли, кад' тье се вратити младый Доматьинь у Бечь? Ако за времена разберете, кад' тье се оттуда кренути Г-динъ нашъ Архіеп-къ, имайте пріятельство, напредъ ми явити. Вообште пишите ми о нашой ствари, та вальда можете што начути сад' тамо, како є ту Г-днъ Митрополітъ. Мени нема сад' никога тамо, кой бы ми што кадикад' явіо; ни Г-днъ Добранъ не пише ми яко одавна ништа. Усретьите ме Вы; не говорите да Вамъ є тежко писати! Ето мени сгоде, вратити Вамъ онай Вашъ невѣре заямъ, кад' ми пре нигдѣ рекосте у писму: *„Не говорите, да немате новаца!“* Мой Г-дне! да ли знате како ме осакати Темишварскій! Кад' истече $^3/_4$ године, а онъ онда (:у овой овдѣ страшной зимной скупотьи:) на єдаредъ отрече платьати ми дотацію! Да баръ даде доякошньій дугъ отъ 2225 fr. пакъ онда да рекне, да унапредакъ нетье платьати; али увутьи у глибъ до грла, пакъ онда оставити, то є — — — — ! Чини сад' съ Церомъ што нитко до нѣга безъ Цере, ни онъ самъ до Цере!! — Поздравите ми любезно све Ваше съ истиннымъ почитаніемъ и правымъ пріятельствомъ остаемъ

У Будиму 10/22 Ноем. 846.

Вашь искреннѣйшій
Платонъ Аѳанацков.

[Спољa као на претходном].

[Вукова напомена:] одговорено 13/25 Нојемвр. 846.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1882]

60.

Любезнѣйшій Г-дне Пріятелю!

Видимъ веть и самъ, да тьете право имати, ако се мало и узсрдите, што Вамъ никако не шалѣемъ досад' Ваше књиге; Вы се срдите на мене, а я тьу на Коларовичьа. Много се,

истина, и на то можемо обоица изговарати, што не бяше моста, да почестье и Вашега Гайбла понудимо, да єкспедіра кньиге; али є то права истина, да они кньижари нетье *владыки* да чинє любовь, кой не пазари кодъ ньи. Мой пакъ овай у Будиму Emich продаде іошть пре 2—3 мѣсеца савъ свой у Будиму Нідерлагъ нѣкаквомъ Шрепферу, па се ту съ предаванѣмъ дутьана парче по парче толико пискара, да се ничимъ другимъ а найманѣ єкспедіціомъ тудьихъ кньига бунити не даду. Но то ми Шрепферъ обетьа, да тье пріимити вопросну нашу єкспедіцію предъ Ускрсъ. Я впрочемъ заиста не вѣруемъ да се Вы сами и полакъ можете толико бринути за те Ваше кньиге, као колико се я бринемъ. Я Вама конечно не могу никад' ништа отретьи али тьу Вамъ првый редъ отретьи єкспедіцію Вашихъ отдавде кньига, ако ми іошть кой путъ ту препоруку дате. Воистину никад' не бы вѣровао бно, да є то тако паклена мука, єкспедирати кньиге у Бечь! Али и Коларовичь мой много є невѣштъ и везанъ у томъ човекъ! — О Ускрсу дакле или паче до Ускрса ямачно тьете добыти и Ваше кньиге и моихъ 12. комада повѣсти Бібліческе; дай Боже само здравлѣ!

Пише ми мой Васа, да є ово дана бно кодъ Васъ и да є видіо прстенъ отличія. Честитамъ Вамъ, премда бы и ветьма, да су мѣсто перстена гомиломъ рублѣ. — Чуемъ, да се ту печата Вашъ новыи Завѣтъ; да ли є истина?

Пише ли Димитріе изъ Тріеста сестри вель Таліански? — Поздравлямъ Васъ усердно све трое кодъ кутье и Димитріа на страни, па съ высокопочитаніемъ и пріятельскомъ любвомъ остаемъ

У Будиму, 14/26 Февр. 847.

Вашъ єднако искренный
Пл. Аѳанацковичь.

[Спољa:] Sr. Wohlgeboren
Herrn Doctor *Wuk Stephanovics Karadzsics*,
Mitglied mehrer gelehrten Gesellschaften — Pl. tit.
a *Wien*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1883]

61.

Высокопочитаемый Господине,
Любезнѣйшій Пріятелю!

Лешкину кньигу и я самь имао, али самь ю поклонiо Матицы iошть год. 840. на, што є найгоре, пропала є тамо. Не могавши є дакле на потребу добавити отъ Матице, тражio самь ю по цѣлой Пешти и Будиму, те самъ се со тымъ узалудъ траженѣмъ закасніо Вамъ писати. Молимъ Васъ, явите Нѣговой Свѣтлости Князу Міхаилу, да ми є то моя велика брига утьи у трагъ той кньизи, прибавити ю, и послати му. Я ово башь на данъ Родьеня (:Сергія и Вакха:) Нѣг. Свѣтлости пишемъ, и управо сад' ево изъ церкве додьохъ, служившій самъ С. Літургію, и отъ све душе Богу се молившій, да Г-дь Богъ постояно здравлѣ, дугь — яко дугъ животъ и найвышу сретьу даруе Нѣг. Светлости предоброме и найблагонадеждніему Князу нашему Міхаилу!!! —

Бавленѣ Г-д. Надеждина овдѣ отъ велике ми є и ползе кньижевне, а и пначе на мою неисказану радость. У тако званой Рацкой Топлицы пребыва, као што дакле знате, у сусѣдству моме. Доста се прилично опоравio. Онъ Васъ сердечно поздравля, и, као што є веть науміо, посѣтитье Васъ ту у повратку своме.

По назначенію Вашему кньиге су Ваше давно веть оправлѣне по Рогулитьу у Вуковаръ, отъ I. и III. части по 5. а отъ II. 6. комада.

Е сад' бы валяло, да и овомъ сгодомъ пробесѣдимъ Вамъ о Вашему „Новом Завјету“ — но то не могу мимогредице чинити; но медьутимъ будите увѣрени, да у призрѣнію тога ни дужности моіой Архіерейской, ни кньижеству нашем', па и ни Вама нетьу остати дужанъ — читамъ га найприлѣжніе, снашамъ съ различны єзыка преводы, и — бележимъ. Медьутимъ мотьитье Вамъ Г-д. Надеждинъ отъ прилике сообщити мое мнѣніе. — У Сербіи веть проклеше а за ньима и Павловичь.

Съ высокопочитаніемъ и правомъ любави остаемъ

У Будиму 7. Окт. 847.

Вашъ доякошньій
Платон Аѳанацкович.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1884]

62.

У Пожуну 8/20. Дек. 847.

Высокопочитаємый Господине Пріятелю!

Шта є за Бога отъ нашега Пріятеля Г-дна Надеждина?! — Да ли є іоштъ у Бечу? и є ли здраво? кое му — т. є. здравлѣ — я отъ све душе желимъ. Онъ мени писа из Беча, да тье ми пре, него се крене отуда, писати, али рече и то, да тье по свой прилицы предпрошавше Недѣлѣ ѓренути се за у Руссію. То ето време проуя, а извѣстіе обѣтьано не стиже. Та да само хотье Богъ дати, да є здраво текъ! Не могу заиста исказати, како ми є къ срдцу тай човѣкъ; я башъ душомъ и срдцемъ желимъ, да нам на пролѣтье додье, као што намъ є обѣтьао. — Ако се коіомъ сретьомъ іоштъ ту бави, имайте любавь предати му ова 3 листитьа С. Н. Листа, кое самъ му обетьао дати изъ Будима донети, па му у Бечь или и далѣ за ньимъ послати. Молимъ Васъ дакле, имайте, као што рекохъ, любавь предати му ихъ, ако є ту, ако ли є отишао веть изъ Беча, а оно за ньимъ, како Васъ Богъ учи, послати, ма и у самъ Петерсбургъ преко Г-д. Протоіереа Раевскога. Почетакъ тога приповѣданя за Ердельску Діецезу послао сам му одавдѣ іоштъ поодавно у писму управо на нѣга у дивіегъ човѣка; да ли є пріміо?

Гостъ се жести, што се тако затезала забрана Вашега Новог Завјета; али вальда сте ѓа Вы подобрымъ растурали дотле куда є валяло. —

Вы како сте се єдаредъ на мадьарской Діети наели съ Міномъ трганаца са сиромъ, отъ тог' доба ни завирити више у ню! — Мы Вамъ овдѣ пимало веть отъ нѣког' времена не радимо, али дольна Табла воистину ради и башъ здраво — доста и много ради. Сутра починѣ вакація и траятье до нове године. Пуста Сіріга, ето бы мене тамо крозъ то време было, па да є іоштъ тамо мой Ніколаі Ивановичь! Да знамъ ємачно, да є снъ тамо, натерао би зной и СентАндрейскомъ Пішману, премда є сама кость и безъ саме тја коже.

Поздравлямъ доматье Ваше, а Вама се у любавь и пріятельство препоручуютьи, съ тыма и съ высокопочитаніемъ пребывамъ

Вашъ єднакъ

П. Аѳанацковичь

[Споља:] Sr. Wohlgeborn
Herrn *Wuk Stephanovics Karadzsics,*
Doctor d. Philosophie und der freyen Künste, Mitglied mehrer Gelehrten Gesellschaften — Pl. Tit.
Landstrasse 362.
in *Wien.*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1885]

63.

Любезнѣйшій Г-дне Пріятелю!

Перво и перво хвала Вамъ, што ми онай листить отправисте къ Надеждину у Петербургъ (:Питер!?:).

Гостъ, откако є всенась дошао амо, отъ тога доба до данась непресѣчно се бави овдѣ у Пожуну. Велите, ако ніе истина, као што се тамо говори, да є Гостъ отпутовао у Карловце, то онда да Вамъ явимъ, какво є име Архидьакону Наки на крештеню дано было. Съ немалымъ удивленіемъ отговарамъ Вамъ на то питанѣ, да є Нака крештенъ подъ именомъ Александеръ. —

Чия є то гердна штета, што Вамъ я око Божитьа тамо не додьохъ? — Дѣла Вы то мени, ако Вамъ се удесь даде, протолмачите; я ваистину не могу да докучимъ, каква и чія бы то штета была, на свакій случай моя да чия — алп у чему? —

Налазите да самь сад' на Діети узуранъ, и да бы зато сад' найудесніе могао бележити моя примѣчанія на Вашъ преводъ „Новога Завѣта.“ Истина є, али Гостъ ніе съ собомъ донео тога Вашега превода, те самь морао я му мою кньигу ту дати таки готово с почетка Діете, те є іоштъ и данась кодъ нѣга; каже, да му еднако треба, єръ са Темишварскимъ чати, суди и можда осудьуе — мене у томе послу ништа алп посве ништа не пытаю — или баръ досад' не пыташе. — Како є да є, еле Вы медьутимъ трудова Вашихъ Царске награде жаньите, кое Вамъ я заиста отъ свега сердца честитамъ, ма башь и свакоме другоме такодье то и не было мило, особито у овай махъ, кад' се на Васъ отъ гдѣконихъ Вашихъ хайка подиже! — Београдску рецензію нисамь читао, но слушао самь нѣшто на рецензію налично отъ Светитьа, за

кога знате, да є Н. Садскій Поклисарь на овоме Собору. — И Павловичь каза у Нар. Листу, кога є духа, съ оно мало рѣчій противу Сѣверне Пчеле, преводъ Вашъ хваливше. Богме затежите гатье!

Молимъ Васъ, имайте любовь даномъ сгодомъ поздравити Г-дна Міклошичьа, да га яко молимъ (:а молите га и Вы:), нека насъ усретьи новымъ глаголітіческимъ писмомъ и єдномъ глаголітіческомъ хрестомаѳіомъ; хвала тье га наша съ благодарностьу и у томъ труду му поздравити заиста велика.

Поздравите ми Вашу Госпу и Фрайлу Міну; а зашто ми не явисте томъ истомъ приликомъ и за Тріестанца нашега Димитрію? Пише ли Вамъ Сербски? Сестри ємачно пише Таліянски.

Мой Васа є сад' у Пешти; до 2—3. дана полази у Сомборъ, да тамо зимује, будутьи я и тако веть морамъ у Пожуну презимити. — Да ли тьемо на пролетье съ овога Собора на нашъ? Не могу да постигнемъ, зашто се єднако у томе таи! —

Здравъ будите и увѣренъ о постоянои любави и высокопочитанію

У Пожуну 9. Іануар. 848.

Вашега искреннога Пріятеля
Пл. Аѳанацковичьа

[Сиоља као на ранијем].

[Вукова напомена:] одговорено 29. Јан. 848.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1886]

64.

Ваше Високопреосвештенство,
Милостиви Господине!

Најприје Вам захваљујем на вашој доброти, на љубави и на милости што све ми ту љетос онако својски показивали. По том Вам захваљујем што сте, уредили те се је послало неколико пренумераната Ђуру Даничићу на Српску граматику.

Надам се да сте још у Јулију мјесецу примила стотину онијех књижица: „Приповиједетке из Старога и Новог Завјета.“ И ако сте од другијех важнијих послова имали кад разаслати их по епархији, надам се да су се до сад већ и распродале. Ако ли још нијесу, молим Вас покорно да бисте их наново препоручили, еда бисте нам до Новога љета могли новце за њих амо послати, јер онда у штампарији ваља плаћати за њихово штампање. Ја сам увјерен да ви сами признајете да би ваљало сваки човјек, који читати зна да има ону књижицу.

Молећи Вас да ствар ову не бисте заборавили и препоручујући се Вашој дојакошњој милостивој наклоности с највећим Високопочитанијем остајем

[У Бечу 13. октобра 1850].[1])

Вашем Високопреосвештенству
покорни слуга

[Концепат у арх. С. К. Академије бр. 1887]

65.

Высокопочитаемый Господине,
Любезнѣйшій Пріятелю!

Безъ сумнѣ сте ме извинили досад' и сами, што Вамъ толико времена на писмо Ваше не отговарамъ, връ мож'те знати, у каквой самъ крчевини на све стране.

Ономадне у Вторникъ првыи в држанъ Консісторіумъ — подоцканъ, єл'? ради Рѣчникове пренумераціе; али о той се одавна юначки брине отацъ Димитріе по Бачкой, премда изгорелой: видитьемо, да ли тье намъ црвенити образъ.

Градьани овдѣшньи дочекаше ме и пріимпше яко усрдно по приправама судетьи, и, како самъ их нашао и за ово блізу 4. седмице искусити могао, дати тье се съ ньима много добра по Народъ радити, те управо то и мени выси волю. Нека нека, помози Боже!

[1]) На концепту нема адресе, али држим да ће по свој прилици бити Атанасковићу. На истом листу су још концепти од два писма, кнезу Александру и министарству просвете, и квита о примљеној шестомесечној помоћи његовом сину Димитрију, ђаку Инжињерске Академије, која је датирана овим даумом. Све је писано Даничићевом руком.

Поздравите ми Г-дна Дьуру нашега, кой ми, као младьій отъ Васъ, и прилѣжніе пише него Вы. Братъ нѣговъ Васа заключенъ є за Дьакона, како се место отвори ма гди згодно зань. За сад' се морамо мало притрпити, а Васа медьутымъ долази у мою Канцелларію те пише съ Богобоемъ Секретаромъ. Дьаконы и Поповы начичкаше пре мене као успркосъ Бачку, а Богословаца свудъ као чворака, само Новосадскихъ десеторица крнуше предаме уєдаредъ!

Єсте ли Вы кадгодъ помыслити могли, да є Klosterbruck тако страшно далеко, као што Вамъ се сад' чини? Но Госпоя съ Міномъ опетъ зато одпаркую.

Є ли здраво Димитріе? Сад', кад' я евово пишемъ, безъ сумнѣ у Майке божитьуе.

Я данась држимъ Вѣтье съ некима за премѣштай Матице амо; пустіо самъ толико времена, да разберемъ, да ли коме нетье быти по вольи то, па никад' ни откуд' таквога гласа, веть са свію се страна виче: „Матицу валя премѣстити у Новый Садъ."

Я самъ Вамъ ово мало писамце писао овымъ правописомъ, текъ да га се сетьамо, да є и онъ быо и живіо.

Знамъ, да тьете Князу Міхаилу честитати Празднике дед' кажите му и мое съ высокопочитаніемъ благожеланѣ, и молите га, нека съ благоволеніемъ пріими ову мою білету.

И я и Васа поздравлямо и Васъ и Госпою и Міну и Димитріа.

Съ высокопочитаніемъ и правымъ пріятелствомъ пребывамъ

У Новом Саду, 14. Дек. 851.

Вашъ найискреннііи
Платшнъ
Владыка Бачкій.

[Спољa:] Sr. Hochwohlgeboren
Herrn Dr. *Wuk Stephanovics Karadziss,*
Ritter dez Franz-Joseph-Ordens, Mitglied mehrer
in- und aus- ländischen gelehrten Gesellschaften — pl. tit.
Landstrasse am Heumarkte
№ 517.
in *Wien*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1888]

66.

Ваше Високопреосвештенство,
Високопочитајеми Пријатељу!

Прије неколико дана послао сам на Ваше име по делижанцу осамнаест екземплара нашијех народнијех приповиједака: једна је Вама, шест молим да бисте преко Г. Коларевића предали Милораду Медаковићу и да би се Г. Коларевић постарао узети од њега за њих шест форинти; десет су за продају (ако ко усхтије купити) по једну форинту у сребру, а једна је Г. Коларевићу за труд.

Од оне моје молбе, коју Ви на поласку одавде забиљежисте на једној цедуљици, до данас не би ништа. Ваља да сте је поред осталијех послова заборавили. Колико се ја опоменути могу, молио сам Вас: 1. за десет Рјечника код Г. проте Папића (да би ми новце послао — 60 фор. ср.); 2. за ону Вашу књижицу гдје се наздравља (јер сам ја ону што сте ми били дали послао Надеждину); 3. За оне рјечи Сентандријске; 4. За оно што је Г. Живановић представљао за буквицу; 5. Оне Исаиловићеве рјечи из мога Рјечника. Не знам јели било што још; а за ово Вас и сад наново молим.

Груићеве „Примћтве“ на мој пријевод Новога Завјета ја сам читао а по свој прилици ваља да сте и Ви. Да је Груић слаб богослов, то сам ја знао и прије, али сам мислио да српски језик зна боље него што је овдје показао. Шта Ви велите? Било би ми врло мило кад бисте ми о томе што написали.

Буквар ваља да сте већ свршили. Вама је суђено да одредите нашу буквицу и ортографију, јер Вам сад то по други пут на главу долази. Поред онога што сам Вам о томе писао 19. Јануарија 1842. године усуђујем се и сад незван или непитан казати Вам још ово, да Ви радећи тај посао не мислите на оне људе који ће о послу Вашему судити по Вама (т. ј. који ће га за то одобрити што сте га Ви радили), него на оне, који ће по послу судити о Вама. На Вас је сад дошао ред да покажете, да и у Вашој хаљини може бити човјек паметан и поштен (*поштење* и *памет* ја за то мијешам, што мислим да човјек да би био поштен мора најприје бити паметан да зна шта је право поштење, а који је паметан да мора бити и поштен).

Да ли Ви имате велики биоградски Календар за ову годину? У њему стоји на страни 182—183 да је Бог давши човјеку разум *„дигао руке с њимъ управляти и за нѣга старати се.“* Мислите ли и Ви да тако народу ваља говорити? Ако мислите, онда се не може кривити онај чизмар Вуковарски што је казао да црква није *Божија кућа*, него да је *попов дућан*. Кад Биоградски Митрополит са својијем секретаром допушта да се такове ствари штампају и по народу јавно читају, по свој прилици он мисли, да је за корист и тврђу закона хуишћанскога све учинио кад забрани да народ не чита светога писма и да се српске књиге не смију штампати и читати са ј, љ, њ.

Поздрављајући љубазно и Вас и Г. Васу и надајући се Вашему одговору на ово писмо остајем

У Бечу 7. Маја 853.

Ваш свагдашњи почитатељ

[Концепат у арх. С. К. Академије бр. 1889]

67.

Любезный Пріятелю!

Народне Ваше Пріповѣдке пріиміо самъ и предао Коларовичьу, да се о њима постара по гласу писма Вашег'.

Проту Жабальскога опоменуо самъ, да ветъ вдаредъ плати Вамъ дугъ отъ 60 f. за Рѣчнике.

Словца моя послао самъ Вамъ ономад' по Протосингелу Петрановичьу.

Тако исто по томе истоме послао самъ Вамъ у орігіналу и Живановитѣво о Буквици писмо, кое ми добро сачувайте.

Рѣчи Сент-Андрейске, кое сам у препису и Даничичьу дао, медьу моима папиринама немамъ кад' саде тражити; кад' доспѣмъ, и то тьу урадити.

Рѣчи покойнога Исаиловичьа, изъ Вашега Рѣчника повадьне, дао самъ истоме Даничичьу у орігіналу.

„Груичьеве Примѣтве“ на Вашъ Преводъ новога завѣта кодъ мене по найветьой своіой части значи: смуткай. па пролій!

Буквар самь кад' и камо свршіо и послао, па и лѣпу благодарность зань пріимio. Тако исто и за читанку повелику за главне градске школе. Но іошть се нисамь изъ тога великога посла искобеляо; вр я пошлѣмъ Міністеріуму єдань посао свршенъ, а отуд' ми на то таки опеть по три друга нова посла пошлю. Хвала Богу те имамъ велику волю радити.

Примѣдбу Вашу на Бѣоградскій календаръ сообштіо самь у скупу Архіерейскомъ, гдѣ є несгодно забѣлеженъ. Но ту не продье ни Вашъ новій завѣтъ безъ чира, а ни самъ Доситей успркосъ моме о томъ сасвымъ другоячіемъ мнѣнію.

Васа мой благодари на любезномъ поздраву, и са мномъ заедно поздравля усрдно и Васъ и васъ домъ Вашь.

Съ высокопочитаніемъ и свойскомъ любвомъ пребывамъ свагда као и досад' Вашъ

У Новом Саду 1ª іуніа 853.

непремѣнный Пріятель
Платон Аѳанацковичь.

[Спољa:] Sr. Hochwohlgeboren
Herrn Dr. *Wuk Stephanovics Karadzics,*
Ritter des Franz-Joseph Ordens, und des preussischen
pour le mérite
in Wien
Landstrasse gegenüber der Heumarkts Kaserne

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1890]

68.

Ваше Високопреосвештенство,
Многопоштовани Пријатељу!

Ви ћете ласно веровати да глас о смрти једнице Вашега никога од пријатеља Вашихъ није већма ожалостио него мене, (а верујте и моје домаће). И као човек и као отац ја знам шта сте Ви изгубили, а као пријатељ Ваш, и сам у срцу осећам ту жалост Вашу. Ваљало би по обичају да Вас тешим, али управо не знам како бих то чинио, него једини Бог нека Вас теши и Ваш разум. Што је прошло оно се већ не може учинити да не буде, него назите на своје здра-

ње, да бисте још коју годину поживели, својега народа ради, који ће остати и наком нас; може бити да би најбоље било кад бисте на неко време отишли куда одатле.

И ја сам слаб, и има више од недеље дана како из куће не излазим.

У Бечу на св. Саву 1854.

Вашега Високопреосвештенства
свагдашњи пријатељ и поштователь

[Концепат у арх. С. К. Академије бр. 1891]

69.

Высокопочитаемый Г-дине
и Пріятелю отъ старине!

Закасніо самь се рећи Вамъ „хвала“ на дару нове књиге Ваше „Примјери Српско-словенскога језика“ — али самь баръ имао и кад' свойски ю читати. То Вамъ свѣдочимъ ево овима примѣтбама.

Прва књига у Москви штампана єсть Апостолъ, као што и велите; али є почетъ штампатисе 1563, а свршенъ є 1565. Ако є заиста тако, я бы тако и метнуо быо, а не средню само 1564. И со тымъ о єдну годину краћа бы была нестрпльивость Русска, съ Кирилице машитисе граћанскихъ слова, съ коима су, опетъ у Москви, печатали прву књигу год. 1574.

Стр. 38 у „Вѣрую“ нема „Ѿ Бога истиньна“ а у успоредномъ стубу „посрбљено изъ рукописа“ има. Да ли ніе случайно како изостало то у штампаню? — Исто тако опетъ ту мало ниже увукла се та речъ и амо и тамо, гдѣ є не треба, пакъ стои: „господа истиньна и животворещаго“. Како се то „истиньна“ увуче у Вѣрую, тко ће то казати?

Стр. 39. тамо стои „смоутитъ ю“ а амо „смететъ є“; то се двое врло разликуе по свы' преводы и наши' и туђи' — а старыма нашима (:само у Србскомъ:) бяше ето отъ волѣ? Ту валя да стои ово друго „смететъ є“ оно прво „смоутитъ ю“ ніе ту добро.

На стр. 69. примѣчавате да „управо не разумијете: напрво ићи до добара црковніхъ.“ То є добро написано, єръ

тако се кадкад' називаю с. с. тайне, а болнику валя прво и прво ићи на то, да му се свешта масло, да се исповѣди и причести; зато се совѣтуе болнику, ићи найпре за лѣкомъ (:добрама:) црковнымъ.

На стр. 70. рѣчь „ижне" доиста бы С. Б. Лінде, кой є тако, као што на стр. 5. примѣчавате подъ 5., на край срдца, посве разсрдила.

Свѣдочећи Вамъ ето тымъ да самь читао съ пажньомъ кньигу ту Вашу, и опетъ Вамъ благодаримъ на дару. Свакій ће, коме є до такихъ стварій, и на овомъ — као и на свыма прећашньима — труду Вашемъ срдачно рећи: хвала! и желити свойски, да Вамъ овай кньижевный трудъ не буде незимацъ.

Єдва єдаредъ изиће изъ штампе и мой Соломонъ са Сірахомъ, те ћу до кой данъ моћи и я Вама учинити уздарѣ. А дугуемъ и Госпоћицы Міни. — Мехитарісте яко ми се затежу съ моимъ „Архіерейскимъ поꙁдравленіемъ". Наравно, да ћу првоме Вама и томъ служити кньижицомъ; премда ће Васъ мало інтересірати сувопарне строге Свештеничке дужности, кое се тамо брое.

Поздравлямъ Милостиву, Госпоћицу Міну и Войника Димитрія, гдѣ є, да є, срећанъ био!

А Вы ми се подржте тако юначки, не бы ли се тако могао надати и

У Новом Саду у очи 3. Іерарха [29. јан.] 857.

Вашъ отъ старина єднакъ Пріятель
Платонъ Владыка.

[Споља:] S-r Wohlgeborn
Herrn D-r *Wuk Stephanovics* ***von Karadzics***
Ritter des Franz Joseph Ordens,
Mitglied mehrer in- und aus- ländischen
gelehrten Gesellschaften etc. etc.
gegenüber von Neumarkt-Kaserne in Wien.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1892]

70.

У Бечу 22. Септемврија 858.

Ваше Високопреосвештенство,
Многопоштовани Пријатељу!

Шаљем Вам оних пет књижица, за које ми рекосте да бисте их ради имати; ако би Вам више требало јавите ми пак ћу Вам их послати колико год хоћете — и без плаће и без враће.

Ако сте заборавили ону моју молбу, да бисте дознали и јавили ми у којим селима и варошима Ваше епархије живе људи других језика (а и закона) сами или помешани са Србима, и колико се може дознати (макар од прилике) колко којих где има, молим Вас да бисте се одмах око тога потрудили (као што сте ми обрекли). Еда бисте Ви таково што могли мени јавити и од пређашње Ваше епархије, особито од Барање?

Сад ћу још нешто особито да Вас молим. Кад је Вама требало новаца ја сам се трудио те сте их нашли, сад треба мени, али Ви не треба да се трудите него само да ми их дате. Мени не треба онолико колико је Вама требало него само 1500 форинти (у сребру или В. V.). Казивао сам Вам да сам у Лозници купио неку земљу за 1000 дуката, па сад правим чардак за кукурузе, а рад бих и да искупим нека парчета земље туђе која се налазе међу мојом земљом. Зато ми треба то 1500 форинти. Године 1861 о новоме лету вратићу Вам 500 форинти, и потом свакога новога лета по толико док Вам се не одужим сасвим; ако ли би ја дотле умрео метнућу у облигацију да Вам се плати од поменуте моје земље. Ја бих Вас молио да ми те новце дате без интереса, као што сам се и ја онда трудио те сте Ви добили; ако ли то не можете учинити, плаћаћу Вам на свршетку сваке године по 6 на 100, као што сам чуо да сте дали вароши Новосадској много новаца у зајам. Надам се да се нећете поплашити од ове моје молбе, као онај богати младић кад му је Христос казао да разда све имање своје сиромасима па да узме крст и да иде за њим, него да ћете ми радо учинити ову љубав и помоћ. Ако би Вам тешко било дати

ми сад у једном све то 1500 форинти, а Ви ми дајте сад *одмах* само 500 форинти а остало у двапута до новога лета (овога што ће нам сад доћи). Очекујући повољни одговор остајем

Ваш стари пријатељ
W. S. K.

[Концепат у арх. С. К. Академије бр. 1893]

71.

Многопочитованый Господине,
Любезный Пріятелю!

Боланъ будући не могохъ Вамъ пре писати — едва едвице и сад'. Навукао самъ ову болесть на се приликомъ троносаня Бечейске Цркве. Премда є црква већа него икоя друга наша у овой царевини, опетъ ю є тако напуніо светъ, да самъ се я, не зноіо, но у зною купао, а Церімоніа траяше отъ 9. саатій пре до $^1/_2$2. после полдне. Сутраданъ, као на Царевъ Имендanъ, паки и паки Церімоніа дугачка. Додаду л' се ко томе іошть, было Ваше было мое, године, онда ніе чуда малаксаню и чами.

Хвала Вамъ на посланыма кньигама. Но како ћемо шта ли ћемо съ новчанымъ займомъ? Любезный Пріятелю! искрено Вамъ ево исповѣдамсе: Они новцы, кое самъ вароши Новосадской позайміо, были су подуже у Штедіоницы Будимской за сыротана сыновца мога чувани, да се отуда, ако я умремъ, учити и изучити може. Кад' се варошъ у нужди своіой на ме обрати, помыслимъ, да ће свеєдно быти, лежали тіи новцы у штедіоницы или кодъ вароши, пакъ ихъ пренесемъ одунда амо. А имамъ ли другихъ новаца осимъ тыхъ, судите отуда, што ме є окружило ято роѣене сиротинѣ мое, нити знамъ, на кою ћу страну пре. Осимъ тога, даціе страшно велике, дотаціе Єпіскопске, поскупъ квартіръ, и толики други раскрацы; а сувыше управо сад' зидамъ на Саилову скупу кућу у спомень чуварине Ваше, и на Сиригу магазине; уобште пакъ неизмѣрена є разлика између саданѣга станя єпархіе Бачке и онога онда, кад' є скупый Гедеонъ у ньой газдовао. Ніе ми дакле могуће испунити желю Вашу, кое ми є заиста

врло жао, пакъ Васъ молимъ, да ми свойски опростите, и не помислите, да нећу, но и сами увидите, да башъ не могу.

За пописъ оныхъ села и варошій, у коима живе люди другихъ езыка и закона, учинит'ћу наредбу, докъ дође амо Коларовићь, кой се сада у своме монастиру бави.

Поздравлямъ Госпу Вашу усрдно, и остаемъ съ многочитаніемъ и любвомъ

У Новомъ Саду 3/15 Окт. 858.

Вашъ старый Пріятель
Платонъ Аѳанацковићь.

[Спољa:] S-r Wohlgeboren
Herrn *Wuk Stephanovics Karadsics,*
D-r der Philosophie, Ritter mehrerer Orden
Mitglied mnhrerer in- und ausländischen gelehrten
Gesellschaften — pl. tit. —
der Heumarkt-Kaserne gegenüber in *Wien*

[Напомена Вукова:] 25/12 Римск. 858.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1894]

XX.

ДИМИТРИЈЕ ФРУШИЋ

1.

Милый мой Вучо!

Твое самь писмо отъ 26. Декемвра пріиміо, мило ми є да си ми поводъ дао, да ти могу писати, нити сумнямъ да ћешь отъ твое стране вѣрніе обѣщанію твомъ удовлетварати него што ћу я. Зато мыслимъ да є излишанъ комплиментъ био, поздравляюћи ме са сумньомъ нѣкомъ, аки бы я толико лицемѣрія лично показывати знао, да у отсутствію съ отвѣтомъ кога части само нѣке удостоявати отъ мое стране или обычествуемъ или намѣравамъ. Видимъ кудъ те є политика завела. Моя искренна къ теби любовъ свашта за зло хоће да пріими, што ніе тако отрѣшито и просто у писму, као што бы у личномъ нашемъ разговору было. Захфалюемъ ти на новинамъ; кое си ми сообщіо. Ја ћу изъ ньихъ и другихъ, кое су ми досадъ приспѣти могле мало сокращеніе учинити, и одеждомъ повѣсти поновити преко странныхъ найпре, а после (може быти) и преко нашихъ новина, као што є ономадне было. У цѣломъ труду, а и знаменытомъ трошку томъ ништа сладостніе не чувствуемъ, него опоминюћисе да истинномъ желанію момъ, и многихъ Сербаля правыхъ соотвѣтствуемъ. Награжденіе ми найвеће єси ты умилнымъ поздравомъ учиніо, являюћи ми, да ти се допало. А оно што се теби отъ мене допадне, чини ми се да ми двогубо миліе быти мора, и у толикосе вешма допасти. Заиста любимый мой! свагда самь те честовао толико, колико ме є особита нѣка симпатія къ теби вукла, симпатія у саму любовъ и желаніе дуговѣчногъ междусобногъ

пріятелства нашегъ преобращено. — Идуће Субботе хоћу ти налогъ твой совѣстно извершити. Да ме многа дѣла, особито важна, будући да се Сербаля тичу, нису заокупила, био бы досадъ већ учиніо. — Поздравля те Прота, да вишь, како га киньимъ, што ми се издао, како є отъ тебе у Земуну 200 fr. искао. Несмѣми више да се сотимъ похфали, боећи да ми обећати не узмора никадъ ихъ отъ тебе ни искати. Но ослони се на ме, мыслимъ да ћу му макъ на конацъ истерати. А и Євти Чотрићу съ тобомъ уши угрѣявамъ. Онъ ти є данасъ писао. Поздрави ми све наше, и често ми пиши. Немой молимъ те зато да ми неуспишешъ, што ћешь се мога отвѣта почесто морати ратосиляти, немогући га лако прочитавати: Ја не могу шта силомъ. Одебляла рука, пакъ ми се никако неда лѣпо и разговетно писати. — До садь самь знао адресъ Архімандрита Филиповича, но ево ми за овай махъ на умъ непада. Знашъ шта ћешь, ако ти є хитно писати му, а ти зави у мое писмо запечаћено на нѣга писмо безъ адреса, а я ћу већъ адресирати знати, и нѣму отправити. Пиши ми често, яви ми како те калудьери дочекую, желимъ ти срећу у проћесу твомъ. Кукавче! жалимъ да настрадати морашь, и отъ две стране горети. Отъ любве твое за овомъ у Бечу, и отъ неволѣ твое за онымъ што ти ту по дуговы лежи. — Давідовић Те поздравля, и Гавріловића синъ изъ Вуковара, каже да му Писменнице ниси послао као што є уречено отъ твое стране зато ми за управленіе мое яви. Видишь збиля како є Чотричь садъ великодушанъ постао, и за те новине держи, мыслимъ да ћешь ихъ данасъ пріимити подъ нѣговымъ адрессомъ.

Буди ми здравъ и люби твога

У Віени дне 5/17 Јан. 815.

искренногъ

Димитрію Фрушича.

[Спољa:] v. Wien. Herrn
Vuk Stephanovics per adresse des Herrn Johan
Zsivkovics Professor am Carloviczer Gymnasium
p. Petervaradein
a Carlovicz
in Syrmien.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1895]

2.

Любимый Вуче!

Ючерь самь твое писмо после толикогъ времена едва еданъ путь писано исправно пріиміо, Ево ти отвѣта преко Г-д. Живковића шилѣмъ, кога и ту отъ мене и у име мое искренно поздрави. По истомъ листодавцу послао самъ ти писмо єдно отъ Г-д Арсића изъ Арада на щоть отъ твоихъ Граматика са 20 fr. С. С. прислано на мене. Отъ тихъ самь 9 fr. у име отправлѣныхь преко Дилижанса у Тріесть на Г-д Драгу Тодоровича по налогу твоемъ, отбіо, и тако заедно за две досадъ продане твое Граматике припадающихъ 13 fr. теби преко Г-д Живковича послао, те ћешъ отъ нѣга пріимити. Писмо твое за Г-д Филиповича опредѣлено хоћу сутра послати атресирано надобнымъ начиномъ. Я несумнямъ, да ћемо погрѣшити писмо ово тамо отправляюћи, ибо ако Г-д Архімандритъ као што самь чуо за време то у Віену буде пошао, то ће іошть болѣ быти, ибо ћу му я устмено твое намѣреніе съ истиннымъ усердіемъ моимъ подкрѣплѣно сообщити и препоручити. Ако ли га тамо застане, то опеть нисмо погрѣшили; ибо болѣ што неможемо учинити. Ты си ми нѣшто лѣнъ за соотвѣтствованіе. Да се небоимъ укоромъ моимъ увредити тебе писменно, бы ти заиста уши угрѣяо. Но шта ћу, кадъ нећешь, морамъ да терпимь, и мыслимъ болѣ те молити, него натерывати. Зато те торжественно молимъ іоштъ єданъ путь, да ми пишешь и то почесће. Несумнямь да ме, мало отъ болѣ стране непознаешъ него што ћешь, или болѣ што си може быти отъ другихъ за ме разумѣти могао. Препоручуемъ се въ прочемъ у будуще ономъ наклоненію отъ твое стране, кое ты у полной мери у мени притяжавашъ. Я самь твой

У Віени дне 2.[?] Марта п. рим. 815.

искренный пріятель
Димитрій Фрушичь.

[Спољa:] Herrn
Vuk Stephanovics
a Carlovicz
in Sirmien.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1896]

3.

Милый Вуче!

Ючерь самь треће писмо твое пріиміо отъ 8. Марта; то є све, што самъ отъ тебе получіо. Друга два писма или су у твомъ перу или на пошти заостала, у первомъ случаю самь те лѣнивымъ називао, и ни самь погрѣшіо, у другомъ смо обое чисти отъ порока као капля. Разумѣо самь жалостне Нов. кое си ми писао а найгор·, да се хоће, да узбуни на ново, то ми є серце распарало, за Бога шта ти людіи отъ себе већ и отъ имена Сербскогъ народа учинити мысле. — Ако се ово узможе на добру страну употребити, знай да самъ готовъ. — Филиповић ни є іошть дошао. Господе, кадъ є потреба, неима ихъ да моле, а кадъ се можемо к.. чити и дичити, ту нась има и сувише. Мило ми є, да се о мени увѣравашь, да самь ти добру радъ, а и єсть башь тако, несумняй. — Све самь ти поздравіо, и онако сердечно како си ти хотѣо, и я умѣо. Истина є кажу за Анатему Боядж. зарь[?] неће на те редъ доћи. Споминѣ те Добровскіи и за пѣснарицу и за Граматіку у второй части свое Слованке, коя є ово дана изишла. Г. Копитарь знашь да є овде. Твои Граматіка потребовали бы до 50 комада за Г. Копитара, а мы ни єдне неимамо. Шта си то учиніо, да отъ Бога найдешъ. Што є было кодъ нась 80 Ексемпл. послали смо у Тріесть, као што си наручіо. Ефта ни є на путу, а и неће скоро быти. — Брате видишь да бацамъ у писмо како ми што пре дойде, опрости, я имамъ много засадъ дѣла, пакъ морамъ да хитимъ, и отговарамъ ти само отъ точке до точке, као што ме пыташь, а я мыслимъ да є то и найболѣ. Узми видишь примѣрь отъ мене, пакъ ма колико дѣла да имашь, мене да незаборавишь ибо я све све, али теби писати нећу да изоставимъ. А како радо читамъ знай и суди, научіо самъ се берзо читати, пакъ ми є мило све што више и више читати, а кадъ ми писмо твое дойде, већ га одма и уперсти знамъ докъ погледимъ зато несумняйсе да ћешь ми досадити, да, хоћешь ми сотимъ онако іошть уговтеи, како я желимъ да буде. Заръ со тимъ мене мало хоћешъ да по носу куцнешь да ти зарь непишемъ ибо се ратосиляшь мога писма, но то кодъ мене ни є обичай, твое писмо не треба наочари, као мое кодъ

тебе, т. е за прочитати га. Поздрави све, буди здравъ, и мой као што сам я Твой

У Віени 19/31 Марта 815.

искренный пріятель
Димитрій Фрушичь.

[Спољa као на претходним].

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1897]

4.

Любимый Вуче!

Твое самь ючерь писмо пріимїо при самомъ обѣду и у найвећшой глубини разговора са Копитаромъ, а да о чему, него управъ о теби, о пѣснама, о заслуга твоихъ у тому призрѣнію, о цѣны внутреной пѣсана Сербскихъ, о преводу нѣмецкомъ овыхъ, кое Гд. Копитаръ садъ издати намѣрава, хвалетьи наше Сербске до самыхъ Небеса. Тако му заглавія нѣка изяснююћи, и примѣчанія нѣгова разрѣшаваюћи дойде Давідовичь, да ми писмо твое, и онако съ полу ока (знашь као поредъ віна, и у итости) доидемъ на извѣстіе твое о пѣснахъ. Явимъ то, и заключимо, да Бога, кои или не може, или неће, или доцканъ само може помоћи немолимо, но Собраніе твое Копитару да пошлѣшь, нѣму га предашь, и ослонишь се на мужеве, коп таковый предметь онако знаду уважавати, као штое по внутренности своіой достоянъ. Онъ ме у толико увѣрава, да мы дальше никакове бриге неузимамо, само кадъ дѣло у нѣговы руку буде, а засадъ се обвезуе найманѣ отъ свакога табака или мочала за твой трудъ 20 f. W. W. теби издѣйствовати, и у напредакъ ти ово и наеданпутъ исплатити. Кудъ ћеш болѣ. — Тако се разговори съ ньимъ. У истый самь часъ Јосиповичу Миши Твою просбу изявіо, у то е доба онъ на кола седао, и мени и Копитару обѣщао се, да ће намъ 30—50 послати, ако се кодъ нѣга што узбуде нашло. (:А да кудъ су у врага пропале, или си пхъ све зарь распродао?) —

Послао намъ е ово дана Драго Теодоровичь векслу на твой рачунь да пріпмімо 47 f., кое кадъ будемо пріимили ста-

рат ћемосе, да ти пошлѣмо. Но чуда тога Господара, на кога е адресирано да се пріими, у Шематісму не има, може быти іошть дьаволства, тећемо морати Драги натрагъ писмо нѣгово послати. — За Проту незнамъ іошть какоће се свершити, времена чудна, а нашегъ в подрекла, пакъ садъ већ доста знашь. Сви смо горіи отъ горегъ. — За Сербію што ми пишешь, невѣруемъ. Драго ми е, да си лѣпа времена у Шишатовцу провео. Невѣруемъ, да ми ту кости лежати нећеш, може быти и калудьерске. Ты буди здравъ, и пиши ми на скоро, и све мое тамо поздрави любезно, я остаемъ Тебе любећи искрено

у Віени 16/28. Апр. 815.

Твой Пріятель
Димитрій Фрушичь.

Филиповића ни издалека, [траг?] му се затаманіо. Писмо оде, но отговоръ недойде. Георгіевић Лука искао в дѣлце свое натрагъ и Копитаръ га е преко мене послаому.

Гд. Вуку Стефановичу у Карловцы.

[Сноља као на претходном].

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1898.]

5.

Любимый Вуче!

Ево ти друге поште обећаный одговоръ даемь. Жао ми в весма, да ти съ повольнимъ гласомъ не долазимъ. На представленіе и молбу, што самь умео лѣпшу, рече ми Гд. Архімандрітъ Філіповићъ, да бы онъ у случаю могућства 300 f. поклоніо, а камо ли не у име 200 ексемплара, (као што самь му іа најпосле давао) позаміо: „но вели ни отъ мала мало не могу дати.“ Тако ти Брате кньиге остаю у првомъ стаю. Іошть самь мало єдно средство кушао, но будући да в горе прошло неголи речено, то га нећу ни споминяти. Очекивамъ твое наставленіе. Камо среће, да в овде Г. Демелић. Отъ наше стране па и отъ мое незнамь каква бы помоћ быти мо-

гла. Гледай шта ћешь. Опоминѣмъ те на писма у Сербію предаема. Есили, хоћешь ли или ихъ самъ мыслишъ предати надлежно. Г. Мелетіи дошао є, совѣтуемъ ти, ако заскоро изручити ихъ неузможешь, да прилику поуздану за то употребишь. Поздравими Гд. Мушицкога, и одговори ми на оба писма моя. Мы овде здравіи сви, и теби свако добро отъ срца желимо. Гди е и како Г. Живковић, поздрави ми га любезно.

У Віени 22-га Февр. 816.

Остаемъ тв. искренный Пріят.
Димитрій Фрушичь.

[Спољa:] Herrn
Vuk Stephanovics
a Schischatovacz
aut ubi ibi. —

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1899]

6.

Любезный Вуче!

Бывшу ми у Златномъ Прагу у Чехской на посѣщенію Г. Добровскогъ, приспѣ ми глась о писму тв. и не малу ми тугу принесе, извѣстивше, да нити Г. Мелетій нити Прота писма моегъ пріимили єсу. Ја самъ имь у великомъ дѣлу єдномъ писао, и съ великомъ нестерпѣльивостію на отвѣтъ и рѣшеніе очекивао, а садъ гласомъ онимъ чисто тронутъ смутіо се. Једанъ данъ поздніе додье ми писмо отъ Васе Василѣвића изъ Земуна, и каже ми, да безбрижанъ будемъ, писма су та заиста, вели, попеченіемъ нѣговымъ у руке Протине и Мелет. доставлѣна. Гди самь и на чему самь незнамъ! Зато ако мыслишь, да ми отма извѣстно отговорити можешь, да до послѣдка овогъ мѣсеца по нѣмецкомъ и отговоръ доспѣти може, а ты Вуче нешалисе, но яви ми єсули пріимили, шта и како мысле о томе путешествію *тамо* или *онамо*.

Отъ тв. Себастіановића неима ништа, питао самь и я п Г. Копитаръ Г-дина Шестића и ништа намь незнаде добро за управленіе тв. казати. — Гд Соларић пише намь, да є до десеть прекупителa за тв. рѣчникъ (коме и теби сваку

срећу жели), скупіо но вели іошть толико да бы и више ихъ было, да таліанске рѣчи поредъ славенскихъ и нѣмецкихъ ставишь. Ово и мы и Г. Копитаръ за весма добро, паметно и за ону часть рода полезно држимо, што ти сагласно препоручуемо да учинишь. Гд. Копитаръ каже, да ће онъ тай трудъ на себе радо узети, и весма га лако и кратко свршити, ако ты само саизволишь. — Чудимъ се, шта си ты и Г. Мушицкій мысліо 10 f. поставивши. Мы смо се овде са Демелићемъ, (кой є тв. пѣснарице искупіо за много кратъ моленіе и представленіе мое Шнирера намиривши), савѣтовали о цѣни, и садашнѣ станѣ печатнѣ, папіра и пр. и пр. и отъ прилике будуће число Пренумеранта узевши нашли, да е и 20 f. весма мало, а вы, Богъ некъ васъ пыта, шта и како мыслите. — У Прагу самь сву желю мою већма испуніо, него што самь мыслити могао. Даћу о тому извѣстіе у Новинама скорымъ временомъ. — Ништа ново о Сербіи, станю садашнѣмъ, и погубленію Молера и пр. непишешь зашто! Све мое и тв. усрдно поздрави, и препоручи ме, кой у любви тв. пребывамь и есамь

У Віени 11-га Юн. п. рим. 1816.

Тв. искренный пріятель
Димитрій Фрушичь.

[Споља:] *изъ Віенне*
Г-дину Вуку Стефановићу
съ честію вручитисе
у Бѣограду
или гди, ту.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1900]

7.

Любезный Вуче!

Добро дошао у Бечъ. Кадъ ћу дочекати да ти то и на другомъ мѣсту устмено повторимъ! Любезный Пріятелю! знашь, како ми є при овымъ рѣчима! Хвала ти на писмной посѣти тв., немой само, да ме редко полазишь. Пишемъ да-

пась Василѣвићу у Земунъ, да ми за Павловића распита: и после ћу отма чинити по вольи тв. Овде у Кувеждину неима ништа. Тврдице и сиротице, а и невѣже састалесе. На другимъ странама, што се до мене дотече, знамъ да нећу пропущати. Знашь, што и како мыслимъ. Не менямъ мѣнія, но све се у себи утврдьуемъ. Само чекамъ, да ми дерный тай пасошъ у руке доће, и сбогъ тога ћу и до 3—4 неделѣ овде и у Шишатовцу быти. Немогу се оттиснути отъ куће безъ новаца, а и на то ми мало времена треба. Телемакъ є у Сербіи очекуюћи пасошъ за Россію, и то као што чуемъ нестрпѣльиво. Далѣ и ново одонуда незнамъ ништа. Чудо што се та стварь тамо заустави. Гди су препоне? Познаешь ли Шоршића? ако се састанешь, пропытай богати. Шта ради Гагић? Едали є мое писмо добіо? Мыслили шта Полк. Живков. Єли ту, и како є. Шта ћу съ нѣговымъ писмомъ на покойногъ владику Мелетіа. Богме нерадъ га предати му на ономъ свѣту. А Проти Вал. нећу садъ писати, може быти изъ Земуна. Чинимисе, да ћу у Зем. зиму пробавити, а на пролеће, ма у шуму. Гди си садъ у квартіру? Како си са Давідовићемъ? Еда какве надежде о тіпографіи? Поздрави Бояджію и Демелића, и Нешића, ако є ту. Мыслимъ да си у Раваницы быо, и нешаборавіо на обећанѣ тв. Єдва чекамъ, да ти кньижица уговорена изиђе, и многе насъ обрадуе. Съ Г. Мушицкимъ самъ почесто. При старой вольи остае, но на типографію Бечку чекати мора. Лѣпе оде єсу му досадъ родиле. Обећао ми се и Добровскомъ писати у име комиссіона теби познаногъ. Яви то и Копитару, и како смо успѣли у ободренію Муш. Хвала ти на Вайкарду. Лѣпо самъ съ ньимъ време провео, и поучіо се гди гди. Любећи те искренно єсамь

У Дивошу 12-ог Окт. 816.

Твой истинный любитель
Димитрій Фрушичь.

[Спољa:] Herrn
Vuk Stephanovics
a *Wien*

[Орит. у арх. С. К. Академије бр. 1901]

8.

Любезный и предрагій Вуче!

Колико ми другіи грѣше неписаюћи ми, толико грѣха моегъ спрама тебе. Было ми е доста свакоякогъ сясета. И у нѣму самъ споменомъ тв. одлакшавао ми. Садъ самъ брате у Земуну. Малый но свой, дакле већи отъ многи други човекъ. Срећанъ ћу быти, ако обстоятелства оно дозволе, што ми срдце иште, и тебе у повратку тв. код мене удомимъ, и са нуждным дочекамъ болѣ нежели велики за име Мецената отимаюћи се чинити обычествую. Докъ невидимъ какво е о мени мнѣніе изышло, не смѣмъ се усудити рѣчъ ти одржати, и писмама моимъ тв. дѣла общенародногъ подухватити се. Боимъ се као новъ човекъ свакогъ подозренія. А у почетку е врло лако много покварити. Запытай Давідовића и Копытара, шта има одъ стране мое ново.

Я очекиваюћи на любезно тв. писмо остаемъ

У Земуну 11/23 Јан. 817.

Тв. искренный пріят.
Дим. Фрушичь.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1902.]

9.

Любезный Вуче!

Весма и врло итећи пишемъ ти. Овай самъ часъ изъ домовыне мое у Земунъ приспѣо одунудъ одъ свію за те поздравлѣ носећи. Како додьемъ одемъ у Парлаторію састатисе са Узумъ Міркомъ и Стев. Живковићемъ, овай е дошао у Бѣоградъ са Савкомъ на читавъ мѣсецъ дана постоя свога. Има нешто ракіе у руку и ћари по мало са добытомъ, као што ми се вали. Одъ обоице самъ разумео ово: Проту су Валѣвачкога сметули са достоянія то е зарь првый коракляй, а данась сутра сметуће га и са землѣ. Све се кува и на зло иде, вели ми Мирко. Ты си нешто новы Пренумеранта добіо. Добыћешь, чуемъ. и гласамисе весело, до 100 #, али

поне имаю волю, ако толико не на 50 #; єда сигурно не знамь, еле[?] распытао самь Живков. и іошь єдногъ па веле, оньe добыти, не колико иште, єръ смо спромаси, али опетъ колико се може. Сбыля, ту є Митрополитъ. Садъ ће другчіе съ тобомъ учтивисати. То су у Бечу преподобніи Яньцы, а доле кодъ нась рогатіи ћаволи.

Єлъ да самь прилѣжанъ у писмама, да се мало повалимъ. Кажи сбыля Копитару, да ми є дужанъ писати. Нѣгове цедульице, колико су ми премиле, но премало дуга свога плаћаю. Я сирома гледимъ печенѣ Вами на часть да дамъ, а Вы ме частите само салатомъ. Итимъ Брате у славне данась сватове. Ты промучисе докъ прочиташь ово писмо, и на десеть ми писама довольно матеріе смысли и пошльи.

Съ Мушицк. самь быо, и доста се о теби и дѣлы тв. извѣстіо.

У Земуну 17/29 Мая 817.

Любимъ те искрено
Твой
Дим. Фрушић.

Поздрави ми све, и Давідовића, да ме не срди, веће пише ми. Єрбо текъ што се нисамь и я покондіріо.

[Споља:] de Semlin
A Monsieur
Vuk Stephanovics
per adresse de M-r Demeter Davidovics
Redacteur de la gazette Serbienne
a *Vienne* [1])

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1903.]

10.

Любезный Вуче!

Я мысля ово дана добыти тв. писмо, пакъ се преварй. Но не жалимъ, єръ су ме тв. двое Новине, кое си у одсу-

[1]) Адреса је овака на свима писмима даљим, док друкчије не буде нарочито исписано.

ствію Давид. писао, лепо накнадиле. Бога ми Вуче теби евала. Вкусу и чистоти писаня, а и цени избора требамо послѣдовати. Сви читательи овдашньи надьоше разлику у Новинама, и то на уштрбъ Давидовића, а мы токорсе бивши учредници и писательи на весело поученіе наше. Уверенъ буди да ће им жао быти, ако поне єданъ мѣсецъ єдно иза другогъ не будешъ насъ тако полезно забавляо. Чисто ће сладкій зефіръ врућину новина по себи свагда благодѣтелну разладити, любкомъ, и благодатномъ учинити. Ніе у мени желя кланяти се или ласкати, него желя болѣ видити и поучитисе. Кой томе завыдећи, на путу буде, неће порастити у почитанію моемъ. Желећи ти здравлѣ, очекивамъ на писма Бечка, и с поздравомъ свимъ моима єсамъ

У Земуну 12-га Юн. п. р. 817.

Тв. искренный Пріятель
Димитріе Фрушичъ.

Та сбыля, што ми не явишъ, кою е девойку узео, чіегъ рода, чіега ли колѣна? Кадъ си описао сватове Брасіліанкинѣ, оциши ми и нѣгове све по реду од кума до кртонѣ.

[Орит. у арх. С. К. Академије бр. 1904.]

11.

У Земуну 14/26. Юн. 817.

Любезный Вуче!

Данашнѣ писмо тв. безъ датума морало є дуго нѣи. Јошъ си ми на єдно као одговора дужанъ. У нѣму самъ ти мнѣнія обща а особито моя у име писаня новина явіо, и съ ньіовомъ похваломъ моимъ те благодареніемъ посѣтіо желивши мени и мени подобнымъ прилику поученія. Надао самъ се о Давидовићевомъ простосрдечію, да ћете како тако приволети, іошъ за кой данъ нѣга и читателя ради нѣговы новине да красишъ, но другчіе бы.

Пыташь ме за Проту: Незнамъ ти далѣ о нѣму ништа казати: а и заборавіо самь кнеза некогъ, што є на нѣгову мѣсту. Мысліо самь ти првымъ овымъ писмомъ то явити но будући да приключено ево два дана код мене лежи, волео самь то на другіи путь оставити. Живковић є био у Шабацъ отишао нешто ране, чинимисе тудье, да протури и отпрати; и вратіо се мало пре, хвалившимисе садъ у понеделякъ на састанку, да є и ту єданъ до два стотинька гроша заитіо. Сирома, ако се уздао на погодбу са Каулиціомъ и тога ради заустезао се, на путъ поћи, мораће другчіе окренути листъ. Каулиціа, знашь Брате, не само неће ништа да му да, већ вели, каесе и оно досадъ што му є дао (100 f. W. W.) а іошь више, да му књиге Живк. мѣсто заручую безъ киріе. Ето ти Србскому писателю комплимента. Каже ми да ти є отацъ Вуче, ослѣпіо. Видишь да си мало фаліо, или ако не ты, а оно пошта, што ми є ово писмо твое доцніе дошло; єрбо кадъ самь се са Міоковпћемъ разговарао а онъ каже за 50 #, кое су одредили, да ти пошлю, да си му писао срдито, и рекао „ово было, оно свило, Милошъ бы требао овако па онако, па кадъ неће све, као што иштемъ да учини, а оно на частъ му и то, што ми мысли да пошлѣ.“ Изъ тв. данашнѣгъ писма видимъ, да си о томе другога мнѣнія, и я се радуемъ да самъ іошъ онда му рекао, ніе тако брате Јово, него вы и то што можете учините учините утѣхе нѣгове и нашега поноса ради. А што се реко заустежете послати му, чекаюћи кадъ књига готова буде, да му пошлѣте као што ми рекосте, то ніе право; садъму валя. а не онда, садъ на капару и почетакъ дѣла, а кадъ оно до конца доће, стећи ће се капиталъ, кой ће свога интереса лако наћи. И тако смо онда учинили, да овде гдигодъ предаду повце, увѣрившии га да є књига тв. не само готова. већ свакомъ да каже интересанту, да є већъ почела печатати се. Ты ћешь о томе мени явити мало, како є; а я самъ ћу ово времена отићи у Бѣоградъ, и нешто о теби повести разговора; а и на састанку нећу прилику пропустити. Поздраве самь ти изручіо, и кажемъ ти свима, да су се оне двое, жалимъ запста само двое, новине врло допале. Я самь знао за Митрополита какавъ ће быти тамо. Сви су овде здрави и поздрављаю те.

Како ми є? Прилично, кадъ доста и довольно, знашь о чему є речь. Одлюовамъ неки пута, а неки пута ломимъ се.

и шетамъ по улица гди гди очи да замакнемъ. Таволи Земункинѣ већь ме єдань путь отроваше.

Добро што ће Давид. бити печатателѣмъ. Лепъ є и красанъ одговоръ на палинодію. Кажи Давид. молимъ те, да будући да му се одговору нѣгову немогу скоро надати, кое ће га и одъ мое стране стизати, да ти яви, єли писмо какво на Штайнпихла, и у Пожунъ єдно приміо. И яви ми шта є то съ ньиме, те ми се као заплетенъ види. Єли му женидба осладиласе, па на далѣ негледа, или се млого разастрьо тіпографіе ради. А шта є Копитару? Заръ онъ мисли штедити ме поште ради, желећи исто и одъ мое стране. Кажи му да я гледимъ на већу сферу и зашт о томе онъ више ми не пише, веће вели седи гди седишь. Сбыля оћель оно доћи у новине, што у архіву стои оправданіе Давидовића? Јошь више ако што знашь пиши ми, или буди коммітентъ, па нека ти и Давид. и Копит. яве, шта ми имашь одговорити на моя ньима дугачка писма, кадъ су се они погосподили. И овде є доста видишь! Любимому любезный пріятель

Фрушичъ.

Гагића поздрави любезно, Боячкію, Нешића, и све, и и Соларића, іошь се съ ньиме ни самъ упустіо у разговоръ. Бриге имамъ доста справляюћи се за друге стране, а ове не упущаюћи.

Живковић Браца отишао є дугове да купи у Влашку. То ми овде бывша нѣгова Газдарица казала.

П. П. Копитаръ ако мысли да ми є на све одговоріо нека послѣдня два моя писма прочита, па ће наћи шта и о чему са мномъ резонирати. Нѣгова савѣта и поученіа дуга мое срце тражи.

П. П. Давид. имао є препете у Будиму къ венчаню, єли сад[?] тамо у Бечу другчіе у томе. Ако знашъ, шта су намъ удіп тиі началници Србскіи у Бечу тражили, и шта су исходатајствовали добра?

П. П. Сбыля, малъ непзаборави, тв. жутога Гаю оправилису за писара у Цариградъ къ кнезу Миросаву каколи му име, што є србскіи славни тамошньи резіденть.

П. П. На Милоша писмо мое, ако ніе лепо, оно є добро писато!

Брате, я самъ и на зло врло добаръ: а на добро морамъ бити поводљивъ. Волемъ веровати ономе што ты кажешь (сбыля оно *вы* немоимп више писати) *Милошь в човекъ, увѣрени будите, него нема око себе людій и ир.* него ли ономе, што сам га я мѣріо. — Сваки човекъ има слабостій, и іошь се боимъ слабости му са добротомъ сасвимъ изгладити. Слабость ніе добродетель. Рекао бы сада ты и Копитаръ, „вишъ шта чини добро отомъ представленіе: него помысли, и чини, што си мысліо.“ Ніе туда. Я іошь знамъ, да єдно добро ніе начало свакоме добру. У Србіи нема сада за ме ништа, но у Букуресту свашта. Оћу себе да слушамъ. Али Копитаръ мора ми о томе писати. шта онъ мысли, на нѣга све држимъ. Онъ в мой благій учитель. Єли онако Милошь спрама Живков. у Влашкой, као што самь ти пре писао, нећу подписати. Како Копитарь за мога слугу Француза? „Дп е Катинка?“ Нећу оставити, да ю невидимъ. Єли тако, тежко пасошъ добити за чужеземно? Заръ в изгледъ какавъ о тіпографій Срб. у Бечу! Съ Копитаромъ се разговори и одма ми яви, требамъ ли се препоручити Милошу съ одговоромъ на ово именно. Сбыля спраля се Видаковичь на рецензію са одговоромъ, посталяюћи тему басну Досетееву, како су се надпѣвали, па за судію, вели, онога са великимъ ушима изабрали. Видишъ гдп в, што *в* лудо, те не было живо. Но ништа, добро чинимо, па се небоймо. Сбыля Директоръ Волни бно в овде. Велику самь му услугу учиніо са одговоромъ противъ Карловчана. Истерай ми нумере те одъ Давідов. одъ почетка одгов. до края да имамъ новине у цѣлости.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1905]

12.

Любезний Вуче!

Болно самь чекао на писмо твое. Данашнѣ твое од 10. Авг. исцѣлило ме в. Иштешь одма да ти одговорпмъ. Могу ли другоячіе! Прави и усрдно любећпсе пріятельи запста радо се и често видьяю.

Я брате, хитећи послужити теби и благу литературе, писамь могао дочекати тв. упуствованія за Милоша Обреновића. веће самь му у єдну пошту пре писао, о чему самь ти од слова до слова копію защедіо.

Ти ћешь извинити несразмѣрну топлоту препоруке и просбе, одъ стране мое. Да є мало недостойніе дѣло прошенія нашегъ, я бы више и топліе знао говорити, а овако гди само дѣло за себе сувише говори, всамь си смео далѣ нѣи разсуди. Мыслимъ да нећешъ ме са Копитаромъ осудити, гди самь на послѣдакъ до ладнокрвногъ представленія спао, говорећи му како 250 дуката и оно 50 # лако дозволяваю. Послао самь писмо на некогъ Шпирту, съ коимъ самь у Парлаторіи овде познанство учиніо и нашао, да є вреданъ собщенія. И будући да се радо за посредственика нудио, и обећао се самъ Милошу, гди вели, приступа да има, однети писмо, самъ га му прочитати и абіе ми одговоръ послати, повео самъ се и вавѣріо дѣло наше, први бисеръ желанія мога. У колико ће онъ успѣти, кой ме є самъ приволео да Милошу пишемъ. гди ће и самъ кою додати нама наклонну, да и добру ми надежду обећао, чекамъ нестрпѣльиво, и мыслимъ одма ти о томъ явити, да ако добро испадне штафетомъ те обрадовати. Ала бы то награда любави мое къ теби и моме Копитару была. Овоме бы се осветіо заповѣстію да ми тай часъ дугачко и предугачко писмо напише. Поздрави ми га и полюби Брате!

Како ми се види, ты незнашь, да е Телемахъ има веће близу месецъ дана отишао у Букурестъ. За црногъ Гьорьію недаю онудашньи Србльи сумльи ни помолити се. Што веле бы, бы. — Овде некіи Панта Розокліа Бугаринъ о теби говори, за учителя у Бугарской, гди златни брда обриче. Да би колико толико среће за тебе было готово, колико ће ньима, Бугарскомъ свету и нама одъ теба быти, ако бы те Богъ тамо однео, и наместіо заслужно! Вели, да ће ти ово дана преко свога тамо у Бечу брата писмо предати. — За печатъ и Катинку оћу да спремимъ новце. Пиши ми ако о послѣдньой што више знашь. Да ніе моимъ трагомъ пошла, те бы ми олакшала. — Шта ради Живковић Яша и Шкарер?

Я самь о рецензіи мое мнѣніе дао. А и да га недамъ, самъ га у срцу носишь. Изложеніе садержанія могло є быти накраће. Послѣдньи листови оправдаваю повѣреніе мое, да изъ тв. пера основано и полезно теће непрестае. Я бы на млоги мести оштріе га изпсовао: и не бы учтивость нарушіо. Овде читательи слогове тв. памте, и съ ньима Видак. осуждаваю по правди. Незадовольни съ тобомъ єль могуће да буду?

Гди є Копитаръ на квартиру. А єсили ты на старомъ. Како се живи Давідовић Боядж. Нешић. Оћелъ ми Копитаръ моћи наћи Француза мога по моіой вольи за слугу? Ето о чему ми имашь писати кадъ оћешь, али о важніему мое ти срце за неко преправлѣно носи одма, єрбо га тако мое єрце чека и иште. Рецы Катинки, говори вамъ Фрушићъ, као изъ шале, да васъ къ себи у госте зове.

Броећи дане до милогъ ми тв. одговора єсамь брате, твоій

У Земуну 16/28 Авг. 817.

Димитріе Фрушић.

Кажи Копитару, малъ не заборави: Поредъ други усрдныи забава, измедьу прочи са Руссовлѣвымъ дѣлама, на франц. езыку, кое самь я срећомъ овде наћи могао, држимъ се и шаха по наставленію Аллгаровомъ. Овде све біемъ, ала да ми га є садъ у працепъ: да види єсамь ли іошь штогодъ вреданъ научити, о чему самъ се и самъ веће почео сумляти. Забаве друге и онако ми фале. Съ Протомъ Іванов. недружимъ се млого. Шпица калугьерска иште потайна а не отворена человѣческа поведенія мога. Буди здрав.

[Писму је приложена ова] копіа

Славни Оберкнеже Народа Србскогъ!

Сяиности званія Вашегъ обычно є молбе са свію страна примати. Да се и я усудьуемъ за молбу пріятеля мога Вука Стефан. сада у Бечу живећа не само молитисе, но и препоручити ю, уздамъ се у доброту срца В., да ћете ми опростити. Мене бы заиста стыдъ обасыпао, гди самь се я овако мали човекъ нашао за другога досадьивати Вамъ, да се молба моя и мога пріятеля на добро парода нашегъ, и славу народнѣгъ и Вашегъ имена тако чисто не клони. И у томе свака слобода добродѣтель ми се чини.

Іошь єданъ путь опроштенѣ молећи, са свакимъ страхопочитаніемъ молимъ се Вама, да бы Вы умилостивилисе кньигу Пріятеля мога речену „Словаръ Србски“ подъ Вашъ покровъ примити, и допустити, да ю онъ имену В. посвети. Умилостивите се, ако Васъ є Богъ благословіо могућствомъ на срећу

народа живити, и радити. Слава, кою сте хероическимъ побѣдама Вашымъ саплели, єсть и быће дика народу нашемъ; но осіяти ю и утврдывати новымъ заслугама вредиће више, него ли побѣде, кое пролазе, или дотле се само спомиию докле добро свое излываю. Помоћи дѣло, као што є Словаръ Србски, да на свѣтъ изыће, и на ползу служи Србскому роду у добока столѣтія быће єдна одъ найпостоянніи и найсяйніи заслуга, кою є икада вождъ Србскогъ народа учинити потрудіосе.

Поклоните књигу ову народу своме; учините милость са 300 # за кое Васъ є први србіански Списатель В. Ст. у своима писмама моліо и скините каменѣ, кое књигу ову задржава. Словаромъ Србскимъ остаће Вукова воля и трудъ похваланъ. но Ваше дѣло и жертва безсмертна.

Чуемъ, да сте му и име књиге ове обећали 50 # када буде готова, но будући, да є за ню нужно 300 # то кадъ дате оно 250 # поклониће и оно 50. Истина да 50 # одъ Васъ. као на даръ свагда му чести служити мораю, и да сте му само 50 пара обећали были: Али 300 # напредъ му требаю, да се књига почне; а већ два мѣсеца има како готова лежи и Ваше милости чека. За речену сумму Васъ я и онъ лепо молимо насъ ради, народа ради, и Ваше славе ради! . .

Мени ће врло мило быти, ако ме удостоите В. одговора. Желећи Вамъ млога лѣта

У Земуну 14/26. Авг. 817.

Єсам Вашъ

Слави. Оберкн. нар. Срб.

Д. Ф.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1906]

13.

У Земуну 6. Сент. 817.

Любезный Вуче!

Фала ти на писму предьшньом поштомъ примлѣному. лепо ты мене и тѣшишь, и увеселяваш, и учишь. Али шта

ћу, я докъ ми не одпадне, спрама неке стране, добродѣтельи ненаучисе. Па велишь ако она за истину прими, и додье ми. Па некъ додье, опетъ ће и отиѣи. Ты знашь докъ се мало задовольимъ, отераћю є самь ако сама неусте. Али нека іошь протече мутна Дунава. Я самь доста пожеліо, и докучіо. Неће ме зарь ни у томе минути желя. Смѣй се ты, я се и шалимъ, али и искрено говоримъ.

Одъ тв. и мога одонуда посла іошь до данась ништа. Милоша нема у Бѣограду. Знашь ли, да му є Везиръ дао саблю да носи око врата, за хероическо мыслимъ погубленіе Гьоргьіа.

Све ти є добро, само ни є сыротыня. Алы реценэіа тв. нама утѣха, огледало, и наука. За слугу мога радъ самъ одъ Копитара разумети. Ты ми и самъ пиши. Ако Бандкѣ туна буде, као што самь изъ Новина разумео, дай ми га преко Копитара лепо поздравити. Саде итимъ, и чекаюћи на тв. писмо справлямъ се заскоро и опширно ти писати. Єсили здравъ? А веселѣ ти жели

тв.

Фрушичь.

Сви те тв. поздраляю. Єли приміо Давід. новце, и учиніо ми по жельи? Зашто Шнайдеръ неодговара.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1907]

14.

Любезний Вуче!

Ты валяда сваке поште одъ мене писма чекашъ? Я бы самь нестрпѣльивъ было у тв. случаю рећићешь ми. Но заиста и я у другомъ спрама тебе нисамъ.

Внутреня канцелеріа, Вуче, Србска, или є морала феріе ово времена започети, кадъ іи не дочинѣ, или є претереѣено дѣлы, или є и заборавила на мое прошеніе, или исподъ достоянія свога мысли, мени одговорити. Дакле до данась одотуда ништа. Шпирта онай бияше пре у Парлаторіи, и рече, да се Милошъ на нѣга разсрдіо, но да ће му опеть наспоменути, нѣму яли секретарима нѣговымъ! — Ето гди смо садъ.

Да вишь чуда. Милошъ Вла Богу по преповеданю Шпирте овога писао, да истера Живков. Телем. изъ Валахіе. Живковић после свога отлазка дао є предати Милошу писмо, и изгрдіо га, вели и испребацывао му кое шта, већ да горе и люће, и зарь истинніе ніе му могло рећисе.

Кадъ му є Секретаръ на Живков. и онако огорченъ, искренно све протолковао, каже Шпирта у вретенъ да є скакао; и кадъ є дошло на речь: „да подла тако Милошева душа ніе вредна балегу са се скинути, сь коіомъ се обложіо крвь Гьоргьія проливши“ заверіо се Милошъ 50 кеса потрошити докъ га или увати или замами на прилику, гди ће му се осветити, не манѣ но главомъ и срамотомъ.

Могуће да є истина.

Поздрави Давідовића, нека од Гьине Вулка прими 50 f. за познати нѣму дугъ мой. Опеть самъ добіо грозницу. Рецензія ты ружомъ постае: досадъ е цвеће мірисаво, али садъ и благодатно и цѣлително постала.

Живи и люби и пиши

У Земуну 8. 7в. 817.

своме

Фрушичу.

Зашто Копитаръ ненише. Ово приключено писмо Давідов. предай заедно са векслом.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1908]

15.

У Земуну 12/24 Септ. 817.

Любезни Вуче!

Ей да ми є у Бечь прелетити тебе и Коп. видити! Ко ће мени срце одъ радости утишати? Та проклето бы ми око тишиномъ своіомъ гордость и пресладостно чувство задржавало, чувство, за кое ми се само на овоме свету поносито и утѣшно живи: чувство; да самъ моме роду, и нѣговоме добру, моме пріятелю, мени, и момъ Копитару, и свима Славенима заслугу

придобіо. Брате сладки! Кажи Копитару, нежеже ме више нѣгово оно: Ergo Vukio Nostro nihil procurare potuissi. —

Него садъ одма пре него што ме разумешь найсладьу ми сладкогъ труда мога награду одъ Копитара изишти, да ми дугачко, предугачко и веће обширно што може быти, писмо нѣгово на дарь пошлѣ, и тебе у место мене срдечно полюби. Немажъ новаца, а штафетомъ бы те о радости моіой извѣстіо. Твой Словаръ, Србски Словаръ, нашъ Словаръ, Копитаревъ Словаръ, па и мой Словаръ излази. Благо свима нама, а мени преблаго! Дика ми є заслуга моя.

Ево ти садъ слова до слова копіе писма Милошева, кой ми е име заслужіо, што е на печату своме изрезатисе дао, около србскога герба: Милошь Обреновић князь Србскій:

Любимій мой Фрушићу!
Здравствуй!

„Писмо твое на мене послато исправно приміо всамь, „изкоегасамь разумѣо штоми унѣму представљате, ш Словару, „книги, кое є желаніе ваше ню, имени моему посвятити, Лю„бими роде Србски! благодаримъ вамъ на труду вашему, кои „старатесе у наше матере язику, и мени вѣнце сплести, тру„дитисе азъ вамъ помоћникъ буду, За оскудость и недостатокъ „к' дѣлу таку доволногъ Трошка, я васъ увѣравамъ, да помоћь „кодъ мене имате само претерпѣніе имайте до 25 октов. до „нашегъ Народнѣгъ Собранія имайте цѣлу надежду од мене „помоћь улучити.

У Ягодини 817.
Сентемвр. 9

вашь дображелатель
Милошъ Обреновићъ
верховни кнезъ
и правитель Н. С.

Ѳеодоровић
секретар

Дакле Вуче! Яви имамли, шта, и кадъ на то одговорити му. Поши у нѣгово, у Копитарево, и мое здравлѣ добру чашу вина. Да смо живи и весели сви ми до гроба.

Али Давідовића спомени. Кажи му да є ружно учиніо, што є са местама словокупителя отеготіо любителѣ забавника са прилкомъ. Веле Земунцы, досадъ смо могли кодъ Василѣв. пренумерираписе, коѣе садъ чакь Грунчу у Н. Садъ да пише и новце шилѣ. Са тимь людима ніе доћи, подай Василѣв. па ће он и пр. — Друго. Оно препочитаемомъ *Роду* нека изостави; доста є *Любительима Србске забаве* или *литературе*, или *єзыка*, и пр. Онъ ми не пише, а я се усуђуемь нѣму узь пркосъ писати, него ево преко тебе морамъ, што бы нѣму управо хотео писати. Нека зна, ако самь спрама леши жена слабъ, спрама нѣга и други мои пріятеля могу се држати. Е, а Копитарь садъ ако неуспише. триста ћу чуда на тебе. Сбиля. Овде кодъ насъ быше читава смрть одъ болестій. Мени є само осморо за два месеца умрло, а другима три путь више, дакле я на гласу срећанъ. — И у Н. Саду да Богъ сачува по 10—16 на дань умире. Димитріе Стефанов. Попъ Франла, Мушицкога зетъ у три дана умре одъ грознице. Вели Кинетлеръ[?] Докт. Варадински, тога зла одъ болести да не памти у Срему.

Фрушичъ
садъ самъ човекъ.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1909]

16.

У Земуну 6. окт. п. р. 817.

Любезный Вуче!

Нечекаюући одговоръ на послѣднѣ мое писмо являмъ ти. да самъ пре два дана ова два приключена писма приміо, и имао прилику познати Ранковића, момка разумна и окретна. Итио сам тебе съ њиме саставити, нисамь смисліо, шта бы ти ново наказивао. Веће молимъ те яви Копитару, да самь му данась писмо приміо; и да ћу после две поште на нѣга одговорити. Но медьу тимъ нека непропушћа прилику слугу Француза тражити. Я при старомъ мнѣнію моемъ стоимъ. Јошь бы као имао ми писати, ако усте, барь у тв. писмама.

Ово послѣднѣму есть обширніе, неголи друга досадъ бивша, али за мене іошь є кратко. Буди здравъ и люби

тв.

Фрушича.

Телемахъ є у Букуресть приспѣо.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1910]

17.

У Земуну 4/16. Окт. 817.

Любезный Вуче!

Могао си од Копитара разумети, да самъ тв. послѣднѣ пріиміо. До данась онамо нисамъ писао; ербо є М. тек сыноћ сь пута у Бѣоградъ дошао. А данась и ніе прилика писатиму. Докле ово хука са царемъ продье, и онъ се кое одъ пута кое одъ лицезрѣнія высокогъ одмори, писаћу по твоіой и моіой жельи, како будемъ умео. Шпирта онай бно ми є данась на парлаторіи, и каже, да му о М. сыноћ о Живковићевима у Букур. говоріо, и вели писмо добіо одъ Гьерме. да є єданъ у апсу (єли Тел. или Полковникъ незнамъ). Телемакъ ми є у писму явіо, да се дошавши у Букуресть єдва сясете отресао, а Шпирти; да є єдва помоћю конзула Австрійскогъ спасти се могао. Дакле садъ видишь, да є нешто истина. Овай Г. Гьерма валя да є Агентъ Мпл. но, Шпирта вели да є везировъ, єрбо га овай плаћя. М. малъ ти намъ ніе страдао. На путу є съ конѣмъ пао, и мало се убіо. — Немой закаснити са изясненіемъ уметка оногъ о Секретарима. Казао ти є валяда Копитаръ. Сбыля я іошь одъ тебе нечу, како є Бояджіа и Давідовић прошао са апсомъ. Мени знашь како є было. Мушицки є ово дана имао судъ спайскій о процесу онога Коларовића изъ Дивоша. Незнамъ шта су свршили. Сутра ће намъ царь доћи, валяда ће сь ньиме и Митрополитъ. Оћу га посѣтити, ако буде могуће. Немой пропустити, да и Копитарь у тв. писму што годъ ненапише ми. Да небы доцне было, я бы са одговоромъ М. на Вась чекао.

Што ми пишешь, бы ли смели на оно писмо 3—4000 ф. узаймити, сами вамъ одговорите. Я бы рекао, да пречекамо. Знашъ како є, не дай Боже, може свашта іоште быти. Очетели Видаков. писма у Нов. метути. Остаемъ любећи тебе и Копитара

тв. искреный пріят.
Фрушичь.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1911]

18.

Любезный Вуче!

Ево ти копіе писма, што самъ 18-га Окт. п. р. Милошу писао:

Славный Оберкнеже Нар. Срб.

Вы сте имали милость подъ 9. Септ. удостоити ме чести одговора В. Ово є за мене и пріятеля мога Вука Стефановића сваке утѣхе пуно. Неумѣмо Вамъ благодарити, као што намъ є на срцу. Милость Ваша быће и дѣломъ и примѣромъ на споменъ жићу и народу србскомъ. Обое ће Васъ као подпору ползе свое чествовати, као дику свою славити, као благодѣтеля любити.

Уимамъ себи честь явити Вамъ, да самь приключено писмо на Михаила Груевића сигурномъ прликомъ оправіо у Аду, гди сада пребыва. Въ прочемъ радујући се о успѣху будућегъ сада собранія народнѣгъ желимъ Вама млога лѣта на славу отечества свога, и кланямъ се лицу Вашемъ са высокопочитаніемъ Вашъ

Сл. Оберкн. Н. С.

покорнѣйшій слу.

Примилисмо обявленіе Видаковићево. Я му се ни самь могао срдити, премда є заслужио, єрбо никакве надежде немамъ, да ће скоро къ себи доћи. А твой одвраћакъ пунъ є оштроумія, сласти и поученія. Аллегоріа бабе Смиляне тако є силна, да су многи Земунцы пре у сумльи бывши о славеносрбскомъ єзику къ себи тргли се, и наши постали; да, ни єднога читателя ніе было, кои поредъ смеяня ніе у почитанію

къ духу рецензента здраво порастао. Тако ты брате, кадъ ти є Богъ дао, успѣвай трудомъ на свію насъ ползу. Неће ни теби потомство безпристрасно остати дужно. А и самъ у себи. у мени, и нама подобнима утѣхе налази. Г. Мушицкій бно ми є на квартиру, кадъ є царъ овде бно. Лепо те є са Копитаремъ поздравіо. Ништа ти ново о нѣму не знамъ казати. Старо га т. є. дугъ и потребе іошь узастопце гоне. Митрополита самь посѣтіо, тера ме да се женимъ. Милошъ ти є бно овде и предъ царемъ у суити везіровой заедно са Вуицомъ и владикама шабачкимъ и београдскимъ.

Царъ є нашъ измедьу млоги знаменити по именце како коме опредѣленый и посланый дарова, и три прстена везиру на собствено нѣгово расположеніе дао, и овай є првый Милошу Обреновићу поклоніо. Ты си ми іошь на едно писмо одговора. дужанъ. Ако пре не будешь одговоріо ми, а ты и на оно и на ово у єдно и ускоро одговори. За одговоръ или одвраћакъ на Груевичево єсамь любопытльивъ. У Србіи є куга утишала се. Писмо самъ Ранковићево пріиміо, него га ни самь добро сачувао, єрбо самь га кодъ тебе заборавіо. Пошльи ми га дакле, да се човекъ на мене не срди. Пишемъ данасъ Живковићу Телемаку, и поздравлямъ га одъ тебе. Сбыля шта є одъ Катинке, нема ми нешто гласа изодавна. Єсили здравъ. Немой одъ нетрпѣнія да се разболешь. Ево кой дань св. Димитріе. Валя да ћемо што получити. Я по ономъ писму Милош. судећи несумнямъ ни мало, веће одъ превелике желѣ видити у дѣлу обећанѣ страшимъ се чисто. Сбыля Вуче, одъ сына Србуля, нигди ништа. Заръ се іошь патишъ са Словаромъ. Ты ми наручуешь, као тайну изъ обѣћаня Милош. да чинимъ. Богме опрости ми, да се праведной жельи тв. іошь пре ни самь сетіо, већь у преизобилію радости мое погдикомъ собщіо, а и писма овамо кадъ прелазе, знашь да се отвораю. Тако управъ тайна стварь не бы могла ни по себи остати. Зато ако гди насрнешь на каквога учасника наше радости, немой ме кривити као непослушна или велика грѣшника.

Остаемъ любећи те

У Земуну 18/30. окт. 817.

твой искренный
Дим. Фрушичь.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1912]

19.

У Земуну 15/27. Ноем. 817.

Любезный Вуче!

Мисліо самь се за извѣстанъ одговоръ штедити али ме друго писмо твое натера замишљяй променути.

Найважніи предметъ любопытства всте дѣло са Милошемъ, и ту бы ти желіо я найвише казати знати, и моћи. Али смо у томе и Бечљяни и Земунцы вднаки. Св. Димитріе продье и ево четрнаестъ дана протече, а я ништа нити чу, нити добы. Да знамъ гди пытати, пытао бы, а коме бы и шта бы писао? Секретарима не смемъ збогъ твога савѣта притицати, а и то бы забадава было. Самога Милоша морамъ поштедити пристойности ради, а како бы болѣ успѣо, ко бы ме научіо. Налазимъ, да бы сада на тебе редъ было, преко мене писати му, и на собщено ти нѣгово писмо што осврнутисе. Ты си и друго мое писмо на Милоша добіо. Я знамъ да самь ти га у препису послао. Желя срећно довршити обще наше дѣло тако ме в у страву бацыла, да што се ни самь ни сумняо до садъ, све садъ мыслимь да неће преко вго доцканъ па са тимъ свеедно као никада быти. Да баръ и ово извѣсно знамо, небы насъ надежда немиромъ мучила. Медьу тимъ радъ самь чуги како вы іошь мыслите, и оћетелъ тамо писати по моме савѣту.

Пишешь ми за Катинку, вала ти. Ако додье добро дошла. А заръ мыслишь на венчанѣ. Іошь є рано за мене. Ако може што онако знашь, добро, богме на далѣ нека се не осланя. Не сећамъ се всили разумео, како Стева Филиповић твой одговоръ узима за Груевића. Вели „што в у себи добро, всте добро, ама в вели убиточно гробо. Зашто се ни си сетіо на лудость Груевића, па му диштo опростіо. Я се вели све страшимь, да онай лудовъ неће моћи далѣ мировати, веће ће гледати ма говнима осветитисе. А за свое ми в люде вели заиста жао.“ Вуче, има право Стева. Поздрави Копитара, вала му, заедно са тобомь на честытаню в. Садъ се старамъ новце да спремимъ слуги томе на путь. Ако не треба млого нека ми яви од прилике колико. Могу са 50 f. ома послужити. Више бы послао и безъ извѣстія, али садъ ово ново лето оће да нешто изеде: а дуга овде ни самь радь на врату

имати. Скоро ћу му писати. Одъ свію бы ми писама најмилiе было твое писмо у комъ бы ти могао рећи: Да живи Милош, и щедрота нѣгова. Любећи те остаемъ

твой искренный
Фрушичь.

П. П. Слугу тога можете тако утврдити, да ће ома после новога лета нашегъ на путь къ мени поћи са Делижанцомъ. Не бы съ горегъ было знати, ели контенъ на моя условiя. као што самь Копытару явio.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1913]

20.

У Земуну 2-ог Дек. п. н. 817.

Любезный Вуче!

Мени су долазила твоя писма, любезна твоя и мога Копытара. Новъ животъ, и нова радость была су бреме ньово. А што ми у послѣднѣмъ одъ 2. Дек. тугу срца даешь, видимъ, да є на мене редъ дошао, пріятельству нашемъ послужити, и утѣхомъ те разговорити. Брате и друже! и све мое обоицо моя! Маленъ самь и слабъ у той тешкой струцы. Дп намъ є Копытаръ? Єсули могле изнемоћи нѣгове велике силе? Немогу ти брате, веровати. Ово тако држимъ, да само излишiя ради малый мой савѣтъ изрећи усудьуемъ се. Тебе плашы очаяніе, кой у народу своме живишь, и коимъ се народъ свой дичи и теши! Ко се не бы съ тобомъ меняо! Напредуй у твоме шествію, протегни твоя крыла, могу она, и летиће на радость и добро наше.

Био самь пре са Ранковићемъ одонуда, и распытывао. што бы ми могао помоћи. Вели, у собранію народнѣмъ о Митрову дне была є речъ о обећаню Милошевомъ. Неки му рекоше на предложеніе: „то є лепо и све є добро, али за насъ. и поредъ наши велики нужда тешко и млого, и заръ небы на кога другогъ така помоћ могла пасти.“ На то є Господаръ рекао: „Іокъ, я самь већ єданъ путъ обећао, другчіе неможе

быти. Нашъ є човекъ, наше є и дѣло, я ћу самъ, ако не ћете са мномъ.“ — Ово ме є врло разведрило, и дао самъ му налогъ, да ме изближе освести, зашто се закаснява свршетакъ обећаня. Ніе ми умео болѣ казати, већ ми подъ 15. Дек. писменно яви (чиними се по речима Іове Міоковића): што се обећаны новаца за кньигу Г. Вука Стефановића тиче, — до неколико дана имати неможете, и ако му перве поште писали будете, то само у примечанію метите: радъ є Господаръ кньигу на светъ издану видити, по том после неколико дана и болѣ извештени о истой ствари бићете.“ Онъ те поздраля, и треба да му пишешъ. Досадъ ми ніе іошъ писао; али самъ я болѣ одъ друге стране разумео:

Господаръ сада има везиру плаћати, новаца ніе скупіо задовольно, већ є отишао, да истера новце, и прослави св. Николу кодъ куће, па ће онда доћи у Бѣоградъ, и учинити свое обећанѣ, да се нимало несумлямо. Вели ми овде Генералъ, доћи ће о Гьургьеву дне, ако не пре. Мени да сте казали, я бы Вамъ было, а кадъ є тако, учинићу Вамъ прилику или овде кодъ мене или тамо кодъ нѣга, састати се, и дѣло извести; а и самъ ћу Вамъ быти на Јруцы съ препорукомъ. Таква дѣла вредна су посредства свакогъ. Я самъ га вели и лане, а не ладнокрвный нашъ земунскій прота кодъ мене бывшегъ приволео, да се не на две, као што є прота говоріо, веће найманѣ на десеть ексемплара Словара пренумерира, рекавши му, да ту и у такимъ приликама треба образъ и достояніе свое осветлати. Небрини се Вуче! биће коимъ гимъ начиномъ. Разумео самъ и то, да ће таки после Божића найдалѣ око Богоявленія Милошъ доћи. Пиши ты Вуче Милошу преко мене, као што самъ ти пре рекао, далѣ є моя брига. Генералу за добро ово мнѣніе не треба ништа писати. А што далѣ и више устреба, има у мене любави, има волѣ, и ревности, па надамъ се изъ тога да ће и довольне силе быти. Есили упокоенъ. Е па брате, садъ зашто да ти се не мили у отсуствію Давідовић. новине као и пре красити. Шта се томе допало скитати се у Пешту. Негодуемъ му планъ о новинама са забавницы, докъ болѣ причине не сазнамъ. Побелише ти велишъ очи изгледаюћи на мое писмо и векселе. Чудо да ни смо ослепили досадъ съ коликимъ нестрпѣніемъ и колико пута очекивавши на милосинце у овай и овай сатъ и данъ, па ево насъ опеть живы и окати. А што мыслишъ о смрти, тешко нама. Мани се молимъ те. Твой поносъ, твое

высокопарно крило слави и нова статистіка Хецінгерова безсмртіемъ, а мы толики живимо теби животъ и здравлѣ желећи. Мало є то: а нашто имашь Копытара! Заръ да га неживуешь. Неблагодарный Вуче, поклони се коме другомъ па ћешь знати шта ти є. Засадъ немашъ новаца претрпи се до после нова лата, немамъ саде ни я, а после нова лета ако треба до 100—200 f. помоћи, имашь мене, а я имаћу займа, па те нећу оставити. Люби ме брате, и живимо трое нась у нама. Писмо ово некомъ Спиридону Андреевићу сроднику моме предай ако узможешь, ако не, чекай на Давідовића докъ дође. Пиши ми и буди здравъ.

тв.

Фрушичь.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1914.]

21.

У Земуну 23 Дек. 817.

Любезный Вуче!

Твои ми писама нема; Новина не пишешь. Да ниси болестанъ. Тешко нама! Поити, молимъ те, истргни ме тако очаятелной бризи. Я морамъ врло кратакъ быти, и скоро заключити писмо; смутенъ самь, нећу знати шта и како ћу говорити.

Ако будешь здравъ, кое желимъ, све ће добро быти. Одонуда самь ти казао, како ће быти, и да се не моришъ мыслима суетнымъ. А што намъ новине на са свимъ неискусне руке падоше, боме срдитъ, (али то не смемъ быти) са негодованіемъ гледамъ. Мени є до чести, али іошь више до ползе ньіове. Немогу мыслити да се Давідовић спрама тебе, спрама нѣга а и спрама нась читателя могао заборавити. Я нѣга млого любимъ, и почитуемъ, и зато іошь у гору муку падамъ, држећи, да си болестанъ са свимъ. Садъ брате ніе куда, веће како примишь писмо или пиши, или ми писати даи. Пріятель твой млого теби и себи жели.

Поздрави ми любезно Копытара и уживай га у нашой любави млога нова лѣта на радость взаймну, и утѣху другима.

Єсамь очекуюћи те

твои

искренный пріятель

Димитріе Фрушичь.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1915]

22.

У Земуну 14/26. Јануар. 818.

Любезний Вуче!

Последнѣ самь твое писмо ючерь приміо. Видимъ, да су ти сва моя писма исправно приспѣела. Врло се радуемъ, да си оздравіо. Камо среће да си већ и Новине започео. Свакомъ ми поштомъ негодованіе расти. Немогу Давідовићу опростити, да тако дуго изостати сме. Знакъ ми є ладности нѣгове о цени, и цвету Новина. Чиними се, и да никога за Новине нема, онъ бы іошь у Пешти таяо. Вуче! ти знашь да изъ зла срца не говоримъ.

Пишешь ми за Катинку. Већ самь се я одсудно опредѣліо, найвише по твоме и Копытареву савѣту, нѣсе са свимъ окапути. То ме неће тежко стати, не, што трошакъ, већь што ће ми се духъ одлагшати.

Увери себе и Копытара, да самь іой оладніо, и да ме є прошла беда поклизнути. Почео самь веће паметніи быти. Мрзимъ на зло, и на оно, што се злу допада. Была дѣла, биле мысли людске.

Богоявленіе доће и проће. Свакій данъ распитуемъ за Тітора нашега, и свакій га дань очекую да доће. Онда ће быти видовь дань. Пропустити нећу, да у кратко недовршимъ дѣло. Ако ће доцне быти, то ће толико быти, као и да не буде. Неће нась барь надежда мучити. Овой колико самь пріятель, толико самь іой и непріятель. Єсте животь, али ако не быва смртью, єсте и болѣтица несносна. Бога ти, мыслишь ли, да би могуће было Нешића исправити. Я бы свагда съ одчаяніемъ одговоріо. Было самь ти болестанъ за єдно четрнаесть

дана; десна ме нога врло яко болела; излазити нисамь могао. Ово ме є потерало о женидби мыслити. Но оздравио самь, пакъ самь за ню у истый махъ и изаборавіо. Веће налазимъ за добро бринутисе на путь у Мехадію. Па мой Вуче, ако Богъ и добра срећа даде, и пріятельскіи ме совѣтъ, твой и Копытаревъ неизневери, и у Букарешть туритисе. Ніе асне, куд є наперило срце, нека иде, ако ће га и мутна вода однети, болѣ є у єданъ путь погынути, нежели давећи се грцати. У Земуну ми нема телу ни духу ране потребне. За слугу Француза, колико бы ми нужданъ быо, морамъ ћутити; не был' само кою крайцару више зауставіо.

Єсамь Брате съ любавію и поздравомъ

твой

Дим. Фрушичь.

Одговори ми, и моли и Копытара, нека бы ме се єетіо са неколико врсти своіи.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1916]

23.

У Земуну 12. Февр. п. р. 818.

Любезный Вуче!

Ючерь є Обреновић у Београдъ дошао. Сутра идемъ Генералу на молбу, тамь да предьемъ, и видимъ, шта ће на последакъ бити. Исто ми као теби на врату стои дѣло. Вуче! ту ћу говорити као што будемъ знао. Уверенъ си у мени, и пріятелству моме. Понеделякъ быће намъ видовъ данъ. Богъ и добра срећа некъ насъ не оставе. Несрећанъ є свагда нашъ народъ бывао? То ми се біе по срцу, та ми се несрећа слути. Брате! шта ћемо? Ди е Давідовић? Нієли болестанъ, кадъ га толико нема. Пропадоше богме Новине Србске. Право є имао Копитаръ говорећи кадъ мене не буде, пашћеду Новине. Видимъ истину, и жалимъ, али поправити немогу.

Знашь ли ми казати, шта у Пешти ради? шта ли о себи мысли.

Я самъ ти после болести у нову пао, болесть незадовольства крайнѣгъ. Мрази ми се у Земуну бавити. Почео самъ влашки учити. Знашъ зашто и за куда. Неодврати ме садъ нико, веће болесть или смрть, или больи изгледъ о добру отечества ако ме задржа.

Яви Копитару како самъ. Берић се похвално труди. Желіо бы му болю срећу у преводу, и силниі духъ у израженію. Сравнявао самъ преводъ Виланда. Какавъ преводъ, новъ е то оригиналъ. Но добро е, после слабости долази крѣпость, и после рдьява испыта срећный исходъ.

Одъ Мушицкогъ, ако си ты што чуо и разумео, я нисамъ ништа.

Тако смо удалѣни разговоромъ и писмама. Єсили ты оздравио са свимъ. Зашто не пишешь новине? Богъ те видео. Я теплоту твога духа познаемъ, и зато се плашимъ о здравлю твоме. Или бы зарь пре Давідовић дошао, да си ты при ньима. Па и то да би было!

Зарь не може Копытаръ честь ти учинити и предложити те за члена садружества Краковскогъ или Варшавскогъ? И име што значи. Познаешь шта су наши малоумни учени и неучени люди. Презирати вышега одъ себе, то имъ е наравно. А кодъ тебе са свимъ познано. Звечило бы то и кодъ Милоша, и кодъ Видаковића, и Митрополита и свуда по Србльима.

Я самъ се окануо Катинке. Ни самъ іой одъ лане писао. Знамъ да самъ добро учинио вашему савѣту што самъ се покоріо Ди е сада? Єсили писмо мое предао ономе калфи чизмарскомъ. Зашто ми не пишешь? Копытару не могу писати докъ твое и мое дѣло несвршимъ. Онда ћу се напродати[?]. Я самъ за литературу умрео. Ако друга судбина и прилика не дигне ме, иструнућу у тами вечной. Лепе за мене утѣхе! Ето ти ми Земуна и надежде мое и други о мени! Буди здравъ, и люби твога!

Фрушића.

[Орнг. у арх. С. К. Академије бр. 1917.]

24.

У Земуну 11/23 фебр. 818.

Любезный Вуче!

У єдну пошту доцніе писмо добіяшь. Ветра ради нисамъ было могао прећи у понеделякъ; већ самъ у петакъ у Бѣограду

бые, У мало нисамь за бадава трошакъ чинио. Бно ти є Милошъ у лову, но на срећу или несрећу дошао по подне и по млогомъ зломе чеканю, нехотећи ме пустити предасе, или ме се стыдећи подъ извѣтомъ да уморанъ мора одспавати, а я чекати нећу моћи преко Јове Міоковића дао ми є рѣшеніе: „Да єстъ истина обећао Вуку и Словару у помоћи быти, но да онъ новаца нема, веће да ће се старати 1500 гроша скоро у име то наредити намъ.“

Незадоволянъ тимъ дочекомъ, време обѣда одстаяо самь у нѣговомъ новомъ двору, и ту ручавши успалимъ се и Міоковићу сувы речій неколико у уши пустимъ, и принудимъ га Милоша совѣтовати, да лично ради познанства, и за избећи замере светске покажеми се. Заръ се учудіо смелости речій моіи, изишао є на диванъ: и ту самъ га у име наше лепо поздравіо, и къ дужемъ разговору склоніо. Млого се изговарао. тужіо, снисходіо, заръ и притварао. У име нашега дѣла несрећно є испало, и ніє ми мило задржавати те дуго. Ево накратко: вели Господине! Толико є мени трошка и толике глобе одъ Турака, да ніе могуће сносити. Ако се две заишту паре, ни су ми доста две стотине. Я бы вама по моме обећаню учиніо да могу, али башъ новаца немамъ; веће ето што могу 1500 гроша, оћу вамъ првомъ приликомъ послати; како се буде гди марва на ону страну претерала, послаћу на каква земунска трговца полицу ако вамъ є повольно.

Одговоріо самь му. Онъ свое могућно нека учини. Налога имамъ молити му се и пріимити, а одказати не: и мыслимъ кадъ више му ніе могућно, то є и толико сваке чести и благодаренія достоіно. Оћели се пакъ Вукъ склонити нѣму и кньигу по предложенію моме посветити: то одъ Вука завыси.

Одговоръ нѣговъ.

Како знате: и како му драго. Я да могу, више, више бы дао. Ту є дѣла нашега конацъ. Даљи разговоръ некаса се насъ.

Кадъ самъ се за дозволеніе прелаза кодъ Генерала моліо и изчитао му мое намѣреніе чисто се обрецнуо, и рекао, да самь знао, да тога ради идете, не бы вамъ речь и дозволенѣ дао. Како Васъ, вели ніе стыдъ покора у свету чинити. како ли Вамъ ніе жао нашу целу монархію посрамити, да овде се ніе могло титорина или толика числа пренумеранта наћи, да бы се могла така кньига печатати. Та сама Немецка треба толико ексемплара. Али вы обявленіе не издасте, и пута како препоручити незнате. И ако нешто знате, а вы преко не врло

у кредиту стоећи Новина Србски обявлюете. Зашто нисте у Бечки Новина србско и немецко обявленіе дали, и толикомъ другомъ, веће єдномъ србскомъ свету обявили. А Милошу Обреновићу посветити кньигу, то є са свимъ срамота, и малоуміе. Ако є добро новце одъ свакога искати и примити, ніе совѣтно тако слабогъ човека у общенародной кньизи преда сталяти съ похвалама: човека слаба, човека кой данасъ сутра батине може примити, главу изгубити то ніе ништа, човека корхеля[?] свойма несносна, а Турцыма смешна, духомъ, и теломъ белесна. Ово само Вама велимъ, ако мыслите вели чинити употребленіе, то знайте како га употребити. Ако и да новце вели, може се спомянути у предисловію, али му се ни на кой начин не посветити.

Тако Вуче и ты ово разумешъ: и само съ Копитаромъ сообщи. Я данасъ врло итимъ. Оћу Копитару скоро, дуго писати. Медьу тимъ и твое и нѣгово чекамъ писмо. Єсамъ твой

искренни Пріятель
Дим. Фрушић.

А што є Давідов. пало на умъ забавникъ издавати. За оно удно ако іошъ буде двеста триста фор. профита, не би Будимцыма кланяо се, не бы свету давао повода смеятисе, о Марту календаръ давати. Новина кадъ стара буде, слабо има поштеня. Садъ смо добыли забавникъ данас 23. Февр. Ніе самъ га читао. Какавъ ће быти незнамъ, но изборъ ми слабу дае надежду задовольству. Немыслили у Пешти и Новине писати или є тамо болестанъ па остати мора. Очекуемъ прве поште твое писмо.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1918]

25.

У Земуну 1-га Апр. 818.

Любезный Вуче!

Два су ми писма твоя приспела. Захвалность и одговоръ самъ ти дужанъ. Прву ми прими у честитаню къ срећи супружества. Да ти она у талъ додье, кое си ты духомъ и

срцемъ достоянъ: я више не бы хотео! — А ево ти одговора:

Иштешь ми 200 f. Обећао самь; стыда а іошь више желѣ мое ради бы ли ти могао изостати. Али Земуну! Земуну! гробе мое надежде, и ожидаваня. Ніе куда: ма знао бѣгствомъ и преступленіемъ отечески закона бѣдама предати се, не ћу далѣ одъ године станѣ ово, мени несносимо трпити. Ето ни 20 f. да ми иштешь, немамъ; зашто? Ако самь дужанъ, и ако што требамъ, плаћамь, а повратно непріимамъ. Я већ видимъ Вуче! а и самь видишь, готово є дошло, да се врела гвождьа ватамо, па незнамь были се опрльили. Мыслишь 50 пренумеранта изъ Земуна. Немамъ до данась но четыри што самь приволео, па и то удо ніе новаца положило. Али зарь ће до термина изиѣи новцы. — Генералу самь предао обявленіе. Ніе одъ нѣга искати, да официра когъ пренумерира. Добро си чиніо што си Владыкама писао. Оћели быти наспорно. Неверуемъ. — Писма самь ти одправіо у Београдъ. Немамъ до садъ никаква огласа. Я ни самь ништа онамо писао, нити би шта знао онамо писати. Веће мыслимъ, кадъ є обећао онако, а ты кадъ си му писао, да се зарь неће по носу дати куцати. А да бы по нашой несрећи и то было, нѣгова срамота преодолѣла бы ревносноме труду и жельи нашой. Павловића самь ти поздравіо. Ако се уздашь у какву помоћ одъ нѣга, преварићешь се. Пріятель намъ є овай сила страдао: готово 20.000 f. на житу и рани ово две године штетовао, а млого више неверуемь и да є имао. Брате опрости ми, што ћу те корети: Негодуемъ, да се гласъ разнео тако брзо о женидби твоіой. Мы разбырамо, кои те любимо и честность твою частвуемо, али оно 1500 гроша ніе дошло: а Срблы су люди доста, не треба више више веће єданъ непріятель да уплюе женидбу твою са Немицомъ, пакъ намъ се боятн о зломъ исходу молбе наше. — Врло ми се допада путь, коимъ сте почели печатню обнављати: и расти ми надежда о спасенію нѣномъ. Обявленіе у немецки Новина недолази. Валяда ниете за добро нашли. Зашто? Я самь предье Копытару писао, и о тебн што годъ има. Лепо ти на архіву фала. Єсамь се увеселявао плодомъ пріятельства нашега, и труда Копытарева. Давідовића іошь нема. Ты одма пиши, и пошльи ми пренумеранта Земунски имена, да можемо рестъ намирити. Сила самь ти быо болестанъ, но садъ самь оздравіо: али у

Мехадію морамь ићи, ма знао себе продати и у дугъ заглибити, нећу смети изостати.

Любећи те всамь

Твой

Фрушичь.

[Спољa:] De Semlin

A Monsieur

Vuk Stephanovics

par adresse de Mr. J. Kopitar,

Censeur dans la Bibliotheque imperiale

a *Vienne*[1])

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1919]

26.

У Земуну 10-га Авг. п. р. 818.

Любезный Вуче!

Немой ме псовати што те одавна писамь посѣтіо. Я самь те свакомъ приликомъ поздравляо, и мыслимъ, да си све одъ други разумео, што самь теби имао казати. Ово в трећіи дань, да самь срећно изъ Мехадіе вратіо се. Како самь у здравлю успео показаће зыма, а засадъ се несмемъ ни валити ни тужити. Твоя Госпоя Сара ніе одржала речь, да ће у Мехадію доћи и лечитисе. Лепо ме в примила, и сила ми се съ тобомъ валила. Ты се може быти чудишь, да самь са Милошемь прекинуо у твое име радити. Я те уверавамъ да смо се са свимъ у надежди варали. И іошь се сумлямъ да ће ти ишта дати, кадъ готова књига буде. Ниеданъ одъ обое насъ ніе крывъ. Колико в жеља была, толико смо найспособніегъ средства употребили. Я тако мыслимъ. Ово в дана опеть Прота Валѣвачкій овде у Земуну быо. Жао ми в, да самь и нѣга у любави губити науміо. Што га више мотримь, све ми се манѣ допада, и гди самь о ревности нѣговой мыслію, допада ми се нечиста да в бывала. Волео бы, да неправо судимь. Твой ће

[1]) Даље је на писмима овака адреса као ова (негде на немачком: mit Briefen etc.).

дакле Словаръ ямачно изиђи. Съ млогима ћу се я особито радовати.

Поздрави ми Копитара, и пытай Давідовића ели ми писмо изъ Темишвара приміо, и скоро ми одговори. Любећи те всамь

Твой искренній пріятель
Дим. Фрушичь.

Да вишь оно обявленіе о рецензіама и пр. што в Давідовић издао, ніе ми по вольи. Колико ће теже быти од сада онако лепе ствари у Новинама имати, као што су твои одговори на ц. и пр. бывали. Башь ти лепо на твоме труду вала.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1920]

27.

У Земуну 24-ог Септ. 818.

Любезный Вуче!

Ево ти одговора голимь и сваке надежде лишенымъ писмомъ овымъ. У мене двеста фор. нема, а да има, и ты бы имао: У целоме накъ Земуну 200 фор. неможешь добыти, не само десеть комада Словара, веће двеста комада у залогу да даешь. Я самь у име просбе твое на два места быо намысліо, окрепутисе: прво у Београдъ писати Ранковићу, (кой се в оженіо, и недавно овде у Земуну у сватови бывши поздравити ми те наручіо), па самь се предомысліо и нашао да намъ в забадава одкрыватисе у нужди. Друго самь мысліо Стеву Филиповића салетати: и ту іошь немамь одговора. То ти в Брате векcла коіой си имао право одъ мене надати се. Никоме ніе теже, но теби требаюћемъ чекати, а мени неимаюћемъ туговати.

Мени в мило, што су се и Карловчани почели мицати. Я све мыслимъ, да в отуда она рецензіа. Есть лепа, и учена, ама іой в време претекло, гди бы се дичити, или ударомъ своимъ што учинити могла. Я едва чекамъ одговоръ Копытаревъ. Млого су наши писательи матерію ову потресали, и

доста успѣли; али се садъ надамъ тврдо, да ће Копитаръ одсудно поразити мрачный свѣтъ нѣговъ. Радуемъ се, да смо у школи нѣговой до тога дошли, неправо ньіово мнѣніе са свимъ познати, да и опровргнути га лако моћи: но ньіово є дѣло, пунымъ светомъ излитисе єдан путъ, да и невидѣвши прогледаю, а видевши усладе се благодатію.

Твой
Фрушић.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1921]

28.

[Вук Фрушићу 19. нов. 1819. из Беча. Штампано у Грам. и Пол. Сп. II, 160]

29.

У Трсту 5-га Декември н. р. 819.

Любезный брате Вуче!

Башъ ми е жао, да ти пре іоште нисамь писао. Новъ човекъ, дѣломъ и ков съ чимъ занешенъ немого досадъ желю срца, желю праве любави къ теби испунити. Веруи ми брате, у мечтаніяма велике среће мое, венацъ бы ми найвеће среће чиніо се, кадбы тебе и Соларића у моимъ обятіяма, у момъ дому, и у моіой помоћи држати могао. Вы сте не родолюбцы, веће учительи и оцеви сыротињ ове. Васъ Србльинъ любити, почитовати, и обожавати има у заслугама вашымъ!

Мени се овдо врло допада. Колико место, толико люди и изгледи задовольству ми служе. Засадъ ти у дѣлу немамъ доказателства: али ми надежда светли да ће ми овде найболѣ быти, изато ме є веће и желя свакога избираня прошла.

Тебе овде наши Србльи іоште неумеду почитовати. Треба ће мало времена, докъ болѣ сазру. Лексіконь бесмртный дика наша, и слава труда твога, ніе по свачіемъ вкусу. Али ослонисе за мене: умећу я прилику употребити за побольшанѣ ума добры иначе Трстанаца. Ніе на ньима толика кривица, кои неразумеваю, веће на оныма, кои мысле да што разумѣваю. Наивише на Лексіконъ твой вичу, али тое доста, єрбо имамъ утѣху, да ћеду тебе найвише и волети моћи.

Садъ си добре среће, што ћешь се са Г. Добровскимъ упознати. Изручи му сыновлѣ мор почитанѣ, и срдечный по-

здравъ незаборавимомъ пріятелю и љубезнику срца нашегъ Г. Копытару.

Пиши ми брате, то в особита жеља моя. Твое ми е писмо сокровище утѣхе и чести. Я те пріятелѣмъ називлѣмъ, и поносимъ се съ тобомъ.

Засадъ самъ, валяда због новеми кліме, нешто незгодна здравља. Теби и твоіой Госпои желимъ здравлѣ и свако задовольство. Любећи васъ всесрдно остаемъ препоручуюћи се и опеть те за кое писмо твое молећи

Твой искренный до смрти пріятел.
Димитріе Фрушић.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1922]

30.

У Трсту 10/22 Марта 820.

Љубезни брате Вуче!

Баш сам одавна заћутијо. Требаш ми опростити; верујући да ме је иста и неизмјенима стара љубав наша више пута за то корела. Другим дјелима, и новости моји обвезателства бываосам збуњен.

Твоје ми је писмо дошло о Божићу нашем а не о богојављенију нашем дошло. Ти знаш, да ми је и оно као и свако друго весма мило на срце пало. Вуче брате, или ми године теже долазе, или се нешто у мени јаче меша, него што сам досад осећао; али за тебе и Соларића дишем, чувствујем, и у рдьави живота мога часови, на вас помислећи новим неиспуњеним жељама себе предајем, и рабрим тако, да ако би у оним магновенијама и крајно задовољство и крајну омразу живота желијо, и никаква друга за сада задовољства неналазијо даље живити; на вас би брате двоје помислијо, вас ради живити, љубављу и почитанијем, пријатељство ваше и радо ползу заслужпвати, то би ми се брате милило, ту би још један пут почети живот зажелијо.

Несуди из ови речи, да ми је у новоме месту овоме тежко, и зато да се живота ратосиљам. Не, ја сам мене ради задовољнији, него што би игда боље бити могао. Али ме тако

нешто мисли, ако ћеш рећи и меланхолија гони. Велим за себе сам доста живијо, незнам шта сам још зажелијо, да нисам получио. Само још богат нисам бијо помоћу спрама вас двопце, па би то једно ми као ново[?] још на ум и на срце падало?

Бијо сам у Венецији и Падуви, то си ваља да чуо. То ме је пуно задовољило. Ваљада си и то чуо, да ми овде добро иде, и да сам између прочи узрока задовољства, у свакоме почитанију и код свију туђи и наши, код који сам и членом општества овдашњега постао, и веће у засједанијама глас и столицу имао.

Како би било Вуче, да нас троје заведемо неку коресподенцију литералну. Ту разумевам, да што би се литературе тицало ти мени, а ја Соларићу сообщимо. На кад се до тебе све врати да и Давидовићу аузцуг учиниш, и новинама предаш. Зашто да свој пут ниси описао. Шта о Србуљама мислиш. Какви су гласови о Граматици и Љубомиру Видаковићевом. — Она у Александрији Србкиња што се удала (коју из новина познајемо), умрла је. Радонић је тамо. Слабо сирома, мислим, да је изабрао. Има двопца Србаља што су сада са Инглезима пут чинећи по свету. Соларић ради о историји Славенскога народа вообще, ди доказује да је он колевка свију европејски народа пре миграције, пре Грка и Римљана. Неби с горе било и он да свој пут опише, до Рима и даље куд је ишао, наравно боље него ли Обрадовић љубопитству служећи. — Поздрави Копитара; буди здрав и пиши ми скоро. Збиља лепо ми поздрави кад успишеш Живковића. Кажи да ми није могао план испасти заједно с њиме у Букурешту бити: и да ћу му с временом писати желећи му за сад свако добро. Који је тај Љубобратић, ако га познајеш. У посљедним своим о реторики и Славенству рјечима изгубијо је код мене много чести. Јели ту још Добровски вративши се, или не. — Покуцкај дер Давидовића приликом, да и он, кад му здравље допусти што предузме радити, и да неузима све једнако тако просте и једва што ва- [жно ?] туђе производе, него сам да један план учини, и енциклопедически све струке литератури нашој служеће да предузме и што год јекне. Ја ћу само један примјер да рекнем. О нашем Андрији Шћавуну славном молеру никад ништа зар да несања. А ту је Белведер, ту има његови дјела, има у Соларића запитати се, али напослe има помислити да и живописаније, у струке литературе иде. А реч о рецензијама, кратко сваке годне описаније штата евро-

пеиски реци штатистическо, историја, географіа и прочаја прочаја то треба да зрјелије предузима и бар сваке друге треће године den Stand unserer Litteratur да означује по могућству. Шта ти велиш.

Љуби твога

Фрушића.

[Споља:] von Triest
Herrn Wuk Stephanovics
per adresse des Herrn Demeter Davidovics
Redacteurs der Serbischen Zeitung
in Wienn

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1923]

31.

У Трсту 28га Апр. п. н. 820.

Љубезни Вуче!

Што се ми тако ретко разговарамо. Ако су твоја дјела тако млога. и итна, желим јим успјеха, ако ли не, то ти морам по доброти мојој, и против заслуге твоје опростити.

Незнам из кога сам писма разумео и чијег, да о рецензијама радиш. То је млого полезно: и полезније у многом виду, него ли је оригинал од непосвећени руку. Већ сам здраво укорео Соларића, што мисли, све што је у србску литературу ступити могло, или скоро ступити мисли, да је пуном добиту њеном приспјело без икаква а камоли строга испита материје, дјела, и језика. Њега сам за вредна држао, мало о бољем научити. А другима не његова духа, но мњенија, неби ни времена ни воље моје поклањао. Зато ти наручујем, што год оштрије можеш да пишеш. Јербо је твој суд свуда врло добро пристао (competent) а глава нам је сила дебела, нити ћемо скоро опаметитисе без укора, и гди бити мора, без ћушке. Н. п. Видаковић, реци слободно и Берић, близу и Атанацковић, а скоро и Давидовић шта су, и шта могу бити без тебе? О мањима, ако ји још таки може бити, и нетрошим речи. Ту су ти Карловчани, Бошњи, Ивановићи, Станимири пр. Да

виш онај Љубибратић није невјежа. Његове смјесице прилично и у некима добро гласе. Скоро сам у Фатерленд. Блетер од њега нешто против Румија читао. Ја се чудим шта Давидовић мисли. Њега, и Чапловића у реченим новинама могао би са већом похвалом својом у Новинама спомињати, узимајући њиова дјела, неголи Авелову смрт, и пр. већ ми је додијало. Или ћу му пуку немарљивост, или млога дјела за извиниије узети. Новине веће и ја с натегом читам. Писаћу му скоро, и заишти приликом моје писмо, нека ти га да.

Ово ћу дана њему и Копитару послати два три ексемплара додатка од конте Крељановића из Венеције и Соларића, што је било зло печатано у Венецијанским, и што сам ја препечатати дао у Трстанским новинама. Да видиш и ти Талијански Србљи, (за које си ти на велику моју незгоду и готову бољу срца заборавијо, неметнувши у Словар и овај нама познатији језик) да нисмо на тебе и твоје заслуге заборавили, а да смо у сравненију са другима нашим Србљима ако не први а оно не други у ревности, љубави и почитанију к роду.

Писмо прикључено оправи што можеш пречом и сигурнијом приликом у Букурест. Ти трговци из Букуреста падоше ми на ум, враћајући се из Липска натраг у Віену. Иначе по пошти шаљи. Ја се сад боим и сенке, па се волем за иностране земље преко тебе служити, неголи управо одавде тамо адресирати.

Шта чини Мушицки: Шта твоја Госпоја? Поздрави ју љубазно. Немашли чедо које? Зашто не јави Давидов. да је она Србкиња Александриска Популановица умрла. Та то ће понекога интересирати у сожаленију. Копитар и Добровски јесули здрави, пиши ми скоро: и буди мој: ти знаш да си ми у срцу, а ја незнам ди сам твоју љубав к мени стару и велику могао изгубити. Збиља, писал ја теби колико жели Васиљевић Васа твоје писмо добити. Јесили му писао. Он је рад твоју граматику да уведе у школе Земунске. Али је он слаб за новости од уваженија. А прота Земунски то је невјежа ала Карловачког митрополита, и прочи. А баш даје и ала Герчића директора, ја би врло мало мњеније о њему имао. Буди здрав.

Фрушић.

Овде за Краљевића владику сила говоре, кажу да је унијат. И то сам чуо, да су наши Орловића од Црногораца искали, и да је од ови предат, и у Задру под зазором.

[Споља као на претходном].

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1924]

32.

У Трсту 5/17 маја 820.

Љубезни Вуче!

Овај час читам твоје писмо, ди ми налажеш одма да ти одговорим.

Жао ми је што ништа из њега немогу разабрати, шта би желијо подпуно да ти јавим. За Давидовића што ми кажеш, признајем да право имаш и да од њега нити ће бити нити може шта више бити, него штоје и какоје. С једне стране жалим, што сам му писао ово неки дан, да се боље труди, а с друге опет велим, нек је речено, зло није ни речено ни мишљено, а он како примијо да примијо.

Питаш ме јесамлите помиријо са Трстанцима. Нити могу рећи да јесам, нити да нисам. Знајући они да се са мном неда лако говорити, ако су противна мњенија, чувају се разговора о теби, а и ја нехотећисе у разговоре подобне са онима упуштати, који се лако немогу научити чувамсе њи. Сад из обадва слога ова видиш дисмо. Ако је што другојачије о теби мњеније од онога, што су они, као прости о теби и због новости твоје зачети морали из неразумија зачели, или поред гласа калуђерска, поповска и највише самоучни учитеља повисили га, то се може мојој заслуги преписати, али се бојим, да се мало до сад побољшати дало. Шта би пак рекли, да би ти дошао, ја велим, да неби ништа, ако неби шта искао, или тражијо зајма и милостиње. Ту би одма шта имали говорити. Ја ове људе прилично познајем, и само се бојим, да због мњенија, које су себи до сад приобрјели у родољубцима нашим, непреварисе који списатељ и сад, и неоснује надежду у њи, која би заиста са свим сујетна била.

и бити морала. Повторавам, да ја из искуства говорим, и познанства њи и њиови обстојателства.

За Краљевића говоре сила, да је унијат, но мислим, да су само гласови. Но гласови, који за њега са свим морају убиточни бити. Јербо је сумља, па знаш какав је народ наш у другим, а особито оваким стварима. Орловић кажу да је у гвожђу од Црногораца нашима предат и да је сад у Задру, али не у затвору нити у гвожђу, веће по граду сме одати, које и чини под униформом руссиском. — Ако недођеш амо, а ти ми пиши, јесили на Живковића Телемака добијо од мене писмо: а ја ћу међу тим Соларићу тебе препоручити, да те извини ако оће, али да је моје памети неби те требао а неби ни могао извинити. Зашто тебе једна имамо нашега пријатеља, желимо те и у теби се тешимо, па кад није забоље, барем писмама се састајати можемо. Буди здрав. Остајем твој

Фрушић.

[Спољa:] *von Triest*
An Herrn
Wuk Stephanovics
mit Briefen des Herrn Demeter Davidovics
in Wienn

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр, 1925]

33.

У Трсту 9/21. Јунија 820.

Љубезни Вуче!

Јесам ономадне примијо последње твоје писмо, и мило мије, да ниси на мене изаборавијо. А оно писмо Живковићу Телемаку, што ми пишеш, да немаш прилике, као што сам ја тео, гледај преко поште му послати.

Прекјуче сам читао рецензију твоју о Берићевом преводу. Да се мени допала није ти ново чути, али и свима, који су ју читали, допалосе, и ово је чудно мало, у толико више, што сваки несумљасе, да није из твога пера. Шта би ти рекао, кад би ја врло грозно претресао Берића и испсовао,

не превода ради, веће цела предпријетија његова. Мени се Шрек недопада, као историк. Ја неналазим, да је ту велике ползе знати, јели Александра и Цезара бивало на свету, или не, али внутреност историје мало боље познавати, и свет старији сравнително са данашњим животом нашим познавати, то је ствар, која се не може у ползи својој ученом и неученом ценити. Мени се чини и то, да Берић не зна ни литературе историје, акамоли да историју познаје. Нити би ја имао право од његова ума и од његове способности искати помоћи потребе наше у струци историческој, исто тако као ни од другог преводитеља, који историју од школа, и по школама познаје. Али ће рећи Соларић, боље ишта него ништа. Овако мњеније на част свакоме. Ја ћу и ти друга мњенија бити, о томе се не сумљам. — За Давидовића си ми писао, које ти захваљујем. Орловића нису предали Црногорци, што би њима бијо скривијо, веће су га наши искали, а ти знаш, да је он наш поданик, па као така ваљада су морали издати. Него и ја ништа незнам извјесно, веће као што сам чуо, и као што мислим, јављам ти. Поздрави Копитара. Пиши ми опет скоро. Јављалтисе Мушицки? Мени је више пута овамо писао, него му ја немого више него једанпут одговорити. Он је чудан, и неможемосе о њему ничему надати. Може бити, ако сву милост изгуби Митрополитову, да ће себи доћи, и видити, да је још добијо што год, а неизгубијо. Ваљада ће онда видити, да нетребамусе толико тужити, веће радити за славу своју, и славу вјечнију од славе монастира и милости митрополитове.

Љубећи те и сву фамилију твоју поздрављајући јесам твој

Фрушић.

[Споља:] *von Triest*

An Herrn

Vuk Stephanovics, mit Briefen des Hr. Demeter Davidoviss Redacteur der Serbischen Zeitung

in Wienn

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1926]

34.

У Трсту 7. Августа н. р. 821.

Љубезни брате Вуче и
почитајеми Господине!

Требало је да сам ти одавно писао, а и честитао о наградама или боље рећи признателности знацима заслуга твојн. Да сам се радовао, и да се чисто и млого и сада радујем о томе, верујми. Такве чести и није до данас ниједноме Србљину било, али није ни такве заслуге, као што је Лексикон Вука српски. Сад ћу ја ти јавим нешто у име Пјеснарице и овдашње пренумерације. Ја се сумљам да ће одавде у мјесто стотине, као што би ми двоје желили, и десетеро изићи. Или је кратка памет, или непријатељство тако речени учени или поводљивост Трстанаца друге слушајући узрок, те се на твој лексикон неда добре им речи извадити, а још мање новаца или воље на Пренумерацију. Веле кад видимо, да изађе и видимо каква је, онда волимо купити, а засад нам није до књига. Друго још, ја се врло зло шикујем за совокупитеља ово карактера мога ради, ово посла, а највише фигуре рђаве, коју би чинијо да по кућама нашим у то име визите идем чинити. Зато сам дао ту бригу овдашњим учитељима да чине и гледе што се може. Ја се овде с тобом разговарам као с човеком, који мене, моје срце, и ревност к свачему што је добро, србско, и Вуково познаје, дакле се и не бојим рђава коментара од тебе на ову моју молбу: да си из писама моји авторизират метнути у новине србске за управленије списатеља србски, да ми није могуће отвјетствовати жељи списатеља србски као совокупитељ пренумерације трстанске, и да би у будуће другоме налог тај давали: јербо неби бијо рад повода давати жалити се на мене, успјеха ради малога спрама надежде списатељеве, труда совокупитеља и жеље нас обоице.

Твоје писмо на Владику црногорскога нисмо оправили, јербо није засад прилике, али се надам скоро да ће бити. Остајем тебе и Г. Копитара поздрављајући са старом љубавију

Твој

Фрушић.

[Споља:] von Triest
An Herrn
Vuk Stephanovics
Abzugeben auf der Landstrasse № 112 in
1 Stock die Thür № 7
in *Wien.*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1927]

35.

У Трсту 15/27. Ноемвр. 821.

Љубезни брате Вуче!

Из последњег твога писма чиними се, да једно моје нисн примијо. У њему сам ти јавио какав нас изглед тиштн у Трсту са пренумерацијом. Твоје сам писмо у Црну Гору по сигурној прилици оправијо. Јесили ти отуда што разумео незнам. За Трст можеш метути 20 ексемплара пјеснарице, полак под мојим именом, а полак код Пере Теодоровића. Мислим, да кад дођу, да ћу истерати новце, и одма ји тебн послати. Тебп би потребнији за сад били, али шта ћеш, кад се неможе. Пишеш ми, како ми се допало оно писмо о Србуљама. Будп увјерен, и оно и све што из твога пера и срца истиче, да ми је свагда било мило, и свагда ћеми мило остати. Фала ти за Живковића Телемака, што си ми јавијо. Да би Бог дао, да је истина, и да му случаја полозовање за будуће и за дуго послужи. Што ми пишеш за Новине, јест ми жао, да ће престати: и чудно ми је за Давидовића, до чега се упустијо. Али шта ћеш, да Бог да, да без њи сигурније спекулира: и молимте, да ми шта однишеш о њему, и његову стању, и намјеренцју, ако знаш. А што се тиче мене, да би ја дошао. и новина се подузео: бога ми Вуче, искрено ти кажем, да се некајем, што сам ји писао, али жалим на моју срећу, да сам ји писао. Ти знаш, какав ме терет још од оног доба тиштн, а још један пут да му под доватак паднем, наопако би за себе и за свагда учинијо. Него што би ја савјетовао. и истино желијо, то би било, да ји се ти примиш. Никога нема способнијег од тебе нити би икоме тако лако пало наставити као тебн: а што би се плашијо пренуме-

рантског вкуса, и зависти, то би имао неправо. Људи остају људи, који се сваки час и у свачаму мењају.

Сад да ти и о мени што пишем. Ја сам са стањем мојим доста задовољан. Још да имам новаца, или поне да сам без дуга, још би бијо задовољнији. А шта ћеш, зар ће бити и другчије. Бога ти Вуче, кад се будеш с Копитаром разговарао, поведи разговор о мени, и разговорите се, којим би путем могао се човек ту код штифта у препоруку довести. Ја сам сад, како је доктор овдашњега шпитаља оболео, и како већ и нема надежде да ће се и предигнути, у мјесто њега шпитаљски медик; не само што би ми се у име науке и други изгледа допало, бити при шпитаљу, веће би се срећна у млогом виду држао. Шта мислиш тисућа фор. близу на годину; и како су ме у вољу узели сви овде код гувернije, не би ми могло фалити, да се небојим оне непознате мени подозрителности код Мачжара, или полициje, и закона. Били ти у име тога могао са Белецким се разговорити, јели он у каквој код онога милости, бил имао Копитар каквога средства и пута за мене, или би преко кога трећег требало још сад за то се старати: јербо на мени стоји време конкурсу ускорити. Пада ми на ум, да ће рећи Копитар преко Штајнпихла или моје Катинке. Бог зна сирота јели чему вредна. А како сбиља она се влада, виђаш ли ју. Поздрави ми лепо Г. Копитара. Ја му захваљујем на поздраву преко Перца, ни сам се с њим састајао, а тражјо ме је два пут у квартиру, и билетом ме извјестијо да ме је тражио. Одпиши ми опет скоро, то те лепо молим, и ако можеш на све што сам ти писао. Буди ми здрав и љуби

твога
искреног пријатеља
Фрушића.

[Спољa:] *von Triest*
An Herrn
Vuk Stephanovics per adresse des
Herrn von Kopitar Censors an der
k. k. Bibliotheque
zu *Wien*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1928]

36.

У Трсту 24. Декемвр. н. ст. 821.

Љубезни брате Вуче!

Примијо сам твоје последње писмо са одговором на питања моја, и захваљујем ти усрдно, што си се потрудијо. Ја те и унапредак молим одржати ме у добром мњенију код Г. Белецког и Копитара: које ћеш ми учтиво поздравити.

О твојима књигама незна се кад ће бити свршене. разумјевам пјесмарице трећу част, на коју немој да изоставиш оно 10 ексемплара на Перу Тодоровића а остало на мене записати. Питаш како су овде учитељи плаћени, и били за тебе као мјеста било код Трстанаца. Први има 600 fr. и квартир, а млађи има 500 fr. (конвенц.) и квартир, а доодци остали јесу врло малени, да се може и на њи што држати, веће ако једва која приватна лекција да допадне, или један цекин, или кошуља од које матере, и два три ручка на годину. Били за тебе овде у Трстанаца било мјеста, морао би се сумљати о томе. Јербо су прости, и да би до случаја дошло, неверујем да би втеченије моје, као садашњег новопостављеног школа наши директора могло втеченију митрополита карловачког. и простоти Трстанског общества одољети.

Сад ћу ти честитати ново лето, желећи ти да ти срећно дође и прође, и да ме у старом садржиш пријатељству, које ми је свагда утјеха и дика.

Још ћу те молити да јавиш Копитару да ми није изишло допуштење на моју иштанцију, примити титул сочлена кореспондирајућег и диплому содружества Краковског, говорећи. да иштанција није се могла предложити Е. Величеству. И упитајдерга, оћели бити добро да јавим у благодарителном моме писму на содружество, и то што ми је рјешено, и што ћу са дипломом чинити, да неби им трошка чинијо поштанског, или би он за добро налазијо, управ одговор мој и диплому заједно послати им. — А због шта би од Давидовића, мислишли. да ће се вратити натраг. Ја онај проклети дуг још од новина имам му платити, па мислим да ће ми одпустити интерес. ако му цео капитал, о Ферфару, као што се надам, исплатим. на ево немам се с њим сада у то име разговорити, а он не знам кога је пуномоћника оставијо, ако дотле и сам недође. Би ли могао његову госпоју заштатити? Кажи јој слободно, да

ако неможе она рјешити ми за интерес, њему нека пише, и да ја, ако ми га не одпусти нећу се усиловати ни за капитал а камоли и за капитал и интерес. Јербо знаш како ми је узаимати, кад нико без ипотеке новаца недаје. Поздрави ми и Катинку ако је видиш.

Пиши ми скоро и остани с Богом

Твоме искреном пријатељу
Димитр. Фрушпћу.

[Споља као на претходним].

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1929]

37.

У Трсту 12/24. Марта 822.

Љубезни Вуче!

Немогу се сетити нешто, јесам ли ти писао, да сам примијо твоје књиге исправно. Јави ми којим путем новце да ти пошљем. Кад сам Давидовићу векслу шиљао, мислијо сам и за тебе да додам, па сам се побојао, да неби пропало. А још и незнам, јели сирота жена његова новце у руку добила, или да нису кредитори какви појели. Збиља чудим се да ми ниси писао ништа о њему и његову стању. Да је рђаво шњиме, видим, јербо су Новине престале. Жао ми је за Новине много, и млогоме ће бити жао. Пишими молим те скоро, шта је и како је, јербо досада ништа нисмо управо разумјели. Гледај да ти новине предузмеш. Поздрави ми љубезно Г. Копитара и Белецког. Остајем с високопочитанијем и искреном љубвом

твој
Фрушић.

[Споља:] von Triest
An Herrn
Vuk Stephanovics
Abzugeben auf der Landstrasse in der Ungargasse
bey der schönen Sclavine № 324 im ersten Stock
a *Wien*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1930]

38.

У Трсту 31га Марта 823.

Љубезни Вуче!

Једва један пут и о теби гласа. Од како си отишао из Беча, нити сам знао куда си, ни гди си. Врло ми је било мило из уста Добрића чути, да си у Беч дошао: зар ће Бог дати те ћеш штогог написати.

Ја те молим да ми скоро пишеш, и да ми о себи и о Давидовићу, и о оним тамо странама што знао будеш јавиш. Поздрави ми Г. Копитара љубезно. Ја сам овде у Тријесту вала Богу добро, али сад како новина нема, сав сам и у свачему стран; а мислио би, да се још што год у литератури нашои бједнои дјела. Зашт не би ти Вуче новине започео, на баш није ваљада све у Давидовићу стало. Како му је сбиља мати и фамилија, и како се његови изгледи кроје. Знашли што о Г.д. Мушицкоме, и Живковићу Телемаку. Поздрављајући те љубезно чекам твога одговора твој

пријатељ

Фрушић.

[Спољa:] An Herrn
Wuk Stephanovich
in
Wien

[Напомена Вукова] одговорено на васкрсоније.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1931]

39.

У Трсту 2. Јулија 823.

Љубезни Вуче!

Ти се чудиш, што ти нисам одговорио на твоје прво писмо од воскресенија: и као нагађаш, није ли зато. што си новаца искао. Туси занста погодијо. Ја сам млого и млого

борио се, шта ћути одговорити. Да ти дам тешко за мене, и претешко, да ти не дам тешко за тебе. Напосљедак доби и твоје друго писмо, и веће не могу оћутити и јавити ти, да ја ти 50 # немам, а кад немам, немогу ти ни послати. Да од другог иштем, само бисе срамотио, јербо за тебе неби овде нико дао, зашто поклонити се неће, нити може, а кредита немаш, нити залоге, веће ако би ја тео залога твоја бити, а ја боме нећу. Све ћу пре, неголи дуг чинити за себе, а камоли за другога. То ти може бити доста.

Ја сам мислио 50 f. да ја дам, па сам нашао једног родољуба Перу Теодоровића, који је обећао био 60 f. и то ако можеш вратити добро, ако не, неби ти ни искали, али ово 50 #, то је са свим посао покварило. Што ти за Соларића, Стоиковића и Доситиа мислиш, то имаш право, али баш зато, што се онима давало, неможесе теби дати. јербо кад се дуго и дуго теглило и усиљавало, сустанесе свашто, што на земљи живи. Ако је ово одговор туђи, то је мој још већма. Ја сам давао више него што сам требовао, до посљедне т. ј. краицаре, и преко посљедне, па сад видим да нисам добро чинио, наивише зато, што сам танак, па да дуне ветар обори ме, пре него би ми помоћ достигла, кад би се још ди год надати могао. Ја ћу свршити ово жалосно писмо, од кога жалосније и неутешније за мене и за другога није рука моја писала, и закључићу са речма, које ми из срца теку за сада (а да Бог да, да се у будуће могу преокренути, и другчије мислити и творити) и рећићу, да волем, да ми ко из прсију срце чупа, неголи, да ми новаца у зајам без залоге, или на поклон иште.

Твои

Фрушић.

П. П. Шта ће рећи срећа. У магновењу сам бијо писмо савијати, и пођем за свећу и печат, па погледавши на прозор, упазим Гд. Перу Теодоровића и дозовем га. да му твоје и моје писмо прочитам. Његово мњење било је са свим од мога различно, јербо он рече: „Немои човече убијати ни Вука сиромаа, ја сам сасвим увјерен, да ће он још на пользу нашему народу бити, било тамо у Липисци, било доцније у Србии. Ево ја ћу дати 60 fr., а ти такођер 60 fr., па даље какому Бог да.“ То ме брате ободри и још натера на Г. Радонића, и Гд. Владисављевића свакога на 15 fr., и тако сам ти ову векслу од 150 fr. засад

и за свагда истерао. Да није могло изићи 225 fr. жао ми је, али штаћемо, кад се неможе. Нико неће да зна, а ја сам немогу. Него ти брате гледај да неупадаш у нужду, и да неиштеш више пута: и ако узиштеш, а ти од мене не ишти јербо ти нећу дати ни под какав начин: Ти знаш да ја имам фамилије сирочад да горе бити неможе, па кунем ти се богом, да нећу ни њима давати, јербо сам ја сам себи најближи, па требам већ за себе штогод да сачувам. Године су доста велике, близу је болест, и близу је старост, а сиротиња ми и готово права оскудост у соби лежи. А ако се ожени, ди сам онда, и куд сам престао, а ти знаш, да ја женски новаца нећу. С' богом. Одговори ми, јесили потпуно све примно да могу браћи овои, која те љубезно самном заједно поздравља, јавити. Остајем још једанпут

твои

Фрушић.

У Трсту 11. Јулија п. р.

823.

Немои се срдити, да сам ти може бити укорно писао: и помисли, да је истина а не политика међу пријатељима нужна. Мени су обећали још Гд. Јевта Поповић учитељ, Гдар Никола Бота и Гд. Криста Цветовић у име ти 150 fr. за тебе што год дати. Ако буде сумма од 30 fr. већа, то ћу ти оно што претече послати временом, а ако буде мања, оно ћу задржати за мене, да непадне све оно 60 fr. на мои терет. Зато поздрави у одговору твоме и ову другу троицу. Може бити, да ће нам моћи требовати и у другои (недаи боже твојои!) нужди.

[Споља:] *Rcommandirt*

Herrn Vuk Stephanovich

p. Adr. des Herrn H. A. Probst, in den Ritterstrasse

in *Wien Leipzig.*

[Напомена Вукова:] одговорено 9/21 Јулија

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1932.]

37.

у Липиеци 18/30 Августа 823. [ово превучено, па дописано:] 13/1 Sept. послато из Але.

Љубезни Фрушићу!

Надам се да си примио моје писмо, у коме сам ти јавио, да сам примио векслу од 150 f. у сребру, што си ми с родољубивим Пером Теодоровићем и с осталом браћом послао. Ево ти сад шаљем 100 књига III. ч. народни српски пјесама, које ћеш раздати ту Г. Г. пренумерантима, као што су платили и у књизи наштампани. Ја сам метнуо по 8 књига и на Г. Г. Јевту Поповића, Цвијетовића и Боту, као што си ми ти писао, да су били обећали дати; ако дакле нијесу дали, а ти сад ишти, нека даду. Сад, кад вам за оне новце, које сте дали на срећу (вратили се, или не вратили), оваки залог шаљем, мислим, да смијем опет молити и искати, да ми онаку једну векслу пошаљете, па ћу вам до два мјесеца дана опет таково што послати. Ја се цијело надам, да ћете ви то мени драговољно учинити. А ви ћете те и *ове* књиге, које по Трнјесту, које по осталим тамошњим крајевима и мјестима врло ласно распачати моћи (пошаљите и неколико и у Одес, и оданде у Бесарабију); и тако ћете без своје (велике) штете и мени и литератури нашој помоћи, и учинити добро људма, који би ове књиге друкчије тешко добили. Књиге те ни пошто не дајите јефтиније од 2 f. у сребру (ако за сад скупље не можете); јер осим у књизи штампани пренумеранта у цијеломе царству Аустријском неће остати 150 књига на продају (Милош је за Србију платно 400 књига, а гроф Румјанцов иште 50 да му пошљем у Петербург): и тако можете ласно вјеровати, да ће се ове књиге најдаље до године дана тражити по скупље новце.

Ја вама овђе шаљем свега 126 књига (осим те завијене) т. ј. 101 за Трнјест, 5 за Дубровник, а 20 за горњи Карловац. Те за Дубровник нека Г. Владисављевић (који ми је и новце за њи послао) пошаље на кога зна; а те за Карловац пошаљите на Г. *Самуила Илијћа*; али одма, молим Вас покорно. А ту завијену пошаљите по какој поузданој прилици (преко Илије Лумбардића из Боке?) у Црну Гору. Ја сам писао Црногорском Митрополиту, ако би ко у Црној гори

ћео купити такије књига, нека он пише теби (ако нађеш за добро, пиши му и ти што уз ту књигу).

Пиши ми *одма*, молим те. — Поздрављајући како тебе и Г-дара Перу Теодоровића, тако и осталу браћу и пријатеље. и свима вам се препоручујући, и писма и вексле чекајући. остајем

твој стари

Вук.

[Напомена:] опет из Липиске 11/23 Окт.

[Споља:] Herrn Demeter *Fruschich*
Doctor der Medicin
in *Triest*

[Вуков конц. у арх. С. К. Академије бр. 1933]

41.

У Али 11 Дек. (по римск.) 823.

Љубезни Фрушићу!

Твоје писмо од 13/1 Нојемврија и у њему векслу од 110 ф. сребра примио сам с неизказаном радошћу и благодарношћу. Вјеруј, брате, да ја ову помоћ не само држим за срећу (у мојој данашњој превеликој невољи), него и за особиту чест.

Осим овога писма ја од тебе никаквог другог одговора нијесам примио. — Теокар је вама послао управо 127 књига: него ви ваља да сте видјели написано 67 *фунти*, а књига нијесте ни бројили.

Из ове рецензије, коју ти овђе шаљем, видјећеш, каку чест и славу у ученом свијету чине те пјесме народу нашему. Рецензент Грим из Касла (који је ради Српски пјесама Српски научио); и пише ми да и сам Гете поред све своје старости и државни послова преводи Српске пјесме на Њемачки језик, и да ће скоро ону пјесму о *дијоби Јакшића* издати у своме журналу Kunst und Alterthum. Из те рецензије видјећеш такођер, да ће још двије књиге пјесама изићи. *Једна* је књига готова већ има 6 нећеља, него нијесам имао чим да исплатим образа (Kupferstich), а сад како сам примио ову

воју векслу, исплатио сам га, и књиге већ вежу; а и *друга* ће још до 4 нећеље бити готова са свим. Но како ћу ја ове књиге исплатити и одавде изићи, то милостиви Бог знаде; јер ми 500 Праиски талира (а то је 750 f. сребра) ваља штампару платити, а ја сад немам ни 10 талира! Што спомињеш друштво имући људи, који би ме помогли; то друштво ако није у Трнјесту, нема га на другом мјесту. *Имући* људи у нашем народу има доста, али за оваку ствар нијесу довољни само *имући* људи, него и *родољубиви*; а у тому су Трјестанци до сад први били, (осим различни други примјера ја о том имам свједоџбу на себи. Моја је дакле једина надежда у Трјестанцима). Да ми се даду сви ови новци. што ми требају, то не смијем помислити, а камо ли искати; него велим ево овако: да ми купите (ви пријатељи моји сви заједно или сам Г-дар Пера Теодоровић) по 100 књига од сваке ове три части (као што и иду заједно), и то: ту трећу част по 2 Форинте сребра, а ове друге двије (које су по 6 табака мање од те) по 1 f. 30 крајцара; то свега чини за 300 књига 500 f. сребра. Које прије које сад већ сте ми послали 260 f.; дакле још да ми пошљете 210 f., а 30 f. уставите за трошак (које што сте за ти 100 књига платили, које што ћете платити за ови 200. Ето тако ви можете мени помоћи (као што сте ми већ пола и помогли) а без своје велике штете; јер књиге макар се и до 2 године продале, опет ће се новци из њи извадити. Ако ли ме тако не помогнете, Бога ми сам пропао са свим; јер сам и онако слаб још како сам дошао у Саксонију, а ова ће ми невоља сад довршити живот сасвим. У ованој невољи, који човек има иоле срца људскога, помогао би највећему непријатељу своме, а камо ли човеку, који се толико трудио око чести и славе народа свога. Покажи, брате, ово писмо и рецензију Господару Пери Теодоровићу и још коме знаш, па чините како вас Бог учи. Ја држим у десној руци, да ћете ми помоћи, само гледајте да буде што *одма*. А 100 књига ћу вам послати одма, како се свежу, а и ону трећу стотину како буду готове. Ако оне књиге Илијћу у Карловац нијесте послали, гледајте, молим вас, те му и одма пошаљите, не би ли ми и он коју Форинту послао. Писма ми не шиљи више у Липиску него овђе mit Briefen des Herrn Dr. Vater Professor der Theologie in *Halle,* — но векслу можете ми опет послати на кака трговца из Липиске, јер Ала од Липиске није много даље него Крушедол од Карловаца. Из ове копије од дипломе, коју

ти овђе шаљем, виђећеш, како сам у Јени био примљен. — Поздрављајући како тебе и Господара Перу Теодоровића, тако и остале пријатеље, и свима вам се препоручујући и доброг одговора чекајући остајем

твој

искрени пријатељ

Вук.

НВ. дато писмо на пошту у нећељник [!] 15/3 Декемвр. но други пут писато 19/7 Јануар. 824 из *Алс*

[Вуков конц. у арх. С. К. Академије бр. 1934]

42.

У Трсту 5та Февр. н. р. 824.

Љубезни Вуче!

И прво са дипломом, и друго твоје писмо јесам исправно примио. Што ти ни сам одговорио, можеш помислити, да сам труда и времена потребовао, за моћи ти одговорити, не моп посала ради, него прилика ради, не или утјешително. И жао ми је да за сада неутјешително испада, премда надежда још нам остаје. И за испунити жељу моју у намјерењу много похвалном налазим за добро јавити ти, да пишеш управо на Гд. Перу Теодоровића, кои није Синовац но брат Драге Теодоров. и да му се од своје стране препоручиш, као што сам те ја од моје препоручио, и да му се замолиш као Ерцеговцу, кои свои род љуби, и сведоцбе довољне о томе дава јесте, и даје. За сада нећеш имати новаца, но када дођу књиге, гледаћу поред тв. писма на Перу управљенога, да га у добром нађем расположенију, и мислим да ћеш добити што си желио; макар ти и у Бечу или на каквом другом месту служило, ако је баш истина, да ћеш из Саксоније тако скоро полазити. Ја бп имао узрока прекорети твоју неситост, и што ниси моје посљедне писмо хотео добро разумети и по њему владатисе, али се боим увредити те. Зато засад ти праштам, и совјетујем, да никада од нас Трстанаца више непштеш, док невидиш да се је Фрушић отресао својије потреба мали, као женидбе, и собствене нужде, а после као

теби неће требати молити толико Трстанаца, но једнога који ће се назвати и одржати као

Твоји
пријатељ и родољубац
Фрушић.

[Спољa:] An Herrn
Vuk Stephanovics
mit Briefen des Herrn Breitkopf & Haertel
a Leipzig

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1935]

43.

У Трсту 17/5 га Октовр. 824.

Љубезни Вуче!

Срдио сам се на тебе, чисто сам те неблагодарна држао. да ниси у време тео одговорити, које је било журно више ради Гд. Пере Теодоровића неголи мене. Но опет саде ништа више зато. Остајемо стари, а мислим да можеш самном бити задовољан у име онога што сам ти чинио, и у име мнѣнија које о теби свагда имам. А што си кадшто могао се љутити на моја или подоцна или мало укорна писма, имао си слободну волју али не заправо. Помисли само како је новце давати, и још како је другога у то име молити. Међу тим фала Богу и да буде среће неискати више ни од кога. А и ако запска, само од некога другога заишти, а у нас недираи.

Фала ти на твоме честитању, јесам задовољан, и бићу док ми здравље и живот узслуже. Моја је Јованка Сарајевка твоја али не мање и моја земљачица. Мени је лако било а сада ће још лакше бити рећи лијепо бијело дијете, само ако га добијем.

Ја сам опу књигу у Црну Гору по сигурној прилици послао, али ако ти ниси имао гласа, ја нисам никаква. За све сам поздравље твоје с радошћу разумео, и враћам им свима особито љубезном и неизаборавимом мом пријатељу Копитару. Мило ми је за Живковића, а чудо ми је што ми ништа неумеш казати за Давидовића.

Твоји књига до данас неби. Ако устеш у Виени зимовати јавими, али на сваки случаи биће ми мило од тебе гласа имати. Остајем поздрављајући те са мојом Јованком, и желећи ти свако добро.

твои

Димитрије Фрушић.

Поздрављате Радонић и Владисављевић и Гд. Пера Теодоровић.

[Спољa:] An Herrn
Vuk Stephanovisch. Mit Briefen des H. J. Kopitar,
Hof-Bibliotheker u. Censors.
a Wien

[Вукова напомена:] одговорено 26 Новемвр. (по нашему)

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1936]

44.

У Трсту 29 га Марта [рим.] 825.

Љубезни Вуче!

Чудо је млого времена, да се нисмо разговорили. Чујем да намјераваш у Пешту, и да си добио Бог зна колико тисућа талира од Г-дара Милоша. Да Бог да, да је истина. Него кажи ти мени, кад ћеш ти нама доћи у госте. Ја сам се већ преправио, за дочекати те у моме дому, а и сви твои овде познати јесу у томе очекивању. Доћиће сад о нашему Ускрсу Гд. Мушицки. Ако би мислио, да би то био прави час за тебе, добро, ако пак не, а ти и доцније доћи можеш. Чисто би мислио, да кад би сам био, да би више не очијух, зашто на то ми неидемо, него више људи на себе повукао. На сваки случаи млого ћеш ми указати радости, ако ми скоро успишеш. Несумњам ни под један начин, да си на ме зуб узео, него мислим пуно, да смо ми са свим стари и искрени пријатељи, који знамо један другоме мислити добро, и ди би било чинити добро чинити.

Саде ћу те још молити, и препоручити ти дјело једно, које немои да изоставиш, јербо мени ће служити а теби ако Бог да те дођеш овамо, још више: Госпоја Андролећевица, Србкиња од фамилије Мекше и Драге Теодоровића узела је мене и Радонића за реч, да ћемо преко тебе једну велику жељу њену свршити. Дете јои је женско почело израшћивати, и чувши да је један у Виени доктор или кирург, кои има инштитут за такове болести, доста срећом у томе, рада би била своју срећу код њега кушати. Но сумљајућисе, и желећи имати извјестија поузданог молисе, да поведеш Гд. Белецкога или другог кога доктора твога повјереиија достоина, и да отидете у Херналс, и да се извјестите о свачему, па да ми јавите чему добра могли би се надати. Ти плати дурну Гд. Белецкоме, — учини трошак за каруцу а кад дођеш овамо, или ако нећеш на то а ти кад нам јавиш трошак, можеш бити спокојан, да га ниси учинио забадава. Ево ти овде што ти може у то име служити, и што смо ми досада о томе добили.

Was wegen den Arzt anbelangt, so habe ich mit zwey Doctoren gesprochen, welche einstimmig sagten, dass dieser Mann in dergleichen Fällen schon Wunder gewirkt hat. Er ist auch nur der einzige in Wien, der sich auf dieses Studium verlegt hat. Er heist Brandstaeter hat sein Officin in der Weihburggasse, und sein Institut in Hernals wo er gegenwirtig 32 solche Kranke hat, zu 15—16 Jahren, um so leichter wird das junge Kind, wo das Uibel art[?] im Wachsen ist, hergestellt werden.

Поздрави све моје познанике, особито Гд. Копитара и Гд. Белецког. Ја сам здрав и задовољан. Љубећи те остајем

твои

Фрушић.

[Споља:] An Herrn
Wuk Stephanovich mit Briefen des Hr. J. Kopitar
Censors bey der K. K. Hofbibliothek
a Wien

[Вукова напомена:] одговорено на васкрсеније наше [29 мар.] 825.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1937]

45.

1/13 Априлија 1826.

Љубезни Господине Фрушићу!

Већ има година дана, како нијесмо један другом писали! а готово по године има, како се накањујем да ти ово писмо пишем.

Шаљем ти *Serbische Hochzeitslieder*. Увјерен сам, да ће те ова књижица врло обрадовати, само да оће Бог дати, да ти ово писмо моје радост не поквари! Ја сам у неисказаној невољи без новца. Знаш, да се догоди каштo, да нем чим писма да платим, и управо да гладујем са женом и с троје ђеце! Чакшире су ми закрпљене на десет мјеста; за 100 f. см. имам у залози којекаки ствари (нпр. бурмутица, што је поклонила В. К. М. П.; колајна Руске Академије), које ће ми пропасти, ако ји до мјесец дана не откупим. А особито сад ми о Ђурђеву-дне ваља платити за квартир 60 f. сп. Ја нијесам заборавио, што си ми писао, да новаца од вас више не иштем: али у овакој невољи наканио сам се да ти још један пут, као своме правом пријатељу, и као паметноме родољупцу и члену најродољубивије наше општине, која ми може помоћи, пишем; па ако ми помогнете, моја срећа, а ваша чест и слава: ако ми не помогнете, не ћу себе кривити, да вам нијесам писао, нити ћете ви кад моћи рећи: да смо знали, да је Вук био у такој невољи, помогли бисмо му. Ја мислим, да би се мени овако најлакше могло помоћи, да ми Трјестанска Српска општина даде *годишњу пензију*. Да у напредак ништа више не учиним, надам се да сам само с оним, што сам до сад учинио, заслужио ту милостиву помоћ родољубиви Трјестанаца; а ти можеш знати (и свакоме казати) какова би за Трјестанце била то слава и данас и свагда. Хиоти су давали Корају по 3000 гроша на годину, а Корај Грцима није оно учинио, што сам ја Србима; нити је он имао велике потребе од тије новаца, него су му они давали из благодарности и чести своје ради. Кад би сам ја имао на годину 600 f сп., онда би сам био богатији од Сине, и сваке би сам године, осем Забавника, издавао по једну књигу; али ако ми се не може дати толико, а оно дајте колико се може, макар половину тога, боље ишта него ништа. А још би славније било

да ми одредите пензију (макар колику), и да ми уз то пишете, да ћете сваку моју књигу вашим трошком наштампати, па кад новце главне извадите, онда мени остале књиге дати. Истина, да ово кад би сам имао пензију, не би било *нужно*, јер би сам ја онда моје књиге ласно штампао; али би било *славно* и за мене и за вас!. А то све једна општина ласно може учинити, само један човек не може. Ако ми се та помоћ не може дати из општинске (или црквене) касе, а ви се поревените, па сваки по нешто. Ја сам увјерен, да и осим тебе има ту доста моји и твоји пријатеља, који ће ради бити, да се мени та помоћ даде; ако се који противног мњенија нађе, онога ви ласно можете обрнути. Свакоме слободно можете казати (и ласно доказати) да сам ја народу Српскоме оно учинио, што сви остали списатељи заједно нијесу: ја сам народ Српски с ученом Европом познао. Прилажем ти овђе на листу, шта и *Руси* о мојим књижевним пословима говоре. По мојим заслугама по познатоме родољубију Трјестанаца могу се надати, да ће ми се помоћи; само те молим да гледаш што брже. Ако узимам срећу, те ми помогнете, онда ћу вам, о вашем трошку, доћи тамо, да вам благодарим, и да се с осталим пријатељима лично познам, и да вам кажем, шта ћу још да радим. Ако ли ми пензије за сад *одма* не бисте могли одредити, а ти гледаи, да ми пошљете барем 200 f. cm. да се не срамотим и да не пропаднем са свим, па ћу вам на јесен за те новце дати 200 екземплара IV-те књиге народни Српски пјесама.

а) Владисав. (цвијет.)
б) Забава.
Шафарик etc.

(несвршено).

[Вуков концепат у арх. С. К. Академије бр. 1938.

46.

У Трсту 15/27га Априла 826.

Љубезни брате Вуче!

На љубезно твоје писмо од 1/13га Априла ваљало ми је што брже одговорити, да те не пуштам тајати у неизвесној надежди, али сам на сваки случаи моје ради савјести, и по-

вјеренија и пријатељства твога ради морао се савјетовати са наиближим мојим и твојим пријатељима. И ево ти данас неутјешимог и конечног нашег рјешенија, да није могуће ти помоћи имати за сада ни за 600 карантана а камоли 600 f. А увјерен буди, да је нама т. ј. Владисављевићу и Радонићу и Поповићу твоја потреба врло тешко пала, и да би и без потребе твоје свагда готови били почитаније, које теби и твоим заслугама имамо, дјелом и срцем доказати да је могуће. Од други твои овде пријатеља у садашњим опстојателствама трговине вообще, и њиовим поиаособ нимало и ништа није се могло надати, тако да смо за добро нашли, ни спомена им неучинити, увјерени будући да не само неби ништа получили, него би и непријатно били дочекани, а со тим и у будући којои прилици теби приступ покварили. Да је нама врло тежко, што те овако упустити морамо у таковои нужди твојои несумњаи нимало, јербо се нимало нисмо, нитисмо могли промјенутисе спрама тебе у пријатељству и љубави нашои. Но ваља нам оставити плачевни разговор оваи и тјешитисе како је могуће.

Књижица коју си ми послао јест ми врло мила била, и захваљујем ти. Г. Владисављ. послао је оне Забавнике из Карлштата у Далмацију још одавна. Шта је то да Цвјетак његов тако дуго заостаје? Јесили добио објављеније о Сербијади од Милутиновића Симе из Липсије? Знаи да сам добио сина именом Чедомила још у Феврару мјесецу. Тодоровић Димитрије, који је оздравио са свим, отишао је у Темишвар. Г. Јеремија Гагић узео је моју млађу сваст Евстакију за супругу. ма се бојим да ће бити срећа једној страни и другој, јербо ми се чини неприлика девоика од 17 година а Г. Јеремија од 47. Ако ти није тежко и узимаш што год писати ми, биће ми мило. Поздрави ми твоју фамилију и Гд. Копитара љубезно. Остајем

твој
стари пријатељ
Димитр. Фрушић.

[Споља:] An Herrn
Vuk Stephanovich
mit Briefen des Hr. Kopitar
Censors an der K. K. Hofbibliothek
zu *Wien*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1939]

47.

У Трсту 1/13га Февр. 828.

Високопочитајеми и Љубезни Г. Вуче!

Колико је мени драге да си ми заискао прередког мога одговора, толико ми је жао, да је и оваи доцнији и од свију напдоцнији остао. Ја сам те дужан похвалити за тв. забавнике од две или три године. Усцјели су, штилом, вкусом, ползом и знатношћу, да су ти старе почитатеље твоје преко ожпдавања задовољили, и многе наиоштрије противнике твоје побпли, да до тога довели, да ји траже, читају, и жалесе, ако ји добити немогу. Видим и из числа пренумеранта да је изглед добар, и да се малом числу НСаћана и Карловчана у неком смислу не дивити него радовати можемо. Дај ти Боже живота, а успјеха ти неће нестати. Камо срећа да се одлучиш Новине Српске подићи, несумњам да ји ниси држао, него мислим и да ји још држиш као прво, наилакше и наисходније средство за побудити к читању књига, и размишљавању и напредку у цивилизацији и литератури. Зар би тако тежко било трошка задовољно добити? Ја мислим кад би то једино било препетствије, да би се могло надати наћи нас 12—15 у свим странама, кои би се подузели на три године по 30 f. сребра за ексемплар један Нов. плаћати. Само да би ти лакше могао у почетку обстати, а с временом би стојале до добра учредника, да би число љубитеља и пренумеранта само по себи расло, и Новине на вјечно у обичаи и темељ поставило. Молимте промислисе и јавими твоје мњеније.

Чујем да си у Пешти био. Сима Милутиновић те поздравља из Црне Горе, ди је лепо био примљен од Владике, и каже да је задовољан са свим, и да ће млоге пјесме јуначке и љубавне сакупити. Жао му је наћи у њима, да је паденије српск. царства масло Краљевића Марка. Мисмо овде сви твои фала Богу здрави и поздрављамо тебе и твоју фамилију љубезно. Од моје стране ми поздрави још особито Г. Копитара. За Г. Мушицкога незнамо јели се завладичпјо, и зашто досад још није. Мисмога овде добро подпомогли и више него што он заслужује, и што ће икада заслужити

боимсе. Остајем твој стари и свагда једнаки почитатељ и
. пријатељ

Димитр. Фрушић.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1940]

48.

У Тријесту 9/21 га Марта 828.

Љубезни брате Вуче!

На два в. писма имам вам одговорити. Објављенија смо примили о нов. Истории Сербије. Предмет је достојан в. труда и свију нас жеље. Пренумеранте купи Г. Владисављевић. Мислим да ћете скоро добити ји. Што си ми писо за они 100 пренумеранта на све тв. књиге не могу се ни ја ни ти томе надати. Јербо су пјеснарице и данас непродате, а затворити у нешто новце, ди велике добити нема, а чекати за дуго није својствено трговцима овога мјеста, а за поклонити ти толико нису времена. Ја сам послао Милутиновићу једно тв. објављенје. Поздравими Гд. Берића, и остаи ми с Богом твоме

искреном пријатељу
Димитр. Фрушићу.

[Спољa:] An Herrn
Vuk Stephanovich
mit den Briefen des Herrn J. v. Berich
a *Ofen*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1941]

49.

У Трсту 5 га Ноемвр. 1828.

Љубезни Гд. и брате Вуче!

Прилика ми се даје писати ти, и поздравити тебе и твоје свељубезно од стране моје и моји у дому. Доста вре-

мена протече, док се наканимо ми један другом писати, ми стари другови, и вјерни пријатељи један другоме, но фала Богу чујемо, како нам је преко други. Ово Ти писмо предаје Гд. Петрановић Далматинац из Шибеника, од скора познат самном. али за ово мало време тако ми умилан, да те од моје стране молити морам, примити га љубезно и препоручити доброти Гд. Копитара, које вас обојицу он жели познати, пазити и ваше се доброте достоинним учинити. Он ће ту права слушати. ако би му могло успјети штипендіум регіум получити добро би му било и одлакшање његову оцу. Ви га подкрјепите совјетом у чему будете могли, и имаите ме на ново обвезана. кои желећи о вама скоро што добра разумјети остајем

Твои
свагда искрени пријатељ
Димитр. Фрушић.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1942]

50.

[Вукова рука:] 2 Апр. по Р. 829.

. . . . . .

П. П. Твоп даница нема. Шта је то од Миловука. Радонић те поздравља љубезно. Ако је ту Гд. Стеић поздрави га од моје стране, и кажи му да ћу га ако Бог да до две године доћи посјетити. Пиши ми, ако што имаш или знаш ново. Ди је Живковић Телемак, Стева Филиповић, како је Давидовић, како је у Србцји и како си ти са фамилијом твојом. Ја мислим о месецу Ђуњу у Јакин Рим, (ако не буде од полиције препоне) и Дубровник, ако те могу у чему послужити. пиши. Јесам и остајем

твоп
свагда искрени
Фрушић.

Збиља кад свуда пролазиш, зашт један пут кроз Рватску непрођеш, Крањску и Трст?!

[Спољa:] An Herrn
Vuk Stephanovich
auf der Landstrasse in der Ungargasse № 329
bey Thor die 1te Thüre rechts

a *Wien*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1943.]

51.

У Трсту 2га Маја 832.

Високопочитајеми и многољубезни мои Г-дине Вуче!

Јуче сам читао ваше писмо на Гд. Владисављевића, и разумео за вас, да сте у Земуну. Јест ми драго и није ми драго. Ал како је тако је, само да је без квара вашег моралног и физическог, и друго је за нас све добит са вашим преласком, и новим писателством. Једно ми је само жеља знати, зашто остависте ваш чин? Жао би ми било да су непријатељи ваши томе криви. Ма непријатеља ви како можете имати, лако ми је знати, јербо што више слабости и узка срца у људима, а у вама више мирноће, поштења и слободе у срцу, толико лакше и више на вас зависти и мрзости. Дај Боже да од свега овог није ништа, и да је само ваша воља и ваш избор у томе. Молим вас пишитеми скоро, камо срећа љубезни и драги мои пријатељу да се можемо очима видити. Дао би сва друга весеља за то велико удовољство, које би ме оживило и помладило здрава иначе, али готово венућа од умора и готово самости. Да ми није још Г. Владисављевића љубезна земљака и пријатеља, ја би при свем благу и срећи што имам и уживам, у меланкоју пао. Неможете ми веровати, колико ми одмора даје разговарајући се преко писама с вама, та да ми време допушћа, неби вас досутра пустио. Гд. Владисављ. послаће вам новце на Миловука у Пешти. Ви ми поздравите моје пријатеље у Земуну, особито Вас. Васиљевића његова брата и Шпирту. Веселитесе и уживаите задовољно ваше време, не заборавите на мене

вашег
искреног и свагда нежног пријатеља
Д. Фрушића.

Поздравља вас моја Јованка, Чедомил, Душан и Милица. Има ли у вас још што фамилије. Како је по Сербији, како је Давидовић, и какосте ви шњима. Је ли молим вас Јевта Поповић у Сербији. Био је од нас за Ц. Гору пошао.

[Споља:] An Herrn
Wuk Stephanovich Karagich
mit Briefen dez Herrn Basil Wassiljevich
a *Semlin*

[Вукова напомена:] одговорено 9. Маја 832.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1944.]

52.

У Монфалкону 21 Јуља 1832.

Многољубезни и високопочитајеми мои Вуче!

Писмо ваше од 27, Јуња примио сам овде гди се у бањама налазим здравља и почивања ради. Много ми је мило знати о вама, и вашим пријатељима што добро, али зло ваше мојим бива, свагда сам чувствиталан бијо, врућа срца и пуна участија. Случаи Гд. Стеиња мени позната пријатеља и многопочитована јест ме ударио ненадном жалошћу. Неби пре повјеровао, ни у сну помислио, да њему као љекару Милошевом, и домаћем човеку, због чега због једне књиге, једног може бити изречења, једне мисли изиће прогон, и нужда бјегства. Варам се, али не могу одољети мисли, да нису калуђери криви и попови, да наипосле ни ученији њему бивши пријатељи нису шњима заједно против њега и његове књиге устали. Заиста право имате рећи, чудо „прва књига србске типографије конфисцирата.“ Та да је и политика руска дирнута била, још би таковом Господину и његовои књизи лека бити могло без конфисцирања и бјегства. Али слаби Милош и мало човек! То сам ја свагда знао, и свагда тако држао против свију лепи речи Вука, и похвала Пирха и прочи Милошеваца.

Што ме питате за совјет, ваља да вам кажем како мислим, и како би ја на његову мјесту поступијо. Ако нема страх због политически замјера, нека иде у Руссију, Москву, или и мањи у који му драго град. У последњем ће мјесту Руссије као љекар добро и боље стајати са мало среће и доста крјепости у здрављу него ли овде и по Европи акоће игди. У Турскои нема ништа добра, у Австрији свуда је слабије. Овде у Трсту није му доста за једну годину из свога на чисто потрошити 800 f. сребра, и тако две три и четири године узастопце више од своје кесе живити би морао, него могао падати се од медицине и добити. Тако је испунило се медицима старијим и млађим страним а особито овдашњим домородцима, да би му пре Дубровник него ли Тријест совјетовао, пре Вијену него ли Пешту, а пре Пешту и Темишвар и Н. Сад него ли и које друго мени у нашему царству познато мјесто. Совим га лепо од мене поздравите и пишитеми тако вас молим обадва по првои пошти, да ако вам у чему могао будем још што помагати совјетовати, тјешити стање ваше да се нађем. Остајем љубезно поздрављајући

ваш
искрени пријатељ
Димитр. Фрушић.

[Споља:] An Herrn
Wuk Steph. Karagsich
a Semlin

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1945]

53.

У Бечу 26. Нојембра (по нашему) 1832.

Љубезни и високопочитајеми Господине и пријатељу Фрушићу!

Ево ме *једва* у Бечу! Различне сметње, које су ме онде седам месеци против моје воље задржале нису ми пре допу-

стпле. да вам одговорим на ваше писмо из Монфалкона од 21 Јулија.

Стеић остаје у Земуну, као лекар, и за сада се фали да има посла доста. Право велите, што кажете, да су калуђерп крпви његовој књизи, па и то управо Сремачки калуђери, па су зашли чак од Петербурга преко Стојковића, а и у Србији, као и свуда, више је људи луди и неваљали, него паметни и поштени. Ово за сад нека вам буде доста о Стеићу и о његовој књизи, само ћу вам још то додати, да му је књига у Београду по други пут с ъ и с ы штампата, но кад се готова донесе Милошу, он заповеди те се из ње (из свију егземплара) издере посветително писмо (његовом старијем сину), које је у рукопису одобрено и по његовој заповести потписано и његовим печатом потврђено (ово слободно можете узети за пример постојанства и у свима осталим делима).

Но знате ли, како сам ја најпосле (до сад) прошао с Милошем? Јамачно сте нешто морали чути, али не знам, јесте ли онако као што јест. Раставши се ја с њиме са свим, и нетевши на његова млога и писмена и усмена позивања више у Србију вратити се, напишем му летос из Земуна једно писмо од пет пуни табака, у коме му (што се учтивије могло) представим главне недостатке његови владања, и начин, како би се они поправити могли, и најпосле зла следства, која ће морати следовати, ако он остане при своме садашњему и дојакошњему владању. Кад му се ово писмо прочита, он запрети писару који му га је читао, да о том ником ни речи не каже, а сам разгласи, да сам му ја писао, *да су сви чиновници његови непријатеља, и да му о глави раде, и да га ја зато наговарам да ји побије;* па онда пошаље на Земунску парлаторију тројицу од први своји чиновника, Алексу Симића, Цветка Рајовића и Панту-Аџи Стојла, те ми јавно како од стране Његове Светлости, тако (по заповости) и од своје (по српски), *j* . . . и оца и матер и род и пород и све до девет колена, које ја све примим драговољно без икаке срдње или псовке од стране моје. Па ни то не буде Његовој Светлости доста, него ме у исто време туже генералкоманди Варадинској, да ја очу народ у Србији да побуним, него да ме („wegen demagogische Umtriebe“) од границе удаље. На ову тужбу ја за оправдање моје будем принуђен Земунској милптаркоманди дати копију од писма, које се онде преведе на Немачки и преко генералкоманде

пошаље у Беч. Ето тако *тајно* моје писмо, којега садржање Милош онамо крије, као гуја ноге, његовом будалаштином постане јавно. Ја знам, да би га ви радо читали, и ја би вам га послао, али не могу да се наканим да га препишем, а другоме да препише нисам рад давати.

Сад сам ја опет списатељи Српски, као и пре што сам био. Док не издам ону поезију покојног Луке, која ће о идућем Пештанском вашару бити готова, гледаћу да штампам народне Српске песме, које на ново скупљени (и то све јуначки) имам око 50 штампани табака; а имам и речи који у мом речнику нема, око 4000; а и Даницу сам рад опет продужити и т. д. Ово је све добро и красно, и јамачно вама по вољи; али ево зла, што сам *без новаца!* Оно сиромашнога покућства, што сам у Земуну имао, морао сам онде продати, пошто су тели они, који су куповали, а овде морао сам сад нужне ствари куповати, пошто су хтели они, који продају. Тако сам потрошио сву пензију, коју сам за прошавшу трећину године примио, и сад не знам, како ћу дотаворити док опет време дође (на концу Јануарија), да пензију примим.

Не бисте ли ми ви и Г. Владисављевић могли послати 100 f. cm., па би сам вам за њи дао песама, од ови, што мислим на ново штампати? Ако ли баш толико не можете, а ви ми пошљите, колико се може; боље је и што, него ништа. Ја добро знам да се ни у вас новци не пресипају и врло ми је жао, што вам с оваким гласовима досаћивати морам: али што знам чинити, кад није друкчије.

Кажите Г. Владисављевићу, да сам његово писмо од 6. Сент. у Земуну примио, и приложено у Београд оправио.

Еда ви што разуместе, где је сад Јевта Поповић?

Г. Копитар је здрав, и поздравља вас.

Поздрављајући и вас и ваше домашње, и Г. Владисављевића и остале пријатеље, с истинитим почитанијем остајем ваш стари пријатељ.

[Вуков концепат у арх. С. К. Академије бр. 1946]

54.

У Трсту 31 га Декемвр. [рим.] 832.

Љубезни мои пријатељу Вуче и високопочитани!

Никада на моје писмо нисте толико чекали, колико на ово. Узрок је што нисам могао новаца наћи, а одма је писати лако било. Једва сам ево сад ову малу векслу од 40 fr. справијо и то из доброте Гд. Владисављевића 25 fr. Јовановића 10, а Ђурановића 5. А да ди сам ја и други? Немоите питати. Сад је тако време, да нисмо вам могли бити у помоћи, а биће опет времена, ако Бог да живота, ди ћемо вам бити на помоћи. Мени је ваше писмо од 26 Ноемвр. млого новина донело чудновати. Да би могао имати и ваше писмо Милошу писато, би га радо читао. Из зла једног бива друго добро. Ви сте списатељ постали србски опет на ново. То ће вама донети већу утјеху и мир, и похвалу, него ли је бијо вредан почитак ваш и плата у Србији. Даницу, Новине, Песме, све је то лепо што ви намјеравате. Да нисам у послу, а као данас мало нахлађен и болан главом ја би вам сила писао, и питао би Вас зашто не би једанпут оваи краи посјетили, да се још једаред видимо овога живота, поразговоримо, едали би овде у Трсту једну тіпографију завели и ваше књиге печатали и прочаја и прочаја.

Ја незнам али мислим ви не можете имати млого пријатеља онакови, као што сам ја и Гд. Владисављевић, пак састати се шњима и проживити ако би вам било могуће могло би осим великог срцу весеља и задовољства нашег још коју корист донети. Промислитесе, почнимо се договарати јавите нам ваше намјерење и будите здрави и незаборавите ми скоро јавити што имали будете за мене достоино. Поздравите Гд. Копитара и реците му да терамо Гд. Мушицког да Букваре и школске књиге сачини и да ми Трстанци примамо трошак печатње на себе, и да не би рђаво било да нам јави, ђе би печатали или у Виени, или би боље било овде једну штампарију да заведемо. Само не знам како би за цензуру и унос књиге одавде било. Ако би нам знао што казати, нека нам јави, и побуди нас добрим надеждама или још за времена од неизвршими одврати.

Ваш искрени

Димитр. Фрушић.

[Споља:] An Herrn
Wuk Stephanovich
am Spitlberg № 133 ein Hofe hinten im 1ten Stock
die Thüre № 15.
in *Wien*

[Напомена Вукова:] одговорено 2/14 Јануар. 833.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1947]

55.

У Бечу 2/14 Јануара

Љубезни и високопочитајеми, Господине и пријатељу Фрушићу!

Не могу вам казати, како ме је обрадовало писмо ваше од 31 Дек. (по Римскоме). Оно је учинило те сам се и ја Божићу обрадовао. Благодарим и вама и Г. Г. Владисављевићу и Јовановићу и Ђурановићу. Колико ми је мило, што сте ми ово новаца у великој потреби послали, још ми је милије, што ми ји шаљете с овако добром вољом и још с надеждом за унапредак. Да је Бог дао, да имам барем у десет наши варошп по таког једног пријатеља, онда би се другчије што радити могло. Кад би сам имао кога, да ми плати штампарски трошак за сваку моју књигу (или да ми од сваке књиге купи по 300 егземплара), онда би сам најмање за две године свако три месеца по једну књижицу издавао; али овако, опоминући се, како је тешко књигу издати, нема човек ни праве воље да ради. Овака помоћ не може се зактевати од једног човека, него да је неколико људи да се договоре. Ја сам уверен, да нигде таки пријатеља немам, као ту, и уверен сам особито о љубави вашој и Г. Владисављевића; и с превеликом радости дошао би сам, да се видимо и разговоримо, и да и ја видим тај, за народ наш од старине врло знатни крај; али се не може, и то само због *трошка*. Истина да сам уверен, да ме ту, док би сам се бавио, не би коштовало ништа, али путем, тамо и амо, треба најмање, као што чујем, 80 f. cm. Ако ме до пролећа Бог од куда помогне, да толико могу потрошити, да знате, ето ме у Априлу к вама у госте.

Кад би се *ту* Српска типографија могла завести, то би славно и преславно било, ја би јој, ако жив и здрав будем, дао посла најмање за две године; али би ваљало изрезати *(овде?)* слова барем онако лепа, као што су садашња Београдска. Онда би из једнога зла постало велико добро. Мени је Милош обрицао (преко свога брата Јефрема) целу моју президентску плату (840 f. cm. на годину) у пензију, али да живим *у Србији* и ништа више *да не пишем!!!* А ја на то не би пристао ни за десет 1000 # на годину.

Г. Копитар благодари вам на поздраву, и он вас љубезно поздравља. Кад сам му казао, шта пишете за Муш. и за школске књиге, он вели, да сад најпре ваља да гледамо, не би ли Мушицки добио каку *богатију* епархију, па ћемо се онда за остало договарати. За типографију кад би се ту....

(нема наставка)

[Вуков конц. у арх. С. К. Академије бр. 1948]

56.

У Трсту 19/27 Февр. 833.

Драги и високопочитајеми Г-дине Вуче!

Чудићетесе шта је то, да су моја писма и одговори тако ретки и поздни. Немам кад, па није друго. Сваки сам дан натезао, небили вам што пре могао с добрим гласовима долетити, па ево ме једва сад. За објављенија ваша о пјеснама јављам вам да нећу изоставити послати у Одес, за Венецију још не знам, и у Бесаравију Радонићу. За число овде пренумеранта надаитесе добру, а и за Одесу немоитесе бојати. Моја препорука и одношенија и Гд. Владисављевића могла би бити од доброг успјеха. Видићемо.

Сад што ново! Оно число родољубаца двадесет по на 15 књига сваког сочиненија вашег за две године напмање, држите као да сам га већ изнашао. Ма још нешто. Ову сада част пјеснарице посветите коме хоћете, Тријестанцима за сад немоите. Али другу и трећу сигурно ћете моћи, и ваљаће тако да учините. Чинимисе да ће вам штампа моћи бити плаћена од нас свакојака. Сад још нешто ново! Ви ћете

доћи мени у госте, али непик пре, док ја не рекнем анд. За оно што ме питате пошто је месо, и пошто су квартири, и каква је овде зима, кад дођете имаћете одговора, и видићете сами. Него ви сада мене као вјерног и врућег вашег пријатеља ваља да послушате, кои желим мени утјеху, моим Трстанцима чест, а вама радост, роду ползу и пример славан да учиним. Ја сам сложио и увјерио важније од овдашњег общества пријатеље моје, да нам ваља вас помагати раном у потребама, весељем у бригама, помоћу у трудима. Надамсе да ћете скоро получити наимање 200 fr. сребра на годину, док сте живи, или писали или неписали, здрави били пли недаи Боже болешћу трпили. Само ми треба за извршити ове моје жеље једног повода од ваше стране и прилике ове. То јест пишите ви једно молебно писмо обществу србскоме, јавите укратко како је тежко вама живити без заната, без ноге, без капитала, а живећи и трудећисе за просвјещеније рода, имајући дјеце и фамилије, немогући живити у мањим мјестима ди је лакше живити, него морајући у главним варошима типографије ради, пријатеља и библиотека ради бавитисе, доста пута у невољне потребе падате, и помоћи се лако неможете вашим пријатељима и отношенијама, а и старост, а и бриге неповољно дух обарају. То ви писмо у једном на мене отвореном писму прикључите, да ме молите, да како знате да сам ја један од членова общества, један вама лично познат, да подкрјепим ову вашу молбу, и устмено све оно дометнем и изјавим, што би обществу хотело се за информацију вашег срца, и вашег стања, па да се ослањате на познато родољубије и доброту чувени Трстанаца, кои ће указивајући вама милостиву подпору први између свију општества одликовати се и т. д. Све то ви учините, и што пре можете мени пошљите, а ја ћу онда дати звати општество, и ако Бог да имати неизказану радост осведочити вама, колико заслужујем звати се вашим пријатељем

Димитр. Фрушић.

Скоро може бити пре али сигурно после ваш. писма што више.

[Споља као на протходном].

[Вукова напомена:] одговорено 25 Февр. (по нашем) 833.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1949.]

57.

— [25 Февр. 1833]

Љубезни и високопочитајеми пријатељу
п Господине Фрушићу!

Као свога правог пријатеља и родољубивога Србина молим Вас, да приложену овде молбу моју представите Племенитоме Српском општеству Трјестанскоме, кога сте и Ви член. Ви познајете мене лично, познајете моје дојакошње књижевне послове, и познајете моје срце и моју родољубиву ревност; зато Вас особито још молим, да бисте код општества ову молбу моју поткрепили, и да би сте му све, што би оно о мени још желило, или што му буде нужно било, знати, изјавили. Ја велику надежду имам на познато родољубије и великодушије чувени Трјестанаца: а Ви можете себи представити, какова ће бити њиова чест и слава, што ће мене помагати и поставити ме у стање не само да лакше могу живити, него и да могу јоште што за народ радити. Какови ће славни пример они први у роду своме с тим показати! С милостивом помоћу Трјесотнскога општества ја би сам, само ако би ме Бог поживио још цигло три године, учинио у нашој литенатури још онолико (ако не више), колико сам досад учинио. А овако живећи губи човек вољу и к животу, а камо ли к послу. Верујте, да ми се, при свој слави, коју сам у туђим земљама себи заслужио и народу нашем учинио, често догађа, да немам ни једне крајцаре, него морам залагати што од своји или женини аљина, да купим деци леба! Сад сами судите, како се може човеку у оваком стању милити, да што мисли и пише? Срби обично кажу за сваки посао: „весело срце кудељу преде“, а за оваки, књижевни, посао мора бити особито весело и задовољно. Гледајте дакле, какогод знате, да би општество ову молбу моју испунило, па ћу онда бити Трјестански са свим, и трудићу се једнако, да се на славу и дику Трјестанскога општества покажем достојан његове милости и помоћи. Ако да Бог, те се састанемо онда ћу Вам казати, шта мислим ја још издавати.

[Вуков концепт у арх. С. К. Академије бр. 1950]

58.

У Трсту 1/13га Марта 833.

Високопочитајеми и љубезни Г-дине Вуче!

Незнам коме је драже мени или вама, да су вам моја писма била тако драга. Мени се чини, да ако Бог да те дочекам, а дочекаћу јамачно, да се све по жељи и плану сврши, да ће ми спласнути велико бреме не само нестрпљивости, и жеље, него да ћу полетити од радости, и да ћу се као пред родом опрати, што му нисам нинакакву очевидну ползу поживио. Ово мало врсти само зато пишем, што сам рад казати вам, да сам ваше писмо и просбу данас примио да сам за добру нашао, и као што ваља сходну за жеље наше. Обтрчао сам данас пет шест наши капитулара од обшества, и поред пре добивени, други поглавити и врстни, преко мјере за мои план важни предобио, тако да се надам Cum pleno voto да ћу испливати. А то ће бити од данас наидаље десет дана т. ј. 23га Марта по римск. са свим одсуђено. Што се пре неможе, неможе, али се ви нестрашите непријатеља, док сам ја жив овде, јербо сам овде ја јачи да вам се пофалим него Митрополит и владике и калуђери. Пишитеми јели вам бијо Васа Тодоровић на поздрав дошао. Колико имате дјеце.

Ваш
истини пријатељ
Димитр. Фрушић.

У Одесу сам и ја и Владисављевић писао, и то лепо нациврано али истину голу са срца рекосмо. Надамосе добру. Ви извините, ако моје које писмо неможете прочитати. Мало времена и итња!

[Спољa као на протходном].

[Вукова напомена:] одговорено 7/19 Марта 833.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1951]

59.

У Трсту 12/24 марта 1833.

Високопочитајеми и Љубезни Господине и пријатељу Вуче!

Пишем и данас, дужност ми је, да се не устрашите. Данашњи дан имао је одсудити, ма шта ћете, није Божја воља била.

Разболео нам се Брате Гувернатор Риста Цветовић, ваш и мои пријатељ, капитул није имао данас мјеста, ма ако небуде Бог зна какве новости у данашњи дан т. ј. у Недељу 31га биће свршено. Ви ћете одма рећи ето судбине, ето што сам предвиђао, зашто не поитисте? Нестараитесе, не бринитесе, баш да недаи Боже ја од данас до седам дана умрем, дјело је моје жеље веће неголи ваше тако сигурно намјештено препоручено и утврђено, да је грјех сумњом или нестрпљивошћу мучити се.

Јуче сам ваше писмо примијо, ди ми пишете, да ће Трстанци с временом мени благодарити на труду о вама. Ту се нимало неварате, зашто су ми и сада кад сам од једног до другога возијосе неколицина рекли, да нетребам ја њима захваљивати, што ми се обричу вотум дати у фавор (ово је овде нашег капитула стил) него да мени имају благодарни бити на добрим мислима.

Кад Вам није Васа Теодоровић на визити бијо, цитираите га код универзитета вашим биљетом, и испсуите га, да се моји совјета слабо држи, и да непише, мени ни фамилији.

Ваш
пријатељ
Дим. Фрушић.

[Сполја као на претходном].

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1952]

60.

У Трсту 3-га Априла [рим.] 1833.

Љубезни мои Пријатељу,
и Господине Вуче!

По мојои молби писао вам је Г-дин Владисављевић, и метнуо вас је у жалост, коју смо и ми овде имали тако тешку, да сам ја у Фебру и постељу пао. Него је мени сад лакше устао сам из постеље, и излазим по мало и на двор. Али ми је лакше и у жалости, јербо сам сакупио вјерно мени великодушије и старе силе топлине мога срца и пријатељима народњим, те сам опет стари сваке надежде пуни постао, и у стању рећи вам небоитесе, наш план мора изићи потуњиу ја штенад, што на вас лају, и побједиу теготе, које ће само ваљати с трпјењем две три седнице сносити. А биће онако као што сам вам рекао, а не само што ће бити веће мора бити. — Господин Гагић вас поздравља, и он ми је у друштву од они ако Бог да двадесет пренумераната по на 15 ексемплара и скоро ћу вам послати новце.

Остајем одговора радо имајући

ваш
Дим. Фрушић.

[Спољна као на претходном]

[Вукова напомена:] одговорено 27. Марта 833.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1953]

61.

Љубезни и високопочитаеми Господине,
и пријатељу Фрушићу!

Истина да ме писмо Г. Владисављевића од 19. о. м. лишило велике надежде и радости, али ми је опет нај-

теже било, што сам из њега разумео, да сте ви због тога и у постељу пали; а и да ми он то није писао, ја би могао себи ласно представити, како је то морало бити вашему родољубивоме пријатељскоме и чувствителноме срцу; зато сам одма Господину Владисављевићу одговорио и, заборавивши себе, гледао сам, колико је могуће, да утешим вас а и остале пријатеље. — За ове неколике прошавше недеље дана једнако сам на јави сањао, како ћу унапредак лакше моћи живити и послове моје радити, како ћу вам тамо доћи, како ћемо се о различном које чему договорити, како ћемо гледати, на славу Трестанаца, Божидарово време (према данашњем нараштају) тамо да поновимо и т. д.; па ме Г. Владисављевић с његовим писмом у једанпут из тога слатког сна пробуди! Сад ово писмо ваше од 3. Априлија, поново ми надежду даје; али вам опет братски кажем: гледајте, ако се може; ако ли се не могбуде, немојте се врло срдити, да не бисте у болест пали.

Ја знам, да сте ви уверени, да би то, што сте ви ради мени учинити, било на млого већу чест и славу нашему Трјестанском општеству, него што би мени било на помоћ; али кад се не да, шта ћемо! Тако је тешко на овоме свету људма добро чинити! Али је опет за то добротвору већа радост и чест, кад му срећа помогне те сметње и тегобе надвлада.

Г. Гагић ми је писао од 7/19. о. м., и ја сам се и сам досећао, да ће и он бити од друштва они 20 пренумераната по на 15 екземплара, будући да вели: „како за ове пренумеранте, тако и *за мои 15 екземилара*“ и т. д. Гледајте, молим вас, да би сте ми што брже послали што новаца за Г. Гагића, јер не знате, како ји чекам. —

Поздрављајући како вас и ваше домашње, тако и Г. Владисављевића и остале све пријатеље остајем

У Бечу 27. Марта (по нашему) 833.

Ваш свагдашњи пријатељ
и почитатељ
В. С. К.

[Вуков концепат у арх. С. К. Академије бр. 1954]

62.

У Трсту 9-га Ђуња [рим.] 833.

Високопочитајеми и љубезни Вуче!

Ево вам један пут добра гласа. Јуче смо се у обществу огледали, перорирао сам за вас, без надежде бивши, оштро, и без обзира пријатеље и непријатеље корећи, и на дужност опоминајући, да смо ми не общество него народ, да ми не само наше сироте, него све по народу ма ди налазећесе сироте, имамо подпомагати, а као што је нас сав народ сградио, и у стање метнуо бити могућним, јачим, славниим од друге дјеце своје, тако да ми морамо, по примјеру наши старији остављеном, народу благодјејанија примљена враћати, и оне, кои су пријатељи духом и срцем народњи, у потреби подпомагати, њнове жеље крјепити, и подпаљивати по могућству и мјери средства наши. Сви су опоненти до једнога ћутили, и готово са свима вотима добилисте ово рјешеније, које ће те у писму од општества, (наравно да ћу га и ја помоћи сачинити) добити: т. ј. за сад из уваженија бивши ваши труда, и из означенија наше благодарности на годину 100 f. сребра, а с временом ако Бог да, те посџешни буду и ваши и наши послови по могућству трудићемо се и више давати вам на помоћ. Ви засад будите задовољни. Ова помоћ већа ће бити у смислу моралном него новчаном, када будете печатали писмо општества или у књизи вашои, или у љетопису, ваши ће суностати остати, видећи да је једно од први општества, вас узело у обрану и уваженије, ућутиће матица, ућутиће по Србији по Н. Саду, по калуђерима и списатељима спрама вас ратовање. А ако Бог да, те се видимо, установићемо неке мисли нека уведенија за школске књиге, може бити и за типографију овде. А кад ћемосе видити? То ви гледаите, за сад непишите благодарителна писма, док недобијете од општества, а за ваше овамо путешествије јавите ми ви, кад би вам лако и кад би вам теже спрама времена стајало, јербо ја од моје стране до Августа неби желно, како имам ићи у Топлице на одмор. Останте ми с Богом, и радуитесе са мном, да смо први лед пробили. Није што је 100 f., него је, што смо општество добили на таке мисли упушћатисе, коме до сада није примјера било спрама никога другог веће вас првог на-

шег светлога списатеља. Јербо што је ко досад имао подпоможенья, то је од приватни било, и вама је првом од цара Николе, и од једног цјелог общества усцјело. Будите здрави, и пишитеми скоро

вашему пријатељу
Димитр. Фрушићу.

[Споља као на претходном]

[Напомена Вукова:] одговорено 2/14. Јуниja 833.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1955]

63.

У Трсту 30-ог Септ. [рим.] 833.

Високопочитајеми Г-д. Вуче,
Мои љубезни пријатељу!

Из драгог ми в. писма разумео сам да сте срећно у Вијену дошли. Како је Г-д. Берић у Будиму. Никад ми не јависте како сте у Сербији са Давидовићем били задовољни.

Ви ми кажете да ћете овамо може бити са владиком Црногорским, ако вас поведе. Ја вам несовјетујем засада овамо, ако Бог да на годину ћемо се видити. Узрок је што смо у обществу у послу, па нам неби било прилике ничему, што би желили да буде. Поздравите ми све пријатеље ваше. Други пут ћу вам више писати.

Ваш искрени пријатељ
Дим. Фрушић.

[Споља:] An Herrn
Vuk Stephan. Karagich
serbischen Schriftsteller
Josephstadt, in den Langengasse № 84
a *Wien*

[Напомена Вукова:] одговорено 14/26 окт. 833.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1956]

64.

У Трсту 21. Дек. [по р.] 833.

Високопочитајеми и Љубезни Вуче!

Нисам ни помислијо да сам вам дужан остао на прво ваше писмо заједно са објавл. на пословице одговорити. Него сада ме ваше писмо опет опомену, а мои су послови и заузето време свему криви. Опростите.

Ја сам ваше пословица објавлен. дао и владики Црногорском вашем и мом млого великом пријатељу и Милаковићу. А нисам вам још ни за мене ни за Гагића новце послао за Забавнике. Послаћу преко Владисављ. о новои години. Забавник је леп, као што је све ваше лепо, четврта част песама допада се свакоме, забавник је само млого кратак. Ево не могу да ургабим време Љетописцу код мене мало уважену писати и писмо општество нашег коментирати. Али ја незнам што вас устеже сами од себе у које ваше дјело уметнути га. А ја или Владисављевић писаћемо за сигурно учтиво без млого речи, јербо писмо за себе све што ваља говори. А јестели примили оно сто форинти. Ваше писмо са књигом није се у обществу још прочитало. Да сам ја крив, нисам, него је тако собом донело време, да га ни сам ја нисам читао. А што сте то рђаве воље, немоите за Бога. Зар се Матице боите, она ће све изгубити а ви немате него добити још за вашег и мог времена. И ја би вас желио видити, и ако неумремо у годину дана, неће нас мимоићи жеља, али за сада стегнимо рамена. Ја би био задовољан кад бисте један цут у образ ударили Матици и новим неким калуђерским списатељима, и као ђацима учитељски говорили. Небоитесе, позовите се на разумне учене стране и наше. Јестели читали Бирлића предсловије на Граматику нашку.

С поздравом ваш

Фрушић.

Ово сам у по ноћи ургабијо време те вам пишем, а ја ћу од сад бити слободнији, ако ни зашто друго, а оно што ме одговори Мушицком неће мучити толико. Да ми је целог општества касса на послуги, неби га обогатијо. Поздравите

ми Васу Тодоровића, нек отиде у штампарију Геролда. и каже, да за 1834 годину ја нећу примати Medizinische Jahrbicher — али још ове године да му одкаже.

[Спољa:] An Herrn
Wuk Stephanovics Karagich
Josephstadt in der Piaristengasse № 126.
rückwärts im 1ten Stock.
a Wienn

[Вукова напомена:] одговорено 28 Дек. н. Р. 833.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1957].

65.

У Трсту 12/24 Маја 834.

Љубезни Гд. Вуче!

Опет почињем моје писмо са оним мени обичаиним „одавна вам нисам писао.“ Сада пак при поласку моме у Дубровник ваља ми и с вама опростити се. Ја се надам с Божијом помоћу до свршетка Јуња, или до први десет дана Јуља у Трсту наћи. И зато би ми било млого жао, ако ви не би могли с вашим путем задоцнитисе онако, како би дошли у време овамо, када сам ја овде. Јербо ја мислим, да би и вама било мило са мном провестисе, разговоритисе, а да би мени испунила се давнашња жеља видети се са старим и од младости, и од сваког сладког спомена пријатељем, то знате. Гледаите дакле то вас врло молим, да с путом како год друкчије наредите, да се не би мимоишли засад, па Бог зна зар и засвагда. Ја полазим од данас 5 или 6 дана, и да сам могао о вашем намјерењу знати мало пре, бисе био чему досетијо, те би ја од моје стране заостао, али сад како је, неможе ми се друкчије, него поћи. Ако би наипосле ви овде имали бити у моме одсуству, то вам препоручујем, да се владате по совјету Гд. Вла-

дисављевића у свачему, што бисе Трстанаца тицало. Остаите ми с Богом да Бог да да се ми видимо. Јесам ваш

искрени пријатељ,
Димитр. Фрушић.

[Споља као на претходном].

[Ориг. у арх. С. К Академије бр. 1955]

66.

У Трсту 6/18 Ноемвр. 1834.

Љубезни Г-дине Вуче драги пријатељу!

Писмо ваше и Гд. владике примио сам. Чекао сам и Гд. Владисављевића, да се врати, и да вам одговорим. Он ми казује како је бијо лепо дочекиван и чашћен, како је био и у Београду код Јеврема, сила ми је казивао којешта, ма наивише ми је казивао, да је о вама и за вас оштро дишпутао готово сваки дан при свакои трапези, части и друштву. Да имате и доста пријатеља радоватисе, и ти врући и разумни спрама готове ућутити противне неразумне стране. Време ће још више, него уста учинити за вас. Драго ми је, да сте у Црнои Гори добро. А добро ће вам бити, само нек вам је воздух и Г. владика пријатељ. Гд. владики захвалите од моје стране на писму његовом, чуству његову спрама мене, и доброти. Све што икоме срдечном моме на овом свету желим то је вама и њему. Неразлучими да сте, и да једнако бриге и жеље о народњем добру дјелите. Све сам ваше поздравио овде. Ви гледаите од ваше стране да Гд. Гагића натерате, да како је консул овде Россиски Коронели умро, да гледа преко свои пријатеља, а ту би му и владика могао добро послужити. овде у Трсту консулом постане.

За Оподелдок реците, да је у Фармакопеи аустрискои под именом Liminentum volatile camphoratum, и тако нека га вам начине, и нетреба вам другог рецепта.

Ново друго немамо ништа, него да вас Стеић поздравља преко Паунковића, кои је овде био. Пишите ми за Неофитовића Доктора шта је, да се знам владати.

Ваш

Дим. Фрушић.

Гд. Никола Јовановић, кои вас и Гд. владику љубезно поздравља, још је овде због недостатка новаца, али се надамо, да ће и то свршити се скоро.

[Споља:] Al Signore
Wuk Steph. Karadsich
a *Catarro*
nelle Boche di Catarro
Zettine
nel. Montenegro.

[Напомена Вукова:] одговорено 16/28 Јануар. 835.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1959]

67.

У Трсту 13. Марта 835

Љубезни мои Г-д. Вуче!

Одавна нисте толико чекали на мој одговор као ови пут. Јербо је лако одговорити кад се ништа друго неиште, него што пријатељ пријатељу може учинити, али је сада било другчије. Него фала Богу ја се надам да сам за мене свршио, а за вас радујемсе, да вам данас могу писати, јављајући вам, да на мој конат узмете код Ристе Лучића 100 fr. а ако неузимам времена скоро писати моме Ристићу реците му ви, да ћу ја ти 100 fr. овде положити Шајеру, ако он узхоће, и тако да ћемо се намирити.

Момировић добри младић, допао ми се млого, поздравља вас и Г-д. Гагића и све познанике своје а особито од фамилије моје врло љубезно, и отпшао је пре два дана за Петрбург, чисто сам остао усамљен без њега, толико сам се био шњим навикао.

Како је од Србије знаћете из Новина, али из мога писма, што ћу скоро и првом приликом морском послати, ако опет неизаборавим као пре. Г-д. Гагићу моћи ћете наивише научити.

Ово сам дана Г-д. Будимировићу Докторанду у Виени једну колекту чинили и скупили 61 fr. за Ригороз моћи платити. Болестан је био, а нисмо могли остати ладни, знајући, да је новце на то послате од Г. Милоша потрошио, а нове искати није смео.

Ваша пророчества у име Србије јесу се више него од чести испунила. То ми у писмима своим Васиљевић, кои вас много поздравља нарочито каже.

Мислим да сте здрави и желим од вас скоро одговора, и то пре него што пођете, да знам од куд опет у вас желана писма очекивати, или око би имао што, куда моја шиљати. Остајем ваш

свагдашњи пријатељ

Димитр. Фрушић

[Споља:] Al Signore
Vuk Stefan. Karadsich presso il Sgr. Cavaliere
Jeremia Gaguitsch Vice-Console di S. M. l'Impratore
della Russie
a Ragusa.

[Напомена Вукова:] одговорено 11/24 апр. 835.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1960].

68.

У Трсту 2/14 апр. 1835.

Љубезни Г-д. Вуче!

Ја се надам, да ћете још бити у Дубровнику, и да пре Ускрса нећете поћи због ладна времена. Зато вам још и ово писмо управљам на Гд. Гагића, а ако ту не будете нека вам га пошље, ди он буде знао.

Ево сам вам писао, да узмете на моје име од Лучића мога 100 fr. њему сам пак доцније писао, да вам у случају какве оскудице још до 50 fr. на мој рачун даде. И сад с

радошћу вам пишем, да на сваки случаи узмете од Лучића на мои рачун 200 fr. т. ј. двеста фиорина. Јарбо сам ја толико био срећан у пријатељима моима, који су ме пре били увредили наћи бољу свест, већу топлину к благородију. У случају да ви ту ово писмо непримите, знаћу ди сте, и преко онога што будете на мои рачун узели знаћу остало послати вам у Виену. Ја сам до данас 200 fr. примио, и мислим неколико још фиорина више да ће бити, од ови ћу, јавите за сад Гд. Ристи Лучићу, 192 fr. за његов рачун овде платити Шајеру и другима, и нећу као што ми је наложио од Баіовића узети ништа.

Гд. Копитар ми је писао, и чудисе, да све што ново о вама зна, само из мои писама дознаје, а ви да сте толико лени у писању.

Васиљевић ми пише, да сте од Србије добили пензију, само незна колико, али да је истина.

Биће томе причина и писмо Гд. Гагића, и новост у Србији бивша.

Поздравите ми све моје, а ви примите од свију нас љубезњеиши поздрав. Мислим да ћете радо имати лист од приложитеља за знати јим којом приликом писмено захвалити. Ваш

искрени пријатељ
Дим. Фрушић.

[Споља као на претходном].

[Напомена Вукова:] одговорено 13/25 Маија из Котора.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1961]

69.

У Трсту 5 Ђуња [рим.] 1835.

Љубезни пријатељу Вуче!

Оваи час прими ваше писмо из Котора, и будући да после две уре полазим у Полу и Пизин и Фиуму за одпочинути

заједно са женом и децом и Манојлом Лучићем, тако ићи поздравити вас, и јавити да смо сви здраво, и да желимо и од вас чести и добри гласова.

Што ме молите за лист приложника, ево вам га овде, а веровати ми можете, да је мени исто тако мило као и вама, што сте овом помоћу велике бриге трошка ослобођени.

За Сербију и промене нове, чули сте и читали су у општим новинама, да су три двора протестирали, говорећи да степен културе данашње народа српског неизискује а стање поданика ти трију држава недопушта толике слободе, и таке конституције и законе, као што су у Сербији, него да Милош мора средњи пут изнаћи, како би дворове и жеље народа намирио. Ствар веле Новине тежка и бојати се да смутње не изиђу отуда, а ја додајем, да ако је то истина, да Милошу и његовои фамилији није живот сигуран, а народу ће бити муке доста, али да ће бити онако као што народ узхоће, ако за добром својим, и свободом својом ускипи, добро, ако се устраши, понизи, или се преварити да, те за злом пође, зло.

Поздравите ми у Дубровнику, Боци и Црнои Гори све добре пријатеље.

Ваш

Дим. Фрушић.

[Споља као на претходном].

[Напомена Гагићева [?] Примљено у Дубров. 4/16 Іюн. 1835.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1962]

70.

У Тријесту 8/20 Јунија 1835.

Љубезни мои Г-дине Вуче!

С радошћу шаљући вам писмо Гд. Момировића на вас, чиним вам екстракт његовог мени писаног од Јуња 2. С. Петербург.

„Памтите ли, кад смо ручали последњи пут заједно да сте предлагали и уговарали се с капетан Драгом, како би оне

сто форинти за Вука скупили. Мени је веома жао било чувши то, не моћи и с' моје стране штогод додати, јербо сам' онда имао тако ограничену суму новаца да нисам знао, како изићи с' њом до Петрбурга. Причина те скудоће био је И. Е. Квекић, с' киме, радујем се, поступио сам тако благородно, како мислим редко човек на мојем месту би поступио. Но Бог с' њиме. Даклен, дошавши у Петробург и предавши Президенту Императорске Руске Академије А. С. Шишкову (кои је један од највећи мои доброжелатеља) оно писмо, које му је писао Вук Стефановић, ја сам се старао бити њему т. ј. Вуку, полезним барем добрим словом; сваки пут, кад би био код А. С. (а то је било близу сваки дан) ја би говорио о Вуку у отношенију свега онога што сам чуо и видео, — и ево Императорска Руска Академија преко неколико дана пратићему *Сто голаски Дуката* на његово путешествије!"

„То је нанглавнија новина, која се у писму на име његово закључава. Друга је новина о сину, кои је здрав и лепо се учи; а трећа, различна одлакшања у печатању Вукови сочиненија, који печатање Академија прима на себе."

Ако Вас ово писмо у Црнои Гори нађе, поздравите ми Гд. владику мога љубезног пријатеља. Желим од њега разумети биши било места за учитеља Кирића, кои је сад учитељ у Фиуми са 250 f. или за учитеља или за што друго у Црнои Гори јербо се бои због владике Лукијана Мушицког гоненија, да може изгубити код општества леб; а гоненије произлази, јербо је Кирић напрсни пријатељ Игумана Јлића, с којим је Мушицки због новаца, дугова, и грабежа (ди су јатаци били обоица) у непријатељству, па сад јербо Кирић (добри и научени млади човек) неживи са својом женом, него ју је у месту свог рођења Сомбору оставно налази Епископ, да тако неморални човек неможесе деци воспитателем трпити.

Друго би радо од Црне Горе имао њиовог табака од носа, ако би било могуће. А од вас опет желим скорог одговора. Ми смо овде здрави. Гд. Танасије Борђевић из Н. Сада узима фрајлу Анђелију Кирковића за жену. Г. Нака што вам је у листи приложника то је Спана и зет Вучетића, а Рељицки, то је његов успитатељ и пуномоћник.

Ваш

Дим. Фрушић.

Ивановић Никола сад на другу недељу полази у Александрију, а оданде Бог зна у Руссију.

Протестација од Султана поводом Руссије и Австрије мени се чини са свим вјеројатна. Моје сам вам мјеније дао, иштем на то ваше, кои боље и Сербију и Србље познајете.

[Споља:] Al Signor
Wuk Stephan. Karadsich
a
Ragusa

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1963]

71.

Љубезни Гд. Вуче!

Ваше писмо и Токајер сам примио. Задовољан сам са трудом вашим на који вам благодарим, а у име плате прикључавам вам овде камбијану од 22 f.

Наше надежде да ће Милошу моћи служити оваи цут на добро, боим се да ће изчезнути, да могуће је богами да ће се понети и вратити још гори него што је био. Време ће све доказати, али сам ја заиста слабо задовољан с толиким почестијама од стране свију осим Енглеза и Француза њему указана.

Немам за сад више, писати вам, а и у итости сам, него вас поздрављајући љубезно и од вас свагда радо гласова имати желећи, јесам

Ваш искрени прij.
Д. Фрушић.

[Пошт. жиг: „Wien 8 Oct."]

[Споља:] An Herrn
Wuk Steph. Karagich
in der Josephstadt № 93 od. 97.
a *Wien*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1964]

72.

У Тријесту 9 Јануар. [рим.] 1836.

Љубезни мои Гд. Вуче!

Имам ти велику моју несрећу јавити, да сам мога првородног сина од десет година мога доброг нежног Чедомила изгубио на 31 Декемвр. 1835. од Фебре нервозе после 40 дана тежка нѣгова и нашег беловања. И сад сам још од умора и жалостн порушен, и за ништа нисам него за сузе и за мисли о покоином. Неостаје ми ништа тјешити се, него времном и трпњом, и мислију да је тако оваи свет, и да је све забадава.

Од Црне Горе и Рагузе незнам вам ништа. Добри и мени млого повољни Петровић владикин брат неписа ми ништа, и Гд. Гагић јавља ми да смо у исто ово време од исте болести као мога сина изгубили и пуницу нашу Гд. Хажиницу Лучићку.

Остајем поздрављајући вас љубезно и вашу фамилију и Гд. Копитара.

Ваш

Димитр. Фрушић

[Споља:] An Herrn
Vuk Karadschitsch
Josephstadt № 41 in 1-ten Stock am Glacis
in Wien.

[Вукова напомена:] одговорено 6/18 Јан. 836.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1965]

73.

У Трсту 9 Јуна [рим.] 1836.

Љубезни мои Гд. Вуче!

Ниједне године нисмо се тако мало разговарали мислим, ни преписивали, као ово неколико месеци. Толико ме је

овладала жалост за незаборавним моим сином. Ја сам од многи пријатеља и од вас, и од мене самог, и стари класика совјета и искуства имао на утјеху, али по начину чувствительности сваки је човек другојачији, и видиосам, познао, и видим, да је за мене лека у времену само!

Што сте писали Гд. Владисављевићу у име Новина и Журнала литералног са свим бисе радовао, ако би сте могли коим год начином ту мисао издјелати. Ма на Гд. Владисављевића није још надати се.

Писао вам је Димитријевић кирург у име наши разговора за моћи помоћу Гд. Милоша у Паризу учитисе. Шта сте намислили чинити, јавите ми зашто усмено шњим говорити, неће бити могуће, како се мора веровати, да пре не, него да ће у Впену доћи. Ја сам писао Давидовићу за њега, али су одговори од њега и досад врло доцне долазили, а у овом послу незнам очули га и имати, или је може бити и немогућан послужити нам.

Бог зна, да нећете ове године куда кроз Рватску, и тако и кроз наше стране, те би врло радосно вас овде опет очекивали. За Момировића никад ништа незнам, ви ћете може бити штогод знати. Дали смо му комиссион још лане у лето за плаштанице, па одговора немамо, нити знамо јели боље на њега чекати тако неизвјесно још за неко време, или као што се мени паметније чини, већ још сад за извјесније другом коме јавити.

Поздравите ми Гд. Копитара љубезно, и ако дође, или ако је још ту, Гд. Михановића конзула нашег у Београду, који вас познаје и почитује. Совјетуите му у ваше и моје име, да само полако иде, да се не уверава у свакога, да се сам себе исто у жару честности национализма, заслуга, доброчињења чува, као и други, који је већа част пре на зло готова, него ли на добро, а његово ће место за први година бити шкакљиво мучно, и сплетака препуно.

Остајем ваш

истини пријатељ

Димитр. Фрушић.

Спољa:] An Herrn
Wuk Steph Karadsich
in Josephstadt am Glacis № 41 in 1ten Stock
in Wien.

[Напомена Вукова:] одговорено 11/23 Јунија. 836.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1966.]

74.

У Тријсту 27 Јан. 837.

Љубезни Гд. Вуче!

Ево Вам једно писмо на Гд. Владику, ако је још ту, да му га предате и од моје стране љубезно поздравите. Аколи је пошао, а оно задржите га код себе, зашто није тако важно да вреди трошак велики поште до у Петробург. Пише Г. Сима Милутиновић, препоручује му, да сабљу црног Ђорђија што ју има Живко ковача Јована из Земуна син, купи за Црну Гору, и шиље му објављеније на Тројесестарство у Липписци печатано. То је све. Можете му и послати у Петробург ако за добро судите. Мени је мило у Новинама, да га чествују лепо у Бечу, призивају и часте Господа.

Сад ми кажите Ви како сте ми са здрављем и фамилијом.

Радите ли штогод, и надамолисе скоро опет видити, ако Бог да, и буде овог лета мирно од болести.

Поздравите ми Гд. Копитара, и замолите га, нека провиди J. G. Brendel de cognoscendis et curandis hom. morbis јели за себе штампана књига, или је у књизи носи другог титула може бити у Opuscul. mathem. et medie argum. Gotting. 1766-75.

Мени би милија била она прва сама за себе, па да ми је купите у каква мислим Антиквара или Буххандлера да ћесе наћи. Што вас молим да ми купите или купити дате.

T. B. Lentin observat. medie Wolfiob. 1764—70 Jahr. 2

— — Lentin Memorabilia cirea aerum vitae genus Sanitatem ex morbos Chausthal. Gott. 1779.

— — Lentin Beobacht. d. epid. u. sporad. Krankh. am Oberharze 1777.

Могли бисте ми послати по делижанцу, ако неби које прилике нашлосе. Новце ми јавите колико да пошљем.

У Рагузи нам је досада све здраво.

Г. Гагић добио је сина Владимира. Говори се, да ће бити национални Собор у Карловци или Н. Саду. Јели бијо Рајачић у Бечу. Што Вам се чини: ко ће нам митрополисати. Да би Бог дао Мушицки и ако не би њему послужила срећа, оно би још Рајачић бијо наибољи.

Остајете ми с Богом.

Д. Фрушић.

[Ориг у арх. С. К. Академије бр. 1967.]

75.

У Тријесту 4. Ђуња [рим.] 1837

Љубезни мои Г. Вуче!

Ево како је свет ован. Пре године дана ти си мене гледао тјешити, а данас је горка жалост тебе и твоју Госпоју убила. Признијем, да је ваша жалост већа неголи моја и да вам млого теже бити мора што га нисте пред очима имали, и што родитељску негу и труд, излили нисте на прво незаборавимо дете ваше. Али шта ћемо, свет је тако, и тежко ономе, кога така судбина постигне. Није брате друго, него сузама и уздасима себе одлакшавати, а лека другог тражити, и начина утјехе нигди није него у једном дугом времену. И философија и религија, и примјери и сравњивање судбине млогп нас, све је то засад и у првим месецима од слабе помоћи јербо свако родитељско срце своја права има, и неможе другојачије бити него ји мора пуно и дуго уживати и осећати! Но трпјеније.

Ваша сам писма и књигу примио. Везгин је у Венецију пошао. Од Вас препоручени свагда су добро код мене примљени. С Богом.

Учините ваш пут, и у тако за вас време може вам служити на пользу. Да Бог да скоро да се видимо. Ја ћу ако

времена неостану рђава у Гастаин на бање, и отуда у Минхен Салцбург и Инсбрук тамо око последка овог месеца, и вратићу се око среде Августа.

Ваш
свагдашњи пријатељ
Дим. Фрушић.

[Спољa:] An Herrn
Vuk Steph. Karadsich
auf der Landstrasse № 57.
a *Wienn*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1968]

XXI.

ЂОРЂЕ РУЖИЋ

1.

Милый любимче мой,
Высокопочитаемый Брате и Пріятелю!

Ѡ какова є неограничена радость обѣзела сердце мое, каковымъ є дивнымъ увеселеніемъ тронѣтъ, дѣхъ мой клонѣо: кадъ у предрагомъ писмѣ видимъ мило име любезника мога, наипаче у оно време, кадъ самь ѡ веть ѡ полѣченію писма вашегъ хѣдодѣшнѡ очаявао. Малодѣшне! помыслимъ у себи, ты ли се ѡ искренности и чистосердечію Брата и Пріятеля твога сѣмняшь? Не! — не милый Любимче, нека насъ тысяща миля, нека небо и земля тѣло наше разставля; воистинно дѣхъ нашъ раставити не може; нама тье опеть самъ воздѣхъ гласе пріятелства и чистосердечія приносити, а тихій зефуръ скоротеча любови наше быти. Заиста, простодѣшнѡ говоретьи, желіо бы самь, да насъ є сѣдба не само на нѣко време, но на вѣки заедно живити ѡставила: обаче; то є обща сѣдбина смертныхъ; да се онога понайвише лишаваю, што желе. Што є Богъ непознате Братонесносне и человѣкомерзостне люде раздѣліо, то є добрѡ учиніо; но што є Братьѣ и Пріятеле; у томѣ ни длаке (:бно грѣхъ, два:) за право мѣ не дамъ. То тьете и вы милый Любимче мой, знамъ безпрекословнѡ потвердити.

Я самь крѣпко убѣжденъ, да тьете вы ове зиме у достополезномъ чтенію преводѣ и сочиненію упражняватисе, и насъ на пролѣтіе, новымъ каковымъ даромъ трѣда вашегъ обдарити; сви тьемо се скѣпа радовати. Песме што више узмо-

жете а нарочито народнѣ скупляйте и изданте. Г-дна Герчича Брата Содрѣга и Любимца нашегъ, кога сте преко писма поздравити ради были, сада тьете га устменш поздравомъ и любовію предусрѣсти; садь га поздравите вы ш мое стране сердечнш. Нека онъ само за насъ не заборави, мы се нѣга честш сетьамо. Пѣснѣ вамъ Г-дна Досиѳеа ш два петака преписати и поздравъ Г-днѣ Беричѣ изрѣчити нисамъ могао, сбогъ непрестанногъ по Данавѣ леда, такш да бы ме прелазакъ опасности главе тицаосе. Што се пречистьеня Качитьева каса, то васъ и увѣравамъ да нетье ш другогъ кромѣ васъ чистіе и безпогрѣшніе на свѣтъ изыти мотьи; а ѳво до данась іощь ништа се о обявленію не чуе. И бы вамъ со всякимъ дерзновеніемъ совѣти смѣо, да се посла латите, нетье вамъ нитко на пѣть стати мотьи.

Беричь ѳ Г-днѣ Несторовичѣ сербски управш на дань тезоименитства пѣвао, но као што вамъ велимъ претьисе сбогъ опасности не може; а данасъ мѣ ѳ іощь нѣгово Крстно име, ге не могѣ мѣ ни честитати. Въ прочемъ какосе мало пѣть отвори, то тьѣ вамъ одма тѣгѣ и неволю за двоицомъ петака и Одѣ Беричевѣ прислати.

Содрѣга нашегъ и Пріятеля Дамяновича Економіа веть ѳ са свимъ готова; и вы тьете ѳ негли по первой прилицы на Разборъ добити; чѣтьете шта се ш младымъ Списателемъ говори, и како ихъ претресаю. Кадь тье Дѣшесловіе быти готово Богъ самъ вѣсть; медьѣ тимъ попашти тьѣ ихъ.

Ш бѣдномъ и плачевномъ матере наше Сербіе состоянію, съ глѣбокимъ дѣха мятежемъ читао самъ; ньой ѳ негли Правосѣдіе Божіе искоренѣніе шпредѣлило, или може быти, да се то клони све на нѣйзинѣ ветьѣ славѣ и похвалѣ; што ѳ годь, тежкш онымъ, кои трпе. Дамяновичь и сви прочи ваши познати поздравляю васъ и почитѣю, желе, да скоріе опеть насъ посѣтите; и да іощь кое вече полезно у разговорѣ провести можемо. Я васъ у Братинска обятія загрливши высокопочитѣемъ оцѣнявамъ, любимъ и поздравлямъ, сетьайте ме се, пишите ми и любите

Братинства вашегъ

У Пешти 7-га Јанѣаріа 815.

покорногъ и искренногъ Брата
Гешргіа Рѣжича.

(P. S.) Ваше самь писмо башь юче на Богоявленіе пріпміо, чꙋдимсе што є толико заѡстало.

[Споља:] *Pesth*
An den Herrn
Herrn Vuk *Stephanovits*
abzugeben bey dem
H. *Szlavkovits* Buchbinder
a *Carlovicz.*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1969.]

2.

Дрꙋже и Брате любезный!

Ево веть шеста недѣля, отъ како саставшійсе са старимъ Господаромъ Адамовичемъ изъ Дмитровице, на велико мое ожалѣніе уразꙋмемъ; да сте вы у Сербію прешли. Вѣсть ова тимъ ми є неꙋгоднія была, што нисамь знао, хотьете ли се натрагъ повратити или не. Садь се пакъ сꙋгꙋбѡ возрадова, кадь отъ писмодавца овогъ прочꙋ; да се вы опеть у Шишатовцꙋ общеполезны занимаютьисе дѣлы находите. Одономадне самь ваше обявленіе на Сербскій Словарь читао, и у восхищенію радꙋютьисе родꙋ момъ привѣствовао; Добро намъ дошла отдавна желаема книго! Ты похвалꙋ а Сочинитель твой овѣчненіе полꙋчіо.

Садь тимъ истимъ начиномъ привѣствꙋютьи вама желимъ: да га любве ради народа, корысти соплеменника, похвале вѣка, ползе потомства, и овѣчненія имена вашегъ по найбольемъ вкꙋсꙋ точнѣйше обработате, и желаемомъ концꙋ приведете. Заиста простодꙋшнѡ вамъ исповѣдамъ, колико ꙗ у овы дѣлы разꙋмѣти и предвидѣти могꙋ; да тье Словарь овай многѡ ветьꙋ точность, у несложномъ овомъ Списателя Періодꙋ сочиненіяма подати. Ово знамъ да є обща свію Србаля желя.

Вторꙋ часть Пѣснарица вашы видьао самь, но нити самь є читао, нити знамъ, гди се може кꙋпити; пишите ми дакле молимъ васъ, коме сте продаю тіи книга оставили.

Вы сте у Сербіи были. — Я бы се съ вама весма радѡ устменнѡ разговарао; и зато бы васъ желіо личнѡ (:ако бы ми обстоятелства допꙋстити могла:) посѣтити. Пишите ми хо-

тьете ли се у Монастырю дѣго бавити. — Но и самь садь опеть подъ властію и весма обвезанъ! — Дрѣгъ нашъ Видаковичь надамсе, да тьесе скорш изъ Пожѣна вратити, зато ако васъ пѣть нанесе и горе пойдете, свратите намъ се овде; и онда тье мо се обширніе разговорити.

Высокопочитаніе мое одайте Пречес. Г-днѣ Архімандритѣ Мѣшицкомъ.

Васъ искреннш любетьи и далшымъ благонаклоненіямъ приврѣчаваютьисе остаемъ Братства вашегъ

У Н. Садѣ 13-ог Јѣнія 816.

искренный Братъ и слѣга
Гешргій Рѣжичь.

(П. П.) Шилѣмъ вамъ вашѣ Петрию, кою сте при мени последній пѣть у Пешти заборавили. Я самь е у мѣсто васъ храніо и держао, и садь е опеть неосквернѣнѣ у рѣке ваше шилѣмъ.

Истый.

[Спољa:] *изъ Н. Сада*
Высоко8ченом8 Господин8
В8к8 Стефановић8
Г-дн8 мнѣ высокопочитаемомъ
у *Шишатовц8*.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1970.]

ДОДАЦИ

ДОДАТАК ПРВИ

к бр. II.

СТЕФАН ЖИВКОВИЋ

Къ № 208
Къ № 4429

Облигація

Дуката петдесетъ или гроша шестъ стотина, кое я доле именовати узо отъ Господ. Вука Стефановича узаямъ обвезуемъ се колико пріе будемъ могао нѣму Г. Вуку съ благодарностію возвратити. Зато, мѣсто дате на то съ писмомъ квите чрезъ Іову Чочу, даемъ ову облигацію.

У Београду 20-га Октомв. 1812.

Стеф. Живковичъ.

[На полеђини, Вуковом руком:] Осим ови педесет дуката дао сам Живковићу у Бечу 1814. године сто и тридесет и један дукат и по (131$^{1}/_{2}$ #); и казао је послије сам, кад смо се у Сријему растали, да ће ми са ови педесет дуката у облигацији дати сто дуката, 81$^{1}/_{2}$ # да ће одбити, што сам ја код њега живио у Бечу неколика мјесеца!

[Ориг. и Вуков препис у арх. С. К. Академије бр. 1971]

К бр. III.

К. ЈОВАН РАШКОВИЋ

Хрїстос воскресе,
Господару куме!

Господару и куме Вуче Стефановићу данаске самъ разумео сам ѿ Господара Миленковича да сте ви у Земѹнѹ котромацирате то е мене удивіте[л]но да сте изненада дошліи и мене сте учинили великѹ штетѹ бѹдѹћи да самъ я посло максѹзъ момка у Крагоецѹ [с] книгама Господарѹ кое книге есѹ атресирате на вас, садъ самъ у бриги да вас ние нашло макаръ да самъ я казѹ момкѹ да е у вашои книги Господаревои д. книга то е мене велики убитак, да самъ знао да ви нисте я би самъ молио Господара Николая да би ми свершили, ктому еще вамъ есамъ послао био достоино чувенѣ неке новине такожде и едну книгу из далшега предела кое ние само мое[?] дошња[?] памтења[?] но іоще би ви нюну[?] у своию историю преписали, но ако отвори Господар имаће ста вићети.

Я сам едва от Крагуевца довле дошао са ониемъ трошкомъ от 700[?] гроша а овде сам баш запреш но самъ и то писао и вама да настанете око Господара, такогеръ писао самъ и молио се и Господару да ми не прати момка празна натрагъ и данасъ очекуемъ са божиею помоћи сщасливи отвѣтъ и како примимъ отвѣтъ таки у име бога походимо будући да се зовемо ѿ наши Турака но молимо васъ како примите ово наше писмо таки да нам одговоришъ овамо пошъ ако можъ доћи довле да се састанемо то би велико добро учинио не само мене ради но болѣ ради васъ и я те чекамъ до петка да доћешъ овамо и пошали ми или она иста моя 2 писма или препиши па ми пошли копие защо ниси чоекъ от свои риечи, па како я о селе да васъ вѣруем за какву већу стваръ но молим пошли ми оне мога рода копие и пиши ми после мене ста се за мном тамо плело и ко ми е приятелъ десни коли лиеви и ща сте чули от наши и от прочи из Цариграда и от окружни и шт осдо еръ ми овде сѣдимо као у маломе селу, нако васъ молим позд. гос. Констадина пивара и сву нѣгову фамилию такоћер гос. Димитрия

Ратковића и госпоју и сву его фамилију братски целую у коемъ остаю

1821. мая 4-го у благополучному мѣсту
Панчеву у бирту Диомандину.

ваш ка всежелатнѣиши брат
Х. Т. К. Іван Рашковић.

Александра братски са целованием поздравля васъ брат. К. Максимъ поз. вас.

[Споља:] от Панчева
Сие писмо предати се
Гос. Константину Пивару
да га они даду г. Вуку Стефановићу
у Контроманецу са благополучием
у Земун.

[исти адрес на грчком]

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1972]

К бр. VI.

ЈАНИЋИЈЕ ДИМИТРИЈЕВИЋ [?]

Благородни Господине,
Љубезни пријатељу!

Јамачно је вама познато, како сам ја имао несрећу пасти у немилост код Њ. Св. Ви сте били мој пријатељ још од године 1811. и 1812., а и за то неколико година ту ако се пријатељство наше није умложило и потврдило, мислим да се није умалило и ослабило; зато сам се усудио писати вам ово писмо, и молити вас, да са згодном приликом Њ. Св. за мене скут пољубите, и да се постарате, не бисте ли ме опет код њега у милост довели. Ја сад и сам признајем да сам на велику моју несрећу погрешио, али се из два узрока надам милостивом опроштењу од Њ. Св. *прво,* што сам погрешио неотице, заслепљен љубави к отечству и привржености к Њ. Св., а *друго,* што знам, да су Њ. Св. по своме великодушију опраштали и онима, који су њима зло желили

учинити. Прећашњи Шабачки владика, Герман, имао је обичај говорити, да се сваки човек, макар се како Њ. Св. замерио, само ако је у први ма у животу остао, за цело може опет надати милости Њиовој. Истина ови Германови речи дају и мени надежду опроштења и милости.

Поред ове молбе шаљем вам једно објављеније о четвртој књизи народни наши песама. Ја сам до сад на сваку књигу имао пренумеранта из Србије, а сад нити смем коме објављеније послати, нити би ми се ко смео на њу пренумерирати. Кад би се Њ. Св. смиловали, да ми допусте, послати вам неколико објављенија, да ји ви тамо разашљете, знам да би се млоги људи радо пренумерирали, и с тим не само што би се показала мени милост наново, него би се и људма затворила уста, да не говоре више и горе, него што јест.

За све ово молећи вас и препоручујући се вашој пријатељској љубави, с истиним почитанијем остајем надајући се повољном одговору

У Бечу 24. Јануар. 833.

Ваш покорни слуга
В. С. К.

[Вуков концепат у арх. С. К. Академије бр. 1973]

[Адреса на овом концепту нема, али ја не знам ко би други Вуков пријатељ из год. 1811. и 12. у ово доба у Србији могао бити до Јанићија Димитријевића Бурића, који се 1830. год. вратио у Србију].

ДОДАТАК ДРУГИ

1.

СИМА МИЛУТИНОВИЋ Ј. МИЛОВУКУ

—. За то васъ опета и потекаръ молимъ, да се потрудите исто пѣсана собраніе онимъ начиномъ и средствама штампати, како Родолюбацъ гласи...!

И вы да га штампате, вы, *Јосифе Миловуче*, а нитко другій! Него съ овимъ новимъ условіемъ, кое се никоякo и заникада преиначити несміе: да сва отуда полза, преко трошка свега, чиста и готова има се дати моему найстаріемъ Пріяку Вуку Ст. одъ Караџића; и то не у име оно-моега дуга, што му имамъ давати, и коњу му, надамсе, баремъ пріе смерти, платити, него тек' тако.

Београд 10-ог Х-вра 1832.

од Милутиновића.

[Споља:] Herrn
Wuk Stephanovitsch
bey H. Gebrüder *Wladislaw*
in *Wienn*

[Извод Миловуковом руком из писма њему посланог у арх. С. К. Академије бр. 1974]

2.

Т. Д. ТИРКА ДИМ. ТИРОЛУ

Herrn Demeter P. Tirol. a Temesvar.

Wien den 16-ten März 824.

Unterm 13-ten dies mittelst d. Herrn A. Keptenar in Pest im Lohn af 2 W. W. ganze fracht, zur weitern beförderung an Ihre werthe Adrese habe ich verladen. D P T 1 Küstel № 2 mit 49 Stück gebundene Bücher womit Sie nach wohlbeschafenen Empfang, mit Nachnahme Ihrer darobhabenden Auslagen die Ordre d. Herrn Wuk Stephanovitz Karacsitz zu befolgen belieben.

Ihr ergebenster
Theodor Demeter Tirka.

[Споља:] Wien
Herrn Demeter P. Tyrol
a Temeswar

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1975.]

3.

Т. Д. ТИРКА АНИ КАРАЏИЋ

Gnädige Frau!

Hiemit übermache ich Ihnen die Rechnung über den mir überlassenen Wechsel von Rubel 355 a 54 C-tim welchen ich zum Cours a 134 Thl. verkauft, und betragen in Zwanziger . . . f. 154·7
hiervon ab für Triester Auslagen . . . . f. 28·56
Ihnen in baaren gesandt . . . . . f. 20·— „ 48·56
verbleibt Rest. . . . . f. 20·er „ f. 105·17

welchen Betrag ich Ihnen hiemit übermache und zeichne Achtungsvoll

Theodor Dem. Tirka.

[Споља:] An die Frau
Wuk Stephanovich
beschwert mit f. 105·17 C-mze
Kaiserstrasse № 97
im 1-ten Stock

Josephstadt

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1976]

4.

САРА МИХАИЛОВА КНЕЗУ МИЛОШУ

Благородни Господаръ Милоше!

Намъ милостивнеиши високопочитаемимь и вашѹ десницѹ рѹкѹ любимъ и понизно молимъ немоите намъ замерити щоћѹ вами писати и моє таине ѡбявити я се усѹћѹемъ и вами препорѹчѹемъ дражаиши Господине како своємѹ братѹ мислимь да самъ вами позната мои покоини господаръ Миша с вами са свимъ є познатъ биш и с вашемъ покоинимъ господарь братом Миланомъ брацкѹ любовъ проводили тако како мои покоини господаръ Миша умре на мене се сви бедни слѹчаи слѹчише щогодъ има све пропаде и дрѹги узеше како Тѹрци покоиногъ Николчѹ убише а сродници све ми преѡтеше кадъ мои синовацъ Николча погинѹ а мои братъ Станои ѡн се разболе седамъ месеци све єднако у креветѹ лежи пакъ и с тога страдамъ и злопатимъ ѡстала самъ како нисамъ мислила. Я се налазимъ у Ршаве сад самь дошла у Земѹнъ чрезъ єднога терговца именомъ Александриє Икономовъ ѡнъ є тѹна у Беѡградѹ у нега имамъ новце иѡште покоини за живота немо даш и тако мѹ усмено говориш ти иштешъ те новце да кѹнишъ мошие и я ћѹ ти дати новце али да ми не пропаднѹ новци таде Александри Мишо даи ми новце да кѹнимъ мошие за 3 године изис ће новци и даде рачунъ што ће бити интереза покоини мѹ даде новце 100 иляда гроша и рече мѹ киръ Александрие на бога и на тебе аманетъ ѡставлямъ ако се мени слѹчи самертъ да и дадешъ мое Саре заштѹ... више немамъ ѡставити и ако ю што више ѡставимъ

то ће ю дрꙋги узети како што є и било све сꙋ дрꙋги разꙋзели кад мꙋ тако покоини говори и шн се богомъ заклињаш да ће тако истꙋ учинити покоини умре мертва уста не говоре шнъ є те новце держа 3 године мошие и с те новце доста є добиш кадъ є кадъ изашле 3 године и терминъ дошаш шнъ ние дошаш да мене покаже ели є добиш ели ние я сам-ꙋ писала и непрестано новце искала Александрие кажи речима ш дан до данъ даћꙋ ти новце ете сꙋ 5 година до саде ние ми ни новацъ даш а кадъ мꙋ є покоини даш те новце молимъ знате како є тамо по насъ наивише верꙋ с веромъ и єзико[м] покоини мꙋ простосердачно даш а шнъ є правиш шблигацию како є шнъ теш саде шнъ може рећи да є све пропало а що би я крива била що є шнъ штетоваш ѿ 3 године швамо що є шнъ с новце радиш и терговаш ние мене ништа казиваш ни питоваш що ће с новце да ради и я сирота надаюћи у те новце задꙋжила сам се 4000 гроша по терговаца а я садъ незнамъ що мисли а я кадъ чꙋемъ да шнъ има примити новце ѿ киръ Науна и ѿ киръ Илче и чꙋемъ да сте ваша милосъ у Бешградꙋ ѿ места почемъ у божие име и у навишꙋ милосъ и я би тамо сама прошла али садъ и мшка страна мꙋчно прелази а камо ли я женска страна ахъ молимъ покорно и понизно милостивнеишн братацъ господаръ Милоше смилꙋи се бꙋди ми наследникъ и помошникъ за шве новце да изаћꙋ защо я бедна никога немамъ свꙋ мою тяготꙋ и надеждꙋ на васъ налажемъ да тꙋ милосъ мене учините да ми изаћꙋ ти новци свꙋ ћꙋ мою срећꙋ ѿ ваше стране знати ако ли ми тꙋ милосъ учините и почнете питати киръ Никола дина зна питаите нега молимъ понизно ако и я тꙋна не примимъ я ѿ нега већъ не могꙋ извадитъ ахъ биће и за мене спротꙋ грешта да шнъ изе новце ахъ я да страдамъ молимъ дражанши господаръ Милоше бꙋдите ми помощникъ и наследникъ и да бꙋде истина ваша и да не бꙋде що дрꙋги говоре сотнмъ шстаемъ слꙋжбеница понизна

816. мая 12. данъ Земꙋнъ.

Сарра Михаилова.

[Спољa:] Из Зем8и8
Благородном8 Господар8
Господар8 Милош8 Обреновић8
са великопочитани да вр8читсе Ем8
у Београд8

[Ориг. у Држ. Архиву]

5.

ВОДНИК КОПИТАРУ
и
КОПИТАР НЕШИЋУ (?)

Labaci 10 Dec. 1815.

Kòpitaro Vodnik S. P.

Mendis jam carentia, quoad mihi licuit, Emendanda Scheybiana hisce Tibi adferuntur, ea lege, ut cum Neschics adhuc eadem conferatis ad normam et autographi et Scheybiani apographi, tumque correctis fors corrigendis, testimonium ad calcem mei scripti additum subscribatis.

Ede, qua libet forma; esto auctor et aristarchus per me licet, quamquam mavelim hac forma in folio, quod sit aequale Scheybiano possessoribus editionis illius publice venum obferri.

Quod typos et antiquos et novos adtinet, ratio ipsa poscit, ut novorum auctor universim ac perpetuo nominetur *Consensus Slovenorum interioris Austriae.* Ceterum adibis propediem Dominum Strauss, atque ad properandum invitabis. Desidero scire terminum, intra quem habiturus sim typos, ut representationem pecuniae publice adnunciem.

Quodsi novi typi haud placerent, res mihi cum Straussio, vi pacti cum ipso, integra est, hucusque usitatos ab eodem habendi, quod, si opus fuerit, tempori non deero.

Si quid melius invenisti, fac incidi, mitte exempla aut impressum aut scriptum. In Te conpromisimus, Tu consensui tribues; non mutamus mentem, stat uti stetit sententia.

Nil est, quod hoc momento ultra dicam, nisi me anxie expectare, ast nimis diu operiri non posse. Vale.

[Од Quod typos . . . . . на до краја превучено. Испод тога у продужењу Копитаровом руком:]

N. pars epistolae Vodnikianae ostendet tibi, me cum illius bona voluntate hoc tibi potuisse permittere. Si illi & Neschitsihio & mihi (pro biblioth. Augusta) singula exempla dederis, credo nos omnes fore contentos.

Kopitar.

[С друге стране:]

Ceterum nunc non memini, an Scheyb. confiteatur se segmenta XII fuisse ex XI. neque ea congruentia cum geminis. Primum certe deest in *originali*, nec credo adfuisse ex quo haec tabulae innotescere.

Non potui *iterum* conferre (ut volebat Vodnik), tum ob *frigus* hibernum, tum quia puto supravacaneum, utpote quod primitas diligenter jam exegerimus. Cum sit impressum, per aetates exigam ad ipsas tabulas.

Vale & fave tuo

K.

Viennae die 26 Dec. 1817.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1977]

6.

СТЕФ. ЖИВКОВИЋ КОПИТАРУ

Hochgeehrter Theuerster Freund,
Liebster Herr Kopitar!

Ihren werthesten Brief sammt dem des H. Vuk habe richtig erhalten. Nun leid thut es mir zu sehen dass ich nicht im Stande bin diesem guten Freunde beyzustehen und ihm die Herausgabe seines Lexicons, zu erleichtern. Wir befinden uns alle, die so etwas befördern mächten in den gewissen misslichsten Umständen. Seit dem wir anno 813 unser Glück in Serbien gegen die Türken vermissten, drücken uns immerfort Wiederwärtigkeiten und Armuth. Und wenn man noch so geschickt wäre für einen Wirkungskreis, so kann man bey der heutigen allgemeinen Stockung der Geschäfte besonders hier nirgends unterkommen oder eines Glückes sich erfreuen. Für diessmal (притерала орла зла година) betreibe ich das Geschäft eines französ. und deutschen Lehrers. Aber auch diess ist ein sehr mageres Metier. — Da ich einmahl im Oriente bin, d. h. im Lande ohne Polizey, wo man nicht viel nach den Diplomen nachfrägt, wenn mich das unübersehbare Feld der Arztneykunde nicht schrecken soll

so will ich mich zum Arzte erklären. Es wird besser seyn als nach dem Dudelsack der Nordberen zu tanzen! — In dieser Hinsicht arbeite ich schon seit einem Jahre daran und suche meine alten Kenntnisse in der Arztneykunde mit grösstem Fleisse aufzuwärmen! Ich will in Constantinopel das Glück versuchen; *ἔμαδα και τὰ ρωμαικὰ ὀϊὰ αὐτὸν τὸν σκοπὸν*; in der Folge kann man leicht den Gradum nehmen oder kaufen wie es gewöhnlich geschieht. Was werden Sie dazu sagen Liebster Freund? Kann man so was thun im 39ten Jahre seines Lebens? Sed quid? За неволю попъ. Ich theile Ihnen dieses mit, weil ich weiss, dass Sie der theilnemende herzliche aufrichtige Freund von uns sind. Ich frage Sie darum um Rath und bitte Sie es Niemandem zu sagen. Übrigens lassen Sie sich gefälligst den Beygeschlossenen Brief vorlesen. Neulich habe ich eine lange eifrige Apologie in dem Öster. Beob. gelesen über die Serbische Litteratur und den Vater Slavonismus gegen Ihre Grundsätze aufgestellt. Der Aufsatz ist sehr gelehrt und enthusiastisch. Es ist scheint mir von irgend einem heiligen Stuhle -- Aber lassen wir Ihnen ihren Willen und ihre Freude und bleiben bey unseren Grundsätzen! Meine Frau dankt Ihnen für die schönen Complimente, welche Sie ihr machen. Die schöne Свасть weigert sich nicht die versprochene Schwester zu geben. Sie ist aber in Serbien zu Schabatz von hier etva 160 Stunden entfernt. Si ist schon gross — 15 Jahr alt. Da wir aber aus jener Gegend seit einem Jahre keine Nachrichten haben, so kann sie bis jetzt vielleicht geheirathet haben. Die Serben pflücken zarte unentwickelte Rosen in der Knospe noch. Meine Frau grüsst Sie; ich grüsse Sie und umarme Sie und bleibe Ihr

Buccorest am 18ten Octob. s. v.
1818.

ergebenster Diener
Step. Zivkovich.

P. S. An H. Glatz meine freundschaftliche Empfehlung. Er wird es mir nicht übel nehmen, dass ich das Gute aus seinem Voldemare in die Herzen der Serbischen Jugend verpflanzt habe und noch mehr dass ich statt Voldemar Добролюбъ gesagt habe. Es ist für den H. Glatz gleichviel und rühmlich wenn der Same

der Jugend aus seinen Büchern auch in einem fremden Felde angebaut werde ohne die Quelle zu nennen aus welcher man ihn hat.

Der Obere.

[Споља:] Seiner Wohlgeboren
dem hochgelehrten Herrn Jarney *Kopitar*
k. k. Hofbibliothek Scriptor
In der Hofbibliothek
selbst in Wien

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1978].

7.

А. ВОЛФ КОПИТАРУ

Schätztbarster Freund!

Ich habe Ihr Schreiben vom 27 May d. J. richtig erhalten, und habe mit der Antwort gezögert, bis der Gegenstand Ihres Schreibens sich selbst nach Wien verfügte, und Sie sonach in die Lage setzte, meine Aeusserung, die Sie nun erhalten, mit seiner Person vergleichen und urtheilen zu können, ob ich vielleicht unbillig bin. *Schön* ist gleich nach den Prüfungen von Görz abgereiset. Wenn Sie ihn daher zu Gesichte bekommen, so erinnern Sie sich daran, dass ich ihn für einen wissenschaftlich sehr gebildeten Mann, der insbesondere seinem Amte als Gymnasialprefekt und Gymnasialdirektor ganz gewachsen ist, halte, und darnach behandle. Höchst wahrscheinlich werden Sie mit mir diessfalls bald einstimmen, aber auch eben so bald erkennen, dass er dieses sein Gewicht selbst recht sehr fühlt, und andere fühlen lässt, dass er gerne glänzt, und alles um sich herum, besonders in unsern Gegenden für obscur hält. Diese aus seinen Worten und Gebärden allseitig hervorströmmende Eitelkeit macht ihm seine ganze Umgebung abgeneigt, seine Existenz gehässig; indessen lege ich, gelinder als andere über seine Person, urtheilend, dieses alles auf Rechnung seiner Jugend und glaube dass mit der Reife der Jahre, und mit der Erfahrung, die er in dem kritischen Orte Görz zu sammeln Gelegenheit hat, auch der eitle Sinn sich legen, und er als ein auch für höhere Stellen brauchbarer Mann da stehen werde. Sein ersteres Ver-

dienst habe ich bey jeder Gelegenheit, wie er es wohl selbst gestehen müsste, gewürdigt; seiner Eitelkeit aber habe ich eben wegen seines übrigen Verdienstes zwar immer mit möglichster Schonung begegnet, jedoch niemals gefröhnt, so gerne er es auch im Gespräche merken lässt, dass er mit Wien unmittelbar in Korrespondenz stehe, und höherer Proteczionen sich erfreue.

Den griechischen Kaplan Theocletus, der nach Ithaca als Proffessor reisen soll, habe ich nicht gesehen.

Über altslawische [cyrillische oder glagolitische] Codices könnte der Laibacher Professor Suppan, der die hiesigen Gegenden in den Herbstferien jährlich zu bereisen pflegt, der im vorigen Jahre bis Belgrad drang, und der in Hinsicht auf slawische Sprache sich um alles nicht nur zu erkundigen, sondern auch alles selbst durchzusuchen pflegt, die beste Auskunft geben; denn mein Dienstesverhältniss ist von der Art, dass es mein ganzes Ich in Anspruch nimmt, und mir kaum soviel Zeit übrig lässt, dass ich manchmal ein Zeitungsblatt flichtig durchsehen kann. Ich halte es wirklich kaum noch aus, und sehe mich gleichsam genöthigt, mir nach einer fünfjärigen Anstrengung einen sechsmonatlichen Urlaub zu erbitten, den ich mit Ende dieses Monats zu einer Reise nach dem lombardisch-venezianischen Königreiche benützen will.

Leben sie recht wohl, und empfehlen Sie mich gelegentlich unserm ehemaligen Professor Wilde.

Ich verbleibe mit besonderer Hochachtung

Triest den 24 7^{ber} 1821.

Ihr alter Freund,
Anton Wolf.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1979]

8.

Ј. ГРИМ КОПИТАРУ

Copie eines Briefes von *Jakob Grimm.* u. einem Zusatze von Wuk St. K. an *Copitar.*

Cassel 10. Okt. 1823.

Verehrter Freund! Vuk hat mir eine grosse Freude gemacht und mich ein paar Tage hier besucht. Heute Morgen will er

aber schon über Götingen abreisen. Als er gestern zufällig die serbische Gastfreundschaft besprach, fiel mir aufs Herz, dass ich ihn in meinem engen Häuschen weder aufnehmen konnte, noch bewirthen, wie ich möchte. So gehts uns gelehrten, pedantischen Deutschen, die einfachen Naturtugenden und Poesien ungebildeter Völker fühlen wir zwar nach, können sie aber nichr mehr ordentlich nachahmen. Ich habe ihn weder herumführen noch mit ihm ausfahren dürfen, so geplagt bin ich mit allerhand Geschäft. Was konnte ich ihm Gross merkwürdiges zeigen? Auf unserer Bibl. beschränkten sich alle curiosa slavica auf ein Paar Trubersche glagolitica und auf ein Ex. der Bibl. Ostrog. (Dobr. p. L. Li) von 1581 (Geschenk Gustav Adolpho von Schweden mit dessen Wappen in Gold auf dem Sammteinband).

Die neue Leipz. Ausg. der Lieder hat meine alte Liebe wieder angefacht, wie schön sind diese Poesien! Wenn ich Wörternachschlagen will und mir Zeit nehme (Geduld habe ich von Natur) so bringe ich das meiste heraus, und mit der Zeit sollte es besser gehen. Aber wenn nur nicht so viel anders zu treiben wäre. Der zweite (viel schwerere) Band meiner deutschen Grammatik macht mir zu schaffen, daneben sollen historische Studien fortgehen. Mein Censoramt ficht mich wenig an, dergleichen treiben wir gelinder als ihr Herren dort und alles wischt durch. Allein nun setzt mir Vuk wieder einen neuen Floh ins Ohr, er meint es sei gut und könne angehen, dass ich eine deutsche Übers. seiner serb. Gr. herausgebe. Was meinen Sie? Sinke ich da nicht in ein für mich noch bodenlosses Erdreich über Hals und Kopf oder wenigstens do ramena ein, wo ich mir hernach nicht heraushelfen werde? Meine aufrichtige Ansicht von der Sache ist folgende: die mir von Herrn Vuk vorgelegte in Ungarn gefertigte Version scheint genau und richtig; in den deutschen Ausdrücken muss ihr ein wenig nachgeholfen werden, das kann leicht geschehen. Zusätze, Umstellungen. Vergleichungen (wozu mich meine Halbkentniss zwar führen, aber auch irre führen könnte) muss ich unterwegen lassen; was kann ich in eine Vorrede anders thun, als was schon von Ihnen und Andern gesagt ist über Geschichte und Werth der serb. Sprache wiederhohlen, und litterarische Notizen die mir Vuk noch geben will, mittheilen? Hauptbedenken sind.: 1) Verleger. Ich werde nach Berlin an Reimer, der jetzt die Waidmanische Buchf. zu Leipzig besitzt, schreiben; ein honetter sonst willfähriger Mann. 2) der

Druck kann unmöglich hier, noch in der Gegend, muss also zu Leipzig geschehen, folgl. die Correctur dort besorgt werden. Da wirds hazern. Meine Arbeit und Mühe wird also unbedeutend sein. Die Sache ist mir sehr werth, so werth, dass ich ein Jahr lang drüben studieren und dann an sie gehen möchte.

In Eile dies, den Brief soll ein heute noch abreisender besorgen und Hr. Vuk für Sie einige Zeilen zusetzten. Bleiben Sie mir freindschaftl. zugethan und melden mir, wenn Sie einmahl schreiben, mit ein paar Worten, ob Ihr aquirirter Cod. glossarum morfeensium der von Petz edirte oder ein besserer, reicherer sei?

der Ihrige

Grimm.

[Преппс у арх. С. К. Академије бр. 1980]

9.

Ј. ГРИМ КОПИТАРУ

Fragment aus einem Briefe von Jacob Grimm an Kopitar

Cassel 5. Oktoб.
1825.

Gehen Sie ins Schauspiel? Grillparzer im Octobar versündigt sich doch arg an der altösterreichischen Litteratur, wenn er Österreich umgefehr so rühmt, es sei ein fröhliches, kräftiges, treues Land, wenn man auch dort nicht so viel dichte, lese, schreibe, als in Sachsen und am Rhein. Zu Ottocars Zeit werde gerade in Österreich zehnmahl mehr gedichtet und geschrieben als am Rhein oder gar in Sachsen, (Meissen wo man fast noch slawisch sprach!) Zu dem ist jener Gegensatz seit dem Kind: i mädle bin aut Schwaben, längst abgedroschen.

herzlichen Gruss

J. Grimm.

[Преппс у арх. С. К. Академије бр. 1981].

10.

Л. РАНКЕ КОПИТАРУ

Aus einem Briefe Leopold Ranke an Kopitar.

Venedig 10. Jän. 1829

Wollen Sie mir schreiben so sei ein Hauptgegenstand unser Wuk. Wie und wo er sich befindet, möcht ich genau wissen. Ich bin ihm sehr zugethan. Grüssen Sie ihn Tausendmal.

A. N. Theyer

[Преписе у арх. С. К. Академије бр. 1982]

11.

Д. ФРУШИЋ КОПИТАРУ

Triest den 29-ten März 824.

Geehrtester Freund!

Mit Vergnügen ergreife ich diese Gelegenheit Sie und Freund Vuk herzlich zu grüssen. Beygeschlossnen a viste Wechsel belieben Sie dem Vuk sammt dem Grusse von Peter Theodorovich zu übergeben. Ich glaube überflüssig mich bey Vuk excusiren zu müssen, dass sein Wunsch nicht früher erfüllt worden ist. denn das Geldgeben war und bleibt immerhin eine schwere Sache. Mit dieser Summe glaube ich und der Herr Theodorovich, dass laut dem letzten Schreiben Vuks, alle früher geschickten und noch zu schickenden 100 Stück Lieder ersten Theils ausgezahlt sind. Für die Zukunft wünschen wir, dass er uns so viel wie möglich mit Anleihen und Anticipationen verschone. Doch genug davon.

Was mich anbelangt. Ich bin gesund and froh, weil es mir gut geht, und auch den letzten Wunsch, mich zu verhei-

rathen mit dem September l. J. in Erfüllung bringe. Leben Sie wohl und mit alten Gewogenheit gegen

Ihren Freund
Fruschics.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1610 а]

12.

Ј. БРЛИЋ КОПИТАРУ

Titulus libri: P. Gregorii Csevapoviich. Synopticus memorialis catalogus, observantis minorum Provintiæ S. Ioannis a Capistrano etc. (Budæ 8 m. 1823) *pag. 322. exmissis aliis:*

P. Petrus Katancsich Professor in reg. Scien. Univ. hung. emeritus — hodiedum Budæ in Conventu scribendis eruditis operibus impigro labore desudat: cuius erudita opera, quodam edita, residua vero actutum partim in typographia reg. Univ., partim apud ipsum in manuscriptis exhorent. Typis vulgata hæc præstant: 1.) Dissertatio de columna milliaria ad Esseckum reperta; Essekini 4° 1782.

2.) Poskocsnica Pána i Talie na cernomu berdu. etc. etc. Esseckini 1788.

3.) In veterem Croatarum patriam indagatio philologica; Zagrabiæ 4, 1790.

4.) Fructus auctumnales in jugo parnassi Pannonii lecti, latia & illyrica cheli decori. Zagrabiæ 8. 1791.

5.) Specimen Philologiæ & Geographiæ Pannoniæ, in quo de origine, lingua, & litteratura etc. etc. disseritur. Zagrabiæ 1795. 4to.

6.) Tentamen publicum ex numismatica veteri, in Reg. Univ. Pestana habitum. Pesthini 1797. 8.

7.) De *Istro* eiusque adcolis commentatio, in qua autochthones Illyrii ex genere Thracio adducuntur etc. etc. Budæ 1798. 4.

8.) Elementa numismaticæ veteris. pro suis auditoribus. Budae 1799. 8.

Typis autem parata prelum expectant sequentia:

1) Istri adcolarum Illyrici nominis Geographia vetus.

2) Istri adcolarum Illyrici nominis Geographia epigraphica. 2. volumina.

3) Orbis vetus e tabula Thedosii Imp. picta: ad Systema geogr. reductus etc. etc. 2 Vol. (сада је штампан).

4) Geographia Ptolomæi.

5) Eiusdem Geographia e graeco illyrice reddita.

6) Plinii Geographia. 2 Vol.

7) Strabonis Geographia. 2 Vol.

8) Herodoti Geographia. Vol. 1.

9) Homeri Geographia. Vol. 1.

10) Mosis Geographia. Vol. 1.

11) Sacra Scriptura veteris & novi Testamenti ad fidem vulgatæ a sacra sede Romana probatæ, adhibitis græcis & hebraicis fontibus; illyrice, dialecto Bosnensi (лйпа дивојка) reddita. Vol. 5.

12) Prolusio in litteraturam ævi medii: Caput

I. Denarius banalis, Cyrilli caractere insignis. § 10.

C. II. Litteratura Cyrilli §-phis 7.

C. III. Litteratura Glagolitica §-phis 6.

C. IV. Litteratura latina seculi undecimi etc. etc. § 7.

13) De poesi illyrica libellus, ad leges æstheticæ exactus; cum Rosalaide Kanixlichii emendata, capita tria quorum C. I. § 4. C. II. § 5. C. III. § 3. constat. Vol. I.

14) Memoria Belgradi olim Singiduni. Vol. 1.

15) Memoria Valpo etc. etc. Vol. II.

16) Etymologicon illyricum, ad leges philologiæ dialecto bosnensi exactum, in quo vocabula tam domestica, quam peregrina, usu recepta, cum suis etymis adferruntur, illustrium gentis scriptorum testimonio firmata, cum adiuvata sylibarum dimensione: ad calcem index latino-illyricus & quædam grammaticæ observationes, constanti ac pertinaci studio elaboratum ad litteram usque *S (nunc jam U.)* fini propinquam pag. 1340. Vol. 2.

17) Accedunt adversaria Philologiæ varia.

18) Tabulæ geographicæ, chorographicæ, topographicæ, propria manu depicta, in quibus eminet *Theodosiana*, ævum Antonini Philosophi exhibens XXI ped. Vien. producta, cuius Geographia Singulari comentario illustrata est. Vol 2. in 4° ab anno 1803 in Typogr. Reg. Univ. lucem præstolat.

Universim opera 26. Vol. 37. & quidem non parva.

Alle seine Werke werden nun nach der Reihe in der Pesther Univers. Buchdr. zu Ofen gedruckt. Orbis vetus hat eben die Presse verlassen.

Mit diesem Menschen bin ich sehr gut persönlich betraut; er ist bei 70 J. alt, sein Körper ist ganz baufällig, besonders leidet er viel an seinen Füssen, er sagt von sich selbsten: Spiritus vivit & sanus est, corpus autem mortuum. 23—26 Jahre lang sitzt er in seinem Zimmer, beinahe immer eingeschlossen, nur Freunde haben den Zutritt zu ihm, welche von der Philologie, Geographie und Antiquitäten sprechen können und wollen, sonst ist er unzugänglich. Frische Luft mag er seit 20 Jahren eingeschöpft haben, weil er die Schwelle seines Zimmers nicht übertetten will. Seine Schrift ist sehr klein und unleserlich, für einen ungeübten ohne Siegel versiegelt. Seine gefassten Ansichten und Jdeen will er nie auch gegen bessere nicht vertauschen, id est: eigensinnig. Von der Theologie will er nichts wissen, übrigens aber ein Christ. Lingvist wie es wenige gibt etc. etc.

[априла 1825].

J. A. Berlich.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1622 а]

13.

ЈОДЛ КОПИТАРУ

Custodi Director.

Semlinum in negotiis meis adveniens tantopere fui exhilaratus, quum celleberrimum Dmum *Stephanovich* ibi invenissem, per quem salutem mihi missas. Non intermittendum putavi, Tibi per eundem gratias agere et salutem remittere. Mecum itinerabat D-r Prof. *Weselý* qui nonnullas cantilenas Serbicas germanice expressit, et æque de inopinata præsentia Serbici auctoris clarissimi gaudebat. Vale et fave

Semlini 27 Maji 1825.

Tuo

Jodl.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1983]

14.

КЕПЕН КОПИТАРУ

St. Petersburg 1837.

Sehr hochgeschätzter Freund!

Ihr werthes Schreiben, gleich wie auch das von unserm Freund Wuk, habe ich erhalten. Wenn ich diese Briefe bisher nicht beantwortet habe, so ist die schwere Krankheit Sawwa's allein Schuld daran. An Rettung soll nicht mehr zu denken seyn. Noch ist er bei Besinnung, aber man hat die grösste Mühe ein Wort von ihm zu verstehen. Schon vor ein Paar Tagen, als ich bei ihm war, war er so gut wie sterbend. Bis heute ist es nicht besser. Doch sagte er mir, dass ihm nichts weh thue. Ich komme so eben von ihm. Als ich ihm vor zwei Tagen die Nachricht brachte, dass der Kaiser die Gnade gehabt 250 Ducaten zu seiner Reise zu verleihen, schien er angenehm aufgeregt; doch konnte dies ihm nur am Gesichte angesehen werden, da er sich fast gar nicht bewegt und halb sitzend da liegt. Vor 8—10 Tagen ist der Kaiser selbst vor seinem Bette gewesen, bei Besichtigung des Bergcorps, und erkundigte sich nach seiner Krankheit. Die Pflege ist gut und in ärztlicher Hinsicht ist gewiss auch alles geschehn was nur thunlich war.

Heute wurde ich ins asiatische Departement berufen, wo der Director, Geheimerath Rodofinikin mir ankündigte, dass die genannten 250 # zu Sawwa's Reise bereit liegen. Er wollte von mir wissen, wie der Kranke zu transportiren wäre. Der Kaiser hat nämlich befohlen, dass der Patient durchs Asiatische Departement, dessen Zögling er ist, nach Wien expedirt werde. Schon hätte ich mit dem General Weizenbreier es besprochen, dass im Fall des Ablebens von Sawwa die ihm verliehene Summe doch dem Vater zur Erziehung der andern Kinder zugesandt werde. Dieser theilte meinen Wunsch und sagte, ich möchte nur wieder, wie vor Verleihung der Summe an ihn schreiben; er aber würde seinerseits mein Gesuch unterstützen. Diess soll nun auch geschehn sobald der arme Kranke erlöst ist. Zugleich halt ich's für meine Pflicht den General zu bitten aus dieser Summe, wenn solche dem Vater zugetheilt wird, etwa 10 # denjenigen

gegeben werden, die den Kranken, meiner Überzeigung nach, so gut sie konnten pflegten. Es sind dies eine bejahrte sehr ordentliche Frau und 4 Krankenwärter, die abwechselnd dejouriren. — Auch wird der gute Wuk wohl wünschen, dass seinem Sohne ein Grabstein gelegt werde, mit Aufschrift des Namens. Den Erfolg in dieser Angelegenheit müssen Sie nun mit Geduld abwarten. Ich meinerseits. bin überzeugt dass von allen Seiten meine Bitte Unterstützung finden wird.

Ob ich Ihnen nochmals über diese Angelegenheit schreiben kann, weiss ich nicht, und zweifle daran, da ich in Krons-Angelegenheiten auf 6 -7 Monate Petersburg verlassen muss. Es ist mir von Seite der Höchsteigenen Kanzlei S. K. M. die Revision der Staatgüter im Taurschen Gouvernement, diesseits und jenseits der Landenge übertragen und damit werde ich wenigstens ein gutes halbes Jahr zu thun haben, da die Zahl der Kronsdorfschaften über 1400 beträgt. Zugleich hat das Ministerium des Innern mich beauftragt einen Genauen Bericht über die Colonien (so nennen wir die Deutschen, Bulgarischen, u. a. Ansidlungen) Neuruslands abzustatten, Vorschläge in Beziehung auf die ökonomischen Verhältnisse jener Gegenden zu machen, etc.

Die Akademie der Wissenschaften giebt mir Geld mit, um, wenn es meine Zeit erlaubt, einige Tumuli am Asowschen Meere zu untersuchen. — Ich denke spätenstens den 4/16 Mai nach Moskau zu gehn, wohin mein Gehülfe schon abgereist ist. Von dort aus gehn wir zusammen zuerst nach Odessa.

Um wieder auf unsern S. Karadschitsch zurückzukommen muss ich Ihnen doch sagen. dass ihm aus dem Leibe 34 Pfund Wasser abgezapft wurde, was ihm Erleichterung brachte, doch wie gewöhnlich nur für kurze Zeit.

Entschuldigen Sie mich bei unsern guten Wuk wegen meines Schweigens. Er wird ja alles durch Sie erfahren. Seinen Brief an den Владика konnte ich nicht besorgen. da dieser unterwegs wo sitzen geblieben seyn muss; hier soll er noch nicht seyn.

d. 19-ten April.

So eben erhalte ich das beifolgende Billet eines der Ärzte von Bergcorps, aus welchem Sie sehen dass unser gute Sawwa geendet hat. Ist es nur irgend möglich, so werde ich seiner Beerdigung beiwohnen. — Es bleibt mir für jetzt nur noch die Sorge der armen Familie die den Dahingegangenen allergnädigst verliehene Summe auszuwirken. Sollte ich vor meiner Abreise ein bestimmtes *ja* oder *nein* erfahren, so melde ich's Ihnen. Trö-

sten Sie die guten Eltern und versichern Sie sie auf meine Ehre. dass hier gewiess alles gethan war, was nur gethan werden konnte.

Mit treuer Ergebenheit

Ihr Freund und Diener
Koeppen.

d. 21. April a. S. 1837.

Dieser Brief wäre gestern schon expedirt worden, wenn ich nicht zuvor noch einige Gänge hätte machen wollen, um den Wuk die 250 ℔ zu retten. Rodofinikin lässt ihm sagen dass er sein möglichstes thun wird ihm die Summe zuzuwenden. Nur 20 ℔ verspricht er für die Dienerschaft und Grabstein hier zurückzubehalten. Die Sache muss wieder vor dem Kaiser, der hoffentlich noch in dieser Woche darüber entscheidet. Heute früh um 10 Uhr wird Sawwa auf dem Smolenskischen Felde zur Erde bestattet. Gestern erhielt ich von Bergcorps die Einladung dem Begräbnisse beizuwohnen und habe deswegen gesucht mich für heute früh frei zu machen.

Schon fängt man an mich auf officiellen Wege zur Reise anzutreiben. Meine Zeit ist daher sehr beschränkt. Leben Sie wohl! Sawwa's Bücher, Noten etc. werden mir wohl zugeschickt werden. Was davon den Vater interessiren könnte soll ihm durch Buchhandlers-Gelegenheit zugeschickt werden, wenn er es verlangt und die Kosten nicht scheut. —

[приложено писамце:]

Erhalten d. 19. April a. S. 1837.

19. IV. 37.

Werther Herr Koeppen!

In der Nacht um 2 Uhr ist Ihr Pflegebefohlener sanft und ruhig entschlafen. Ihm war, wie ich Ihnen schon mündlich mitgetheilt hatte, nicht zu helfen und diese Ende schon seit vielen Monten vorhergesagt.

Freundschaftlich grüsst Sie
(нечитко)

[Споља:] S-r Wohlgeboren
Herrn Herrn Barth. v. Kopitar
in Wien.
franco Gränze
Abzugeben in der K. K. Hofbibliothek.

[Вукова напомена:] примљено 10/22. Маија.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1984.]

15.

КОПИТАР Ј. ГАВРИЛОВИЋУ

Wien 8-ten Aug. 1820,

Bester Freund!

Vuk war selbst bei Ihnen. Ihre Bestellung des Heineccius hab' ich übernommen, muss ihn aber von Leipzig erst erwarten. Indessen hab' ich Ihnen ein anderes Werk über jenen Gegenstand geschickt: Kings[?] griechische Kirche in Russland. Ich schmeichle mir dass es Ihrem Freunde dem Pfarren noch mehr freuen wird, als Heineccius. Der kleine Conto von f. 8·18 Silber lag bei. Herr Popovics von Vinkovcze hat es gern übernommen, Ihnen das Paket mitzunehmen.

Vale & fave tuo
Kopitar.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1422]

16.

КОПИТАР А. С. ШИШКОВУ

Monseigneur!

Votre Excellence est trop généreuse pour dédaigner les remercîments que le soussigné Lui doit depuis longtemps, tant

pour lui-même que pour la bibliothèque Impériale de Vienne, de *huit premiers* volumes des Извѣстія de l'Academie Russe, que Votre Excellence eut la bonté de lui envoyer par l'entremise de M-r Vuk Steph. Caradgich, qui lui-même doit à Votre Excellence la pension de Sa Majesté l'Empereur de toutes les Russes, pension qui le met à l'abris de l'indigence et dont je suis sûr, que ce savant honnête: homme ne sera jamais indigne.

Sans doute les Извѣстія ont été continués depuis de huitième volume.

Vû les difficultés de retirer des livres de St. Pétersbourg, Votre Excellence ferait un double bien aux jeunes Slaves de cet empire si Elle voulait bien fonder la continuation de ces savants cahiers à la bibliothèque Impériale de Vienne, où quantité de curieux les demandent presque journallement.

Comme M-r Vuk part pour la Serbie, j'ose m'offrir à sa place pour toutes les commissions littéraires que Votre Excellence voudrait me faire pour les savantes recherches en fait de philologie Slavonne à laquelle j'ai voué ma vie aussi.

Je supplie Votre Excellence d'agréer les sentiments du plus respectueux dévouement, avec lesquels j'ai l'honneur d'être,

Vienne, ce 3 Août 1828.

Monseigneur,
Votre très humble et très obeissant serviteur
Barthélemy Kopitar
II-e Conservateur de la bibliothèque Impériale

[Ориг. у Петроградској Академији]

17.

КОПИТАР АНИ КАРАЏИЋ

Wien den 22ten Jan. 1830.

Beste Frau von Vuk!

Auf Anordnung Ihres Herren und Gemahls übermache ich Ihnen durch inliegenden Wechsel f. *60* in Silber, die ich ihm für überlassene Bücher schuldig geworden bin. Ich bitte Sie, ge-

legentlich, wenn Sie Ihrer Mutter schreiben, den Empfang dieses Wechsels mit ein paar Worten zu bestätigen. Ich hoffe, dass Sie alle gesund, und der Sawwa so wie meine schönen künftigen Wirthschafterinen auch brav, und fleissig sind.

Gehorsamster Diener

Kopitar.

[Спољa:] An die Frau
Anna *Stephanovics - Karagics*
im Kara-Matischen Hause
p. Ofen
Peterwardein in *Semlin*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1985.]

18.

КОПИТАР АНИ КАРАЏИЋ

Wien den 4-ten Febr. 1831.

Beste Frau von Wuk!

Ich danke Ihnen für Ihr Zutrauen, muss Ihnen aber, als *aufrichtiger* Freund, gestehen, dass in der Sache, worüber Sie mir schreiben, Ihr Herr Gemahl Recht hat, und Sie Unrecht. Nichts davon zu sagen, dass die Frau dem Manne überall hinfolgen soll, *weil Er fürs Brot sorgt*, nicht aber Sie, so werden auch die Kinder besser erzogen, wenn beide Eltern beisammen sind, besonders *solche* Eltern, wie Ihr Herr und Sie, die so gut harmoniren, und die gleiche Liebe der Kinder verdienen. Ein anders wäre es, wenn Sie *in Wien* seyn könnten: aber das geht halt nicht an; und ich sollte denken, dass *Semlin* und *Belgrad* einander nichts vorzuwerfen haben. Ja, Belgrad muss bald noch bessere Schulen bekommen, als Semlin hat. Und *Sie selbst*, sind dort doch mit Ihrem Herren, und nicht so allein, wie in Semlin. Die Frau des Herrn v. Davidovitsch ist gar in *Kragujevacz* gewesen; und ist doch auch an Wien gewöhnt gewesen! Sie müssen keine solche *Erzwienerinn* seyn, die nur in Wien leben können. Als Sie den *Türken* lieb gewonnen, und endlich gar

heurateten, waren Sie ja bereit, mit ihm in *alle* Welt, ja in die *Hölle* zu gehen! Sie müssen das nicht vergessen haben! In Belgrad ist *bessere* Luft, als in Semlin. Dort sind Sie eine *der ersten Frauen*, und leben mit Ihrem Mann, und frauen sich der Erziehung Ihrer Kinder, und können ihnen allenfalls *Lehrer* und *Lehrerinnen* aus Österreich kommen lassen! —

Die Louise war vor 6 Wochen bei mir um zu fragen, ob Sie noch in Semlin sind. Ich trug ihr an, einen Brief einzuschleissen, und es schien ihr recht: aber sie kam nicht mit dem Briefe. Sie *schien* wieder mit Ihnen anknüpfen zu wollen. Vielleicht hat Sie Ihnen unmittelbar geschrieben? Sie sah etwas blässer aus, als sonst, aber doch dicker! Sie hatte ein grosses Umhängetuch um, und ich war damals auch sehr krank; vielleicht dass sie sich auch deswegen genirte. Kurz, **wenn** Sie *Anträge* von ihr bekommen haben, so nehmen Sie sie allenfalls wieder; sonst aber wäre es besser, sich mit *druntigen* Leuten zu behelfen, und vor allem selbst *serbisch* zu lernen, um dann eben dadurch um so angenehmer leben zu können. —

Ihrem Herren schreibe ich also vor der Hand *nicht* über diese Sache; ausser wenn Sie mir *neue*, mir bisher unbekannte Gründe sagen. Er kann mir nur Recht geben, wenn ich Recht *hätte:* aber *bisher* hat er Recht, und wir zwey hätten Unrecht, wenn wir was anders von ihm verlangten.

Sava's Schrift kann hübsch werden. Ich habe ihm auf Verlangen des Vaters, ein paar schöne Bücher (5 Bände) geschickt, die er vielleicht schon in Händen hat.

Ihr alter Freund
Kop.

[Спољa:] An die Frau
Anna *Stephanovich-Karagich*,
wohnhaft im Hause des H-rn Karamata
p. Ofen,
Peterwardein. in *Semlin.*

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1986.]

19.

КОПИТАР МИНИ КАРАЏИЋ

Mein liebes Zigeunerl!

Hier schon wieder ein Liebesbrief von der *Amerikanerin*, aus Berlin.[1]) Sie wartet mit Sehnsucht auf Antwort. Also mache, *dass ich sobald* erhalten und befördern kann. *Wenn das Wetter* nicht so schlecht ist, wie heute, so hole ich sie am Samstag den 24-ten selbst ab.

Lebet alle wohl

Kopitar.

[Спољa:] An die Frau Anna Karagitsch
№ 163 in Mödling bei Wien

Mödling.

[Пошт. жиг:] Wien 21. Aug.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1987.]

20.

КОПИТАР МИНИ КАРАЖИЋ

Mein liebes Zigeunerl!

Der Vater schrieb mir vorgestern aus Semlin dass er schon aus der Kontumaz heraus ist und auch *euch* nächstens schrei-

[1]) Приложено је писмо Мини од Марије Робинсон, ћерке Талвиђэ од 11. авг. 1839. год.

ben werde. Ich hoffe dass Ihr alle wohl sind, und gratuliere zum schönen Wetter.

12. Sept. 1839.

K.

[Споља као на претходном]

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 1988.]

21.

С. ТЕКЕЛИЈА МИТР. СТРАТИМИРОВИЋУ

Ваше Высокѡ Превозходителство,
Высокѡ Преѡсвященѣйшій Г-дине!

Пропꙋстити немогꙋ Ваше В. Превозходителство извѣстити, еже слишится ѡ промѣненію в' Маџарскои канцеларіи слѣдовати имѣющемꙋ, ѿ кꙋдꙋ, якоже глаголют, во оставкꙋ ѿпꙋститися *бꙋдꙋт* три, либо четири, един либо два дрꙋгое опредѣленіе имѣти бꙋдꙋт, сія в[с]корѣ послѣ заключеннія диете произведꙋтся. Аз мню якѡ добрѣбы было не пропꙋстити сеи слꙋчаи, воежебыся и нашіи паки вмѣстили во канцеларіи увѣрен бо есм, яко Ваше В. П-во доволнѡ уже искꙋсили есте, какая нꙋжда есть кого имѣти тамѡ, гдѣ дѣла рѣшаются, ѡ сем и мои несчастныи слꙋчаи доволномꙋ доказателствꙋ слꙋжити может. Мнѣ убо видится, яко благостояніе и вѣри, и народа изискꙋет, во ежебы Ваше В. П-во спѣшили сюдꙋ прежде ѡкончанія диети, и трꙋди своя положили за ѡбщее благо, тогда и Епископов ради толцати способ бꙋдет, ибѡ и Вы безмерни[?] не сꙋщи ѿ того зависити бꙋдет честь имене вашегѡ в' коим состояніи ѡставите народное, и вѣри дѣло послѣ Вас. Удостоите убо сіе мое ѡбявленіе благоволенія Вашегѡ, и дѣлаите, еже Вам званіе Ваше. и народняя любов сказати бꙋдет. Азже имѣю честь с' высочаишим высокѡпочитанніем быти

Во Віенѣ 18. Марта 827.

Вашегѡ Высокѡ Превозходителства
Покорнѣишіи слꙋга
Савва Тюкюли.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 881.]

23.

МИТРОП. СТРАТИМИРОВИЋ С. ТЕКЕЛИЈИ

Копіи посланія Егѡ Превосходителствомъ собственнѡрꙋчнѡ Г-динꙋ конзіліарꙋ Саввѣ Текеліи писанагѡ.

Высокоблагородный Гд. Консіліаръ!

Хотя увѣренъ есмь, да Егѡ Ц. К. Величество — какова нибꙋдь въ канцеларіи Мадьарской промѣна возродилабыся — ѿ своихъ прінціпіи ѿстꙋпити не бꙋдꙋтъ коя въ 824 годꙋ прама Протестантскимъ Денꙋтіртѡмъ сказали есꙋ: „да они желаютъ „и протестанти апліцірати, обаче нека слꙋжꙋ, да ихъ у гра„дꙋалномꙋ редꙋ промовірати може, иначе да онъ ніе у состо„янію слꙋжащимъ по толикѡ лѣтъ людемъ неправдꙋ чинити, и симъ подобная. — Ничимъ менше я бы поспѣшіо тамѡ, ако не сегѡ, то предмета ради церковнагѡ сіесть Еп-кѡповъ ради. Но кромѣ тогѡ, да бы всꙋе ишао, докъ се йоштъ гдикое окаяне и нещастне Денꙋнціаціе — кое равно и преко моихъ рꙋкъ ходити имꙋтъ — несовершꙋ и не поднесꙋтъ, и то морамъ съ моимъ великимъ прискорбіемъ признати, да ѿ новагѡ уже года ніе ми здравіе у ономꙋ состоянію, да многѡ съ нимъ рискирати могꙋ, и боимсе, да съ таковымъ пꙋтемъ неучинимъ штогодъ горше ѡжидаемагѡ. Не могꙋ сва писати, но сія разꙋмномꙋ довлѣютъ! При свемъ овомъ не велимъ да нећꙋ доити тамѡ, када къ томꙋ благополезно време усмотримъ, сада обаче то йоштъ невидимъ.

Штосе вашегѡ предмета тиче — стоящимъ онымъ истымъ ѡбстоятелствѡмъ, коя су и прежде была — тꙋ средства инагѡ нѣсть, развѣ оное, кое я вами уже въ 824 годѣ сказахъ: или то есть со жертвованіемъ нѣкимъ уговоръ учинити, или ожидавати. Мислите ли, да или канцеларіа, или и сама Діета можетъ натерати Монарха, да онъ предметъ предꙋзме, кога ѡни хоћею? Ваше дѣло есть приватно, единственно, и не Штата нужда; церковное наше дѣло есть обще, и Штата нужда, за кое е досадъ канцеларіа 18. кратъ репрезентірала, и сваки почти дань ѡпоминѣсе, и опетъ принꙋдитисе не може, но морамъ съ терпѣніемъ ѡжидавати.

Сія на почитаемое Ваше ѿ 18и марта изъ Беча посланое ми писаніе усерднѡ ѿвѣтствꙋя, имѣю честь съ непремѣннымъ

усердіемъ и высокопочитаніемъ пребыти Вашег Высокоблагородія шбвязателнѣйшій Стр.

У Карлов. 24. Марта 827.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 882.]

24.

С. ТЕКЕЛИЈА МИТРОП. СТРАТИМИРОВИЋУ

Ваше Высокш Превосходителство!

Тиберія, и Діоклетіана живим времена, хотя под добрим царѣм. В. В. Превозходителства писма канцлерѣ в'призрѣніи уніи писаная, прислата сѣть на Vármegyu изпитанія, и изслѣдованія ради, но Vàrmegya никакѣю Investigatiu дѣлати не хощат, глаголя яко Deputatia послана ничесоже не праведно не изслѣдовала, тѣжбаже Вашегш В. П-ва противо нѣкотория шсоби смѣхом взята, глаголавши, яко ни еднаго закона нѣсть, по которому, аще бы Magistratualni и насилствія дѣлал, могбися казнити, из чего видио, якш ниже послушныи, ниже вѣрныи царю своемѣ суть, егда повелѣванная ве творят, правдѣ же не сказуют, по чемѣ неостается Вашемѣ В. П-вѣ но и дальше просити ш царя Comissiu, либо новѣю депѣтацію, в'коеи половина была бы ш наших православных, но понеже всеи Vàrmegyi ниже два находятся, иже бы ревнителныи и смѣли моглибы быти, воеже бы Ваше В. П-вш из другого мѣста такія наименовати возмогли, яко члене бѣдѣщія Komissii либо Deputatii, иначебо никогда правда пред лицем царя не прійдет. Сказѣют мнѣ Християни якш послѣдная депѣтація ничесоже разсмотрела есть, но толкш людем сказала, якш должно им уніятом остатся. Прочем аз сказах Г. Архимандритѣ, во еже бы изискал нинѣ здѣланѣю Determinatiu и Вашемѣ В. П-вѣ послал, азбо увѣрются, якш Ваше В. П-во ш ужаса чтити не бѣдете, и аще писанѣ небысте увидѣли, невозможнобы было вѣрити, якш в'нынѣшних временах таковая возможна сѣть. Спѣшите Ваше П-во таковая Его Величествѣ извѣстити, и прежде помянѣтѣю Komessiu изпросити, людіе бо, иже нехотят повелѣнія царя изполнити, тѣм менше вѣрная извѣс-

тити бѫдѫт. Прочем имѣю честь с'высочашим високшпочитаніем пребывати

в'Арадѣ 26. Ноем.
834.

Вашегш В. Превосходителства
покорнѣишыи слѫга
Савва Тюкюли.

[Стратимировићева напомена:] ѿвѣтствованш своеврѣчш
29. Ноем. т. г. у Арадъ.

[Ориг. у арх. С. К. Академије бр. 890]

24.

КОНТАР МИТР. СТРАТИМИРОВИЋУ

Excellenz!

Für Hochdieselben ist es wohl nichts Neues, dass nun auch der Preussischer Gesandte v. *Humboldt*, sich in unsere slavischen Sprachen geworfen hat. Ich habe ihm die historischvorbereitende Schriften, zu erst an die Hand gegeben, und dann Dobrowsky's böhmische Gram. als die am philosophischsten bearbeitete, von allen Dialekten, empfohlen. (Freulich, wäre Dobrowsky's oder — *Muschitzky's alttlavische* heraus, so hätte er diesen Umweg nicht gebraucht; den mit dem Altslavischen muss doch jeder solide Forscher anfangen. Vielleicht übersetze ich ihm etwas aus dem von Ew. Exc. mir gnädigstgeschickten Smotrisky, oder wollte uns Herr *Archimandrit* (sit Tibi gloria!) Muschitzky aus seinen Scripten zu Hülfe kommen? —) An Humboldt bekommen wir vielleicht den unsterblichen Schlözer, der Ew. Exc. hohen Verdiensten so laut gehuldigt, ersetzt!

Noch eine andere Freudenpost habe ich Ew. Excellenz zu überbringen, deren Benennung aber erst eigentlich von Hochihren Ausspruch abhängt. Durch ganz Ungarn hat die Pester Universität das ausschliessende Privilegium cyrillischen und Russischer Typen: aber nicht durch *Oestreich,* wo sich nun enellich ein unternehmender Buchdrucker, der mir griechisch druckt, auch

Slavische Typen anschaffen möchte, wenn er auf die Kundschaft Ew. Excellenz rechnen dürfte. Wie zu hören ist, so begehrt die Pesterdruckerey f. 50 W. W. für den Bogen auf 1000 Ex. Das ist ungeheuer! Und so mittelmässigen Lettern dazu! Der Wiener Typograph aber würde sich Почаев-en Lettern, oder die Ew. Exc. am besten fänden, anschaffen! — Durch die Protection einer solchen Druckerey würde Ew. Exc. so scheint es mir, dero erhabenen Verdiensten um die Österreichischen Slaven griechischer Kirche, und um die ganze Slavische Litteratur, die Krone aufsetzen! — Ist es nicht eine Schande, dass in ganz Wien, der Residenz eines grossen Monarchen, dessen gute drey Viertel Unterthanen lauter Slaven sind, bisher keine Slavische Druckerey bestand? Um die Aufhebung der illyrischen Hofkanzley darf es jeden Slaven wohl auch leid thun.

Unendlich freuete es mich neulich, bey Durchblätterung des Magazins von und für Ungarn, zu finden, dass Ew. Exc. über die ältere Bevölkerung Serbiens eben der Meinung sind, wie ich in der Rec. der armselig. Kroatischen Grammatik (von Nagy?) unbekannt mit diesem hohen Vorgange, mich Annalen geaüssert habe.

Abbe Dobrowsky hat eine Reise nach München und Tübingen gemacht, um die dortigen slavica autoptisch zu prüfen. So eben kündigt er mir von dort. Kroatische und Krainische Bst- und Beichtformeln aus den 10-xm oder höchstens 11-ten Seculo, an! — Die glücklichen Serben! sie haben eine *Bibel* aus den 9-ten (Aber ob nicht etwa die *Untersteyrer* oder *Plattensen-Winden* eben so viell Recht auf Kyrills Bibel haben? Ich glaubte dies oft, wenn ich ihr neues Testament von Kúrmics las! Ein Wink hierüber von Ew. Exc würde meine Meinung berichtigen oder bestätigen, Schade (für mich), dass Muschitzky nicht mehr um Ew. Exc. ist: so hätte ich hoffen dürfen, diesen und andern Winke *durch* ihn zu erhalten, zu dessen Correspondenz ich mir so viel Glück wünschte! Ich habe die höchste Verehrung für den würdigen Mann und sein Genie, und ich kann nicht umhin Ew. Exc. zu bitten mich ferner auch dem *Archimandriten* zu gütigen Andenken empfehlen zu wollen!) Wäre es nicht möglich eine Abschrift des Katalogs von Ew. Excellenz Bibliothek zu erlangen! Dobrowsky und ich wünschen in dem fortzusetzenden Slavin ein Verzeichniss (catalogue raisonné) allen gedruckten slavischen Bücher, und dann wohl auch eines von

allen Ms-ten aufzustellen. Die vom Bar. Zois in Krain, und die von unserer Hofbibliothek hätte ich schon hübsch beisammen.

In erfurchtvoller Erwartung einer entscheidenden Winks für meinen *cyrillischen* Buchdrucker, habe ich die Ehre mit tiefster Verehrung zu seyn

Wien den 17-ten Sept. 1812.

Ew. Excellenz
gehorsamster Diener
Kopitar
Hofbibl. Scriptor.

[Ориг. у приватним рукама]

I.

РЕГИСТАР

личних имена[1]), географских назива и сл.

Абдул-Раман, босански паша 315.
Авакумовић Стеван, темишварски владика 70, 195.
Августин, архимандрит 208.
Агатангел, митрополит београдски 380, 626; — његов сестрић 280.
Ада 224, 625.
Адамовић (Јов. трг.) 700.
Адамовић Павле, лецедер у Буковару 480.
Аделунг Фридрих (A., Ad. Ad**, etc.) 44, 167, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176 bis, 181, 183, 185, 189, 201, 206, 216, 220, 225, 228, 229, 238, 244, 246, 25[illegible], 254, 264, 275, 326, 328, 357, 360, 364, 373, 377, 390, 392, 398, 402, 406, 410, (Млади) 412, 429, 432, 440, 454, 455, 460.
Адолф Густав 718.
Азовско Море 725.
Ајхорн (стари) 236, 243, 245.
Ајзенбах, капетан 339, 340.
Акарија [?] 265.
Ак-Аџић в. Хаџић.
Албанија 274.
Алгар, шахиста 618.
Александар, 707. в. Нака.
Александар Велики 646.
Александрија 641, 692.
Алексић (Јован, из Пеште ?) 576, 577.
Америка 368, 382, 464.
Амица (Амижа, Амичжа) 55, 57.
Амицин Јован 59.
Анастас в. Јовановић.
Анастасевић, ст. совјетник 234.
Андесилић Митар 84.
Андрејевић Арса 77, 78; — Спиридон 630.
Андролеђевица 661.
Андрско (лице) 477.
Анђелија из Јадра 57, 84.
Апендини 185, 210, 211, 293, 302, 315, 319, 320, 456, 460, 461, 472.
Апостоловић Димитрије 505.
Арад 208, 228, 235, 318, 429, 494, 497, 498, 499, 500, 504, 521, 522, 604, 735.
Аранитски Ћира, проф. карловачки 515.
Арнаути 62, 63, 366, 367, 374, 378, 398, 426.
Арса в. Андрејевић.
Арсић (Сава), из Арада 604.
Атанацковић Васа, син Платонов 512, 523, 531, 533, 547, 548, 549, 537, 562, 566, 570, 571, 573, 574, 576, 578, 579, 580,

[1]) Многа су лична имена наведена у писмима или скраћено или псевдонимно или анонимно („Рус“ и сл.). Када њихов прави облик није могао бити утврђен по тексту писама, она су наведена онако како у њима гласе. Прави ће се облик за многа од њих моћи пронаћи само специјалним истраживањем.

581, 582, 584, 586, 587, 591, 593, 596; — Дафина 516; — Ђока 570; — Јован 513, 517; — *Павле - Платон* 266, 269, 271, 273, 276, 280, 290, 325, 327, 340, 400, 427, 436, 460, 463, 464, 469, 478, 479, 480, 483, 485, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 558, 560, 561, 562, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 586, 587, 588, 589, 591, 593, 594, 595, 596, 598, 599, 601, 642; — Атанацковић Софија, 512; — синовац П. Ат. 600.

Атинејци 31.

Аустрија 46, 60, 655, 670, 692, 713, 719, 730, 733, 735.

Багдад 398.

Баден 150, 231, 341, 377, 433, 436, 452.

Базел 404.

Бајић Хаџи-Тоша, свињарски трг. из Земуна 258, 259.

Бајовић (Гаврил), 689.

Банат 146, 170, 177, 192, 203, 498, 580.

Бантке, пољски граматичар 158, 161, 166, 181, 183, 285, 373, 377, 379, 386, 620.

Бања, манастир 456.

Бања (Соко-бања) 344.

Барања 527, 599.

Барнет Вил. (Wil. Barnett), Енглез 358.

Бартодецки, дворски саветник 497.

Бата-Лака 42, 43; — Јеца, његова жена 43.

Бауринг (Bow., Bowring John) 35, 38, (Бг?) 189, 294, 297, 299, 300, 301, 302, 306, 307, 311, 317, 322, 323, 326, 332, 333, 368, 370, 371, 372, 373, 374, 388, 390, 392, 405, 411, 416, 418, 424, 425, 427.

Бачка 203, 248, 263, 280, 351, 516, 592, 593, 600.

Беатрикс, рођак инфанта од Lucca 332.

Бег в. Караџа.

Бездин 258, 259, 460, 522, 525, 527.

Бела Црква 124.

Белведер 236, 641.

Белгија 483.

Белградија, неки официр 290.

Белецки Андрија, доктор 64, 142, 649, 650, 651, 661.

Белостенац 153.

Бељански Сава, сенатор 514, 517.

Беналио Томас 91.

Бенеке 236, 243.

Београд 2, 3, 43, 47, 48, 50, 51, 52, 56, 57, 60, 70, 76, 80, 82, 83, 86, 88, 90, 114, 115, 121, 126, 127, 128, 179, 180, 182, 184, 187, 222, 259, 280, 385, 314, 315, 320, 328, 333, 335, 339, 349, 355, 356, 382, 385, 388, 389, 391, 396, 399, 400, 402, 403, 406, 409, 412, 414, 421, 423, 426, 428, 432, 438, 440, 447, 475, 479, 480, 482, 483, 498, 578, 611, 614, 620, 624, 629, 632, 633, 636, 638, 671, 672, 686, 694, 711, 712, 717, 729, 730.

Београђани 417.

Березин 231.

Берић Аврам, капамација 518.

Берић Јован, актуар 570.

Берић Павао 69, 70, 78, 208, 269, 270, 273, 287, 288, 296, 305, 311, 325, 478, 480, 522, 526, 574, 633, 642, 646, 666, 683, 699; — Берић (млади) 178, 179.

Беркић Симеон 517.

Берлин 241, 242, 326, 357, 367, 398, 427, 438, 477, 478, 479, 482, 488, 560, 718, 731.
Берлић в. Брлић.
Берман, фактор београд. штампарије 396, 397, 399.
Бернардин II. da Spalatro 460.
Бернолак 288.
Бернхард, пријатељ С. Милутиновића 39.
Бесарабија 11, 15, 25, 54, 60, 93, 655, 675.
Бетигер, писац 259.
Беч 7, 11, 14, 26, 36, 40, 42, 46, 53, 54, 57, 64, 67, 68, 69, 70, 79, 91, 92, 94, 97, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 118, 128, 130, 131, 137, 138, 139, 140, 141, 143, 145, 146, 148, 149, 150, 152, 155, 157, 158, 160, 161, 162, 163, 165, 166, 168, 170, 173, 177, 180, 181, 183, 184, 186, 195, 197, 199, 206, 207, 213, 214, 217, 219, 221, 227, 228, 231, 233, 236, 239, 240, 241, 248, 254, 257, 259, 260, 268, 269, 270, 271, 273, 274, 277, 278, 282, 283, 284, 286, 288, 290, 291, 292, 295, 297, 298, 300, 303, 304, 305, 308, 309, 311, 312, 315, 317, 318, 324, 325, 326, 327, 328, 331, 332, 333, 334, 339, 340, 342, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 356, 358, 360, 361, 362, 364, 367, 368, 370, 372, 373, 375, 377, 379, 381, 382, 383, 385, 386, 389, 390, 392, 393, 394, 396, 397, 398, 400, 402, 403, 407, 409, 411, 413, 414, 415, 417, 418, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 438, 440, 441, 442, 444, 445, 448, 449, 450, 453, 455, 459, 463, 465, 468, 469, 470, 472, 476, 477, 482, 483, 484, 485, 487, 488, 489, 494, 497, 501, 503, 507, 508, 514, 515, 521, 525, 526, 527, 532, 534, 538, 540, 541, 543, 549, 550, 554, 558, 563, 564, 565, 573, 575, 577, 582, 583, 584, 586, 587, 589, 597, 599, 603, 604, 606, 607, 608, 609, 612, 615, 616, 617, 618, 621, 643, 652, 658, 660, 661, 670, 672, 673, 674, 681, 683, 688, 689, 694, 695, 696, 705, 708, 710, 714, 716, 717, 724, 727, 728, 729, 732, 733.
Бечлије 577, 627.
Бешеновачки игуман в. Јовановић Нестор.
Бигони (Госпоћа) 106, 107.
Бикар Василије, солар 518.
Бикар Марко, ђак 518.
Бинарић Димитрије, чизмар 517.
Бирвалски Георгије, трговац 517.
Блажић Стефан 505,
Блуменбах 236.
Богдановић 570.
Богобој, секретар П. Атанацковића 593.
Бођани, манастир 310.
Босек 39.
Бојан, место у Буковини 177.
Бојаџија (Бој., Бојо) Михаил 61, 84, 165, 204, 223, 233, 256, 285, 296, 300, 301, 309, 318, 320, 332, 605, 610, 615, 618, 624.
Бока Которска 256, 361, 452, 453, 456, 457, 458, 655, 690.
Бојићи 642.
Босна 55, 57, 82, 348, 399, 417, 426, 452, 471, 475.
Бота Никола 654, 655.
Бошњаци 298, 312, 315, 401, 406, 414, 421, 423, 426.
Бравлик (Бр., Бр.***) дворски саветник 421, 427, 436.
Брајткопф 12, 180, 181, 183.
Браничево 222.
Бранковић, архим. 207, 208.
Браћевачки Јован, индигатор 517.

Брда 461.
Брегово 50, 51.
Бремен 368,
Бреслава 313, 395.
Брза Паланка 49, 73. 80, 85.
Брлић Ј. А. (Берлић, Berlich, Бирлић) 265, 266, 295, 329, 419, 482, 684.
Брно (Брњо, Brün) 296, 299, 332, 341.
Брод 265, 266, 267.
Брокхаус 218, 227, 228.
Брук на Лајти 403.
Бугари 60, 62, 205, 207, 212, 215, 268, 273, 289, 290, 367, 369, 398, 400, 419, 473.
„Бугарин" 421.
Бугарска 62, 67. 151, 274, 342, 363, 368, 385, 472, 617.
Бугарски Лазар, трговац 517.
Будва 461.
Будим 69, 133, 136, 140, 146, 149, 178, 206, 225, 245, 249, 250, 269, 273, 274, 279, 285, 287, 28[illegible], 289, 296, 298, 300, 302, 303, 309, 312, 314, 317, 320, 321, 323, 325, 338, 360, 411, 416, 420, 426, 434, 436, 448, 469, 478, 482. 485, 507, 514, 515, 519, 520, 522, 523, 526, 530, 531, 532, 534, 539, 540, 541, 543, 544, 546, 547, 548, 550, 551, 552, 554, 557, 559, 560, 561, 563, 564, 565, 568, 569, 570, 572, 575, 578, 579, 580, 582, 583, 584, 586, 587, 588, 589, 615, 683.
Будимировић Александар 688.
Будимо-пештанци 577.
Будимци 567, 635.
Буе Ами 467, 468.
Буковина 170, 171, 172, 173, 174, 177, 178, 229.
Букурешт 3, 59, 64, 65, 66, 124, 178, 385, 616, 617, 624, 632, 641, 643, 715.
Булић Василије, професор 505, 510, 512.
Буњевци 453, 471.
Бусе (Busse) 269, 362, 391, 392, 409.
Вагнер, апотекар 393 (исти ? 472).
Вајдман, књижар у Лајпцигу 241, 246, 251.
Вајмар 219, 222, 224, 227, 235, 237, 238, 254.
Вајс агент 269, 305.
Вајценбрајер, генерал 724.
Valdemar од Глаца 715.
Wallishanscher [?] 337.
Валхе, агенат 153, 158, 161, 180.
Ваљево 57, 86, 379, 386, 400, 402.
Варадин 10, 64, 179, 338, 340, 351, 420, 424, 425, 431, 435, 436, 442, 447, 461.
Вараждин 470.
Варшава 13, 165, 167, 169, 180, 181, 199, 208, 362, 373, 377, 391, 392, 409, 446.
Васиљевић Василије 180, 181, 183, 191, 210, 211, 213, 214, 216, 225, 239, 243, 251, 252, 253, 254, 257, 295, 316, 318, 328, 329, 331, 334, 335, 338, 348, 357, 380, 381, 390, 476, 483, 608, 610, 623, 643, 668, 684, 688, 689.
Васиљевски Остров 173.
Васић 546, 563, 564.
Везгин 696.
Велебит 474.
Велика (Јакова Лазаревића мати) 128.
Велингтон 306.
Величковић 585
Вељко 570, 571, 584.
Венелин, научник 366, 367, 368, 375, 385.
Венер (Wähner) 227, 228, 241, 243, 245, 246.
Венеција 164, 377, 380, 641, 643, 675, 696, 720.
Верона 200.
Весели, професор 267, 315, 322, 723.
Виала, путописац 186, 188, 222.
Виганд, издавач 324.
Видајић, Алипаша 426.
Видајићи (а?) Турци 83.

Видаковић Милован 310, 374, 616, 617, 633, 641, 642, 701.
Виден (у Бечу) 171.
Видин 4, 5, 8, 61, 126, 128, 349, 392, 396.
Виланд 6, 163.
Вилде, професор 717.
Вилотин Петар 84.
Винковци 727.
Wis[?] 242.
Витковић, адвокат 310.
Витковић Јован, поп будимски, цензор 178, 411, 570.
Вишњић Филип, слепац 226.
Владислав (браћа, Гаврил) 26, 61, 297, 318, 330, 376, 393, 412.
Владисављевић Димитрије 112, 318, 457, 458, 468, 472, 654, 655, 660, 664, 666, 668, 672, 673, 674, 675, 678, 680, 684, 685, 686, 694.
Влајко (Владислав?) 328, 329, 331, 336, 340, 349, 358.
Влајков Милисав, Србијанац 83.
Власи 52, 62, 208, 268, 312, 398, 471, 501, 557.
Влаховић, бочејски поп 436.
Влаховић Лазар (учитељ из Сомбора) 530.
Влашка 85, 88, 122, 177, 318, 334, 363, 368, 385, 615, 616, 621.
Влашковић Петар 517.
Водник 154, 713, 714.
Возаровић Глигорије 438, 439.
Волни, директор 616.
Волф Антон 233, 717.
Востоков 199.
Вршац 122, 124, 208, 211, 213, 308.
Врљика, место 474.
Вујановски 269.
Вујић Александра 517.
Вујић Јоаким 189, 258, 307, 310, 323, 374, 379, 386, 415, 419, 427.
Вулићевић Вујица 128, 626.
Вуковар 168, 462, 463, 464, 466, 469, 479, 480, 481, 483, 484, 526, 588, 603.
Вуковић Божидар 479.
Вуковић, скупљач претплатника Вукових 571.
Вуле Илић 70.
Вулко Гина 183, 214, 621.
Вученић Рада 63.
Вучетић 691.
Вучић Илија 126.
Вучић—Перишић Тома 561.
Вучићевић Матија 43.

Гавриловић Јован 304, 307, 727. Гавриловића син 603.
Гагерн, манастир у Низоземској 278.
Гагић Јеремија 35, 57, 217, 278, 291, 293, 302, 307, 315, 317, 319, 320, 454, 460, 610, 615, 664, 680, 681, 684, 686, 687, 688, 689, 693, 696; Гагић Владимир, син Гагићев 696.
Гадеж (име лица) 383, 388.
Гаја (жути Николајевић) секретар кн. Милоша 63, 413, 430, 507, 508, 509, 615.
Гаја, брат кнегиње Љубице 573, 574.
Гајбел, књижар у Будиму 583, 587.
Гал Виљем (барон, Крањац) 304, 309, 318, 320, 321, 322, 323.
Галац 61, 82.
Галицин 170.
Гаспаровић 382, 383, 387.
Гастаин, бања 697.
Генц, чиновник аустриски 336, 338, 339, 436.
Герман (Михаило) 31, 290, 293, 294, 308, 480, 624.
Герман Лазар 211.
Герман, шабачки владика 708.
Германија 310.
Геролд 296, 335, 373, 377, 380, 382, 685.
Герхард, саветник посланства 29, 34, 35, 39, 296, 328, 348.
Гершић Јаков 54, 145, 154, 179, 214, 223, 515, 643, 699. (Куцкало).

Геснер, песник 158, 163.
Гете 33, 219, 220, 222, 227, 233, 236, 241, 243, 244, 246, 250, 251, 253, 254, 260, 296, 656.
Гетинген 235, 241, 242, 244, 246, 254, 362, 718.
Геце Павле 249, 305.
Гилфорт 281, 348, 357.
Главачек 13, 15, 29.
Глац 715.
Глина 470.
Горица 472, 473, 716.
Горњи Карловац 299, 655.
Госпић 471.
Господар в. Обреновић Милош.
Гост в. Рајачић.
Готшалк, издавач немач. народ. приповедака 490.
Грас Авр де 487.
Граф 278.
Графсбергер 493.
Грац 383, 415.
Грбаљ 457.
Гргуров Георгије 517.
Греф 357.
Грефенберг 473.
Греч 179, 180, 181, 183, 185, 193, 492.
Григорович Виктор Иванович 584, 585.
Гримпарцер 719.
Грим Јаков 149, 150, 195, 218, 220, 228, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 243, 245, 246, 250, 254, 257, 259, 263, 265, 267, 278, 281, 284, 288, 290, 291, 292, 312, 313, 314, 317, 332, 358, 373, 390, 492, 402, 403, 405, 407, 410, 411, 412, 416, 419, 425, 427, 438, 439, 454, 459, 461, 462, 463, 464, 465, 467, 486, 487, 488, 656, 717, 719.
„Грк“ 280, 353.
Грчка 304, 403.
Грци 125, 147, 207, 298, 306, 387, 395, 398, 400, 415, 641, 662.
Грујев 54.
Грујевић Михаило 8, 63, 625, 627.
Грујић Исак 102.
Грујић Никола 510, 511, 517, 594, 623.
Гузоња Ђорђије 55.
Гургусовац 344.

А. [?] 218.
Давидовић Димитрије (Философ) 6, 57, 61, 65, 69, 75, 82, 84, 94, 133, 141, 145, 150, 154, 162, 165, 167, 468, 169, 171, 179, 180, 181, 186, 198, 199, 200, 205, 217, 225, 235, 239, 244, 287, 288, 293, 294, 329, 330, 331, 332, 333, 335, 337, 338, 339, 340, 345, 348, 352, 353, 354, 357, 358, 360, 367, 369, 374, 376, 384, 387, 388, 389, 392, 394, 399, 402, 406, 414, 419, 421, 432, 437, 438, 460, 492, 498, 508, 511, 512, 513, 514, 603, 606, 610, 611, 612, 513, 615, 616, 618, 620, 621, 623, 624, 630, 631, 632, 633, 635, 636, 638, 641, 642, 643, 644, 646, 648, 650, 651, 652, 659, 667, 683, 694; Давидовићева жена 199, 650, 651, 729; Давидовићева породица 652; Давидовићев ујак 167.
Далмација 112, 284, 349, 361, 453, 454, 475, 664.
Даљ (Dály) 303, 521.
Дамјановић (Ђорђе) 104, 107.
Дамјановић (Матеја) 699.
Дана Никола, писар Брзаков, 95.
Данац 143.
Данило (архијеп.) 201.
Даничић Васа, брат Ђ. Даничића 593.
Даничић Ђура 591, 593, 595.
Дарвар Марко 213.
Деберајнер, двор. саветник 237.
Дедал 65.
Дедерлајн 297, 298, 299.
Делабела 153.
Delaporte 372, 373, 375.
Демелић (?) Анка 97; Демелић Васа 54, 56, 57, 59, 60, 91, 92,

93, 94, 95, 97, 101, 192, 193, 194; Демелић Јоца 104, 106, 192; Демелић Петар 95, 97, 98, 104, 107, 195, 417, 607, 609, 610; Демелић Соса, Софија, 71, 97; Демелићка стара 127.
Деметријалес и Шпартали 114, 115.
Деметровић Јован 517.
Деметровић Симон 512, 517.
Державин 64.
Дервиш бег на Ади 124, 125.
Десау 227.
Дечани, манастир 385.
Du-Cange 265.
Дибра (у Арнаутској) 454.
Дивош 69, 280, 610, 624.
Дидот 453.
Димитријевић, хирург 694.
Димитријевић Јанићије 70, 76, 707.
Димитријевић Спиридон (народни секретар) 81, 85.
Дионисије, владика 544.
Добран 527, 565, 575, 586.
Добрић Стеван 13, 14, 652.
Добриљац Петар 70.
Добровојевић 249.
Добровски Јосиф 69, 92, 93, 95, 97, 98, 141, 143, 157, 158, 163, 166, 167, 170, 174, 177, 179, 180, 181, 184, 185, 188, 195, 201, 215, 216, 218, 233, 245, 257, 322, 326, 329, 330, 331, 332, 394, 459, 462, 473, 488, 605, 608, 610, 639, 641, 643, 718, 735, 736.
Доброта, место 452, 457, 458.
Добрун, место 338.
Долинар, правник 268, 362, 365.
Домаћин в. Обреновић Милош.
Don Sanchez dela Cedra 464.
Дорнбах, место 137, 276.
Драга, капетан 690.
Драгићевић Симо 82.
Драгосављевић Адам 308, 309, 310, 415, 416, 465, 526, 527.
Дражђани 15, 34, 216, 217, 218, 219.
Драшковић Јанко, граф 470.
Дрина 55, 315, 342, 349, 396, 423, 426.
Дробњак 457.
Дубровник (Рагуза) 252, 264, 452, 453, 454, 456, 458, 461, 655, 667, 670, 685, 688, 690, 693, 696.
Дубровчани 459.
Dudúmi (лице) 488.
Дукићи 18.
Думба М. 388, 390.
Думба Теодор 116.
Дунав 81, 82, 89, 213, 272, 306, 342, 351, 369, 392, 399, 469, 512, 620, 699.
Дурих 295.
Душан Силни (Стефан) 233, 374, 478, 487, 488.

Ђаковар 265.
Ђерасим (владика шабачки) 626
Ђорђе, поп 126.
Ђорђевић Георгије 517.
Ђорђевић Танасије 691.
Ђурановић 673, 674.
Ђурковић, „конзилијар“, 584.

Европа 35, 182, 368, 401, 403, 483, 663, 670.
Евстакија, свастика Фрушићева 664.
Егенбергер 304.
Египат 198.
Економиди Константин 360, 385, 395.
Емих, књижар у Будиму 579, 587.
„Енглез“ 231, 233, 234, 351.
Енглези 251, 255, 641, 692.
Енглеска 262, 438.
„Енглескиња“ 238.
Енглеско Библиско Друштво 337, 490.
Ењед (Енђд, место) 106, 107.
Еразмус 404.
Ердељ 106, 194, 195, 197.
Ерен (Herren) 236.
Ертел 237, 258, 259.
Ess Van 242.
Естерхази Ф. 370.

Жабљак 461.
Живановић 539, 544, 545, 550, 551, 579, 580, 582, 594.
Живковић, полковник 56, 610, 624.
Живковић Глиша 2.
Живковић Јаша 617.
Живковић Јован 512.
Живковић Павле 517.
Живковић Пантелејмон, епископ 463, 469, 529, 544, 555, 563, 586, 590.
Живковић Савка 50, 52, 53, 58, 59, 61, 63, 65, 67, 71, 82, 93, 133, 229, 397, 398, 399, 611, 715.
Живковић Сима 61, 71, 186, 206, 266, 287, 288, 290, 292, 492.
Живковић Стефан 9, 10, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 56, 57, 58, 59, 61, 63, 64, 65, 66, 67, 70, 71, 93, 122, 132, 133, 135, 136, 137, 139, 141, 143, 145, 146, 149, 150, 154, 164, 208, 230, 231, 397, 604, 608, 610, 611, 612, 614, 615, 616, 617, 621, 624, 626, 641, 645, 648, 652, 659, 667, 705, 715, 716; сестра Живковићева 65; — Филип, син Стефанов 77, 71; Живковићева свастика 715.
Жорж 106, 107.
Жупан 472.

Загорје 151.
Загреб 470, 471, 561.
Задар 456, 471, 472, 473, 474, 644, 645.
Задранин 462.
Закшевски Маријан 279.
Засавица 56.
Захарија 362, 365.
Зворник 55, 426.
Здравко, момак Хајдук Вељков 124.
Зеленград 57.
Зелић Герасим 180, 186, 188, 226, 273, 276, 286, 287, 300, 302, 306, 307, 311, 312, 313, 315, 318, 320.
Земун 43, 55, 56, 96, 102, 103, 104, 106, 108, 109, 137, 153, 154, 164, 178, 179, 180, 183, 187, 208, 210, 212, 213, 243, 249, 256, 257, 258, 259, 262, 264, 265, 266, 270, 279, 282, 283, 284, 285, 295, 306, 314, 320, 328, 329, 331, 333, 334, 338, 340, 344, 346, 347, 348, 349, 351, 352, 354, 357, 360, 369, 379, 380, 381, 383, 384, 387, 389, 390, 391, 392, 395, 396, 399, 400, 401, 402, 403, 405, 408, 410, 413, 416, 417, 420, 422, 424, 425, 428, 431, 433, 435, 438, 442, 443, 446, 447, 448, 473, 476, 479, 518, 603, 608, 610, 611, 612, 613, 618, 619, 621, 623, 624, 626, 627, 628, 630, 631, 632, 633, 635, 636, 637, 638, 668, 671, 672, 695, 711, 712, 723, 729, 730, 731.
Земункиње 615.
Земунци 623, 625, 627.
Зета 204.
Зорић 409, 429, 432.
Зубан Лазо, секретар митрополита београдског 43, 353, 432.

Ибар 342.
Ивановић Јевтимије (прота) 432, 436.
Ивановић Никола 692.
Ивановић 642.
Иглава 315.
Игнац, свештеник 113.
Ика из Пореча, 124.
Икономов Александрије, трговац 711, 712.
Илија, кнез 55, 57.
Илири 470.
Илић Самуил (Севастијан) 243, 252, 255, 299, 655, 657, 691.
Илча, трговац 712.
Имотски 382, 385, 386, 474.
Индијанци 403.
Инсбрук 697.
Инфант Ф. Лука 332.
Риг 173.
Исаиловић Димитрије 201, 204, 386, 388, 392, 406, 476, 477, 505, 507, 510, 512, 517, 572, 577.

Исток (Orient) 714.
Истра 474.
Италија 76, 149, 348, 356, 368,
Ичко Наум 183.

Јавор 342.
Јаворје у Ц. Гори, 457.
Јадар 57, 83, 342, 344.
Јадранско Море 197.
Јагодина 192, 622.
Јакоб 256, 260.
Јакшић 6, 171.
„ Јаков 355.
Јамбрешић 153.
Јанаћ 26.
Јанковић фон 301.
Јанковић Павле 55.
Јанковић, браћа 476.
Јањина 378.
Јарачка, место 56.
Јастребац 342.
Јаш 178.
Јевгеније 254.
Јевреји 400.
Јелисавета, кћи Саре Михаилове 122, 124, 125, 127.
Јена 237, 658.
Јенко, професор 301. 302, 304, 318, 319, 320, 321, 322, 328, 329, 331. 336, 340, 349, 376, 392, 402, 472, 486; Јенкова мати, 322.
Јермени 411. 417, 418, 432, 482.
Јерусалим 464.
Јетро (Jethro, Мозесов таст) 395.
Јефта, ђак 84.
Јован, зет Јевте Савића 82.
Јовановић, из Пеште 55, 145, 154, 506, 560.
Јовановић, из Трста 673, 674.
Јовановић, прота 153, 618, 629, 643.
Јовановић Анастас, секретар 559.
Јовановић Евгеније 470, 480, 582.
Јовановић Јевт. 469.
Јовановић Нестор 258.
Јовановић Никола 687.
Јовановић Петар, митроп. београдски 550, 595.
Јовановић Петар, трговац 517.
Јовановић Ћира 517.
Јовичин Гаврило 83.
Јодл, директор гимн. винковачке 267, 723.
Јозефштат 409, 442, 445, 458.
Јокса, скелеција 58.
Јордањи 124.
Јосиф, аустријски цар 338, 513.
Јосиповић Миша 606.
Југовић 13, 15, 52.
Југовић, комесар у Бељаку 472.
Јула 26.
Јулија 276.
Јунгман 288.
Juranich 441.
Јустина од Папхази 512.

К. А. 209.
Каблар 551.
Каиро 398.
Калајдовић 199.
Каленић 378, 385.
Калиновић 75.
Калојани Стојко 282.
Калоча, место 436.
Каменица 10.
Camozzi, владика 473.
Камчатка 69.
Каравлашка 400.
Карађорђевић Алекса 70, 550.
Караман, граф 337. 341, 473.
Кара-Мата Јован 334.
Карановац 356, 378.
Карапанџа Михаило (Миша) 711.
Кара-Фејзија, крџалиски бимбаша 400, 426.
Кара-Хаџић 382.
Караџа, бег 62.
Караџић Ана (Анета, Нани) 8, 9, 10, 13, 46, 67, 94, 103, 172, 179, 180, 184. 190, 192, 205, 215, 216, 222. 223, 227, 228, 229, 231, 234, 238, 239, 240, 241, 244, 245, 250, 255, 265, 266, 267, 270, 273, 276, 281, 283, 284, 285, 288, 291, 296, 297, 301, 302, 303, 304, 305, 307, 311, 335, 370, 386, 392,

420, 455, 472, 476, 485, 486, 510, 522, 524, 526, 553, 572, 575, 577, 579, 591, 593, 598, 601, 640, 643, 696, 710, 728, 729; — Василија, кћи Вукова 13, 305, 308, 335, 399, 407, 416, 417; — Вилхелмина кћи В. (Мина, „Zigeunerl“) 335, 399, 407, 466, 487, 488, 553, 558, 572, 575, 577, 589, 591, 593, 598, 731; — *Вук Стеф.**) 705, 706, 707, 708, 709, 710, 714, 717, 718, 719, 720, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 730; — Димитрије (Мита), син В. 466, 467, 475, 482, 528, 533, 535, 540, 551, 553, 557, 572, 575, 577, 579, 587, 591, 593, 598; — Љубица (Амалија), кћи В. 409; — Милан, син В. 184; — Милутин, (Милун), син В. 4, 13, 15, 60, 166, 172, 175, 510; — Петрија 701; — Ружица (Ружа, Роза), кћи В. 13, 45, 184, 211, 327, 335, 399, 407, 447, 448, 466, 476, 478, 482, 528; — Сава, син В. 13, 15, 92, 93, 94, 97, 98, 99, 105, 184, 186, 190, 192, 296, 297, 299, 301, 327, 333, 335, 359, 375, 376, 377, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 387, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 396, 397, 399, 400, 406, 407, 411, 412, 423, 439, 441, 442, 444, 445, 446, 448, 451, 454, 455, 458, 459, 460, 461, 481, 519, 522, 523, 724, 726, 729, 730; — Стефан (Вуков отац) 3, 57, 59, 614; — Стефан (Вуков стриц) 82, 83; — Вукова деца; — 10, 13, 104, 105, 255, 386, 516, 691; — Вукова породица 255, 301, 311, 317, 319, 392, 397, 401, 403, 420, 522, 551, 557, 646, 664, 665, 667, 669, 693, 695, 725; — Вукова пуница 106, 186, 192, 193, 203, 204, 209, 215, 216, 217, 221, 223, 224, 225, 227, 230, 238, 240, 245, 250, 251, 255, 257, 260, 262, 263, 264, 271, 281, 334, 343, 345, 352, 359, 366, 368, 729; — Вукова служавка 343, 345.

Карлова 530.

Карловац (Карлштат) 26, 28, 54, 243, 252, 308, 426, 463, 470, 525, 657, 664.

Карловци 53, 118, 137, 140 142, 146, 147, 149, 152, 153, 161, 165, 174, 179, 202, 208, 212, 214, 230, 267, 281, 287, 320, 383, 414, 435, 437, 469, 478, 480, 484, 485, 507, 521, 525, 526, 548, 576, 580, 590, 607, 657, 696, 734.

Карловчани 520, 616, 638, 642, 665.

„Карловчанин“ 208.

Carolus Magnus 374.

Касл (Cassel) 234, 235, 237, 656, 417, 719.

Кастриот 21, 86.

Катанчић Петар 459, 721.

Катинка 616, 617, 618, 626, 631, 633, 649, 651.

Катић Сима 83.

Каулиције 68, 69, 614.

Каунихар 400.

Качић Миошић Андрија 34, 134, 136, 137, 143, 281, 699.

Квеквић Е. И. 691.

Квинтилијан 387.

Кек von 493.

Кенгелац Павле 234, 240, 257.

Кенигсберг 171.

Кепен (Köppen, К.) 193, 194, 195, 196, 198, 199, 200, 201, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 212, 215, 216, 217, 219, 221, 225, 229, 230, 233, 238, 240, 242, 243, 254, 258, 264, 271, 272, 273, 274, 276, 277, 281, 283, 284, 285, 288, 293, 295, 298, 326, 330, 331, 333, 357, 363, 373, 377, 379, 386, 390, 392,

*) Овде су узете само стране „Додатака“ на којима се Вук спомиње, јер само та писма нису упућена Вуку; иначе су сва друга Вуку упућена и свугде се Вук спомиње.

398, 402, 406, 409. 410, 429, 440, 453, 455, 458, 459, 460, 461, 463, 464, 476, 726.
Кептенар А. 710.
Кијев 64, 170, 177, 349.
Килијан, књижар у Пешти 499.
Кинетлер, доктор варадински 623.
Киргизи 341.
Кирјакорић Ђорђе 527.
Кирић 691.
Киро Кристодоб 105.
Кировић Јаков 512.
Кисето 193, 197.
Кисић 54.
Китај 36.
Китог 56.
Кишињев 7, 9, 64, 68, 71, 176, 177.
Кладово 76, 85, 86, 124.
Клапрот 226, 229.
Клијенат в. Атанацковић Платон.
Клостербрук 593.
Кључ 342, 344, 392.
Кнежевић Петар 70.
Кнез Лазар 523.
Кноблох 2-7, 252.
Ковач 265, 267.
Ковачевић Гаврило 440.
Ковачевић 266.
Којић Павле 570, 580.
„Кола ђубрета" (псевдоним) 561, 562.
Колар Јан 128, 270, 287, 296, 297, 298, 815, 323, 325, 326, 580.
Коларић Теодор 517.
Коларовић 579, 580, 583, 584, 585, 586, 587, 594, 595, 601, 624.
Комарица, село 35.
Константин Пивар 187, 706.
(Константиновић) Живко 80.
Константиновић Брзак, Аџи Никола 85, 96, 97, 187, 208, 210.
Коњевић Давид, сомборски сенатор 290, 509.
Копенхаген 244.
Копитар Бартоломеј (К. Одма, Познати и др.) 6, 12, 25, 26, 27, 29, 35, 38, 46, 55, 56, 57, 60, 61, 69, 70, 92, 95, 97, 98, 99, 101, 103, 108, 110, 118, 130, 131, 134, 135, 136, 139, 140, 141, 143, 144, 146, 148, 149, 150, 152, 154, 155, 156, 158, 159, 161, 162, 166, 168, 169, 171, 175, 176, 181, 182, 185, 186, 188, 190, 194, 196, 198, 200, 201, 202, 204, 205, 206, 207, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 218, 219, 221, 222, 224, 225. 227, 228, 230, 231, 232. 233, 234, 238, 239, 240, 242, 242, 244, 245, 247, 250, 253, 255, 256, 258, 259, 261, 262, 266, 267, 268, 269, 271, 272, 273, 276, 277, 278, 279, 282, 283, 284, 286, 287, 289, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 300. 301. 302, 304, 305, 306, 309, 311, 312, 313, 314, 316, 317, 319, 320, 321, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 331, 332, 333, 335, 337, 338, 339, 341, 342, 343, 344, 347, 350, 351, 358, 359, 360, 361, 363, 364, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 374, 375, 376, 377, 378, 380, 382, 383, 384, 387, 389, 390, 391, 393, 394, 395, 396, 398, 399, 400, 401, 403, 404, 405, 407, 408, 410, 412, 413, 415, 416, 417, 419, 420, 422, 424, 425, 427, 428, 431, 433, 434, 435, 437, 438, 440, 441, 442, 443, 445, 446, 447, 449, 450, 456, 459, 460, 461, 464, 465, 466, 468, 469, 470, 473, 474, 477, 478, 479, 482, 483, 486, 487, 488, 490, 491, 492, 497, 498, 503, 509, 510, 512, 514, 515, 518, 519, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 533, 534, 538, 539, 541, 543, 544, 552, 563, 565, 570, 578, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 615, 616, 617, 618, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 630, 631, 632, 633, 635, 636, 638, 639,

640, 641, 643, 646, 647, 649, 650, 651, 652, 659, 664, 665, 667, 672, 673, 675, 689, 693, 694. 695, 713, 714, 716, 717, 719, 720, 723, 724, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 737.
Корај, Грк, 662.
Коритко Емило 472.
Коронели, руски конзул (у Трсту) 686.
Корчула 461.
Косово 203, 349, 361, 395, 426, 474.
Коста 334; — митрополитов 70.
Костић Тома 517;
Кота 440, 464, 487.
Котарац 581.
Котор 113, 349, 452, 454, 456, 583, 584, 689.
Коцебу 210, 392.
Коцебу (капетан), син писца Коцебуа 392, 396, 399, 400.
Крагујевац 128, 179, 181, 182, 184, 187, 190, 191, 198, 199, 203, 204, 243, 260, 261, 263, 280, 288, 294, 311, 314, 315, 328, 329, 331, 333, 335, 337, 338, 339, 348, 352, 353, 356, 357, 361, 364, 369, 372, 374, 378. 385, 386, 388, 392, 400, 402, 406, 428, 429, 706, 729.
Крајсво 86,
Крајина 342, 344, 392.
Крајишник 385.
Краково 165, 190, 363, 373.
Краљевић Венедикт, владика 111, 164, 194, 382, 644, 645.
Краљево 61.
Краљевић Марко 144, 367, 665.
Крањац 306.
Крањска 209, 301, 302, 667, 737,
Крањци 430, 453, 459, 471, 488. 491.
Кратово 348.
Крбава 471, 474.
Кресљановић, граф из Венеције 643.
Кресмановић Лазар 517.
Крколски 312.
Кромић Георгије 518.
Кронштат 215.
Крстић, крушедолски архимандрит 463.
Крф 337, 343, 356, 357.
Крузе, професор 250.
Крунија 84.
Крушевац 203, 315, 396, 399.
Крушедол 204, 206, 657.
Кувеждин 610.
Кудра 200, 257.
Куковић 311.
Кул (Kuhl) 233.
Кула (у Бачкој) 280, 282.
Куљанчић 546.
Курјак Стефан 376, 517.
Курти Антон 373, 375, 377, 380, 382, 385.
Кухарски 296, 299, 308, 317, 349, 350, 351, 369, 386, 388, 409, 446, 447, 473.
Куцкало в. Гершић.
Кучи 457, 461.
Кчево 38.

Лазаревић, капетан-аудитор 413, 431.
Лазаревић Јаков 128.
Лазаревић Стеван, деспот српски 199.
Лазић 179, 582.
Лајпциг 5, 10, 11, 13, 24, 27, 30, 32, 34, 35, 44, 93, 99, 100, 200, 216, 217, 218, 220, 221, 223, 224, 226, 227, 228, 229, 232, 235, 237. 238, 239, 241, 242, 244, 246, 250, 251, 252, 253, 257, 256, 258, 264, 278, 296, 324, 348, 363, 373, 375, 390, 398, 464, 466, 478, 498, 503, 643, 653, 655, 657, 664, 695, 718, 719, 727.
Лајта 403.
Лајхтенберг 478.
Ланге, књиговезац 258.
Ландштрасе 166, 170, 171, 321, 223, 333, 336, 338, 352, 366, 369, 466, 470, 485, 488.
Левковић 473.
Лсћан 205.

Лежимир (седо) 69.
Леман 348, 384.
Лемберг 178, 272, 349.
Леовић Гедеон 517. — Јелена 512; — Константин 517.
Леонтије, митрополит 70, 71, 251.
Лепиб-ефендија, 392.
Лесинг 477.
Лесковац 344.
Либер Франц, писац 228.
Ливес Д. (Leeves D.) 333, 337, 338, 356.
Livie John 143.
Лика 453, 471, 474.
Лилиенберг, граф 474.
Лим 348, 457.
Линде, пољски граматичар 143, 165, 167, 168, 181, 183, 250, 276, 578.
Линдеман, трговац из Пеште 319.
Личинић, ђакон (Diacon Kraljevicianus) 175, 177, 199.
Логош, место 95.
Лозната Петар 84.
Лозница 599.
Ломбардиско-Млетачка Краљевина 717.
Лондон 23, 38, 173, 185, 194, 220, 301, 304, 306, 356, 368, 370, 427.
Лондонац 377.
Лончаревић Алекса 518.
Луjза 107, 337, 338, 343, 366, 869, 370, 371, 374, 730.
Лазаревић Лука 70.
Лукачик, тутор Чаковачке цркве 257.
Лумбардић Илија 112, 454, 457, 462, 655.
Лучић Манојло 690.
Лучић Риста 12, 687, 688, 689.
Лучићка Хажиница 693.

Љубибратић 641, 643.
Љубљана 322, 472, 473, 713.

Мавроен 46.
Магарашевић Ђорђе, 12, 15, 179, 235, 238, 252, 253, 289, 302, 309, 385, 515.
Мађарбеј, место 540.
Маецки 555.
Маиша, место 272, 274.
Мајданпек 120.
Мајевски 168.
Мајлат, канцелар аустриски 558,
Мајурева 500.
Макарије 229, 230.
Максим К. 707.
Максимовић Аврам, парох 507, 511.
Максимовић Михаил 137.
Максимовић Јустина 513.
Малвил (Malleville), 362.
Манзур-Ефендија 367.
Манојловић Максим (владика темишварски) 523.
Маргетић Јован 517.
Марије, пријатељ Копитаров 436, 440, 441, 445 447, 448.
Марковић Јован 199, 517, 541; његова жена 541.
Марковић Петар 40.
Марк(овић) Станоје 126, 129, 269.
Маркус Б. 419.
Мартекини 460.
Матарушки Матија 517.
Матић (М.) 255, 256, 512.
Мађаш (Матијаш), краљ 523.
Мађедонија 207, 212, 357, 379, 385.
Мађејовски 419.
Мађари 315, 471, 649.
Мађарска 69, 70, 173, 179, 273, 311, 718.
Машир Миша, сурсабов 517.
Меглицки 46, 104, 334, 348, 350, 402, 407, 440, 451, 455, 478, 486,
Медаковић Милорад 594.
Мезија 359.
Мена (женско име) 124, 127.
Метерних, кнез 419.
Метохија 361.
Мехадија 152, 193, 335, 434, 494, 632, 637.
Механџић Груја 558.
Мехитаристи 114, 451, 468, 598.
Ми(а?)тић 27.
Микаља 158, 161.

Миклошић (Миклошевић) Франц 487, 573, 577, 579, 591.
Микулић 329.
Мила, кума Вукова 97.
Милаковић Дим. 684.
Милена, рођака Саре Михаилове 121, 122.
Миленковић 706.
Милер В. 218, 220, 282.
Милетић Лазар 69, 208, 210, 224, 317, 364, 397, 398, 432, 449.
Милица 168, 175.
Милобратић Лазар 183.
Милованов Лука Ђорђевић 136, 137, 146, 149, 411, 607.
Маловановић Василије 516.
Миловановић Младен 82, 443.
Миловук Јосиф 28, 104, 246, 249, 264, 350, 369, 378, 447, 448, 515, 518, 667, 668, 709.
Милутиновић Драгутин 47, 48.
Милутиновић Ђура 38.
Милутиновић Сарајлија Сима 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 55, 57, 61, 70, 71, 73, 126, 231, 285, 292, 305, 321, 329, 349, 350, 351, 368, 388, 400, 409, 442, 447, 464, 465, 466, 468, 469, 664, 665, 666, 695, 709; његов отац (Милутин Сарајлија) 4, 11, 61, 85; његова мати 11; његова ташта 47; његова жена (Марија Пунктаторка) 47, 48.
Мима в. Тирка Деметер.
Мими 488.
Минас и Шварц 281.
Минхен 242, 303, 697, 736.
Миоковић Јова 4, 53, 55, 154, 167, 195, 209, 254, 614, 629, 634.
Мирослав, кнез 615.
Митровица 53, 55, 58, 145, 328, 334, 700.
Митрополит в. Рајачић.
Митрополит београдски в. Јовановић Петар.
Михаилова Сара 73, 121, 122, 124, 125, 127, 128, 129, 637, 712; Марко, њен рођак 121, 127.
Михаиловић Јован 517.
Михаиловић Јустин 462.
Михановић 116, 269, 279, 478, 694.
Михл Петар 173.
Мицкјевић Адам 562.
Младеновић Јован, наставник 514.
Младеновић Суббота, матичин манипулант 583.
Млади Домаћин в. Обреновић Михаило.
Млеци 202.
Мозес 395.
Мајанс, граф 435.
Мојсејев, професор 532.
Молдавија 177, 363, 385.
Момировић Дим. 687, 690, 694.
Монфалкон, место 669, 671.
Морава 191, 132, 342, 344.
Морача 457, 461.
Морија, крај 274, 419.
Морлаци 246.
Москва 64, 170, 173, 174, 176, 177, 326, 349, 597, 670, 725.
Мостарски Јован 255, 257.
Мошановић Јован 517.
Мразовић Јован (М***) 196, 269, 332, 518.
Мркаљ Сава 134, 136, 147, 491.
Мурко, штајерски граматичар и лексикограф 419, 421.
Мурко Ј. Х., студент 415.
Мустаков, Бугарин 205, 208, 209, 211, 212.
Мутибарић 469.
Мушицки Ђока 550, 575.
Мушицки Лукијан (Лукијан, бесмртни покојник, Хорације од Шишатовца) 8, 32, 57, 64, 69, 142, 144, 145, 147, 148, 149, 150, 152, 153, 155, 158, 161, 162, 164, 167, 168, 192, 194, 196, 197, 198, 200, 201, 202, 209, 212, 214, 219, 220, 250, 254, 281, 289, 290, 294, 296, 297, 299, 303, 305, 306, 308.

310, 311, 312, 315, 317, 318, 320, 322, 325, 326, 330, 342, 364, 379, 391, 392, 393, 394, 398, 409, 411, 461, 489, 491, 519, 520, 524, 525, 545, 561, 608, 609, 610, 612, 624, 626, 633, 643, 646, 652, 660, 665, 673, 675, 684, 691, 696, 701, 735, 736; Мушицкога зет 623,
Мушкатировић Јован 491.

Н. 167.
Надеждин П. Н. 531, 532, 538, 588, 589, 590, 594.
Нака (Александар), архиђ. 590.
Нака, зет Вучетића 691.
Наполеон (Бонапарта) 198, 459.
Насау 278.
Настаса 121, 124, 125, 127.
Наун 712.
Неапољ 342.
Нева 171, 172.
Неготин 50, 51, 85, 87, 120, 123, 124, 125, 126, 127, 128.
Недоба 70.
Недоклански 520, 577.
Немачка 53, 210, 222, 284.
Немци 210, 310, 315, 442.
Ненадовић, митрополит 200, 201,
Ненадовић Јаков 70, 88, 89, 121. 124, 125, 127.
Ненадовић Прота Матија 51, 353, 603, 607, 608, 610, 611, 614, 637.
Ненадов(ић) Стојан 77, 78.
Неофитовић 687.
Непот Корнелије, 184.
Неселроде, граф 173, 283.
Несторовић Урош 69, 94, 178, 292, 436, 699.
Нешић (Neschics) Дим. 66, 167, 169, 171, 175, 198, 610, 615, 618, 631, 713.
Нешковић Лазар 507.
Нибур 194, 197, 199, 200, 215, 220, 222.
Низоземска 278.
Никола 706, 712.
Николајевић Петар Молер 609.
Николић Др. 580.
Николић Василије 210, 211.
Никол(ић) Милен 121.
Николић Никола 518.
Николић Петар 517.
Николић Сава 82.
Николча (рођак С. Михајлове) 121, 122, 123, 711.
Никшић Мелентије, владика 58, 608, 610.
Нимајер 234.
Нинковић 550.
Ница г-ђа 126.
Ниш 342, 344, 399.
Новаковић Дионисије, владика будимски 560.
Нови 457.
Нови Пазар 423.
Нови Сад 55, 145. 153, 154, 161, 165, 167, 174, 177, 199, 245, 252. 267, 270, 279, 280, 283, 284, 287, 288, 307, 308, 326, 380, 387, 396, 406, 416, 419, 422, 423, 434, 435, 436, 442, 443, 448, 463, 467, 469, 508, 510, 529, 570, 576, 593, 596, 598, 600, 601, 623, 670, 682, 691, 696, 701.
Новић Јоксим 465, 467.
Новковић (Вук) 178.
Новорусија 725.
Новосађани 665.
Новосиљцов 392.
Нужак, граф 561.
Њујорк 487.

Обилић Милош 144.
Обрадовић Доситије 7, 54, 164, 226, 234 599, 616, 641, 653, 699.
Обреновић Анка (Звездана српска) 531; — Јефрем 6, 57, 58, 315, 320, 335, 388, 400, 479, 564, 570, (Т), 675, 686; — Љубица („Милошевца") 280, 285; — Милан, брат кн. Милоша 711; — *Милош* (Господар, књ. Милош, Домаћин, Светлост) 3, 11, 14, 17, 18, 25, 26, 27, 31, 32, 33, 60, 62, 65, 67, 95, 98,

100, 107, 124, 127, 128, 158, 160, 179, 189, 198, 244, 245, 259, 260, 261, 263, 281, 283, 285, 287, 290, 298, 299, 306, 315, 320, 341, 340, 344, 352, 354, 355, 356, 384, 388, 389, 391, 392, 396, 398, 399, 400, 402, 403, 409, 414, 417, 419, 428, 020, 432, 437, 439, 442, 448, 460, 461, 478, 481, 483, 487, 488, 531, 539, 550, 551, 552, 554, 555, 556, 557, 558, 560, 561, 562, 563, 565, 566, 567, 568, 569, 571, 573, 574, 578, 579, 586, 614, 615, 616, 617, 618, 620, 621, 622, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 631, 632, 633, 634, 635, 637, 655, 660, 669, 671, 672, 673, 675, 688, 690, 692, 694, 706, 707, 711, 712; кнез Милошева кћи 256, 258, 259; — Михаило (млади домаћин) 117, 488, 557, 573, 579, 584, 586, 588, 593; — Петрија 96.
Одабашић Недељко 573.
Одеса 25, 70, 655, 675, 678.
Ожеговић, владика 470.
Озеро 473.
Оломуц 322.
Омиш (Almissa) 474.
Орловић 644, 645, 646,
Орфелин Зах. 289, 290.
Оршава (Ршава, Гршава) 89, 90, 124, 125, 126, 127, 129, 146, 147, 711.
Осек (Essek) 464, 573.
Осолински, граф 175.
Отенф(елс) Б(арон) 337.
Ото, дворски саветник, секретар Велике Кнегиње 237.
Оточац 471.
Офен (Ofen) в. Пешта.
Очкај 449.
Оцић Теодор, парох каласки 570.

П. 209.
Павковић Марко 473.
Павковић Михаило 56.
Павловић 610, 636.
Павловић Михаило 85, 161.
Павловић Николај 21.
Павловић Теодор 531, 538, 541, 543, 560, 561, 570, 580, 588, 591.
Павловна Марија (Вајмаркиња, Вајмарска госпођа) 232, 234, 238, 242, 243, 250, (В. К. М. П) 662 (велика кнегиња) 237, 246, 247, (велика херцегиња вајмарска) 33.
Падова 641.
Пакрац 308.
Палас 155.
Палацки 473.
Панчево 95, 137, 211, 280, 293, 294, 707.
Пањева 93, 94, 96, 97, 99, 100, 107, 192, 193, 195, 197, 198.
Папа 412.
Папић, жабаљски прота 594, 595.
Пашхази Јевто 517.
Параћин 315, 342.
Париз 63, 185, 186, 194, 220, 221, 326, 377, 403, 429, 453, 491, 694.
Патеровић 220.
Патрикуси 99.
Паун 171.
Паунковић Стојко 687.
Пауновић 193.
Пачић Јован 313.
Паштрмац Сима Милосављевић, буљубаша кнеза Милоша 355.
Паштровићи 457, 461.
Пејчић Др. (Peichich) 473.
Пера Фи-Ишпан 540.
Пераст 457, 461.
Персија 398.
Персијанци 398.
Пертес (Perthes) 232, 332, 333, 335, 337.
Перц Д. 200, 220, 222, 246, 649.
Петница, место 35, 225.
Петрановић 358, 377.
Петрановић, Далматинац 667.
Петрановић, протосинђел 595.
Петрарка 491.
Петрањије Д. Калаогли 174.
Петриња 67, 470.
Петроварадин 346.
Петровић 269—451.

Петровић, оберлајтнант 547.
Петровић из Осека 573.
Петровић Вељко, војвода 3, 51, 81, 85, 87, 91, 120.
Петровић Гедеон (владика новосадски) 436, 600.
Петровић Ђорђе 547.
Петровић Живко 695.
(Петровић) Јенко 84.
Петровић Јован, ковач из Земуна 695.
Петровић Кара-Ђорђе (Врховни вожд) 48, 76, 80, 81, 344, 348, 357, 480, 481, 617, 620, 621, 695.
Петровић Милутин, Хајдук-Вељков брат 85, 128.
Петровић Петар, пекар 517.
Петровић Петар I. Свети (владика црногорски) 36, 306, 307, 349, 458, 647, 655, 665.
Петровић Петар, Његош II (владика црногорски) 45, 452, 453, 454, 456, 457, 458, 461, 530, 532, 558, 683, 684, 686, 681, 691, 695, (Радивоје) 396.
Петровић Стана (Вељкова) 124.
Петровић Филип, поп 208.
Петроград (Петербург, Питер) 13, 31, 64, 71, 158, 163, 169, 172, 173, 176, 177, 194, 209, 213, 220, 242, 250, 279, 295, 307, 326, 349, 352, 359, 363, 368, 372, 376, 377, 384, 385, 392, 395, 397, 398, 399, 406, 407, 409, 411, 417, 429, 432, 449, 455, 458, 478, 480, 589, 590, 655, 671, 687, 690, 691, 693, 695, 724, 725.
Петронијевић Аврам, секрет. кн. Милоша 102, 414.
Пећ 365, 385.
Пећанин 378.
Пец 719.
Пешта (Ofen) 28, 30, 31, 46, 54, 55, 92, 93, 100, 104, 107, 137, 145, 148, 150, 154, 177, 194, 243, 246, 249, 255, 256, 263, 264, 266, 268, 269, 281, 283, 285, 305, 315, 319, 320, 324, 349, 351, 352, 374, 378, 414, 422, 423, 433, 448, 449, 450, 464, 466, 494, 495, 499, 500, 501, 503, 504, 506, 508, 515, 521, 530, 550, 554, 569, 570, 571, 572, 576, 577, 578, 580, 583, 588, 591, 629, 631, 632, 635, 660, 665, 668, 670, 699, 701, 710, 723.
Пештанац (Павловић М.?) 564.
Пештанци 522, 567.
Пидол, државни саветник 303.
Пилат, чиновник аустр. 339.
Пизин (Pazino) 689.
Пиндар 48.
Пинкертон 261, 388.
Пинкертоновци 170.
Пирснер 358, 359, 360, 361.
Пирх (Бирх) Ото 340, 342, 348, 349, 351, 356, 380, 383, 387, 669.
Планина (место у Ц. Г.) 454.
Плашко 154, 470.
Плутарх 48, 93.
„Побра“ Пл. Атанацковића из Н. Сада 576.
Подруговић Тешан 57.
Пожаревац 55, 103, 126, 199, 232, 294, 295, 315, 335, 348, 354, 355, 396, 428.
Пожега 191, 417.
Пожун 251, 269, 312, 553, 554, 564, 565, 566, 567, 589, 590, 591, 615, 701.
Ползовић, сенатор 564,
Поломље 151.
Пољаци 365, 392.
Пољица 474, 475.
Пољска 297, 401, 403, 405.
Попић Симеон 517.
Попић Фот. (Фота) 79, 122, 127.
Попов (Р.) 194, 197, 220, 251.
Поповић (из Винковаца) 727.
Поповић, ковиљски архимандрит 469, 480.
Поповић Арсеније 382, 385.
Поповић Васа, кнез 287, 299, 302, 348, 352, 353, 354, 355, 356, 414.
Поповић Димитрије 592.
Поповић Дионисије (владика будимски) 255, 273, 300, 301, 302, 544.

Поповић Јефта 43, 324, 409, 654, 655, 664, 669, 672.
Поповић Јован 516.
Поповић Лазар 517.
Поповић Милош, уредник Београдских Новина 575.
Поповић Мита (Мацин брат) 45, 46.
Поповић Стеван, епископ вршачки 564, 565.
Поповски Алекса 353.
Пореч 86, 121, 124, 126, 127.
Порфирије 532, 533.
Потифаровица 319.
Поцерина 55.
Праг (Златни) 93, 97, 215, 216, 217, 219, 233, 234, 238, 240, 332, 526, 543, 560, 570, 608, 609.
Прејис 487.
Праово 280.
Пратер 135, 137, 141.
Презбург 117.
Прехтл 220.
Призрен 395.
Пробст Н. А. 217, 231, 235.
Продановић 290.
Прокоповић Кузман 517.
Протић Ђока, кнез 353.
Прчањ 452, 457.
Пуљ (Пола) 689.
Путник 300, 320, 391.
Пухмаир (Пухмајер) 183, 188.

Р. 234.
Рабић Ђорђе 240, 369.
Раброво, близу Трнова 212.
Раваница 610.
Радивојевић, владика 212, 303.
Радић Алекса 572.
Радичевић Стефан, директор књажевске канцеларије 428.
Радовановић Панта 120.
Радовашница 55.
Радомировић Павле, кнез 353.
Радонић Миљко 74, 75, 78, 641, 653, 660, 661, 664, 667, 675.
Радонићи (два брата из Ц. Г.) 440, 441, 443.
Рађевина 342, 344.
Ражањ 315.
Разлог 205, 207, 211, 212.
Разложани 207, 373.
Рајачић Јосип (митрополит, архиепископ, гост) 36, 41, 114, 118, 195, 303, 410, 411, 418, 420, 426, 469, 509, 515, 521, 544, 552, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 562, 553, 565, 566, 570, 574, 575, 578, 579, 580, 585, 586, 589, 590, 612, 614, 624, 626, 633, 646, 650, 678, 696.
Рајевски, протојереј 589.
Рајер 306.
Рајић Димитрије 516, 578.
Рајковић 186.
Рајмер Георг 241, 243, 246, 250, 253, 261, 262, 263, 718.
Рајна (река) 719.
Рајовић Цветко, секретар кнеза Милоша 355, 671.
Ракић 301, 304, 306, 309.
Ракићевичка капетаница 512.
Раковица, манастир 399.
Ранке Леополд (Ранко) 171, 328, 329, 331, 332, 333, 335, 336, 340, 342, 350, 357, 358, 367, 368, 369, 371, 372, 373, 374, 376, 377, 379, 380, 386, 387, 390, 391, 392, 898, 399, 402, 411, 441, 454, 465, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 720.
Ранковић Максим 623, 628, 638.
Расин 163.
Раск 244.
Ратковић Димитрије 513, 706.
Раунихер 472.
Raczen-Stadt (улица у Будиму) 305, 307.
Рацка Топлица 588.
Рача 164.
Рашковић Јован К. 72, 707.
Ребрић 192.
Рељицки 691.
„Репошија Упљувач“ (псевдоним) 47.
Ресава 132.
Reuss, хофрат 236.

Рецепова браћа 124.
Ribay 298.
Риботер 308.
Рићички 578.
Ризнић 12.
Ријека, в. Фијума.
Рикман 308.
Рило 376.
Рим 336, 342, 367, 473, 487, 526, 667.
Ример 219, 220, 221, 222, 227, 228, 231, 232, 233, 236.
Римљани 387, 475, 641.
Римник 200.
Рио, поп 84.
Ринаљ 280.
Рисан 453, 456, 457, 461.
Ристивоје 82.
Ристић 192, 687.
Ритерштрасе у Лајпцигу 217.
Рогулић 588.
Робинсон Марија (Amerikanerin) кћи Талвина 731.
Родофиникин 724, 725.
Розенберг, графица 246.
Розет 34.
Роткирх 181, 186, 188, 190, 191, 222, 230, 244, 260.
Рудеш 472.
Ружић Ђорђе (Георгије Ружич) 699, 701.
Рума 83, 169.
Руми 174, 298, 301, 306, 311, 322, 643.
Румјанцов (Г. Р.) 169, 170, 176, 200, 215, 220, 222, 274, 275, 453, 655.
Руси 63, 147, 164, 170, 176, 195, 268, 362, 397, 411, 473, 516, 663.
Русија 64, 71, 124, 200, 277, 297, 341, 388, 418, 420, 429, 432, 435, 441, 473, 526, 589, 610, 670, 692, 727.
„Рускиња“ 237.
Рутер, проф. 322.

Сава, река 89, 213, 369, 409, 578.
Сава, син Петра Вилотина 83, 84.
Сава, собар темишварског владике 70.
Савина, манастир 457.
Савињи (Savigny), саветник из Берлина 278.
Савић Јефта (Чотрић) 1, 49, 52, 72, 73, 77, 80, 81, 82, 83, 87, 120, 122, 124, 374, 383, 603, 605.
Саилово 600.
Сајберт Д-р 390.
Саксонија 46, 217, 225, 657, 658, 719
Салцбург 697.
Сарајевска 245.
Сарајево 426.
Сарајлије 400.
Sardica, Средац в. Софија.
Сарица, г-ђа 97.
Света Гора 201, 274, 363, 368, 543.
Свети Јован Рилски 379.
Свети Краљ 378, 385.
Свети Сава 375, 385, 386.
Светић Милош в. Хаџић Јован.
Свиларић Коста 348, 351, 356, 357, 358, 384,
Себастијановић 68, 153, 160, 161, 180, 608.
Севкић Кузман 517, 518, 519.
Сегедин 515, 538.
Селаков Игњат 517.
Сент-Андрија 288, 290, 300, 506, 228, 530, 542, 546, 572.
Сентомаш 559.
Сентомашанин 559.
Сењ 470, 474.
Серез 212.
Сибенлист, професор 309, 318, 321.
Сибиње 199.
Сибирија 435, 437.
Симеоновић Платон 10.
Симић Алекса 46, 103, 671.
Стојан 531.
Симферопољ 392.
Сина 662.
Синдикус 53.
Сињ 474.
Сириг 559, 589, 600

Сисак 470.
Сјеница 348, 395, 423.
Скадар 361, 462.
Скалигер 496.
Скела 88.
Скрадин (Scardona) 474.
Славковић 55.
Славонија 170, 322.
Слатинаш Ђорђије, буљубаша варошки 81.
Словаци 322.
Словачка 251.
Словени 621, 641, 713, 715, 719, 736; — Цисдунавски 472.
Смедерево 314, 315.
Смиљанић, прота 55.
Смоленско поље 726.
Смотриски 200, 201, 735.
Совић 473.
Соколова Мавра 237.
Сократ 48.
Соларић Павле 69, 75, 136, 162, 164, 165, 232, 608, 615, 639, 640, 641, 642, 643, 645, 646, 653.
Солина (Salona) 474.
Солун 197, 478.
Сомбор 285, 294, 340, 507, 508, 509, 511, 513, 519, 520, 522, 530, 532, 533, 534, 574, 579, 591, 691.
„Сомборац" 564.
Соршић 141.
Сотир 103, 214, 360.
Софија 80, 222, 224, 400, 401.
Спангемберг 362.
Сперански 285.
Спира 178,
Спиридон 8, 85.
Спирта Георг 111.
Спирта Павле 108, 109, 476.
Сплет 474, 477.
Срби 12, 57, 60, 62, 65, 67, 71, 124, 137, 150, 195, 210, 251, 278, 280, 312, 315, 320, 344, 348, 352, 356, 367, 388, 392, 397, 399, 412, 414, 426, 453, 467, 490, 495, 507, 509, 516, 524, 577, 599, 602, 603, 605, 617, 633, 636, 639, 641, 643, 662, 663, 692, 700, 736; — мухамедовци 405; — немачки 63; — талијански 643.
Србија 8, 11, 12, 15, 22, 25, 26, 27, 39, 40, 45, 53, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 62, 64, 65, 67, 89, 90, 93, 104, 152, 157, 182, 198, 217, 238, 242, 245, 293, 296, 297, 299, 307, 310, 312, 315, 326, 340, 345, 346, 347, 348, 352, 356, 357, 363, 368, 374, 378, 381, 383, 384, 385, 386, 388, 389, 390, 394, 395, 397, 402, 403, 407, 409, 410, 413, 417, 420, 428, 429, 430, 431, 432, 435, 440, 442, 457, 460, 464, 467, 469, 472, 475, 478, 479, 481, 483, 484, 492, 498, 540, 541, 547, 570, 588, 607, 608, 609, 610, 616, 626, 653, 667, 669, 671, 673, 675, 682, 683, 688, 689, 690, 692, 699, 700, 708, 714, 736; — источна 341; — југо-западна 341; — јужна 341; — турска 60.
„Србин" 136, 137.
Срезњевски И. И. 47, 487.
Срем 54, 61, 64, 107, 132, 150, 152, 170, 172, 177, 203, 369, 370, 431, 623, 705.
Сремци 212.
„Српкиња" у Александрији (Популановица) 641, 643.
„Српски Хорације" в. Мушицки.
Стаматовић II. 385.
Стамбол 237.
Станимир 642.
Станковић Игњат, архимандрит 308, 320, 393, 409, 463, 469, 495, 497, 557.
Станоје, брат Саре Михаилове 121, 122, 123, 125, 127, 171, 711.
„Старац Вељко" 192.
Стари Влах 344, 376.
Стејић Јован Др., 291, 297, 299, 312, 322, 329, 333, 334, 337, 345, 347, 348, 354, 355, 358, 360, 362, 367, 370, 371, 376, 379, 386, 387, 388, 390, 392,

394. 399, 402, 403, 414, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 436, 441, 493, 667, 669, 671, 687.
Стефановић Димитрије, парох новосадски (поп фрајла) 153, 154, 623.
Стефановић Јово, из Пореча 64, 124, 127.
Стефановић Петар 517.
Стибшић 148.
Стојан 570.
Стојадин (син поп Ђорђа) 127.
Стојаковић 580.
Стојковић Атанасије 70, 71, 230, 252, 283, 397, 409, 329, 430, 431, 432, 435, 436, 653, 671.
Стојчић Константин 516.
Стратимировић Стефан, (С. С., ча-Стева) 13, 14, 32, 69, 153, 154, 155. 158, 163, 169, 200, 209, 214. 241. 243. 244, 245, 246, 250, 257, 258, 260, 262, 264, 267, 273, 283, 287, 296, 300, 302, 303, 306, 314, 316, 330, 395, 430, 431, 432, 435, 437, 471, 473, 478, 479, 482, 643, 732, 734, 735, 736.
Стратимировић Тоша, митрополитов синовац 443.
Стројев 357, 359, 360, 362, 363, 368, 385.
Студеница 353, 357, 375, 378. 386.
Суботић Јован 561, 580.
Suicer 232.
Сулејман-Паша 24.
Султа, пуница Синдикусова 53.
Супа, љубљански професор 717.
Сусек 214.
Сцветлингер 82, 84.

Т. зет 223.
Талфи (Робинзон, Тереза Реза), 29, 35, 38, 40, 259, 260, 262, 263, 278, 282, 285, 292, 297, 299, 305, 307, 319, 321, 326, 368, 381, 382, 386, 393, 396, 455, 462, 482, 487; Талфина мати 330: Талфин муж 464
Тан. С. 169.
Танковић Никола 181.
Татари 356.
Татишчев 374.
Таухниц 273, 317.
Текелија Сава (Tökölyi, Текюли, Кућулија) 13, 14, 169, 221, 228, 231, 235. 240. 291, 296, 299, 310, 312, 318, 359, 363, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 501, 503, 504, 535, 543, 546, 732, 733, 735; Текелије Саве таст 540; Текелијина сестра 54.
Текија 90.
Темелић (в. Демелић) 54.
Темишвар 95, 97, 98, 101, 122, 137, 192, 193, 195, 198, 199, 202, 207, 208, 210, 214, 245, 249, 255, 256, 258, 259, 263, 393, 409, 428, 429, 500, 523, 524. 529, 577, 638, 664, 670, 710.
Теодоровић Драга 75. 604. 606. 607, 658, 661.
Теодоровић Лаза, секр. кн. Милоша 353, 622.
Теодоровић Мекша 661.
Теодоровић Петар 111, 235, 648. 650, 653, 655, 656, 657, 658. 659, 660, 720.
Теодоровић Серафим, учитељ пивнички 514, 520.
Теодоровић Стефан 570.
Теоклитус, грчки свештеник 400, 717.
Теохар, архимандрит 12, 15, 33. 31, 99, 656.
Тергужијулуј (место) 122.
Терзија Јован, буљубаша 81.
Тесава (Thessau) 246.
Тиберије 734.
Тибинген 736.
Тимок 132, 151, 342, 399.
„Тимон темишварски“ 542.
Тимон, човекомрзац 31.
Тири Јосиф (гвожђарски трг. у Будиму) 133.
Тиринген 367.
Тирка Марија (Маца) 46, 47, 61, 63, 64, 66, 68, 92, 93, 96, 98,

104, 105, 106, 107, 118, 127, 167, 171, 173, 174, 175, 177, 179, 180, 182, 183, 184, 185, 189, 192, 193, 195, 197, 199, 203, 209, 213, 214, 216, 217, 224, 226, 238, 251, 252, 261,
Тирка (Теодор, Теодор Деметер, Мима, Маца) 12, 56, 57, 61, 63, 66, 69, 70, 90, 91, 92, 93, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 165, 167, 168, 169, 171, 173, 174, 177, 179, 180, 183, 192, 193, 194, 199, 203, 204, 213, 214, 215, 216, 224, 225, 226, 228, 238, 242, 243, 246, 249, 252, 253, 255, 256, 257, 258, 259, 261, 262, 279, 300, 330, 331, 334, 337, 338, 340, 358, 359, 360, 369, 372, 381, 382, 383, 388, 389, 393, 396, 397, 400, 404, 407, 416, 418, 510, 710, 711.
Тирнау 297.
Тирол Димитрије II. (Т.) 216, 219, 222, 239, 245, 249, 256, 257, 263, 348, 417, 476, 477, 500, 710.
Тител 426.
Титор в. Обреновић Милош.
Тихсен 236.
Тодоровић Васа 678, 679, 685.
Тодоровић Димитрије 664.
(Тодоровић) Павле 50, 64.
Томашек 312, 314, 315.
Томић Обрад 49, 50, 52, 54, 55, 57, 82, 83, 232; — Петар 49, 73.
Топола 80.
Топуски (код Глине) 470.
Топчидер 409, 428, 439.
Торе II., Апендинијев следбеник 472.
Трифунац Павле од Батфе 572.
Трифунац, секретар 582.
Тркуља Симеон, архимандрит 468, 469, 475.
Трнка 199, 208, 296, 297, 299.
Трново (Терново) 205, 212
Трогир (Трау) 474.
Трст 13, 111, 112, 238, 241, 243, 302, 303, 308, 318, 320, 343, 349, 356, 367, 369, 409, 451, 452, 453, 454, 455, 457, 458, 467, 468, 469, 472, 473, 474, 475, 486, 584, 587, 604, 605, 639, 640, 642, 644, 645, 647, 648, 650, 651, 652, 654, 655, 657, 658, 659, 660, 663, 665, 666, 667 668, 670, 673, 675, 678, 679, 680, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 693, 695, 696, 717, 720.
Трстанци 228, 232, 235, 639, 644, 647, 650, 657, 658, 659, 662, 663, 673, 675, 676, 677, 679, 681, 686.
Тршић 83, 225.
Тумара (лице). 315.
Тумарево (Реин) 9.
Тургењев 231, 249.
Турм, граф, 170, 171, 174.
Турска 93, 100, 182, 334, 397, 417, 420, 435, 437, 670.
Турци 16, 56, 62, 204, 315, 318, 335, 376, 379, 386, 388, 398, 399, 409, 461, 634, 635, 706, 711, 714, 729.

Ћирило 164, 393.
Ћирковићева Анђелија 691.
Ћуприја 315, 356.

Увалић Симеон 517.
Уваров 357.
Угарска 242, 403.
Удбина 471.
Ужице 55, 417.
Узун-Мирко 55, 611.
Ујј-Паланка 198.
Урошевић Милош 431.
Urquhart 424, 426, 427.
Усеин, капетан 426.
Утвић Марко 517.

Фабрициус 229.
Фан 244.
Фанариоти 62.
Фаракати, трговац из Земуна 388, 390.

Фатер 148, 154, 158, 163, 218, 219, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 232, 233, 234, 238, 239, 244, 251, 252, 253, 254, 260, 261, 262, 503, 657.
Фесл 487.
Фијума (Ријека) 161, 475, 689, 691.
Филах (Villach, Beljàk) 472.
Филип, учитељ неготински 128.
Филиповић Стева, архимандрит 70, 84, 570, 571, 572, 578, 603, 604, 605, 607, 627, 638, 667.
Флајшмаркт 170, 211.
Фојит, генерал 264, 339, 349, 431, 434, 442, 447, 448.
Фолке, књижар бечки 273, 276, 278, 319, 458, 466, 468, 579.
Форај, барон 519.
Фортис 222, 229.
Фоча 426.
Фрајбург 489.
Фрајбургер 143, 146, 152.
Фрајкор Станко 125, 128; Јагличка, његова жена 128.
Франкфурт 332.
Франо (Фрања) 166, 167.
Французи 692.
Француска 521.
Фрид, проф. 233, 234, 238, 240.
Фробенијус 404.
Фрушић Димитрије (D-r F., Шпитаљски Медик) 13, 60, 66, 139, 141, 145, 148, 149, 150, 156, 163, 164, 217, 228, 231, 235, 244, 246, 253, 255, 280, 281, 293, 304, 306, 376, 381, 472, 475, 492, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 609, 610, 611, 612, 613, 615, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 628, 630, 631, 633, 635, 637, 638, 639, 640, 642, 643, 645, 646, 647, 649, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 658, 659, 660, 661, 662, 664, 666, 667, 668, 670, 673, 674, 676, 677, 678, 679, 680, 683, 684, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 696, 697, 721; Душан, син Дим. Фрушића 669; Јованка, жена Фрушића, 659, 660, 669; Милица, кћи Фрушићева 669; Чедомил, син Фрушићев 664, 669, 693; Фрушићев слуга, Француз 618, 623, 632; Фрушићева породица 666, 690.
Фрушка Гора 577.
Футог 282.

Хала Мијаило Н. 388.
Хамбург 38, 232, 375.
Хамер, саветник 477.
Хамуљак (Амуљак) 270, 271, 272, 276, 287, 288, 290, 296, 297, 299, 323, 358, 449, 450, 457, 533, 552.
Ханеман 13.
Ханка 215, 234, 235, 368, 488; —
Ханкина жена 216.
Харкајир 303.
Харменопулус 265, 266.
Хартлебен 321, 324.
Хаџи-Бајић 256.
Хаџи Константин, игуман 58, 59.
Хаџи-Марковић 574.
Хаџи-Никола 3.
Хаџи-Продан 63.
Хаџи-Стоило Панта, Розоклија 617, 641.
Хаџић Јован (Светић Милош) 26, 48, 204, 240, 257, 259, 265, 267, 268, 272, 285, 289, 290, 291, 293, 295, 300, 301, 302, 305, 315, 318, 375, 380, 383, 385, 387, 393, 398, 401, 408, 414, 420, 443, 467, 476, 480, 481, 483, 509, 578, 583, 584, 590; Никола 415, 416, 430; Хаџићев ујак (владика) 285, 287.
Хаџићи, браћа 26.
Хвостов 163.
Хибнер 271.
Хиландар 274, 543.
Хиоти 662.
Хипократ 403.
Хоенварт (Hohenwart) 193.
Холандија 322.
Хомер 48; — српски (Вук) 205.
Хопе 464, 465, 481

Хопово 204. 206.
Хорације 210, 211, 382, 383.
Хотин 177.
Хофмајстер митрополита лембершког 165.
Хофман 313, 314,
Хранислав 70.
„Хрват“ 276.
Хрвати 474.
Хрватска 26. 28, 32, 89, 90. 453, 470, 561, 667, 694.
Христић, 54.
Христомано, агенат 186, 189, 191.
Христофор 39.
Хумболт 326. 735.

Цариград 23, 57, 62, 63. 82, 128, 271, 320, 337, 338. 348, 356, 388, 402, 406, 615. 706. 715.
Цвета (Обрадова), 67.
Цветовић Риста (Гувернер Трста) 654. 655, 679.
Цеглед (Czegled, место) 522.
Цезар 646.
Целер 112.
Целовац (Клагенфурт) 472.
Цен Наум (Ђумругџија) 90.
Ценча 126.
Цетиње 35, 36, 39, 41, 358, 452, 456, 457, 458. 461. 532.
Цигани 66.
Цинцар-Марко 55.
Цинцо 13. 14.
Zirgès 221, 229.
Цицеро 191.
Цопс, (Zois) барон 473. 737.
Црљен 57.
Црмница 461.
Црна Гора 37. 39. 40. 44, 112, 164. 199, 202, 203. 222, 256, 274. 275. 284. 307, 349, 351, 358. 361. 394, 395. 396. 409, 440. 441. 443. 447. 452. 453, 458. 462. 472. 476. 498, 534, 648. 655, 659, 665. 669. 686, 690, 691, 693. 695.
Црна Река 342, 344.
Црногорци 44. 202. 350. 436. 461. 462. 530, 644, 645. 646.
Црнојевић 229, 230.
Црнојевић Иван 202, 465.
Црнојевић Максим 202.
Црно Море 472.

Ч. 220.
Чајковски 478.
Чапа Наум 57.
Чапловић 643.
Чарапића Васе два синовца 280.
Ча Стева в. Стратимировић.
Чачак 191, 244.
Чачовац Теодор 518.
Чедо најмлађе в. Обреновић Михаило.
Челаковски 231, 368.
Червенка (генерал) 179. 260. 434, 629, 632, 634, 636.
Чернин 330.
Чернавц (Черновиц) 177. 178. 229, 231. 232, 242.
Чеси 218.
Чешка 217, 251, 608.
Чирнер 216, 229.
Чобанац 546.
Чојковић Чубро в. Милутиновић Сима.
Чокрљан, доктор, Вуков кум 53, 54, 209.
Чолак-Анта 70.
Чоча Јова 50, 51, 705.
Чупић 55.

Шабац 5, 6. 55. 56, 57, 58. 81. 82, 83, 314, 315. 322. 334, 352, 353, 388. 392, 396. 400, 401. 430. 614.
Шаблот 46.
Шаги 269. 270, 272, 273, 276. 279.
Шајер 687, 689.
Шалбахер 186. 213, 254, 255. 256, 348, 393.
Шањавски 373.
Шафарик П. 117. 179, 235. 238. 251, 252, 267, 270, 272, 276. 277, 280, 281, 282, 283, 285, 287, 292, 295. 320, 322. 326. 334. 343, 350, 352, 359, 363. 365, 368, 374. 375, 376. 379.

380, 382, 383, 384, 386, 387, 391, 395, 396, 397, 406, 419, 423, 427, 436, 443, 453, 455, 473, 476, 477, 522, 526, 560, 570, 583, 578, 663.
Швабе 719.
Швапски брег 585.
Шварнер 226.
Швечке (Чвечке књижар?) из Хале 232, 235, 238, 252.
Шевић 55.
Шекспир 350.
Шенбрун 141, 236, 237.
Шестић 32, 153, 158, 160, 161, 163, 608.
Шибеник 198, 474, 475, 667.
Шибеничанин, студент права 383.
Шид 290.
Шимани 389.
Шињар 12, 299.
Шишатовац 8, 147, 148, 149, 150, 152, 153, 157, 158, 161, 163, 211, 212, 436, 507, 607, 610, 700, 701.
Шишков А. С. 170, 184, 199, 200, 221, 223, 224, 230, 232, 242, 244, 257, 264, 267, 274, 276, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 291, 293, 294, 328, 331, 332, 406, 432, 440, 691, 727.
Шкарер 617.
Шкодра 400.
Шкуља 55.
Шкуљевић Јова 317.
Шлецер (Schletzer) 389, 393.
Шмид (H. C. Schmid), немачки писац 400, 405.
Шмитанер (Schmithanner), немачки граматичар 332.
Шнајдер 620.
Шнирер, штампар 138, 139, 140, 141, 609.
Шницлер 326.
Шок 118.
Шокци 134, 419, 453.
Шоршић 610.
Шпирта, брат Василија Васиљевића 183, 617, 620, 621, 624, 668.
Шпитаљски медик в. Фрушић.
Шрек (Schröck), историчар 229, 646.
Шрепфер 587.
Штајнлихнер Јос. 115.
Штајлихл 615, 649.
Шторенберг, директор поште у Бечу 510.
Штернгасе 173.
Штразбург 326.
Штраус, штампар бечки 133, 135, 137, 138, 139, 141, 142, 147, 152, 160, 162, 163, 183, 193, 194, 195, 210, 713.
Ш—ткија, учитељ у Бечу 492.
Штули (Stulli) 153.
Шутари Петар 180.
Шћавун Андрија 641.

II

ПРЕДМЕТНИ РЕГИСТАР [1]).

„Abendländische und Morgenländische Catholicismus“ 577.
„Авелова смрт“ у Давидовићевим Новинама 643.
„Авељева смрт“ (Mondesflecken) 463.
Администратор будимски 315, 318.
Азбука Вукова в. правопис.
Asia polyglotta од Клапрота 226.
Академија оријентална у Петрограду 326.
Акт из Совјета Вуку 88.
Акценти српски 164.
Allgemeine Zeitung 185, 335, 360, 376, 391, 407, 419, 430, 439, 464, 472, 480, 483, 484, 541, 558, 562.
„Александар“ од Ј. Вујића 374.
Али-капетан 57.
Амплификатива (пејоратива) 155.
Андромаха по Расину од грофа Хвостова 163.
„Аиђа капиџија“ од С. Милутиновића 29.
Анегдота о постанку Ц. Горе 452.
Анти-православље Вуково 246.
Антологија српска 200; — руска 292.
„Апелаторијум“ у Карловцима 576.
Апокалипсиса превод Вуков 231, 232, в. превод.
Апостол од 1324 г. 359; — штампан у Москви 1565 г. 597.
Аристид и Наталија (од Стојковића) 231.
Архив митрополита С. Стратимировића 478.
Архимандрит 734; — бездински 528.
„Архијерејско поучење“ од Пл. Атанацковића 598.
Ausland (минхенски часопис) 304, 305, 335.

Баба крушевачка 157, 162.
„Баба Смиљана“ 398, 436, 625.
Базрђанбаша 103.
„Bei der reichen Tischlerin“ (стан Вуков у Будиму) 307.
Басне 491.
„Бачка Вила“ 581.
Баштовани фрушкогорски 192.
Бег кладовски 344.
„Бели курјак“, кафана у Бечу 220, 260, 317, 322, 329, 331, 336, 340, 349, 369, 388, 411, 413, 442.
Beobacht. d. epid. u. sporad. Krankh. am Oberharze од T. B. Lentin 1777. 695.
Беобахтер (Beobachter, бечки смотритељ) 60, 167, 169, 171, 173, 185, 204, 271, 284, 294, 335, 338, 342 345, 347, 356, 377, 380, 382, 391, 392, 715
Берат султанов 391.
Беседе глаголске из XI—XII века 394.

[1]) У овај регистар није унесен списак књига Катанчићевих на стр. 721—722.

Библија арнаутска 337, 338, 343, 345, 356, 363, 376; — Катанчићева 415; — острошка 185, 509, 522, 718; — словенска и руска 242; — Стојковићева 289, 290, 455.
Библијаши 405.
„Библиографически листови“ од Копена 281, 310.
Библиотека митрополита Стратимировића 478; — Осолинског 272; — у Гетингену 243; царска у Бечу 217, 436, 713, 728, 736, 737,
Библиска историја 400, в. превод; — бугарска 271.
„Библиско Общество“ 388, 399.
Биографија Вујићева 419.
Бирт Диомандин 707.
Богословија (= Богословље) 208.
Богословци 519, 593.
Бољари влашки 62.
Борба Арнаута са султановом војском 462.
Brockhaus. Blätter 478, 480.
„Бугарштина“ в. bulgarica.
„Будни сан“ од С. Милутиновића 4.
Буквар 244, 441, 673; — Вуков 312, 458; — Платона Атанацковића 594, 596; — шокачки од Хаџића 408, 414, 415.
Буковала в. Нар. песме.
Bulgarica 199, 215, 298.
Буна влашка 93; — Чарапићева 280.

Valachica 289, 290, 343, 359, 417; — Allbanica und Bulgarica од Копитара 343.
Вашар Јозефски 574; — пештански 154, 196, 495, 507, 509, 519, 534, 672.
Везир београдски 392, 620; — велики 426; — видински 26.
„Велика школа“ 386.
„Велики суд“ 353, 354, 355, 356, 388.
„Вељкова песма“ од С. Милутиновића 5.
Вила Герхардова 35.
Wiener Allgemeine Lit. Zeitung 137, 490, 491.
Wiener Jahrbücher für Literatur 167, 171, 173, 205, 351, 363.
Wiener Zeitung в. новине бечке.
Вла бег 621.
Влада Милошева 349.
Владика арадски 538; — буковински 220; — од Сења 472; шокачки 156; владике србијанске 156; — српске у Аустро Угарској 156, 532, 542, 636.
Власт српска у Србији 1813 год. 82.
Војска руска 62: - турска 320, 403; — хришћанска 403.
„Време Божидарово“ 681.

Генерал-команда варадинска 420, 422, 431, 434, 435, 447, 671; — земунска 413, 420, 423, 430, 431, 434, 435, 444, 447, 671.
Географија 197, 642; — Јоакима Вујића 258.
Gerichtsordnung Јесара Јосифа 338, 352, 360.
Geschichte der sl. Sprachen und Literatur од Шафарика 272, 395, 455.
Göttinger gelehrte Anzeigen 205, 218.
Göttinger Literatur-Zeitung 174.
Гимназија винковачка 372; — карловачка 515; — у Србији 386, 478.
Глаголи повратни 155; — српски од Вука 421, 444.
Глаголита (Clozianus) 462, 470, 473.
Глагољаши 454.
Глосаријум Добровскога 216.
Говор (наречје, дијалекат) дубровачки 452; — истарски 453; — кајкавски (кекавски) 471; — књижевни 537; — корчулски

461; — которски 452; — крушевачки 157; — маћедонски 212; — народних песама 151, 240; — ресавски 203; — Риска 453; — и српски 237, 453; — херцеговачки 160, 203, 452; — црногорски 203, 458.
Голубица 48, 480, 578.
Град београдски 388.
Грађа за српску историју и географију 191.
„Грађански поступак Наполеонов" 364, 372.
Границе Србије 55, 388, 393.
Граматика арнаутска 274, 393; — бугарска 274, 276; — илирска од Брлића 419; — Копитарова 168, 257, 262, 387, 415; — малоруска 271; — московска од 1684 г., 198, 213, 246; — немачка од Грима 718; — немачко-санскрт.-словенска од Шмитанера 332; — немачка (српског језика) 233: — од 1651 године 218, 219, 220, 221, 226, 227, 228, 244; — пољска од Бандке-а 158; — руска од Пухмајера 183; — руска од Фатера 148; — словенска 208; — словенска од Добровског (Institutiones) 93, 154, 155, 157, 182, 183, 186, 189, 212, 292, 735; — Смотрискога 473; — српска од Вука (писменица и граматика уз Речник) 131, 132, 136, 138, 140, 141, 142, 144, 145, 147, 148, 150, 160, 186, 203, 216, 218, 232, 237, 238, 239, 240, 243, 250, 251, 254, 259, 260, 358, 380, 490, 491, 492, 494, 498, 505, 603, 604, 605, 641, 643, 718; — српска на немачком, са предговором Гримовим 197, 200, 210, 263, 264, 265, 332; — српска од Ђ. Даничића 591; — српско-немачка, практична од Јефте Поповића 324; — хрватска од Нађа 736; — штајерска од Мурка 421.
Graeca 289, 290.
Губернија 649; — таврическа 725.
Гусле 462.

Даница (Забавник) Вукова 205, 278, 280, 287, 289, 291, 292, 294, 296, 314, 317, 318, 320, 342, 344, 345, 347, 348, 361, 421, 425, 444, 516, 518, 519, 520, 662, 664, 665, 667, 672, 673, 684.
Датив на *е* 157; (код личних заменица) 160.
Двор аустриски 432; — карловачки 164, 207, 432; — кн. Милоша 539; — страни 690.
Дворско ратно веће (Hofkriegsrath) 314, 349, 417, 420, 423, 426, 435, 442, 447.
De cognoscendis et curandis hom. morbis — J. G. Brendel 695.
Дела в. књиге.
Депутација 554, 734; — кнажевска 439.
Депутирци протестантски 733; — српски 229, 231.
Дијета мађарска 558, 564, 574, 578, 589, 590, 732, 733, 734.
„Дијеталне беседе" Пл. Атанацковића 578.
Диминутиви 155.
Дипломе Вукове 230, 237, 481; — — Платона Атанацковића 529; — српских, бугарских и караблашких господара из XI — XV века (повеље) 475; — српске старе 453.
Dissertatio inauguralis од Хаџића 268.
Дистрикт видински 344, 345; — зворнички 344, 345; — кладовски 344; — ново-пазарски. 344.
Дјејанија Апостолска 232, 251, 252; — на руском језику 220, 238.
„Дневник с пута" од Копена 205.
„Доба Отокарово" 719.

Dobroviciana 213.
Додатак осмом броју Српских Новина 188; — Речнику Вукову 245.
„Должности частнаго чѣка“ (књига) 509.
Друштво гетиншко 241, 243; — краковско учено 190, 650: — пољско учено 168, 633; — тајно 426, 431; — чешко 277.
Душесловије (књига) 699.

Емири 245.
Епархија арадска 521; — бачка (Б. Е. С.) 443, 555, 557, 562, 563, 568; — будимска 529; — ердељска 589; — новосадска 469.
Епископ в. владика.
Етимологија словенска од Шишкова 170.
Економија од Дамјановића 699.
Епиграм против Вука 326.
„Etwas über die Zustände der ungarischen Serben“ 581.

Живот Св. Симеуна од Св. Саве 386.
„Живот Скендербегов“ 297, 299.
„Животи знаменитих Срба“ од Вука 93.
Женскиње в. нар. песме.
„Жил Блаз“ (на руском) 341, 432.
Житије Герасима Зелића 180, 225, 538; — Емануелово од Вука 287, 310.
„Журнал“ Вагнеров 268; — de l'empire 492; — литерарни 694; — руски 137; — српски у Будиму 426, 469.

„Забаве за разум и срце“ од Стејића 388, 402, 403, 421, 423, 429, 432, 433, 663.
Забавник Возаровићев 438; — Давидовићев 154 161(?), 188, 629, 635.
Завод за васпитање младих девојака 541.
„Загледања ствари“ у књизи II. Атанацковића 513.
Загонетке 5, 164, 484, 491.
Заклетва Срба султану 320.
Закони за Србију 352, 353, 364. 365, 375, 394, 396.
Законик Душанов 289, 498.
Законици 373, 378, 398.
Законодавство словенско од Мађејовског 419.
„Зачатіе Матице Србске“ од Миловука 350.
Звуци и знаци: *а* (звук) 452, 536; *ā* (звук шведски) 488; *г* (место *х* у херцег. говору) 263; *ѣ* (знак) 205, (латински знак) 469; *е* (место *я* у руском језику) 165, (звук) 205 (*é*), 452, словеначко (*é*) 488, (знак) 536; *ж* (латински знак) 469; *і* (знак) 147, (место *ъ* у глаголском рукопису) 474, (место *в*) 457; *ј* (знак) 160, 233, 415, 468, 536, 541, 595, (звук и знак) 537, (место *ѣ* и *љ* на Корчули) 461; *љ* (знак) 205, (латински знак) 469; *њ* (латински знак) 469, (знак) 205, 536, 541, 595; *т* (у грађанским словима) 406; *ћ* (знак) 160, 205, (знак у рукопису) 183, (знак латински) 469; *ÿ* (арнаутски звук сличан немачкоме *ü*) 366; *х* (звук) 236, 452, 458; *ц* (знак) 230, (латински знак) 469; *ч* (латински знак) 469; *шт* (знак) 205; *ш* (знак) 406, (латински знак) 469; *я* (прешло у *е*) 165; *в* (знак) 136, 160, (у крушевачком говору) 157, (звук) 536, (у руском језику) 537; *в* (знак) 136, 537; *џ* (звук) 205, 208, 381; *ж* (место *у*, *ю*, *я*, *ъ*) 381; *ъ* (звук, прешао у срп. језику у *а*, у црногорском глас између *а* и *е*) 452, (у словеначком) 488, (знак у руском језику) 537; *ъ*

(знак) 428, 432, 436, (у руском језику) 537; ѡ (у руском језику) 537; в. слова.
Земљотрес у Карловцима 506.
„Зидање Раванице“ од Суботића 561.
Зорица од Симе Милутиновића 38, 44, 296, 299.

Иван Вижигин (Выжигинъ, руски роман) 341, 342, 349.
Игуман беочински 260.
Извѣстія Руске Академија 331, 728.
Изговор народни у Вукову Речнику 160; — северни 499; — у срп. посији Луке Милованова: а, бе, ве, ге, ... 411; — у старо-грчком језику 395.
Издања млетачких јеванђеља 460; — од 1653. г. 268; — песама 245; — српска стара 288, в. србуље.
Икавизми у Рисну 456.
Илијада Омирова превод Петра Демелића 417.
Илиризам 487.
Илице будимске 423, 425.
Имена писаца и књига у Ширха 387; — села у Београдском пашалуку 198; — особна за Речник 157.
Именице збирне 155; — и придеви од Вука 444.
Индијанац од Д. П. 542.
Институт Катаринин у Петрограду 429; — педагошки 397, 512.
Инштрукције за кр. комесара 544.
Историја 642; — Государства Россійскаго од Карамзина 167; — Милошева (чланак у Allg. Zeitung) 485; — општа Петискова 516; — руске литературе од Греча 252, 256; — словенског народа од Соларића 641; — српска 15, 77, 194, 202, 223, 256; — српска од Видаковића (III част) 585; — српска од Вука 666; — српска од J. Рајића 99, 202; — српска од Момировића 493; — српска од Роткирха 182, 190; — српска од С. Милутиновића 465, 466, 469; — целе Европе од Шица 183; — црквена Кенгелчева 257; — црногорска од Вука 527; — Шлецерова 252, 256

Јеванђеље 114, 232, 398, 436, 498, 526; — које је Вук нашао рукопису 185, 343, 345, 350, 352, 357; — које је Св. Сава писао 385; — на пергаменту 381; — од Макарија 204; — Остромирово 375, 487; — руско 171, 172; в. рукописи.
Језик арнаутски 371; — бугарски 185, 191, 205, 207, 209, 212, 215, 369, 373, 376, 378, 419; — влашки 213, 215, 633; — „говедарски“ 164; — грчки 388; илирски 332; — караврашки 453; — латински 158, 215, 388; — мађарско-латински 273; — ново-грчки 490; — пољски 168, 371, 373; — португалски 215; — пра-Ћирилов 215; — прост 499; — руски 172, 432; — словенски 28, 69, 70, 195, 203, 207, 211, 411, 432, 452, 543, 735; — српски 15, 137, 167, 191, 207, 346, 388, 452, 471, 481, 490, 536, 642, 718; — српско-бугарски 454; — старо-словенски 329, 735; — талијански 215; — турски 383; — „учени“ 499; — француски 215; — цигански 189; — шпански 215.

Календар 287, 288, 293, 635; — за годину 1853. 595, 596.
Калуђер 371; — и 523, 669, 671, 678; — сремачки 671.
Канцелар аустриски 553, 554, 566, 567, (господин?) 555, 557, 568, 569, 574.

Канцеларија војничка 457; — кнажевска 355, 421; — мађарска 732, 733.
Канцелисте 554.
Капе делинске 399.
Капетан варошки (Пеште) 573; — столачки 426.
Карта историска од Крузе 222; в. мапе.
Каталог Каулицијев 204.
Катарина II од Јоакима Вујића 374.
Кнежеви 71.
Књига Вајкардова 650; — грчка 570; — Дурихова 295; — Лешкина 588; — Магарашевићева 195, 203, 205; — о Вукову правопису 397; — против Влаха 296; — о Резиденцији II. Атанацковића 585. 594; — Талфина 289; — Шафарикова 328.
Књиге влашке 214, 312; — Вукове 54, 115, 258, 259, 467, 533, 534, 564, 580, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 650, 651, 657, 660, 663, 673; — Доситијеве 229, 230; — земунске 252; — Катанчићеве 266, 721, 722; — руске 235, 238; — Русовљеве 618; — словенске 363; — српске 67, 336; — црквене 201, 292; — Шишковљеве 257; — школске 314, 316, 673, 675, 682.
Књижара Вајдманова у Лајпцигу 718.
Књижари новосадски 167, 171.
Књижевност словенска 69, 736; — српска 31, 137, 250, 290, 401, 499, 641, 642, 652, 655, 665, 677, 715; — стара аустриска 719.
Ковање речи у Симе Милутиновића 15.
Codex de Commerce Наполеона 364
Кодекс Наполеонов од Захарија 352, 360, 361, 362, 364, 365.
Codices в. рукописи стари словенски.
Козаци 478.
Колајна Руске академије 662.
Колера 401, 402, 403, 430; — индиска 403.
Командирендер 442.
Коментари од Шпангенберга и Малевила 365.
Комесар краљевски 544; — руски 388; — турски 361, 388.
Комисија законодавна 353, 384.
Conversationsblatt 260, 261, 286, 287.
Конзигнација од посланих ствари Павла Емануила Тирке 108.
Конзул аустриски у Букурешту 624.
Консисториум 592.
Контумац Земунски 332, 333, 341, 342, 346, 348, 354, 380, 386, 396, 428, 431.
Коректор за српске и влашке књиге у Пешти 270.
Коректура објављења Вукова 416.
Корени словенски 330.
„Кореспондент српски“ (новине) 206.
Краљевски комесар 544.
Краткое руководство къ познанію всемірне историе за Славяно-Сербску юность од Зорића 409, 429.
Крмчија 215, 219, 227, 228, 238, 239, 250, 255, 257, 261, 268, 270, 282; — влашка 256, 257, 259; — грчка 255, 257, 273; — новосадска 289, 280; — словенска 215.
Kunst und Alterthum Гетеов 244, 656.
Курсъ русской словености 252, 256

„Логиотат бугарски“ 373.
Lesecanstalt 541.
Lesekörner (Serb. Les.) од Шафарика 451.
Летопис Матице српске 267, 287, 288, 290, 296, 299, 302, 308,

310, 312, 317, 334, 349, 350, 352, 358, 375, 381, 389, 393, 415, 420, 421, 430, 515, 533, 537, 546, 582, 682: — Данилов 202.
Лист српски у Цариграду 404.
Литургија 246; — Вукова 220.
Лицеј одески 10.

Љубомир у Јелисијуму од Милована Видаковића 641.

Магазин Мразовићев 332.
Магистрат новосадски 515.
Манастир Милосрдне браће 215; — Рилски 379; — српски у Дибри са 30 калуђера 454.
Манастири бугарски у Маћедонији 357; — руски 158; — у Грбљу и Паштровићима 457; — фрушкогорски 150.
Мапа Баната 210; — од старога Илирика 467; — Текелијина Србије 182; — мапе 495; в. карта.
Матица српска 293, 385, 420, 436, 533, 534, 535, 568, 569, 570, 572, 573, 575, 580, 588, 593, 682, 684.
Матичари 576.
Матрице 396, 398, 417.
Медаља од 1839 г. 532.
Medizinische Jahrbücher 685.
Memorabilia circa aerum vitae genus Sanitatem ex morbis Chausthal. T. B. Lentin. Gott. 1779, 695.
Militärische Zeitschrift 182.
„Милош Обреновић“ од Вука 288, 344, 345, 349.
Милошевци (присталице кн. Милоша) 669.
Милошијада од Јефте Поповића 374.
Минеј Божидара Вуковића 479; — српски 219; — Митр. Ненадовића 200, 201, 202, 204.
Министериум 596.
Мисал хрватски 475.
Митологија Гримова 459.
Митрополија српска 443.
Молба В кова полицији 346. 422, 423, 424, 425, 434, 435, 444, 447, 448, 677, 678.
Montenegro u. Montenegriner од Вука 464, 466, 474, 478.
Мото за Вуков Речник 496.
Музеј српски 394; — чешки 322, 488.

Назали 371.
Народопис Шафариков 543.
Насеље Србије 736.
Натпис на једном камену 191; — надгробни Ст. Лазаревића 199, 200; — Дедерајнови 297; — словено-руски 297.
Нахија врањска 342; — вучитрнска 203; — крагујевачка 199, 200; — крушевачка 344; — нишка 342; — ново-пазарска 342, 348; — параћинска 344; — пожешка 335, 353, 356; — приштинска 342; — ражањска 344; — рудничка 57; — самоковска 379; — сјеничка 342, 344, 348; — ужичка 307, 326, 335, 353, 356; — шабачка 57; в. диштрикт.
Начелници српски у Бечу 615.
„Никола“ од Јоакима Вујића 374.
Нови завет, в. превод.
„Нови Плутарх“ 136.
Новине „бемске“ 156; — бечке (Wiener Zeitung) 162, 217, 522, 563; — београдске 421; — будимске 533, 537, 572; — венецијанске 643; илирске (Гајеве) 475; — мађарске 571; — српске 52, 156, 166, 205, 348, 378, 406, 688, 690, 694, 695; — Давидовићеве 136, 138, 167, 207, 609, 613, 625, 629, 630, 631, 632, 635, 638, 641, 643, 647, 648, 652, 665, 673; — Павловићеве 562, 563, 575, 576; — трстанске 643; — турске 404; — хамбуршке 231; — чешке 162.
„Notizie Istorico-Critiche“ 320.

Обилић, трагедија од С. Милутиновића 41, 307.
Објављеније Видаковићево 625; — Вуково 299; — Вуково о Историји Србије 666; — Вуково о нар. песмама 527, 675; — Вуково о пословицама 684; — о Осману 291; — о рецензијама 638; — о Србијади (Србијанци) С. М. 664; о Српском рјечнику 156, 162, 173; — Српских новина 135; — трговачко у Београду 409.
Облигација Стеф. Живковића 705.
Облици: тецијаше, нецијаше и сл. 160.
„Ободреније на подвиг катихетическаго наставленію во училищах" Платона Атанацковића 543.
Observat. medic Wolflob. од T. B. Lentin, 1764—70 Jahr. 2. 695.
„Огледало човечности" од П. Атанацковића 512. 515.
Ода Берићева 699; — са јотом од Стејића (?) 291; — Мушицкога 610; оде „студентске" 289.
„Одвраћак" Вуков Миловану Видаковићу 625, 626.
Одговор Вуков на један чланак 485; — на Палиподију 615.
Односи између Срба и Турака 402, 414, 417.
„Округли сто" у кафани код „Белог Курјака" 370, 371, 390, 392.
Окрузи (нови) у Србији 341, 342, 357, 360, 392, 396.
Октоих (од Макарија, од године 1536) 206, 208, 229, 232, 259, 261, 292, 381, 509.
Опис војвода српских 494; — живота Линдова 250; — крмчије 250.
„Опит настављења к Сербској слично-речности" од Луке Миловановa 137, 140, 141, 149, 411, 416, 425, 490, 672.
Општество трстанско 650, 677, 682, 683, 684.
Општина српска у Трсту 662, 663, 677, 681.
Опыть о русскомъ стихосложеніи од Востокова 199.
Opuscul. mathem. et medie argum. Gotting. 1766—75. 695.
Оружје видинско 151.
Österreichischer Zuschauer v. Ebersberg за 1806. г. 523.

Парлаторија земунска 439, 442, 611, 617, 620, 624, 671.
Партија Светићева 480.
Партикулс 239.
Пасош Вуков 339, 408, 410, 413, 416, 420, 425, 427, 429, 431, 434, 440, 442, 443, 445, 447; — Вукове жене 338; — руски 411.
Паша арнаутски 426; — нишки 399; — скадарски 399, 406.
Пашалук београдски 55, 198, 349.
Певанија (Пѣванія) С. Милутиновића 465, 466, 468, 469.
Пидалијон грчки (*Πηδάλιον*) 268, 272, 276.
Пензија Вукова 32, 103, 106, 109, 111, 274, 385, 389, 406, 429, 440, 479, 481, 486, 575, 590, 647, 662, 663, 672, 675, 676, 682, 689, 728.
„Песма земљоделца" од Платона Атанацковића 514; — Качићева 191; — „о два петака" од Доситеја 699, — Мушицког „Боже Франца нам поживи" 364, „Харфа шишатовачка" 13, 377; — С. Милутиновића „Три виде или грације" 3, „Хаџи-Николина песма" 5.
Песма народна „Ајка Атлагића" 250, 251; — арнаутска „Море Барјо, бир Имерит, кошке заљ море искиферит" 366; — арнаутска „Море Холе, куш те хоће?" 365; — Бановић Страхиња 202; — „Гледа моју од малена, ладо, ладо!" 248; — „Дноба Јакшића" 234, 236, 254,

656; — „Лека капетан“ 202; — „Млад младожења, ружо румена!“ 248; — Косовца једног 203; — „Новак и Радивој“ 144; — о боју на Чачку 244; — о Матери Божјој 467; — о паклу 467; — о смрти Кулин-капетана 152; — „Сунце заће међу две планине“ 248; — Три сужња 465. — „Марков поход у Морејy“ 419. — „Срби у Доњаверту“ 283, 289, 290, 291.

Песме народне (Анендинијеве) преведене на латински 211; — арнаутске (Буковала) 363, 365, 366, 367, 369, 370, 372, 373, 374, 377, 378, 379, 380, 382, 384, 385, 386, 388, 389; — грчке 218; — женске 144, 157, 461, 662, 664; — илирске 105; — мађарске 370; — ново-грчке 366; — о Краљевићу Марку 146; — руске 177; — скупио С. Милутиновић 388, 446, 447, 449; — слепца Филипа 290; — српске 35, 84, 146, 150, 151, 154, 183, 191, 198, 202, 205, 234, 236, 238, 240, 241, 251, 252, 258, 263, 264, 291, 292, 302, 305, 308, 326, 336, 338, 350, 355, 356, 362, 379, 382, 385, 386, 406, 414, 423, 444, 465, 467, 469, 478, 480, 481, 484, 487, 490, 493, 504, 528, 532, 606, 655, 656, 663, 665, 673, 684, 698, 699, 708, 709, 718, 720; — нар. I књ. (женскиње) 226, 228, 229, 230, 242, 250, 258, 259; II. књ. (Странњић) 225, 226, 228, 229, 230, 235, 238, 242, 249, 250, 255, 256, 257; III. књ. (сестрић Јован) 221, 222, 223, 224, 225, 226, 228, 235, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 245, 254, 258; — талијанске 491; — турске 462; — црногорске 386.

Песмарица Вукова 48, 55, 56, 67, 93, 95, 97, 131, 132, 133, 134, 136, 138, 140, 141, 143, 145' 148, 151, 156, 160, 164, 168' 169, 171, 173, 174, 185, 194' 195, 197, 198, 199, 200, 203· 209, 221, 223, 226, 229, 230· 232, 244, 251, 490, 515, 520, 605, 609, 647, 648, 650, 666, 675, 700; — грчка 229.

Песме Подруговићеве 290.

Песници латински 203; — немачки 134.

Петар I од Јоакима Вујића 374.

Писање нота у Лајпцигу 244.

„Писма“ (о српском правопису В. Караџића и С. Текелије) 582.

Писмо Вуково кн. Милошу (садржина писма) 442; — М. Обреновића Вуку (кратак извод) 355; — Симе Милутиновића кн. Милошу (у оригиналу) 28.

„Плутарх“ Ивановићев 436.

Побуњеници против кн. Милоша 280.

Повеље в. дипломе.

„Повести библическе“ од Пл. Атанацковића 587.

Подунавка 552, 558, 559.

Поезија Луке Милованова в. Опытъ и т. д.

„Покондирена тиква“ (Јов. Ст. Поповића) 477.

Полиција аустриска 324, 346. 410, 411, 412, 418, 422, 423, 424. 431, 433, 448, 456, 573, 649, 714.

Помоћ кн. Милоша Вуку 263; — Фрушићева 674.

Поп велике кнегиње Марије Павловне 236, 237 246, 247; — грчки 255; — руски 110, 328, 574; — чешки 304, 306, 316; попови 593.

Поређење словенског и српског дијалекта 162.

Портрет Вуков 407; — Симе Милутиновића 321; — Краљевића Марка 296.

Посвета Вукових нар. песама великој кнегињи 247.

Посланија апостолска 232, 238, 252, 256; в. Нови завет.
Пословице народне 112, 146, 458, 484, 684.
Постанак влашког и бугарског језика, од Копитара 363.
Пошта (цариградска) аустриска 356.
„Правила С. Сербскимъ“ (књига) 534, 538.
Правопис Вуков 14, 133, 142, 147, 148, 164, 205, 234, 237, 239, 281, 285, 287, 363, 374, 383, 384, 388, 398, 399, 419, 428, 432, 491, 536, 537, 541, 594; — Гајев 470; — грчки 363; — и језик у песмарици 131, 132, 133; — латинско-словенски Лукијана Мушицког 364; — нови 415, 416; — руски 324, 536; — Симе Милутиновића 12; — словенски 39, 535; — Соларићев 491; — француски 492; правописне црте јеванђеља које је Вук нашао у Рисну 457; правописни принципи Херкела 295.
Превод Берићев (всемирне историје) 645; — Библије на српски језик 490; — Библиске историје на краљски, новогрчки и српски језик 400, 401; — Виланда 633; — од Kúrmics-a 736; — Вуков Н. зав. 71, 173, 249, 251, 252, 258, 261, 263, 352, 388, 392, 405, 406, 408, 418, 587, 588, 589, 590, 594, 595, 596, 736; — Јеванђеља од Матије на арнаутски 337; — Копитаров Вукова чланка 486; — Светићев Орацијева писма 310; — (Вукове) српске граматике на немачки 210; в. граматика.
Превођење нар. песама 233, 606, 656.
Преглед законика од Хаџића 581.
Предаја оружја Турцима 320; — шест нахија Србима 388.
Предговор Гримов Вуковој граматици 254; — латински од Фатера Вуковим Огледима превода Н. завета 252.
Предисловије у Брлићевој граматици 684; — првој части народних песама 252.
Претплатници Вукови 25, 118, 163, 314, 495, 505, 507, 508, 510, 512, 513, 514, 516, 517, 518, 519, 527, 570, 609, 611, 636, 647, 648, 655, 665, 666, 675, 680, 681, 708.
„Прикрич“ од С. Милутиновића 44.
Прилике књижарске 187.
Примедбе на Вуков речник од С. Текелије 495, 496.
„Примјери Сриско-словенскога језика“ од Вука 597.
„Примјечанија о Влахах“ од С. Текелије 312, 235, 499, 500.
„Примѣтве“ Грујићеве 594, 595.
Приповетке народне 146, 149, 150, 288, 490, 491, 594, 595.
„Приповијетке из Старога и Новог завјета“ Ђуре Даничића 592.
Проја Вукових књижевних радова 167, 238, 246, 325.
Прокламације на буну против кн. Милоша 280.
Прота будимски 580; — шабачки 430.
Протест султанов 692.
Псалтир глаголски од 1222. год. 473; — Макаријев 208, 256, 257, 261, 262, 266, 465; — руски 237, 451; — стари 245 (Тиролов), 515 (који је Вук нашао).
Путешествія Зелићева 180.
Путешествије по Србији од J. Вујића 307, 323.
„Пчела“ 389.

„Разговор“ од Качића 363.
Reise nach Griechenland, von Pouqueville 197; — Serbien, von Otto v. Pirch 380, 381, 382.

„Расневке о Талфи“ од Симе Милутиновића 41.
Revue Encyclopédique 326.
Regulamentum 538.
Реторика (Љубибратић о њој) 641; — Мразовићева 196, 203.
Рецензија београдска на Вуков Н. Завет 590; — Добровскога 196, 201, 288; — карловачко-петроградска (од Шишкова?) 267; — на Архив 220; — на Бериħев превод 645; — на Вуков Речник 171, 239, 302; — на Вукову Граматику 236, 490; — на Вукову Песмарицу 155, 157, 158, 159, 516; — на Вукову Писменицу 147; — на готски речник 488; — на граматику Добровскога 239; — на „Забавник“ Давидовићев 155, 156; — на крмчије од Копитара 257; — на народне песме 656; — на Петискову Општу Историју 516; на Српске Новине од Копитара 136; — на Усамљеног јуношу 131, 136, 137, 138; — Резина (Талвина) 262; — рецензије Вукове 134, 139, 148, 176, 617, 620, 638, 641, 642, 657; — Новковићеве 179.
Речи за Речник 164, 199, 200, 246, 407, 444, 452, 458, 467, 484, 594, 595, 672; — засебне: ака 418; анђео 457, аџуван 355, баба 455, божић 419, бријеме (м. вријеме) 458, вампир 457, васкрс 419, велигдан 272, владика 455, вуцибатина 291, ге (где) 453, дјевојка 455, грек („по греку“) 263, доколѣ 458, домаћа црква 548, елчи 276, жеја (м. жеља) 461, закон 467, иншталирати 392, једогоња (или вједогоња) 457, кај 471, квочка 313, кнез 462, 467, коље („није ми коље“) 458, коншија 467, кошуја (м. кошуља) 461, лист. -а, -о, 458, листом 458, маст 496, ме (акуз. од ја) 367, меја (м. међа) 461, мембус 366, метати се 496, мочало 512, мукта 574, накоњче 467, нарикача 474, 475, насадити 496, обличарка 46, оусерѧзь 376, пиговна 291, пиле 313, постеја (м. постеља) 461, преја (м. пређа) 461, пријатеј (м. пријатељ) 461, пристати (м. престати) 496, прцварница 254, путањ 292, рабош 313, 317, рат 198, рекавица 558, 559, се (сѧ) 201, 202, 367, 375, со́дати 452, 454, 456, стан 496, стати 496, стопа 496, те (pron. ти) 367, тѐнац 457, теħи 160, traducere 277, холе 366, цера 586, чалабрцнути 254, чинити 496, чѫнъ 473, шарка 496, шиба 496, шувак 216, шуј 216, шујица 216; — бугарске 205; — Исаиловићеве 594, 595; — превођене на талијански 162; — талијанске 452.
Речник академије руске (словарь академіе) 153, 159, 232, 235, 252; — арнаутски 393; — Белостенчев 153; — Веранцијев в. Tetraglosson; —грчки Шнајдеров 159; — Делабелин 153; — енцикопледски 266; — етимолошки од Нешића 175; — илирически (словар) 170; — илирско-немачки Лехнеров 465; — Јамбрешића 153; — крањски 415; — латински 235, 252; — Микаљин 161; — немачко-српски 235, 256; — нем. срп. Мразовића 252; — ново-грчи 338; — пољски од Бандке-а 158; — руски Копитаров 482; — сравнителни 529; — српски Вуков (Лексикон, словар) 5, 8, 36, 58, 59, 61, 67, 75, 91, 102, 111, 118, 155, 156, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 174, 185, 189, 194, 198, 224, 226, 227, 228, 231, 233, 236, 238, 239, 256, 261,

287, 291, 292, 301, 312, 344, 348, 350, 357, 407, 459, 460, 466, 469, 481, 495, 496, 498, 507, 510, 515, 519, 520, 527, 562, 583, 592, 594, 595, 608, 618, 619, 622, 626, 629, 634, 638, 539, 643, 647, 672, 700, 714; — Штудијев 153.
„Римљани Славенствовавши“ 168.
„Римљани у Шпанији“ (књижица) 76.
Романи руски 167.
„Роспись книгамь“ 252, 256.
Рукопис глагодски на пергаменту 471, 472, 473, 474; — граматике Смотрискога 473; — Јеванђеља 326; — Петровића 451; — С. Стратимировића о Кирилу и Методију 480; — чешкога попа о Србији 304, 325; рукописи Вукових списа 187, 293, 327, 400, 414, 430, 444, 449; — словенски стари 174, 274, 308, 353, 367, 376, 384, 393, 415, 419, 454. 455, 477, 717.
Russica од Конитара 169.
Руска Академија Наука 155, 274, 357, 359, 361, 363, 481, 691, 725, 728.

Сабор у Карловцима 696; — у Пожуну 591.
„Савет старца Вуја обогатити се,“ од Ј. Вујића 374, 379.
„Санкт-петербуршко вольное общество“ 208.
Сандак кратовски 348.
„Сало дебелога јера“ од Мркаља 136.
Сатира о грчким макаронистима 491.
„Северна пчела“ 591
Секретари кн. Милоша 429, 560, 621, 624, 627.
Села климентска 426; — у Арбанији која говоре словенским језиком 454.
Сенат у Србији 460.
Serbica 289, 290, 292.
Сесије асистенционалне 576.
Сестрић Јован в. нар. песме.
Синод 317, 578.
Синтакса 210.
„Ситнице језикословне“ од Ј. Хаџића 467.
Скоротеча 542, 546.
Скуп архијерејски 596.
Скупштина кнезова 315; — у Н. Саду 584; — српска народна 388, 389, 391, 622; — српска народна, с писменим пуномоћијама 362.
„Славин“ Добровскога 174, 212, 736.
Slawonisch - russische Heiligthum mitten im Deutschland од Дедерлајна 297.
„Славено сербскому роду и обществу“ од Стаматовића 440
Слависти бечки 161.
Слова београдска 417; — бечка 159; — будимска 287, 299, 317; — Вукова 418; — грађанска 399, 406, 597; — лајпцишка 233; — латинска 469; — Почајевљева 736; — руска 273; — српска 135; — црквена из Париза (Дидотова) 453; — Шмитова 257.
„Словаика“ (Добровскога) 143, 145, 147, 148, 150, 212, 462, 491, 492, 605.
Словоливац 399, 400.
Слуге беглучке 354.
Службе српским свецима од Ненадовића 201.
„Смесице“ од Љубибратића 643.
„Соломон са Сирахом“ од Пл. Атанацковића 598.
Соревнователь (сорѣвнователь) 231, 234, 240, 242, 257.
Спахије банатске 524; — влашке 62
Србијанка (Србијада) од С. Милутиновића 10, 16, 17, 24, 29, 30, 245, 291, 664.

Србуље 164, 176, 192, 266, 271, 288, 290, 292, 301, 302, 305, 308, 317, 318. 353, 357, 363, 381, 384, 388, 389, 404, 455, 456, 477, 478, 479, 641, 648.
„Српска пчела“ 385.
„Српска револуција“ од Ранкеа и Вука 392, 478, 479.
„Српски катихета“ од П. Атанацковића 507.
Српски народни лист 304, 524, 533, 537, 541, 548, 560, 570, 575, 582, 589, 591.
„Српски Плутарх“ Вуков 188.
Stadtkommandant (у Земуну) 336.
Стан кнежев у Београду 388.
Старешина Црне горе 394, 396.
Старешине српске у Хотиму и Кишињеву 60.
„Старине правне“ од Грима 313.
„Старожитности“ од Шафарика 473.
Статистика 197; — Ицигерова 183; — Херцингерова 630.
Ствари арнаутске 398; — дубровачке 456.
Стихови П. Атанацковића 514.
Странка руска 405.
Страињић в. нар. песме.
„Стрмоглави преврат Србије“ од Ивана Соколовића 551.
Studienhofkommission 316.
Султан 26, 299, 406, 414, 421, 426, 692.

Tagebuch meines Aufenthaltes in Griechenland v. Franz Lieber 228.
Терапија Рихтерова 333.
Tetraglosson Веранцијев 158.
Типик Св. Саве од године 1210 до 1215. 375.
„Трактати о происхожденију Духа Светог“ од Дионисија Новаковића 560.
Триод грчки 232.
Тројесестарство од С. Милутиновића 695.

Ћирилица црквена 164. 246. 406. 597, 735, 736.
„Ћирило и Методије“ од Добровског 257, 260; — од С. Стратимировића 478, 480.

Убиство Вујице (Вуличевића) 312. — Карађорђево 128.
Указ рускога министарства финансија 286.
Украс на песмарици Вуковој 136.
Универзитет гетиншки 292; — пештански 735.
Уређење школâ у Србији 394. 442.
Устав српски 460.
Устанак српски од 1804 г. 440.
„Утук“ Светићев 48, 476, 477. 480, 485, 566, 584.
Учење права у Срба 365.
Уџбеник (Lehrbuch) Захаријев 363.

Фактор штампарије у Будиму 290.
Фармакопеја аустриска 686.
Фатерленд. Блетер (Vaterländ. Blätter) 643.
Ферман султанов 320, 392.
„Verordung“ земунски о Вуку 418. 450.
Физика (од Стојковића) 231.
Филологија словенска 728.
Флота црноморска 177.
Vorbereitung zur Weltgeschichte für Kinder von Schletzer 389.
Formularien zur Gerichtsordnung von dela Porte 375.
Фундација Накина 562.
Фундације Зелићеве 287.

Хајдуци морачки 307.
Haller Lit. Zeitung 282.
Хамер и Карис (трговачка кућа) 319.
Handbuch für Feldärzte 403.
Хатишериф султанов 304. 306. 348, 356.

Hofkriegsrath (Офкригсрат) в. Дв. ратно веће.
Христоматија глаголска 591.
„Христов образ“ на руском од Лазе от Милетића 397.
Hungarica 301.

Цар аустриски 141, 494, 508, 624, 626, 650, 733; — руски 141, 229, 481, 724, 726, 728.
Цвијетак Владисављевићев 663, 664.
Цензор новосадски 515.
Цензура бечка (централна) 563; — у Пешти 550; — у Србији 421, 428; — у Трсту 673.
Црква бечејска 600; — васељенска 577; — грчка 727; — руска државна 576; — Св. Луке код Рисна 456; — сомборска 508; — српска 565; — Томина 220.
„Црни Ђорђе“ од Ј. Вујића 374.
„Црногорска Дика“ од С. Милутиновића 41.

Чакавци 257.
„Часловац“ Пл. Атанацковића 581, 583, 584.
Часопис војнички 188: — Котин 487; — Палацкога 473; — српски који Копитар предлаже Вуку да покрене 434.
Ча-Стевинци (присталице и пријатељи митр. Стратимировића) 246, 250.
„Читанка за главне градске школе“ од Платона Атанацковића 596.
Чланак Бетигеров 261; — Вуков о скупљању нар. песама 547; — Кепенов из Архива 209, 210, 211, 212, 220; — Надеждинов 486; — о српској штампарији 432; — Платона Атанацковића 580; — Хаџићев против Вука 312.
Чудотворци кијевски 176.

Шематизмус (аустроугарски) 269.
Школа баварска 400; — земунска 643; — латинска 372, 379, 406, 439; — немачка 385, 387.
Шпијуни против Вука 455.
Штампа влашка у Букурешту 3.
Штампање словенских ствари у одсуству Копитарову 487.
Штампар бечки 735, 737.
Штампарија (печатња, типографија) 676; — београдска 67, 393, 395, 399, 406, 409, 417, 429, 439, 498, 669; — бечка 175, 177, 191, 269, 281, 489, 610, 615, 616, 736; — будимска 269, 270, 541, 581; — пештанска 273, 301; — трстанска 673, 675, 683; — Шнирерова 153.
Штедионица будимска 700.